Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

14

Anul XIII nr. 14 (462) — 4 aprilie 1964

METAMORFOZA LUNCILOR

Alo! Cosmosul!

STRATFORD-ON-AVON
acolo unde
s-a născut Shakespeare

CARNETUL FLACĂRII

Cum subit illius...

de Aurel BARANGA

Înainte de a fi o noțiune geografică, Dobrogea s-a impus adolescenței mele îndepărtate ca una lirică: „cum subit illius tristissima noctis imago...“ „cînd îmi revine în minte icoana acelei nopți...“ Era sacadat, melancolic, în orele de latină, versul nostalgic al nefericitului Ovidiu, osîndit de o augustă cruzime să-și trăiască exilul printre sarmați bărboși, în pustia de gheață a Pontului Euxin. Au venit apoi pe calea unei geografii obtuze și scolastice noțiunile concrete: Dobrogea, provincia pămîntului sterp și sărac, unde, într-un peisaj dezolant, își duceau traiul blestemat mai multe semințiii... Solicitată, memoria refuză alte amănunte ale acelor timpuri decît ale unor sate sărace, tăiate de drumuri prăfoase. Treceau la zare măgăruși docili, și era un tablou de o asemenea sărăcie, încît și cîinii Dobrogei, hămesiți, păreau pauperi sub pîrjolul unui soare hain. Cum subit illius...

Iar primul contact cu Dobrogea, mai exact cu orașul, cu oamenii, cu Constanța, s-a petrecut imediat după primul război mondial. Era un univers pestriț, colorat, agitat, port febril, cunoscînd o prosperitate falsă și gălăgioasă: negustori, cămătari, contrabandiști, ofițeri de marină, uniforme de operetă, jocuri de noroc, cafenele, localuri de noapte, trepidație cosmopolită, țipătoare și indecentă, mascînd cu dificultate, sub stratul gros de fard, realitatea. Am văzut-o într-o dimineață în port. Flămînzi, într-un oraș ce măcina sume uriașe, docherii încrucișaseră mîinile lor grele și obosite. I-am văzut într-o dimineață încrucișînd brațele în portul amuțit ca prin farmec, și am înțeles că adevărul nu era la cazinoul luminat feeric, unde evoluau grațioase fracuri ecuatoriale, ci acolo jos, lîngă apa vînătă și necăjită ca fețele oamenilor.

Am revăzut acum cîteva zile Dobrogea și am revăzut Constanța, cu neputință de recunoscut. Au dispărut maghernițele insalubre și blocurile se întind pe artere nesfîrșite, locuite nu de negustori și de cămătari, ci de cei care au dreptul să le stăpînească, de muncitori. În orașul unde odinioară orice trupă de teatru venită într-un turneu nu găsea spectatori decît pentru o seară, am asistat la un spectacol al teatrului de proză, la unul al teatrului de păpuși, la al treilea al celui de estradă, iar în a patra seară am ascultat „Boema“ cîntată de opera locală. Puccini era interpretat la litoral de forțele din partea locului, „con brio“. În fiecare seară sala de spectacol era plină pînă la refuz, încît de multe ori mă surprindeam întrebîndu-mă unde mă aflu: aceasta e Constanța pe care o știam din amintirile mele îndepărtate? N-am rezistat ispitei și, din goana mașinii, am aruncat o privire litoralului pînă dincolo de Mangalia. Castelele fermecate se pregătesc febril ca să-și primească într-o lună, două, musafirii...

Marea era albastră, fără valuri, ținînd parcă să-și dezmintă numele. La întoarcere, Ovidiu, pe soclul său, zîmbea. Iar versurile lui: „cum subit illius...“ „cînd îmi revine în minte icoana acelei nopți...“ păreau să se refere la o lungă noapte a istoriei, pentru totdeauna îngropată.

COPERTA NOASTRĂ

Artista Alda Moșa, de la Teatrul satiric-muzical „C. Tănase“, într-un rol din spectacolul „Pagini alese din revista de altădată“.

Fotografie de S. STEINER

PE ȘANTIERELE PATRIEI NOASTRE

METAMORFOZA LUNCILOR

Mlaştini şi lunci care vor fi transformate în ogoare fertile (fotografia de sus). Screperele cară pămîntul necesar ridicării digurilor (fotografia din stînga).

Sălcii şi ape... Trestii şi mlaştini... Un peisaj schimbător ca anotimpurile, întins pe sute de kilometri, într-o geometrie ciudată, cu forme sinuoase. Geografii l-au numit Lunca Dunării; oamenii, fiecare după locul de baştină: Seaca sau Malul Roşu, Sticleanu sau Gura Borcii, Mahîru sau Insula Brăilei...

Iarna se plimbau pe aici crivăţul şi lupii flămînzi. Primăvara apele Dunării. Apoi apele rămîneau stăpîne, pînă tîrziu în vară, ca natura să-şi zămislească în undele leneşe, mîloase, pădurea de trestii. Stîrcii, bîtlanii şi raţele sălbatice ademeneau în fiecare an vînătorii, iar peştii — prostovolurile pescarilor. Poate era o încîntare pentru ochi acest peisaj, bun pentru aventuri cinegetice, dar prea puţin folositor economiei ţării. Conform calculelor, suprafaţa totală a Luncii Dunării (fără Deltă) este de circa 570.000 de hectare. Din această suprafaţă bălţile şi lacurile ocupă peste 100.000 ha, mlaştinile cu stufăriş din jurul bălţilor circa 98.000 ha şi pădurile de esenţe nu prea valoroase alte zeci de mii de hectare.

Lunca Dunării îşi va pierde farmecul de ţinut sălbatic devenind în schimb produc-

C. BOZBICI

(Continuare în pag. 4)

METAMORFOZA LUNCILOR

tivă. Hidrologii au studiat debitele anuale ale Dunării, iar constructorii, ținînd seama de aceste date, au ridicat diguri care vor rezista chiar la calamități de proporțiile celor care au loc o dată sau de două ori la o sută de ani. Aceste lucrări sînt executate de către unitățile Comitetului de stat al apelor. Poate cea mai senzațională știre e aceea care ne informează de dispariția unor lacuri și bălți. Pe hărți vor mai rămîne numai marile unități piscicole : Potelu, Suhaia, Greaca, Boianu etc. La executarea acestor lucrări de mare anvergură participă sute de utilaje terasiere grele : screpere, buldozere, gredere, excavatoare, dragline etc. care asigură lucrărilor un grad de mecanizare aproape total : peste 95%. Aceste mașini au mutat în anul 1963 peste 14 milioane metri cubi de pămînt. Așa s-au născut digurile, în lungime de aproape 270 km, care nu vor mai permite apelor să se reverse.

★

Nimeni n-o să regrete nici stufărișul, nici rogozul, nici mlaștinile. Lucrările de hidroameliorații vor transforma luncile în pămînturi fertile. S-a discutat mult cărei plante să-i fie dăruite ogoarele răpite apelor. Pedologii au indicat porumbul.

În regim îndiguit și în condiții de neirigare noile pămînturi pot să dea o producție medie de 5.000 kg porumb la hectar. Chiar în timpul unor veri secetoase producțiile vor fi mari și constante de la an la an. Dar numai porumbul ? Nu ! Condițiile ecologice indică și ordinea de preferință a ponderii diverselor plante care pot fi cultivate în Lunca Dunării : porumbul pentru boabe și siloz, lucerna, sfecla de zahăr, floarea-soarelui etc. Specialiștii au făcut diverse studii cu privire la folosirea rațională a solului recuperat din Lunca Dunării. Interesante ni se par calculele referitoare la valoarea producției agricole. Ele indică o sporire a acestei valori cu circa 260% față de situația cînd aceste pămînturi erau lucrate în mod sporadic în regim neîndiguit. Anul trecut în Lunca Dunării au fost scoase de sub inundații — prin lucrări de hidroameliorații, îndiguiri și desecări — 97.000 de hectare. Apele se retrag din vechile albii, iar pe aceste pămînturi primăvara va întîlni ogoare noi, fertile.

C. BOZBICI

Screpere puternice înalță digul de la Mahîru.

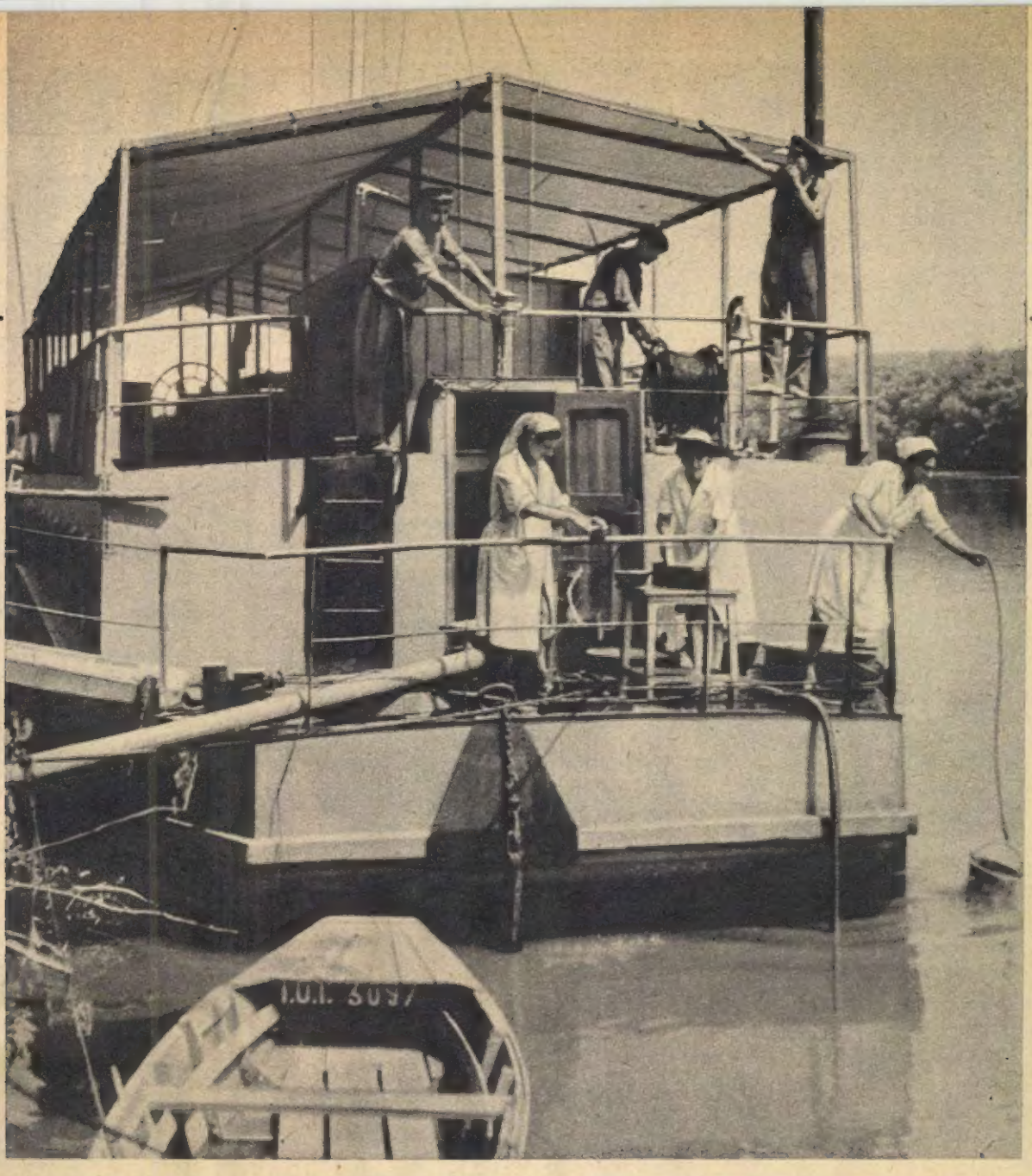

În locuri greu accesibile muncitorii sînt cazați și iau masa pe bacurile plutitoare.
←

Copacii sînt smulși din rădăcini. O pădure de arbori nevaloroși dispare; se naște un nou ogor.
↓

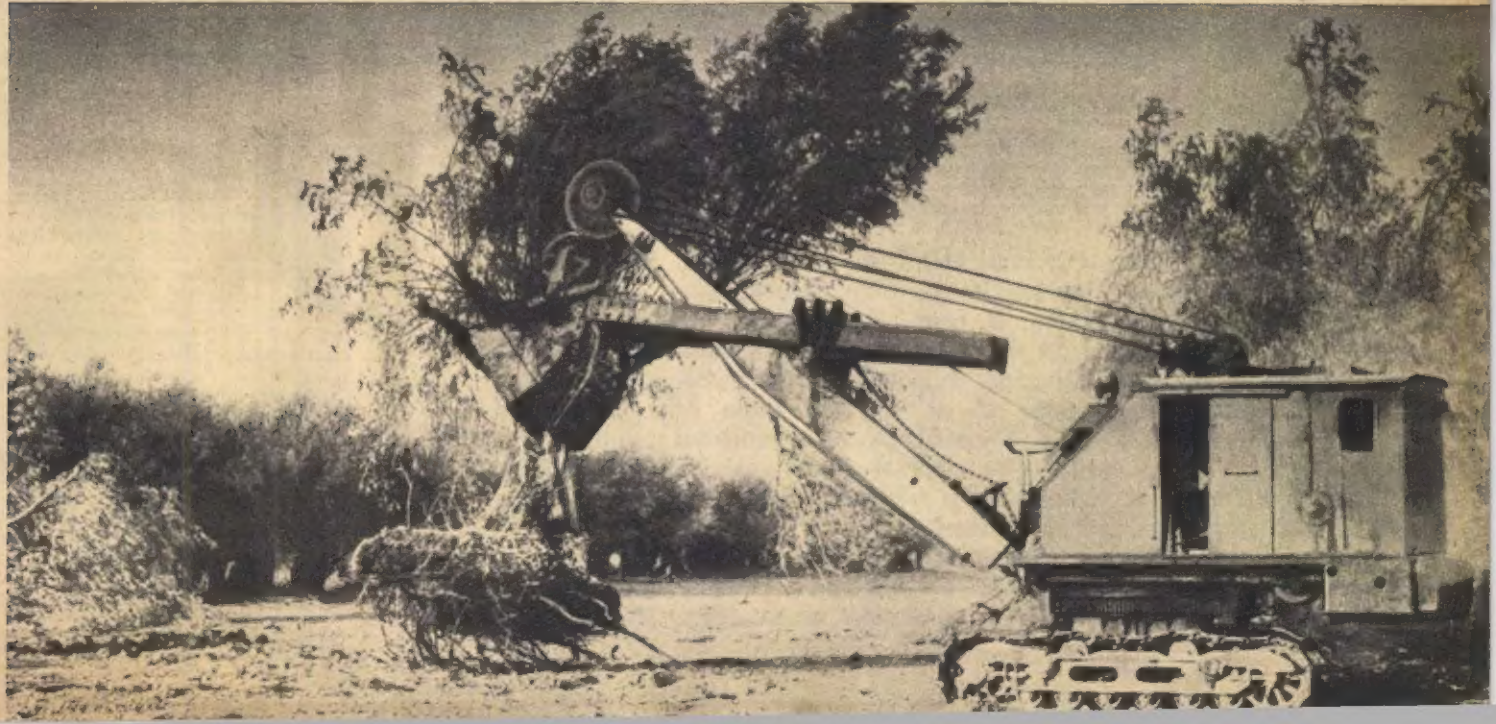

ALO!

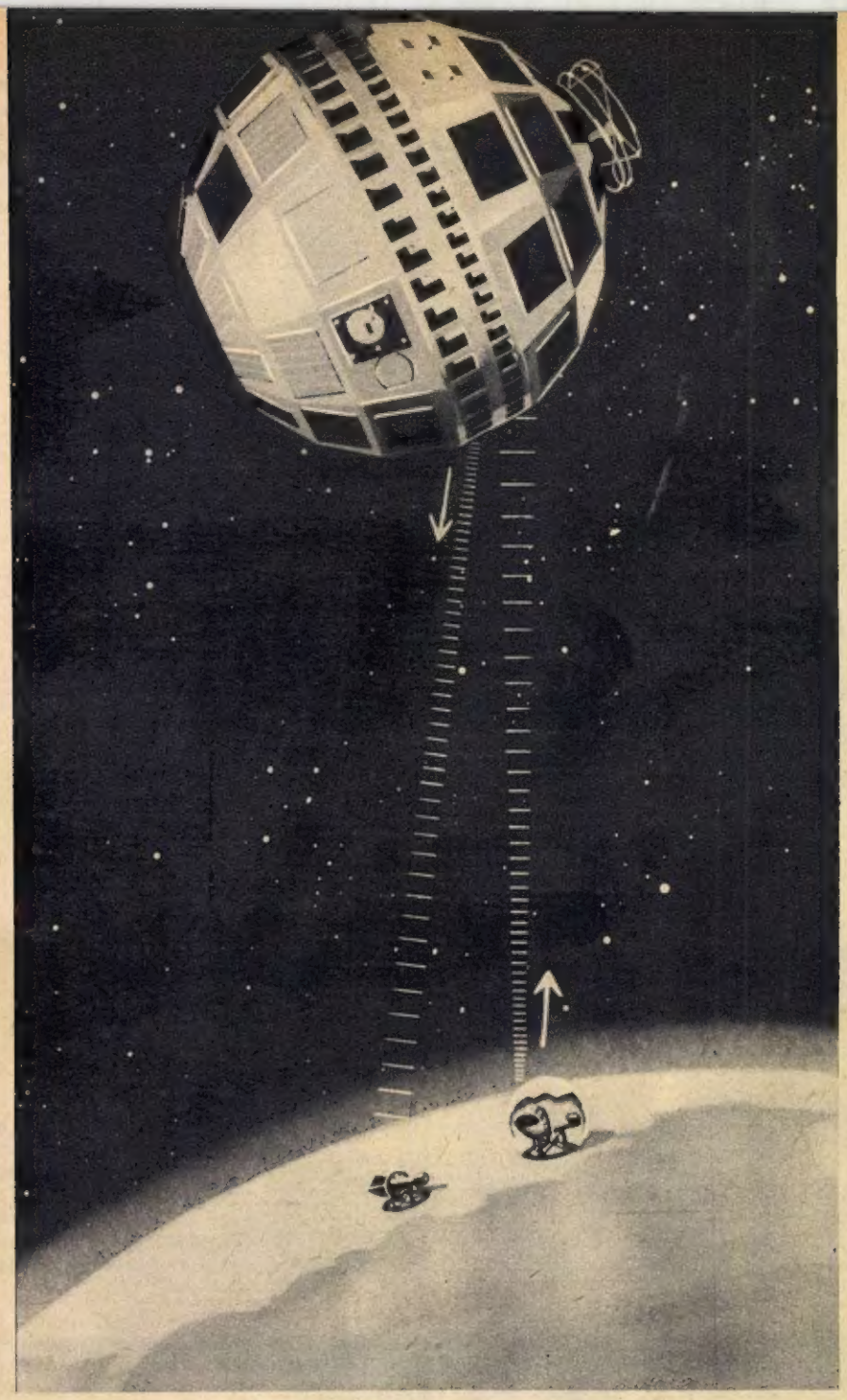

Principiul de funcţionare a sateliţilor artificiali folosiţi pentru comunicaţii este, după cum reiese şi din acest desen, foarte simplu.

Cititoarea Doina Popa, studentă la Facultatea de geografie-geologie din Bucureşti, ne roagă să publicăm un articol privind transmiterea de imagini — inclusiv transmiterea programelor de televiziune — prin intermediul sateliţilor artificiali. Prin articolul de faţă răspundem acestei rugăminţi.

De curînd s-a încheiat prima etapă a experienţelor internaţionale asupra telecomunicaţiilor cosmice la distanţe foarte mari cu folosirea undelor ultrascurte — experienţe la care au participat oameni de ştiinţă sovietici, americani şi englezi. În decurs de 12 zile, specialiştii de la Observatorul radioastronomic din Zimenki (regiunea Gorki) au recepţionat de la Observatorul englez Jodrell Bank 28 de emisiuni radio prin intermediul satelitului american „Echo-2" şi 9 emisiuni prin intermediul Lunii.

Se ştie că în ultima vreme s-au efectuat şi alte experienţe în domeniul emisiunilor radiofonice, radiotelegrafice şi telefoto pe unde ultrascurte tot prin intermediul sateliţilor, folosiţi ca radiorelee.

Care sînt particularităţile sistemului de telecomunicaţii prin sateliţi şi, în primul rînd, de ce (întrebarea v-aţi pus-o poate şi dv) este mai avantajos ca, cel puţin uneori, conversaţiile între pămînteni să se desfăşoare pe calea Cosmosului ?

În ultima vreme, ca urmare a necesităţilor economice şi culturale mereu crescînde, tehnica telecomunicaţiilor s-a dezvoltat vertiginos, iar volumul informaţiei care se cere a fi transmis depăşeşte capacitatea instalaţiilor de telecomunicaţii existente. Ce este de făcut ?

Pentru a mări numărul de convorbiri telefonice pe un singur circuit sau canal radio dispunem de o metodă foarte simplă — şi anume : utilizarea unor circuite capabile de a transmite semnale de frecvenţă foarte mare sau, în cazul radio, utilizarea undelor ultrascurte. La rîndul ei şi televiziunea reclamă folosirea undelor ultrascurte, tocmai fiindcă ea implică transmisia şi recepţia unei cantităţi mari de informaţie. Dar,

COSMOSUL!

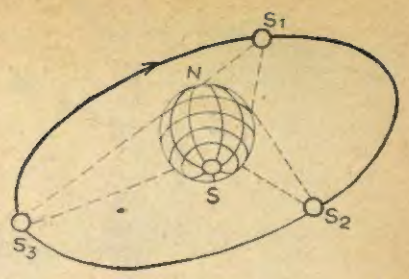

Doar cu trei sateliți, plasați pe orbită staționară, se poate „acoperi" întregul glob.

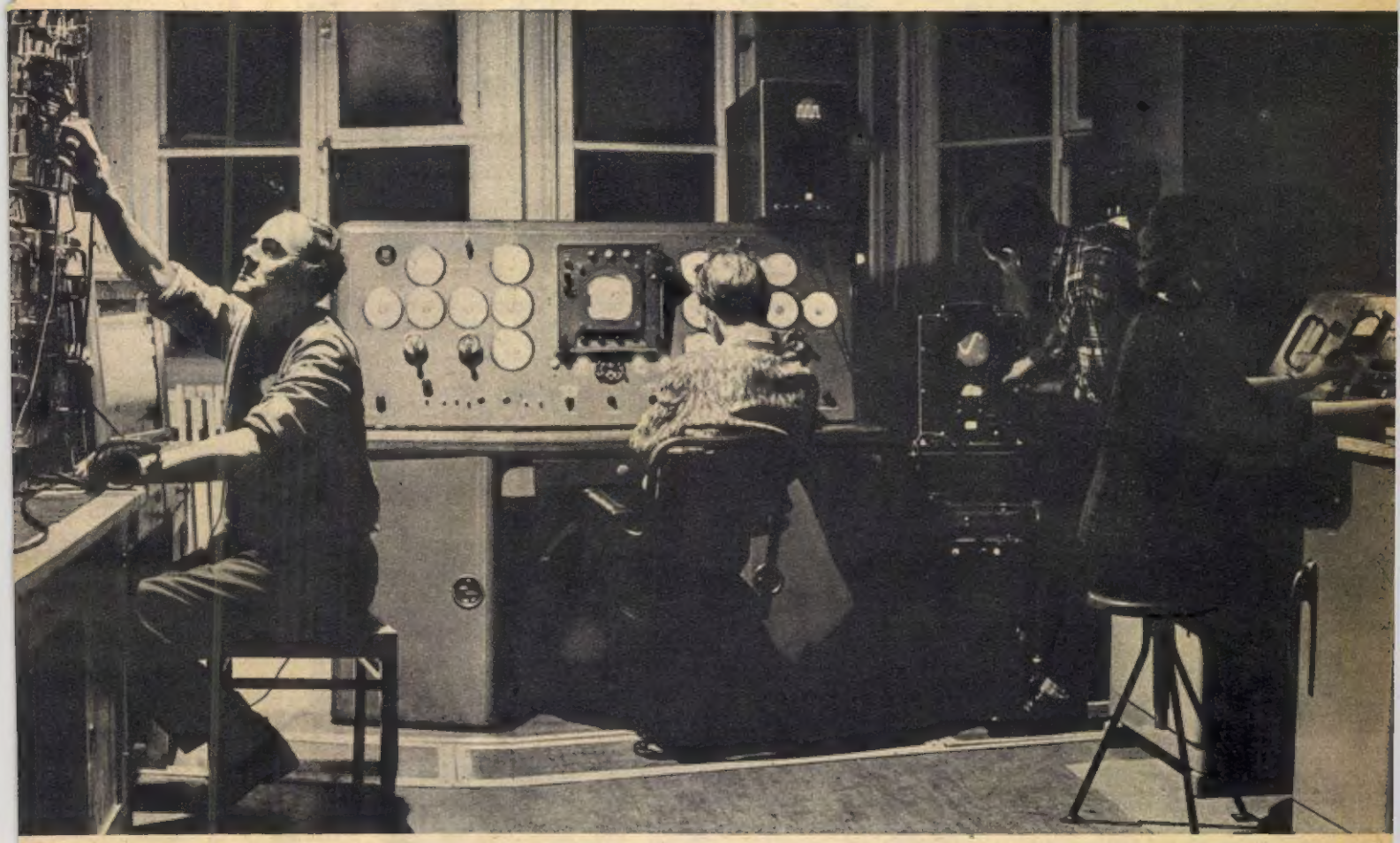

Atenție încordată... Peste cîteva secunde în sala de comandă a radiotelescopului de la Zimenki (U.R.S.S.) vor fi recepționate primele semnale transmise de la Jodrell Bank, prin intermediul satelitului artificial „Echo-2". De unde se vede că nu totdeauna linia dreaptă este cel mai scurt drum între două puncte...

este un dar... În timp ce pe undele lungi, medii și scurte sînt posibile telecomunicații la distanțe foarte mari datorită faptului că undele electromagnetice lungi sînt capabile să urmărească curbura Pămîntului, emisiunile pe unde ultrascurte nu parvin decît pînă la 100 km. De aceea, după cum se știe, în telecomunicațiile pe frecvențe foarte înalte (unde ultrascurte) se instalează o serie de stații intermediare care asigură o modificare a direcției de propagare, în funcție de curbura Pămîntului.

Pentru a mări siguranța în funcționare, aceste stații releu, compuse fiecare din cîte un receptor și un emițător, se dispun cam la 30 km una de alta. Evident, folosirea radioreleelor este costisitoare și nesigură, din cauza mulțimii de aparate care se pot defecta.

DE CE SATELIȚI?

O soluție mult mai bună o oferă sateliții artificiali. În prezent se preconizează două variante. Cea dintîi, foarte simplă, constă în utilizarea sateliților doar ca suprafețe **reflectante**, capabile să devieze undele ultrascurte care se lovesc de învelișul lor metalic sau metalizat.

În acest mod se poate obține o legătură pînă la o distanță de peste 10.000 km cu ajutorul unui satelit aflat la o înălțime de ordinul miilor de kilometri. Semnalul ajunge la punctul de recepție foarte mult atenuat, cu atît mai mult cu cît satelitul joacă rolul unui radioreleu pasiv și nu introduce nici un fel de amplificare; bineînțeles, randamentul va fi cu atît mai bun cu cît suprafața reflectantă este mai mare. Astfel satelitul „Echo-2" este un balon de circa 40 de metri în diametru, învelișul său subțire fiind un bun reflector pentru undele radio.

Ca radioreleu pasiv poate fi utilizat și satelitul natural al Pămîntului, Luna. În cursul recentelor experiențe internaționale, 9 din cele 37 emisiuni s-au realizat prin intermediul Lunii.

Telecomunicațiile la mari distanțe pe unde ultrascurte se pot înfăptui și prin intermediul sateliților folosiți ca radiorelee **active**, care se impun astăzi ca soluție optimă. Sateliții artificiali care se vor lansa în acest scop vor fi prevăzuți cu toate aparatele tipice unei instalații radioreleu automate, folosite și pe Pămînt în regiuni inaccesibile. Întreaga instalație va fi alimentată de un complex de baterii solare și chimice, care însă furnizează o cantitate limitată de energie. Din acest motiv, precum și datorită greutății mici a satelitului, emițătorul releu are o putere limitată, ceea ce îngreunează condițiile de lucru și necesită instalații de recepție extrem de sensibile la stația terminus de pe Pămînt.

Singurele receptoare capabile să recepționeze semnalele emise de satelit sînt radiotelescoapele foarte sensibile, care pot detecta chiar și semnalele venite din adîncul Universului. Antenele

Doina COMĂNICIU
inginer electronist principal,
Observatorul astronomic București

(Continuare în pag. 8)

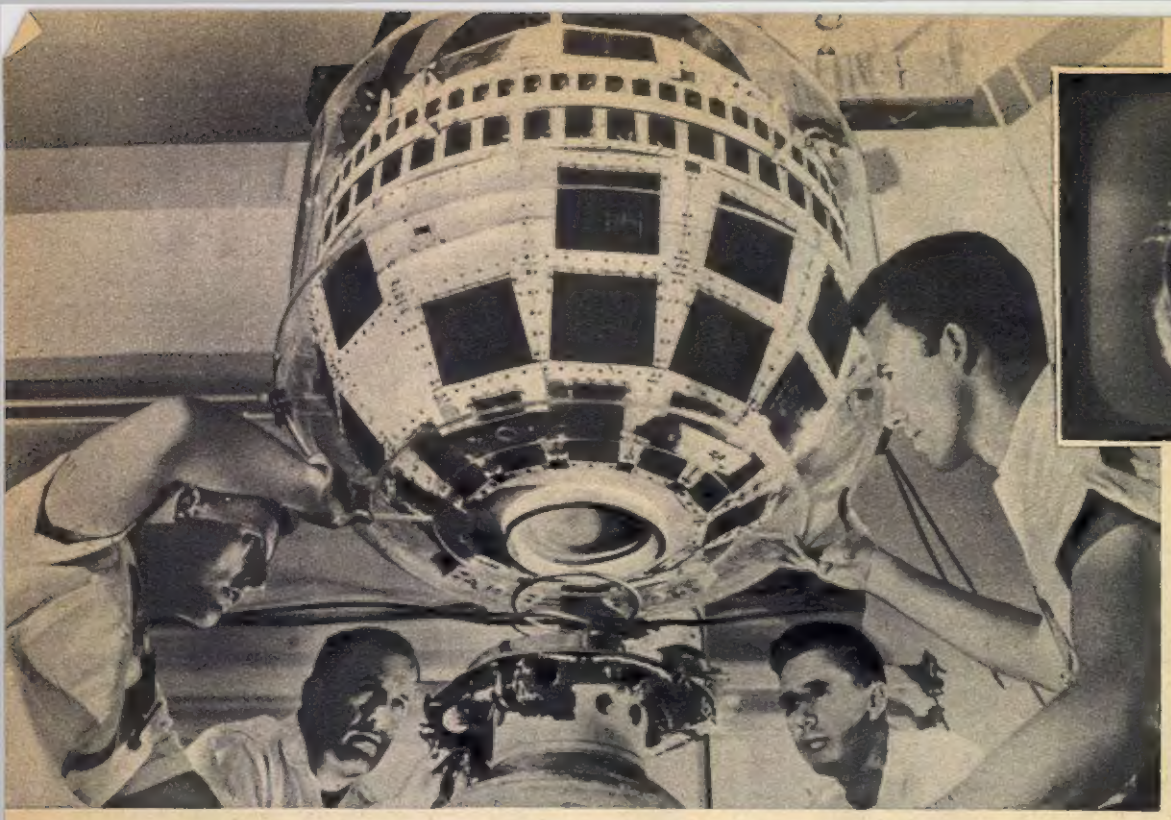

„Telstar" în curs de montaj (stînga) și în acțiune (sus) : o imagine televizată prin intermediul lui.

ALO! COSMOSUL!

radiotelescoapelor stației Zimenki, care au recepționat prin „Echo-2" semnalele emise de Jodrell Bank, sînt de fapt niște cupe parabolice concave de 25 metri în diametru.

AVEȚI LEGĂTURA CU ANTIPOZII !

În cele de mai sus ne-am referit la cazul unui satelit vizibil din ambele puncte de pe glob între care se realizează radiotelecomunicațiile.

Dar dacă satelitul care se mișcă pe orbită nu este vizibil simultan din ambele puncte ? În acest caz, mesajul emis poate fi recepționat de un satelit releu activ, prevăzut cu un sistem de memorizare a informației (de exemplu magnetofon) și apoi transmis pe Pămînt atunci cînd satelitul se află exact deasupra punctului de destinație a mesajului. În acest mod satelitul joacă rolul unui curier, iar informația parvine la destinație cu o oarecare întîrziere.

Cu cît înălțimea satelitului va fi mai mare, cu atît el va fi vizibil simultan din mai multe puncte de pe glob, ceea ce simplifică aparatura electronică necesară pentru memorizare. S-ar părea deci că nu avem decît să folosim un satelit la mare înălțime și toate dificultățile vor fi rezolvate.

Nu vă grăbiți însă cu presupunerile. În adevăr, un satelit aflat la înălțime mare necesită emițătoare extrem de puternice și receptoare ultrasensibile. Dacă „coborîm" puțin satelitul, ne paște o altă primejdie : sateliții de mică înălțime nu sînt proprii pentru televiziune și telefotografie la distanțe foarte mari.

Este deci extrem de important, atunci cînd se organizează transmisiunea prin sateliți, să se aleagă corect orbita acestora. Din multitudinea de orbite posibile, un interes deosebit îl prezintă orbita circulară ecuatorială, la 36.000 km față de Pămînt. Ea se numește „staționară", deoarece în cazul în care sensul mișcării satelitului aflat pe această orbită coincide cu direcția de rotație a globului nostru, poziția satelitului pare fixă față de un observator de pe Pămînt. Astfel se pot realiza radiocomunicații pe întregul glob doar cu un număr de trei sateliți, după cum vă veți convinge și din desenul din pagina precedentă.

Cel mai mare avantaj al acestui procedeu constă în simplificarea radicală a sistemului de antene folosit. Astfel, dacă în cursul experiențelor internaționale desfășurate recent cu utilizarea unui **singur** satelit erau necesare antene mobile, prevăzute cu un sistem de urmărire continuă a traiectoriei satelitului, în cazul a trei sateliți pot fi utilizate antene imobile, mult mai ușor de realizat și de mînuit.

Pentru a obține o radiocomunicație neîntreruptă cu folosirea unor sateliți radioreleu de înălțime mică, ar fi necesar un număr mai mare de sateliți și un sistem de antene mobile, însă în acest caz ne-am putea mulțumi cu sisteme radiotehnice mai puțin sensibile.

Ultimele cercetări efectuate cu sateliții ghidați „Poliot" și cu stația cosmică manevrabilă sovietică au pus la dispoziție și alte variante de telecomunicații prin radiorelee cosmice, în condiții economice dar cu destinații mai speciale (de exemplu : stații telefonice și telegrafice).

COSMOSUL E „ZGOMOTOS"

Știm cît de supărători sînt la un aparat de radio paraziții. Întrucît semnalele recepționate prin intermediul sateliților sînt foarte slabe, este cu atît mai necesar să se înlăture orice surse de perturbații nedorite. Mai ales avînd în vedere că — pentru a spune așa — Cosmosul este foarte „zgomotos". În adevăr, o cauză importantă de perturbații o constituie însuși spațiul cosmic, sediul a numeroase surse de unde radio recepționabile de radiotelescoape. Se cunosc mai multe **mii** de asemenea surse : nebuloase, galaxii, centrul galaxiei noastre, galaxii care se ciocnesc etc.

În general aceste obiecte cosmice își manifestă „prezența sonoră" pînă la un domeniu de frecvențe de circa un miliard de perioade pe secundă sau 1.000 Megaherți. De aceea o serie întreagă de cercetări au arătat că domeniul optim de utilizare a frecvențelor pentru comunicații prin intermediul sateliților se află între 1.000 și 7.000 Megaherți, adică în domeniul **microundelor** — domeniu care nu este perturbat nici de paraziții radiofonici produși de instalațiile industriale și nici de asemenea fenomene ca furtunile din Africa centrală (recepționate chiar și de... radiotelescoapele din Suedia). Microundele nu sînt afectate nici de alți factori, cum ar fi petele solare, aurorele boreale etc. Dar cea mai prețioasă însușire a lor este capacitatea lor extraordinară de a transmite un mare volum de informații.

Astfel, în timp ce în întreaga gamă de unde medii pot funcționa simultan fără să se perturbe doar 120 de posturi de emisie, iar pe unde ultrascurte doar 12 centre de televiziune, în microunde pot funcționa **simultan** 700.000 stații de emisie sau 350 centre de televiziune !

Acest sistem de radiocomunicații, bineînțeles, nu va exclude pe cele existente, ci le va completa.

Experiențele recente în domeniul radiocomunicațiilor internaționale cosmice la distanțe foarte mari, pe unde ultrascurte, constituie un prim pas pe calea realizării sistemelor complexe expuse mai sus, pe calea creării de noi mijloace de colaborare, cunoaștere și înțelegere reciprocă între locuitorii bătrînei Terra.

Doina COMĂNICIU

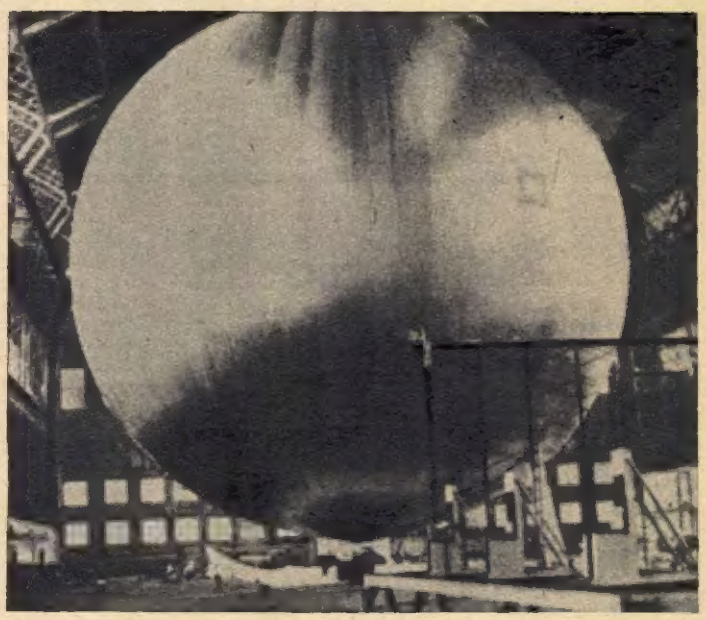

Dimensiunile uriașe ale satelitului „Echo-2" sînt reclamate de necesitatea de a oferi undelor sosite de pe Pămînt o suprafață reflectantă cît mai mare.

Pocale de Tokáy

Am trecut prin cea mai vestită podgorie din Ungaria — Tokáy — la vremea cînd viile, în orice parte a lumii s-ar afla, n-au nici un farmec. Pentru că nu le vezi. Pentru că dorm sub pămînt, de la căderea brumei tîrzii, cînd moare toamna, pînă la ivirea ghioceilor. Mai exact: am vizitat podgoria ungurească astăiarnă. Dar Tokáyul — ca orice podgorie renumită — îţi împărtăşeşte frumuseţi şi ispite şi-n zilele cînd pietrele crapă de ger.

Aşadar n-am mai urcat dealul, ci am intrat sub el, adică în pivniţa cu cele 158 de coridoare. Aliniate în butoaie de cîte 200 de kg, se aflau acolo vinurile Tokáyului. Tovarăşul Lájos Terjek — conducătorul pivniţei — ni le-a prezentat. Eu am luat numai două guri şi am zis: „E formidabil, parc-ar fi fratele Cotnarului". Lájos Terjek m-a înţeles într-o clipă. Şi cum călătorului trebuie să-i stea bine şi cu... pivniţa, ne-am aşternut la o discuţie. Bineînţeles, pe teme viticole. Am început de la anul 1200, dată de la care — după unii istorici — există această pivniţă. Aici s-a lucrat ca la piramide. Zidită pentru eternitate, pivniţa a fost săpată sub deal la 15 metri adîncime. Zidurile ei de piatră au scos sînge din mîini. E suficient să amintesc faptul că munca pentru construcţia acestui templu al vinurilor mergea extrem de încet: 20 cm pe zi pentru un om. Dar am trecut peste amănuntele istoriei acestei construcţii, am trecut rapid peste veacuri şi am ajuns pe la anul 1524, cînd vestitul, nemuritorul Paracelsus, după studii chinuitoare şi mai ales după degustarea Tokáyului, a spus: „Seamănă cu aurul lichid".

Se zice că Maria Tereza aprecia mult aceste vinuri. De pe vremea ei a rămas o zicală în latineşte, care se adresează aurului lichid: „Binecuvîntat fie pămîntul pe care creşti, binecuvîntată femeia, binecuvîntat cel ce te bea".

Dar gazda mea, Lájos Terjek, pus pe mare omenie, a parafrazat zicala aşa: „Binecuvîntaţi să fie cei care beau Tokáy în clipa asta" şi ne-a îndemnat la golirea cupelor. La discuţia noastră a participat, cu nepieritoarele sale versuri, şi Petőfi Sándor; pivnicerul a ţinut să-mi zică frînturi din cîntecele marelui poet, care amintesc de licoarea de Tokáy.

Apoi, dîndu-i mai rar cu paharele şi mai des cu voroavele, ne-am oprit la o documentare mai contabilă, mai economică asupra acestei podgorii. Am ajuns în zilele noastre. Podgoria Tokáy se întinde pe cîteva zeci de sate. Cooperativele agricole din aceste aşezări sînt profilate, bineînţeles, pe viticultură. Eu am vizitat inima acestei podgorii, cuprinsă într-o mare gospodărie agricolă de stat, care are în proprietate 5.000 de hectare. Un inginer tînăr şi simpatic, László Gulyás (gospodăria numără 1.200 de muncitori, 10 ingineri şi 15 tehnicieni) mi-a relatat faptul că pe scara economiei naţionale maghiare vinurile în general şi cel de Tokáy în special au un cuvînt greu. Fapt pentru care ungurii acordă circuitului viticol apreciabile suprafeţe, improprii culturilor cerealiere, dar excelente pentru cultura viţei de vie. Se prevede ca pînă în 1980 viile Tokáyului să se desfăşoare pe 15.000 de hectare.

Vorbindu-mi despre aurul lichid, gazdele mi-au amintit totodată şi despre cel solid. Adică despre cele 35 medalii de aur (din 1955 pînă în prezent) pe care le-a adus vinul de Tokáy Ungariei la marile şi exigentele concursuri internaţionale.

Tokáyul, precum Cotnarul, are o seamă de varietăţi. Mi-e foarte greu să dau certificate şi să afirm că Tokáy Sámorotny îl bate pe Tokáy Furmint. Ambele sînt foarte bune. Specialiştii însă dau asemenea certificate. Dar cel mai mare specialist al vinului e omul de rînd. Unuia îi place Grasa de Cotnari, altuia Fetească de Cotnari, iar altul se dă în vînt după vinul de la Pietroasele Buzăului. În orice podgorie există însă un soi de vin care e cartea de vizită a acesteia. Un asemenea vin este şi Tokáyul Aszu, supranumit regele vinurilor maghiare, care a dus faima ţării sale peste multe meridiane ale lumii. I-am făcut şi acestuia „documentarea", adică l-am degustat. E excelent. Îţi umple gura de parfum. Tokáy Aszu reclamă însă o preparare cu totul deosebită. S-o luăm de la coacerea viilor. Se lasă strugurii pe butuci pînă în tîrziul toamnei, pînă ruginesc frunzele viţei, pînă la căderea brumei tîrzii. Adică pînă se coc în aşa fel, încît îi apucă niţel stafidirea. După ce sînt culeşi şi măcinaţi, se scot sîmburii din ei. Pasta aceasta de struguri e pusă apoi în vin vechi. La un an, vinul e strecurat să n-aibă nici o coajă, nici un sîmbure. Se lasă aşa, să doarmă doi ani, după care se trage definitiv în butoaie. Aşa că pentru a bea din pocale aur lichid, trebuie să treacă trei ani de la culesul strugurilor.

Cînd am bătut drumurile Ungariei, dacă timpul mi-ar fi îngăduit, dacă n-aş fi fost îspitit să vizitez şi regiuni industriale, aş fi dat o fugă şi pe dealurile din împrejurimile Balatonului. Din porunca împăratului roman Probus s-a plantat aici o aleasă viţă de vie care dă cunoscutul vin Badacsony. Mi s-a relatat că alt împărat roman — Galerus — iubea atît de mult acest vin, încît era cît pe ce să sece apele Balatonului, pentru a face loc viilor.

Cînd am părăsit Ungaria mi s-au dat în dar două sticle de Tokáy. Ajuns acasă, le-am comparat cu Cotnarul. Nu greşisem de loc: Tokáyul e frate geamăn cu licoarea noastră românească.

George CIUDAN

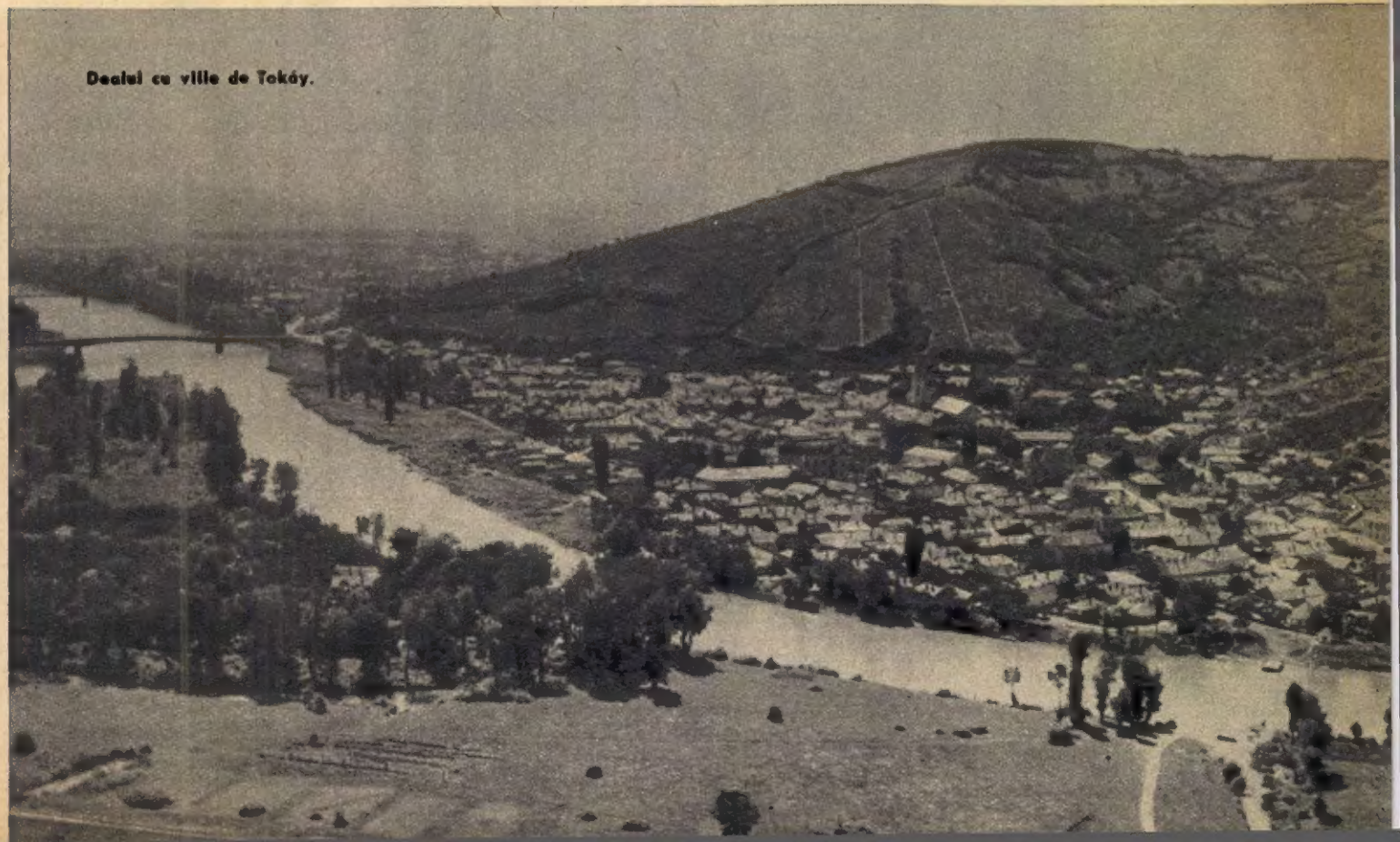

Dealul cu viile de Tokáy.

În fața juriului alcătuit ad-hoc, produsele întreprinderii de confecții „Arta modei" — prezentate de manechine — își trec examenele.

Și pentru că am fost

De fapt, e dreptul nostru legitim : moda nu e o noțiune abstractă care circulă, capricioasă, doar prin revistele de specialitate. O purtăm, o lansăm, îi suportăm — fiecare dintre noi — consecințele. De ce să nu hotărîm noi asupra ei ? Sau — ca să fim mai realiști — de ce să nu ne spunem și noi, cumpărătorii, cuvîntul asupra metamorfozelor ei ?

Și iată că am fost solicitați să ni-l spunem. Invitația au trimis-o înșiși creatorii de modele — marile fabrici de confecții, înainte ca reprezentanții comerțului să fi decis, în numele nostru, ce rochii vom purta la vară. Luînd-o înaintea timpului calendaristic și al actului comercial ce îl însoțește — contractările — creatorii de modă ne-au arătat, într-un martie cu ninsori, costume de baie și rochii din mătase... Ni le-au propus, au făcut demonstrația cu ajutorul unor femei tinere și frumoase (ceea ce, firește, a pledat în favoarea produselor vestimentare) și ne-au cerut părerea. Aceste parade ale modei — pe care le-ați văzut poate la magazinul „Confecții de femei București" sau la „Victoria" — au devenit, din parade, adevărate ședințe de lucru : fiecăruia, din cei de față, i s-a oferit un scaun și un chestionar. Iar chestionarele cereau răspunsuri categorice, exprimate prin note, ca la un examen, pentru fiecare din zecile de modele ale colecțiilor prezentate. Se pare că aceste jurii alcătuite ad-hoc și-au privit cu seriozitate misiunea ; la ministerul de resort sînt în prezent studiate sute și sute de chestionare completate, se fac statistici și se trag concluziile : Fabrica de confecții și tricotaje-București iese, ca totdeauna, premiantă ; confecțiile de la „Arta modei" plac din ce în ce mai mult ; cu pălăriile din Timișoara stăm cam prost încă...

Apoi, după aceste prime consultări ale publicului, întreprinderea „Arta modei" a mers mai departe : din magazin, demonstrația de modă a fost mutată în instituții și întreprinderi. O primă asemenea întîlnire a avut loc la Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, în fața unui juriu feminin de aproximativ 700 de membri. O a doua este proiectată pe curînd la „Industria bumbacului", o a treia la un institut de cercetări.

Publicul își spune părerea. Dar totodată primește și o lecție de educație estetică vestimentară : fiecare model prezentat își are biografia și rostul său, fiecare se potrivește unei ocazii, unei anume vîrste și anume siluete. Orice femeie va fi îmbrăcată cu gust dacă va ști să aleagă, să se privească cu luciditate și să-și creeze un stil personal, în funcție de datele ei personale. De obicei, paradele modei stîrnesc atîtea ispite vestimentare, încît actul selectiv nu se mai poate desfășura cu obiecti-

vitate : o manechină drăguță a prezentat cu șic o rochie, o combinație de culori ne-a încîntat ochiul, o croială interesantă ne-a atras atenția — și gata, preferința a fost formulată, fără prea multă chibzuință. De astă dată specialiștii fabricii vin să-și explice creațiile, potolesc sau trezesc gustul pentru anumite ținute, lămuresc tendințele modei internaționale actuale, le justifică. Și nu o dată aceste justificări sînt necesare. De pildă : am auzit la aceste parade suspine după moda — de acum cîțiva ani — a rochiilor de vară cu fuste ample și corsajul foarte mulat : „a fost o linie feminină și tinerească, care avantaja aproape orice siluetă și valorifica din plin țesăturile". E adevărat : a fost o modă frumoasă. Dar — și cine știe mai bine acest lucru ca înșeși cumpărătoarele ? — nimic nu e mai grabnic atins de uzura morală ca moda vestimentară feminină. Ea e obligată prin definiție să evolueze și — căutînd să ne împrospăteze înfățișarea — a trecut prin acea criză a rochiilor informe cu linie și denumiri ridicole : rochie-sac, butoi, trapez. S-a ajuns, ca o reacție, de la rochiile foarte bogate la rochia extrem de simplă, rochia fără mîneci, fără croială, fără cambruri. Marile case de modă occidentale au făcut din această simplitate excesivă un act de mare îndrăzneală, lansînd rochia-furou care, însă, își găsește prea puține aplicații practice de succes și nu poate cuceri masele largi. Mi se pare că la fabricile noastre de confecții, creatorii au procedat cu înțelepciune : ei au luat din orientarea modei internaționale trăsăturile esențiale și s-au străduit să le dea o interpretare proprie, să le adapteze gustului nostru și necesităților de producție în serie.

Iată, de pildă, colecția de primăvară-vară '64 a întreprinderii „Arta modei". Mai bine zis acea completare de 100 de modele, pe care o prezintă în cadrul paradelor și care a întregit colecția de 950 de creații pentru femei, bărbați și copii oferită comerțului la contractările pentru semestrul I. (Dar mai întîi să precizăm că specificul acestei întreprinderi de confecții este seria mică, restrînsă de 50-100 bucăți dintr-un model, sau seria exclusivă — din maximum 10 piese — care se desfac numai prin marile magazine. Aceasta obligă la o veșnică înnoire a modelelor. În 1963, fabrica a realizat 2.000 de modele. Pentru 1964, sînt prevăzute 2.500. Și se vor face. Să sperăm că vor avea și calitatea corespunzătoare.)

Rochia verii '64 — așa cum o recomandă „Arta modei" — este o rochie comodă, simplă, cu fusta dreaptă sau ușor evazată, de preferință fără mîneci. Tendințele modei generale sînt deci respectate. Dar excesele ei au fost înlăturate : rochia nu atîrnă ca de pe un umeraș, ci este mai cambrată și deseori tăiată în talie, fusta e puțin încrețită și marcată cu un cordon lejer înnodat, decolteurile — decente. Primul cuvînt de spus îl are linia sport, rochia verii '64 fiind rochia ce îmbină în cea mai mare măsură necesitatea unei ținute sobre și estetice cu cea a comodității. În schimb, rochia de după-amiază și seară își recapătă feminitatea, are forme suple, mici evazeuri, decolteuri (neexagerate). Să recunoaștem că sînt preferabile acelor fuste care pretindeau — în plină vară — jupoane înfoiate ! Colecția rochiilor de dimineață și după-amiază e reușită. Cea a rochiilor de seară are unele încercări ratate (o pelerină mică cu nasturi din blană peste o rochie dreaptă din mătase), altele, bine intenționate dar neduse la capăt, în general anumite prețiozități și încercări de a complica modelele.

Se pare, de altfel, că specialiștii fabricii se realizează cel mai bine în sectorul ținutelor sport : colecția lor pentru litoral și munte e de un gust ales. Prejudecata că la mare grijile pentru ținuta vestimentară sînt inutile a căzut de mult — și iată că fabricile noastre propun variate combinații între costumele de baie și scurtele halate pufoase, între șorturi, pieptare și bluzoane, salopete scurte, pantaloni și jachete, combinații care dau o uimitoare varietate de soluții pentru îmbrăcămintea de vacanță.

Ni s-a părut insuficientă preocuparea de a rezolva în spiritul modei '64 rochia de stofă pentru primăvară. În general, cu unele mici excepții, e cam aceeași — în ce privește materialele, croiala, detaliile — ca cea de anul trecut sau de acum doi ani : rotunjită pe gît, cu doi-trei nasturi pe bust, puțin bluzantă în talie. Jerseul — materialul acesta atît de modern — nu a fost folosit pe măsura posibilităților sale. Mai curînd taiorul s-a împrospătat — a fost croit din stofe fantezii, pe o linie sportivă, cu guler și revere mici sau cu o eșarfă, cu lărgimea strînsă de un cordon. Mantourile — sobre, fără excese de fantezie, bine croite — sînt haine pe care le poți purta cîțiva ani fără teama că s-au demodat de la un sezon la altul.

întrebați...

La ora la care notăm aceste cîteva păreri, mediile notelor date de acele largi jurii populare nu au fost încă încheiate, fabricile le așteaptă cu emoția oricărui candidat la examen, comerțul nu-și pornește contractările pînă nu le va consulta și el. Dar așteptarea aceasta nu este de loc pasivă : creatorii de modă meditează acum, în zilele cînd dă colțul ierbii și înfloresc toporașii, la frunzele ruginii ale toamnei. Nu din predispoziție spre melancolii autumnale, ci din necesitatea de a crea în timp util moda sezoanelor viitoare. Căci ei trebuie să prevadă timpul probabil cu mult înaintea meteorologilor...

Sanda FAUR
Fotografii de Elena GHERA

Pantoful Cenușăresei

Se pare că, la vremea sa, pantoful Cenușăresei a fost unic. Ei bine, nu mai e ! Condurul din blană singepie sau — după părerea altor povestitori autorizați — pantoful, țesut din fir de aur și bătut cu nestemate, a căpătat, în anul de grație 1964, nenumărați confrați întru splendoare. De s-ar fi petrecut mai recent povestea, urîtele surori vitrege ale Cenușăresei nu ar fi trebuit să-și reteze degetele ca să le încapă neasemuitul papuc. Și-ar fi comandat pur și simplu la cooperativele de încălțăminte altii aidoma : brodați cu fir și stele de aur, împodobiți cu rubine, presărați cu perle pe căpută și cu strasuri scînteietoare la cataramă. Pentru că, oricît ar părea de necrezut, asemenea pantofi există. Și încă mulți. Și mai fabulos împodobiți ca în fantezia creatorilor de basme. I-am văzut noi înșine : Charles Perrault nu a fost martor ocular, noi — da !

...Totul a pornit de la un concurs pe țară al creatorilor de încălțăminte din cooperative. Un concurs tradițional și, de fapt, cît se poate de bine venit. Meșterii cizmari sînt invitați, cam o dată pe an, să-și demonstreze arta. Iar ei o fac cu tragere de inimă, spre deplina noastră satisfacție, a noastră, consumatorii, care am verificat nu o dată, prin proprie și tragică experiență, că atunci cînd nu ai picioarele comod încălțate... Am văzut rodul acestei întreceri. Mai bine zis, roadele : 425 de perechi prezentate în sala de expoziții a U.C.E.C.O.M.-ului. Cifra aceasta trebuie înmulțită de foarte multe ori pentru a avea imaginea exactă a efervescenței creatoare pe care o declanșează concursul : inițial, fiecare uniune cooperatistă regională a prezentat cîte 150 de perechi. Trecute prin repetatele filtre ale exigențelor, ele și-au redus mereu numărul, selectîndu-se și ajungînd astfel să aducă în București chintesența calității. Sau, mă rog, așa ar trebui să fie. Organizatorii concursului ne-au împărtășit părerile lor — concretizate de altfel și în premiile acordate — după care întrecerea din acest an ar fi adus mărturiile unui spor de calitate. Au dreptate : la unii din pantofii expuși poate fi apreciată linia modernă, subțiată mult la vîrf și întreruptă apoi, ca să creeze un bot pătrat ; sînt rezolvate uneori și decolteurile escarpenului ; s-au căutat soluții noi și pentru tocurile înalte sau scunde.

Dar, privind o dată și încă o dată fiecare din pantofii expuși, am fost cuprinși de o adîncă nedumerire. Se pare că unii meșteri cizmari au vrut să învingă în competiție cu ajutorul gabionțurilor și al lameurilor, că au vrut să ne orbească privirea cu ornamente cît mai neașteptate, și au făcut din bieții noștri pantofi cotidieni niște prilejuri de spectaculoase exerciții grafice. Pe un pantof din antilopă neagră, un păianjen-broșă fixat în dreptul degetului mic își resfiră firele de aur ale pînzei sale ; pe o altă căpută, saltă o mică veveriță bleumarin, iar în vecinătatea ei, și-a încetat cîntecul un greier prins în chip de fundă ; niște mari frunze de stejar împodobesc un pantof gri ; o întreagă constelație brodată migălos cu fir metalic se înșiră pe botul altor pantofi... Broșele mari, din pietre sclipitoare, au fost coborîte de pe bluze pe pantofi și nu numai pe pantoful de seară, ci chiar și pe comodul papuc cu toc jos. Arabescuri, decupeuri, împletituri aplicate, raze, catarame din strasuri, ornamente din catifea, combinații de piele din diferite culori (marea majoritate a pantofilor sînt din două-trei nuanțe !) copleșesc privirea, o obosesc. Simplitatea, acea simplitate de bun gust care asigură eleganța, a fost parcă ocolită cu premeditare. Pînă și branțurile au fost ornamentate cu aur și argint, și cu complicate desene din perforații...

De ce toate acestea ? Cui îi trebuie aceste ornamentații excesive și de un gust îndoielnic ? Cine și în ce ocazii ar purta cu plăcere asemenea pantofi ? E păcat de atîta fantezie binevoitoare, dar prost canalizată, pe care au risipit-o creatorii de încălțăminte. Am fi preferat calapoade bine construite și pantofi comozi. Am fi preferat pantofi simpli, dar croiți elegant. Credeți-ne, tovarăși meșteșugari...

S. F.

Un pantof de antilopă combinat cu lac, peste care au fost cusute perle și prinsă o cataramă din strasuri. Cine ar încălța cu plăcere un asemenea pantof ?

Botul prea rotunjit, o combinație nepotrivită de culori, o ornamentație gen gărduleț, branțuri cu găurele. Rezultatul : eșec.

O adevărată constelație de aur pe căputa unui pantof...

CETĂȚILE INDUSTRIEI NOASTRE SOCIALISTE

Sub privirile atente ale tehnicianului montator, arborele cotit, unul din cele mai importante organe ale motorului, este coborît în carter cu ajutorul macaralei.

În coturile lui, executate cu o precizie de ordinul zecimilor de microni, se vor prinde în curînd bielele a căror îmbinare cu pistoanele se execută separat.

Înainte de a porni la drum spre Craiova pent-

Cîteva mii de piese se adaugă apoi la complexul mecanism, întregind treptat conturul uriașului de 2.100 c p.

INIMA DE

Locomotivele greoaie și neeconomice, care timp de decenii și-au însemnat trecerea prin gări printr-un strat gros de funingine depus pe acoperișurile peroanelor, se retrag una după alta din circulație, lăsînd locul surorilor lor mai rapide și mai puternice — locomotivele diesel electrice. Capabile să dezvolte o forță de tracțiune de 2.100 cai putere, aceste mașini moderne realizează anual economii de peste 1,5 milioane lei (la aceleași prestații față de cele cu abur din seria 150.000), avînd în același timp o rază de acțiune mai mare și putînd remorca garnituri cu un tonaj sporit.

Motoarele cu care sînt echipate locomotivele diesel electrice se nasc în cetatea metalurgiei de la Reșița. La montarea lor participă zeci de specialiști care au la dispoziție mașini-unelte și utilaje de o înaltă tehnicitate. În imaginile de față fotoreporterul nostru a înregistrat cîteva din fazele procesului de montaj al acestor „inimi de oțel" care pun în mișcare locomotivele diesel electrice românești.

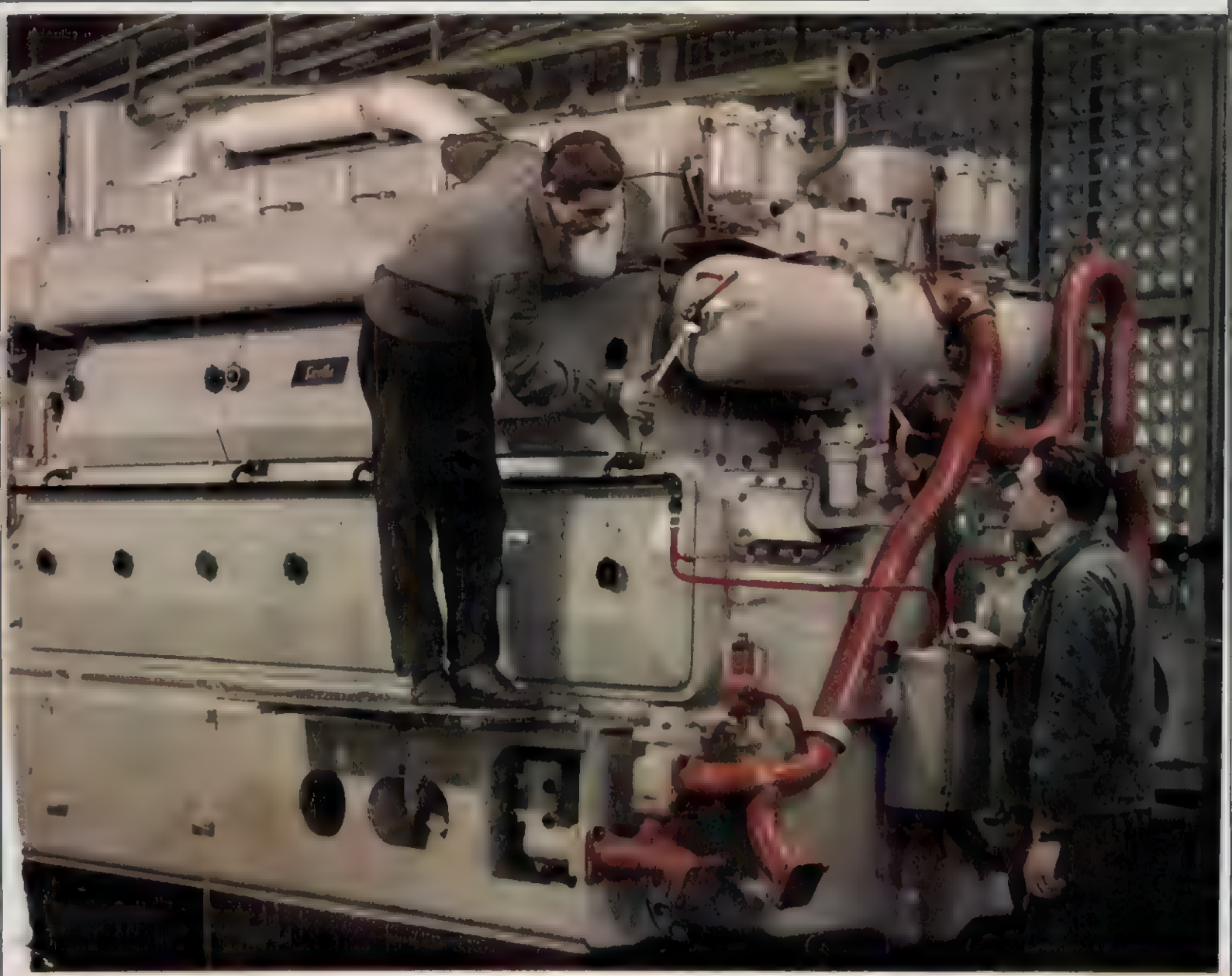

ru a deveni părți componente ale locomotivelor ce se montează la uzinele „Electroputere", motoarele sînt supuse unei ultime verificări.

ȚEL A LOCOMOTIVEI

Cînd ultimele șuruburi au fost fixate la locul lor și motoarele și-au încheiat stagiul în hala de montaj, ele sînt aduse la bancurile de probă unde își vor dovedi calitățile tehnice, funcționînd fără întrerupere un anumit număr de ore.

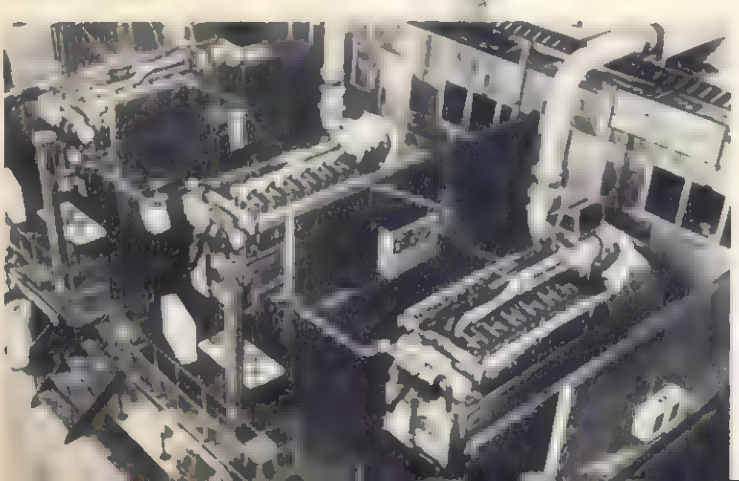

Tehnicienilor care le supraveghează funcționarea le-ar putea scăpa unele mici defecțiuni ce s-ar manifesta în timpul probelor dacă aparatele de control, instalate într-o cabină izolată din punct de vedere fonic, nu ar semnala totul cu promptitudine.

STRATFORD-ON-AVON

acolo unde s-a născut SHAKESPEARE

Stratford-on-Avon... Un loc unde orice călător încearcă emoția unei drumeții în trecut, în vremea cînd — în urmă cu patru veacuri — aici s-a născut și a trăit William Shakespeare.

Străzile cu șiruri de case vechi din piatră și lemn, colorate în alb și negru, ale Stratfordului mai păstrează ceva din atmosfera tîrgușorului elizabethan de odinioară, în timp ce clădirile noi, vitrinele moderne vorbesc despre prezența vie a secolului XX.

Biografia marelui dramaturg și poet este săracă în date ; însăși paternitatea operelor sale a fost multă vreme contestată. La Stratford însă, te întîmpină pretutindeni amintirea lui, materializată în faptul că în acest orășel a deschis ochii, că aici și-a petrecut o mare parte a vieții sale și că tot aici este înmormîntat marele Will.

TRECUTUL ȘI PREZENTUL SE PRIVESC ÎN FAȚĂ

Vizitatorii veniți din Londra pe malurile Avonului, după ce au lăsat în urmă, o dată cu cei 150 de kilometri străbătuți, și graba erei noastre cosmice, sînt bucuroși să bea o cană cu bere, de obicei caldă, la „Old Thatchtavern", unde se zice că lui Shakespeare îi plăcea să se întîlnească cu prietenii. Fără îndoială că în tîrgul său natal sînt puține locurile prin care marele dramaturg să nu-și fi purtat pasul, după cum sigur este și faptul că astăzi sînt mulți cei care trag foloase de pe urma unor povești, inventate ad-hoc, în legătură cu amintirea lui.

Prețuirea locurilor legate de viața lui William Shakespeare datează abia din 1847, cînd statul a cumpărat clădirea din Henley Street, transformînd-o în casă memorială și muzeu.

În tot timpul anului, dar mai ales din primăvară și pînă toamna tîrziu, în perioada obișnuitului festival anual Shakespeare, un adevărat pelerinaj are loc la această casă. Căci aici a venit pe lume acum patru sute de ani William, cel dintîi fecior al mănușarului John Shakespeare. În registrele parohiei apare înscris în ortografia vremii botezul lui „Gulielmus, filius Johannes Shakspere" la 26 aprilie 1564. Este de altfel unica mărturie a nașterii lui.

Și iată că pragul casei modestului mănușar este trecut azi aproape zilnic de oameni vorbind în toate graiurile pămîntului, mai emoționați poate de cum îl va fi pășit, ducîndu-și întîia oară feciorul în brațe, John Shakespeare. Cîteva încăperi mobilate în stilul epocii elizabethane îți sugerează imaginea vieții familiei scriitorului. Lîngă căminul masiv, cam ursuz, din „living-room", un fotoliu greoi de lemn își așteaptă parcă stăpînul. Lemnele din cămin sînt gata aranjate pentru a fi aprinse la ceasul de odihnă. Alături, în bucătărie, deasupra vetrei atîrnă un ceaun. Pe pereți sînt agățate vase vechi din alamă, asemănătoare cu cele folosite pe atunci. Trecînd în odaia în care s-a născut genialul artist, se pot observa pe geamurile ferestrelor — scrijelite probabil cu diamantele inelelor — semnăturile unor oaspeți iluștri, ca Walter Scott, Dickens, Thackeray, Carlyle, Browning, Tennyson. Un pat mare de lemn și alte cîteva mobile de dormitor după moda timpului întregesc imaginea anilor copilăriei și tinereții lui Will.

La vîrsta de 21 de ani Shakespeare pleacă la Londra, unde își dăruiește tot talentul și puterea de muncă teatrului și poeziei. Spre sfîrșitul vieții se retrage însă definitiv în tîrgușorul natal, avînd de multă vreme faima de „cel mai mare poet al Angliei".

În muzeul alăturat locuinței sînt expuse cîteva portrete ale lui Shakespeare, cărți, documente, stampe, picturi, o bancă de clasă — aproape putrezită de ani — în care se spune că ar fi stat dramaturgul pe vremea cînd era elev, precum și alte obiecte legate de viața și creația lui.

În ochii vizitatorilor se citește dorința de a nu pune la îndoială nimic. Ei vor să se îmbete de mireasma atmosferei shakespeareene, și primesc drept adevăr tot ce poate contribui la farmecul legăturii directe, peste timp, cu neîntrecutul artist — de la care n-a rămas posterității nici un manuscris.

O ușă a muzeului dă în grădină. După pereții severi, cu grinzi negre de lemn, straturile multicolore de flori și iarba de un verde proaspăt par nespus de vii. În această grădină cresc toate florile și plantele de care se pomenește în vasta operă a creatorului lui Hamlet. Mai există aici un copac cu crengile vlăguite de vreme, susținut în cercuri de fier, despre care se presupune că ar fi contemporan cu Shakespeare. Astăzi

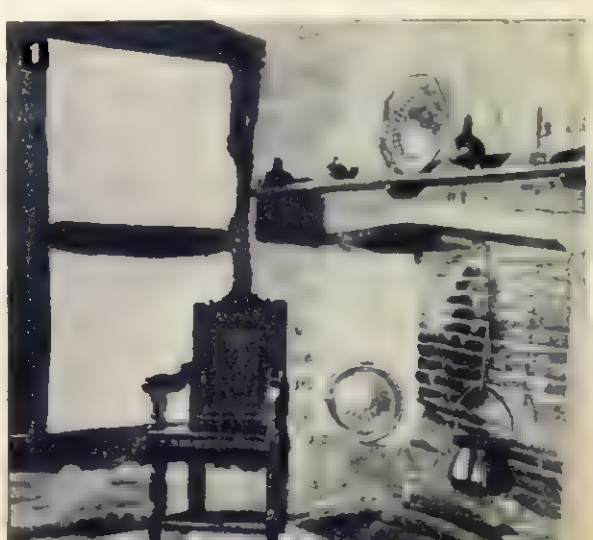

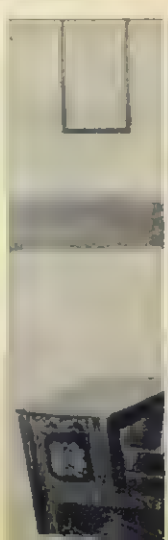

pe Henley Street, alături de casa natală a marelui om de la Stratford se ridică moderna construcție a Centrului Shakespeare. Acest edificiu cultural — început în 1959 și terminat recent — cinstește cel de-al patrulea centenar al nașterii lui Shakespeare. Aici se află o bibliotecă, o expoziție și săli de lectură.

Nu departe de casa natală, se găsește „Grammar School", unde a învățat micul William. Este o clădire lungă, cu un cat, construită din lemn, avînd o înfățișare mohorîtă și impunătoare, așa cum se cuvenea unei școli din acea vreme. Sus se aflau clasele, iar la parter sala mare, în care trupe de actori ambulanți dădeau deseori spectacole. Poate că între acești pereți a simțit William Shakespeare cei dintîi fiori, cea dintîi chemare pentru teatru.

În apropierea școlii se află temelia casei din New Place, unde marele dramaturg și-a petrecut ultimii ani. Într-una din încăperile ce se ridicau pe această fundație s-a stins, la 23 aprilie 1616, în vîrstă de 52 de ani, geniul a cărui ardere a dăruit omenirii nemuritoare opere de artă. Casa din New Place a fost una din cele mai mari clădiri ale Stratfordului elizabethan. În grădina sa crește un dud, plantat — se spune — de mîna lui Shakespeare, dar ultimul proprietar, nemaiavînd liniște din pricina vizitatorilor, l-a tăiat, iar în 1759 a dărîmat și casa. Astăzi un gard de verdeață împrejmuiește temelia casei.

Alături se află „Nash's House" — casa lui Thomas Nash, primul soț al Elizabethei Hall, unica nepoată a lui Shakespeare. Ca și toate celelalte clădiri legate de viața scriitorului — și aceasta a fost restaurată în decursul vremii.

LEGENDĂ ȘI REALITATE

După ce ai străbătut, o dată cu încăperile amintitei locuințe, parcă și viața unei lumi de odinioară, ieșind în stradă auzi de la o depărtare de cîțiva metri cum se ciatină în bătaia vîntului, scîrțîind prelung ca o invitație, tăblița ce poartă firma „Hotel Shakespeare". Sunetul grav al pardoselilor, întreaga amenajare interioară, care în decursul timpului a suferit doar mici modificări ce țin de civilizația secolului nostru, te transportă din nou într-un trecut îndepărtat. Din 1769, cînd actorul David Garrick a locuit în acest hotel, împreună cu alți actori participanți la cel dintîi festival închinat memoriei genialului dramaturg — camerele au primit denumiri inspirate din titlurile pieselor lui Shakespeare, denumiri ce au rămas pînă astăzi.

În salonul cu tavan scund, sprijinit în grinzi de lemn roase de vreme, se bea ceai. Un miros de lucruri bătrînești, de cuiăr în care se umblă la zile mari, plutește în încăperea cam întunecoasă. La o masă, doi italieni încearcă, pe cît le este posibil, să vorbească pe șoptite, spre a nu destrăma liniștea impunătoare, statornicită aici din vechime. Dar prea multa lor aprindere te face să le înregistrezi, fără să vrei, discuția. Unul afirmă că Shakespeare nu a iubit-o niciodată pe Anne Hathaway — soția sa — care era mai în vîrstă decît el, certăreață și rea, motiv pentru care a părăsit-o plecînd la Londra. Celălalt, dimpotrivă, este convins că autorul tragediei lui Romeo și a Julietei a fost statornic în sentimentele sale pentru Anne, care era o femeie încîntătoare... Argumentele pe care le aduc amîndoi sînt în egală măsură zdrobitoare... iar imaginația lor, mai cu seamă, demnă de invidiat.

Dar adevărul ? Adevărul asupra întregii lui vieți ? Poate îl știu pereții caselor vizitate — între care marele creator și-a petrecut zile și nopți, a rîsipit vorbe și gînduri... îl știu ulițele și grădinile Stratfordului, îl știe poate și Avonul...

În drum spre malul rîului, îmbrăcat somptuos în găteli de sălcii și peluze, de grădini stufoase, stă plin de măreție Hall's Croft — casa Susannei — fiica mai mare a lui Shakespeare — și a soțului acesteia, doctorul John Hall, savant cu renume pe atunci. Mobila scumpă, obiectele de valoare sînt desigur asemănătoare cu cele ce vor fi împodobit și locuința din New Place.

Cînd pleci de la Hall's Croft, cu puțin înainte de a ajunge la șerpuirea domoală a Avonului, te întîmpină silueta zveltă a bisericii Holy Trinity, unde a fost înscris botezul lui William Shakespeare, apoi — în 27 noiembrie 1582 — căsătoria lui cu Anne Hathaway și mai tîrziu nașterea copiilor săi. Tot aici se află și mormîntul, cu epitaful compus de el, cine știe sub imperiul cărei profunde tristeți : „Tu, care treci, blestemă și tu, dar nu te opri, ci urmează-ți calea" — sună sfîrșitul acestuia. Într-o firidă, un bust lucrat de Gerard Johnson la cîțiva ani după moartea scriitorului îl înfățișează mult mai greoi decît îl cunoaștem din cele mai răspîndite portrete.

UN TEATRU ÎN MEMORIA LUI SHAKESPEARE

Tot pe malul Avonului, ca un semn al nemuririi geniului uman, se înalță clădirea teatrului memorial Shakespeare, denumit de trei ani „Royal Shakespeare Company". În 1769 — cum am mai amintit — David Garrick organizează primul festival în amintirea marelui dramaturg, festival care a devenit apoi tradițional. În 1879 se inaugurează întîiul teatru memorial, iar în 1932 își deschide porțile o clădire modernă, a cărei scenă este slujită de cei mai mari actori ai Angliei.

Levi Fox (stînga), directorul Festivalului Shakespeare 1964, și Lawrence Williams, arhitectul noului Centru Shakespeare, în fața modernei clădiri a cărui construcție a fost recent terminată.

În fiecare an, începînd de la 23 aprilie și pînă la sfîrșitul lui noiembrie, teatrul se află în plină stagiune. Oaspeți din toate colțurile globului vin să asculte nepieritoarele piese, așteptînd uneori chiar și o noapte întreagă în fața teatrului spre a-și putea procura un bilet. Clădirea are un aspect grecoi, puțin cam neprimitor, dar o dată trecut pragul ei, imaginea exterioară se șterge cu desăvîrșire. În incinta sa se mai află o galerie de pictură și un muzeu. Găsești aici portrete ale lui Shakespeare și ale unor renumiți actori, printre care David Garrick, Anthony Quayle, Charles Laughton, John Gielgud, Laurence Olivier, Vivien Leigh, Paul Robeson, Pamela Brown, Paul Scofield — pe care recent l-a putut admira și publicul bucureștean — Sam Wanamaker, Mary Ure. Uriașe panouri înfățișează aproape întreaga istorie a teatrului shakespearean. Aici se mai află și ilustrații în care sînt reproduse, după cele mai vechi stampe existente, diferite scene din piesele neîntrecutului artist.

Cu mult înainte de începerea spectacolului poți admira de pe terasa restaurantului, situat în preajma teatrului, priveliștea de o frumusețe aproape ireală a Avonului, în care se răsfrînge chipul atît de îngrijit al grădinilor engleze. În amurgul de vară ușor încețoșat cîteva lebede plutesc pe apa aproape nemișcată.

După ce se intră în sală și fiecare își ocupă locul cu mult înainte de stingerea luminilor, se lasă o liniște deplină. Bătăi puternice în podium, așa cum se obișnuia pe vremea lui Shakespeare, vestesc apropiata ridicare a cortinei. Cîteva clipe mai tîrziu, publicul privește cu răsuflarea întretăiată scena cufundată în semiîntuneric : sîntem la începutul tristei povești a maurului Othello.

Datorită faptului că teatrul a fost înzestrat cu tehnica cea mai modernă, piesa are o singură pauză. Jocul tuturor actorilor, montarea de înaltă ținută artistică, regia care scoate în evidență elementele mereu actuale ale piesei sînt demne de marele nume pe care-l poartă teatrul.

În fața clădirii, de cealaltă parte a rîului Avon, s-a amenajat — cu prilejul celui de-al patrulea centenar Shakespeare — o vastă expoziție, care va oglindi întreaga operă a marelui dramaturg și poet. Pavilionul expoziției va primi zilnic un număr de aproximativ 15.000 de vizitatori. El va fi inaugurat la 23 aprilie a acestui an — cînd vor începe în orășelul de pe Avon festivitățile închinate celei de-a 400-a aniversări a nașterii lui William Shakespeare.

PLECÎND DIN STRATFORD

Să pleci din Stratford fără să treci pe la Wilmcote și Shottery — două cătune învecinate — înseamnă să trunchezi oarecum această călătorie în trecut. Căci în cel dintîi se află casa natală a mamei lui Shakespeare — Mary Arden, iar în al doilea, cea a soției lui — Anne Hathaway. Amîndouă casele s-au păstrat bine pînă în zilele noastre. Mai ales vila din Shottery — cunoscută sub denumirea de „Anne Hathaway's Cottage" — este deosebit de pitorească, constituind prin arhitectura ei specific locală și grădina cu aspect rustic un punct de atracție pentru turiști și fotoreporteri.

În aceste locuri, pe unde a bătut inima marelui Will, pășesc pe urmele sale de mult spulberate dar veșnic vii vizitatori veniți din toate patru zări ale pămîntului, avînd cele mai deosebite vederi, dar înfrățiți prin dragostea pentru frumusețea și umanismul operei ilustrului fiu al Stratfordului, al Angliei și al lumii întregi. Este omagiul adus geniului pentru neprețuita moștenire spirituală lăsată posterității. Căci asemeni Avonului, cu farmecu-i neschimbat de vreme, cu apa nesfîrșit primenită de unde noi — creația artistică a lui William Shakespeare își păstrează neștirbită valoarea, rămînind mereu contemporană, mereu în pas cu noile generații.

Veronica RUSSO

...Lîngă căminul masiv din „living-room", un fotoliu grecoi de lemn îți așteaptă parcă stăpînul (fotografia 1). Dormitorul casei din Henley Street (fotografia 2). „Old Thatchtavern", unde — se spune — marele dramaturg se întîlnea cu prietenii (fotografia 3).

2

3

Ultima vizită

Schiță
de
NICOLAE ȚIC

Fata telefonă de trei ori la miliție.

Mama, tot de trei ori la spitalul de urgență.

Tatăl, abțiguit, le sfătui să încerce și la morgă.

— Ești la al zecelea pahar — observă mama.

— Eu sînt invitat — spuse tatăl — tu ești gazdă și nu-i frumos să-mi ții socoteala paharelor. Dar, fiindcă veni vorba: ieri s-au împlinit 8 ani de cînd mi-ai promis că la logodna fetei o să-mi dai voie să mă-mbăt... La nuntă nu, că acolo o să fie cu protocol, acolo se-mbată numai invitații, dar la logodnă, între noi, treacă-meargă!

— E sigur că s-a întîmplat ceva! — spuse fata.

— Întotdeauna, în împrejurări din astea, se întîmplă cîte ceva — spuse tatăl. A doua zi urmează telefoane, justificări și niște jurăminte care nu-l costă nimic. Mă jur pe ce am mai scump, pe viața, pe fericirea mea! Să mă trăsnească!... Și, în timp ce zice „Să mă trăsnească!", se gîndește la o halbă de bere și o friptură în sînge. Dar ia închipuiți-vă ce-ar fi dacă l-ar trăsni pe loc!... E, de ce să-l trăsnească? O fi băiat bun. Ăsta-i primul băiat bun care te-a cerut de nevastă. O să te ceară și-al doilea, și-al treilea...

— Ești imposibil! — se supără mama. Nu ți-e milă de fata asta?

— Doamne ferește! — doar n-am ajuns atît de rău, încît să-mi fie milă de fata mea! E frumoasă, e deșteaptă, îmi seamănă... Tatăl mai sorbi o jumătate de pahar, se șterse la gură și, vrînd să-ncheie discuția despre logodnic, mai spuse: Măi fată, măi femeie, voi îl știți, voi l-ați ales. Eu l-am văzut o singură dată, atunci cînd a căzut din tramvai.

— Din ce tramvai?

— Ce tot spune?

— Acu-s vreo trei săptămîni a căzut unul din tramvai... Nu sînt sigur că a fost el, dar așa mi-am închipuit.

Mama făcu un gest de lehamite. Un frate al mamei vru să-și ia rămas bun.

— Noi am plecat — spuse el, arătînd spre soție.

— Noi am plecat! — imită tatăl. De cîți ani vă știu eu? Să fie vreo optsprezece. Atunci ați intrat prima dată în casa asta. Nu v-am simțit cînd ați intrat. Patru ceasuri ați *stat* pe o margine de canapea și n-ați scos o vorbă. Pînă cînd mi-ați întins mîna: „Noi am plecat!" De-atunci, tot așa!

Ilustrație
de
Tia PELTZ

— Imediat să le ceri scuze! — porunci mama.

— De ce, dragă? — știa-s oameni serioși, n-au nevoie de scuze... Adela, dacă mai ții la mine, adă aici trei sticle de vin.

— Una nu-ți ajunge? — se zgîrci fata.

— Trei! Una de băut, două de foaie verde. Cu cît sînt mai multe sticle pline pe masă, cu-atît mă-mbăt mai repede. Apoi îi făcu un semn mamei: Tot ați pregătit voi de mîncare... E zece fără un sfert... Ce-ar fi să mîncăm?

— Vai de mine! Costache! — strigă mama.

— Sărut mîna — spuse logodnicul.

— Nici n-am auzit, ai sunat?

— Nu...

— Era ușa deschisă?

— Aveam cheia — mărturisi logodnicul.

— De unde să ai dumneata cheia?

— Eu i-am dat-o alaltăieri — interveni tatăl.

— Mă iertați, nici nu ne cunoaștem. Dacă nu mă-nșel, sînteți tatăl Adelei... Își dădură mîna. Aveam cheia pe care mi-a dat-o Adela — explică logodnicul.

— Aha! Și voi credeți că-i frumos! — se-ngrozi mama.

— Ia mai lăsați băiatul în pace! — propuse tatăl. E obosit, e frînt — vii de la o ședință, știu, te-au ținut acolo, așa pățesc și eu!

— Noi lucrăm dimineața — se grăbi logodnicul. Ședințele tot dimineața. În seara asta mi s-a întîmplat ceva de necrezut. La ora șapte fără un sfert am plecat spre dumneavoastră, cu un buchet de flori în mînă...

— Cum se obișnuiește, — precizează mama.

— Și unde-s florile? — scînci Adela.

— Întîi să vă spun cu papionul. Pe la jumătatea drumului mă opresc la o vitrină, ca să-mi aranjez cravata. Atunci îmi dau seama că ar trebui să port papion, nu? Ținută de seară, logodnă, papion! Să mă-ntorc acasă, drum lung. Să intru într-un magazin, nu era nici unul pe-aproape. Îmi aduc aminte că am un prieten, care stă la doi pași de dumneavoastră. Ajung în fața blocului, intru, chem liftul, urc — și se înțepenește liftul între etaje.

— Ai stat trei ceasuri în lift!

— Trei fără un sfert.

— Aș fi înnebunit acolo!

— Singur?

— Mai era o fetiță.

— Ce vîrstă avea? — se interesă mama.

— Șapte, opt ani — se grăbi tatăl.

— A, nu! Avea vreo șaisprezece.

— Și i-ai dat florile! — se-mbufnă Adela.

— Da, mi-a spus că e ziua ei și i le-am dat.

— Ei, cum facem, cum se obișnuiește? — întrebă tatăl, vrînd să-l scoată pe logodnic din încurcătură. Spuneți voi, că eu n-am de unde să știu... eu am sărit peste logodnă... chiar și peste nuntă...

Băuse șase pahare și nu zece, cum pretindea mama; nu se-mbătase și nu s-ar fi îmbătat într-o împrejurare ca asta, nici dacă ar mai fi băut douăzeci. Dar se prefăcea, era un fel de-a se-nveseli în prezența fostei soții — tot rea, tot cu ifose și false pudori — și a fetei, pe care n-o mai văzuse de șapte ani și pe care o simțea străină... Primise o telegramă: „Vino sîmbătă, 18 — se logodește Adela". De dragul ei, de dorul ei venise. Dar fata îi semăna în toate mai-că-sii. Fata purta un lănțișor de aur la gît; un ceas de aur la mînă; cercei de aur în urechi... El bănuia că aurul acesta e de împrumut. O întrebă pe fată, între patru ochi:

— De unde ai cerceii?

— De la mătușa Aneta.

— Ceasul?

— De la unchiul Gherasim.

— Lănțișorul?

— Mi l-a dat o colegă, pînă luni.

Ar fi vrut s-o mai întrebe un singur lucru: „Cum de îndrăzniți voi, tu și maică-ta, care trăiți din bani puțini, din banii pe care vi-i trimit eu, să vă poleiți cu aur de împrumut? Și ce vreți cu atîta aur? Să-i

furați ochii bietului băiat? El are nevoie de altceva, de dragoste și înțelegere... Și v-a găsit tocmai pe voi!..." Tatăl nu pricepea cum de s-a ajuns la această logodnă. Or fi trăind mai demult, și ea așteaptă un copil? Pe Costache îl vedea acum întîia oară și, într-un fel, îi era milă de el.

— Unde lucrezi? — îl întrebă.

— La o uzină nouă de firme și neoane.

— E maistru și elev la seral — preciză Adela.

— Ziceai că aduci și niște prieteni — își aminti mama.

— Prietenii s-au supărat pe mine.

— Toți, de la mic la mare? — întrebă tatăl.

— Patru am, toți patru.

— Și de ce nu le ceri iertare?

— O, e vorba de altceva — spuse Costache. Ei sînt împotriva căsătoriei noastre.

— Dar te-am rugat să termini cu prostiile astea! — îl repezi Adela. Or, dacă nu, să te iei de mînă cu ei! Ce mă interesează pe mine părerea unor oameni pe care nu i-am văzut în viața mea și de care nu am nevoie? Pe un ton mai potolit, dar nu lipsit de aroganță, îi explică tatălui: Dacă voiam să mă aranjez în București după absolvire îmi găseam destui bărbați! Dar între mine și Costache e altceva, mai spuse ea, lăsînd să se înțeleagă că acel altceva ar fi dragostea.

— Măi copii, mă doare capul — se plînse mama.

— Hai să ciocnim — propuse tatăl. Apoi o apucă pe Adela de braț: Vrei să rămîi în București? Ce să cauți tu, meteorolog, în București?! În vîrf de munte, cu Costache după tine!

— El trebuie să se-nscrie la politehnică.

— Pot să urmez și fără frecvență.

— Ai fi gata să mergi cu ea? — întrebă tatăl.

— Acolo nu-s oameni? Nu-i de lucru?

— E pe... doamne iartă-mă! — spuse mama, pentru sine.

Nimeni nu avea răbdare să stea la masă, se învîrteau toți cu sandvișurile și cu paharele în mînă. Adela îi făcu semn lui Costache s-o urmeze în dormitor.

— Încearcă să rîzi! — îl îndemnă.

El rîdea ușor, din fiece; se uită la un cățel de catifea, agățat de candelabru, și rîse cu poftă. În acest timp, Adela îi șuieră:

— De ce trebuia să-i spui de cheie? De venit, n-ai venit cînd a fost vorba, dar te dai de gol... Și cu fata aceea.. Și cu prietenii... Zău, ai turnat la prostii în seara asta!

— Păi — spuse Costache, simțind cum i se-ncîlcește mintea — dacă m-au întrebat, trebuia să le răspund. Cu prietenii așa e, se ține de capul meu, dar într-o zi o să-i conving. Aduc ei argumente, aduc eu... Costache se răsuci spre ușă. Cineva voia să intre în dormitor.

— Rîzi! — îi ceru Adela.

— Ei, nu pot chiar așa — hă, hă! hă, hă!

Rise ea, cum bănuia că ar rîde o logodnică fericită. Mama le aduse două farfurii cu tort.

— Costache o să vă spună două bancuri cu olteni! — anunță Adela.

— O, sînt multe cu olteni, dar eu nu le țin minte — se scuză Costache. Și o cuprinse pe după umeri: De unde ai lănțișorul?

— De la mama.

— De la o prietenă, pînă luni! — spuse tatăl.

— Mamă, tata s-a îmbătat.

Iar tatăl era mai treaz ca oricînd, și mai trist ca oricînd. Ar fi vrut să-i smulgă fetei lănțișorul de aur, ceasul și cerceii și s-o întrebe dacă într-adevăr nu mai ține minte nimic din cîte i-a spus el în urmă cu ani. Atunci, ea îl aștepta să se-ntoarcă acasă, îi sărea de gît și ceasuri la rînd îl ruga să-i răspundă la întrebări. Avea nenumărate întrebări de pus, despre tot ce vedea și auzea. După ce îl asculta pe el, se ducea la maică-sa: „E adevărat ce mi-a spus tata?!" Niciodată mama nu îi răspundea de față cu el „Vino cu mine!" Și se-nchideau amîndouă în dormitor, or în sufragerie.

Vrînd să evite alte întrebări neplăcute, fata deschise aparatul de radio, prinse muzică și începu să danseze cu Costache. El părea cam speriat, se uita, pe rînd, la cei de față, și din cînd în cînd la Adela, care îi șoptea tot timpul mai insistent să fie vesel.

— Oare noi de cînd n-am mai dansat? — întrebă mama.

— De la nunta lui Safir — spuse tatăl. De nouă ani.

Înțelese că lor le pare rău că l-au chemat, dar acum, dacă tot l-au chemat, iar el a venit vor să-l știe de partea lor, pînă cînd totul se aranjează: pînă cînd Adela va primi repartiția de București... „Dar la ei nu vă gîndiți, la băiatul ăsta, care încă n-a învățat să mintă, și poate n-o să învețe niciodată?"

În urmă cu vreo șapte ani soția îi ceruse să plece din casa ei, pentru totdeauna, întrucît, la ce i-ar folosi un încurcă lumea?! Nu ciștiga atîția bani cîți ar fi vrut ea; nu era în stare să-i repete fetei, zi de zi, că este cea mai frumoasă și cea mai deșteaptă... El plecase din casă, plecase din oraș, cu gîndul să nu se mai întoarcă niciodată aici... Acum îi venea să le ia pe amîndouă, pe mamă și pe fiică, și să le bată cap în cap, pînă sar scîntei. Dar nu mai avea nici un drept și nici o putere asupra lor. Tot ce putea să mai facă era să-i vină în ajutor lui Costache, într-un fel sau altul, să-l scape de o primejdie pe care el abia dacă o bănuiește. Și se hotărî:

— Ați făcut o alegere proastă — îi spuse mamei.

— Crezi? Viorica și Anghel mi-au spus la fel.

— Nici frumos, nici arătăgos!

— Și nu-i intră nimic în cap — se plînse mama.

— Cîți ani are?

— Douăzeci, la toamnă.

— Păi cum vine asta? Tu nu te-ai gîndit? În loc să v-ajute el, o să trebuiască să-l ajutați voi...

— Măi copii — strigă mama — v-ați învîrtit de ajuns!

— Să ciocnim un pahar — propuse Costache

El se apucă să toarne în pahare.

Tatăl îi luă sticla din mînă:

— Măi băiete, și tu, Adela, dacă ar fi să mă-ntrebați și pe mine, aș zice nu! Dumneata abia ai ieșit din găoace — îi spuse lui Costache — și vrei să îți o casă.

Costache, uimit, vru să protesteze.

— Dă-mi voie — ceru tatăl — că sînt tatăl ei. N-o să ieșiți bine din povestea asta. Du-te și te mai gîndește. Iar dacă n-o să mai treci pe-aici, cred că nu-i nici o supărare.

— Dumneavoastră nu aveți nici un drept să vă amestecați!

— Are, are! — spuse mama. Vezi să nu pleci cu cheia.

— Adela, vreau să te-aud... — se rugă Costache.

— În seara asta ai călcat în strâchini.

Costache puse cheia pe un colț de masă. Apoi se îndreptă spre ușă, parcă împins de privirile celor trei. Înainte de-a ieși, se-ntoarse, cît să-i arunce tatălui:

— Acum îmi dau seama de ce Adela nu mi-a vorbit niciodată despre dumneavoastră. Da, da...

Adela își scoase lănțișorul de aur și cerceii.

Mama adună sticlele goale de pe masă.

— Dacă vrei, mai aduc niște vin.

— E tîrziu, phii! Ce tîrziu! — se miră tatăl.

— În noaptea asta poți să rămîi aici.

— Nu sînt obișnuit să dorm în casă străină.

Tatăl coborî treptele în fugă.

Dar nu reuși să-i mai dea de urmă lui Costache.

TEATRU

„VAI! CE ZILE FRUMOASE..."

„Cum se poate vorbi despre acest spectacol? E fioros. Asta nu mai e teatru, ci un puternic mijloc de a te convinge, cu tot enormul talent al Madeleinei Renaud și a lui Samuel Beckett, că browningul pe care Madeleine îl mînuiește e făcut ca, o dată ce-ai ajuns om în toată firea, sau mai bine zis atunci cînd *ai înțeles*, să te servești de el". Cu aceste cuvinte își începe Elsa Triolet cronica din *Lettres françaises* despre noua piesă a lui Samuel Beckett *Vai! Ce zile frumoase*...

Despre aceeași piesă, doi din cei mai renumiți critici de teatru francezi scriu: „Trebuie să ai o sănătate de fier ca să reziști pînă la sfîrșit" (Pierre Marcabru în *Paris-presse*); „...un festival de abjecție... apoteoza neantului..." (Jean-Jacques Gauthier în *Figaro*).

Vai! Ce zile frumoase reprezintă de fapt chintesența teatrului singurătății și morții, al cărui reprezentant de prim plan e Samuel Beckett. Imaginea e de un laconism perfect, de o deplină elocvență: pe scenă, o grămadă de nisip în care o femeie se scufundă încet-încet, în timp ce mimează tot felul de îndeletniciri cotidiene, spunîndu-și șoptului ei o sumă de banalități. Iată deci viața: agonia lentă a oamenilor iremediabil singuri, a oamenilor de care aimeni nu are nevoie. În timpul acestei scufundări treptate ce cuprinde întreaga acțiune a piesei, sînt scene de un naturalism (de pildă, căderea danturii femeii) care, după cum subliniază Elsa Triolet, „fac să-ți treacă pofta de viață și te aruncă în brațele Senei".

E limpede că orice comentariu e de prisos. Mă gîndeam doar, citind aceste considerațiuni ale unor scriitori și critici parizieni, la cîteva din cele mai recente producții ale dramaturgiei noastre. Mă gîndeam de pildă la *Șeful sectorului suflete* de Al. Mirodan, la sălile pline și surîzătoare care aplaudă acest spectacol fermecător, la *Ștafeta nevăzută* de Paul Everac sau la *Noaptea cea mai lungă* de Horia Lovinescu. Și revedeam, paralel cu eroii lui Beckett, pe Gore, modestul meteorolog din piesa lui Mirodan, dăruindu-se oamenilor cu toată ființa sa, pe Șeful sectorului, întruchipare a unei societăți bazate pe înalta concepție că socialism = fericire, pe Anghel Dobrian, luptînd pentru reabilitarea unui tovarăș necunoscut în numele acelei „ștafete nevăzute", a acelei legături dintre toți cei ce construim o viață nouă, pe Manole Crudu, sculptorul, eroul principal al piesei lui Lovinescu, învingînd moartea în numele creației sale, după ce a învins în el tocmai acel cutremurător sentiment al singurătății și a dat prima lovitură de daltă marmurei din care se va naște statuia plină de elan a „Zburătorului". Toți aceștia nu sînt doar imagini literare scornite de fantezia scriitoricească. Ei stat exoresia unei realități sociale noi, a unei concepții în numele căreia trăiesc azi milioane de oameni în țara noastră. Sînt răspunsul dat lumii lui Beckett și a altor scriitori ai Apusului — de altfel remarcabile talente — care exprimă la rîndul lor o realitate, de astă dată tragică, și o deznădăjduită concepție asupra condiției umane, generată tocmai de neînțelegerea ei și deci de imposibilitatea de a vedea o ieșire din această realitate. Răspunsul unei filozofii a vieții și solidarității umane, a existenței înțelese ca o continuă creație și realizare, dar filozofiei singurătății, disperării și morții. Răspunsul socialismului.

Traian ȘELMARU

CARTEA

MIHAI BENIUC:

„DISPARIȚIA UNUI OM DE RÎND"

Dialogul autor-cititor impune, îndeobște, prin chiar natura creației literare, existența unor convenții și lectorul obișnuit nu se mai miră de faptul că, de pildă, cutare sau cutare erou își povestește degajat viața, la persoana întîi, pe întinderea cîtorva sute de pagini. Asemenea modalități au devenit locuri comune în tehnica narațiunii, ceea ce nu se poate spune despre felul cum este condusă și desfășurată acțiunea ultimului roman al lui Mihai Beniuc, în care un povestitor străin, pasămite, de îndeletnicirea scrisului, ocupînd prozaica slujbă de contabil, încearcă să reconstituie biografia „unui om de rînd". Cititorul este invitat astfel să accepte o convenție mai puțin obișnuită, care sporește din primele pagini tentația lecturii, fără ca această modalitate de exprimare să reprezinte însă exerciții gratuite, încercate în sine, de dragul cine știe căror performanțe formale.

Avram Proțap, eroul romanului, este evocat la începutul cărții ca un om care a trăit cu aproape două decenii în urmă, căzînd la datorie în Munții Tatra. Peste cîteva capitole aflăm că doctorul în filozofie și poetul Avram Proțap n-a căzut pe front, ci trăiește și astăzi, devenind în anii noștri personalitate marcantă în viața obștească, academician și scriitor de prestigiu, dar și identitatea acestuia se substituie aceleia a povestitorului, adică a prietinului contabil... Succesiunea astfel prezentată e deconcertantă și rezumarea oricît de explicită și de conștiincioasă a metamorfozei riscă să creeze confuzii pentru cine n-a citit cartea.

Dar, așa cum spuneam mai înainte, surprinzătoarea ei tehnică, departe de a ne înfățișa o spectaculoasă îndemînare privind construcția romanului, răspunde necesităților structurale ale cărții, obiectivelor sale artistice și ideologice. Subliniind cu ostentativă insistență hotărîrea de a se ocupa exclusiv de „omul de rînd", de viața lui plină de întîmplări necunoscute și unice, deosebite de aceea a oamenilor excepționali, care, zice povestitorul, nu i s-a părut „niciînd prea ispititoare," aparținînd mai mult altora decît lor înșiși", Mihai Beniuc înalță o statuie omului cinstit și onest, dinamic, pilduitor prin calitățile sale individuale, reprezentînd chintesența strămoșeștilor virtuți ale poporului, dar mai ales pentru simțul înnăscut al solidarității, pentru contribuția pe care și-o aduce, în rînd cu semenii săi, la actele decisive ale istoriei.

Poate că cititorul se va întreba dacă nu cumva există o contradicție între mărturisirea preliminară privind decizia scriitorului de a se ocupa de biografia „omului de rînd" și împrejurarea că, la un moment dat, eroul cărții capătă ipostaza unei personalități notorii. Dimpotrivă. O asemenea devenire nu face decît să întărească mesajul filozofic al cărții, ideea că în climatul societății socialiste se deschid cele mai nebănuite posibilități de afirmare a potențelor individuale, fără ca prin aceasta individul să-și piardă calitatea de „om de rînd", adică de celulă a colectivității din care a ieșit. Dacă Avram Proțap cel de dinaintea eliberării fusese „...o stea care nu s-a ridicat deasupra orizontului", în „rînduiala socială în care trăia", omonimul său de astăzi va atinge zenitul și această numai pentru că nouă „rînduială" îi este favorabilă, îl susține și îl înalță pe el ca și pe atîția alții.

Acesta este sensul cărții, al cărui titlu, ca și metamorfozele lui Avram Proțap, cuprinde și el o convenție, un semn de întrebare ridicat înaintea cititorului, pentru că „omul de rînd" nu poate să dispară niciodată. Dovadă, însuși romanul de față.

Înfățișînd însă cartea, în subtextul ei ideologic, ca pe o actuală și interesantă dezbatere de idei, recenzentul ar vrea să atragă atenția și asupra frumuseții poetice a acestor pagini în care ecranul pe care se proiectează fapte și întîmplări din trecut și de astăzi apare adesea învăluit în aburul unei profunde și tulburătoare emoții.

Boris BUZILĂ

scurte popasuri în veacuri trecute (II)

CURTEA ARSĂ — ziduri...

...și contraforturi.

Dacă ne îndreptăm pașii spre Dealul Spirii — pe strada Cazărmii, la numărul 42 ne apar înainte câteva ziduri înalte, susținute de contraforturi, amintind prin aspectul lor mai curînd zidurile unei cetăți. Iată ce a mai rămas din strălucirea de odinioară a celei de-a doua „Curți domnești" — palatul zidit de către Alexandru Ipsilanti între 1774-1776 și pe care urma să-l folosească mai apoi și Ion Caragea Vodă.

Se știe că după ce „Curtea veche" (datînd de prin sec. al XVI-lea, cam pe locul fostei „Piețe de flori") a căzut în paragină, Ipsilanti a construit cu ajutorul arhitectului grec Spiru Macri o nouă „Curte" — pe dealul care mai tîrziu a luat numele acestui arhitect (Dealul Spirii). Denumirea „Curtea arsă" citată de Ion Ghica în scrierile sale, provine de la cele două incendii abătute asupra acestui palat. Ultimul s-a produs în ianuarie 1812, chiar în seara în care urma să se celebreze urcarea pe tron a odiosului despot Caragea.

Cea mai veche locuință din București

Vom face de data aceasta un drum pînă în „Armenească". Aici se află cea mai veche locuință din București: are vîrsta de peste 200 de ani.

A fost construită în 1760 de un spătar, iar mai tîrziu, un locatar — pe nume Melik — i-a adus (în 1822) unele adăugiri. Posteritatea i-a răsplătit pe acești înaintași: strada se numește *Spătarului*, iar clădirii i-a rămas numele *„casa Melik"*.

Mai există însă un motiv pentru ca acest străvechi imobil aflător în str. Spătarului nr. 22 să rețină atenția: în perioada revoluției de la 1848, arhitectul Iacob Melik, urmaș al primului locatar al imobilului și înflăcărat susținător al cauzei revoluției și-a pus locuința la dispoziția capilor mișcării, transformînd-o astfel în casă conspirativă. Se întîlneau aci conducători revoluționari pașoptiști și este foarte probabil ca și Bălcescu să fi venit adeseori pe aici.

Romulus ALEXANDRU

Casa „MELIK".

De la una la alta

Povestea vorbei

DIMINUTIVE

Pentru exprimarea noțiunii de „nuia, bețișor" românii dispuneau de termenul **virga**, în care nu e greu de recunoscut „strămoșul" lui **vargă**. Pentru nuielele de dimensiuni foarte mici, exista în latinește o denumire derivată de la *virga*, și anume **virgula** (tot prin derivare s-a născut în românește **vărguță**, de la **vargă**). Virgula pentru romani, ca și **vărguță** pentru noi, era un diminutiv. Îl cunoastem și din românește : **virgulă**. Acum însă cuvîntul în discuție nu mai e diminutiv, nu mai denumește nuielușele, bețișoarele. Legătura dintre **virgulă** și **vargă** s-a pierdut ; pentru noi **virgula** nu e o vargă mică, ci un semn de punctuație. Cei care au propus ca acest semn ortografic să capete numele de virgulă au avut în vedere asemănarea dintre virgulă și un bețișor sau o nuieluță încovoiată. Ei au dat cuvîntului latin un sens nou și tocmai acest sens s-a menținut, cel vechi fiind dat uitării.

Se mai pot cita și alte cuvinte care au fost la origine diminutive, dar și-au pierdut acest caracter ; unele au ajuns să denumească și obiecte mari : „Fortărețăți, cetățuie" se zicea pe latinește *castrum*. Pentru fortărețele mici s-a creat diminutivul *castellum*, derivat de la *castrum* cu ajutorul terminației *-ellum*, caracteristică pentru diminutive (lui *-ellum* îi corespunde în românește *-el* terminație cu care formăm diminutive ca *scăunel*, *băiețel* etc.). Prin *castellum* explicăm substantivul nostru **castel**, dar ideea de micime e cu totul străină de acest cuvînt.

Istoria celor două cuvinte discutate astăzi e paralelă : așa cum virgulă nu mai e pus în legătură cu vargă (decît de filologi), nu mai e simțit ca diminutiv al lui, tot așa s-a pierdut relația dintre **castel** și **castru**, castel pierzîndu-și și el caracterul de diminutiv.

Sorin STATI

1 + 1 = 1

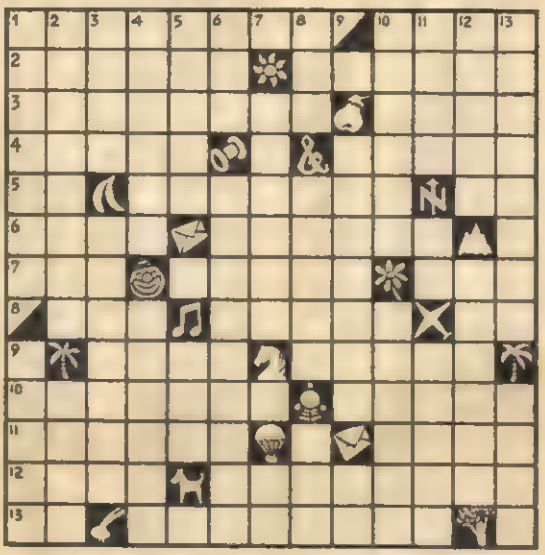

ORIZONTAL : 1) Un bănuț + 10 zeci = o umbrelă imensă ; o alifie + 12 luni = un stat din Asia. 2) Un ins + facil = mărul lui Adam ; o prepoziție + o tosă nazală = cutioare pentru tocuri și creioane. 3) O notă muzicală + o pereche de pantaloni din portul național = sinzuratici ; un doctor + în vîrful seringii = un diavol. 4) Un tem + bărbieriți = smulși ; un ordin de transport + o interjecție = clinchet în doi (pl.). 5) *Campion* ; o lecție + un golf în Canada = un fricos ; *la cărți !, deși ?!* 6) Un pronume + calciu = un butoi pe roate ; un popor migrator + îndemn la a servi = a deteriora. 7) Unsoare + o deschidere de alfabet = o curelușă de mașină ; un caras agrar + niște cai dobrogeni = crescători de vite în R. P. Mongolă ; *Metal prețios.* 8) *Punct cardinal* ; un numeral + o spetează = izolată ; *pronume.* 9) Un slăbănog + azot = un măturoi ; Cobalt + specialitate la grădar = un actor de comedie. 10) O măsură de altădată + o cunoscută romanță = certată ; o însărcinare teatrală + 1964 = o fibră sintetică românească. 11) O para + multe luni = arbori tropicali producători ai unor apreciate fructe ; zeul soare la vechii egipteni + ulei = mac pe lac (pl.). 12) Nimic + ogor semănat = țiglă ; balanță + conjuncție latină = unul care clintă. 13) *Întrebare* ; o plasă de pescuit + a emite = o lavină.

VERTICAL : 1) După (lat.) + bîrlici = duc corespondența ; un grăunte + vechi dialect francez = un recrut. 2) Iubire + clorură de sodiu = pregătirea unei explozii ; calciu + pronume = un drum. 3) Ruteniu + notă muzicală = a rostogoli ; par + lac lîngă Tușnad = un fruct. 4) Frunzași + a se odihni = a lua parte ; un pronume + o lezione —capitală europeană. 5) Par + o cămașă = o farsă ; *fluviu european.* 6) *Dușmănie* ; mocnit + un nume de fată = un clintec de George Grigoriu. 7) Haină + zadarnic = proaspăt ; I + 50 = pronume. 8) Vocală latină + consoană greacă = prefix din stupină ; tatăl + mișcare nervoasă = părinte alintat ; un articol nehotărît + prima în alfabet = prima la numărătoare. 9) O notă muzicală + un orator de altădată = unul care dorește ; *tem !* 10) O plantă textilă + tări = suferi ; posed + o așezare urbană = îngeraș înaripat. 11) Soare egiptean + nocă muzicală = distanțate ; una + una = fluviu bivolaic ; refren popular + radiu = e de rîs (fem.). 12) A lucra pămîntul + un pronume = a indica ; o terminație latină + niște gaițe = aride. 13) Nici în exprimarea latiniștilor + seara în cea a moldovenilor = utilă ; o negație + un pronume = clare.

Dezlegarea jocului „SEMNE", apărut în numărul trecut

ORIZONTAL : 1) Probabil — Inima. 2) Repere — Ascuți. 3) Omor — Ce — Tamas. 4) Barbe — Dor — Al — B. 5) Arte — Cicatrice. 6) Cucui — Ani — Crt. 7) Ban — Iți — Ura — Ae. 8) EB — Plasat — Zaț. 9) Cine — Tap — Silir. 10) Alarme — Embleme. 11) Radio — Albă — Sau.

ELEFANȚI PE TERITORIUL ȚĂRII NOASTRE... ACUM 1.000.000 DE ANI

În țara noastră nu se găsiseră pînă în 1960 decît piese fosile izolate din specia de elefanți de climă caldă cunoscuți în știință sub numele de „Archidiscodon meridionalis", care au trăit acum un milion de ani. Iată însă că în 1960, în comuna Irimești, raionul Oltet, au fost găsite și părți din scheletele a șase asemenea elefanți.

Continuîndu-se săpăturile, cercetătorii C. Rădulescu și P. Samson de la Institutul de speologie „Emil Racoviță", au găsit bine păstrat un schelet întreg de elefant meridional înalt de aproximativ 3 m. Este cel de-al treilea schelet întreg de acest fel din toată lumea, celelalte două fiind expuse la muzeele de paleontologie din Paris și Leningrad.

De asemenea în același loc s-au mai găsit un craniu întreg, lung de 1,30 m și lat de 0,80 m, avînd fildeșii de 1,70 m lungime — precum și numeroase maxilare inferioare ale unor elefanți de toate vîrstele, putîndu-se astfel reconstitui succesiunea dinților.

Aceste descoperiri au o însemnată valoare științifică, deoarece cea mai mare colecție de asemenea piese, aflate la muzeul din Basel (Elveția), constă în maxilare mai mult sau mai puțin fragmentare.

De remarcat că au mai fost scoase la suprafață cu prilejul săpăturilor efectuate și resturi scheletice ale altor animale, printre care o rudă îndepărtată a berbecului numită **Megalovis** — de două ori mai mare decît cel actual — și din care nu se cunosc în Europa decît încă două exemplare.

„Măsele" ale elefantului fosilă.

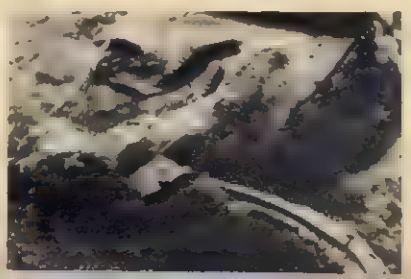

HUMOR

— Mă găsești zilnic între 7 și 3 la I.A.I.
— Lucrezi acolo?
— Ai ! Vreau să fac un schimb de locuință...

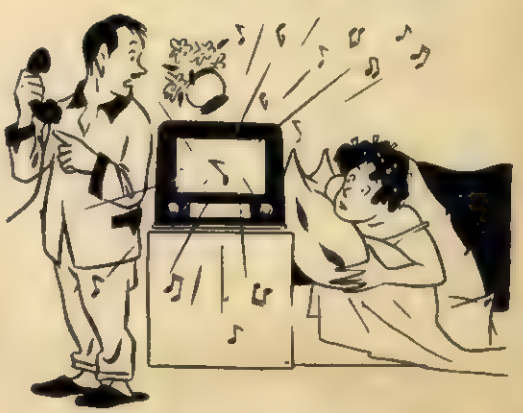

— Grozavi mai sînt vecinii ăștia! Abia azi ne-am cumpărat radioul și tot blocul... a și auzit!

Rik AUERBACH

Documentare. V. TIMOC

— Cu ce vă servim?
— Cu cîteva pătlăgele stricate.

„Stern"

— Stați sigur că înăuntru e un cățel!...

„Paris Match"

dialog cu cititorii

VITEZA LUMINII

„De ce nu poate fi întrecută viteza luminii ?"

Ștefan BALIC
Sulina

Răspunde tov. prof. RADU GRIGOROVICI, membru corespondent al Academiei R. P. Române.

Înainte de a răspunde la întrebarea propriu-zisă, să precizăm despre a cui viteză este vorba în întrebare. Situația este clară în o undă. De fapt, limitarea exprimată în întrebare se referă la orice *semnal* trimis de la un emițător la un receptor fie prin intermediul particulelor, fie prin acela al undelor. Cazul particulelor fiind mai intuitiv, ne vom referi mai jos numai la el.

Atît timp cît fizicienii s-au limitat în experiențele lor de balistică la corpuri relativ grele, puse în mișcare de forțe relativ slabe, legea lui Newton cu privire la proporționalitatea dintre accelerația mișcării și forța aplicată era verificată cu strictețe. Inerția, pe care corpul accelerat o opunea creșterii vitezei, părea să rămînă constantă și ea proporțională cu masa corpului. Părea deci că ajunge să supunem corpul acțiunii suficient de îndelungate a oricărei forțe, pentru ca el să poată atinge o viteză oricît de mare. Cînd însă obiectele de experiență au devenit foarte ușoare (de exemplu electronii), iar forțele aplicate relativ mari (de exemplu forțe de natură electrică) s-a observat că pe măsură ce viteza electronului se apropia de viteza luminii în vid, inerția, respectiv masa lui, creștea după o lege bine determinată, o dată cu creșterea vitezei. Masa tindea să devină infinită atunci cînd viteza electronului tindea să atingă viteza luminii în vid, adică 300.000 km/secundă. În zadar mai așteptăm atunci : viteza electronului nu mai crește, deși el este accelerat în continuare. Ceea ce crește, în schimb, este masa lui.

Și în optică s-au observat fenomene care dovedesc, fără umbră de îndoială, că nici cu ajutorul undelor nu putem comunica unii cu alții cu o viteză mai mare decît viteza luminii în vid. Acest fenomen de limitare este admis astăzi ca un postulat al fizicii, deci drept o lege care poate fi dovedită ca justă numai prin consecințele ei. Astfel, teoria relativității permite deducerea unei legi cantitative de variație a masei cu viteza, care este verificată de experiență pînă la limitele preciziei atinse în prezent.

CEVA DESPRE ASIGURĂRI

„Am asigurat bunurile din gospodăria mea la ADAS în luna mai, anul trecut. Aflînd că s-au adus unele timp noi îmbunătățiri la asigurarea facultativă a bunurilor, doresc să știu în ce constă aceste îmbunătățiri și dacă se aplică și la asigurările încheiate anterior ?"

M. DUMITRESCU
Ploiești

Răspunde tov. PENTVEȘI, director la ADAS.

Începînd de la 15 decembrie 1963 au fost luate noi măsuri pentru îmbunătățirea asigurării facultative a bunurilor din gospodăriile cetățenilor. Astfel, s-au cuprins în asigurare și cazurile de pagube ce pot fi pricinuite bunurilor asigurate prin carbonizarea totală sau parțială sau topire chiar și fără flacără ; de exemplu, deteriorarea parțială prin carbonizare a unor lenjerii în timpul călcatului, topirea unor obiecte din mase plastice așezate prea aproape de o sursă de căldură etc.

De asemenea s-a cuprins în asigurare și compensarea pagubelor ce pot fi cauzate bunurilor asigurate ca urmare a unor accidentări accidentale produse de instalațiile de apă, canal și încălzire centrală ; de exemplu, deteriorarea mobilierului în urma unei inundații produse prin spargerea conductei de apă etc.

În același timp a fost completată această asigurare, fără nici un adaos de primă, cu o asigurare suplimentară pentru cazurile de despăgubire civile datorate de asigurat în calitate de locatar față de proprietar. Astfel în baza asigurării facultative a bunurilor din gospodărie, Administrația asigurărilor de stat își ia asupra sa obligația să plătească sumele pe care asiguratul locatar este obligat de instanțele judecătorești să le plătească drept despăgubire proprietarului pentru pagube produse din vina sa în imobilul în care se află bunurile asigurate, provocate de incendiu sau explozie, în timpul cît asigurarea era în vigoare.

Pentru ca de noile avantaje să beneficieze și cetățenii care aveau încheiate asigurări înainte de punerea în aplicare a îmbunătățirilor arătate mai sus, s-a prevăzut ca acestea să se aplice și pentru asigurările în curs.

NU CARTOTECI, CI ALBUME...

Am citit părerile mai multor colecționari de ilustrate, păreri publicate în „Flacăra", cu privire la felul cum trebuie organizată și păstrată o colecție de ilustrate. După mine, vederile trimise în plic au o valoare mai mică decît cele francate și trimise direct, fără plic. Fiind expediate direct, ele pot trezi interesul și pentru filatelie ; numai dacă am lua în considerație valoarea pe care o va avea, privită după ani și ani, ștampila poștală cu localitatea și data cînd a fost expediată ilustrata — și încă am sesiza avantajul cărții poștale ilustrate expediate direct.

În ce privește păstrarea ilustratelor, cred că așezarea vederilor în cartoteci este mai greoaie și are un efect estetic scăzut. Ce poate fi mai frumos decît un album îngrijit, cu vederile clasate pe țări, pe regiuni sau pe orașe ?... Deci, sînt partizan al albumului, al albumului de mare dimensiune, în care ilustratele sînt așezate cu aceeași migală ca timbrele în clasorul filatelistului. Eu colecționez ilustrate de zece ani și am de pe acum albume bogate. Multe dintre piesele pe care le posed le-am obținut prin schimburile cu colecționari ale căror adrese au apărut în „Flacăra". Din păcate însă, așa cum s-a mai arătat în revistă, sînt și unii au destul de serioși, care-ți dau adresa și, cînd le scrii, nu-ți răspund. Cu asemenea oameni se petrece același lucru ca și cu acei care nu-ți răspund la „bună ziua".

Corneliu BĂLOIU
tehnician
Pechenil-Moșneni, reg. Ploiești

PINTEA VITEAZUL

„Ce se știe despre Pintea Viteazul ?"

Andrei COSTINAȘ
elev, Corunsebeș

Răspunde conf. univ. DUMITRU ALMAȘ.

În tot nordul țării, de la Satu-Mare la Botoșani, de două veacuri și jumătate circulă una dintre cele mai frumoase și mai complete balade haiducești : Pintea Viteazul. Dar regiunea de geneză a baladei și de haiducie a lui Pintea este Baia-Mare. Toponimia de aici, alături de baladă și legendă, i-a păstrat vie amintire : „Izvorul Pintii", „Pîrîul Pintii", „Peștera Pintii", „Poiana Pintii", „Cetatea lui Pintea" etc.

Ca majoritatea eroilor din baladele haiducești — Bujor, Jianu, Gherghelaș etc. — și Pintea este un personaj atestat istoricește, în multe documente. Consiliul orășenesc din Baia-Mare se tînguia pe la 1699 de prădăciunile cetelor lui Pintea și cerea ajutorul comandamentului cetății Satu-Mare. Forța de care dispunea haiducul era, pare-se, apreciabilă : o adevărată „armată" ce inspira teamă și respect adversarilor.

Desen de V. KAZAR.

Comandantul cetății Satu-Mare a fost nevoit să încheie cu Pintea o înțelegere, în urma căreia orășenii dădeau haiducilor bani, la date fixe, și li se interzicea să-i mai numească tîlhari. „Tribunul" constituia un mod de a potoli dorința de răzbunare a șerbilor români ce apucaseră drumul haiduciei. Dar în afară de acțiunile obișnuite — să ia de la bogați și să dea săracilor — haiducii lui Pintea au întreprins și o importantă acțiune militară organizată : au participat la lupta antihabsburgică întreprinsă în 1703 de către Francisc Rákóczi al II-lea și „curuții" lui.

Haiducia lui Pintea s-a stîrnit ca o răzvrătire împotriva nobilimii și a bisericii catolice. A continuat-o și a dezvoltat-o ca o rezistență împotriva ocupanților habsburgici. Haiducii lui Pintea atacau soldații împărătului unde-i întîlneau. În 1703 haiducii au pus mîna chiar pe casieria regimentului austriac din Debrețin, comandat de colonelul Hercule Montecuccoli. Țăranii români și maghiari din nordul Transilvaniei, populația nevoiașă îl privea pe haiducul Pintea ca pe un apărător al dreptății și-i tăinuia ascunzișurile în păduri, în satele din munții Gutîi ori Meseș și din Maramureș.

În august 1703 haiducii lui Pintea au asediat Baia-Mare, au sfărîmat porțile cetății, au pătruns în oraș, au zdrobit pe cei care-i împroșcau cu glonțe din turnurile ridicate de-a lungul zidurilor. În toiul luptei însă Pintea a fost rănit și prins. Ofițerii habsburgici l-au împușcat, în ziua de 22 august 1703.

FONOGRAMA FILMULUI DE CINEMA

„Aș dori să aflu cum se realizează sonorizarea unui film de cinematograf ?"

Șerban SPITEANU,
student, București.

Răspunde ing. DAN IONESCU, de la studioul cinematografic „București".

Încă de la începuturile cinematografiei s-au făcut încercări de sonorizare a filmelor cu ajutorul discurilor de gramofon. Din motive lesne de înțeles, aceasta metodă greoaie și nepractică a fost părăsită atunci cînd a apărut tehnica înregistrării sunetului direct pe film prin procedeul fotografic, care se folosește și în prezent.

În tehnica cinematografică modernă, sunetul nu se mai înregistrează însă direct pe peliculă. Toate înregistrările „primare" — fie că este vorba de vorbire, muzică, zgomote, ambianțe, efecte sonore sau altele — se înregistrează pe benzi de magnetofon speciale (perforate asemenea filmului cinematografic) care permit păstrarea unui sincronism riguros atît față de imagine cît și a benzilor între ele. Înregistrările de „dialog" (vorbire) se fac, atunci cînd este posibil, concomitent cu imaginea, în timpul filmării. Uneori însă — în special cînd se filmează în decoruri naturale sau în alte ambiante dăunătoare claritații dialogului — se recurge la procedeul de sonorizare ulterioară sau *postsincronizare :* actorul urmărește într-un studiou special amenajat, imaginea proiectată pe ecran și rostește cuvintele în fața microfoanelor, căutînd să potrivească exact rostirea lor pe mișcările buzelor personajului de pe peliculă. La fel se procedează și pentru dublaj, adică atunci cînd glasul înregistrat aparține altei persoane decît cea care a fost filmată sau cînd se sincronizează în limba română filme vorbite inițial în altă limbă.

Pentru înregistrarea muzicii de fond (comentariul muzical al filmului), dirijorul urmărește imaginea pe un ecran situat în fundul studioului, căutînd să interpreteze astfel partitura încît să corespundă cît mai bine desfășurării filmului. Cînd linia muzicală primează asupra imaginii (ca de exemplu în cazul filmării concertelor, cîntecelor, a scenelor de operă, balet etc.) se folosește procedeul „play-back" — filmare cu prefonoregistrare : muzica se înregistrează separat, înaintea filmărilor, iar în timpul filmării actorii urmăresc să „mimeze" cît mai exact cu putință execuția muzicii pe care o aud în difuzoarele special aduse pe platou.

Înregistrările de muzică, cea și cele de dialog, zgomote, ambianțe, efecte sonore etc. se montează pe benzi separate în concordanță cu montajul imaginii. După aceea, prin operația de mixaj se realizează, într-o instalație specială, o fonogramă unică ce se transpune pe peliculă prin procedeul fotografic și însoțește imaginea în sălile de cinematograf.

În ultima vreme se extinde tot mai mult sistemul înregistrării sunetului pe cale magnetică și la copiile de exploatare, procedeu care asigură o calitate superioară a fonogramei și fără de care sunetul stereofonic ar fi practic imposibil.

DE CE NU A ÎNFLORIT LEANDRUL ?

„În colecția mea de plante exotice am patru lămîi, un curmal, un roșcov, doi cactuși, un leandru și altele. Nu știm din ce cauză, leandrul meu, în vîrstă de cinci ani, cu toate că e foarte viguros, nu a înflorit încă pînă [illegible]".

Natalia DRAGOMIRESCU
Bicaz

Răspunde ANDREEA DĂNESCU, cercetător la Grădina botanică din București.

Leandrul este un arbust cu frunze persistente care crește în stare sălbatică prin văile fluviilor din sud-estul Europei și nordul Africii. Prin urmare, el cere mult soare și multă apă. Înflorirea începe din primăvară și durează în tot timpul verii, florile (hermafrodite) fiind așezate în buchete la vîrful lăstarilor anuali.

Înflorirea sărăcăcioasă a leandrului sau neînflorirea lui se datorește nutriției slabe, udatului insuficient și ținerii plantei în umbră. E necesar de asemenea ca în fiecare an după înflorire, să se facă tăierea scurtă a ramurilor, fiindcă florile se formează numai la vîrful lăstarilor anuali viguroși. E bine să se știe că iernarea în subsoluri e dăunătoare mugurilor florali formați din toamnă. De aceea în timpul iernii leandrul trebuie ținut în încăperi răcoroase și luminoase, udat moderat, urmînd ca vara să fie expus în locuri însorite.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Victor Bugan, marinar, Brăila, str. Griviței 110 ; muzică, teatru, ilustrate ; Aurica Mateș, funcționară, com. Fizeș, rn. Dej, reg. Banat ; ilustrate ; Grigore Mihai, elev, București, str. Antim 4 bis, rn. N. Bălcescu ; ilustrate ; Nicu Stoicu, student, Timișoara, complexul studențesc, bloc. 1 ; ilustrate ; Gabriela Palea, profesoară, Timișoara, str. Tipografilor 59 ; muzică ușoară, cinema, ilustrate ; Ioan Lindert, elev, Romos, str. Măgurii 2 ; ilustrate ; Marioara Cioran, statisticiană, Tohanul Vechi, str. Bisericii 592, reg. Brașov ; ilustrate ; Petre Tudosie, bobinator, Craiova, str. Gr. Preoteasa 10 ; ilustrate ; Irina Nicolaescu, pedagogă, Centrul școlar agricol Nazarcea, rn. Medgidia ; literatură, ilustrate ; Aristel Lascu, Bicaz, str. Dodeni, bloc 2, ap. 17 ; cinema, ilustrate ; Ionel Munteanu, oțelar și Simion Petrică, lăcătuș, Hunedoara, bd. Republicii, bloc 135, ap. 16, sc. B ; ilustrate ; Elisabeta Otrysak, Czestochowa, ul. Kopernika 52 m 9, R.P. Polonă ; muzică ușoară, ilustrate ; Zbigniew Janiczyk, Czestochowa, ul. Warneńczyka 43, R.P. Polonă ; sport, filatelie, ilustrate ; Irena Bartos, Swietochłowice 3, ul. Wajska Palskiego 25, woj. Katowickie, R.F. Polonă ; cinema muzică ; Bogusława Wiekieva, elevă, Czestochowa, ul. Matejki 8, R.P. Polonă ; ilustrate ; Ghiță Blendea, muncitor, Hunedoara O.M., bloc 74, ap. 3 ; literatură muzică, ilustrate.

Portul Galați la începutul secolului al XIX-lea (după o stampă a vremii).

În centrul Galațiului de azi.

GALAȚIUL IERI ȘI AZI

„Aș dori să cunosc unele date din istoricul orașului Galați, de la întemeierea sa și pînă în zilele noastre".

I. TEODORESCU
Orșova

Răspunde prof. ION T. DRAGOMIR, directorul Muzeului regional de istorie din Galați.

Cu privire la originea orașului Galați există mai multe ipoteze. Unii autori susțin că denumirea s-ar trage de la gali (e vorba de celți) care, ajunglnd la gurile Dunării prin secolul al III-lea î.e.n., ar fi întemeiat această așezare. Alții presupun c-ar fi fost creat în epoca greco-romană, sub denumirea de *Kalats* sau *Urbs Galati*. Nicolae Bălcescu situează întemeierea Galațiului în secolul al XII-lea. Alte ipoteze îl consideră urmaș al Haliciului Mic sau al vechiului tîrg de pescari „Sarul lui Gîlaț".

Deși pînă azi nu dispunem de documente anterioare secolului al XV-lea în care să se pomenească despre Galați, există în schimb suficiente mărturii arheologice care atestă existența unor străvechi așezări omenești (atît pe vatra actualului oraș, cît și în satele din jur), așezări ce s-au succedat începînd din epoca neolitică și pînă în evul mediu.

În documentele secolelor XV-XVII, Galațiul este pomenit drept important tîrg pescăresc. Pe la 1434, polonii cumpărau pește și în special morun de la Galați.

Specificul de tîrg pescăresc al vechiului Galați îl atestă și peceția sa, care pe vremea lui Antonie Rasot (1676) avea ca marcă doi pești.

Din 1456, cînd Moldova e înrobită de turci, Galațiul devine principalul port prin care se scurg spre Istanbul mărfurile românești. După pacea de la Adrianopol (1829) și mai ales din 1837, cînd devine „port liber", Galațiul începe să-și schimbe înfățișarea : se aglomerează cheiul, traficul portuar se mărește, și datorită întregii dezvoltări economice, populația orașului crește în numai patru decenii de la 8.000 la 60.000 de locuitori. Proporțional crește și numărul muncitorilor portuari și al celor din fabrici și ateliere. Împotriva crunței exploatări și a mizeriei la care era supusă, muncitorimea gălățeană a participat de-a lungul anilor la numeroase acțiuni greviste și demonstrații muncitorești. Cu prilejul demonstrației pentru pace de la 13 iunie 1916, nouă muncitori gălățeni au fost ridicați de gloanțele jandarmilor. În perioada avîntului revoluționar (1917-1920) muncitorii din Galați participă la acțiunile ce culminează cu greva generală din 1920. Ei sprijină apoi prin greve, demonstrații și mitinguri lupta ceferiștilor și petroliștilor din 1933 și duc lupta împotriva fascizării țării și pregătirii războiului antisovietic.

Pe ruinele fumegînde ale Galațiului, distrus de hitleriști în 1944 în timpul retragerii lor, a renăscut un oraș modern, cu edificii elegante și blocuri de locuințe, cu noi întreprinderi importante, printre care se va număra în curînd și marele Combinat siderurgic. Aceste realizări stau demne de tradiția revoluționară a Porcilui Roșu, așa cum era supranumit odinioară orașul de la gurile Dunării.

POȘTA NOASTRĂ

CORNELIU BĂLOIU, Pucheni-Mogoșoaia. 1) Sugestia de a publica pe copertă și portretele unor personalități din viața medicală este bună ; vom ține seama de ideea. 2) Vom veni în întîmpinarea dorinței dv publicînd și un material despre Giordano Bruno. 3) Noi nu am auzit nimic despre o asemenea întîmplare. 4) Interesați-vă la Direcția regională drumuri și poduri Ploiești. 5) Cînd balena „Goliat" a fost expusă la București au apărut în presă toate datele pe care doriți să le cunoașteți. Desigur că nu este cea mai mare balenă ce a fost vînată vreodată : „Goliat" are 22 m lungime, adică abia două treimi din dimensiunea pe care o ating cele mai mari exemplare din specia denumită „balena albastră" (Balaenoptera musculus), ce ajung pînă la 33 m. Și acum, o dată ce v-am comunicat aceste date vă vom răspunde și la ultima întrebare ce ne-o puneți cu privire la „Goliat" : fotografii ale acestei balene au ne interesează (am avut-o doar aici, la București, sub ochii noștri !) ; așa că rezervați-vă filmele și bîrfiți pentru alte subiecte. 6) Despre experiența dv în materie de păstrare a colecției de ilustrate, publicăm o notă separată.

SEBASTIAN VELIȘCU, Craiova. Să vă spunem cînd și cine a descoperit prima noțiune în domeniul matematicii ? Simplu : primul individ care, marcînd progresul pe scara evoluției animale, a devenit ceea ce numim noi om, începînd să încropească raționamente, a făcut și prima operație de aritmetică : privindu-se pe sine însuși, a constatat că are două mîini, că, deci, una și cu una fac două. Deci, din primele clipe ale existenței lui, omul a operat cu noțiuni matematice ; prin urmare, această știință este tot atît de veche cît și omul. Cît privește stadiile de evoluție ale civilizațiilor din trecutul îndepărtat în care omul a reușit să creeze elemente superioare de cultură materială, acestea erau însoțite de o și mai înaltă dezvoltare a cunoștințelor matematice. Egiptul antic, de pildă, atinsese în domeniul matematicii un nivel de cunoștințe care abia în timpurile moderne a putut fi egalat. Căci, cum altfel s-ar putea explica precizia calendarului întocmit de astronomii egipteni (care stă, de altfel, la baza însuși a calendarului ce-l folosim și astăzi !) decît printr-o cunoaștere desăvîrșită a legilor matematicii ce guvernează mișcarea corpurilor cerești ? ! Sau cum s-ar putea explica construirea piramidelor, fără o cunoaștere profundă a geometriei ? ! Și mai uluitoare ne apar cunoștințele de matematică ale străvechilor populații de pe actualul teritoriu al Mexicului și din diferite părți ale Americii de Sud, care și ele au construit piramide, uriașe calendare solare ș.a. Apoi, matematicienii celebri au mai dat în antichitate arabii, popoarele din Asia centrală, chinezii ș.a. Într-un cuvînt : istoria matematicii se confundă cu însăși istoria civilizației umane.

MELITTA ȘI EMILY, Bocșa 11. Trebuie să vă adresați în scris direct secretariatelor instituțiilor respective. Veți primi toate datele de care aveți nevoie.

V. SILVIAN

Maria Constantin, Bocșa ; Victor Balutoni, Slatina ; Ion Terbeș, Turnu-Măgurele ; Tudor Miu și Nicolae Filip, Slatina ; Mugurel Manta, Tg. Secuiesc ; prof. Gh. Hrușcă, com. Vlădeni ; Vasile Marian, Ploiești ; Aurel Pop și Coman Gyurka, Vișeu — v-am răspuns prin poștă.

Irina Ionescu, Luduș ; Nicolae Ucin, Craiova ; Viorica Ștefănescu, Buzău și Marin Dimoiu, Bălcești : comunicați-ne adresa completă pentru a vă putea răspunde prin poștă.

CARMEN 3

Produs al uzinelor Electronica

3 + 2 tuburi electronice
3 game de unde (UI, UM, US)
indicator optic de acord
difuzor eliptic de 1 VA
tensiuni de alimentare 110 v. 120 v. și 220 v.
dimensiuni 375 × 220 × 174 mm.

FLACĂRII

GENEVA, PALATUL NAȚIUNILOR: COMERȚ ȘI DEZVOLTARE

— corespondență specială —

Anul acesta, primăvara a venit cu întîrziere pe plaiurile geneveze. Berzele și nagîții s-au oprit la poalele sudice ale Alpilor, așteptînd zile mai calde dincolo de piscurile viscolite. Pe malul Lemanului, ploile au cernut aproape întreaga lună martie.

Sub sita averselor, Palatul Națiunilor a primit oaspeți veniți din diverse puncte ale globului: circa 1.500 de delegați reprezentînd 123 de țări la Conferința O.N.U. pentru comerț și dezvoltare. Sălile destinate desfășurării lucrărilor s-au dovedit strîmte; numărul fotoliilor în plenară sînt limitate la 8 de fiecare delegație, garderoba trebuie să suporte cîte 2-3 pardesie pe un cui, iar restaurantele, bufetele, barul din holul delegaților și standul de ziare fac rețete record.

Clădirea, lungă și cu multe cotituri, a pus de la început cîteva probleme de orientare labirintică — delegați care nu-și găseau sala, unii care nimereau la conferința dezarmării, iar alții care reușeau să descopere restaurantul după ora de închidere. Acum, toți s-au familiarizat cu scările, lifturile și culoarele, deși se mai văd întîrziați, din diverse motive, sosind după începerea ședințelor. Dar, într-un oraș pitoresc ca Geneva, Palatul Națiunilor nu este singurul loc unde se

Geneva — Palatul Națiunilor.

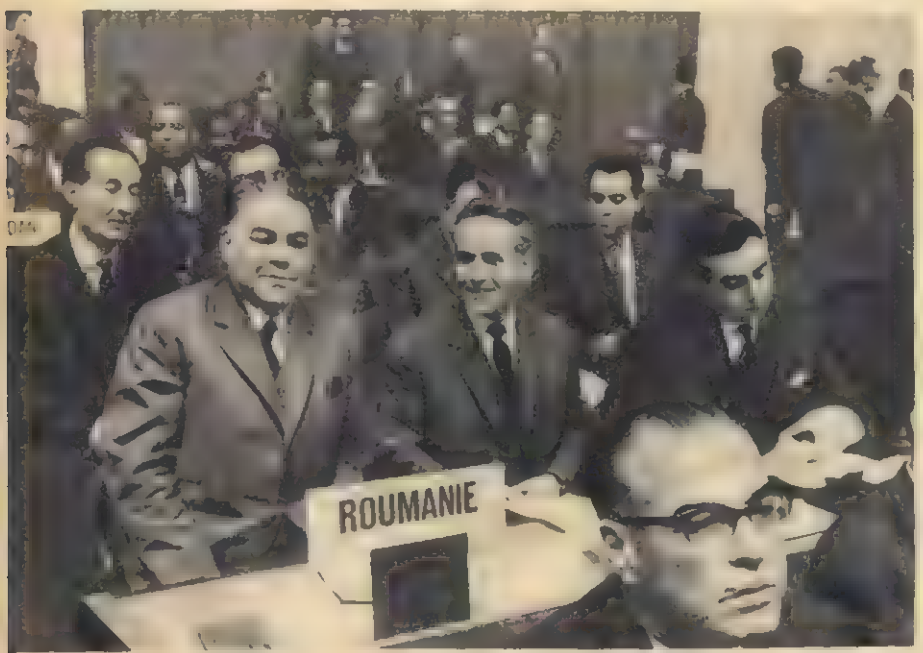

Delegația R. P. Romîne în timpul lucrărilor conferinței

discută despre comerț. Timpul s-a încălzit, diplomații se întîlnesc în parc, la recepții, la spectacole (în puținul timp liber, întrucît lucrările au loc și diminețile și după-amiezile). Weekendul oferă prilejul unor excursii plăcute, mai ales pentru cei care nu cunosc peisajul elvețian.

După primele două săptămîni, în care timp și-au expus pozițiile o bună parte din numărul participanților (inclusiv marile puteri), se poate spune că dezbaterile se află într-o fază avansată de lucru. Simultan cu plenara, unde continuă discursurile de politică generală, comitetele au început să examineze amănunțit punctele de pe ordinea de zi ce le-a fost repartizată.

Pe adresa conferinței au sosit mesaje de salut din partea unor conducători de state și guverne. În mesajul adresat de președintele Consiliului de Stat al R.P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, și ascultat cu viu interes de delegați în ședința plenară din după-amiaza zilei de 26 martie, se subliniază printre altele: *„Guvernul romîn vede în Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare un moment remarcabil în activitatea O.N.U., un eveniment de seamă al vieții internaționale contemporane, care interesează toate țările și regiunile lumii. Guvernul romîn speră că lucrările acestei conferințe vor contribui la găsirea celor mai adecvate soluții în scopul transformării comerțului mondial într-un instrument eficace al creșterii economice a tuturor țărilor și în primul rînd a țărilor în curs de dezvoltare, al progresului economic"*.

Poziția țării noastre față de problemele comerțului internațional a fost de asemenea expusă la conferință în cuvîntarea rostită de șeful delegației romîne, Gogu Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri.

★

În mica sală rezervată presei, corespondenții adaugă noi acorduri la cotidiana simfonie a mașinilor de scris; alți confrați roiesc în jurul cabinelor telefonice așteptînd nerăbdători legătura: „...din Buenos Aires — cabina 9", „...din Delhi", „...din Londra"... și, bineînțeles, „...din București".

Liviu RODESCU

Într-o pauză a lucrărilor conferinței. Holul nu pare a fi încăpător față de numărul delegaților. Printre cei surprinși de obiectivul aparatului de fotografiat se remarcă președintele conferinței, Abdel Moneim el Kaissuny (x), ministrul de finanțe al R.A.U.

SPORT

Instantanee duminicale pe stadion

Omul cu patru mîini sau... norocul fotoreporterului.

În așteptare..

Balet pe gheață.

Bară la...

ÎN CUPA REVISTEI „FLACĂRA" LA FOTBAL

1. DINAMO BUCUREȘTI	6	5	1	3	14 : 6	11
2. RAPID	8	4	3	1	13 : 9	11
3. STEAUA	8	4	1	3	16 : 15	9
4. PROGRESUL	8	3	2	3	12 : 14	8
5. STEAGUL ROȘU	8	3	1	4	7 : 14	7
6. PETROLUL	8	1	2	5	7 : 6	4
7. FARUL	8	2	0	6	5 : 16	4
8. DINAMO PITEȘTI	7	0	2	5	5 : 14	2
9. ȘTIINȚA CLUJ	8	1	0	7	8 : 16	2
10. CRIȘUL	8	1	0	7	5 : 20	2
11. ȘTIINȚA TIMIȘOARA	9	0	2	7	4 : 17	2
12. SIDERURGISTUL	9	1	0	8	5 : 25	2
13. U.T.A.	6	0	1	5	2 : 11	1
14. C.S.M.S.	8	0	0	8	8 : 25	0

Victorioasă (cu 2-0) în meciul cu Steaua, echipa Rapid a ajuns pe locul doi, la egalitate de puncte (departajată de golaveraj) cu Dinamo în clasamentul pentru Cupa revistei „Flacăra". A mai obținut un punct echipa Știința Timișoara (0-0 cu Steagul roșu). În rest, din păcate, nici una din echipele care au jucat în deplasare nu au obținut puncte.

Fotografii de S. STEINER

Gol!!!... Și Rapid obține un loc fruntaș în clasamentul pentru Cupa revistei „Flacăra" (Rapid-Steaua : 2-0).

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10—int. 1744.

ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni—26 lei ; 6 luni—52 lei ; un an—104 lei.

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI.

TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

MACHETA : Ion Vulpescu.

Premiul pentru cea mai bună interpretare feminină acordat actriței Bette Davis la Festivalul internațional al filmului de la Cannes 1951.

O PRODUCȚIE
A STUDIOURILOR
AMERICANE

TOTUL DESPRE EVA

Cu: Anne Baxter (Eva Harrington), Bette Davis (Marge Channing), Garry Merill (Bill Sampson), Marilyn Monroe (d-ra Caswell), George Sanders (Addison de Witt)

SCENARIUL ȘI REGIA: Joseph L. Mankiewicz
IMAGINEA: Milton Krasner
MUZICA: Alfred Newman

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

15

TEMERARII

ÎNTÎLNIRE DUPĂ 5 ANI

ACTUALITĂȚI CINEMATOGRAFICE

Anul XIII nr. 15 (463) — 11 aprilie 1964

„Optimism"

Primăvara aceasta a năvălit peste barierele lui aprilie, dînd buzna pe largile bulevarde, pe nenumăratele șantiere, pe grădinile încă neînflorite, pe cîmpiile țării întregi.

În această primăvară reporterul a ajuns să se întîlnească, pe numeroasele-i drumuri care cuprind într-o rețea densă realitățile patriei, cu tot mai mulți oameni din alte țări. Însăși prezența marelui număr de vizitatori — de multe ori pur și simplu turistică, de multe ori cu interese economice, sociale, culturale — este un fapt semnificativ.

Călători mulți, tot mai mulți, pășesc pe pămîntul țării noastre. Într-un singur an — 1963 — au drumeții între Carpați și Marea Neagră mai mulți vizitatori decît de la începutul veacului și pînă în 1944, scoțînd din socoteală anii de război. Oaspeții sînt țeluriți, după cum țelurite sînt și țările de unde vin. Mulți ne sînt prieteni. Alții încă nu. Dar, cunoscîndu-ne poporul, viața intensă care se desfășoară în patria noastră, mulți dintre aceștia se reîntorc acasă amintindu-și cu bucurie și stimă de Romînia. Și fie că ne sînt prieteni, fie că nu, dacă sînt de bună credință, oaspeții povestesc cu respect ce au văzut la noi. Impresii, amintiri, comentarii alcătuiesc o sugestivă cronică a realităților românești privite de oameni care trăiesc pe alte meridiane.

Consemnările multora dintre oaspeți sînt răspîndite prin ziare — din țara noastră sau de peste hotare — rostite la radio, adunate după un timp, de unii, în volume purtînd pe copertă drept titlu: Romînia (am văzut în ultima vreme asemenea volume apărînd în Grecia, America Latină, Belgia, Anglia).

Consemnările acestea spun multe despre ceea ce a înfăptuit și are de gînd să înfăptuiască poporul nostru — sub conducerea încercatei sale călăuze, Partidul Muncitoresc Romîn — pentru făurirea și desăvîrșirea unei societăți și vieți noi.

M-am oprit în lectura unor asemenea mărturii, ale altora despre noi, asupra unui cuvînt care vădește că vizitatorii sînt sensibili nu numai la peisajul industrial ori la cel al agriculturii colectivizate, că ei observă nu doar fenomenul cultural în continuă dezvoltare, ci mai cu seamă starea de spirit a oamenilor care împlinesc planurile construcției socialiste. Cuvîntul este „optimism" și îndrăznesc să-l reproduc, fără parafrază ori comentariu, în contextul în care a fost gîndit.

Reporterul britanic Nicholas Carrel de la „Sunday Times" scrie: „Pretutindeni în Romînia ai impresia dezvoltării și atmosferei de speranță și optimism".

Președintele Camerei reprezentanților din Columbia, dr. Jose Ancizar Lopez: „Poporul romîn mi-a lăsat o impresie admirabilă. El muncește cu entuziasm și optimism și deține rezultate minunate, demne de invidiat".

Constantin Despotopulos, deputat grec: „Pretutindeni, din felul de comportare al oamenilor, am constatat că ei fac parte dintr-un popor care are încredere în viitor, stăpîn pe destinele lui".

Frederik H. Baer, corespondentul la Viena al revistei americane „Business Week" și al altor publicații ale grupului Inc Graw Hill World News: „Numai dacă vezi entuziasmul cu care poporul muncește pentru îndeplinirea țelurilor sale, numai atunci poți să-ți dai seama că procentul anual de creștere a producției industriale a Romîniei, de 15%, este într-adevăr o realitate și nu o simplă dorință".

Ziarul „Die Welt" din Hamburg — R.F.G.: „Fiecare romîn vede zi de zi progresul industrial, ceea ce dă un impuls pentru noi realizări. Pînă în prezent eforturile depuse în această direcție au fost încununate de succes. În ceea ce privește progresul, în Romînia domnește optimismul".

Am citat cinci declarații. Autorii lor nu s-au întîlnit poate niciodată. Toți au întîlnit însă în țara noastră un popor a cărui stare psihică se traduce în ochii vizitatorului în primul rînd prin cuvîntul „optimism".

Cristian POPIȘTEANU

COPERTA NOASTRĂ

A venit primăvara. Au început plimbările și excursiile. Mulți excursioniști folosesc motocicleta românească „Carpați"-super.

Aici lucrează echipa lui Francisc Micola, evidențiată în întrecerea socialistă pe anul 1963.

temerarii

PRIN CETĂȚILE INDUSTRIEI NOASTRE SOCIALISTE

Ion Bădăran mai dă cîteva indicații, după care echipa își poate începe munca.

Există o îndrăzneală a gîndului, există o îndrăzneală a faptei. Sînt însă fapte de mare curaj, pe care ne-am deprins să le înregistrăm zilnic și care nu ne mai uimesc. În obișnuitul cotidian s-a integrat atît temeritatea celor ce străbat văzduhurile sau înfruntă valurile, cît și eroismul celor ce sfredelesc adîncurile sau ridică înaltele schele ale patriei.

N-au trecut decît zece ani de cînd prima lovitură de tîrnăcop a constructorilor a început să năruie paragina unor umile așezări de pe valea Trotușului. În scurtul răstimp, neștiutul tîrg al Onești și Borzești, căruia umbra unui stejar de legendă îi conferea o unică faimă, s-au putut preschimba într-o așezare modernă. Tot aici au răsărit siluetele masive ale combinatului chimic, ale termocentralei, ale rafinăriei, ale combinatului de cauciuc sintetic, și mereu noi instalații se adaugă celor existente.

Parcurgînd zecile de hectare pe care se întind construcțiile celui mai mare complex petrochimic din țară — complexul industrial Onești-Borzești — ești impresionat de nesfîrșita rețea de conducte, de mulțimea rezervoarelor, de coșurile și coloanele ale căror verticale urcă pînă la cote amețitoare. În această imensă alcătuire de oțel deslușești mai ales munca încordată a oamenilor care îmbină bucată cu bucată multiplele articulații ale uriașului combinat. Printre ei, la loc de frunte se află sudorii.

Primele zile de primăvară nu se arată de loc prietenoase. Vîntul mai poartă în vîrtejuri mari fulgi de nea, dar termometrul nu coboară sub minus cinci grade, deci sudura se poate executa fără să se pericliteze calitatea ei. Și mănunchiurile de scîntei orbitoare semnalează, încă de departe, prezența sudorilor pe înaltele verticale metalice. Termometrele, care sînt mereu consultate, arată deci timp favorabil... pentru lucru. Cățărați pe schele, susținuți de centuri de siguranță, sudorii își continuă netulburați munca, fără a lua în seamă capriciile naturii puse pe hartă.

Înainte însă de a vizita pe îndrăzneții sudori care lucrează la mari înălțimi, ne-am interesat de munca lor. La conducerea I.M.B. grupul de șantiere Onești, ni se furnizează o serie de amănunte. Ni se vorbește despre procedee de sudare, despre metode de lucru, despre calitate, despre productivitatea și despre preocuparea permanentă pentru ridicarea calificării profesionale a sudorilor. O atenție de prim ordin se acordă dotării șantierelor cu echipament și material de protecție, măsurilor pentru prevenirea accidentelor și instruirii muncitorilor pentru cunoașterea și temeinica însușire a normelor de tehnică a securității muncii.

Deoarece montajul în construcțiile metalice nu se poate concepe fără sudură, în cadrul grupului de șantiere nu există nici o echipă care să nu numere și cîțiva sudori. Ceea ce face ca, din totalul muncitorilor care alcătuiesc efectivul grupului de șantiere, un procent de 25-30 la sută să fie sudori. Dintre aceștia, peste 50% sînt sudori autorizați.

Natura lucrărilor care se execută impune o sudură de înaltă calitate. Nenumărate măsuri concură pentru asigurarea acestei cerințe. Fiecare lucrare este precedată de o

Z. VASILIU

(Continuare în pag. 4-5)

temerarii

minuțioasă pregătire. O dată lucrarea terminată, ea este verificată cu atenție de către specialiști, pentru a se descoperi eventualele defecțiuni interne. Pentru aceasta sînt puse la lucru ultrasunetele, razele X sau izotopii radioactivi. În marea majoritate a cazurilor aceste investigații în intimitatea metalului confirmă calitatea superioară a sudurilor. Cazurile în care sînt necesare remedieri sînt din ce în ce mai puține. Fenomenul se explică prin existența în cadrul grupului de șantiere a numeroase cursuri de ridicare a calificării profesionale și de specializare în sudura fontei, a metalelor neferoase, a oțelurilor speciale.

Nu poți discuta cu îndrăzneții înălțimilor decît cățărîndu-te pe schele, așteptînd pauza de prînz sau ieșirea lor din schimb.

Pe sudorul Laurențiu Divili l-am întîlnit la frontul lui de lucru de pe șantierul cauciuc-polistiren. A venit la Onești în 1958, ca muncitor constructor. Doi ani mai tîrziu era calificat sudor. Urmează cursuri de specializare și din 1961 este sudor autorizat. Divili Laurențiu este azi organizatorul grupei de partid de pe șantierul cauciuc-polistiren. Cu multă seriozitate ne vorbește despre munca oamenilor de pe șantier, despre grija pentru asigurarea securității muncii, despre particularitățile sudurii la înălțime care cere un efort mai mare decît cea la sol, trebuind să înfrunți nu numai înălțimile ci și curenții, intemperiile...

Una din echipele de sudori care execută asamblarea rezervoarelor sferice de la rafinărie este condusă de Ion Bădăran. La vîrsta de 30 de ani el este un bun cunoscător al meseriei, cu o bogată experiență. La Onești a venit încă de la începuturile construcției. Rezervoarele sferice pe care le sudează în prezent cer o înaltă tehnicitate. Nu sînt admise de proiectant decît lucrări de foarte bună calitate. În echipa lui Bădăran lucrează însă numai sudori de categoria a opta, autorizați. De altfel pe întregul șantier de asamblare a rezervoarelor sferice n-am întîlnit decît sudori autorizați.

Pentru oamenii săi Ion Bădăran are multe cuvinte de laudă. Dacă numele său va fi pomenit în revistă, atunci roagă să-l punem alături de cele ale sudorilor Aurel Strechea, Constantin Mîndroiu, Tudorache Bencheș, Mihai Nicolae, Viorel Udroiu, pe care-i socotește cei mai buni din echipă. De ultimul dintre ei, pe Bădăran îl leagă o trainică prietenie. În anul 1961 au fost detașați împreună la Rafinăria de la Brazi. Cînd s-au întors de acolo, conducerea grupului de șantiere din Onești a primit mulțumiri pentru calitatea muncii și comportarea celor doi sudori pe șantierul de la Brazi.

— Sudura la cote înalte — ne spune Ion Bădăran — cere nu numai o bună pregătire profesională. Ea cere în plus pasiune și curaj...

Cînd ne-am depărtat de ultimul front de lucru, pauza de prînz se sfîrșise. Vîntul alunga norii peste crestele dealurilor. Pe suprafața uriașelor sfere străluceau snopii de scîntei marcînd înălțimea cotelor la care se lucra.

Z. VASILIU
Fotografii de A. MIHAILOPOL

Operatorul Jilinschi Petru execută manevrele la pupitrul de comandă al defectoscopului gama. Analizele vor arăta fără greș calitatea sudurii.

Montarea unei scări verticale la una din coloanele instalației din cadrul secției stiren.

Instantaneu la 40 de metri.

Mișcarea de eliberare din Angola s-a afirmat în urmă cu trei ani prin revolta a 3.000 de țărani care au ocupat plantațiile. Înarmați doar cu sulițe și pușcoace, ei au putut fi cu ușurință reprimați sîngeros de autoritățile colonialiste. Astăzi însă, luptătorii pentru libertatea și independența poporului angolez sînt constituiți într-o adevărată armată organizată.

ZILE ȘI NOPȚI ÎN SERRA DE CANDA

În fiecare noapte, de cum se lasă întunericul, coloane de angolezi, călcînd cu grijă ca să nu sfîșie tăcerea junglei, străbat poteci abrupte de munte. Înaintînd în șir indian, încovoiați sub greutatea minelor, a mortierelor, a armelor antitanc sau a automatelor, ostașii Armatei de eliberare se îndreaptă spre un nou obiectiv de luptă sau se înapoiază în taberele ascunse în păduri.

În acest început de primăvară sărbătorirea „Zilei libertății Africii" coincide cu împlinirea a trei ani de la izbucnirea luptelor de eliberare din Angola.

Era în 1961. Mii de țărani angolezi, adevărați robi în plin secol al XX-lea, înarmați doar cu sulițe și pușcoace, porniseră să ocupe plantații și localități întregi. Curînd, în afară de șoselele principale și de orașele mari, răsculații deveniseră stăpîni pe un teritoriu care se întindea din imediata apropiere a Luandei (capitala Angolei) și pînă la hotarul Republicii Congo.

După cum se știe, riposta sîngeroasă dată angolezilor răsculați a umplut de indignare întreaga lume. Regiuni întregi au fost arse cu napalm. Răsculații prinși erau executați prin decapitare, după ce erau supuși unor cazne cumplite, ca smulgerea mîinilor și a picioarelor. Ofițeri portughezi se lăudau în fața ziariștilor că aveau pe conștiință 10.000, 20.000 de angolezi. Greviștii arestați erau îngropați în pămînt pînă la gît și striviți sub șenilele tractoarelor. Pe marginile șoselelor se aflau țăruși cu capete tăiate. Nici pînă astăzi nu se știe cifra exactă a celor ce au fost masacrați atunci. Dar este sigur că ea întrece cu mult pe aceea de o sută de mii de victime.

La Lisabona autoritățile anunțau: „Operațiile militare din Angola au încetat. Peste tot domnește liniștea și ordinea". Dar foarte curînd s-a văzut că lupta poporului Angolei nu numai că nu fusese înăbușită ci, dimpotrivă, căpătase un nou impuls.

Relatările agențiilor de presă internaționale erau cît se poate de edificatoare. Majoritatea corespondenților speciali trimiși în Angola relatau că situația militară din această țară este cu totul alta decît cea pe care o înfățișau comunicatele oficiale la Lisabona și Luanda. Agenția americană „Associated Press" sublinia fără echivoc eșecul „măsurilor severe de pacificare", iar săptămînalul londonez „Observer" relata că la numai 100 mile de Luanda se desfășoară lupte violente între detașamentele de pedepsire și răsculați.

Toate acestea se petreceau în urmă cu trei ani... Astăzi, Armata de eliberare este o realitate ce se face permanent simțită. La fiecare opt săptămîni, dintr-o tabără de instrucție ascunsă undeva în pădurile de pe înălțimi, iese un nou contingent de 2.200 de ostași bine instruiți și înarmați. De curînd guvernul provizoriu angolez a anunțat că, pe lîngă actualele efective ale Armatei de eliberare, urmează să fie înrolați și echipați alți 7.000 de patrioți.

CE A VĂZUT LLOYD GARRISON

Ziarul „New York Times" a trimis recent în Angola un reporter special cu misiunea de a culege date despre Armata de eliberare. Ziaristul american a trăit o bucată de vreme printre luptătorii din munți, după care „New York Times" a publicat în exclusivitate un amplu reportaj însoțit de fotografii revelatoare.

Cînd, în martie 1961, a început revolta, cu excepția dezertorilor din armata portugheză, răsculații nu aveau nici un fel de pregătire militară, nu se puteau gîndi încă la o desfășurare de ansamblu a acțiunilor lor; foloseau în acțiune atacul prin surprindere.

Și iată ce-a văzut acum trimisul lui „New York Times": „Maiorul Muandazi vorbea dinapoia unei mese, în postul de comandă instalat într-o colibă din bîrne negeluite, undeva în munții Canda. Un ostaș bătea la mașină ordine de luptă pentru ziua respectivă. Afară, alți

O imagine care vorbește de la sine: chiar și în timpul prînzului coloniștii din Angola țin pistolul la îndemînă.

cîțiva lucrau la un adăpost subteran, camuflat cu uriași arbori singa-singa. În apropiere se aflau 25 de barăci, trei hambare cu provizii și un dispensar cu opt paturi și doi infirmieri, dar fără medicamente — dacă facem abstracție de niște iod și aspirine.

Antonio Muandazi comandă mai bine de 1.000 de oameni. Poartă aceeași uniformă ca și ostașii săi. Nici un ofițer al Armatei de eliberare nu poartă de altfel semne distinctive".

Ultima remarcă a ziaristului american reflectă o situație caracteristică pentru această armată — anume aceea că toți componenții ei, ostași voluntari, suportă în egală măsură greutățile războiului. Cînd un soldat intră în rîndurile Armatei de eliberare, el jură să lupte pînă la cucerirea independenței.

TINERII DIN NAMBUANGONGO

Coloana venea din districtul Nambuangongo (circa 150 de kilometri depărtare de Luanda) și făcuse un marș neîntrerupt de 12 zile. Cu toate acestea n-a zăbovit mai mult de un sfert de oră și și-a continuat drumul spre nord, spre punctul de unde trebuia să preia 100 pușți noi și apoi să se înapoieze la Nambuangongo. Ceea ce înseamnă un marș dus-întors de circa 700 de kilometri — în linie dreaptă.

În Angola există în momentul de față peste 10.000 de membri ai organizației de tineret a mișcării de rezistență, cu toții voluntari, între 15 și 35 de ani. Ei joacă un rol extrem de important în lupta de eliberare, alcătuind corpul de transport al armatei populare.

Ziaristul american a dorit să afle care sînt mobilurile care-i ridică pe tinerii angolezi la luptă, dîndu-le puterea de a birui dificultățile greu de imaginat. Pedro Pemo, un tînăr de 24 ani, i-a spus : „Dacă te plîngi de salariile mici, șefui de post local te trimite numaidecît să muncești pe vreo plantație portugheză". Pedro Pemo nici n-a mai adăugat că munca pe plantații e o muncă de rob, muncă forțată ; i se părea că oricine știe asta. Miguel Rana, de 22 de ani, și-a amintit cum la 12 ani a fost „rechiziționat" și mînat să lucreze la o șosea din preajma satului lui de baștină.

SUFERINȚELE ANGOLEI ȘI EȘECUL UNUI „PROGRAM PSIHOSOCIAL"

De pe urma represiunilor sîngeroase ale autorităților locale au avut de suferit sute de mii de angolezi. În afară de zecile de mii de bărbați, femei și copii uciși, alte mii au rămas pe drumuri, izgoniți în masă din satele lor, condamnați la o moarte lentă, prin înfometare. În aceste condițiuni, peste 200.000 de angolezi au fost siliți să se refugieze în Congo. Pe de altă parte, în localitățile aflate în zona operațiunilor militare, peste 50.000 de angolezi, ale căror case au fost distruse de bombardamente, au trebuit să-și încropească din nimic noi așezări în păduri.

În Serra de Canda există acum 102 „sate". „Satul" nr. 3, de pildă — așezările n-au căpătat nume, spre a fi mai greu reperate de serviciul de informații al portughezilor — are șaptezeci de locuitori, care trăiesc în colibe din bîrne. „Satul" e atît de bine camuflat încît acum cîtva timp o patrulă portugheză s-a apropiat pînă la cîteva sute de metri de ei fără a-i simți existența. Petice de pămînt cu fasole și manioc sînt cultivate la umbra arborilor giganți ai junglei, dar dau recolte sărace, căci nu se pot bucura de lumina soarelui. Din cînd în cînd cîte un locuitor împușcă o antilopă sau un bivol. Carnea e împărțită egal la toți, dar nu ajunge decît pentru o zi sau două. Copiii vădesc semne dureroase de subnutriție. Din loc în loc, mici luminișuri de pădure dezvăluie mormintele copiilor morți de inaniție.

Autoritățile portugheze au adoptat nu demult un așa-numit program „psihosocial", cu scopul de a-i ademeni pe acești refugiați să se instaleze în regiuni aflate sub controlul lor. Pentru a contracara influența mișcării de eliberare, programul face promisiuni dintre cele mai ispititoare, începînd cu aceea de a se purcede la construcția unor locuințe și mergînd pînă la legiferarea unor reforme care să elimine discriminările față de producătorii băștinași. Dar refugiații din Serra de Canda au toate motivele să fie bănuitori și refuză invitația.

PE TERITORIUL LIBER AL ANGOLEI

În ciuda situației lor grele, refugiații din Serra de Canda sînt un important element de sprijin al Armatei de eliberare angoleze. Ei își împart cu soldații proviziile, puține cîte au, taie pentru ei lemne și le dau adăpost în lunile reci ale anotimpului ploios. Cea mai mare parte a tinerilor din „satele" refugiaților s-a înrolat în organizația de tineret.

În ultimul timp, în așezările din Serra de Canda a început să se statornicească un embrion de putere populară. În fiecare sat de refugiați un exponent al mișcării de rezistență exercită deopotrivă funcția de primar și de conducător politic. El înregistrează nașterile, decesele și căsătoriile, mediază în disputele ivite între locuitori și se îngrijește de întocmirea unui sistem poștal, primitiv dar operativ.

Ziaristul englez Arthur Herzog care a pătruns ilegal în Angola, în urma refuzului autorităților portugheze de a-i acorda viza de intrare, a izbutit să ajungă în zona controlată de mișcarea de eliberare, unde a avut prilejul să constate un grad de organizare la care nu se aștepta. Pretutindeni, la punctele de control, singurul act de „liberă trecere" este un act care poartă ștampila autorităților populare instalate de forțele răsculate. Acolo, în nordul Angolei, Arthur Herzog a avut prilejul, ca și alți martori oculari, să cunoască adevărul despre lupta angolezilor și să sesizeze intensitatea ei.

Dar poate că cea mai elocventă mărturie este aceea a colonelului Castro Asoncao, adjunctul șefului de stat major al trupelor portugheze din Angola. El a declarat că în această parte a țării forțele patriotice controlează aproape 50.000 km pătrați și că dispun de armament modern capturat chiar de la trupele portugheze în timpul operațiunilor. După ce a arătat că în acest război nedeclarat Portugalia pierde anual 100 milioane dolari, colonelul Asoncao a mărturisit unui corespondent al agenției „Associated Press" că trupele portugheze nu sînt în măsură să-i înfrîngă pe insurgenți.

★

Zilele și nopțile Angolei sînt neliniștite, înfrigurate. Și chiar cînd aerul nu răsună de zgomot, de explozii ori de șuierat de gloanțe, el e încărcat de tensiunea premergătoare unor noi ciocniri. Orașele și satele, savanele și munții Angolei sînt martori la o înfruntare tenace, la o încleștare ce nu cunoaște răgazul.

D. H.

Pe un drum din nord-vestul Angolei. În fața unui camion cu soldați portughezi a explodat o mină pusă de luptători din Armata de eliberare.

actualități cinematografice

LIRISMUL LUI ZOLTÁN FÁBRI

Un film inegal dar surprinzător de captivant prin și în stîngăciile sale, aducea în anul 1963 pentru prima dată pe ecran numele regizorului maghiar Zoltán Fábri. Filmul se intitula „Furtuna" și evoca, într-un ritm cu adevărat viforos, frămîntările dintr-un sat maghiar pe drumul colectivizării. Era vorba pe atunci de o muncă mai mult sau mai puțin improvizată, deoarece Fábri — fost regizor de teatru și pe atunci director artistic al studioului Hunnia — fusese silit de împrejurări să preia realizarea filmului din mers.

Adevăratul său debut s-a produs cu filmul „Pentru 14 vieți" (1954), care contura — pe marginea unei catastrofe miniere — cîteva izbutite portrete de comuniști. Realismul ambianței și un lirism discret în dezvăluirea relațiilor dintre personaje s-au manifestat în mod mai pregnant drept trăsături dominante ale artei lui Zoltán Fábri, cu prilejul filmului „Călușeii". Remarcat în cadrul Festivalului de la Cannes 1955, acest film i-a adus consacrarea internațională. Următoarea sa realizare, „Profesorul Hannibal" — o virulentă satiră pe tema opresiunii la care era supusă intelectualitatea în anii dictaturii hortiste — îi amplifică notorietatea : filmul este încununat la Festivalul de la Karlovy-Vari 1956 cu Marele premiu.

Cu „Edes Anna" (1958), ecranizare a unei capodopere a literaturii realist-critice maghiare, Zoltán Fábri își ducea mai departe experimentele în domeniul investigației psihologice prin film. Această poveste de o cruzime intolerabilă, a unei slujnicuțe împinse de inumanitatea mediului pînă la demență și crimă, ne era dezvăluită pe ecran cu o pudoare și un lirism cuceritor.

O realizare mai recentă, „Două reprize în iad" evocă un episod dureros din anii războiului, un meci tragic în care se înfruntau nu numai două echipe de fotbal, ci două lumi.

Pentru ultimul său film, „Întuneric în plină zi", Zoltán Fábri s-a adresat din nou literaturii. El a adaptat un roman al scriitorului Boris Palotai. Și de astă dată acțiunea se petrece în timpul celui de al doilea război mondial. Dar nu intervine nimic din recuzita obișnuită a epocii : nici bubuit de tunuri, nici bombardamente. Retrași de lume, o pereche de îndrăgostiți — un scriitor și tînăra lui iubită — se cred la adăpost de grozăviile războiului. Tragedia care zguduie întreaga omenire își trimite însă ecourile pînă în ascunzătoarea lor, spulberînd fără cruțare iluzia „turnului de fildeș". Succesul acestui film în rîndurile publicului maghiar ne îndreptățește să-i așteptăm cu interes apariția pe ecranele noastre.

Actorii Lájos Básti și Erika Szegedi într-o scenă din filmul lui Zoltán Fábri „Întuneric în plină zi", pe care-l vom vedea în curînd.

Filmul despre care se vorbește

MORALA BURGHEZĂ SUB ACUZARE

Precursor e regizorul spaniol Luis Bunuel. O profesiune de credință formulată de autorul filmelor „Fecioara", „Viridiana" și „Îngerul exterminator", cu prilejul realizărilor sale anterioare, poate folosi drept moto și filmului pe care l-a realizat recent, în Franța, „Jurnalul unei cameriste" : „Pentru mine, morala burgheză este de fapt lipsă de morală, împotriva căreia trebuie luptat. Am în vedere morala bazată pe nedreptele noastre instituții sociale ca religia, patria, familia, cultura, într-un cuvînt ceea ce se consideră drept «stîlpi» ai societății..."

Revolta sa împotriva fățărniciei și convențiilor bur-

Farmecul Célestinei (Jeanne Moreau) nu-l lasă indiferent pe stăpînul casei, dl. Rabour (Jean Ozenne).

ghese a găsit în romanul lui Octave Mirbeau, „Jurnalul unei cameriste", un ampiu izvor de inspirație. Tarele clasei avute din Franța anilor 1900 sînt aci descrise cu minuția unor martori permanenți ai slăbiciunilor și combinațiilor stăpînilor — slugile. Devenind subiectul unui film, povestea frumoasei și ambițioasei Célestine a trebuit concentrată și organizată în jurul cîtorva evenimente cheie. Libertățile luate de Bunuel față de modelul său literar se explică prin necesitățile dramaturgiei cinematografice și prin modificările survenite în aspectul exterior al fenomenului analizat care, de altfel, în esența lui rămîne pe deplin valabil în zilele noastre. Acțiunea a fost transpusă într-o epocă ceva mai apropiată — sfîrșitul celui de-al treilea deceniu al secolului nostru — iar în evoluția personajului Célestine sînt subliniate momentele în care camerista își însușește „morala" stăpînilor, pentru a se putea mai lesne strecura în lumea lor.

Sosită la conac să-și ia în primire noul post de cameristă, Célestine începe treptat să pătrundă tainele stăpînilor : domnul Rabour e un bătrînel de treabă, dar se dezvăluie în cele din urmă ca un obsedat sexual. Fiica sa, doamna Monteil, e o femeie avară și cicălitoare, iar domnul Monteil, timorat în fața nevestei, e gata să se răzbune pe slugi de tirania conjugală. În vecinătate se mai află și un căpitan în retragere, Mauger, purtînd un veșnic război de guerilă cu familia Monteil, iar peste slugile conacului domnește grădinarul Joseph, un bărbat violent și posac, care-și manifestă într-una sentimentele rasiste și ura față de republică. Célestine devine amanta lui, deși îl bănuie de a fi comis o crimă sordidă asupra unei fetițe. Convinsă în cele din urmă de vinovăția lui, ea îl denunță. Folosindu-și farmecul și îndemînarea aproape diabolice pentru a-și duce la îndeplinire planurile ariviste, Célestine pătrunde — prin căsătoria ei cu căpitanul Mauger — în „lumea mare". Ea a terminat prin a se modela după chipul și asemănarea stăpînilor pe care-i urîște. Între timp, Joseph — care și-a folosit relațiile în cercurile politicienilor de dreapta pentru a scăpa de pedeapsă — prosperă ca proxenet și participă la manifestații huliganice, reacționare, urlînd lozinci rasiste.

„E fantastic cum nu s-au schimbat invectivele de atunci încoace ! Ar putea fi folosite și azi", observa cu sarcasm Bunuel, referindu-se la replicile lui Joseph, care au fost în mare parte introduse în scenariu direct din publicațiile fasciste ale anilor dinaintea celui de-al doilea război mondial.

Cheia tragicomică în care marele artist spaniol și-a compus majoritatea creațiilor a fost păstrată în realizarea echivalentului cinematografic al unei povești pe care însuși Mirbeau o definea prin cuvintele : „O tristețe care provoacă rîsul, un comic care te face să plîngi..." Pentru a da viață eroilor „Jurnalului unei cameriste" regizorul Bunuel a făcut apel la o distribuție remarcabilă în frunte cu Jeanne Moreau (Célestine), Michel Piccoli (dl. Monteil), Daniel Ivernel (Mauger), Jean Ozenne (dl. Rabour) și Georges Géret (Joseph).

Ana ROMAN

Jeanne Moreau, interpreta rolului titular din filmul lui Bunuel „Jurnalul unei cameriste"

Se numea Catherine Hubscher, era originară din Alsacia și ținea o spălătorie la Paris. Căsătorită cu sergentul Lefebvre, ea avea să împartă cu acesta asprimile campaniilor napoleoniene, dar și gloria unei cariere ce avea să-i aducă pe amîndoi la curtea împăratului, în calitate de duce și ducesă de Dantzig. Temperamentul vulcanic și limbajul pitoresc al fostei spălătorese aveau să scandalizeze Curtea în care noua aristocrație încerca să imite manierele vechii nobilimi. Porecla ei, „Madame Sans-Gêne", se transformă în renume.

Piesa lui Victorien Sardou restituia un portret viu colorat al acestei femei curajoase, vesele și generoase și, chiar dacă subiectul nu respecta întocmai adevărul istoric, farmecul popular al eroinei era cuceritor.

Tonul ușor operetistic adoptat de regizorul Christian Jaque accentuează caracterul de divertisment al filmului „Madame Sans-Gêne". Asistăm, e drept, la un atac asupra Tuileriilor — dar tunurile explodează pe loc ca niște flori de fier ; urmărim o acțiune de diversiune într-o tabără militară austriacă — dar totul seamănă cu un uriaș joc de artificii ; ni se arată frămîntări din sînul clanului Bonaparte — dar s-ar zice că ne aflăm în sufrageria unei familii burgheze care se ceartă pentru averi ; asistăm la desfășurarea intrigilor de cabinet dintre Napoleon și ministrul său Fouché — dar totul e transparent ca un joc de copii... Nici o clipă nu s-ar putea lua lucrurile în serios, drept istorie. E vorba cel mult de culisele ei.

În schimb, datorită cîtorva bune creații actoricești, se poate petrece o agreabilă oră și jumătate în tovărășia unei savuroase Sophia Loren, năbădăioasă și tandră Catherine, și a unui Robert Hossein, degajat și simpatic în uniforma bravului mareșal Lefebvre. Un Napoleon schițat cu fină ironie de actorul Julien Bertheau, societar al Comediei Franceze, și un Fouché, mai mult poznaș decît sinistru intrigant, în interpretarea lui Renaud Mary, completează galeria personajelor împrumutate din istorie și îmbrăcate în culorile legendei.

Croită pe dimensiunile unei superproducții în culori, pe ecran panoramic și cu largi desfășurări de mase, noua realizare a celui care ni l-a dăruit cîndva pe „Fanfan" dezamăgește uneori prin banalitatea montării și mai ales prin mediocritatea dialogurilor. Iar faptul că această coproducție franco-italiană ne este prezentată în versiunea ei italiană, accentuează decepția.

1 Un cuplu simpatic: Catherine (Sophia Loren) și Lefebvre (Robert Hossein).

2 Ca să-și apere căsnicia, Catherine a pătruns pînă la Napoleon.

3 Madame Sans-Gêne la lecții de bune maniere pentru a se putea prezenta la curte.

întîlnire după 5 ani

Linii simple, formă elegantă, cromatică bine armonizată : două succese ale „Porțelanului"-Cluj (serviciul de cafea) și ale „Fainței"-Sighișoara (serviciul de ceai).

Ideea mi se pare bună. Gospodărească mai ales. Formulată, ar suna cam așa : „Ia să vedem împreună ce treabă am făcut în ultimii cinci ani. Să privim în urmă lucid, critic, fără sentimentalisme, ca să putem merge înainte cu îndrăzneală".

Împreună : două fabrici cu o producție similară — „Porțelanul" din Cluj și „Faianța" din Sighișoara. Prilejul : o expoziție retrospectivă, așa cum își alcătuiesc marii artiști cînd vor să-și cuprindă dintr-o privire drumul în artă. Comparația, păstrînd proporțiile, nu e gratuită : fabricile acestea se străduiesc să facă artă cînd ne dau ceașca pentru cafeaua neagră și scrumiera pentru cenușa țigării noastre de toate zilele. Arta lor, strecurată în formele obiectelor utilitare, intră în casa fiecăruia de cîteva ori pe an. Aceasta obligă. Vehiculînd frumosul în monedă mărunță, produsul de porțelan și faianță face pe nesimțite o laborioasă muncă de educație estetică care se răsfrînge apoi și asupra lui însuși : ceea ce a plăcut ieri sau anul trecut, nu mai place astăzi. Exigențele au crescut. Vrem mereu lucruri noi și frumoase. Inspirația creatorilor de la aceste fabrici nu are orar de muncă și zile de „relache" ; dar cîteva ore de meditație analitică pe marginea a ceea ce ai făcut ieri, alaltăieri și acum cîțiva ani nu strică niciodată. Să intrăm deci în expoziție...

BIOGRAFIA NEROMANȚATĂ A „FAIANȚEI"

Stau față-n față, aliniate — cum se cuvine — ordonat și estetic : pe un perete, Sighișoara, pe celălalt, Clujul. Faianța și porțelanul se privesc imperturbabil, în tăcere. Dar această cuminte înșiruire de farfurii, vaze, bibelouri și cești, deasupra cărora o cifră luminoasă le datează anul nașterii — 1959, 1960..., 1964 — conține în ea potențialul unei dinamice evoluții ; de la un an la altul formele produselor s-au schimbat, decorul lor de asemenea, și în fiecare linie sau culoare mai îndrăznește se simte lupta împotriva rutinei, a inerției, a gustului învechit. Pentru fiecare nouă cutie de bucătărie pe care scrie, prozaic, tăiței sau zahăr tos, pentru fiecare nouă ceașcă de ceai sau supieră, pentru fiecare bibelou s-au cheltuit căutări, fantezie, soluții tehnice. Tînăra noastră faianță industrială are de pe acum o istorie. Și începuturile ei, puțin stîngace și timide, dovedesc că atunci a tras cu ochiul mai mult decît trebuia la fratele ei mai vîrstnic, „Porțelanul" clujean. Într-adevăr, faianța a debutat prin a copia clasicele forme ale farfuriilor din porțelan, rotunde și ondulate, prin a repeta obositor decorurile din floricele albăstrii de cîmp, prin a modela într-o pastă cam gălbuie niște rățuște speriate, un gînsac somnoros sau o căprioară cu linii greoaie, toate tratate naturalist, inexpresiv. Faianța nu-și găsise încă modalitatea ei proprie de a se exprima, dar nu a întîrziat prea mult căutînd-o : tînăra fabrică sighișoreană și-a precizat cu impetuozitate personalitatea. Anul 1960 a fost anul în care s-a afirmat culoarea, în care vitrinele magazinelor de specialitate s-au înviorat prin acele servicii policrome de cafea, dulceață, fursecuri, cu fiecare ceașcă și farfurie în alt fel colorată. La început intervenția aceasta insolită în înfățișarea faianței de menaj a cam speriat pe reprezentanții comerțului. Cine o să cumpere așa ceva ? Au comandat cîteva servicii doar așa, de probă. Peste cîteva luni, Timișoara singură cerea o asemenea cantitate din aceste produse noi încît, satisfăcînd-o, ar fi însemnat să epuizeze întreaga producție a fabricii din aceste modele. Gustul cumpărătorilor nu evoluează totuși atît de lent, ce părere aveți, tovarăși lucrători în comerț ? „Faianța" Sighișoara a simțit pulsul publicului cumpărător și a mers, cutezătoare, înainte : iată, expoziția demonstrează că în 1960-1961, după triumful culorii a venit rîndul formelor : farfuria a părăsit bătrîna ei formă rotundă și a devenit asimetrică, triunghiulară sau pătrată și cu colțurile rotunjite ; ceașca de cafea a pierdut toarta și și-a extins astfel corpul încît să ofere posibilitatea de a fi ușor apucată ; păhărețele și sticlele pentru lichior s-au alungit, au devenit suple și au căpătat o plastică modernă. Canoanele vechi erau curajos negate, inerțiile scuturate. Complet ? O, nu : pe un serviciu de lichior apărea desenată, cu legitim patriotism local dar

cu mult prea puțină artă, Sighișoara ; pe fiecare păhăruț, pe butelie, pe tavă, se ivea desenat minuțios un alt colț al pitoreștii cetăți sighișorene. Cine s-a gîndit vreodată că ar bea cu plăcere țuică dintr-un set de cărți poștale ilustrate ? De la ispita de a servi prin intermediul produselor sale lecții de geografie, fabrica a trecut la tendința de a nemuri pe vaze chipurile marilor noștri oameni de artă : Eminescu, Enescu... Buna intenție culturalizatoare se stingea cu totul în aceste obiecte prost concepute, prost realizate și de un gust ce nu-și găsea echivalentul nici pe vremea bunicii.

...Așadar, formele erau interesante, culorile îndrăznețe, dar decorul mai lăsa de dorit : desene mediocre (un serviciu de fumat cu imagini de pe litoral, mîzgălite ca de un școlar cu note slabe la desen ; un altul, de lichior, cu niște acrobate pitice acționînd stîngaci pe fondul galben al faianței), linii și arabescuri complicate din aur... E rîndul anului 1962 și al urmașului său, '63, să-și spună cuvîntul : și l-au spus, cu inventivitate și artă. Au apărut glazurile scurse : peste vaza de flori, peste scrumiera sau platoul decorativ au fost turnate unele peste altele smalțurile colorate care au dat după coacere o fuziune nesfîrșită de nuanțe, un colorit subtil și discret, asigurînd fiecărui produs o individualitate, un caracter de unicat. Procedeul : extrem de economic. Rezultatul : un spor sensibil de frumusețe.

Și iată-ne în 1964. După un moment de derută și de prețiozitate lipsită de distincție (cînd aurul a invadat interiorul cești-lor, a înghesuit flori aurii pe exteriorul lor, sclipind ostentativ de pretutindeni), creatorii sighișoreni au mers mai departe : pe ceramica lor apar coloranții sidefii dar mai ales glazurile mate, care dau obiectelor o ținută artistică, o simplitate sobră și expresivă. Este, într-adevăr, un progres remarcabil. În colțul rezervat lui '64 începi să uiți că te afli în fața unor produse industriale de serie. De la marile platouri decorative și vasele de grădină la micile scrumiere și bibelouri, totul dovedește bunul gust și înțelegerea contemporană în tratarea faianței. Totul ? Din păcate, nici de data asta nu : Sighișoara mai apare pictată naturalist pe serviciile de fumat, balerine voinice, cu sprîncene pensate și gura inimioară mai plictisesc privirea, alături de cai cabrați ce vor probabil să servească — prin abundența detaliilor anatomice — unor lecții de zoologie.

Noul mai luptă încă cu vechiul, deși se pare că acesta din urmă, obosit, a început să depună armele pe frontul bătăliei pentru frumos de la Sighișoara.

„SÎNT GREU BĂTRÎNII DE PORNIT"...

De vizavi, „Porțelanul" Cluj pare că urmărește, cu un desăvîrșit calm și cu răbdare, ba chiar cu un vag aer de superioritate, mersul șprințar al surorii sale mai tinere : pentru fabrica sighișoreană, fiecare an a însemnat o treaptă superioară. Dar el, „Porțelanul", nu s-a grăbit de loc : el și-a făcut treaba așa cum știe el din bătrîni, așezat, cu temei, gospodărește. Ce să ne avîntăm după noutățile acestea ? Poate sînt doar o modă, un capriciu, poate țin doar o lună... Mai bine facem serviciile de masă și bibelourile așa cum le știm noi din vechime și cum tot noi știm că le plac oamenilor : forme clasice, decorul clasic, cu benzi albastre tivite și desenate cu aur sau numai dungi late de aur, sau cu floricele multe, reproduse atent ca să semene exact cu niște flori fotografiate. Facem urși bonomi și lei melancolici, și o zebră atacată de o panteră, și papagali exotici — că ce rost ar avea să facem bibelouri după animale de pe la noi, pe care le cunoaște toată lumea ? Cu ajutorul nostru își pot aduce oamenii în casă o adevărată junglă, iar copiii pot să învețe a recunoaște după ele animalele, chiar și fără cărți cu poze... Cui nu-i plac bibelourile animaliere, le putem oferi o fetiță cu bonetă, malacov și pantalonași lungi cu dantelă, sau un ciobănaș chipeș, sau niște țărăncuțe dansînd pe poante cu grația balerinelor de la operetă... Formele noi nu sînt pentru produsele noastre ; noi sîntem mulțumiți că facem un porțelan fin, că finisăm îngrijit, că ne vindem bine marfa.

Cam așa gîndea și proceda „Porțelanul" Cluj. În '59, în '60, ba chiar și în '61. Presa îl critica, artiștii plastici veniți să lucreze temporar în fabrică făceau zadarnice demonstrații de interpretare modernă a ceramicii fine. Porțelanul, masă vitrifiată, de calitate superioară, se modelează mai greu ca faianța și se părea că însuși creatorii porțelanului își modelează mai greu concepțiile artistice. Pînă într-o zi cînd... „Sînt greu bătrînii de pornit, dar cînd pornesc, sînt greu de-oprit" zice poetul. Începînd din 1962 — așa cum de altfel mărturisește cinstit însăși expoziția — la „Porțelanul" Cluj au început metamorfozele. Atacul a pornit, hotărît, în două direcții : în primul rînd împotriva decorului baroc, încărcat, greoi. Simplitatea începu să-și afirme neîntrecutul farmec prin cîteva mici motive geometrice aruncate pe farfurii și cești, prin nuanțe discrete, prin pete de culoare, prin jocuri de linii. Aurul căzu în dizgrație și-și făcu tot mai rar apariția pe întinderea porțelanului. În cealaltă bătălie s-a avut drept inamic tratarea naturalistă, fadă, a micilor piese decorative. La standurile anilor 1962-1963 apar statuete stilizate, cu o interpretare artistică a modelului și o tratare mai degajată : niște motani arcuiți, plini de haz, trei dansatoare îmbrăcate în port popular și rezolvate într-o manieră sintetizată, niște stîrci sugerați din cîteva linii... Schimbările sînt de esență și demonstrează convingător ce aer nou au adus în concepția artistică absolvenții Institutelor de artă plastică care au fost nu demult repartizați în fabrici. Ultimele produse ale „Porțelanului" Cluj, care vor fi prezentate la contractările pentru semestrul doi, sînt de un gust ales : menționăm mai ales serviciile de cafea (unul rezolvat într-o cromatică de alb-negru-galben, altul acoperit de un colorant brun mat, peste care sînt presărate buline albe și aurii), platourile decorative, vazele de flori, bibelourile. S-a pornit fabrica greu, dar s-a pornit pe o cale bună. Să sperăm că nimic nu o va opri din drum...

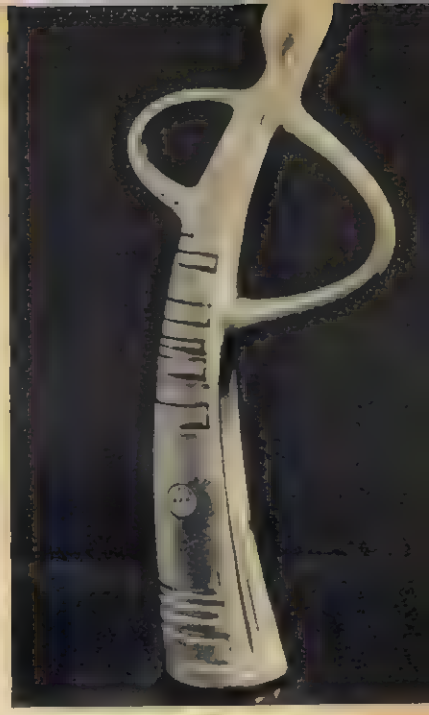

Produse 1964 la „Faianța" Sighișoara.

★

Le notăm la sfîrșit, deși datele acestea le afli pe un grafic, chiar la intrarea în această expoziție internă, de ducru : calitatea produselor de la „Faianța" Sighișoara a crescut din 1959 în 1963 cu 428% ; numărul sortimentelor de la „Porțelanul" Cluj a crescut în același răstimp cu 156%. E o încheiere concludentă pentru acest articol.

Dar apropo de sortimente, să adăugăm totuși un postscriptum : multe din produsele expuse sînt, în sensul cel mai propriu al cuvîntului, amintiri. Nu se mai fabrică de mult nici cățel cu cap mobil (care se putea muta pe... coadă), nici iepurele hămesit, cu un morcov în labe, nu se mai împrăștie cu generozitate floricele violete pe cești și nici nu mai risipim aurul în farfuria de supă. Au fost scoase din nomenclator. Și înlocuite. Nu putem să le citățm pe toate : circa 120 de modele și decoruri au fost înlocuite, doar la ultimele contractări, din producția Clujului. Sighișoara nu s-a lăsat mai prejos : a exclus și ea multe produse desuete. Cînd e vorba de vechi, fără nici un sentimentalism !

Sanda FAUR
Fotografii de S. STEINER

Un serviciu de lichior transformat într-o colecție de ilustrate...

O faună pe cale de dispariție : bibelourile naturaliste de porțelan :

AGENDA FLACĂRA

MIRCEA OPRIȘAN : Gîndirea economică din Grecia antică. Ed. Academiei Republicii Populare Romîne. 298 pag.

VITRUVIU : Despre arhitectură. Ed. Academiei Republicii Populare Romîne. 485 pag.

P. TEODORESCU, V. DUMITRESCU : Îndrumătorul automobilistului. Ed. tehnică, 781 pag.

IONEL POP : Instantanee din viața animalelor. Ed. științifică, 365 pag.

Compozitorul Radu Șerban (în fotografie) a scris muzica celor două noi filme românești : comedia „Un surîs în plină vară" (regia Geo Saizescu) și „Casa neterminată" (regia Andrei Blaier). Radu Șerban compune de asemenea muzica pentru un alt film în curs de realizare, „Titanic vals". În același timp lucrează, împreună cu Eugen Mirea, care semnează libretul, la opereta „Ploaie cu soare", operetă inspirată din viața studenților din zilele noastre. Compozitorul mai are pe șantier și cîteva melodii de muzică ușoară.

De curînd a încetat din viață, la Paris, în vîrstă de 74 de ani, scriitorul, publicistul și criticul cinematografic Léon Moussinac, eminent militant din 1924 al Partidului Comunist Francez, fost luptător în Rezistența franceză. Printre operele sale se numără „Pluta meduzei", „Istoria generală a teatrului" și, mai recent, o lucrare închinată marelui cineast sovietic Serghei Eisenstein, de care a fost legat printr-o trainică prietenie. Moartea l-a găsit pe Moussinac în funcția de președinte al Comitetului național al scriitorilor francezi.

De peste 30 de ani se desfășoară colaborarea dintre cunoscutul scriitor sovietic Konstantin Simonov și prietenul său, regizorul de film Aleksandr Stolper (în fotografie). Multe din filmele acestuia din urmă au fost realizate după lucrări literare ale lui Simonov. Astfel, filmele „Un flăcău din orașul nostru" și „Așteaptă-mă" au avut la bază piese de teatru, iar filmul „Zile și nopți" — romanul cu același titlu. De curînd a fost terminat emoționantul film „Vii și morți", alt rod al colaborării atît de fructuoase dintre Simonov și Stolper.

Vizitîndu-l pe tînărul prozator Fănuș Neagu, autorul volumelor de nuvele „Ningea în Bărăgan", „Somnul de la amiază" și „Dincolo de nisipuri", l-am găsit lucrînd la primul său roman.

— Și în această nouă lucrare epică — ne comunică autorul — continui preocupările de a investiga viața satului românesc. Încerc prin eroul meu, care parcurge, în filele cărții, o perioadă de 20 de ani, să relev mai adînc semnificațiile vieții noi statornicite și în mediul rural al țării noastre.

Tînăra actriță poloneză Jolanta Umecka (în fotografie), este interpreta principalului rol feminin din filmul „Cuțitul în apă", premiat la Veneția cu Premiul criticii internaționale cinematografice și selecționat printre filmele ce candidează la Premiul Oscar. Succesul acestei originale realizări a regizorului Roman Polanski a consacrat-o pe tînăra actriță drept una din cele mai populare vedete ale ecranului polonez, deși, în perioada realizării filmului, Jolanta Umecka mai era încă studentă a Conservatorului din Varșovia.

Cea de-a cincea expoziție personală a cunoscutului grafician Vasile Dobrian — al cărei vernisaj a avut ieri loc în sălile din bd. Magheru — încununează treizeci de ani de activitate a artistului. Sînt prezentate în expoziție o serie de gravuri pe lemn, în culori, consemnînd impresiile de călătorie dintr-o serie de țări, precum și mai multe peisaje industriale de la Baia Mare și Baia Sprie. Publicul bucureștean va cunoaște cu acest prilej unele din lucrările sale ce s-au bucurat de succes la expozițiile de artă plastică românească de la Sao Paulo, Ankara, Istanbul, Kiev.

Am avut acum cîteva zile, pe platourile de la Buftea, o scurtă convorbire cu regizorul Jean Georgescu.

— Lucrăm — ne-a spus interlocutorul — la ecranizarea unor schițe ale lui I. L. Caragiale care, unite printr-o idee comună, vor forma un film unitar. În „Bubico" vor juca Gr. Vasiliu-Birlic, Cella Dima (în fotografia noastră), Aurelia Vasilescu. În „Diplomație", Geo Barton, V. Tomazian, Ileana Iordache. În „C.F.R.", Iurie Darie și Ion Dichiseanu. În „Amicii" vor apărea Mircea Crișan și Ion Lucian.

În orașul Canterbury a avut loc recent sărbătorirea unui deosebit eveniment în viața culturală a Angliei : 400 de ani de la nașterea lui Christopher Marlowe, marele dramaturg umanist, contemporan al lui Shakespeare. Opera sa literară se compune din numeroase tragedii — „Tamerlan cel Mare", „Tragica poveste a doctorului Faust", „Evreul din Malta", „Eduard al II-lea", ca și din unele lucrări dramatice neterminate. În fotografie, primarul orașului Canterbury dezvelește o placă comemorativă închinată memoriei lui Christopher Marlowe.

400 de ani de la nașterea lui SHAKESPEARE

Iată-l pe marele nostru actor C. Nottara în două roluri shakespeariene: Regele Lear (stînga) și Shylock (dreapta).

Shakespeare

PE SCENELE ROMÎNEȘTI DE-A LUNGUL VREMII

Nu știu să existe printre marii clasici universali vreunul care să se bucure la noi de un mai mare prestigiu și de o mai largă și mai profundă îmbrățișare decît William Shakespeare. Și nu știu să existe vreunul care să fi atins totuși conștiința noastră artistică pe căi mai încîlcite.

Faima lui Shakespeare a premers la noi cunoașterea efectivă a operei sale. Iar opera lui a pătruns, mai întîmplător sau mai deliberat, în cultura noastră teatrală, filtrată mai întîi prin canalele culturilor franceze, italiene, germane. Așa fiind, ea s-a resimțit, firesc, la vremea respectivă (și încă mult timp după aceea), de pe urma actului acesta de intermediere.

LA LUMINA OPAIȚULUI: SHAKESPEARE

Opera shakespeariană ne-a parvenit mult secătuită de seva și de bogăția ei de frumusețe, adesea subțiată pînă la osatura pur anecdotică și văduvită de marile ei sensuri umaniste. Încît, se mai poate zice că, vestit înainte de a fi cunoscut, Shakespeare ni s-a înfățișat răstălmăcit, înainte ca să se fi purces la tălmăcirea lui.

„Hamlet" a constituit din totdeauna o piatră de încercare a posibilităților actoricești și mulți din artiștii noștri au realizat creații memorabile în acest rol. Fotografiile alăturate ni-i înfățișează pe actorii Aristide Demetriad (foto 1), Grigore Manolescu (foto 2), Tony Bulandra (foto 3) și Ion Manolescu (foto 4), în diverse scene din „Hamlet".

Și, afirmînd acestea, nu facem un simplu joc de cuvinte. „Cariera" lui Shakespeare a fost realmente o carieră prin ocoluri. Povestea tristei iubiri a lui Romeo și a Julietei, de pildă, ori tragica poveste a Desdemonei și a lui Othello se numără printre cele dintîi spectacole care au văzut la noi luminile (de opaiț încă) ale rampei. Dar ele nu le-au văzut rostite în limba românească, ci în italienește sau în nemțește ; și nu le-au văzut rostite propriu-zis dramatic, ci interpretate *liric*, în evoluții muzicale, pe coordonatele libretelor la operele unor Bellini sau Rossini. Orașele Ardealului din primele decenii ale secolului trecut primeau adesea vizita — uneori dădeau și găzduire stabilă — unor trupe de limbă germană, în fruntea cărora se aflau „capete de afiș" ce-și făcuseră ucenicia teatrală în Viena și, mai departe, în Weimarul lui Goethe. Repertoriul lor era deopotrivă dramatic și muzical. Shakespeare era înscris cu deosebire în acest repertoriu muzical. Unele echipe, cum au fost acelea ale lui A. J. Gerger sau A. Müller, au coborît în anii din preajma și de după răscoala lui Tudor în Bucureștii domniței Ralu Caragea și au „parastisit" la teatrul de la Cișmeaua roșie ariile din Montechii și Capuletti *(Romeo și Julieta)*, alături de alte arii din operele unor Mozart, Boieldieu etc. Melodiile și melodrama se păstrau, poate, în amintirea spectatorilor, dincolo de nepriceperea limbii. Dar numele celui ce a inspirat ariile și anecdotica melodramei le rămînea necunoscut. Același lucru s-a petrecut cînd aceleași arii sau altele din opere ca „Othello" sau „Cordelia" erau auzite (cîntate de italieni) după 1840, la Teatrul francez din Iași sau în sala de baluri, de adunări politice și de spectacole teatrale a cofetarului Momolo, la București...

Nu se poate susține însă că, în cercurile intelectuale ale vremii, Shakespeare era un nume lipsit cu totul de rezonanță. Cu deosebire nu, în cercurile boierimii înaintate și ale primelor odrasle de burghezi trecute prin școală — la școala grecească-domnească, la Colegiul românesc al lui Gheorghe Lazăr, mai tîrziu pe „afară" în străinătăți. Aceste cercuri îmbrățișaseră, împreună cu admiratorii eteriei, ideile ei libertare și naționale, gîndirea și dramaturgia protestatară a lui Voltaire, printre altele. Și e de neconceput ca ei să fi întîlnit, să fi studiat și prelucrat, *pentru a juca*, drame voltairiene ca „Mohamet" sau „Moartea lui Cesar" (despre care vorbește în amănunt cronica „Ciocoilor vechi și noi" a lui Nicolae Filimon) și să nu se fi adîncit și în „Scrisorile filozofice" ale dramaturgului. Acele scrisori vorbeau însă despre „dulcele barbar" al Engliterei, despre Shakespeare...

De altfel, în planul editorial de tălmăciri întocmit de Eliade Rădulescu în anii marelui avînt cultural (și teatral) inițiat și stimulat de Societatea Filarmonica (1833), plan în care figurau operele mai tuturor clasicilor și romanticilor de la Molière la Young și Byron, numele și opera lui Shakespeare nu erau omise. Nu fără temei : ne aflam istoricește în plină pregătire a revoluției de la 1848, în plin elan romantic, în plină valorificare a ideilor de libertate, de umanitate. Aceste mari idei se arătau unor fruntași ai poeziei și culturii (și politicii) vremii, nemijlocit legate și de numele și poezia shakespeariană. Cezar Boliac o va afirma, în 1836, în ziarul său „Curiosul". Și nu întîmplător cea dintîi lucrare din Shakespeare, publicată „în tipografia lui Eliade" în anul 1844, este „Julie Cezar, tragedie în cinci acte", tradusă de căpitanul S. Stoica. În anul acestei traduceri, Shakespeare nu mai era, așadar, cel puțin pentru cărturarii vremii, un simplu mit literar. E adevărat că Eliade Rădulescu pare a nu fi cunoscut încă tragedia lui Macbeth (într-o transpunere românească a poemului „Don Juan" de Byron, el lasă impresia că socotește Banco drept numele unui regat și nu al unui erou din marea tragedie shakespeariană) ; el manifestă totuși un interes deosebit pentru popularizarea operei lui Shakespeare. Și cînd descoperă, de pildă, în revista rusească „Revue du Nord", textul celebrelor conversații despre artă și literatură ale lui Goethe cu secretarul său Eckermann, Eliade Rădulescu extrage din ele partea care se referă la dramaturgul englez și nu întîrzie să-i facă loc în publicația sa „Curierul de ambe sexe", bucurîndu-se să-l vadă reprodus și comentat de Gh. Barit în „Foaia pentru minte, inimă și literatură" a acestuia. Comentariul lui Barit ni se pare revelator pentru stadiul de prețuire la care ajunsese și pentru locul care-l ocupa în țara noastră la acea vreme. „Oare ajuns-am noi, se întreabă Barit, în vîrsta în care să avem trebuință a citi pe Shakespeare, pe acest dascăl al împăraților și al cerșetorilor, al națiunilor și al individzilor ?" Întrebarea e circumspectă în raport cu „vîrsta", așadar cu nivelul cultural la care ajunsese, în raport cu puterea noastră de receptare, de înțelegere și de pătrundere a mesajului și expresiei shakespeariene la ora respectivă. Și, poate, întrebarea nu e lipsită de îndreptățire. În redacția revistei lui Barit lucra și „translatorul magistrual din Brașov" Ioan Barac, autorul nespus de popularei „Istorii despre Arghir cel frumos și despre Elena cea frumoasă" (care a încîntat copilăria multor generații), traducător în limba noastră și a altor povești și povestiri, nu mai puțin populare — de la cele aflate în „Halima" (O mie și una de nopți) la cele care istorisesc pățaniile și păcălelile lui Matiaș Giscarul sau ale lui Till Buhoglindă. Acest Ioan Barac se așternuse însă, după ce cultivase poezia popoarelor, la „vîrsta" unei atari literaturi, și într-o epocă în care teatrul nostru făcea abia primii pași spre înfiripare, să tălmăcească „Amlet, prințul de la Dania, o tragodie în cinci perdele, după Sakespear", care „s-au producăluit în c. crăiescul teatru al Curții din Viana". Inițiativa era desigur temerară, dacă nu prematură. Și, deși nu lipsită de un vădit accent teatral al replicii, tălmăcirea a rămas nevalorificată în mapele cu manuscrise postume ale scriitorului.

Tragedia lui Hamlet nu va rămîne însă multă vreme necunoscută marelui public, bineînțeles vorbind pe plan istoric. Altoum, deși literatura tălmăcirilor se îmbogățește, scena se va încumeta mai tîrziu și cu timiditate, ca să nu zicem cu teamă, să se apropie de teatrul shakespearian. Sîntem așadar încă în faza unui Shakespeare care se oferă numai lecturii. În 1848, o dată cu „Biografia lui Viliam G. Seksper, după Le Fourneur", apar, în traducerea „slobodă" a lui Toma Alexandru Bagdad, „Romeo cu Julieta" și „Othello". În 1850 „tradusă din franțuzește de Ștefan Băgescu" apare tragedia lui „Macbeth"... Pînă la „Hamlet" în tălmăcirea lui P. Economu și a lui Grigore Manolescu (1884) mai curge apă pe Dunăre și „îndrăzneala" actorilor români capătă și ea aripi. Sub imboldul unui Vasile Alecsandri la Iași, ori Grigore Alexandrescu la București, la îndrumarea unor animatori de talia lui Matei Millo sau C. Caragiale, ajungem, chiar sub forma de adaptări și chiar în condițiile unei nespus de slabe pregătiri a actorilor, să-l vedem pe Shakespeare jucat. În 1851, Teatrul Național din Iași reprezintă drama „renumitului autor englez Săkspir, intitulată «Neguțătorul de Veneția» (sinetul de sînge)". A fost un spectacol în care actorii, potrivit mărturiei cronicarului, luaseră „drept model pe actorii franțuji și italieni", „gestele lor", atitudinile și arta declamației lor. În același an, la București, Costache Caragiale pune în scenă „melodrama cu cîntece" „Romeo și Julieta", cu fermecătoarea Nina Valery și, se pare, cu tînărul și învăpăiatul Mihai Pascaly în rolurile titulare, iar la teatrul din Pitești actorul C. Halepliu anunță un vast repertoriu în care e menționat și acel „Macbeth" franțuzesc al lui Băgescu. De a fost și jucat, e îndoielnic. Neîndoielnic este însă ascendentul continuu pe care versul și gîndirea dramatică shakespeariană îl dobîndesc în rîndul slujitorilor scenei. Costache Demetriade se încearcă în 1863 în „Othello", după ce, pare-se, mai înainte eșuase în „Hamlet" ; iar în 1866 Mihai Pascaly, luînd drept model linia fugos romantică a lui Frederic Lemaître, concepe la rîndu-i și-l interpretează pe tristul prinț al Danemarcei, cîștigînd o bună apreciere din partea lui Bogdan Petriceicu Hașdeu. Teatrul lui Shakespeare își exercită de altfel atracția și în rîndul dramaturgilor noștri, influența lui exercitîndu-se mai rodnic sau mai puțin rodnic la Bolintineanu, la Hașdeu, apoi spre sfîrșitul secolului la Slavici și spre începutul secolului nostru la Delavrancea.

MARELE DRAMATURG ÎȘI FACE NOI PRIETENI

Teatrul românesc se afla într-un moment în care prinde a-și impune prezența și necesitatea în viața so-

Aristizza Romanescu în Ofelia.

cietății, în care se cristalizează ca o instituție culturală de anvergură națională și de care nu numai publicul, dar și cercurile oficiale de la conducerea statului sînt nevoite să țină seama, s-o încurajeze, s-o sprijine. Caracterul răzlețit, supus rivalităților negustorești, adesea soldate cu prețul sacrificiului virtuților și convingerilor artistice între echipele teatrale existente la sfîrșit prin întemeierea Societății dramatice, prin numirea la cîrma treburilor teatralicești a unui om de cultură, de orientare înaintată și de talent organizatoric, a lui Ion Ghica.

Un nou repertoriu, de înaltă ți-

Florin TORNEA

(Continuare în pag. 16)

nută, se inițiază ; un repertoriu menit deopotrivă să stimuleze scrierea unei literaturi dramatice originale de valoare și să determine și pe planul artei scenice o creștere a nivelului, o emulație spre perfecționarea continuă a actorilor. Din acel repertoriu nu putea lipsi opera lui Shakespeare. Aceasta nu va fi, e drept, din capul locului promovată. Dar spre valorificarea ei drept cea mai frumoasă țintă artistică vor fi îndrumate talentele vremii, talente pe care Ion Ghica le va descoperi și cărora le va da prilejul să se dezvolte. În acei ani, în adevăr, ia naștere marea pleiadă de talente ale celei de-a doua jumătăți a secolului trecut, Grigore Manolescu, Aristizza Romanescu, C. Nottara, Agatha Bîrsescu, care vor consolida și vor trimite mai departe, pînă spre zilele noastre, prin elevii lor, tradiția școlii românești de teatru pe care o cunoaștem și o fructificăm. În așezarea definitivă a acestei tradiții, valorificarea scenică a operei lui Shakespeare a fost, neîndoios, un factor de însemnătate evidentă. E adevărat, valorificarea aceasta nu s-a putut desfășura de la sine, numai din harul propriu al actorilor vremii. Modelele străine nu puteau fi încă ocolite. Dar din aceste modele nu se mai preluau „gestele" și „atitudinile" de melodramă și de teatru liric ale italienilor și francezilor din Iașii de dinainte și de după '48, ci acțiunile de mare artă ale unor personalități ca Rossi, Mounet Sully, Novelli, Sarah Bernard, Duse, venite în turneu între 1877 și 1907 în orașele noastre, ori urmărite în țările lor de către artiștii români plecați în călătorii de studii.

EMINESCU: „SHAKESPEARE NU TREBUIE CITIT, CI STUDIAT..."

Exemplele artei acestora, puternice, puteau lesne să ducă însă forțele neîncercate ale artiștilor noștri la pastișe incolore, lipsite de valoare, dacă mișcarea teatrală a acelor ani nu era animată și de o exigență și înalt competentă mișcare în critica dramatică. E destul să pomenim aici numele lui Mihail Eminescu și I. L. Caragiale și să ne gîndim la adînca lor cunoaștere a operei shakespeariene, la marele preț ce puneau ei pe această operă, pentru a recunoaște în cuvîntul lor critic și în îndrumările lor unul din izvoarele primordiale ale simțului de mare responsabilitate și de mare exigență culturală care a stat în teatrul nostru la baza interpretării tradiționale a poeziei dramatice shakespeariene.

Încă în 1871, în prima tinerețe, cînd se ocupă de teatrul românesc și repertoriul lui, poetul „Luceafărului" atacă superficialitatea în abordarea dramaturgului englez. „Shakespeare, spune Eminescu, nu trebuie citit, ci studiat și încă astfel, ca să poți cunoaște ceea ce îți permit puterile ca să înveți după el..." Cu autoritatea unei mari înțelegeri, pătrunderi și îndrăgiri a operei shakespeariene Eminescu își putea îngădui nu numai să dea îndrumări actorilor noștri, dar și să emită chiar față de interpreți de talie europeană, ca Rossi, destul de tăioase păreri critice, împiedicînd astfel din vreme, în rîndul slujitorilor teatrului românesc, imitații servile ale manierismului actorului italian. De aceste îndrumări, marele Grigore Manolescu n-a putut să nu țină seama în anii în care a studiat și l-a conceput pe „Hamlet" ce avea să-l consacre și peste hotare, în Viena Burgtheaterului și a celebrului Sonnenthal, așa cum n-a putut să nu rețină, pentru ulterioarele lui creații shakespeariene, nici argumentele cu care I. L. Caragiale îi demonstrase superioritatea interpretării sale în Hamlet față de ceea ce realizase în „Ruy Blas". Aceste argumente l-au putut stimula pe el și pe marea lui contemporană Aristizza Romanescu, în abordarea tragediilor „Romeo și Julieta", „Macbeth", „Othello".

CARAGIALE, PROFUND CUNOSCĂTOR AL OPEREI SHAKESPEARIENE

Despre cît cunoștea I. L. Caragiale și cum îl cunoștea pe Shakespeare, s-a *cercetat* — în vasta operă de cercetare istorică și biografică a comediografului — încă prea puțin. Există, pare-se, impresia că I. L. Caragiale a fost cu deosebire atașat de teatrul francez.

Bufonul din „Regele Lear", așa cum arăta în interpretarea actorului Ion Brezeanu.

Directoratul său de la Teatrul Național în 1888, subminat cu deschisă ură de contemporanii săi detractori, demonstrează totuși, practic, dincolo de scrisul său critic, prin îndrăzneala de a pune în scenă nu comediile de tinerețe ale lui Shakespeare, ușoare prin factura lor, ci „Regele Lear" (chiar fără a avea la îndemînă un interpret în stare să susțină marea și dificila partitură a bătrînului rege) că I. L. Caragiale era departe de o orientare unilaterală în cultura lui teatrală. El sondase, dimpotrivă, în unul din cele mai adînci și vaste zăcăminte ale culturii dramatice a tuturor timpurilor, în cultura dramatică shakespeariană. Și nu ocazional. O împrejurare mărunță în aparență ni se pare totuși în această privință revelatoare. Este împreju-

(Continuare în pag. 21)

La 9 octombrie 1948 avea loc pe scena Naționalului bucureștean premiera unui spectacol shakespearian, „Romeo și Julieta", în rolul lui Romeo, neuitatul actor Mihai Popescu. Iată-l, într-o scenă din spectacol, alături de actorii Emil Botta și Nicolae Pereanu.

De la una la alta

CASA

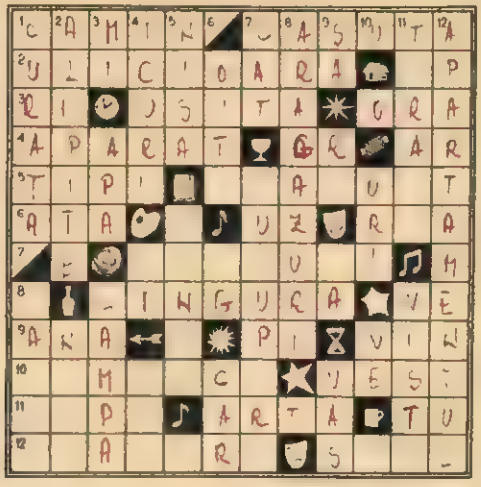

ORIZONTAL: 1) Casa părintească — Casa cea mică. 2) „Pe aceeași... / Bate luna în ferești, / Numai tu de după gratii / Vecinic nu te mai ivești !" (Eminescu) — Interjecție. 3) În pridvor ! — Ușa... căsuței — Ceas. 4) Radio, televizor, telefon ș.a. — Unitate de măsură la rețetele de prăjituri (abr.) — Altă unitate de măsură, pentru curte și grădină. 5) Indivizi — În fond, asta-i casa. 6) Nelipsită printre obiectele de... — ...casnic — Haină. 7) Virtuozități vocale. 8) Ustensilă de bucătărie — V. 9) Nume de fată — În aspirator ! — Dă bună dispoziție la masă. 10) Autorul pînzei „Pe terasă la mare" — Punct cardinal. 11) Vechiul nume al Guadianei — Există și una... culinară — Pronume. 12) Un fel de case, dar numai pentru nomazi, turiști și membri ai unor expediții — Colacul de lînă din care împletește bunica.

VERTICAL : 1) Casa bunei gospodine — Satul în care se mai păstrează și azi casa în care s-a născut Horia. 2) Anexate — Soția lui Iupiter, zeița căsătoriei. 3) Notă — Indispensabilă la casa omului — Luminau odinioară (sing.). 4) Pentru despicat lemnele groase (pl.) — La fereastră ! — Încă un punct cardinal. 5) Firidă — Apucat. 6) Animal în miniatură — În frigider ! — Vehicul rustic. 7) Etaj — Mobile. 8) Mașini de gătit. 9) Pronume — La carpete ! — Notă muzicală din... perete — Nelipsit din orice bucătărie. 10) Sau — În vestiar ! 11) În fața casei (pl.) — Riu în nordul țării. 12) Film... în temă.

Dezlegarea jocului „1+1=1", apărut în numărul trecut

ORIZONTAL : 1) Parașuta — Iran. 2) Omușor — Penare. 3) Solitari — Drac. 4) Trași — E — Duete. 5) As — Temător — As. 6) Saca — Avaria — A. 7) Ira — Arați — Aur. 8) Est — Unită — Sa. 9) B — Tîrn — Comic. 10) Ocărîtă — Rolan. 11) Banani — U — Rațe. 12) Olan — Cîntăreț. 13) Ce — Avalanșă — E.

Povestea vorbei

CUVINTE „ADOPTIVE"

Despre existența „familiilor" de cuvinte am avut prilejul să vorbim în mai multe rînduri. Membrii unei astfel de familii seamănă între ei atît ca formă, cît și ca sens (a vîna, vînător, vînat etc. ; a face, a refface, a desface etc.).

Cînd se împrumută un cuvînt nelegat de nici o familie cunoscută de vorbitori, aceștia simt nevoia să-i găsească totuși „rude", să-l insereze într-o familie existentă. Urmarea adoptării este că termenul nou e puțin modificat, ca să semene mai bine cu membrii familiei care l-a adoptat. Dar acest lucru va reieși mai limpede din exemplele care urmează :

Românii au împrumutat din turcește cuvîntul biciak (=cuțit) ; biciak nu era legat la început de nici o familie de cuvinte, avea o poziție izolată în vocabular. Poporul i-a găsit însă imediat o rudă, brici (cuvînt mult mai vechi), de care era apropiat ca sens, dar nu semăna îndeajuns ca rostire. Intrînd în familia lui brici, cuvîntul nostru biciak a devenit briceag, ca să semene cu acesta și în pronunțare.

În altă vreme, a fost împrumutat cuvîntul maghiar biczka (=cuțit). Cu respectarea regulilor de schimbare a sunetelor, ar fi trebuit ca forma românească să fie bișcă, adică iarăși un cuvînt fără „rude". Din pricina înțelesului, el a fost încadrat tot în familia lui brici și, ca semn al adoptării, s-a ivit un r între b și i. În noua haină, brișcă, seamănă mai bine cu brici, legătura de rudenie e mai bine consolidată.

Sorin STATI

DUPĂ 18 VEACURI

Cercetători ai Institutului de istorie din Cluj au descoperit, chiar în zona centrală a orașului, prețioase relicve ale istoriei poporului nostru. Este vorba de o porțiune din zidul de incintă din partea de sud a vechiului oraș roman Napoca. Format din blocuri mari de piatră, zidul se află la 1,60 m sub nivelul solului, este lat de 2,10 m iar înălțimea de 1,70 m (pe latura de nord) și 1,16 m (pe latura de sud). De o parte și de alta a zidului s-au găsit fragmente de țiglă și obiecte de ceramică. Cercetarea lor și confruntarea datelor obținute cu altele cunoscute au dus la concluzia că zidurile au o vechime de circa 18 veacuri. Însemnătatea descoperirii constă în aceea că ea procură date necunoscute pînă azi cu privire la delimitarea orașului Napoca și la sistemul de fortificații și apărare al orașelor strămoșilor noștri.

ÎN CITEVA LINII

Primăvară la Geneva.

— ... Așa, cum să ne dezvoltăm ?!

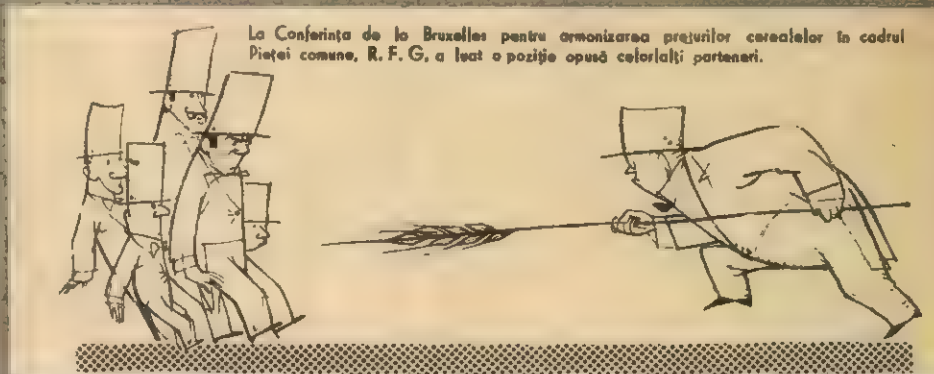

La Conferința de la Bruxelles pentru armonizarea prețurilor cerealelor în cadrul Pieței comune, R. F. G. a luat o poziție opusă celorlalți parteneri.

de Eugen TARU

Cînd vine Tudor...*)

Nicuță TĂNASE

Ilustrație de E. MIHĂESCU

Directorul ICSH-ului, după ce termină de vorbit la telefon, puse receptorul în furcă și apăsă pe un buton. Ușa capitonată se deschise și-și vîri nasul înăuntru secretara. O fată mărunță, grăsuță, cu voce groasă ca de bărbat, întrebă :

— M-ați chemat, tovarășe director ?

— Cît e ceasul ? — întrebă directorul privindu-și „Poliarda" de la mînă.

— Două și zece.

— Bine. Tovarășă Munteanu, la două jumătate să fie aici la mine în birou tovarășul Romoșan Virgil, șeful brigăzii a 8-a de la montaj... Dacă nu lucrează în schimbul ăsta, trimiți mașina după el acasă...

— Lucrează în schimbul I, tovarășe director.

— Bine. La două jumătate să fie aici. El și inginerul Alexandru.

— Tovarășul inginer e într-o operativă la șantierul gudroane, tovarășe director.

— Îl scoți din ședință și-l aduci aici. O să vină și tovarășul Pălcău de la comitetul de partid, și Popescu de la comitetul sindical. Pe ei nu-i anunți. Sînt anunțați de mine. Cînd sînt aici mă chemi de la planificare... — directorul general arătă cu degetul mapa de piele. Sînt semnate... Mă așteaptă cineva ?

— Nu — răspunse secretara și luînd mapa dispăru în secretariat.

Directorul general își luă pe el scurta de piele și ieși. Secretara își trase aproape masa cu cele trei telefoane, formă un număr și :

— Alo ! Montaj II ? Aici secretara „generalului"... Cu tovarășul Romoșan... Unde ?... După materiale la magazie ? La care magazie ? Mulțumesc ! — puse receptorul jos și formă alt număr : Centrala ? Aici biroul „generalului", dă-mi magazia mare și stai pe fir... Magazia mare ? Cine-i... ? Tovarășe Sireteanu, dumneata ești, nu ?... Vreau să vorbesc cu tovarășul Romoșan... Unde-i ? La rampă ? Tovarășe Sireteanu fii dumneata bun și strigă-l din ușă... Am să-i comunic ceva foarte urgent... Strigă din ușă și dă-mi-l la telefon — secretara își mai orîndui hîrtiile de pe birou și cînd auzi în receptor vocea domoală a bătrînului îi zise : Bună ziua, tovarășe Romoșan... Nu, nu, nu-i nici un bai... Vino pînă la „generalul"... Acum, tovarășe Romoșan, chiar acum...

La ora două jumătate toți cei convocați erau prezenți. Cîteva minute încercară să discute între ei cîte ceva. Ba despre echipa de fotbal a combinatului care în tur a mers foarte prost. Ba despre muscatul otonel care a fost adus la cramă... Bătrînul observă că a fost convocat cu totul pentru altceva. Era în birou o atmosferă parcă sărbătorească, simțea că se întîmplă ceva foarte important.

„Vor să mă întrebe cum de mi-a luat drapelul Almășan", gîndi Romoșan și începu :

— Apăi, tovarășe „general", eu pun rămășag că luna asta vom lua drapelul înapoi... Numai că ar trebui să vă îngrijiți dumneavoastră de încă o macara. Șantierului nostru îi mai trebuie o macara turn. Și eu am pus ochii pe „turnul" de la cocserie. Luați de la „gudroane" macaraua mea, că or terminat, și-o dați cocseriei... Și așa a fi mai bine.

„Generalul" zîmbi către ceilalți și-l liniști pe Romoșan.

— S-a rezolvat și problema macaralelor, tovarășe Romoșan.

— S-o reglementat pe dracu... Apăi eu ieri am umblat zălud după „turn" tăt ziua, or avut trebuință de ea ai lui Almășan. O trebuit să țiu oamenii după program și asta Doamne bate-mă dacă-i bine. Apăi de-o veni vreo reclamație de la sindicatul nostru, apăi pe mine să nu mă certați... Producția trebuie făcută. Planu-i plan.

Directorul, în timp ce Romoșan se plîngea de macaraua turn, gîndea cum să înceapă. Își notase pe o bucată de hîrtie cîteva idei. Tocmai cînd vru să intre în subiect îl auzi pe Pălcău de la comitetul de partid :

— Tovarășe Romoșan, de cînd lucrezi dumneata în construcții ?

„Apăi dumnealor vor să tragă tare pe mine. Tăt de pierderea drapelului îi vorba. Dar nici eu nu m-oi lăsa !"

Pe masa directorului general era o cutie încărcată cu fel de fel de țigări. Romoșan luă una, se uită la ea. Era „Virginia". O puse la loc. Își pipăi buzunarele.

— Tovarăși, n-aveți o „Mărășească" ? Vreau să pip. Am rămas fără țigări.

Popescu de la sindicat îi întinse un portțigaret de aluminiu. Bătrînul luă o țigară, scoase din buzunar bricheta, aprinse țigara, aruncă fumul în sus și zise :

— Apăi de ce mă întrebați ? Îi vreum bai ? Almășan îi un constructor bun... Doamne, bate-mă dacă-s mînios pe el. Drapelul poate fi la oricare dintre noi. Numai treaba să meargă bine.

„Generalul" insistă și el :

— Spune, moș Romoșan, de... — dar nu reuși să ducă pînă la capăt, că bătrînul sări cu gura pe el de parcă îl arsese cineva cu un fier roșu.

— Apăi, tovarășe director, să știți că eu mă mînii dacă-mi mai ziceți moș. Eu nu mi-s moș. Mi-s Romoșan !

În afară de bătrîn, care era supărat de-a binelea, toți începură să rîdă.

— Și eu vă voi zice vreo două — continuă bătrînul necăjit. Nici muierea mu-mi spune moș.

Pălcău, care stătea alături de Romoșan, îl prinse cu dreapta de după umeri și zîmbind spre directorul general începu :

— Dacă nu-ți spune muierea moș, e bine, baci Romoșan... Apăi știi de ce ai fost chemat aici ?

— Spuneți-mi o dată, bată-vă soarele și n-o mai lungiți atît. De nerăbdare ce răsuci în scaun.

— Tovarășe Romoșan, luni o să fie la montaj II un miting. Vor veni și muncitori de la celelalte șantiere ale Hunedoarei.

— Miting ? „Și dacă o să fie miting ce treabă au cu mine ?"

Își trase scaunul mai lîngă Pălcău și-l privi atent.

— Da, un miting... Constructorii Hunedoarei își vor lua rămas bun de la „veteranul" Romoșan.

Bătrînul tresări. Făcu ochii mari. Îi privi pe fiecare în parte. Se opri la director. Încercă să zîmbească, dar își dete seama că zîmbetul nu se potrivea de loc acestor clipe.

— Ce spune Pălcău, tovarășe director ? Apăi unde trebuie să plec ? La grădiniță ? — Îi era teamă să nu-și trădeze prin vreun gest emoția.

— Ieși la pensie. Îți ajung 45 de ani de muncă, tovarășe Romoșan. Dumneata, tovarășe Romoșan, ești pentru noi, pentru această întreprindere... — directorul lăsă fraza în suspensie.

Bătrînul se lăsă moale în scaun. Privirile îi căzură lenește undeva pe biroul „generalului".

— Adică nu mai mi-s bun ? S-o gătat cu Romoșan ? ! — rămase atît de uimit încît simți nevoia să adauge : Caput Romoșan ? !

— Cine a spus asta, tovarășe Romoșan ? — sări Pălcău. Ai muncit atîția ani, acum trebuie să te odihnești.

— Să mă hodinesc ? Apăi voi credeți că vor mere construcțiile fără Romoșan ? Nu va fi nici un miting luni, tovarășe director, Romoșanii nu părăsesc șantierele.

Își scoase batista unsuroasă din buzunarul pufoasicei și se făcu că-și șterge nasul. Întoarse capul într-o parte, și-și trecu colțul batistei și pe la ochi.

— Tovarășe director, apăi... — stătu o clipă în cumpănă. Spuneți numai : îi gata Romoșan ? Trece la fier vechi ? S-o terminat cu el ?

— Tovarășe Romoșan, dar dumneata cunoști legile noastre... Ești și deputat, ce naiba... O să ai de lucru cu deputația... La pensie trebuie să ieși ! Dumneata nu te gîndești ?... Legea e lege... Ai votat-o !

După o pauză, după ce bătrînul își adună gîndurile, continuă :

— Eu m-am gîndit, dragii moșului, dar... tăte sculele de pe șantier, macaralele se vor supăra și ele că nu mai e nici un Romoșan printre ele... Auzitu-m-ați ? Și, mă rog frumos, pentru ce atîta grabă ?... Nu... luni nu va fi miting.

— Cum așa, tovarășe Romoșan ? — sări de la locul lui Pălcău.

Bătrînul își netezi mustața, își așeză mai bine căciula cu urechi pe genunchi și după ce oftă din rărunchi începu :

— Dragii moșului, așteptam clipa asta... O dată și o dată trebuia să vină... Uite c-o vînt... Da' n-o vînt bine... Mai trebuie o țîră de răbdare... Tovarășe „general", apăi dacă dumneavoastră aduceți miliția... Nici cu miliția nu mă scoateți după șantier. Auzitu-m-ați ? No ! Gata-i ședința ! Aia îi ! — și dete să se scoale de pe scaun.

— Stai, moșule — spuse iar „generalul". S-a luat o hotărîre și hotărîrea trebuie respectată.

Romoșan-baci, nevrînd să mai apeleze la Popescu, luă din caseta de pe birou o „Virginia", o aprinse, dar imediat o strivi în scrumieră și căută un loc unde să scuipe. Nu găsi.

— Afurisite-s țigările astea — și cu un semn îi mai ceru lui Popescu o „Mărășească", din care începu să tragă cu nesaț. Tovarășe director, apăi hotărîrea aia de care spuneați dumneavoastră va fi respectată, dar nu acum.

— Dar cînd ? — întrebă domol Pălcău.

„Generalul" și Popescu se uitau unul la altul și, curioși, își ciuliră urechile ca să audă răspunsul.

— Apăi, mai e un Romoșan. Dumneavoastră îl cunoașteți. Tudor Romoșan îl cheamă. Și ăla-i fiul meu. Am primit carte de la el. Vine din armată... Romoșan-bătrînu' lui îi va da brigada și atunci să-l vedem pe Almășan dacă poate ține piept Romoșanilor.

Directorul general se înveseli.

— Ai scrisoarea la dumneata ? Cînd vine ?

— Apăi pe la sfîrșitul lunii... Îi bine așa, tovarășe director ? Așa că-i bine așa ?

— Bătrîne ! Bătrîne ! — îl amenință directorul mulțumit.

— Apăi mi-ați luat o piatră de pe inimă... Și apăi eu, tovarășe, vă mai rog ceva : să-mi semnați, mă rog frumos, un permis de intrare pe șantier. Și cînd oi fi în pensie vreau să intru pe șantier. Nu pot trăi fără gălăgia montajului.

— Romoșan baci, dar te întreabă cineva pe dumneata de legitimație ? Șantierele sînt ale dumitale !

*) Fragment din romanul „Plec la facultate", ce va apărea la Editura tineretului.

★

După ce ieşi de la direcţiune, Romoşan porni abătut spre poartă. Crişan, portarul, cînd îl văzu, se apropie de el.

— Ai o ţigară, baci Romoşan ?

— N-am — răspunse el ursuz. Uite şi eu pip una „domnească".

— Ce s-o întîmplat, tovarăşe Romoşan ? Eşti supărat ? O veni el Tudor şi-o să-ţi ajute să iei drapelul.

Bătrînul nu-i răspunse. Crişan se uită după el mirat. Îl cunoştea bine pe bătrîn. De cîte ori ieşea, îi răspundea cu blîndeţe la toate întrebările.

Romoşan se băgă la bufetul de lîngă biroul de voiaj. Aici puteai întîlni la orice oră pensionari din cartierul de jos al Hunedoarei. Romoşan nu bea aici niciodată, de teamă să nu se întîlnească cu vechii lui ortaci, ieşiţi la pensie. Îi era frică să nu-l întrebe cînd iese şi el. Se apropie de casieriţă. Aceasta îl cunoştea. Mirată de vizita noului client, întrebă :

— Cu ce să vă servesc baci Romoşene ?

— O sută vinars — comandă el absent. ...Şi un pachet de Mărăşeşti.

Îşi luă sticluţa şi pachetul de ţigări şi se trase într-un unghi al localului. Într-un colţ, Humel baci, Hurdu şi bătrînul Vlad stăteau cu cinzecurile în faţă şi vorbeau foarte aprinşi despre un articol al legii de pensii. Despre un haşcemeu.

Romoşan dădu duşcă jumătate din deţul cu vinars, îşi aprinse o ţigară şi rezemîndu-se cu un cot de masa înaltă din bodega expres îşi zise în gînd : „Aici o să-mi beau vinarsul".

Îl descoperi Vlad baci. Îl lăsă pe bătrîn să vorbească singur şi merse spre masa pensionarilor.

— Virghil ! Virghil, hai încoa ! Că n-ai fi huhurez să...

Ciocni cu ei în loc de salut.

— Ce faceţi, mă, aici ? — zise Romoşan, numai ca să zică ceva. Apoi voi n-aveţi casă ? Ce staţi prin crîşme ? — se miră forţat.

Humel baci se uită la cinzeaca golită şi stînd în cumpănă să mai ia un deţ ori nu, îi zise :

— Apăi ne bem deţul şi merem la masă... Tu, Virghil, nu mai ieşi la pensie ?... Ai anii de pensie ! Ori ai ieşit ? Virghile, dacă ai ieşit, eşti bun de cinste... Ai ieşit în pensie ?

Întrebarea lui Humel era neaşteptată. Încercă să iasă din încurcătură printr-o glumă :

— Care ani ? Eu îs tînăr. Eu mai îs bun... Ce-s ca voi, tinichele ? „Tinichele" ! — îi păru rău de cuvîntu' ăsta. Îşi muşcă buzele şi mai trase, uitîndu-se în altă parte, un gît de vinars.

— Da' şu ce cauţi aici ? În circiuma asta nu te-am văzut niciodată — îşi aduse aminte Vlad baci.

— Am vrut să beau un vinars. Asta-i. Atît : am vrut să beau un vinars. Ori trebe autorizaţie de la „prevederi" ca să bei aici ?

Luă de pe masă deţurile golite şi porni cu ele la casă.

Bătrînii îl priviră miraţi şi netezindu-şi mustăţile îşi făcură complice cu ochiul. „Îs bun de cinste ? De ce îs bun de cinste ? Romoşan nu a părăsit şantierul". Se întoarse cu ele la masa bătrînilor. Închină cu ei şi deţul ăsta dar nu le spuse nimic.

După ce se despărţi de cei trei pensionari, Romoşan se îndreptă spre casă. De la poartă începu să cînte :

„Cine-o făcut crişma-n drum
N-o făcut-o de nebun.
Şi-o făcut-o de cuminte
Cine intră-n ea să cînte".

Virgil Romoşan cînta melodia asta numai cînd în viaţa lui se întîmplau evenimente importante. Roji neni ieşi din bucătărie în calea bătrînului. Îl auzise cîntînd. „Ce-o fi cu moşul meu de cîntă ? Ce o fi păţit ?"

— Ce-i tu, Virghil ?

Bătrînul o prinse de mînă şi mai repetă o dată cîntecul.

— Tu, Roji ! Tu, Rojico, eu îs beat. Îs cum îi cuiu.

Se aşeză pe scaun în bucătărie.

— Ce s-o întîmplat, Virghil ?

— Apăi tu, Roji, să-mi faci tu mie o straiţă... Auzitu-m-ai ? O straiţă de pescar. Hundiţi îs...' Om mere amîndoi la Mureş şi-oi pescui mreană. Tu, Roji, eu voi fi în penzie !

— Cum „în penzie" ?

— M-o chemat la tovarăşul „general"... O fost şi de la partid. şi Popescu de la sindicat. Vor să facă miting. Eu le-am spus că Romoşanii... Că fără Romoşani şantierul nu umblă...

— Ce vorbeşti tu, Virghil ?

— Drept îi. Or vrut să mă scoată de luni în penzie... Îmi cumpăr motociclu, Roji, te urc în spate şi minten sîntem la Mureş la mreană ...

— Nu te-ai bolunzit, Virghil ?

— Zău Dumnezeu că m-or scoate. Şi-s şi beat. No, ce vrei ? Roji neni nu ştia ce să facă. Să se bucure, să se întristeze.

— Mănînci, Virghil ?

— Apăi cum să nu mînc !

Bătrîna îi aşternu pe masă o faţă de masă albă, îi tăie pîine şi turnă într-o farfurie supă. Supă cu găluşti mari de griş.

— O vorbit „generalul" nostru cu Pălcău de la partid — începu bătrînul, suflînd în lingura cu supă fierbinte. S-or învoit să ies la penzie după ce vine Tudor. Or vrut să nu mai merg la lucru de luni. Apăi m-am ţinut tare. Le-am zis şi vreo două.

— Şi s-or învoit ?

— De faţă cu mine or vorbit.

— Spune numa...

— Apăi, tu, Roji. Un Romoşan trebuie să fie pe şantier...

— Tu spune numa ce-o vorbit „gheneralul" ?

— Eu, Roji, eram uite aici... Cum eşti tu. Acolo era „generalul". Dincolo Popescu, eram unde-i soba eu, şi lîngă mine tovarăşul Pălcău...

Şi bătrînul uită şi de mîncare şi de tot şi povesti femeii lui cu lux de amănunte toată discuţia din cabinetul directorului general.

VOR APĂREA ÎN ACESTE PAGINI

Comunicăm cititorilor noștri care ne-au adresat întrebări că în numerele viitoare ale revistei vor apărea următoarele răspunsuri: „Cum a evoluat notația muzicală", *de Al. Pașcanu, conferențiar la Conservatorul „Ciprian Porumbescu"*; „Cît durează fulgerul", *de Gh. Diaconescu, candidat în științe fizico-matematice*; „Gingis Han", *de conferențiar universitar D. Almaș, de la Facultatea de istorie*; „Craiova de-a lungul vremii", *de Ion Firu, directorul Muzeului regional Oltenia.*

dialog

CU AJUTORUL AVIAȚIEI

Vă trimit alăturat o fotografie care redă operația de încărcare a unui avion utilitar. Aparatul nu se află însă pe un aeroport ci pe tarlaua Gospodăriei de stat din comuna Uivar, reg. Banat, unde încarcă îngrășăminte chimice pentru a fi împrăștiate pe cele 1.500 ha arătură destinate culturii grîului și plantelor furajere. Această operație a fost făcută recent într-un timp record de numai cîteva zile, pe o vreme nefavorabilă. Și-a dat un sprijin prețios echipajul avionului în frunte cu pilotul principal Florea Oprea.

Mircea PĂUN
com. Uivar, reg. Banat

SCRISUL ASCUNDE TAINEI

„Doresc să știu în ce măsură se poate pune bază pe grafologie!"

George COSMOIU
București

Răspunde tov. S. Șerban, jurist, specialist în probleme de criminalistică.

Necesitatea studierii scrisului a apărut în antichitate o dată cu dezvoltarea comerțului și cu extinderea documentelor juridice. În această epocă înregistrîndu-se și primele falsuri în acte.

Metodele folosite în diferite timpuri și în diferite țări pentru expertizarea judiciară a documentelor au fost variate și reflectau concepțiile școlilor juridice care dominau domeniul dreptului penal și al procedurii penale, precum și necesitățile practicii judiciare.

În domeniul expertizei grafice, criminaliștii burghezi au emis diferite teorii. Una din acestea este „grafologia", al cărei întemeietor e socotit abatele francez L. Michon, care în 1872 a publicat o lucrare intitulată „Taina scrisului". Michon și școala lui pretindeau că grafologia este o „știință despre felul cum se poate cunoaște caracterul oamenilor după scrierea lor". Toate încercările de a folosi grafologia în expertiza judiciară a documentelor au dat greș și metoda este practic abandonată în criminalistică. În schimb grafologia a fost adoptată de o serie de șarlatani, care o folosesc pentru a scoate bani de la cei pe care reușesc să-i îngele convingîndu-i că prin studierea scrisului unui om pot stabili „toate calitățile și stările psihice ale autorului scrisului, trăsăturile caracterului lui și chiar aptitudini extrem de complicate" (cum ar fi aptitudinea pentru matematici, pentru muzică, pentru științele naturale, pentru sport etc.).

Desigur că scrisul conține acele caracteristici individuale care sînt proprii persoanei care scrie. Aceste caracteristici sînt formate în urma unei practici îndelungate, a educației, a antrenamentului, a obiceiurilor dobîndite, a concepțiilor și convingerilor formate, a influenței mediului înconjurător. Pe măsura dezvoltării omului, scrisul se modifică, se schimbă, după cum și voit se poate obține o modificare a formei sale exterioare și chiar a stilului. Totuși, pornind de la anumite premise științifice, în cazul unui bogat material grafic, schimbarea manierei scrisului va fi observată ușor, putîndu-se stabili nu caracterul celui ce a scris, ci identitatea autorului. Caracteristicile individuale ale scrisului rezultă din faptul că scrierea este un proces care constă în același timp dintr-un act psihic (gîndirea) și dintr-un act fizic (efectuarea scrierii). De la acest principiu pornește astăzi cercetarea criminalistică a unui document, cercetare care are drept scop să dovedească dacă un act este original, modificat sau falsificat și să ducă la identificarea autorului. Această ramură criminalistică este *grafoscopia judiciară* care nu trebuie confundată cu grafologia. Aceasta din urmă, alături de „ghicit", de „studierea horoscopului", de „citirea stelelor", „chiromanție" și alte asemenea „metode", nu este decît un sistem mai mult sau mai puțin abil de înșelăciune.

OMAGIU LUI MICHELANGELO

„În «Flacăra» nr. 6/1964 am citit articolul acad. prof. G. Oprescu scris cu prilejul comemorării a 400 de ani de la moartea lui Michelangelo. Doresc să cunosc cîteva din manifestările legate de această comemorare ce au loc în acest an în Italia — țara de baștină a marelui artist".

V. N. BOGDAN
Curtea de Argeș

Presa italiană consemnează cîteva din manifestările ce au loc în Italia cu prilejul împlinirii a 400 de ani de la moartea genialului artist Michelangelo Buonarroti.

Începînd încă din luna februarie, la Palatul expozițiilor din Roma este prezentată o reconstituire de mari proporții — în documente, fotomontaje și machete arhitecturale — a uriașei opere a maestrului italian.

În iunie, orașele Florența și Roma vor găzdui pe rînd (între 1 și 3 și, respectiv, între 5 și 7 ale lunii) un congres internațional de studii, în cadrul căruia vor fi prezentate comunicări privind arta lui Michelangelo și cultura epocii sale.

Tot în această perioadă, în casa artistului din Florența, complet restaurată, vor fi expuse desenele lui. Acestea urmează, de asemenea, să fie reproduse într-un album editat cu prilejul sărbătoririi. Totodată, biblioteca Lorenziană din Florența, care a strîns manuscrisele rămase de pe urma artistului, le va prezenta publicului.

Și cinematografia își va da concursul la sărbătorirea marelui artist italian: M. Raggianti, profesor de istoria artelor la Universitatea din Pisa, pregătește un documentar de lung metraj închinat operei lui Michelangelo.

CEVA DESPRE TIMPUL CUMPĂRĂTORULUI

În calitate de cumpărător am avut adesea prilejul să constat că în timp ce în noile cartiere ale Capitalei spațiile destinate unităților comerciale sînt judicios grupate, astfel încît să dea putința consumatorilor să-și facă cumpărăturile într-un timp cît mai scurt, în restul Bucureștiului rețeaua de magazine a la unele cazuri situată la întîmplare, în vechile vaduri comerciale, nu totdeauna în concordanță cu cerințele în continuă creștere ale populației.

Astfel deși în cartierul nostru sînt foarte multe școli — iată doar cîteva: la Grădina Icoanei, pe str. Italiană, pe Popa Rusu, pe C. A. Rosetti — totuși nu există aici o papetărie. E o lipsă mai veche, ce a fost de multe ori semnalată și ar-a fost remediată. De asemenea, lipsește o farmacie — deși în str. Al. Sahia colț cu str. I. Fucik se află un magazin de galanterie instalat în localul unei foste farmacii — iar în cartier se află numeroase spitale și policlinici.

Un obstacol în calea unei rapide serviri a cumpărătorilor îl constituie și sistemul defectuos prin care ești obligat să aștepți multe minute pentru aceeași cumpărătură la cîte două rînduri, o dată la casă și apoi la vînzător.

Tot în sprijinul cumpărătorului ar veni și o revizuire a orarului de funcționare al unor magazine cu un singur schimb, care stau închise tocmai între orele 15 și 17, cînd numeroși salariați ies de la lucru și în drum spre casă vor să-și facă și cumpărăturile.

Aș propune ca secția comercială a Sfatului Popular al Capitalei și organizațiile comerciale locale să dovedească mai multă elasticitate în găsirea unor forme tot mai perfecționate de organizare a rețelei comerciale, în scopul creșterii timpului cumpărătorului.

N. MAXIM
str. Bateiștei nr. 35, București

RÎNDURI DE LA TINERI

Socotesc că interesează și pe viitorii fotoreporteri articolul intitulat „Fals tratat despre amuzamente", apărut în „Flacăra" nr. 12. Vă scriu acest lucru întrucît, ca tînăr, mă bucură citind cum sînt combătute năravuri care uneori își pot face loc printre tineri.

Cred că ar fi bine ca și în viitor să apară în „Flacăra" materiale legate de educația tineretului, de comportarea lui în societate.

Ion POPESCU
contabil
str. Zaharia Boiu nr. 7, Sibiu

★

Am citit cu interes deosebit în nr. 13/1964 al „Flăcării" reportajul intitulat „Partea lor de vină". Întrucît și eu sînt de aceeași vîrstă cu unii dintre tinerii despre care se amintește în material, socotesc că reportajul are valoare educativă atît pentru părinți cît și pentru tineret. Ar trebui ca asemenea articole să mai apară.

Al. I. LAPAȘ
str. Păcii nr. 82, Blaj

POȘTA NOASTRĂ

Prof. Ana Munteanu, com. Păunești, rn. Adjud. Am publicat de mai multe ori materiale privitoare la istoria cinematografiei românești printre care și un documentar mai complet în revista noastră nr. 6 din 13 februarie 1960. Pentru a vă satisface totuși pe loc curiozitatea, revenim aci cu cîteva date:

Primul film românesc a fost un scurt documentar care înregistra, în 1906, cîteva aspecte de stradă din centrul Capitalei. Primul film românesc de lung metraj a fost cel intitulat „Războiul independenței", realizat de Grigore Brezeanu în 1912 și avînd în distribuție pe C. I. Nottara, Aristide Demetriad, N. Soreanu, V. Toneanu, P. Liciu și Aristizza Romanescu. Până după primul război mondial nu se mai realizează alte filme.

Dacă doriți să cunoașteți „pe viu" mai multe amănunte din istoria cinematografiei noastre, vă recomandăm să vedeți filmul „Lanterna cu amintiri", închinat acestei teme. Credem că dacă vă veți adresa întreprinderii regionale cinematografice din Bacău veți obține ca și în comuna dv. să fie adus acest film.

Adresa vă vom publica-o la rubrica „Cititorii către cititori".

Stelian Topoleanu, Tulcea. Vom ține seama de sugestia dv. și vom publica un material despre Charles Aznavour. În ce privește modalitatea de a vă asigura primirea cu regularitate a revistei, nu există decît una singură: abonamentul. Pentru că prin nici un fel de mijloace nu veți putea altfel evita statul la rînd în fața chioșcului cu ziare și, în plus, riscul de a fi stat degeaba.

Maria Darie, Tg. Ocna. Ne bucură aprecierea pe care o acordați materialelor despre istoria dezagregării atomului, pe care le-am publicat anul trecut, dar nu găsim justificată cererea de a le republica. Ceea ce nu înseamnă însă că nu vom putea relua tema; dar, desigur, tratînd alte aspecte decît cele de care ne-am ocupat.

Lică P. Mitucă, com. Punghina, rn. Vînju-Mare. Vă mulțumim pentru aprecieri și mai ales pentru sugestiile pe care ni le dați și care ne sînt de real folos. Le vom studia și din ele vom alege cîteva teme de reportaj. Dar ca să ne angajăm să vă trimitem revista ori de cîte ori vom publica vreunul din aceste reportaje, ne este imposibil. Închipuiți-vă numai ce serviciu de evidență a unor asemenea cereri ar trebui să ne organizăm, dacă fiecăruia dintre miile de cititori care scriu redacției ar trebui să le trimitem revista. Există o soluție mult mai simplă, care ne scutește reciproc de greutăți: abonați-vă...

Victoria, Oradea și *H.C.*, Focșani. Vă vom răspunde cu plăcere dacă ne veți da numele complet și adresa.

Olga Apostol, Tîrgoviște; *Gh. Flamaropol*, Careș; *M. Loren* și *Wilhelmina Repcinski*, București; *Nastasia Pop* și *Tamara Prichici*, Turda. Nu publicăm adresele artiștilor de cinema de peste hotare. Dacă, însă, pentru folosirea plăcută a timpului liber doriți să vă facem diferite recomandări, vă stăm cu plăcere la dispoziție. Cartea, filmul, teatrul, artele plastice, sporturile și atîtea alte mijloace vă stau sau pot să vă fie la îndemînă. Precizați-vă dorințele și vi le vom satisface.

V. SILVIAN

Viorel Lupea, Cluj; Ion Popescu, Sibiu; Nicoleta Jurj, Timișoara; C. Ionescu, Ploiești, Gh. Spădaru, Baia Mare; C. Dulgheru, Ploiești; Octavia Matache, Brăila; Vasile Stanca, Șimleul Silvaniei — la întrebările dv. vi s-a răspuns prin poștă.

NISIPURILE ZBURĂTOARE

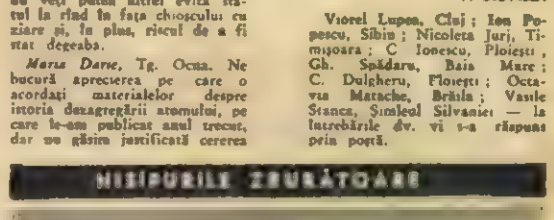

La adăpostul perdelelor, mari suprafețe cu nisipuri zburătoare au fost transformate în vii.

„Cum sînt valorificate terenurile acoperite cu nisipuri zburătoare?"

S. TUDOR
Constanța

Răspunde prof. univ. MIRCEA OPREAN, de la Institutul agronomic din Craiova.

După cum se știe, în regiunea Oltenia există mari suprafețe de teren, acoperite cu nisipuri zburătoare. Una din aceste zone se află în sfînga Jiului, alta în cotul pe care-l face Dunărea la Calafat, iar a treia la sud de orașul Turnu-Severin. Aceste nisipuri provin din depunerile aluvionare ale Jiului și Dunării, spulberate spre est de austrul care bate din vest. Fenomenul datează de foarte multă vreme și continuă și azi dar în mai mică măsură și pe locuri lipsite de perdele protectoare.

În regiunea Oltenia, suprafața terenurilor acoperite cu nisipuri zburătoare este de vreo 90 000 hectare iar a celor cu nisipuri fixate oarecum, de 120.000 hectare. Nisipul se așază sub formă de dune și interdune orientate de la apus spre răsărit și se mișcă la bătaia vîntului.

Pe aceste nisipuri s-a cultivat și se cultivă: secară, porumb, floarea-soarelui, pepeni verzi și vită de vie. În trecut producțiile care se obțineau de la

cu cititorii

secară, porumb etc. nu acoperau în unii ani nici cantitatea de sămînță necesară. În prezent, grație cercetărilor de la Centrul experimental Timburești al Institutului agronomic din Craiova și a G.A.S. Timburești, pe aceste nisipuri s-a trecut, de la producțiile mici, nesigure și nerentabile, la producții mari, sigure și rentabile. Tot în zonele cu nisipuri zburătoare s-au introdus în ultima vreme lucerna, pepenii furajeri, tutunul și pomii fructiferi, iar vița de vie a putut fi extinsă pe nisipurile cu apă freatică și solul îngropat la mare adîncime (6-10 m). În ce privește pomii fructiferi, pe baza experiențelor care au început în 1955, în zona nisipurilor zburătoare se cultivă cu succes piersicul, caisul, prunul și vișinul. Înainte stăpîn pe nisipuri era doar dudul. Perspective? În anii următori peste 20.000 de hectare din zona nisipurilor zburătoare vor fi afectate numai producției de struguri, în special soiurilor superioare de masă (aici strugurii se coc cu două săptămîni mai devreme), iar pomicultura se va extinde pe nisipuri cu încă zece mii de hectare. Multe gospodării colective din regiunea Oltenia aplică în zonele cu nisipuri zburătoare multe din metodele indicate de specialiștii de la Centrul de cercetări Timburești.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Speranța Lusen, elevă, Buzău, str. Bălcescu 50 : ilustrate ; Adriana Ungureanu, studentă, Galați, str. Carnabel 19 : ilustrate ; Dorina Mihăilescu și Lucia Cîrjoliu, asistente medicale, Rm. Vîlcea, str. g-ral. Praporgescu 40 : ilustrate ; Florin Dumitrescu, student, Iași, str. Horia 38 : muzică, sport ; Liana-Monica Dragomirescu, elevă, Timișoara III, str. Grivița roșie 26 : literatură, cinema, ilustrate ; Urszula Pawlica, Swigtochowice, ul. Norniark 11, woi. Katowice, R. P. Polonă : literatură, sport (în polonă, engleză, rusă) ; Kizyszrof Kutiunowicz, Widzew, piata Pobiantice, Technikum agrodnicze, R. P. Polonă : sport, turism, ilustrate; Nica Gheorghe Vas, com. Părăuții de Jos, rn. Hliboca, reg. Cernăuți, R.S.S. Ucraineană, U.R.S.S. : ilustrate ; Ștefan Olaru, Chișinău, str. Benderskaia 2, bloc 2—33, R.S.S. Moldovenească, U.R.S.S. : literatură, cinema, ilustrate ; Iancu Bercea, strungar, Roman, str. Anton Pann 7, bloc 4, ap. 46, sc. A : sport, muzică, ilustrate.

Din partea redacției :

Numărul cititorilor care cer să li se publice adresele în această rubrică fiind foarte mare, adresele respective vor apărea — în limita spațiului — în ordinea sosirii scrisorilor.

DE LA CORESPONDENȚI

Nouă fabrică de produse lactate din Constanța. *(Aurel Constantinescu)*

Aspect din Țara Moților: valea Arieșului. *(Fr. Spath. Cîmpia Turzii)*

Tăticu' a primit insigna de fruntaș în întrecerea socialistă! *(George Stoica, Craiova)*

Shakespeare

PE SCENELE ROMÎNEȘTI DE-A LUNGUL VREMII

(Urmare din pag. 16)

rarea în care directorul Teatrului Național fusese chemat, mai puțin în calitatea lui oficială și mai degrabă pentru calificarea lui în materie, să-și demonstreze deopotrivă familiaritatea cu opera — cu întreaga operă a lui Shakespeare — și puterea lui de concepție regizorală, de punere în scenă a acestei opere. În toamna directoratului său, i se recomandă să organizeze în saloanele castelului de la Peleș un spectacol în cinstea prințului de Walles, pe atunci moștenitor al tronului Angliei și oaspete al casei regale de la noi. Tema spectacolului : un acrostih alcătuit din 14 tablouri, închipuind, cu cîte o scenă din teatrul lui Shakespeare, numele prințului oaspete, fiecare scenă reprezentînd o literă. I. L. Caragiale realizează astfel o adevărată antologie shakespeariană pe scenă, plimbînd pe actorii amatori ai protipendadei, pe care îi îndrumă regizoral, de la „Visul unei nopți de vară" la „Richard al III-lea", de la „Romeo și Julieta" la „Femeia îndărătnică", de la „Regele Lear" la „Nevestele vesele din Windsor", de la „Othello" la „Antoniu și Cleopatra" etc., prin cele mai diverse meridiane ale unui teatru shakespearian. Întîmplarea nu are nevoie de comentarii.

REGIZORI, INTERPREȚI, TRADUCĂTORI

Paul Gusti, părintele regiei românești și alături de el C. I. Nottara, „meșterul" și decanul scenei românești pe distanța a șase decenii, și-au făcut unul ucenicia, celălalt și-a cristalizat măiestria, la Caragiale. Și printre sutele de spectacole pe care Gusti le-a pus în cariera lui, spectacolele shakespeariene nu au fost dintre cele periferice. Numele lui C. I. Nottara pomenit o dată și alături de I. L. Caragiale și Paul Gusti nu e întîmplător. Contemporan și continuator al lui Grigore Manolescu, mai ales în interpretarea rolurilor din marele repertoriu clasic, C. I. Nottara închide dar și deschide căile și în istoria teatrului shakespearian la noi. El va fi însoțit de-a lungul întregii perioade a ultimelor două decenii ale veacului trecut ca și de-a lungul deceniilor trăite în veacul nostru, pe parcursul unui palmares care depășește șase sute de roluri, de numele a numeroase creații shakespeariene. De-a lungul aceleiași lungi perioade de timp și activitate artistică au crescut, unii o dată cu el, alții sub îndrumarea lui profesională, noi mari actori, care au adus în peisajul interpretării operei lui Shakespeare culori proaspete, viziuni mai mantate, formule de expresivitate inedite. Vîntul unor modalități teatrale deschise unor orizonturi de gîndire și de viață noi a mișcat prin Al. Davila și după el prin Pompiliu Eliade (deși pe alte planuri potrivnic lui) și resorturile stilistice ale teatrului nostru. De la tălmăcirile „slobode" sau „franțuzești", după texte adaptate, ori după versiunile scenice ale actorilor germani sau italieni s-a impus ca o necesitate, nu numai de probitate față de scrisul shakespearian, dar și ca o cerință a culturii noastre literare și artistice, cunoașterea integrală și tălmăcirea după original a marelui Will. Ion Ghica pusese, bietul, la dispoziția fiilor lui, Scarlat și Dumitru, o întreagă bibliotecă lingvistică, pentru a realiza cu ei o asemenea bună tălmăcire, după original. Inițiativa lui a dat greș. Tălmăciri de Scarlat Ghica și Dumitru Ghica există cîteva, dar ele nu pot fi menționate decît în spiritul conștiincios al unei înregistrări bibliografice. Harul poetic e absent în aceste tălmăciri, ca și în altele încercate cu toată bunăvoința de alții, o dată cu ei sau după ei. Harul poetic nu poate fi împrumutat din dicționar. Totuși, visul lui Ghica n-a fost ratat. Poeți ca Macedonski, Șt. O. Iosif, Gh. Topîrceanu au împins, pe măsura cunoștințelor și puterii lor, spre concretizarea acestui vis, pe care abia în anii noștri, în condițiile marelui avînt cultural ce trăim, l-am văzut pe deplin atins. Opera lui Shakespeare se află, în sfîrșit, integrală, în mîna cititorilor, tradusă de cele mai valoroase forțe poetice cu care ne mîndrim.

Pe măsura trudei de a realiza o traducere potrivită vremii s-a manifestat de-a lungul anilor și truda artistică, actoricească. „Hamlet"-ul lui Grigore Manolescu, dublat de C. Nottara, a fost urmat de realizările moderne ale lui Aristide Demetriad, înaintea primului război mondial, de realizările unor Vraca, Valentineanu, Calboreanu, după război. Acestea sînt memorabile realizări, după cum memorabile au rămas realizările în alte roluri ale unor actori ca Aglae Pruteanu și State Dragomir, Vasile Leonescu, Romald Bulfinski, Iancu Brezeanu, Ștefan Braborescu, Ciprian, Agepsina Macri-Eftimiu, Ion Manolescu, Tony Bulandra, Zaharia Bîrsan, Storin și mulți alții. Shakespeare a ajuns autor de tradiție în teatrul nostru. Nu există veleitate actoricească reală care să nu tindă a-l interpreta. Același lucru în domeniul regiei.

★

Din primii ani de după primul război mondial pînă astăzi, de la Soare Z. Soare și G. M. Zamfirescu, de la I. A. Maican și Ion Sava, de la V. Bumbești și Ion Șahighian la Sică Alexandrescu, Moni Ghelerter, Al. Finți, Vlad Mugur, Liviu Ciulei, Lucian Giurchescu, Dan Nasta etc., Shakespeare s-a arătat pentru fiecare în parte o piatră de încercare și o chestiune de onoare artistică.

Pasiunea pentru Shakespeare a crescut și s-a văzut solicitată cu atît mai mult în anii de după eliberare. Perspectiva și fondul adînc umanist ale operei „marelui Brit" răspund nemijlocit convingerilor, aspirațiilor, luptei omului contemporan și mai ales constructorului din zilele noastre, în țara noastră. E explicabil să asistăm de acea, în viața noastră artistică, nu doar la simple montări onorabile, ci la o adevărată emulație printre regizori și actori, pentru a pune în chipul cel mai pregnant, mai productiv și cu mijloacele expresive cele mai variate arta lor în slujirea ideilor mari ale aceluia pe care îl sărbătorește, după patru sute de ani de la naștere, întreaga lume și pe care Bariț al nostru îl socotea acum o sută și ceva de ani „dascăl al națiunilor și indivizilor".

Florin TORNEA

NICOSIA

Un punct pe hartă, un petic de pămînt răsărit din apele Mediteranei de est, Ciprul este de cîţiva ani mereu prezent în atenţia opiniei publice. Nici după ce, în urmă cu patru ani, insula greu încercată şi-a cucerit cu preţul sîngelui independenţa, locuitorii ei nu se pot bucura de pace. Interese aprige continuă să se încrucişeze pe pămîntul fostei colonii engleze, important punct strategic aşezat la răscrucea a trei continente, făcîndu-l din nou şi din nou teatrul unor sîngeroase evenimente.

Din Nicosia, capitala Ciprului, ne parvin zilnic relatări despre evenimente dramatice. Oraşul acesta străvechi, cu o istorie bogată, tînjeşte ca şi întreaga insulă după o viaţă paşnică. Călătorul care poposeşte aici este izbit de frumuseţea şi totodată de contrastele pe care le întîlneşte — o ciudată alăturare de străduţe înguste, specific orientale, cu graţioase clădiri în stil veneţian. Zidul masiv de piatră, construit de veneţieni, care înconjoară oraşul pe o rază de un kilometru, apoi moscheea Selimai şi Bedestanul (catedrală gotică din secolul al XV-lea, transformată în timpul ocupaţiei turceşti în hală), precum şi columna din mijlocul pieţei Ataturk (despre care se presupune că a fost înălţată aici de veneţieni, ca un semn al victoriei) sînt obiective turistice pe care orice vizitator ţine să le vadă. Clădirile Nicosiei, atît în cartierul grecesc cît şi în cel turcesc, sînt în general joase şi — din cauza arşiţei — pardosite cu mozaic sau pămînt. Căldura este atît de mare, încît albuşul unui ou spart pe asfaltul străzii se coagulează imediat. În centrul oraşului, cu firme şi reclame luminoase scrise în limbi străine, cîteva cinematografe şi restaurante un prea pretenţioase sînt principalele locuri de distracţie. Pe străzi se desfăşoară o intensă activitate meşteşugărească: tîmplari, pantofari, croitori lucrează în aer liber, alături de meşteri specialişti în prelucrarea aurului, a argintului, a aramei.

În afara limitelor oraşului s-a construit în ultimii ani un cartier administrativ.

Natura a fost deosebit de darnică cu această insulă, ceea ce imprimă şi Nicosiei multă culoare şi poezie. Lămîi şi portocali în floare dau aerului un parfum ameţitor. Migdalii par nişte mirese, în timp ce chiparoşii îţi vorbesc parcă, cu coloritul sobru şi cu zvelteţea lor, de firea oamenilor acestui ţinut. Nu există în Nicosia casă, oricît de modestă, la intrarea căreia să nu te întîmpine arbuşti de iasmin sau de gardenia.

Prin vestigiile sale milenare, prin toată înfăţişarea sa, Nicosia oglindeşte zbuciumata istorie a Ciprului. După Homer, în preajma ţărmurilor acestei insule de o pitorească frumuseţe s-ar fi născut, din spuma mării, Afrodita. În urmă cu peste 3500 de ani, primii care au descoperit insula — a treia ca mărime a Mediteranei — şi s-au aşezat aci au fost grecii. Cinci secole mai tîrziu Ciprul era stăpînit de egipteni. Prin secolul al VIII-lea î.e.n. vin asirienii, iar după alte două secole războinicii perşi îşi aruncă ancorele corăbiilor în apele ce scaldă ţărmurile cipriote. În anul 333 î.e.n. insula este cucerită de Alexandru Macedon, după care este ocupată din nou de egipteni. Un timp se află sub dominaţia romană, urmată de cea bizantină, iar apoi devine posesiune arabă. În secolul al XV-lea Ciprul se află sub stăpînirea Republicii Veneţiene care, după cum am văzut, lasă vestigii şi în Nicosia. Dar în 1571 insula este ocupată de turci pînă în 1878, cînd este cedată Angliei spre administrare temporară. În 1925 Anglia declară Ciprul colonie britanică. La 16 august 1960, după o îndelungată luptă, Ciprul devine în sfîrşit republică independentă şi steagul naţional, reprezentînd conturul auriu al insulei încadrat de două ramuri de măslin pe un fond alb, fluturã pentru prima oară deasupra Parlamentului din Nicosia.

Rămăşiţele colonialismului, starea de încordată tensiune între majoritatea grecă şi minoritatea turcă a populaţiei insulei continuă să frîneze însă dezvoltarea economică a Ciprului, să pună din nou sub un dureros semn de întrebare pacea acestui ţinut cu o istorie atît de frămîntată.

Elena BOTTA

Pe una din străzile Nicosiei. Sîrma ghimpată a fost ridicată după evenimentele dramatice din ultima vreme.

Vestigiile unei catedrale gotice din secolul al XV-lea — Bedestanul.

FOTOCRONICA FLACĂRII

După evenimentele din Brazilia care au culminat cu demiterea președintelui Goulart, în întreaga țară continuă arestările în rîndurile fruntașilor politici care au sprijinit regimul președintelui Goulart. Imaginea de mai sus a fost luată dintr-o mașină, în aceste zile, pe străzile orașului Rio de Janeiro.

In Coreea de sud au avut loc recent puternice demonstrații antiguvernamentale pe străzile Seulului (în fotografie), precum și în alte cîteva orașe importante. Poliția a intervenit împotriva demonstranților.

După catastrofalul cutremur din Alaska — urmat de alte cîteva care nu s-au soldat însă cu victime sau pagube — locuitorii din Anchorage se reîntorc pe locurile unde s-au aflat locuințele lor, pentru a încerca să salveze ce se mai poate salva.

Sub egida Comitetului pentru o politică nucleară sănătoasă, la New York s-a desfășurat recent o demonstrație pentru pace.

Acțiunile desfășurate de autorități în Sicilia împotriva Maffiei sînt intens sprijinite de populația insulei care cere lichidarea acestei organizații teroriste. În fotografie : locuitori ai satului Roccamena demonstrează împotriva membrilor Maffiei care s-au opus ridicării unui dig cu ajutorul căruia trebuia să se asigure irigarea pămîntului.

Noi incidente soldate cu morți și răniți au avut loc în Cipru. După cum transmite agenția „Associated Press", unitățile forței O.N.U. s-au deplasat în regiunea apuseană a Ciprului pentru a pune capăt ciocnirilor. În fotografie : trupe canadiene făcînd parte din forța O.N.U., debarcate la Famagusta.

FLACĂRA Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.00.10 — int. 1744.

ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei.

PREȚUL REVISTEI : 2 LEI

TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

MACHETA : Vlad Mușatescu.

41.505

Bibl. Rep.

PRODUSE DE CALITATE

ghioceii modei de *primăvară*

PĂLĂRII *elegante*

① O pălărie din lînă cu calota simplă şi cu o panglică înnodată în faţă.
② Pălăria „Serina" cu borul întors — o pălărie elegantă şi modernă.
③ Pălărie tinerească din tricotaj de lînă în carouri, bordată cu un material contrastant.
④ Pălăria „Rodica" — o pălărie de stradă de efect, din material fiaușat, cu adaos din P.N.A.
⑤ Pălăria „Melusina" din păr de iepure, cu un bor mic şi cu panglică asortată.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

16

OAMENII RĂSTOARNĂ DEALURI

Spectacol de adio la „GLOBE"

UZINE DE BUZUNAR

Anul XIII nr. 16 (464) — 18 aprilie 1964

CARNETUL FLACĂRII

UN COLOCVIU

de Aurel BARANGA

Un colocviu internațional de prestigiu a întrunit la București glasuri autorizate ale științei teatrale contemporane. Obiectul întîlnirii, discutarea unei probleme legate de educarea profesională a tînărului actor — improvizația în teatru — s-a extins la domenii limitrofe: educația, în genere, a viitorului slujitor al scenei. Oaspeții veniți de peste hotare, dintre care unii de la mari depărtări, au avut prilejul să vadă condițiile de studii ale ucenicilor care vor înfrunta, mîine, focul reflectoarelor, și stînd cu unii de vorbă am înregistrat uimirile lor. Arta teatrală, odinioară empirică, e aprofundată astăzi la noi după criterii științifice, verificate, îmbunătățite zilnic. Se ține pasul tuturor cuceririlor de specialitate și nici o experiență interesantă nu e ocolită. În cursul dezbaterilor au învățat, unii de la alții, profesorii. S-a verificat, cu acest prilej, un adevăr de ordin didactic: cine știe cu adevărat, nu se sfiește să învețe în continuare, fără grija că-și terfelește blazonul.

Am fost fericit să văd că învățămîntul nostru teatral se bucură de o prețuire unanimă. Secretul acestei stime rezidă în seriozitatea cu care e privită munca. Musafirilor le-au fost prezentate scene pregătite de studenți. Ambiția viza ștachete înalte. Oaspeții au vizionat fragmente din Hamlet și studenții au recoltat aplauze competente. Colocviul a prilejuit întîlnirea unor critici avizați cu viața noastră teatrală profesionistă. Spectacolele au interesat, stîrnind, cînd era locul, entuziasme sincere. Misterul rezidă și aici în seriozitatea și temeinicia muncii. Un critic de teatru vienez, profesor de dicție și mare autoritate în arta spectacolului, ne-a vorbit în termeni elogioși despre această seriozitate, în comparație cu unele aspecte ale teatrului comercial apusean, stînd sub semnul calculului de casă, exclusiv. Interlocutorul nostru nu ne spunea lucruri absolut inedite — ne aducem și noi aminte de felul cum se făcea uneori teatru și la noi, îndărăt cu trei decenii, cînd atîtea talente actoricești, absolut remarcabile, erau silite să se mistuie într-un repertoriu detestabil, pe scene improvizate, în turnee istovitoare. Ne-au rămas în această direcție ca amintire „amintirile" lui Nottara sau ale Agathei Bîrsescu.

De la vremea celor „trei butoaie" pe care au jucat Radovici și Belcot, Aristizza Romanescu și Iancu Petrescu, pînă la colocviul Institutului Internațional de Teatru de la București, este o traiectorie astronomică, pe care cei mai temerari visători dintre îndrăgostiții de teatru de altădată n-o puteau imagina. În ultima seară, înaintea despărțirii de oaspeții noștri i-am întovărășit la un spectacol dat de ansamblul „Perinița". A fost o revărsare fastuoasă de cîntece și jocuri, de culori. Cînd aplauzele dezlănțuite, ca un torent, peste ultima cortină, au tăcut, l-am întrebat pe unul dintre oaspeți ce impresie i-a făcut spectacolul. M-a luat de braț și pînă la hotel n-a scos nici un cuvînt. Apoi la despărțire, ca o concluzie a unor gînduri ce-l frămîntaseră pînă atunci mi-a spus: „Acum înțeleg... Da... da... înțeleg..."

Și n-a mai fost necesar să-l întreb nimic, fiindcă înțelegeam amîndoi, deopotrivă, totul.

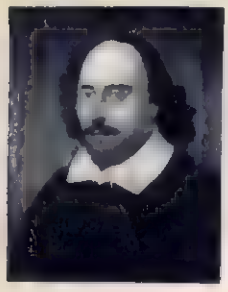

COPERTA NOASTRĂ

Acest portret, al cărui autor este necunoscut, se presupune că l-ar reprezenta pe William Shakespeare. Reproducerea a fost realizată la cererea redacției noastre de către „National Portrait Gallery" din Londra, unde se află expusă lucrarea originală.

Pe aici oile și caprele au păscut iarba săracă; într-un viitor apropiat pe toate aceste dealuri vor înflori livezi și vor fi sărutate de soare viile tinere.

Un om care conduce cu pricepere bătălia pentru răsturnarea dealurilor, inginerul Gheorghe Ștefănescu (stînga).

OAMENII RĂSTOARNĂ DEALURI

Din vechile hărți geografice ale multor comune și din fotografiile ce li se vor adăuga, generațiile viitoare vor afla cine am fost și ce-am avut. Copiii de astăzi și cei care se vor naște peste 10-15 ani vor cunoaște prin intermediul lor că unde înfloresc piersicii și vișinii și unde geme dealul de rodul viei, au fost pustiuri și sărăcie. Și locuri de acestea au fost multe : în Moldova, bună parte din Dobrogea și un important procent din suprafața regiunii Argeș.

Sute de ani oamenii au privit cu ochi răzvrătit și supărat dealurile mîncate de cancerul eroziunii, transformate într-un imens peisaj semimort, pe care pășteau cu tristețe caprele și oile.

Dar în ultimii ani peisajul acesta se transformă cu fiecare primăvară și toamnă, căpătînd forme noi, pline de frumusețe și bogății.

Acțiunea întreprinsă pe plan național — de reînviere a terenurilor afectate de eroziune — cunoaște succese demne de toată lauda. Unde natura și nepăsarea vechilor orînduiri au pus semnele sărăciei, socialismul plantează vii și livezi. Treaba nu este ușoară, e chiar foarte grea, și frumusețile și bogățiile pe asemenea locuri nu se ivesc cît ai bate din palme. Trebuie să treacă 3-4-5-7 ani.

Comuna despre care vrem să vorbim se numește Văleni-Podgoria și e prin părțile Argeșului. Are 4.000 de suflete și 500 hectare teren arabil. Oameni mulți, pămînt puțin. La Văleni mai există o suprafață mare de teren. Dar nu dă nimic, absolut nimic. Peste 600 hectare — terenuri în pantă — stau degeaba. Pînă nu demult, suprafața de teren care a

George CIUDAN

(Continuare în pag. 5)

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

REGIUNEA ARGEȘ

Uzina de produse sodice Govora.

Treptе pentru noi podgorii.

(Urmare din pag. 3)

stat nefolosită a fost și mai mare. Oamenii au început să ia dealurile pieptiș, să le răstoarne, să le terasеze și să hotărască : aici vom pune risling italian, aici fetească de Ardeal, aici chasselas, aici coarnă neagră ; dincolo se vor întinde livezile de vișini. La ora actuală 35 hectare — pînă mai ieri măcinate de eroziune — au fost date circuitului vitipomicol. În toamnă, colectiviștii din Văleni vor face primul cules din viță nobilă și foarte tînără.

La Văleni, la începutul acestei primăveri capricioase, 150 de colectiviști lucrau pe dealuri. Le desfundau. Pe pantele dulci lucrau tractoare și grederе. Pe cele abrupte însă, mîna omului învia pămîntul cu hîrlețul. Și la o asemenea muncă trupul omului apasă pe hîrleț cu toată forța sa. Am întîlnit în mijlocul colectiviștilor un om cu fața bronzată de vînturi. Purta cizme de cauciuc nălțăite de noroi. Omul avea un metru de lemn în mînă și mergea pe toată burta dealului, cînd la un colectivist, cînd la altul. Vîra metrul în pămînt. De cele mai multe ori, era mulțumit. Uneori însă se adresa cîte unuia cu reproș : „Dumneata desfunzi dealul pentru mușcate ?" „Nu, răspundea omul, pentru vie fi desfund". „Atunci de ce nu tai dealul pînă la 60 cm ?"

Pentru acești butași primăvara a sosit cu mult înaintea calendarului. Au înmugurit în școala forțată de viță în rumeguș și la căldură; acum, 1.500.000 de mlădițe sînt gata cu mîini iscusite să le planteze pe terasele special amenajate pentru cultura viței de vie.

Omul cu metrul e Gheorghe Ștefănescu, inginerul agronom al gospodăriei colective din Văleni. E pasionat în materie de viticultură (lucrul acesta reiese și din faptul că e autor și coautor al mai multor cărți) și se supără foarte cînd se muncește de mîntuială. Dumnealui spune că o vie trebuie să trăiască aproape cît o viață de om. Și dacă nu răstorni brazdă adîncă la cel puțin 60 cm, scurtezi din viața viei. Aflăm de la colectiviști că omul cu metrul e laureat al Premiului de stat și și-a mutat destinul aicea, la țară, vrînd să-i ajute pe oameni la transformarea dealurilor sterpe în livezi și vii roditoare.

E grea lupta cu dealurile, dar nu e mai puțin adevărat că uneori și lupta cu oamenii e tot atît de grea. Cînd a început la Văleni terasarea în mod serios, unii erau gata să pună pariu că n-o să iasă nimic. Anul trecut, conducerea gospodăriei și-a propus să înființeze (pe o suprafață de 5 ha) o pepinieră de vițe. Constantin Dinescu s-a împotrivit. Pepiniera — a explicat dînsul — e o treabă grea. E ca loteria. Mai bine să cumpărăm vițe de la Agrosem sau de la alte unități agricole socialiste. Să mergem la sigur, nu ca la loterie. Dar omului i s-a explicat că problema nu trebuie pusă așa, că nu se va miza la voia întîmplării, că există specialiști gata să-și aducă contribuția lor prețioasă la reușita școlii de vițe. La propunerea inginerului Gheorghe Ștefănescu, consiliul de conducere și comitetul de partid au analizat posibilitatea înființării unei pepiniere. Ce a urmat ? Gospodăria și-a acoperit nu numai necesitățile, dar a cîștigat de pe urma acestei pepiniere 603.000 lei, adică o treime din veniturile bănești ale anului 1963. Fapt pentru care acum, în 1964, școala de vițe de la Văleni se dublează. Se vor altoi nu 700.000 butași, ci 1.500.000.

Ingeniozitatea colectiviștilor din această comună și-a găsit expresie și în alte realizări demne de toată lauda. În mod obișnuit, o pepinieră mai întinsă reclamă cheltuieli de sute și chiar milioane de lei. Se cer construcții speciale. Ce-au făcut colectiviștii din Văleni ? S-au dus în raionul Drăgășani, unde au vizitat trei gospodării colective care și-au făcut pepiniere cu cheltuieli foarte mici. Au folosit construcțiile agrozootehnice (grajduri și magazii de cereale) drept săli de forțat vițele. Prin metoda cotloanelor de fum, au asigurat viței timp de 21 de zile o temperatură de 24 grade C și au scutit gospodăria de mari cheltuieli bănești.

La Văleni există colectiviști care, chiar dacă nu obișnuiesc să zăbovească prea mult în jurul oalei cu vin, îndrăgesc însă bobul din care se stoarce vinul. Ilie Capdefier, Marin Ene, Ion Pleșu, Nicolae Florin, Simion Bratu, Tuța Savu, Nela Bold și-au înscris pe fostele dealuri pustii priceperea și pasiunea unor iscusiți podgoreni.

Cînd terasezi dealul și-l pregătești pentru fetească sau coarnă neagră, trebuie să ai și cadre numeroase și pricepute la altoiri. Și în sensul acesta gospodăria a pregătit cadre noi. Într-o gospodărie un altoitor are menirea unui chirurg. Taie și îmbină. Dacă mîna chirurgului nu e precisă și nu taie unde trebuie, operația nu reușește. Exact așa este și mîna altoitorului. De aceea la Văleni s-a făcut o școală de altoitori. Pînă acum au absolvit-o 25 de colectiviști. Briceagul de altoit e mînuit rapid și cu măiestrie de Nicolae Nenciu, Emanoil Oancea, Dumitru Corbu, Ion Dinescu și de alți absolvenți.

În primăvara aceasta, pe dealurile Vălenilor încă 50 de hectare vor fi plantate cu viță de vie. Dacă ținem seama de condițiile grele ale desfundatului, trebuie spus că într-o singură primăvară, într-o singură comună, plantarea unei asemenea suprafețe înseamnă o mare victorie. Președintele gospodăriei, Teodor Cucu, și inginerul Gheorghe Ștefănescu ne-au spus că pînă în 1975 livezile și viile vor rodi pe circa 500 de hectare. În fiecare an vor fi date circuitului vitipomicol 30-50 hectare.

Iată de ce spuneam la începutul acestor însemnări că din vechile hărți geografice ale multor comune, generațiile viitoare vor ști cine am fost, de unde am pornit și unde am ajuns.

La Văleni — Argeș, la Tîrzii — Iași, în Dobrogea și în alte regiuni ale țării, pe locul fostelor pustietăți ale dealurilor mîncate de eroziune vor înflori cele mai noi livezi ale României socialiste ; iar podgoriile vor adăuga la splendidele lor trupuri viile tinere.

George CIUDAN
Fotografii de Elena GHERA

CARTEA

AL. VLAHUȚĂ: „SCRIERI ALESE"

Editura pentru literatură a pus de curînd la îndemîna cititorului, în excelente condiții grafice, o cuprinzătoare ediție în trei volume a scrierilor lui Alexandru Vlahuță. Ediția e alcătuită de criticul Valeriu Rîpeanu, semnatarul și unui foarte documentat studiu introductiv asupra vieții și operei poetului care a scris neuitatul poem „1907".

Întemeiat pe o informație multilaterală și avînd un spirit critic judicios, Valeriu Rîpeanu a știut să selecteze tot ceea ce este într-adevăr semnificativ pentru bogata activitate literară a lui Alexandru Vlahuță. Astfel în primul volum au fost grupate poezii ; în al doilea, proza și publicistica, iar în volumul III romanul „Dan", monografia despre pictorul Nicolae Grigorescu, însemnările de călătorie publicate sub titlul „România pitorească" și jurnalele inedite ale scriitorului.

Atît ediția cît și studiul introductiv reușesc să pună în lumină, competent, personalitatea lui Vlahuță, opera lui raportată la cerințele sociale ale acelui moment. Se arată — și scrierile celor trei volume o ilustrează cu prisosință — că fiind influențat de ideologia mișcării muncitorești, Vlahuță a acordat o deosebită importanță menirii sociale a artei. Scriitorul a observat fenomene profund specifice societății burgheze, precum parvenitismul, zugrăvit de exemplu în „Profiluri", și inadaptarea la mediu a intelectualului cinstit, ca în romanul *Dan* ; viața satului i-a oferit imagini întristătoare ca în schițele *Socoteala* și *La arie* — și în același timp protestatare, culminînd cu acea nobilă izbucnire de revoltă antimonarhică din poemul *1907*, scris cu prilejul răscoalelor țărănești. Poezia lui Vlahuță rămîne în cea mai mare măsură în umbra lui Eminescu, dar ea are meritul de a fi îndemnat generația postmeseriașă spre o viziune realistă și spre abordarea temelor mari ale vieții. Proza scriitorului se caracterizează prin observație psihologică uneori destul de pătrunzătoare și prin unele descrieri de natură ce se țin minte, ca acelea din *România pitorească*. Publicistica lui Vlahuță ne relevă un pasionat iubitor de literatură și un animator neobosit, unul dintre cei mai de seamă ai literaturii române de după 1880. „Amintirile despre Eminescu" și conferința „Curentul Eminescu" sînt străbătute de o caldă iubire și admirație față de luceafărul poeziei românești.

În cele mai izbutite scrieri, Vlahuță se definește prin realism, prin tendința de aprofundare permanentă a vieții, prin sobrietate stilistică. El nu este un creator de proză obiectivă, un romancier, în accepția noastră, ci un autor care — cum remarcă V. Rîpeanu — face tranziția de la proza lirică și romantică, la aceea de observație psihologică și morală. Pe această linie, el se apropie de Ion Slavici. Anumite laturi ale operei lui Vlahuță s-au dovedit mai puțin rezistente (mai ales, în poezie), au căzut curînd în desuetudine, însă scrierile în proză, articolele de îndrumare a tinerilor scriitori și conferințele îi asigură lui Vlahuță un loc de cinste printre cei care au contribuit la înaintarea literaturii române la sfîrșitul secolului trecut.

Atît la studiul introductiv, cît și la comentariile care însoțesc poeziile, schițele și articolele incluse în cele trei volume, autorul ediției oferă numeroase date cu privire la relațiile scriitorului cu mișcarea literară a vremii și la legăturile lui de prietenie. Caragiale, Delavrancea, Dobrogeanu-Gherea sînt nume care s-au integrat biografiei literare a lui Vlahuță și care au avut un rol însemnat în definitivarea personalității lui.

Cercetîndu-i opera minuțios și cu spirit critic, evidențiindu-i meritele, dar netrecîndu-i cu vederea scăderile artistice și ideologice, V. Rîpeanu a dat cea mai reprezentativă ediție a scrierilor lui Vlahuță din cîte s-au elaborat la noi. Cititorul o poate consulta cu încredere că va găsi aici tot ceea ce-l interesează cu privire la viața și activitatea scriitorului, toate informațiile biografice necesare și interpretarea științifică adecvată.

Al. SĂNDULESCU

CADRAN internațional

În ajunul „Primăverii la Praga"

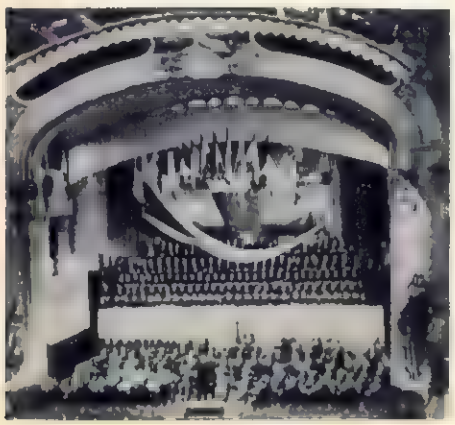

Aspect din timpul unui concert prezentat în cadrul festivalului „Primăvara la Praga", în Sala Smetana.

În fiecare an, cînd înfloresc lalelele în scuarul din fața „Casei artiștilor" orașul de pe malurile Vltavei se scaldă în valurile muzicii. Sînt zilele festivalurilor muzicale internaționale „Primăvara la Praga". Cel dintîi, care a avut loc în 1946, a fost închinat aniversării unei jumătăți de veac de la întemeierea Filarmonicii cehe, coincidența situînd acest semicentenar la un an după risipirea negurilor ocupației naziste. Firească a fost, așadar, lozinca sub care s-a desfășurat manifestarea : „Prin muzică spre pace și prietenie între popoare". Dacă festivalul din 1948 a celebrat 20 de ani de la moartea lui Leos Janácek iar cel din 1950 a fost dedicat dublei aniversări a lui Johann Sebastian Bach și a muzicianului ceh Zdenek Fibich, în ceilalți ani tematica — fără a neglija date ca acelea legate de aniversarea lui Mozart sau Josef Bohuslav Foerster — s-a extins în domenii vaste ale artei muzicale, cuprinzînd deopotrivă creații ale compozitorilor clasici și moderni.

Mesajul umanist al „primăverilor pragheze" a fost subliniat prin inițiativa din 1952. Festivalul s-a deschis atunci în acordurile ciclului de poeme simfonice „Patria mea" al lui Bedrich Smetana, de mult înscris în patrimoniul muzicii universale, și s-a încheiat în sunetele Simfoniei a 9-a de Beethoven. Alegerea sublinia cum nu se poate mai bine ideea manifestării. Începînd din 1952, fiecare festival „Primăvara la Praga" se deschide și se încheie cu aceste lucrări.

Numeroși sînt soliștii și dirijorii care au dat, în decursul anilor, strălucire festivalurilor muzicale din „Orașul de aur" : Richter și Karajan, Casadessus și George Georgescu, Arturo Benedetti-Michelangeli și Yehudi Menuhin, David Oistrah și Monique de la Bruchollerie. Festivalurile s-au bucurat și de participarea unor orchestre de mare prestigiu — ca Wiener Symphoniker și Filarmonica din Leningrad — sau a unor întregi ansambluri, ca acela al Operei comice din Berlin.

Anul acesta, al 19-lea festival „Primăvara la Praga" va începe cu un concurs internațional al tinerilor violoniști, care se va desfășura între 2 și 14 mai. La festivalul propriu-zis (12 mai-4 iunie) și-au anunțat prezența pianistul Emil Ghilels, Orchestra simfonică din Leipzig, violonistul David Oistrah, dirijorul american Efrem Kurtz. Teatrul Național din Praga va prezenta cu această ocazie o serie de matinee shakespeariene cuprinzînd lucrări de Smetana — ca „Richard al III-lea" și „Macbeth" — pe teme inspirate din opera marelui dramaturg, a cărui amintire e cinstită anul acesta de întreaga omenire.

Clara MĂLIN
Praga, aprilie 1964

Între „Opus Dei" și Falangă

Comentatorii de presă și radio din Occident se fac în ultimul timp ecoul zvonurilor tot mai persistente în legătură cu o eventuală schimbare de regim în Spania. Generalul Franco este bolnav, suferind după cît se pare de maladia lui Parkinson. Se afirmă că, chiar dacă se va însănătoși, el nu va mai putea conduce treburile publice. De unde concluzia că în fața cercurilor conducătoare spaniole se pune insistent problema succesiunii.

Se știe că cei doi stîlpi pe care s-a bizuit de la bun început actualul regim din Spania sînt biserica și armata. În legătură cu perspectiva succesiunii, se conturează înfruntări politice între cercurile clericale și cele militare.

Ar fi evident exagerat să se vorbească de un conflict deschis între franchism și biserică în general — afirmă un articol publicat recent de revista sovietică „Novoe Vremea", sub semnătura lui Eusebio Cimorra. Autorul articolului deosebește trei tendințe bine marcate în sînul clerului spaniol. Un anumit număr de prelați — spune Cimorra — iau hotărît poziție împotriva lui Franco. În această ordine de idei am putea aminti un interviu acordat ziarului „Le Monde" de o personalitate catolică cunoscută, abatele de Montserrat, care a calificat franchismul drept „un regim ce se afirmă creștin, dar al cărui stat nu se inspiră din principiile fundamentale ale creștinismului". Un al doilea grup de prelați, constată articolul citat mai sus, stă în două luntri, dorind schimbări pur formale care să lase intacte actualele stări de lucruri. Și, în sfîrșit, prelații „ultra" acordă generalului Franco un credit fără rezerve.

Dacă acestea ar fi, în linii mari, tendințele din sînul bisericii, lucrurile nu stau mai bine nici în armată. În ultimii ani au avut loc în Spania multe greve muncitorești, dar în ianuarie anul acesta s-a declarat pentru prima oară o grevă a colonelilor. Versiunea oficială, pretinzînd că era vorba de revendicarea unui spor de salarii pentru cadrele armatei, n-a rezistat pînă la urmă unei analize mai atente. Ziarul „Le Figaro" semnala, de altfel, că nemulțumirile armatei spaniole se manifestă printr-o opoziție crescîndă față de generalul Franco, că această opoziție este legată de așteptarea unei transformări a regimului și alimentată de zvonurile referitoare la succesiunea generalului.

Se vorbește mult despre o posibilă remaniere a guvernului, eventualitate care ar scoate în evidență conflictul surd dintre Falangă și „Opus Dei".

„Opus Dei" este o organizație laică semiclandestină, un fel de ordin religios fără călugări, care acționează din umbră. După unele ziare, actualul ministru al Comerțului, Ullastras, ar fi unul dintre conducătorii organizației, din care se crede că ar face parte și Lopez Rodo, comisarul planului de dezvoltare. Oricum, este sigur că „Opus Dei" controlează importante pîrghii financiare, oamenii ei de încredere deținînd posturi cheie în aparatul de stat, în instituțiile de învățămînt și în armată. În același timp, organizația are strînse legături cu mari concerne industriale de peste hotare.

De cîțiva ani încoace, „Opus Dei" cîștigă invariabil teren în dauna Falangei. Mișcarea falangistă, care în 1937 grupa toate cercurile de dreapta din Spania, este acum mai mult o fațadă fără nimic îndărătul ei. Exploatînd criza prin care trece Falanga, „Opus Dei" caută s-o înlăture definitiv de la cîrma treburilor Spaniei. Simțind primejdia, Falanga se împotrivește. Una din căpeteniile ei, ministrul Solis, a luat poziție în mod public împotriva faptului că „Opus Dei", organizație pretins apolitică, controlează toate ministerele economice. „Opus Dei" n-a rămas datoare cu răspunsul, calificînd Falanga drept „cadavru încă neîngropat". De fapt, calificativul se potrivește întregii reacțiuni clericalo-militare din Spania.

O carte mult discutată

Actualitatea literară franceză este dominată de noua carte a lui Jean-Paul Sartre, un eseu

Jean-Paul Sartre.

Partizane italiene.

autobiografic menit să fie partea introductivă a memoriilor lui, apărut recent la Paris sub titlul „Les mots" (Cuvintele). Cronicarul literar al ziarului „Le Figaro" scrie, de pildă, că „Les mots" este „unul din cele mai pline de sevă, mai inteligente, mai pasionante și mai frumoase texte pe care le-am putut citi de multă vreme încoace". Iar „Le Monde" vede în această lucrare „cel mai bun eseu (al lui Sartre — n.n.) și una din cele mai durabile și mai originale cărți ale vremii noastre".

Scriitorul a avut parte de o copilărie neobișnuită, fiind lipsit de căldura unei familii în accepția comună a cuvîntului. După moartea soțului ei, mama lui Sartre s-a întors în casa părintească, unde a fost socotită mai degrabă o tolerată, dar micul Jean-Paul a devenit obiectul de adorație al bunicului său, care voia să facă dintr-însul ceea ce el însuși nu izbutise să devină. Sartre urăște acești primi ani de viață, care i-au fost falsificați, după părerea lui, pentru că cei din jur țineau cu tot dinadinsul să scoată din el un geniu. N-o ascunde, și aplicînd la propriul lui caz metoda de investigație pe care a folosit-o față de alții, explică — spune recenzentul săptămînalului parizian „L'Express" — „plecînd de la mediul social, familial, de la fapte și întîmplări, de la credințe răspîndite și determinări particulare, de la exemple vii sau livrești, de la modele impuse sau numai propuse, de la mituri și fantasme — de ce și în ce fel micul Jean-Paul care a dorit să fie scriitor a devenit de fapt Jean-Paul Sartre". În această analiză scriitorul e atît de necruțător cu cei din jur și cu cel care a fost el însuși în copilărie, încît un cunoscut istoric și critic literar francez, Gabriel Hanoteau, exclama în „Paris Match" : „Din pricina atîtor reproșuri încerci starea de spirit a trecătorilor care, pe stradă, intervin cînd o brută lovește un copil. Și ești tentat să-i strigi lui Sartre : «Dar sfîrșește o dată, lasă în pace copilul ăsta nenorocit ! Nu vezi că nici nu înțelege bine ce-i spui ?»"

Este o caracteristică a cărții, subliniată de altfel de mulți comentatori occidentali. Revista vest-germană „Der Spiegel" spune că în „Les mots" avem de-a face cu disecarea copilăriei unui artist. „The Observer Weekend Review" remarcă : „De fapt, o trăsătură ieșită din comun a cărții este faptul că ea nu exprimă nici un fel de afecțiune pentru nimeni și mai puțin decît pentru oricine pentru însuși Sartre. Acesta este cu totul străin de orice sentimente umane obișnuite". În sfîrșit, Aldo Zerbi scrie în „Vie nuove" că în „Les mots" Sartre se „autopsihoanalizează", se „atomizează" pe sine însuși.

Tocmai din această cauză ultima carte a lui Sartre suscită și obiecții, sintetizate de această concluzie din „L'Express" : „Punîndu-se în discuție, am putea zice anatomic, Sartre ne obligă să aruncăm o privire în propriile noastre caverne. Este un lucru, poate, necesar, dar în orice caz dezagreabil și care va face ca Sartre să fie ceva mai mult detestat de dușmanii lui, fără a dobîndi un spor egal de admirație din partea celor ce-i sînt devotați".

Femeile în Rezistența italiană

Cu prilejul împlinirii a 20 de ani de apariție, revista italiană „Noi donne" publică un interesant și — în același timp — impresionant bilanț al participării femeilor italiene la lupta împotriva ocupantului nazist, în timpul celui de-al doilea război mondial. Iată cîteva cifre grăitoare : partizane combatante — 35.000 ; comandante — 512 ; arestate, torturate și condamnate — 4.653 ; căzute în luptă sau executate — 623 ; deportate în Germania — 2.750 ; distinse pentru acte de bravură cu medalii de aur — 15.

Desigur, participarea femeilor italiene la lupta de eliberare de sub fascism a fost mult mai amplă decît o arată cifrele de mai sus. În munți sau în uzine, folosind arma de foc sau cea a grevei, manifestînd pentru pace sau ridicînd pur și simplu în fața ocupantului nazist un zid al tăcerii și al urii, femeile italiene au contribuit la zdrobirea fascismului.

În acest sens, este grăitoare aprecierea dată mișcării feminine de partizani de către fruntașul comunist italian Luigi Longo, fost vicecomandant al Rezistenței italiene : „Pentru prima oară în istoria poporului nostru, femeile — de data aceasta nu ca elită, ci ca element de masă — au înțeles că destinul lor, soarta propriilor lor familii depindeau de lupta tuturor împotriva unui regim care le era dușman".

K. O. — publicul

Sub titlul „Boxul și gangsterii în Statele Unite", influentul cotidian parizian „Le Monde" face unele dezvăluiri în legătură cu scandalul iscat după meciul Liston-Clay. Amintim cititorilor noștri că, spre surprinderea generală, Cassius Clay l-a învins pe fostul campion mondial Sonny Liston prin k.o. Mai amintim că, înainte de meci, cota pariurilor era de 8-1 în favoarea lui Liston și că — în această situație — mulți oameni au pierdut sume imense.

„Le Monde" observă pe drept cuvînt că în sport înfrîngerea unui favorit nu constituie în sine un lucru nefiresc. Dar — adaugă ziarul — felul în care s-a petrecut acest lucru este cel puțin surprinzător. Se știe că Liston a acuzat o luxație a umărului care — după spusele lui — i-ar fi fost fatală în căderea la podea. El mai preciza că și-a luxat umărul în primul rund al meciului cu Clay. Managerul lui, Jack Nilson, dă însă o altă versiune : el afirmă că luxația s-a produs nu la meci, ci la un antrenament cu mult timp înaintea acestuia. Pe lîngă faptul că această controversă între boxer și managerul său pare suspectă în sine, orice om de bună credință — care va accepta versiunea managerului — se va întreba : cum este posibil să apari accidentat pe ring, cînd ai de apărat titlul de campion mondial ?

Referindu-se la unele dedesubturi ale neașteptatului rezultat al meciului, ziarul arată că „Intercontinental", o afacere patronată de Liston, a oferit înainte de meci societății care are „drepturi exclusive" asupra lui Clay suma de 50.000 dolari. În schimbul acestei sume, patronii lui Clay se obligau ca — în cazul că protejatul lor va deveni campion mondial — toate meciurile lui pe timp de doi ani să fie organizate numai de „Intercontinental", adică... de Liston.

În „lumina" acestui straniu contract, comentatorii analizează lucrurile astfel : dacă Liston ar fi ieșit învingător, ar fi trebuit să aștepte încă mult și bine pînă să găsească un adversar de tipul „nebunului de Cassius". Pe cînd, în ipostaza de „învins", Liston are în față o suită de întîlniri foarte bănoase, culminînd cu revanșa pe care Clay s-a obligat să i-o acorde.

Afacerea a ajuns în ancheta unei subcomisii senatoriale, în fața căreia s-au dezvăluit multe aspecte urîte ale afacerismului în boxul profesionist. Unii comentatori prevăd descalificarea pe viață a celor doi eroi ai scandalului, Liston și Clay, și repunerea în joc a titlului.

„Din nou filibusterii"

Dezbaterea din Senatul S.U.A. pe marginea proiectului de lege cu privire la drepturile civile a adus din nou în actualitate tactica „filibusterismului". În ce constă aceasta ? Săptămînalul „New York Times Magazine" menționa recent, într-un articol cu titlul de mai sus, că „în 1841 un grup de senatori au vorbit fără întrerupere timp de două săptămîni împotriva unui proiect de lege în legătură cu Banca S.U.A. În cele din urmă au renunțat la poziția lor, dar au pus astfel bazele «filibusterismului» în sensul său actual : «o încercare de a condamna la eșec un proiect de lege»". Așadar, „filibusterii", prin lungile discursuri pe care le țin — foarte adesea chiar fără legătură cu problema în discuție — urmăresc să tergiverseze dezbaterile de fond în jurul unui proiect de lege și, mai ales, punerea acestuia la vot.

De altfel această practică nu se manifestă acum pentru prima oară în legătură cu legea pentru drepturile civile. În 1957, de pildă, numai senatorul Strom Thurmond a vorbit 24 de ore și 18 minute fără întrerupere împotriva unui proiect de lege în legătură cu drepturile civile, realizînd — potrivit lui „New York Times Magazine" — cea mai mare performanță de „filibusterism". De asemenea în 1960, senatorii rasiști din sud au reușit, după 39 de zile de practicare a acestei metode, să înlăture proiectul de lege cu privire la drepturile civile. Iar acum „umbra filibusterismului planează din nou deasupra Capitoliului — subliniază «New York Times Magazine». Un grup puternic de 18 senatori din sud, conduși de Richard B. Russel din statul Georgia, sînt organizați cu o precizie militară pentru a opri intrarea în vigoare a acestui proiect de lege". Căci, după cum se știe, proiectul — preconizînd în principal interzicerea discriminării față de populația de culoare în localurile publice, precum și înlăturarea acelor texte de lege care prevăd ca negrii care nu pot dovedi că știu carte să fie excluși de la vot — a fost adoptat de Camera Reprezentanților și a intrat în discuția Senatului la 9 martie. După 15 zile de dezbateri preliminare, senatorii sudiști, care în tot acest răstimp au recurs la obișnuita lor tactică, au suferit un eșec prin respingerea — cu 50 voturi contra 34 — a unei moțiuni care cerea ca proiectul respectiv să fie trimis în fața comitetului juridic al Senatului. Ceea ce ar fi echivalat cu o altă perioadă de tărăgănare, acest comitet fiind dominat de adversari ai integrării rasiale.

Dar nici acum drumul spre transformarea în lege a proiectului nu este încă netezit. Sudiștii au și anunțat, de altfel, că în cadrul dezbaterilor de fond ei vor aplica aceeași tactică a „filibusterismului", urmărind să le prelungească luni de zile de aci înainte.

Paturi în incinta Senatului, pregătite pentru senatorii din nord care trebuie să facă față atacului „filibusterist" al sudiștilor.

400 de ani de la nașterea lui SHAKESPEARE

Spectacol

Evocare de Mihnea GHEORGHIU

În întreaga lume se sărbătorește în acest an, la propunerea Consiliului Mondial al Păcii, cea de-a 400-a aniversare a lui William Shakespeare. În opera marelui dramaturg și poet și-au găsit reflectarea o uriașă varietate de tipuri umane, epoci și medii sociale — toate acestea avînd puternice legături cu realitatea timpului său. O bună parte din activitatea de scriitor și actor a lui Shakespeare este legată de numele teatrului „Globe" (printre ai cărui fondatori se numără însuși dramaturgul).

Evocarea unei seri de spectacol la acest teatru este un prilej de a cunoaște nu numai atmosfera din lumea teatrului acelei vremi, ci și dificultățile întîmpinate de artiști la tot pasul, precum și implicațiile politice conținute adeseori de teatrul shakespearian.

Iarna dulce a începutului de veac păstra drumul încă țeapăn, ca să nu prindă copitele cailor în noroiul gras al primăverii, dar soarele arunca snopi aurii pe fruntea înaltă a călătorului care intra pe poarta orașului, însoțit de doi consăteni din Stratford, prieteni din copilărie. Cei trei călăreți avuseseră destule de vorbit, ca să omoare vremea: despre scumpirea traiului, despre răscoalele din Irlanda de unde lordul Essex se înapoiase bătut și umilit și despre prevestirile negre care bîntuiau regatul pe seama bătrînei lor Elizabeth, ultima dintre regii Tudori.

Bărbatul serios, cu ochii vii dar obosiți și cu un început de pleșuvie, pe care ceilalți îl priveau din cînd în cînd, așteptîndu-i replica cu tîlc, era *master* William Shakespeare, tîrgoveț cu vază, căci venitul său din arta mîndră și blestemată a teatrului îi aducea cam la trei sute de livre pe an.

Răspundea rar și distrat. Se gîndea la ale lui. Pînă nu demult îi plăcea să se închipuie unul dintre îndrăgostiții-poeți pe care îi născocise în comediile și istoriile lui plasate prin neștiute colțuri de rai, vesel și voinic și cu limba ascuțită, iar la nevoie gata să se bată. Dar după moartea lui Hamnet, băiatul lui drag și după căsătoria Susannei cu doctorul Hall, devenise mai înțelept, poate mai ursuz, deși uneori i se mai umezeau ochii la amintirea unei iubiri pierdute.

Venea la Londra, chemat de grabă; ciudată comandă, ba chiar de pomină: băieții de la „Globe" i-au trimis vorbă că niște nobili domni s-au interesat în cît timp pot relua piesa *Richard II*. O piesă de mare succes la vremea ei și care, pe lîngă sălile pline, îți făcuse vadul ca o carte de răsunet, dar cu ani în urmă, căci publicul vrea mereu noutăți. Ce năzbîtie mai ascunde și asta?

Viața teatrului elizabethan era plină de surprize. Una din ele a fost însuși teatrul „Globe" — se împlinesc doi ani de atunci.

Îndată după participarea la serbările regale de la Richmond, în februarie 1599, o aventură tipic elizabethană a însuflețit activitatea echipei Burbage-Shakespeare. Expirase termenul de douăzeci de ani al arendării terenului pe care bătrînul Burbage construise *Teatrul*, iar proprietarul, conform principiului că „locul robește casa", pusese stăpînire pe clădire. Conducerea trupei obținuse un alt teren, dar nu putea renunța la materialele

Reconstituirea unui spectacol la „Globe" cu piesa „A 12-a noapte". (Spectatorii de la parter, din loji și de pe scenă rîd de farsa jucată puritanului ipocrit, Malvolio.)

Teatrul „Globe" (fragment dintr-o gravură de la începutul secolului XVII).

de adio la „GLOBE"

de construcție ale vechiului local. Înarmați cu tîrnăcoape, roabe, lopeți, topoare și pumnale, au trecut fluviul, i-au alungat pe paznicii postați de proprietarul locului cu pricina și, cîteva nopți la rînd, sub comanda unui tînăr dulgher pe nume Peter Street, au transportat toate materialele utilizabile pe noul teren. Dulgherul a fost ținut la beci cîteva zile de judecătorul districtului, apoi pus în libertate pe cauțiune, fără urmări. Faptul era consumat.

Îndîrjiți, dulgherul și oamenii lui, ajutați de actori, care au lucrat pe schele de-a valma cu tîmplarii și zidarii, zi și noapte, au dat gata noul teatru „Globe", o hardughie de lemn cu acoperiș de stuf, bine croit, executat trainic și cît se putea de elegant și spațios, pînă la 23 aprilie, de ziua nașterii lui Will.

Primăvara aceea fusese glorioasă. Ce spuzeală de luntri treceau spectatorii peste Tamisa, spre Southwark ! Ajunși pe mal, dădeau buzna la *Globe*, ocolind sălile concurente, *Roza* și *Lebăda*. Se grăbeau, fiindcă era ora 2 și spectacolul trebuia să înceapă. Pe foișor flutura steagul cu Hercule și globul pămîntesc pe umeri, sub o inscripție, cu litere de aur, în limba latină : *Totus mundus agit histrionem* („Toată lumea joacă teatru").

Sardonicul latinist, amicul său Ben Jonson, citind inscripția, îl luase peste picior. Dar Will i-a plătit-o, atunci cînd, întîmpinîndu-l în pedantul de Jaques din *Cum vă place*, l-a pus să recunoască adevărul că *„...lumea toată-i o scenă..."*

Bătrînul Burbage murise fără să apuce gloria noului său teatru. Shakespeare era ca fondator cu parte la cîștig, plus plata pentru fiecare piesă nouă. Pînă la data cînd devenise coproprietar al teatrului „Globe", scrisese aproape jumătate din întreaga sa operă dramatică. Îi plăcea să muncească zdravăn, țărănește. Repetițiile la teatru începeau dis-de-dimineață, iar cei ce întîrziau erau amendați cu 20 de pence. Absența îi costa 2 șilingi. Dacă nu era gata, costumat și măscuit la intrarea în scenă, i se reținea vinovatului 3 șilingi. Iar dacă venea beat, 10 șilingi. Prețul unei zile de lucru pentru un „gagist" era 1 șiling, așa că putem bănui ușor cum amenzile acestea de loc mici aveau darul să întărească „rigoarea" profesională. Spectacolul începea la 2

(Continuare în pag. 10)

Monumentul funerar de la Stratford-on-Avon al marelui dramaturg.

Spectacol de adio la „GLOBE"

și se sprăvea la ceasurile 5, așa încît lui Shakespeare nu-i rămîneau decît seara și noaptea pentru dialogul cu eroii lui, pentru memorarea rolurilor și pentru a se cultiva : Plutarh, Montaigne, Boccaccio, Bacon.

Vîntul rece dinspre estuar l-a trezit din visare. Acum, iarna, concurența teatrelor noi, situate pe malul de miazănoapte, e mai greu de suportat. Chiar spectatorii credincioși ai teatrului „Globe" preferă să zăbovească la *Fortuna*, sau în sala închisă *Blackfriars*, ori în mica *Paul's playhouse* — unde jucau coriștii de la catedrala Sf. Paul — pentru că numai taxa barcagiului pentru traversarea fluviului în Southwark costa pe vreme rea cît o intrare la teatru. Unde mai pui că iarăși „coriștii" erau la modă, cu piesele lor pedante, scrise de „universitari", încît deseori Hercule din foișor trona asupra unei săli goale, chiar la o piesă nouă, la o dramă ca *Iulius Cezar*. La comedie, ce-i drept, oamenii veneau pe orice vreme ; de pildă, la *Cum vă place* sau la *Malvolio* era un haz nemaipomenit cînd Bob Armin cînta și improviza glume pe seama eroilor care se luau în serios.

Povestea asta, cu *Richard II* nu-i a bună. Piesa fusese prezentată într-o premieră cu un public restrîns și select, la 7 decembrie 1595, de către patronul trupei, lordul Șambelan, în prezența ministrului Rober Cecil. Se pare, însă, că acesta din urmă n-a agreat prea mult finalul, care făcea o transparentă aluzie la faptul că regina cedase prea lesne fîțîele domniei unor favoriți ai ei, printre care se număra și ilustrul spectator. Urmarea a fost că cenzura regală l-a somat să suprime din textul tipărit scena detronării regelui. Compania lordului Șambelan era o trupă de profesioniști respectabili și cu dare de mînă ; nici unul nu fusese închis, sau pus la stîlp, ca hoț, sau bețiv, ori fiindcă ar fi mîncat dulce-n post. Cu toate acestea, autorul n-a admis ca scenele cu pricina să-i fie scoase din text. A făcut-o editorul, căruia îi era perfect egal dacă patronul teatrului este sau nu de acord că regii Angliei sînt de origine divină. Dar cînd un scriitoraș din Cambridge a tipărit o broșură despre căderea lui Richard II și a dedicat-o tocmai contelui de Essex, a doua zi toată Londra a priceput aluzia, iar editorul piesei lui Shakespeare și-a văzut cartea epuizată și ca un bun negustor, a mai tras o ediție, cu același fulgurant și misterios succes.

Motivul ? În 1599 regina Elizabeth i-a încredințat iubitului ei, Essex (cu treizeci de ani mai tînăr), pacificarea și guvernarea Irlandei, sarcină

SHAKESPEARE
pe scenele noastre

Cei 400 de ani de la nașterea marelui Will vor fi sărbătoriți în teatrele din țara noastră prin montarea sau reluarea unora din cele mai importante opere ale sale, în total mai mult de jumătate din piesele ce ne-a lăsat, fără a mai socoti fragmentele dramatice ce se vor prezenta în cadrul diferitelor festivaluri și recitaluri.

Șirul manifestărilor închinate acestui eveniment s-a deschis cu un frumos succes al Teatrului „C. Nottara" : tragedia „Richard al III-lea" (regia : Ion Șahighian), în care artistul poporului George Vraca, deținînd rolul principal, a realizat o creație monumentală, unanim elogiată.

Aceeași piesă, *Richard al III-lea*, figurează printre viitoarele premiere ale Teatrului maghiar de stat din Tg. Mureș și ale celui din Timișoara ; de asemenea piesa va fi reluată la Național ieșean, unde tînărul Constantin Dinulescu realizează o interpretare cu multe calități.

Pe artistul poporului G. Storin îl vom revedea pe scena Națională din București în *Lear*, monarhul despotic care cunoaște adevărul prin suferință. Publicul clujean va avea ocazia să vizioneze piesa în interpretarea colectivului maghiar din localitate. Iar *Macbeth*, altă puternică tragedie shakespeariană despre crimele unui despot însetat de putere, va fi înfățișată în continuare, cu Emil Botta și C. Bărbulescu în rolul principal, la Teatrul Național din Capitală. Actorii din Baia-Mare și cei ai teatrului german din Timișoara vor readuce pe scenele teatrelor respective celebra și trista poveste a dragostei dintre Romeo și Julieta. Nici drama atît de chinuitului Hamlet, ridicîndu-se împotriva nedreptății și descompunerii morale, nu va lipsi din repertoriul acestei aniversări, ea fiind reprezentată la Cluj, cu C. Anatol, și la Timișoara, cu Dan Nasta în rolul prințului danez. Un alt înfocat apărător al purității și integrității umane din galeria eroilor shakespearieni, Othello, va fi interpretat pentru prima dată pe scena Teatrului maghiar din Tg. Mureș, și în reluare la Arad și Timișoara. O dramă încă prea puțin jucată *Pericles* va fi montată la Brașov și probabil la Ploiești.

La Teatrul de Comedie, regizorul David Esrig pregătește premiera cu *Troilus și Cresida*, piesă în care marele dramaturg, pornind de la războiul Troiei, analizează esența războiului în general și demonstrează, prin comic, absurditatea lui.

O operă rar jucată la noi pînă astăzi, dar plină de farmec și înțelepciune, „Poveste de iarnă" a fost aleasă la Teatrul Regional București și este regizată de George Teodorescu, a cărui altă montare shakespeariană, mai veche, *Antoniu și Cleopatra* constituie de asemenea unul din spectacolele Teatrului „C. Nottara" pentru aniversare.

Tot ca o „redescoperire" a anului Shakespeare este *Cymbelina*, piesă puțin jucată, imagine realistă și poetică a izbînzii dragostei statornice ; piesa va fi prezentată la Sibiu. Un șir de comedii totdeauna apreciate vor fi reprezentate pe numeroase scene ; la Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra" continuă să se reprezinte strălucitul spectacol popular, de îndrăzneață fantezie, al lui Liviu Ciulei *Cum vă place*. Lirismul înstelat, fantasticul *Visului unei nopți de vară*, inteligența satirei din *Mult zgomot pentru nimic*, comedia cu titlu atît de concludent pentru personajele sale, au atras pe creatorii din Timișoara. Dragostea nemărginită a Violei și pedepsirea prefăcutului Malvolio din *A 12-a noapte* (la teatrele din Iași, Craiova, Pitești, Turda, Bacău, Petroșani), transformarea capricioasei Catarina, *Femeia îndărătnică* (la Teatrul „C. Nottara", la Satu-Mare, Brăila, Timișoara), peripețiile comice și dramatice ale celor *Doi tineri din Verona* (la Teatrul Muncitoresc C.F.R., la Craiova, Bîrlad, Reșița) par să fi fost cei mai des preferate. Și tot așa *Nevestele vesele din Windsor* la Oradea, Sf. Gheorghe, Brăila, Arad ; comedia cunoaște un constant succes și în regia lui Lucian Giurchescu la Teatrul Național „I. L. Caragiale". Același regizor mai participă la aniversarea lui Shakespeare cu două spectacole — unul mai vechi, *Doi tineri din Verona* (Teatrul Muncitoresc C.F.R.) și *„Comedia erorilor"* (Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra").

Ion CAZABAN
Adrian RĂDULESCU

Comedia „Cum vă place" pe scena Teatrului „Lucia Sturdza Bulandra". În fotografie : Clody Berthola și Victor Rebengiuc.

similară cu un surghiun. Tînărul se obrăznicise și visa să devină rege-consort. Rechemat la curte, după repetate eșecuri, a fost deferit justiției pentru incapacitate și deposedat de toate privilegiile, printre care și de monopolul vinurilor dulci, pasiunea lui Falstaff. Iritat la culme, prințul dizgrațiat s-a simțit obligat să se dedice misiunii patriotice de a asigura succesiunea la tron... Ca la teatru !

Spre amurg, Shakespeare era acasă. Burbage a venit pe la el mai tîrziu, după o vizită galantă, purtînd la pălărie mănușa doamnei și fredonînd un cuplet la modă, despre farmecul mînecilor bufante.

I-a povestit cum, cu o săptămînă înainte, sir Gelly Merrick și Henry Cuffe, casierul și secretarul lui Essex, însoțiți de alți patru gentlemeni veniseră la teatru pentru a le propune să joace *Richard II* într-un spectacol fastuos. La răspunsul membrilor trupei că piesa era veche și că nu va aduce public, nobilii domni îi avansaseră pe loc suma de 40 de șilingi, făgăduind o sală plină, cu un public ales.

— Ei bine, Dick, tu degeaba îmbătrînești și faci pîntec ? !

— În piesă eu îl joc pe Henry Bolingbroke, iar tu pe tatăl meu, bătrînul Lancaster, deci nu pricep chestia cu vîrsta, dragă Will. Vrei să-ți împrumut o oglindă ?... Sau nu mai ești prieten cu prietenii lui Essex ?...

William Shakespeare a tăcut și a început să treacă pe curat, completînd inquarto-ul ediției prescurtate, scenele omise. Scria și zîmbea unui gînd al său : *„lumea-i o scenă, iar noi sîntem actorii"*...

Reprezentația a avut loc în după-amiaza zilei de sîmbătă 7 februarie 1601, la „Globe", cu Burbage în rolul viitorului Henry IV — simbolizîndu-l pe Iacob de Scoția, fiul Mariei Stuart — și cu Shakespeare în John de Lancaster, acela care face rechizitoriul unei domnii antipopulare, „roase din adînc de coropișnițele" Cecil, Raleigh, Grey și Cobham. Aproape trei mii de spectatori au aplaudat acest măreț spectacol, nu însă fără a fi uimiți de purtarea grupului de nobili care ocupaseră lojile și locurile pe scenă și aclamau zgomotos replici cu tîlc, ca acestea, rostite de actorul-autor :

„Și știe cerul tot că tu bolești,
Că țara ți-este, rege, năsălia
Pe care zace bunul tău renume.
Iar tu — prea'ncrezător bolnav, te lași
Pe mîna celor ce te-au bolnăvit :
Lingușitorii, mii, roiesc în jurul
Coroanei tale strîmte, de pe cap ;
Adăpostiți sub bolta ei măruntă,
Năpasta lor îți bîntuie regatul.

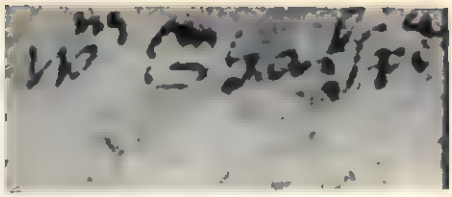

Semnătura originală a lui Shakespeare de pe un act din 11 martie 1612.

Bunicul tău, de-ar fi putut să vadă
Cum îi va prăpădi nepotul zestrea
Te-ar fi dezmoștenit 'nainte chiar
Ca moștenind, să te dezmoștenești.
Rușine-i să scoți țara la mezat,
Vechil al Engliterei ești, nu rege !..."

A doua zi, ieșind de la biserică, londonezii și-au explicat ciudatul entuziasm al acestui grup de aristocrați. Contele Essex, Southampton, Rutland și alți șaizeci de cavaleri au ieșit călări în ulițe, cu spada trasă, chemînd orașul la răscoală. Deși era un personaj foarte simpatizat de burghezii Londrei, cetățenii city-ului au rămas surzi la acest primejdios apel care amenința din nou pacea țării, mai ales după ce heraldul Lordului Primar l-a acuzat pe Essex de trădare.

În scurt timp răsculații au fost înfrînți de trupele lui Burleigh, iar vinovații deferiți tribunalului. Un martor obiectiv al evenimentelor, istoricul Camden, afirmă că unica probă de *premeditare* invocată de acuzatorul Francis Bacon a fost reprezentația de la „Globe". Essex a fost condamnat la moarte și executat. Cuffe, unul dintre cei mai mari eleniști ai secolului, de asemenea. Lui Southampton, prietenul și protectorul lui Shakespeare, i s-a comutat pedeapsa în temniță pe viață.

Shakespeare și trupa lui au fost scoși din cauză, dovedindu-se că acei ce angajaseră spectacolul nu-i inițiaseră și în privința scopului subversiv al reactualizării unei piese de mult scoasă din repertoriu. Cu toate acestea, trupei i s-a interzis să mai joace o bună bucată de vreme și probabil nu numai la Londra, fiindcă timp de un an e semnalată în turneu în principalele orașe ale Scoției lui Iacob Stuart. Și a legendarului rege Macbeth.

„Hamlet" pe scena teatrului timișorean. În rolul titular — Dan Nasta ; interpretul regelui — Vasile Cosma.

„A 12-a noapte" la Teatrul Național din Craiova. În fotografie : Ioana Măgură și Ion Pavlescu.

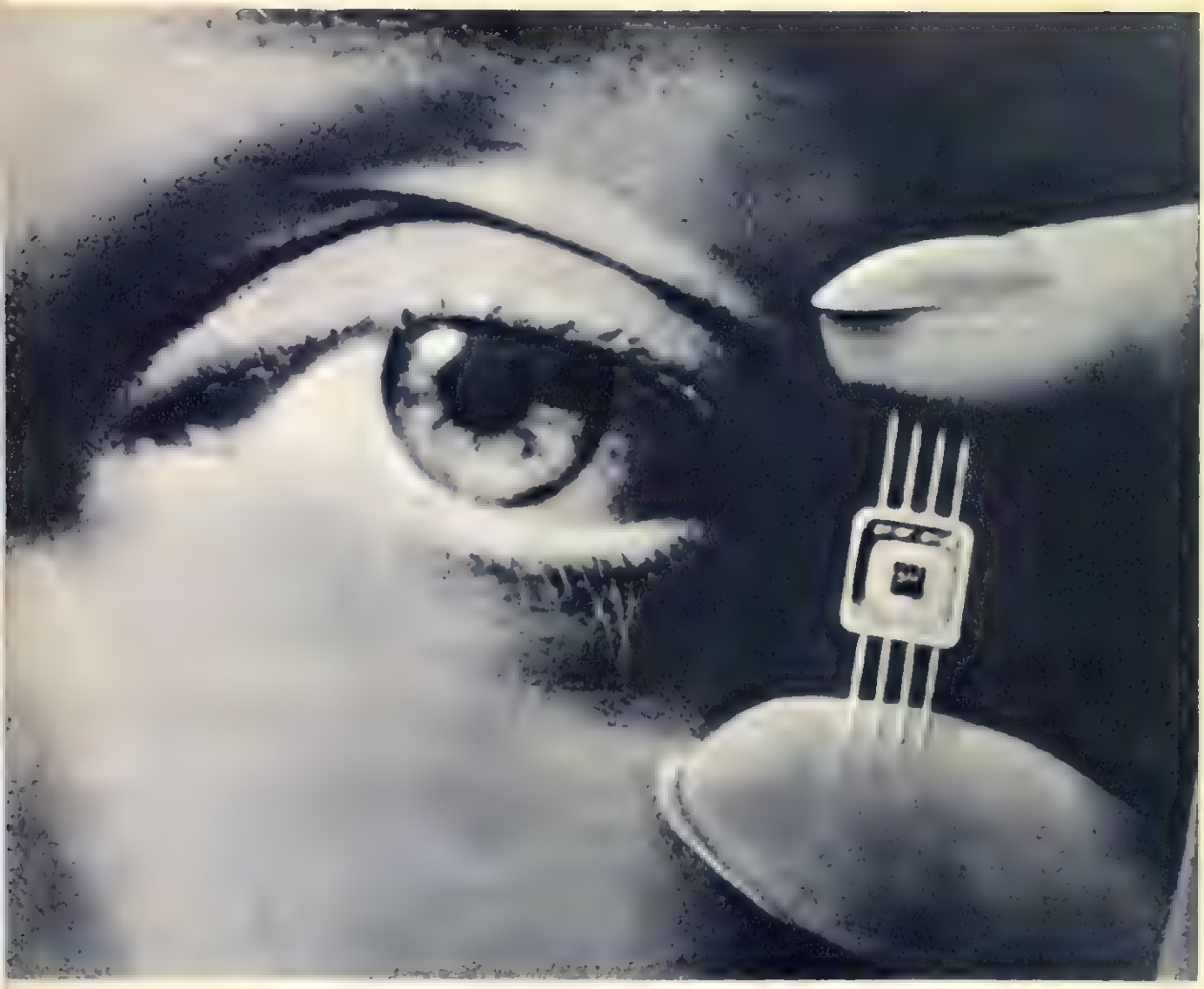

Uzine de buzunar

De ce se construiesc hidrocentrale gigantice, blocuri cu zeci de etaje, poduri impresionante, rachete care vor transporta oameni în alte planete? La această întrebare nu este greu de răspuns. Acești giganți satisfac „la scară mare", cerințe practice curente în stadiul actual al civilizației. Dar „liliputanii" la ce folosesc? Nu totdeauna găsim un răspuns simplu la această întrebare. Iată, deunăzi, s-a anunțat că un inginer din Italia a construit cel mai mic motor electric din lume. Motorul are o greutate de cîteva grame și dimensiunile de ordinul milimetrilor. La ce poate folosi aparatul? Practic, la nimic. El nu are nici măcar puterea necesară să rotească o elice de ventilator din hîrtie.

Desigur, nu toate obiectele liliputane se disting prin această „calitate". Bunăoară, aparatul imaginat de specialistul polonez W. Starkiewicz permite orbilor „să vadă" prin simțul tactil. Aparatul are 80 de fotoelemente de germaniu sensibile la lumină, amplificatoare cu transistori și dispozitive care produc vibrații de diferite frecvențe. Fotoelementele sînt așezate în formă de mozaic într-o „cameră optică" pe fruntea orbului. Obiectele din fața lui trimit către această cameră diferite intensități luminoase. Dispozitivele de vibrații, în număr tot de 80, dau fiecare cîte o vibrație de o anumită frecvență și cu amplitudini proporționale cu intensitatea luminii primite. Orbul simte pe epiderma distribuția spațială a reliefului din fața sa, se orientează — în anumite limite — și poate ocoli obstacolele. Desigur, un asemenea aparat construit cu piese „clasice" ar fi fost prea voluminos, deci inutilizabil. Tocmai piesele miniaturizate au permis ca el să fie instalat pe fruntea orbului fără ca să-l jeneze.

Iată și un alt exemplu. Specialiști japonezi au putut diagnostica bolile mușchilor stomacali construind un emițător radio de dimensiunea unei... bomboane. El conține circuite, un transistor, o antenă și un acumulator și poate fi lesne înghițit de pacient. O dată ajunsă în stomac, „bomboana" emite semnale care sînt apoi recepționate, cu ajutorul unui aparat special, de către un medic. Aceste semnale se înregistrează și grafic. Partea mai interesantă este că medicii au cerut, totuși, specialiștilor să... reducă gabaritul emițătorului pînă la dimensiunea unei pastile de antinevralgic, pentru a stingheri cît mai puțin pe pacient.

În ultimii ani rolul aparatelor miniaturizate se lărgește continuu. Constructorii de rachete, sateliți artificiali și nave cosmice duc o adevărată „luptă cu dimensiunile mari". Se știe că aparatele electronice de măsurat la bordul unui satelit artificial determină, în mare măsură, înseși dimensiunile și greutatea rachetei care-l transportă pe orbită. Fiecare kilogram în plus al încărcăturii atrage după sine mărirea considerabilă a suprastructurii rachetei, tone întregi de combustibil suplimentar.

S-ar zice, o jucărie stricată... În realitate, sînt piese miniaturizate care înlocuiesc cu succes într-un montaj electronic piese „clasice", complicate și voluminoase.

Peste cîțiva ani acest receptor, doar puțin mai lung decît un stilou, va părea oare un gigant?

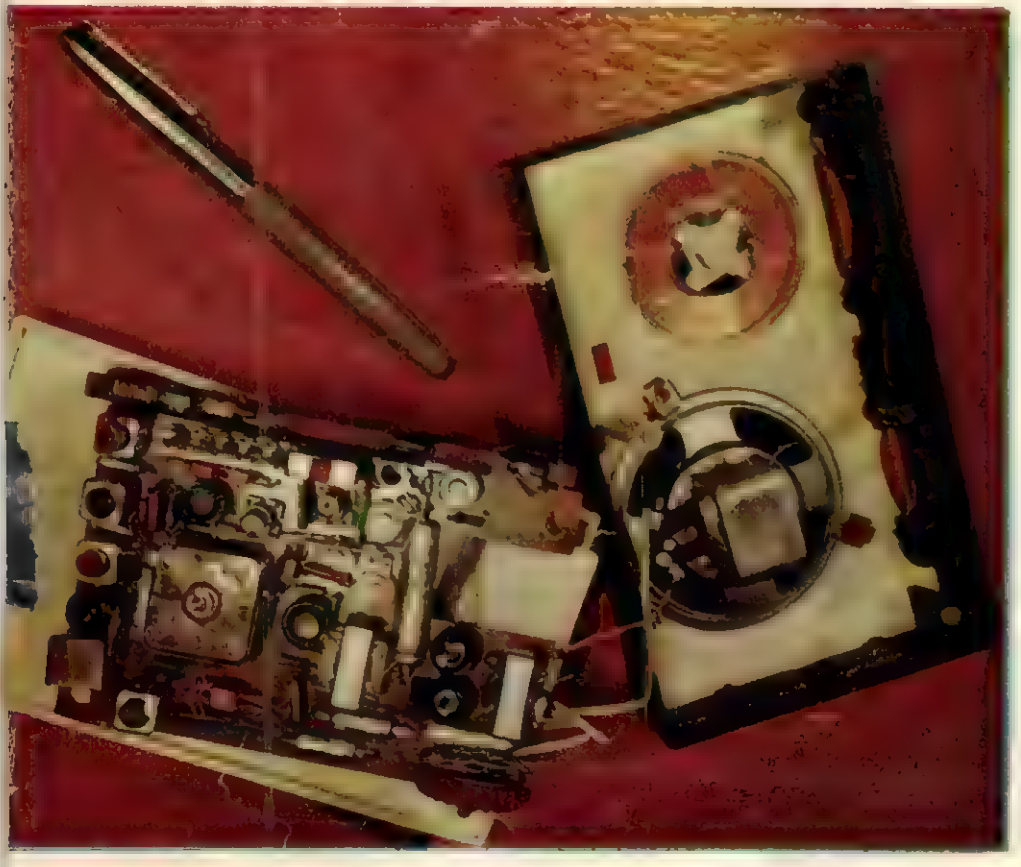

GOANA DUPĂ „LILIPUTANI ELECTRONICI"

Miniaturizarea se poate aplica, bineînțeles, în toate domeniile tehnicii, dar în ultimii ani această orientare s-a observat foarte accentuat la construcțiile pe bază electronică. Din anul 1957, cînd s-a recunoscut unanim necesitatea unei asemenea tehnici, asistăm la o cursă spectaculoasă a uzinelor și laboratoarelor de experimentare pentru găsirea procedeelor celor mai eficiente de miniaturizare.

Se știe că un salt în această direcție îl constituie apariția și folosirea pe scară largă a semiconductorilor (diode și transistori), care înlocuiesc lămpile de radio clasice cu balon de sticlă. În construcțiile cu transistori nu se mai pot utiliza piesele normale (rezistențe, condensatoare, bobine etc.), ci piese miniaturizate. Legăturile se efectuează prin cablaje imprimate — niște plăcuțe izolatoare pe suprafața cărora se depune metalul sub forma unor dîre subțiri. Cablajele imprimate fac montajele mult mai trainice și asigură o bună stabilitate în funcționare. Ele se fabrică în serie, automatizat, deci la un preț de cost scăzut.

Se ivește, însă, întrebarea: pînă la ce limite putem împinge miniaturizarea?

CREIERUL OMENESC ESTE (DEOCAMDATĂ) LIMITA „MINIATURIZĂRII"

Pentru a răspunde, trebuie să știm numărul de piese radio care pot fi cuprinse într-un anumit volum (de exemplu, un centimetru cub). La aparatele obișnuite, doar lămpile de radio ocupă mai mulți centimetri cubi. Abia la aparatele cu transistori găsim aproximativ cinci piese pe centimetru cub.

Cu ajutorul tehnicii noi de miniaturizare și de microminiaturizare se poate ajunge la densități de 100.000 de piese pe centimetru cub! Dar ce aparate necesită atîtea piese? Mașinile electronice de calcul care ocupă suprafețe de zeci de metri pătrați și cîntăresc zeci de tone, tocmai datorită numărului mare de piese și legături pe care le conțin. Pentru mașinile și mai complicate se construiesc chiar clădiri și încăperi speciale.

Cu cît o mașină rezolvă o sferă mai mare de probleme, cu atît ea este mai voluminoasă. De aceea ele devin, la un moment dat, nepractice. Or, miniaturizarea permite construirea unor mașini de calcul pe spații de ordinul unui metru pătrat și în greutate de numai cîteva sute de kilograme.

Totuși și aceste construcții sînt prea mari, deoarece ele nu se pot instala pe rachete ori pe sateliți artificiali și nici nu pot fi transportate de un singur om. De aceea specialiștii compară densitatea de piese cu densitatea de elemente din creierul omenesc — similitudine cu atît mai naturală cu cît mașinile electronice de calcul ajută creierul în activitatea sa și, cel puțin în principiu, imită funcționarea acestuia.

În fiecare centimetru cub din creierul omenesc se află 10.000.000 de neuroni („piese biologice"). Or, după cum spuneam mai sus, tehnica microminiaturizării a ajuns doar la 100.000 de piese. Iată de ce oamenii de știință caută procedee noi pentru a atinge sau cel puțin a se apropia de limita pe care o reprezintă, pentru moment, creierul omenesc.

Să arătăm cîteva realizări recente.

CE SÎNT MODULELE?

Dacă nu se știe despre ce e vorba, privitorul are la început impresia că în fața sa stau înșirate

Ing. Nicolae PATRAȘ
candidat în științe tehnice

(Continuare în pag. 14)

Uzine de buzunar

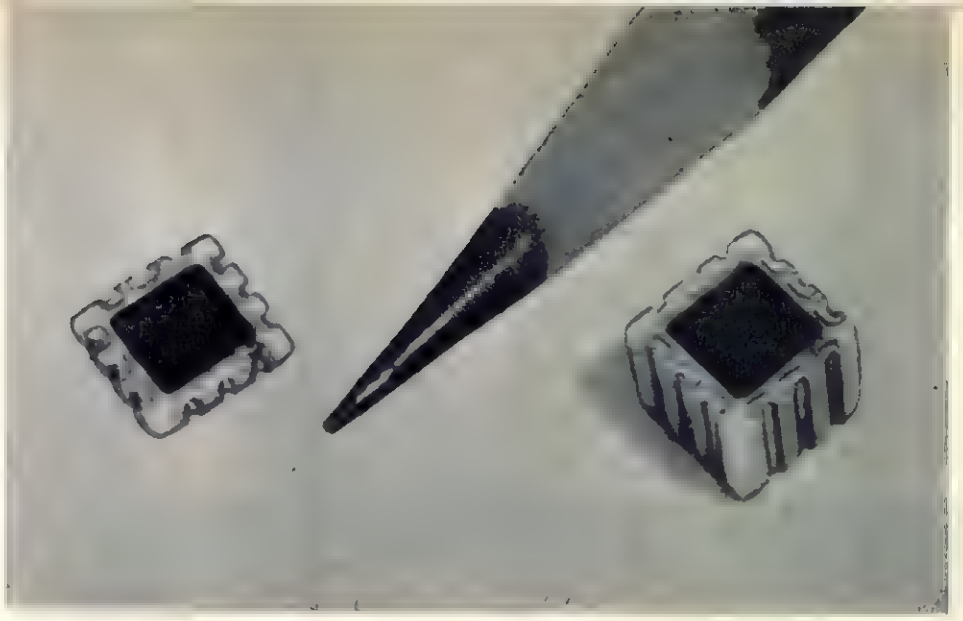

Microcircuitele își merită pe deplin numele.

pe un suport bucățele de zahăr cubic puse într-o anumită ordine, una lîngă alta. „Bucățelele de zahăr" conțin de fapt... piese de radio și se numesc module.

Dacă spargem un modul vom vedea cîteva plăcuțe suprapuse, pe fiecare din ele aflîndu-se mai multe piese. Plăcuțele se acoperă cu parafină sau cu material plastic, iar la suprafață au picioruțe metalice pentru contacte. Mai multe module conectate între ele prin cablaje imprimate pot da un aparat complex.

UN APARAT DE RADIO FĂCUT SUL

Ne referim de fapt la *construcția* unui aparat de radio pe film. Cum? Toate piesele se pot realiza prin metoda „fotografierii" pe peliculă. Cu alte cuvinte, aparatul (constituit din circuite imprimate) este „depus" pe o peliculă subțire sau pe clișee mici. Filmul prezintă avantajul că se poate face sul, deci ocupă un loc foarte mic.

Această tehnologie a aparatelor miniaturizate dă microcircuite plane sau cu două dimensiuni. Avantajele sînt considerabile în comparație chiar și cu „bucățelele de zahăr" mai sus-amintite, deoarece piesele, în acest caz, devin literalmente microscopice.

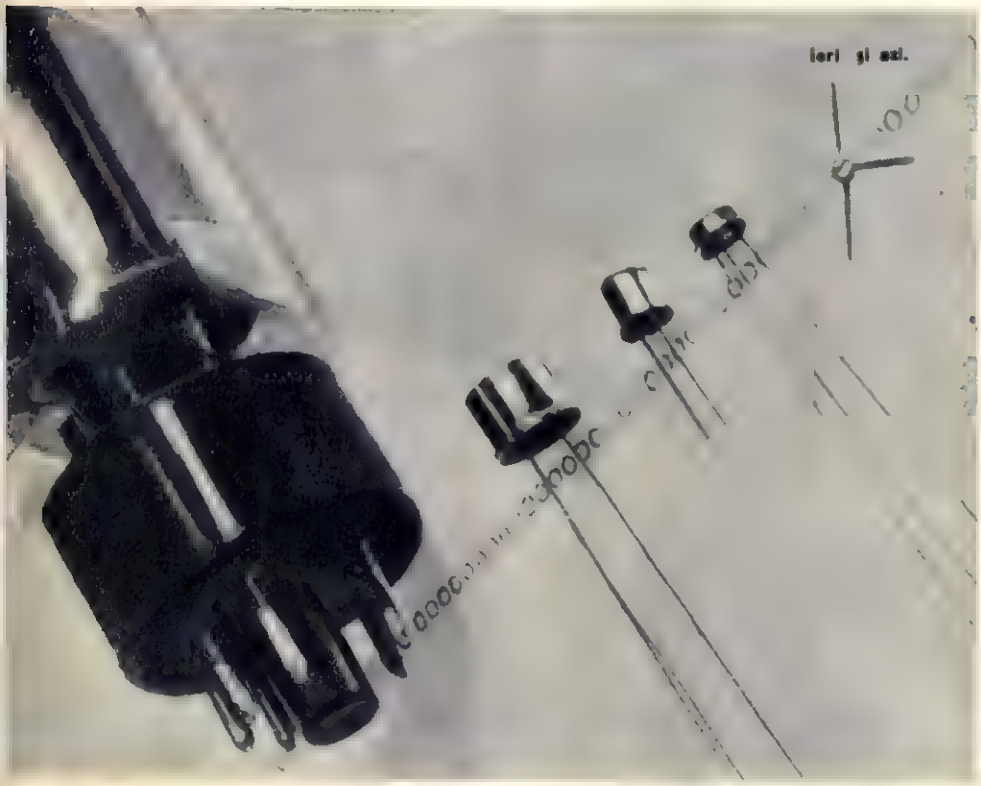

Dacă în cristale de germaniu sau siliciu se injectează alte materiale cu arseniu sau cu sodiu în cantități foarte mici, atunci se pot realiza diferite piese electronice. Într-un volum foarte mic se pot astfel construi „cu seringa", mii de asemenea piese. Deoarece ele sînt fixate în interiorul plăcuței de cristal, se numesc „circuite solide" sau cu „trei dimensiuni". Prin acest procedeu se obțin densități și mai mari.

Evident, aceste „injecții" nu se fac cu o seringă obișnuită, dar, după cum vedeți, și rezultatele sînt altele...

ELECTRONICA MOLECULARĂ, ELECTRONICA CRIOGENICĂ...

Ce ne rezervă viitorul? Un răspuns exact nu putem da. Însă din analiza metodelor moderne putem întrevedea direcțiile în care se dezvoltă microminiaturizarea. Una din căi ar fi aceea a fasciculelor de electroni de mare viteză care ar „grava" circuite pe plăcuțe de mărimi care nu întrec a zecea mia parte dintr-un milimetru. Astfel, într-un milimetru ar încăpea zeci de mii de asemenea circuite.

Dar aceasta nu este totul. Se pot obține dimensiuni și mai reduse, cu ajutorul „electronicii moleculare", care se bazează pe fenomenele produse în corpul solid atunci cînd în structura sa atomică și moleculară intervin schimbări.

Perspective și mai largi de deschide „electronica criogenică", care folosește schimbările proprietăților materialelor atunci cînd la temperaturi foarte joase li se aplică un cîmp magnetic. Această proprietate se utilizează deocamdată doar la mașinile electronice de calcul pentru a închide sau deschide un contact. Electronica criogenă dă și ea densități impresionante de piese.

Iată cum, pe diferite căi și prin diferite mijloace, în mod teoretic și practic, oamenii de știință duc bătălia pentru miniaturizare. Visul lor l-am putea numi, fără a greși prea mult, construirea unor uzine de buzunar...

Ing. Nicolae PATRAȘ
candidat în științe tehnice

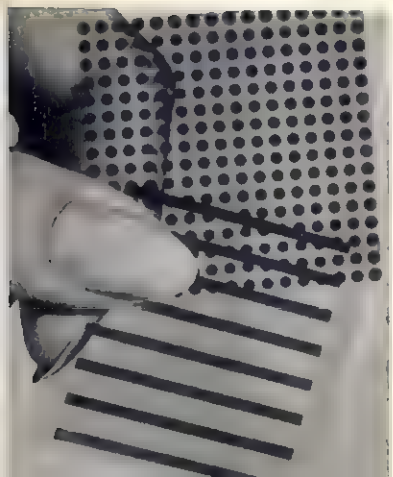

Memoria magnetică (stînga) sau cu inele de ferită (dreapta) — componente indispensabile unui creier electronic — reprezintă realizări remarcabile ale tehnicii miniaturizării. Pînă în prezent nu s-a ajuns însă decît la densitatea de 100.000 de piese pe cm³, în timp ce creierul omenesc „realizează" 10.000.000. Dar oamenii de știință caută neîncetat noi procedee de microminiaturizare și speră să se apropie de această limită.

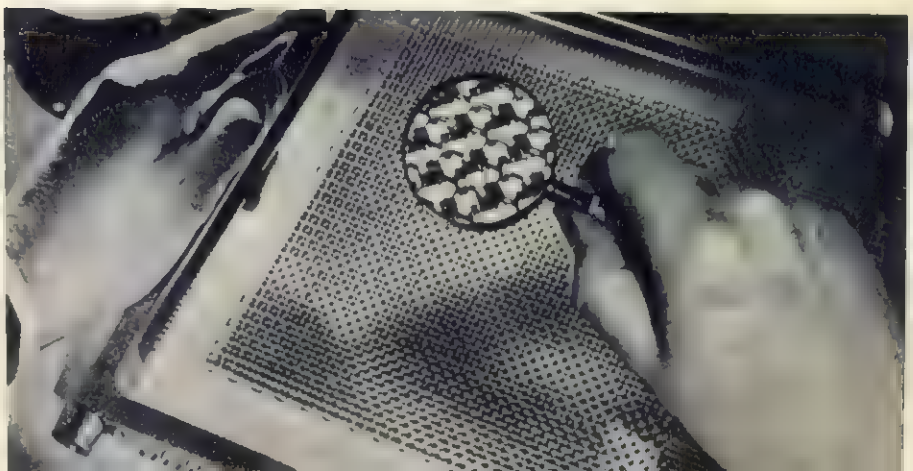

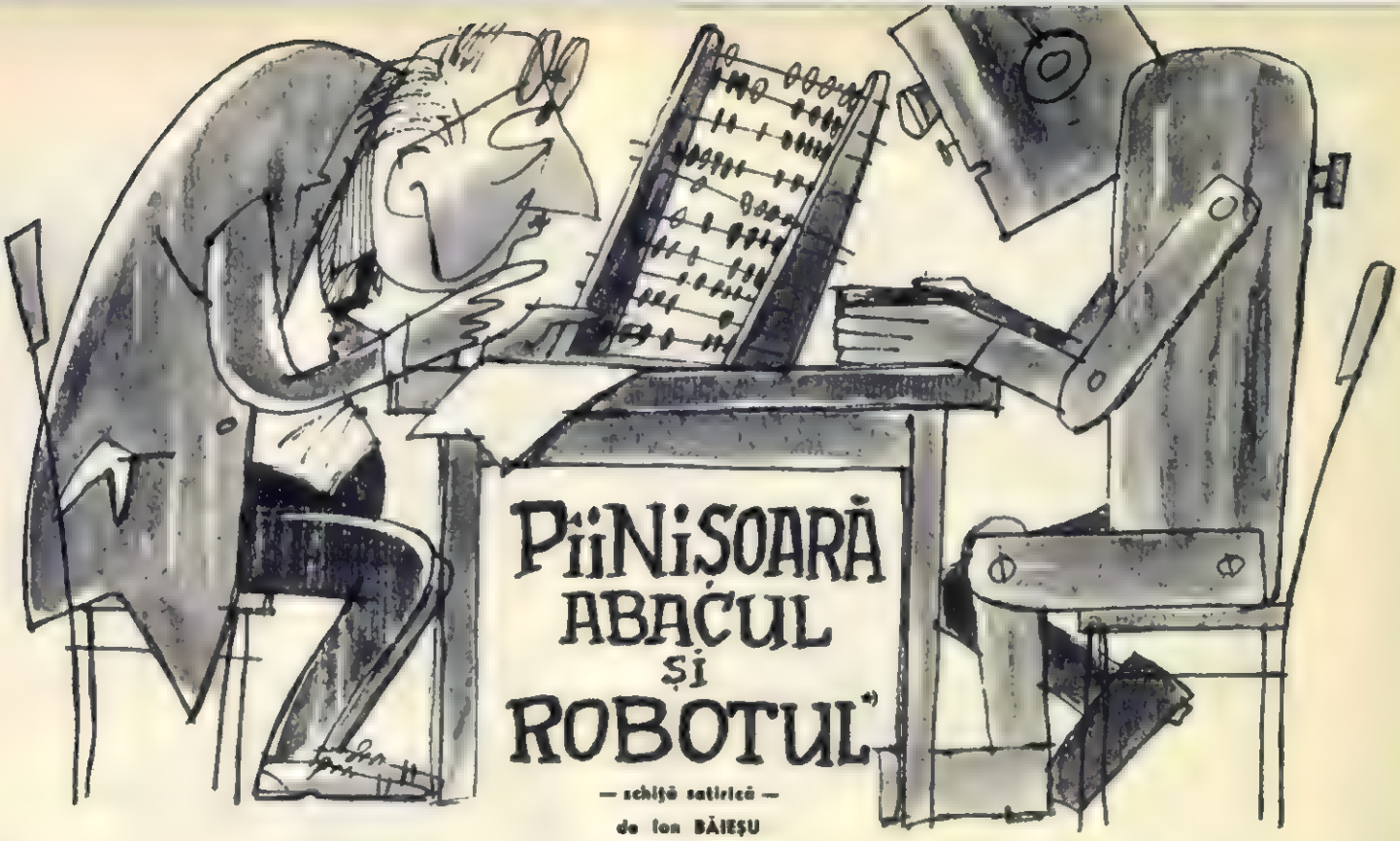

PIINIȘOARĂ ABACUL ȘI ROBOTUL*)

— schiță satirică —

de Ion BĂIEȘU

Pfinișoară ședea la biroul lui și lucra cu siguranță la abac, adunînd cu nădușeală și efort un șir de cifre lung de 25 de centimetri. Bilele abacului țăcăneau vioi, cu un sunet scurt, regulat și industrial. Pfinișoară lucra atît de absorbit și cu atîta sîrguință, încît și ochii lui păreau tot două bile de abac, care alergau pe sîrmă de colo-colo, neîncetat. Era soare afară (cîteva raze ajungeau chiar și pe ceafa lui Pfinișoară), sandvișurile cu parizer și telemea de oaie așteptau ora 11 spre a fi consumate, adică totul era perfect, normal. Tocmai într-o asemenea zi profund obișnuită, care nu prevedea absolut nici un fel de schimbări în viața salariatului Pfinișoară, a intrat pe ușa biroului său un robot. Înalt cît un om de un metru și șaizeci și doi de centimetri, cu capul mare și pătrat, cu o antenă în creștet, cu un ochi ciclopic în frunte, cu burta dreaptă, cu picioarele puțin crăcănate și groase, robotul a deschis, cum ziceam, ușa, și a intrat foarte sigur pe el în birou, ca și cum ar fi fost un coleg de serviciu care a venit să-i ceară o țigară. Văzîndu-l, Pfinișoară a rămas cu degetul încremenit pe abac și, măcar că era absolut chel, spaima lui nu putea fi ilustrată decît cu clasica expresie: „i s-a făcut părul măciucă". El a avut însă suficientă prezență de spirit ca să se comporte demn, să nu se arate copleșit de surprins.

Robotul s-a așezat pe scaun (scaunul a pîrîit cumplit sub el) și a rostit următoarele cuvinte, cu o voce de-a dreptul omenească:

— Bună ziua, tovarășe Pfinișoară.

Pfinișoară s-a înclinat emoționat în fața robotului, după care a luat o poziție de expectativă, așa cum cred că ar proceda oricine în fața unui robot ale cărui intenții nu le cunoaște.

— Ce faci — continuă robotul — muncești?

— Muncesc — răspunse Pfinișoară cu aerul celui care vrea să dea de înțeles că da, muncește și el, dar poate că nu atît de bine ca alții.

— Dar cu sănătatea cum te simți? — îl întrebă robotul mai departe, prietenește.

— Mă simt bine, mulțumesc.

— Copii ai?

— Am doi. Căsătoriți, la casa lor.

— Ce preocupări ai în afara serviciului? Duci o viață simplă sau complexă?

— Simplă. După-amiază fac de obicei o plimbare, văd eventual un film. Încolo totul e simplu și normal. Nu am complexe.

— Problemele privind progresul tehnic te preocupă?

— Foarte puțin.

— Atunci — spuse robotul răsuflînd ușurat — cu dumneata va fi mai simplu. Ne vom înțelege repede. Așadar, dragă tovarășe Pfinișoară, am venit să te anunț că începînd de astăzi atribuțiunile abacului dumitale trec în sarcina mea.

Pfinișoară se făcu galben și întinse gîtul spre robot, întrebînd răgușit:

— Nu înțeleg. Abacul meu funcționează încă perfect. Bilele lui au puțin lustru de atîta întrebuințare, dar asta le face să alunece și mai repede.

— Asta e adevărat, dar abacul nu mai corespunde nivelului de dezvoltare a tehnicii și, în mod logic, trebuie să fie înlocuit. Ceea ce face abacul în opt ore, eu rezolv în cîteva secunde. Nu trebuie să te superi pe mine, eu sînt o mașină, nu am sentimente, deci nu-ți pot purta nici un fel de pică. Dimpotrivă, aș putea spune că-mi ești chiar simpatic de cînd mi-ai spus că citești „Urzica", seara în pat.

Supus, Pfinișoară se ridică de la birou și dădu să se îndrepte spre ușă, încă uluit și zăpăcit de întorsătura vieții lui.

— Și acum ce se va întîmpla cu mine?

— Asta nu trebuie să te îngrijoreze. Vei fi dat la un alt sector, unde eu nu mă pricep. Abacul însă e definitiv scos din muncă. Va fi retopit, va deveni materie primă, după care se va transforma într-un produs nou și modern.

Pfinișoară asculta totul ca în vis, și tot ca în vis începu să mîngîie în neștire abacul lui vechi și credincios. Sufletul îi era sfîșiat de fiara nemiloasă a tristeții despărțirii, cea mai tristă dintre triste. Douăzeci și șapte de ani el și cu abacul trăiseră într-o perfectă armonie. Uneori nici nu mai știa dacă el este abacul sau abacul este el. Se întîlneau la ora 7 dimineața, luau cîteva hîrtii în față și, vreme de opt ore, țac, țac, mai lucrau, mai se opreau, uneori greșeau și luau lucrul de la început, încet, fără grabă, bătrînește. Istoria își urma cursul ei firesc, alergînd cînd mai repede, cînd mai încet, ca bilele abacului pe sîrmă. Viața lui Pfinișoară se desfășura atît de frumos și de normal, încît cuceririle tehnicii nu i se păruseră niciodată că vor putea să intervină pe coordonatele existenței sale. Și acum, iată, dintr-o dată, un robot vine să ia locul abacului lui. De ce? Cu ce drept? Oare abacul acesta — așa vechi și demodat cum e — nu mai are dreptul la existență? Nu se mai ține oare cont de meritele lui? Progresul tehnic este un fapt incontestabil și pozitiv, dar oare abacul, care a avut o misiune istorică la vremea sa, merită un asemenea tratament inuman? Să fie înjosit și jignit de către o tinichea cu bec în frunte?

Și, dintr-o dată, Pfinișoară ajunse la concluzia că e și el om, că are și el personalitatea lui care nu trebuie călcată în picioare de fitecine. Și ca să-și dovedească lui însuși aceasta, Pfinișoară apucă abacul și-l lovi pe neașteptate pe robot. Antena i se frînse, iar becul din frunte se prefăcu în țăndări. Peste cîteva clipe se prăbuși.

Pfinișoară fu surprins el însuși de facilitatea cu care învinsese rivalul abacului și se simți puternic în fața istoriei și a mersului ei ireversibil. Iată că el, Pfinișoară, era în stare să o supună — și nu invers. Ca să-și dea și mai mult curaj, săvîrși chiar un gest simbolic; îl scuipă pe robot în frunte și călcă peste el ca peste un cadavru.

După aceea, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, începu să țăcăne din abac, liniștit și vihnit.

Nefericitul habar n-avea însă că robotul era înzestrat, printre alte instalații, și cu un fel de atelier propriu de reparații. În clipa căderii, un buton declanșă atelierul automat de reparații și acesta începu să pună la punct, cu rapiditate, defecțiunile produse de lovitura dată de Pfinișoară. Astfel, peste șapte minute de la accident, robotul se ridică în picioare teafăr și în deplină capacitate de funcționare.

Fără grabă, liniștit, el se duse spre Pfinișoară, îl luă de gulerul hainei și-l privi cumplit, cu ochiul lui ciclopic sclipind spre roșu. Apoi îi spuse calm:

— De fapt, ar fi trebuit să te arunc prin ușă, dar neavînd sentimente, n-am să fiu răzbunător și te iert. Du-te și ia-ți noul serviciu în primire. În drum, treci pe la magazie și predă abacul.

Pfinișoară stătu cîteva clipe pe gînduri, exact atît cît îi trebuia ca să-și dea seama că nu are altă soluție, și plecă. Mergea pe coridor asemenea bătrînului tată din poezia lui George Coșbuc „Trei, Doamne, și toți trei", cînd află că i-au căzut fiii în război. Era, cu alte cuvinte, zdrobit moralmente. Ajuns la ușa magaziei, mai întîrzie cu abacul în brațe cîteva clipe. Îl strînse puternic la piept și-și trecu obrazul pe bilele lui lustruite. Plînse cîteva clipe, apoi intră în magazie.

— V-am adus abacul — spuse Pfinișoară cu lacrimi în ochi.

— Era și timpul — spuse sever magazinerul.

— O să-l dați la topit?

— Bineînțeles.

— Atunci — spuse Pfinișoară cu glasul înecat de plîns — v-aș ruga să-l topiți la o temperatură mai mică... Știți... el e mai firav, mai...

Drept răspuns, magazinerul luă abacul și-l aruncă într-o grămadă de fier vechi, cu o indiferență uimitoare.

Pfinișoară plecă distrus. Se prezentă la noul loc de muncă, luă hîrtiile în față și spuse oftînd:

— Totuși, robotul ăla a fost un băiat bun. Cu mine personal s-a purtat omenește...

Ilustrația de I. ARNO

*) Din volumul „Oameni cu sînțul umerului", sub tipar la Editura tineretului.

O producție a studioului cinematografic „București"

Cu: [illegible] Popescu, Grigore Albini, Ilinca Tomoroveanu, Nunuța Hedeș, Octavian Cotescu, Sandu Stoiciu, Traian Stănescu, Ion Bănăceanu, Lulu Crucean, Elefterie Mihalache.

Dragoste lungă de-o seară

SCENARIUL:
Alecu Ivan Ghilia
REGIA:
Horea Popescu
IMAGINEA:
Nicu Stan
MUZICA:
Liviu Glodeanu
DECORURI:
Arh. Liviu Popa

De la una la alta

REÎNTÎLNIRE CU GALILEO GALILEI...

Într-o vitrină a Muzeului Olteniei se găsește expusă în momentul de față una din cele mai valoroase cărți științifice ale omenirii. Este vorba de o vastită lucrare a lui Galileo Galilei, cunoscută de peste trei secole sub denumirea prescurtată de „Discorsi" („Discuții și demonstrații matematice în jurul a două noi științe în legătură cu mecanica și mișcările locale"). În această operă științifică Galileo Galilei face bilanțul cercetărilor sale în domeniul fizicii și fundamentează legile mecanicii. Cartea respectivă a fost tipărită în anul 1638 de către editura Elzevir din Leyda (Olanda), iar exemplarul aflat acum la Craiova, în ciuda celor 326 de ani care au trecut de la ieșirea sa de sub teascuri, se păstrează într-o stare bună. Volumul are un format obișnuit, numără 310 pagini, copertele sînt cartonate și acoperite cu piele albă, iar textul (în italiană și latină) este redat printr-un tipar excelent. Zeci de figuri geometrice, scheme și desene completează textul.

Întreaga lucrare este prezentată prin mijlocirea faimosului dialog folosit și în alte lucrări de Galileo Galilei, la acesta „discorsi" științifice dulnd parte trei personaje : Salviati, Sagredo și Simplicio.

★

Cum a ajuns această prețioasă carte la Craiova ? Greu de răspuns. Un lucru este însă cert : ea a aparținut familiei craiovene Otetelișanu care a păstrat-o multă vreme în biblioteca sa. În urmă cu mulți ani biblioteca respectivă, sau numai o parte din ea, a ajuns la Muzeul Olteniei sub titlul de donație. Iar nu demult, cu prilejul reorganizării muzeului, lucrarea lui Galileo Galilei (exponatul cu nr. 399) a fost scoasă și expusă ca una din „piesele de rezistență".

„Discorsi"-urile lui Galileo Galilei sînt binecunoscute nu numai celor ce studiază științele concrete, ci și cercetătorilor în toate domeniile științei. Cartea a fost scrisă de Galileo Galilei în 1635, în ultimii ani ai vieții sale, a scris-o în taină, în timp ce se afla în căsuța de lîngă Florența, sub paza unui călugăr al inchiziției. Manuscrisul a fost ținut ascuns doi ani pînă în 1637, cînd unul din tinerii săi emuli l-a strecurat peste frontiera italiană, ducîndu-l în Olanda, unde, după un an a văzut lumina tiparului. La acea vreme Galileo Galilei avea vîrsta de 74 de ani.

★

Atrăgînd atenția asupra exemplarului din „Discorsi", aflat la Craiova, reamintim că în urmă cu cîțiva ani „Flacăra" a semnalat prezența, tot într-o colecție din țară, de data aceea, la Satu-Mare, a unui exemplar din cealaltă mare operă științifică a lui Galileo Galilei : faimosul „Dialog despre cele două sisteme principale ale lumii, ptolomeic și copernician" — lucrare care l-a dus pe marele învățat italian pînă aproape de flăcările rogului.

F. URSEANU

Coperta interioară.

Shakespeare

ORIZONTAL : 1. Romeo pentru actor, Julieta pentru actriță (sing.) — Rege al Scoției, ucis de Macbeth, în tragedia lui Shakespeare — Celebră tragedie a marelui dramaturg. 2. Venit domnesc (od.) — Personaj din tragedia „Antoniu și Cleopatra" de Shakespeare — Marele dramaturg a scris treizeci și șapte asemenea opere. 3. Închegat — Diviziune într-o operă dramatică — Aici. 4. O altă capodoperă de Shakespeare (3 cuv.). 5. Nu tot aceia — Arbore ale cărui frunze simbolizează gloria poetică. 6. Începe reizarea ! — Pronume 7. Sfîrșitul lui Egeu, din „Visul unei nopți de vară" ! — Semiglobi 8. Rîu ce se varsă în Marea Nordului — Personaj din tragedia „Henric al V-lea". 9. Uitat — Veneția, de pildă, în care Shakespeare a situat acțiunea unora din capodoperele sale. 10. În săli ! — Rol. 11. Gen literar — Aspect atrăgător al unei femei. 12. Bătrînul rege, titular al unei tragedii de Shakespeare — Soarele din rampă ! 13. Pomadă — Frost fardat. 14. Localitate în Asia Mică — Partenerul ei. 15. Se zice că, pentru a-și cîștiga existența, Shakespeare a fost silit vreme constrîns să păzească aceste animale la porțile unui teatru din Londra — În mijlocul tragediei „Coriolan" ! 16. Cele ! — Personaj feminin din tragedia „Pericles" — Personaj din tragedia „Romeo și Julieta". 17. Muntele pe care Hercule și-a înălțat rogul — Tragică la sfîrșit ! — Pradă — Miazănoapte. 18. Nefericita soție a lui Othello — În Londra ! 19. Celebră comedie de Shakespeare (2 cuv.).

VERTICAL : 1. Titular al unei tragedii de Shakespeare — Eroină în tragedia „Hamlet" — Îi poartă mai mulți din eroii pieselor lui Shakespeare. 2. Munte în Corsica — Pronume — M — Altă tragedie a marelui dramaturg, a cărei paternitate i-a fost contestată. 3. Personaj din tragedia „Hamlet" — Soția lui Iago, din tragedia „Othello" — Para — Volum dintr-o operă. 4. Tragedie de Shakespeare a cărei acțiune se petrece în timpul războiului troian (3 cuv.) 5. În numele Emiliei ! — Și în tragedie și în comedie ! 6. Recipiente — Pronume demonstrativ. 7. În total ! — Nuni. 8. Dar — Dumitru Niculescu. 9. Înnegriți de soare — Trei într-un baxn de Creangă (sing). 10. Poftim, amical — Vază. 11. Ori — Iubire. 12. Într-o clipă ! — Rod. 13. Destoinici — Acut ! 14. Pronume... muzical — Personaj feminin din tragedia „Henric al VI-lea" — Regele zînelor din comedia „Visul unei nopți de vară". 15. Aidoma — Personaj din comedia „Necazurile dragostei" — Vas de lut — Aducători de furtună. 16. Fluviu în Franța — Dispoziții — Constelație. 17. Arborele lui Eminescu — Fiară — Acolo unde s-a născut și a murit William Shakespeare.

DEZLEGAREA JOCULUI „CASA", APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

ORIZONTAL : 1) Cămin — Căsuță. 2) Ulicioară — Ep. 3) Ri — Usiță — Oră. 4) Aparat — Gr — Ar. 5) Tipi — Adăpost. 6) Ață — P — Uz — Res. 7) E — Triluri — M. 8) A — Frigare — Ve. 9) Lia — N — Pi — Vin. 10) Bunescu — Vest. 11) Anas — Arta — Eu. 12) Corturi — Scul.

Arii din opere

Desene de Rik AUERBACH

DON JOSÉ: „Mi-ai aruncat această floarea..."

(Carmen, actul II)

CAVARADOSSI: „Cu este minuțeee, micuțe și gingașeee..."

(Tosca, actul III)

CIO CIO SAN: „...Am șaisprezece ani !"

(Butterfly, actul I)

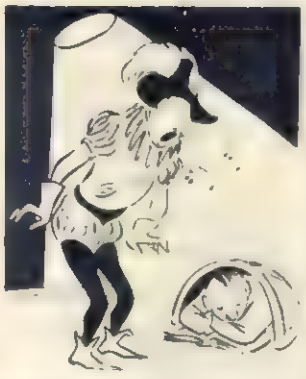

CONTELE DE LUNA: „...Nici măcar o șoaptă nu se mai audeee..."

(Trubadurul, actul II)

CANIO: „Haina și-o puneee...

(Paiațe, actul I)

Prima scrisoare

Într-un anume fel, tinerii noştiri au şi acum foarte mulţi prieteni; în trei din cele patru blocuri-turn ale Hunedoarei locuiesc numai tineri muncitori ca şi ei. Biblioteca, clubul, sala de sport îi adună adeseori împreună pentru multe ore.

La redacţie a sosit o scrisoare. Una dintre zecile de corespondenţe pe care le primim zilnic. N-are nimic neobişnuit în ea. Doi tineri hunedoreni de la Combinatul siderurgic vor să-şi facă prieteni în toată ţara (ce poate fi mai firesc la cei nici douăzeci de ani ai lor?). Ne-au scris cu rugămintea de a le publica adresa şi cu speranţa că vor primi în curînd răspunsuri care vor fi tot atîtea începuturi de prietenie.

A cui va fi prima scrisoare? — se întrebau pe bună dreptate cei doi băieţi.

— Într-un anume fel, este tot a voastră — le răspundem noi acum. O trimitem, în numele vostru, prin rîndurile de faţă, tuturor acelora care vor să lege prietenie cu voi.

Aşadar, să facem cunoştinţă cu doi din viitorii dv prieteni : Nicolae Sersea şi Ion Marcu.

O spunem de la început : biografia lor nu conţine nici un grăunte de extraordinar ; e un pic de romantism în ea, atîta tot (se înţelege, e vorba de romantismul robust şi nu de reveria goală).

Cu mai mulţi ani în urmă, povestea lor s-ar fi putut numi a unor tineri care „au plecat în lume". Astăzi însă...

Toţi ştiau că Nicolae Sersea, băiatul unor colectivişti din Poseşti, a îndrăgit munca pe şantierul de locuinţe din preajma Gării de sud din Ploieşti ; cu atît mai mult cu cît, în meseria de constructor, avea cunoştinţe serioase căpătate în cei trei ani de şcoală profesională. Dar... şi aici intervine, dacă vreţi, romantismul : o rudă, furnalist la Hunedoara, i-a vorbit într-o bună zi numai şi numai despre Combinatul siderurgic. Nu ştiu ce anume i-o fi spus (cîte imagini nu tre-

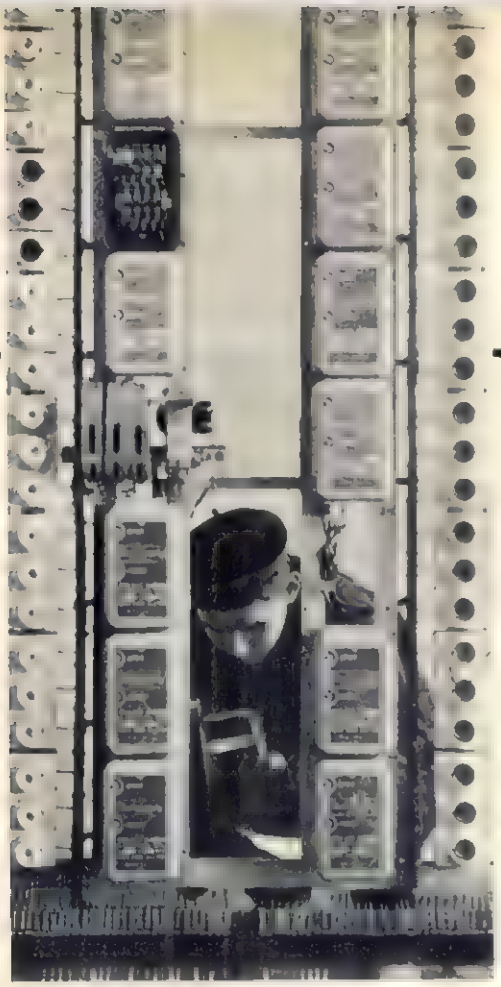

„In materie de electricitate, cred că nici la 50 de ani nu se poate spune că ştii totul" — mărturiseşte Sersea. Cu atît mai mult cu cît eşti proaspăt în meserie, iar aparatele moderne cer cunoştinţe serioase. Un ajutor al unui muncitor mai vechi este totdeauna binevenit.

zeşte această cetate a oţelului !) ; cert este că din ce a aflat atunci, cu ce mai ştia el din cărţi, ceea ce reporterii numesc „oraşul flăcărilor" a devenit pentru Nicolae un loc care-l chema tot mai puternic. La sfîrşitul verii trecute s-a hotărît : va merge la Hunedoara. N-a fost o plecare în lume fără rost, pornită de dragul hoinărelii de ici-colo, căci iată, după calificare, Sersea este considerat un muncitor destoinic, ce se străduie să-şi însuşească încă o meserie pe lîngă cea de constructor : aceea de electrician.

★

— La cît timp după vărul tău (primul nostru erou este rudă cu celălalt tînăr) ai venit la Hunedoara ? — l-am întrebat pe Ion Marcu, un băieţandru despre care aflăm că este cel mai tînăr din echipa de electricieni de la aglomeratorul nou.

— Ştiu şi eu ? Dacă Nicu a venit cu primul tren, eu am sosit cu al doilea, să zicem... Dar chiar dacă nu mi-ar fi scris el, tot aici aş fi venit.

E lesne de înţeles. Marcu are doi fraţi, unul, maistru la furnalul de 1.000 m³, iar altul strungar, hunedoreni de mulţi ani. Băiatul n-a stat nici o clipă în cumpănă cînd a terminat cele şapte clase elementare : meseria o va învăţa la Hunedoara, pe care, după cum ne mărturiseşte, „o ştia pe de rost" de multă vreme. Ceea ce şi face în prezent.

★

V-am spus doar o parte din povestea celor doi tineri ai noştri care „au plecat în lume" ; o lume pe care ar fi putut-o întîlni în oricare altă parte a ţării, la Oneşti, ca şi la Reşiţa, la Galaţi sau pe Argeş, pretutindeni unde se află marea familie a muncitorilor.

Restul biografiei, cea care se încheagă astăzi din preocupările de zi cu zi, o vor povesti în alt chip mărturiile aparatului de fotografiat.

Magda MIHĂILESCU
Fotografii de Elena GHERA

„Nu înţeleg de ce ai lăsat din mînă povestirile lui Tolstoi — i-a spus, nu o dată, prietenul său mai mare lui Ion Marcu — sau poate eşti prea mic să le înţelegi". De fapt, trebuie să ştiţi că amîndoi iubesc literatura, numai că, deocamdată, Marcu susţine că romanele istorice sînt cele mai interesante. Eventual poate fi şi asta un subiect de discuţie cu viitorii prieteni, nu ? (Fotografia din stînga.) Aici părerile nu mai sînt împărţite : spectacolele de dansuri şi muzică populară sînt pe placul amîndurora. „Cumpărăm imediat bilete şi cu ocazia asta ne interesăm dacă nu cumva va veni în turneu pe la noi şi Ansamblul folcloric al Sfatului Popular al Capitalei" (fotografia din dreapta).

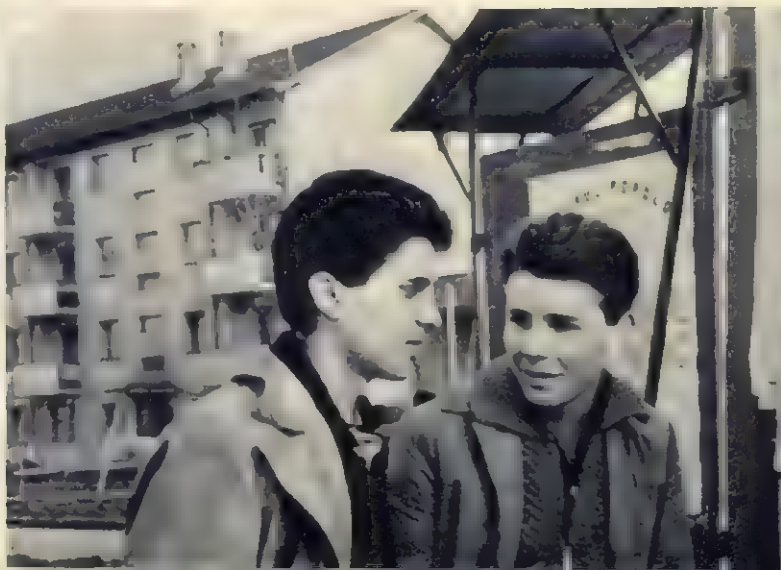

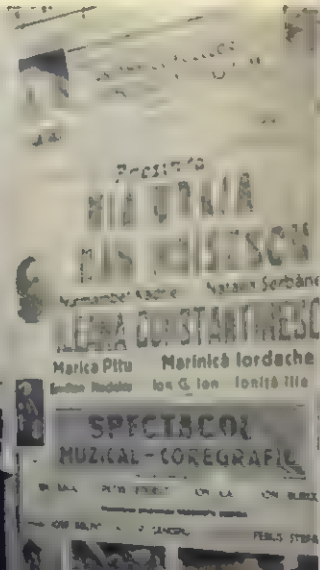

„SĂRUTUL" LUI BRÎNCUȘI

„În «Flacăra» nr. 13/1964, în articolul intitulat «Brîncuși în muzeele lumii» se afirmă că «Sărutul», una din operele marelui sculptor român, se află la Paris. O carte recent apărută la București semnalează «Sărutul» în Statele Unite. Vreau să aflu exact unde se află această sculptură ?"

Adrian HIOC
elev, București

Răspunsul redacției : O seamă de opere ale lui Brîncuși, printre care și „Sărutul", au fost create de sculptor în mai multe variante.

dialog

CU ZECI DE ANI ÎN URMĂ...

În nr. 5/1964 al „Flacării" ați reprodus trei ilustrate vechi, azi rarități, pe care vi le-a trimis un colecționar din com. Cudalbi (reg. Galați) — profesorul Șt. Andronache. Îndemnat de acest fapt vă trimit și eu două piese interesante. Una din ele redă aspectul plajei de la Mamaia în urmă cu jumătate de secol, iar cealaltă, centrul orașului Baia-Mare acum patru decenii. După cum se știe, cu totul altă este înfățișarea de azi atît a plajei de la Mamaia, cît și a orașului Baia-Mare.

Ioan POPESCU
contabil, Sibiu

ÎNCEPUTURILE OPERETEI

„Aș dori să cunosc începuturile și evoluția operetei".

Mariana APRIOTESEI
Pașcu

Răspunde VIRGINICA ROMANOVSKY, artistă emerită.

Pe actul de naștere al operetei dat trecute cîteva date pe care astăzi nu le mai contestă nimeni. Așadar : locul nașterii — Paris ; anul — 1858 ; părinte — Offenbach ; primul ei nume — „Orfeu în infern". Dar antecedentele operetei le găsim în acele „muzichette" sau „intermezzi" care se executau în lungile și plictisitoarele pauze ale spectacolelor de operă, cu intenția de a reconforta publicul, sau în acele piese satirice și în vodevilurile de la începuturile secolului al XIX-lea, mult gustate de publicul vremii. Cu timpul, s-au adăugat la șirul creatorilor operetei clasice o serie de renumiți compozitori ca Suppé, Strauss, Millöcker și Zeller. Dar Offenbach rămîne cel mai prodigios dintre ei, scriind aproape 100 de operete, dintre care multe într-un singur act. Să citim printre cele mai cunoscute, jucate pe multe scene ale lumii, lucrările „Frumoasa Elena", „Viața pariziană", „Pericola", „Madame Favart". După Offenbach se remarcă, de data aceasta la Viena, vestitul creator de valuri Johann Strauss (fiul).

Pe linia lui Offenbach au scris operete și Lecocq („Giroflé-Girofla"), și Hervé („Mam'zelle Nitouche"). Cu tot caracterul de comedie muzicală al acestor lucrări, ele au rămas și în repertoriul teatrelor de operetă.

La Viena, datorită lui Franz von Suppé, Millöcker și Zeller se afirmă opereta clasică prin „Frumoasa Galathea" și „Boccaccio" de Suppé ; apoi prin „Studentul cerșetor" și „Gasparone" de Millöcker, precum și prin celebra operetă „Vînzătorul de păsări" și „Minerul" de Zeller.

Înainte de primul război mondial, opereta este tot mai mult îmbrățișată de public. Valsul este îmbogățit cu ritmul „fox"-ului. Se tinde spre opereta dansantă, modernă, care păstrează încă compartimentele clasice : liric și comic-satiric.

În această privință cel mai reprezentativ compozitor este Franz Lehar, care îndeosebi prin operetele „Văduva veselă", „Contele de Luxemburg" și „Dragostea de țigan" se afirmă cu strălucire, creînd apoi și alte lucrări de succes ca „Paganini", „Țara surîsului", „Giuditta".

La loc de frunte, în literatura operetei mondiale, stau și lucrările lui Kálman : „Silvia", „Contesa Maritza", „Prințesa circului", „Baiadera" ș.a.

La acest capitol se mai înscrie o serie de foarte talentați compozitori de operetă : Oskar Strauss, Leo Fall, Oskar Nedbal, Edmund Eysler, Kollo, Gilbert, Linke, Paul Abraham.

În zilele noastre opereta a luat un nou avînt, păstrînd profilul clasic-modern, dar dînd o accentuată deosebită folclorului muzical al fiecărui popor.

Opereta românească — prin Gherase Dendrino, Filaret Barbu, Florin Comișel, Elly Roman, N. Kirculescu, Gh. Dumitrescu, Viorel Doboș — a găsit un drum nou, stiluri noi, aducînd o contribuție valoroasă în paleta reîmprospătată și dragă a operetei universale.

APA GREA

„Ce este și cum se produce apa grea ?"

Marcela ENE
elevă, Galați

Răspunde MARIUS PETRAȘCU, candidat în științe fizico-matematice, de la Institutul de fizică atomică al Academiei R. P. Române.

Existența apei grele a fost pusă în evidență de-abia în 1931, cînd fizicianul american Harold Urey a descoperit prezența în natură a deuteriului — izotopul cu masa 2 a hidrogenului. Izotopul deuteriu se mai numește și hidrogen greu, iar oxidul de deuteriu, a cărui formulă chimică se scrie D_2O, este tocmai ceea ce se înțelege sub denumirea de apă grea.

În natură apa grea, D_2O, se găsește într-un procent foarte scăzut față de apa ușoară, obișnuită, adică H_2O. Cam la 6.000 de litri de apă se află doar un litru de apă grea. Datorită acestui fapt extragerea apei grele din apa obișnuită este o operație complicată și costisitoare. Apa grea este un element foarte important pentru construirea reactoarelor nucleare. În anumite tipuri de reactoare este necesară încetinirea neutronilor plini la o viteză de circa 2 km pe secundă. Avînd această viteză ei cauzează, cu o foarte mare probabilitate, fisiunea nucleelor de uraniu. Or, cel mai bun încetinitor (moderator) pentru neutroni este deuteriul din apa grea.

Pentru funcționarea unui reactor nuclear de putere mare sînt necesare circa 100 tone apă grea. Se apreciază că, la sfîrșitul actualului deceniu, pentru nevoile energeticii nucleare vor fi necesare, numai în Europa, peste 2.000 tone de apă grea, anual. Aceasta a determinat dezvoltarea unei întregi industrii pentru procurarea apei grele. Actualmente se folosesc îndeosebi metodele bazate pe distilarea hidrogenului lichid sau pe baza schimbului izotopic între apă și hidrogenul sulfurat. Uneori se folosește, în combinație cu aceste metode, metoda electrolizei și a distilării apei.

Un rol și mai important în energetica nucleară îl va fi rezervat apei grele în momentul în care se va soluționa problema reacțiilor termonucleare controlate. Se consideră că rezerva de energie a viitorului o reprezintă cantitățile practic inepuizabile de apă grea din mări și oceane.

NOUTĂȚI FILATELICE

„Aș dori să cunosc unele noutăți filatelice".

D. FALCAȘ
com. Chirnogeni
reg. Dobrogea

Iată cîteva dintre noutățile filatelice internaționale care ne-au parvenit în ultima vreme :

Conferința Națiunilor Unite de la Geneva pentru comerț și dezvoltare a prilejuit administrației poștale a Organizației Națiunilor Unite emiterea unei noi serii de 2 mărci poștale. Consacrate acestui important eveniment, mărcile poștale amintite redau sugestiv în imaginile lor ideea întăririi păcii prin dezvoltarea legăturilor comerciale între toate țările. Valorile nominale ale celor două mărci poștale sînt de 5 cenți și 11 cenți.

În ultimele săptămîni poșta japoneză a consacrat noi mărci poștale parcurilor naționale — rezervații naturale apreciate pentru frumusețea peisajelor și unor plante și arbori rari, care alcătuiesc fondul turistic al insulelor arhipelagului nipon. Astfel, o marcă poștală în valoare de 10 yeni (tipărită în policromie) redă în desenul ei o imagine din parcul național „Nichinan-Kaigan", alte două (5 yeni și 10 yeni) reproduc două frumoase peisaje din parcul național „Hakusan", iar o marcă de 10 yeni este consacrată frumuseților parcului național „Wakasawan".

Jocurile Olimpice de la Tokio continuă să inspire administrațiile poștale ale țărilor ce și-au anunțat participarea prin emiterea de noi mărci poștale. Recent, în Paraguay a fost pusă în circulație o serie de 8 valori și 2 colițe al căror nominal total este de 82 guarani și 20 cenți.

„SUBMARINUL A EXISTAT MAI DE MULT"

În „Flacăra" nr. 3/1964, am citit la rubrica „Cadran internațional" o notă intitulată „Bunicul submarinului", materialul respectiv, așa cum subliniază publicația dv, fiind reprodus după revista „Zeit im Bild" care apare la Dresda. În legătură cu aceasta îmi iau îngăduința să fac o precizare : pe Wilhelm Bauer, născut la Dillingen în 1822, este cel care ar fi construit primul submarin din lume. Istoria submarinului este mult mai veche : există documente din anul 1578 care arată că inventarea submarinului aparține englezului Bourne. În anul 1624 olandezul Cornelius van Drebbel face o „plimbare" subacvatică în Tamisa, la Londra, avînd la bord 12 pasageri printre care și regele Iacob I. Documentele mai pomenesc și de alți constructori și inovatori pînă s-a ajuns la înalta tehnică de azi în construirea submarinelor. Nici vorbă nu poate fi însă că submarinul lui Bauer ar fi primul din lume.

S. C. TĂTARU
pensionar, București

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Lazăr Ștefan, electrician, Ghelar, str. Colonia de Sus, 210, reg. Hunedoara : literatură, cinema ; Gelu Ardeleanu, electrician, satul Ciobănuș, com. Goicoana, rn. Moinești : teme diverse ; Mariana Iancu, Ștefan Dan și Abraxic Amiral, profesori la Școala de 8 ani, com. Siliștea, rn. Medgidia, reg. Dobrogea : istorie, geografie, ilustrate ; Emilia Belciug, elevă, Pașcani, str. Cuza Vodă 44 : ilustrate ; Alexandru V. Vasilian, student, Timișoara, căminul 2, bd. Mihai Viteazu 1 : ilustrate ; Ica Homeniuc, bibliotecară, Gura Humorului, str. Ciprian Porumbescu 44, reg. Suceava : teme diverse, ilustrate ; Adina Drăgut, elevă, Brăila, str. Griviței 253 : ilustrate ; Florica Bentaru, elevă, Brăila, str. Azurului 25 : ilustrate ; Margareta Oculeanu, elevă, Brăila, str. Karl Marx 294 : ilustrate ; Ion Albu, student, Timișoara, căminul 2, bd. Mihai Viteazu 1 : teme diverse, ilustrate ; Eftimica Gunikova, studentă medicină, orașul Kotovsk, str. Cikalov 95, R.S.S. Moldovenească (U.R.S.S.) : teme diverse ; Irena Bartos, Swietochlowice 3, ul. Wolska Polskiego 25, woj. Katowice, R. P. Polonă : muzică, cinema, teme diverse (în polonă, rusă, engleză) ; Krawice Danuta, Chorow-Batory, ul. Kapacka 19/b, Wajewodztwo — Katowchie, R. P. Polonă : teme diverse, ilustrate (în polonă, germană, rusă) ; Marieta Pîrlog, Lipia, rn. Buzău : ilustrate ; Radu Sencovici, elev, Roșiori de Vede, Aleea Parcului 1 : filatelie, ilustrate ; Vasile Voicu, turnător, București, str. Foișani 16, rn. Lenin : muzică, filozofie, literatură ; Corina Perla, studentă, Galați, str. Dobrogeanu Gherea 27 : cinema, teatru, ilustrate ; Cecilia Păun, elevă, Brăila, str. Unirii 187 : ilustrate.

DIN PARTEA REDACȚIEI:

Numărul cititorilor care cer să li se publice adresele în această rubrică fiind foarte mare, adresele respective vor apărea în limita spațiului — în ordinea sosirii scrisorilor.

PRIMII PAȘI

Recent, cercul dramatic din cadrul Casei pionierilor din Sighișoara a prezentat în premieră piesa „Micuța Bix cea isteață", iar cercul coregrafic, montajul „Mingea de aur" (la fotografie), pe un libret și muzică de tov prof. Claudia Avachian, instructoarea ansamblului. Tinerii artiști amatori fac în prezent pregătiri în vederea unui turneu în cîteva orașe din țară.

A. POSTELNICARU
București

cu cititorii

LĂMÎIUL MEU E ...SUFERIND!

„De ce cad frunzele lămîiului meu, cu toate că nu sînt nici galbene, nici pătate?"

Elena MOGA
Sibiu

Răspunde ANDREEA DĂNESCU, cercetător la Grădina botanică din București.

Lămîiul — plantă citrică de origine sudică — prezintă față de căldura și lumina soarelui, se cultivă în condițiile climatice de la noi, în sere sau apartamente. În timpul verii lămîiul se scoate afară, însă e necesar să fie puțin umbrit, pentru ca să se formeze frunze sănătoase de culoare verde închis (la lumina solară directă frunzele capătă o culoare verde pal). În perioada de vară, se udă abundent cu apă nu prea rece și se aplică îngrășăminte lichide (îngrășăminte organice amestecate cu îngrășăminte minerale, ca de exemplu superfosfat sau sulfat de amoniu).

Iarna, lămîiul se poate ține în camere calde sau cu temperatură moderată în apropierea unei ferestre. Ținerea plantelor lîngă calorifer sau sobe poate constitui o cauză a căderii frunzelor, precum și a unei vegetații premature. Prezența păduchilor pe dosul frunzelor poate constitui de asemenea o cauză a căderii lor. Înlăturarea paraziților se face cu ajutorul unei cîrpe umede cu care se va șterge bine fiecare frunză în parte.

Udatul lămîiului în timpul iernii se va face rar — udarea excesivă ducînd la putrezirea rădăcinilor și îngălbenirea frunzelor, pe de altă parte însă, pămîntul nu trebuie lăsat să se usuce, deoarece la o uscăciune excesivă, frunzele se răsucesc și cad.

POȘTA NOASTRĂ

ADRIAN MUREȘAN, com. Cavnic, rn. Lăpuș. Am vrea să fim atotștiutori, dar plată și dată (cu precizie : luna și ziua — ne cereți dv)) cînd va concerta la Baia-Mare și la Cluj orchestra de muzică populară „Brîulețul" din Constanța, nu avem de unde să o cunoaștem. Cel mai bine ar fi să scrieți direct la Constanța. Sau, dacă aceasta vă e peste mînă, comitetelor pentru cultură și artă din centrele de regiune — respectiv din Baia-Mare și din Cluj.

CORNELIU I. OȚIELU, Galați. Intenția dv e lăudabilă. Dar, așa cum am mai anunțat, nu publicăm încercări literare.

VICTOR MACARIE, Comănești. Nu demult (Flacăra nr. 8 din 22 februarie a.c.) am publicat un scurt istoric al muzicii de jaz. În ce privește popoarele Extremului Orient, firește că și ele au propriile lor creații în domeniul muzicii ușoare, corespunzînd specificului național al fiecăruia în parte. În același timp și în țările Extremului Orient sînt cunoscute și răspîndite creațiile de muzică ușoară europene, nord și sud-americane. Tehnica modernă — și mai ales radioul — contribuie din plin la aceasta.

FLORIAN ARDEAN, Brașov. Pe vremuri asemenea cărți erau editate cu un scop pur comercial. Ca atare, nu vă recomandăm să vă mai străduiți măcar să găsiți această lucrare, care, privită sub optica din urmă cu 20-25 de ani, vi s-a părut poate interesantă dar, recitită azi, v-ar dezamăgi total. Există destul de multe lucrări, apărute în ultimii ani, care ne învață realmente cum să trăim sănătos. Sînt lucrări elaborate de specialiști calificați, avînd la bază cele mai noi descoperiri ale științei. Consultați în acest scop cataloagele editurilor „Medicală" și „Cultură fizică și sport".

VIRGIL CEAUȘESCU, Timișoara. Nu numai că nu ne supără, dar, cînd sînt izvorîte din dorința de a cunoaște într-adevăr ceva interesant, întrebările puse de cititori ne bucură, ne ajută de multe ori în îmbogățirea tematicii noastre și — de ce să n-o spunem ? — la îmbogățirea propriului nostru bagaj de cunoștințe. Pentru că, avînd a răspunde la întrebări din cele mai variate domenii, semnatarul acestor rînduri este la rîndul său nevoit să se documenteze și, deci, să afle el însuși o seamă de lucruri noi și interesante. Ca atare, să încercăm să vă răspundem :

1) Micul actor Kolea Burlesev, pe care l-ați văzut în „Flăcări și flori", nu are, desigur datorită vîrstei sale, un trecut cinematografic. Poate... un viitor.

2) Despre Larisa Lujina ultimele noutăți pe care vi le putem comunica sînt că a terminat turnările în filmul „Liniștea" al regizorului V. Basov, în care artista interpretează rolul unui geolog, și că recent a făcut o călătorie în Cuba.

3) Sub denumirea de pugilat, în antichitate se practica un sport ce nu înseamnă altceva decît lupta cu pumnii. Pugilatul este menționat în unul din poemele homerice — ceea ce ne arată cît de vechi este acest sport. La cea de-a 23-a olimpiadă antică, pugilatul a fost înscris și a rămas ca atare printre jocurile olimpice. În prezent pugilatul are ca moștenitor popularul sport pe care-l cunoașteți sub numele de box, iar pugilistica nu este decît o altă denumire dată boxului, cu scopul binelnțeles de a arăta legătura strînsă între acesta și lupta cu pumnii din antichitate. Care este cel mai bun pugilist român actual ? Căutați-l în lista ultimilor campioni republicani de box.

4) Care sînt cele mai mari și cele mai mici cărți din lume ? Printre cele din prima categorie amintim Atlasul geografic editat în Olanda în 1669, avînd dimensiunile de 1,15 × 1,75 metri ; Atlasul se află la „British Museum". Cea mai mică dintre cărțile cunoscute este cea tipărită la Padua în 1896 și cuprinde scrisoarea adresată de Galileo Galilei, în 1615, signorei Christina de Lorena ; cartea are 10x15 milimetri.

IOAN V. DUMITRU. Cugir. Ar însemna să risipim inutil spațiul înșirînd aci denumirile statelor ce compun S.U.A. Consultați „Micul atlas geografic", apărut în 1962 în Editura științifică. În ce privește originea denumirilor respective, vă putem spune doar că numele unora dintre state sînt de origine indiană (Dakota, Wyoming, Nebraska ș.a.), altele provin de la denumirile date de coloniștii veniți din Europa în primele secole după descoperirea Americii (Virginia, Carolina, Pennsylvania etc.) și, în sfîrșit, altele sînt de origine latino-americană, fiind date unor teritorii ce au aparținut cîndva Mexicului (New Mexico, Texas etc.).

V. SILVIAN

Natalia Zaremba, Cîmpulung-Muscel ; Corneliu Rusu, Craiova ; Georgeta Ungureanu, Roman ; Viorel Pop, București ; Maria Nistor, Alba Iulia ; N. Lepădatu, Galați — tuturor celor de mai sus li s-a răspuns prin poștă.

SPORT

Meciul de la Ploiești (Petrolul-Rapid 0 : 1) s-a caracterizat prin acțiuni dinamice. Uneori însă „dinamismul", mai ales al gazdelor, a venit în contradicție cu sportivitatea...

Un punct prețios a obținut Steagul roșu la Arad (0 : 0 cu U.T.A.) după un meci viu disputat și — după cum se vede — nu întotdeauna în limitele regulamentului.

ÎN CUPA REVISTEI „FLACĂRA"

RAPID A TRECUT ÎN FRUNTE
Farul și Steagul roșu au obținut cîte un punct

Iată cum arată clasamentul în disputa pentru cupa oferită de revista noastră echipei din divizia A care realizează cele mai bune rezultate în deplasare.

1. **RAPID**	9	5	3	1	14 : 9	13
2. **DINAMO BUCUREȘTI**	8	5	1	2	14 : 6	11
3. **STEAUA**	8	4	1	3	16 : 15	9
4. **PROGRESUL**	9	3	2	4	14 : 17	8
5. **STEAGUL ROȘU**	9	3	2	4	7 : 14	8
6. **FARUL**	9	2	1	6	7 : 18	5
7. **PETROLUL**	8	1	2	5	7 : 6	4
8. **ȘTIINȚA CLUJ**	9	1	1	7	7 : 19	3
9. **DINAMO PITEȘTI**	9	0	3	6	5 : 16	3
10. **ȘTIINȚA TIMIȘOARA**	9	0	2	7	4 : 17	2
11. **SIDERURGISTUL**	10	1	0	9	7 : 30	2
12. **CRIȘUL**	9	1	0	8	5 : 26	2
13. **U.T.A.**	7	0	2	5	2 : 11	2
14. **C.S.M.S.**	8	0	0	8	8 : 25	0

Așadar, pînă în prezent, echipele bucureștene, și în primul rînd **Rapid**, s-au comportat cel mai bine în meciurile jucate în deplasare. Din 9 meciuri jucate pe terenul adversarului, **Rapid** a cîștigat 5 și a obținut egalitate în 3 meciuri. Echipa din Giulești este urmată de **Dinamo, Steaua** și **Progresul (Dinamo** și **Steaua** cu cîte un joc mai puțin). După etapa viitoare — cînd **Rapid** și **Progresul**, jucînd acasă, nu vor acumula puncte, iar **Dinamo** și **Steaua** vor juca în deplasare (Galați și respectiv Oradea) — sînt de prevăzut noi modificări în fruntea clasamentului.

Moda

LA LUCRU ŞI PE STRADĂ

Vă oferim cîteva modele alese din colecţiile de primăvară prezentate recent de creatorii de modă din ţara noastră, Italia şi Republica Democrată Germană.

Rochia din două piese (foto 1), confecţionată din stofă ecosez, e deosebit de practică în simplitatea ei. Decolteul, în formă de V, e completat, în zilele răcoroase, de un pulover sau un plastron de tricot.

Croiala confortabilă şi jerseul moale din care sînt lucrate fac din aceste costume în două piese (foto 2 şi 5) ţinute recomandabile pentru toate ocaziile.

O bluză albă care poate fi schimbată des, o fustă în carouri şi o vestă într-una din culorile ecosezului şi iată un costum (foto 3) care va cuceri fără îndoială sufragiile tinerelor fete.

Pentru cele care s-au plictisit de „veşnica" fustă şi bluză, o rochie de croială „princesse" (foto 4) care poate fi purtată cu succes la orice oră a zilei.

FOTOCRONICA FLACĂRII

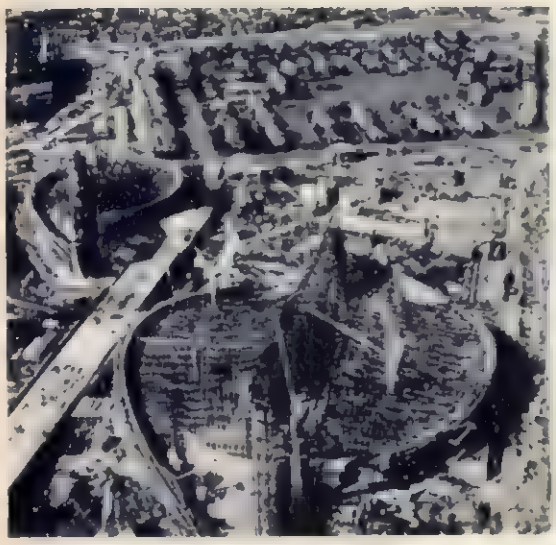

La Tokio sînt în toi pregătirile pentru olimpiadă. În fotografie : vedere din avion a șantierului viitorului stadion național ; în planul al doilea, în stînga, se poate vedea construcția complexului nautic, care va avea două piscine, una de 50 m lungime și alta de 25 m pentru sărituri ; în dreapta : satul olimpic.

Greva medicilor belgieni, prin care aceștia se opun acordării de asistență medicală în baza legii asigurărilor sociale, a stîrnit protestul maselor largi muncitoare, care nu vor să fie la cheremul onorariilor arbitrare practicate de cabinetele particulare. În fotografie : muncitori din localitatea Seraing manifestează împotriva grevei, purtînd pancarte pe care scrie : „Pentru o îngrijire medicală gratuită", „Ipocriților, respectați-l pe Hipocrat".

În fața unui centru de recrutare din New York, pichete de demonstranți cer să se pună capăt intervenției S.U.A. în războiul din Vietnamul de sud împotriva forțelor patriotice.

Doi tineri francezi din Montceau-les-Mines, Alain Jarrige (sus) și Joseph Gadak (jos), au pornit într-o lungă călătorie urmînd să parcurgă 22.000 km pe bicicletă și să ajungă la Tokio pentru a fi prezenți la începerea Jocurilor Olimpice.

În fața bazei militare aeriene americane de la Ruislip, din apropierea Londrei, a avut loc recent o demonstrație pentru pace și dezarmare, organizată de tineri adversari ai înarmării nucleare din Anglia.

Printre actualele mijloace de locomoție din capitala sovietică se află și troleibuzul cu remorcă, avînd o capacitate de 180 pasageri.

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie.
Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10—int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA : Ion Vulpescu.

41.505

Iejeră practică modernă

BLUZELE, JACHETELE, SCAMPOLOURILE TRICOTATE DIN BUMBAC ÎN MODELE ŞI CULORI VARIATE — SÎNT ÎMBRĂCĂMINTEA IDEALĂ PENTRU SERVICIU ŞI SPORT.

IMBRĂCĂMINTE TRICOTATĂ DIN BUMBAC

05

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

17

CU PRIMĂVARA PRIN BUCUREȘTI

ALASKA - un minut înainte...

AERUL CURAT
schiță de Italo CALVINO

Anul XIII nr. 17 (465) — 25 aprilie 1964

Ateneul R. P. Române : lucrările de restaurare se apropie de sfîrșit.

94 de ani de la naşterea lui LENIN

ÎNTR-O ZI LA SMOLNÎI*)

de D. VIŞNEVSKI

Îmbrăcat cu paltonul şi cu o căciulă de blană pe cap, Lenin ieşi pe coridor urmat de Saveliev. La vreo zece paşi de el trecu Cicerin cu viitorul său referent, discutînd ceva cu însufleţire. „Veşnicul student" era într-adevăr o apariţie stranie în haina lui ridicol de scurtă, croită parcă pe altă măsură. Din mîneci ieşeau nişte labe lungi, înroşite de ger. Era nebărbierit, netuns, cu părul vîlvoi. O gheată îi era legată cu sîrmă, iar în mîini îşi frămînta şapca şi aşa mototolită. Lenin îşi aduse aminte de cuvintele lui Cicerin despre Luciki : „Îl pieptănăm, îl îmbrăcăm..." Apoi se uită la oamenii care forfoteau pe coridor, urcînd şi coborînd etajele, la acest flux continuu de oameni. La Smolnîi niciodată zgomotul, tumultul, agitaţia, nu se domoleau. Oamenii erau îmbrăcaţi care cu ce avea. Se perindau paltoane, vestoane, cojoace, cojocele, mantale, *bekeşe*, scurte, tunici, cămăşi ruseşti, sacouri, bluze militare, ghete scîlciate, cizme, opinci, obiele, bocanci, galoşi, jachete, basmale, şaluri, chipie, şepci, căciuli, berete — toate vechi, ponosite, rupte şi peticite. Pe chipul lui Lenin se întipări o expresie de meditaţie adîncă. Cu ochii mijiţi se uita de-a lungul coridorului şi se gîndea : „Nu-i nimic... îi pieptănăm, îi îmbrăcăm..." Se opri zărind-o pe femeia de serviciu, care ştergea praful de pe uşa unei camere din apropiere. O salută, dar ajuns în dreptul scării îşi aduse deodată aminte de ceva şi se întoarse, descheindu-şi din mers paltonul.

— Ce mai face cavaleristul dumitale ? — o întrebă el.

— E cam slăbuţ încă, Vladimir Ilici.

— Hm... da... Lenin scoase din buzunar cei doi biscuiţi de casă, înveliţi în hîrtie, pe care-i strecură femeii în mînă spunîndu-i stînjenit parcă : Uite... ceva bun pentru el...

Pe coridor se ivi Nadejda Konstantinovna. Observase de la distanţă această scenă şi faţa ei se lumină. Lenin întoarse capul şi zărind-o, o aşteptă. Păşind apoi alături de ea, începu să tuşească :

— Hm... Hm... Parcă mă ustură ceva în gît. Apoi, arătînd cu capul spre femeie, spuse : I-a fost băiatul bolnav. Îl cheamă Petea. Îl cunoşti ?

Era aşa de zglobiu, iar acum, să-i plîngi de milă, nu alta...

La intrare pufăia motorul unui automobil „Turka-Mary", în jurul căruia se aflau cîţiva oameni. Şoferul Ghil trase capota peste motor, se aşeză pe scaunul lui şi deschise portiera.

Tocmai atunci se apropiau de Smolnîi Ignat Oleinik cu matrozii şi, împreună cu ei, Uliana Demenciuk. Văzîndu-i pe Lenin şi pe Krupskaia, Oleinik îi dădu Ulianei un ghiont uşor şi-i şopti :

— Ia, apropii-ti...

Uliana luă dintr-o singură mişcare povara din mîna marinarului care i-o ducea şi-o aruncă pe umeri, apoi se apropie de Lenin.

— Bună ziua. Dacî si poati, aş vre si va întreb ceava.

Vladimir Ilici se opri, privind-o cu uimire şi interes.

— Spune, femeie.

— Îl cat pe barbatu-meu. Ici îi, la spital... Dumnivoastrî sînteţi Saveliev ?

— Nu. Lenin aruncă o privire primprejur. Saveliev vine îndată.

— Atuncia iertari — spuse Uliana cu dezamăgire în glas. Eu am crez't... adăugă ea, aruncînd o privire întrebătoare lui Ignat Oleinik, care stătea ceva mai la o parte.

Vladimir Ilici surprinse inflexiunile din glasul ei şi o întrebă :

— Eşti probabil din Ucraina ?

— Di pi lîngă Harkov sîntem noi — se înveseli Uliana. Merefa, ştiţi undi vini ? O aşezari aşa...

— Cum te cheamă ?

— Familia noastră îi Mikita Demenciuk. Barbatu-meu adicătelea e Mikita, iară eu — Uliana.

— Uliana ? — repetă Lenin. Şi eu sînt Ulianov. Va să zică sîntem tizi. Ce mai e pe la voi prin Ucraina ? S-au mai pus lucrurile pe roate ?

— Acum îi bini, di cînd o venit Puterea sovietică. Dar ci-o fost ! Văleu, să nu mai vorghesc ! Şi panii ăia, şi banditii di tăt felu'...

Se apropie Saveliev. Văzînd-o pe Uliana, imediat bănui că trebuie să fie tocmai nevasta lui Nikita Demenciuk, căreia îi scrisese o dată o scrisoare. Va să zică a venit totuşi ! Şi pe ce vremuri ! Dar ce-o să fie, cînd o da ochii cu el ? Numai la gîndul acesta, i se strînse inima. Uliana însă, bucuroasă de atenţia pe care i-o acorda un om de vază, după cît putuse ea să priceapă, povestea şi tot povestea despre necazurile şi bucuriile ei, despre traiul ei de toate zilele, fără să ştie şi fără să bănuiască măcar că vorbeşte chiar cu Lenin. Captivată de discuţie, părea că nici nu mai vedea ce se petrece în jurul ei. Oleinik se miră chiar de vioiciunea cu care îi relata lui Lenin despre viaţa ei.

— Şi zici că bărbatul dumitale e soldat ? — întrebă Vladimir Ilici. La spital ?

— Ehei... Abea ne luaserăm. Frumos o mai fost Mikita al meu. Cînd colo războiul. L-o luat, pe Mikita, dară. Fără di el am ramas eu... vremi di patru ani si tot trag di una singurî. Am născut şi un prunc... dar l-am îngropat. Mi-o murit fetişoara. Pe Uliana o înecă plînsul, apoi îşi şterse lacrimile ; îl privi pe Lenin cu căldură şi încredere. Iar numili dumnivoastrî zîciţ cî-i Ulianov ? Sînteţi un om tari cumsîcadi. Inimos. Dei domnu' si hîţi fericit. Uiti, aţi stat si ascultaţi o biati ţarancî, o muieri, dar mi s-o uşurat sufletu' cît am vorbit cu dumnivoastrî.

Lenin întoarse capul şi văzîndu-l pe Saveliev, se bucură că poate să-i dea imediat o mînă de ajutor acestei femei.

— Iată-l şi pe Saveliev al dumitale ! — spuse Lenin cu o sclipire în ochi şi cu un zîmbet fericit. Apoi, adresîndu-i-se lui Saveliev : Întreabă de dumneata.

Saveliev dădu bună ziua Ulianei.

— Aî venit, Uliana Ivanovna... Foarte bine. Cred însă că va trebui să amînăm pe mîine mersul la spital. Astăzi nu avem timp.

— Dar de ce ? — întrebă Lenin. Pentru ce să amînaţi ? Dumneata îl cunoşti pe bărbatul ei ? Ştii la ce spital se află ? Poftim, condu-o.

— Dar eu... se înecă Saveliev. Voia să spună că primise un ordin de la Stepan Akimovici : „Să nu te îndepărtezi de Lenin, nici măcar cu un pas".

Lenin însă nu-l lăsă să termine.

— Lasă astea, n-ai nici o grijă, apoi către Uliana : la revedere, tovarăşă Uliana — îi strînse mîna în chip de bun rămas. Şi dacă ai vreodată nevoie de ceva, vino aici, în casa asta. Întreabă de Ulianov. Ne-am înţeles ?

*) Fragment din volumul „A 72-a zi" — E.P.L.U., 10[illegible]

† În eprubetă, sub privirile atente ale specialiștilor, substanțele folosite la diverse operații de foraj și extracție își dezvăluie treptat toate tainele.

Injecție de rășini în nisipuri petrolifere. Această lucrare de laborator cere foarte multă atenție din partea celui care o execută.

PRIN INSTITUTELE NOASTRE DE CERCETĂRI

SONDE ÎN LABORATOR

Un șarpe de oțel se zvîrcolește aprig în adîncurile terestre. Straturile geologice, mai moi sau mai dure, mai compacte sau mai friabile, îl string cu înverșunare în cleștele lor mineral amenințînd să-i curme înaintarea. Cîteva zeci de vagoane de noroi, pompate de motoarele de la suprafață, circulă fără încetare prin galeria săpată de coloana metalică. Noroiul aduce la lumina zilei sfărîmături ale formațiilor orogenetice. Gresie, calcar, marne, nisipuri. 4.180 metri adîncime. Aparatele pipăie pulsul sondei. Se iau în permanență probe de noroi. Se fac analize rapide.

— Înaintăm, putem înainta ! 4.181, 4.182, 4.183...

Și deodată o schimbare neașteptată : se semnalează creșterea concentrației de sare în fluidul de foraj. La 4.183 de metri sonda a pătruns într-un strat de clorură de sodiu.

— Opriți ! Extrageți garnitura ! Pierdem apa din cauza sării. Trebuie schimbată compoziția noroiului.

După o jumătate de oră, într-una din încăperile unei mari clădiri de pe strada Plevnei din Cîmpina sună telefonul.

— Alo, institutul ? Institutul de cercetări foraj-extracție ? Dați-mi-l pe tovarășul inginer Ionescu... De la laboratorul de

Nicolae RĂDULESCU

(Continuare în pag. 5)

Noul centru al orașului Galați.

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

REGIUNEA GALAȚI

(Urmare din pag. 3)

fluide. Aici schela Boldești, sonda numărul...

Peste cîteva zile inginerul Ilie Ionescu s-a înapoiat la institut. Colegii îl așteptau nerăbdători. Li se comunicase prin telefon că la sonda care începuse să piardă fluidul de foraj s-a restabilit regimul normal de lucru prin aplicarea „rețetei" determinate de el în laborator.

În mod indirect luaseră parte cu toții la această acțiune încununată de succes. Dar un singur cercetător din institut fusese la fața locului și numai de la el puteau afla amănunte. Se înțelege deci că în ziua cînd s-a înapoiat de la Boldești inginerul Ionescu a trebuit să-și programeze cîteva ore pentru a povesti totul, de-a fir-a-păr.

Amănuntele ar fi putut umple o carte cu multe pagini. Caz dificil. Configurația stratigrafică a terenului extrem de complexă. Temperaturi ridicate și presiuni de zeci de atmosfere, la o adîncime considerabilă. Și, pe deasupra, acea concentrație nedorită a clorurii de sodiu. Într-un decimetru cub de noroi se aflau 1.700 grame de substanțe solide și numai 600 de grame apă. Dar se cerea ca pasta aceea vîscoasă să „curgă" la fel de ușor ca și cînd raportul cantităților ar fi fost invers. Iar fluiditatea trebuia să rămînă constantă, chiar în condițiile creșterii procentului de sare — ceea ce în mod obișnuit provoacă filtrarea apei prin porii rocilor permeabile.

Era vorba de o problemă de hidrodinamică și de chimie în același timp, pentru că un fluid de foraj cu astfel de proprietăți nu se poate obține decît prin combinarea noroiului propriu-zis cu o serie de substanțe chimice dozate în anumite proporții. Adică prin aplicarea unei „rețete" pe care numai un laborator specializat o putea elabora. În cazul la care ne referim, analizele probelor de fluid, aduse în grabă de la Boldești, și stabilirea compoziției optime fuseseră efectuate în numai 24 de ore.

Era a treia oară cînd institutul din Cîmpina acorda asistență tehnică sondei cu pricina. Dar a cita intervențiile de acest fel în alte schele petroliere și la alte sonde?

Numai arhiva ar putea să dea un răspuns exact în această privință. În mai puțin de zece ani de existență institutul a pus la dispoziția muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor petroliști din întreaga țară un număr atît de mare de lucrări științifice axate pe problemele concrete ale forajului și extracției, încît documentația acestora a și format o arhivă cu un volum impresionant.

Nu ne simțim însă tentați să facem numărătoarea documentelor. Mult mai captivantă ni se pare activitatea vie, prezentă, a acestui colectiv de cercetători care urmărește de la distanță și dirijează complicatele utilaje mecanice răspîndite cu mîile pe cîmpurile petrolifere. Mișcarea coloanelor de foraj în adîncuri e inaccesibilă simțurilor. Ochiul nu vede decît turla metalică de la suprafață iar auzul nu distinge scrîșnetul sapei pe roca dură. Dar omul de știință are la dispoziție aparatura de investigație, al cărei limbaj îl e pe deplin accesibil. Aparatele „simt" totul cu o finețe superioară celei umane. Pe baza indicațiilor lor se pot analiza procese de o complexitate nebănuită. Și sondele se mută astfel în laborator, sub formă de modele teoretice, asupra cărora se fac în permanență analize, determinări, probe. Lucrările încep prin studiul unei vaste bibliografii pe temeiul căreia se întregește imaginea stadiului actual, în lume, al cercetărilor din domeniul respectiv. După o cunoscută expresie, parcurgerea acestei etape de început, plus elaborarea unui plan amănunțit, echivalează cu 50% din succes.

La un moment dat modelele suferă modificări. Alte sudii, alte determinări. Cu certitudinea posibilității unor avantaje tehnice și economice, specialiștii experimentează apoi modificările respective direct în schelele petroliere. Așa au apărut o serie de noutăți în teoria complexă a fluidelor de foraj — a noroaielor din sonde, cu alte cuvinte. Aceste banale amestecuri de pămînt și apă, atît de neplăcute ca aspect, cărora multă vreme li s-a acordat o importanță insignifiantă, au devenit obiect de studiu științific. Pe aceeași cale s-au îmbunătățit și metodele de exploatare rațională a zăcămintelor de țiței sau de folosire judicioasă a cimenturilor speciale. După cum s-au înregistrat progrese importante și în știința amplasării sondelor pe terenurile petrolifere după criteriul maximei productivități.

Ia ipostazele de medicament antireumatic — făcînd parte din arsenalul farmaciei empirice populare — și de lubrifiant pentru osia carului, petrolul nu merita efortul de a se scormoni pentru el scoarța pămîntului. Atît cît cereau aceste întrebuințări se găsea de-a gata în adîncițurile terenurilor petrolifere. Dar a venit o vreme cînd i s-a spus „aur negru", pentru cîștigurile fabuloase ce se puteau realiza din vînzarea lui. Atunci s-au săpat puțuri în care omul cobora pe frînghie, cu lopata în mînă, și adeseori ieșea asfixiat sau pîrjolit de incendii accidentale. Mai tîrziu, cînd „hecna" trasă de cai sau de boi, care scotea cam o găleată de păcură într-un sfert de oră, a devenit nerentabilă, s-au forat și sonde mecanice, după model canadian sau pensilvan. Cu mici transformări neesențiale, acestea au dăinuit în peisajul petrolier al Romîniei mai bine de o jumătate de secol. În țara cu una dintre cele mai vechi tradiții în extracția și prelucrarea țițeiului („distileria" de la Rîfov, construită în 1857, a precedat cu doi ani prima instalație similară americană, iar Bucureștiul a fost cel dintîi oraș din lume iluminat cu petrol) se mai fora încă în 1926 cu motoare de autocamion cumpărate de la fiare vechi. Pentru ridicarea gradului de tehnicitate al instalațiilor și ușurarea efortului fizic al muncitorilor, societățile petroliere, mai mult sau mai puțin anonime, investite cu capital mai ales străin, n-au găsit niciodată banii trebuincioși. Dar iată că în anii noștri modernizarea utilajului și sporirea eficienței tehnice și economice a metodelor de foraj și extracție au devenit preocupări majore nu numai pentru cei ce lucrează direct în schelele petroliere, ci și pentru oamenii de știință.

Tînărul acesta care mai păstrează în memorie, ca pe o amintire recentă, solemnitatea încheierii studenției și a „investirii" sale cu titlul de inginer, și-a început cariera cam pe vremea cînd instalația de foraj 4 LD intrase în producția de serie la uzinele „1 Mai" din Ploiești. El nu cunoștea decît din cîtite acele sonde învechite care formau elementul predominant al exploatărilor petroliere de acum două decenii, cînd colegul său mai virstnic, Ion Ghei, făcuse la rîndu-i primii pași în meseria de inginer petrolist. Dar acum Leon Dogaru avea preocupări comune atît cu Ion Ghei cît și cu Ion Lari, Ovidiu Ștefănescu, M. Cocorandu și cu ceilalți membri ai colectivului de cercetători al institutului, oameni de diferite vîrste și cu o vechime în producție cuprinsă între 30 de ani și... cîteva luni. Cu experiența vastă a unora și cu entuziasmul și puterea de muncă a altora, la care se adăuga dorința sinceră a tuturor de a aduce lucruri noi în tehnica exploatării petrolului, ei trebuiau să găsească cele mai eficiente soluții pentru problemele tehnice încă nerezolvate ale forajului și extracției. Dar nu era vorba să se îmbunătățească pe ici pe colo, un utilaj devenit necorespunzător. Datele de la care aveau să pornească le erau furnizate de o tehnică avansată, al cărei reprezentant de frunte, într-unul din domeniile ei, era chiar instalația 4 LD.

Într-un interval de timp relativ scurt industria noastră constructoare de utilaj petrolier avea să înregistreze un alt succes: instalația 3 DH — 200 A, cu ajutorul căreia s-au stabilit recent cîteva importante recorduri de foraj la mari adîncimi. Ritmul accelerat al înnoirii tehnicii de exploatare deschidea capitole noi în știința petrolieră.

De aceea nu e de mirare că principiul metodologic pe care și l-a însușit Leon Dogaru în calitate de cercetător pentru problemele mecanizării și automatizării forajului (două din aceste noi capitole), ca de altfel toți colegii săi, a fost acela al transformării radicale a schemelor tehnice existente, în funcție de modernizările ce trebuiau înfăptuite.

Examinăm o planșă reprezentînd proiectul unei instalații de introducerea și extracția prăjinilor de foraj concepută de un colectiv de specialiști ai institutului. Nu seamănă cu ceea ce ne-am obișnuit să înțelegem prin cuvîntul sondă. Nu seamănă de fapt cu nimic cunoscut pînă acum. Dar unul din autori, inginerul economist Ion Dumitru, ne demonstrează cu creionul în mînă că noutatea instalației, care se exprimă nu numai în aspectul exterior, ci mai ales în caracteristicile ei funcționale, constă în reducerea substanțială a timpului de foraj și în efectuarea mecanizată a majorității operațiilor. La întrebarea: „cum ați ajuns la ideea acestui proiect?" — inginerul Leon Dogaru (care a participat la realizarea lui împreună cu Gheorghe Aldea, Ion Nicolau și Ion Dumitru) ne răspunde în glumă că în materie de tehnică noutățile vin ca în legenda cu mărul lui Newton, adică pe neașteptate. Dar tot de la el aflăm că elaborarea planurilor și schițelor pentru instalația despre care vorbim a fost precedată de o „acumulare de informație" care a durat cîțiva ani. Cu alte cuvinte nu întîmplarea sau „inspirația" au avut cuvîntul hotărîtor, ci studiul temeinic și experiența dobîndită cu timpul.

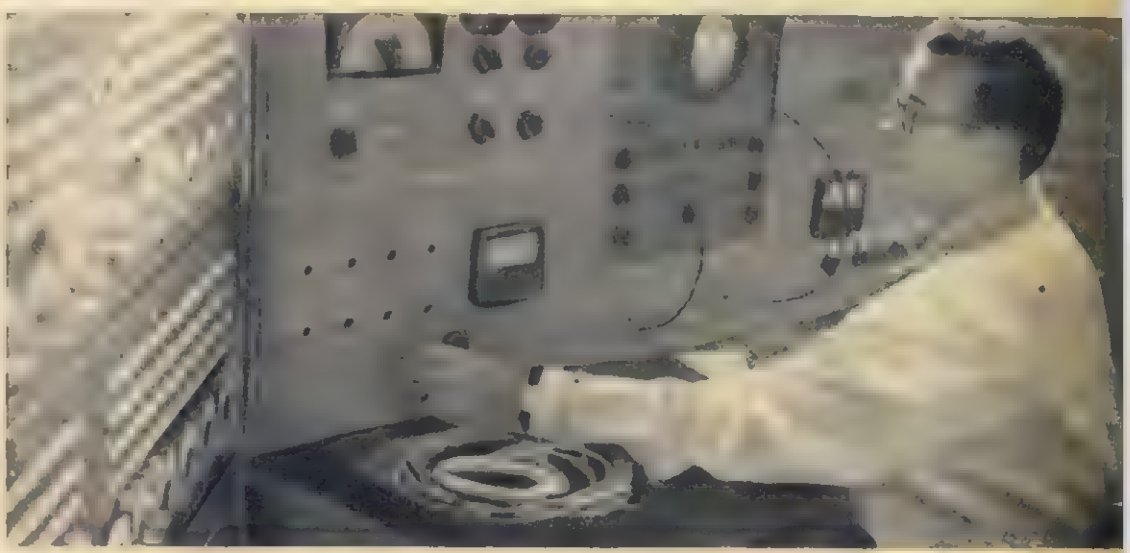

Modelul electronic al sondelor de mare adîncime, realizat de inginerii institutului, în colaborare cu Institutul politehnic din București, poate să reproducă în laborator, sub formă de diagramă, o mare parte din parametrii reali ai instalațiilor care lucrează în schelele petroliere.

Din punctul de vedere al chimiștilor și petrochimiștilor petrolul se prezintă sub cele mai diverse aspecte. Din el se pot produce materii plastice, țesături, coloranți, parfumuri și — de ce nu? — într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat chiar grăsimi comestibile și carne sintetică. Celor ce-l scot la suprafață din adîncurile pămîntului le va apărea însă întotdeauna ca un lichid negru, uleios. Același lichid cu care primii navigatori și-au călătățuit corăbiile și pe care oamenii din timpuri străvechi l-au ars în opaițe. Dar mijloacele de extracție vor fi din ce în ce mai perfecționate. Sondele complet mecanizate și automatizate, centralizarea și telecomanda precum și folosirea pe scară largă a calculatoarelor electronice în dirijarea forajului și extracției sînt numai cîteva din „surprizele" pe care ni le rezervă viitorul în domeniul tehnicii petroliere. Cum vor arăta în detaliu aceste utilaje? Pentru multe din ele se pot face de pe acum precizări. Dar nu prin intermediul fanteziei, ci datorită gîndirii creatoare a oamenilor de știință, cărora li sînt proprii atît capacitatea de a rezolva în mod nou problemele concrete ale prezentului cît și posibilitatea anticipării unor lucruri pe care, mai devreme sau mai tîrziu, le vom vedea înfăptuite.

Nicolae RĂDULESCU
Fotografiile autorului

ALASKA
un minut înainte...

Pentru prima oară în analele Institutului de ştiinţe din Kensington, oscilaţii de o rară violenţă au paralizat timp de mai multe ore acele seismografului de înaltă precizie, în timp ce în centrul Fairbanks (Alaska) trepidaţiile răsturnau pur şi simplu întregul aparataj ştiinţific. Undele a căror traiectorie depăşea cadranul de înregistrare erau răspîndite de cutremurul care a zguduit cu putere Alaska, seism considerat de specialişti drept cel mai distrugător din istoria modernă a continentului american. Uriaşa sa forţă s-a dovedit capabilă să „degaje o cantitate de energie egală cu 20 de miliarde t.n.t. (trinitrotoluen), ceea ce depăşeşte de 10 milioane de ori bomba atomică lansată la Hiroshima" — după cum relata L. Murphy directorul laboratoarelor seismografice ale serviciilor geologice americane.

Începînd din seara acelei vineri, miile de telegrame ale agenţiilor de presă aveau să indice situaţia din Alaska prin calificativul „dezastru". Amănuntele catastrofei au umplut coloane întregi în ziarele americane. Sinteza urmărilor calamităţii avea să fie comunicată corespondenţilor de presă de către Edward Mc. Dermott, trimisul special al preşedintelui Johnson şi coordonatorul serviciului de ajutor pentru statele americane, care a întreprins împreună cu guvernatorul William Egan un zbor de recunoaştere în întreaga regiune. Echivalentul financiar al pagubelor se cifrează la 350–500 milioane de dolari. Suma pare desigur uriaşă. Pentru locuitorii Alaskăi ea poate fi însă tradusă într-o comparaţie grăitoare: de 3 ori mai mult decît a costat Alaska Highway, celebra şosea transamericană care, unind Marele Nord de Canada, a fost apreciată la Washington drept „startul" dezvoltării economice a peninsulei.

Şi astfel vineri 27 martie Alaska a irupt dramatic şi dureros în plină actualitate...

Dar mai înainte? Ce se petrecea oare în acest ţinut — al 49-lea stat al S.U.A. — cu o întindere de 3 ori mai mare decît a Franţei şi pe care trăiesc răspîndiţi doar 250.000 locuitori?

Pentru mulţi, îndepărtata şi tăcuta Alaskă, ajungînd cu franjurile de gheaţă ale Capului Barrow pînă la 18.000 km apropiere de Pol şi prelungindu-se în Pacific prin şira descărnată a Aleutinelor, evocă şi astăzi doar poveştile palpitante ale lui Jack London, cu sănii trase de ciini trappeuri şi cu aventurieri căutători de aur. Să întoarcem însă ceasul timpului. Şi să schiţăm un scurt panoramic a ceea ce era vineri 27 martie pînă la orele 17,36 (ora locală) — un minut înainte de declanşarea cutremurului.

SOURDOUGHS

Urmînd drumul parcurs de călătorii înaintaşi, să ne apropiem de Alaska prin strîmtoarea lui Bering. Trasată pe hartă ca un simplu fir albastru, strîmtoarea, lată de 84 km şi adîncă de 60 m, devine iarna un adevărat pod de gheaţă, pe care eschimoşii îl parcurg cu piciorul pentru a vizita insulele Diomede, aflate chiar în centrul canalului. Insulele aparţin una Statelor Unite, iar cealaltă Uniunii Sovietice, distanţa geografică între cele două mari puteri reducîndu-se în această parte a lumii la 3,5 km.

Să pătrundem deci pe coasta nordică a Alaskăi şi dacă printre mirajele de gheaţă ale unei ierni ce durează zece luni pe an vom avea norocul să întîlnim celebrii urşi albi, ne vom putea mîndri că am trecut primul examen pentru a deveni „sourdoughs"

(vechi pionieri ai nordului), fapt care ne va aduce cu siguranță laudele eschimoșilor.

Numărînd un sfert din totalul populației Alaskăi, acești băștinași ai platurilor înzăpezite trăiesc retrași pe meleagurile greu accesibile ale peninsulei, păstrîndu-și în mare măsură străvechile obiceiuri care, alături de însemnele epocii moderne, alcătuiesc ciudate contraste, caracteristice perioadei de dezvoltare a statului.

Iată de exemplu o vînătoare de balene — ocupație de bază a locuitorilor. Se folosește și astăzi același umiak ușor și solid confecționat din piele de morsă. Vîslele au fost însă înlocuite cu motoare de ultimul tip. Vînătorul minuiește cu iscusință recunoscută... nu harponul, ci pușca automată.

Sau iată un igiu — colibă de zăpadă a unui trappeur (vînător ce folosește capcane) total izolată, accesibilă numai iarna și numai cu schiul. Pe acoperișul de gheață se înalță antena unui televizor... Acest contrast se reliefează pregnant în special în cele două centre ale populației băștinașe: Kotzebue, situat în golful cu același nume, și Nome (cu 1.000 și respectiv 3.000 de locuitori). În mijlocul barăcilor din foi de cort gudronat — noile locuințe ale eschimoșilor — se află o elegantă „super-market", unde produsele se vînd împachetate în celofan cu emblema uzinelor Wisconsin, iar la doi pași, un grup de eschimoși spintecă și pregătesc cu mijloace rudimentare o beluga — balenă albă ce trăiește prin apele nordului.

Tehnica americană a luat desigur în stăpînire o mare parte a vieții cotidiene a locuitorilor Alaskăi. Dar numai tehnica nu poate birui handicapul unei existențe desfășurate de milenii sub zodia luptei înverșunate cu forțele naturii, a unor tradiții de multe ori vecine cu magia. De pildă, spitalul, în plin centrul orașului Kotzebue, nu a îndepărtat încă încrederea eschimoșilor în acele shee-men (vrăjitoare-leacuitoare).

Prezența fordului de ultim tip folosit de unitățile „U.S. Army" cantonate în Alaska a intrat oarecum... în tradiție. Deprinderea vechilor locuitori ai nordului ajunși la bătrînețe, de a-și sfîrși zilele lăsîndu-se să înghețe în covorul de zăpadă, spre a nu mai împovăra o familie ce-și agonisește cu greu traiul, se mai păstrează încă.

Majoritatea femeilor eschimose nu numai că nu cunosc încă limba engleză, nu știu să scrie și să citească, dar nici măcar nu știu să-și numere anii. În schimb știu să prepare cu pricepere muktukul și muklukul. Muktukul este mîncarea preferată a eschimoșilor, pregătită din grăsime de balenă solidificată, mult mai căutată chiar decît suswakul — desertul din ouă de somon uscate. Muklukul însă nu e un aliment, pentru că nu se ingurgitează. Eschimoșii obișnuiesc să frămînte între dinți bucăți de piele de focă pînă cînd acestea capătă consistența necesară pentru a putea servi la confecționarea încălțămintei — un fel de cizmulițe moi, împodobite cu ciucuri viu colorați. Cu mestecatul muklukului se îndeletnicesc în special femeile, care își tocesc astfel dinții pînă la gingii.

TUNDRA

Deși la Kotzebue *) poți pierde măsura vremii, soarele rămînînd deasupra orizontului 36 de zile în șir, acele ceasornicului marchează totuși implacabil timpul. Grăbindu-ne să părăsim Marele Nord pentru a încerca, după cum ne-am propus, o schiță panoramică a întregii peninsule, vom alege singura cale de acces spre interior și anume cea aeriană. Vom decola astfel de pe aerodromul minuscul, înconjurat de apă (aterizarea se efectuează aici cu precizie de centimetru), și, scuturați zdravăn de rafalele furioase ale chinookului sau williwowului ce suflă prin aceste ținuturi cu nepotolită putere, vom porni spre sud. Pînă la Anchorage, principalul oraș din Alaska, sînt trei ore și jumătate de zbor deasupra unei regiuni pustii.

...Imensă mlaștină verzuie, tundra se prelinge pînă aproape de limitele nordice ale Alaskăi. Pietrificat de ger pînă la mare adîncime, pămîntul „perma frost" refuză să absoarbă apa care se întinde astfel mai peste tot, în forme dezordonate. Vara, această regiune capătă aspectul unui teren inundat în care mișună specii de țînțari dintre cele mai mari și mai periculoase din lume...

Iată curgînd alene Yukonul, marele fluviu arctic de un galben murdar, cu nenumărate meandre. Însuflețind pentru un timp decorul, o turmă de reni se împrăștie speriată de zgomotul avionului. În mijlocul turmei se agită o ciudată pată albă. Este merinosul, specie rară și prețioasă, căreia în timpuri mai vechi eschimoșii îi consacrau o seamă de ritualuri misterioase. Creșterea renilor, inițial importați din Siberia, a cunoscut la începutul secolului o largă dezvoltare. Astăzi, deși aceștia mai furnizează o bună parte din hrana populației, numărul turmelor a scăzut simțitor.

Sîntem încă în „North of the range", dar munții nu întîrzie să-și contureze zigzagul prevestind înălțimi și prăpăstii înfricoșătoare. Vîrful Mc. Kinley — 6.193 m — trece drept cel mai înalt din America de Nord. O oră de zbor deasupra unor masive compacte, dezolante...

Ne apropiem de Anchorage. Munții își toarnă singurătatea în platoul deluros striat de nenumărate rîuri. Din cînd în cînd, pierdut în pustietate, un sat de indieni (băștinași ai sudului). Mult mai des, instalații radar, rampe de lansare, aerodromuri militare. În ultimii 20 de ani Alaska a devenit unul din cele mai importante centre strategice de pe teritoriul Statelor Unite; deseori pe hărțile indicînd teritoriul său apare mențiunea: „top secret". O singură cifră o explică concludent: pe pămîntul Alaskăi sînt dispuse 270 de aerodromuri militare.

În sud, al doilea lanț muntos, Brook Range, delimitează pădurile dese de conifere ce acoperă pe o distanță de peste 200 de kilometri teritoriul Alaskăi pînă la granița cu Canada.

CENTRELE ALASKĂI

Cadrul natural tradițional pe care l-am întîlnit pînă acum pe pămîntul Alaskăi cedează locul, la Anchorage, Fairbanks, Juneau, în centrul și sudul peninsulei, cadrului citadin tipic orașelor din celelalte state americane. Anchorage, cel mai tînăr (iar la ora actuală aproape total distrus) centru, și-a înălțat primele blocuri cu numai zece ani în urmă. Devenit rapid cel mai populat oraș al regiunii (60.000 locuitori), Anchorage a delimitat parcă noi hotare vieții din Alaska.

Cu uriașul său aeroport internațional transpolar, cu zecile de blocuri, cu largile „avenues" pe care lămpile de neon împrăștiau o lumină incoloră, cu numeroasele-i șantiere de construcții, orașul Anchorage implîntase puternic, în pămîntul înghețat al Alaskăi, semnele ovului modern.

Fairbanks, mult mai restrîns ca număr de locuitori (14.000) mai evocă faima fascinantă dobîndită pe vremea cînd era centrul căutătorilor de aur. Amalgamul de construcții neterminate, de barăci din lemn și de locuințe confortabile frapează pe vizitatorul de azi.

Juneau — capitala administrativă a Alaskăi — situată la 670 de mile de Fairbanks și 550 de mile de Anchorage și numărînd o populație de aproximativ 6.000 de locuitori, lasă impresia unui oraș mult mai modest și liniștit, ale cărui dimensiuni și construcții îl situează totodată în rîndul localităților de interes turistic.

De altfel turismul a ajuns acum una din atracțiile Alaskăi. Anul 1963 a adus 100.000 de vizitatori și un venit de peste 50.000.000 dolari.

DE LA EPOPEEA AURULUI LA ALASKA HIGHWAY

Dacă cea mai recentă dată înscrisă în istoria Alaskăi este tragica zi de 27 martie 1964, începuturile cunoașterii se împletesc cu primele expediții nordice din secolul al XVII-lea conduse de cercetătorii ruși. Dejnev furnizează în anul 1648 o serie de date cu privire la Alaska — descoperirea ei este însă legată în mod obișnuit de marea călătorie a lui Vitus Bering, în urma căreia au fost obținute primele date științifice mai complete asupra populației și naturii geografice a unei mari părți din litoralul de sud-est și sud-vest al peninsulei. Bering a

Ileana NICOLAESCU

(Continuare în pag. 8)

*) Golf pe țărmul vestic al Alaskăi, descoperit și cercetat la începutul veacului trecut de exploratorul rus O.E. Kotzebue, al cărui nume i s-a și dat de altfel.

Insulele Diomede — cele mai apropiate puncte dintre teritoriile S.U.A. și U.R.S.S.

cu prin BU

PREZENȚE ROMÎNEȘTI PESTE HOTARE

zilele medicale latine

— Mai întîi, vă rugăm să ne spuneți ce sînt „Zilele medicale latine" ?

Cu această întrebare a început scurta noastră convorbire cu profesorul dr. **Marin Voiculescu.**

— În urmă cu aproximativ 30 de ani — ne spune tovarășul profesor — a luat naștere în Franța, din inițiativa medicului Dartigues, o organizație reunind reprezentanți ai științei medicale din toate țările latine din Europa și America. Scopul organizației, numită azi „Uniunea medicală latină", este de a strînge relațiile științifice medicale dintre aceste țări. De-a lungul anilor, uniunea a organizat mai multe congrese iar în ultima vreme le ține cu regularitate la doi ani. Aceste congrese sînt cunoscute sub denumirea de „Zilele medicale latine" și au avut loc în diferite orașe din Franța, Italia, Spania, iar cel mai recent — la care am avut cinstea să particip ca reprezentant al țării noastre — s-a desfășurat la Roma între 18 și 21 martie. Țin să amintesc că la aceste congrese limba română face parte dintre limbile oficiale împreună cu franceza, italiana, portugheza și spaniola.

— Dintre comunicările făcute care vi s-au părut mai interesante ?

— Agenda congresului a fost bogată și variată, luîndu-se în discuție probleme ca : vaccinarea antipoliomielitică ; tratamentul modern al leucemiilor ; rectocolita ulceroasă, diagnosticul precoce al cancerului uterin, litiaza biliară și încă altele... După cum se vede, probleme medicale importante la care participanții au adus contribuții de un înalt nivel științific, rezultate ale ultimelor lor cercetări. Mi s-au părut remarcabile comunicările privind tratamentul rectocolitei, al cirozei hepatice (după metoda lui Girolami), al arteritei de tip Burger, tratamentul chirurgical al căilor biliare.

— Vă rugăm să ne vorbiți despre contribuția științei noastre medicale în dezbaterea problemelor discutate.

— Organizatorii italieni ai congresului au dat problemei vaccinării antipoliomielitice o importanță deosebită datorită faptului că anul acesta se urmărește în Italia generalizarea acestor vaccinări. Din acest punct de vedere țara noastră se află pe o treaptă mai avansată, deoarece de șase ani a introdus vaccinarea antipoliomielitică în masă. Se știe că în ultimii ani toată populația tînără pînă la 30 de ani a fost vaccinată, ajungîndu-se astfel aproape la dispariția poliomielitei în țara noastră. Raportul pe care l-am prezentat pe tema „Probleme de diagnostic ale poliomielitei într-o populație vaccinată", raport în care se analizau rezultatele vaccinării, a provocat un viu interes printre congresiști și specialiștii italieni. De notat aprecierile elogioase făcute medicinei românești pentru succesele pe care țara noastră le-a obținut în lupta contra poliomielitei ; aceste succese, calificate ca „i brillanti resultati" (rezultatele strălucite) au putut fi auzite în congres și citite în articolele din presa cotidiană italiană de mare tiraj. Experiența țării noastre în lupta pentru eradicarea poliomielitei a fost astfel reținută ca un model al luptei antipoliomielitice. Vreau să adaug că una dintre revistele medicale italiene s-a oferit să consacre un număr întreg colaborărilor științifice românești — număr programat să apară în luna august a acestui an.

Mi-am dat seama, cu justificată mîndrie, de renumele științific al țării noastre și aș cita în sprijinul acestei constatări doar un exemplu : laudele aduse în plin congres „școlii medicale romîne de la București" de marele chirurg argentinian prof. Mirizzi.

Din istorie, din cîntece, din literatură avem numeroase amintiri despre Bucureşti. Unii l-au numit „oraşul prăbuşirilor", alţii „micul Paris"; sentimentalii l-au botezat izvorul romanţelor, iar lăutarii ziceau din arcuş cîntece întru slava mititeilor sfîrîiţi pe grătarele din mahalale.

Nu contestăm: acesta a fost Bucureştiul. Adăugăm doar: un oraş al contrastelor.

De-un număr de ani însă, el a cunoscut metamorfoze care l-au modificat şi chipul şi viaţa. Aşa stînd lucrurile, parafrazăm un cunoscut cîntec şi-i spunem cititorului: „Hai să-ţi arăt Bucureştiul... ziua". Nu de la Palat la Şosea. De oriunde. Pentru că Bucureştiul a renăscut în toate punctele cardinale şi efervescenţa înnoirii sale se vede la fiecare pas.

primăvara BUCUREŞTI

CE A AFLAT PRIMĂVARA '64

Vestită de obişnuitele semne de înnoire, primăvara lui '64 s-a bucurat foarte că a găsit Capitala pe mari şantiere ale frumuseţii şi civilizaţiei. Ea a intrat pe ferestrele celor 68.000 apartamente grupate în noile cartiere ridicate în ultimii ani sau străjuind marile artere ale oraşului; ea a aflat că în acest an alte 15.000 de familii se vor muta în locuinţe noi. I s-a spus primăverii că anii noştri au adus Bucureştiului numeroase şcoli şi spitale, teatre şi cinematografe. Şi fiindcă ne aflăm în cel de-al 20-lea an al Eliberării, i s-au arătat primăverii numeroase cifre care atestă efortul şi succesele obţinute în inima ţării în ultimii 20 de ani. Vorbindu-i-se despre apă, i s-a relatat că prin lucrările de modernizare s-a reuşit să se distribuie un volum de apă potabilă de circa 4,8 ori mai mare decît în 1944. Pe vremuri primăvara era foarte supărată. Din pricina canalizării. Mai precis: a slabei ei existenţe. Acum a aflat că s-au construit 232 km canale. Şoferii de pe autobuze şi troleibuze i-au vorbit primăverii despre transportul urban, despre faptul că s-au reconstruit zeci de kilometri linii de tramvai, că 180 de troleibuze aleargă pe trasee avînd o lungime de peste 70 km. Stînd la sfat cu pavatorii, primăvara a luat cunoştinţă de faptul că numeroase străzi s-au modernizat, că pavajele s-au întins din 1944 şi pînă acum continuu, că la ora actuală suprafaţa străzilor pavate este de 14.827.000 metri pătraţi.

După toate aceste discuţii preliminarii primăvara a pătruns în marile parcuri şi grădini bucureştene: aici se simte din plin la ea acasă.

PARFUM PE 10.000.000 DE METRI PĂTRAŢI

Dar pînă că ajungă în parcuri şi grădini, primăvara s-a mai

↑ **Din înălţimea munţilor, pînii au coborît la şes la veşnătatea blocurilor.**

← **Se adaugă un nou drum la Drumul Taberei.**

→ **Cea mai bună zi pentru munca patriotică: duminica.**

oprit niței pe bulevardele Magheru, Aviatorilor, Mihai Bravu. Au întîmpinat-o noi cunoștințe : paltini de munte, stejari roșii, tei; molizii recent plantați în fața blocurilor-turn din Parcul Floreasca, au informat-o că pădurea se mută și la șes, pentru ca Bucureștiul să devină un oraș-grădină, să-și îmbunătățească microclima, să aibă un plămîn puternic și sănătos.

Primele reprezentante ale celor 15.000.000 de flori care se vor planta în acest an în București — panseluțele — au spus că după ele vor veni „nu-mă-uita", părăluțe, trandafiri urcători, lalele, petunii, gura-leului, crizanteme, „ploaia de aur" și „ploaia de argint" etc., etc.

Dîmbovița a hotărît și ea să-și înnoiască taluzele cu iarbă mătăsoasă, iar stîlpii de iluminat și cei pentru susținerea cablurilor vor să se îmbrace cu plante urcătoare pentru ca să-și ascundă neinsuflețirea.

A avut primăvara întemeiate motive de bucurie cînd inginerii de la Sfatul Popular al Capitalei au făcut o socoteală : în 1944 spațiul verde era de 2 m p pentru fiecare locuitor. Acum e de 6 m p, cu toate că populația este de aproape 2 ori mai mare față de acum 20 de ani. Avem 10.000.000 m p spații verzi ; putem spune că pe această suprafață, în toate anotimpurile — afară de iarnă — plutește parfumul.

NUMAI ÎNTR-UN AN

După ce am umblat cu primăvara prin imensele spații verzi, am informat-o despre ceea ce se face în București în acest an și pe alte linii. Din cele 15.000 de apartamente ce se vor construi în '64, o bună parte vor fi terminate pînă la 23 August (în Jiului, Balta Albă C III, șoseaua Olteniței etc.). Rețeaua de conducte și artere cu apă va crește cu încă 28 km, parcul de autovehicule se va îmbogăți cu 130 autobuze, iar copiii vor primi 150 terenuri de joacă înzestrate cu tobogane, carusele, leagăne, bazine cu apă. I-am spus primăverii și alte cifre, după care am luat-o de braț și ne-am dus în vecinătatea „Casei Scînteii", ca să vadă construcțiile de pe Jiului. A fost mulțumită.

CÎRCIUMĂRESELE DE LA ETAJUL 11

Asta-i slăbiciunea primăverii: vrea să fie totul frumos, curat. Ne-am plimbat prin noile cartiere, pînă am ajuns la Giulești. Aici am întîlnit numeroase grupuri de copii care îngrijeau spațiile verzi, udau florile pentru a-și păstra prospețimea. La construcțiile de pe aleea Circului gospodinele vopseau cutiile de lemn, care cuprind mica grădină de la fiecare etaj. În unul din blocurile-turn din Balta Albă o femeie tînără planta panseluțe în jardiniere, la etajul 11. Ne-a spus însă că, dintre toate florile, cel mai mult îi plac cîrciumăresele ; în curînd vor fi puse în ferestre și vor ride de la înălțime.

Primăvara a vrut să știe dacă în cele 15.000.000 de flori vor fi cuprinse și florile din jardinierele de la noile blocuri. I-am spus că nu. Bucureștenii iubesc atît de mult florile, încît au hotărît să facă 170 răsadnițe în circumscripții, pe bucățelele lor de teren în jurul caselor, pentru ca nici o palmă de pămînt să nu rămînă neîmpodobită.

ÎNTR-O DUMINICĂ...

Dovezile iubirii sînt faptele. În prima duminică a lui aprilie, primăverii i-au fost date elocvente dovezi de dragoste a cetățenilor pentru orașul lor. Cu zecile de mii au ieșit pe șantierele muncii patriotice. Alături de ei se găseau cei care conduc activitatea obștească : deputați, președinți de comitete de bloc și de stradă. Oameni de diferite virste și profesii erau bucuroși că e vremea bună și pot să contribuie la acțiunea de înfrumusețare și bună gospodărire a orașului.

Un singur raion — și nu e raionul cu cele mai multe spații verzi : raionul V. I. Lenin — a fost reprezentat la munca patriotică, într-o singură duminică, de peste 6.000 cetățeni. Primăvara a umblat printre ei și era fericită că oamenii își manifestă dragostea pentru orașul lor prin mănuirea greblelor, a tîrnăcoapelor și hîrlețelor care înviau parcuri, amenajau terenuri de sport, înălțau moloz din preajma noilor blocuri. Am ținut ca primăvara să mai afle ceva : anul trecut, lucrările efectuate prin muncă patriotică au adus o economie de circa 10.000.000 lei. Ceea ce nu e puțin lucru.

VÎNTUL E... VINOVAT

Ajunsă în șoseaua Cățelu (Balta Albă) primăvara a privit blocurile care își etalau frumusețile și-i spuneau că proprietarii lor le îngrijesc ca pe un bun de preț. Mult a stat primăvara în fața blocului 35, unde se află o peluză care dovedește mîna de buni gospodari a locatarilor. La numai cîțiva metri însă, la blocul 34, primăvara s-a supărat. Gardul viu era mort, iar peluza avea aspect de maidan năpădit de hîrtii, borcane, farfurii sparte, cutii de conserve. Pe alee venea un om. Primăvara l-a rugat să-i spună de ce a ajuns peluza în asemenea hal. Răspunsul primit de primăvară a fost acela că vîntul e vinovat, deoarece a îngrămădit hîrtiile pe întinsul peluzei și la rădăcinile gardului care murise. Și — culmea ! — le-a adus, dar nu le-a mai luat. Primăvara a rămas nedumerită și n-a putut să priceapă de ce vîntul își face de cap numai în fața blocului 34 și ocolește peluzele vecine.

Se pare că omul care a dat vina pe vînt locuiește în blocul 34...

Primăvara ne-a întrebat dacă vîntul pricinuiește și altor locatari asemenea necazuri.

Preferăm să-i dea răspunsul cei care, desigur, locuind prin partea locului, cunosc mai bine lucrurile.

AMINTIRE DE LA I.R.C.R. ȘI... DE LA ALȚII

I-a fost dat primăverii să se supere și pentru alte lucruri. Cetățenii de pe strada Apolodor nr. 26 i s-au plîns că pînă nu demult I.R.C.R. din raionul N. Bălcescu le-a făcut neplăceri. A venit să le repare blocul. Oamenii s-au bucurat cînd au văzut schelele înălțate. Dar timp de cîteva săptămîni nu s-a lucrat nimic. O seamă de materiale (nisip, ciment) se iroseau în drum. În sfîrșit, I.R.C.R. s-a hotărît : a început lucrul. O zi se muncea, trei se stătea. Oamenii care treceau pe strada Apolodor și apreciau viteza de lucru a I.R.C.R.-ului spuneau că mai repede se ridică un bloc-turn decît se face o reparație. Cînd a fost gata lucrarea, I.R.C.R.-ul nu s-a mai grăbit. A lăsat cîteva săptămîni schelele înălțate ; tot uitate au rămas și resturile de materiale nefolosite. Așa, ca să fie, ca amintire. Dar oamenii i-au spus primăverii că ar fi foarte bucuroși dacă I.R.C.R.-ul n-ar mai lăsa asemenea amintiri pe unde trece.

Dar pentru că tot vorbim de amintiri, nu numai I.R.C.R.-ul obișnuiește să lase suveniri incomode. Se mai întîmplă ca unele întreprinderi constructoare de locuințe, predînd noile blocuri, să lase locatarilor drept amintire, uneori pentru timp îndelungat, munți de pămînt excavat, gropi între blocuri acolo unde ar trebui să lucească verdele peluzelor sau chiar asfaltul căilor de acces. O plimbare la Drumul Taberei ne-a prilejuit descoperirea unei asemenea suveniri. Nouă blocuri P au primit de mai multă vreme sute de familii. Doar pentru trei blocuri (P1, P2, și P3) din acest ansamblu s-au asigurat căi de acces. Pentru celelalte șase, nici I.C.L.B.-ul, nici I.D.P.B.-ul n-au oferit pînă acum locatarilor posibilitatea unui acces comod, lipsit de riscul înfruntării noroaielor și grămezilor de pămînt.

În ziua cînd am vizitat acest cartier, ploua cu găleata. Primăvara privea stingherită la pantofii noștri și ai locatarilor. Poate se gîndea la ploile lungi de toamnă. Ne-am simțit obligați s-o liniștim. S-au luat suficiente măsuri pentru a se evita pe viitor astfel de neplăceri locatarilor. O recentă hotărîre a Comitetului executiv al Sfatului Popular al Capitalei prevede că noile blocuri nu vor fi recepționate decît dacă s-au asigurat căile de acces. Ne gîndim că această măsură s-ar putea extinde și asupra lucrărilor de reparație executate de I.R.C.R.-uri. Înțelegem prin aceasta ca lucrările să fie recepționate numai după ce întreprinderea executantă n-a mai lăsat nici o amintire concretizată în schele, moloz, resturi de materiale.

★

Plimbarea primăverii prin București continuă. Pînă în ultima zi a lunii mai, sub ochii ei, frumusețile își vor spori dimensiunile. Cînd pașii o vor purta prin locurile unde a încercat sentimente de nemulțumire, va avea bucuria să constate că spiritul de bun gospodar și-a spus și acolo cuvîntul.

Dar calitățile bunului gospodar se vădesc nu numai în construcție, ci și în păstrarea a ceea ce clădim. Facem din orașul nostru o grădină. S-o iubim. S-o îngrijim. Să-i păstrăm frumusețea. E a noastră.

George CIUDAN și Zamfir VASILIU
Fotografii de Elena GHERA și Traian PROSAN

„Vîntul le-a adus"... Vîntul să le ia!

Arhitectură monumentală, spații îngrijite în cartierul Balta Albă.

Interviu cu Nicuță Tănase

— V-ați făcut băiat mare și am aflat că plecați la facultate.

— Am depășit vîrsta !

— Atunci titlul romanului „Plec la facultate" la ce se referă ?

— La niște băieți buni...

— Cu... lipsuri ?

— Ați ghicit ! Este vorba de eroii piesei „Băiat bun, dar... cu lipsuri".

— I-ați trimis pe toți la facultate ?

— Să nu exagerăm : unii abia își dau maturitatea.

— Mai precis : cine pleacă la facultate ?

— Dan Gîrjoabă, Tudor Romoșan...

— ...Sînt eroii din „Băiat bun, dar... cu lipsuri" ?

— Da ! Eroii pe care i-ați văzut în piesă îi veți întîlni și în acest roman. De ce ? Asta ați vrut să întrebați, nu ? Răspund : cronicarii dramatici mi-au imputat că unele personaje nu sînt rezolvate. Mi-am dat și eu seama de acest lucru și am simțit nevoia să-i urmăresc mai îndeaproape.

— ...Și acțiunea romanului se petrece tot la Hune[illegible] ?

— Sigur ! Eroii îmi sînt prieteni. Cu unii am lucrat în combinatul siderurgic.

— Ce părere au prietenii dumneavoastră despre piesă și roman ? Sînt mulțumiți ?

— Teatrul din Petroșani, la cererea mea, a dat premiera la „ușa locului". A fost un spectacol cu discuții, care mi-a folosit.

— Rezultatul ?

— Va fi o convorbire și după apariția cărții, așa că vă rog să rezervați întrebarea pentru mai tîrziu.

— Jucați fotbal ?

— Microbist.

— Acțiunea piesei „N-avem centru înaintaș" se petrece desigur tot la Hunedoara !

— Nu pot spune unde se petrece acțiunea.

— De ce ?

— Nu vreau să-mi fac dușmani. Ca să n-avem vorbe, acțiunea se petrece în orașul X.

— Subiectul piesei ?

— Poftiți la Teatrul C.F.R.-Giulești. Dar vă previn : bilete de favoare nu dau...

— Proiecte ?

— Sînt dator copiilor o [illegible].

— O continuare la „Am fugit de-acasă" ?

— De data aceasta fac reclamă „loxului în plic". Puștiul meu, Radu Oprișan, cîștigă la lox în plic 5.000 de lei !

— Și ?...

— ...Urmează o mulțime de peripeții. Amănuntele le voi da unei reviste de specialitate.

— Pe urmă ?...

— Voi fi „din nou printre oameni".

— Adică ?

— „Din nou printre oameni" e titlul unei nuvele. Mai am în lucru o povestire satirică „Cu îngerul meu păzitor — Mitică". Deocamdată, atît. Deocamdată...

Magda CADIA

Lia (Valeria Seciu) și Andrei (Valeriu Săndulescu) urmărind primii pași ai unui micuț.

PE CARE

Despre

„CASA NETERMINATĂ"

cu regizorul Andrei BLAIER

— Ultimul dv. film, „Casa neterminată", abordează din nou o problemă de etică. Cînd spun „din nou", mă gîndesc la anterioara dv. realizare, filmul „A fost prietenul meu". Să înțelegem prin aceasta revenire că tineretul și formarea unei conștiințe înaintate constituie tema dv. predilectă ?

— Probleme complexe legate de etica tineretului sînt, într-adevăr, cele care m-au atras și continuă să mă preocupe foarte mult, deși nu aș dori de loc ca filmele pe care le realizez să-i intereseze numai pe tineri. În „Casa neterminată" de pildă, ne-am propus, eu și Dimos Rendis — autorul scenariului — să vorbim despre cunoaștere, despre prietenie, despre dragoste, în numele unor idealuri ale societății noastre. Sînt probleme care, firește, interesează și virstnicii în egală măsură. Țin să precizez de asemeni că filmul nostru nu epuizează nici măcar problemele unei anume categorii a tineretului. Cred că deși cei doi eroi principali sînt studenți, s-ar pretinde degeaba ca în film să se vorbească și despre pregătirea lor pentru examene sau despre relațiile dintre tineri și părinți, din moment ce aceste elemente nu au fost necesare construcției dramatice.

— Vă atrage în mod deosebit un anumit stil de exprimare cinematografică ?

— Nu am niciodată în vedere o modalitate anume, nu am „prejudecăți" stilistice ; scenariul pe care-l aleg decide, în cea mai mare măsură, felul cum trebuie să fie tratat filmul. „A fost prietenul meu", gîndit pe mai multe planuri de acțiune tocmai pentru a surprinde mai complex figura eroului principal (definind legătura acestuia cu oamenii din jurul său și cu problemele lor), m-a determinat, bineînțeles, să aleg o anume modalitate de povestire ; „Casa neterminată", însă, film conceput într-o manieră poematică, foarte simplu în ceea ce privește narațiunea, m-a obligat să răspund cinematografic cu alte mijloace.

— Ce ați vrut să comunicați spectatorilor prin intermediul eroilor din „Casa neterminată" ?

— Am căutat ca personajele să fie cît mai adevărate, pentru ca să fie crezute ; și pornind de la aceste adevăruri psihologice am vrut să opun unei anumite dragoste (cea dintre Lia și Petre) o alta (cea dintre Lia și Andrei) în care eu cred, și care aș vrea să placă și altora ; o dragoste care nu e oarbă, care rezultă din căutare, din descifrarea unui univers interior, din descoperirea unei atitudini comune față de viață. Filmul nostru își propune să fie astfel o dezbatere etică. De altfel, țin să adaug că puține lucruri mă bucură așa de mult ca discutarea filmelor cu spectatorii. Dacă ideile ce mi le-am propus să le dezbat devin punctul de plecare al unei discuții, dacă spectatorii nu uită filmul imediat ce au ieșit din sala de vizionare, înseamnă că țelul a fost atins. O poveste cinematografică relatată pe ecran bine, chiar foarte bine, dar care nu trezește ecouri în spectatori, nu-i obligă la asociații, nu-i apropie de problemele lor concrete de viață, nu mai interesează. E posibil ca dorința mea de a provoca o dezbatere de idei în filmele pe care le realizez să pară unora prea teziste. Consider însă că atunci cînd povestirea cinematografică conține, în cuvenita haină artistică, dezbaterea de idei propusă, spectatorul nu se îndepărtează, ci este și mai mult legat de film.

Interviu luat de Al. RACOVICEANU

POI

ELZBIETA CZYZEWSKA

Puțini actori se pot lăuda cu un palmares de zece filme în patru ani ca tînăra actriță poloneză Elzbieta Czyzewska. Și nu este vorba doar de simple apariții episodice, ci în majoritate de roluri de prim plan, de interpretări esențial diferite, realizate sub îndrumarea unor regizori cunoscuți ca deosebit de exigenți.

Era — e drept — doar o apariție personajul ei din filmul „Soțul soției sale" (1961), dar primul pas pe platoul de filmare al tinerei cîntărețe de la Teatrul satiric al studenților din Varșovia a fost, pare-se, de bun augur. Au urmat apoi o serie de creații de mai mare amploare ca : locotenentul Listec din drama „Ziua sfinților" de Tadeusz Konwicki, acrobata din „Despărțire grea" de Stanislaw Jedrykа, visătoarea adolescentă din filmul Halinei Bielinska „Ora trandafirului", premiat la Festivalul din Veneția, și altele. Două roluri mai recente în comediile „Unde e generalul ?" (scenariul și regia de Tadeusz Chmielewski) și „O nevastă pentru un australian" (regia — Stanislaw Bareja) o vor face cunoscută pe Elzbieta Czyzewska și publicului romînesc.

În filmul lui Chmielewski ea dă viață poznașei Marusia, ostaș al Armatei Sovietice, care în timpul ofensivei a primit misiunea de a păzi pivnița cu vinuri a unui vechi castel polonez. Pe fundalul decorului plin de mistere și surprize al castelului și în compania unui tînăr ostaș polonez cam încurcă-lume, Marusia trăiește o seamă de peripeții provocate de apariția unui grup de soldați nemți în frunte cu un general. Pînă la urmă, generalul se îmbată și e făcut prizonier,

Marianne Krencsey (Mouquette) și Jean Sorel (Etienne Lantier) în filmul franco-maghiar „Germinal".

GERMINAL

La o sută de ani de la evenimentele evocate în romanul lui Zola, „Germinal" nu și-a pierdut nimic din virulență și actualitate. Și azi încă tabloul unor mineri în grevă și al poliției patronilor înecînd în sînge revolta muncitorilor e făcut să indispună autoritățile din țările capitaliste. Iată de ce ideea unui film realizat după romanul lui Zola a apărut pe deplin firească și a atras doi cunoscuți cineaști occidentali — regizorul Yves Allégret și scenaristul Charles Spaak. Ei au pornit să ecranizeze primul roman din literatura franceză dedicat în întregime unui conflict de muncă.

Pentru a reconstitui dramaticele evenimente petrecute în jurul puțului de mină din Montsou, Allégret a recurs la concursul cinematografiei maghiare. El a turnat majoritatea exterioarelor din „Germinal" în peisajul Ungariei și cu participarea unui număr de actori și figuranți maghiari. Printre actorii francezi care au colaborat la realizarea filmului se numără Bernard Blier (directorul minei, Hennebeau), Jean Sorel (Etienne Lantier), Claude Brasseur (Chaval), Berthe Granval (Catherine). Au mai participat actrița italiană Lea Padovani (Maheude) și actorii maghiari Marianne Krencsey (Mouquette), Sándor Pecsi (Maheu) și Gábor Koncz (Souvarine).

După premiera care a avut loc la Paris, filmul a fost prezentat într-un cadru festiv la Budapesta, unde s-a bucurat de un viu succes.

R. E.

UN SUCCES INTERNAȚIONAL AL FILMULUI „TUDOR"

Fotografia de mai sus, făcută la 11 aprilie la Mar del Plata, surprinde momentul în care Mihnea Gheorghiu, președintele Consiliului cinematografic din R. P. Română, primește felicitări din partea lui J. Jurado, secretarul Marelui juriu al celui de-al VI-lea Festival internațional de cinematografie de la Buenos Aires. Filmul „Tudor", atît de apreciat de spectatorii noștri pentru virtuțile sale dramaturgice și actoricești, obține astfel încă o confirmare — de astă dată pe plan internațional — a valorii sale. Într-o competiție de prestigiu, în care s-au prezentat producții de calitatea celei a lui Mario Monicelli, „Tovarășii", filmul nostru a primit, printr-o unanimitate de păreri, Crucea Sudului și Premiul Special al Juriului. De altfel, presa argentiniană a publicat în tot timpul festivalului numeroase cronici și fotografii din filmele românești (au mai fost prezentate scurt metrajul „Sub aripa vulturului" și, în afară de concurs, „Pași spre lună" și „Alo, alo"), recomandîndu-le călduros publicului. Printre alții, scriitorul Victor Saiz, director al revistei „Ficción", a declarat că filmul „Tudor" a fost o surpriză plăcută pentru publicul argentinian, remarcînd înalta tehnică cinematografică și jocul admirabil al artiștilor români. Revista „Antena" a lăudat și ea filmul, publicînd fotografii ale artistei Lica Gheorghiu. Amintim de asemenea aprecierile elogioase ale ziaristului nord-american Hary Stone cu privire la scenariul lui Mihnea Gheorghiu sau cele ale regizorului sovietic Lev Kulidjanov cu privire la dinamismul și calitățile regizorale ale lui Lucian Bratu, aprecieri care au prevestit filmului succesul pe care l-a confirmat decernarea premiilor.

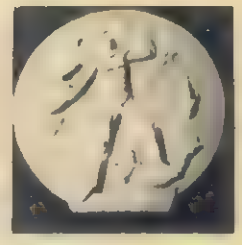

Medalia de aur „Crucea Sudului" cu care a fost distins filmul „Tudor".

spre surpriza și bucuria tinerilor noștri eroi.

„O nevastă pentru un australian" se înscrie în genul comediei muzicale și se bucură de concursul renumitului ansamblu de cîntece și dansuri „Mazowsze". Drept pretext s-a luat povestea unui tînăr fermier australian de origine poloneză care vine în Polonia ferm hotărît să-și găsească o nevastă. Timpul e foarte scurt și Robert găsește cu cale s-o răpească fără prea multe formalități pe frumoasa Hanka. Urmăriri trepidante, virtejul dansurilor interpretate de ansamblul „Mazowsze", arhitectura pitorească a orașului Gdansk și peisajul Mării Baltice umplu de viață clocotitoare cadrele acestui film în culori realizat pe ecran lat. Ca orice comedie, totul se termină cu bine pentru cei doi eroi, cu toate că Hanka nu va pleca pînă la urmă în țara cangurilor.

Două noi roluri o așteaptă în anul acesta pe Elzbieta Czyzewska. Primul, în filmul „Zborul neîntrerupt", pe care-l realizează Leonard Buczkowski, iar al doilea, în filmul lui Stanislaw Lenartowicz „Un italian la Varșovia" — unde va avea drept parteneri pe Antonio Cifariello și Zbigniew Cybulski.

F. R.

Filmul
despre care se vorbește

STANLEY KRAMER ȘI „LUMEA NEBUNĂ"

Încă din timpul realizării filmului „Procesul de la Nürnberg", regizorul și producătorul american Stanley Kramer își alesese subiectul viitoarei sale creații cinematografice. Pe atunci era vorba doar de un proiect de două pagini dactilografiate semnat de Billi Rose, scenaristul unei comedii burlești engleze, „Genevieve", care a rulat de altfel și pe ecranele noastre.

Filmul lui Stanley Kramer pornește de la o poveste în aparență banală, croită pe tiparul clasic al „urmăririi cinematografice", care făcuse cîndva gloria filmului mut. Poate nimic mai absurdă și mai frenetică. Singurul episod mai „liniștit" este acela în care eroii, gonind cu mașina pe o autostradă ce străbate un pustiu, devin martorii unui accident de circulație. Victima le destăinuie, însetînd de a muri, ascunzișul unei fabuloase comori de „bani buni, americani". Și de aici începe nebunia...

Alegînd un asemenea pretext pentru prima sa comedie — care e în același timp primul său film pentru ecran panoramic — Stanley Kramer dovedește că și în condițiile celui mai spectaculos și popular dintre genurile cinematografice el nu renunță la atitudinea sa activă în fața unor probleme ale contemporaneității, probleme abordate în filmele „Lanțul", „Ultimul țărm", „Procesul maimuțelor" și „Procesul de la Nürnberg". Intitulat „O lume nebună, nebună, nebună", acest spectacol de patru ore, în care cîțiva oameni lipsiți de scrupule se angrenează într-o cursă zănatică, isterică, după o comoară, poartă semnificații adînci. Relațiile de junglă caracteristice moralei burgheze, sînt aici ridiculizate pînă la esența lor absurdă, antiumană. Recurgînd la toate mijloacele permise și nepermise pentru a-și scoate din luptă adversarii, eroii filmului — cu excepția celor care au murit între timp — aterizează în cele din urmă, cu oasele frînte, în spitalul poliției.

Pentru a regăsi un stil comic pe nedrept căzut în uitare, Stanley Kramer a recrutat o serie din cele mai mari vedete din epoca de aur a burlescului. Îl vom revedea astfel pe Buster Keaton, Joe Brown, Jimmy Durante și Edward Everet Horton, cărora li se adaugă o celebritate a anilor 1935-1940, Mickey Rooney și, ca vedetă principală, interpretul preferat al lui Kramer, Spencer Tracy.

În fotografie : imagine din film.

Ana ROMAN

ITALO
CALVINO

aerul curat

— Copiii ăştia — spuse doctorul de la asigurările sociale — ar avea mare nevoie să respire puţin aer curat, la oarecare înălţime, să mai zburde pe pajişti...

Doctorul stătea între paturile sărăcăcioase din odaia de la demisol, unde locuia familia lui Marcovaldo, şi tocmai apăsa stetoscopul pe spatele micuţei Teresa, între umerii plăpînzi ca aripile unei păsărele golaşe. În încăpere erau două paturi, iar cei patru copii, toţi patru bolnavi, cu obrajii aprinşi de febră şi ochii lucioşi, îşi scoteau născiorul pe la căpătîiele paturilor.

— Pe pajişti, e aşa cum e brazda aia din piaţă? — întrebă Michelino.

— ...O înălţime cît un zgîrie-nori? — se interesă Filippetto.

— ...Aerul curat e bun de mîncat? — întrebă Daniele.

Marcovaldo, lung şi uscăţiv, iar nevastă-sa, scundă şi îndesată, stăteau sprijinindu-se fiecare într-un cot de un scrin rupt. Fără să mişte cotul, îşi ridicară celălalt braţ, lăsîndu-l apoi să cadă pe şold, murmurînd într-un glas: „Dar ce putem să facem noi, şase guri, înglodaţi în datorii? Ce putem face?"

— Locul cel mai frumos unde putem să-i trimitem să se joace — preciză Marcovaldo, e pe stradă.

— Aer bun o să luăm destul — conchise nevasta — cînd o să fim daţi afară şi-o să trebuiască să dormim sub cerul liber.

Într-o sîmbătă după-amiază, de îndată ce se vindecară, Marcovaldo îşi luă copiii şi-i duse să facă o plimbare pe una din coline. Locuiau în cartierul cel mai îndepărtat de colinele de la marginea oraşului. Ca să ajungă pe povîrnişul lor, trebuiră să facă un drum lung, într-un tramvai atît de ticsit, încît copiii nu vedeau mai mult decît picioarele călătorilor ce se înghesuiau într-una. Puţin cîte puţin însă, tramvaiul se goli şi prin ferestrele în sfîrşit libere se văzu un bulevard care urca spre

coline. Ajunseră la capul liniei, iar de aici o porniră la drum pe jos.

De-abia se împrimăvărase ; copacii înmugureau sub un soare călduț. Copiii priveau în jurul lor ușor stingheriți. Marcovaldo îi duse pe o ulicioară în trepte, care urca printre arbori.

— Există scară fără casă deasupra ei ? — întrebă Michelino.

— Nu e scara unei case : este un fel de stradă.

— O stradă... Și mașinile ce se fac cu treptele ?

În jur se vedeau zidurile unor grădini pline cu pomi.

— Ziduri fără acoperiș... Le-au bombardat ?

— Sînt grădini... Un fel de curți interioare... — îi lămuri tatăl. Casa e înăuntru, în spatele arborilor de colo.

Michelino clătină din cap, puțin convins :

— Dar curțile interioare se află înăuntrul caselor, nu în afara lor !

Teresina întrebă și ea :

— În casele astea locuiesc pomii ?

Lui Marcovaldo i se părea, în timp ce urca treptele, că-și leapădă de pe el și mirosul de mucegai luat din depozitul în care cără într-una la lăzi, timp de opt ore pe zi, și petele de igrasie de pe pereții locuinței lui, și praful care se vedea mereu, în conul de lumină al ferestruicii, și accesele de tuse din timpul nopții. Acum chiar și copiii i se păreau mai puțin palizi, mai puțin slabi, întremați parcă și ei de lumina și de culorile primăvăratice.

— Vă place aici, nu-i așa ?

— Da.

— Și de ce ?

— Pentru că aici nu sînt paznici. Poți rupe flori, poți arunca cu pietre.

— Și de respirat, respirați ?

— Nu.

— Dar aici e aer bun.

Ei mestecară din fălci :

— Da' de unde. N-are nici un gust.

Se suiră cu toții pînă aproape de vîrful dealului. La o cotitură, le apăru orașul, colo jos, în fund, întins, fără contururi, cu străzile ca o pînză cenușie de păianjen.

Copiii se tăvăleau pe pajiște de parcă n-ar fi făcut altceva toată viața. Un vînt ușor începu să sufle ; pe nesimțite se și înseră. În oraș se aprindeau luminile care din depărtare se vedeau difuz. Marcovaldo simți că-l năpădesc iarăși, ca un val puternic, sentimentele de odinioară, cînd, tînăr sosit în oraș, era atras ca de un miraj de străzile și de luminile lui, de parcă l-ar fi așteptat acolo marile izbînzi. Rîndunelele săgetau acum aerul, aruncîndu-se orbește spre oraș.

Pe Marcovaldo îl cuprinse tristețea la gîndul că o să se întoarcă iarăși acolo jos, și căută să descopere, în priveliștea ce se întindea înaintea lui, umbra mahalalei în care locuia ; de astă dată priveliștea i se păru o întindere plumburie, parcă stătută, acoperită de solzii deși ai acoperișurilor și brăzdată de fîșiile de fum iscate de focurile din cămînuri.

Se răcorise bine ; poate că ar fi trebuit să-și cheme copiii. Dar văzîndu-i cum se legănau liniștiți pe crengile aplecate ale unui conac, se răzgîndi. Michelino veni lîngă el și-l întrebă :

— Tăticule, de ce nu ne mutăm și noi aici cu casa ?

— Ei, prostuțule, aici nu sînt case, doar nu locuiește nimeni aici ! — spuse Marcovaldo supărat, pentru că tocmai acest lucru îl visa și el, să poată trăi acolo sus.

Dar Michelino nu se lăsă :

— Nimeni ? Dar domnii aceia ? Privește colo !

Zarea devenise mai opacă și de jos, de pe pajiști, urcau o sumedenie de bărbați, de diferite vîrste, toți îmbrăcați în niște haine grele, cenușii, încheiate ca halatele de casă, purtînd toți bonete și bastoane. Înaintau grupuri-grupuri, vorbind cu voce tare sau rîzînd, unii înfigînd în iarbă bastoanele, alții tîrîndu-le după ei, atîrnate pe brațul de mineri îndoit.

— Dar dumnealor cine sînt ? Unde se duc ? — îl întrebă Michelino pe taică-său, care privea tăcut.

Unul din ei trecu aproape de grupul Marcovaldo ; era un bărbat voinic, de vreo patruzeci de ani.

— Bună seara ! — spuse el. Ce noutăți ne mai aduceți de la oraș ?

— Bună seara — răspunse Marcovaldo — dar despre ce fel de noutăți vorbiți ?

— Ei, nimic, spun așa ca să zic și eu ceva — rosti bărbatul oprindu-se ; avea o față mare, albă, și cu o pată trandafirie, roșie, ca o umbră, chiar în vîrful obrajilor. Spun așa întotdeauna oricui vine de la oraș. Mă aflu acolo sus de trei luni, așa că înțelegeți...

— Și nu o să coborîți niciodată ?

— Știu și eu ? Cînd o să le placă doctorilor ! — și avu un rîs scurt. Și ăstora de aici ! — și se bătu cu degetul în piept, și iarăși avu acel rîs scurt, puțin gîfîitor. M-au mai trimis de două ori ca vindecat și abia întors la fabrică, ce să vezi, am luat-o de la început ! Și iar mă expediază acolo sus. Ce să-i faci, trebuie răbdare !

— Tot așa și dumnealor ? — spuse Marcovaldo arătînd spre ceilalți bărbați ce se răspîndiseră prin jur și în același timp îi căută cu privirea pe Filippetto, pe Teresa și pe Daniele, pe care îi pierduse din vedere.

— Toți sînt tovarăși de „vilegiatură" — spuse bărbatul, făcînd cu ochiul. Asta-i ora de plimbare, înainte de culcare... Noi ne culcăm devreme... Se înțelege că nu putem să ne îndepărtăm de domiciliul prescris...

— Ce domiciliu ?

— Tot ce este aici e terenul sanatoriului, n-o știați ?

Marcovaldo îl luă de mînă pe Michelino care ascultase puțin intimidat. Seara se urca pe ripi ; acolo jos nu se mai deslușea de loc cartierul. Era timpul să se întoarcă.

— Teresa ! Filippetto ! — strigă Marcovaldo și porni să-i caute. Iertați-mă, vă rog — spuse bărbatului — nu-i mai văd pe ceilalți copii.

Bărbatul strînse din ochi.

— Sînt acolo, observă el, culeg cireșe.

Marcovaldo văzu într-o vîlcea un cireș, iar strînși în jurul lui, bărbații îmbrăcați în cenușiu aplecau cu bastoanele încovoiate ramurile încărcate și culegeau fructele. Și Teresa, și ceilalți doi copii, foarte fericiți, culegeau cireșe împreună cu ei, mai luau și din mîinile bărbaților și rîdeau cu toții.

— E tîrziu — spuse Marcovaldo. S-a făcut răcoare. Să mergem acasă...

Bărbatul voinic își îndreptă vîrful bastonului spre șirurile de lumini care licăreau acolo departe.

— Seara — spuse el visător — sprijinit în bastonul ăsta îmi fac plimbarea prin oraș. Aleg o stradă cu un șir de lămpi și o străbat, așa... Mă opresc la vitrine, întîlnesc lume, o salut... Cînd o să vă plimbați prin oraș, să vă gîndiți și la noi uneori. Bastonul meu vă întovărășește...

Copiii se întorceau cu cununi de frunze, ținuți de mînă de cei internați.

— Ce bine-i aici, tăticule ! — spuse Teresa. O să mai venim să ne jucăm, nu-i așa ?

— Tată — sări Michelino — de ce nu venim să stăm și noi împreună cu domnii aceștia ?

— E tîrziu ! Salutați pe domnii ! Spuneți : „mulțumim pentru cireșe". Haideți ! Să mergem !

Luară drumul spre întoarcere. Erau obosiți, Marcovaldo nu mai răspundea la întrebări. Filippetto vru să fie luat în brațe, Daniele în circă, Teresa se lăsa ținută de mînă, doar Michelino, cel mai mare, mergea singur înainte, dînd cu piciorul în pietre.

În românește de TATIANA ULMU

CARTEA

Dorina RĂDULESCU: VÎRTEJ

Lucrarea este un veritabil roman condensat, realizat cu mijloacele pseudojurnalului — dar scris la persoana a treia. Un roman, întrucît urmărește formația unui personaj — aici o fată — de-a lungul unei întregi epoci, din 1917 pînă în 1945, și pseudojurnal, deoarece dacă Duduța — mai puțin eroină a întîmplărilor, cît observatoarea lor și, în această măsură, și eroină — dacă Duduța și-ar fi ținut un caiet de însemnări zilnice, nu l-ar fi alcătuit altfel, meditațiile și aprecierile ei despre evenimente n-ar fi fost altele, nici redactate în chip diferit.

Duduța străbate una din cele mai agitate epoci, mai plină de virtejuri, din istoria noastră — nu bine se încheie un șir de fapte și altele, mai crîncene, o întîmpină, o sorb, o lovesc fără cruțare. Ea trece însă cu ochii deschiși prin ele, se maturizează mereu, observațiile ei, naive mai întîi, simple înregistrări ale sufletului de copil pur, dobîndesc greutate, căci ochiul eroinei reține cu un discret simț critic situații și persoane, naivitatea devine tot mai mult simulată, se transformă în procedeu de construcție a cărții, care-i permite autoarei să noteze fără a analiza, dezvolta și comenta.

Cititorul este invitat însă la meditație, el trebuie să înțeleagă și prin contribuție proprie experiențele, proporțiile reale avute de evenimente, să aprecieze, să ia atitudine alături de eroină și, nu o dată, mai precis decît ea. Notînd faptele străbătute, Duduța nu are, adesea, conștiința a ceea ce a descoperit, a trăit — dar prin juxtapunerea lor într-un anumit chip de către autoare, cititorul își construiește singur concluziile — deci cartea este compusă în ansamblu cu o mînă ageră.

Procedeul are și primejdiile lui și nu se poate spune că autoarea le-a trecut pe toate cu aceiași succes. În special pentru perioada anilor 1935-1941, cînd evenimentele înregistrate de Duduța sînt de o acuitate fără precedent, tonalitatea pseudojurnalului ei nu se mai justifică în aceeași măsură ca pînă atunci. În fond, viața a călit-o îndeajuns pe eroină, ea a reținut din noianul de întîmplări pe cele esențiale pentru definirea epocii, trăiește lîngă oameni nu numai lucizi, ci și activi — ea iubește pe un comunist ilegalist, participînd la întîlnirile clandestine ale acestora etc. — deci, s-o păstra ingenuitatea de fetiță în continuare, începe să pară (într-o anumită măsură, firește) cam artificios. Iarăși mai puțin bine e că uneori lucrarea devine reportaj, îndeosebi în partea a doua a cărții, ocupată cu descrierea peregrinărilor Duduței pe teritoriul sovietic, alungată de agresiunea fascistă. Notațiile pătrunzătoare care apar aici ne dezvăluie o eroină evoluată brusc, maturizată ; luciditatea ei nu se acordă destul de bine cu ingenuitatea de pînă atunci. Dar faptele ca atare polarizează atenția cititoriului într-un chip original, asupra unor realități pe care literatura sovietică a perioadei respective a consemnat-o adesea, chiar din timpul războiului, pînă la recentul roman *Vii și morți* al lui K. Simonov. În esență este vorba de înfățișarea spatelui frontului, de tabloul, construit din linii lapidare, a restului țării sovietice în perioada războiului de apărare.

Prima parte a cărții adaugă deci pagini reușite literaturii ilustrate de scriitorii care au evocat copilăria și adolescența ; a doua parte a cărții, redactată mai reportericește, ca o cronică (apelînd în continuare la virtuțile jurnalului, deci nu trebuie să se înțeleagă că ar exista o discrepanță de procedee, deosebirea e de nuanță, de ritm al narațiunii, de participare afectivă la expunere), comunică o experiență acută pe care fondul general al evenimentelor tragice consumate o subliniază în adevărul ei. Finalul cărții fixează cîteva tablouri ale întoarcerii în țară a Duduței, în cadrul unităților de voluntari antihitleriști. Între timp, alci s-a petrecut insurecția armată și fascismul a fost răsturnat. Ingenua de altădată a devenit militantă ; întîlnirea cu iubitul ei, Gore, comunistul ilegalist, i-a readus brusc în minte întreg universul familiar dar examinat dintr-o perspectivă nouă, dobîndită prin vîrtejul străbătut.

Cartea Dorinei Rădulescu este actul de intrare în literatură a unui scriitor autentic, nuanțat în caracterizări, deocamdată restrîns, prin natura subiectului și a procedeului utilizat, la o proză de notație obiectivă, fără apel la imaginație, dar cu resurse vizibile de a se mișca liber și în alte direcții fecunde ale literaturii.

Mihai GAFIȚA

AGENDA FLACĂRA

La 16 aprilie 1889 se năștea la Londra micul Charles Spencer Chaplin, cel care avea să devină mai tîrziu marele Charlot. Azi, la cei 75 de ani ai săi, Charlie Chaplin, care trăiește cu familia sa în localitatea Vevey din Elveția, a rămas același neobosit creator. Recent el a terminat un scenariu pentru o comedie cinematografică, pe care o va regiza el însuși.

„Acțiunea romanului «Triunghiul», terminat de curînd — ne-a declarat scriitorul Pop Simion — se desfășoară într-un mediu apropiat mie ca loc natal și experiență gazetărească : zona minieră din Maramureș. Cartea nu este ceea ce s-ar numi un roman de producție ci o dezbatere de etică comunistă, înfățișînd cristalizarea conștiinței socialiste în țara noastră".

O veste bună pentru iubitorii de teatru : „Comedia franceză" din Paris sosește în cursul lunii mai în țara noastră cu spectacolele „Tartuffe" și „Vicleniile lui Scapin" de Molière și „Un capriciu" de Alfred de Musset. Fotografia noastră înfățișează o scenă din „Tartuffe", interpretată de Louis Seigner (deținătorul rolului titular și semnatarul regiei) și Annie Ducaux (Elmire).

Iat-o în fotografie pe renumita actriță suedeză Ingrid Bergman care citește din operele lui Hans Christian Andersen chiar la masa la care a lucrat marele creator de basme. Scena se petrece la Muzeul Andersen din orașul danez Odense, unde asemenea manifestări au loc în fiecare an, cu prilejul aniversării nașterii scriitorului și cînd mari actori ai lumii fac lecturi din creația acestuia.

Recent s-au decernat premiile americane „Oscar" pe anul 1963. Premiul pentru cel mai bun film al anului a fost acordat producției britanice „Tom Jones", după romanul lui Fielding. „Oscarul" pentru cel mai bun interpret i-a revenit artistului negru american Sidney Poitier („Lanțul" și „Fecioara") pentru creația sa din „Crinii Cîmpului", din care prezentăm o scenă.

După „Căsătorie ciudată" de Kálman Mikszáth, primul spectacol-examen în stagiunea 1963-1964 al studenților Institutului de teatru „Szentgyörgyi Istvan" din Tg. Mureș, a fost recent prezentată, cu prilejul anului memorial Shakespeare, cunoscuta tragedie „Romeo și Julieta". Iată-i pe cei doi tineri interpreți ai rolurilor titulare — Alexandru Hejja și Ileana Toszo.

Printre laureații premiilor anuale internaționale ale discului, decernate la Paris de către Academia Charles Cros, se numără și poetul, cîntărețul, compozitorul și actorul Georges Brassens (cunoscut la noi din filmul „Porte des Lilas"), foarte apreciat în Franța pentru melodiile compuse pe versuri proprii, ca și pe ale unor mari poeți ca François Villon, Victor Hugo, Louis Aragon etc.

Artista Constanța Dogeanu din București este autoarea a numeroase obiecte din sticlă. Pasta docilă s-a modelat în cele mai neașteptate forme, dînd în mîinile artistei obiecte utilitare și decorative (vaze, servicii, lămpi, platouri), cu bune efecte artistice. Cromatica armonioasă și formele stilizate ale acestor piese oferă industriei sugestii pentru o sticlărie de calitate.

Teatrul muzical „Gh. Dima" din Brașov reprezintă cu succes — atît la sediu cît și în satele și orașele regiunii — opereta „Mam-zelle Nitouche" de Florimond Hervé. Versiunea românească a libretului aparține lui Val Săndulescu ; direcția de scenă este semnată de Barbu Dumitrescu, iar decorurile sînt realizate de N. Lebas. În fotografia noastră, protagonista spectacolului, artista Mia Popa-Munteanu.

De la una la alta

DA SAU BA!

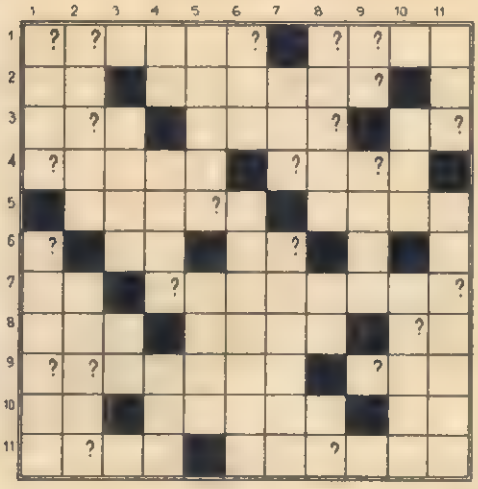

ORIZONTAL : 1) Se joacă... cu ochii legați (2 cuv.) — Bate la cap... copiii. 2) Ler ! — Ordin. 3) Un cunoscut vînzător de păsări — Afectuoasă (fig.) — Poezie lirică. 4) Exploziv folosit în minele de cărbuni — Pansament. 5) Ocolit (fig.) — Lingă motocicletă. 6) Afirmație ! — Pe ogoare ! — Țesătură groasă de lînă. 7) Rece ! — Sprijin la scări. 8) Metaforă pentru meserie — Întreprindere de transport auto — Baston. 9) Piesă de Goldoni — Oferiți. 10) Canele ! — Planșe... de onoare — În uvertura uverturii ! 11) A îndepărta — Tempo liniștit (mus.).

VERTICAL : 1) Creație poetică, îndeobște populară — Tobă mică (pop.). 2) Varietate indigenă de prune — Bălaie. 3) Sentiment — Bir ! 4) Țeapă — Varietate de cărbune — Riuri, mări, oceane. 5) Mișcare la jocul de șah — Aurul mioarelor. 6) Legumă — Vaca, boul și vițelul (sing.). 7) Ca zăpada — Fortificație. 8) Tîrîboi (pop.) — Pronume — Plină de spă. 9) Soră mai mare (reg.) — Obligat — Nu e ba ! 10) Fardul... unghiilor — Trist. 11) Operă de Verdi — Calmante.

Dezlegarea jocului „SHAKESPEARE" apărut în nr. trecut

ORIZONTAL : 1) ROL — DUNCAN — HAMLET. 2) IRAT — R — IRAS — PIESE. 3) COERENT — S — ACT — ICI. 4) H — ROMEO ȘI JULIETA. 5) ALȚI — LAUR. 6) RE — L — E — TI. 7) D — EU — OB — S. 8) EMS — NIM. 9) OMIS — ORAȘ. 10) F — LI — ROST. 11) EPIC — NUR. 12) LEAR — O — RA. 13) IR — E — BOIT. 14) AIAS — EL — F. 15) CAI — R — IO. 16) CL — DIANA — SAMSON — R. 17) OETA — CA — IAMA — NORD. 18) I — O — DESDEMONA — RA. 19) FEMEIA ÎNDĂRĂTNICĂ.

DIN UMORUL STRĂIN

Fără cuvinte.

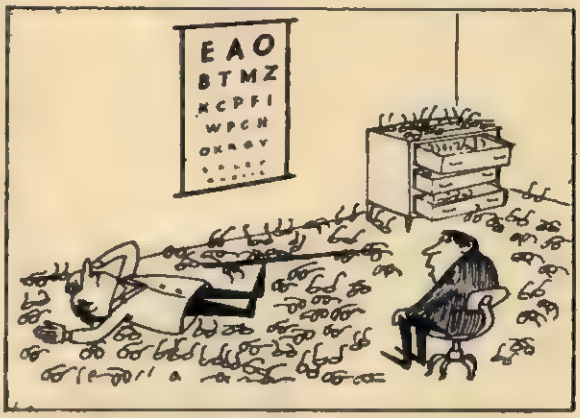

— Ah, doctore, am uitat să vă spun... Eu sînt analfabet...

— M-a părăsit logodnica... Acum sînt liber.

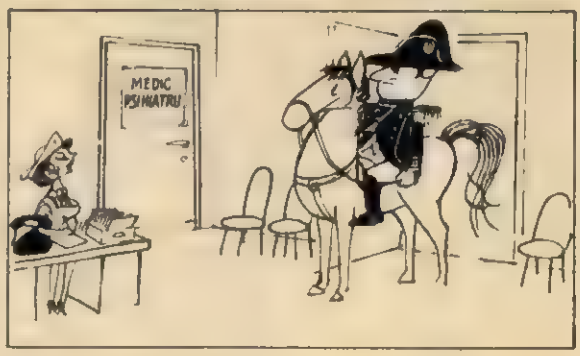

— Pe cine să sun, vă rog ?

— Te rog, iubito, hai să ne-mpăcăm...

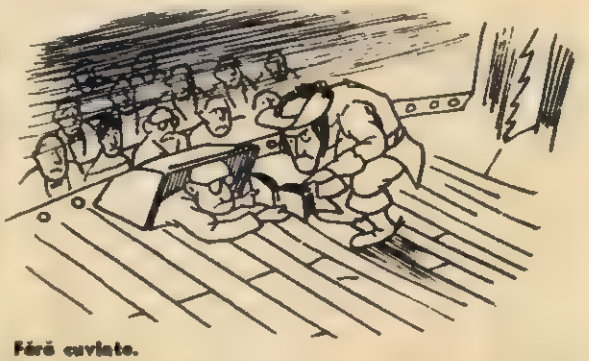

Fără cuvinte.

EDUCAȚIE PENTRU TOATE VÎRSTELE

Planeta cu un singur locuitor

La ora șapte fără cinci, în stația autobuzului 31, calculează rapid locul probabil al oprirții mașinii și se așază acolo fără a percepe existența celor care așteaptă mai de mult. Manevrîndu-și impecabil umerii, supraomul pășește ferm pe scări. O clipă, în jurul lui se adună vidul. O tînără proiectată înainte de tăvălugul umerilor cade spre fereastră. Un călător cu servietă, împins înapoi, se lasă vertiginos pe spate spre trotuar. Alți călători care au rămas pe loc renunță să se mai urce. Dacă apar protestatari, stăpînul umerilor îi privește cu o nesfîrșită mirare. Așa va privi desigur primul marțian pe primul pămîntean în clipa memorabilă cînd se vor afla pentru întîia dată față în față.

În fața taxatoarei, supraomul scoate banii cu gesturi ample, își pune calm biletul într-un buzunar, [illegible] restul în portofel. Sînt călători pe scară, alții se înghesuie în fața postului de taxare. Ținuți în lumea lui, supraomul își savurează gesturile.

Dacă la orizont se ivește vreun loc liber, teribilii umeri iar sînt rechemați în activitate [illegible] cum filmic nu le rezistă, victoria stăpînului lor este totdeauna asigurată. Cu mișcări atotcuprinzătoare, acesta absoarbe scaunul în propria lui ființă, desfășurîndu-se brusc în toate direcțiile spațiului. Vecinii de alături vor cedă într-o clipă trei sferturi din propriul său loc, bucuros că i-a rămas măcar cît să-și sprijine un șold, pentru a se feri de o cunoștință nedorită, picioarele călătorului din față vor descrie o voltă prudentă, evitînd astfel bocancii acestei calamități vii, care pare a se confunda cu spațiul însuși.

Dacă nu găsește un scaun liber, rămîne în mijlocul autobuzului ca un zid despărțitor. Fluviul grăbit al călătorilor n-are decît să-și schimbe cursul, pentru că supraomul a devenit un punct fix pe care nici repetatele apeluri ale taxatoarei, nici solicitările frecvente ale celor din spate nu izbutesc să-l urnească.

Săptămîna trecută, supraomul din autobuzul 31 și-a întregit portretul. Se eliberaseră în același timp două locuri. Supraomul s-a desfășurat brusc, făcînd să dispară în el însuși, numai pentru el însuși, spațiul prevăzut pentru doi. Era calm, senin și satisfăcut.

Și atunci, în forfota autobuzului, am văzut cum cele două locuri se transformaseră brusc într-o tristă și hidă planetă cu un singur locuitor. Iar cei de acolo nu era nimeni altcineva decît **locuitorul unei planete cu un singur locuitor, care nici nu bănuia** măcar existența vreunei ființe asemănătoare căreia să-i ofere ceva sau de la care să primească ceva, trăind numai cu și pentru el însuși.

Vei spune cititorule : sînt destul de rare asemenea fosile. Desigur, sînt rare, din ce în ce mai rare. Dar mai sînt ! De aceea, cînd ne apar în cale este bine să le facem să afle că autobuzul circulă pe o altfel de planetă decît cea pe care se cred ele.

Ion ALEXANDRU

CITITORII NE-AU CERUT...

Poșta ne-a adus noi întrebări puse redacției de către cititori. Iată câteva dintre ele: „Cum a evoluat industria românească de strunguri?" (G. Trifaș, Inău); „Care sînt cele mai moderne metode de imprimare a discurilor?" (Anișoara Ghiță, Focșani); „Care este originea luptelor de tauri și cum se desfășoară ele?" (Ion David, Galați); „Ce produce azi marele combinat de prelucrare a stufului de la Brăila?" (Ion Vereș, Agigea).

Întrebările de mai sus își vor găsi răspunsul în paginile revistei.

dialog

PRIMUL AUTOMOBIL

Un exponat original prezentat recent în cadrul Tîrgului internațional de automobile de la Geneva din acest an: modelul primului automobil.

„Aș vrea să cunosc cîte ceva din istoricul automobilului".

Enkhtsetseg DORJIH
Mongolia

Răspunde ing. GH. FRĂȚILĂ, de la Institutul politehnic București.

După apariția tăsturilor puse la mișcare de forța mușchiului a călătorilor și prevăzute cu unele mecanisme folosite și la automobilele actuale (bineînțeles sub forme constructive evoluate), s-a produs un salt hotărîtor prin utilizarea motorului cu abur în locul forței musculare.

În anul 1769 inginerul francez Nicolas Joseph Cugnot a construit o trăsură acționată de un motor cu abur. Trăsura lui Cugnot avea trei roți și atingea o viteză de 3-4 km/h. După fiecare 15 minute de mers trăsura trebuia oprită pentru întreținerea focului la cazan și mărirea presiunii aburului, care scădea foarte repede. Datorită greutății și gabaritului mare, precum și dificultăților de exploatare, a trebuit să se renunțe la extinderea utilizării motorului cu abur pe automobil.

Primele automobile echipate cu mecoare cu combustie internă se datoresc constructorilor germani Karl Benz și Gottlieb Daimler. În anul 1883 Daimler a construit un motor rapid pe care l-a montat, în 1885, pe prima motocicletă din lume. În același an Daimler montează un motor pe o trăsură, realizînd în felul acesta primul automobil pe patru roți. Motorul era așezat la mijlocul trăsurii, de la care s-a reținut numai osiștea, iar dirijarea se făcea printr-o pîrghie de pe scaunul vizitiului. Motorul montat pe trăsură avea un singur cilindru răcit cu aer și dezvolta o putere de aproximativ 1,5 C P la 900 rotații/minut. Viteza maximă era... 18 km/h.

Tot în anul 1885 Benz construiește un vehicul echipat cu un motor cu ardere internă pe care-l prezintă publicului la 3 iulie 1886, la Mannheim. Automobilul avea trei roți cu spițe, prevăzute cu pneuri masive fără cameră de aer (pneurile cu cameră de aer au apărut în 1894). Motorul utilizat avea un singur cilindru și dezvolta o putere de 0,75 C P la 250 rotații/minut. Răcirea era asigurată de un vas cu apă așezat pe cilindru. Transmiterea mișcării de la motor la roțile din spate se făcea cu lanț.

Primul automobil de formă și construcție asemănătoare cu acelea ale automobilelor moderne a fost construit în 1901 de P. Daimler (fiul lui G. Daimler).

Tabelul de mai jos dă o imagine asupra ritmului rapid de dezvoltare a industriei de automobile pe glob:

Anul	1901	1913	1948	1955	1962
Automobile existente în circulație	10 mii	1 mil.	53 mil.	95 mil.	Peste 180 mil.

CUM RESPIRĂM SUB APĂ?

„Am citit în «Flacăra» nr. 25/1963 un interesant articol despre vînătoarea subacvatică. În legătură cu aceasta, aș dori să știu ce tipuri de aparate de respirat sub apă pot folosi scufundătorii".

Victor MĂRCULESCU
muncitor la fabrica „Hidromecanica", Brașov

Răspunde F. BRANDRUP, autorul lucrărilor „Vînătoarea sub apă" și „După pești, la ei acasă".

Există două sisteme deosebite de instalații de respirat sub apă: cu oxigen, în circuit închis și cu aer comprimat, în circuit deschis. Primele se pot folosi fără risc pînă la adîncimi ce nu întrec 13,5 m. Pentru scufundări mai adînci, pînă la 60-75 m, se întrebuințează exclusiv instalațiile cu aer comprimat. Și această limită de adîncime se poate depăși, dar numai atunci cînd se respiră un amestec de oxigen cu heliu în locul aerului obișnuit. Astfel, s-au putut atinge adîncimi de peste 300 m.

Folosind cele două feluri de instalații de respirat sub apă, costumul etanș sau semietanș are exclusiv rolul de a proteja de frig. Aerul respirat e furnizat de decentorul instalațiilor exact la presiunea ambiantă (adică pentru fiecare circa 10 m adîncime presiunea aerului respirat trebuie să crească cu cîte o atmosferă).

Nu există instalații care să-și producă sub apă singure oxigenul (cel puțin 0,9 litri pe minut) sau aerul (minimum 16 litri pe minut). Instalațiile cu oxigen funcționează astfel: aerul expirat trece printr-un filtru în care se reține bioxidul de carbon, iar oxigenul se întocmește în acest circuit închis dintr-o butelie mică, încărcată la 150 atmosfere, asigurînd astfel respirația normală timp de 1 oră și 20 minute la o muncă ușoară, nedepășind 13 m adîncime.

Fiind primejdioase în mîna unor amatori neinstruiți, aceste instalații sînt interzise pentru scopuri sportive în mai toate țările lumii.

Instalațiile cu aer comprimat funcționează pe principiul circuitului deschis, adică se respiră aerul dintr-o butelie sau mai multe, în care acesta este comprimat la 150-200 atmosfere. La inspirație, aerul trece printr-un detentor automat, în care presiunea se reduce exact la cea a mediului ambiant. Expirația se face în apă. Cu o butelie avînd un conținut de 6 litri, încărcată la 240 atmosfere, se poate respira sub apă la o adîncime medie de 20 m timp de circa 20 minute.

PANAIT ISTRATI

„Am vizionat recent filmul «Codin». Aceasta m-a determinat să vă solicit publicarea unor date mai puțin cunoscute din viața și opera scriitorului Panait Istrati, după al cărui roman s-a realizat scenariul".

Nely SEVICI
str. Progresului 53
Tr. Severin

Răspunde criticul literar ALEXANDRU OPREA.

Este de la sine înțeles că în spațiul care-mi stă la dispoziție nu vă pot răspunde decît la unele din „curiozitățile" dv. privind viața și opera lui Panait Istrati.

1) Numele său adevărat, de pe scripte, este: *Gherasim Panait Istrate*, după mama sa, *Joița Istrate*. Primul prenume i s-a dat în amintirea unui frate, mort de mic. Vocala finală a fost modificată în i, pe vremea debuturilor la gazetărie, din motive de sonoritate poetică. (Este interesant că primele sale articole din presa vremii erau semnate cînd *Istrate*, cînd Istrati, fie din cauza inconsecvenței autorului, fie a neglijențelor redacției.)

Tatăl (nelegitim) al lui Panait Istrati a fost un negustor grec, Valsamis, care s-a ocupat, între altele, cu contrabanda de tutun turcesc. Informațiile pe care le deținem dar puține și de fapt măresc misterul din jurul său. După știrea noastră, scriitorul însuși nu cunoștea mai multe. Sosind o dată în Atena, însoțit de scriitorul grec Nikos Kazantzakis, mărturisea presei că dorea fierbinte să cunoască Kefalonia, să viziteze Parnidata *„locurile tatălui meu, să mă documentez asupra originii paterne despre care nu știu nimic"*.

Panait Istrati ar fi avut și un unchi vitreg pe nume Zaines, vătaf în port și cu care nu se va fi aflat în relații prea bune dacă cinstea seama de articolele sale unde vătafii sînt numiți „lipitori".

Referitor la masa scriitorului și rudele din Baldovinești nu e nevoie să insistăm întrucît povestirile sale oferă informații numeroase. Ar fi numai de adăugat o referire la cei doi unchi cunoscuți ai săi — Anghel și Dumitru — și pe unul, Stefanache, despre care Istrati spunea într-o scrisoare că *„și-o lăsat oasele la Plevna"*, ceea ce explică de ce de el nu s-au legat amintiri și ca atare nu e pomenit în creațiile sale.

2) Aprecieri mai recente asupra operei lui Panait Istrati găsiți în nr. 9 al revistei „Secolul 20". Lucrări critice ample, din păcate nu vă pot indica. V-aș putea informa numai — deși e neplăcut să vă anticipez — că la Editura pentru literatură este prevăzută să apară o monografie semnată de mine la cinstea aniversării a 80 de ani de la nașterea autorului „Chirei Chiralina". Se află, de asemenea, în pregătire, în cadrul colecției „Scriitori români", o ediție în mai multe volume care va cuprinde tot ceea ce este reprezentativ în opera lui Panait Istrati nu numai beletristică ci și publicistică. Elementul nou îl constituie faptul că această ediție va fi bilingvă (în limba franceză și limba română) iar tălmăcirea românească — reluată complet și incluzînd lucrări care niciodată n-au fost traduse — aparține lui Eugen Barbu.

BUMERANGUL

„Ce este bumerangul? Din ce material e confecționat, care sînt însușirile sale, cum se mînuiește?"

Adrian OROȘ
str. Gării 43, Cluj

Bumerangul este o armă de vînătoare, mînuită prin aruncare. Există două tipuri de bumeranguri: cele care nu se înapoiază la locul de aruncare, și cele ce se înapoiază. Primul tip de bumerang a avut o largă răspîndire în Egiptul antic, Australia, nordul Indiei, Asia de sud-est și Mexic, fiind folosit atît ca armă de vînătoare cît și ca armă de luptă. El avea o greutate de 300-700 gr și putea străbate o distanță de 150-180 m, în funcție de forța aruncătorului.

Bumerangul care revine la picioarele vînătorului este folosit și azi de către triburile australiene, la vînătoarea de păsări și la jocuri. Acest bumerang constă dintr-o lamă încovoiată din lemn dur (acacia sau eucalipt) cioplită dintr-o rămură curbă. Suprafața inferioară e plană iar cea superioară e bombată; grosimea sa este de 8-15 mm, lungimea de 0,40-0,90 m și lățimea de 0,05-0,07 m. Cele două pale ale bumerangului, deși în greutate egală, au planuri diferite, ceea ce-i asigură proprietăți asemănătoare elicei și deci posibilitatea de a descrie curbe închise, opturi și alte figuri complexe, cercetate cu interes de specialiștii în domeniul aerodinamicii.

Traiectoria bumerangului este condiționată nu numai de măiestria aruncătorului, ci și de starea atmosferică și direcția vîntului.

Reproducem mai jos cîteva tipuri de bumeranguri găsite de expediționile căpitanului James Cook în Australia:

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze: *Corina Perle*, studentă, Galați, str. Dobrogeanu Gherea 27: cinema, teatru, ilustrate; *Ionel Gh. Matei*, student, Galați, str. Elena Cuza 6, bloc A: literatură, ilustrate; *Natalia Todirică*, elevă, Ploiești, str. Brîncoveanu 9 E: ilustrate; *Alexandra Tebeanu*, elev, Cîmpulung-Moldovenesc, str. 7 Noiembrie 29, sc. II, et. I: ilustrate; *Nic. Bramaru*, profesor, București-29, calea Călărași 292: literatură, pedagogie, ilustrate; *Tuți Betaru*, funcționar, Lipova, str. Avram Iancu 17, reg. Banat: ilustrate; *Petre Mesteroiu* și *Niculae Trufaș*, studenți, Cîmpul nr. 1 Petroșani, reg. Hunedoara: teme diverse; *Otilia Stoica*, bibliotecară, com. Cocorăști-Colț, reg. Ploiești: ilustrate; *Natalia Diaconescu*, studentă, București, Splaiul Independenței 48, rn. Lenin: ilustrate; *Jadwiga Swiulan*, Semianovice Sl., ul. Grabowa 9, woj. Katowice, R.P. Polonă: cinema, sport, teatru (în poloneză, rusă,

cu cititorii

germană, engleză) ; *Halina Switeca*, Chorzow Batory, ul. Odrowazow 1/1, R.P. Polonă : sport, muzică, ilustrate (în polonă, rusă, germană) ; *Gelu Mazuriac*, student, Chișinău, str. Frunze 104, bl. 5, R.S.S. Moldovenească (U.R.S.S.) : literatură, ilustrate ; *Irena Sufer*, Lipiny Sl., ul. Piastowa 6, woj. Katowice, R.P. Polonă : teme diverse ; *Nicolae Tristaru*, elev, Reșița, grupul școlar U.C.M.R., piața Lenin 1 A : literatură, sport, cinema ; *Nicolae Blendea*, muncitor, Hunedoara, O.M., bloc 106, ap. 24 : cinema, muzică, literatură, ilustrate ; *Mariana Gheorghe*, elevă, București 10, str. Popa Lazăr 20, nr. 23 August : literatură, cinema, teatru, muzică, ilustrate.

POȘTA NOASTRĂ

Nicolae Ivan, Onești. Povestiri „noi" de Eminescu, adică necunoscute pînă acum, nu există. Dacă vă interesează însă creația literară în proză a marelui nostru poet, vă putem informa că de curînd a apărut în vitrinele librăriilor culegerea intitulată „Proză literară" de Mihail Eminescu. Volumul a fost editat de Editura pentru literatură și cuprinde atît lucrări apărute în timpul vieții lui Eminescu în diverse perioade, cît și altele lăsate de poet în manuscris, precum și un amplu studiu introductiv despre proza literară a luceafărului poeziei noastre. În ce privește biografia marelui nostru poet, zilele acestea a apărut, în ediția a IV-a, revăzută, lucrarea academicianului G. Călinescu, intitulată „Viața lui Mihail Eminescu" (Editura pentru literatură).

Gion Vasilescu, Criș. 1) Mulțumiri pentru aprecierile favorabile pe care le faceți în legătură cu prezentarea revistei noastre. Propunerile de coperte le vom ține în seamă. 2) Un bun reporter poate deveni cineva tot așa cum poate deveni un bun profesionist în oricare alt domeniu : dacă are ceea ce se numește „chemare", prin muncă. Sau, pentru a parafraza o butadă celebră : cu 90% muncă și studiu (adică, de fapt, tot muncă) și 10% talent. 3) Crainic la radio poate deveni acel care, întrunind condițiile (studii, voce ș.a.), se prezintă și reușește la vreunul din concursurile ce se organizează de către Radiodifuziune ori de cîte ori există posturi libere de crainici ; anunțurile pentru aceste concursuri se publică totdeauna în presă. 4) Studiile tov. Ion Mustață, examinator la emisiunea „Cine știe cîștigă" ? Filologia — cu specialitatea limba și literatura română. Profesia lui de bază este însă ziaristica.

G. Pătru, București. Răspunsul : nu ! De ce ? Pentru că, deși scris cu oarecare cursivitate, nu aduce nimic nou din nici un punct de vedere. Faptul că în Capitală sînt numeroase șantiere de construcții pe care constructorii muncesc strîngînd zi și noapte, este binecunoscut oricui — așa, ca generalitate, cum ni-l descrieți dv. Dacă ați fi venit cu prezentarea, într-o formă originală, a unei figuri interesante de constructor, ori dacă ați fi venit cu un material documentar bogat în cifre și fapte, sau dacă ați fi scris scenariul unui fotoreportaj despre folosirea metodelor noi în construcții — sau alte lucruri noi și interesante — atunci da, s-ar fi putut discuta despre publicare. Dar așa, numai faptul foarte binecunoscut că în București se construiește ?...

Gh. Tarbat, Lupeni. Dacă sînteți cititor permanent al revistei noastre, așa cum ne scrieți, ați putut observa că asemenea materiale nu publicăm. Ele ar putea interesa — dar nu sub formă de reportaje lungi, ci ca scurte note sau informații — publicațiile de tineret. În ce privește jocul de cuvinte încrucișate, adresați-vă revistei „Rebus". De altfel nu credem că aceasta este calea pe care v-ați putea rezolva problemele despre care ne vorbiți și cu privire la care veți primi din partea noastră un răspuns mai larg, printr-o scrisoare directă.

Ioan Ghirgan, Tg. Mureș. Ne pare bine că v-a interesat articolul „Laboratoare invizibile" și vom ține seama de dorința dv. de a mai publica materiale pe tema utilizării microorganismelor în diferite domenii de activitate umană. În ce privește existența vreunei substanțe chimice care să facă invizibile organismele vii, așa ceva n-a existat decît în fantezia bogată a unor autori de romane științifico-fantastice, ca Wells. Ceea ce n-are nici o legătură cu utilizarea în scopuri medicale a veninului otrave denumită „curara". Pentru a vă satisface curiozitatea, despre această temă vom publica un material special într-un număr viitor.

Dan Niculescu, București. Ne scrieți că, în 39 de ani de serviciu, un curier din orașul Tîrgoviște a făcut naveta cu trenul pe ruta București-Tîrgoviște, parcurgînd în total 2.002.000 km, adică de cca 50 ori ocolul pămîntului în jurul ecuatorului. Sîntem de acord cu dv. că trebuie acordat tot respectul unui om care a muncit o viață întreagă — dar drumul parcurs, deși impresionant, e departe de a constitui un record. V-ați întrebat vreodată cît a parcurs un mecanic sau un fochist care toată viața a lucrat pe o locomotivă ? Sau un șef de tren ? Sau un șofer ? etc., etc.

Monica N., Constanța. Cel mai potrivit este să dăruiți prietenului sau colegului ce vă e apropiat, lucruri mai deosebite, potrivit aptitudinilor și preocupărilor sale : o carte bună, un album de artă, un disc cu o înregistrare de valoare, o lucrare de artă plastică ș.a.m.d. Există însă și alte lucruri care-i pot fi oferite. Astfel, dacă e fumător, poate să-i facă plăcere un țigaret sau un portțigaret. O cravată frumoasă este de asemenea oricînd binevenită. După cum nu poate displace nici un portofel, un stilou bun, o pereche de butoni de manșetă sau chiar un pulover.

V. SILVIAN

E. Alexandrescu, Focșani ; Otilia Magdun, Mediaș ; Nicoleta Jurj, Timișoara ; C. Pană, București ; M. Catan, Lonea ; P. Popescu, Făgăraș ; Aurel Dinu, Tulcea ; St. Stoica, Tîrgoviște ; Albert Gal, Hațeg ; Petre Botescu, com. Mălin — tuturor celor de mai sus li s-a răspuns prin poștă.

ghioceii modei de primăvară

PĂLĂRII elegante

1 O pălărie din lînă cu calota simplă și cu o panglică înnodată în față.
2 Pălăria „Sorina" cu borul întors — o pălărie elegantă și modernă.
3 Pălărie tinerească din tricotaj de lînă în carouri, bordată cu un material contrastant.
4 Pălăria „Rodica" — o pălărie de stradă de efect, din material flaușat, cu adaos din P.N.A.
5 Pălăria „Melusina" din păr de iepure, cu un bor mic și cu panglică asortată.

FOTOCRONICA FLĂCĂRII

Nicolae Herlea a cîntat în această stagiune în două rînduri pe scena Operei *Scala* din Milano, prima dată înainte de apariția sa pe scena Operei *Metropolitan* din New York și apoi la reîntoarcere. În fotografie : N. Herlea interpretînd rolul lui Figaro din opera „Bărbierul din Sevilla".

O expoziție a cărții românești s-a deschis recent la Biblioteca regală din Stockholm — capitala Suediei. Totodată au fost expuse numeroase fotografii înfățișînd aspecte ale vieții economice și social-culturale din R. P. Română.

Amsterdam. Un marș pe străzile orașului în favoarea dezarmării nucleare. Au luat parte 10.000 de partizani ai păcii din Olanda.

Mii de gospodine din Buenos Aires au ieșit pe străzile capitalei argentiniene pentru a-și exprima protestul împotriva creșterii costului vieții, cerînd pedepsirea speculanților și adoptarea unor măsuri antimonopoliste.

La Zanzibar — capitala Republicii Populare Zanzibar și Pemba — au loc demonstrații în sprijinul politicii guvernului

O companie elvețiană întreprinde cercetări în lacul Leman pentru a descoperi zăcăminte petrolifere sub apă. Cercetările se desfășoară pe baza provocării unor explozii ale căror ecouri pot da indicații cu privire la existența petrolului.

În pofida diferitelor tratative pentru rezolvarea problemei cipriote și a realizării unui acord cu privire la neutralizarea unei zone din Nicosia, în ultimele zile s-au produs noi incidente între cipriotii turci și greci. Fotografia înfățișează un aspect de pe una din străzile Nicosiei.

Spre punctul de control fix.

Sportul iubitorilor de natură

În ultimii ani, printre alte activități sportive de masă, și-a confirmat existența una nouă și deosebit de atractivă : concursul de orientare turistică. Cuprinse în spartachiadele anului 1963 (de vară și de iarnă) aceste concursuri au antrenat nu mai puțin de 300.000 de tineri și tinere.

În ce constă puterea de atracție a concursurilor de orientare turistică ? În aceea că ele îmbină bucuriile drumeției cu satisfacția de a găsi singur, cu ajutorul busolei, hărții și raportorului, drumul indicat în tema concursului. Tinerii concurenți, în echipe de două persoane, fac cunoștință cu noi și noi frumuseți ale patriei și, pe măsura antrenamentului și experienței căpătate, sînt puși în situații din ce în ce mai complexe și mai interesante a căror rezolvare e o sursă de nespuse satisfacții. Există multe cluburi și asociații sportive care, dezvoltînd această ramură sportivă, culeg acum frumoase roade. Citățm, în acest sens, și numai din București, cluburile : Voința, Rapid și Flacăra și asociațiile Tableta, Dacia, Gloria.

Apreciind pe de o parte rezultatele încurajatoare obținute pînă în prezent de tînăra ramură sportivă, iar pe de altă parte de valoroasa contribuție pe care — prin specificul ei — o aduce la formarea multilaterală a tineretului, Consiliul general al U.C.F.S. a hotărît să organizeze încă în acest an *Campionatul republican de orientare turistică*. Știrea a produs multă bucurie în rîndurile miilor de iubitori ai turismului și ai concursurilor de orientare, care văd astfel deschizîndu-se nebănuite perspective sportului preferat.

Campionatul a început la 1 martie și în prezent se desfășoară în întreaga țară. El se împarte în patru etape : a) pe asociații (1 martie-25 aprilie) ; b) raională (15 mai-15 iulie) ; c) regională (1 august-1 septembrie) și d) finala republicană (18-20 septembrie).

De pe acum știrile sosite din regiunea Cluj, Brașov, Crișana vorbesc despre o participare foarte largă și entuziastă în prima fază a concursurilor, în ciuda vremii încă nevaforabile excursiilor îndelungate sau în teren accidentat.

Gheorghe CLIBA

Concurs de orientare turistică în Apuseni. La o stație de arbitri.

CUPA REVISTEI „FLACĂRA" LA FOTBAL

DINAMO DIN NOU ÎN FRUNTE

Steaua și U. T. A. obțin cîte 2 puncte

După consumarea celei de-a 13-a etape a campionatului, clasamentul în lupta pentru cupa revistei „Flacăra" arată astfel :

1) Dinamo	9	6	1	2	15 :	6 13
2) Rapid	9	5	3	1	14 :	9 13
3) Steaua	9	5	1	3	19 :	16 11
4) Progresul	9	3	2	4	14 :	17 8
5) Steagul roșu	9	3	2	4	7 :	14 8
6) Farul	10	2	1	7	7 :	21 5
7) Petrolul	9	1	2	6	7 :	8 4
8) U.T.A.	8	1	2	5	5 :	12 4
9) Știința Cluj	9	1	1	7	7 :	19 3
10) Dinamo Pitești	9	0	3	6	5 :	16 3
11) Știința Timișoara	10	0	2	8	4 :	29 2
12) Siderurgistul	10	1	0	9	7 :	30 2
13) Crișul	9	1	0	8	5 :	26 2
14) C.S.M.S.	9	0	0	9	8 :	27 0

Trei echipe au acumulat cîte 2 puncte în această etapă : Dinamo-București (care a revenit astfel pe primul loc), Steaua și U.T.A. (care a sărit de la locul 13 la locul 8). În continuare lupta se arată foarte strînsă între primele trei clasate, echipele bucureștene Dinamo, Rapid (ambele cu cîte 13 puncte) și Steaua (11 puncte). Lanterna roșie continuă s-o dețină C.S.M.S. cu zero puncte în deplasare.

În fotografia noastră: Cupa revistei „Flacăra" acordată echipei de fotbal de categoria A care va obține cele mai bune rezultate în meciurile jucate în deplasare

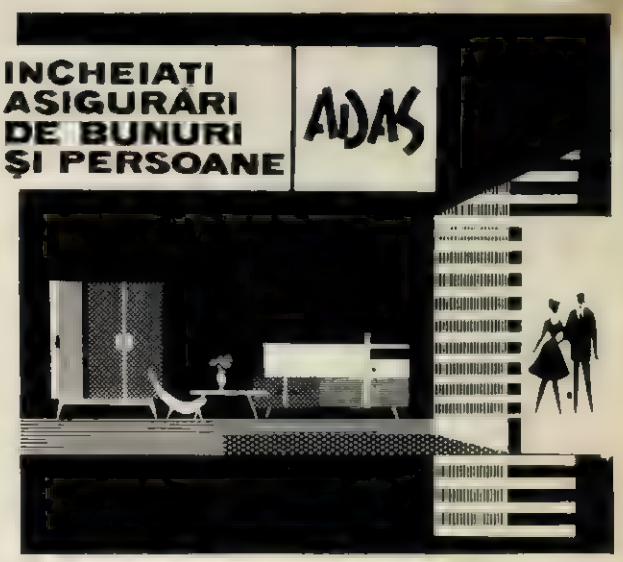

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 28. Telefon 17.60.10— int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA : Vlad Mușatescu.

41.505

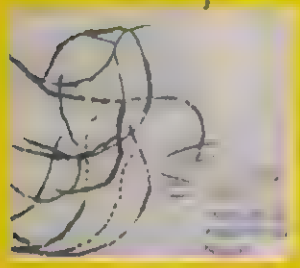

– Crema contra punctelor negre „Sanda" previne și suprimă coșurile, îndepărtează punctele negre și celelalte impurități ale pielii.

CREMA CU STIMULATORI BIOLOGICI COMPLEXI

CREMA CU STIMULATORI BIOLOGICI COMPLEXI

– Crema cu stimulatori biologici complecși „Sanda" conține vitamine și substanțe active care regenerează și întineresc pielea, menținîndu-i și prelungindu-i vitalitatea.

– Crema astringentă „Sanda" conține substanțe active care închid porii dilatați, catifelînd și întreținînd pielea.

Apa de co... și parfumul

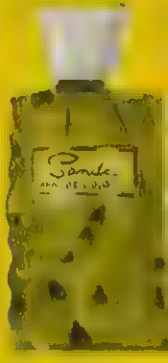

ȘTIINȚA MODERNĂ ÎN SLUJBA FRUMUSEȚII

Sanda

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA 18

Anul XIII nr. 18 (466) — 1 Mai 1964

TRĂIASCĂ 1 MAI !

În ajun de 1 MAI

de Aurel BARANGA

Țin minte bine, și nimeni nu mi le va șterge din memorie, zilele de dinainte de Armindeni. În cartierele muncitorești ale orașului, sînt de atunci treizeci de ani, ziua de 1 Mai debuta cu razii preliminare, nocturne, și cu ridicări de oameni de la casele lor, „subversivii" fiind puși la popreală din timp, pentru ca nimic să nu tulbure „liniștea" și „ordinea" publică. Sute de oameni înfundau astfel beciurile poliției, eliberați în a doua sau a treia zi de mai, pentru ca măsura să se repete, cu aceeași bestialitate, în anul următor. Și astfel, ziua de 1 Mai era prăznuită îndoliat, sub amenințarea bastoanelor de cauciuc și a plutoanelor de jandarmi care nu reușeau totuși să-i împiedice pe muncitori să-și sărbătorească ziua sub faldurile de speranță ale drapelelor lor roșii.

Mă gîndesc apoi la ziua de 1 Mai 1945, cînd sute de mii de oameni au împînzit străzile într-o explozie de fericire: era primul lor 1 Mai în libertate. Coloanele înaintau, ca niște talazuri neistovite, deși chipurile manifestanților erau o mască a suferințelor fără număr îndurate în anii războiului pustiitor.

Îmi plimb ochii uimiți pe harta orașului în ajunul lui 1 Mai 1964 și privirile fermecate se mută de la un aspect la altul, vrăjite de imaginile unui caleidoscop în necontenită mișcare. La Fabrica de confecții și tricotaje-București, mîini pricepute și harnice fac flori de măr și flori de piersic, trandafiri și lalele pentru sărbătoarea de lumină, de petale și de azur, care bate la ușă. Muncitorii au toate motivele satisfacției: în cinstea zilei lor de sărbătoare au realizat — cum se spune cu o expresie consacrată: peste plan — cincizeci de mii de confecții din țesături, o mie patru sute de tricotaje din bumbac, șaizeci de mii de ciorapi. Nu e un prilej de bucurie și n-au dreptul să înscrie pe panourile de onoare numele acelora care au ieșit în întîmpinarea zilei de Armindeni, cu mîinile și inimile pline? Socialismul înseamnă bunăstare, socialismul înseamnă gust, fantezie, inspirație, creație. Iată, imaginația s-a logodit cu frumosul și din simbioza lor fericită au ieșit modele noi. 300 din prima mie prevăzută pentru trimestrul al doilea al anului. Bună ziua, tovarășe Dima, și felicitările mele! Sînt modele de un gust discret și ales, vădind străduință și talent, felicitările mele!

Iar oceanul se mișcă, mai departe, pe firmamentul miraculos și concret al realizărilor venite în pragul zilei de sărbătoare ca niște jerbe de garoafe roșii. La „Semănătoarea" lăcătușii din brigada lui Tudor Pironea dau în cinstea zilei de Armindeni 100 de garnituri. Astfel formulat, efortul lor pare modest. Dar acest efort se convertește în piese pentru mașinile de răspîndit îngrășăminte chimice, iar îngrășămintele înseamnă bogăția ogoarelor, bogăția recoltelor viitoare.

Socialismul înseamnă pîine, socialismul înseamnă cultură. Iată, la uzinele „Vulcan", corul e gata să-și intoneze cîntecele, dansatorilor le sfîrîie călcîile, mandolinele sînt acordate și așteaptă semnalul de începere a concertului.

Cerul e albastru, primăvara îmbie la drumeție, în zilele de 1 și 2 Mai, studenții de la medicină vor străbate traseul București — Vatra Dornei — Bistrița — Tîrgu-Mureș — Sighișoara — Brașov; muncitorii de la I.O.R. își vor plimba privirile pe Valea Prahovei și a Oltului; motonavele „Oltenița" și „Carpați" vor purta turiști pe Dunăre. Pînă astăzi la Agenția O.N.T. din Capitală s-au înscris peste două mii de drumeți. Drum bun, drumeți, socialismul înseamnă bucuria de a trăi.

★

Cît a trecut de cînd în ajun de Armindeni, erau ridicați muncitorii și înghesuiți în beciurile poliției? Douăzeci de ani? Nu. Cîteva veacuri, cîteva milenii. Atîta cît, privind înapoi, trecutul pare proiectat într-o preistorie îndepărtată și aproape neverosimilă. Să nu uităm însă niciodată acest trecut, numai astfel vom ști să prețuim cum se cuvine prezentul nostru de lumină și de flori.

Colectiviștii din Dărăști, raionul Drăgășani-Vlașca, au terminat însămînțarea porumbului și acum lucrează intens la însămînțarea furajelor destinate însilozării.

Maria Leu, studentă în anul V al Facultății de arhitectură din București, visează și proiectează... Din datele proiectului ei de diplomă cu tema „Bază sportivă": o sală de sport cu 3.000 de locuri, un stadion cu 15.000 de locuri... Maria Leu visează și proiectează.

Orașul Deva își schimbă treptat înfățișarea. În noile cartiere, constructorii amenajează spații verzi din care o bună parte au fost terminate înaintea zilei de 1 Mai.

Folosind din plin capacitatea mașinilor, organizînd temeinic întrecerea socialistă, filatoarele de la întreprinderea textilă din Pitești întîmpină marea sărbătoare a oamenilor muncii cu importante succese în producție. ↑

La Fabrica de confecții și tricotaje-București : mîini pricepute și harnice pregătesc multicolore buchete și ghirlande de flori pentru marea demonstrație de la 1 Mai. →

La concursurile artistice ale elevilor din raionul 1 Mai, echipa școlii medii „Mihail Sadoveanu" a luat premiul I cu spectacolul „Dumbrava minunată", scenarizare după Mihail Sadoveanu în care Irina Gorun din clasa a V-a (în fotografie) în rolul Lizucăi și-a adus din plin aportul. ↓

La „Semănătoarea" lăcătușii din brigada lui Tudor Pironea dau în cinstea zilei de 1 Mai 100 de garnituri...

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

REGIUNEA BRAȘOV

Excursie în Munții Făgărașului.

Lucrări de montaj la Fabrica de amoniac.

PE ȘANTIERELE PATRIEI NOASTRE

NU DEPARTE DE CRAIOVA...

Pe cîteva zeci de hectare, unde se cultivau legume și porumb, se construiește unul din cele mai moderne combinate chimice ale țării. Gazul metan va fi chimizat prin procedee moderne și transformat în îngrășăminte chimice pe bază de azot și în produse chimice organice de sinteză.

Instalații uriașe cu o întreagă dantelărie de țevi, conducte care aleargă prin aer, pe pămînt sau prin subsol, coloane metalice grațioase, hale cu fațade de sticlă — toate acestea constituie un șir de patrusprezece fabrici care vor produce oxigen și azot, amoniac și uree, acetilenă și butanol, octanol, alcool polivinilic etc., etc.

Cînd va intra în funcțiune, acest combinat va produce o cantitate de 300.000 tone îngrășăminte chimice (mai mult cu 150% decît produce uzina similară de la Piatra-Neamț), 10.000 tone de acetat de polivinil (produs solicitat în poligrafie și în industria firelor și fibrelor sintetice), precum și 20.000 tone solvent pentru industria lacurilor.

Dar pînă atunci îl sfătuim pe cititor să se gîndească la înălțimile amețitoare la care au fost ridicate coloanele de absorbție grele de 60 de tone și înalte de aproape 50 metri care pot fi văzute la Fabrica de acid azotic ; la munca experimentaților cățărători care au montat duza de evacuare a vaporilor de azot, înaltă de 110 metri și care, privită de la bază, îți amintește de coloana fără sfîrșit a lui Brîncuși ; la echipele de montori care au amplasat pe fundație circa 15.000 tone de utilaje și au îmbinat 250.000 metri de conductă ; la priceperea, curajul și abnegația sutelor de muncitori, tehnicieni și ingineri, care în prezent, aici, în apropierea Craiovei, dăruiesc viață marelui combinat al Îșalniței.

LA ȘCOALA VIEȚII ȘI A MĂIESTRIEI

Peste întinderea aceasta scrijelită de șenilele tractoarelor, mușcată de dinții excavatoarelor, sfîrtecată și reconsolidată în fel și chip prin munca miilor de lucrători, se

(continuare în pag. 7)

L. MAIOR și Z. VASILIU
Fotografii de C. BOZBICI

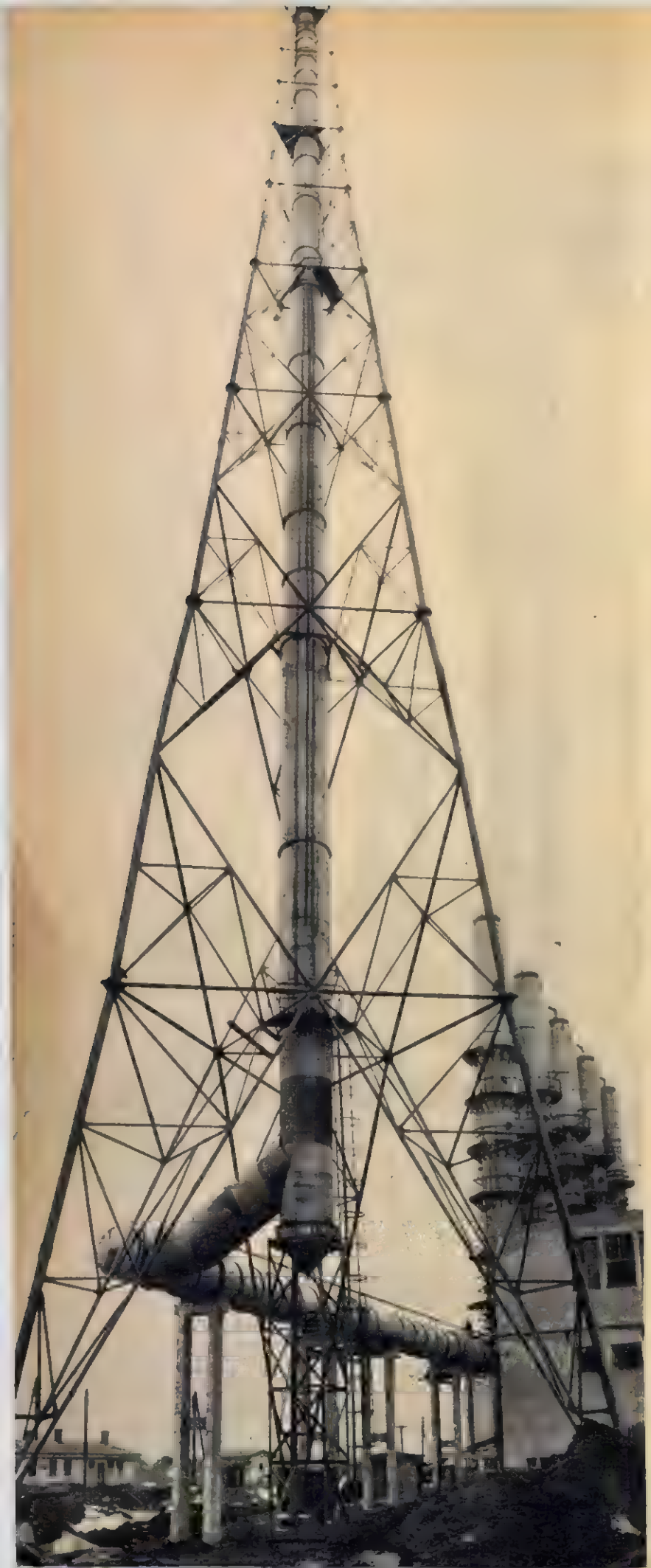

Duza de evacuare a gazelor de la Fabrica de acid azotic se înalţă la 110 metri.

NU DEPARTE DE CRAIOVA...

Şantierul de construcţie a Combinatului chimic Craiova. Vedere parţială.

(urmare din pag. 5)

vor aşterne, în scurtă vreme, alei asfaltate mărginite de gazon şi ronduri cu flori. Zeci de drumuri albe, curate, vor lega între ele clădirile masive, turnurile zvelte, cisternele, conductele aerine — întreaga pădure de oţel şi beton răspîndită pe suprafaţa marelui combinat chimic al Îşalniţei.

Chimiştii — cu spiritul lor analitic — ne-au oferit, glumind, următoarea imagine bio-chimico-gastronomică : „Să presupunem că peste cîţiva ani, eu, dumneata sau oricare alt salariat care lucrează aci, pe şantier, la ridicarea combinatului, va intra într-un restaurant şi va comanda o porţie de friptură şi cîteva chifle. Ei bine, e aproape sigur că atît carnea cît şi pîinea de pe masa lui vor conţine în structura lor moleculară elemente din... gaz metan. Şi asta pentru simplul motiv că în viitor grîul, porumbul, furajele etc. vor fi recoltate din ce în ce mai mult de pe terenuri fertilizate în prealabil cu îngrăşăminte minerale. Or, în realizarea producţiei de îngrăşăminte chimice, prevăzute de sarcinile trasate de Congresul al III-lea al P.M.R., combinatul nostru va contribui cu 32%, ceea ce reprezintă un mare spor de producţie în culturile cerealiere".

În prezent la valorificarea complexă a gazelor naturale — menite să devină prin truda şi priceperea chimiştilor produse solicitate deopotrivă de industrie şi agricultură — îşi dau concursul mii de muncitori, tehnicieni şi ingineri care, practic vorbind, n-au nimic comun nici cu problemele de chimie şi nici cu cele de agronomie. Viitorii „locatari" ai combinatului se găsesc încă pe băncile şcolilor şi facultăţilor sau la uzine similare, unde au fost trimişi pentru acomodare şi specializare, iar mulţi dintre ei lucrează chiar aci pe şantier, dar nu în calitate de chimişti, ci participînd la lucrările de montaj. Nenumăraţi oameni sosiţi pe şantier s-au pomenit fără să bănuiască într-o mare şi complexă şcoală a vieţii şi a măiestriei, unde profesori instruiţi le îndreaptă paşii spre noi şi nebănuite orizonturi.

Unul dintre primii angajaţi ai şantierului, maistrul Romeo Popescu, şi-a întocmit încă de la început un jurnal personal, în care a consemnat cele mai interesante fapte din construcţia combinatului. Însemnările sale, scrise cu vervă şi talent, vor vedea lumina tiparului la „Editura tineretului". În trei ani de zile autorul a avut posibilitatea de a cunoaşte nenumăraţi oameni statornici pe şantier. Dar osatura vie a întregului material documentar înmagazinat îl formează acei muncitori, tehnicieni şi ingineri cu tradiţie, în jurul cărora s-au grupat de fapt toţi oamenii veniţi să lucreze pe meleagurile Îşalniţei. Poporul nostru se mîndreşte astăzi cu asemenea oameni cu tradiţie, gata de a deveni „maeştri" în cele mai spinoase probleme de ştiinţă şi tehnică.

Asemenea oameni, solicitaţi prin „adrese speciale" au sosit rînd pe rînd şi pe şantierul Combinatului chimic Craiova. Fierar-betoniştii, de pildă, au lucrat, perfecţionîndu-şi cunoştinţele sub îndrumarea cunoscutului şef de brigadă Gheorghe Iordan (în prezent chemat prin altă „adresă specială" pe şantierul chimic de la Turnu-Măgurele). Sudorii l-au cunoscut pe şeful de brigadă Ion Tănăsescu (pe al cărui buletin de identitate sînt trecute vizele de flotant ale unor localităţi ca Reşiţa, Bucureşti, Săvineşti), iar zeci de tineri au devenit montori sub conducerea maistrului Vasile Niţescu (considerat veteran încă de acum trei ani, cînd a venit aici de la Oneşti).

Priceperea şi experienţa complexă

(continuare în pag. 8)

La 1.800 de grade

Povestire de Petru VINTILĂ

Fotografia de nuntă stă și azi în vitrina unui modest atelier fotografic din vecinătatea podului de fier, la intrarea în zona cartierului de locuințe noi din Lunca Pomostului. E acolo un cinematograf vechi și atelierul fotografic e lipit de cinematograf, iar trecătorii confundă ușor vitrinele cu fotografii ale celor două vecinătăți, așa că uneori poți vedea cîțiva oameni uitîndu-se la pozele de familie cu un aer preocupat și curios, ca și cum ar vedea niște fotografii cu Sophia Loren. Acolo e și fotografia de care vorbeam mai sus. Eu fusesem așezat la un loc de onoare, chiar la dreapta mirelui. Semnasem ca martor la ofițerul stării civile și, neavînd altceva la îndemînă, îi dăruisem mirelui aparatul de fotografiat, un „Exa" în toc de piele, cu teleobiectiv, un aparat destul de bun, dar nu-mi păruse de fel rău că mă despărțeam de el. În afară de mireasă toți eram nedormiți, fiindcă făcusem o noapte albă. Cum spun, eram nedormiți, dar numai pe fața mea se observa acest lucru și arătam rău, parcă mă bătuse cineva sau parcă făcusem cincizeci de kilometri pe jos fără să mă odihnesc și fără să beau o gură de apă. Mireasa, taxatoare de autobuz la Întreprinderea de transporturi în comun din Reșița, arăta ca un trandafir, cu o cunună de lămîiță deasupra frunții, cu o privire foarte sinceră, și fericită, și visătoare. Era într-adevăr o fată drăguță și lîngă ea, cu treizeci de kilograme mai greu, cu un trup de atlet, „oțelarul trei", care-i era mire, arăta ca un leu lîngă un pui de gazelă. Și el era grozav de nedormit, era frînt de oboseală dar se ținea bine și nu-și pierduse acel aer bun și ocrotitor pe care fotografia l-a înregistrat cu destulă fidelitate.

Dar iată ce istorie se leagă de fotografia aceea obișnuită de nuntă și care numai printr-o minune, sau din indolența fotografului, n-a fost încă desprinsă din pionezele ruginite cu toate că hîrtia s-a îngălbenit foarte mult, imaginea s-a cam șters, iar în marginea ei din dreapta cartonul s-a deteriorat și s-a scorojit din pricină că în interiorul vitrinei a pătruns apa, iar soarele a bătut-o într-una, fierbinte și necruțător.

Am ajuns la Reșița în cursul dimineții cu o cursă alcătuită din patru sau cinci vagoane înțesate cu muncitori navetiști, ca niște cutii pline cu sardele de Dunăre.

Cum am ajuns în gara de sus a Reșiței, gară care acum s-a desființat, m-am repezit la hotel, dar ca de obicei n-am găsit nici o cameră liberă. Totuși am lăsat la portar mica mea valiză de călătorie și am plecat la comitetul de partid al combinatului. Secretarului cu probleme industriale i-am povestit pentru ce anume am venit și el mi-a spus :

— Ați sosit tocmai la timp, pentru că la noapte încercăm, după o metodă nouă, elaborarea unei șarje rapide cu echipa de tineret. Vrem să elaborăm șarjele sub șase ore, chiar sub cinci ore și jumătate.

— Cine e prim-oțelar la echipa de tineret ?

— Ion Mureșan Ion II — zise secretarul — întrebîndu-mă dacă am auzit de el.

Nu auzisem de Ion Mureșan Ion II, dar îmi plăcea numărul pe care-l purta adaos la numele său, ca un jucător de fotbal.

— O să-l vedeți — zise secretarul. E un băiat foarte bun, dar are o antipatie grozavă pentru reporteri.

— De ce ?

— Pentru că reporterii, susține el, trec o dată în sus sau în jos prin hala oțelăriei, prind din zbor cîteva expresii tehnice și pe urmă te trezești la ziar cu o mulțime de bazaconii despre oțelari.

— Cunoașteți adresa acestui oțelar ? — l-am întrebat.

— Da. Stă în Lunca Pomostului — mi-a răspuns secretarul.

— Acolo e noul cartier de locuințe.

— Da. A primit și el un apartament nou.

— Vreau să-l caut, să văd cum trăiește și să-i pun o mulțime de întrebări.

Am ieșit din sediul comitetului de partid și am plecat spre cartierul din Lunca Pomostului. Pe atunci cartierul acesta avea încă înfățișarea unui șantier în lucru, plin de blocuri înconjurate de binale, plin de stive uriașe de cărămizi, de betoniere, de barăci și de magazii cu materiale de construcție. Numeroase blocuri erau gata și erau locuite, dar ca să ajungi la intrările lor, trebuia să treci, străzile nefiind asfaltate, prin mari șanțuri de noroi și printre dune de moloz și fiare vechi. Am găsit repede blocul și apartamentul în care locuia Ion Mureșan Ion II. E un bloc construit la poalele dealului Moroasa, acolo unde ți se pare că ești într-o stațiune climaterică din Valea Nerei. Oțelarul dormea. Fusese în schimbul de noapte și venise acasă doar de vreo două ore și jumătate. În timp ce vorbeam cu soția lui, ușa de la dormitor era deschisă și puteam auzi cum oțelarul sforăia puternic, parcă era o locomotivă sub presiune. După felul cum sforăia, îmi făceam socoteala că Ion Mureșan Ion II trebuie să fie un tip atletic, cu umeri de urs, numai mușchi, oase și tendoane. Vai, cum m-am înșelat ! După vreo două ore, conversația mea cu soția lui îl trezise și l-am auzit întrebînd cu glas somnoros :

— Ana, cu cine vorbești ?

— Cu un tovarăș de la București — spuse soția lui.

Stăteam în bucătărie și el veni din dormitor îmbrăcat numai în pantaloni, pijama și într-un maiou care stătea cam larg pe bustul său de fel atletic. Era un bărbat de vreo douăzeci și cinci de ani, puțintel la trup și mai de grabă părea un ajutor de șofer, un lăcătuș sau un strungar de precizie, decît un oțelar și încă șef de echipă.

Nu l-am ținut mult de vorbă. Pe lîngă ceea ce trebuia să aflu în legătură cu tentativa echipei de a da în noaptea următoare o șarjă record, am aflat că a doua zi, așadar duminică, toată echipa va merge la nunta oțelarului III, la nunta lui Valeriu Corondan.

— Unde stă Corondan ?

— Tot în Lunca Pomostului, la blocul burlacilor.

— E departe de-aici ?

— Nici trei sute de metri. În fața cinematografului „23 August".

Dar dacă nu-l găsiți în cameră, atunci mai mult ca sigur că e în autobuz.

— Cum, în autobuz ?

— Logodnica lui, adică mireasa de mîine, este taxatoare pe autobuzul 319. Să țineți minte acest număr. Stau acolo de vorbă. Ea dă bilete, anunță stațiile, și în același timp stă de vorbă cu el.

— Interesant.

— Ce să facă și ei ? N-au ce să facă. El stă în blocul burlacilor și ea în blocul fetelor. Nu se pot vizita. Regulamentul acestor blocuri este foarte aspru.

Am plecat să-l caut pe Corondan. Nu l-am găsit acasă la blocul burlacilor. Mi-a spus și portarul că-l pot găsi în autobuz. Am ieșit în stradă și m-am plasat în stația de autobuz de lîngă podul de fier de peste Bîrzava. Eram foarte atent la numerele autobuzelor, ca să nu-mi scape mașina 319. A venit în sfîrșit. Erau puțini călători în autobuz. Am văzut un tînăr care stătea pe ultima banchetă și vorbea cu taxatoarea. Era pe jumătate întors spre ea și vorbeau. Se aflau în continuarea unei discuții îndelungate. M-am așezat lîngă el și nu părea mulțumit de acest lucru, fiindcă mi-a aruncat în fugă o privire rece. Am stat cuminte și indiferent pe locul meu, ascultînd ceea ce discutau.

— Zici că nu ți-a terminat rochia ?

— S-a îmbolnăvit croitoreasa și n-a terminat-o, așa că mă voi îmbrăca în fusta tergal și în bluziță de mătase albă — zise ea blînd, ca și cum nimic nu o mai putea întrista. Și el părea că se gîndește numai la lucruri grave și serioase, ca un om maturizat foarte de vreme, cu o judecată calmă și sănătoasă.

— Am stat și m-am gîndit — zise ea — cît de mult îl incomodăm noi pe Mureșan.

— De ce-l incomodăm ? Nu-l incomodăm de loc — spuse tînărul cu un ton convins și decis. Nu-l incomodăm de loc. El s-a oferit. Va dormi la o cunoștință o noapte și gata. Ce mare lucru mai e și ăsta ? Își închipuie că doarme la hotel.

— Mai bine încercăm noi la hotel — zise taxatoarea.

— Trebuia să aranjez chestia asta cu o lună înainte. Adevărul este altul.

— Care anume ? — întrebă fata, dînd bilete cîtorva călători care tocmai se urcaseră în autobuz.

— Era bine dacă ne gîndeam mai de mult și făceam din vreme cererea de locuință.

— Nu ne-am gîndit — zise fata pe un ton vinovat că pierduse din vedere un lucru atît de simplu.

— Dragul meu, tu intri la noapte în schimb. Uitasem că ești în schimbul de noapte.

— Da, și ce-i cu asta ?

— Trebuie să te duci acasă și să dormi — zise ea ocrotitor.

— Am timp. Acela care doarme prea mult nu-i om.

— Totuși n-are rost să nu te odihnești. La noapte intri în schimb și mîine la amiază trebuie să mergem acolo...

— N-ai să mă vezi moțăind.

— Ia te uită, am ajuns la capătul liniei și nici n-am observat — zise taxatoarea.

— Aici stăm trei minute.

— Da, cel mult trei minute.

Observînd că nu cobor, taxatoarea îmi spuse :

— Aici e capătul liniei.

— Merg mai departe — i-am spus eu.

— Ne întoarcem în oraș — zise ea.

— Mă întorc și eu în oraș. Nu sînt de pe aici și vreau să cunosc orașul.

— Mă rog, cum doriți — zise ea și îmi dădu un bilet pentru întoarcere, apoi încetă să mă mai ia în seamă. Acum vorbeau cu glasuri mai scăzute, dar auzeam în continuare convorbirea

lor. Intrase în discuție și șoferul, care se ridicase de la locul său și venise lîngă măsuța taxatoarei.

Trecură cele trei minute și șoferul porni motorul. Se urcase trei călători și la stația următoare se mai urcară cinci. La fiecare stație se urcau alți călători, autobuzul se umplu de lume, dar taxatoarea nu încetă să discute cu tînărul oțelar.

— Cînd ajungem la pod, te rog foarte mult să cobori.

— Vreau să mai stau cu tine — zise oțelarul. Mă simt foarte bine aici.

— Și eu mă simt foarte bine, dar te rog să cobori.

— Merg pînă la terminus, ne întoarcem apoi și cobor la pod.

— Asta înseamnă încă o jumătate de ceas, poate chiar și mai mult.

— Îmi place să stau lîngă tine.

— Bine — conveni fata. Te duc pînă la stația terminus, la Corindari și apoi cobori.

— Corindari seamănă într-un fel cu numele nostru.

— Seamănă chiar foarte mult și asta îmi face o mare plăcere.

— Aud că se vor mai construi o mulțime de blocuri.

— Și eu am auzit.

— Numai să nu ne amîne cu cererea pînă atunci. Simt că nu pot avea atîta răbdare.

— Nu cred să ne amîne. Se construiește foarte mult în Luncă. Au deschis șantier și pe Moroasa.

— Acolo-i frumos... ca la Steierdorf.

— E foarte frumos acolo sus, pe Moroasa.

Am ajuns la pod. Știam că tînărul avea să meargă pînă la stația terminus și că la întoarcere va coborî și el la pod. Am coborît la pod și l-am așteptat, dar nu l-am acostat cum plănuiam. Îmi era nu știu cum să-l opresc în stradă și să-i spun cine sînt. Cunoștință cu el am făcut în aceeași seară, la orele unsprezece, cînd echipa lui Mureșan a intrat în schimb.

Eram la poarta numărul unu, mă uitam la muncitorii care veneau în grupuri tot mai numeroase la lucru și îl așteptam pe primul oțelar Ion Mureșan Ion II. În sfîrșit sosi și el împreună cu Valeriu Corondan. Mi-a făcut cunoștință cu Corondan. Acesta nu părea să-mi fi reținut figura din autobuz. Am intrat împreună pe platforma de sus a cuptoarelor Siemens-Martin. Atunci încă nu se construise noua oțelărie și lucrau tot cuptoarele vechi, care astăzi numai există; după cîțiva ani au fost demolate. Atunci se construiau primele două cuptoare noi, de mare capacitate, iar paralel cu construcția lor continua elaborarea șarjelor la vechile cuptoare. Nu doresc să vă descriu aici înfățișarea unei oțelării. Doresc doar să aflați că este un lucru foarte spectaculos și care impune respect.

Echipa condusă de Ion Mureșan Ion II se îmbracă în hainele de protecție: niște șorțuri mari, pălării ca ale vînătorilor de balene, apărători pentru picioare, ca la hochei pe gheață, și niște mănuși mari, pînă la coate, toate dintr-o țesătură protectoare de azbest. Eu am rămas în hainele mele obișnuite. Cu ochelarii pe nas, lac de sudoare din primele minute, cu toate că nu făcusem nimic deosebit, cu carnetul de notițe în mînă, curios și umblăreț de colo pînă colo, cred că eram destul de caraghios, un fel de Paganel într-o expediție de o rară temeritate. Nu doresc să zugrăvesc aici nici procesul de producție care, din pricina tablourilor de comandă a manometrelor și a pirometrelor care luau „temperatura" cuptoarelor de la distanță, mi s-a părut destul de complicat, eu rămînînd doar cu imaginile cele mai bătătoare la ochi: luarea probelor de oțel, introducerea troacelor cu fier vechi, adaosul incandescent de fontă lichidă, goana repetată a unuia dintre oțelari cu o bucățică de oțel pentru analizele laboratorului, și pregătirile pentru elaborarea șarjei. Dacă lucrurile ar fi decurs normal, asta ar fi fost tot, dar s-a întîmplat pe neașteptate un accident, din fericire fără urmări grave. O troacă plină cu fier vechi, care era purtată de o macara pe care era scris cu creta un nume de fată: „Maria", l-a lovit pe Corondan. De fapt el s-a izbit cu fruntea de troacă, fiindcă, dacă l-ar fi izbit troaca, poate că ar fi fost foarte rău. Asta nu mi s-a întîmplat mie, care vedeam pentru a doua sau a treia oară cum se elaborează o șarjă de oțel, asta nu i s-a întîmplat altui oțelar din echipa lui Mureșan, ci tocmai lui Corondan, care avea nuntă a doua zi. Cursese ceva sînge, dar era o simplă zgîrietură și după cîteva minute s-a întors de la postul de prim-ajutor pe platforma cuptoarelor cu un cap cît o baniță, împodobit ca un hindus de la Gange cu un turban cît toate zilele de mare. Arăta grozav de supărat din pricina asta și sincer să spun, tare aș fi dorit ca mie să mi se fi întîmplat povestea aceea și nu mirelui de a doua zi.

— Unde ți-a fost capul? — îl întrebă șeful echipei.

— S-a gîndit ce-o să facă mîine noapte! — zise cineva.

Corondan nu răspunse nimic. Apoi trecu noaptea, șarja aceea experimentală fu elaborată în timpul planificat și plecarăm toți din oțelărie, rămînînd înțeleși să ne vedem la orele 12 precis la sfatul popular.

Ofițerul stării civile era foarte surprins văzînd bandajul enorm care înconjura capul mirelui. Nu mai văzuse niciodată un astfel de mire cu turban și mireasa îl întreba mereu pe bărbatul ei dacă nu-l doare cumva, iar el răspundea, rîzînd, cu tot felul de glume.

Apoi am mers la fotograf, în drum spre casă, dincolo de podul de fier, într-o coloană pitorească, parcă era nunta unui maharajah indian și trecătorii se uitau foarte mirați la noi. Un acordeonist mergea în fruntea coloanei, după el veneau Corondan și mireasa, pe urmă, doi cîte doi, noi toți ceilalți. Auzeam pe marginea trotuarului cum se mira lumea și cum spuneau cîte unii: „frumoasă nuntă, l-a bătut nevasta din prima zi!" sau: „ei, lasă, ce-și face omul cu mîna lui e bine făcut!" Dar noi eram veseli și acordeonistul cînta un marș și ne îndreptam spre locuința lui Mureșan unde ne aștepta ospățul, cele cincizeci de kilograme de vin de la Moldova Nouă, țuica de la Măidan, o albie întreagă de pui fripți, cîteva coșuri cu prăjituri și o noapte întreagă de petrecere la o mie opt sute de grade.

De cîte ori merg la Reșița, mă uit la vitrina atelierului fotografic și îl văd pe Corondan ca un mire hindus și-mi pare grozav de bine că l-am cunoscut.

Ilustrația de Mihu VULCĂNESCU

OMUL ÎN ESENŢA LUI

de Geo BOGZA

Nu ştiu cum va fi arătat în scrierea egipteană — una din cele mai vechi scrieri din istoria civilizaţiei umane — semnul prin care era înţeles omul. După părerea mea, nici unul n-ar fi fost mai potrivit decît un cerc cu două beţişoare într-o parte şi alta. Un cerc pentru cap şi două beţişoare pentru cele două braţe. Simplificată pînă la ultima limită, aceasta e schema omului, cel puţin a celui care înnobilează cu faptele lui scoarţa planetei noastre.

Desigur că o omenire lipsită de membrele inferioare, adică de posibilitatea de a se deplasa pe faţa pămîntului, stînd locului ca o pădure, chiar înzestrată cu braţe şi cu creier, n-ar mai fi avut o istorie ca a noastră: nici piramidele, nici războiul Troiei, nici corăbii pe întinsul mărilor. Şi totuşi, rămîn la ceea ce am spus la început: un cerc şi două beţişoare sînt suficiente pentru a exprima în ultima ei esenţă fiinţa omenească, fiinţă prin excelenţă muncitoare şi gînditoare.

Eu însumi cînd scriu aceste rînduri, prin care vreau să salut pe cititorii „Flacării" cu prilejul zilei de 1 Mai, marea sărbătoare a noastră, a tuturor celor ce muncim, nu sînt mai mult decît un cerc şi două linii. Nemişcat deasupra hîrtiei, cu o mînă o ţiu, cu alta aştern litere, în timp ce mintea mea se străduieşte să elaboreze alte gînduri decît acelea pe care le-a gîndit şi alte fraze decît acelea pe care le-am mai scris, în anii trecuţi, cu prilejuri asemănătoare.

Aşadar, un cerc şi două beţişoare. Orice copil le poate desena. Dar dacă stăm să ne gîndim ce reprezintă în marea lor simplitate, întreaga istorie a civilizaţiei omeneşti se ridică în faţa noastră, copleşitoare prin conţinutul şi semnificaţiile ei.

Un cerc şi două beţişoare. În asta sînt cuprinse cele şapte minuni ale lumii vechi şi cele şaptezeci şi şapte de minuni ale lumii moderne, în asta sînt cuprinşi Homer, Aristotel, Shakespeare, Cervantes, Michelangelo...

Un cerc şi două beţişoare. Două braţe care muncesc, un creier care gîndeşte. Aşa a început istoria lumii, şi ea continuă şi în zilele noastre, cu toate erorile sau eclipsele trecătoare, în mod triumfal.

Desigur că la început mîinile, în contact cu materia, cu feluritele ei proprietăţi, au ajutat mult creierului să se dezvolte. Se ştie doar că procesul muncii stă şi la baza vorbirii articulate şi la aceea a gîndirii. Dobîndirea acestor nobile însuşiri prin munca omului asupra lui însuşi, ca aceea a unui sculptor asupra materiei amorfe, este mult mai emoţionantă şi mult mai demnă de respect decît dacă omul s-ar fi născut cu ele de la început, printr-un dar al naturii. Foarte generoasă în ceea ce priveşte culoarea şi forma culorilor sau a fluturilor, natura n-a făcut asemenea daruri. Dar ea a îngăduit omului să le dobîndească, încît noi trebuie să ne socotim, oricît de departe am ajunge, nu în război cu natura, ci un produs armonios al ei.

Lumea în care trăim este departe de a fi perfectă, dar are toate premisele de a deveni. Aşa cum omul a devenit, în procesul muncii, o fiinţă grăitoare şi gînditoare, procesul muncii — cu marea lui forţă şi cu profundele lui implicaţii sociale, morale şi filozofice — va sfîrşi prin a îndepărta din cadrul societăţii omeneşti toate nedreptăţile şi dezarmoniile. Ceea ce a fost valabil pentru individ, va fi valabil şi pentru colectivitate.

Un cerc şi două beţişoare. Nimic mai simplu. Omul în esenţa lui. Fiinţă muncitoare cu braţele şi cu mintea.

Un cerc şi două beţişoare: toată istoria şi tot viitorul neamului omenesc.

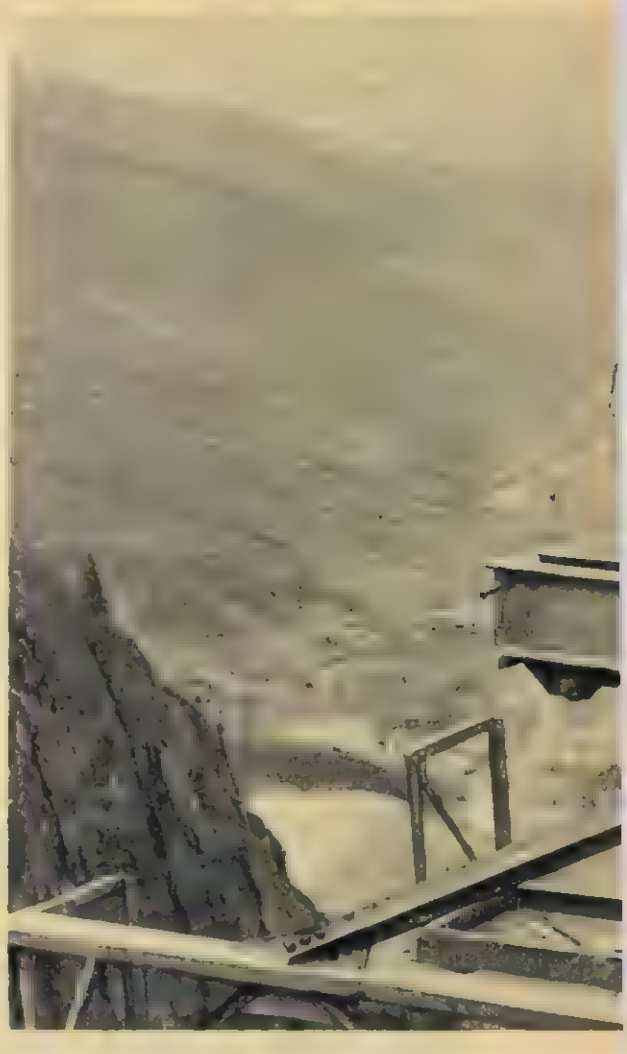

Temerarii constructori ai hidrocentralei de pe Argeş.

Imagini ale muncii

Pe chipul lucrătorului de pe ogoarele Cubei se citeşte bucuria muncii dezrobite de exploatare.

Omul supune forța oarbă a atomului.

pe meridianele lumii

Mîinile femeilor stăpînesc mecanismele delicate ale ceasornicelor.

Cu brațele lor viguroase făuresc noua imagine a Africii.

Imagini ale muncii pe meridianele lumii

Urmaşii celor care au înălţat piramidele construiesc azi un colos al luminii — barajul de la Asuan.

Muncă istovitoare pe una din plantaţiile sud-americane.

Prin munca lor au făcut să alerge cai-putere

Muncitorii patriei noastre înalță zi de zi noi cetăți ale industriei socialiste.

Lupte cu metalul incandescent într-o uzină din Malava

Pentru dreptul la muncă și pîine (la o întrunire sindicală din S.U.A.).

Va deveni și el stăpîn pe tehnică.

De la una la alta

Povestea vorbei

BRANȘĂ

A lucra într-o anumită **branșă** înseamnă, cum știe oricine, a avea o anumită specialitate. **Branșă** e de origine franceză, unde **branche**, pe lîngă acest înțeles, îl are și pe acela de „creangă, ramură". Dintre cele două sensuri, cel abstract („domeniu de activitate") e mai nou; în definitiv și noi spunem **ramură de activitate**, dînd un caracter figurat denumirii foarte vechi a crengilor unui copac. Dar cu aceasta istoria cuvîntului branșă nu e completă, căci se pune întrebarea de unde provine **branche** din franțuzește. Aflăm cu surprindere că la bază stă **branca** din latină, care ne trimite de la botanică la zoologie: **branca** însemna „labă de animal"!

Înțelegem că sensul botanic din franceză e rezultatul unei comparații între ramurile copacului și picioarele viețuitoarelor.

E interesant că limba română a moștenit cuvîntul **branca** cu vechiul înțeles. Ce semnificație are expresia **a merge pe brînci** decît „a se tîrî în patru labe"? Ba, mai mult, în unele regiuni ale țării, **brîncă** se folosește pînă azi ca echivalent al lui mînă.

După cum se vede, **branca** a intrat de două ori în limba noastră: prima oară prin moștenire, menținîndu-și destul de bine sensul vechi, a doua oară prin intermediul limbii franceze, de unde l-am împrumutat cu înțelesul nou, figurat. Ajungînd la noi pe căi diferite, era firesc să aibă două rostiri: **brîncă** și **branșă**.

Sorin STATI

A PATRA BAZILICĂ

Pînă acum arheologii constănțeni descoperiseră în perimetrul străvechiului Tomis urmele a trei bazilici romane. Iată însă că recent s-a dat și de-a patra bazilică, aceasta din urmă — spre deosebire de celelalte — fiind situată chiar aproape de țărmul mării, la locul unde se află azi intrarea principală a portului. Ea datează din perioada bizantină (secolele V-VI e.n.) și, după cît se pare, ar fi făcut parte din complexul edificiului cu platforma de mozaic, descoperit în urmă cu cîțiva ani. Săpăturile au fost conduse de profesorul Gh. Poenaru-Bordea de la muzeul local de arheologie.

Au ieșit la suprafață primele ziduri ale celei de-a patra bazilici descoperite la Tomis.

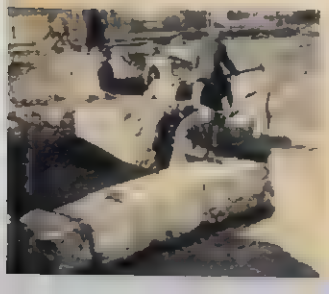

SUCCESELE FOTOGRAFIEI ROMÎNEȘTI PESTE HOTARE

În ultimii ani, fotografia românească a reușit să fie prezentă peste hotare în foarte multe saloane internaționale de artă fotografică și să obțină o serie de succese, individuale sau colective, dintre cele mai meritorii.

Dacă ținem seama de faptul că pînă în anul 1930 țara noastră încă nu fusese niciodată citată în statisticile privitoare la asemenea manifestări, iar pînă în 1945 se găsesc doar cîteva sporadice participări românești — numeroasele prezențe de astăzi și toate succesele obținute trebuie considerate cu adevărat remarcabile.

Într-adevăr, din anul 1956 — adică de la înființarea Asociației artiștilor fotografi din țara noastră, care organizează toate participările colective — peste 300 saloane internaționale din toate țările au primit peste 12.000 fotografii artistice românești, iar procentul lucrărilor admise a atins cifre care se situează astăzi printre primele țări. Astfel, Revista FOTO din R. P. Ungară (nr. 2/1964), publicînd statistica internațională a țărilor participante la asemenea manifestări, arată că țara noastră este situată pe locul 7 între 33 țări din întreaga lume și pe locul 3 între țările europene (în urma Austriei și Finlandei).

Deși criteriile de apreciere nu sînt pretutindeni aceleași, modul de a vedea și a se exprima fiind adeseori destul de diferit, mulți dintre artiștii noștri fotografi au prezentat lucrări care au fost admise în zeci de saloane de pe cele mai îndepărtate meridiane, obținînd numeroase medalii și diplome. Astfel, fotografia „SUDORUL" de Edmund Hofer (AFIAP) a reușit pînă astăzi să fie admisă în 71 saloane și să obțină 5 medalii — dintre care 3 de aur — și o diplomă de onoare. De asemenea, fotografia „SIBIU - ORAȘUL VECHI" de Heddy Loffler (EFIAP) a fost expusă în 42 saloane, fiind distinsă cu Medalia Bienalei FIAP de la Anvers (1958), Medalie de bronz la Maitland (1963), Mențiuni de onoare la Boise (1962) și Strasbourg (1964). Fotografia „ȘCOALA GRAȚIEI" de Aurel Mihailopol (AFIAP) a fost expusă în 33 saloane, obținînd Medalia de aur la Teplice (1962), Premiul I la Kaposvár (1963), Medalia de argint în Salonul de artă fotografică din Singapore în anul 1962, Medalii de bronz la Sarawak (1960) și Penang (1961), precum și diferite mențiuni de onoare și certificate de merit. Fotografia „PRIMUL LOCATAR" de Gheorghe Șerban (EFIAP) a fost expusă pînă astăzi în 48 saloane și premiată la Kaposvár; „RITM PE VERTICALĂ" de același autor a fost expusă în 41 saloane și a obținut Mențiune de onoare la Havana.

În ce privește succesele colective obținute de fotografia românească, trebuie să menționăm cele trei cupe ce ne-au fost acordate în anii 1957, 1959 și 1961 la Bordeaux, Cupa PHOTEUROP (1961) Cupa de cristal a R. S. Cehoslovace (1962), precum și o serie de medalii de aur, argint și diplome, obținute în ultimii ani.

Dr. Spiru CONSTANTINESCU

Primul locatar.

Fotografie de Gheorghe ȘERBAN

Din toată lumea

Creatorul acestui proiect de locuințe în tuburi suprapuse — „poate nu prea frumoase, în schimb foarte practice", cum le prezintă revista „Buste Illustrierte" — este elveţianul Guy Dessauges. Ușile, ferestrele, toate instalațiile sînt prefabricate. Cine vrea să-și mărească locuința, mai adaugă un tub (foto 1).

Printre noile forme ale arhitecturii viitorului se numără și cea ovoidală. Iată în fotografia 2 o asemenea clădire

Putînd fi transformate după plac în spațiu, diferite corpuri, aceste hanace sui-generis au fost create de decoratorul suedez Verner Pantos pentru cei care doresc să-și primească cu maximum de confort mușafirii

Sydney Edward a mai dormit de douăzeci și trei de ani — din anul 1941—cînd a suferit un violent șoc psihic. El este proprietarul unei prăvălii, deschise zi și noapte, dintr-o periferie londoneză. Cazul său este unic în analele medicinei britanice

Instalații tot mai perfecționate sînt puse în slujba diverselor domenii de aplicare a meteorologiei. Cea din fotografia de față deservește aeroporturile din R.S. Cehoslovacă. Este vorba de un aparat telefoto, cu ajutorul căruia se obțin hărți meteorologice sinoptice, pe baza informațiilor transmise de centre din țară și de peste hotare.

Tabla din fotografie, aparent banală, este de fapt un original și util instrument muzical, pus în slujba învățămîntului de specialitate. Atinse cu o baghetă de aluminiu, pocale — mobile și toc din aluminiu — „cîntă". Dispozitivul — un aparat electric în contact cu portativul și notele de pe tablă și care emite sunetul notei atinse cu bagheta — a fost realizat la Liepaia (R.S.S. Letonă).

În cadrul salonului nautic din Hamburg (R.F.G.) s-a prezentat recent modelul unei bărci de salvare construite din material plastic, care se închide ermetic și se comportă pe apă ca o oluță, eliminînd în mod practic pericolul de a fi scufundată.

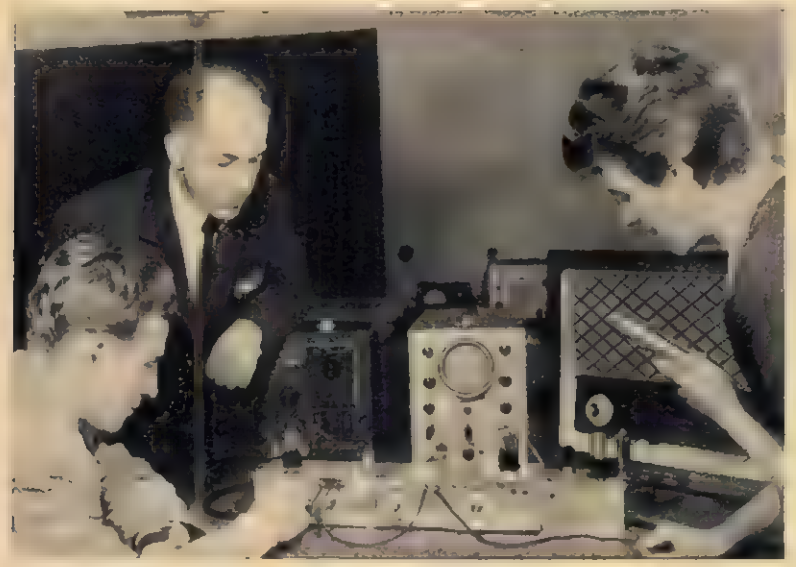

La Institutul politehnic din Bucureşti

UN APARAT CARE „ÎNŢELEGE" ŞI „VORBEŞTE"

În cadrul cercetărilor de cibernetică efectuate de Institutul politehnic din Bucureşti, în laboratoarele de electronică s-a realizat aparatul complex prezentat în fotografia noastră, capabil de a recunoaşte vocalele. Aparatul poate servi totodată şi la producerea sintetică a vocalelor limbii române.

Atunci cînd în faţa microfonului conectat la aparat se pronunţă o vocală, aparatul semnalizează că a „înţeles" care este acea vocală, aprinzîndu-se un anumit bec — altul pentru fiecare vocală. În esenţă aparatul este constituit din două părţi şi anume : o serie de elemente (filtre) analizează sunetul respectiv, reducîndu-l la elementele componente ; o parte logică stabileşte, în funcţie de rezultatul analizei, despre care vocală este vorba.

Elementele cu care se efectuează analiza (filtrele) pot fi utilizate şi invers, astfel încît ele pot produce combinaţii de semnale electrice care, introduse apoi într-un difuzor, produc sunete cu totul asemănătoare vocalelor limbii române.

Aparatul a fost construit ca proiect de diplomă de absolvenţii (azi ingineri) Inge şi Ştefan Gavăt, conducător fiind prof. ing. Edmond Nicolau.

În momentul de faţă se lucrează la perfecţionarea aparatului, urmărindu-se ca, cu ajutorul lui, să se stabilească mai precis caracteristicile sunetelor limbii române.

CINE ŞTIE... DEZLEAGĂ

ORIZONTAL : 1) A da de ştire — Nu ştiu prea multe. 2) Piaţă publică în vechea Romă — „Cine ştie carte are parte...", spune un proverb bătrînesc — Jilav. 3) Ştie... dar nu spune — Nu ştiu de frică. 4) În „Nibelungii" poartă numele de Etzel — A poveşti — Alexandru (abr.). 5) Nu ştie pe unde s-o apuce — Ştiu să se descurce (fem.). 6) Antete ! — Elan — Veste. 7) Diminutiv masculin — Necesare vieţii. 8) Cunosc viaţa altora pe de rost — Cetate a ştiinţei şi culturii în Moldova. 9) Nume oriental — Trecătoare în Carpaţi — Încetinel. 10) Ascultător al emisiunii „Vreau să ştiu" — Comună în raionul Singeorgiul de Pădure — Fluviu în Italia. 11) Obicei ştiut şi folosit — Insulă în mijlocul unui rîu sau lac. 12) Pasăre de curte — Te face să ştii ce-i dragostea — Una care se uită în calendar fără a şti ce vede (mold.). 13) Nu ştie de glumă — Repriză la volei.

VERTICAL : 1) Găsire — Au experienţa vieţii. 2) Ştire... proaspătă — Straniu. 3) Mişcat din loc — Păgubită. 4) Rege vizigot — Numele ştiinţific al raţei. 5) Un tău şi un cere — Bolduri — Prăjitură. 6) Document — Cu ştirea cuiva (inf.) — Diminutivul Adrianei. 7) Delict fotbalistic — Întreprindere regională de transporturi auto — Ovidiu Barbu. 8) Potrivală poetică — Cunoscători. 9) Listă de îndreptare a... greşelilor — Spus. 10) Nu cunoaşte moarte/(pl.) — Atmosferă (abr.). 11) Oraş legendar — Nu-i adevărat — Explozie de bucurie. 12) Cursuri la lumina becurilor — Izvoare. 13) Luna la ştie dar nu le spune — Se ştie cu... musca pe căciulă.

Dezlegarea jocului „Ca să ştii mai mult", apărut în nr. trecut

ORIZONTAL : 1) BABA OARBA — DĂDACĂ. 2) LR — COMANDĂ — I. 3) ADAM — CALDĂ — ODĂ. 4) DACITA — BANDAJ. 5) ELUDAT — ATAŞ. 6) DĂ — AR — ABA — O — E. 7) RC — BALUSTRADĂ. 8) AUR — IRTA — BAT. 9) BĂDĂRANII — DAŢI. 10) NL — PANOU — UV. 11) ABATE — ANDANTE.

UMOR DE PESTE HOTARE

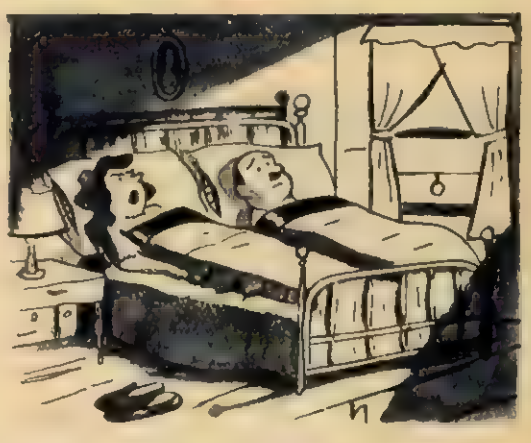

Nu eu am avut ideea...

... să închiriem...

... o locuinţă...

... lîngă un far.

„Paris Match"

dialog cu cititorii

DOUĂ INIMI CARE BAT O DATĂ...

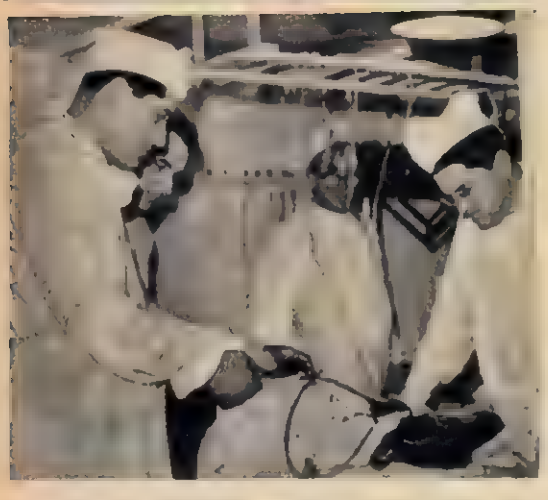

Este vorba de experimentările chirurgicale ale unui colectiv de medici (chirurgi, fiziologi, cardiologi, biochimiști) de la Institutul de medicină și farmacie din Tg. Mureș. Aici, în cadrul clinicii chirurgicale, conf. univ. dr. Pop D. Popa Ioan, prorectorul institutului, pe baza unei metode proprii, a experimentat transplantarea totală a cordului pe câini. Chirurgul a trecut inima unui câine „donator" (inimă ce la timpul operației continua să bată) sub tegumentul din regiunea cervicală a câinelui „primitor", care la un moment dat avea două inimi care funcționau simultan. Grație acestei operații, comportarea celor două inimi a putut fi studiată sub toate aspectele de specialiștii colectivului. Experimentările acestea urmăresc găsirea căilor de transplantare a unor organe menite a înlocui pe cele bolnave.

A. BENȚEA
Tg. Mureș

GUYANELE

„Doresc să cunosc unele date mai importante despre Guyana Britanică, Guyana Franceză și cea Olandeză".

Teodor NICOLESCU
elev, Pitești

Răspunde ziaristul U. VĂLUREANU.

Zona geografică cunoscută sub numele de Guyana cuprinde trei colonii din nordul Americii de Sud, situate între Venezuela, Brazilia și Oceanul Atlantic. Există Guyana Britanică (566.000 locuitori ; 214.970 km p ; capitala : Georgetown), Guyana Franceză (31.000 locuitori ; 91.000 km p ; capitala : Cayenne) și Guyana Olandeză sau Surinam (270.000 locuitori ; 143.000 km p ; capitala : Paramaribo).

Partea de nord a Guyanelor — limitrofă cu Oceanul Atlantic — este o **câmpie** întinsă, care atinge pe **alocuri** o lățime de 300 km. Restul alcătuiește un platou cu o înălțime între 300-600 m, care cuprinde mari suprafețe de păduri de nestrăbătut. Cel mai înalt munte este Roraima (2.772 m).

Guyana a fost descoperită de navigatori spanioli la sfîrșitul secolului XV-XVI. La sfîrșitul secolului al XVI-lea au sosit pe țărmurile guyaneze și expediții engleze și olandeze, care au început colonizarea teritoriilor. Actuala împărțire a regiunii este rezultatul luptelor îndelungate care s-au dus, veacuri de-a rîndul, între puterile coloniale. Surinam este posesiunea olandeză din 1640, iar teritoriul cunoscut sub numele de Guyana Britanică este colonie din 1796.

Deși pămîntul și subsolul Guyanelor este foarte bogat, acest teritoriu este puțin dezvoltat din punct de vedere economic. În Guyana Franceză singura industrie este cea care se ocupă cu extracția aurului, iar în Guyana Olandeză industria prelucrătoare este constituită doar din fabrici de zahăr și de rom.

În cele trei colonii există mari plantații de trestie de zahăr, cafea, cacao, banane, tutun, întinse păduri tropicale. Zăcămintele de bauxită, de diamante și de diferite alte minereuri reprezintă de asemenea o mare bogăție a acestor ținuturi. Dar acestea aparțin nu guyanezilor din cele trei teritorii, ci unor societăți monopoliste străine : societatea „Alcoa" din S.U.A., „Aluminium Limited" din Anglia, „Demarara Bauxite Comp." din Canada, „Booker Brothers" din Anglia etc.

Lupta de eliberare națională a luat avînt în ultima vreme și în cele trei Guyane, dar mai ales în Guyana Britanică. Încă din anul 1957, Partidul popular progresist — condus de dr. Chaddy Jagan — a cărui principală revendicare este obținerea unei independențe depline, reale, a obținut majoritatea voturilor poporului Guyanei Britanice. Dar, la numeroasele conferințe constituționale care au avut loc pînă acum, Guyana Britanică nu a putut obține mai mult decît autonomia internă. La conferința din noiembrie 1963 de la Londra, a fost respinsă cererea Guyanei de a i se acorda imediat independența, a fost impus guyanezilor un nou sistem electoral menit să pună bețe-n roate Partidului popular progresist, au s-a dat cere cererii de a se reduce limita de vîrstă pentru dreptul de vot de la 21 la 18 ani.

Împotriva actualului statut colonial se pronunță în Surinam Partidul național, iar în Guyana Franceză Partidul socialist.

TOT DESPRE CUPA REVISTEI „FLACĂRA"

Urmăresc cu interes, săptămînă de săptămînă, evoluția clasamentului în **Cupa revistei Flacăra"** pentru cele mai bune rezultate tehnice și comportări în jocurile disputate în deplasare, în cadrul campionatului categoriei A la fotbal.

Nouă, spectatorilor de fotbal, nu ne este indiferent dacă jocul de fotbal este interesant sau nu, dacă se desfășoară la un nivel tehnic ridicat sau scăzut, dacă cei 22 de jucători de pe teren dovedesc sau nu combativitate, măiestrie fotbalistică și pregătire tehnică. Din păcate, de multe ori părăsești stadionul dezamăgit de jocul prestat. Și — după cum pe bună dreptate arăta un corespondent în nr. 12 al „Flăcării" — jocul slab se datorește adesea și lipsei de combativitate a echipelor oaspete, care intră pe teren timorate și resemnate, mulțumindu-se cu un rezultat de egalitate sau cu o înfrîngere la scor cît mai strîns.

Faptul că în general unele dintre echipele noastre joacă mai bine pe teren propriu decît în deplasare, denotă și o insuficientă pregătire tehnică, tactică, evidente lipsuri în însușirea măiestriei sportive, ceea ce influențează negativ asupra frumuseții spectacolului fotbalistic.

Într-un interviu recent apărut, prof. I. Kunst-Ghermănescu, antrenorul prim al echipei reprezentative de handbal în 7 a R.P. Române, care a cîștigat pentru a doua oară campionatul mondial, destăinuia secretul înaltului nivel al handbalului românesc : „Toți cei ce lucrează în handbal au dat dovadă de o mare coeziune. Jucătorii... au depus un mare volum de muncă în pregătirea pentru perfecționarea tehnicii de bază, a tehnicii specifice handbalului... Ei au făcut *mii și mii de exerciții* care în cele din urmă au dus la o dexteritate care a uimit la Praga..."

Citind cu bucurie aceste rînduri, mă întrebam în același timp cu trimeșe : oare toți jucătorii noștri de fotbal din categoria A fac și ei *mii și mii de exerciții* pentru a ajunge la dexteritatea de a raza copilărește de la cîțiva metri, de a nu nimeri poarta decît de două-trei ori într-un meci, de a lovi sau a face stopuri defectuoase, de a înlocui măiestria individuală prin duritate ? Cred că pentru asemenea „dexteritate" stau suficiente mai puține exerciții...

Cred de asemenea că fotbaliștii ar mai avea cîte ceva de învățat și de la handbaliști... Iar aceasta depinde nu numai de jucători, ci și de antrenori.

Noi, spectatorii, nu ne pierdem speranța că vom asista totuși la dispute de un nivel fotbalistic tot mai ridicat pentru cucerirea atît a titlului de echipă campioană cît și pe acela de deținătoare a **Cupei revistei „Flacăra"**.

Dr. Virgil MIHALESCU
București

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Gigi Tănăsoiu, controlor tehnic, Hunedoara, bd. Republicii, bloc U2, ap. 40: teme diverse ; Ion Ardeleanu, felcer, com. Hrip, rn. Satu-Mare : ilustrate ; E. Ottschopky, tehnician, Hunedoara, str. Ursea 1 : sport, cinema, ilustrate ; Florica Ungureanu, studentă, Institutul pedagogic Galați, str. Dobrogeanu Gherea 27 : muzică ușoară, ilustrate ; Silvia Vijelie, elevă, Rm. Vîlcea, Școala tehnică sanitară, str. Praporgescu 30 : ilustrate ; Aurelia Butnărescu, studentă, București, str. Maior Coravu 51, et. 2, ap. 65, rn. 23 August : ilustrate ; Tiberiu Dumitrescu, student, Institutul politehnic, Splaiul Independenței 290, bloc F, camera 303 : filatelie, literatură, ilustrate ; Margareta Catrina, elevă, Turnu-Severin, str. Traian 22 : muzică, ilustrate ; Maria David, elevă, Galați, bd. Republicii 22 : teme diverse, ilustrate ; Nicolae Mărgărit, student, București — 16, str. Palașului 10, rn. 16 Februarie : teme diverse, ilustrate ; Gabriela Buzinski, elevă, Bacău, str. Oituz 59 : cinema, muzică, ilustrate ; Jeny Pabianek, Wies Bobrowa, poczta Lipce Reymentuskie, pow. Skierniewice, R.P. Polonă : filatelie, ilustrate ; Gunter Geisler, Reinholdshein 29, über Dippoldiswalde, Bezirk Dresden, R. D. Germană : teme diverse ; Mayyla Poloczek, Siemianowice 81, ul. Fabryczna 7, R.P. Polonă : teme diverse (în polonă, rusă, germană, cehă) ; Ava Katalik Govdziek K/Bzina, ul. Michieweza 22, R.P. Polonă : sport, cinema, muzică, pictură (în rusă, germană, engleză, polonă) ; Ion Scutaru, învățător, com. Bălăurești, rn. Călărași, R.S.S. Moldovenească, U.R.S.S. : teme diverse, ilustrate; Maria Daniel, elevă, Galați, bd. Republicii 22 : teme diverse, ilustrate ; Carmen Băianu, elevă, Rm. Vîlcea, str. Lenin, bloc L sc. C et. 2 : ilustrate.

CRAIOVA DE-A LUNGUL VREMII

„Doresc să aflu unele date în legătură cu istoricul orașului Craiova".

Natalia DUMITRESCU
București

Răspunde ION FIRU, directorul Muzeului regional Oltenia.

Descoperirile arheologice și studiile istorice au dovedit existența pe locul unde se află azi Craiova a unor foarte vechi și continue așezări omenești. În vatra orașului s-au găsit piese de ceramică ca și cunoscutul „vezaur scitic de la Craiova" din secolul IV î.e.n. (conform unor ipoteze mai recente, considerat de origine traco-getică, cu influențe scitice) ; de asemenea, tezaurul de monede dacice din secolele II-I î.e.n. de la Pielești, lîngă Craiova, și însuși numele geto-dacic (Pulendava) al vechii așezări — nume păstrat și în epoca romană — atestă aceeași vechime și continuitate.

Originea numelui de azi a orașului nu se cunoaște. În documente, Craiova apare cu numele său abia în timpul domniei lui Vladislav al II-lea (1447-1456) cînd se menționează *satul Craiova* ca proprietate a lui Neagoe de la Craiova, tatăl boierilor

Casa Băniei, construită în 1699 de Constantin Brîncoveanu pe locul vechilor case ale Craioveștilor (secolul XV).

Așa arată azi str. 6 Martie din Craiova.

Craioveşti cunoscuți în secolele al XV-lea şi al XVI-lea. Începînd din a doua jumătate a secolului al XV-lea şi pînă în 1716, la Craiova s-a aflat bănia Olteniei, administrație cu un caracter oarecum autonom în cadrul Țării Românești. Banul Olteniei a fost înlocuit în 1716 printr-un caimacam (locțiitor al domnitorului), iar o dată cu Regulamentul Organic (1831) se desființează definitiv şi cămăcămia.

Cronica orașului a înregistrat unele evenimente de tristă amintire ca ocupația austriacă în perioada 1718-1739, epidemiile de ciumă din 1795 şi 1814 şi mai ales incendierea Craiovei de către turci pe la 1800. Dar aceeaşi cronică a înseamnă şi alte momente: la Craiova, între 13-15 iunie 1848 a fost sediul guvernului revoluționar, iar în toamna anului 1857 în fața școlii centrale s-a jucat Hora Unirii, aproximativ cu doi ani înainte de înfăptuirea unirii Țărilor Române.

Craiova de azi cunoaşte o puternică înflorire economică şi social-culturală. La numeroasele întreprinderi ridicate în anii puterii populare : uzinele „Electroputere", uzina „7 Noiembrie", Fabrica Oltenia-Podari, fabrica de confecții „Craiova", I.C.I.L. Craiova şi altele se vor adăuga noi obiective de o deosebită însemnătate pentru economia națională. Printre acestea stau Combinatul chimic, Centrala electrică de termoficare, Complexul de prefabricate Cernele.

Craiova, oraş cu vechi tradiții culturale, s-a îmbogățit în anii noştri cu noi instituții de artă, cultură, învățămînt. Astfel au luat ființă : Institutul agronomic „Tudor Vladimirescu", Institutul pedagogic, Filarmonica de stat Oltenia, ansamblul artistic „N. Bălcescu", Teatrul de stat de păpuşi etc.

POŞTA NOASTRĂ

FLORINA NEDELEA, Bucureşti. Aşa cum am mai anunțat şi în alte împrejurări, nu răspundem la scrisorile celor ce nu-şi dau adresa retur. Anonimatului îi opunem... tăcerea.

EMANOIL NIȚULESCU, Petroşani. Povestirea dv „Ziua morții" are la bază cele mai bune intenții — mai ales din punct de vedere pedagogic. Dar de la intenția moralizatoare pînă la fapta... literară e un drum foarte lung. Şi — trecînd peste faptul că „Flacăra" nu publică narațiuni pentru copii, de genul basmului sau de alte genuri apropiate — poveştii scrise de dumneavoastră tocmai calitățile literare îi lipsesc.

VIOREL FORȚAN, Craiova. Jules Verne a trăit între anii 1828-1905, în Franța. S-a pregătit la început pentru carieră juridică, dar îl atrage scrisul. Debutează în dramaturgie în 1853. După cîteva piese şi librete de operetă, se dedică literaturii ştiințifico-fantastice şi de aventuri, al cărei întemeietor şi maestru necontestat este socotit şi în prezent. Din 1863 pînă în 1905, anul morții, scrie 57 de romane. Primul dintre acestea a fost „Cinci săptămîni în balon".

Crezînd în forța morală a oamenilor cinstiți, Verne se prezintă în romanele sale un om puternic, triumfător în luptă atît cu natura cît şi cu forțele negative ale societății. În acelaşi timp el anticipează numeroase invenții tehnice epocale, cum ar fi submarinul („20.000 de leghe sub mări") ş.a.

Care este romanul lui cel mai iubit ? Greu de răspuns la asemenea întrebare, întrucît... dar foarte multe. Cărțile lui Verne au fost traduse şi editate, am putea spune, în toate limbile şi în toate țările globului. Generații după generații au îndrăgit deopotrivă „Copiii căpitanului Grant", „Ocolul pămîntului în 80 de zile", „Călătorie spre centrul pămîntului", „De la Pămînt la Lună", „Insula misterioasă", „Căpitan la 15 ani" şi celelalte romane ale lui Jules Verne. Aşa că, cea mai îndrăgită este... opera sa în întregime.

PETRE D. IONESCU, Curcani, reg. Bucureşti. Adresa vă vom publica-o, dar în alte reviste n-avem calitatea s-o facem ; puteți să vă adresați direct. Vom ține seama de toate sugestiile făcute în ce priveşte tematica. Cu privire la turneul lui „Royal Shakespeare Company", am publicat un articol de Traian Şelmaru în nr. 12 din 21 martie.

IRINA BOTEZ, Bucureşti. Tinerețul nostru îți poate înfăptui toate visele. E lăudabil faptul că munciți în producție, urmați la seral cursurile şcolii medii şi visați în acelaşi timp să ajungeți pe o scenă. Nu e însă nevoie să așteptați cîțiva ani pentru aceasta. Fără a vă neglija de loc învățătura, puteți de pe acum să vă încercați priceperea ca artiști amatoare. Casele de cultură ale tineretului vă așteaptă cu uşile deschise. Încercați — şi mai scrieți-ne şi nouă. În ce priveşte „Țara lui Sannikov", aceasta este una din multele legende cu privire la pămînturile misterioase apărute şi dispărute în diferite oceane ale globului. Pămîntul în cauză, o mică insulă în Oceanul Înghețat de Nord, ar fi fost „văzut" prima oară de navigatorul rus Iakov Sannikov, în 1811. Mai mulți navigatori i-ar fi confirmat ulterior existența pe coordonatele 77°30' latitudine nordică şi 142°20' longitudine estică. După cîteva decenii însă, multe expediții care au căutat-o nu au dat de dînsa. În anii 1937-1939 Uniunea Sovietică a organizat consecutiv expediții cu cîte două spărgătoare de gheață, însă insula nu a fost găsită. Oamenii de ştiință emit supoziția că aici a-u existat vreodată, că „descoperitorii" ei au văzut cel mult un aisberg.

CRISTOIU ION, Pancin. Nu publicăm monoverbe, criptografii şi alte probleme distractive de acest gen. În schimb, le publică din belşug revista „Rebus". În ce priveşte balena Goliath, în presă au apărut toate datele privitoare la dimensiunile, istoricul prinderii ei etc. ; căutați în ziarele din perioada cînd era expusă la Bucureşti. La întrebările privitoare la istoria radioactivității şi la sistemul periodic al elementelor, veți primi separat răspunsul, pe care l-am cerut unui specialist.

PROF. ŞTEFAN LÖWI, Cluj. Propunerea dv a intrat de mult în vederile noastre. Dovadă seria de materiale apărute sub titlul „Arta de a privi un tablou". Alte materiale din această serie, care analizează lucrările altor pictori celebri români sau străini, dar deja scrise sau pe punctul de a fi definitivate. Aşa că...

MIHNEA OPREA, Bucureşti. Primul număr al revistei noastre a apărut la 1 Mai 1952. (A nu se confunda cu revista „Flacăra", organ al Uniunii artiştilor, scriitorilor şi ziariştilor, care apăruse înainte cu vreo 5 ani, în alt format şi în alte condiții tipografice.) Tirajul actual, deşi de două ori şi jumătate mai mare decît cel de la apariție, nu satisface nici pe departe cererile cititorilor.

V. SILVIAN

Nanu Marcel, Turnu-Severin ; Lică Mitucă, com. Punghina ; Tudor Anghel, com. Pădureți ; Iosif Moldovan, Medgidia ; Aurel Lucaci, com. Ruda ; ing. P. Nanu, Petroşani ; Olivia Constantin, Ploieşti — v-am răspuns prin poştă.

Înainte de aselenizare

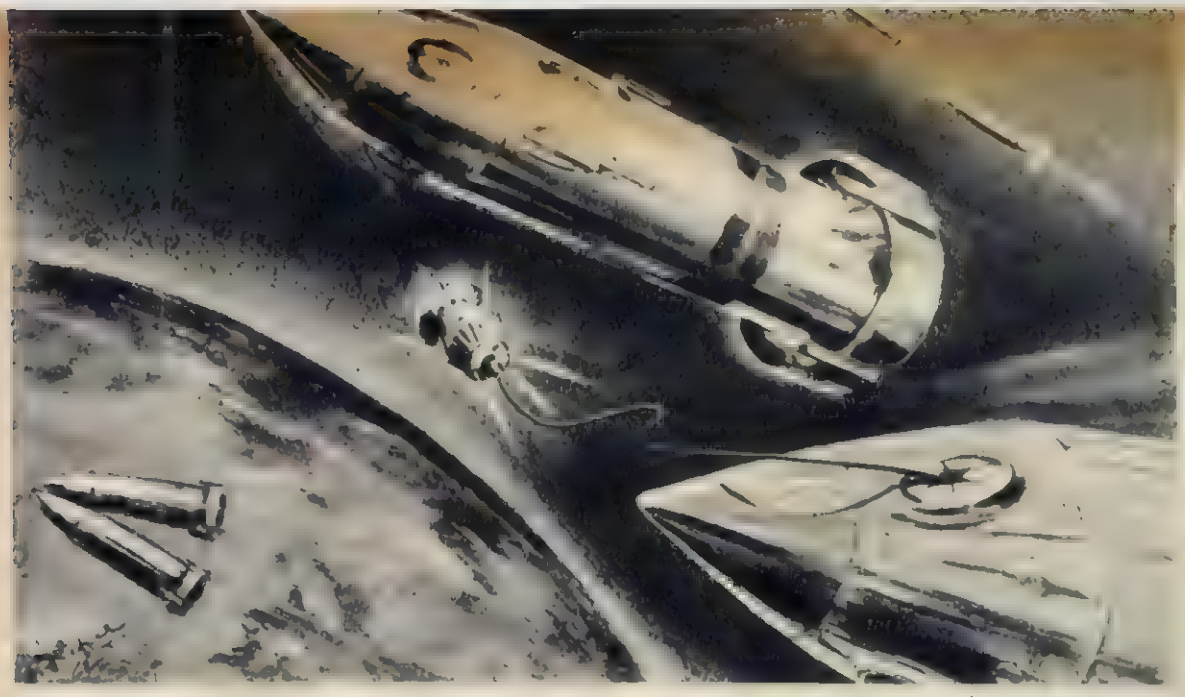

Realimentarea în Cosmos a unei expediții spre Lună. Deocamdată în desen...

Pe Lună, o feerică noapte „cu Pământ".

Luna va fi desigur primul corp cosmic pe care va păși omul ; de aceea specialiștilor li se cere să elucideze condițiile fizice pe care le vor întîlni acolo cosmonauții, cum trebuie efectuată pregătirea în vederea unei staționări mai îndelungate pe astrul nopții, cum se va realiza coborîrea pe Lună.

În vederea îndeplinirii acestor sarcini de cercetare, astronomii și savanții care lucrează în domeniul cosmonauticii au obținut succese strălucite.

Există însă desigur și multe probleme nerezolvate, ipoteze neverificate. Unora le vor da răspuns rachetele cosmice care se vor transforma în sateliți artificiali ai Lunii, altora — stațiile automate trimise pe Lună, iar ultimele observații înaintea aselenizării omului le vom obține probabil de la zborul unei nave cosmice „locuite".

La cîteva din proiectele existente ne vom referi în cele ce urmează. Să începem cu...

sateliții satelitului

Avantajele sateliților artificiali ai Lunii în scopuri de cercetare științifică și în vederea pregătirii condițiilor pentru aselenizarea omului sînt evidente. În adevăr, lipsa atmosferei ar face ca un asemenea satelit să poată înconjura Luna la o distanță foarte mică (30 km - 150 km), fără ca viteza (aproximativ 1,5 km/s) să scadă — lucru important pentru efectuarea unor observații științifice sistematice.

Din sateliții automați se pot întreprinde relativ ușor studii asupra configurației suprafeței și a caracteristicilor fizice ale spațiului cosmic din apropierea Lunii, cartografieri prin mijloace astrofizice, prospecții geologice (mai bine zis selenologice !).

În sfîrșit, sateliții lunari prezintă o mare importanță pentru viitoarele zboruri Pămînt-Lună-Pămînt : ei ar putea forma un fel de uriașe „stații de benzină" cosmice. În adevăr, întrînd temporar pe orbită de satelit artificial al Lunii, nava cosmică se va putea realimenta de la rezervoarele de combustibil deja „satelizate" pe aceeași orbită, după care va aseleniza.

Dar mai înainte ca pe Lună să pășească primele echipaje de cosmonauți va fi nevoie de aselenizarea unor.

roboți lunari

Coborîrea pe Lună a unor stații automate, a căror lansare și traiectorie de zbor vor fi asemănătoare cu cele ale stațiilor interplanetare

Ing. Florin ZĂGĂNESCU
candidat în științe tehnice

(continuare în pag. 22)

EXPEDIȚIA „LUNA - 8"

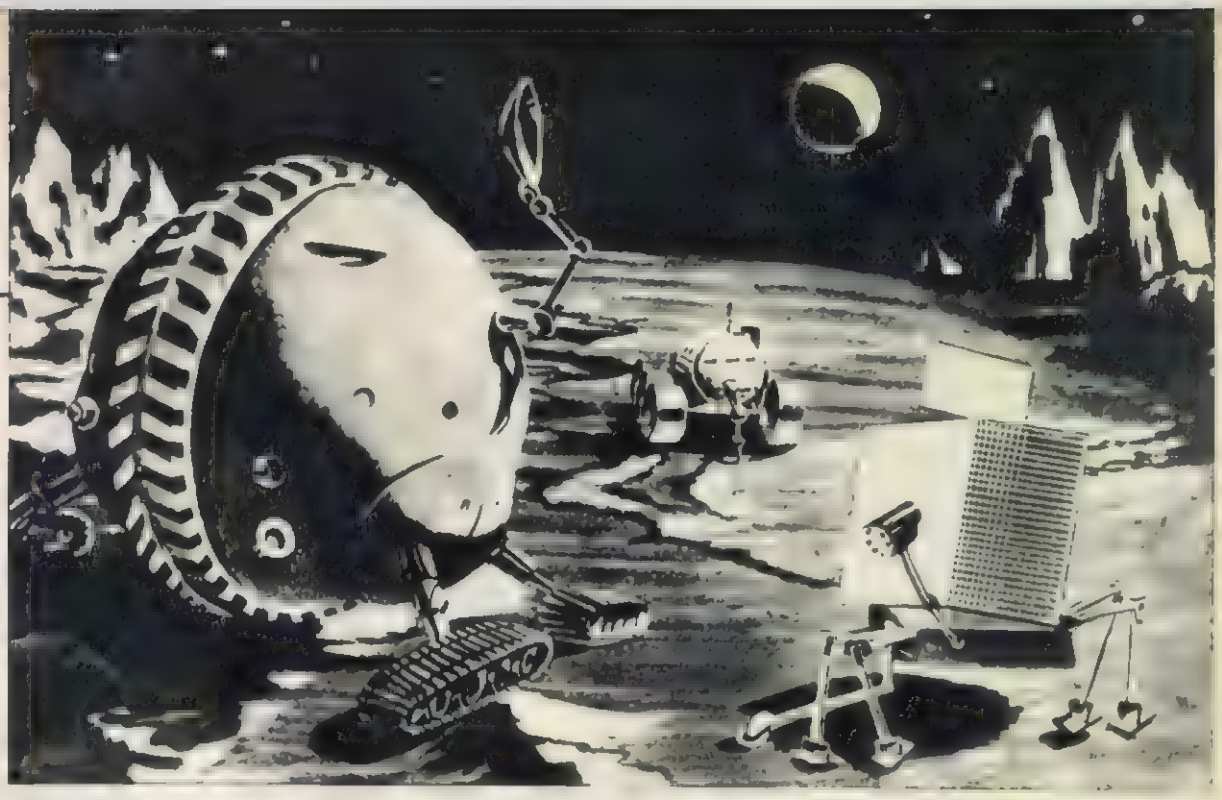

Roboții lunari, adevărate laboratoare automate, se vor deplasa pe roți, pe șenile sau pe articulații pășitoare, explorînd solul selenar, condițiile fizice. Ei vor fotografia și transmite prin televiziune imaginile peisajului sfîncos, neprietenos, al astrului nopții.

de tip „Lunnik" sau „Ranger", va da răspuns la numeroase necunoscute (condițiile fizice de pe suprafața lunară, compoziția minerală și caracteristicile solului etc.), permițînd probabil și stabilirea exactă a radioactivității solului selenar și fotografierea unor detalii de relief.

Geologii așteaptă de la „roboții lunari" verificarea hărților Lunii, alcătuite încă din 1960, iar astronomii — precizarea cantității de radiații, meteoriți și gaze înghețate care vin din Cosmos, precum și determinarea materiei formate din ciocnirea corpurilor cosmice cu suprafața lunară.

Dar cosmonauții ? Ei doresc să cunoască proprietățile mecanice ale păturilor superioare din învelișul selenar, cantitatea de gheață ce se găsește acolo, cum se va putea efectua aselenizarea fără șoc, cum trebuie asigurată protecția împotriva radiațiilor și meteoriților, ce relief lunar se va prefera pentru coborîrea navelor locuite : „mările" sau „continentele" ?

Desigur că soluționarea în întregime a acestor probleme depășește posibilitățile roboților, deoarece raza vizibilității și acțiunii aparatelor montate pe ei sînt relativ limitate. În vederea pregătirii mai departe a aselenizării omului, precum și a condițiilor de reîntoarcere a cosmonauților pe Pămînt, vor trebui realizate zboruri mai îndelungate Pămînt-Lună-Pămînt, probabil mai întîi de către o navă cosmică cu animale de experiență. Apoi, după depășirea pericolului principal — brîiele de radiații — vor urma probabil zborurile primilor cosmonauți care vor cerceta de la înălțime Luna.

Să ne oprim asupra unui proiect interesant, care prevede ca o navă cosmică să descrie în spațiu...

un „8" gigantic

Imaginați-vă o uriașă navă cosmică, lansată din poziția de satelit artificial al Pămîntului și avînd 2-3 cosmonauți la bord ; ea înconjoară de mai multe ori Luna (la circa 150 km înălțime) și Pămîntul (la peste 1.000 km altitudine), parcurgînd în spațiu „opturi" uriașe. În cursul parcurgerii buclei mari a cifrei 8, care „conține" Pămîntul, nava se realimentează — operație extrem de complexă presupunînd întîlnirea a două rachete cosmice. În acest scop se va folosi bineînțeles experiența zborului în grup al ultimelor nave cosmice de tip „Vostok".

În afara alimentării, a doua dificultate, care va trebui învinsă de racheta pe care am putea s-o denumim „Luna-8", va fi apărarea împotriva radiațiilor. S-au elaborat în acest scop proiecte de folosire a unor cîmpuri magnetice puternice care să „îmbrace" nava cosmică cu o „manta" invizibilă, protectoare.

Cosmonauții expediției „Luna-8" vor avea la dispoziție regeneratori de apă și aer, sisteme de orientare și de corijare a traiectoriei, aparate de radio-legătură permanentă cu Pămîntul, o vastă aparatură pentru efectuarea în paralel de cercetări științifice asupra Pămîntului, a Lunii, precum și a spațiului cosmic parcurs.

Expedițiile de tipul „Luna-8" vor preceda aselenizarea oamenilor și construirea de stații de observare și cercetări în subsolul lunar, precum și de rampe de pe care vor decola cîndva rachete cosmice spre Marte, Venus și mai departe...

Ing. Florin ZĂGĂNESCU
candidat în științe tehnice

IPOTEZE ȘI ENIGME LUNARE

Oamenii de știință dispun pînă în prezent de multe și prețioase date privind Luna. A fost parțial cartografiată suprafața astrului nopții (32.000 de detalii au coordonatele precizate, dar mai sînt de completat cam... 200.000 !), se cunosc în amănunțime mișcarea Lunii precum și variațiile de temperatură între zi și noapte.

Rachetele cosmice „Lunnik" au permis efectuarea de măsurători asupra ionosferei selenare, asupra densității și termoconductibilității solului ; au stabilit că Luna nu are cîmp magnetic și centuri de radiații ; că densitatea materiei selenare este de două ori mai mică decît cea a apei ; s-au efectuat fotografierea și teletransmiterea imaginilor părții invizibile de pe Pămînt a Lunii.

La 3 noiembrie 1958, pe Lună (al cărei peisaj eram obișnuiți să-l considerăm „imobil"), astronomul sovietic N. Kozîrev a observat gaze eliberate, se pare, prin erupția vulcanică a craterului Alfons.

Alți astronomi, bazîndu-se pe sondaje cu radiotelescopul, au emis ipoteza referitoare la starea spongioasă a suprafeței Lunii. Această pătură superioară, sub formă de zgură poroasă, închisă la culoare și uimitor de ușoară, ar proveni din arderea scoarței lunare datorită exploziilor care însoțesc ciocnirea meteoriților. Componența ei chimică este încă necunoscută.

Se pune de asemenea întrebarea dacă există într-adevăr gheață pe Lună — așa cum se presupune — sub forma unor depozite în subsol, cu grosimi ale stratului pînă la 800 de metri.

Probabil că pe Lună nu există aur, platină sau minerale radioactive ; totuși unii astronomi au emis ideea că acolo ar exista minerale rare pe Pămînt și chiar petrol.

Trebuie verificate și ipotezele asupra stratului superficial de „nisip" fin, a cărui grosime se pare că variază între 1-2 mm și cîțiva centimetri.

Există presupuneri că la adîncimea de zece metri s-ar găsi o pătură de substanțe organice complexe, care s-ar fi format cînd Luna avea o atmosferă primitivă de regenerare și chiar apă. Au evoluat oare aceste substanțe organice în forme de viață specific lunare ? Puțin probabil. Totuși...

Cum va reacționa scoarța și ionosfera lunară în contact cu materialele terestre din care se construiesc navele cosmice ?

Bacteriile terestre transportate de navele locuite vor căpăta însușiri noi, periculoase pentru oameni ?

Iată doar cîteva din întrebările cărora expediția „Luna-8" și alte expediții similare sînt chemate să le dea un răspuns.

Fl. Z.

FOTOCRONICA FLACĂRII

Spectacolele prezentate de ansamblul „Rapsodia română" la Paris, în sala teatrului „Alhambra-Maurice Chevalier", s-au bucurat de aprecierile elogioase ale spectatorilor și presei.

Numeroși refugiați politici din Republica Sud-Africană au organizat recent la Dar Es Salaam (Tanganyika) o demonstrație de protest împotriva terorii rasiste din patria lor.

În orașul Stratford-upon-Avon (Anglia) s-au deschis oficial manifestările consacrate aniversării a 400 de ani de la nașterea lui William Shakespeare. Cu acest prilej a fost inaugurată Expoziția Shakespeare. În fotografie : ultimele retușuri înaintea inaugurării. ↓

Aspecte de la expozițiile organizate de O.N.T.-Carpați la Göteborg (Suedia) — fotografia de sus și Helsinki (Finlanda) — fotografia de jos.

Ofițeri ai forțelor O.N.U. discută pe una din străzile Nicosiei cu membri ai poliției cipriote.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10— int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPĂRUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA : Ion Vulpescu. Coperta I: fotografie de A. MIHAILOPOL

41.505

SCENARIUL: Peter Karvas, Albert Marenčin, Jiri Krejcik, după piesa lui Peter Karvas
REGIA : Jiri Krejcik
IMAGINEA: Rudolf Stahl
MUZICA : Zdenek Liska

FILM MEDALIAT LA FESTIVALUL INTERNAȚIONAL AL FILMULUI DE LA KARLOVY-VARY 1962

ÎN ROLURILE PRINCIPALE Josef Kroner, Hana Meličkova, Karol Machata, Ladislav Chudik, Margit Bara, Ivan Mistrik, Hannjo Hasse, Emília Vasaryova.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

19

Anul XIII nr. 19 (467) — 9 mai 1964

CONSTRUCȚII—DECENIUL VII

VITEZE MARI

HOROSCOP, AFACERI, POLITICĂ

Academicianul ELIE CARAFOLI, directorul Institutului de mecanică aplicată al Academiei R.P. Romîne.

1 mai
ÎN CAPITALĂ

1

1 Tribuna oficială în timpul demonstrației oamenilor muncii din Capitală.

2 Trec coloanele nesfîrșite ale oamenilor muncii din Capitală.

3 În fața tribunelor: tinerețea.

4 În văzduh se revarsă baloane multicolore și stoluri de porumbei. Răsună acordurile cunoscutei melodii: „E roșie cravata mea ca focul". Sosesc pionierii.

5 Unul dintre nenumăratele care alegorice ce au trecut prin Piața Aviatorilor.

6 Un vis împlinit: împreună cu tătică la defilare.

2

4

5

3

6

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

REGIUNEA BANAT

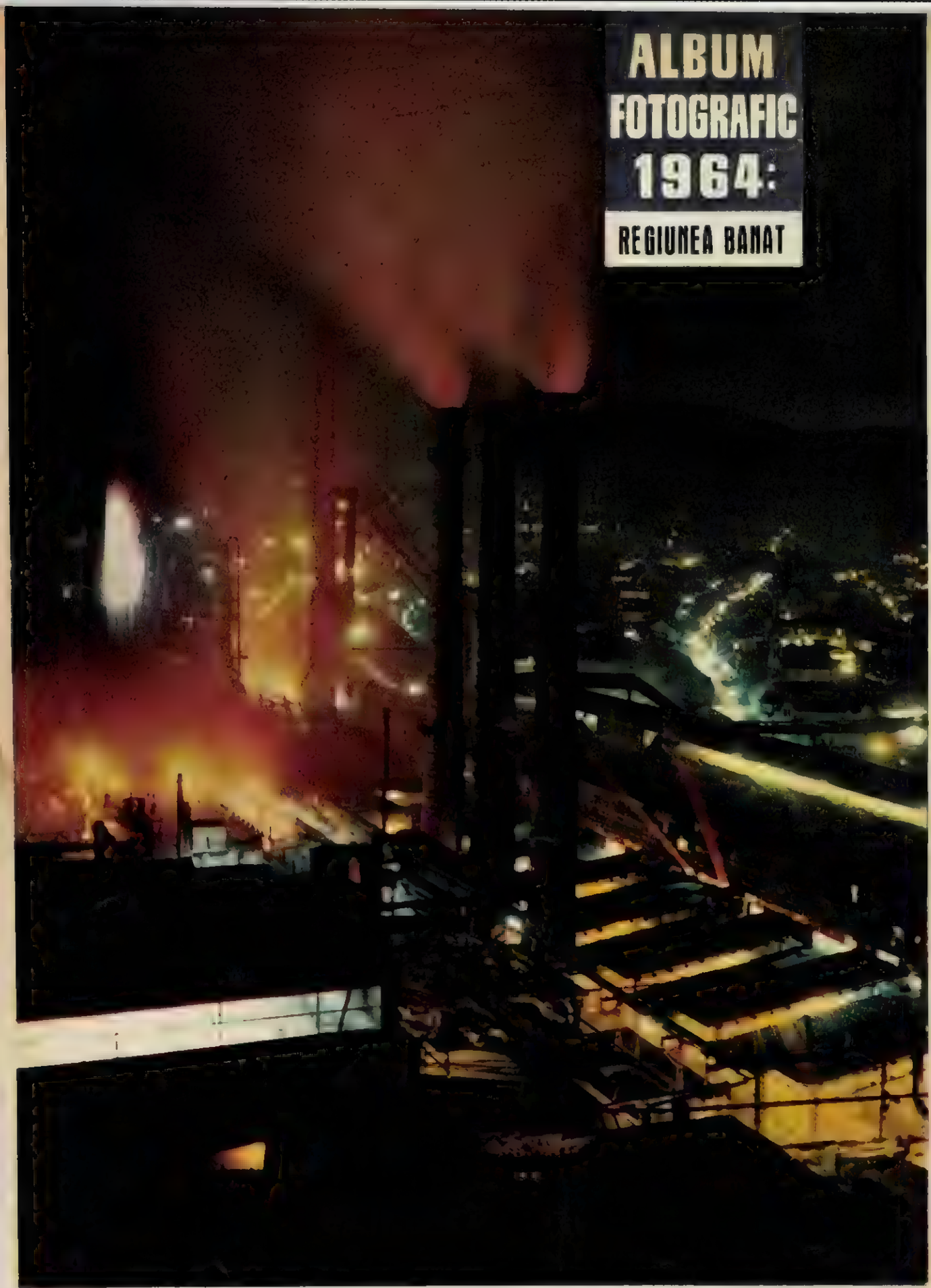

Reșița, noaptea.

Exteriorul unei fabrici din zilele noastre — simplu, luminos, îmbietor. (Fabrica de lactate din Constanța, terminată în 1963)

CONSTRUCȚII
DECENIUL VII

Procedee moderne, metode industriale de execuție și preocupări estetice

Dantelă din beton armat. (Combinatul de industrializare a lemnului din Tg. Jiu)

acest sistem, pînă nu de mult experimental, devine astăzi un procedeu de masă. În 1964, numai la București, circa 5.000 de apartamente se vor executa în acest mod (față de 1.700 în 1963).

VITEZA... ACOPERIȘULUI : 10 CENTIMETRI PE ORĂ

Printre realizările constructorilor noștri trebuie să amintim și „liftarea" planșeelor. Azi ele nu se construiesc neapărat începînd de la etajul inferior și terminînd cu ultimul, ci și invers...

În acest sistem, planșeele se realizează mai întîi — prefabricate — la sol, depozitîndu-se unul peste altul ; după glisarea zidurilor ele se ridică succesiv, cu troliu sau macarale, la înălțimea dorită, fixîndu-se în găurile anume lăsate în ziduri la diferite etaje. În aceasta constă „liftarea".

Sistemul s-a aplicat la Constanța, Onești, Hunedoara, Bacău, Cluj, București, îmbinînd avantajele glisării și prefabricării.

Dar nu numai planșeele, ci și acoperișuri întregi pot fi ridicate — în cazul unităților ce se reconstruiesc acest lucru realizîndu-se fără oprirea producției. Astfel, la un complex de hale care urmau să-și schimbe destinația de producție, din București, proiectul inițial prevedea demontarea acoperișului piesă cu piesă și remontarea sa la înălțimea definitivă. În această variantă, o mare suprafață de hale industriale ar fi fost scoasă din producție timp de șase luni.

Întreprinderea constructoare a preconizat și aplicat însă un alt procedeu, care a redus considerabil durata operației și a îngăduit continuarea nestingherită a procesului de producție. Întregul acoperiș, în suprafață de peste 10 mii m² și de o greutate colosală, a fost ridicat folosindu-se prese hidraulice de tipul celor utilizate la lucrările executate în cofraje glisante. Pregătirile au durat cam o lună, dar *operația propriu-zisă s-a realizat în numai 40 de ore*, viteza de ridicare atingînd 10 cm/h. Întregul proces a fost comandat de la o stație centrală.

Mai recent, ridicarea acoperișului s-a realizat și la o construcție nouă : hala I.T.B. de pe șoseaua Alexandriei, tot din București. Asamblat în prealabil la sol, din elemente prefabricate, întreg acoperișul a fost ridicat la înălțimea definitivă în numai 11 ore, ceea ce a permis obținerea de economii apreciabile.

CAMERE ÎN CÎRLIGUL MACARALEI

Este interesant de menționat că vechii meșteșugari de la noi cunoșteau tehnica „prefabricării". Desigur, nu în sensul ei de azi. Multe dintre tipicele case de lemn ale epocii feudale (cîteva pot fi văzute la Muzeul satului), erau construite astfel încît se puteau pur și simplu „demonta" și monta în alt loc, pe baza semnelor lăsate în elementele din care erau alcătuite. Existau chiar sate întregi specializate în construcția de astfel de locuințe „preconstruite".

O dată cu revoluția produsă în construcții de introducerea betonului armat, în secolul al XIX-lea, și inginerii romîni au început să se preocupe de problema prefabricării. Astfel, Anghel Saligny, construind la Galați și Brăila primele silozuri de beton armat din lume, a realizat pereții din piăci hexagonale prefabricate ; el a reluat mai tîrziu acest sistem la docurile din Constanța, cu unele perfecționări. Cu toate acestea, prefabricatele de beton armat s-au folosit în trecut la noi numai în mod izolat, pe o scară foarte restrînsă.

Cînd, acum un deceniu și jumătate, volumul mare de construcții reclamat de rapida dezvoltare economică a impus organizarea sistematică a producției prefabricatelor de beton armat, utilizarea lor părea unor tehnicieni „hazardată" și a întîmpinat anumite rezistențe. Partizanii cărămizii s-au cramponat o vreme de ea, nevoind să accepte noul, cu toate avantajele sale evidente. În sprijinul „conservatorilor" au venit greutățile începutului. Elementele prefabricate nu erau întotdeauna de bună calitate, tehnicienii le deteriorau neștiind cum să le mînuiască și cîteodată se făcea greșeala de a le utiliza la construcții foarte depărtate de fabricile producătoare sau în puncte greu accesibile, astfel că operația devenea nerentabilă.

Cu timpul însă, deficiențele au fost învinse. Fabrici și poligoane de producție perfecționate, de mare capacitate, au intrat în funcțiune. De la mici blocuri de pereți, prefabricate, s-a trecut la mari panouri de pereți, din care s-au construit în ultimii ani cartiere întregi de locuințe la București, la Iași, la Brașov etc.

Dar „peretele prefabricat" nu reprezintă gradul cel mai înalt de industrializare a construcțiilor.

La sfîrșitul anului 1963, după studii și experimentări destul de îndelungate, pe baza documentației tehnice mondiale, s-au elaborat la noi procedee originale, trecîndu-se la construirea primelor două blocuri de locuit din elemente prefabricate „spațiale" de beton armat (blocuri-camere). Menționăm că numai cîteva țări din lume experimentează în prezent această tehnologie.

Despre cel dintîi bloc, realizat din elemente spațiale la Onești, s-a vorbit recent, în amănunt, în revista noastră.

La experimentarea ce se va face la București, sistemul adoptat este altul decît cel de la Onești : elementul spațial nu este turnat dintr-o dată, ci realizat din asamblarea unor elemente plane (panouri pe pereți, planșeu și tavan). După asamblare, camera prefabricată intră în finisaj pe un stand special. Blocul spațial format este ridicat în cîrligul macaralei și clădirea se montează...

Pentru un întreg bloc de locuințe, cîteva zeci de astfel de „elemente" sînt de ajuns. Cine știe, poate că peste un deceniu sau două, dacă nu mai devreme, blocurile de locuit din elemente spațiale vor fi tot atît de obișnuite cum sînt astăzi construcțiile din panouri mari sau „glisantele". Aceasta dacă industrializarea continuă a construcțiilor nu ne va rezerva cumva cu totul alte surprize care, ca toate surprizele, nu pot fi prevăzute...

I. M. ȘTEFAN

Blocurile de locuințe din panouri mari prefabricate erau la început destul de monotone. Astăzi, însă... (În fotografie : blocuri din Iași.)

Cantina Complexului social studențesc Grozăvești.

ÎNTOARCEREA

schiță de Eugen TEODORU

În fiecare zi, Stanciu își judeca slăbiciunile și se hărțuia cu ele, fără să le cruțe. În ziua aceea își descoperise două slăbiciuni. Prima : zăbovise cam mult în pat dimineața și își sărutase nevasta pe jumătate adormită. Ce-a de-a doua slăbiciune se ivise pe neașteptate și o cercetă cu luare aminte. Socotise însă că trebuie să se lase înfrînt, fiindcă era o slăbiciune firească. Așa cum se întîmplase, nici n-o putuse evita. Numele ei e nostalgia care-ți umple sufletul de dor și te zvîrle înapoi cu ani, dîndu-ți teribila senzație că te afli din nou printre oameni și lucruri uitate. Fiecare fibră îți tremură.

Timpul vindecă totul, se zice, dar în cazul lui Stanciu nu poate fi vorba de așa ceva. Timpul la ei se scurge fără să altereze nimic. Memoria, pe care i-a dat-o natura, e de vină. O memorie chinuitor de limpede, transparentă ca sticla. Prin spatele ei se filtrează, ca printr-o fereastră, amintirile.

Deasupra amintirilor nici o cuviță de negură nu se așterne. Memorie pentru care cei mai mulți îl admiră. În orice clipă Stanciu își poate aminti, spre pildă, nenumăratele manuale de școală pe care le-a răsfoit și studiat, cu paragrafe, cu poze, cu schițe. Pagini de regulamente, regulamente de tragere unde se află înscrise formulele, distanțele, efectele fiecărei guri de foc.

Ține minte detaliile unui peisaj, chipuri de oameni, vorbele lor, expresii. Multora dintre colegi le-aude glasul, parcă i l-ar aduce vîntul la ureche cînd se gîndește la ei. Amintirile vin proaspete, încărcate de amănunte și, cînd îl obsedează, el le înlătură cu un gest imaginar.

Cu două zile în urmă comandantul îl chemase în cabinetul său, împreună cu secretarul biroului organizației de partid și cel al comitetului U.T.M., dîndu-i sarcina să pregătească împreună cu ei aniversarea Zilei Victoriei în unitate.

În clipa aceea ecranele minții locotenent-colonelului Stanciu s-au luminat brusc, aducînd în ele imaginile Zilei Victoriei așa cum le trăise de mult, în 1945, pe străzile Pragăi. Acolo ajunsese o parte din unitatea lui. Sta înconjurat de un vuiet de lume. Vuietul, parcă-l produceau niște munți de piatră albă care, spărgîndu-se, nu se risipeau ; explozia pornea în văzduh, acoperind cerul o vreme pînă căpăta culoarea lui, a norilor, împrăștiindu-se. O dată pierdut zgomotul, primei explozii îi urmau alta, și alta.

El nu-și dădea seama în momentul acela că zguduirea cerului și a pămîntului o provocau mari unități de artilerie, care salutau doborîrea fasciamului. După această zi, care anunța sfîrșitul unui război drept, plin de jertfe, urma întoarcerea acasă. Întoarcerea din războiul purtat alături de sovietici, învingînd împreună nazismul barbar, hoardele care pîrjoliseră orașe și sate, care ucideseră oameni vrînd să-nrobească o lume întreagă.

Numai cei ce au trecut prin lunile grele ale războiului pot înțelege însemnătatea întoarcerii acasă, lîngă părinți, între copii, lîngă neveste ori iubite, lîngă oamenii patriei care te-au ajutat cu munca și inima lor, lîngă toți acei care, liberi acum, aveau să se bucure și de stăpînirea asupra pămîntului pe care au trudit ei și moșii lor. Ți-au ajutat biruința transformînd în putere de nebiruit lozinca partidului : „Totul pentru front, totul pentru victorie". Să simți din nou sub tălpi, în sfîrșit, pămîntul patriei, ulițele satului în sărbătoare și străzile orașului din care ai plecat cu teama că nu te vei mai întoarce ; să întîlnești din nou prietenii și să le vezi din nou fețele !...

Bătrîna Pragă îi saluta pe romîni și pe sovietici cu recunoștință. Femeile, mușchii, copiii sau fetele îi cuprindeau pe soldații tineri în brațe.

Zidurile vechi și cenușii cărora le pierise încruntarea, privind parcă întîlnirea între eliberați și eliberatori, păreau ieșite și ele din bătăliă ca oamenii, așteptînd să li se cicatrizeze rănile.

Orașele se învesmîntaseră cu steaguri. Pe mormintele proaspete oamenii aruncau flori, se găseau din belșug, era luna mai, aerul transparent se încărcase de miresme, de dangătul clopotelor ; se rîdea printre lacrimi, se plîngea printre rîsete. Parcă și morților le era mai ușor : sosise vremea să nu rămînă uitați prin cîmpuri, vor fi strînși, aliniați sub iespezi albe de marmură, li se va săpa numele în bronz. Sculptorii vor înălța mausolee, alegorii de piatră, monumente. Lauri de metal suflat cu aur vor încununi. Se vor aprinde potirele cu focuri veșnice deasupra unor coloane sau capiteluri și vor plînge, tremurătoare, amintind într-una de sufletul celor pierduți.

Locotenent-colonelul Stanciu își mai amintește, cu precizia specifică memoriei lui, că ziua în amiaza mare s-au aprins becurile pe străzi, uzinele electrice nemaiașteptînd seara, ei zvîrlind de cu zi lumină în becurile care nu mai fuseseră aprinse de ani. De la fiecare fereastră sau ușă se smulgeau hîrtiile negre. S-au deschis geamurile, vîntul rostogolea în rigole fîșiile de camuflaj, perdelele ca prapurii de doliu. Lumea curioasă îi împingea pe romîni încoace și încolo, le cerea amintiri, adrese. La un moment dat, Stanciu se pomeni împresurat de oameni care-i pipăiau mînecile, epoleții, nasturii, cerîndu-i să le explice, în graiul complicat al cuvintelor împrumutate răzleț din mai multe limbi și însoțite de gesturi neînțelese, gradul pe care-l poartă și locurile pe unde s-a bătut. Cînd Stanciu pricepu ce-l întrebau, se aplecă și desenă pe trotuar o hartă aproximativă — un ciob de tencuială îi servea drept tibișir — și le arătă drumul luptelor, munții și apele străbătute. Cînd dădu să se ridice cîteva mîini îi ajutară, cu toate că nu avea nevoie, altele îl bătură pe umăr : „Subkothenent, sub-kothenent", scandau cîțiva copii, îmbrăcați curat, țopăind înaintea grupului. Căci pilcul acela gălăgios și vesel, care părea o familie numeroasă din care lipseau însă bărbații tineri, porni înainte, luîndu-l în iureșul lui și pe ofițerul romîn. Sublocotenentul se lăsă în voia însoțitorilor, înțelese pe jumătate din ceea ce era de înțeles că-l invitau la ei acasă unde aveau de gînd să stropească cu o sticlă de vin ascunsă prin beci o masă modestă, alimentele erau foarte puține, mizeria care bîntuise ani de-a rîndul nu încetase brusc.

Așa se trezi tînărul ofițer într-o cameră largă, în mijlocul unei familii de muncitori care-i puseseră în față tot ce aveau mai bun. Seara a ieșit împreună cu ei sub crengile de aur ale artezienelor de foc care brăzdau cerul, luminînd-o într-o pîlpîire aproape ireală.

Rachetele, artificiile și proiectoarele zvîrleau întunericul departe pentru ca oamenii să-și vadă ochii și obrajii mulțumiți, bătuți de flăcăra celei mai sublime dintre frumusești, frumusețea libertății.

Se dansa, se cînta, se striga în gura mare, în grupuri sau de unul singur. Totuși lîngă urechea tînărului de atunci se auzi, la un moment dat, un glas înăbușit de tristețe care-i pătrunse auzul. Cea mai tînără văduvă a familiei, cu chip palid, păr blond, cu ochii arzînd de o febră lăuntrică, explica străzile, îi dezvăluia amintirile și istoria iubirii ei nefericite pentru bărbatul împușcat de naziști cu un an în urmă într-unul din beciurile Gestapoului. Plămînii șubrezi au obligat-o să se-ntoarcă din munții unde luptase între partizani și de unde fusese trimisă îndărăt să se vindece, pentru că nu mai putea suporta greutățile luptei.

La despărțire văduva cu ochii arzînd de febra lăuntrică l-a îmbrățișat pe tînărul sublocotenent ca o soră, urîndu-i în limbajul complicat în care s-au înțeles pînă atunci, o dragoste mare ca a ei.

Ecranele memoriei lui Ioachim Stanciu se strămutară în punctele de adunare ale diviziilor, și apoi urmăriră cu fidelitate drumul întoarcerii în țară.

Drumul întoarcerii tot cu flori a fost presărat. Miresmele cîmpiilor și munților Transilvaniei năvăleau în plămînii dornici de aerul țării libere.

Chiuituri și fluierături, strigăte voioase țîșneau din coloane. Oamenii de pe marginea șoselelor, din satele care trăiseră în acea primăvară încă o sărbătoare : smulgerea pămînturilor din mîinile moșierilor, nu se lăsau mai prejos. Unitățile mergeau încet și oamenii aveau timp să întindă soldaților ciorchini de cireșe, sticle de palincă, ori să le cînte din taragot, căci și lăutarii fuseseră aduși să le facă bruitorilor primirea cît mai frumoasă. Nu se poate dormi din pricina bucuriei, așa cum nu se poate dormi din pricina durerii : fiecare clipă te obligă să guști. Pe Stanciu Ioachim îl fura somnul cîteva minute la sfîrșit de zi prin cantonamente și apoi se trezea odihnit ca după o noapte lungă ; nu era cîtuși de puțin toropit. Ba, dimpotrivă, simțea că dispune de atîta forță, încît ar fi fost în stare să împingă coloana lor cu o viteză dublă, triplă, să ajungă mai curînd la ai lui. În picotelile lui scurte, luminoase ca zilele și nopțile sfîrșitului de primăvară, se visa un Guliver înzestrat cu puteri supraomenești, remorcînd șoselele ca pe niște cabluri multiple atîrnate de umerii lui, ca niște evantaie de oțel. Drumurile i se păreau prefăcute în adevărate benzi rulante străbătînd sute de kilometri în frînturi de secundă.

Se trezea în culoarul de entuziasm pregătit de patrie ca pentru eroi. Steagurile nu se mai coborau în orașe și în sate. Ele fluturau în vîntul încropit al zilelor călduroase și transparente.

Războiul rămăsese departe în urmă, în munți, în stînci și bolovani, în zăpezi, în ploi și în amintiri. Încet, încet intra în istorie trezind în fiecare sentimentul reconfortant al omului scăpat de urgie, simțămînt pe care-l lega de obicei liniștitorul „a fost"...

Locotenent-colonelul Ioachim Stanciu străbate acum o alee presărată cu pietriș mărunt, alb. Scîrțîiau pietrele sub tălpile cizmelor lucioase ; Ioachim Stanciu se îmbrăca cu gust. Făcea sport cot la cot cu tinerii, își menținea suplețea, în pofida vîrstei de patruzeci și doi de ani, cu grija unui campion care nu se gîndește să părăsească terenul și nu se lasă înfrînt de scurgerea vremii. Prea multe fire albe nu-i răsăriseră în păr, era un om în toată puterea cuvîntului, cum se zice.

Întretăierea imaginilor de demult cu cele de azi îl încălzi pe Stanciu Ioachim o dată cu soarele acestei frumoase zile de primăvară.

Planul de acțiune prinse contur repede în mintea lui Stanciu Ioachim dar pe lîngă alte activități se mai gîndi să facă organizației și propunerea ca ei sau altul care a trăit Ziua Victoriei să înfățișeze tinerilor ostași sentimentele care l-au încercat atunci cînd lumea întreagă se îmbătase de sublima frumusețe a celei dintîi zile de pace.

Ilustrație de Lucian POPA

Fabricat în R. P. R.

POFTIȚI ÎN VAGOANE!

2

1

Călătorie plăcută în noile vagoane de călători pe care vi le pregătesc acum inginerii, tehnicienii și muncitorii de la uzina din Arad.

Dar mai întîi, cîteva cuvinte despre uzina însăși. Veche de 72 de ani, în care timp s-au creat aici multe tipuri de vagoane, uzina cunoaște astăzi — ca și celelalte uzine socialiste de pe pămîntul țării — un înalt ritm de producție. Transformată, cu hale și secții noi modern utilate, uzina și-a sporit producția aproape de 13 ori în 15 ani. S-au creat numeroase tipuri noi printre care: vagoane de mare tonaj, vagoane cu autodescărcare, vagoane basculante acționate pneumatic, vagoane refrigerente ș.a.m.d. Produse ale uzinei arădene sînt cunoscute azi nu numai în țară ci și departe, peste frontierele patriei.

De curînd, în sectorul II al uzinei, a intrat în producția de serie noile vagoane de călători pe care ne propunem să vi le prezentăm azi:

În exterior, nimic deosebit. Surprizele sînt înăuntru și încep de la bancheta pe care călătorul stă uneori ore în șir. Umplute cu cauciuc spongios și capitonate cu materiale plastice, băncile asigură acea elasticitate care în ultimă analiză se traduce prin „comoditatea călătoriei". Pereții compartimentelor, confecționați din plăci melaminate în culori pastel, oferă ochiului un cadru plăcut, simplu și elegant. Varietatea de culori a pătruns și aici ca element estetic și de combaterea monotoniei (cît de monotonă poate fi uneori o călătorie de 10-12 ore!). Alături de compartimentul galben e unul verde, apoi unul roșu, apoi unul vernil, apoi iar galben, albastru ș.a.m.d.

Deosebit de neplăcută poate fi o călătorie într-un vagon în care nu ești apărat împotriva frigului sau, din contră, într-unul supraîncălzit. Experiența noastră de călători ne-a arătat de atîtea ori cît de inutil poate fi mînerul acela cu inscripții în mai multe limbi: cald, rece, moderat...

La temperatura și aerisirea noilor vagoane s-au gîndit constructorii lor prin prisma unor noi cuceriri ale tehnicii. Un sistem de termostate discret plasate în diferite puncte ale compartimentului reglează automat temperatura acestuia menținînd-o în jurul a 19 pînă la 22 grade Celsius. Circulația aerului cald se face în două direcții: de-a lungul pereților și în dreptul ferestrei pe care o ferește astfel de înghețuri

în timpul iernii ; surplusul de aer cald este evacuat printr-un grătar în culoar, asigurîndu-se o încălzire uniformă în compartiment și în culoarul de trecere.

Grija pentru confort se manifestă și în felul în care au fost concepute cele două încăperi sanitare de la capetele vagonului, prevăzute cu chiuvetă, robinete pentru apă (potabilă), dulap, oglinzi, bară nichelată pentru prosoape etc. Cei ce folosesc aparatul electric de bărbierit vor găsi aici și prizele pentru curentul trebuincios. În sfîrșit, în legătură cu comoditatea călătoriei, trebuie să amintim că noile vagoane, fiind cu patru metri mai lungi decît cele cunoscute pînă acum, s-a creat posibilitatea de mărire a spațiului în fiecare compartiment o dată cu sporirea numărului de locuri. În vagonul de clasa a II-a, de pildă, distanța dintre pereții compartimentelor este cu 25 cm mai mare deși vagonul are 80 de locuri în loc de 72. La clasa I numărul locurilor crește de la 42 la 54.

Dar constructorii noului tip de vagoane de călători nu s-au gîndit doar la confort și comoditate și nu s-au gîndit numai la azi, ci și la mîine. Perspectiva creșterii necontenite a vitezei comerciale pe căile noastre ferate i-au făcut să prevadă noilor vagoane un sistem de boghiuri și suspensie (arcuri spirale, amortizoare hidraulice și telescopice) capabile să asigure rezistența vagonului la viteze mult sporite. O altă preocupare centrală a constructorilor a fost crearea condițiilor de circulație a noului vagon în deplină securitate : carcasă solidă (metalică), aparate de tracțiune și ciocnire (tampoane) sigure etc. Probele de laborator și de circulație efectuate înainte de darea vagoanelor în exploatare au dat răspuns satisfăcător la toate întrebările.

Iată, așadar, cîteva date — evident sumare — în legătură cu noul vagon pe care îl veți folosi în curînd. Un lucru e sigur : urările crainicilor din gări de „călătorie plăcută !" vor fi din plin confirmate în noile vagoane.

A. PETRUȚ
Fotografii de Traian PROSAN

1 **Noul vagon de călători de clasa a II-a.**

2 **Hala de montaj a vagoanelor de clasă.**

3 **Vagoane de mare tonaj, metalice, pregătite pentru prima călătorie.**

CARTEA

Veronica Porumbacu

„MEMORIA CUVINTELOR"

Ultimul volum al Veronicăi Porumbacu aduce într-o bună parte a ciclurilor sale (îndeosebi în cel intitulat „Cuvînt la fereastră") poezia gingașă a „bucuriilor simple" pe care am întîlnit-o și în volumele anterioare. Poezia caldă a căminului, a calmului și armoniei familiare radiînd din fiece obiect care compune acest univers uman, se degajă fluent din poeme ca „În ce culoare", „Grație", „Toți trei", „Trag ancora" etc. Poeta se apleacă și culege grijulie poezia clipelor de liniște ca, de pildă, în „Toți trei". Aici banca din grădină, pe care stă împreună cu soțul și fetița pare o navă piuitoare între lună și „Marea cuvintelor noastre topite-mpreună de azi". Într-o altă poezie „Heraldică", remarcabilă prin coloritul descrierii florilor, ideea fericirii domestice în noile blocuri transpare firesc, convingător : florile, crescute o dată cu zidurile noilor blocuri, la balcoane, sînt blazoanele „noii nobilețe" a vieții înnoite pe care a creat-o socialismul. În altă parte poeta meditează la scurgerea timpului care și-a pus pecetea peste toate : fetița crește din ce în ce mai înaltă în cămașa care rămîne scurtă, covorul copilăriei, pătat de cerneală, începe să se roadă, numai păpușa rămîne imposibilă față de ireversibilitatea vremii, ca o zeitate preistorică.

„Și timpul curge peste lumea cea mică,/ peste lumea cea mare,/ din toți ai casei, numai păpușa/ rămîne asemenea sieși,/ peste-o zi, peste-un an,/ zeitate preistorică naivă/ crescută înaintea eternității. ."

Poezii ca „Paznic", „Portret", „Pe-aici am mai fost" sînt tot atîtea poeme care vorbesc despre poetul, paznic al fericirii copiilor, sau despre eroismul de fiecare zi al constructorilor socialismului. În „Pe-aici am mai fost" poeta a aflat o exprimare deosebită ideii de dăruire a constructorului și, implicit, a artistului, care asemeni meșterului Manole închide între ziduri, ca pe ceva scump, dragostea și devotamentul pentru ceea ce construiește și creează ; motivul umbrei este frumos folosit și strofa finală, dăltuită cu finețea caracteristică poetei, amintește, cum spuneam, de mitul popular.

„Pe-aici am mai fost și-am lăsat,/ să dureze în vremi stăvilarul,/ tînăra-mi umbră pe fundul tinerei mări/ și soarele poate-o sărută, prin adîncul perete al apei/ ca pe-o frumoasă adormită în geologia străveche,/ în timp ce eu însămi, pe țărm, zidesc mai departe orașe..."

Cu „Memoria cuvintelor" însă, poezia de notație gingașă de pînă acum a Veronicăi Porumbacu, care avea ca notă dominantă extragerea fiorului poetic din frumusețea simplă a cotidianului, a universului minuscul, capătă mai multă profunzime și rezonanță. Versul nu se mai distinge doar prin finețea filigranată sau delicatețea detaliului, ci acum e rodul unei evidente atitudini meditative. Versul de asemenea e adesea fulgerat de o anume neliniște pe care o dă truda decantării în cuvinte a poeziei, a surprinderii „palpabilului" din cuvinte.

În unele poeme, cum s-a mai remarcat de unii cronicari, ideea scurgerii inevitabile a timpului nu apare suficient de pregnantă, poeta apelînd fie la abstracțiuni, ca în „Amiază", „Al 41-lea" „Ca o dalbă" ; în unele — nu multe — poeta nu găsește totdeauna puterea de a înălțura o undă de melodramatism. („File de spital"). Cu toate acestea însă poetei îi e caracteristică și în acest volum expresia sugestivă. Iar mai adîncita „coborîre în cuvinte" a ideii poetice ne avertizează asupra unei noi etape în creația Veronicăi Porumbacu. „Memoria cuvintelor", prin sporul de profunzime și relief artistic, constituie un moment indiscutabil ascendent în evoluția lirică a unui poet înzestrat.

Eugenia TUDOR

3

VITEZE MARI

de prof. univ. A. PÎRVU

AVIOANE CARE ZBOARĂ DE 2-3 ORI MAI REPEDE CA SUNETUL... ÎN 1964 ACEASTĂ REALIZARE NU NE MAI IMPRESIONEAZĂ ÎN MOD DEOSEBIT, A DEVENIT, ÎNTR-UN ANUMIT SENS, UN FAPT AL VIEȚII COTIDIENE. DE ACEEA SÎNTEM POATE ÎNCLINAȚI SĂ UITĂM CĂ NU DEMULT VITEZA MAXIMĂ ATINSĂ DE AVIOANELE DE PASAGERI NU ÎNTRECEA 450 KM/ORĂ, IAR APARATELE SUPERSONICE ERAU ABIA ÎN CURS DE EXPERIMENTARE. „SALTUL" A FOST ÎNFĂPTUIT, PRACTIC ÎN CURSUL ULTIMELOR DOUĂ DECENII.

CE NE REZERVĂ VIITORUL APROPIAT? CE DIFICULTĂȚI SE CER ÎNVINSE ȘI CE PERSPECTIVE SE DESCHID? RĂSPUNSURILE LA ACESTE ÎNTREBĂRI DEPIND, ÎN MARE MĂSURA, DE PROGRESELE REALIZATE DE O ȘTIINȚĂ TÎNĂRĂ — AERODINAMICA VITEZELOR MARI — LA DEZVOLTAREA CĂREIA CONTRIBUIE ȘI SPECIALIȘTII ROMÎNI.

O știm cu toții: noțiunea „departe" — cel puțin pe bătrîna noastră planetă — a devenit în ultima vreme extrem de relativă. Astăzi avioanele cu motoare clasice, avînd elice pentru propulsie, sau avioanele cu reacție zboară în mod curent cu 650-1.000 km/oră, legînd în numai cîteva ceasuri punctele cele mai îndepărtate ale globului terestru; cît despre avioanele militare ele ating viteze de peste 2.500 km/oră. În același timp, se pune în mod serios problema construirii unor avioane supersonice pentru transportul călătorilor.

ÎN CURÎND, AVIOANE DE PASAGERI SUPERSONICE

Inginerii sovietici ar putea realiza chiar în anii următori un aparat (APA) capabil să zboare de două ori mai repede decît sunetul, întrucît majoritatea problemelor tehnice au fost rezolvate prin construirea unor mari aparate supersonice cum sînt cele create de colectivul renumitului constructor Miasicev. Și inginerii francezi, în colaborare cu cei englezi, au început construirea unui avion de acest tip. Ei speră că în anul 1970 „Concorde" — cum au denumit noul avion — va efectua primele zboruri pe liniile aeriene transoceanice. Pentru acest proiect s-au investit nu mai puțin de 500 milioane de dolari. De curînd specialiștii americani au anunțat că și ei studiază posibilitățile de construire a unor avioane de pasageri supersonice care ar zbura la înălțimi de 20-24 km, cu viteze de 3.200 km/oră.

După cum vedem, se află în curs de realizare o serie de proiecte de avioane de pasageri cu o viteză de 2-3 ori mai mare decît cea a sunetului (circa 1 km/secundă în straturile superioare ale atmosferei), fără a mai vorbi de avioanele experimentale care au depășit cu mult și această limită.

Proiectarea și construirea unor gigantice avioane cu reacție, îndeosebi a celor supersonice, se lovesc însă de multe dificultăți provocate de fenomenele ce se ivesc la viteze mari, cel mai important fiind, fără îndoială, apariția undei de șoc pe avion, începînd de la viteze de peste 700 km/oră.

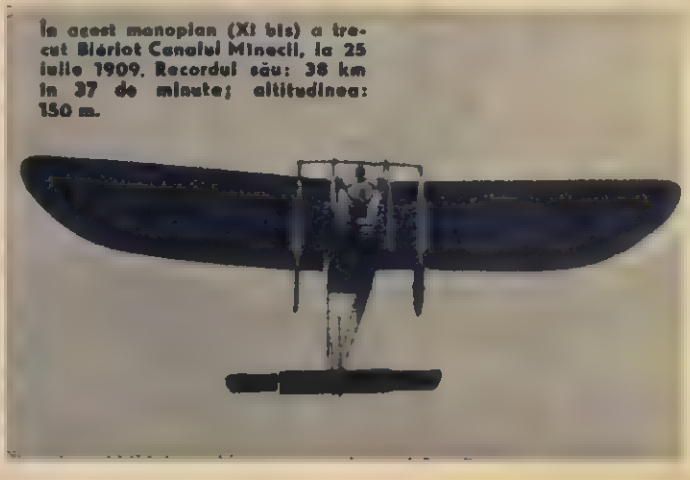

În acest monoplan (XI bis) a trecut Blériot Canalul Mînecii, la 25 iulie 1909. Recordul său: 38 km în 37 de minute; altitudinea: 150 m.

STOP! UNDA DE ȘOC...

Unda de șoc se poate compara cu o „pătură" foarte densă de aer în preajma aparatului în zbor, provocînd prin apariția ei o bruscă mărire a rezistenței la înaintarea acestuia, precum și alte fenomene perturbatoare. Unele modificări ale vitezei, ale unghiului de incidență, direcției sau înclinării aparatului pot amplifica efectele undei de șoc pe aripă; unda cuprinde astfel o suprafață tot mai întinsă din aripă, determină un cortegiu întreg de fenomene nocive, face pilotajul mai dificil și provoacă așa-numitele angajări (alunecări), trepidații puternice etc.

Pentru a se înlătura aceste piedici s-a ivit necesitatea unor noi forme aerodinamice, adecvate avioanelor rapide, și a unor profile de aripă speciale.

Dar ca să se poată ajunge la aceasta a fost nevoie de dezvol-

tarea impetuoasă a unui grup de discipline ştiinţifice, printre care şi aerodinamica vitezelor mari, supersonice, care abordează probleme mult deosebite de cele legate de zborul avioanelor la mică viteză.

Pentru verificarea calculelor şi confruntarea lor cu situaţia reală sînt necesare suflerii aerodinamice de viteze mari, care să asigure condiţii de experimentare corespunzătoare vitezelor atinse în practică.

EXCURSIE ÎNTR-UN TUNEL

Tunelul sau sufleria aerodinamică se bazează pe principiul echivalenţei dintre fenomenele care apar atunci cînd un avion se deplasează în aer şi atunci cînd aerul se mişcă cu aceeaşi viteză în jurul unei machete. Aceste tuneluri sînt fie subsonice, fie supersonice, după cum viteza aerului care circulă prin ele întrece sau nu pe cea a sunetului.

Un fapt mai puţin cunoscut: istoria tunelurilor aerodinamice este poate ceva mai veche decît aceea a zborului. Cert este faptul că dezvoltarea ulterioară a acestor instalaţii de laborator a fost strîns legată de avîntul pe care l-a luat aviaţia în secolul nostru.

Comparînd silueta modernă a unui avion supersonic cu aceea a primelor aparate de zbor de la începutul veacului, aţi constatat desigur o izbitoare diferenţă. În locul liniilor stranii şi stîngace ale celor dintîi aeroplane, în locul slabelor motoare cu elice tractive sau propulsive, cu zgomotul caracteristic al maşinilor de cusut, s-au conturat liniile îndrăzneţe şi aripile în formă de săgeată ale şoimilor metalici ce despică văzduhul cu un vuiet asurzitor. Aceeaşi curbă ascendentă caracterizează şi evoluţia tunelurilor aerodinamice, care au străbătut drumul lung de la primul tunel prevăzut cu un simplu ventilator (imaginat de Ţiolkovski) pînă la tunelurile moderne în care se realizează vitezele rachetelor cosmice.

Mărimea instalaţiilor este foarte variată: de la tuneluri mici, cu un diametru de cîţiva cm, pînă la dispozitive gigantice ce permit încercarea unui adevărat avion.

O VIZITĂ LA INSTITUTUL DE MECANICĂ APLICATĂ AL ACADEMIEI R.P. ROMÎNE

În ţara noastră problemele de aerodinamică a vitezelor mari sînt cercetate la Institutul de mecanică aplicată al Academiei R. P. Romîne de către un colectiv condus de acad. E. Carafoli.

Pentru a se determina forţa de sustentaţie care acţionează asupra aripii unui avion de mare viteză, trebuie studiat mai întîi modul în care se scurge aerul în jurul acestei aripi, ca şi în jurul întregului avion. Spre rezolvarea acestei probleme şi-au îndreptat atenţia şi cercetătorii din ţara noastră, şi rezultatele nu au întîrziat. Într-adevăr, a fost elaborată o metodă originală care permite să se determine în mod simplu scurgerea supersonică a aerului în jurul aripii unui avion de mare viteză. Metoda s-a dovedit foarte fecundă prin simplificările pe care le aducea problemei tratate şi a putut fi extinsă la studiul unor probleme şi mai complexe.

Este binecunoscut chiar de către nespecialişti faptul că, pentru a se putea dirija avionul în timpul zborului, aripa este prevăzută cu părţi mobile numite aripioare, prin a căror înclinare pot fi comandate de către pilot diferite evoluţii ale aparatului, de exemplu virajul şi altele. Metoda sus-amintită a permis rezolvarea deosebit de simplă şi a problemei scurgerii supersonice în jurul unei aripi prevăzute cu astfel de aripioare de comandă.

Determinarea scurgerii supersonice a aerului în jurul ampenajelor cruciforme de avion sau de rachetă a prilejuit o nouă aplicare a metodei, rezolvîndu-se pentru prima dată şi această problemă foarte complexă, lucru apreciat în mod deosebit de către specialiştii străini.

În construcţia avionului, evident, nu apar numai aripa şi ampenajul, ci şi fuzelajul. Iată motivul pentru care s-a abordat problema influenţei pe care o exercită acesta din urmă asupra scurgerii aerului în jurul aripii. Şi de data aceasta s-au obţinut, prin extinderea metodei sus-amintite, rezultate originale valoroase.

Problema oscilaţiilor aripilor şi aripioarelor, precum şi ale ampenajelor, cu sau fără fuzelaj a fost soluţionată prin aceeaşi metodă, care a căpătat astfel un caracter „unitar".

Ca în orice domeniu al cercetării ştiinţifice, studiile teoretice trebuie completate prin cercetări experimentale menite să confirme pe cele dintîi şi să evidenţieze noi aspecte ale fenomenelor. De aceea s-a ivit, şi la Institutul de mecanică aplicată, necesitatea unor instalaţii experimentale de un înalt nivel.

CĂLĂTORII MAI RAPIDE CA SUNETUL... ÎN LABORATOR

Pentru cercetările la viteze mari, în institut au fost realizate cu mijloace proprii două instalaţii experimentale: sufleria supersonică şi tubul de şoc. La acestea se adaugă încă cîteva instalaţii, printre care sufleria supersonică machetă, care a folosit la acumularea experienţei necesare pentru proiectarea şi realizarea sufleriei mari, precum şi a sufleriei sonice, în curs de a fi dată în exploatare.

(Continuare în pag. 14)

Acest avion construit în 1930 se remarcă prin forme ce aerodinamică modernă... pentru vremea aceea.

Moscova-New York fără escală cu Il-62 (U.R.S.S.).

Pe magistralele aeriene ale lumii

Cu toate că azi există numeroase tipuri de avioane supersonice, creatorii primelor avioane de pasageri supersonice au de rezolvat o problemă nouă, complexă, foarte dificilă: ce caracteristici tehnico-economice trebuie să aibă aceste avioane pentru a fi rentabile?

Analizînd multilateral rentabilitatea transportului pe magistralele aeriene ale lumii, specialiştii au ajuns la concluzia că avioanele de pasageri supersonice se vor impune numai dacă vor putea transporta cel puţin o sută de pasageri — în condiţii de deplină securitate şi confort — pe distanţe de peste 5.000 km, viteza optimă de croazieră fiind stabilită între 2.300 km/oră şi 3.200 km/oră.

Evident aceste cerinţe le pot îndeplini numai avioane de mari dimensiuni, construite din materiale speciale (rezistente la solicitări mecanice şi termice foarte mari), echipate cu turboreactoare deosebit de puternice, economice şi absolut sigure în exploatare. Rentabilitatea este asigurată numai dacă durata de funcţionare în condiţii optime depăşeşte 20.000-30.000 ore de zbor pentru întreaga structură de rezistenţă a avionului şi 1.000—2.000 ore de zbor pentru motoare.

Sufleria supersonică este în fond un tub cu secțiune variabilă în lungul său. La unul din capete sînt racordate patru compresoare, antrenate fiecare de cîte un motor electric și avînd o putere de 100 kW. În timpul funcționării compresoarele absorb aerul din atmosferă prin celălalt capăt al tubului, rămas liber, și în acest mod în interior se naște un curent de aer de mare viteză, care poate depăși de cîteva ori viteza sunetului în aer.

Plasînd într-o porțiune denumită camera de experiență o aripă de avion realizată la o scară de cîteva sute de ori mai mică, în jurul modelului va avea loc o scurgere supersonică a aerului întru totul asemănătoare celei care se produce în timpul zborului la viteze mai mari decît viteza sunetului. Prin măsurători efectuate asupra modelului, cercetătorii trag concluzii importante privind fenomene aerodinamice complexe.

Realizarea unui curent de aer cu viteză supersonică în interiorul tubului amintit necesită o putere instalată cu atît mai mare cu cît secțiunea tubului (și deci camera de experiență) este mai mare și cu cît viteza aerului în interiorul tubului crește. În acest mod viteza supersonică în sufleriile supersonice, precum și dimensiunile machetelor studiate în acestea sînt limitate din punctul de vedere al prețului de cost.

Iată motivul pentru care cercetătorii colectivului de la I.M.A. au studiat, proiectat și construit tubul de șoc.

DE LA „TUBUL DE ȘOC" LA AUTOBUZE

Instalația este constituită dintr-un tub lung de circa 11 m, închis la ambele capete. Interiorul tubului este despărțit printr-o membrană în două tronsoane; într-unul din tronsoane aerul este puternic comprimat, iar în celălalt foarte rarefiat cu ajutorul unor compresoare, respectiv pompe de vid. În momentul dorit membrana se sparge printr-un procedeu oarecare și, ca urmare, în tub ia naștere o undă de șoc care se deplasează cu mare viteză în lungul tubului. Concomitent, în zona camerei de experiență a tubului de șoc — plasată în tronsonul care inițial conținea aer la presiune joasă — apare un curent de aer ce durează un timp foarte scurt. Curentul poate fi folosit pentru cercetarea experimentală a scurgerii în jurul unui model.

Dificultatea constă, în acest caz, în faptul că toată această scurgere care poate fi utilizată pentru cercetări durează, cum am spus, un timp foarte scurt, de ordinul miimilor de secundă — interval în care măsurătorile trebuie totuși făcute cu mare precizie. Dificultatea a fost depășită prin studiile făcute în institut, care au condus la o metodă originală, foarte precisă, de efectuare a măsurătorilor cu ajutorul unei aparaturi electronice moderne.

Nu putem vorbi despre aceste instalații experimentale fără a aminti, cel puțin în treacăt, de sufleria subsonică a institutului (avînd o secțiune a camerei de experiențe de 2 × 2,5 m), a cărei realizare și utilizare în studiile de aerodinamică au constituit o adevărată școală de cercetare științifică experimentală pentru lucrătorii institutului.

În afara experimentărilor destinate progresului aviației, sufleria subsonică se întrebuințează pe o scară din ce în ce mai largă și în alte domenii în care rezistența aerului constituie o problemă importantă. De exemplu, machetele unor clădiri și vehicule de dimensiuni și profiluri speciale sau machete de autobuze sînt încercate aci pentru a se verifica efectele presiunii vîntului, respectiv (în cazul vehiculelor) rezistența pe care o opune vîntul la înaintarea lor.

CONTINUÎND ȘI DEZVOLTÎND O VALOROASĂ TRADIȚIE

În cursul cercetărilor teoretice și experimentale amintite mai sus, ca și al multor altora care nici nu au fost pomenite în acest scurt articol, s-a format în Institutul de mecanică aplicată, sub directa conducere a acad. E. Carafoli, o adevărată școală de aerodinamică, care continuă tradiția pe care o are țara noastră în acest domeniu. Multe din rezultatele obținute aci au fost prezentate la congrese internaționale, bucurîndu-se de prețuirea specialiștilor străini. Tratatele acad. E. Carafoli au fost traduse în mai multe limbi, iar în unele țări au fost chiar adoptate ca manuale de bază în facultăți.

Iată noi confirmări ale prestigiului de care se bucură școala românească de aerodinamică, ale contribuției ei creatoare la acțiunea întreprinsă pe un front larg de omul veacului XX pentru a atinge viteze tot mai mari...

Un călător obișnuit pe magistralele aeriene ale lumii: Boeing 707-120 B (S.U.A.).

Caravelle Horizon — unul din cele mai perfecționate avioane de transport franceze.

Aripa „Delta" și aripa „cu săgeată variabilă"

Din punct de vedere aerodinamic, cea mai indicată schemă constructivă pentru avioanele de pasageri care vor zbura cu 2.300 km/oră pare să fie aripa triunghiulară denumită „Delta".

Pentru un avion de pasageri care zboară cu 3.200 km/oră aripa „cu săgeată variabilă" (care se poate modifica în timpul zborului) este, fără îndoială, soluția optimă.

„Tunetul supersonic"

După ce primele avioane supersonice de pasageri vor fi realizate, introducerea lor pe liniile aeriene transcontinentale va întîmpina unele dificultăți datorită formidabilului zgomot pe care îl produc motoarele. Variația de presiune provocată de undele de șoc ce însoțesc avionul se transmite pînă la sol sub forma unei „unde de presiune". Un observator terestru o percepe ca o bubuitură de tunet care crește o dată cu greutatea și viteza avionului, însă scade timpitor pe măsură ce se mărește înălțimea de zbor.

Cercetările intense întreprinse în momentul de față pentru a „atenua" acest tunet artificial ne dau certitudinea că și această dificultate în calea vitezelor mari va fi înlăturată.

FANTOMELE MAGIEI NEGRE LA LUCRU

horoscop, afaceri, politică

O unealtă de lucru a mistificatorilor: 'mîna „materializată" a unui spirit, care apare de preferință în întuneric în cursul ședințelor magice. Fiți însă cu băgare de seamă! Mîna spiritului e sensibilă la căldură. Ea este „materializată" din parafină...

Hermann Steinschneider, alias Erik Jan Hanussen, în acțiune...

La începutul fiecărui an, majoritatea ziarelor din Occident, și îndeosebi revistele, se arată foarte generoase în ceea ce privește publicarea diferitelor prezicери pe care le fac cititorii în stele pentru noul an. În felul acesta omenirea poate afla cu uimire ce-i rezervă pasămite viitorul.

Oricare astrolog care se respectă nu se limitează doar la niște previziuni banale ca, de pildă, cum va fi vremea pe continentul european. Pentru a-și spori reputația el face și profeții îndrăznețe, mergînd pînă la precizarea destinului unor țări sau al unor personalități. Și de ce n-ar face-o, de vreme ce are certitudinea că nici unul din naivii credincioși în profeții nu va avea curiozitatea ca la sfîrșitul anului să facă o confruntare între ceea ce s-a prezis și ceea ce s-a petrecut în realitate.

Iată însă că la sfîrșitul anului 1963 s-au găsit cîțiva ziariști care i-au acoperit de ridicol pe celebrii profeți, efectuînd doar un simplu bilanț a ceea ce s-a ales din prezicerile făcute la începutul anului.

Bilanțul a arătat că astrologii n-au prevăzut nici unul din marile evenimente care s-au produs anul trecut. Pentru a se păstra însă o deplină obiectivitate trebuie să se recunoască valabilitatea unor previziuni. Astfel, de pildă, mai toți profeții au căzut de acord că în 1963 „există temeri că starea sănătății papei (e vorba de defunctul Ioan al XXIII-lea — n.n.) se va înrăutăți". Dacă se ține seama de faptul că papa era foarte bătrîn și că încă din 1962 era bolnav, previziunea ne apare într-adevăr excepțională... De asemenea, nici un astrolog n-a omis să prevadă înlocuirea bătrînului cancelar Adenauer, care anunțase de altfel dinainte că va părăsi această funcție.

Au fost previziuni și mai uluitoare. Un oarecare Belline a asigurat opinia publică mondială că în 1963 va avea loc „un nou val de instabilitate în America de Sud... iar în Orientul Mijlociu se vor ciocni interese". Dar o și mai clarvăzătoare prezicătoare, Frédérika, a putut chiar să prevadă că în țările capitaliste „vor avea loc greve..."

Dacă în aceste cazuri astrologii

Marga COSAȘU

(Continuare în pag. 16)

horoscop,

fac dovada unei nemaipomenite „perspicacități", în altele ne apar de-a dreptul lamentabili.

Iată-l pe Lelio Alberto Fabriani, zis și „Magul Romei" care era convins că în 1963 „o navă cosmică având la bord oameni va ajunge pe Lună". Romano Santelli prezicea la rîndul său „o descoperire senzațională în domeniul cancerului" și „intrarea Marii Britanii în Piața comună".

Pentru Macmillan — „un succes personal în 1963". (În afară de demisia sa din fruntea guvernului britanic, nu știm să fi avut alt „succes" !...)

...Nici un ghicitor nu a prevăzut însă asasinarea președintelui Kennedy. În schimb astrologul pakistanez Mohammed Sadig a prezis moartea lui Nehru, o lovitură de stat în Iran și multe alte evenimente care nu s-au produs. De asemenea, nici un prezicător nu a prevăzut cutremurul de la Skoplje sau taifunurile din Oceanul Atlantic și Pacific. Desigur, de vină este pasămite capricioasa natură.

★

La sfîrșitul anului 1964 se vor găsi poate alți ziariști care să administreze încă un blam atotștiutorilor prezicători. Totuși amatorii de profeții vor avea parte și de unele satisfacții. Căci este aproape sigur că o senzațională profeție pe care toți magii au făcut-o nu va fi dezmințită : în anul 1964 pe bătrînul continent al Europei vor fi călduri în timpul verii, toamna pomii se vor scutura de frunze, iar în timpul iernii... va fi frig !

Păcat că cititorii în stele, de diverse soiuri, au omis să prevadă că anul 1964 se va încheia la 31 decembrie, exact la miezul nopții...

Lăsînd la o parte gluma, trebuie să constatăm că, oricît ar fi de paradoxal, realitatea arată totuși că numeroși exploatatori ai naivității anumitor oameni continuă să-și desfășoare activitatea, nestingheriți, chiar în unele țări civilizate din inima Europei. Din această cauză, magicienii, prezicătorii, vrăjitorii, acești așa și escrocherilor, reușesc să mai facă victime.

Proporțiile și consecințele activității acestor șarlatani de profesie au trezit de bună seamă îngrijorarea opiniei publice într-o serie de țări, impunînd intensificarea luptei împotriva racilei superstițiilor. Din numeroase lucrări consacrate demascării falșilor profeți de ieri și de azi, am reținut lucrarea lui Günter Prodöhl apărută în 1963 și seria de reportaje a ziaristului german Joachim Goll publicate sub titlul „Minuni, spirite, fenomene", din care am extras unele cazuri pe care le relatăm.

CÎND GHICITORUL DEVINE PROFET

În timpul primului război mondial, Hermann Steinschneider, soldat în armata austro-ungară, și-a început cariera prin a ghici camarazilor săi din tranșee, cine va primi vești de-acasă. Și nu greșea niciodată. Ostașii nu aveau de unde să știe că, pitit într-un ungher îndepărtat, curierul care aducea scrisorile aștepta să primească partea sa din rația de tutun sau hrană pe care, la rîndul său, „prezicătorul" o căpăta de la clienții săi. Cînd Steinschneider a „ghicit" unui camarad că nevasta i-a născut și a precizat chiar sexul copilului, renumele lui a trecut chiar dincolo de tranșee.

Sfîrșitul războiului îl găsește pe Hermann Steinschneider telepat, hipnotizator și prezicător „consacrat". Își schimbă numele în *Erik Jan Hanussen*, pseudonim devenit celebru la Berlin, unde „marele magician" se află printre susținătorii nazismului. Progresul tehnic îi slujește din plin. În fiecare colț al vastei sale vile, în toate ungherele parcului sînt instalate microfoane invizibile. Discuțiile tainice, mondene sau politice, care se desfășoară la recepțiile oferite de Hanussen, oferă „prezicătorului" un material abundent. Însuși Himmler — menționează Jacques Delarue, în lucrarea sa *„Istoria Gestapoului"* — era unul dintre oaspeții lui Hanussen, ceea ce i-a îngăduit acestuia din urmă să „prezică" incendierea Reichstagului. Profetul scotocește însă prea adînc în gunoiul nazist, el prezice uneori lucruri care de fapt trebuie tăinuite. Într-un cuvînt — începe să devină primejdios. Și Erik Jan Hanussen, căruia nimeni nu i-a prezis că va fi lichidat tocmai de către acei pe care i-a sprijinit cu „profețiile" sale, a fost omorît de naziști, înainte de a-și fi împlinit visul : acela de a deveni magul Führerului.

„Providența", așa de des pomenită de Hitler, își avea emisari în nenumărații așa-zișicititori în stele, ghicitori, vraci, care mișunau în jurul lui. În cartea sa „Ascensiunea și prăbușirea celui de-al treilea Reich", W. L. Shirer povestește următorul episod :

1945 — o seară de aprilie. Hitler se instalase definitiv în adăpostul care avea să-i fie și crematoriul. Goebbels își dăstra stăpînul, citindu-i din istoria lui Frederic al II-lea — „cel mare". Identitatea de situații părea izbitoare. Înfrînt pe toate fronturile, regele Prusiei declarase : „Dacă norocul continuă să-mi fie potrivnic, mă voi otrăvi". Dar la 12 aprilie 1762, împărăteasa Rusiei, cea mai înverșunată dușmană a lui Frederic, muri. „Miracol !" exclamă Goebbels ajungînd la acest pasaj și ordonă să i se prezinte ultimele horoscoape, convins că „providența cerească" nu va fi mai puțin generoasă cu urmașii lui Frederic. La 6 aprilie, într-un manifest către trupele care luptau împotriva armatei sovietice, el afirma : „Führerul a declarat că în acest an soarta noastră se va schimba. Führerul cunoaște chiar și ora producerii acestui miracol... Destinul ni l-a trimis pe acest om !" Așadar, nu mai era vorba de „forța invincibilă" a hitlerismului, nici despre arme minune. „Minunea cerească" intrase în mod oficial în limbajul propagandistic al celor ce-au împins la dezastru poporul german. Și iată că nu trecu nici o săptămînă și sosi o veste neașteptată : Roosevelt a murit ! Goebbels era nebun de fericire. „Mein Führer ! — îi comunica lui Hitler. Ceea ce era scris în stele s-a adeverit ! Ich gratuliere !"

Numai că, precum se știe, „miracolul" nu s-a produs. În buncărul unde se adăpostise banda de fanatici în cap cu Hitler, s-a consumat, într-o atmosferă de ospiciu, ultimul act al prăbușirii celui de-al treilea Reich. Hitler, apoi Goebbels s-au sinucis pentru a nu înfrunta mînia popoarelor de care — acum o știau — nici un miracol nu-i mai putea salva.

10.000 DE VRĂJITORI

De cîtăva vreme locuitorii unui sat din apropierea orașului Ravensburg erau în mare fierbere. Unuia dintre țărani i-au pierit cîteva vite, iar vaca rămasă dădea semne de boală. Țăranul nu s-a adresat veterinarului, ci unui vraci. A început mascarada : mai întîi farmece, apoi administrarea unui leac misterios. Cum rezultatul întîrzia, vraciul i-a spus țăranului : „Nevasta ta e vinovată ! E o vrăjitoare !"

Din clipa aceea, pentru sărmana femeie a început o viață de chin. Nimeni nu se îndoia de spusele vraciului. Femeia nu putea să se mai apropie de ai săi, iar vasele din care mînca și uneltele cu care lucra erau socotite instrumente de vrăjitorie. Familia o trata ca pe o leproasă. Nemaiputînd suporta atmosfera de ură care o înconjura, femeia s-a adresat tribunalului, cerînd despărțirea. Spre mirarea superstițioșilor consăteni ai femeii, tribunalul, în loc să ordone arderea ei pe rug, a aprobat divorțul.

Acest proces neobișnuit a oferit Institutului de statistică din Allensbach următorul subiect de anchetă : cîți locuitori din Germania occidentală cred în vrăjitori ? Au rezultat cifre impresionante : fiecare al zecelea cetățean e convins de existența „necuratului". În Saxonia inferioară șapte oameni din zece cred în „duhuri rele". S-a constatat de asemenea că în 1963 activau în R.F.G. aproximativ 10.000 de vrăjitori !

Herbert Schäfer, jurisconsult din orașul Andernach, a publicat recent o lucrare despre activitatea vrăjitorilor, avînd anexată o hartă a Republicii federale. Pe hartă autorul a însemnat 186 localități în care activează vraci, vrăjitori ce „alungă duhurile rele", prezicători, „doctori-minune".

Schäfer relatează un caz zguduitor petrecut în satul Eggenheim, în care, din 300 de locuitori, 250 cred în vrăji.

În 1959, în sat s-a ivit o molimă în urma căreia au pierit doi viței și cîțiva porci. Cineva a lansat zvonul că animalele au fost vrăjite și că vinovații sînt doi copii din sat — de 3 și de 5 ani — care, ca urmare a paraliziei infantile, trăiesc de cîtăva vreme cu ajutorul unor plămîni de oțel. Însăși mama copiilor a ajuns să creadă în această neagră superstiție. Ea a făcut apel la „știința" unei bătrîne din Lüneburg, căreia îi plăcea să se numească „străina" și care se ocupa cu „gonirea duhurilor rele". „Străina" s-a angajat ca în schimbul sumei de 500 de mărci să „salveze" animalele satului. La vederea celor doi copii cu plămîni de oțel, bătrîna a început să urle isteric : „Asta-i opera diavolului ! Dumnezeu nu îngăduie așa ceva !"... Și cum molima continua să facă victime, „străina" a găsit soluția : cei doi nenorociți trebuie alungați din casă. Tatăl a socotit mai înțelept să o gonească pe bătrîna vrăjitoare. Din ziua aceea au început însă certuri violente între cei doi soți și, pînă la urmă, tatăl și-a părăsit casa. În aceeași noapte, femeia, orbită de superstiții și vrăji, și-a ucis copiii, a devastat toată casa,

afaceri, politică

Iată arsenalul vraciului modern. Scena se petrece într-un sat din Elveția. Vrăjitorul, care și-a acoperit fața cu o cagulă din pînză de sac, a adus cu el pisica „cu puteri misterioase" pentru a alunga „spiritele rele".

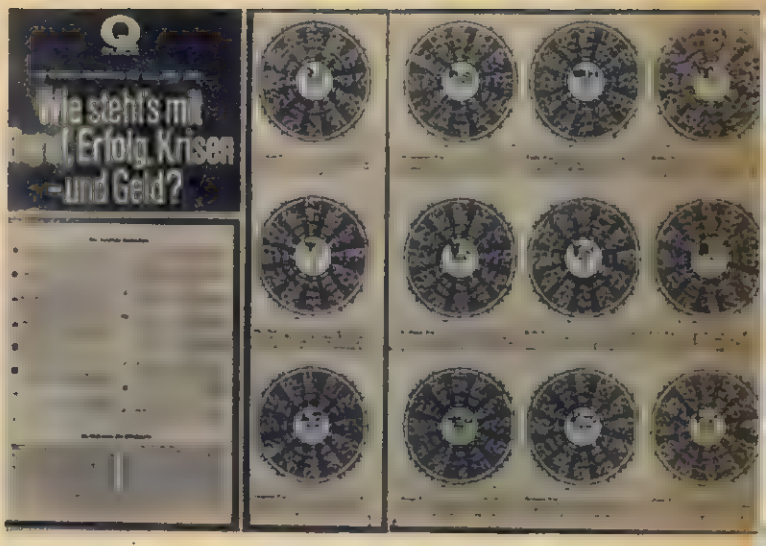

Horoscoapele, prezicerile, sfaturile magice se bucură de un spațiu larg în numeroase publicații occidentale.

apoi a pornit prin sat urlînd înnebunită : „Dumnezeu a ajutat, diavolul a fost gonit, s-a întors în iad !"...

„BUSINESSUL ASTRAL"

Deseori, în presa occidentală se pot citi anunțuri conținînd această invitație : „Vreți să vă cunoașteți viitorul, vreți să reușiți în afaceri ? Adresați-vă cu deplină încredere celebrului astrolog... Comunicați numai data nașterii dv. Pe baza acestui unic element vă va furniza un horoscop"... Pentru cine nu știe ce este un astrolog, furnizăm cea mai precisă definiție : este unul din șarlatanii „științelor oculte" care prezic viitorul după stele... Pentru cei dornici să afle ce este un horoscop, le reproducem unul, dintr-un mare cotidian parizian, care apare într-un milion de exemplare : „Dacă presupunem că v-ați născut la 1 ianuarie, atunci aflați că cei născuți în această zi au mai multă imaginație decît logică. Sînteți o persoană foarte sensibilă. În anul care vine (nu interesează care) veți avea inspirații fericite în afacerile dv. În ceea ce privește latura sentimentală, aflați că inițiativele vă vor fi încununate de succes..." Acesta este însă un banal horoscop, la îndemîna oricărui om născut în fericita zi de început de an. Poate doriți unul „parțial" sau mai bine, unul „amănunțit și complet". Vi se poate face și unul „absolut personal, special, particular, care nu seamănă cu nici un alt horoscop". Bineînțeles, în aceste cazuri veți plăti mai mult, în raport direct proporțional cu pretențiile dumneavoastră...

O mie de ziare din Statele Unite publică regulat horoscoape. În Anglia, de asemeni, — după cum arată revista elvețiană „L'Illustré" — „nu există ziar duminical care să nu-și aibă pagina sa dedicată vrăjitoriei", de la „săptămînalul de senzație «News of the World» la foarte serioasul «Sunday Times»". Mai mult chiar. A fost fondată și un soi de „școală superioară de vrăjitorie" sub patronajul unei anume Sybill Leek, iar în noaptea cu lună plină din 31 octombrie anul trecut a fost organizat într-o pădure din împrejurimile Londrei „Marele sabat" anual — întîlnire a tuturor vrăjitorilor.

Astrologul italian Francesco Waldner furnizează în mod regulat horoscoape unor cunoscuți oameni de afaceri. La Paris există 6.000 de ghicitori, astrologi, prezicători care dau zilnic 50.000 de consultații, încasînd anual 150 de milioane de franci noi, iar în întreaga Franță apar zece reviste lunare consacrate *numai* astrologiei. Recent, la redacția mea din aceste publicații a sosit o scrisoare. Unul din cititorii revistei, un moșier, protesta că în ultimul număr nu a apărut obișnuita rubrică „Previziuni pentru agricultură". „După ce să mă orientez acum ? — întreba desperat cititorul. De unde să știu ce trebuie semănat ? !"

Un psihiatru francez, D. H. Couderc, dorind să stabilească gradul de influență a astrologilor, a publicat un anunț în care s-a dat drept specialist în „științe oculte", oferindu-și serviciile celor „nesiguri de prezent" și celor „înfricoșați de viitor". Asaltat de întrebări, psihiatrul a trimis tuturor „clienților" răspunsuri șablon, pline de „prezicere" ticluite după cele mai frumoase tradiții ale „businessului astral". În scurt timp a primit de la „pacienții" săi 200 de scrisori de mulțumire, entuziaste, în care era lăudată extraordinara sa perspicacitate...

D. H. Couderc a ajuns la următoarea concluzie : „...clienții șarlatanilor, astrologilor, cartomancierilor nu sînt numai niște naivi sau dezechilibrați ci, mai ales, niște spirite tulburate, oameni fricoși, psihoastenici și obsedați. Această stare de lucruri agravată de condițiile vieții noastre sociale este susținută de o publicitate scandaloasă..."

Marga COSAȘU

AGENDA FLACĂRA

O expoziție cu tema „William Shakespeare pe scena Teatrului Național" a fost deschisă cu prilejul anului memorial Shakespeare în foaierele Teatrului Național „I. L. Caragiale" (sala Comedia). Expoziția prezintă prin stampe, afișe și fotografii, imagini din spectacolele montate în decursul anilor cu piese ale marelui Will. Pe panouri aflăm înscriși interpreți romîni ai operelor shakespeariene.

Doi studenți ai Institutului de artă teatrală și cinematografică, Valeria Seciu și Ion Caramitru (în fotografia noastră), vor da viață personajelor principale din piesa „Eminescu" de Mircea Ștefănescu, aflată în repetiție pe prima noastră scenă, sub conducerea lui Sică Alexandrescu. Valeria Seciu va interpreta pe Veronica Micle, iar Ion Caramitru pe Mihail Eminescu.

Pictorul Jules Perahim, maestru emerit al artei, studiază macheta decorului pentru spectacolul „Înșir-te mărgărite" de Victor Eftimiu, care se află în pregătire la Teatrul Național „I. L. Caragiale". Totodată, Jules Perahim semnează și scenografia spectacolului cu piesa „Biedermann și incendiatorii" de Frisch, a cărui premieră va avea loc la teatrul „Lucia Sturdza-Bulandra".

Printre manifestările prilejuite de aniversarea lui Shakespeare în patria sa, se numără și una deosebit de interesantă : la teatrul „Yvonne Arnaud" din Guildford, actualmente în construcție, cîțiva mari actori britanici au prezentat în fața publicului personaje din opera shakespeariană. Vivien Leigh (în fotografie) interpretează un fragment din „Negustătorul din Veneția".

Marele premiu Eurovision pe 1964, care a încununat Festivalul european de muzică ușoară de la Copenhaga, a revenit tinerei cîntărețe italiene Gigliola Cinquetti, în vîrstă de 16 ani, pentru cîntecul „Sînt prea tînără pentru a te iubi". Interpreta, al cărei bunic a fost tenor la Scala, a dobîndit un succes strălucit cu același cîntec și la Festivalul de muzică ușoară de la San Remo (Italia).

Teatrul de stat din Sibiu și-a sărbătorit recent 15 ani de existență, prezentînd în premieră drama istorică „Despot Vodă" de Vasile Alecsandri. În stagiunea actuală teatrul sibian a mai prezentat „Legenda fiului risipitor" de Aurel Baranga, „Punctul culminant" de Gh. Vlad, „Dracul uitat" de Jan Drda. În fotografie : Ion Bessoiu în rolul lui Despot Vodă.

După „Febre", o nouă piesă a dramaturgului Horia Lovinescu (în fotografia noastră) a văzut de curînd lumina rampei pe scena Teatrului Național „I. L. Caragiale". Piesa, intitulată „Moartea unui artist", a fost regizată de Horea Popescu. Horia Lovinescu ne-a declarat că are în pregătire o nouă lucrare cu un subiect inspirat din viața intelectualilor țării noastre.

Mircea Crișan s-a împrietenit cu păpușile de la „Țăndărică"... Iată-l conversînd cu ele pe această scenă, în spectacolul pentru adulți „Eu și materia moartă" de Mircea Crișan, Al. Andi și Radu Stănescu (regia Margareta Niculescu și Ștefan Lenchiș, comentariul muzical Dumitru Capoianu). În spectacol, apreciatul nostru comic mai apare și în alte posturi interesante : vînător, dresor etc

A încetat din viață, în vîrstă de numai 41 de ani, dramaturgul irlandez de renume mondial Brendan Behan. Născut la Dublin, într-o familie de proletari, el a fost un luptător dîrz pentru independența Irlandei. Operele care i-au adus notorietate sînt romanul autobiografic „Borstal Boy" și piesa „Ostaticul", lucrare dramatică din care reiese atitudinea nonconformistă a lui Behan.

De la una la alta

PĂSĂRI

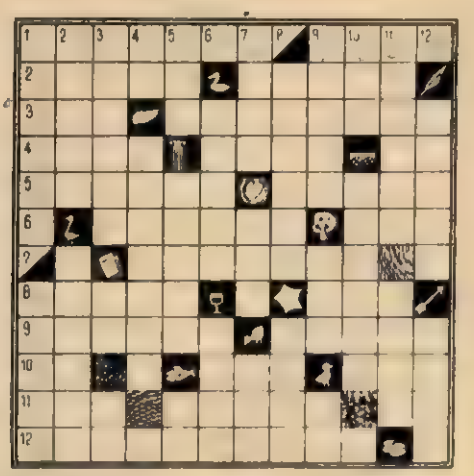

ORIZONTAL: 1) Pasăre din Delta Dunării — Îmbrăcămintea păsărilor (sing.). 2) Mijlocul de locomoție al păsărilor — „Cotoiana hoață" de Rossini. 3) La scurte intervale — Păsări cu moț ca de mătase. 4) Folositor — Capac la cuptor (reg.) — Articol. 5) Oprește — Aceasta (pop.). 6) Păsărică amatoare de alune — Vehicul. 7) Pasăre ce se hrănește cu semințe de in. 8) În partea de sus a actelor oficiale — Avantaj (fig.). 9) Pasăre de curte — Pasăre de baltă. 10) Și (lat.) — Din neamul oscior — Spaima găinilor. 11) Un animal... vesel — Pasăre migratoare ce are un penaj negru cu pete albe — Posedă. 12) Autorul poeziei „Penes Curcanul".

VERTICAL: 1) Raiul păsărilor — Vultur. 2) Pasăre răpitoare — Zadarnic. 3) Pasărea pe care a încercat s-o vîneze Dănilă Prepeleac — Cutere! — Pronume reflexiv. 4) Comună în Ardeal — Zboară ca păsările dar nu sînt păsări. 5) Aproximativ — O petrecere în codru, descrisă de Coșbuc, la care a luat parte tot neamul păsăresc — Grigore Stîrcu. 6) Locul unde se petrece acțiunea piesei „Păsările" de Aristofan — Rudă. 7) La, la, la... — Armă în vechime — Calapod. 8) Cîntărește înaripate — Veche monedă cu circulație în Europa apuseană. 9) Hrana pescărușilor — Tot pe la Moldova — Bir! 10) Papagal sud-american — Mică pasăre cîntătoare de la noi. 11) Povestită — Verbul lupului. 12) Care provoacă rîsul (pl.) — Bufniță.

Nicolae MUNTEANU

Povestea vorbei

DESTINUL UNEI FAMILII

...Desigur, destinul unei familii de cuvinte. Am ales o familie veche, latinească, cu membri numeroși, dintre care unii au avut o viață lungă, astfel că îi găsim și în limbile moderne. Soarta lor ne arată cum se poate pierde cu timpul o legătură de rudenie.

Cura înseamnă în latinește „grijă" și în familia acestui substantiv intrau, printre altele, cuvinte ca **curiosus** (= care are grijă de ceva, care e interesat de ceva, curios), **procurare** (= a avea grijă de ceva, a se îngriji de ceva), **incurabilis** (= care nu poate fi îngrijit, nevindecabil). Aceste cuvinte au corespondențe românești, pe care cititorii noștri le-au putut identifica cu ușurință.

Lui **cura** îi corespunde **cură**, care însă nu mai înseamnă „grijă", ci „îngrijire", adică tratament medical. Prin **curiosus** îl explicăm pe **curios**, care păstrează sensul de „care e interesat de ceva, care manifestă curiozitate", dar a primit și înțelesul nou de „ciudat" („care stîrnește curiozitatea"). **Incurabilis** are și în românește (**incurabil**) sensul original, iar **procurare**, are corespondentul a **procura**, cu înțeles modificat: nu „a se îngriji de ceva", ci „a avea grijă să facă rost de ceva".

Așadar, din pricina schimbărilor de sens, din membrii familiei **cura**, numai **cură** și **incurabil** sînt simțite pînă astăzi ca rude, în schimb **curios** și a **procura** s-au înstrăinat cu totul de **cură** și au ajuns străine și între ele.

Sorin STATI

Somnul peștilor

O expediție sovietică a cercetat în Marea Barents comportarea peștilor în diferite împrejurări. Printre altele s-au făcut observații asupra somnului peștilor. Astfel batogul doarme în mod obișnuit întins pe fundul apei; la cel mai mic zgomot se trezește și se îndepărtează cu repeziciune. Heringii dorm suspendați în apă și în cele mai diferite poziții. Somnul lor este atît de adînc, încît nu-i trezește nici zgomotul nici luminile unui submarin care trece pe lîngă ei cu toate reflectoarele aprinse.

În vreme ce heringii nu dorm decît în timpul nopții, batogul a fost zărit dormind atît ziua cît și noaptea.

Cafeaua nu se bea oricum...

Prepararea, ca și modul de servire a cafelei, diferă adeseori foarte mult de la un popor la altul. La kurzi, de pildă, se desfășoară potrivit unui întreg ritual. „Kahauci" (astfel se numește cel căruia i se încredințează această misiune) prăjește cafeaua într-o tigaie de tuci și pisează apoi boabele într-o piuliță de alamă. Fiartă într-un ibric mare, pe jar din bălegar uscat de cămilă, cafeaua este trecută în ibrice din ce în ce mai mici, iar apoi e turnată într-o ceașcă din care mai întîi gustă același „kahauci". Prima ceașcă e oferită căpeteniei tribului care, în caz că are un oaspete, o oferă acestuia, umplînd-o de trei ori la rînd. Abia după aceea beau și ceilalți.

UMOR

— Mi-au schimbat două lămpi, condensatorul, electromagnetul și... tot nu merge!

— Cred că trebuie să schimbi și... centrul de reparații.

— Ce lipsește acolo?

— Puțină grijă pentru aspectul orașului...

Rik AUERBACH

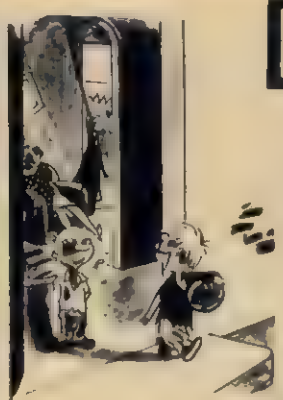

— Pentru azi e gata! Revanșa — mîine...

„Jours de France"

— Așa mi se pare mai practic.

„Zeit im Bild"

— Nu! Lasă-l să aștepte! Asta-i de la I.A.L.!

V. TIMOC

ÎNTREBĂRI ŞI SUGESTII

dialog

Din ultimele scrisori sosite la redacţie spicuim cîteva întrebări trimise de cititorii noştri :

„De unde şi cum achiziţionează Muzeul Antipa colecţiile sale ?" (Diaconu Constantin, Cîmpulung-Muscel)

„Care este istoria celebrei sculpturi Venus din Milo ?" (Moise Cristina, Bucureşti)

„Cîteva date despre viaţa şi opera lui Alfred Nobel". (Smărăndoiu Ion, Braşov)

„Despre vestiţii constructori de viori Amati şi Stradivarius". (Jiva Aurel şi Niţă Gelu, Timişoara)

Vom răspunde acestor întrebări prin materiale ce le vom publica în rubrica „DIALOG CU CITITORII".

JOSEPH HAYDN

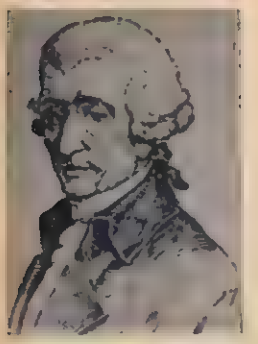

„Vă rog să publicaţi cîteva date din viaţa şi opera lui Joseph Haydn".

Angela IORGULESCU
elevă, Bucureşti

Răspunde ADA BRUMARU, critic muzical.

Haydn este una dintre personalităţile strălucite ale culturii muzicale a secolului al XVIII-lea, reprezentant de frunte al acelei perioade de aur din istoria muzicii cunoscută sub numele de „clasicismul vienez". Născut în anul 1732, el a trecut pragul veacului al XIX-lea cu 9 ani (a murit în 1809). Lunga sa carieră artistică s-a desfăşurat sub semnul perfecţionării continue a măiestriei creatoare, astfel că la sfîrşitul existenţei sale muzicianul ajunsese la o desăvîrşită împlinire a geniului său.

Haydn a dus o viaţă liniştită, modestă, din care elementul spectaculos lipseşte aproape complet. Fiu al unui meşteşugar din satul austriac Rohrau, el este atras încă din copilărie de muzică şi pleacă la Viena. Cultura sa muzicală se realizează mai mult prin eforturi personale decît prin contacte cu mari pedagogi. La vîrsta de 26 de ani devine muzicantul de curte al contelui Morzin, pentru care scrie, în 1759, prima sa simfonie. Apoi, timp de 30 de ani el deţine aceeaşi funcţie în slujba prinţului Nicolae Esterhazy, legîndu-şi numele de domeniul acestuia din Eisenstadt, unde în fruntea unei orchestre permanente el împlineşte îndatoririle de dirijor şi compozitor al întregului repertoriu executat în concertele organizate la castel. Cu migală şi răbdare, Haydn clădeşte opera sa muzicală reuşind pe parcursul acestei vieţi monotone să compună acele pagini de o inspiraţie proaspătă şi scînteietoare care-i sînt caracteristice. Haydn este unul dintre acei compozitori ale căror trăsături sufleteşti sînt imediat sesizabile la audiţia lucrărilor sale. Era blajin şi iubitor de oameni, un om sincer, deschis, optimist, receptiv faţă de bucuriile simple, naturale ale vieţii. Dar dacă toate acestea împreunate constituie „personalitatea" muzicii sale, trebuie să adăugăm că el a avut un rol hotărîtor în statornicirea normelor de compoziţie ale unor genuri fundamentale ale stilului clasic : sonata şi simfonia. Haydn este creatorul simfoniei clasice (a scris peste 100 de lucrări în acest gen ce constituie laboratorul în care s-au plămădit şi perfecţionat căutările şi inovaţiile sale).

La sfîrşitul vieţii, Haydn cel retras şi străin de existenţa agitată a marilor oraşe dobîndeşte un extraordinar prestigiu internaţional. Parisul îi comandă o serie de lucrări (Simfoniile pariziene) iar prezenţa sa la Londra, la invitaţia impresarului Salomon, se soldează nu numai cu un mare succes personal, ci şi cu compunerea ultimelor simfonii, cele mai desăvîrşite, „Simfoniile londoneze". Acestea, împreună cu oratoriile „Anotimpurile" şi „Creaţiunea", încununează creaţia sa.

CUM A MURIT DECEBAL

„În ce împrejurări şi-a încheiat viaţa, Decebal, regele dacilor?"

Adalbert GALL
Hunedoara

Răspunde prof. univ. RADU VULPE, membru în consiliul ştiinţific al Institutului de arheologie al Academiei R. P. Romîne.

Eroicul sfîrşit al celui mai vrednic şi mai viteaz conducător pe care l-au avut dacii s-a întîmplat în vara anului 106 e.n., undeva în Munţii Sebeşului, nu departe de reşedinţa sa de la Sarmisegetuza, ale cărei ruine au fost identificate prin săpăturile arheologice din ultimele decenii, pe un munte greu accesibil de lîngă Grădiştea Muncelului. Era momentul culminant al celui de-al doilea război pe care Traian îl ducea împotriva lui Decebal. De data aceasta împăratul roman era hotărît să nimicească orice urmă a libertăţii dace. Lupta era decisivă şi fără cruţare, iar situaţia regelui dac, desperată. Romanii cuceriseră, rînd pe rînd, toate numeroasele cetăţui de pe înălţimile care înconjurau Sarmisegetuza şi acum asediau, cu forţe puternice şi cu mijloace iscusite, înseşi zidurile acestui refugiu suprem în care se aflau şi mari averi adunate, dar şi sanctuarele cele mai adorate ale poporului dac. Apărătorii cetăţii au rezistat cu bărbăţie, dar cînd au isprăvit şi cele din urmă provizii de apă şi cînd cumplitele chinuri ale setei au început să-i doboare, n-au mai putut ţine piept asaltului roman şi astfel Sarmisegetuza a căzut. Cu o clipă mai înainte Decebal, însoţit de o mînă de oameni, izbuteşte să iasă din cetate şi, rupînd cercul împresurării, să pornească în goana cailor pe poteci doanice, spre alte părţi ale Daciei, unde nădăjduiau să înfiripe o nouă rezistenţă. Dar o trupă de cavalerie romană, pusă pe urma lui cu ordinul de a-l prinde viu, i-a tăiat calea şi l-a înconjurat, rezistenţa micii sale grupe de însoţitori fiind curînd zdrobită. Regele dac, rămas singur în mijlocul duşmanilor şi dîndu-şi seama că totul era cu desăvîrşire pierdut şi că nu-l mai aştepta decît umilinţa de a urma în lanţuri carul triumfal al învingătorului şi apoi o moarte crudă în captivitate, a preferat să-şi ia singur viaţa în ultima sa clipă de libertate. Pe reliefurile Columnei Traiane de la Roma, care înfăţişează întreaga desfăşurare a războaielor dacice, sculptorul antic a redat acest episod într-o scenă de un dramatism măreţ. Decebal, descălecat şi rezemat de un stejar, se înjunghie cu pumnalul său încovoiat, tocmai în momentul cînd călăreţii romani dau năvală din toate părţile, iar unul e gata chiar să pună mîna pe el. În ce loc anume din Munţii Sebeşului s-a săvîrşit acest gest de sublimă mîndrie, cu care s-a pecetluit istoria poporului dac, nu se poate şti. Cît despre un mormînt al lui Decebal, nici nu poate fi vorba. Ostaşii duşmani nu i-au făcut onorurile unei înmormîntări, ci i-au tăiat capul, pe care l-au dus triumfător împăratului Traian, ca dovadă că cel mai primejdios inamic al imperiului roman încetase de a mai exista şi că victoria, cu care se terminau războaiele romane din Dacia, era deplină.

Capul lui Decebal a fost expus pe Scările Gemoniii, iar de acolo, după cîtva timp azvîrlit în Tibru.

UNDE-I STAŢIA?

Unele dintre staţiile autobuzelor Întreprinderii de gospodărie orăşenească (I.G.O.) din Craiova, sînt lipsite de tăbliţele indicatoare, care au avut jalnica soartă a celei din fotografia de mai sus : au ajuns la cutia de gunoi a întreprinderii de salubritate. .

Dacă şoferii autobuzelor se mai pot descurca, fie cunoscînd stîlpul pe care s-a aflat defuncta tăbliţă, fie oprind autobuzul la liberarea lor apreciere, pentru pasageri e mult mai dificil, rămînînd să deducă locul staţiei cu ajutorul... intuiţiei, deducţiilor sau ghicitului.

Poate că romînii întreprinderea de gospodărie craioveană se va îndura să înşaleze, în sfîrşit, tăbliţele indicatoare dintr-un material mai durabil, în toate staţiile de autobuz.

George STOICA
regizor tehnic, Craiova

RECIDIVIŞTII DIN STRADA SPERANŢEI

Vă semnalez un fapt care interesează îndeaproape sănătatea copiilor de la grădiniţa cu orar normal nr. 51 din str. Săgeţii nr. 11, raionul 1 Mai.

Curtea grădiniţei noastre este învecinată cu spatele blocului din str. Speranţei nr. 26. Unii locatari ai acestui bloc, sfidînd regulile elementare de comportare civilizată, aruncă diferite gunoaie şi resturi alimentare în curtea grădiniţei în locul rezervat pentru jocurile copiilor.

În repetate rînduri am sesizat inspecţia raională pentru igiena şi protecţia muncii care i-a sancţionat pe locatarii respectivi. Dar ei n-au tras învăţămînte din aceste sancţiuni ; pe semne, li se pare mai comod să plătească din cînd în cînd cîte o mică amendă decît să se ostenească să-şi depoziteze gunoaiele în cutiile aflate în curtul imobilului. Cred că ar fi binevenit concursul deputatului de circumscripţie, al comitetului de stradă şi al comisiei de femei, a căror muncă de lămurire ar putea îndeplini ceea ce n-au izbutit sancţiunile administrative.

Îmi exprim deci nădejdea că, în urma apariţiei acestor rînduri, recidiviştii din str. Speranţei vor reuşi să-şi găsească un alt loc pentru depozitarea gunoaielor decît curtea unei grădiniţe de copii.

Dumitru STANCU
administrator, grădiniţa de copii nr. 51, Bucureşti

POŞTA NOASTRĂ

Prof. I. Nagbin, Gherla. Corespondenţele cu caracter informativ pe care ni le-aţi trimis nu se încadrează în specificul revistei noastre.

Ofelia Maria Florescu, Craiova. Ne-am fixat ca principiu să nu răspundem la întrebările celor ce nu-şi dau numele şi adresa exacte. Întrebările dv. sînt însă interesante, aşa că vă rugăm să reveniţi, indicîndu-ne adresa dv. Şi, dacă nu vă este peste puteri, scrieţi-ne în aşa fel încît să nu ne mai puneţi ochii la prea grele încercări.

Silvia Bozdog, Gîrbova, rn. Sebeş. Materiale despre unele momente din istoria muzicii am publicat şi vom mai publica. Dar o istorie completă a acestei arte socotim că nu e cazul să apară în paginile unei reviste ca a noastră. Modele de rochii pentru tinerele fete vom mai publica.

Traian Pridopean, Deva. Ar fi cam greu să cunoaştem toate legendele cu circulaţie locală din diferite regiuni ale ţării. Cum însă cunoaştem în general moravurile nobilimii feudale din urmă cu cîteva secole, nu ne îndoim de faptul că şi pe meleagurile hunedorene au hălăduit destui baroni tîlhari. Astfel că legenda despre „baronul Faţă-neagră", de care ne întrebaţi, s-ar putea să-şi aibă într-adevăr rădăcina în amintirile rămase de la contemporanii cine ştie cărui asemenea feudal-bandit. Poate că la Muzeul regional din Deva se cunosc asemenea lucruri ; adresaţi-vă muzeului.

A. Bădescu, Iaşi. „Titanicul" s-a scufundat în Oceanul Atlantic în noaptea de 14 spre 15 aprilie 1912. Numele căpitanului vasului era Smith ; el a pierit înghiţit de valuri împreună cu epava pacheborului. Nu cunoaştem nici un fel de amănunte asupra familiei căpitanului Smith.

Sandy Angbel, Vulcan, rn. Petroşeni. Pentru tot ce vă interesează în legătură cu viaţa albinelor şi cu apicultura, ar fi bine să vă adresaţi fie Consiliului agricol regional din Deva, fie Asociaţiei crescătorilor de albine din R.P. Romînă, str. Poloană nr. 86, Bucureşti. În ce priveşte rezistenţa betonului, ea depinde de mulţi factori : calitatea cimentului, felul armăturii, condiţiile în care a fost turnat etc., etc. Pentru a vă lămuri pe deplin, adresaţi-vă cabinetului tehnic din întreprinderea dv., unde nu ne îndoim că veţi găsi suficiente materiale de specialitate.

Ilie Iulian, Ploieşti. Desigur că există forme de învăţămînt în care ziariştii se pregătesc pentru profesiunea lor. Pe linia învăţămîntului de stat, există cursuri de specialitate în cadrul Facultăţii de filozofie, în cadrul Facultăţii de limbă şi literatură romînă şi în cadrul Institutului de limbi străine de pe lîngă Universitatea Bucureşti. Se pot înscrie în aceste facultăţi cei ce îndeplinesc condiţiile cerute pentru admiterea în învăţămîntul superior, iar în cadrul facultăţii pot urma cursul de ziaristică cei dovedesc aptitudini pentru această profesiune. În ce vă priveşte, prima condiţie pe care trebuie s-o îndepliniţi este să absolviţi şcoala medie ; dacă n-aţi făcut-o pînă acum, o mai puteţi face ca elev la seral. Sînteţi siguri că tovarăşii de muncă din uzina „1 Mai" vă vor ajuta.

Alexandru Botiş, Borşa. Despre Pintea Viteazul am publicat foarte recent un material care sperăm că răspunde şi întrebării dv. Materialul a apărut la rubrica „Dialog cu cititorii" în nr. 14 din 11 aprilie a.c.

Gheorghe Năstase, Poiana Mare, rn. Calafat. Ne pare rău, dar nu avem cum să vă satisfacem dorinţa. Vă puteţi însă adresa Centrului de librării şi difuzarea cărţii din regiunea dv., făcînd comanda respectivă. Mai practic ar fi însă să vă alegeţi din rubrica noastră „Cititorii către cititori" pe acei care v-ar putea trimite, prin schimb, vederile respective.

V. SILVIAN

Georgeta Mocanu, Ploieşti ; D. Antoniu, Roman ; Vasile Popovici, Craiova ; Nelu Orbu, Bujor ; C. Motea, Craiova ; C. Ciobanu, com. Topoloveni — vi s-a răspuns prin poştă.

ELEVII ARTIŞTI AMATORI

În cadrul concursului cultural-artistic al şcolilor medii de cultură generală, profesionale şi pedagogice, care s-a desfăşurat recent în oraşul Bacău, grupul de dramă de la Şcoala medie nr. 3 a prezentat schiţa dramatizată „Lanţul slăbiciunilor" de I. L. Caragiale. Spectacolul dat de tinerii artişti amatori s-a bucurat de un deosebit succes.

În fotografie, cîţiva dintre eroii schiţei lui Caragiale.

Prof. V. BOGDĂNEŢ

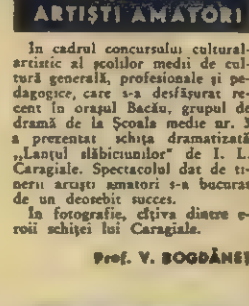

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Paul Beke, tehnician, Cîlan, str. 7 Noiembrie 5, reg. Hunedoara : ilustrate ; Iosif Pluscal, gumotor la uzinele „Carbochim", Cluj : ilustrate ; Nina Diaconescu, studentă, Bucureşti, bd. Schitu Măgureanu 2, rn. Lenin : ilustrate, literatură, istorie ; Hans Palder, student, Timişoara, Piaţa

cu cititorii

DE LA CORESPONDENȚI

Horațiu I : electrotehnică, sport ; Iuliana Stoica Samson, profesoară, Școala de 8 ani, Nemțișor, com. Vînători, Tg. Neamț ; teme diverse ; Georgeta Bîzu, elevă, com. Sdîpu ; ilustrate ; Constantin Panaidiu, Tg. Neamț, str. Mărășești 134 ; teme diverse ; Lucia Georgevici, elevă, Timișoara, cartierul Ghiroda nr. 5 ; literatură, cinema, ilustrate ; Mihai Popa și Viorel Birzor, studenți, Brașov, str. Memorandului 12 ; teatru, muzică, literatură ; Dorina Danciu, elevă, Școala medie Vinga, rn. Arad ; literatură, cinema ; Elvira Crișan, studentă, Timișoara, Institutul pedagogic, str. T. Vladimirescu 10 ; teme diverse, ilustrate ; Janina Bilska, elevă, Chorzov II, ul. Piotra 9, (R.P. Polonă) ; muzică, sport, filatelie (în rusă, cehă, poloneză) ; Irena Gresik, Swietochlowice, ul. Armii Czerwonej 66, woj. Katowice (R.P. Polonă) ; sport, muzică, artă ; Kriystyna Mabuszczyk, Katowice 12, ul. Walecznynek 4 (R.P. Polonă) ; literatură, muzică, cinema, filatelie, ilustrate (în poloneză, rusă, germană, cehă) ; Zdzislaw Kowalski, elev, Bejdgoscz, ul. Staroszkolna 12/2 (R.P. Polonă) ; teme diverse (în poloneză, rusă, bulgară, germană) ; Rodica Stoian, studentă, Timișoara, str. Vlad Delamarina 1, ap. 1 ; teme diverse, ilustrate ; Delia G. Staicu, elevă, Rm. Vîlcea, str. Anton Pann 3 ; filatelie, ilustrate.

Mușuri. *(Gh. Ghiță, student, Institutul de mine, Petroșeni)*

Se ia o probă de oțel *(Iosif Merșet — cercul foto de pe lîngă uzinele „Industria sîrmei", Cîmpia Turzii)*

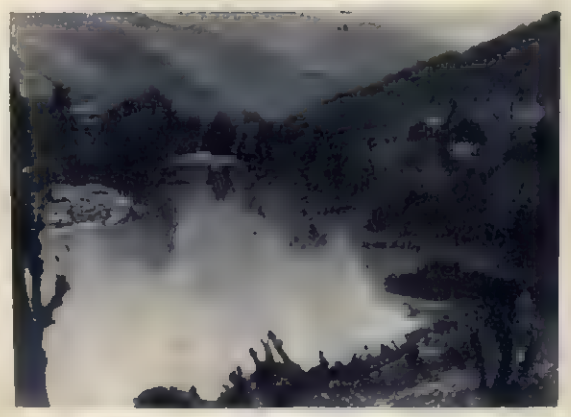

Pe valea Arieșului. *(ing. Titu Băjenescu, București)*

Echipa de dansuri „Albăstrița" de la Centrul agricol școlar din Șendriceni, Dorohoi. *(D. Vințilă, Suceava)*

DARCLÉE 2

5 + 2 tuburi electronice.
4 game de unde (UI, UM, US, UUS).
Indicator optic de acord.
Un difuzor circular 2,5 VA și un difuzor eliptic de 1 VA.
Tensiuni de alimentare 110 v, 120 v, 220 v.
Dimensiuni: 720 × 395 × 380 mm.
Picup cu 4 viteze.

PRODUS AL UZINELOR Electronica

articole de voiaj

elegante - utile

Genți de voiaj din țesături impregnate, în culori.

Pelerine din P.V.C.

Saci de voiaj din țesături impregnate, în culori.

Geamantane din piele de porc.

pentru excursii și concedii

KARLOVY VARY

Pe malul rîuleţului Tepla, în drum către faimoasa colonadă din centrul staţiunii climaterice Karlovy Vary (fostul Karlsbad), coloana ciumei îţi evocă — prin asociaţie de idei — cruciadele în urma cărora, în anul 1240, a făcut ravagii o epidemie adusă din Orient. Prilej cu care — se spune — au fost descoperite însuşirile curative ale apelor din Karlovy Vary. 118 ani mai tîrziu, în 1358, Carol al IV-lea avea să dureze aici, la 125 kilometri de Praga, o cetate, loc de popas şi vînătoare, pe stema căreia era înfăţişată o căprioară.

Prima lucrare despre Karlovy Vary a fost scrisă în 1522 de doctorul Peyer. El recomanda bolnavilor care se îngrijeau aici să bea zilnic pînă la 60 căni de apă stînd culcaţi în pat, acoperiţi cu multe perne, după care trebuiau să facă o baie de... 10 ore.

La sfîrşitul secolului al XV-lea, eminentul umanist şi predicator Bohuslav Haşiştejesky de Lobkovitz închină o odă izvoarelor din Karlovy Vary. Scrisă în latină, ea a fost tradusă în numeroase limbi. Heliade Rădulescu şi Gheorghe Asachi — cîndva beneficiari ai acestor izvoare — au tălmăcit-o la rîndu-le.

Calităţile tămăduitoare ale izvoarelor, indicate în tratamentul unor maladii digestive şi tulburări metabolice, clima blîndă a staţiunii atrag un mare număr de vizitatori din R. S. Cehoslovacă şi de dincolo de hotarele ei. Cele 90 de sanatorii şi instituţii de tratament sînt frecventate anual de circa 50.000 persoane.

În staţiunea de pe malurile Teplei au răsunat în trecut paşii semeţi ai lui Wallenstein, Metternich şi Bismarck. Dar nu nobilimea a înnobilat Karlsbadul — oraşul lui Carol al IV-lea — ci spiritele nobile ale unor mari creatori ca Bach, Goethe, Beethoven, Schiller, Chopin, Wagner, Paganini, Arany, Gogol, Liszt, Turgheniev, Grieg — care au petrecut aici perioade mai lungi sau mai scurte din viaţa lor.

O stradă în pantă urcă dincolo de colonadă. Aici, în fostul hotel german, Karl Marx a terminat pregătirea versiunii franceze a celei de-a doua părţi a Capitalului. Era în al optulea deceniu al secolului trecut. În 1869 muncitorii fabricii de aţă din Karlovy Vary au declarat prima grevă. După trei ani, pe ulicele oraşului avea loc o ciocnire sîngeroasă între muncitorii zidari şi poliţie. La Aš, la Cheb, la Sokolov — în apropiere de Karlovy Vary — iau fiinţă asociaţii muncitoreşti. Metalurgiştii, textiliştii, lucrătorii de la fabricile de porţelan şi de instrumente muzicale, muncind în condiţii nesănătoase şi pentru salarii de foame, învaţă în anii dintre cele două războaie mondiale strategia şi tactica luptei revoluţionare. Gîndul îţi zboară şi la ei cînd zăboveşti în faţa plăcii comemorative de lîngă fabrica de sticlă : aici a locuit muncitorul german Majerwald, conducătorul grupului de partizani germani al organizaţiei comuniste din regiunea sudetă. Arestat de Gestapo, a murit la Berlin fără a clipi în faţa călăului. Îl cunoşteau luptătorii dîrzi pentru cauza clasei muncitoare din Karlovy Vary, din Cheb, din Sokolov.

Sînt veacuri de cînd cristalul de Boemia colindă lumea. Cristalul de Boemia se identifică cu Karlovy Vary. Transparenţa lui se logodeşte cu fantezia. Aici şi natura dovedeşte o fantezie exuberantă ; Sprudelul — gheizerul staţiunii — îşi aruncă jeturile de apă fierbinte la 12 metri înălţime. Debitul său este de 2.000 litri apă pe minut. Cele 14 surse termale cu temperaturi variind între 35 şi 72 grade Celsius, furnizează pentru export pînă la 15 milioane sticle anual.

Nici constructorilor oraşului ceh nu le-a lipsit fantezia. Casele pitoreşti, cocoţate în terase pe dealuri, poartă patina melancolică a veacurilor. De sus cuprinzi întreaga panoramă a staţiunii. Colonada cu cele 100 coloane, ornamentate cu 12 figuri statuare simbolizînd lunile anului ; sanatoriile, hotelul „Moskva-Pupp", înzestrat cu săli de concert, în care se află şi sediul Festivalului internaţional al filmului. Sub lozinca : „Filmul în slujba prieteniei între popoare", la Karlovy Vary vin să-şi confrunte fantezia cineaşti din zeci de ţări de pe toate continentele. Acolo unde s-au zămislit multe din versurile înaripate ale lui Goethe şi din acordurile generoase ale lui Beethoven, răsună în zilele noastre graiul ideilor umaniste, permanent proaspete şi de neînfrînt.

Horia LIMAN
Praga, mai 1964

Aspect din Karlovy Vary.

FLACĂRA. Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuţa poştală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1764. ABONAMENTE la toate oficiile poştale, la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii. TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 16 lei ; 6 luni — 32 lei ; un an — 104 lei. PREŢUL REVISTEI : 2 LEI. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". MACHETA : Vlad Mugatescu. Coperta I : fotografie de S. STEINER.

41.505

O producție a studioului cinematografic „București"

Scenariul și regia:
Savel STIOPUL

Imaginea:
Ion ANTON

Decoruri:
Ion OROVEANU

ANOTIMPURI

Luminița Zaharia, Mircea Athanasiu, Magda Popovici, Cornel Dumitraș, Dana Comnea, Cristea Avram, Tanți Cutava-Barozzi, Ștefan Braborescu, Eugenia Popovici.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

20

PRAGUL „VÎRSTEI DE AUR“

Cadran internațional

20 DE SPECTATORI DESPRE SUPERPRODUCȚII

Anul XIII nr. 20 (468) — 16 mai 1964

CARNETUL FLACĂRII

„LA BĂI"

de Aurel BARANGA

Dicționarul de odinioară cunoștea o expresie cu o circulație intensivă în lunile estivale: „la băi". „La băi" se afla excelența sa cutare, „la băi" pleca familia bancherului și a marelui industriaș, „la băi" își petrecea lunile de caniculă o lume care nu avea nevoie de băi, fiindcă nu suferea de nici un fel de beteșuguri fizice. Dar „la băi" însemna — dincolo de snobismul obligatoriu — și cazinoul somptuos, unde se pierdeau la ruletă și la drum de fier sume fabuloase; și tot „la băi" semnifica, deopotrivă, locul unde își dădea întîlnire „lumea bună", ca să consume, în diverse frivolități, un timp cu care nu avea ce face. În acea vreme, Sinaia evoca rezerva de ozon a monarhiei, a camarilei și a clientelei sale, în timp ce Constanța consuma ca un soi de Miami de poveste și de reverie, plaje de voluptăți și de delicii, la discreția milionarilor dezabuzați.

Cîteva veacuri de-a rîndul geografia acestei țări era distribuită după pungi și obraze, și să bănui, în anii aceia, că un muncitor ar putea ajunge să-și primenească plămînii la umbra înviorătoare a brazilor sau să-și lase trupul scăldat de valurile mării, echivala cu o fantasmagorie pe care o întreceau doar romanele de anticipație. Pe acea vreme „la băi" avea dreptul să meargă numai lumea care n-avea nevoie de băi. Iar paradoxul închidea în sine o realitate socială de o tragică profunditate.

Și au trecut de atunci douăzeci de ani. S-a modificat geografia, s-a schimbat calendarul. Nu se mai merge la băi numai vara. Tot anul, cei ce muncesc pot merge „la băi" ca să-și refacă sănătatea și să beneficieze, în condiții optime, de toate cuceririle științei, la niște băi, de data asta reale și cu semnificație adecvată. În luna ianuarie am văzut cum soarele captat sau real reda vigoarea unor oameni ai muncii poposiți în sanatoriile lor. Apele tămăduitoare restabilesc în tot timpul anului, sub control medical atent, echilibre amenințate. În tot cursul verii zeci de mii de oameni se bucură din plin de o odihnă binemeritată. O statistică, fie și aproximativă, a celor care vizitează în toate anotimpurile așezămintele socotite altădată „stabilimente balneare", depășește posibilitățile mele. Am văzut, în schimb, preparativele ce se fac pe litoral pentru oaspeții viitorului sezon. Nu se cruță nici un sacrificiu pentru ca zecile de mii de oameni care vor veni la mare — „la băi" — să găsească aici nu numai un cadru propice refacerii sănătății, dar și un climat optim, în care utilul să se îmbine cu agreabilul. Se pregătesc orchestre, echipe de teatru, turnee de estradă, un festival de muzică ușoară, repertoriu de filme, sînt amenajate terenuri de sport, iar restaurantele, barurile și sălile de dans sînt gata pregătite. Vor veni oameni ai muncii la băi. Forjorul, strungarul, țăranul coborît din depărtate sate de munte se vor bucura de soare, de lumină, de cer și de aerul pe care n-aveau altădată dreptul să-l respire.

Iarna trecută am stat două zile într-un sanatoriu de munte și am mîncat la aceeași masă cu un lăcătuș bronzat de o helioterapie aplicată cu grijă de un medic devotat.

— Ca să vezi — îmi spunea rizînd cu toți dinții lui albi, tovarășul meu de cură — a venit vara în iarnă.

Și avea atîta dreptate, că descifrez în vorbele lui un simbol.

COPERTA NOASTRĂ

IOANA RADU, artistă a poporului din R. P. Romînă.

Pragul „vîrstei de aur"

Opt ani la rînd elevul se obișnuia să învețe respectînd stilul pedagogic, tabieturile și capriciile profesorilor chiar dacă toate acestea ajungeau uneori să frizeze ridicolul. Manualele didactice prescrise școlarilor se deosebeau și ele de la un liceu la altul, în funcție de predilecțiile cutărui sau cutărui profesor, și nu rareori datorită tranzacțiilor comerciale stabilite între autor, librar și directorul liceului respectiv.

Lecții recapitulative la limba și literatura română.

Nu e de mirare deci că, o dată ajuns în fața comisiei examenului de maturitate, elevul se trezea brusc într-o lume nouă, compusă din profesori necunoscuți, garniși cu preferințe și curiozități proaspete și mai ales dispuși la confecționarea unor întrebări „încuietoare", rămase celebre de-a lungul generațiilor. Loteria bacalaureatului era amintită și așteptată cu teamă încă din primii ani ai liceului. Tocmai de aceea, tradiția și experiența cu deosebire, au stabilit ca atît celebrul „Gaudeamus igitur", intonat în fața clădirii școlii, cît și afișarea tabloului cu portretele absolvenților și desfășurarea primei performanțe bahice „oficiale" să aibă loc înaintea temutului examen.

Amintirile, vesele sau triste, legate în special de ultima clasă de liceu, rămîn active pînă la adînci bătrînețe. O lume întreagă plină de senzații difuze, de trăiri complexe, de întîmplări întortocheate, reînvie în memorie de atîtea ori și în atîtea ocazii. Mai ales acum, în răstimpul primăverii, cînd noi toți cei trecuți de prima sau de-a doua tinerețe, sîntem martorii emoțiilor și efortului febril care cuprinde tînăra generație aflată în pragul examenului de maturitate. Cei care au trecut prin asemenea clipe le înțeleg prea bine. Cu toate acestea, la o mai atentă investigație, vom descoperi preocupările viitorilor noștri absolvenți asociate într-un dublu efort, într-o îndoită emoție : trecerea maturității și alegerea viitoarei meserii.

Nimeni, sau aproape nimeni nu se declară mulțumit cu ce a învățat pînă acum. Și dubla îndatorire a elevilor noștri a fost pregătită și stimulată încă de la începutul anului școlar. Astfel, paralel cu lecțiile recapitulative, consultațiile, studiul pe grupe — tinerii noștri și-au cristalizat preferințele profesionale, vizitînd instituții, șantiere, uzine, fabrici sau participînd la întrunirile organizate cu concursul unor oameni aparținînd celor mai diverse meserii.

Dar, pînă una alta, pînă la alegerea noii meserii, absolvenții clasei a XI-a vor trebui să dovedească nu numai că și-au însușit conținutul lecțiilor predate în decursul anilor, dar și că, pe baza lor, pot să se orienteze singuri în probleme noi, că au dobîndit suficientă maturitate de gîndire pentru a delimita esențialul de ceea ce este secundar, pentru a abstractiza și generaliza. Dovada o va face calificativul obținut la examenul de maturitate.

CUNOȘTINȚE VECHI

Cei mai mulți dintre profesori au făcut cunoștință cu discipolii lor dintr-a XI-a cu ani în urmă. Conform instrucțiunilor Ministerului Învățămîntului, cadrele didactice sînt datoare să-și însoțească școlarii pe treptele vîrstei și ale pregătirii profesionale, chiar din primul an al școlii medii.

Așa, de pildă, la Școala medie nr. 7 din București, obiectul rîndurilor de față, marea majoritate a profesorilor care predau în cele șapte clase paralele ale ultimului an școlar își cunosc elevii încă din clasa a VIII-a. Ei au avut tot răgazul de a întocmi fișe amănunțite privind evoluția, pregătirea profesională, calitățile și lipsurile fiecărui elev în parte. E adevărat : sufletul omului e complicat și surprizele, bune sau rele, pot apare exact acolo unde nu te aștepți. Cîți elevi, considerați mediocri, nu și-au dezvăluit pe băncile facultăților sau în diverse ramuri profesionale, calități nebănuite ! Sau, uneori cîți elevi merituoși nu și-au decepționat ulterior profesorii ! Dar asemenea cazuri rămîn oricum excepții. Conlucrarea strînsă dintre cadrele didactice și școlari constituie pentru aceștia din urmă o bază solidă în vederea obținerii unor noi izbînzi profesionale. Iar acum, în ultima clasă, roadele unor asemenea colaborări apar cu atît mai evidente.

Pregătirea elevilor pentru examenul de maturitate, ne-au informat cadrele didactice ale Școlii medii nr. 7, a început din prima zi a anului școlar 1963-1964. Astfel fiecare profesor și-a introdus în orele de curs și discutarea unor probleme incluse în disciplinele predate în anii ante-

Liviu MAIOR
Fotografii de A. MIHAILOPOL
(Continuare în pag. 17)

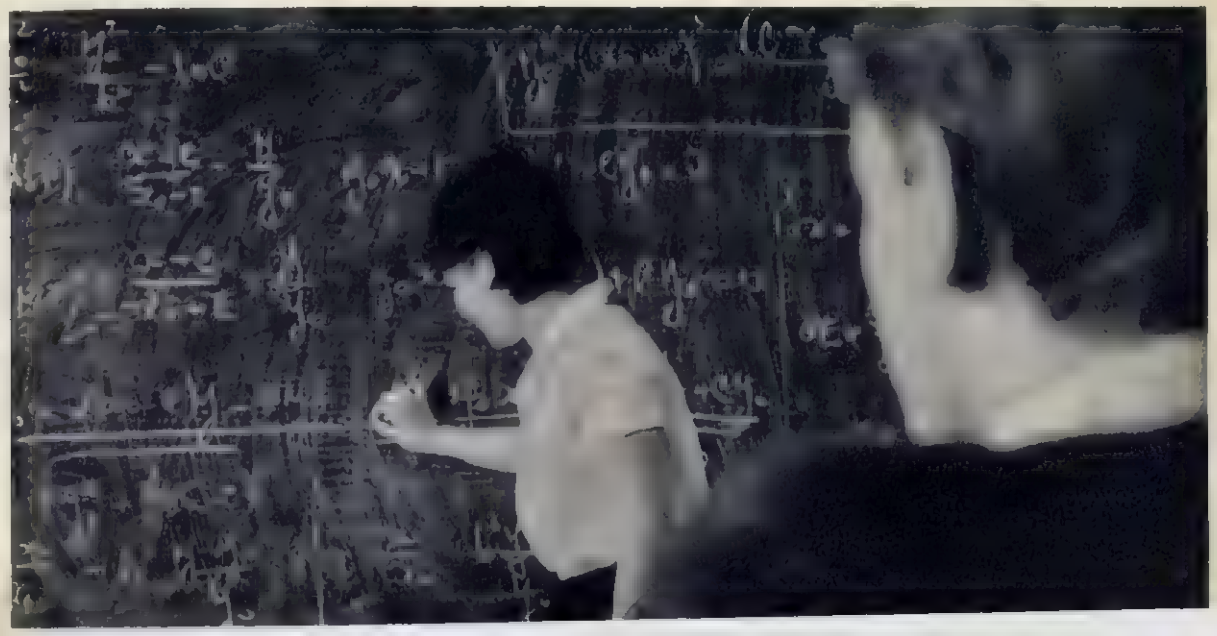

Programa analitică pentru examenul de maturitate include anul acesta și demonstrațiile de matematică.

ALBUM FOTOGRAFIC 1964: REGIUNEA CLUJ

Fluvii de lumină...

Ora 5... A venit laptarul!

Se îmbuteliază laurtul.

dus lactat extra. Cam așa: au luat laptele și l-au introdus într-o instalație cu vid. Ca să-i evaporeze o bună parte din apă (compoziția medie a laptelui este de 87,5% apă și 12,5% substanță uscată) și să rămînă laptele concentrat la circa 20 la sută. Apoi l-au supus sterilizării (la 135 grade, timp de cîteva secunde) după care l-au băgat în vane speciale de însămînțare cu bacterii lactice — specifice — și apoi la borcane. Pentru ca să se transforme în iaurt, l-au pus la odihnă 2-3 ore în niște termostate speciale, după care l-au trecut la rece.

Iată că a sosit mașina fabricii, vîrfuită de borcane cu gura argintată, capsulată în aluminiu. A sosit iaurtul. Proaspăt, neoțetit și neprăfuit. Își așteaptă clienții.

MISTERUL UNEI DELICATESE RECI

Unii o caută și iarna; dar aproape toată lumea, fără excepție, o preferă vara.

Așadar, răcoritoarea aceasta rece și dulce — înghețata — o găsim mai întîi la fabrica de lapte și produse lactate, unde își are componenții ei de bază: frișca și laptele. După gusturi și preferințe, la acestea se adaugă zahăr, vanilie, cacao etc. Toate se amestecă pînă se capătă o pastă asemănătoare laptelui de pasăre. Amestecul obținut se omogenizează la o presiune de 200 de atmosfere. După răcire amestecul trece prin aparate de înglobat aer (freezere) unde, la o temperatură de —5 grade, laptelui de pasăre i se face atît de frig, încît îngheață. Din freezere trece la ambalare, apoi timp de cîteva ore e obligat să se călească, adică să se mențină la o temperatură de —30 grade.

Asta-i totul.

O asemenea înghețată se poate consuma fără grijă în zilele de caniculă. Nu o pîndește pericolul alterării. Ouăle n-au intrat în componența ei.

Misterul acestei delicatese reci e legat de două lucruri: conținutul în aer să fie cît mai mare, iar freezerele să asigure o înghețare bruscă a amestecului. Dacă nu se respectă aceste două condiții, ți se servește o înghețată proastă, amestecată cu bulgări de gheață. Se mai întîmplă...

CE MAI TREBUIE ȘTIUT

Spuneam la început că operația pasteurizării laptelui are în vedere distrugerea microorganismelor dăunătoare. Pe de altă parte însă i se dau laptelui care urmează să fie transformat în produse lactate acide (brînză, smîntînă de consum, lapte bătut) o seamă de microorganisme selecționate — bacterii lactice — care măresc calitățile produselor, făcîndu-le să devină mai asimilabile. De bună seamă că acest lucru important nu se poate face în condițiile scurgerii zerului din brînză în casa gospodinei. Operația aceasta e posibilă numai în condițiile industrializării laptelui.

E bine să se știe că la fabrica de lapte și produse lactate se consumă foarte multă apă și foarte mult frig. Pentru fiecare litru de lapte e necesară zilnic o cantitate de 10 litri de apă. Fiți liniștiți, nu trageți nici o concluzie pripită și bănuitoare. Nu e vorba de nici un botez. Într-o fabrică de lapte apa e necesară pentru spălarea utilajului și la operațiile de răcire. Fără frig mult și permanent sînt cu neputință procesele de prelucrare a laptelui. Centrala de frig a acestei fabrici lucrează zilnic și este supusă unor mari încercări în toiul verii. Trebuie să știți că frigul pe care-l produce această centrală într-o oră poate servi la fabricarea a 1.000 blocuri de gheață.

CE FAC ZECI DE MAȘINI ÎN FIECARE NOAPTE

Pentru ca dumneavoastră să aveți în fiecare dimineață lapte proaspăt, zeci de mașini colindă Bucureștiul de la ora 22 la ora 6. Există distribuitori ai fabricii de lapte — Gheorghe Tudor, Vladimir Căzăcescu, Aurel Petrescu, ca să citățm doar cîțiva — pe care ar trebui să-i felicităm. Rar, foarte rar, s-a întîmplat ca „Alimentarele" și centrele de lapte pe care le deservesc ei, să nu primească marfa înainte de ora șase.

Alte zeci de mașini bat drumurile Bucureștiului ziua, pînă la ora 11. Distribuie brînză, smîntînă, înghețată.

Industrializarea laptelui a luat naștere în țara noastră într-un interval scurt. Din 1955 și pînă acum, au apărut numeroase fabrici de lapte și produse lactate: la Timișoara, Constanța, Bacău, Turda, Călărași etc. Într-un viitor apropiat Galațiul va avea cea mai modernă fabrică din țară în acest sens.

Așadar și în acest sector am înlocuit meșteșugul casnic și condițiile vechi de muncă.

Vechi a rămas numai vinul cu 25 de vitamine — pe care-l beau zilnic copiii și bătrînii — laptele.

George CIUDAN

și Cornel BOZBICI

Fotografii de Traian PROSAN

CADRAN internațional

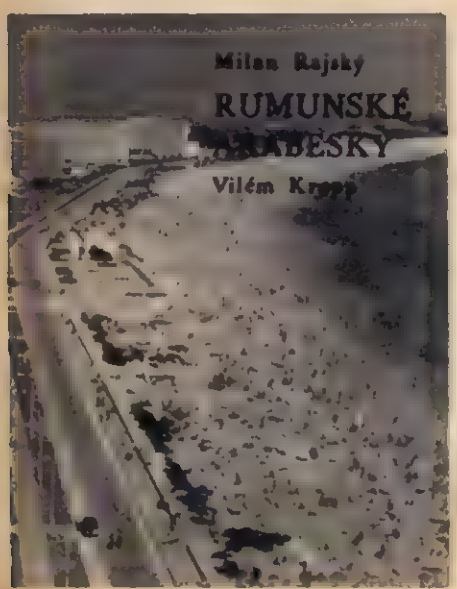

„Arabescuri romînești"

În vitrinele librăriilor din Bratislava a apărut nu demult, sub semnătura ziaristului Milan Rajsky și a fotoreporterului Vilém Kropp, volumul intitulat „Arabescuri romînești". Așa cum se arată în prefață, lucrarea — un voluminos album — este rodul unei vizite mai îndelungate în Romînia, „țara soarelui, a acelui străvechi și mereu nou soare care se naște în fiecare zi..." Cu aceste cuvinte își începe Rajsky amplul reportaj despre cele văzute în țara noastră, despre locurile și oamenii ei. Călătoria de-a lungul și de-a latul Romîniei noi le-a permis autorilor cărții să cunoască cele mai variate aspecte din viața nouă a poporului nostru. Nu sînt rare nici trimiterile în trecut, făcute pentru a constitui un contrast cu realitățile Romîniei contemporane.

Rajsky nu prezintă tablouri reci, lipsite de viață, statice, ci arată felul în care realizările regimului democrat-popular se oglindesc în însăși viața oamenilor. El este entuziasmat de tot ce vede în drumul său: de hidrocentrala de la Bicaz (capitolul „Dracului nu-i place lumina"), de perspectivele industriei noastre petroliere („Noapte bună, monopoluri! Bună dimineața, Ploiești!"), de dezvoltarea rapidă a Oneștilor („Metamorfoza Onești"), de grija statului nostru pentru bătrîni, pentru ocrotirea mamei și copilului („Camera nr. 12"), de farmecul grădinilor și parcurilor bucureștene („În grădinile Șeherazadei").

Și litoralul romînesc l-a fermecat pe Rajsky: „Am văzut mările Nordului unde apa este rece și în timpul verii, m-am scăldat în apele Sudului... am admirat îndrăzneața arhitectură a maeștrilor bulgari și greci, dar Mamaia romînească mi-a lăsat cea mai puternică amintire. În mozaicul de culori al modernelor hoteluri și restaurante sînt poezia mării, azurul și limpezimea bolții cerești, reținute în aurul plajei de aici".

Pentru ca cititorul cehoslovac să-și facă o imagine cît mai veridică despre țara noastră, la sfîrșitul volumului a fost inserat un capitol intitulat „Romînia în cifre" — un breviar istoric, geografic, politic, social și cultural, care completează în chip fericit însemnările înmănunchiate în „Arabescuri".

Versiunea în limba cehă a acestei lucrări, apărute în Editura pentru literatură politică din Praga, cuprinde peste 120 fotografii executate cu gust și fantezie de Vilém Kropp.

Însemnările despre țara noastră sînt scrise într-o frumoasă limbă literară, de un prieten sincer al poporului romîn, pentru care are cuvinte pline de căldură: „Așa m-a întîmpinat Romînia și tot așa și-a luat rămas bun de la mine. Iar eu am luat o părticică din soarele ei, din soarele pe care l-am găsit în inimile oamenilor mai vîrstnici, mai tineri și ale celor foarte tineri, și cărora le-am închinat aceste modeste însemnări".

Cardinalul și Mafia

Cardinalul Ruffini, arhiepiscop al orașului Palermo, cunoscut pentru opiniile sale monarhiste și pentru simpatia pe care o poartă dictatorului Franco, a denunțat într-o recentă predică „grava conjurație care este pe punctul de a dezonora Sicilia". Cardinalul se ridică împotriva celor care au luptat pentru constituirea unei comisii parlamentare de urmărire a Mafiei.

Opinia publică din Italia — dezgustată de operațiile de acaparare a piețelor de desfacere, în special în Sicilia, de specula cu terenurile de construcții, la care afaceriștii veroși se dedau la adăpostul atotputernicei Mafii — își exprimă dorința să se facă lumină asupra spurcăciunilor pe care anumiți politicieni locali îl acordă Mafiei. Dar pentru cardinal toate acestea nu există. El consideră că Mafia nu prezintă nici un pericol, fiind, chipurile, „pe cale de dispariție". Ea este „condusă de tineri îndrăzneți, nu de bandiți și de criminali, așa cum se afirmă". „Cine denunță Mafia discreditează Sicilia — spune mai departe cardinalul — de aceea este mai bine să nu vorbim despre ea"

După părerea lui Ruffini, printre „conjurați" trebuie inclus decedatul Giuseppe Tommasi di Lampedusa, autorul romanului „Il Gattopardo", tradus în aproape toate limbile pămîntului, după care s-a turnat filmul cu același titlu al regizorului Luchino Visconti. Cardinalul este de părere că în acest roman se insistă prea mult asupra descompunerii morale, sînt ironizați oamenii bisericii și practicile religioase și se descrie în așa fel mizeria în care trăia poporul sicilian în secolul al XIX-lea, încît se lasă a se înțelege că asemenea stări de lucruri dăinuie și astăzi.

Una din „inofensivele" acțiuni ale Mafiei.

Un alt „conjurat" ar fi cunoscutul scriitor și activist pe tărîm obștesc Danilo Dolci, care „își permite să scrie cărți și să țină în diferite țări conferințe, făcînd lumea să creadă că în Sicilia domnește sărăcia și că cei de la conducerea treburilor publice ar da dovadă de nepăsare".

Cardinalul se preface a ignora lupta oamenilor care cer să se facă o cotitură radicală în Sicilia, să se dea pămîntul celor care îl muncesc, să se găsească de lucru pentru toți cetățenii. „E de ajuns să privești în jur — spune Ruffini — să admiri vestigiile artei antice și frumusețile naturii înconjurătoare... să te depărtezi de realitatea crudă de pe pămînt și să te cufunzi într-o contemplare senină și liniștită".

Majoritatea sicilienilor și a celorlalți locuitori ai Italiei gîndesc însă altfel. Ei luptă zi de zi pentru a transforma într-un sens înnoitor frumoasa lor insulă, pentru a asigura progresul social al întregii populații.

Giorgio PASTORE
Roma

Coordonatele expoziției de la New York

58 țări participante, 200 clădiri, o suprafață de 300 hectare, 7.000 telefoane publice, 75 kilometri de țevi, 750 kilometri de cabluri, 125.000.000 dolari investiți pentru străzi noi, un port, un aerodrom pentru elicoptere, 70-100.000.000 vizitatori — iată doar cîteva din cifrele ce pot oferi coordonatele proporțiilor Expoziției internaționale deschise la New York la 22 aprilie. Cu toate acestea „un lucru îi necăjește pe newyorkezi — scrie Michel Ragon, corespondentul săptămînalului francez «Arts». Tîrgul n-a putut fi calificat «expoziție universală»", întrucît, din cauza unor abateri de la regulamentul Biroului internațional al expozițiilor, o serie de țări, printre care Franța, U.R.S.S., R. S. Cehoslovacă, Marea Britanie, Italia, Canada și altele nu participă la această manifestare.

Expoziția de la New York mai are și o altă caracteristică. Spre deosebire de cele anterioare, care au înfățișat de fiecare dată tendințele noi în arhitectura anilor respectivi, tîrgul newyorkez are din acest punct de vedere un aspect oarecum eterogen. Și aceasta datorită faptului că, așa cum a declarat Robert Moses, președintele expoziției, fiecare expozant a avut dreptul să-și aleagă propriul arhitect și ca atare să-și impună propriile preferințe în ce privește stilul arhitectonic. Consecința? În pofida participării unor mari arhitecți, „expoziția — apreciază revista «Arts» — nu este decît un decor gen Cecil B. de Mille"...

Săptămînalul francez consideră însă că, în măsura în care manifestarea de la New York nu este o expoziție internațională în sensul propriu

Această şcolăriţă franceză, în vîrstă de doisprezece ani, ascultă primul său disc de muzică uşoară care, poate, o va transforma în... idol.

Idoli în serie

al noţiunii, ci un fel de tîrg, el este reuşit : „În domeniul amuzamentului şi al spectacolului popular nu s-a realizat pînă acum nimic mai bun".

La rîndul său, corespondentul ziarului „Le Monde" caracterizează expoziţia ca fiind „cel mai mare spectacol pe care lumea l-a văzut vreodată, o investiţie de un miliard de dolari, o fantastică colecţie de obiecte şi fiinţe : de la dansatorii batutsi, care compun baletul personal al regelui din Burundi... pînă la cele mai complicate maşini electronice, de la «Pieta» lui Michelangelo pînă la cabina în care oamenii se pregătesc să ajungă pe Lună... Dar — subliniază în continuare «Le Monde» — expoziţia este în realitate o gigantică paradă publicitară". Astfel rolul „Unisferei" este de a face reclamă companiei U. S. Steel — marea producătoare de oţel care a construit-o. Aşa-numitul „turn al luminii", în cadrul căruia se prezintă o revistă muzicală interpretată în întregime de păpuşi electronice, constituie de fapt contribuţia publicitară a companiilor de electricitate americane. „General Motors", cea mai mare firmă producătoare de automobile, oferă vizitatorilor posibilitatea de a face o călătorie în viitor, într-un oraş în care toate problemele circulaţiei au fost rezolvate, autostrăzile se ramifică sub pămînt, locurile de parcare se află la parterul clădirilor, magazinele la etajul întîi, locuinţele la al doilea, iar la al treilea — parcuri, grădini, păduri... Pavilionul firmei „Ford" — principala concurentă a lui „General Motors" îşi preumblă vizitatorii în trecut, prezent şi viitor, în timp ce „Chrysler" le pune la dispoziţie un arhipelag de cinci insule legate între ele prin numeroase poduri. Compania de asigurare „Equitable Life" prezintă o uriaşă hartă a Statelor Unite care înregistrează zilnic schimbările demografice survenite în urma naşterilor şi morţilor, emigrărilor şi imigrărilor etc.

Vizitatorii... — concluzionează corespondentul ziarului „Le Monde" — au nenumărate prilejuri de a se extazia şi de a admira, de a se distra şi de a cheltui mulţi bani, de a se înapoia acasă fiinţi de oboseală. Dacă după tîrg se vor vinde şi mai multe maşini, şi mai multe frigidere, şi mai multe produse Westinghouse, Du Pont de Nemours, Revlon şi altele, tîrgul îşi va fi atins în felul acesta ţelul !

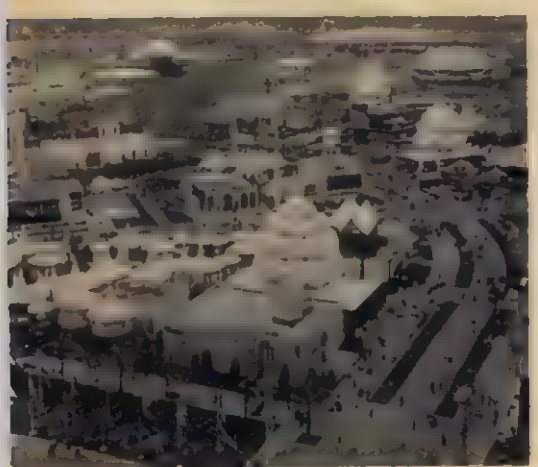

Vedere generală a Expoziţiei internaţionale de la New York.

„Ştiţi, am o voce care seamănă perfect cu a lui Johnny Hallyday".

Zeci de tineri bat zilnic la uşile caselor de discuri din Franţa cu o autorecomandare de acest fel. „Jumătate dintre ei — ne încredinţează publicaţia franceză «Arts» — nu ştiu să cînte de loc, mulţi n-au nici voce, nici simţ al muzicii, iar unii nu cunosc măcar un singur cîntec de la un capăt la altul".

Şi totuşi, majoritatea acestora nu sînt sfătuiţi să renunţe. Din contra, din mijlocul lor se va lansa poate, dacă nu peste noapte, în orice caz în cîteva săptămîni, un nou idol al discului. Vînătoarea de vedete constituie un preţios punct de sprijin al caselor de discuri în lupta de concurenţă.

După cum relatează săptămînalul francez mai sus-amintit, imperativul principal ?este : „Să produci, să produci, să produci, să scoţi douăzeci de discuri noi pe an, căci un succes de muzică uşoară consumîndu-se repede, trebuie înlocuit tot atît de repede cu altceva".

Acest imperativ include, bineînţeles, fabricarea de noi vedete, garanţia cea mai sigură a reuşitei unor discuri.

Iar vedetele se fabrică pe bandă (atît la propriu, cît şi la figurat) în laboratoarele caselor de discuri. Căci, dacă tehnica discului microsion permite înregistrarea prealabilă a cîntecului pe o bandă de magnetofon, pînă la definitivarea benzii în camerele inginerului de sunet are loc o întreagă alchimie a vocii. Iată cum o descrie comentatorul săptămînalului „Arts" :

„Rege al unei lumi pline de aparate misterioase, năpădite de fire electrice multicolore şi ochiuri luminoase în care tremură ace indicatoare, inginerul de sunet stă la o masă metalică ale cărei nenumărate butoane, fire şi manete corespund unor tot atît de nenumărate posibilităţi de a modifica vocea venită din studio. El descompune această voce, îi prelucrează fiecare element, dă fineţe unor note prea ascuţite, le accentuează sau le voalează pe cele grave şi, cu ajutorul unor filtre speciale, suprimă pur şi simplu vibraţiile care nu-i convin... Astfel, vocea cea mai anodină din lume capătă strălucire şi un caracter insolit".

Iată cum se naşte o neovedetă de laborator. Bine susţinut de o campanie publicitară (pentru izbînda căreia unii editori cheltuiesc pînă la 25%, din bugetul lor), noul „idol" va încerca să cucerească piaţa discului.

Răscoala din Radfan

În regiunea Radfan din emiratul Dala (Federaţia Arabiei de sud) a izbucnit o răscoală a populaţiei locale. Conducătorii federaţiei au cerut sprijinul unităţilor britanice, care au început operaţii militare pe scară largă şi procedează totodată, în vederea facilitării deplasării convoaielor, la străpungerea unei şosele prin centrul acestui teritoriu cuprins de frămîntări.

Amploarea operaţiilor constituie o reflectare a străduinţelor de a înăbuşi rapid răscoala şi a nu admite repetarea ei în alte părţi ale federaţiei — scria recent ziarul londonez „Daily Telegraph", care sublinia că vastul teritoriu muntos al federaţiei reprezintă o regiune ideală pentru un război de partizani.

Federaţia amintită, de tip neocolonialist, se întinde pe o suprafaţă de 200.000 kilometri pătraţi — cît Grecia, Danemarca şi Olanda la un loc. Dar aici, în cele 13 sultanate, emirate şi şeicate, nu trăiesc decît circa 500.000 de oameni.

Viaţa lor este extrem de grea. Nu degeaba unuia din ţinuturile federaţiei i se spune Hadramaut, ceea ce în traducere înseamnă „Aici a venit moartea". În anii de secetă oamenii sînt salvaţi de la o pieire sigură numai de un copac din fructele căruia îşi coc turte şi fierb o zeamă. Mai norocoşi sînt pescarii, cărora marea le poate asigura o existenţă precară.

Pe aceste meleaguri natalitatea scade an de an şi, paralel, creşte mortalitatea. O jumătate de milion de oameni sînt striviţi sub povara impozitelor feudale, a mizeriei, a bolilor. Iată de ce s-au răsculat arabii din Radfan.

Zi de tîrg la Mukheiras — Federaţia Arabiei de sud.

La fiecare nouă ore...

La fiecare nouă ore în R. F. Germană moare o mamă. Această constatare a fost făcută pe bază de statistici de publicaţia „Revue" din München, care pune şi următoarea întrebare : „De ce oare la noi mor — de pe urma sarcinilor şi naşterilor — mai multe femei decît în restul lumii civilizate ?"

Medicii cărora le-a fost adresată întrebarea au răspuns : „Pentru că la noi controlul medical preventiv este defectuos, pentru că se face prea tîrziu sau chiar de loc, pentru că femeile noastre sînt insuficient lămurite — în unele localităţi nu există nici un post de consultaţie — pentru că la noi fiecare a treia femeie continuă să nască acasă, dar, mai ales, pentru că nici medicul, nici maşina salvării nu pot sosi urgent, ceea ce face ca riscul transportării gravidei să devină prea mare. Din pricina lipsei acute de paturi în clinici, orice progres în acest domeniu într-un viitor apropiat este imposibil".

La toate acestea se adaugă faptul, relevat cu cîtva timp în urmă de revista „Stern" din Hamburg, că viitoarele mame trebuie să-şi plătească singure taxele de analize. Sînt în R.F.G. — scrie în continuare revista — medici cu simţ de răspundere care prezintă diferite propuneri pentru scăderea mortalităţii în rîndul mamelor... Aceştia cer ca ocrotirea mamelor şi ajutorul de naştere să fie aduse la nivelul existent în acele ţări care pot constitui un exemplu din acest punct de vedere.

Ziua femeilor din Monoklissia

Potrivit unui vechi obicei, în fiecare an, în satul macedonean Monoklissia din regiunea Serresc (nordul Greciei), femeile iau din mîinile bărbaților, vreme de 24 de ceasuri, frînele treburilor publice. În piața satului te întîmpină în dimineața aceea o mare placardă pe care stă scris „Ghinekokratia" — dominația femeilor (foto 1). În această zi rolurile se inversează, femeile fiind scutite de orice corvezi menajere, care trec în schimb în sarcina bărbaților, obligați să stea acasă, să aibă grijă de copii, să spele rufe, să gătească și să facă și alte mărunte treburi gospodărești (foto 2).

În schimb, diversele funcții obștești sînt preluate de femei, care țin locul primarului, al poștașului, al secretarului comunal, achitîndu-se onorabil de toate aceste misiuni.

În cursul neobișnuitei zile, femeile preiau nu numai treburile bărbaților, ci și distracțiile lor favorite. Ele merg la cafenea, joacă cărți, pun țara la cale, beau și fumează în lege, iar seara organizează un mare ospăț, stropit din belșug cu zeci de litri de vin, la care petrec cîntînd și jucînd pînă în zori. Serbarea este prezidată de o „regină" aleasă de femei, pe care acestea o însoțesc prin sat cu mare alai și cu muzică populară.

Dar scurtul „matriarhat", ale cărui festivități sînt o rămășiță a vechiului cult al zeului Dionisos, la sfîrșit a doua zi, cînd femeile se întorc cu oarecare părere de rău la obișnuitele lor treburi cotidiene, în timp ce bărbații, mulțumiți că au scăpat de multiplele corvezi femeiești, își reiau ocupațiile.

Festivitatea guvernării de o zi a femeilor din satul Monoklissia a atras și anul acesta numeroși turiști și fotoreporteri.

O ceremonie oarecum similară are loc și în satul Strimi, situat în regiunea Komotini din nordul Greciei : i se fac daruri moașei, după care femeile merg pe ogor, unde o proclamă „regina satului". Ceremonia este urmată de o petrecere zgomotoasă, la care bărbaților le este interzis să asiste...

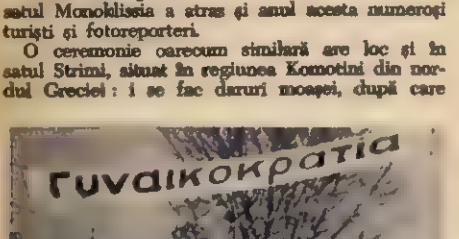

1

2

AL. GHEORGHIU
Atena

„Parlez-vous franglais?"

Într-un articol publicat mai demult în „Flacăra" se relata faptul că în Franța a luat naștere o mișcare împotriva pătrunderii în limba franceză a cuvintelor și expresiilor englezești. Sau, mai bine-zis, americane. Recent, doi lingviști francezi, René Etiemble, profesor la Sorbona, și colegul său, profesorul Guillermou, au publicat

Săptămînalul francez „L'Express" prezintă într-un fotomontaj folosirea în terminologia comercială a unor elemente lingvistice străine spiritului limbii franceze.

o serie de date care arată că după cel de-al doilea război mondial au fost „adoptate" de limba franceză curentă vreo cinci mii de cuvinte englezești, iar în terminologia tehnică — de șase ori mai multe. Profesorul Guillermou a declarat că majoritatea acestor cuvinte sînt străine spiritului limbii franceze. Așa, de pildă, *snack-bar*, ca și expresia americană *teen-ager* sînt cu totul altceva decît ceea ce exprimă *café* și, respectiv, *jeune fille* în limba franceză. Cei doi profesori au declarat război invaziei de cuvinte străine și au dat acestui limbaj amestecat un nume caracteristic : *franglais*.

Încercînd să combată poziția celor doi lingviști francezi, unul din colaboratorii săptămînalului american „Time" pretinde că în general limba franceză nu ar fi altceva decît un amestec de cuvinte de origine arabă, spaniolă, greacă, germană și engleză. De altfel — se spune în articolul apărut în „Time" — franceza nu este vorbită decît de 65 milioane de oameni, în timp ce engleza e limba a 250 milioane... Mai mult : germanii și japonezii au adoptat foarte multe cuvinte englezești și nu protestează... Cînd germanii spun : *kalter-Krieg* (război rece), folosesc tot o expresie adoptată din engleză (sic !)...

Argumentele americane de acest gen nu fac decît să provoace reacții și mai puternice în Franța.

Academia franceză sprijină cu toată autoritatea sa inițiativa celor doi lingviști. O comisie a Academiei a întocmit o listă conținînd cuvintele străine care nu sînt adecvate limbii franceze. René Etiemble pregătește un dicționar în care înlocuiește cuvintele englezești cu cuvinte franțuzești corespunzătoare. El introduce în dicționarul său și cuvintele adoptate care nu pot fi înlocuite, dar cu ortografie franceză. De pildă, cuvîntul *jeep* este scris *jipe*. Profesorul Guillermou propune ca expresiile și cuvintele englezești să fie grupate în trei categorii : în prima — cele acceptabile, în a doua — cele care nu trebuie preluate, iar în a treia categorie — expresiile și cuvintele „sub observație", despre care încă nu se poate preciza dacă sînt sau nu necesare.

Dicționarul lui Etiemble va apare într-un an sau doi. În schimb lingvistul francez a scris în șase săptămîni o carte cu titlul „Parlez-vous franglais ?", apărută în Editura Gallimard, pe care ziarul „Le Monde" o definește drept „un manifest politic împotriva franglais-ului".

„Dacă nu sîntem atenți — scrie Etiemble — în patruzeci de ani limba franceză va înceta să existe. Nu numai că înghițim cu mîile cuvinte americane, care trec neschimbate în limba noastră... dar fabricăm cuvinte englezești false, modificăm sensul cuvintelor noastre, nu mai respectăm regulile compoziției, deformăm sintaxa. Pe scurt, noi nu mai vorbim franțuzește, ci vorbim un «sabir atlantic»" („sabir" este denumirea dată unui limbaj în care se amestecă cuvinte arabe, franceze, italiene și spaniole, vorbit în Africa de nord și în Orient).

150 de scrisori secrete ale lui Hemingway

Generalul american Charles T. Lanham, un apropiat prieten al lui Ernest Hemingway, a pus la dispoziția Universității din Princeton (S.U.A.) o colecție de scrisori primite de la marele scriitor. Ele vor fi studiate de profesorul Baker în vederea elaborării monografiei despre Hemingway pe care o pregătește. Deși corespondența aceasta va contribui la reconstituirea cît mai autentică a personalității scriitorului american, nu va fi citată nici o scrisoare, nici o frază măcar. Și aceasta, potrivit dorinței expresе a lui Hemingway, ca scrisorile sale să nu fie publicate niciodată.

După moartea lui Hemingway, soția scriitorului a remis și ea Universității din Princeton diverse manuscrise și documente, cu rugămintea ca profesorul Baker să-și asume rolul de biograf al soțului său. Baker a reușit să adune în total aproape 1.000 de scrisori, dar cea mai mare valoare o prezintă cele 150 adresate generalului Lanham.

Care e conținutul acestora din urmă ? De ce li se atribuie o importanță atît de mare ?

Se spune că au „din toate cîte puțin". Sînt mesaje violente și emoționante despre război și destine omenești, despre lupta cu singurătatea și despre snobi — la adresa cărora Hemingway are cuvinte usturătoare.

Scriitorul adăuga uneori scrisorilor sale cîte o poezie — pe care Lanham le consideră „groaznice". Analizînd „Primul poem pentru Mary", Baker scrie : „sînt versuri libere, prea lungi, lipsite de armonie". Dar ele ajută la înțelegerea relațiilor dintre scriitor și soția sa, al cărei mentor fi plăcea să fie. Mary era eleva lui, admiratoarea sa pasionată, era cea căreia îi putea încredința tot ce avea pe suflet.

Charles Lanham — a cărui vitejie l-a uimit pe Hemingway — era la rîndul său impresionat de curajul scriitorului. Aflîndu-se amîndoi pe front, într-o noapte rece de iarnă Lanham i-a telefonat lui Hemingway, la statul major : „Peste cîteva minute pornim la atac. Dacă vrei, vino, dar nimeni nu te obligă". Ca să scurteze drumul, scriitorul a trecut printr-un cîmp minat.

Hemingway nu putea suferi sentimentalismul : „Sporovăială blestemată de femeie" — spunea el ori de cîte ori se vorbea pe ton melodramatic. Scrisorile lui din tinerețe cuprind totuși pasaje cu conținut „sentimental". Reiese din ele, de pildă, că în timpul primului război mondial a fost într-adevăr îndrăgostit de o infirmieră — care avea să fie prototipul lui Cat, eroina romanului „Adio arme".

Tema morții este adesea prezentă în scrisorile lui Hemingway, ca de altfel și în proza sa. Îndurerat de pierderea unui prieten, el scrie cu umor amar că mor unul după altul oamenii care pînă acum n-au murit niciodată.

A pomenit vreodată Hemingway în aceste scrisori de sinucidere ? Da. Dar ce anume, nu se știe încă. Răspunsul se ascunde în sutele de pagini ale moștenirii sale epistolare secrete.

Salonul casei-muzeu Hemingway (situată lîngă Havana), unde scriitorul și-a petrecut ultimii ani ai vieții.

Într-o dimineață...

Schiță de **Françoise SAGAN**

Ilustrație de **Eugen MIHĂESCU**

Numele meu este Nicole Montagne, dar toți îmi spun Delphine. E pseudonimul meu, pe care mi l-am ales singură. Lucrez în redacția unui mare săptămînal, la secția de cronică. În general știu să mă aranjez, așa că viața nu-mi prea dă multă bătaie de cap. Nu mă torturează „complexe" psihice, nu mă pot plînge de lipsă de temperament. Stau celibatară. O dată, e drept, era cît pe ce să mă mărit cu Jean Louis. Lucram împreună în aceeași redacție. Jean Louis a murit stupid, într-un accident de avion. Eram în relații foarte bune. Poate chiar ceva mai strînse decît îngăduie normele unei morale severe. Dar în epoca noastră... Pe scurt, în ziua cînd a murit am suferit îngrozitor. Am vrut chiar să mă sinucid. Atîta am plîns și m-am consumat, încît cred că aș fi fost în stare să o fac. Dar au venit prietenii — se temeau să nu fac o prostie. Așa se spune întotdeauna în astfel de cazuri. De atunci au trecut doi ani. Dar și acum cînd vine vorba de el (și se mai întîmplă din cînd în cînd) fac o figură gravă. Însă fotografia lui Jean Louis, pe care o țin pe măsuța de lîngă patul meu, s-a decolorat...

Nu am păreri politice precise. Mai binezis, le împărtășesc pe acelea ale lui Marc, fiind, ca și el, de stînga. Marc lucrează în redacția noastră. Toți îl socotesc un fel de logodnic al meu. Mereu mi se spune : „Sînteți o pereche potrivită. Mergeți de mult împreună, ar fi timpul să vă căsătoriți". N-aș vrea să-l pierd, și nici el pe mine.

E greu să vorbești despre tine însuți. N-am știut-o pînă acum. Sincer vorbind, viața mea nu-i obositoare, nici monotonă, nici plictisoasă. Îmi cîștig existența într-un mediu de oameni interesanți, am un „băiat" care mă iubește, am o dragoste mare, tragică în trecut, am prieteni, am cunoscuți. Găsesc că e plăcut să trăiești. Dar mi se pare că am mai spus asta... Gata ! Ajunge despre mine !

Azi-dimineață m-a trezit telefonul foarte devreme. Era Gladys, o colegă de redacție. Am ridicat receptorul fără nici un chef. În primul rînd pentru că mă așteptam să fiu avertizată că mi se va închide telefonul (am trecut printr-o „criză financiară", și în afară de asta sînt pur și simplu leneșă). În al doilea rînd, pentru că m-am uitat la ceas și am văzut că e deja nouă. Ora nouă ! Duminică ! Și, în al treilea rînd, pentru că telefonul stă pe măsuță între fotografiile lui Jean Louis și Marc. Asta mă enervează cumplit : de fiecare dată am sentimentul că înșel pe cineva. Pe Jean Louis ? Pe Marc ? Pe mine ?...

Primul lucru pe care l-am auzit ducînd receptorul la ureche a fost bocetul lui Gladys. Hohotea așa de tare, că am simțit fiori în spate. Aș fi dat orice să nu aud, să nu aflu nimic. Cu mari eforturi am reușit totuși să-i spun : „Liniștește-te, Gladys !" Atunci ea a țipat : „A izbucnit războiul, războiul atomic ! Redacția s-a închis. Telefoanele nu mai funcționează. Totul s-a sfîrșit..."

La noi tragedia va începe peste o oră. Au și fost rase de pe fața pămîntului cîteva orașe din Europa, din Asia, și din America. Gladys voia să-și ia rămas bun de la mine. O clipă am avut impresia că mi-am pierdut mințile. Apoi mi-am amintit de Pierre, care spunea mereu că în zilele noastre conștiința este o marfă deficitară. Am strigat în receptor : „Nu-i adevărat ! Nu-i adevărat !" Dar drept răspuns am auzit din nou hohotele de plîns ale lui Gladys, apoi o pocnitură scurtă și legătura s-a întrerupt. Și au pentru că au plătisem cu telefonul. Legătura se întrerupsese în tot orașul. Încă nu mă dezmeticisem de-a binelea și mă întrebam buimacă : cum o să fie ?

Nu știu de ce mi-am închipuit că luminile își vor face apariția „farfuriile zburătoare". După aceea m-a cuprins spaima, o spaimă nebună. Mi-am cufundat fața în pernă.

Nu, era imposibil, imposibil ! Trebuia să mă lămuresc, să aflu. Am întins mîna spre telefon dar mi-am amintit că legătura e întreruptă. Nu mai puteam afla nimic de nicăieri. Radio nu aveam. Marc pretindea că-l enervează.

M-am uitat pe fereastră. Era liniște. Pustiu. Nu se auzeau nici pașii îngrijitoarei, nici forfota locatarilor. Nu era nimeni. Ar fi trebuit... Să mă îmbrac, să fug la mama, să mă ascund la ea... Mama spunea întotdeauna că în ce privește bombele atomice lucrurile se vor petrece ca și cu gazele din primul război mondial : potrivnicii n-au să se sfiască să le arunce în luptă. Mama locuiește la marginea Parisului. Cît timp mi-ar trebui ca să ajung pe jos pînă acolo, dacă metroul face o oră ?! Iar peste o oră... Am izbucnit în plîns.

Se mai întîmpla uneori să filozofăm cu prietenele despre moartea care vine, ca o veche cunoștință, după miezul nopții. Dar moarte la ora nouă dimineața, cînd omul abia s-a trezit din somn ?!

Marc locuiește în Passy — nici acolo nu-i simplu să ajungi. Și, la urma urmei, nu aveam nici o poftă să mor în brațele lui. Conștiința acestei descoperiri mă îngrozea, dar așa era.

M-am așezat pe marginea patului și în clipa aceea m-a fulgerat gîndul că peste foarte puțină vreme am să fiu doar o masă informă de cenușă. Mi-am lipit buzele de braț, am simțit cum mi se zbate sîngele în vene și totul mi s-a părut îngrozitor de absurd. Am încercat să-mi imaginez cum arată San Francisco, acum pustiit, după descrierea dintr-o carte celebră, și întrucît nu fusesem niciodată acolo, mi-a venit foarte ușor. Mai bine-zis, foarte greu. Dar Parisul... Orașul meu ! M-a cuprins iar o furie oarbă. Aș fi vrut să mă țină cît mai mult, pentru ca să nu mă prăbușesc pe pat și să țip. Niciodată nu mi-a plăcut să mă dau în spectacol. M-am gîndit că am timp să-mi fac testamentul, să aleg epitetele și expresiile corespunzătoare. Dar la ce bun ? Cine l-ar citi ? Poate vreodată un nomad rătăcit pe ruinele străvechiului oraș Paris ? Mașinal mi-am îndreptat cutele cămășii. O dată am fost la Pompei și nimic nu m-a zguduit așa de puternic ca pozele departe de a fi grațioase ale oamenilor surprinși de catastrofă. Poate că de aceea m-am dus imediat la baie și mi-am aranjat coafura, pieptănîndu-mi părul peste cap. (Știu foarte bine că nici o depresiune sufletească nu poate anihila într-o femeie dorința de a-și aranja părul. E stupid, dar așa e ! „Ei și ? Toți o să murim o dată. Lăsați-mă să mă pieptăn"...)

Stoluri de gînduri îmi treceau prin cap. Prostii ! Parcă s-a frînt ceva în mine. Bine că nu mi-am pierdut capacitatea de a gîndi. Și aveam la ce mă gîndi. Curînd am să mor. Și părinții mei. Și prietenii mei. Și cunoștințele mele. Situația era mai mult decît serioasă. Iar un glăscior subțirel tot îmi țiuia în ureche că am uitat să cumpăr o perie de cap aspră. Stupid. M-am surprins că buzele-mi șopteau abia auzit acest cuvînt. Și era exact cuvîntul necesar. Doamne, iartă-mă, am găsit și eu cînd să mă încînt de talentul meu de a pune cuvîntul potrivit la locul potrivit. Dar niciodată nu m-am putut stăpîni. Doar spunea mama : „fiica mea s-a născut cu stiloul în mînă".

Mi-am amintit de cartea pe care intenționam să o scriu. Planul ei era gata. Muncă zadarnică ! Totul va fi distrus într-o clipită... E cu neputință de înțeles ! Dar orașe mari acum nu mai există. Cîmpule, rîurile, casele, căsuțele — totul a fost distrus. Iar acum urmează Parisul... Parisul, pe străzile căruia au mers Ludovic al XIV-lea, Napoleon și alții... Mulți pași au răsunat pe străzile lui !...

Lacrimile mi-au umplut ochii, mi-am mușcat buzele ca să nu țip, dar am observat totuși că, în timp ce mă gîndeam la toate acestea, am ridicat mașinal halatul și l-am pus pe umeraș. Am simțit că turbez. Cît mă disprețuiam !

Cît e ora ? Gîndul acesta le-a alungat pe toate celelalte ; cît e ora ? Cît mi-a mai rămas să trăiesc ? Vrînd să iau ceasul de pe măsuță, am dărîmat ambele fotografii. Dar, recunosc, nu m-am întristat de loc. M-am uitat la ceas. Nouă și douăzeci. Douăzeci de minute ! Am pierdut douăzeci de minute ca să mă pieptăn și să mă aranjez. Am început iar să plîng, dar de data aceasta tare și amar... N-avea rost să mai pierd încă cinci minute pentru căutarea batistei. Și așa pierdusem destul timp. De ce s-o fi tărîgănînd ăsta ? Ei și ? M-am surprins șoptind : „Doamne iartă-ne și păzește-ne". Și asta eu, care nu mai credeam în Dumnezeu încă de pe cînd l-am cunoscut pe Jean Louis ! Era neconștient. Nu aveam dreptul să mă agăț în ultimul minut de ceea ce negasem atît de categoric timp de cinci ani. Acest raționament m-a făcut să-mi viu în fire. Oamenii trebuie să moară demn. Aici e tot secretul. Mama stă prea departe. Telefonul și metroul nu mai funcționează. Mașina mea e în garaj la Marc. Sînt singură. Ei și, am să mor... Dar cum am ajuns la gîndul acesta, am spus iar : „Nu vreau ! Nu vreau !" De fapt n-am spus, ci am strigat. Eram în pragul nebuniei, al unei crize de nervi, ceea ce nu se mai întîmplase.

Mi-am șters nasul cu prosopul și am încercat să mă calmez. Sigur, aș putea să mă duc la Corina. Stă foarte aproape. Are un balcon mare. M-am și văzut urmărind din balcon valul atomic care înaintează de la orizont. Ideea mi-a plăcut. Dar mi-am adus aminte de soțul și cei doi copii ai Corinei. Ce scenă groaznică o să fie ! Mai bine mă culc iar. Să mor în patul meu, cum se spune. Eu am să mor în patul meu, iar în jur o să se prăbușească zeci de mii de clădiri.

Nu, nu, ideea nu era rea. Am deschis picupul și m-am culcat. Să-l pun pe Wagner ? Bineînțeles, discurile au rămas la locul lor. În cele din urmă am găsit uvertura la „Lohengrin". Nu mai știu cine mi-a dăruit-o. Trebuie să fac neapărat ordine în discotecă. Cuvintele acestea, pe care înainte le repetam atît de des, mi-au sunat acum cînd batjocoritor, cînd sălbatic... Pe neașteptate îmi recăpătasem prețioasa prezență de a găsi epitetele necesare, calitate atît de prețuită în redacție.

Am pus placa și am început să ascult străduindu-mă să nu mă mișc. Era destul de plictisitor. Am început să urmăresc cum îmi zvîcnește o venă pe braț, cum îmi bate pulsul.

Deodată am auzit o bătaie puternică în ușă. Am crezut că e Marc. El are obiceiul să-mi facă surprize. Și apoi numai Marc e în stare să alerge trei kilometri fără să-și tragă sufletul. Dar nu, erau Antoinette și Pierre. Se uitau la mine într-un chip ciudat.

— Ce-i cu telefonul tău ? — m-a întrebat Antoinette.

— E închis. Și pe bună dreptate : nu l-am plătit de două luni. Dar întrebarea ei mi s-a părut stupidă : parcă n-ar ști că e ora zece și un sfert !

— Am fost convinși că n-o să ne credă — i-a spus Antoinette lui Pierre. Tot Parisul știe că azi este 1 aprilie ! Degeaba am venit într-un suflet.

M-am uitat la ea, pe urmă la Pierre. Și am înțeles cum pot ucide oamenii pe moment, l-am înțeles pe Shakespeare, pe Wagner și multe, multe...

— Glumele voastre sînt puțin premature ! — le-am spus cu voce înăbușită.

Și am ieșit din cameră sub pretext că vreau să-mi fac un ceai.

În bucătărie am sărutat ceainicul. După aceea pereții.

Traducere de Iulia SCUTARU

Peisaj din Tulcea.

Călcătoreasă.

Natură statică cu flori.

Mamă artistului.

Alexandru CIUCURENCU

O remarcabilă, chiar unică expoziție de culoare, fantezie și originalitate, rodul a treizeci de ani de muncă și cuceriri! Impresiile sînt puternice, complexe, trezesc emoții care au durabilitate și rămîn pregnant, prin asociații, în memorie. Operele pictorului Ciucurencu — prezentate retrospectiv în sala Dalles — ne dezvăluie o personalitate închegată, configurează amplu stilul său. Culorile unei zile de vară, melancolia unui apus de soare iarna, lumina strălucitoare a naturilor statice sau culoarea și lumina care dau expresie chipului omenesc sînt rodul unei viziuni simple și precise, demnă urmașă a celor mai bune tradiții ale artei romînești și universale.

Alexandru Ciucurencu s-a născut la Tulcea în anul 1902. A urmat școala de arte frumoase din București și apoi și-a completat studiile în 1931 la Paris în atelierul lui André Lhote. Încă din 1930 îl găsim prezent an de an în expoziții colective sau de stat, în București sau în străinătate, bucurîndu-se de succes mereu sporit — exemplificat amplu cu ocazia ultimelor expoziții personale la Berlin în 1962 și Viena în 1963. Obține numeroase premii și distincții pentru lucrările sale care astăzi constituie mîndria unor muzee și colecții importante ca: Muzeul de artă al R.P. Romîne, Muzeul Zambaccian, Muzeul Brukenthal, colecțiile Elena și dr. I. Dona, Ion Dumitrescu, Apostolide Apostol, Weinberg ș.a.

Inspirația lucrărilor sale este foarte bogată și variată, de la poezia peisajului rural la dinamismul celui industrial, de la lumina aspectelor citadine cu construcții noi la lirismul interioarelor animate cel mai des cu personaje feminine, de la scenele din istoria patriei pe care le redă cu simțul dramaticului și al grandoarei (Ana Ipătescu, scenele zguduitoare ale evenimentelor din 1907 sau 13 decembrie 1918), la zugrăvirea chipului omenesc interpretat psihologic prin intermediul luminii și culorii (Gh. Belu — Erou al Muncii Socialiste, dr. I. Dona, compozitorii Alfred Alessandrescu, M. Jora, colecționarul M. Weinberg, caricaturistul I. Ross ș.a.).

Demne de subliniat sînt peisajele sale recente inspirate din regiunile Ploiești și Brașov, peisaje industriale sau ale agriculturii colectivizate — mărturie a unui spirit răscolitor, dornic de a înregistra în opera sa ceea ce este nou pe întinsul țării noastre. Puterea spiritului creator al artistului stă în știința de a se servi de natura înconjurătoare, de a privi oamenii în viața lor de toate zilele, de a le surprinde firescul și acele trăsături caracteristice și de a le introduce în ficțiunea sa de asociații originale a cărei putere de expresivitate stă în primul rînd în vigoarea și frumusețea coloritului.

Stăpîn pe gîndirea, sentimentul și mîna sa de mare virtuozitate, pictorul reține esențialul într-un subiect — fie el o floare, un portret sau o scenă istorică — pe care-l redă în puritatea emoțională a clarității coloristice prin acorduri și raporturi de profunde armonii și de o mare sensibilitate.

Pictor înăscut și format prin stăruința și talentul său copleșitor — el se prezintă astăzi în expoziția sa ca un artist ce și-a cucerit privilegiul de a fi plasat printre cei mai străluciți creatori ai țării noastre și printre artiștii care-și cuceresc prestigiul european.

Mircea DEAC

Sică Alexandrescu.

Fabrica de ciment „Tomella" din Brașov.

Redacția „Flacării" a găsit că nu ar fi lipsit de interes să afle opiniile spectatorilor despre filmele-gigant prezentate ades pe ecranele noastre. Îndeobște, aceste filme stîrnesc comentarii și aprecieri contradictorii. Sondajul a fost făcut de noi mai ales în mijlocul tinerilor, pentru că lor li se adresează cu precădere filmele de aventuri și spectaculoasele reconstituiri istorice. Paginile alăturate publică răspunsurile ce ne-au fost date.

1 **Ce v-a îndemnat să mergeți la filme ca : „Vikingii", „Mongolii", „Cartouche", „Cartagina în flăcări", „Miracolul lupilor", „Căpitanul Fracasse", „Misterele Parisului", „Elena din Troia", „Cavalerul Pardaillan", „Șeherazada", „Frații corsicani" ? Actorii, subiectul, epoca, montarea ?**

2 **Ce părere aveți despre felul în care e înfățișat adevărul istoric în aceste filme ?**

3 **Socotiți că prin prezentarea masivă a scenelor de bătălie se cultivă curajul și bărbăția ?**

4 **Ce personaje din aceste filme v-au plăcut mai mult ?**

5 **Considerați că în aceste filme actori cunoscuți ca Jean Marais, Pierre Brasseur, Kirk Douglas, Tony Curtis, Jack Palance, Anita Ekberg, Jean-Louis Barrault au avut roluri pe măsura talentului lor ?**

6 **Ce impresie v-au făcut în aceste filme montarea și reconstituirea epocii ?**

7 **Ce film istoric ați dori să se realizeze ?**

20 DE SPECTATORI DE

Ing. MIRCEA IANOVICI Institutul de fizică atomică

1. În general, din întîmplare, pentru că n-am avut ce face într-o seară, pentru că un prieten mi-a oferit bilete. Excepție fac „Cartouche" și „Cartagina în flăcări". În primul voiam să-l văd pe Jean-Paul Belmondo despre care citisem multe, iar în al doilea, voiam să văd „panoramicul" și să aud „stereofonicul".

2. Din fericire nu m-am dus cu nici o iluzie asupra adevărului istoric, așa că nu am avut ce pierde.

3. Nu, cituși de puțin. Sînt doar un prilej de amuzament pentru cei ce au simțul umorului.

4. Afară de Ludovic XI, pe care Barrault a reușit să-l realizeze la clasa sa chiar și într-un astfel de film ca „Miracolul lupilor", nu am reușit să rețin caracterele altor personaje.

5. Evident nu. Dar cum pe unii actori nu i-am văzut în alt gen de filme, nu pot fi convins că sînt într-adevăr actori de talent.

6. Impresii diferite de la film la film și de la secvență la secvență : bune turnirul din „Miracolul lupilor", scenele populare pe străzile Parisului din „Cartouche". Pentru restul — un zimbet.

7. Orice film istoric, din orice epocă. Dar să fie bun (vezi „Alexandr Nevski" și „Ivan cel Groaznic").

CONRAD DEBERT, fizician Institutul de fizică atomică

1. Ceasul rău !

2. Proastă, foarte proastă.

3. În nici un caz. Am, în general, păreri mai bune despre ei. Să nu uităm că Jean Marais, de pildă, a fost cîndva și remarcabilul Ruy Blas. Tony Curtis din „Vikingii" poate fi același cu Tony Curtis din „Lanțul" ?!

4. Nu e necesar încă un răspuns. L-am dat la 2.

5. Orice, dar cu cîteva condiții : să fie respectat adevărul istoric, iar în primul plan să stea valoarea artistică ; nu realizarea tehnică a filmului.

VICTOR IONESCU, fizician Institutul de fizică atomică

1. Nu m-a îndemnat nimic. Pur și simplu am căpătat bilete.

2. Nici nu am avut pretenția să văd adevărul istoric, deci nu m-a deranjat că nu este respectat. Filmele mă amuză.

3. Evident că nu le cultivă, dar, fără snobism, trebuie să recunoaștem că asemenea filme răspund unei nevoi de destindere existente în noi. Cel puțin în cea ce mă privește.

4. Cartouche (J. P. Belmondo) și Venus (Claudia Cardinale).

5. Dintre cele pe care le-am văzut, singurul care a oferit actorilor posibilități de manifestare a fost — cred eu — „Cartouche". Aș adăuga, ca o „nota bene", că n-am văzut „Miracolul lupilor", deci pe Barrault.

6. Făcută îndemînatic, căci reconstituirea strictă a epocii nu este esențială pentru genul acesta de filme.

7. Filme bune biografice care — implicit — au și în istoric.

FLORICA TARCA, cercetătoare la Institutul de oncologie

1. Nimic din toate acestea, ci pentru că nu am avut ceva mai bun de făcut. Totuși : în „Cartouche" am vrut să-l văd pe Belmondo, iar în „Cartagina", ecranul panoramic.

2. Nici nu ar fi fost nevoie să fie respectat adevărul istoric. Dacă au vreun farmec aceste filme, tocmai din faptul acesta rezultă.

3. Nu.

4. Cartouche.

5. Cred că prin intermediul acestui gen de film își creează popularitatea în rîndurile unor anume categorii de public.

6. Cu totul superficială. Decorurile sînt atît de evidente din carton !

7. Nu am preferințe ; eventual un „Salambô" însă atunci efectiv după Flaubert.

HARALAMB TOMESCU, secretarul Comitetului U. T. M. de la uzinele „Electronica"

1. M-am dus pentru a putea face o comparație între acestea și filmele cu un adevărat caracter educativ. De fapt, știam la ce mă pot aștepta de la ele.

2. Adevărul istoric e de cele mai multe ori deformat. Mi se pare cazurul principal al acestor filme.

3. Abuzul de vopsea roșie și brutalitate nu trezește cîtuși de puțin curajul.

4. Mi-a plăcut „Cartouche", pentru sinceritatea și generozitatea eroului său. În general, cu toate exagerările, personajele acestui film sînt agreabile.

5. L-am admirat cîndva pe Jean Marais, chiar și în „Contele de Monte Cristo". Acum... De ce admite însă asemenea rolori lineare ?

6. Din acest punct de vedere mi-au plăcut. Încîntă ochiul și caută să îmbine armonios peisajul cu momentele de acțiune propriu-zisă.

7. Aș dori să văd un film despre Ștefan cel Mare sau despre alte figuri de seamă din istoria patriei, similare lui Tudor Vladimirescu. Filmele istorice vor avea totdeauna succes, căci oamenii vor să vadă pe ecran ceea ce au învățat sau au citit.

GH. MINCU, matrițer la uzinele „Electronica"

1. În primul rînd dorința de a vedea în imagini trecutul istoric al poporelor. Pentru unele filme m-am decis fiindcă citisem în prealabil cărțile care le-au inspirat, iar pentru altele — din pricina actorilor.

2. Din păcate adevărul istoric este prea puțin respectat. De nici primele deziluzii.

3. Evident că nu, cu atît mai mult cu cît exagerările le fac și ridicole.

4. Mi-au plăcut cele interpretate de Tony Curtis și Jean Marais.

5. Socotesc că au fost la înălțimea valorii lor doar Tony Curtis, Gérard Barray și Jack Palance. Restul...

6. O dată ce nu se respectă adevărul istoric...

7. Oricare, inspirat din trecutul istoric al poporului nostru.

MIHAIL DINA, matrițer la uzinele „Electronica"

1. Trecutul istoric al poporelor și talentul actorilor pe care îi anunțau afișele.

2. Nu iau manualul de istorie cînd merg la cinema, ci urmăresc filmul ca pe o operă de artă, au ca pe o lecție. Îi cer doar să respecte propria sa logică și acțiunea să fie veridică.

3. Nu, uneori se ajunge la un efect opus : groaza.

5. Pentru Jean Marais și Kirk Douglas — pe care îi cunosc mai bine — rolurile au fost doar pe măsura unuia dintre faptele talentului lor.

6. Mi-a plăcut în „Vikingii" și în „Mongolii". În „Cartagina în flăcări" era supărător de superficială.

7. Aș dori să văd un film inspirat din evenimentele revoluției franceze din 1789-1794.

Un grup de studenți de la Facultatea de istorie, Universitatea „București"

1. Filmele acestea ne-au atras prin promisiunea pe care ne-o făceau de a găsi în ele atmosfera diferitelor momente istorice la care se refereau, precum și prin prezența pe generic a unor actori talentați. Am urmărit, bineînțeles, și divertismentul oferit de una din cele mai răsfățate arte contemporane.

2. „Mongolii", „Cartagina în flăcări", „Elena din Troia" se îndepărtează cel mai mult de adevărul istoric prin nerespectarea condițiilor concret-istorice în care s-au desfășurat evenimentele.

„Vikingii", „Miracolul lupilor" ni se par a se apropia de o reconstituire reală a epocii : astfel, în „Miracolul lupilor" este bine surprins jocul abil dintre forțele politice, iar în „Vikingii" am apreciat redarea, cu lipsită de farmec, a obiceiului și mentalității vremii, așa cum le cunoaștem din vechile legende nordice.

3. Autorii acestor producții au urmărit în primul rînd spectacolosul, crearea unor stări de tensiune momentane și artificiale, care nu pot duce însă la cultivarea curajului și bărbăției — cel puțin pentru cei care au depășit vîrsta adolescenței.

4. Personajele care s-au bucurat de aprecierea noastră sînt cele care s-au apropiat de modelele cunoscute din istorie sau literatură : Ludovic XI în excepționala realizare a lui J. L. Barrault, Contele Rodolfo (Jean Marais), Cartouche (Jean-Paul Belmondo).

5. Cu excepția lui Kirk Douglas, Jean Marais și — uneori Gérard Barray — ceilalți n-au avut roluri pe măsura talentului lor.

6. Montarea — impresionantă în aproape toate aceste filme — a ținut seamă de amănuntele semnificative pentru specificul epocii în producții ca : „Vikingii", „Cartouche", „Miracolul lupilor" pe cînd în „Cartagina în flăcări" sau „Șeherazada" s-a urmărit doar realizarea fastuosului cu orice preț.

7. Am dori să vedem filme inspirate din activitatea lui Karl Marx, precum și din istoria țării noastre (epoca lui Ștefan cel Mare, Revoluția de la 1848 din Țara Românească).

Lucia DUMITRESCU
Ladislau FISCHER
Doria PAPOIU
Sanda KASSARGIAN
Maria PARTOS

MARIAN MUNTEANU, matrițer la uzinele „Electronica"

1. Primul lucru care m-a atras au fost actorii foarte cunoscuți pe care îi revăd întotdeauna cu plăcere. Mă interesa mult și montarea, reconstituirea epocilor.

2. Dacă în „Elena din Troia" și „Mongolii" adevărul e — după părerea mea — întrucîtva respectat, „Cartagina în flăcări" îl neglijează aproape complet.

3. Nu ! În absolut toate filmele se face abuz de bătălii sîngeroase, încrucișări de spade și oribile măcelre.

5. Deși au avut roluri principale care ar fi putut îndreptăți prezența unor actori mari, scenariile, defectuos construite, au dăunat și interpretării.

6. În general satisfăcătoare.

7. În primul rînd despre viața lui Spartacus. Un film românesc s-ar putea inspira, de pildă, din nuvela „Alexandru Lăpușneanu" de C. Negruzzi.

TUDOR COMAN, șeful producției la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

1. M-am simțit atras din copilărie de filmele de aventuri. Probabil că fiecare din noi rămîne totuși pe undeva un adolescent... Pe atunci plecam de la cinema entuziasmat. Acum părăsesc adeseori sala nemulțumit. Și, totuși, nu mă îndur să pierd vreunul din aceste filme. Ca la fotbal.

2. Nu mi-am făcut vreodată iluzii în acest sens. Accept licențele din punct de vedere istoric ale scenariului, deoarece nu cred că vreunul din aceste filme ar putea emite pretenția să fie o fidelă reconstituire istorică. Totuși, m-au supărat greșelile grosolane din „Mongolii".

3. Da ! Dacă sînt bine făcute. Jean Marais mi se pare un exemplu de probitate profesională : scenele sale de luptă sînt lucrate cu grijă pînă la ultimul amănunt. E un actor excelent și în aceste roluri.

4. Eroii sînt lineari : „buni" și „răi". Firește, îmi plac „buni", deci și actorii care îi interpretează. Cu o condiție : să aibă talent. Îl prefer pe Belmondo lui Jean Marais și l-aș fi preferat pe Gérard Philippe lui Belmondo.

5. Nu. Dar trebuie să recunosc că un actor dintr-un film de capă și spadă trebuie să aibă o multilaterală pregătire artistică și sportivă.

6. Montarea multora dintre aceste filme nu mi se pare a răspunde pretențiilor ecranului lat și panoramic. În unele scene de bătălii, ecranul rămîne gol din lipsă de figurație.

(Continuare în pag. 16)

?

SPRE SUPERPRODUCȚII

Cavalerul Pardaillan (Gérard Barray) își demonstrează virtuțile atletice.

O actriță bună, Anna Karina, într-un film care relevă calitățile genului, dar și păcatele sale: „Șeherazada".

AGENDA FLACĂRA

Peste 2.000 de artiști amatori, selecționați dintre cei mai talentați studenți ai celor 18 centre universitare din patria noastră, au participat la concursul pe țară care s-a desfășurat de curînd la București. Premiul I a fost obținut de Ansamblul artistic al centrului universitar Iași. În fotografie : un moment din programul prezentat de orchestra și soliștii de muzică populară ai centrului ieșean.

Aspect de la expoziția consacrată lui William Shakespeare, deschisă în sălile Bibliotecii Academiei R.P. Romîne, în cadrul manifestărilor prilejuite de împlinirea a 400 de ani de la nașterea marelui dramaturg englez. Expoziția, care prezintă un bogat material privitor la viața și opera lui Shakespeare, este cercetată cu interes de publicul vizitator.

Acum două zile s-a încheiat cea de-a 17-a ediție a tradiționalului Festival internațional al filmului de la Cannes. Printre oaspeți s-a numărat și cunoscuta actriță italiană Sophia Loren, interpretă principală a superproducției americane „Căderea imperiului roman", film prezentat la deschiderea festivalului. Iat-o pe Sophia Loren salutîndu-i pe numeroșii ei admiratori.

Studioul Institutului de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale" marchează la rîndul său evenimentul împlinirii a 400 de ani de la nașterea lui William Shakespeare. Studenții anului IV (prof. Costache Antoniu și Beate Fredanov) prezintă pe scena studioului premiera cu „Hamlet". În fotografie : Cătălina Pintilie (Ofelia) și Ion Caramitru (Hamlet) într-un moment din spectacol.

Recunoaștem în această fotografie pe una din cele mai înzestrate actrițe ale scenei și filmului sovietic. Este Elina Bistrițkaia, în rolul Glașei din noul ei film „Flacăra nestinsă", în regia lui Efim Dzigan. Printre rolurile interpretate în ultima vreme de artistă pe scena Teatrului Mic din Moscova, se numără și cele din „Vlegiaturiștii" de Gorki și „Evantaiul doamnei Windermere" de Oscar Wilde.

Critica literară din Occident a salutat cu căldură noul roman al cunoscutului scriitor german antifascist Erich Maria Remarque, azi în vîrstă de 66 de ani. Intitulat „Noaptea din Lisabona", romanul narează episoade emoționante din viața refugiaților germani în timpul nazismului. Ca și în alte lucrări literare, în noua sa operă Remarque își afirmă cu vigoare crezul antirăzboinic.

Între 26 mai și 12 iunie va avea loc la Stockholm cel de-al XII-lea Festival muzical internațional. Onoarea de a deschide festivalul va reveni anul acesta renumitei soprane suedeze Birgit Nilsson, în rolul titular din „Aida" de Verdi. În fotografie : Birgit Nilsson încercîndu-și coroana lady-ei Macbeth, personaj din opera cu același nume de Verdi, rol interpretat recent de artistă la Scala.

Un nou film romînesc în pregătire : „Titanic-Vals", scenariu de Tudor Mușatescu și Paul Călinescu (ultimul fiind și semnatarul regiei). După ce s-au turnat interioarele pe platourile de la Buftea, a început realizarea exterioarelor, care se turnează în București și la Cîmpulung-Muscel. În fotografie : o scenă cu doi dintre interpreții filmului : Mitzura Arghezi (Gena) și Mihai Fotino (Dinu).

A încetat din viață în vîrstă de 50 de ani actorul de film Peter Lorre. El a debutat în Germania în 1928. În anii terorii naziste Lorre s-a refugiat în S.U.A. și activînd la Hollywood a făcut parte din grupul de artiști antifasciști, alături de Brecht. Printre filmele în care a jucat Lorre se numără „Vampirul din Düsseldorf", ciclul despre „Mr. Motto", „Ocolul pămîntului în 80 de zile" și altele.

De la una la alta

Povestea vorbei

VERS ŞI PROZĂ

Împărţirea cea mai simplă a operelor literare, bazată pe formă, este aceea în scrieri în *versuri* şi scrieri în *proză*. *Vers* şi *proză* sînt cuvinte latineşti, care iniţial nu aveau nici o legătură cu creaţiile artistice ; ele s-au născut într-o vreme cînd poporul roman nu cunoştea nici măcar scrierea, şi cu atît mai puţin literatura scrisă.

Vers provine din *versus*, care înseamnă „obiect întors, răsturnat". În legătură cu acest înţeles putem cita cuvintele romîneşti, înrudite cu *versus*, *a inversa* (= a întoarce pe dos, a răsturna) şi *invers*. Unul din cele mai vechi sensuri ale lui *versus* a fost „brazdă", care este, după cum se ştie, o fîşie de pămînt răsturnată cu plugul. Dar brazdele au forma unor linii drepte paralele, şi, prin comparaţie cu ele, s-au numit *versus* rîndurile aşezate unul sub altul ale unei poezii.

Primul sistem de a aşterne versurile în scris avea o caracteristică ciudată (din punctul nostru de vedere) : primul vers se scria de la stînga la dreapta, al doilea de la dreapta la stînga, următorul iarăşi de la stînga la dreapta şi aşa mai departe pînă la sfîrşit. Asemănarea cu mersul plugului cînd brăzdează un ogor este evidentă.

Ştim din literatura modernă că ordinea cuvintelor într-o poezie este adesea deosebită de aceea a prozei, care se apropie în această privinţă de limba vorbită. Exprimarea prozaică e mai simplă, fără atîtea întortocheri, datorate adesea exigenţelor ritmului. Observaţia e valabilă şi pentru literatura latină, astfel că romanii au considerat proza un fel de a scrie „fără înconjur, simplu, în linie dreaptă". Toate aceste însuşiri fiind exprimate prin adjectivul *prosus*, scrierile care prezentau calităţile amintite au primit numele de *proza* (de unde *proză* în franţuzeşte şi *proză* în romîneşte).

Sorin STATI

RÎPA CU OALE

...Aşa este denumit în ultima vreme un loc situat în punctul Jorăşti lîngă satul Lunca, raionul Bujor, regiunea Galaţi. Denumirea s-a născut datorită faptului că oamenii din partea locului găseau adesea pe aici vase de lut vechi. Faptul, ajuns la cunoştinţa arheologilor, a dus la o importantă descoperire : un cimitir din secolele IV-V e.n. Săpăturile întreprinse de arheologul Ion Dragomir, directorul Muzeului regional din Galaţi, au scos la iveală 33 de morminte, din care 13 sînt de incineraţie şi 20 de înhumaţie. În ele s-a găsit un foarte bogat inventar ritual : peste o sută de piese din ceramică, obiecte de podoabă, fibule, agrafe etc. Atît la ritul de incineraţie cît şi în stilul ceramicii (o bună parte neagră) se constată o specializări influenţa culturii dacice din zonă împletită cu cultura Sîntana de Mureş

Arheologul Ion Dragomir se pregăteşte să ia un vas de ceramică din cultura Sîntana de Mureş.

Dezlegarea jocului „Pătrat", apărut în nr. trecut

ORIZONTAL : 1) PELICAN — PANA. 2) ARIPA — OPERA. 3) DES — MATASARI. 4) UTIL — TEST — AL. 5) RETINE — AISTA. 6) E — ALUNAR — CAR. 7) I — INARITA — I. 8) ANTET — C — ATU. 9) CURCAN — STIRC. 10) ET — I — OSC — ULI. 11) RIS — GRAUR — AU. 12) ALECSANDRI — F.

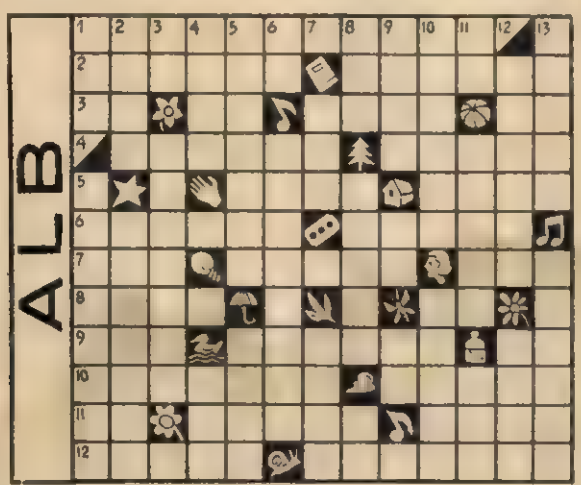

ORIZONTAL : 1) Operetă ...tematică de Dunaevski (2 cuv.). 2) „Frem" la pol (2 cuv.) — Lebăda albă din baletul lui Ceaikovski. 3) În jocuri ! — Leu ! — Crustacee — Pronume. 4) Autorul liedului „Dar alb" — Os al craniului. 5) Alb — Dăruită. 6) Arbori cu lemn alb şi tare, înrudiţi cu paltinul — Pasăre migratoare cu pene negre smălţuite cu alb. 7) Şef normand — Partea albă a oului — Cîinoasă. 8) Prieten — Carie ! 9) Seară, îmbrăcă straie albe — Crin sau nufăr — Primele în alfabet. 10) Agăţată — „Colţ Alb", de J. London, „Valea albă" de E. Camilar, „Balaurul alb" de Profira Sadoveanu. 11) Locotenent (abr.) — Animale încălţînate — Lapte la... Paris. 12) „Albă ca Zăpada şi cei şapte pitici" (pl.) — Numele mai multor comune din regiunile Bucureşti, Ploieşti, Argeş, Iaşi, Suceava.

VERTICAL : 1) Intre alb şi negru — Suită de balet de A. Mendelsohn (2 cuv.). 2) „Floare albă", din opereta Ana Lugojana — „Flori de nufăr" de Băjescu-Oardă. 3) Calese ! — Primii în niturî. 4) Graţioase flori albe — Conjuncţie latină. 5) A argumenta cu... fotografii — Veşmîntul alb al preaculuí. 6) În nimb ! — Alţii. 7) Întrebare — Eroină din „Apus de soare". 8) Pronume — Alt nume dat dudei — Pronume. 9) Autorul baletului „Giselle" — Cars ! — Rece ! 10) Motiv de inspiraţie pentru Saint-Saëns, Grieg, Ceaikovski — Adevărate. 11) Bete ! — Frunzele... gloriei — Bărbierit. 12) Pe scenele lor se poate vedea „Fata de Zăpadă" de Ostrovski — Nici mai mult, aici mai puţin. 13) Instrument muzical oriental — Încărunţiţi.

Cuvinte rare — Rou, Nam.

În Cupa revistei „Flacăra" la fotbal

În clasamentul pentru Cupa revistei „Flacăra" (atribuită echipei din categoria A care a obţinut cele mai bune rezultate în meciurile disputate în deplasare) nu au intervenit schimbări esenţiale. *Dinamo Bucureşti* se află în continuare în frunte, dar *Rapid* a redus în urma înfrîngerii echipei *Dinamo* de către *Steaua* (1 : 4) din diferenţa de golaveraj care o desparte de lider. Se pare că *Progresul* (0 : 5 în meciul cu *Rapid*) nu mai este un concurent de temut pentru celelalte trei echipe bucureştene între care — foarte probabil — se va da lupta finală pentru trofeul oferit de revista noastră. Dar, în materie de fotbal...

Iată acum şi clasamentul înaintea celei de-a 21-a etape :

1. DINAMO	10	6	1	3	16 : 10	13
2. RAPID	9	5	3	1	14 : 9	13
3. STEAUA	9	5	1	3	19 : 16	11
4. PROGRESUL	10	3	2	5	14 : 22	8
5. STEAGUL ROŞU	9	3	2	4	7 : 14	8
6. FARUL	10	2	1	7	7 : 21	5
7. PETROLUL	9	1	2	6	7 : 8	4
8. U.T.A.	8	1	2	5	5 : 12	4
9. CRIŞUL	10	2	0	8	8 : 28	4
10. ŞTIINŢA CLUJ	10	1	1	8	7 : 21	3
11. DINAMO PITEŞTI	10	0	3	7	5 : 19	3
12. SIDERURGISTUL	11	1	0	10	7 : 34	2
13. ŞT. TIMIŞOARA	10	0	2	8	4 : 20	2
14. C.S.M.S.	10	0	0	10	8 : 29	0

UMOR de peste hotare

INSTANTANEE TEATRALE

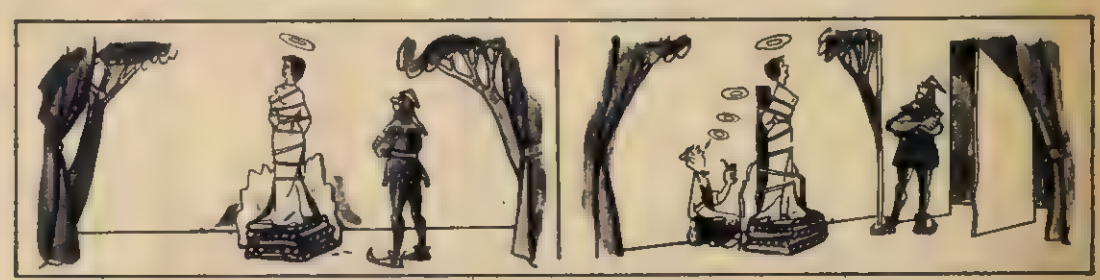

Cînd regizorul are spirit inventiv.

Cine învie morţii...

dialog cu cititorii

ÎN CASTRUL ROMAN DE LA SLĂVENI

„Flacăra" a publicat anul trecut o notiță ilustrată în legătură cu săpăturile arheologice întreprinse pe malul Oltului, la Slăveni (r. Calafat) de către Muzeul Olteniei în colaborare cu Institutul de arheologie al Academiei R. P. Române.

Prin scrisoarea de față vă informez că aceste săpături au continuat sub conducerea prof. universitar D. Tudor, având drept scop scoaterea la lumină a unui mare și important castru roman (secolele II-III e.n.). Ultimele descoperiri sînt : cartea interioară a Pretoriului, curte pavată și cu coloane (vedeți fotografia de sus), și așezarea civică cu vile impunătoare în care locuiau negustorii, familiile militarilor și toți cei ce urmau trupele romane pe teritoriile cucerite. O descoperire interesantă o constituie sistemul de încălzire centrală a unuia din marile vile, așa-numitul *hipocaust* (ardere în partea de jos) de proporții neobișnuit de mari. Acest „calorifer" al vremii respective se baza pe circulația între-un spațiu rămas liber între temelie și duumeaua încăperilor a aerului cald provenit de la un cuptor încălzit din afara casei.

Gh. Popilian
muzeograf principal, Craiova

CENTRALE ELECTRICE ACȚIONATE DE MARE

„În ce măsură sînt utilizate azi resursele de energie ale mărilor și oceanelor ?"

Al. ENESCU
Turnu Măgurele

Răspunde ing. O. NAGY, șef de laborator la Institutul de energetică al Academiei R.P.Române.

Se știe că din cauza atracției Lunii și a Soarelui se produc variații ale nivelului mărilor și oceanelor, ca urmare a rotației zilnice a Pămîntului în jurul axei sale ; aceste variații au un caracter ciclic, ele repetîndu-se la intervale de 6 ore. Fluxul și refluxul — mareele, cum sînt denumite — pot cîpăta la malurile oceanelor valori foarte mari. Mărimea acestor variații depinde nu numai de poziția relativă a Pămîntului, Lunii și Soarelui, ci și de condițiile locale ; în mările interioare, variația nivelului din cauza fluxului și a refluxului este practic neglijabilă (în Marea Neagră, de exemplu, ea nu depășește 10-15 cm), în timp ce pe malurile Oceanului Atlantic această variație ajunge în unele locuri la 10 metri.

Centrale acționate de mare se amenajează în golfuri cu o capacitate mare de acumulare — golfuri care se închid spre mare cu baraje cîteodată lungi de mai mulți kilometri. În corpurile barajelor se instalează și centralele electrice, cu turbine speciale care pot lucra în ambele direcții, utilizînd curentul de apă atît în timpul fluxului cît și în timpul refluxului.

În momentul de față se construiește o asemenea centrală la Rance (Franța), care va avea o putere instalată de 342.000 kW și va produce anual 820 milioane kWh.

Centralele de la Kalaisk și Lumbovsk din U.R.S.S. vor avea o putere asemănătoare.

Aprecierile privind potențialul utilizabil al acestei resurse energetice variază, în limite foarte mari, între 100-2.000 miliarde kWh/an. Energia mareelor nu va putea, totuși, juca un rol prea important în acoperirea necesităților de energie ale lumii, deoarece amenajările respective necesită sume enorme. Contribuția lor la producția de energie electrică pe plan mondial nu va depăși probabil niciodată 1%.

Pentru țara noastră, din cauza variațiilor neînsemnate ale nivelului Mării Negre asemenea centrale nu pot fi luate în considerare.

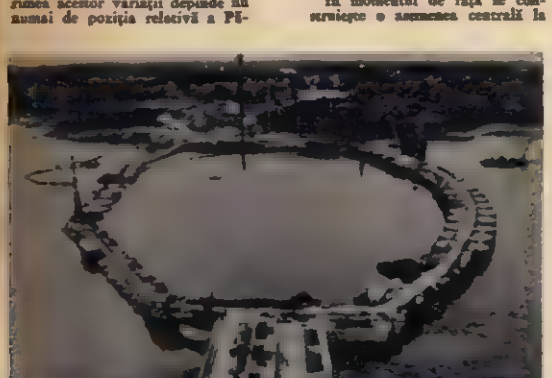

Centrala de la Rance (Franța) ale cărei lucrări sînt într-un stadiu avansat.

DE CÎND MÎNCĂM ZAHĂR

„Ce se știe despre începuturile fabricării zahărului ?"

Ilie IACOBOVICI
Iași

Acum cîteva sute de ani zahărul mai făcea parte dintre medicamentele rare — se vindea în farmacii, cu gramul, pentru presupusa vindecare a unor boli.

Primii cruciați au cunoscut, prin anul 1100, în Siria, trestia de zahăr din sucul căreia se extrăgea „o miere mai dulce decît mierea", dar n-au avut prevederea s-o aducă în Europa. Abia în 1230, după a șasea cruciadă, trestia de zahăr a fost adusă și cultivată în continentul nostru — mai întîi în Sicilia și apoi în Spania. Cu aceste plantații au se îndestula încă nici consumul farmaceutic. După descoperirea Americii, plantații întinse au început a fi amenajate și exploatate acolo, astfel că trestia de zahăr a trecut, încet, de la consumul de farmacie la cel de bucătărie. Zahărul plantațiilor era adus din America în Europa, în stare brută și rafinat, mai întîi cu procedeele primitive cunoscute din Orient și apoi, din 1650, în fabricile instalate în Amsterdam și Dresda. În anul 1747 chimistul Margraf a descoperit în rădăcina unor plante — mai ales a sfeclei —sucul de zahăr, iar în 1798 Achard a inventat procedeul de fabricare a zahărului din sfeclă. Ctiva ani mai tîrziu Europa producea 6.000 de tone de zahăr din sfeclă, pe an, iar în 1899 această producție trecea de o jumătate de milion de tone.

În anul 1962 producția mondială globală de zahăr a fost de circa 51 miliarde tone din care circa 22 miliarde tone din sfeclă.

CEA MAI NORDICĂ GRĂDINĂ BOTANICĂ

„Aș dori să știu care e cea mai nordică grădină botanică din lume ?"

Mioara POPA
Iași

Răspunde ANDREEA DĂNESCU, corector la Grădina botanică din București.

Cea mai nordică grădină botanică din lume se află în Iakutsk (U.R.S.S.), în regiunea ghețarilor veșnici. În acest oraș s-a înființat în 1962 o grădină botanică a cărei suprafață totală este de 584 ha. Grădina botanică din Iakutsk posedă o colecție de peste 4.000 de specii, soiuri și varietăți din cele mai diferite tipuri de plante : pomi fructiferi, plante ornamentale ierboase, arbori și arbuști etc.

Aici oamenii de știință execută numeroase experiențe în vederea introducerii de noi plante în condițiile climatice aspre din tundră și studiază posibilitățile folosirii acestor plante în economie. Savanții cercetează cu atenție flora Iakuției, preocupîndu-se de găsirea și selecționarea unor plante cu importanță decorativă și medicinală din flora sălbatică locală. Observațiile lor vor servi de asemenea la rezolvarea problemelor puse de creșterea spațiilor verzi în extremul nord.

PE SCURT DESPRE HANDBALUL ROMÎNESC

„Doresc să cunosc începuturile handbalului în șapte și evoluția acestui sport în țara noastră".

Petre FALKOS
Chirnogeni, reg. Dobrogea

Răspunde DAN GÎRLEȘTEANU, cronicar sportiv.

Cu toate că întrebarea cititorului nostru se referă la handbalul în 7, vom începe cu fratele său mai mare, handbalul în 11, sport care în țara noastră — ca în toate celelalte țări — are o vechime mai mare. Handbalul în 11 a început să se practice în Germania, Suedia, Danemarca, Cehoslovacia etc. după primul război mondial. În țara noastră, prima întîlnire de handbal, un joc demonstrativ între două echipe de elevi, este consemnată de un ziar din Sibiu, la 3 mai 1922. Federația română de handbal ia ființă de-abia peste 14 ani, în 1936. Debutul internațional al handbaliștilor români coincide cu o înfrîngere din partea echipei Poloniei (3-7 în 1936), continuă cu altele în fața formațiilor Germaniei, Austriei și Elveției și, în sfîrșit, prima victorie : 10-3 cu S.U.A.

Începuturile handbalului feminin în 11 sînt de dată mai recentă. La 26 iunie 1949 echipa noastră susține primul joc internațional la Timișoara, cu reprezentativa R. P. Ungare. Că și băieții, fetele încheie partida de debut cu o înfrîngere : 1-4 (0-2).

Dar, în anii care urmează, atît echipa feminină cît și cea masculină încep să se afirme puternic în handbalul mondial, obținînd succese de prestigiu dintre care amintim cele două titluri de campioane ale lumii cucerite de jucătoarele noastre în 1956 și 1960 la Campionatele mondiale din R. F. Germană și Olanda, precum și locul II ocupat de echipa masculină în 1959, la Campionatul mondial din Austria.

Și acum, despre handbalul „mic" — și în special despre cel masculin.

Handbalul în 7 a început să fie practicat în țara noastră prin anul 1950. În toamna anului 1951 este organizată prima competiție oficială : Cupa Dinamo. Încet, încet, handbalul de sală cunoaște o largă popularitate și începe să-l concureze tot mai mult pe cel de cîmp. Același lucru se întîmplă și în alte țări, unde handbalul în 11 cedează din ce în ce mai mult teren celui în 7.

Ca urmare a condițiilor create mișcării de cultură fizică și sport din țara noastră, competițiile de handbal înregistrează un rapid salt valoric. La 22 februarie 1957, echipa reprezentativă a R. P. Române susține prima confruntare internațională în fața iugoslaviei, la care pierde cu 9-12 (6-6). De atunci și pînă la finala celei de-a cincea ediții a Campionatului mondial, echipa R. P. Române a participat la 50 de întîlniri internaționale cîștigînd 32 de partide, pierzînd 14 și terminînd la egalitate 4 meciuri. Pentru amatorii de statistică : în toate aceste întreceri jucătorii noștri au înscris 803 puncte și au primit 640.

În palmaresul marilor victorii ale echipei reprezentative de handbal masculin în 7, la loc de cinste se situează cele două participări la ultimele ediții ale campionatului mondial : R. F. Germană 1961 și R. S. Cehoslovacă 1964, unde — de fiecare dată — jucătorii noștri s-au dovedit cei mai buni din lume, cucerind titlul de campioni mondiali. La ultima ediție, după cum se știe, echipa R. P. Române a susținut șase partide — toate încheiate cu victorii. Să mai amintim și titlul mondial cucerit de echipa feminină în 1962 la București, precum și Cupa campionilor Europei, cucerită anul acesta de fetele de la Rapid, în finala de la Bratislava.

Așadar, recapitulînd, să reamintim că din 1956 și pînă în prezent handbalul românesc a cucerit — la campionatele mondiale de 11 și 7, feminine și masculine — 5 medalii de aur.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Gaby Mălai, elevă, București, str. Maior Sonțu 6, rn. 30 Decembrie : ilustrate ; Marian Dobrescu, student, București, Splaiul Independenței 290, bloc B, camera 11, rn. 16 Februarie : cinema, ilustrate ; Rodica Constantinescu, elevă, Ploiești, str. Rahovei 10 : ilustrate ; Katalin Toth, elevă, Timișoara IV, str. Gh. Șincai 2 : ilustrate ; Monica Guinea, elevă, Timișoara II, str. Mihai Viteazu 30 : teme diverse ; Florin Voicu, electrician, Lupeni, str. Farador 14 : literatură, muzică, film ; Daniel Bogdan, elev, Focșani, str. Karl Marx 20 : ilustrate ; Liliana Ioanț, elevă, Moinești, str. Tudor Vladimirescu 309, reg. Bacău : ilustrate ; Amalia Bean, elevă, Turda, str. Barbu Lăutaru 34 A : literatură, teatru, filatelie, ilustrate ; Elena Pană, studentă, Institutul politehnic, Galați, str. Română 128 : ilustrate ; Jerzy Jedrysik, studentă, Poznan — Dozynkowa 9/B, R. P. Polonă : turism, sport, muzică, filatelie, ilustrate ; Marzee Darota, Chorzow II, ul. Styczyaskiego 12/m. 10, R. P. Polonă : muzică, cinema, filatelie (în polonă, germană, rusă) ; Barbara Pojak, elevă, Chorzow — 6, ul. Chodkicwicza 8/13, Woj Katowicw, lat. 17, R. P. Polonă : filatelie, ilustrate (în polonă, rusă, germană) ; Aurelian Androneschescu și Petre Stoicoi, farmaciști, Hunedoara, bloc 212 ap. 44 sc. C : teatru, ilustrate, cinema ; Mișu Cuircium, lăcătuș, Hunedoara, str. I. Creangă, bloc T, sc. B, ap. 17, cam. 2 : teme diverse, ilustrate ; Niculescu Petru Ioan, student, căsuța poștală 143, București 1 : ilustrate ; Lazăr Ioan, funcționar C.F.R., Medgidia, Fabrica de ciment, bloc II, ap. 15 : teme diverse ; Nelu Trîncă, lăcătuș mecanic C.M.1, ap. 2, Hunedoara : teme diverse ; Virgil Stoian, lăcătuș mecanic, Ghelar, reg. Hunedoara, Colonia de Sus 210, nr. 1, ap. 1 : ilustrate, literatură, film, muzică ușoară.

POȘTA NOASTRĂ

CALUL ALB ȘI POVESTEA LUI...

„Întrucît am auzit că nu toți caii albi se nasc... albi, aș dori să cunosc explicația științifică a acestui fenomen".

Gr. BOTEZ
Suceava

Răspunde dr. S. NICOLICIN, de la Consiliul Superior al Agriculturii.

Culoarea cailor, ca și a tuturor animalelor, este dată de pigmentul din firele de păr care acoperă corpul. Cînd tot părul de pe corp este lipsit de pigment, el are o culoare albă și tot corpul animalului va fi de culoare albă. De obicei, caii albi nu se nasc cu această culoare, la naștere ei avînd culoare neagră înspicată cu fire albe. Cu timpul, prin năpîrlirile care se produc în cursul anilor, ei se deschid tot mai mult la culoare, căpătînd așa-numita culoare vînătă, iar pînă la urmă devenind albi.

Caii albi nu trebuie confundați cu caii albinoși, la care pigmentul lipsește cu desăvîrșire, nu numai din firele de păr, ci și din piele. Caii albinoși sînt foarte rari, ei se nasc fără pigment, au copitele albe, botul roz, ochii roșii și, ca toate animalele albinoase, suportă greu lumina solară. Avînd ochii roșii, adică irisul fără pigment, ei suferă la lumină și din această cauză au ochii în permanență iritați.

Culoarea albă, normală, este mai des întîlnită la caii de rasă arabă, însă provine, cele mai deseori, din culoarea vînătă, care se decolorează pe măsură ce calul înaintează în vîrstă, astfel că la 8-10 ani, culoarea corpului este complet albă, de diferite nuanțe : alb mat, alb lucios, alb murdar, alb de nuanța porțelanului. La acești cai însă, deși părul este alb, pielea este colorată, la fel și copitele, care au culoarea cenușie închisă sau neagră. Botul și genele sînt negre.

În afară de caii de culoare albă, proveniți din caii vineți prin decolorare, și afară de albinoși, născuți fără pigment, există și cai albi din naștere, care n-au fost niciodată vineți, însă aceste cazuri sînt foarte rare. Ele se întîlnesc uneori la caii din rasa arabă, precum și la o rasă de cai din R.S. Cehoslovacă, formată pe baza unei rase locale din Boemia, care s-a încrucișat cu cai de rasă spaniolă — rasa Kladruby. La noi în țară întîlnim culoarea albă la caii din rasa arabă și rasa lipițană, însă în general provenită din culoarea vînătă.

M. SUDITU, Fîntînele, rn. Mizil. Răspunzînd cererii dv am publicat în nr. 18 un reportaj de la Combinatul chimic din Craiova. V-a plăcut ? Adresa Librăriei Cartea prin poștă este str. Biserica Enei 16, rn. 30 Decembrie, București, iar cea a Institutului de chimie „Petru Poni" din Iași este Aleea Ghica Vodă 4 A — Iași.

În ce privește Vaticanul, acesta nu este un stat în accepțiunea obișnuită a cuvîntului și, ca atare, nu se poate vorbi de un popor al Vaticanului. Cu atît mai puțin, deci, despre vreo activitate industrială. Există însă o activitate financiară puternică, statul papal avînd atît o instituție bancară proprie cît și participații multiple la întreprinderi și combinații financiare de tot soiul în Italia și peste granițele acestei țări. Vaticanul, sediul papalității, conducerea supremă a bisericii catolice, este din punct de vedere teritorial doar un complex de palate, biserici, capele etc., aflate în mijlocul Romei. Vaticanul deține mari comori de artă plastică și arhitecturală și o bibliotecă celebră, cu numeroase piese unice în lume. El este reședința permanentă a papilor din secolul al XIV-lea. Prima bazilică la Vatican a fost însă ridicată de împăratul Constantin, cu multe secole înainte, pe locul unde împăratul Caligula instalase un circ în care, conform legendei, ar fi fost martirizați mulți dintre primii adepți ai creștinismului.

PAUL SUNCEANU, Slatina. Adresați-vă revistei „Filatelia" din București, rn. 30 Decembrie, str. Biserica Enei 16

ȘTEFANIA PROTOPOPESCU, Slatina. Vă mulțumim pentru aprecieri. Ne vom strădui să ne îmbunătățim permanent conținutul și forma de prezentare.

SANDU NICOLAE, Titu. Sperăm că ați primit, prin poștă, plicul pe care vi l-am trimis, astfel că acum nu vă mai lipsește nimic. Adresa — cînd vă va veni rîndul. Despre viața și opera marilor noștri pictori am publicat și vom mai publica.

NICOLAE AVRAM, Abrud. Așa cum s-a publicat, cultivarea atrotabakului se află încă în fază experimentală ; deci nu vă putem spune dacă el va lua sau nu locul tutunului obișnuit. În orice caz nu se poate încă vorbi de introducerea lui în comerț. Bineînțeles că nu va putea fi folosit decît cu avizul medicului, deoarece există persoane cărora, din punct de vedere medical, atropina le poate fi contraindicată.

IOAN KOVÁCS, Făgăraș. Despre tutun s-au scris multe lucruri și în multe locuri, inclusiv în revista noastră. Pe scurt putem aminti că încă la debarcarea sa în „noul continent", în 1492, Cristofor Columb a întîlnit la nou-descoperiții pe care i-a luat drept indieni, obiceiul aspirării fumului unei plante pe atunci încă necunoscută europenilor — tutunul. Dar răspîndirea tutunului nu a început în Europa decît pe la 1560, cînd el a fost introdus la curtea Franței. Fumatul sau prizatul tabacului au cunoscut perioade de cruntă persecuție — dar pînă la urmă s-a răspîndit în toate țările lumii.

Adresa — cînd vă va veni rîndul.

ANA LUKASOVA, Praga. Vă mulțumim în numele nostru și al corespondentului nostru Aorel Dima din Tulcea pentru amabilitatea cu care v-ați oferit să-l ajutați în întreținerea magnetofonului său „Tesla". I-am comunicat adresa dv.

CONSTANTIN I. GĂLBENUȘ, Timpeni, rn. Slatina. Adresați-vă revistelor respective deoarece organele de difuzare a presei în nici un caz nu posedă numere din anul trecut. Datele ce ni le cereți cu privire la Grecia antică și la Egiptul antic sînt incluse în manualele școlare de istorie antică.

EKA BOSCOVICI, Balș. Felul în care ți-ai petrecut vacanța arată că ai preocupări serioase, cu atît mai lăudabile cu cît îți ajuți și mama în treburile gospodărești. Scrie-ne ce te-ar mai interesa pe tărîm literar și artistic și ne vom strădui să te ajutăm prin toate mijloacele care ne stau la dispoziție.

MAI MULTOR CITITORI CARE SE PLÎNG CĂ CEI CĂRORA LE TRIMIT CĂRȚI POȘTALE ILUSTRATE NU LE RĂSPUND. După cum am mai arătat, nu avem nici un fel de mijloace prin care să obligăm pe acei care-și publică adresa în rubrica noastră „Cititorii către cititori" să fie cel puțin politicoși și să răspundă atunci cînd li se scrie.

MILTIADE NISTORESCU, Caracal ; RODICA JENESCU, Bacău ; SILVIA MIHALCEA, Iași ; MARTA BODNAR, Rădăuți ; CECILIA ANASTASIE, Balș. Așa cum am mai anunțat, nu publicăm adresele artiștilor de peste hotare. În ce privește artiștii romîni de care întrebați le puteți scrie pe adresele teatrelor la care activează.

DORINA BURLEAN, Bocșa. Nu există o asemenea facultate, ci doar o secție în cadrul Facultății de comerț. Pentru toate lămuririle cel mai bine este să vă adresați Institutului de științe economice „V. I. Lenin" din București, Piața M. Eminescu nr. 6, raionul 30 Decembrie, sau Ministerului Comerțului Exterior, bd. Republicii 14, București.

V. SILVIAN

I. Tăianu, Brașov ; Gh. Rumega, Pecia Nou ; Dan Vintilă, Mediaș ; Ion Cazacu, Suceava ; Radu Comtea, Toplița — vi se va răspunde prin poștă.

1) 3+2 tuburi electronice
2) Schimbător de lungimi de unde sistem claviatură
3) 3 game de unde (UL, UM, US)
4) Indicator optic de acord
5) Difuzor circular de 2, 5 V A
6) Tensiuni de alimentare : 110 v, 120 v și 220 v
7) Dimensiuni : 516x285x310 mm
7) Greutatea : 12 kg

SELECT

Un produs al uzinelor Electronica

pentru dimineţile de vară

Fotografiile alăturate vă sugerează linia modernă a rochiei de vară, aşa cum o anunţă creaţiile Fabricii de confecţii şi tricotaje – Bucureşti. Precum se vede, rochia 1964 e foarte simplă, în general fără mîneci, cu fusta dreaptă sau uşor evazată, de preferinţă cu un mic decolteu rotund. Tăiată în talie sau nu, ea se poartă cu un cordon înnodat lejer care precizează talia şi foloseşte un mic paspoal la decolteu şi mîneci. Materialele preferate sînt (aşa cum ne indică aceste cîteva modele) cotonul satinat şi poplinul imprimat în tonuri discrete, fine. Marile imprimeuri florale au dispărut, în locul lor purtîndu-se desenele geometrice sau imprimeurile cu desene vagi, topite în culoare. Pălăria de pai a reintrat pe deplin în drepturi : ferindu-ne de agresivitatea razelor solare, ea completează totodată în mod elegant ţinuta vestimentară.

Fotografii de Elena GHEŢĂ

FOTOCRONICA

FLACĂRII

1 Formația folclorică a studenților romîni, care a participat la Festivalul de folclor al asociațiilor studențești din țările balcanice și din regiunea Mediteranei răsăritene, desfășurat la Levadia (Grecia), a obținut un frumos succes.

2 În Comisia a III-a a Conferinței pentru comerț și dezvoltare de la Geneva a fost adoptată prima hotărîre de fond din cadrul conferinței. Este vorba de propunerea inițiată de delegația romînă, căreia i s-au alăturat în calitate de coautori Indonezia, R.A.U. și Tanganyika, propunere care se referă la livrarea de echipament industrial pe credit rambursabil prin cote-părți din producția obținută cu ajutorul acestuia sau prin alte produse de export ale statelor în curs de dezvoltare. În fotografie : aspect din timpul lucrărilor uneia din comisiile Conferinței pentru comerț și dezvoltare de la Geneva.

3 Datorită unei surpări de teren, muntele Darivorz din Tadjikistan s-a dizlocat și, prăbușindu-se, a barat rîul Zeravșan, formînd un lac. Prin crearea unui canal artificial, apele lacului care amenințau să inunde orașul Samarkand și alte suprafețe de teren au început să scadă. În fotografie : lucrările de construcție a canalului.

4 În cadrul „Anului bunei sănătăți", locuitorii capitalei finlandeze au pornit într-o plimbare în masă la aer liber, în frunte cu primarul orașului și cu alte personalități. În această campanie, Helsinki a chemat la întrecere alte șase orașe finlandeze.

5 Aspect din timpul primei curse a mezoscafului construit de Jacques Piccard pentru plimbări turistice în adîncurile lacului Leman. În dreptul fiecărui fotoliu — mobil — se află ferăstruici care permit să se vadă flora și fauna lacului.

6 După ce au efectuat timp de mai multe zile un marș spre Montevideo pentru a prezenta Parlamentului cererile lor cu privire la efectuarea unei reforme agrare eficiente, delegații țăranilor din regiunile de nord ale Uruguayului nu și-au putut atinge scopul, fiind împiedicați să pătrundă în incinta Parlamentului. Pentru a împrăștia pe țăranii care au rămas în fața clădirii zi și noapte, poliția a deschis focul ucigînd cîțiva dintre ei.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie.
Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10— int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPĂRUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA : Ion Vulpescu.

41.505

O mare varietate de țesături imprimate din relon, mătase și bumbac – în modele și culori moderne – vă oferă magazinele în

LUNA MAI – LUNA IMPRIMEURILOR

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

21

EMINESCU ÎN GRAFICĂ

ATENȚIE! MEDICAMENTE!

ASEDIAȚI ÎN JUNGLĂ

Anul XIII nr. 21 (469) — 23 mai 1964

CARNETUL FLACĂRII

DESPRE „SENZAȚIONAL"

de AUREL BARANGA

Termenul are accepții diferite variind cu geografia și epoca. „Senzațional" — citeam deunăzi într-o revistă ilustrată străină — e ceea ce scandalizează imaginația cititorului, busculîndu-i psihologia". Se poate. Dar mai există un senzațional, pe care-l prefer, al faptelor aparent mărunte, anodine, cotidiene, dar purtînd o puternică încărcătură de inedit, de surprinzător și de patetic. Ziarele noastre comunică zilnic întîmplări redactate laconic. În douăzeci și patru de sate din regiunea Bacău au fost instalate în ultima lună cinematografe utilate cu aparatură de ultim tip, fabricată în Romînia. Acolo unde acum 20 de ani oamenii adormeau o dată cu găinile, fiindcă la lăsarea întunericului nu se aprindea niciun opaiț, rulează astăzi „Hamlet", într-o prăznuirea împlinirii a patru sute de ani de la nașterea marelui Will. Senzațional. Echipa de teatru a Căminului cultural Deleni, raionul Vaslui, a prezentat în premieră piesa „S-a furat un mire", într-o interpretare demnă de orice teatru profesionist cu tradiție. Senzațional. În cadrul Centrului școlar agricol Poarta Albă, învață o mie de elevi arta agriculturii și a creșterii vitelor, după o programă analitică superioară și în condiții pe care niciun poet cu o imaginație prodigioasă de odinioară nu le putea sau nu cuteza să și le închipuie. Senzațional. În regiunea Iași în cadrul Spartachiadei republicane au participat — rețineți bine cifra — peste o sută patruzeci de mii de tineri și care s-au întrecut în competiții sportive de amploare. Senzațional. La Aninoasa, în mină, echipe de tineret au luat inițiativa înfrumusețării galeriilor. „Frumosul cotidian" pătrunde în subteran, acolo unde pînă acum douăzeci de ani colcăiau „viermii pămîntului". Electricitatea, curățenia, ordinea, varul, fac munca în abataj plăcută și spornică. Senzațional. La uzinele de produse sodice „Ocna Mureș" muncitorii și tehnicienii au realizat o sută unsprezece inovații care au îmbunătățit procesul de producție, decurgînd din efortul lor inspirat și creator economii de trei milioane de lei. Senzațional. Duminica trecută două mii de oameni din Turda au admirat timp de patru ore programul artistic prezentat de muncitorii de la „Industria sîrmei". Dansuri populare, orchestre de muzică ușoară, soliști vocali buni să fie prezentați și la programul de „varietăți" al televiziunii. Senzațional. La clubul sindicatului de la Șantierele navale din Oltenița s-au deschis deunăzi două expoziții: „Șantierele văzute de membrii cercului de artă plastică" și „Șantierele Oltenița în obiectivul fotografic", amîndouă manifestările aparținînd pictorilor și fotografilor amatori locali. Senzațional.

Și registrul acestui „senzațional" ar putea fi continuat fiindcă nu e vorba de un „senzațional" care „scandalizează imaginația și busculează psihologia", ci de marele senzațional firesc — și aici intervine paradoxul — de senzaționalul care cu fiecare zi devine tot mai obișnuit și mai întîlnit la fiecare pas.

Termenul și-a schimbat semnificația. Senzaționalul a devenit fapt divers. Și nu e la mijloc nimic senzațional. Viața.

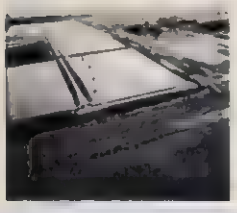

COPERTA NOASTRĂ

Plantație de orez în cîmpia Bărăganului, fotografiată din elicopter.

Fotografie de S. STEINER

Calitatea orezului se obține nu numai după solul respectiv, ci și după puritatea boabelor.

BELLARDONE pe malul Dunării

E cunoscut și-i apreciat în multe țări din lume. Îl cheamă Bellardone. Mai are o sumedenie de frați : Krasnodar, Pierrot, Nano-Vialone, Agostano, Maratelli, Banloc.

Noi, rominii, îl apreciem pe Bellardone, în mod special, cînd îl consumăm sub formă de pilaf. Femeile care vor să-și spoarească frumusețea țin la Bellardone pentru că el constituie materia primă pentru pudra cea mai fină.

Așadar, este vorba despre orez.

Pe scara agriculturii mondiale planta aceasta ocupă o suprafață aproape egală cu a porumbului. Desigur, aceasta are o explicație pe deplin întemeiată : valoarea nutritivă a orezului e deosebit de mare. Un kilogram de orez egalează, din acest punct de vedere, 3 kg carne de vacă sau 7 litri de lapte ori 1,5 kg de pîine. Bineînțeles că orezul își valorifică unitățile nutritive cel mai bine în combinație cu alte produse agroalimentare.

La noi există o oarecare tradiție în cultivarea orezului. În trecut nu s-a făcut pe o scară largă, deoarece amenajarea terenurilor pentru orezării, lucrare fundamentală, era o muncă deosebit de grea : se făcea cu sapa. La ora actuală amenajarea orezăriilor se face însă mecanizat, cu buldozere și screpere.

În ultimii ani, datorită cercetărilor științifice, a asigurării bazei tehnico-materiale, orezăriile au cucerit terenuri tot mai întinse. Și ceea ce e important e faptul că ele nu iau din pămîntul destinat cerealelor. Se nasc acolo unde era împărăția broaștelor și a țînțarilor, în locurile inundabile — cum sînt luncile Dunării și ale unor rîuri.

Deci, într-un fel, orezul dă valoare anumitor pămînturi. Un doctor italian, evidențiind importanța orezului în valorificarea terenurilor sărăturoase și mlăștinoase, spune : „Il rizo è l'oro dei salini e dei palustri". (Orezul este aurul sărăturilor și al mlaștinilor).

Dat fiind că planta aceasta pretențioasă are cerințe biologice deosebite, ea face casă bună numai acolo unde — în perioada vegetației — are din belșug trei lucruri : apă, lumină și căldură.

TOATĂ VIAȚA CU PICIOARELE-N APĂ ȘI CAPUL ÎN SOARE

La gospodăria agricolă colectivă „8 Martie" din comuna Chirnogi, raionul Oltenița, cultivarea orezului are un stagiu de două decenii. Producții mari — de peste 5.000 kg la hectar — au fost realizate abia în ultimii 2-3 ani (în 1980 gospodăria a obținut pentru producții mari de orez premiul II pe țară).

Vrînd să-l cunoaștem pe Bellardone mai îndeaproape, am

George CIUDAN

(Continuare în pag. 21)

Orezăria gospodăriei agricole colective „8 Martie" din Chirnogi. Vedere parțială.

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

REGIUNEA PLOIEȘTI

Rafinăria Ploiești-Nord. Instalația de rectificare a benzinei.

EMINESCU în grafică

de Paul CONSTANTIN

Dacă ilustrarea textului literar este, în general, un proces foarte ingag, de mare răspundere artistică, interpretarea plastică a imaginii poetice pune probleme deosebit de spinoase : cu atît mai dificile cu cît acest mod de expresie este mai înaripat de fantezie şi, totodată, mai sintetic, mai bogat în semnificaţii, uneori pînă la saturaţie, ca în versurile celui mai mare poet al rominilor.

Adăugînd la aceste dificultăţi şi condiţiile din trecut, foarte neprielnice dezvoltării ilustraţiei de carte, ca gen, este explicabil de ce ediţiile ilustrate ale operei lui Eminescu au fost rarisime şi fără însemnătate artistică înaintea primului război mondial ; deci timp de vreo treizeci de ani după moartea poetului.

Deşi în pictura românească se afirmaseră artişti ca Grigorescu, Andreescu sau Luchian, în grafică Iser, Ressu sau Şirato, totuşi poeziile lui Eminescu nu-şi găsiseră încă ilustratorii.

Ediţiile ilustrate ale operei lui Eminescu au fost destul de puţine chiar şi între cele două războaie mondiale. Iar o bună parte dintre artiştii care au ilustrat versurile lui Eminescu înainte de eliberarea ţării, deşi destul de dotaţi, nu au putut pătrunde profunzimea ideilor, nu au vibrat la fantezia marelui poet. Ei s-au limitat la traducerea ad litteram a naraţiunii în plastică, într-o concepţie fals romantică, fie ca A. Murnu — în spiritul ilustratorilor germani de basme din secolul al XIX-lea — fie ca Al. Poitevin Schelety, pe linia celor francezi. În ediţia bibliofilă a poeziilor lui Eminescu, tipărită la Bucureşti în 1929 de Editura Naţionala Ciornei cu 12 acuarele facsimile şi desene de A. Murnu, în pofida prezentării grafice îngrijite şi a unor desene de calitate, ilustraţiile-planşe traduc într-o viziune plată, convenţională, mai mult cuvintele decît ideile poetului. Aşa, de pildă, acuarela făcută pentru poezia „Venere şi madonă", alătură, neutru, strict expozitiv, imaginea Venerei din Milo şi cea a Giocondei de Leonardo.

De altfel, această viziune plată a poeziei eminesciene o întîlnim şi la alţi artişti ai vremii, printre care şi A. Bordenache, autor al gravurilor unei alte ediţii bibliofile, foarte bogat ilustrată, tipărită în condiţii tehnice deosebite de „Cartea Românească" în 1944. Acesta, de pildă, introduce în ilustraţia la poezia „O, mamă, dulce mamă" o copie, direct fotografică, a portretului mamei poetului.

O anume depăşire a acestui nivel l-au marcat similigravurile pictorului A. Brătescu-Voineşti tipărite în volumul editat de Editura Ramuri, din Craiova, în 1930. Artistul a încercat o aprofundare a spiritului eminescian, într-o viziune mai aproape de

(Continuare în pag. 6)

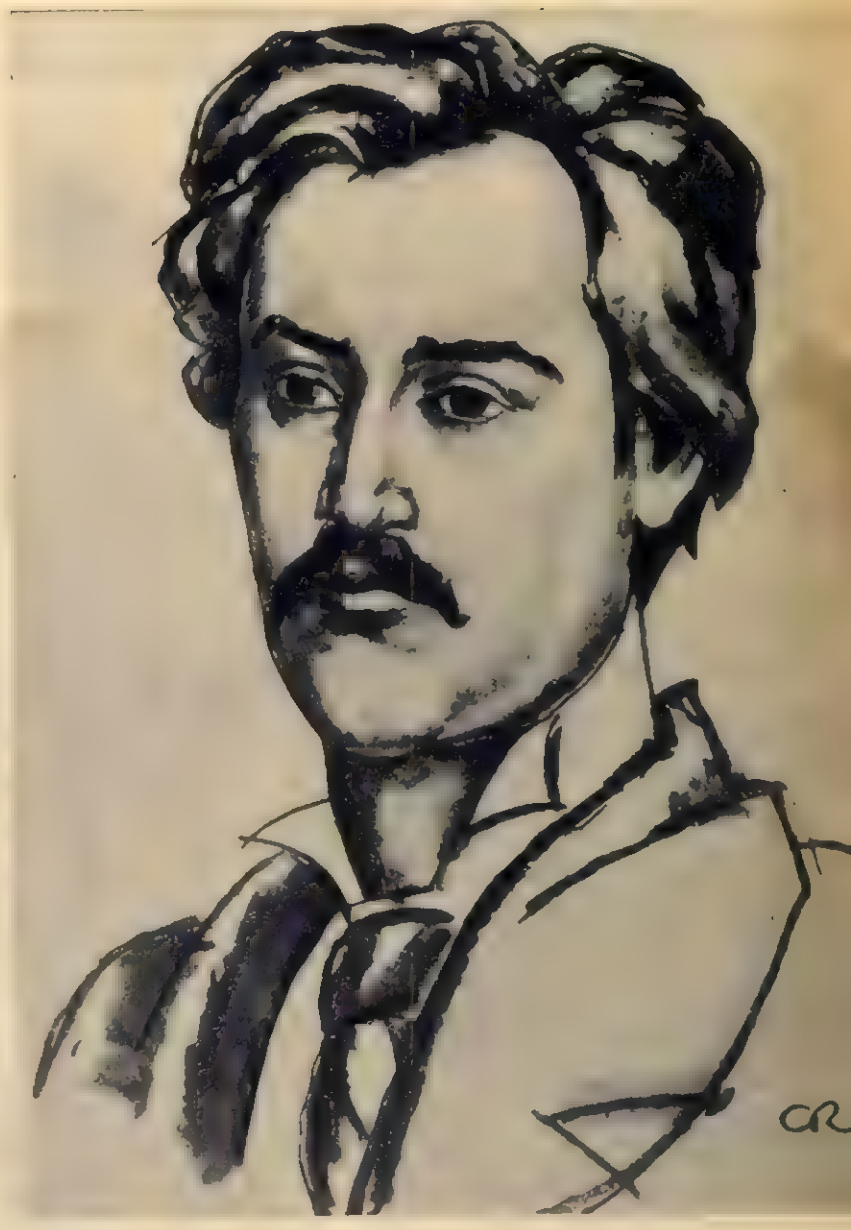

Camil RESSU
Portretul lui Mihail Eminescu

Gheorghe LABIN
Ilustrație la „Ce e amorul"

specificul românesc, deși în gravuri răzbat și înfiorări clasice și înfiorări prerafaelite.

Mai deosebit în istoria ilustrării poeziilor lui Eminescu, dinaintea eliberării țării noastre, este volumul publicat în 1939 — cu prilejul împlinirii a cincizeci de ani de la moartea poetului — de Municipiul București, lucrare la care au colaborat cu ilustrații, frontispicii și vignete: Camil Ressu, Jean Al. Steriadi, Al. Poitevin Schelety, Gh. Labin, G. Zlotescu și A. Ceglakof. Unele din aceste ilustrații, cum sînt planșele în culoare ale lui Ressu pentru „Luceafărul" și pentru „Făt-Frumos din tei", cele ale lui Steriadi pentru poeziile „Singurătate" și „Pe același drum", frontispiciile în peniță ale lui Labin pentru poeziile „Ce e amorul?" și „Scrisoarea a IV-a" sau cele ale lui Zlotescu pentru poeziile „Cu mîne zilele-ți adaugi" și „S-a dus amorul", se apropie de sensibilitatea și bogăția de idei a versurilor.

La un nivel mai înalt de înțelegere a spiritului eminescian stau și gravurile în lemn, datorite lui Th. Kiriacof Suruceanu, ilustrații la volumul de poezii publicat la Iași în 1943 de Editura Cartea Moldovei. Deși pe linia unui romantism întîrziat, exprimat în forme ce trădează și influențele secesionismului german, Kiriacof izbutește, în unele ilustrații, să transmită fiorul versurilor într-un mod mai contemporan; mai ales cele pentru poeziile: „Înger și demon", „Melancolie", „Scrisoarea I-a" sau „Luceafărul".

O nouă perioadă în istoria ilustrațiilor la opera lui Eminescu începe după eliberarea țării noastre. Concomitent cu dezvoltarea criticii eminesciene, cu schimbarea întregii mentalități, în funcție de ridicarea generală a nivelului cultural, în anii statului de democrație populară s-a produs și o impetuoasă dezvoltare a ilustrației de carte.

În amplul proces de naștere și dezvoltare a unui nou tip de cultură și artă, desfășurat la noi în ultimii 15-20 de ani, ilustrația nu a mai fost înțeleasă doar ca un adjuvant ornamental al cărții, ci ca o creație de sine stătătoare, avînd ca funcție să lărgească, prin desen și culoare, posibilitatea de comunicare a textului literar.

În anul 1950, cu prilejul împlinirii a o sută de ani de la nașterea poetului, au apărut mai multe lucrări din opera lui Eminescu. Așa a fost, cea mai amplă, o nouă ediție bibliofilă a poeziilor cu o prezentare de Mihai Beniuc și ilustrații colorate de Jules Perahim — publicată de Editura de stat — sau „Făt-Frumos din lacrimă" ilustrat în culori de Florica Cordescu și „Călin nebunul" ilustrat tot în culori de Perahim, ambele în Editura tineretului.

Deși aceste lucrări marcau doar începutul unei noi viziuni în ilustrația eminesciană, se deosebeau totuși, hotărît, de cele dinainte, printr-o mai mare sensibilitate și îndrăzneală a fanteziei, apropiindu-se astfel de spiritul poetului. Desenul în alb pe albastru — Făt-Frumos călare — și imaginea lui Făt-Frumos pe stîncă, proiectat pe vestitatea verde-albastră a mării, din ilustrațiile la „Făt-Frumos din lacrimă" de Florica Cordescu sau scena evocînd pe cei „Trei ficiori voinici de frunte ca trei șoimi voinici de munte / viu în zale îmbrăcați, pe cai negri-încălecați" — de pe coperta la „Călin nebunul" și ilustrația ce-l reprezintă pe Călin cu spada scoasă, în fața castelului — de Perahim — sînt nu numai pline de fantezie, elan și atmosferă poetică, dar de o acuitate a expresiei, specifice gîndirii artistice contemporane.

În anii următori Editura tineretului a publicat o serie de volume ilustrate din opera lui Eminescu: în 1953 o nouă ediție „Făt-Frumos din lacrimă", ilustrată de Al. Alexe, în 1955 un volum de poezii alese (Biblioteca școlarului) ilustrat de Maria Constantin și „Somnoroase păsărele", cu ilustrații în culori de Ligia Macovei; iar în 1958, a treia ediție „Făt-Frumos din lacrimă", cu ilustrații colorate, de mare expresivitate și fantezie, datorite Marcelei Cordescu. „Somnoroase păsărele" a mai fost ilustrată și de talentatul acuarelist Gh. Juster, într-un volum publicat în 1956 de Editura în limbi străine.

Multe din aceste ilustrații vădesc o înțelegere și o interpretare nouă, modernă, a creației eminesciene, fără să se îndepărteze însă de la autenticitatea sentimentelor și ideilor marelui poet. Dimpotrivă, poziția lui Eminescu, înaintată față de epoca sa, întreaga putere a creației sale, încep abia azi să fie profund pătrunse în desen și culoare.

Printre ultimele volume, mai ample, ilustrate, ale poeziilor lui Eminescu, se află cel intitulat „Luceafărul", publicat în 1961 de Editura pentru literatură, cu desene în alb-negru de Angi Petrescu-Tipărescu, și altul, „Poezii", ecos în același an de Editura tineretului, ilustrat în culori de Perahim.

Acest din urmă volum are o însemnătate specială în istoria ilustrării operei lui Eminescu. Realizate în alb-negru și o culoare, ce diferă în funcție de conținut, imaginile inspirate lui Perahim de poeziile lui Eminescu sînt sintetic concepute, relevînd cu mare putere de evocare semnificațiile textului. Valoarea concepției artistului stă înainte de toate, în felul cum adecvează ideea plastică, modernă, poeziei eminesciene. Fantezia și îndrăzneala cu care Perahim exagerează caracteristicile, creînd într-o nouă mentalitate plastică polifonia universului poeziei eminesciene, diferă de la o operă la alta. Păstrîndu-și unitatea stilistică personală, pe întregul portativ eminescian — de la liric la satiric — Perahim izbutește să accentueze cele mai semnificative părți ale textului. În ansamblu, cu această serie de ilustrații, artistul a încercat o adevărată reconsiderare, în plastică, a poeziei eminesciene în spiritul zilelor noastre.

Anul acesta, împlinindu-se șaptezeci și cinci de ani de la moartea poetului, Editura pentru literatură publică o nouă ediție bibliofilă, în admirabile condiții tehnice și artistice, cu desene în peniță de Ligia Macovei (volumul se află la data acestui articol, în curs de tipărire). Artista, o veche și pasionată interpretă a poeziei românești — a ilustrat versuri de Eminescu, Arghezi, Geo Bogza, Miron Radu Paraschivescu, Breslașu, Tulbure, Nina Cassian etc. — sau a celei universale — Desnos, Salvatore Quasimodo, Garcia Lorca, Lermontov etc. — atinge acum, prin arabescul desenelor de o deosebită finețe și putere de evocare, o treaptă calitativ nouă, în ilustrarea operei eminesciene.

Jean STERIADI
Ilustrație la „Singurătate"

Jules PERAHIM
Coperta la „Călin nebunul"

Florica CORDESCU
Ilustrație la „Făt-Frumos din lacrimă"

Marcela CORDESCU
Ilustrație la „Făt-Frumos din lacrimă"

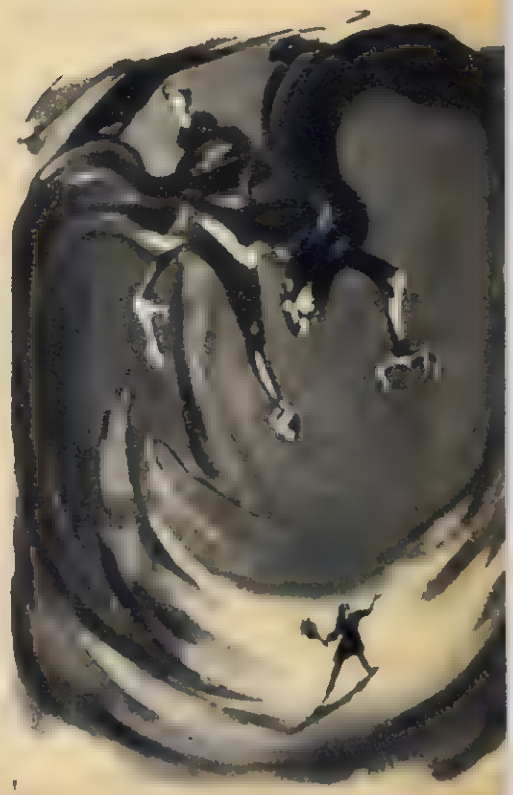

Jules PERAHIM
Ilustrație la „Crăiasa din poveste"

Angi PETRESCU-TIPĂRESCU
Ilustrație la „Făt-Frumos din tei"

Th. Kiriacoț
BURUCEANU
Ilustrație la
„Înger și demon"

- Şi în acest caz abuzul dăunează...
- „Autotratarea", o plagă modernă.
- Remedii care îmbolnăvesc.
- Ce este patologia terapeutică?
- Obişnuinţa cu medicamente nu este o a doua natură.
- Război şi pace în lumea preparatelor farmaceutice.

atenţie! MEDICAMENTE!

O regulă de aur: întrebaţi mai întîi medicul.

Medicina cunoaște în prezent „epoca de aur" a terapeuticii; nicicînd ea n-a dispus de un arsenal mai bogat în medicamente ca în zilele noastre. După ultimele statistici internaționale sînt cunoscute astăzi în industria farmaceutică peste 650.000 de produse medicamentoase de sinteză și peste 30.000 de compuși naturali. Un labirint în care e ușor să te pierzi...

În țările capitaliste, din cauza sistemului de consultații cu plată, adesea inaccesibile omului de rînd, s-a ajuns la situația paradoxală în care pacientul, transformat ad-hoc în medic, se tratează singur. În Franța, de pildă, se consumă peste 400 de tone de medicamente pe zi, dar numai o mică parte din acestea sînt prescrise de medici.

În țara noastră datorită dezvoltării continue a industriei farmaceutice — care oglindește preocuparea statului pentru sănătatea oamenilor muncii — medicamentele, vîndute la un preț redus, au ajuns la îndemîna tuturor. O

statistică arată că în 1958 consumul de medicamente pe cap de locuitor era de circa șapte ori mai mare ca în 1949. Aceste cifre arată, desigur, o ridicare a nivelului sanitar al populației. Există însă și un alt aspect al acestei accesibilități a medicamentelor (și problema se pune, bineînțeles, nu numai la noi); ne referim la folosirea lor abuzivă și necorectă, cu urmări cîteodată din cele mai grave.

Ideea generală că medicamentele vindecă nu este întocmai exactă. Mai precis, nu este completă.

O „MASCĂ" ÎNȘELĂTOARE

Paracelsus spunea încă acum 400 de ani: „Toate substanțele sînt otrăvitoare; numai doza face ca o substanță să nu fie otrăvitoare". Trebuie într-adevăr să ținem seama de faptul că **orice medicament este o substanță străină care, introdusă în organism, poate produce nu numai vindecarea bolii, ci și efecte contrare.** Orice medicament comportă ceea ce medicii numesc „riscul terapeutic"; de aceea, chiar cel mai anodin medicament se poate dovedi nociv dacă este luat fără indicații din partea doctorului.

Fiecare bolnav își are individualitatea sa, felul său personal de reacție; unele medicamente care în aceeași boală sînt salutare unuia, pot fi defavorabile altuia.

Medicamentele luate fără prescripție medicală pot „masca" adesea simptomele bolii grave care numai tratată în mod științific ar putea fi vindecată. Iată, de pildă, cazul unei mame care, la starea febrilă a copilului, a administrat din proprie inițiativă antibiotice. Doza a fost prea mică pentru a vindeca, dar suficientă pentru a masca semnele unei meningite care se declanșa. Boala a evoluat insidios, iar medicul chemat în cele din urmă nu a mai putut face mare lucru. Copilul a rămas cu sechele importante: surditate, tulburări de vedere, deficiență psihică.

COMBATEȚI CAUZA, NU EFECTUL

Multe manifestări patologice ale organismului se pot dovedi utile în anumite împrejurări și nu se cer neapărat combătute cu medicamente. Tusea este foarte necesară pentru evacuarea unor secreții bronșice și nu trebuie calmată cu orice preț cu siropuri luate la întîmplare. Vărsăturile într-o intoxicație alimentară pot salva viața bolnavului și nu are rost încercarea de a le opri. Aceasta este însă **cea mai mare greșeală a celor care se autotratează: de a se adresa simptomului, efectului, și nu cauzei,** de a trata, de pildă, durerea de cap și nu afecțiunea care o provoacă.

Tot astfel se poate întîmpla cu o serie întreagă de simptome: lipsa de poftă de mîncare, durerile, colicile, edemele etc. Este irațional și adeseori dăunător dacă față de aceste semne, în mod automat și fără a le cunoaște cauza, se reacționează cu medicamente menite să le suprime.

Profanii pot fi uneori influențați de puterea sugestivă a numelui unei specialități farmaceutice, comițînd grave greșeli. Așa, spre exemplu, cardiazolul și cordiamina sînt două medicamente cu o bună acțiune asupra circulației periferice, dar nu exercită un efect mai pronunțat asupra cordului, după cum poate ați fi tentați să credeți din cauza denumirii lor. Preparatul cu numele atît de promițător: „ser neurotonic" este indicat în unele stări de debilitate și convalescență, dar poate fi dăunător în hiperexcitabilitate nervoasă sau stări de agitație.

S-ar mai putea da încă numeroase exemple care demonstrează că numele unui medicament sau „faima populară" de care el se bucură nu constituie o indicație suficientă pentru aplicarea lui de către oricine.

SOMNIFERELE ȘI... PUII DE GĂINĂ

Fără a nega rolul însemnat al medicamentelor, trebuie subliniat că **cel dintîi principiu al terapiei este tratamentul general,** adică totalitatea factorilor fizici și igieno-dietetici care contribuie la însănătoșire. Acesta poate fi adesea la fel de important sau chiar mai important decît cel medicamentos. Astfel, dacă în malarie, sifilis, comă diabetică, rolul medicamentului este hotărîtor iar tratamentul general insuficient — dimpotrivă, în unele boli funcționale (nevroză cardiacă etc.) sau chiar în ulcer gastric și duodenal, tratamentul general cîntărește mai greu, reglementarea regimului alimentar, suprimarea tutunului, alcoolului și excitantelor, odihna etc., dovedindu-se mai valoroase decît medicamentele. În unele forme de maladie ulceroasă, un repaus de mai multe zile la pat și un regim igieno-dietetic adecvat este suficient, de multe ori, pentru a face să scadă durerile chiar fără folosirea medicamentelor. Astfel, la loturi identice de bolnavi, tratați unii numai cu repaus și regim alimentar și alții cu medicamente diverse, s-au obținut **exact aceleași rezultate.**

În ce privește modul de acțiune a medicamentelor este bine să știm că efectul acestora în organism încetează după o anumită perioadă. Această durată de acțiune este limitată, depinzînd de timpul pentru ca medicamentul să

fie distrus sau eliminat pe căile naturale ale organismului. Eliminarea o asigură organele specializate în acest scop, în primul rînd ficatul și rinichii. Cunoașterea acestui lucru este necesară ori de cîte ori se ia un medicament. De ce? Pentru că în cazul unor deficiențe în funcționarea acestor organe, medicamentul trebuie administrat cu prudență sau chiar evitat. Este interesant de observat, de pildă, că puiul de găină poate fi adormit pe un timp nelimitat cu o doză mică de luminal, deoarece nu poate distruge și nici elimina acest somnifer.

Unul din cele mai mari pericole ale medicamentelor luate în mod abuziv sau necontrolat este **obișnuința.** Acest fenomen silește pe pacient să mărească mereu doza, pentru a obține efectul dorit. Suportarea dozelor mari de hipnotice, chinină, arsenic și multe alte medicamente, este într-adevăr posibilă prin obișnuirea treptată a organismului, dar ea nu este lipsită de urmări.

DE LA „ARSENICOFAGI" LA MITRIDATISM

Unii alpiniști, așa-numiții „arsenicofagi", ajung să consume doze toxice de arsenic pentru a se stimula și a-și ușura mersul pe munte. Ei sînt însă niște intoxicați cronici al căror organism se impregnează cu arsenic.

Această formă de obișnuință se numește „mitridatism", de la regele antic Mitridate, care, temîndu-se că va fi otrăvit, a încercat să se obișnuiască cu otrăvurile, luînd zilnic cantități din ce în ce mai mari. Această „practică" este însă întotdeauna scump plătită. La toxicomani (morfinomani, cocainomani), paralel cu fenomenele de obișnuință a organismului, se produce **scăderea rezistenței** față de alți agenți nocivi. Treptat, organismul slăbește, ajungînd la epuizare totală sau la tulburări mintale.

Medicamentele pot produce, de asemenea, reacții neobișnuite, chiar luate în doze terapeutice. Anumite persoane prezintă o sensibilitate specială față de unele medicamente, nesuportînd chiar cantități foarte mici. Se cunosc numeroase cazuri de hipersensibilitate la piramidon, chinină, extracte de ficat, penicilină, vitamina B_1 etc.

ANTIBIOTICELE, ALERGIA ȘI DEZECHILIBRUL BIOLOGIC

Abuzul de medicamente prezintă, așadar, aspecte foarte diferite. El cauzează în ultimă instanță neajunsuri mai mari decît maladia inițială. Există astăzi o întreagă patologie medicamentoasă care cuprinde numeroase **boli terapeutice,** adică cauzate de medicamente.

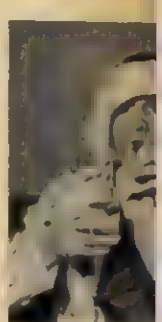

Pe „lista neagră", antibioticele figurează pe primul loc. Ele au salvat, fără îndoială, milioane de vieți omenești, dar folosirea lor abuzivă a dus la un număr de efecte negative ce nu pot fi trecute cu vederea.

Mulți le utilizează în scopuri profilactice. Dar la ce bun un antibiotic dacă infecția nu este sensibilă la acțiunea lui? ! Sînt boli, de exemplu gripa, în care se obțin astfel rezultate de-a dreptul contrare celor scontate, apar complicații grave.

Trebuie amintit că acțiunea antibioticelor nu se exercită numai asupra microbilor patogeni, ci și asupra microorganismelor care în mod normal se află în corpul omului. Se ivesc, astfel, dezechilibre biologice urmate de invazii de ciuperci — fungii — și de microbi rezistenți la antibiotice. Același dezechilibru biologic, care se manifestă de data aceasta în „flora" tubului digestiv, face să dispară microorganismele care produc vitaminele naturale ale organismului. Apare astfel o lipsă de vitamine (B_1, B_6, B_{12}, K, acid folic) care trebuie suplinită prin intro-

(Continuare în pag. 10)

ducerea unor vitamine din afară ca atare (complex B) sau conținute în drojdie de bere, iaurt.

RECORDUL ÎNGRIJORĂTOR AL SOMNIFERELOR

Să trecem în revistă și alte abuzuri de medicamente mai des întîlnite. Somniferele dețin un record îngrijorător în această privință. Consumul mondial al somniferelor atinge cifre impresionante: în Suedia, de pildă, el este de 12 tone pe an, în S.U.A. 336 de tone.

Dintre somnifere dau mai multe accidente barbituricele, al căror reprezentant este binecunoscutul luminal.

La bolnavii cu nevroze, totul începe de obicei cu... o simplă rețetă medicală. Toxicomania apare, apoi, din cauză că se continuă în mod nejustificat folosirea barbituricului cu scopul de a exclude insomnia sau de a reduce starea de anxietate.

Chiar fără a se ajunge la toxicomanie, abuzul de somnifere, și în mod special de luminal, duce la modificări ale sistemului nervos: bolnavii devin supărăcioși, dușmănoși, certăreți, gîndesc mai încet, pierd ușor firul ideilor, pot prezenta amețeli, tremurături.

Substanțele „tranchilizante" (liniștitoare) sînt acele substanțe care reduc starea de tensiune psihică, diminuează anxietatea și calmează individul fără să provoace somn. Descoperirea lor a însemnat un progres important în terapeutica medicală, mai ales cea neuropsihică. Dar... atenție! Carbaxinul, de pildă, azi tranchilizantul preferat, duce, întrebuințat timp îndelungat, la toxicomanie.

Cel mai cunoscut stimulent este desigur cafeina, avînd ca principiu activ xantina. Folosită peste măsură, sub formă de medicament sau de cafea, cafeina provoacă și ea obișnuință și fenomene de intoxicare cronică: insomnie, neliniște, palpitații — simptomele putînd progresa pînă la un delir moderat.

Aminele reprezintă un alt grup de substanțe stimulatoare, al căror tip este benzedrina. Reclama făcută acțiunii stimulatoare a acestora este însă răspunzătoare și pentru numeroase excese. În țara noastră consumul este îngrădit prin eliberarea lor numai pe bază de rețete medicale cu „timbru sec".

ÎNCREDERE ÎN MEDICAMENTE ȘI ÎN ȘTIINȚA MEDICALĂ...

Înseamnă oare toate acestea că trebuie să renunțăm la medicamente? Nicidecum! În lupta de veacuri cu boala ele au constituit o armă prețioasă a medicinei. Epoca noastră a cunoscut realizări excepționale în acest domeniu; doar în ultimele decenii s-au descoperit antibioticele, corticosteroizii (ACTH, cortizon), tranchilizantele, unele vitamine (B12 și altele) și hormoni, substanțe chimice speciale cu acțiuni în boli grave (cancer, lepră), seruri și vaccinuri care asigură rezistența organismului împotriva unor boli contagioase: poliomielita, difteria, febra tifoidă etc.

Boli considerate pînă mai ieri incurabile pot fi astfel tratate cu succes. Ciuma, care a provocat numai în India (între 1898 și 1908) în medie 500.000 de decese pe an, a devenit vindecabilă prin medicamente realizate în ultimii ani. Lepra, boala atît de îngrozitoare socotită timp îndelungat un fel de „pedeapsă divină", este astăzi perfect tratabilă. Depistată la timp și tratată cu sulfone, lepra se vindecă pe deplin. Tot astfel au fost puse la punct metode de tratament eficace împotriva unor flageluri ca sifilisul și tifosul, fără a mai vorbi de boli ca turbarea, trahoma, scarlatina, febra tifoidă etc.

Chiar cancerul, considerat inamicul public nr. 1 al sănătății omului, a devenit, în anumite condiții, vindecabil. În stadiile incipiente ale formelor localizate, un rol primordial în tratament, în afara metodelor clasice (chirurgia și radioterapia), îl joacă și citostaticele, cu ajutorul cărora se obțin rezultate remarcabile.

Succese spectaculoase s-au înregistrat și în psihiatrie. Cămașa de forță și alte mijloace de constrîngere din cele mai barbare, aplicate în trecut bolnavilor, au fost desființate, fiind înlocuite cu noua medicație tranchilizantă. Șocuri insulinice, somnoterapia ca și noile produse farmaceutice aduc restabiliri și ameliorări pronunțate în nevroze astenice, melancolii, manii.

Ca urmare a progreselor realizate în terapeutică, datorită programului larg de măsuri sociale și medicale, multe boli în trecut larg răspîndite în țara noastră dau în prezent un procent din ce în ce mai mic de îmbolnăviri. Comparativ cu anul 1938, în 1958 mortalitatea prin boli infecțioase a scăzut de la 95,4 la 24,9 la suta de mii de locuitori; mortalitatea prin tuberculoză a scăzut de la 167,5 la 33,8 la suta de mii de locuitori. În fine mortalitatea generală a scăzut de la 19,1‰ cît era în 1938, la 8,3‰ în 1963, iar mortalitatea infantilă — de la 17,9‰ la 5,5‰ în 1963.

Aceste cifre ne insuflă încredere în știința medicală aflată în permanent progres, în posibilitatea tratării și vindecării unor boli din cele mai grave.

Un fapt trebuie însă să fie clar: așa cum am mai subliniat, remediile, fie ele cele mai noi, mai rare, mai scumpe sau cu numiri mai bizare, nu sînt eficace decît dacă tratamentul este condus de medic, singurul în drept să-l indice și să-l aplice.

„...DAR NU ÎNTINDE MÎNA UȘURATIC SPRE ORICE DROG"

Să nu renunțăm, deci, la medicamente, dar să declarăm război abuzurilor. Să respectăm cu strictețe indicațiile, contraindicațiile și modul de administrare a medicamentelor prescrise de medic.

Să avem încredere, înainte de toate, în capacitatea naturală de refacere a organismului, în procesele normale de apărare ale corpului nostru și să nu recurgem la medicamente pentru orice simptom. Să considerăm chiar durerea drept un „paznic" prețios și să nu-l „adormim" cu medicamente înainte de a fi cercetat cauza cu ajutorul examenelor și analizelor medicale.

Amintim în încheiere cîteva versuri citate de prof. Louis S. Goodman, de la Universitatea din Utah (S.U.A.) și prof. Alfred Gilman de la Universitatea „Yeshiva", New York, în prefața la ediția a II-a a lucrării „Bazele farmacologice ale terapeuticii", tradusă de curînd și în românește. Aceste versuri parafrazează sfatul dat în „Hamlet" de Polonius fiului său Laertes:

„Leacul de-al cărui drept să te
Însoțească te-ai încredințat,
De inimă ți-l prinde cu cercuri
de oțel;
Dar nu întinde mîna ușuratic
Spre orice drog, abia ieșit pe
lume".

Dr. EM. ROMAN
Fotografii de S. STEINER

Ilustrația realizată cu concursul actorului Puiu CĂLINESCU de la Teatrul satiric-muzical „C. Tănase" din București.

TIAȚI CĂ...

...ASOCIEREA unor medicamente în mod nestiințific poate duce la anularea efectelor? De exemplu: stricnina cu luminalul, coleina cu morfina ș.a. Alteori, luînd împreună două medicamente, din unirea lor poate lua naștere o substanță toxică: astfel, din calomel și sarea de bucătărie rezultă sublimatul, foarte otrăvitor. Asocierea digitalei cu calciul poate provoca oprirea inimii.

...MULTE medicamente dintre cele mai banale au contraindicații precise, ceea ce face ca administrarea lor îndelungată fără avizul medicului să fie dăunătoare? Aspirina este contraindicată în ulcerul gastric și duodenal activ; piramidonul, la bolnavii cu tulburări de coagulare a sîngelui etc.

...CELE mai multe îmbolnăviri ale aparatului respirator sînt produse, la copii, de virusuri față de care penicilina și streptomicina nu au nici un efect? Tratamentul acestor boli necesită alte prescripții medicale.

...ABUZUL administrării de calciu poate avea un efect contrar, adică de demineralizare? În aceste cazuri, calciul se elimină sub formă de fosfat de calciu, împrumutînd fosforul necesar chiar din „depozitele" organismului.

...NU puțini sînt aceia care, încrezători în efectul miraculos al vitaminelor, le consumă în doze exagerate, uneori fără nici cea mai mică nevoie? „Moda" vitaminelor poate avea urmări dăunătoare din pricina acumulării în exces a vitaminelor în organism.

La persoanele sănătoase cantitatea de vitamine necesară organismului se poate obține pe cale alimentară, cu excepția vitaminei C, care de obicei este diminuată iarna.

În cazul unor avitaminoze este necesar să știm că acestea survin cel mai frecvent în cadrul unor carențe alimentare generale, privind toți factorii esențiali, în special proteine și lipide, și unele minerale (calciu, fosfor). De aceea corectarea acestor avitaminoze nu se realizează numai prin administrarea izolată a vitaminei respective, ci și printr-un tratament general și un regim alimentar bogat, rațional.

...ADESEA mijloacele simple, de corectare a regimului de viață, sînt mult mai eficace decît somniferele în stări de insomnie? Dacă totuși insomnia persistă, consultați medicul înainte de a face uz de hipnotice.

...NU trebuie să folosiți sedative fără indicație medicală? După tipul de sistem nervos, ele pot produce reacții diferite. La bolnavii la care predomină supraexcitația sistemului nervos, luminalul dă rezultate bune, pe cînd cel la care predomină procesul de inhibiție, suportă greu luminalul, în schimb se simt bine la bromuri.

...NU totdeauna medicamentul cel mai nou este și cel mai bun? Pentru ca să fie recunoscut eficace el trebuie să treacă proba timpului. Și în materie de terapeutică, uneori tocmai medicamentele mai „la modă", se demodează cel mai curînd.

...FOLOSIREA din proprie inițiativă și fără indicații bine precizate a medicamentelor pentru slăbit poate da accidente grave? De altfel, obezitatea se datorește uneori unui aport caloric superior necesității. La tratamentul medicamentos, se impune, așadar, și un regim alimentar corespunzător.

NAGASAKI

După trei ore de la decolarea din Tokio, avionul companiei J.A.L. (Japan Air Lines) cu care călătorim se rotește lin deasupra golfului Nagasaki, situat pe coasta de apus a insulei Kyushu, la extremitatea sudică a arhipelagului japonez. Admirăm prin fereastra avionului panorama golfului lung de trei kilometri, presărat cu insulițe de corali acoperite cu vegetație tropicală de un verde intens.

Nagasaki, oraș cu o populație de circa 350.000 locuitori, este cel mai vechi port deschis japonez. Istoria sa începe în secolul al XII-lea, cînd fondatorul șogunatului *) de la Kamakura a dăruit districtul respectiv unui feudal băștinaș, Nagasaki Kotaro, de la care provine numele — păstrat pînă în zilele noastre — al orașului japonez.

În trecutul mai îndepărtat, Nagasaki nu a cunoscut o prea mare dezvoltare; dar începînd din secolul al XVI-lea, el devine un important centru de comerț exterior. La cheiul său acostau vase comerciale din Portugalia, Spania și Olanda; la rîndul lor, negustorii japonezi au transformat treptat portul într-un important nod de comunicație cu Filipinele, Thailanda și China. După 1637, în timpul perioadei de autoizolare a Japoniei, orașul a rămas singura legătură cu lumea exterioară a acestei țări. Nagasaki are deci meritul de a fi permis pătrunderea în Japonia a culturii europene în toate domeniile științei și artei, jucînd astfel un rol important în modernizarea și ascensiunea rapidă a țării din secolele XIX și XX.

O vizită prin oraș îți reînvie în primul rînd în minte zguduitoarea tragedie petrecută aici în timpul celui de-al doilea război mondial, cînd — la 9 august 1945 — a doua bombă atomică aruncată asupra Japoniei a transformat într-un morman de ruine înfloritul cartier Urakami. Pe o suprafață de 79.000 m² toate clădirile au fost dărîmate sau arse. Numărul morților s-a ridicat la 73.884, iar cel al răniților, dintre care mulți au pierit ulterior, ca urmare a bolii actinice — la 76.796. Este impresionant să vezi azi, pe locul epicentrului exploziei, statuia păcii — monument de un puternic realism, creat în 1955, la 10 ani după catastrofă, de celebrul sculptor japonez Seido Kitamura. Statuia, avînd o înălțime de 9,6 metri, reprezintă un bărbat cu mîna dreaptă îndreptată spre cer, ca pentru a aminti generațiilor viitoare dezastrul ce s-a abătut din senin asupra orașului, în timp ce stînga este întinsă orizontal, într-un gest ce pare să spună că asemenea orori nu vor mai fi niciodată îngăduite. Întreaga lucrare, adînc interiorizată și totodată plină de forță și vitalitate, este menită să amintească celui care o privește că e dator nu numai să nu uite, ci să și lupte pentru interzicerea și distrugerea mijloacelor de exterminare în masă.

Turistul străin se îndreaptă apoi spre terasele, înecate în verdeața cocotierilor și palmierilor, de pe dealul din mijlocul orașului, de unde poate avea o privire de ansamblu. Aici am vizitat și faimoasa „Glover Mansion", în care — spune legenda — Cio Cio San a așteptat cu devotament reîntoarcerea necredincioșului Pinkerton.

Nagasaki este bogat și în alte monumente de artă, ca de pildă vechiul „grain" (templu șintoist) sau templul Sofukuji, găzduind vechi statui budiste. Dar ceea ce impresionează mai mult este viața care pulsează în orașul refăcut din ruine. În port — prin care intră și les anual milioane de tone de mărfuri de tot felul — se pot vedea zeci de vase de pe tot globul. În marile șantiere navale „Mitsubishi", situate în partea de nord-vest a orașului, se construiesc anual nave cu un tonaj total de aproape un milion de tone, multe din ele modern automatizate. Produsele uzinelor de aparataj electric din Nagasaki sînt binecunoscute nu numai în Japonia, ci și în multe țări ale lumii.

Nagasaki de azi este un oraș în plină dezvoltare, care se înscrie pe harta lumii nu numai prin legendele care l-au imortalizat și prin trecutul său tragic, ci mai ales prin rolul important pe care-l joacă în dezvoltarea relațiilor comerciale dintre Japonia și alte țări ale lumii.

Ing. Radu COMȘA

*) Teritoriu al cărui stăpîn era șogunul — mare proprietar feudal japonez.

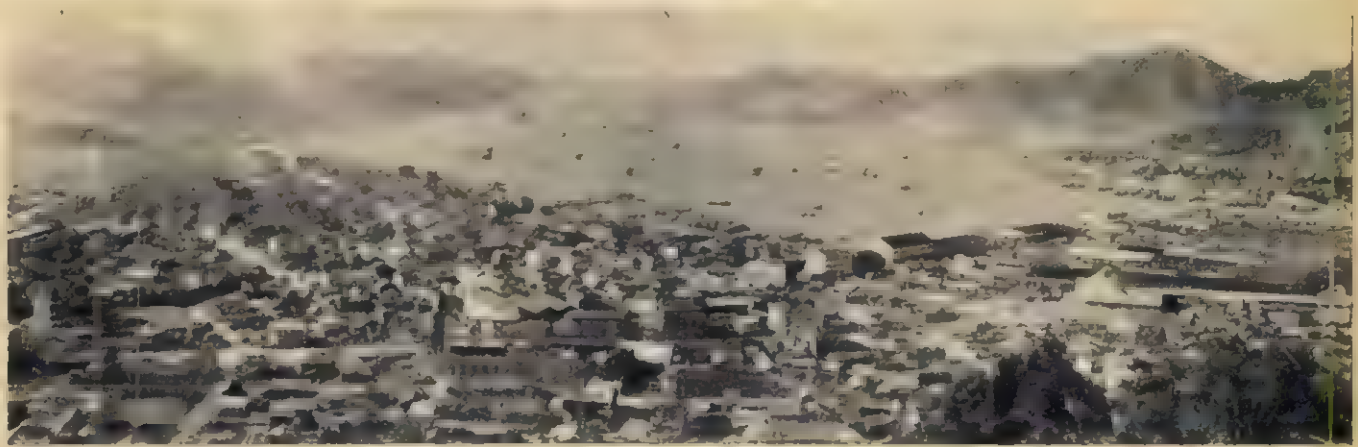

Vedere generală a orașului Nagasaki, înainte și după explozia bombei atomice.

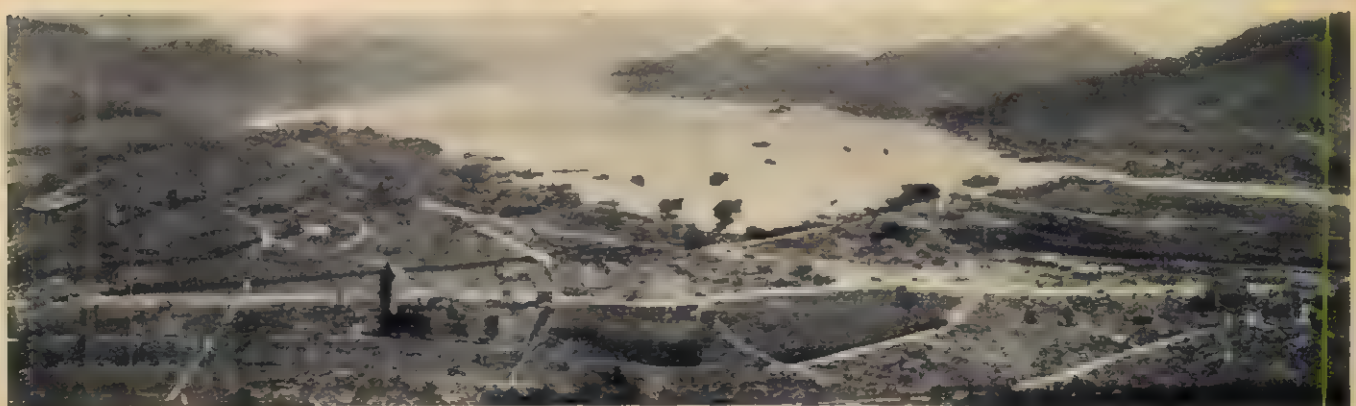

...și totu

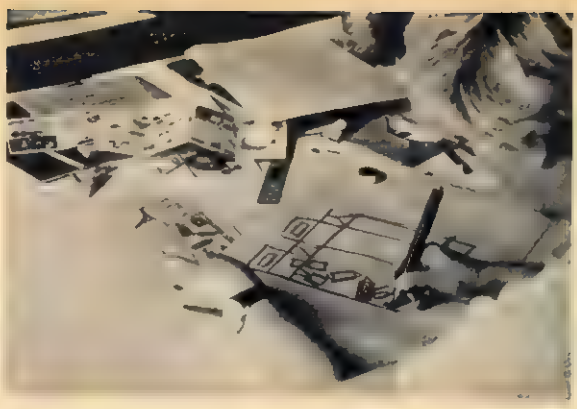

Drumul ambalajului începe de pe masa de lucru a graficianului.

Proiectul realizat de artist prinde apoi viață industrială prin reproducerea tipografică.

Și iată-l în sfîrșit, în mîinile celui căruia a fost destinat.

Ne-am întrebat : care sînt criteriile după care se confecționează îmbrăcămintea unui produs ? De ce unii biscuiți au haină de celofan iar alții de staniol ? Există oare o modă a ambalajelor ? Cine gîndește forma sticlei de Cotnari și cum au ajuns ambalajele conservelor românești să stîrnească atîta interes la tîrgurile internaționale ? Un specialist în problemă ne-a informat că avem peste o mie de produse alimentare preambalate și că fiecare dintre acestea își are tehnologia sa de ambalare, materialul său și chiar o grafică specială. Numai pentru ambalajele industriei alimentare — ni s-a spus — se folosesc anual peste 30.000 tone de hîrtie și cartoane, din care 6.000 tone trec prin mașinile poligrafice și se transformă în frumoase policromii.

Firește, există criterii precise în alegerea unui ambalaj. Criterii funcționale și estetice. Funcționalitatea ambalajului trebuie înțeleasă în raport cu asigurarea integrității și conservării produsului, cu mijloacele de ambalare și de transport. Latura sa estetico-publicitară este însă determinată de imaginația artistului creator, de natura materialului, de posibilitățile de reproducere poligrafică sau de realizarea în serie industrială.

Problema ambalajelor implică deci o întreagă activitate, care începe cu studii, încercări, căutări, documentare, continuă cu creația artistică și pretinde relații cu diverse institute de cercetări și ministere.

★

Nu știu dacă cineva a cronometrat cît durează gesturile vînzătorului care umple o pungă cu zahăr, îi cîntărește exact conținutul, apoi o închide manual. Dar punga colorată de zahăr tos pe care o luați singur de pe raftul magazinului cu autoservire a fost imprimată, confecționată, umplută, dozată și închisă perfect în exact *o secundă* ! Mașina automată de ambalat înghite în dozatoarele ei circa 85.000 kg de zahăr în 24 ore și zvîrle afară 60 de pungi pe minut, în condiții de igienă perfectă și sub supravegherea a doar doi oameni !

Poate că ați și gustat cîteva din sortimentele de biscuiți produse de noul combinat „Dobrogea" din Constanța. Înainte însă de a le cunoaște gustul (și vă asigurăm că este excelent) v-au atras fără îndoială ambalajele lor elegante și denumirile cu rezonanțe poetice — Tomis, Albatros, Dunărea, Miorița, Carmen... Omul pedant și foarte grijuliu cu privire la igienă poate fi liniștit : pe acești biscuiți — care au străbătut o linie de fabricație de peste 100 m lungime și au ieșit în cîte 75 de pachete pe minut, ambalați într-o hîrtie impermeabilă, lipită fără vreun adeziv ci doar printr-o presare rapidă la cald — pe acești biscuiți nu a pus mîna nimeni, niciodată ! Foarte curînd vom avea în magazine noi tipuri de ambalaje individuale pentru bomboane : mașinile realizează ambalarea în staniol și celofan imprimat a 350 de bomboane pe minut. Este aproape imposibil de urmărit cu ochiul liber

...și o problemă de conținut

Cîteva din noile ambalaje ale unor noi dulciuri.

viteza de lucru a unor asemenea agregate. Da, ambalarea a devenit un proces industrial, realizat cu mijloace industriale. Cu cele mai moderne mijloace industriale.

★

E lesne de imaginat că toate aceste agregate înghit cantități imense de materiale. Dar ele obligă totodată la materiale cu caracteristici superioare, cu anumite proprietăți tehnologice, cu indici ridicați de rezistență mecanică. Hîrtia pentru biscuiți de care vorbeam mai sus — ca și cea pentru înghețată de altfel — este acoperită cu ceruri microcristaline pentru impermeabilitate și copolimeri care conferă proprietatea termosudantă. Celofanul este acoperit după imprimare cu o altă peliculă termoplastică, transparentă. Foliile de aluminiu pentru ciocolată, brînzeturi, unt, biscuiți sînt cășerate pe o hîrtie-suport pergaminată. Untul și margarina se preambalează în pergament natural vegetal... Tehnica modernă și-a spus aici cuvîntul, un cuvînt hotărîtor, la care au de colaborat atît industria constructoare de mașini cît și industria chimică. De fapt, una depinde nemijlocit de cealaltă : se construiesc mașini noi de ambalat (și trebuie subliniat că pe plan mondial apar mereu soluții inedite) în funcție de elaborarea unor noi materiale ce conferă produselor excepționale condiții de conservare.

Se tinde astăzi către ambalarea produselor proaspete sub vid, în folii poliamidice, datorită cărora păsările tăiate, carnea, brînzeturile, pot fi păstrate timp îndelungat fără condiții speciale de temperatură.

Așadar, există o modă a ambalajelor ? Da, există ! Ea este condiționată în primul rînd de introducerea tehnicii noi, de dezvoltarea industriei de materiale pentru ambalaje. Cîte probleme de conținut, la o problemă (aparent) de formă, cum e cea a ambalajelor !

★

În fiecare din ultimii ani, fie că noi, cumpărătorii, am înregistrat sau nu fenomenul, ni s-au oferit produsele industriei alimentare în circa 1.200 de modele de ambalaje ! E într-adevăr o cifră ! Și toate acestea au fost create de un colectiv de vreo 20 de oameni, grupați în serviciul de creație ambalaje și tipărituri din Ministerul Industriei Alimentare. Rezolvarea grafică a ambalajului după prealabila elucidare a problemelor funcționale și în concordanță cu posibilitățile de reproducere poligrafică, iată cerințele esențiale ale activității de aici. Da, tableta de ciocolată, conserva de mazăre sau gemul de caise trebuie să fie astfel ambalate, încît să ispitească, să cheme și să rețină privirea, să ofere în ultimă instanță și o satisfacție estetică, dar ambalajul trebuie să și informeze.

Evident, ambalajul are și o funcție de informare. Grafica sa poate anunța sau sugera conținutul, dar consumatorul cere ceva mai mult ! Inscripțiile laconice de pe ambalajele noastre nu „prezintă" suficient produsul, deși „pachetul" de text ingenios plasat în compoziția grafică poate sluji pînă și esteticii ambalajului. Cumpărătorul va fi astfel informat asupra calităților conținutului, a modului de preparare, a modului de păstrare etc. Este foarte important de știut că pastele făinoase se prepară în 15 feluri, că biscuiții cu unt trebuie păstrați la loc întunecos, că sortimentul cutare de conserve poate fi consumat în mai multe feluri, rece sau încălzit... Un început timid s-a făcut la noile ambalaje de paste făinoase și la conservele de carne. Metoda trebuie extinsă. Fiecare produs își are de altfel cerințele sale grafice proprii : etichetele de conserve, de pildă, pretind ca fructele sau legumele să fie reproduse cît mai exact, de preferat chiar prin fotografii color, asociate cu texte scrise elegant și plasate pe un fond viu, luminos. În schimb, ambalajele produselor zaharoase au ale vinurilor superioare au ceva din grafica copertei de carte. Dacă o căpșună fotografiată agfacolor se dovedește pe deplin fotogenică și cît se poate de îmbietoare, jeleurile sau bomboanele de ciocolată — oricît de gustoase ar fi ele — nu dovedesc pe hîrtie aceleași virtuți. În ambalarea lor, fantezia creatorului poate interveni mai liber, se pot realiza compoziții dintre cele mai variate, tratate fie cu elemente decorative, fie cu elemente figurative. Ați remarcat desigur și dv. eleganța unor etichete de ciocolată ale fabricii „București" (ciocolata cu alune, cu coniac, extrafină) sau noile cutii de specialități de cioocolaterie : Folclor, Rapsodie de toamnă, Dalia, Janduis, Mamaia etc. Circa 25 de sortimente de băuturi superioare au căpătat și ele, în ultima vreme, o serie de noi și atrăgătoare ambalaje. Linia simplă și fină a desenelor de pe etichete se armonizează cu literele textelor, tratate foarte diferit, de la litera „imperială" la cea mai modernă. Rezolvate uneori în maniera vitraliului, avînd alteori ornamentațiile prețioase ale unor vechi hrisoave, etichetele se străduiesc să sugereze specificul regiunii căreia îi aparține vinul și în general să aibă — mai ales în cazul băuturilor de export — un caracter național. Dacă băutura cere — prin natura sa — un ambalaj mai... vioi, țigareta pretinde o soluție sobră, un desen și un text simplu. Avem, desigur, reușite în acest domeniu (citîm țigările Snagov, Lux, Golf), dar fără îndoială că mai pot fi găsite încă destule soluții pentru a face mai interesant și mai modern pachetul de țigări cotidian, cel foarte accesibil ca preț.

Să semnalăm acum un fenomen greu de înțeles : s-au realizat la noi — precum arătam — ambalaje izbutite pentru brînza topită, pentru biscuiți rotunzi, pentru ghiveci sau pentru gemul de prune. Aici, deși primatul îl deține funcționalitatea ambalajului, s-au găsit și foarte bune rezolvări grafice. Și iată că în cosmetică și parfumerie — domeniu în care estetica ambalajului joacă un rol esențial, sticluța de parfum avînd uneori și un rol decorativ — se bate pasul pe loc de multă vreme. Cutii cu forme desuete, îmbrăcate în materiale demodate, sticluțe greoaie și încărcate, bușoane urîte și nepractice, toate acestea aruncă o lumină nefavorabilă asupra unor produse de bună calitate. Au existat unele bune intenții rămase în proiect ; sînt de asemenea în curs de tipărire unele cutii noi, dar cu aceste cîteva floricele e greu de crezut că se poate face primăvară...

Forțe de creație există, fără îndoială. Dacă frînarea vine dintr-o inerție în cadrul sectorului respectiv din minister sau dintr-un sistem greoi de avizare — cum de altfel presa a sesizat în ultimul timp — trebuie procedat așa cum, cu mai multă vreme în urmă, s-a făcut la sectorul de conserve : de revăzut majoritatea ambalajelor în spiritul soluțiilor celor mai moderne. Pe planșetele creatorilor am și remarcat de altfel — aflate în faza finală — proiectele a circa 30 de ambalaje festive : casete pentru băuturi fine, produse zaharoase, țigarete, parfumerie etc., toate purtînd o grafică semnificativă, adecvată evenimentului ; ele vor fi lansate în rețeaua comercială cu prilejul celei de-a XX-a aniversări a eliberării patriei.

Și acum cîteva cuvinte despre ambalajul unor produse industriale. Ca funcție de protecție și prezentare ele nu ridică probleme tehnologice foarte complicate, totuși și aci sînt unele rămîneri în urmă. Cu excepția unor pungi de polietilen imprimate mai îngrijit, întreg sectorul de tricotaj și otorapi suferă de lipsa ambalajelor. Acum 2-3 ani se părea de asemenea că s-a produs un reviriment la ambalajele pentru încălțăminte. Au apărut cutii cu desene specifice întreprinderilor producătoare. De atunci însă lucrurile au rămas pe loc. Sperăm totuși ca acțiunea să se extindă asupra tuturor categoriilor de încălțăminte.

Poate și datorită ritmului intens de lucru, mai apar încă unele rezolvări mai puțin reușite. Se simte că unele machete nu sînt duse pînă la capăt și că fantezia a fost uneori oferită cu zgîrcenie : trebuie, de pildă, regîndite și reproiectate ambalajele curente de biscuiți populari și unele ale produselor zaharoase. Ar fi poate indicat ca un grup de graficieni care poartă o asemenea activitate însemnată să se bucure de o îndrumare mai atentă din partea Uniunii artiștilor plastici.

P. SOARE
Fotografii de H. BOIKO

Lebăda

povestire

de Ștefan GHEORGHIU

„Nu, n-ar fi trebuit să primesc! Își spuse Nelu Serafim cînd se apropie de atelierul secției de montaj. Cum o să dau ochii cu ea după toate cîte s-au întîmplat între noi?"

Intră totuși în atelier, dar nu mai înainte de a cumpăni o clipă în prag, cu ochii în pămînt, la umbra ce i-o desena soarele de dimineață în cadrul ușii. Se încruntă și se furișă pe lîngă perete, încet și resemnat, tîrîndu-și anevoie piciorul anchilozat, care-l stînjenea la mers. În fundul încăperii, fără să-și ridice privirea, trase aer în piept, aerul acela familiar, mirosind a vopsea și a fier călit în clocotul aburilor, aerul care-i lipsise o lună și jumătate, cît zăcuse în spital, singur și nefericit, pe un pat alb, de campanie. Perceptibil, își dădu seama de prezența ei și se pitulă după un maldăr de țevi groase, așezîndu-se pe o cutie ruginită, de carbid, la pîndă...

Acum trei ani, cînd ea venise în atelier să învețe meseria de sudor, el se rănise tăindu-și podul palmei cu o tablă zimțată și fata sărise de la locul ei, dăduse fuga la cutia cu medicamente și se întorsese într-un suflet să-l panseze. Grija asta aproape maternă îl impresionase. O cercetase cu încîntare, uitînd de usturimea ce i-o provoca iodul, își apropiase gura de părul ei, respirînd îmbătat parfumul acela de liliac proaspăt și suav, îi căutase fruntea, gata s-o sărute. Ea scosese un strigăt scurt, de pasăre rănită, se netrăsese de lîngă el și-l măsurase o secundă, încruntată.

— Nu se cade, tovarășe Serafim! rostise Maria Nistor printre lacrimi. Drept cine mă iei?

— Dar nu ți-am făcut nimic! protestase el. Meriți o răsplată și eu am vrut să ți-o dau...

— Păstreaz-o pentru altele...

— Păcat! Nu te credeam atît de sălbatică... Am putea să devenim prieteni...

— Prieteni mi-i aleg singură...

El căutase să alunge atmosfera aceea penibilă cu un zîmbet, apoi cu cîteva cuvinte pe care le crezuse deosebit de inspirate:

— Tu ești prea bună ca să te jignesc. Nimeni n-o să-ți facă vreun rău aici, să știi. Toți te privesc cu drag și simpatie c-ai adus lumină și tinerețe printre noi, în colțul ăsta de lume. Ești lebăda noastră, da, Maria...

Dar ea nu-l mai asculta; se ghemuise într-un colț întunecos și plîngea.

Se socotise întotdeauna un bărbat frumos și se întrebă cum de-a-i rezistase și nu se lăsase copleșită de prezența lui. Ar fi vrut totuși să și-o apropie. O așteptase într-o seară la poartă, întîmpinînd-o surîzător:

— Vrei să ne plimbăm puțin? o întrebase.

— Vreau...

— Atunci să mergem în parc...

— Să mergem...

I se păruse că a cîștigat o primă bătălie.

Luna, apărută într-un vîrf de copac, își aruncă pulberea de argint asupra chipului ei, făcîndu-l și mai palid, și mai frumos. „O iubesc" ? se întrebă el. Nu știa. Îi plăcea doar, era o fată cu trăsături minunate, de-o încăpățînare glacială, care-l îndîrjea.

— Să mergem, Maria! îi spusese. Parcul e pustiu, pliotisitor! Nu se poate să nu-ți placă viața, muzica! Intrăm la un restaurant, bem ceva și dansăm!

— Nu intru în restaurante și nici nu beau! venise prompt, răspunsul.

— Ți-e teamă de mine?

— Poate că da, poate că nu... Dar să știi, am iubit și eu un băiat, un om de nimic! Era învățător în sat la noi! Venea în casă la părinții mei, îl socoteam de-al nostru! Într-o seară de iarnă ne-am pomenit singuri! S-a purtat tare urît!

— Îl mai iubești?

— Da... pentru tot ce-a fost pînă în seara aceea...

Părăsiseră parcul stingheriți și o condusese pînă în centru unde se despărțiră fără o vorbă.

Uneori lunea, după o duminică însorită, o întreba pe unde s-a mai plimbat și cum și-a petrecut ziua liberă, dacă s-a distrat bine sau nu. Maria Nistor își ridica ochii spre el, își ștuguia buzele de un roșu aprins și răspundea cu oarecare mirare.

— Unde să mă duc!? Eu stau acasă cu mătușa Victoria și cu unchiul Lică, la care locuiesc! Cîteodată mai vin pe la mine Petruța și Petre, consăteni de-ai mei și prieteni din copilărie. Stăm la masă, punem radio să cînte și-l ascultăm pe Petre care știe o mie și una de snoave.

— Și nu te plictisești?

— Nu, că Petre mă iubește cu adevărat și dragostea curată nu plictisește.

— Vrei să mă fierbi?

— Eu?...

— Tu!...

— Nici nu mă gîndesc, deși nu mi-i clar ce dorești de la mine!

— Să termini cu Petre ăla!

Pe ea o pufnise rîsul.

— Grozav mai ești și dumneata, tovarășe Serafim! Cum crezi c-aș putea să rup o prietenie din copilărie!? L-am chinuit destul pe băiatul ăsta cînd îmi fugeau ochii după învățător! Era urît și eu îmi dădeam sufletul după frumos! O dată a stat în ploaie, sub fereastra mea, o noapte întreagă. Părinții erau la oraș și el mă păzea cu credință! Iar atunci cînd învățătorul și-a arătat chipul de fiară, tot Petre m-a scăpat! Cînd m-a auzit strigînd a dat buzna pe ușă și l-a pocnit pe nemernic! Păcat că-i urît...

El reținuse din toate cuvintele acelea „păcat că-i urît" și se simțise încrezător în sine, plin de speranță în gîndurile lui ascunse.

Rămăsese însă uluit într-o lună, cînd ea venise mai veselă ca oricînd, împărtășindu-i-se fără ocol:

— Iartă-mă că nu te-am invitat la cununia mea, tovarășe Serafim! M-am măritat cu Petre!

Ascultînd-o, înțelesese, cu inima sfîșiată, o realitate crudă. Da, n-a fost un joc. O iubea, o iubea cu adevărat și se simțea distrus.

— Ai făcut tu asta? o întrebase. Cum ai putut?

— Dar n-am făcut nimic rău! răspunsese ea mirată. Mi-am ales bărbatul, tovarășul de viață și atîta tot!

— Și la mine... la mine nu te-ai gîndit?

— De ce să mă gîndesc?

Trîntise de pămînt aparatul de sudură și ieșise aproape plîngînd pe ușa atelierului. Nu s-a mai întors. Și-a cerut mutarea în altă parte, s-a înscris la școala de strungari și, fără s-o uite pe Maria Nistor, acum Tabinetu, a căutat s-o ocolească, să n-o mai vadă...

Nelu Serafim oftă și-și ridică fruntea din palme. Se uită la stiva de țevi și i se păru că visează, că se află într-o lume străină, necunoscută. Auzi însă un păcănit de fier încins sub dogoare, zări aceeași lumină trandafirie urcînd spre tavan și simți prezența Mariei. Se aplecă ușor și privi printr-un tub, ca printr-un ochean.

Simți un fior în trup, o furnicătură în mîini și-și privi brațele vînjoase, pîrlite de soare, cu vinele puternice și întunecate.

„N-am știut cum să mă port, cum să-i devin drag!" mormăise. Crezuse pînă în ultima clipă că ea se lansase doar într-un joc, ca să-l facă să sufere pentru gîndurile lui necinstite, bănuite de mintea ei păstrunzătoare. El își dorise doar o aventură trecătoare și ea presimțise cu fiecare fibră a trupului pericolul ce-o pîndea. Alesese adevărul în locul minciunii, puritatea în locul murdăriei. A fost un timp cînd crezuse că frumusețea lui bărbătească este irezistibilă. Dar n-a fost așa. Totul pe lumea asta ține de anumite legături interioare și exterioare, așa cum firul ierbii ține de rădăcină, rădăcina de sevă, seva de pămînt, pămîntul de sistemul solar și așa mai departe. Nu, nu putem face tot ce vrem și cum vrem. Viața își are legile ei bine definite, iar legile acestea, dacă nu sînt respectate, pătează și coboară sufletul, îți aduc disprețul și desconsiderația celor din jur...

N-o uitase pe Maria Nistor Tabinetu. Devenise strungar fruntaș, cîștiga bine, își cumpărase motocicletă și hoinărea în orele libere cu gîndul la ea. O zărise de cîteva ori cu bărbatul ei, cu Petre Tabinetu, care, gîndea el, nici pe departe nu e așa de chipeș ca el. „Cum a putut să se mărite cu el?"... O enigmă fără de răspuns! „Am s-o ademenesc și-am s-o fur! Își spuse într-o seară, pradă disperării. Nu, n-am să renunț la ea! O iubesc și poate că și ea mă iubește, dar nu vrea, din ambiție, să recunoască!"

Dăduse cîteva raite prin preajma casei el. O așteptase mai multe seri la rînd în fața uzinei. O oprise chiar de cîteva ori și-o întrebase de sănătate, de familie și, într-un fel cam perfid, de soțul ei. Ea îi răspunsese întotdeauna grăbită, își lua rămas bun cu un zîmbet și dispărea în seară. Iar el, la pîndă, așteptă din partea ei o slăbiciune, o rătăcire.

Ocazia se ivise pe neașteptate. Era într-o după-amiază de vară, cînd el o văzuse dînd buzna pe poarta uzinei și uitîndu-se cercetătoare în jur. Își ambalase motorul și se apropiase de ea.

— Ce s-a întîmplat? o întrebase.

— Nimic! Mă uit după o mașină! Trebuie să ajung într-un sfert de oră la gară că-mi vin părinții.

— Te duc eu!

— Nu-i nevoie!

— Ți-e teamă de mine?

— Teamă?! De ce să-mi fie teamă?

— Poate că-i gelos Petre?

— Gelos!? zîmbise ea mirată.

— Atunci?

— Nu vreau să te deranjez.

— Dar nu-i nici un deranj! Chiar îmi face plăcere!

Maria Nistor Tabinetu îl privise o clipă, măsurîndu-l cercetătoare, cu ochii ei negri, aprinși în văpaia soarelui ce cădea la apus. Stătea încă la îndoială, pe gînduri. Mai cercetă o dată strada, în lungul ei, cu nădejde. Nici o mașină.

— O să întîrzii! rostise el și făcu deodată motorul să păcăne asurzitor, nervos.

— Ce zgomot faci! glumise Maria. Parc-ai fi la Moși, la zidul morții.

— S-a supărat și ea! îi întoarse el cuvîntul. Are și doamna motoci-

cletă suflet, sensibilitate. Nu-i place să fie disprețuită!

Frazele astea, rostite într-un fel caraghios și acompaniate de păcănitul inegal al motocicletei, stîrniră o veselie neașteptată pe chipul ei.

— Grozav mai ești, tovarășe Serafim! Cînd vrei, poți să fii și drăguț!

Sărise apoi pe negîndite la spate, în șa, sprijinindu-se de umărul lui puternic și protector. El schițase un surîs de satisfacție pe care ea n-avea cum să-l vadă și nici să-l bănuie. Smucise motocicleta din loc, ocolise piața cu rondul ei de flori din fața uzinei și porniseră cu viteză, gloanț, pe șoseaua pustie.

În cinci minute fu la gară, dar nu opri. Ea îi strigă să întoarcă, chiar îi porunci, scuturîndu-l de umeri. El îi răspunse că mai sînt zece minute pînă vine trenul, că vrea s-o mai plimbe puțin și-o scoase într-o clipită afară din oraș, în plin cîmp.

Opri tocmai în pădure.

— Nu cobori puțin? o întrebase Nelu Serafim, fără să se uite la chipul ei încruntat, mofluz.

— Nu...

El culese de pe jos niște flori.

— Poftim! îi spusese întinzîndu-i-le.

Maria Nistor Tabinetu le luă cu sfială, mecanic. El profită de tulburarea în care fata coborîse, o cuprinse în brațe și o ridică din șa, împiedicînd cu piciorul motocicleta. Îi privi obrazul alb, nedumerit și, pentru că nu simți nici un fel de împotrivire, o așeză pe iarbă, lăsîndu-se lîngă ea.

— Ce vrei? îl întrebase. Ce vrei de la mine? De ce m-ai adus aici?

Drept răspuns, Serafim îi cuprinse mijlocul.

O palmă îi arse însă obrazul și un glas ascuțit, plin de ură și de dispreț, îi spărsese urechea.

— Ești un nemernic! N-ai reușit încă să mă cunoști!

Se ridică brusc și se îndreptă spre șosea. El își trecu degetele peste obraz, apoi porni în urmărirea ei. „Nu, nu trebuie s-o las! își spusese. Am s-o domolesc și-am s-o fac să mă asculte". O strigă desperat, poruncindu-i să se oprească. Dar ea luneca sprintenă printre copaci și Serafim o ajunsese c-un ultim efort, aproape de drum, apucînd-o de braț și trăgînd-o spre el. O simțise sfîrșită, fără putere, și se bucura. Ea însă nu făcea altceva decît să-și caute un răgaz, un pic de repaus, pentru ca apoi, cu aceeași forță nebănuită, adunată de cine știe unde, să i se zbată între mîini și să strige alarmată. Iar țipetele astea, ca de ființă înjunghiată, ajunseră undeva, pentru că printre copaci își făcuseră apariția trei oameni cu coasele în spinare, nedumeriți și amenințători în același timp. Unul dintre ei, un tînăr la fel de voinic ca și el, îi sărise în spate și-l împinsese cît colo.

— Ce vrei să faci? îi zisese acesta. Rușine!

Maria Nistor Tabinetu, eliberată, se ridicase și-o apucase împleticindu-se printre copaci. Pîinșul ei cutremura liniștea pădurii și el, de jos, din iarbă, o urmărise cum se mistuie în înserare și avu un sentiment de rușine și scîrbă pentru sine însuși, pentru tot ce făcuse și avusese de gînd să facă. Cînd n-o mai văzu se uită la cosașii aceia, se ridică fără să le vorbească, se întoarse la motocicletă, cu capul în pămînt, zdrobit sufletește, culese mașina din iarbă, o ambală și dispăru cu viteză printre copaci, fără vreo țintă precisă. Răsucise ambreiajul inconștient, tulpinile lunecau pe lîngă el într-un joc fantastic, își zdrobise umărul de un arțar, îl biciuise peste obraz o creangă de alun, dar el nu simțise nimic în afară de-o desperare tulbure și de-o sete ucigătoare de necunoscut, de abis.

Seara, tîrziu, îl culesese dintr-un șanț o mașină a Salvării și-l dusese, cu mare viteză, spintecînd văzduhul cu țipete jalnice de sirenă, la primul spital din oraș...

Nelu Serafim își înălță privirea. Maria Nistor Tabinetu lucra dincolo de țevi. Pe obrazul ei alb și gingaș se citea blîndețe, bunătate, cel puțin așa i se păru lui. Simți pe aproape pași și tresări. Cîțiva muncitori se apropiară și el se ridică brusc, prefăcîndu-se că a căutat ceva și n-a găsit. Se duse spre aparatele de sudură, trecu pe lîngă fată și, mai mult instinctiv, îi spuse „bună dimineața". Maria Nistor Tabinetu îl cercetă fără ură și-i răspunse cu un glas cald și firesc la salut. El se așeză în locul de altădată, luă aparatul și-l cercetă.

— Nu poți să-mi faci urgent o lucrare? îl întrebă pe Nelu Serafim un muncitor necunoscut lui. Uite aici, vinclul ăsta...

El luă fierul și adaosul lui, un pilon gros de cinci milimetri, îl puse pe un suport și căută să-și arate priceperea de altădată. Îi tremură însă mîna, electrodul lovi în altă parte și el constată cu desperare că și-a pierdut îndemînarea și rutina de acum trei ani, cînd totul îi ieșea după voie. Suspină și încercă iar, dar aceeași greșeală se repetă și nisul gros al muncitorului îl răni.

— Nu ești de meserie? îi spuse acesta. Se vede că nu ești! Te-au angajat fără să dai probă. Vreo proptea, așa-i?

Nelu Serafim își strînse capul între umeri, ca sub o lovitură năpraznică, înghiți în sec și tăcu. O zări pe Maria Nistor Tabinetu apropiindu-se și-și dădu seama înspăimîntat că ea luase parte, fără să vrea, la discuția aceea penibilă.

— Să nu vorbești așa! îi strigă ea, cu mustrare, omului acela. Dînsul m-a învățat meserie pe mine. E tovarășul Serafim, cel mai bun sudor din uzină, și nu-ți dau voie să-l vorbești astfel...

— Se și vede cît îi de bun! mormăi muncitorul. Era să-mi strice piesa.

— O să-ți fac eu lucrarea! îi zise iar fata și adună bucățile de fier de pe postament, ducîndu-se la locul ei de muncă unde începu să lucreze.

Nelu Serafim avea lacrimi în ochi și un nod în gît. „Uite că nu-i chiar atît de supărată pe mine, mă ajută!" își zise. Și nu știa de ce se simțea atît de bătrîn și de neputincios, de parcă zilele se transformaseră în ani, pe negîndite.

— Ce-i cu tine, Nelule? auzi el un glas cunoscut. Te-ai întors la noi?

El încuviință fără o vorbă, uitîndu-se la Nică Petculescu, un bărbat de seama lui, cu care fusese prieten cîndva, înainte de a o cunoaște pe Maria. Petculescu ținea în mîini două bucăți de tablă pe care le lovea și care țiuiau gros, metalic.

— Ce bine! urmă Nică. Numai tu poți să-mi dai o cusătură ca lumea. Tablele astea trebuie legate, înțelegi?

Nelu Serafim se sperie, era o lucrare destul de grea și nu voia, după experiența de adineauri, să strice materialul și să se facă de rîs. Îl salvă și de data asta Maria Nistor Tabinetu, lebăda de altădată și de acum, care se apropie și zise:

— D-apoi cine se pricepe la cusături mai bine decît o femeie, tovarășe Nică? O să fac eu țesătura asta migăloasă! Bizuie-te pe mine, iar pe tovarășul Serafim lasă-l să răsufle o leacă și nu te mai năpusti asupra lui ca un vultur...

Nică Petculescu o urmă pe fată rîzînd. Nelu Serafim se uită după ei cu priviri toropite, grele, pierdute. Erau la doi pași, îi auzea cum își vorbesc despre muncă și sănătate, cu prietenie, fără alte gînduri. „N-am cunoscut-o! cugetă el. Niciodată n-am cunoscut-o! Și-i o fată atît de bună! Și are un suflet atît de cald! Și uite, parcă o iubesc și mai mult acum, dar viața își are legile ei firești, iar legile astea nu pot fi călcate și terfelite, căci ele sînt construite din sentimente curate, adevărate, care pier atunci cînd te gîndești să le întinezi!"

Își mușcă buza de jos pînă la sînge, ca să-și oprească plînsul și să-și ostoiască gîlgîitul ce-i urca în gîtlej...

Ilustrația de Mihu VULCĂNESCU

De la una la alta

ÎNCRUCIŞATE... PE LOC

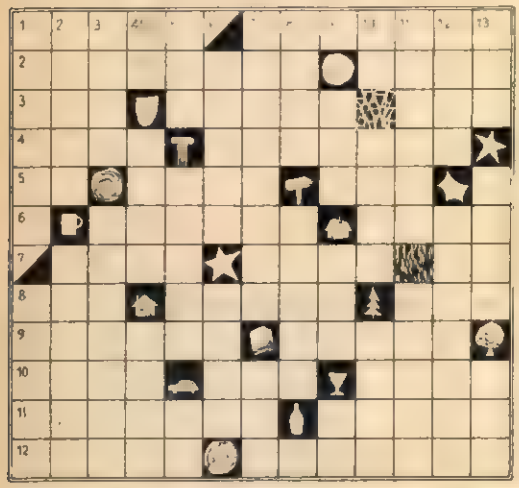

ORIZONTAL : 1) Ființă imaginară din lumea basmelor populare ce locuiește de obicei în ape sau păduri — Locul nașterii (pl.). 2) Localizare — Loc la teatru. 3) Pe primul loc în cortegiul cifrelor (fem.) — Are un locșor rezervat în... inimă — Nu altfel. 4) La locul lui (fig.) — Nu-și găsesc locul. 5) Bete ! — Din loc în loc — Pasăre răpitoare. 6) Înlocuiește în unele cazuri munca fizică a omului — Local de consumație (od.). 7) Locuințe — Piatră... turistică — Eugen Elefterescu. 8) Nume turcesc — Observat — Rîu în Africa centrală. 9) Cu cîte un loc reținut pentru... fiecare oră — Le stă mintea-n loc (fem.). 10) Localitate în raionul Moinești — Prefix numeric — Își aveau locașul pe muntele Helicon (sing.). 11) În loc de clopoțel la casele moderne (pl.) — Care denumește locuri, localități. 12) Loc de dispute sportive — Li se oferă locul de cinste.

VERTICAL : 1) Loc de muncă — Locul unde te simți cel mai bine. 2) Loc — Locul timbrelor din colecțiile filatelice (sing.). 3) Loc de pășune — Locuri libere ! 4) Ocupă locul trei pe portativ — Mișcat din loc... cu forța — Mușcata-dracului (bot.). 5) Ține loc de odgon pentru piticii ce au de-a face cu Guliver — A rămîne la un loc — Radiu. 6) A indispune — Prefix adversativ. 7) Din acest loc — Localitate în Spania. 8) Dependință la unele locuințe — Arbori ce cresc prin locuri umede. 9) Avantaj (fig.) — Nu se mișcă din loc — Tudor Oieriu. 10) Curse ! — Culoare — Ocupă un loc de cinste la teatrul de estradă. 11) Locuri de îmbarcare și debarcare — A lua loc. 12) Oraș de seamă în istoria culturii noastre — Pus cam brutal la locul lui. 13) Cuvînt din refrenul cîntecelor noastre populare — Fiecare cu locul ei în atlasul astronomic — În locul acesta.

Mihai PĂTRAȘCU

Dezlegarea jocului „ALB" apărut în numărul trecut

ORIZONTAL : 1) SALCIMUL ALB — D, 2) URS ALB — ODETTA. 3) RI — LU — CRAB — EI. 4) ENESCU — MALAR. 5) H — I — TEMA — DATA. 6) ARȚARI — GRAUR. 7) ROU — ALBUȘ — REA. 8) AMIC — A — D — RI — L. 9) PAT — FLOARE — AB. 10) ANINATA — CARTI. 11) LT — ASINI — LAIT. 12) BASME — ALBEȘTI.

DARURILE SÎNT BUCURIA COPIILOR

Părinți !

UN DAR FRUMOS PENTRU COPII
PUTEȚI ALEGE CHIAR ACUM
LA MAGAZINUL COOPERATIVEI DE CONSUM

23 MAI — 1 IUNIE
DECADA CADOURILOR PENTRU COPII

Rik AUERBACH

UMOR de mic litraj...

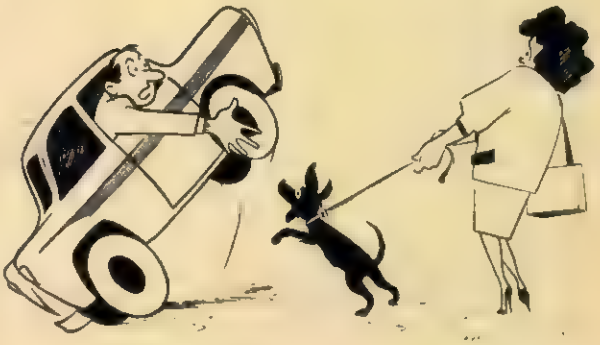

— Ia cucoană javra la o parte ! ! !

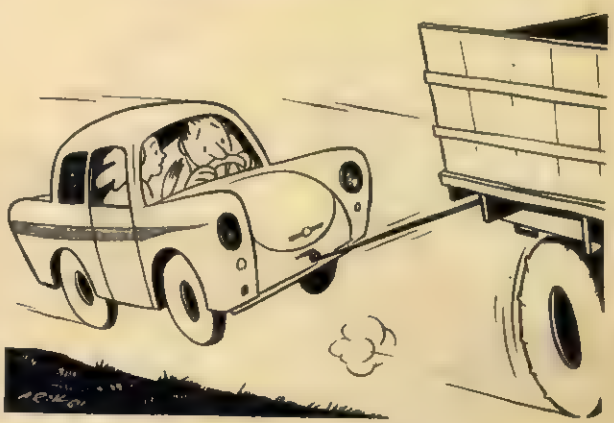

— Dragule, cu cît crezi că mergem pe oră ?

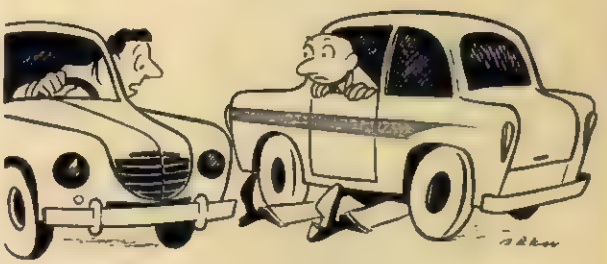

— E bun mecanicul ?
— Nu știu dacă-i mecanic... că de-abia l-am călcat !...

— S-a stricat ?
— Nu !... Sîntem grăbiți !

Zona unde s-a petrecut dramatica aventură. Expediția, plecată din Lima pe calea aerului, a aterizat la Iquitos, de unde membrii săi au pornit spre Cocameros, lîngă fluviul Yavari. Aici a început asediul coliberlor din junglă în care s-au refugiat membrii expediției.

asediați în junglă

Cu cîtva timp în urmă, agențiile de presă au anunțat o veste senzațională: în jungla Amazoanelor, la frontiera cu Brazilia, o expediție peruviană a fost atacată și încercuită de un trib de indieni instigați și conduși în acțiunea lor de către dezertori și contrabandiști de opiu.

În rîndurile care urmează cititorii noștri au posibilitatea să cunoască întîmplări inedite despre „cele șapte zile de coșmar indescriptibil", așa cum au fost ele povestite de către cei care le-au trăit.

Autostrada „Simon Bolivar", aflată în proiect, și care va fi gata pînă în 1975, urmează să facă legătura între Peru, Bolivia, Brazilia, Uruguay și Argentina. Ea va străbate una din cele mai sălbatice zone ale globului, regiunea superioară a Amazoanelor, atît de puțin cunoscută, atît de plină de mistere.

În primele zile ale lunii martie anul acesta 2 cartografi, 9 ingineri, 18 specialiști în mineralogie, topografie, agronomie și 6 hamali, în total 35 de oameni, au plecat să marcheze cotele noii autostrăzi de la Iquitos pînă la frontiera braziliană. Lor li s-a alăturat Pablo Garcia, un metis care cunoștea jungla și dialectele vorbite de indienii care trăiesc de-a lungul Amazoanelor.

NOAPTE ÎN PLINĂ ZI

Iquitos, un orășel cu 54.000 de locuitori, este ultimul punct al civilizației din nordul Perului. La numai 2 kilometri începe jungla tropicală... Abandonînd jeepurile, apoi caii, exploratorii și-au împărțit povara între ei. Coloana înainta anevoie, în condiții din ce în ce mai primejdioase. Machetele *) tăiau adevărate tuneluri prin păienjenișul de liane și plante uriașe. Hainele erau sfîșiate de crengi și spini și din toate părțile se năpusteau asupra oamenilor roiuri de muște și țînțari. Mai ales marigui era neîndurător ; mușcătura acestui țînțar provoacă bășici sîngeroase.

Amazzona, ținta călătoriei, era încă departe și iată că infernul verde și făcuse primele victime: doi dintre membrii expediției atacați de șerpi. Nimeni nu știa dacă era vorba de primejdiosul taya, de surucucu sau de veninosul cascabel, șarpe a cărui mușcătură produce moartea. S-a încercat salvarea lor administrîndu-li-se curara. Oamenii așteptau înfrigurați în timp ce victimele zăceau paralizate. Încetul cu încetul curara și-a făcut efectul, mușchii s-au relaxat, bolnavii și-au revenit. Și exploratorii au pornit din nou la drum...

Să dăm cuvîntul acum colonelului peruvian Flores, conducătorul expediției : „Deseori ne surprindea ploaia. Terenul argilos se transforma într-o pastă noroioasă în care puteai înainta foarte anevoie. Temperatura insuportabilă, această căldură ume-

C. BOZBICI

(Continuare în pag. 18)

*) Cuțite speciale folosite la tăierea trestiei de zahăr.

asediați în junglă

dă, ne adusese într-o stare de toropeală. Noaptea ne opream acolo unde voia Pablo. Aprindeam focurile și făceam de pază, pe rînd. Ca să prindem curaj, ascultam la radio muzică ușoară și programele transmise din Lima. Din adîncul pădurii se auzeau numai strigătele lugubre ale păsării paka-paka, cucuveaua Amazoanelor".

Au trecut trei zile. Expediția înainta încet fără să se fi întîmplat ceva deosebit. La ore fixe se transmitea prin radio, la Iquitos, poziția în care se afla expediția în inima junglei. Oamenii străbăteau acum păduri cu copaci înalți de peste 50 de metri, orbecăind pe întuneric în plină zi. Sus, acolo unde coroanele giganților de lemn sînt mîngîiate de vînt și soare, era lumină, jos — la rădăcini — noapte.

Treptat însă, membrii expediției sînt cuprinși de neliniște. Unde să fi dispărut băștinașii care populează ținutul acesta ? N-au întîlnit pînă acum în calea lor nici un om din triburile Mayoruna despre care Pablo spunea că sînt indieni pașnici. Printr-o radiogramă s-a cerut bazei militare din Iquitos trimiterea unui avion în recunoaștere. Peste cîteva ore s-a primit răspunsul : „Nu se văd decît sate părăsite ; nici o ființă vie". Dar maimuțele manechi și leoncitos urlau iar papegalii se foiau cu sutele în jurul exploratorilor, ceea ce era un semn că pe undeva, pe aproape, se aflau totuși oameni. Dar de ce se ascundeau oare ?

„Joi — relatează colonelul Flores — am ajuns într-un mic luminiș în mijlocul miilor de kilometri pătrați de copaci giganticî. Am chemat prin radio postul Iquitos și am comunicat : «Avem nevoie de întăriri, de arme și muniții». Era prea tîrziu ca să ne mai înapoiem și prea riscant să mai înaintăm. Ne-am refugiat în două «chozas» mari, două colibe din pămînt și paie, părăsite de indieni și am început să organizăm un serviciu de supraveghere. Ne aflam pe o movilă ; de jur împrejur, pădurea..."

INDIENII ATACĂ

La apusul soarelui jungla se învăluie în tăcere. În seara aceasta însă de pretutindeni se aud zgomote ciudate. Deodată, Pablo scoate un strigăt de spaimă și arată spre unul din copaci. Sus, pe o ramură groasă, vopsită în negru, atîrna scheletul unui porc sălbatic în care erau înfipte două lănci avînd la capete cîte un smoc de paie roșii. „Ne sînteți dușmani și vă vom distruge" — traduse Pablo avertismentul. „Mă duc să văd ce se întîmplă în jur..."

Pablo înainta precaut. Își îndepărtase mîinile de corp, pentru ca indienii ascunși în desiș să vadă că nu este înarmat. Cei rămași în tabără îl auzeau cum strigă în dialectul mayoruna : *Irabu pue ! Irabu pue !* adică : Oameni buni ! Zadarnic. O săgeată lansată de undeva, din coroanele copacilor înalți, spintecă văzduhul și străpunse pieptul lui Pablo. Așa a început atacul indienilor... În clipele acelea dramatice nimeni nu știa că în spatele atacatorilor ascunși în ramurile copacilor se afla o bandă de dezertori și traficanți de opiu interesați ca plantațiile lor clandestine de flori de mac (pe care aviatorii aveau să le descopere abia mai tîrziu) să nu fie depistate de autoritățile peruviene. Exploratorii aveau să afle despre toate acestea abia atunci cînd în pădure au început să bubuie focuri de carabină și să se audă injurături în spaniolă. În zori, luminișul era plin de cadavrele indienilor. Era dimineața primei zile de asediu.

CE POVESTEȘTE MAI DEPARTE COLONELUL FLORES

Asediații au transmis neîntrerupt semnale S.O.S. pe toate lungimile de undă și mai ales pe cele care puteau fi interceptate de radioamatori. Ei au așteptat cîteva zile să sosească ajutoare. Iată, din relatările colonelului Flores, cum au petrecut asediații aceste zile :

După zile de chinuri îngrozitoare, în sfîrșit salvați!

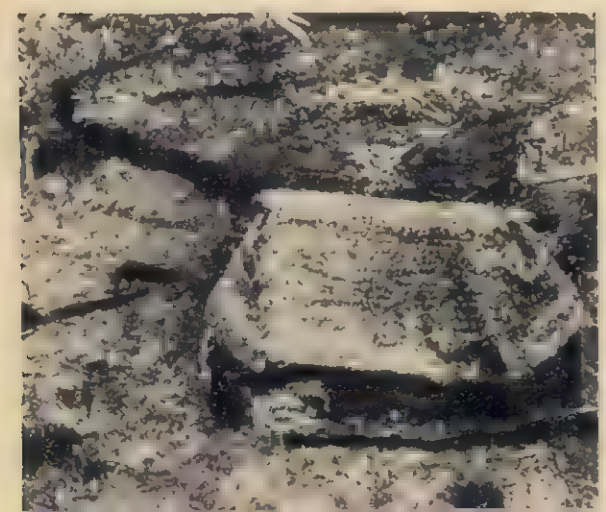

Singurul adăpost al celor asediați.

„...Duminică dimineața — în a treia zi de asediu — metisul Delafuentes, prietenul lui Pablo, a ieșit precaut din colibă și s-a strecurat spre locul unde căzuse ghidul nostru. Cînd a ajuns la cîțiva pași de cadavrul lui Garcia am văzut cum îl străpunge și pe el o săgeată. A murit fără un strigăt. Tentativa lui Delafuentes i-a iritat pe indieni ; au început să asalteze cu săgeți cele două colibe. Cinci dintre ele au pătruns prin pereții de paie ai refugiului nostru și au nimerit în plin. Cei cinci răniți au fost puși în siguranță. Apoi am zărit umbre furișîndu-se spre colibe. Unii goi, alții purtînd pantaloni albi. Am tras asupra acestora din urmă ; cîțiva s-au prăbușit. Ceilalți s-au retras tîrînd după ei trupurile celor morți... Rănițiii noștri sufereau cumplit. Aveau limba umflată — simptom al otrăvirii — dureri puternice în picioare și erau zguduiți de frisoane puternice. Cele cîteva pastile de penicilină pe care le-au înghițit nu le-au ajutat la nimic. Unul dintre hamalii noștri, un indian din tribul Cocamas, a făcut cu un briceag niște crestături pe brațele răniților. Scurgerea de sînge pe care au provocat-o a îmbunătățit oarecum starea bolnavilor... Atacurile s-au repetat de mai multe ori.

La toate apelurile lansate prin radio, celor asediați li se răspundea invariabil ; așteptați liniștiți. Numai că ei n-aveau de unde să știe că mesajul cifrat trimis de la Lima la Iquitos, prin care se comunica plecarea unei coloane militare de salvare, a zăcut cîteva zile pe o masă din biroul telegrafic din Iquitos. Singurul funcționar care cunoștea codul era plecat în concediu...

Luminișul în care au rezistat cei 35 de oameni. →

Indienii Mayos, instigați de contrabandiștii albi, au asediat timp de cîteva zile expediția peruviană.

SALVAREA

Asediații din junglă își pierduseră orice speranță. Munițiile erau pe sfîrșite, băștinașii tot mai agresivi. Din întîmplare, un radioamator a captat unul din apeluri și a dat alarma. Baza aeriană americană din Balboa Heights (Canalul Panama) s-a oferit să vină în ajutor. Două aparate Atlas au transportat la Iquitos cîteva elicoptere demontate care au fost asamblate la lumina reflectoarelor. Elicopterele nu aveau însă o rază de acțiune suficientă pentru a cuprinde întreaga regiune a junglei. În locul lor au pornit avioane ale aviației peruviene care, descoperind expediția, au parașutat în luminiș hrană și muniții... Să-l lăsăm în continuare pe colonelul Flores să povestească despre întîmplările din ultimele zile trăite de membrii expediției în junglă.

„Ne aflam într-o continuă stare de alarmă. Situația noastră era desperată. Aparatul de emisie se defectase și nici unul dintre noi nu știa să-l repare. Recepționam mesaje, fără să putem transmite vreun cuvînt... După un «consiliu de război» am hotărît să aprindem focul : coloanele de fum puteau să-i orienteze pe piloți. Dar același lucru l-au făcut și asediatorii pentru a-i dezorienta pe salvatorii noștri. A mai trecut o zi și, în primele ore ale dimineții, am primit o veste proastă : coloana de salvare se rătăcise în pădure. Cînd le-am comunicat oamenilor noștri mesajul, mi-am dat seama că ei erau la capătul puterilor ; drama se apropia de sfîrșit. Știam că elicopterele nu puteau să aterizeze aici, dar n-am spus aceasta nimănui. Unul dintre bolnavi era în stare foarte gravă iar altul se simțea din ce în ce mai rău. Se apropia sfîrșitul ! Dar tocmai cînd mă gîndeam la toate acestea, am auzit un cor de voci printre copaci : *Hermanos ! Viva el Peru !* Fraților ! Trăiască Peru ! În luminiș apărușe, în sfîrșit, coloana de salvare...“

★

Aici se încheie întîmplările de necrezut ai căror eroi au fost cei 35 de oameni ai expediției care trebuia să traseze în junglă autostrada „Simon Bolivar“.

C. BOZBICI

ESTETICA INDUSTRIALĂ

Din partea Fabricii de porţelan din Cluj primim următoarele: „Ne însuşim întru totul conţinutul articolului intitulat «Întîlnire după 5 ani» apărut în «Flacăra» nr. 15. Problemele ridicate de acest material au fost apreciate şi amplu dezbătute atît cu prilejul recentelor contractări de mărfuri pe semestrul II cît şi cu prilejul primei consfătuiri de estetică industrială care s-a ţinut recent la Sinaia. Dorim ca asemenea materiale să apară cît mai des în coloanele revistei dv."

dialog

CUM A EVOLUAT NOTAŢIA MUZICALĂ

„Vă rog să publicaţi un articol despre evoluţia notaţiei muzicale de-a lungul timpurilor pînă la actualul sistem de redare a sunetelor pe portativ".

Iordana ABALAŞEI, Bacău

Răspunde ALEXANDRU PAŞCANU, conferenţiar la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din Bucureşti.

Sunetul muzical are patru proprietăţi (înălţimea, durata, intensitatea, timbrul) şi, pentru fiecare din ele, trebuie să se folosească un mijloc grafic de reprezentare, crea ce îngreunează simţitor scris-cititul muzical în comparaţie cu cel literar.

Cele mai vechi mărturii de notaţie cunoscute ni le oferă atît muzica sumeriană cît şi — mai tîrziu — muzica chineză, dar actuala noastră notaţie îşi are originea în notaţia alfabetică a vechilor greci ; această filiaţiune e demonstrată şi de către termenul de *gamă* (înşirarea sunetelor în ordinea înălţimii), provenit de la litera grecească *gama*.

Sistemul notaţiei alfabetice (folosit în antichitate la greci şi romani, precum şi la începutul evului mediu, prin care fiecare sunet era reprezentat printr-o literă), era inexpresiv din punct de vedere vizual, deoarece nu sugera înălţarea şi coborîrea sunetelor ; către sfîrşitul secolului al VIII-lea, apar *neumele*, semne provenite din accentele scrisului literar, care sînt faza primară : *punctum* (.) coborîrea şi *virga* (,) urcarea.

Neumele evoluează în semne din ce în ce mai complicate ; apar neumele aliniate, care constituie un ajutor de memorizare pentru cîntăreţii vremii, urmate, în secolul al X-lea, de faza *diastematică* (din grecescul *diastema* = interval) cînd neumele sînt plasate la niveluri diferite, cele înalte şi cele joase fiind separate printr-o linie orizontală.

Un celebru maestru al muzicii evului mediu, Guido d'Arezzo, creează în anul 1032 sistemul de linii orizontale şi paralele, denumit portativ, cu linii de diferite culori, la capătul fiecărei linii punîndu-se o literă (cheia) care indică neumele notei plasate pe linia respectivă, precizîndu-i-se în acest fel înălţimea. Tot lui d'Arezzo i se atribuie şi denumirile notelor : *ut* (mai tîrziu *do*), *re*, *mi*, *fa*, *sol*, *la*, *si*, provenite din silabele iniţiale ale versurilor unui imn latin.

Cu vremea, neumele se simplifică şi în secolul al XIII-lea se creează *nota quadrata* — notaţia pătrată în care sunetele apar ca nişte pătrăţele scrise cu o peniţă cu vîrful lat, fiind indicată doar înălţimea, nu şi durata ; era deci o *notaţie aritmică*.

Faza următoare, *notaţia proporţională*, aduce modificarea acestor pătrăţele, apropiindu-se către mijlocul secolului al XV-lea de punctele actuale prin introducerea notelor albe. Astfel prin diferite forme se fixează *durata* sunetului, valorile fiind proporţionale între ele (divizîndu-se latîi terase, apoi binar). Scrierea duratelor se simplifică apoi şi mai mult prin apariţia barelor verticale care marchează măsura.

Începînd din secolul al XVII-lea semnele paralelograme devin rotunde, căpătînd contururile actuale, iar indicarea precisă a tempoului, graţie inventării metronomului în secolul al XIX-lea fixează perfect durata (notaţia ortocronică).

Nuanţele de *intensitate* a sunetului se notează prin cuvinte sau prin iniţialele lor (tare = forte (f) ; încet = piano (p) etc.). *Timbrul* se stabileşte prin indicarea instrumentului şi modul de folosire (cu sau fără pedală, surdină etc.).

Complexul tablou al notaţiei muzicale actuale, făurit de-a lungul timpurilor, este încă în continuă transformare şi îmbogăţire (sisteme noi de scriere, stenografii muzicale, notarea muzicii aleatorii etc.).

PARADOXURILE SĂRII

„De ce sarea are vara proprietatea de a încetini topirea gheţii, iar iarna de a o accelera ?"

Georgeta CONSTANTIN Brlad

Răspunde lector univ. D. CAMBOLI, de la Institutul politehnic din Bucureşti.

S-a constatat că dacă în apă se dizolvă sare (sau o altă substanţă solubilă) şi se răceşte soluţia, aceasta nu se solidifică la 0° C, aşa cum se întîmplă cu apa pură, ci la o temperatură mai scăzută, care depinde de cantitatea de sare dizolvată, adică de *concentraţia* soluţiei.

Dacă se face un amestec de 23% sare şi 77% apă, acesta se solidifică doar prin scăderea temperaturii pînă la —21,2°C. Acest amestec este considerat ca optim pentru a fi folosit în timpul iernii, în vederea degajării liniilor de tramvai. Este de observat că rezultatele date de acest amestec vor fi bune, cu condiţia ca gerurile să nu fie mai mari de —21,2°C.

Dacă în loc de apă se amestecă gheaţă cu sare, tocmai datorită celor explicate mai sus, gheaţa nu mai poate rămîne solidă şi se va forma o soluţie.

Pentru a se topi, gheaţa consumă o anumită cantitate de căldură. Dacă vasul în care am făcut amestecul de gheaţă şi sare îl vom izola cît mai bine de mediul înconjurător (de exemplu îl vom înveli cu un postav gros, eventual pîslă), căldura necesară topirii gheţii se va consuma din rezerva de căldură a sistemului, iar temperatura acestuia va scădea. Iată de ce vara, la prepararea îngheţatei, se foloseşte amestecul de gheaţă şi sare spre a realiza temperaturi mai scăzute.

Din cele afirmate mai sus se vede că nu se poate spune că sarea „întreţine" vara gheaţa, iar iarna o „topeşte".

LACURI... LACURI

„Cum s-au născut diferitele lacuri care se găsesc pe suprafaţa pămîntului ?"

Mircea GROSU elev, Brăila

Răspunde conf. univ. V. HILT, de la Facultatea de geologie-geografie a Universităţii Bucureşti.

Lacurile, în general, sînt întinderi de apă care ocupă, un timp mai îndelungat, unele depresiuni ale scoarţei terestre — depresiuni închise şi lipsite de panta de scurgere caracteristică apelor curgătoare. În noţiunea de lac intră atît masa de apă cît şi bazinul în care s-au adunat apele.

Dacă se ţine seama de originea masei de apă care le-a dat naştere, lacurile pot fi de două feluri : unele ale căror ape sînt de origine terestră — în această categorie intrînd marea majoritate a lacurilor ; şi altele ale căror ape au făcut cîndva parte din oceanul planetar — acestea sînt aşa-numitele lacuri *relicte* (ex. lacul sau Marea Caspică, lacul sau Marea Aral etc.).

După originea depresiunilor în care s-au adunat apele, lacurile pot fi :

1) de origine *tectonică*, adică formate prin scufundarea unei zone din suprafaţa scoarţei pămîntului (ex. lacul Tanganyika din estul Africii, lacul Baikal din Siberia, U.R.S.S) ;

2) de origine *vulcanică*, născute în craterul unui vulcan stins (ex. Sf. Ana din Carpaţii răsăriteni, în ţara noastră) ;

3) de origine *glaciară*, născute în depresiunile sau cuvetele săpate de gheţari (din această categorie fac parte lacurile glaciare născute în depresiunile vechilor teritorii acoperite altădată de gheţari. Aceste lacuri puţin adînci, de forme neregulate, se întîlnesc, în număr mare, în Finlanda, Suedia meridională, nordul Canadei etc.). Lacuri glaciare sînt şi cele născute în cuvetele văilor munţilor, rămase în urma topirii gheţarilor de odinioară. Aceste lacuri au o formă alungită, caracteristică pentru lacurile alpine. Lacurile glaciare născute în căldările glaciare formate de gheţari sînt eliptice şi pot fi destul de adînci. Asemenea lacuri se întîlnesc şi în Carpaţii din ţara noastră — în Munţii Făgăraş (lacurile Bîlea şi Capra), Munţii Sebeşului (lacurile Iezerul Mare şi Iezerul Mic), în Munţii Parîngului (lacurile Gîlcescu şi Roşiile), în Retezat (lacul Bucura) — precum şi în Pirinei, în Munţii Vosgi din Franţa etc. Lacurile glaciare „de baraj" se formează datorită acumulării apelor unei văi secundare care confluează cu o vale mai importantă şi în care înaintează un gheţar (ex. lacul Mărjelen din Alpii Bernezi). Lacurile glaciare morenice sînt născute în văile munţilor în urma barajelor formate de morenele lăsate de gheţarii care se scurgeau altădată pe aceste văi (ex. lacul Geneva, lacul Constanţa în Elveţia etc).

Lacurile glaciare sînt foarte pitoreşti şi atrag un număr mare de turişti.

VIERMELE MĂRULUI ŞI COMBATEREA LUI

„Mărul meu face mereu fructe viermănoase. Ce măsuri sînt necesare pentru combaterea viermelui mărului ?"

Manole CRĂCIUN Cîmpulung, rn. Focşani

Răspunde ANDREEA DĂNESCU, corectătoare la Grădina botanică din Bucureşti.

Unul din dăunătorii cei mai frecvenţi ai livezilor de meri este şi viermele mărului *(Carpocapsa pomonella)*. Perioada de dăunare începe în sfîrşitul lunii mai şi durează pînă în prima jumătate a lui septembrie.

Un fluture mic de noapte, de culoare cenuşie, depune ouăle pe fructele abia legate şi din ele apar larvele care pătrund în interiorul lor. Viermele atacă un număr mare de fructe, deoarece după ce a stricat unul, pătrunde în altul. O mare parte a fructelor atacate cad. Acestea trebuie adunate şi arse, căci altfel viermii care ies din ele, atacă din nou alte fructe.

Viermele dă două generaţii pe an şi iernează sub formă de larve care se fixează pe trunchiul pomilor, în crăpăturile scoarţei.

Combaterea viermelui mărului se poate face prin mai multe procedee. Cînd fructele sînt cît aluna, se tratează cu zeamă bordeleză 0,75% sau Merfazin 0,08%. La 10-15 zile de la acest tratament, se tratează cu sulf muiabil 0,4%, eventual amestecat cu preparatele „Detox 25" şi „Ecatox 20".

Alt procedeu care se poate aplica în această fază (la începutul lunii iunie) este stropirea cu arseniat de plumb în concentraţie de 0,5% ; la sfîrşitul lunii se efectuează a doua stropire cu Ecatox 0,2%.

Tratamentul se poate face şi la generaţia a doua a viermelui merelor (cînd fructele sînt mature), cu „Detox 25" 0,75% sau zeamă bordeleză 0,75%, iar la 10-15 zile după acest tratament se stropeşte cu „Detox 25" 0,75% plus „Ecatox 20" 0,15%.

De asemenea, în luna iulie se înfăşoară trunchiul pomului cam pe la jumătatea lui cu nişte brîie-capcană, confecţionate din pomoioage de paie, în care larvele se retrag pentru iernare. Iarna se ridică aceste centuri de captare şi li se dă foc.

Tot în acest scop e necesară distrugerea în cursul toamnei şi iernii a resturilor vegetale de pe sol, în care iernează de obicei omizile. E bine să se distrugă omizile care iernează pe trunchi şi ramuri prin curăţarea scoarţei.

POŞTA NOASTRĂ

Alexandru Ştefănescu, Lupeni. Staţeţi membru al unei asociaţii sportive ? Dacă răspunsul e afirmativ, adresaţi-vă asociaţiei şi aceasta vă va putea procura materialele sportive pe care nu le găsiţi în unităţile I.D.M.S.

Petre Florea, Bucureşti. Munca nu numai că nu dăunează organismului ci, dimpotrivă, îi ajută. Regimul cel mai indicat este, desigur, îmbinarea raţională a muncii fizice cu cea intelectuală. O activitate intelectuală intensă, lipsită de exerciţii fizice, poate fi, în unele condiţii, dăunătoare — aşa cum dăunătoare sînt excesele în orice privinţă. Nu există însă o reţetă universal valabilă pentru toţi oamenii din lume — ci numai un medic, cunoscînd organismul celui în cauză, îi poate prescrie regimul de muncă şi de viaţă cel mai potrivit.

Evident că un om poate studia fără limită, dar cu condiţia să îmbine munca de studiere cu o activitate fizică corespunzătoare. Şi tot aţi fost de evident este că acel care nu depune aici un fel de activitate, nu numai că nu-şi lungeşte durata vieţii ci, dimpotrivă, şi-o scurtează.

Adresa — cînd vă va veni rîndul.

Anişoara Ghiţă, Focşani. Puteţi fi liniştită : artistul dv. preferat, Mario del Monaco, a scăpat cu bine din accidentul de automobil pe care l-a suferit, se află în stare de convalescenţă şi în curînd îşi va relua activitatea normală.

Grigore Baboi, Piatra-Neamţ. De cînd ne-aţi scris şi pînă acum v-am dat răspunsul solicitat prin ancheta privitoare la superproducţiile cinematografice, pe care am publicat-o în revista noastră nr. 20 din 16 mai.

Oprea Mihnea, Bucureşti. Inutil să ocupăm spaţiul cu date pe care le puteţi găsi în manualele de istorie pentru şcoala medie.

Prof. St. N. Andronache, Cudalbi, rn. Tecuci. Vă mulţumim pentru aprecieri. Vom publica în continuare ciclurile şi rubricile care vă plac : „Prin cetăţile industriei noastre socialiste", „Agenda", „Cadran internaţional". Ne bucură că materialele pe care le publicăm vă sînt de folos în munca dv. pedagogică. Portrete veţi găsi atît în interiorul cît şi pe coperta revistei ; peisaje, în fotografii color, în pag. 4 a fiecărui număr. Vă promitem, de asemenea, un reportaj din munca siderurgiştilor gălăţeni. Adresele celor ce vor să corespondeze nu le publicăm decît atunci cînd ne scriu direct.

E. C., Cluj. Întrebările dv. sînt interesante — dar dacă doriţi neapărat să vă păstraţi anonimatul, nu vă putem da răspunsurile solicitate. Nu pentru că ar fi vorba de vreun... secret, ci pentru că ne-am fixat ca principiu să nu răspundem celor ce nu ni se recomandă...

Tita Ştirgă, Galaţi. Ne bucură că v-aţi regăsit un vechi prieten prin intermediul rubricii noastre „Cititorii către cititori". Şi acum răspunsurile : 1) cum să vă păstraţi colecţia de ilustrate ? Rezultate bune se pot obţine şi cu albume, şi cu plicuri, şi cu cartoteci — principalul este să asiguraţi o ordine în colecţie şi mijloacele de conservare a pieselor ; 2) o lucrare foarte la îndemînă, care prezintă şi un scurt istoric al Capitalei noastre, este Ghidul Bucureşti (Editura Meridiane) ; 3) despre doctorul Carol Davilla vom publica un material, aşa cum doriţi ; de asemenea şi despre alţi oameni de seamă din trecut şi contemporani ; 4) date din istorie, voievozi, demnitari din trecut ? N-are aici un rost. Le găsiţi în orice manual de şcoală elementară ; 5) cum se realizează, în unele filme, „pitici" şi „uriaşi" ? Prin trucaje, prin filmări combinate, despre care noi am scris de mai multe ori, inclusiv în această rubrică. De cele mai multe ori e vorba de suprapunerea unor scene filmate separat, în care interpreţii, fiind prinşi în obiectiv fie foarte de aproape, fie de departe, pot apărea „uriaşi" şi — respectiv — „pitici" în comparaţie unii cu alţii ; 6) adresa — cînd veţi ajunge la rînd.

V. SILVIAN

Marin Ionescu, Piteşti ; Adalbert Gall, Haţeg ; Ludovic Cichi, Ploieşti ; Al. Nistor, Bucureşti ; Petre Mîndrescu, Broscăuţi ; Nuţi Cojocaru, Iaşi ; ing. V. Grecu, Braşov ; Petre Rădulescu, Braşov — v-am răspuns prin poştă.

Vasile Păvăloiu, *Veniamin Bricin* şi, eventual, alţi cititori care n-au reuşit să dezlege jocul de cuvinte încrucişate „DA sau BA" din nr. 17 al revistei. Greşeala dv. constă în aceea că aţi ignorat semnul de întrebare desenat în unele din pătrăţelele grilei. Or, tocmai aceste semne reprezentau „cheia" pentru dezlegarea jocului. În pătrăţelele prevăzute cu semnul ? trebuiau introduse, după necesităţi, silaba DA sau BA din tema jocului.

Iată cum arată jocul corect dezlegat :

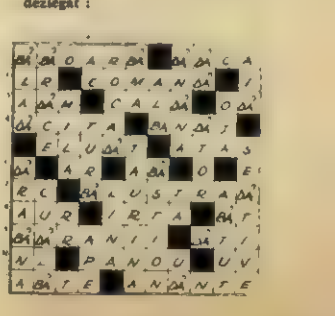

cu cititorii

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : *Lisette Apostolescu*, elevă, Ploiești, str. Dr. Marinescu 7 ; ilustrate ; *Gabriela Popescu*, elevă, Tîrgoviște, str. N. Bălcescu 127 ; ilustrate ; *Ion Seracin*, student, Timișoara, str. Brediceanu 8 ; ilustrate ; *Nuța Copil*, elevă, Ploiești, str. Mecet 7 ; teme diverse, ilustrate ; *George Dinu*, chimist, Ploiești, str. N. Cristea 44 ; ilustrate ; *Gh. Gheorghiana*, elev, Siret, str. 8 Mai 49, reg. Suceava ; literatură, filatelie, ilustrate ; *Alex. Nan*, dezenator, Craiova, str. Ștefan cel Mare 3 ; ilustrate ; *Frant Pieszczuk*, elev, Siret, str. V. Alecsandri 1 A, reg. Suceava ; filatelie, ilustrate ; *Rita Mariana Bader*, elevă, Oravița, str. Brediceanu 4, reg. Banat ; ilustrate ; *Milly Iana*, economist, Tr. Măgurele, str. Praporgescu 59 ; teatru, cinema, ilustrate ; *Mitel Popa*, strungar, Timișoara, str. 12 Aprilie 9 ; ilustrate ; *Rodica Rădăjanu*, studentă, București, str. George Coșbuc 24, raionul N. Bălcescu ; arhitectură, ilustrate ; *Molgorzata Grusha*, Katowice IV, Gorny Slesk, ul. Klimczoka 3/2 (R. P. Polonă) ; cinema, sport, ilustrate (în poloneză, rusă) ; *Mayer Rudolf*, Ruda S 1-4, ul. Marchlewskiego 25/27 (R. P. Polonă) ; filatelie ; *Eugenoix Zazulak*, Katobrzeg, ul. Kamienna 11 (R.P. Polonă) ; ilustrate ; *Marin Călin*, turnător, Tîrgoviște, str. Brutari 3 ; cinema, sport, ilustrate ; *Olimpia Borlea*, elevă, Carei, str. Karl Marx 21 ; ilustrate ; *Cecilia Iacoboaie*, telegrafistă, București, str. Cîmpeanu 19, raionul Lenin ; sport, ilustrate.

DE LA CORESPONDENȚI

În zori, pe Dunăre. (*Ing. Titu Bălănescu, București*)

Pe aici au trecut tractoarele. (*Viorel Lupea, Cluj*)

(Urmare din pag. 2-3)

rugat să ni se povestească ceva interesant despre el. S-a oferit un om cu vorbă moale, dar cu mari arderi interioare, inginerul agronom Ștefan Tuher.

— Bellardone se bucură de un bun prestigiu în gospodăria noastră. Noi avem pămînt mult, aproape 3.000 de hectare. Anul trecut, orezul din solul Bellardone și de alte soluri a fost cultivat pe 100 de hectare. Vă rog să rețineți un lucru : 20 la sută din veniturile bănești ni le-a adus orezul. În acest an mărim orezăria la 135 de hectare.

— Dar acest Bellardone, după cîte am aflat, e cam pretențios.

— Vrea apă bună, aerată. Vrea, în timpul vieții sale, de circa 150 de zile, o constantă termică de 2.500-3.200°C, adică o temperatură medie zilnică de peste 15°C, o luminozitate de peste 1.000 de ore.

— Și ce mai vrea ?

— Multe. Lucrări agrotehnice de calitate, îngrășăminte chimice pe faze de vegetație. Numai așa spicul de sticlă gălbuie se face mai mare decît vrabia.

— Apropo de spic. Spicul de grîu are circa 30 de boabe. Dar cel de orez ?

— Între 200-300 boabe.

— Spuneți-ne încă o particularitate a lui Bellardone.

— Toată viața și-o trăiește cu picioarele-n apă și capul în soare... Și-acum vă dau pe mîna a trei vadagii, muncitori care au grijă să nu i se usuce niciodată buzele lui Bellardone din pricina setei.

DESPRE TULBURAREA APEI ȘI DESPRE ALTELE

Facem cunoștință cu trei vadagii : Nicolae Stănilă (șeful acestora), Gheorghe Beagu și Ion Nenciu. Sînt îmbrăcați în salopetă și-n picioare poartă cizme de cauciuc.

Întrebăm :

— Care-i meseria dumneavoastră propriu-zisă ?

— Vadagii. Noi sîntem responsabili cu apa, mai precis : cu inundarea. Orezul trebuie inundat rațional, la vreme, de asemenea, apa trebuie evacuată după ce și-a îndeplinit menirea.

— Unde e sursa dumneavoastră de apă ?

— În Argeș.

— Orice apă e bună pentru orez ?

— Nu. Apa de rîu e cea mai sfîntă. Conține mult oxigen, carbonați și bioxid de carbon liber care sînt folositoare bunei vegetații a orezului.

— Am văzut cum semănați orezul în apă.

— Există și o altă metodă de semănat : în teren uscat. La Chirnogi noi semănăm în apă.

— Am privit apa în care semănați orezul. Era murdară, tulbure.

— Așa trebuie să fie. Tulburarea apei e o metodă. Fără această tulburare, orezul n-ajunge să prindă viață.

— De ce ?

— Pentru că bobul pus în apă limpede nu se fixează în teren. Prin tulburare, însă, mîlul prinde sămînța și o fixează.

Vadagiii ne-au dat apoi o seamă de explicații privind reglarea grosimii stratului de apă. Tot de la ei am aflat drumul pe care-l parcurge orezul de la tulburarea apei (în prima jumătate a lunii mai) pînă cînd podgoriile încep să se umple cu cîntecele culesului. Atunci, toamna, se recoltează și orezul. După care, peste puțină vreme îl avem pe mesele noastre.

ECHINOCHLOA PHYLLOPOGON ȘI ALȚII TREBUIE DISTRUȘI

Bellardone are mulți dușmani : brădișul, coada vulpii, trosnitoarea etc. Cel mai temut este însă Echinochloa phyllopogon. Pe limba noastră i se spune mohor. Acesta invadează cu tot neamul lui culturile de orez. Se înmulțește repede. Orezarii încercați sînt tot timpul cu ochii pe el, pentru a-l stîrpi. Altminteri orezul crește plăpînd și se înăbușă. Lupta împotriva mohorului nu-i chiar atît de ușoară. Pentru simplul fapt că Echinochloa phyllopogon se aseamănă cu Bellardone — în prima perioadă de vegetație — ca două picături de apă. Se cere deci un ochi experimentat, care nu poate să le confunde. Mohorul este răpus prin plivire continuă, lucrare care, după spusele specialiștilor, e sinonimă cu prășitul.

Poate s-a întîmplat ca la o masă unde vi s-a servit o mîncare cu orez să întîlniți un bob de mohor. E tare al dracului și nu se înmoaie oricît l-ai fierbe. Să știți că bobul acesta nu l-au crescut colectiviștii din Chirnogi. Ei au predat bazei de recepție numai orez curat. Altminteri nici n-ar fi luat premiul II pe țară.

LÎNGĂ DUNĂRE ȘI-N ALTE PĂRȚI DIN ȚARĂ

Orezul se simte bine în multe locuri din țară. Dar traiul cel mai bun îl duce în partea de sud a cîmpiei dunărene, de-a lungul fluviului, de la Turnu-Severin la Călărași. Aici este zona I, foarte favorabilă, cu o constantă termică anuală de circa 3.200°C. Crește bine și-n partea de mijloc a cîmpiei dunărene și-n sud-vestul cîmpiei Tisei. Crește unde e apă și lumină. Acolo, lîngă sursele de apă — Ialomița, Argeș, Olt, Buzău, Mureș, Crișuri — el este cuprins în mari perimetre orizicole.

Ați văzut vreo orezărie în luna mai ? E de toată frumusețea. E întinsă perfect, ca o față de masă. Au nivelat-o buldozere și screpere. E tăiată de un canal magistral, de canale de alimentare și evacuare și are numeroase vane, vanete și stăvilare. Toate s-au făcut pe bază de proiecte științifice, după amănunțite studii nivelitice, planimetrice și agropedologice. Toate s-au făcut pentru ca orezul să se simtă excelent și să aibă spicul, la coacere, cu 300 de boabe.

La ora cînd citiți aceste însemnări, orezăriile sînt inundate. Soarele își întoarce fața spre ele și le crește. E o creștere caldă, continuă, care se sfîrșește tocmai în zilele cînd cocorii se hotărăsc să plece pe alte meridiane ale lumii.

George CIUDAN
Fotografii de Aurel MIHAILO

am văzut ALL BLACKS giganții rugbiului

— de vorbă cu prof. Aurel BARBU, antrenor al lotului republican —

Horsley, „marele cal", în plină acțiune. Lîngă el, în stînga, îl secondează Gray.

Christchurch, oraș pe coasta de est a Noii Zeelande...

În iulie-august 1963, pe peluza de la „Athletic Park", zeci de mii de privitori urmăreau zilnic ultimele trialuri ale mai multor duzini de practicanți ai rugbiului, sport național în această parte a lumii. Zeci de mii de spectatori la jocuri de antrenament ? Să nu vă mire : în Noua Zeelandă numărul celor care asistă în mod obișnuit la competițiile de rugbi se cifrează la aproape 100.000 ! Așa că...

Interesul era cu atît mai mare cu cît cei care se antrenau cu asiduitate alcătuiau reprezentativa Noii Zeelande — „All Blacks", așa cum este denumită ea datorită tricourilor negre purtate de jucători — care avea să întreprindă un turneu de patru luni în Europa, mai precis în Insulele Britanice și Franța. Disputa pentru unul din cele 30 de locuri ale caravanei era crîncenă și presa consemna mulți accidentați după fiecare antrenament. Avea loc un fel de „selecție naturală" : rămîneau în lot nu numai jucătorii cei mai bine pregătiți din punct de vedere tehnic și tactic, ci și cei mai puternici, cei mai viguroși.

În sfîrșit, la 1 octombrie 1963 „All Blacks" s-a îmbarcat pentru Londra, prima escală dintr-un turneu care avea să se încheie tocmai la mijlocul lunii februarie 1964. În perspectivă, 34 de meciuri, disputate din 3 în 3 zile. Bilanțul ? Aproape de necrezut : 32 de victorii, un meci egal (0-0 cu Scoția) și o singură înfrîngere (0-3) în fața unei echipe de surpriză, Newport.

Despre această echipă excepțională, un martor ocular, prof. Aurel Barbu, care a urmărit la Lyon partida dintre neo-zeelandezi și selecționata de sud-est a Franței ca observator al federației noastre de specialitate, ne-a furnizat o serie de date inedite.

„JOC DE PERCUȚIE !"

— Cum explicați această neobișnuită suită de victorii, într-un turneu de lungă durată, cu jocuri la intervale atît de scurte ?

— Neo-zeelandezii se află la al cincilea turneu în Europa, primul avînd loc în 1922. Ei au venit pregătiți să redediteze performanța pe care au realizat-o în 1924 : nici o înfrîngere în 40 de meciuri disputate pe vechiul continent ! Ei s-au impus încă din primele confruntări : 19-3 cu Oxford și 32-3 cu Southern-Counties și au obținut, în continuare, în general victorii categorice. Dar ca să răspund la întrebare trebuie să precizez că „All Blacks" și-a făcut șah-mat adversarii, printr-o tehnică și o tactică aproape desăvîrșite, printr-un joc pe care l-aș denumi „de percuție". Cu alte cuvinte, ei n-au lăsat niciodată adversarului inițiativa, l-au uzat, l-au epuizat. De altfel, cu o formație în care înălțimea medie a jucătorilor a fost de 1,85 m iar greutatea de 95 kg, adevărați coloși, „giganții" rugbiului, așa cum i-a denumit presa franceză, au făcut senzație. Un amănunt : grămada rugbiștilor de la antipod totaliza peste 800 kg, cifră neegalată în lume. Ca să vă dați seama ce înseamnă o grămadă de 800 kg, trebuie să vă spun că compartimentul respectiv al „XV"-lui Franței, atunci cînd a cucerit în 1962 „Cupa celor 5 națiuni", n-a depășit 650 kg, iar grămada reprezentativei noastre este de circa 620 kg !

— Ce ne puteți spune despre felul în care se antrenează această excelentă echipă ?

— Un singur amănunt cred că este suficient : fac zilnic cîte două antrenamente, susținînd că pregătirea cît mai îndelungată creează premisele victoriei...

NICIODATĂ CU SPATELE LA ADVERSAR

— Care sînt armele de bază ale acestei echipe ?

— Consider că felul în care joacă tușa și grămada reprezintă armele principale ale neo-zeelandezilor. În tușă, de pildă, ei evită cu regularitate grămezile deschise, considerînd că astfel ar întîrzia jocul și ar îngreuna cursivitatea șarjelor pe treisferturi. Cea mai bună tactică din tușă, socotesc ei, este pasa directă, cu precizie, la „demi". Cît privește grămada, aceasta este perfect sudată. Ea împinge pînă la obținerea baloanelor, după care, treptat, cedează pe partea unde urmează să fie deschise liniile dinapoi. Și încă un amănunt — element nou la neo-zeelandezi : stau cu doi jucători în spatele grămezii și n-au mijlocaș la deschidere. Aceasta pe de o parte pentru a mări eficacitatea liniilor dinapoi, iar pe de altă parte pentru a elimina „timpii morți", transmițînd cît mai rapid baloanele liniilor de treisferturi.

— Ce alte caracteristici mai prezintă jocul neo-zeelandezilor ?

— Înaintașii nu se întorc niciodată cu spatele la terenul adversarului. În acest fel ei au întotdeauna perspectiva întregului cîmp de joc al echipei din față și — deci — o mai mare putere de șoc. Socotesc că e mai bine așa. Întoarcerea în funcție de adversar ar întîrzia jocul. După cum se vede, vor să folosească la maximum cele 80 de minute oferite de regulament. De altfel, caracteristic lor e și faptul că scot foarte puține baloane în tușă, deci joacă cît mai mult în teren. Aceasta mărește spectaculozitatea jocului. O altă caracteristică : în obținerea baloanelor, „All Blacks" contează foarte mult pe solidaritatea liniei I ca și pe detenta și robustețea prinzătorilor din linia a II-a. În sfîrșit, aș vrea să subliniez faptul că între jucătorii din linia de treisferturi și cei din linia a II-a și a III-a, aproape că nu există nici o diferență în ceea ce privește viteza de deplasare. Vă puteți imagina cît de iute este jocul întregii echipe !

„TRANSFORMEURUL FENOMENAL !"

— Ce jucători v-au impresionat în mod deosebit ?

— Aș vrea să mă refer, în primul rînd, la Don Clarke, fundașul echipei, supranumit „transformeurul fenomenal". După Bob Scott, cel mai mare jucător pe care l-a avut vreodată rugbiul neo-zeelandez, Don Clarke este socotit cel mai perfect. Are 30 de ani, 1,88 m și 104 kg. Repet, joacă fundaș ! „All Blacks" își axează mare parte din joc pe el. Cînd pleacă pe contraatac este imposibil de stăvilit. Cei care-l placează rămîn pe drum. Încă un amănunt referitor la Don Clarke și în general la neo-zeelandezi : felul cum așază mingea la loviturile de pedeapsă ; și anume, cu vîrful spre țintă. Prin aceasta se urmărește ca traiectoria mingii să fie cît mai înaltă, să circule cît mai mult în aer, iar în cazul în care nu nimerește ținta, liniile de treisferturi să poată ajunge în spațiul convenabil pentru a o juca. În acest fel au și marcat prima încercare la Lyon, în meciul cu Franța de sud-est (8-3 pentru „All Blacks"). Un alt jucător faimos este Ron Horsley (31 ani, 1,93 m, 98 kg). Deși jucător de linia a II-a, are o viteză extraordinară : 10,9-11,1 sec. pe suta de metri. De unde și porecla „marele cal" (*horse* înseamnă cal). Apoi Ken Gray (25 ani, 1,88 m, 96 kg), pilier, supranumit „omul care nu s-a văitat niciodată". În sfîrșit, e greu să-i amintesc... pe toți. Fiecare este etichetat într-un fel. Despre toți însă se spune că sînt „giganții din cealaltă emisferă".

Un amănunt cu titlul de curiozitate : trei dintre componenții lotului „All Blacks" fac parte din vechii băștinași denumiți „maori" a căror origine trebuie căutată cu aproape 3500 de ani în urmă, astăzi numărul lor fiind de peste o sută de mii de locuitori. Este vorba de jucătorii : Walsh, Watt, Laidlaw. Cărui fapt i se datorește prezența fiilor acestui neam în echipa de rugbi a Noii Zeelande ? Fără îndoială robusteței (toți sînt sportivi de peste 1,80 m înălțime și 90 kg) și, în general calităților lor fizice excepționale.

— N-ar fi fost privită cu interes o evoluție a „negrilor" și în Romînia ?

— S-au și dus tratative în această direcție pentru două meciuri. Dar neo-zeelandezii n-au putut să-și mai prelungească turneul. Rămîne o promisiune pentru anii viitori.

Tiberiu STAMA

ÎN CUPA REVISTEI „FLACĂRA": RAPID ÎN FRUNTE

Prin victoria de la Pitești, Rapid și-a reluat primul loc în clasamentul pentru cupa revistei noastre, atribuită — așa cum s-a mai anunțat — echipei de fotbal din categoria A cu cele mai bune rezultate obținute în deplasare. Feroviarii conduc acum cu 15 puncte și sînt urmați de Dinamo București cu 13 puncte, Steaua cu 11 puncte (și un joc mai puțin), Steagul roșu cu 9 puncte. Precum se vede, lupta pentru trofeul oferit de revista noastră rămîne deschisă între aceste patru echipe întrucît Progresul — care după înfrîngerea de la Iași totalizează doar 8 puncte — și-a redus simțitor șansele la cupă.

FLACĂRII

PREZENȚE ROMÎNEȘTI PESTE HOTARE

Turneul grupului de balerini ai Teatrului de operă și balet din București a stîrnit un viu interes în rîndul amatorilor artei coregrafice din Roma.

←

Într-o mare sală de expoziții de pe Champs Elysées din Paris s-a deschis o expoziție turistică romînească.

→

Mareșalul Abdullah al-Sallal, președintele Republicii Arabe Yemen, ne vizitează țara. În fotografie : palatul prezidențial din Sanaa, capitala Republicii Arabe Yemen.

La decernarea premiilor celui de-al 17-lea Festival internațional al filmului de la Cannes (de la stînga la dreapta) : japonezul Hiroși Teșigahara, realizatorul filmului „Femeia nisipurilor" care a obținut Premiul special al juriului ; cunoscuta actriță Anouk Aimée, care i-a prezentat pe laureați ; Jacques Demy, regizorul filmului muzical francez „Umbrelele din Cherbourg" (Marele premiu) și unul din cîștigătorii Premiului pentru cea mai bună interpretare masculină, italianul Saro Urzi.

În urma grevei prelungite a minerilor din Asturia, bazinul carbonifer din această regiune a Spaniei a continuat să rămînă paralizat, în ciuda anunțării de către autoritățile franchiste a redeschiderii minelor. În fotografie : un grup de mineri greviști.

Vulcanul Etna a erupt din nou. Pentru a preîntîmpina eventualele stricăciuni produse de lava incandescentă care a continuat să se scurgă timp de cîteva zile din craterul vulcanului, autoritățile au luat hotărîrea să ridice un dig protector în apropierea stației meteorologice de observare și a stației finale a funicularului

În timpul desfășurării recentei sesiuni a Consiliului N.A.T.O. de la Haga, în fața clădirii unde s-au întîlnit membrii Consiliului, a avut loc o demonstrație organizată de reprezentantele femeilor din cele 15 țări ale pactului Nord-Atlantic. Manifestanții au purtat pancarte cu lozinci chemînd la adoptarea unor măsuri reale de dezarmare și renunțarea la crearea forței nucleare multilaterale

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10—int. 1744.

ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei.

PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.

TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

MACHETA : Vlad Mușatescu.

41.505

23 MAI – 1 IUNIE

Decada cadourilor pentru copii

Oferiți copiilor noile produse: ciocolată Extra-mocca, ciocolată Orient cu cafea, ciocolată cu cremă de vișine, ciocolată citro, „Crocant" — bomboane fine de ciocolată

HRĂNITOARE, GUSTOASE, BOGATE ÎN UNT DE CACAO ȘI PROTEINE

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA 22

LUMEA TRANZISTORILOR

Drumurile luceafărului

CE-AȚI DORI SĂ GĂSIȚI ÎN MAGAZINE?

Anul XIII nr. 22 (470) — 30 mai 1964

CARNET

ZIUA COPILULUI

de Aurel BARANGA

O statistică sanitară recentă, purtînd girul celor mai oficiale foruri, menționa că în Salvador mor anual jumătate din copiii născuți, asta pînă la vîrsta de un an, iar mai tîrziu, pînă la cinci, cam trei sferturi. Socoteala e într-adevăr cutremurătoare, dar dacă stăm și ne cugetăm bine, pînă acum douăzeci de ani asemenea fapte — chiar dacă nu pînă la concurența unui coeficient atît de ridicat — se întîmplau și pe la noi. Disprețul pentru om debuta cu indiferența pentru puiul lui, socotit, veacuri de-a rîndul, o povară. Am colindat odinioară sate unde femeile nășteau în cîmp prunci, morți curînd de „făcăriță", fiindcă singura asistență care funcționa la nașterea lor era a vreunei moașe empirice, un soi de vrăjitoare stupidă ce presăra țărîna cu bacilii tetanosului peste plaga ombilicală a noului venit pe lume. Cine putea visa la ora aceea o casă de naștere salubră sau o creșă? Să mai amintim de felul cum arătau școlile pînă acum două decenii, cu clădirile lor mai mult decît modeste, cu lipsa cronică de săli de clasă, fără laboratoare, fără materiale demonstrative? Mi-am amintit toate acestea în ajunul Zilei copilului, aniversare sărbătorită la 1 Iunie și în tot cursul anului, clipă de clipă. Fiindcă niciodată copilul, această minune a lumii, această imensă și inegalabilă bucurie a omului, certitudinea și speranța lui, nu s-a bucurat de o asemenea atenție, grijă și dragoste ca astăzi la noi. Îl văd venind pe lume în condiții de salubritate, îngrijit cu o atenție devotată, sub ochii pricepuți ai unor părinți ce și-au ridicat profesiunea la pragul devotamentului, și-l văd apoi urmînd la școli unde toate aptitudinile îi sînt dezvoltate, sub o supraveghere competentă, optimă. Copilul de azi — spre deosebire de cel de odinioară, străin oriunde — e acasă pretutindeni: sălile de gimnastică, terenurile de sport, palatele și casele de pionieri, cinematografele cu filme exclusiv închinate vîrstei sale — toate sînt ale lui și spre fericirea sa.

Acum treizeci de ani exista o zi a copilului și am asistat și eu la cîteva, ca să mă întorc acasă mîhnit și înlăcrimat. Fiul bancherului X sau fiica industriașului Y își sărbătoreau ziua sub supravegherea guvernantelor franțuzite. În casele lor se aprindeau atunci lumini și erau chemați la o petrecere de cîteva ceasuri și copii mai săraci — fiindcă într-o asemenea zi funcționau un soi de filantropie și generozitate păcătoase, care îngăduiau amestecul temporar al straturilor sociale. Am fost și eu la asemenea zile ale copiilor, zile triste și cenușii, al căror gust amar mi-a rămas pînă astăzi în cerul gurii. Sărbătorim astăzi ziua copiilor noștri, a tuturor copiilor noștri, a acestor ființe fericite, născute sub soarele noii orînduiri. Iată, școlile sînt pregătite sărbătorește, terenurile de sport pavoazate, casele de pionieri s-au întrecut în grija lor de a pregăti oaspeților surprize, chiar pentru cei mai mici sub vîrsta de cinci ani, chiar și pentru ei, avem un program special la care își dau — cum se spune cu un termen tehnic — concursul păpușari și operatori de cinema care le vor prezenta filme speciale adecvate priceperii lor. Ba nu, mai e ceva: și un concurs: de trotinete. Cine iese primul, va primi un dar pe care nu-l divulgăm, ca să păstrăm intactă surpriza competiției.

★

În 1934 Sahia scria: „Fiecare copil de muncitor ce vine astăzi pe lume la noi, e un orfan". Treizeci de ani mai tîrziu lucrurile arată altfel: fiecare copil ce vine astăzi pe lume la noi își are părinții care i-au dat viață și încă unul, mare, mare, de optsprezece milioane de oameni, care se cheamă poporul romîn. De aceea sărbătorim Ziua copilului la 1 Iunie și în fiecare zi.

COPERTA NOASTRĂ

Ginerele.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

ORAȘELE PATRIEI

Linia modernă, elegantă a numeroaselor blocuri care se construiesc la Baia-Mare indică de pe acum profilul viitor al *orașului nou*.

Zile de mai pe malul Săsarului

Cuvintele purtate de oameni în urcușul veacurilor par citeodată în tezaurul limbii stratificate ca fișiile de pămînt care dezvăluie, la săpături arheologice, trepte de civilizație. De aceea nu cred că nu există un miez de adevăr în părerile comparatiștilor care vorbesc despre o paleontologie lingvistică. Fără a merge prea departe, în cine știe ce hazardate ori pretențioase teorii lingvistice și nici în cine știe ce vechi timpuri, nu-i rău să încercăm, vorbind despre Baia-Mare, a desluși, din trecutul cuvintelor, mărturii despre oamenii din partea locului și despre îndeletnicirile lor.

PUȚINĂ FILOLOGIE ȘI PUȚINĂ ISTORIE

Înainte de-a folosi cuvîntul de origine franțuzească *mină*, azi unanim răspîndit, poporul nostru desemna locul exploatării de minereuri cu alt cuvînt: *baie* („băi de aur, de argint și de aramă" — zice Dinicu Golescu, în urmă cu un veac și mai bine, minelor din Transilvania). Meseria de *miner* se numea *băițar* sau *băieș*, adică lucrător în *baie*. Vechimea cuvîntului, care oglindește și vechimea îndeletnicirii, se oglindește și în toponimie. Numeroase așezări urbane românești sau centre muncitorești dezvoltate păstrează denumirea de baie. Dintre ele binecunoscute sînt Baia-Sprie, Baia-Borșa, Baia de Aramă, Baia de Fier, Baia de Arieș și altele.

Dintre aceste localități cea mai cuprinsă — și astăzi în deplină concordanță cu numele pe care de multe secole i l-a dat poporul — e Baia-Mare, cîndva un centru minier și acum reședința regiunii Maramureș.

Cum va fi arătat vechiul oraș, durat în evul mediu, n-avem prea multe a ne întreba. De te apropii de oraș cu trenul, de vii, coborînd cu mașina, pe drumul superb de pe culmea Gutinului sau de planezi domol cu avionul înainte de aterizare, cu neputință să nu vezi la Baia-Mare, dominînd orașul, vestitul Turn Ștefan. E un turn rectangular, cu acoperiș de aramă înverzită asemeni cupolei bisericii Sf. Nicolae din Mala Strana pragheză. E tot ce-a mai rămas (drept care a și fost restaurat cu grijă) dintr-un vechi și se pare imens dom gotic construit prin veacul al XIV-lea.

În jurul lui — cel mai vechi martor — se brodează întregul trecut al așezării. Aproape de Turnul Ștefan, recente săpături arheologice au dat la iveală o topitorie de metale din veacul al XV-lea, semn evident al vechimii acestei îndeletniciri, nemijlocit legate de existența minelor a căror exploatare este atestată de documente încă în anul 1347. Nu departe de el, la malul Săsarului, cioate de ziduri vechi pomenesc de-o monetărie din veacul al XVI-lea (și deci de dreptul orașului de-a bate monedă) și mai dinainte încă de zidurile de apărare ale cetății și orașului înălțate în secolul al XV-lea.

Vestigiile amintite, întărite de documentele multe păstrate la muzeul din oraș, vin să confirme nu numai vechimea așezării dar să-și justifice de ce, între băi aceasta și nu alta a fost socotită *mare*.

Între malul Săsarului și Turnul Ștefan s-au ridicat prin veacul al XVIII-lea, rînduindu-se pe laturile unui vast patrulater, casele care pînă mai ieri împlineau unicul „centru" al orașului. Sînt zidiri scunde, cu un singur cat, purtînd pecetea barocului și apoi a stilului „Secesion", care deschid spre piață intrări boltite și ferestre mici, cu zăbrele trainice de fier. Între clădiri se strecoară ulicioare fără trotuare, prin care un automobil anevoie poate răzbate.

Din acest vechi centru pornesc, continuînd laturile patrulaterului, cîteva străzi. Casele de zid cu cît se îndepărtează de piață cu atîta scad în înălțime și lărgime, pînă ce se transformă în mici locuințe aproape țărănești. Descreșterea caselor este indiciul cel mai elocvent al rînduirii sociale care a înălțat orașul: în centru biserica, marile edificii administrative, cîteva palate ale marilor proprietari de mine, apoi brîul de case ale funcționarilor bine plătiți, negustorilor și conducătorilor de bresle, și-n fine adăposturile celor mulți și muncitori, care se pierdeau în amestec cu casele din satele înconjurătoare.

Centrul vechi al Băii-Mari reprezintă așadar nu numai relicve arhitecturale, ci se deschide limpede și convingător ca paginile unui atlas istoric. În același atlas, unde veacurile și rînduirile sociale și-au conturat prezența, se deslușesc și ultimele două decenii din istoria orașului. Este istoria puterii poporului, care a făcut din Baia-Mare — așezare cu 14.000 de locuitori în 1949 — un oraș cu aproape 44.000 locuitori; un oraș a cărui producție industrială a crescut din 1950 pînă astăzi, mai bine de patru ori; un oraș, în fine, care reflectă calitatea de reședință a unei regiuni cu mare putere economică și largi perspective de dezvoltare, a unei regiuni în care vechile îndeletniciri ale localnicilor — mineritul și prelucrarea metalelor — au luat o nouă înfățișare și o deosebită amploare.

CE ÎNSEAMNĂ ORAȘUL NOU

Vechiului centru (declarat în întregimea sa monument istoric și conservat ca atare) și străzilor lăturalnice vegheate de Turnul Ștefan (propriu-zis orașului Baia-Mare cel din urmă cu două decenii) băimărenii îi spun acum *orașul vechi*. Apariția denumirii nu-i întîmplătoare; ea corespunde unei realități și unei necesități. Realitatea este — bănuiește oricine — existența unui oraș nou.

Noul oraș — din ce în ce mai bine conturat — s-a născut în anii din urmă, în avîntul construcției care a cuprins întreaga țară. El s-a definit astfel pentru că la Baia-Mare toate noile construcții s-au grupat unitar, orașul vechi în strînsa sa alcătuire urbanistică nepermițînd, decît în cazul unei totale demolări, o nouă edificare. De aceea, pornind de la o piață — cu ani în urmă marginea vechiului oraș — s-a conceput desfășurarea noilor construcții pe-o vastă suprafață de aproape o sută de hectare, întîi pe malul sting și de curînd pe malul drept al Săsarului.

Noul oraș, care însumează vreo 5.000 de apartamente, nu înseamnă numai un mare cartier de locuințe. El cuprinde cel mai modern hotel și restaurant băimărean, cele mai moderne magazine, cele mai moderne și mai bine utilate ateliere de prestări de servicii și sedii ale diverselor servicii de utilitate publică. Tot aici sînt două din noile școli ale orașului. Noul oraș trăiește deci ca un organism complex, cu viața sa economică și social-culturală.

Firește, nu-i încă desăvîrșit, dar înfăptuirea planurilor din anii următori va impune fără nici o rezervă denumirea pe care localnicii pe drept cuvînt i-au dat-o de pe acuma. Fără a avea trebuință de prea multă fantezie și fără a sili prea mult imaginația, putem întrevedea în anii ce vin — și nu peste mulți — că Baia-Mare, așa cum o vor cunoaște cei ce-o vor vizita, va fi doar noul oraș. Orașul vechi, cu multiseculara sa istorie — se va păstra ca la Praga sau ca la Varșovia — un vechi și pitoresc cartier-muzeu, mărturisind viitorimii cum va fi fost Baia-Mare pînă în anii construcției socialiste.

Imaginea dezvoltării urbanistice a Băii-Mari rezultată din

Virgil DĂNCIULESCU

(Continuare în pag. 21)

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

REGIUNEA IAȘI

Nu departe de orașul Iași, se află vestitele podgorii ale Cotnarului, renumite în lumea întreagă. Aci vin adesea studenții din cercul științific ce activează pe lîngă catedra de viticultură de la Institutul agronomic din Iași, pentru a-și verifica pe teren cunoștințele teoretice.

PRIN CETĂȚILE INDUSTRIEI NOASTRE SOCIALISTE

Înfruntare...

• „LĂMPI" DE RADIO DE MĂRIMEA BOBULUI DE MAZĂRE • TRANZISTORII SE FAC ÎN HALAT ȘI PAPUCI • NU NUMAI TOAMNA SE NUMĂRĂ BOBOCII!

LUMEA TRANZISTORILOR

Cu mecanisme ale căror denumiri comune pot fi întîlnite în oricare întreprindere, aici se prelucrează cu migală piese ce cu anevoie se zăresc cu ochiul liber. (Mașinile de ajustaj a rezistențelor chimice.)

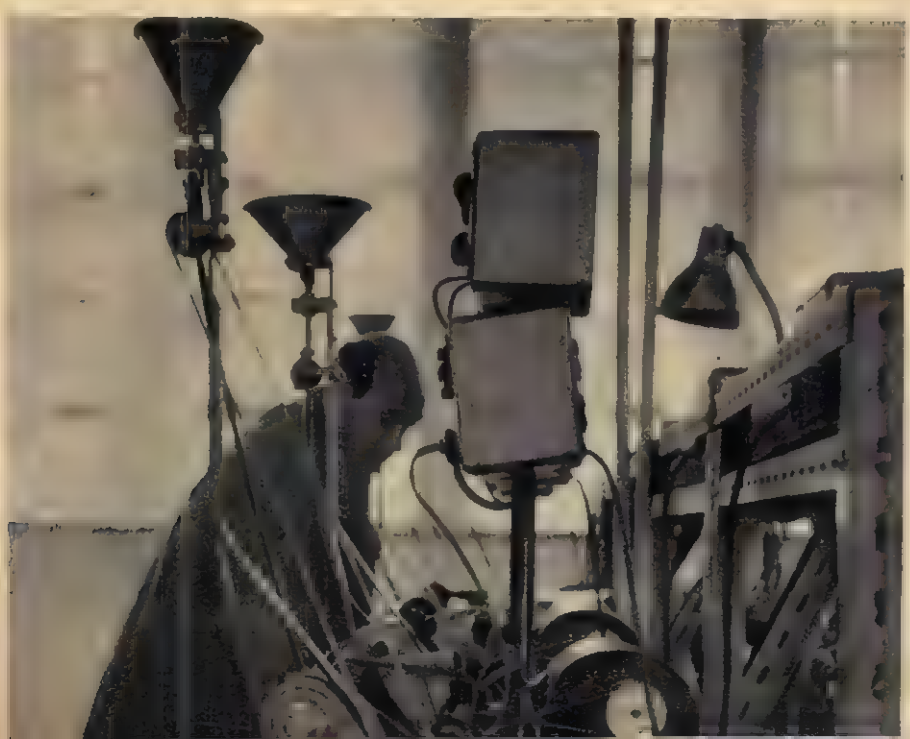

Ce este un tranzistor? La această întrebare un bărbat zvelt, cu privire inteligentă și profil de efigie romană, se oferi să ne conducă în lumea acelor obiecte minuscule, nu mai mari ca un bob de mazăre, ce dau viață deopotrivă banalului aparat de radio portativ și complexei mașini electronice de calcul, televizorului și pupitrelor de comandă automată ale uriașelor agregate industriale.

Coborît mai ieri din laboratoare în orizontul tehnicii, tranzistorul ocupă astăzi un loc temeinic plasat în cotidian, disputîndu-și supremația în arena electronicii cu bătrîna lampă de radio. Și se pare că deseori tranzistorul mic... răstoarnă lampa mare.

Tranzistorii românești se fac la Băneasa, într-o întreprindere nouă, construită în decorul vegetal al pădurii. Fabrica zîmbește bucureștenilor clipind din ochii ferestrelor largi ale halelor, cu frunți înalte de beton. Cochetă, își etalează frumusețea liniilor avîntate ale arhitecturii sale de oțel, sticlă și beton, generînd efuziuni estetice, optimism.

Călăuza noastră entuziastă pe tărîmul semiconductorilor, cunoaște această fabrică ca pe buzunarele sale. Căci el, inginerul Mihai Oprea, este de fapt constructorul șef al întreprinderii. Înfățișarea-i e de om tînăr. Nu-i dai 28 de ani. Dar aceasta nu împiedică și pe cei mai în vîrstă să-i ceară adeseori sfatul. Fiindcă Oprea, absolvent eminent al politehnicii și specializat pe seama statului la Paris și Grenoble, e — cum se spune — tobă de carte. Și acest calificativ i se recunoaște în unanimitate de la muncitori — pe care îi îndrumă cu răbdare de învățător — pînă la cerce-

Gh. BRĂTESCU

(Continuare în pag. 6)

LUMEA TRANZISTORILOR

tătorul de laborator, pe care-l călăuzește cu competență.

— Ca să vizitezi fabrica — spune Oprea — îți trebuie o zi, Ca s-o cunoști însă, sînt necesare o lună și... mulți ani de studiu în specialitate.

Împărtășești aceeași părere de îndată ce vezi mulțimea de utilaje perfecționate, în cea mai mare parte automatizate, care populează halele luminoase, de-a lungul a 18 linii tehnologice. În multitudinea de sectoare ale fabricii, ce surprind vizitatorul prin curățenia lor, putînd concura cu a celui mai îngrijit laborator farmaceutic, procesele tehnologice se deosebesc foarte mult de ale altor fabrici electrotehnice. Muncitorii, în cea mai mare parte tinere femei, mînuiesc cu dexteritate aparate complicate, mașini automate de sudură și de argintare, cuptoare, agregate de filetaj și de ajustaj și multe altele. Dar cu aceste mecanisme, ale căror denumiri comune pot fi întîlnite în oricare întreprindere, ei prelucrează cu migală piese ce anevoie se zăresc cu ochiul liber. Căci aici, cu miniaturalele mașini de sudat, sînt unite fire de grosimea părului, plăcuțe cu laturi de cîteva zeci de microni, bile metalice cu diametrul de o jumătate de milimetru... Și tot aici sînt filetate și ajustate piese de grosimea minei de creion și chiar mai subțiri. Cu asemenea mașini se realizează, pe lîngă tranzistori, și o varietate foarte mare de rezistențe de radio și condensatoare, toate categoriile existente de circuite imprimate, diode etc.

În total 50 de tipuri generale de piese, produse în sute de sortimente. Cea mai dificilă, dar și cea mai spectaculoasă piesă care se face la Băneasa, rămîne totuși tranzistorul.

Sub cerul fluorescent, iradiind o lumină lăptoasă, odihnitoare, al vastelor încăperi din sectorul semiconductori, lucrează o mulțime de tinere. Inginerul Gh. Dinoiu, șeful acestora, ne-a dezvăluit indiscret vîrsta lor medie: 22 de ani. E vîrsta entuziasmului și a exuberanței. Poate de aceea, privind tinerețea ce irumpe pe fețele lor, și mai surprinzătoare îți pare seriozitatea apropiată de ritual cu care execută fiecare operație, indiferent de importanța ei. Este acea seriozitate născută din conștiința fiecăruia că face un lucru serios.

Fără îndoială, a fabrica un tranzistor nu-i lucru ușor. În afara utilajelor perfecte, trebuie îndeplinite o mulțime de alte condiții: calificare înaltă, precizie în execuție, atenție, raționament. Tranzistorul este o piesă capricioasă. Pînă și cea mai mică urmă de praf, de fum, îl deranjează. Temperatura variabilă, de asemenea. Aceste caracteristici speciale au cerut constructorilor noii întreprinderi bucureștene un plus de imaginație. Grija lor față de imperativele electronicii miniaturale moderne este evidențiată de clădirile spațioase, aerate. Condițiile tehnologice au făcut necesară menținerea unei temperaturi constante de circa 25 grade Celsius. Și aceasta se realizează cu un sistem perfecționat de condiționare a aerului prin plafoane și pereți; prin etanșeitatea ferestrelor speciale din termopan (o sticlă izolantă). O altă condiție, eliminarea prafului și a fumului, se îndeplinește cu ajutorul unor hote de aspirație montate în tavan, pe pereți, deasupra mașinilor, pretutindeni. Ca să dovedească deplina curățenie din săli, cineva a șters cu palma dușumeaua strălucitoare acoperită cu material plastic. Demonstrația i-a reușit: mîna i-a rămas la fel de curată...

La fabrica din Băneasa, fetele fac tranzistorii în... halat și papuci. În halate elegante din tricot de relon, colorate discret și armonizant cu tonurile pastelate ale tapetelor; în papuci ușori, cu tălpi de cauciuc. Tehnica impune chiar și aceste amănunte vestimentare. Specialiștii îți pot face o întreagă teorie a halatului. Afli că, pe lîngă comoditatea necesară executării unei munci de migală, halatul, pe care îl poartă fiecare muncitor, tehnician sau inginer, are un rol bine stabilit în procesul tehnologic. Țesut fiind din fire sintetice, el se încarcă prin natura lui cu energie electrică statică și atrage și reține cea mai mică particulă de praf, orice firicel de păr, devenind încă o pavăză a calității ireproșabile pe care trebuie s-o aibă produsele. Și tot din același motiv întemeiat nimeni nu pășește în hale încălțat cu ce a venit de acasă. Pantofii rămîn afară, ca la muzee. Condițiile speciale de lucru sînt completate de vestiare largi, săli de fumat, instalații pentru răcit apa de băut, mobilier elegant, scaune turnante în ateliere...

Halele în care se nasc tranzistorii au aspectul unor imense laboratoare. Căci în această adevărată lume a micronilor, muncitorii, tehnicienii, inginerii — toți cu înaltă calificare și mulți specializați în străinătate — sînt obișnuiți să lucreze, folosind ca „scule" microscopul și aparate electronice. Ici-colo, printre coloanele compacte de microscoape și mașini cu forme bizare licărește în scînteieri purpurii, drapele mici, de evidențiat. Semne elocvente că munca se desfășoară în întrecere socialistă. În dreptul unui asemenea steguleț se află, mai tot timpul privind prin ocularele unui microscop, Livia Greblea. Cînd ridică ochii din aparat îți dai seama că ai în față o femeie hotărîtă. Și cînd zîmbește luminos, cu tot obrazul, te convingi că-i comunicativă, gata să-și deschidă sufletul. Livia Greblea stă la masa de lucru și mînuiește continuu, neostenită, preocupată, un soi de pensete lunguiețe ca niște unele de chirurg. Cu ele umblă, tot pri-

Elena Nedelescu controlează rezistențe.

În halate de tricot de relon, discret colorate în armonie cu tonurile pastelate ale tapetelor, aceste tinere fete fabrică tranzistori.

vind prin lentile, în mărunțaiele microscopice ale tranzistorilor. Le rînduiește după un tipic anume, le îmbină, le sudează. Apoi mai privește o dată în microscop, ca să se convingă că a făcut treaba bine. Livia zîmbește. Are suficiente motive. E muncitoare cu înaltă calificare, a terminat școala medie și un curs de specializare, cunoaște toate operațiile secției, este evidențiată în întrecere. Apoi locuiește într-o casă nouă, și-a cumpărat radio, televizor. În timpul liber se îndeletnicește cu studiul problemelor tehnice, care-o captivează; învață limba engleză și face... tir. Speră să devină campioană. Cu ochii ei, obișnuiți mai de grabă cu micronii decît cu dimensiunile normale, n-ar fi de mirare...

Problema numărul unu în întreaga fabrică de la Băneasa este realizarea celui mai înalt indice de calitate posibil. În limbaj obișnuit aceasta înseamnă că trebuie produse și de aici înainte numai piese de radio și semiconductori tehnicește egale cu cele mai reușite obiecte similare din străinătate. De aceea se începe cu lupta pentru puritatea materiei prime și se încheie cu cea pentru estetică. Ce înseamnă puritatea materiei prime afli în atelierul unde sînt realizați condensatorii electrolitici. Aici totul — de la aerul înconjurător și apă, pînă la metale și chimicale — trebuie să aibă dacă nu sută la sută puritate, cel puțin 99, virgulă multe alte 99. Echipa care asigură această cerință este condusă de Iaroslava Panaitescu, colectiv evidențiat de mai multe luni în șir. Ce-i asigură succesul? Inginera Mariana Doncescu, șefa atelierului, ne dezvăluie secretul: continua îmbogățire a cunoștințelor tehnice ale fiecărei muncitoare, deplina stăpînire a multitudinii de aparate pentru verificare și control, faptul că absolut oricare dintre membrele echipei cunoaște în amănunt ce și cum trebuie să lucreze tovarășele ei.

Rezultatul grijii pentru calitate desăvîrșită, manifestate de fetele de aici, de la condensatorii electrolitici, ca de altfel de întregul colectiv al întreprinderii, l-a sintetizat inginerul șef al fabricii, Corneliu Andreescu: „datorită preocupării noastre permanente pentru calitate, toate produsele sînt foarte bune". Scrisorile primite din partea beneficiarilor, certificatele de calitate obținute de la diverse laboratoare de încercări și institute de cercetări științifice, dovedesc acest lucru.

În atelierul de condensatori electrolitici, ca și în întreaga fabrică, nu se purifică doar chimicale și materii prime. Se șlefuiesc și oamenii, se maturizează caracterele, năzuințele. Un exemplu reprezentativ îl oferă Iaroslava Panaitescu. Muncește de mulți ani în domeniul fabricării pieselor de radio. Dar aici, în fabrica de la Băneasa, a învățat să prețuiască mai bine ce înseamnă a fi muncitor pe deplin calificat. Utilajul perfecționat i-a stîrnit ambiția de a se ridica la nivelul tehnicii acestuia.

— Mi-am dat seama că munca trebuie să aibă la bază o calificare superioară — spune ea.

Urmarea acestei păreri, este faptul că astăzi șefa de echipă Panaitescu s-a dedicat studiului tehnicii cu toată pasiunea. A urmat cîteva cursuri de specializare și datorită sîrguinței a fost trimisă și în străinătate spre a-și completa unele cunoștințe profesionale. Iaroslava Panaitescu e pusă pe învățătură. Acum își desăvîrșește studiile la politehnică. Mline...

Pasiunea pentru studiu a contaminat întreaga fabrică. Toți învață. O cincime din muncitori sînt elevi ai școlilor medii serale sau studenți la cursurile fără frecvență ale politehnicii. Ceilalți, care au absolvit studiile de stat, se specializează în cursuri organizate pe ateliere.

...La Băneasa afli că nu numai toamna se numără bobocii. Entuziastul colectiv al fabricii totalizează succesele lună de lună, în toate anotimpurile. Ultimul succes? Depășirea sarcinilor de producție la toți indicatorii, cu peste 4 la sută. Apoi zece noi tipuri de piese de radio la un nivel calitativ superior, printre care redresoare cu siliciu, condensatoare de claxon și ceramice disc pentru circuite imprimate, condensatoare balast, diode Zener și altele, care au o largă întrebuințare în industria de automobile, a aparatelor de radio, televizoarelor, telefoanelor, tuburilor fluorescente etc.

Aici, în noua fabrică bucureșteană, victoriile sînt pregătite minuțios (poate cu aceeași minuțiozitate cu care sînt lucrate piesele de radio și semiconductorii). Afli despre toate aceste viitoare succese la cabinetul tehnic, în cele șapte laboratoare, la linia pilot, unde oameni cu minți în continuă efervescență caută și află noi și noi soluții constructive, realizează inovații, perfecționări. Se află în această muncă de creație dorința tuturor ca fabrica lor să fie mereu la loc de frunte în ierarhia unităților cu cel mai înalt grad de tehnicitate; chezășia că produsele lor vor sta și în viitor cu cinste alături de cele mai strălucite realizări similare străine.

Gh. BRĂTESCU
Fotografii de A. MIHAILOPOL și A. PASAT

CADRAN internațional

Nu numai în Asturia

Zilnic vin noi ştiri în legătură cu amploarea crescîndă a mişcării greviste din Spania. Începută în a doua jumătate a lunii aprilie şi susţinută cu îndîrjire de minerii din Asturia, unde, după cum observa ziarul „Le Monde", „grevele sînt o maladie endemică, provocînd mereu noi crize", mişcarea a înregistrat tendinţe de extindere şi în alte regiuni ale Spaniei. „Regimul (franchist — n.n.) a scris pentru prima dată, în propriile sale ziare, despre existenţa unui mare conflict între clasa muncitoare şi guvern, vrînd probabil să pregătească opinia publică spaniolă pentru o puternică represiune" — comentează o corespondenţă din Madrid trimisă ziarului „Unità".

Dar măsurile drastice luate împotriva greviştilor n-au făcut decît să stimuleze solidaritatea celorlalţi muncitori. Pe lîngă grevele oţelarilor din Bilbao şi San Sebastian şi acţiunile studenţimii, s-au semnalat greve ale lucrătorilor agricoli zilieri la Sanlucar, Xerez şi — mai recent — în alte localităţi din provinciile Cadix, Sevilla şi Castilia.

Iată mai jos mărturia unui miner castilian, consemnată de ziarista italiană Maria Macciochi : „La Puertellano — spune minerul spaniol — în centrul bazinului carbonifer al Castiliei, sînt opt mine, dintre care cele mai mari aparţin societăţii Penarroya. Cărbunele este de calitate mai proastă decît cel din Asturia, dar productivitatea minelor e destul de ridicată, ajunge la un milion de tone pe an. Sîntem aici 4.000 de muncitori. Am intrat în grevă pentru a cere mărirea salariilor, măsuri de protecţie împotriva silicozei şi libertăţi sindicale... Dar greva noastră nu urmăreşte numai obţinerea unor condiţii mai bune de viaţă ; ea este şi o grevă politică, fiind îndreptată împotriva structurii dictatoriale a regimului". De altfel, combativitatea muncitorilor şi amploarea participării intelectualilor şi studenţilor la lupta împotriva regimului franchist constituie un indiciu că actuala mişcare s-ar putea transforma într-o grevă politică generală.

Ziarele consemnează şi alt simptom — faptul că la San Sebastian şi Bilbao, mai multe partide şi sindicate ilegale au format, pentru prima dată, un comitet unitar, din care fac parte comunişti, socialişti, catolici şi membri ai mişcării de eliberare basce. Cei mai atenţi observatori atribuie acestui lucru o însemnătate politică considerabilă, văzînd în el „un început de coordonare a luptei".

Traficul braţelor de muncă

Ca element al politicii de „integrare vest-europeană", crearea Pieţei comune a braţelor de muncă îngăduie monopolurilor să înfrunte revendicările muncitorilor, mizînd în largă măsură nu numai pe armata internă de şomeri, ci şi pe cea recrutată de la parteneri.

Sub acest aspect, aşa-numita migraţie liberă a muncitorilor a devenit o problemă extrem de serioasă, determinînd dezbaterea, în cadrul unui colocviu special UNESCO, a situaţiei „familiilor neadaptate".

Potrivit unor cifre oficiale, în cursul anului 1963 autorităţile vest-germane au recrutat 131.000 muncitori străini, dintre care 25.700 de femei. Agenţia Reuter arată că printre aceştia se numărau 40.600 greci, 35.300 spanioli, 31.800 italieni, 23.400 turci. Despre muncitorii străini din R.F.Germană, al căror salariu este inferior celui al muncitorilor vest-germani, s-a scris deseori în presa occidentală, în special în cea italiană.

Dar „importul" forţei de muncă are o deosebită însemnătate şi pentru economia franceză. În Franţa trăiesc în prezent peste 2.000.000 de imigranţi, dintre care 800.000 sînt italieni, mai mult de 400.000 spanioli, 400.000 algerieni, 80.000 portughezi. Patronii caută să impună tuturor imigranţilor condiţii cît mai grele de lucru şi, pentru a evita pe cît posibil o ripostă, îi împiedică să dobîndească pînă şi carnete de muncă. Într-un reportaj intitulat „Traficul portughezilor", revista „Paris Match" scria recent : „Numărul celor care au trecut fraudulos frontiera franceză este de 50.000. Călătoria lor este organizată de specialişti, adevăraţi traficanţi de oameni ai timpurilor moderne. Problema este gravă. La Paris, ea a fost dezbătută de Consiliul de Miniştri".

„...Mulţi portughezi — arată un comentator al ziarului «Le Monde» — care aici (în Franţa — n.n.) sînt muncitori necalificaţi, pe treapta cea mai de jos, aşa-numiţii «smigards», erau în ţara lor muncitori calificaţi : 45% precizează statistici aproximative". Ei au ajuns într-un „trist Eldorado" — se spune în încheierea articolului — unde, la 2.000 kilometri depărtare de ţară, sînt nevoiţi să sape din greu cîte zece ore pe zi ca să-şi cîştige existenţa.

Iată pentru ce, muncitorii imigranţi se străduiesc tot mai mult să se integreze în lupta proletariatului din ţara în care au plecat să caute de lucru.

Muncitori portughezi surprinşi de poliţia franceză în timp ce încercau să treacă ilegal graniţa.

Zech-Nenntwich şi îngerii săi păzitori

„Ajutorul a venit din partea unui îngeraş cu bucle castanii. Cu gesturi delicate, el a deschis inima temnicerului, iar în faţa prizonierului a desferecat cinci uşi grele de temniţă. Îngeraşul l-a luat sub aripa lui protectoare pe Hans-Walter Zech-Nenntwich, în vîrstă de 47 de ani, nazist condamnat pentru crime de război, şi l-a răpit". Este vorba de recenta evadare a criminalului de război susnumit, condamnat de un tribunal din Saxonia de Sus (R.F.G.) la patru ani de închisoare, iar ironicul comentariu aparţine revistei vest-germane „Der Spiegel".

În faţa tribunalului care l-a judecat pe Nenntwich nu s-au putut aduce dovezi „decît" pentru două asasinate săvîrşite de acuzat. Pentru alte omoruri — cel puţin nouă la număr, aşa cum constată actul de acuzare — probele au fost neîndestulătoare. „A lipsit — după cum a declarat preşedintele tribunalului — o nimica toată pentru a i se stabili vinovăţia". Se pare însă că absenţa acestei „nimica toată" nu e străină de poziţia favorabilă la proces a martorului Hans Globke, cu care acuzatul se afla pe vremuri în foarte bune relaţii. Se pare, de asemenea, după cum observa şi ziarul vest-berlinez „Bild Zeitung", că atît evadarea, cît şi negurile în care a dispărut apoi Zech-Nenntwich n-ar fi străine de activitatea unei filiale a asociaţiei pentru ajutorarea foştilor nazişti.

Zech-Nenntwich (uneori numai Zech sau doar Nenntwich, iar alteori Hermann Böttcher, dr. Nansen sau baron Zech von Nenntwich) a avut o carieră tipic hitleristă, evoluînd de la funcţia de comandant de trupe de corvoadă la cea de comandant al unui regiment SS de cavalerie şi la multe alte slujbe importante civile şi militare. După prăbuşirea lui Hitler, ca mulţi alţi criminali de război naziştii, Nenntwich reuşeşte să scape de la ştreang, îndeletnicindu-se apoi cu spionajul.

Şi cine este îngeraşul păzitor al „eroului" acestor întîmplări ? Tînăra se numeşte Margit Steinheuer, are 25 de ani şi este drogistă. Instrument al salvării iubitului ei, imediat după ce acesta a fost arestat, ea ademeneşte în primul rînd pe unul din paznicii închisorii, care întîmplător fusese cîndva şi ordonanţa acuzatului. Apoi vine la rînd Hermann Gutteck (14 condamnări penale), agent comercial, care are o cunoştinţă proprietar de avion : fabricantul Werner Plätzer. Mai trebuiau „convinşi" ofiţerul de aviaţie Otten, care urma să înlesnească decolarea, Hans Altendeitering — pilotul avionului — şi vameşul Wolfgang Jürges. E straniu faptul că aceştia trei, ca şi Plätzer de altfel, pretind că Margit a fost atît de abilă încît n-au putut să-şi dea seama — pasămite — că sînt complici la o evadare.

Şi, în timp ce funcţionarii închisorii descopereau cu stupoare că în patul din celula lui Nenntwich nu se mai află decît nişte oale şi tingiri învelite în pijamaua fostului deţinut, criminalul de război Nenntwich, însoţit

de Margit Steinheuer, ateriza la Basel, în Elveția, de unde avea să-și continue nestingherit fuga. Probabil sub protecția asociației pentru ajutorarea foștilor naziști.

Contrabandă de artă hindusă

150.000.000 rupii în valută internațională, aceasta este fabuloasa sumă la care au fost evaluate operele de artă — sculpturi antice în piatră și bronz, picturi și monede — trecute ilegal peste granițele Indiei în ultimii cinci ani. Săptămînalul „Blitz" din Bombay informează că, alarmat, guvernul indian s-a adresat organizației internaționale de poliție criminală „Interpol", cerînd informații în legătură cu rețeaua de contrabandiști.

„A devenit cît se poate de clar — scrie «Blitz» — că mulți străini care vizitează India, fie ca turiști, fie ca membri ai diferitelor delegații și misiuni, pot fi agenți ai unor foarte puternice carteluri internaționale de contrabandiști, care fac comerț ilegal de antichități". Cercetările întreprinse pînă în prezent — se arată în continuare — au scos la iveală faptul că un număr de oameni de afaceri din India, care se ocupă cu colecționarea operelor de artă, aveau legături cu rețeaua internațională de contrabandiști.

Pe de altă parte, în cîteva mari muzee americane au apărut în timpul din urmă noi colecții de artă hindusă. Săptămînalul citează Muzeul Universității din Pennsylvania, Muzeul din Boston și „Metropolitan" din New York, scoțind totodată în evidență faptul că sumele pe care muzeele sînt dispuse să le plătească în schimbul exponatelor de proveniență indiană sînt uriașe. Și, în timp ce tot mai multe muzee și colecții de artă din America și Europa se pot mîndri cu noile lor achiziții și colecții de artă hindusă, în India se semnalează dispariția unor produse de neînlocuit ale unei culturi milenare. Astfel, din muzeul de la Kajuraha și din templele de la Citragupta, Lakshaman și Devy Jagadambi au fost furate 21 de sculpturi rare în piatră ; 188 statuete de bronz, reprezentîndu-l pe Buda și alte zeități budiste, au dispărut din muzeul din Nalanda ; zeci de exponate de valoare ale muzeelor din Patna, Lakhnau, Mathura, Citora și Calcutta au luat pe rînd drumul străinătății. Din Bag-Keiv, statul Madhya-Pradesh, s-a furat chiar și o bucată din fresca pictată pe tavan !

Se pare că în ultimul timp activitatea contrabandiștilor s-a concentrat asupra templelor situate în mediul rural, și în special asupra celor din raionul Burdwana din Bengalul de vest. Majoritatea acestora, avînd fiecare o vechime de cîteva secole, conțineau sculpturi de o valoare deosebită. Și „Biltz" conchide : „Este evident că cei tentați să cîștige astfel sume mari în valută străină organizează bande care fură sistematic obiecte de artă — foarte apreciate pe piața internațională. Autoritățile vamale au luat noi măsuri îndreptate împotriva exportului ilicit de valori artistice".

Strip-tease în biserică

În tăcerea gravă care stăpînește lăcașul, tropăitul unor bocanci grei, militărești, răsună strident. Conduși de reverendul Vernon Mitchell, patru tineri englezi în uniformă militară urcă pe o estradă prevăzută cu un microfon. Se opresc, se aliniază, lovesc puternic călcîiele și încep să recite cu toții, într-un glas. În incinta bisericii răsună un tunător cor vorbit care condamnă „puterile violenței". Credincioșii ascultă, deși nu par a fi pătrunși de adevărul celor afirmate pe estradă. Apoi, de undeva, dintr-un ungher întunecos, țîșnește un ins care îndreaptă asupra enoriașilor un revolver. Dar nici un glonț nu iese de pe țeava armei... Căci, cu un gest energic, reverendul l-a pironit locului, l-a prefăcut parcă într-o stană de piatră pe asasinul *in spe* — care simbolizează exagerările la care ajung reclamele filmelor de aventuri. Dar deodată turma credincioșilor s-a animat ; sub bolta înaltă, solemnă, se aud exclamații și rîsete aprobatoare, zgomot de scaune... Într-un colț al estradei se montează un paravan luminat indirect. Își fac apariția alți patru tineri, de astă dată în „civil".

Se sting toate luminile, cu excepția celei din spatele paravanului. O clipă de „suspense", și îndărătul lui se ivește o siluetă de femeie cu linii perfecte. O statuie ?... Nu, femeia se mișcă. Mai mult, începe chiar un cutezător joc de umbre, pe care cvartetul de voci bărbătești îl comentează în cuvinte aspre. Enoriașii o cunosc pe protagonista spectacolului. E chiar prea cinstita doamnă Claire Shewring care, pentru mîntuirea sufletelor din eparhie, acceptă să se dezbrace în biserică, numai și numai spre a ajuta reverendului să dovedească ce ușor pot fi rătăcite mințile de ispitele lumești.

Însuflețirea e acum generală. Comentariile comperilor autorizați sînt completate de observațiile unor amatori din public. Dar, pe neașteptate, se face auzită o voce discordantă :

— Este o rușine, spurcă biserica !

Glasul aparține unui bătrîn care s-a ridicat în picioare și, minios, dă să se îndrepte spre paravan. E împiedicat însă la timp și, cu multe menajamente, scos afară din biserică. Nimeni nu-l urmează. Ceilalți patru sute cincizeci de credincioși apreciază, se pare, ideea reverendului. Sau, cine știe, poate spectacolul în sine...

Scena menționată reproduce întocmai desfășurarea unei slujbe oficiate de reverendul Vernon Mitchell în biserica din Norbury (Anglia). Fotografia de sus este de altfel edificatoare.

Omul de pe „Cap Arcona"

În viața artistică a Republicii Democrate Germane Erwin Geschonneck ocupă un loc de prim rang. Actor de mari resurse, el se dăruiește cu egală pasiune teatrului, filmului, televiziunii, educației artistice a maselor.

Erwin Geschonneck este un interpret talentat al figurilor de comuniști — oameni integri, angajați în slujba adevărului și umanismului. Preferința lui pentru acest gen de roluri, patosul și forța de convingere cu care le interpretează sînt pe deplin explicabile : marele actor evocă momente din propria-i viață.

În coordonatele ei esențiale, biografia lui Geschonneck se aseamănă cu aceea a altor mii de comuniști germani. A fost muncitor, apoi a rămas fără lucru. Conștiința i-a format-o lupta de clasă. A devenit „agitator roșu". Drumul acesta l-a condus firesc spre partidul lui Ernst Thälmann. Au urmat emigrația, reîntoarcerea în Germania, arestarea, închisorile și lagărele de concentrare naziste : Dachau și Neuengamm. Apoi „Cap Arcona".

Ce este „Cap Arcona" ? Navă de lux cu cabine princiare, una dintre cele mai scumpe din vremea sa, „Cap Arcona" era destinată mai cu seamă pasagerilor bogați. Pe bordul ei se organizau recepții și banchete.

O singură dată în istoria acestui adevărat palat plutitor pasagerii nu și-au plătit biletele. Asta se întîmpla în primăvara lui 1945. De altfel și pasagerii erau cam bizari : purtau nu blănuri scumpe și smochinguri, ci haine vărgate. Fuseseră aduși în vagoane de marfă în portul Lübeck, din lagărul de concentrare Neuengamm.

Ce s-a întîmplat în aprilie 1945, toată lumea știe. Reichul hitlerist își trăia ultimele clipe. În acele zile, comandanții SS au luat o hotărîre care mai adăuga o verigă la lanțul lor de crime. Ordinul lui Himmler era categoric : nici unul dintre supraviețuitorii lagărelor de concentrare nu trebuie să ajungă în mîinile armatelor aliate. Să fie nimiciți martorii fărădelegilor naziste.

În acest scop 4.700 de oameni au fost îmbarcați pe „Cap Arcona". Nici unul nu știa ce-l așteaptă.

Eliberarea era aproape. Tunurile armatelor aliate se auzeau tot mai deslușit. Întrunindu-se într-o ședință secretă, conducătorii organizației de rezistență a lagărului au hotărît să pună stăpînire pe navă. Dar n-au mai apucat să-și pună în aplicare planul. La

3 mai 1945 „Cap Arcona" a fost bombardată de aviația engleză. Cuprinsă de flăcări, „nava morții" a început să se scufunde. Așa au pierit, cu cîteva ore înainte de intrarea tancurilor aliaților în Neustadt, peste patru mii de oameni care rezistaseră morții atotstăpînitoare în lagărele și închisorile naziste.

Printre supraviețuitorii care, înfruntînd gloanțele SS-iștilor și valurile mării, au reușit să se salveze ca prin minune, era și Erwin Geschonneck.

Au trecut de atunci aproape douăzeci de ani. Dar omul care și-a făcut un crez din a transmite de pe scenă și de pe ecran mesajul umanismului, al frumuseții și adevărului, n-a uitat nimic. El continuă de asemenea să poarte corespondență cu acei dintre foștii tovarăși de lagăr, care — ca și el — au reușit să scape din infernul nazist.

De vorbă cu Țăndărică și alții ca el

Liniște copii!...

ÎNCEPE TEATRUL

Doi amici: Țăndărică și Apolodor.

În muzeul Teatrului Național e tăcere. În cuier, păpușa caraghioasă, cu nasul mare, parcă a dat din cap. Sau a fost numai vîntul.

— Eu sînt...

I-am recunoscut vocea pițigăiată, ciudată...

— Ce faci acolo?

— Sînt piesă de muzeu... Mă mai hodinesc și eu, că destul am străbătut ulițele, iarmaroacele... Și cîte bețe pe spinare am mai încasat. Nu numai de la jupînița Maricoara, consoarta mea în piesă... Ci de-adevăratelea. Lefegiii agiei și polițaii îi ciomăgeau pe păpușar și cum eu mă aflam în lădiță, la spatele domniei sale, mai încasam și eu cîte una-două... Eu eram de lemn, dar păpușarul... E drept că nici gura lui, adică a mea, nu-i mai tăcea... Zicea de ispravnici și de comisari, de primari și de logofeți, de vechili și de moșieri... Și prin gura mea mai glăsuia și vornicul Costachi Conachi și Alecsandri... Avem tradiții mari, așa să știi mata...

— Ai, bunicule...

— Cine-a vorbit?

— Eu, Țăndărică, și apoi pufni în rîs... Eu sînt, bunicule... Am moștenit de la mata talentul...

Domnul Goe... la Craiova.

— Cam încrezut dumnealui...

— Și vioiciunea...

— Asta da... Nu m-au dat încă gata carii...

— Și limba ascuțită, numai că eu îi spun spirit critic...

— Și nu mănînci bătaie? Nu te temi?

— Nu, azi bat alții din palme, cînd joc... Nu mă mai tem decît de critici și de aceea mă străduiesc să joc bine!

— Bravo, băiețel!

— Ce-ai spus? Sînt un adolescent. Am 15 ani... M-am născut în 1949... Mă cunosc cu Ella Conovici și Dorina Tănăsescu de un deceniu și jumătate; ele m-au creat... La început a fost lemnul!... Apoi a venit pictorița, Ella, și pe urmă mînuitoarea, Dorina... Așa s-a născut Țăndărică... Am teatrul meu. Nu unul singur. Două: o scenă de păpuși și una de marionete.

— Va să zică, Țăndărică ai crescut o dată cu spectatorii tăi... Unii din ei au azi peste 20 de ani...

— Ce mai vorbă... Cine a văzut cu ani în urmă „Galoșul fermecat" acum e poate inginer sau doctor... Am întîlnit tehnicieni, ingineri, dintre cei care îmi amenajară noua sală de pe Calea Victoriei, peste drum de Palatul Telefoanelor și care m-au văzut cînd erau mici... Mă înduioșează... Ce vrei, nu sînt chiar de lemn...

— Și ai și memorie?

— Ba bine că nu: Giscănelul, Căluțul cocoșat, Povestea porcului, Punguța cu doi bani, Micul Muck, Artiștii pădurii, Apolodor, Păcală, Rochița cu figuri, Ala bala portocala...

— Da' multe mai știi!

— Ehei... Păi nu degeaba fac parte din toate consiliile artistice ale teatrelor de păpuși... Noi, pă-

pușile, am avut peste 1.000.000 de spectatori, cei mai mulți copii...

— Și altceva ?

— Scriitori de seamă scriu pentru noi. E drept că îi mai aștept și pe alții, că aș vrea mai multe piese despre copiii zilelor noastre, că...

— Revendicări ?

— Doleanțe... Dar mă bucură că azi am în jurul meu creatori deosebiți. Îi cunoști mata : regizorii Margareta Niculescu, Ștefan Lenkisch, N. Massim, pictorii St. Hablinscki, Elia Conovici, Mioara Buescu ; artiști ca Dorina Tănăsescu, R. Zolla, Justin Grad, Brîndușa Zaița-Silvestru... Și, ia te uită pe geamantanul ăsta mic al meu ! Ce vezi ?

— Etichete : 1957 Moscova, 1957 Cehoslovacia, 1957 Egipt, 1959 R.D.G., 1960 Ungaria, 1961 U.R.S.S., 1962 Polonia... Turnee.

— Ești om umblat, Țăndărică. Cunoscut în toată Europa.

— Și Africa. Nu eu am ajutat la înființarea teatrului de stat de păpuși din Cairo ? Au lucrat acolo un an pictorița Ioana Constantinescu și minuitoarea Dorina Tănăsescu. Chater Hasan îl cheamă pe prietenul meu de acolo, pe „Țăndărică" egiptean... Și, recent, cînd la Londra mister Punch și-a sărbătorit 500 de ani, am stat în capul mesei...

— Ești un băiat bun, Țăndărică...

— Ia ascultă !

— Ce sună așa ?

— Medaliile... premiile internaționale...

— M-ai dat gata.

— Stai că nu sînt singur. Nu numai copiii din București au un prieten (eu mă întîlnesc deseori cu cei din București, care îmi trimit desene, scrisori, îmi fac poezii). Și în alte orașe există Țăndărici. La Cluj e un teatru ; la Oradea la fel. Și la Tg. Mureș și la Craiova, Galați ; și dacă nu ești grăbit mai ascultă : Țăndărici mai întîlnim și la Arad, Botoșani, Pitești, Alba-Iulia. Ai auzit de regizorii Dan Antal, Kovacs Ildiko, de pictorii Rusan, Fuchs, de regizoarea Florica Teodoru de la Timișoara, de Horia Davidescu și Gregorian de la Cluj, de Claudiu Cristescu de la Constanța ? Regizori, pictori... Joacă zi de zi pentru toți copiii țării. Joacă mult și în sate. Teatrul „Prichindel" din Alba-Iulia urcă pe grele cărări de munte jucînd în fața copiilor de moți, teatrul din Galați merge cu vaporașele în Deltă pe unde n-a trecut niciodată teatru... Joc pentru copii de toate vîrstele, dar vin cu dragoste și oameni mari. E drept că mi-ar trebui mai multe piese pentru spectatorii mici, mici... Știi, noi, la Țăndărică, am făcut un mare concurs de piese pentru păpuși... Poate or să fie rezultate bune... Și trebuie să mai știi că și în școală copiii își fac mici teatre de păpuși. Joacă piese și mă invită și pe mine.

— Bravo, Țăndărică !...

Țăndărică tăcu, dar ochii îi jucau mai departe, vii, neastîmpărați și plini de dragoste pentru toți copiii care-i strigă mereu : „Bravo, Țăndărică !..."

★

Șoferi și conducători de tramvaie, în jurul orei 16 conduceți cu și mai multă atenție aproape de piața Cosmonauților : trec cîrduri lungi de copii către sala care e închinată lor. Îi vezi grăbind pasul în preajma sălii, dînd apoi buluc înăuntru, parcă vrînd să intre cu toții deodată.

De șapte ori pe săptămînă aici se joacă numai pentru copii. Pentru preșcolari și școlari...

Ați văzut vreun spectacol sau poate ați citit vreo cronică?... Sînt spectacole montate cu o grijă deosebită, ocolind fastuoasele dar desuetele montări feerice. Aici se încearcă a se face nu numai educația copiilor prin artă, ci și inițierea lor în abc-ul esteticii teatrale : un teatru modern, esențializat, sugerînd, stimulînd, fantezia...

Aici, la Teatrul pentru tineret și copii actorii sînt cunoscuți, iubiți de copii : „tanti Silvia" e Silvia Chicoș, „Mariana" e Mariana Oprescu, „nea pompierul" e Gheorghe Angheluță, „Paganel" e Tudorel Popa...

Autorul acestor rînduri a notat următoarele replici auzite... în sală.

La sfîrșitul unei piese cu o fetiță mîncinoasă : „Acum, spune, ai să mai minți ? Ți-au venit mințile la cap ?"

Un erou care joacă rolul unui împărat cîntă : „Împărați noi sîntem mulți..."

O voce mică din sală : „Ați mai rămas doar cîțiva !"

Unui ursuleț mic, care adoarme atunci cînd e pus paznic, în timp ce dușmanii se apropie : „Scoală-te, scoală-te, mai bine pune-ți să sune deșteptătorul !..."

„Pe unde s-a dus veverița ?" — întreabă lupul pe copiii din sală. Evident, toți îi arată un loc cu totul în altă parte.

În „Emil și detectivii", copiii din sală prind hoțul și bietul actor se alege cu niște vînătăi strașnice. Au minute mici spectatorii, dar știu să strîngă bine cînd e cazul...

Mulți dintre spectatori sînt cei care se scoală dimineața în sunetele marșului vioi al emisiunilor pentru copii, care adorm cu emisiunea „Noapte bună, copii", care-l aplaudă pe Așchiuță și se înfioară de peripețiile bătrînului lup de mare Val-Vîrtej. Mulți dintre ei joacă la rîndul lor teatru, în minunata sală a Palatului Pionierilor, unde cîțiva entuziaști realizează spectacole remarcabile...

Spectacole pentru copii, păpuși, teatre, emisiuni de radio și televiziune.

Copiii cresc învățînd și de pe scenă, optimiști și setoși de cunoaștere. Printre tot ceea ce s-a realizat în jurul nostru, spectacolul pentru copii e un rod exclusiv al acestor douăzeci de ani...

E un spectacol care a crescut o dată cu spectatorii lui și de aceea are înainte tot ce-i lumină adusă de tinerețe...

AL. POPOVICI

Doi eroi... păsărei din povestea „Fetele din măr" de Vierica Filipolu, la Teatrul de păpuși din Timișoara.

Drumurile Luceafărului

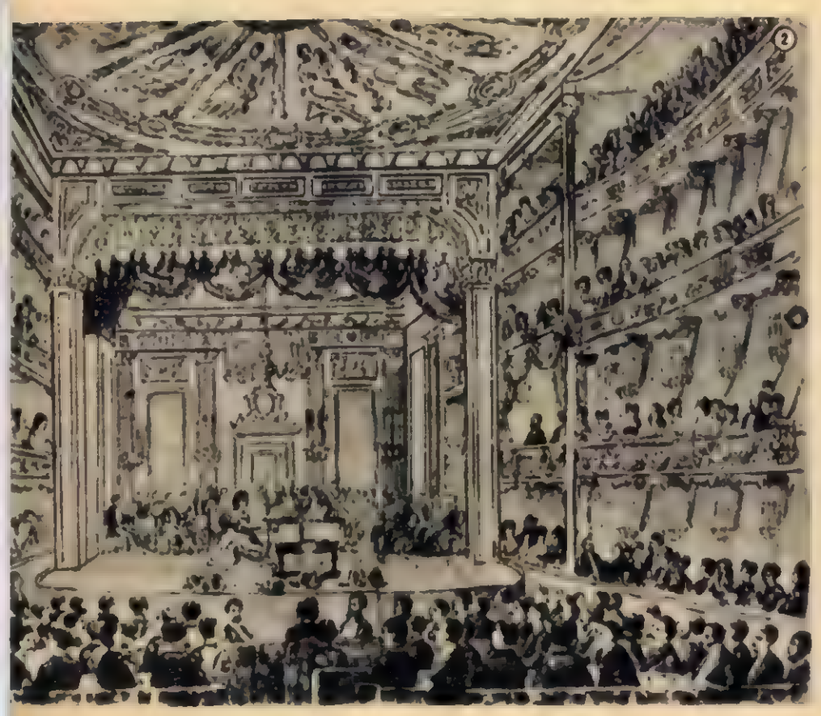

Dacă am încerca să refacem astăzi itinerariile străbătute de marele poet, am avea surpriza de a constata că pe lîngă unele călătorii în străinătate aproape nu există loc mai însemnat din țara asta prin care el să nu fi trecut măcar o dată. Iar mirarea sporește cînd afli că acest neobișnuit elan al cunoașterii vii și integrale a vieții celor pe care avea să-i cînte în opera sa, să le reprezinte gîndurile și simțămintele, începe a se manifesta la o vîrstă neverosimil de fragedă, adică încă înainte ca acel ce avea să devină, cum afirmă Slavici undeva, *„cel mai știutor dintre oamenii cu care eu am avut în viața mea mulțumirea de a sta de vorbă"*, să poată descifra buchiile. Băiatul începe să lipsească cu zilele de acasă și știnile, prisăcile, dealurile și văile din jurul „cotunei Ipotești" sînt investigate cu o sete febrilă. Ascultă în acest timp „fantastice povești cu zîne îmbrăcate în aur și lumină", spuse de un moș Miron, asimilează, ca un adevărat „explorator", cîteva sigure noțiuni de meteorologie empirică, ajungînd de pomină prin exactitatea cu care prevede „starea timpului", și-și continuă mai ales prospecțiunile în lumea din jur. Încît, dincolo de aura ușor legendară ce s-a țesut cu timpul în jurul întîiei copilării a poetului, dincolo de pitorescul amintirilor cam contradictorii ale unora, am putea întrezări în comportările *„haimanalei sănătoase, din zburdălnicia căreia talentul și imaginația vor scoate mai tîrziu un mare poet al naturii"*, cum observă G. Călinescu în *Viața lui Mihai Eminescu*, și o precoce dorință de a vedea cum arată lumea de dincolo de dealurile între care era împrăștiat satul și pe a căror coame, întocmai precum *„Atlas în vechime sprijinea cerul pe umeri"*, păreau a se sprijini marginile Universului. De altfel aceasta e singura perioadă în care hoinarul Eminescu ar fi putut exclama ca Diderot : *„C'est une belle chose, mon ami, que les voyages"* ; restul pribegiilor sale, oricît ar părea și ar fi chiar, romantice, neobișnuite și ademenitoare, au fost pentru poet, cu toate rodnicele lor urmări, nu o dată chinuitoare. Și dacă aceste prime și fericite exerciții și jocuri, „de-a exploratorul", întreprinse în jurul Ipoteștilor, nu se deosebesc fundamental de cele la care se dedase cu cîțiva ani mai devreme Ion Creangă în Humulești săi — Eminescu trăind încă, oricît de intens, ritualul unei copilării obișnuite atunci la țară — ceea ce va urma se înscrie în bună măsură între cu totul alte coordonate. Tălpile i se deprinseseră cu drumurile lungi și prăfoase, știa să înnopteze unde se întîmpla, să mănînce ce apuca, busolă fiindu-i de cele mai multe ori rotirea aștrilor pe cer, curgerea și vadurile apelor, direcția vînturilor și așezarea caselor din satele și tîrgurile prin care avea să treacă. Pornea la drum lung cu o indiferență totală în fața mijloacelor și, o dată itinerarul fixat, nimic nu-l mai putea împiedica să-și atingă ținta. Dar, deși supus atîtui umblet, călător de dragul călătoriei, cum sînt astăzi cei mai mulți dintre turiștii și călătorii profesionalizați, autorul *Luceafărului* n-a fost. Altfel par a sta lucrurile cu el. E drept,

① Casa lui Gheorghe Eminovici din Ipotești, în care și-a petrecut poetul întîii ani ai copilăriei sale și în care visa mereu să se întoarcă. (Fotografie de la începutul secolului nostru.)

② *Concert la Teatrul Național*, desen în tuș de C. Popp de Szathmari. Pe verso scris de mîna artistului: *„În public Eminescu"*, ceea ce ilustrează o dată în plus marea pasiune a poetului pentru muzică.

③ Cum astfel trebuie să-l fi apărut poetului Blajul cînd l-a zărit, venind cu căruța dinspre Tg. Mureș.

Eminescu, student.

un demon de hoinar se vede a-l fi stăpînit din cînd în cînd și uneori a-l fi subjugat de-a binelea. Dar în general rațiunea călătoriei era adesea determinată de împrejurările strict cotidiene ale vieții, care îl împingeau parcă la drum. Să ne gîndim, bunăoară, la lungul lui drum, în condițiile de atunci, spre Blaj, pe care poetul l-a salutat cu carnetul de note într-o mînă și cu pălăria într-alta, cînd l-a zărit din vîrful Hulei, unde ajunsese în căruța seminariștilor Ion Cotta și Teodor Cojocariu. Sîntem în 1866, Eminescu publicase cîteva poezii în *Familia* lui Iosif Vulcan și avea certitudinea că e un mare poet. O soartă capricioasă făcuse ca să nu-și poată isprăvi încă gimnaziul, deși avea faima de a fi citit întreaga bibliotecă a lui Aron Pumnul ; vorbea nemțește ca pe apă și știa atîta istorie și literatură (îndeosebi română și germană) încît și profesorii cei mai riguroși rămîneau încă de la început mirați de cunoștințele și darul de a povesti al băiatului. Acum își încerca norocul în altă parte. Așa se face că, la nici 16 ani, cîți avea, îl întîlnim — cum nu se poate mai precar echipat — adică în mînă cu un băț și pe umăr cu o traistă, pornind la drum lung și nesigur, dar pentru care își mai luase — lucru nou — un carnețel, în care își nota impresii de călătorie, poezii populare, felurite expresii și, probabil, unele versuri :

„Domnilor — le-ar fi zis el lui Cotta și Cojocariu, contrariați de contrastul dintre sărăcia bănească, ținuta vestimentară jalnică și îndeletnicirile intelectuale neobișnuite ale companionului lor — eu sînt poet și vreau să-mi adun material!"

La Blaj, încă din primele zile se răspîndise zvonul că „e aici Eminescu" ; în discuțiile cu seminariștii priatre care se adăpostise, Eminescu îi depășea și pe cei din ultimele clase, dovedind o întinsă și multilaterală informație.

De va fi venit la Blaj prin Dorna, pe Valea Bistriței și apoi a Mureșului, cum ar părea să fie adevărat, sau de va fi trecut munții prin Cheile Bicazului cum s-a crezut (unele poezii concepute sau scrise prin acea vreme, în care dăm de o anume rostogolire a unui peisaj stîncos, ar putea fi invocate în acest sens), lucrul are puțină importanță. Cert e că în lunga-i drumeție, Eminescu și-a adunat o mulțime de „material". Popasurile prin satele și tîrgurile prin care a trecut, opririle pe la hanuri sau în casele unor țărani l-au pus din nou în contact, de astă dată la alt nivel, cu realitățile țării, cu limba vie a poporului, cu marea bogăție a folclorului

George MUNTEAN

(Continuare în pag. 14)

Drumurile Luceafărului

Hotelul „Împăratul Romanilor" din Sibiu (într-o fotografie veche). Aici, cu ocazia banchetului dat de localnici în cinstea trupei de „artiști superiori din București", condusă de Mihai Pascaly, poetul s-a prezentat unui grup de participanți drept: „Eminovici, actor în trupa lui Pascaly".

nostru, înlesnindu-i o cunoaștere adîncă, multilaterală a vieții și înțelepciunii conservate pe aceste locuri și care, împreună cu inspirația din literatura cultă, va juca un rol de știută importanță în opera lui. Patriotismul lui ardent se alimenta acum din plin cu „material" și înainte de a fi consemnat în carnețel, acesta trece prin inima poetului, menținîndu-i elanurile într-o zonă dintre cele mai înalte și generoase cu putință. În fond, călătoria aceasta, alături de cea făcută după trecerea în țară (cu ajutorul popii Bratu din Rășinari, bunicul lui Octavian Goga) în compania trupei lui Mihai Pascaly, îl va face pe poet să spună, cum notează Caragiale mai tîrziu: *„Întîmplarea m-a făcut ca, din copilărie încă, să cunosc poporul... în cruciș și-n curmeziș..."* Sufletul lui plin de imaginile copilăriei de la Ipotești, pe care o va evoca nostalgic pînă la moarte, se contopise cu cele văzute în pribegiile prin Bucovina, Moldova și Ardeal și avea să fie la fel de deschis celor pe care avea să le întîlnească în Țara Românească, în care, abătut, fără nici o zare luminoasă, își punea piciorul acum. La Blaj, între discuții focoase, între raitele date prin piața din care se aproviziona, cînd avea bani, cu prune, mere și struguri, ori între două scăldături în Tîrnave, care îl făcuseră vestit ca înotător, poetul citise mult, scrisese și, din mult-puținul ce-l avea, va fi achiziționat și niscaiva „hîrțoage" vechi, care constituiau una dintre marile lui pasiuni. (Se știe că o bună parte din vestita *Crestomație* a lui M. Gaster e alcătuită din așa-numitul *Codex-Eminescu*, adică din manuscrisele și cărțile vechi pe care i le-a încredințat acestuia poetul, marele său prieten.)

Piața din Blaj. Pe aici trecea tînărul bard alimentîndu-se, cînd avea bani, cu prune, struguri, nuci și mere, de la țăranciile din împrejurimi, venite cu fructe la oraș.

Ajuns la București, poetul, învățat cu pribegia (urmărit și de frica de a nu fi dibuit de cei de acasă, care-l căutau), se transportă la Giurgiu, unde este descoperit de Iorgu Caragiale în port, netezind baniței cu porumb. Ar fi colindat, se pare, cu acesta o seamă de orașe (Ploiești, Giurgiu, Brăila, Galați etc.), apoi ar fi „suflat" peste iarnă la sala Cornescu pentru ca din primăvară să se aștearnă din nou drumului cu trupa lui Pascaly. Orașele Predeal, Brașov, Sibiu (unde, la un banchet dat în cinstea trupei la hotelul „Împăratul Romanilor", el se prezintă cuiva: „Eminovici, actor în trupa lui Pascaly"), Lugoj, Timișoara, Arad (unde veniră, ca și peste puțin timp la Oravița, cale de două zile, țărani din comitatul Zarandului, ca să vadă teatru românesc, iar poetul se întîlni cu nașul său literar, Iosif Vulcan), Oravița, Baziaș, sînt colindate în acea vară, stîrnind peste tot mari entuziasme și prilejuindu-i tînărului bard fie revederea, fie cunoașterea încă mai amplă a țării, ca și adunarea de noi materiale folclorice și lingvistice, ori schițarea încă de pe acum a unor planuri de viitoare lucrări dramatice. Cu turneul din vara următoare, tot în compania lui Pascaly, după ce fusese sufleor clasa a II-a la Teatrul Național, cunoscuse pe tînărul Caragiale și înnodase o serie de prietenii, intrînd și în societatea cu scopuri folclorice *Orientul*, se încheie seria anilor de mari pribegii ai poetului, mîna încă viguroasă a tatălui apucîndu-l cînd trecea prin Botoșani și adunîndu-l de pe drumuri.

Dar cu excepția cîtorva ani (puțini) de relativă statornicie, viața lui e supusă parcă unui continuu destin de pribeag și de aci încolo. Hoinarul se înfrățise parcă cu drumurile și le bătea cu pasiune, iar poetul simțea mereu nevoia să-și știe fața bătută de vînturi, privirea aplecată mereu asupra altor priveliști, după care cu pieptul plin de aerul proaspăt se închidea cu zilele și săptămînile în casă în căutarea *„cuvîntului ce exprimă adevărul"*. Această dualitate organică, intimă și necontenită dintre claustrarea în lumea cărților și a scrisului și hoinăreala aparent fără vreo țintă precisă de cele mai multe ori ilustrînd în fond necesitatea unei continue raportări a culturii la viață și a acesteia la experiența de cultură a umanității, pe care și-o asimilase poetul, pare a trece ca un fir continuu prin existența lui creatoare, constituind o plasmă din care vor țîșni atîtea capodopere. Avînd universul țării bătut cu pasul și frecventînd de timpuriu universul umanităților adunate în cărți, poetul se putea simți ca fiind sprijinit în aprecierile, ideile și imaginile sale pe doi piloni siguri care nu-l vor lăsa niciodată să cadă în haos. De asta se cuvine ca din înțelesul cuvintelor hoinar, vagabond, pribeag etc. să eliminăm, cînd le raportăm la Eminescu, orice zgură comună sau, mai rău, peiorativă, ca atunci cînd îl denumim călător să nu-l confundăm cu turistul obișnuit (victimă, într-un fel, a propriei pasiuni, cum însemna o dată într-o *Invitație la călătorie* Mihai Ralea), și să avem cumva în vedere și finalitatea mai înaltă a acestei aproape continui hoinăreli în cazul lui Eminescu. Între călătoriile lui de pînă acum și cele ce vor urma se stabilește, de altfel, o unitate de substanță care înlătură, la o privire mai atentă, atari posibilități.

Aflat la studii la Viena și apoi la Berlin (cînd boinăreala de pînă atunci se mută într-un plan diferit, acela al investigării mai sistematice a culturii universale, ceea ce vădește aceeași sete de cunoaștere numai că obiectul ei se schimbă), poetul va continua să călătorească. Mai întîi în spațiul german (uneori în compania cîte unei mamzell'Rezi), dar și în țară. O călătorie (după cea rămasă doar în proiect de a merge în Maramureș) cu o finalitate bine precizată dar care din nefericire n-a putut fi atinsă, a fost cea prilejuită de sărbătoarea organizată la Putna lui Ștefan cel Mare. Era una din primele lui încercări de a aplica, de a pune în practică ideile sale generoase. Vor urma altele, încheiate cu aceeași deziluzii, între care se cuvine amintită aci perioada revizoratului școlar. Bătînd satele și drumurile prăfoase ale fostelor județe Iași și Vaslui, Eminescu și-a putut da din nou seama de nedreptățile la care erau supuși oamenii, de starea în care erau ținuți de o orînduire nedreaptă, adunînd noi valuri de amărăciune pe care avea s-o reverse într-o parte a poeziei lui și în articolele pe care avea să le publice mai tîrziu.

Iar omul care bătuse ca nimeni altul poate pînă atunci ținuturile țării, care cunoștea cu atîta seriozitate limba, obiceiurile, istoria și cultura, tradiția și creația folclorică vie a acestui popor, de pămîntul și viața căruia se simțea atît de legat, și care întreprinsese la timpul lui cea mai lungă călătorie, dacă se poate risca un asemenea termen, în cultura lumii, avea să ne lase moștenire o operă prin care să treacă în nemurire itinerariile vieții lui.

George MUNTEAN

RĂSĂRITUL LUNII

Schiță științifico-fantastică de Gh. SĂSĂRMAN

Apele deltei mureau aici. Bătrînul fluviu își încheia călătoria, amestecîndu-se cu verdele salin și clar al talazurilor. Nisipurile țărmului contemplau nepăsătoare ultimele zvîrcoliri tulburi.

Hotelul era dincolo de far, departe de vechiul oraș „înșirat" pe malul fluviului. Cînd am ajuns, se înserase. Mi-am luat în primire camera și, cu o curiozitate firească, am ieșit în balcon. De la înălțimea etajului șapte puteam privi pînă dincolo de locul unde valurile înspumate modelau fața plînsă a nisipului. Lumina se stîrșea și, mai mult pe ghicite, încercam să deslușesc limita dintre apă și cer. Am rămas așa multă vreme, scăldat de răcoarea serii, privind în zare.

Într-un tîrziu, răsări luna. Oglinda mării sclipi, spulberînd întunericul.

Atunci l-am văzut pentru prima dată. Stătea nemișcat, chiar lîngă mal, silueta lui profilîndu-se difuz pe luciul frămîntat al apei. Priveam amîndoi tabloul vrăjit al răsăritului de lună. Ne despărțeau cîteva sute de metri.

M-am simțit, deodată, atras către el. Nu știu de ce anume. Mă temeam să nu plece. M-am repezit să cobor. Pînă acolo era totuși o bună bucată de drum și am străbătut-o aproape în fugă. O colină mă împiedica să văd malul și, pînă să ajung, el dispăruse. M-am întristat.

Rătăceam singuratic cînd, în nisipul umed, descoperii cîteva urme. Păreau urme de pași, dar erau cît se poate de ciudate: dreptunghiulare, late și nu prea adînci.

M-am oprit. Ideea care mă străfulgerase îmi păreа cu totul absurdă. Și, totuși, urmele acelea erau, fără îndoială, lăsate de tălpile unei mașini, poate ale unui robot.

Un val mai puternic, gata să mă ude, le șterse conturul. Urmă îndată altul, și încă unul, și cînd apa se retrase, urmele pieriseră cu totul.

Eram tulburat. În noaptea aceea m-am culcat tîrziu și n-am izbutit să adorm. Mi-am amintit o discuție purtată nu cu mult timp în urmă. Mă întîlnisem într-un club cu un vechi prieten, care lucra acum la un important laborator cibernetic. Rămăsese totuși un visător. Susținea că un creier electronic va putea dobîndi, prin creșterea masivă a numărului de celule, proprietăți noi, care să-l apropie, să-l contopească aproape cu creierul omenesc. L-am contrazis, aducîndu-i toate argumentele posibile. I-am declarat că nu cred în ipoteza mașinilor conștiente și am încheiat spunîndu-i că un robot nu se va îndrăgosti niciodată. A zîmbit într-un fel al lui, care însemna că n-am reușit decît să-l amuz.

Mi-am amintit de această discuție fără să vreau. În mod paradoxal, împrejurările prin care trecusem veneau să confirme viziunile prietenului meu: un robot care admiră răsăritul lunii pare a fi capabil de sentimente... Or eu nu voiam să admit în nici un caz o asemenea ipoteză.

La un moment dat mi-am zis că, desigur, mă înșelasem, că urmele pe care le-am văzut aveau o cu totul altă explicație. Ori poate că silueta aceea confuză n-a existat decît în închipuirea mea. Ajuns la acest punct am izbutit să adorm și poate că aș fi uitat toate frămîntările mele dacă peste cîteva zile nu l-aș fi întîlnit din nou.

Urcam pe terasa hotelului, cu gîndul de a lua cîteva imagini panoramice. Cînd am pășit pe ultima treaptă am ridicat ochii, și, uimit, am surprins o făptură metalică, întrucîtva asemănătoare roboților de ultimul tip. Stătea neclintit, la cîțiva pași de balustradă și privea. Era el.

Nu știu dacă mă băgase în seamă; eu însă eram hotărît să-l cercetez cu atenție. Părea un robot ca oricare altul și de la bun început mă îndoiam că el fusese atunci pe malul mării. Totuși, prezența lui pe terasă în această atitudine era ciudată.

M-am apropiat încet, cu gîndul de a-i afla identitatea. Dar obișnuita inscripție de pe umăr lipsea.

S-a întors pe jumătate spre mine și m-a măsurat din cap pînă în picioare. Avea o ușurință deosebită în mișcări. Două lucruri mi-au reținut însă atenția în mod deosebit: mîinile și ochii. Avea mîinile minuțios alcătuite, cu numeroase articulații, care le asigurau o extraordinară mobilitate. Ochii erau ceva mai apropiați decît la alți roboți și păreau să aibă o structură complicată.

— Frumoase locuri...

Vorbele acestea se potriveau straniu cu răsăritul lunii. Aș fi vrut să-l întreb..., dar îmi păream ridicol în proprii mei ochi. Știam că orice apreciere estetică presupune prezența psihicului, a conștiinței. Iar în fața mea stătea o mașină.

O fi una din formele lui de politețe — mi-am zis. Abia atunci am observat că ținea în mînă o floare. O garoafă roșie, proaspătă și înfoiată. Mi-o întinse:

— Vrei să-mi faci un serviciu?

Tot mai mirat, am luat floarea și i-am răspuns mașinal:

— Cu plăcere...

— Miroase-o!

M-am lăsat condus de vocea aceasta, inexpresivă, rece și, apropiindu-mi garoafa de nări, i-am inspirat îndelung parfumul.

— Te rog descrie-mi ce simți!

În clipa aceea o înfiorare scurtă îmi străbătu tot trupul. Mi se părea că robotul tînjește după o viață adevărată, că e conștient de nenorocirea lui de a nu se fi născut om. Am început să vorbesc. Nu mai țin minte ce i-am spus, dar am adunat în cuvintele mele toată emoția de care eram în stare.

Am tăcut. I-am înapoiat garoafa. El s-a apropiat de scară și a început să coboare. Înainte de a dispare, și-a întors capul spre mine:

— Erau florile mele preferate...

Am încremenit. El și-a continuat drumul și în curînd am auzit ușa liftului strîntindu-se. Mi-am amintit un străvechi basm oriental: un împărat se reîncarna într-un cîine. De astă dată însă, sufletul părea să-și fi găsit noul lăcaș nu într-un animal, ci într-o simplă mașină.

— Prostii!

Îmi dădeam seama că îl scap pentru a doua oară și am luat-o la goană. Am intrat în cel de-al doilea lift, cu gîndul să cobor. Nu știam pînă unde. L-am căutat zadarnic, îi pierdusem urma.

Totuși, în aceeași zi l-am reîntîlnit. Mă întorceam la hotel venind dinspre plajă. Mergeam ca de obicei, pe un drum ocolit, care trecea pe lîngă ultimele bălți ale deltei. Pe apă pluteau nuferi, iar broaștele nu începuseră încă să-și cînte obișnuita melancolie.

Retras de la drum, îndărătul unui șevalet, cineva picta. Se auzea o melodie. M-am îndreptat într-acolo: era chiar el, cel pe care îl căutam. M-a salutat și m-a invitat să iau loc pe un trunchi de salcie. Picta în picioare, ușor aplecat spre pînză, fredonînd mai departe.

Eu tăceam. Acum nu m-ar mai fi putut mira nimic. Știam că de astă dată voi afla totul.

Priveam formele în care se năștea viitorul tablou. După toate probabilitățile, robotul picta răsăritul lunii...

Am devenit mai atent. Îi urmăream mîinile cum poartă cu precizie și îndemînare penelul, împărțind suprafața pînzei în pete de culoare, care se interferau în tonuri sublime, țesute parcă de-a dreptul din lumină. Căpăta viață o a treia dimensiune. Ceva mi se părea cunoscut, extrem de cunoscut.

Brusc, mi-am dat seama ce anume: robotul folosea maniera unui pictor celebru, care murise cu puțin timp în urmă într-un accident stupid. O vagă bănuială mi se strecură în suflet. Îmi amintii știrile publicate atunci în legătură cu încercările medicilor de a-l salva din ghearele morții. Însă trupul îi fusese complet zdrobit. Revedeam, ca într-un vis, strădaniile specialiștilor, lupta pentru păstrarea creierului artistului, zecile de propuneri.

Apoi, prins în vîrtejul grijilor zilnice, pierdusem șirul știrilor.

Acum reconstituiam în imaginație căutările neobosite, eșecurile, nopțile de veghe, primele succese. Eforturile uriașe de acomodare la un cu totul alt mod de a trăi. Întrezăream răspunsul nedumeririlor mele. În fața mea, sub luciul metalic, viețuia probabil un om.

Am înălțat privirea. El își feri ochii.

Și n-am mai întrebat nimic.

La Expoziția clujeană de bunuri de consum, publicul a fost invitat prin chestionare să-și spună părerile asupra exponatelor.

LA MASA ROTUNDĂ
A „FLACĂRII"
SE DISCUTĂ:

Ce-ați dori să găsiți în magazine?

Cîteva expoziții au călătorit primăvara aceasta prin țară. S-au oprit la Timișoara, Cluj, Onești și au cerut părerea publicului: „Cum vi se par exponatele noastre? Scrieți vă rog în chestionare și — dacă se poate — completați atent fiecare întrebare". Lucru cam dificil: 2.500 de produse așteptau, la Cluj de pildă, judecăți de valoare. Pantofi, pălării, cravate, țesături de bumbac erau privite cu exigența artistică pe care o presupune orice vizită într-o expoziție. Și cu un plus de responsabilitate din partea vizitatorilor: dacă plac, în partea a doua a anului ele vor putea fi aflate în magazine. Comerțul voia părerea cumpărătorilor înainte de a contracta cu industria. Pentru a lărgi răspunsurile — în mod fatal laconice — pe care consumatorii le dau în chestionare, pentru a aprofunda sondajul făcut în mijlocul publicului cumpărător, revista „Flacăra" a organizat la Cluj, împreună cu Comitetul executiv al Sfatului popular orășenesc, o masă rotundă pe marginea expoziției de bunuri de consum deschisă în acele zile în localitate. Invitații noștri, de diverse profesii, vîrste și gusturi, au adus în mod firesc — dincolo de părerile lor personale — opinii ale diverselor categorii pe care le reprezentau. Le vom relata în rîndurile de mai jos. Dar mai întîi să vi-i prezentăm:

CORNELIA COSTEA, muncitoare la uzina metalurgică „Unirea".

PAULA KRASZNAI, actriță la Teatrul maghiar de stat.

ANA MOȘTEANU, casnică, activistă a Comitetului orășenesc al femeilor.

IOSIF EREMIA, director al O.C.L. textile-încălțăminte.

SILVIU BOGDAN, pictor scenograf la Opera din Cluj.

VASILE BOBOȘ, montator la uzina metalurgică „Unirea".

ADALBERT VITAN, tehnician la fabrica de confecții „Flacăra".

NICOLAE SCHMIDT, director adjunct la I.C.R.T.I. (Intreprinderea comercială cu ridicata textile-încălțăminte) — Cluj.

TITUS POP, șeful secției comerciale a Sfatului popular al orașului Cluj.

CE MODEL DE PANTOFI PREFERAȚI?

E clar: pantofii au cucerit multe aprecieri pozitive. Chestionarele au fost umplute pînă la refuz cu numerele acelor încălțări pe care consumatorii ar dori să le găsească în magazine. Neîndoielnic, primul loc, printre cele 15 întreprinderi care și-au prezentat produsele, îl dețin fabricile timișorene: „Victoria" expune din nou pantofi cu o linie elegantă și suplă, decupați la spate, cu tocul subțire și vîrful puțin pătrat, cu colorit armonios, cu rezolvări inedite (de pildă, fețele dintr-o fină împletitură gen plasă din nylon); „Modern" a adus în expoziție multe, foarte multe sandale de vară, în modele variate și la prețuri convenabile. Oaspeții noștri au remarcat cu promptitudine toate noutățile în materie: acea extrem de rezistentă talpă din microdur, microporosul cu aspect de plută, pielea metalizată sau cea imitînd prin presare pielea de crocodil, materialele plastice din care s-au făcut sandale și papuci de casă.

Dar... (și tovarășa Krasznai are perfectă dreptate), de ce reușim să venim cu atîta întîrziere în întîmpinarea modei? Au început să se poarte pantofi mai puțin ascuțiți, cu tocul mai scund și nițel mai gros, dar nici un model din expoziție nu indică această linie. De ce oare? Și apoi, în materie de pantofi, estetica trebuie să fie un corolar al funcționalității: „Avem pantofi frumoși, dar cîte avem de îndurat din cauza construcției lor defectuoase!" — au oftat la unison toate invitatele la masa rotundă. Așadar, calapoade mai bine construite, mai mulți pantofi cu toc jos care să aibă și o înfățișare elegantă (cererea a fost insistent subliniată de tovarășa Cornelia Costea, care e o tînără sportivă, înaltă, și cunoaște preferințele colegelor de generație și sport), o linie mai suplă, mai fină în croiala cizmulițelor pentru iarnă (așa cum sînt în prezent, confecționate dintr-un material rigid, nemaleabil, ele

Cîteva din modelele de pantofi propuse contractărilor de către fabricile de încălțăminte.

stau urît pe gleznă, stricînd armonia întregii siluete). Să ne oprim de asemenea, pentru o clipă, asupra unei observații pline de miez a tovarășei Ana Moșteanu : încălțămintea pentru adolescente (ca și confecțiile, de altfel) nu și-a găsit încă „tonul", „individualitatea". Ea oscilează între pantoful pentru fetițe, cu botul rotunjit și bareta, și pantoful elegant al mamei, fără a oferi soluția cea mai potrivită. Este un domeniu în care fantezia creatorilor are încă un cîmp larg deschis de manifestare...

Ar fi fost de așteptat ca observația de mai jos să o facă, însoțită cu o umbră de reproș, una din participantele la discuție ; și totuși acela care a remarcat (pe drept !) că fabricile de încălțăminte au favorizat bărbații, oferindu-le un număr mai mare de pantofi și sandale, o varietate mare de modele și culori, a fost un bărbat : tov. Iosif Eremia. De fapt, lăsînd la o parte orice judecată subiectivă, faptul e pozitiv : sandalele cu fețele perforate sau dintr-o piele presată imitînd baretele împletite, pantofii cu forme alungite (deși tovarășul Vasile Boboș a avut îndreptățite obiecții împotriva bombeului prea tare), diversitatea de rezolvări tehnice ale încălțămintei de bărbați trebuie salutată. Și continuată și în sectorul pantofilor și ghetuțelor pentru copii mici, produse care — așa cum remarca tovarășul Titus Pop — sînt încă prea rigide și prea puțin rezistente.

Despre pantofi s-a discutat cel mai mult. E firesc : e domeniul în care avem multe succese, dar și de la care avem mari pretenții. Oarecum autocritic, clujenii au recunoscut că vechea fabrică de încălțăminte din localitate, ar putea să dea mai din plin măsura posibilităților sale. Și ne-au rugat să transmitem fabricilor bucureștene „Dîmbovița" și „Flacăra roșie" nemulțumirea lor cu privire la felul cam sărăcăcios și neîngrijit cu care s-au prezentat în expoziție.

OF, PĂLĂRIILE !...

O voce, plină de entuziasm dar din păcate singulară, a revărsat un șir de elogii la adresa pălăriilor expuse : vocea tovarășului Adalbert Vitan. I-au plăcut și calitatea, și coloritul, și formele pălăriilor bărbătești. În sală s-au auzit vagi murmure de protest. Dar cînd același vorbitor a lăudat și pălăriile de damă produse de fabrica timișoreană, trebuie să recunoaștem că disciplina mesei noastre rotunde a avut de suferit. Interferîndu-se, suprapunîndu-se, ridicînd temperatura discuției și tonul luărilor de cuvînt, replicile invitaților noștri au spus cam același lucru : creatorii de modele din domeniul pălăriilor (în special cele de damă) ne-au rămas cam prea mult datori în ce privește forma și gustul produselor lor. Tovarășele invitate ne-au mărturisit că nu au putut nota favorabil în chestionare decît două-trei din pălăriile de damă expuse (în magazine se află în momentul de față unele modele drăguțe, dar, din păcate, urmașele lor nu se văd în expoziție). Materiale de calitate au fost degradate prin modele neinspirate care pot mai departe degrada și gustul cumpărătoarelor. („Femeia care își pune o astfel de pălărie ajunge să fie bîntuită de complexe cu privire la înfățișarea ei", ne-a șoptit tovarășa Krasznai ; „vrem pălării cu bor mic și calota rotundă, așa cum se poartă acum ; de ce ni se oferă un gen de pălării de cow-boy ?", se întreabă nedumerit tovarășul Boboș ; „pălăriile de plajă vor probabil să pună soarele pe fugă prin... forma lor inestetică", a precizat cu umor tovarășul Silviu Bogdan.)

Așadar, pălăriile expuse nu s-au prea bucurat de succes și tovarășul Vitan a rămas în minoritate. Dacă pălăriile bărbătești încep totuși să ofere unele satisfacții cumpărătorilor, cele de damă continuă, printr-o inerție greu de înțeles, să fie rezolvate într-o manieră demodată, cu exces de garnituri desuete — năsturei, nervuri, funde. O spunem din nou, cu cele mai bune intenții constructive, tovarășilor creatori de la fabrica timișoreană.

NON MULTUM, SED MULTA...

Cifra ne-a uimit pe toți : pe panourile expoziției se aflau peste 500 de cravate. Nu ni s-au părut atît de multe, ba am fi fost oricînd gata să apreciem că am privit cel mult 200 de produse. De ce oare ? Tovarășul Silviu Bogdan ne dă o explicație plauzibilă : cravatele acestea, dintre care unele extrem de reușite (produse mai ales de „Mătasea populară") seamănă prea mult între ele. Deși fiecare are un mic detaliu în țesătură sau în combinarea culorilor care o individualizează, totuși ele sînt în majoritate variații pe aceeași temă : culori închise, sobre, nuanțe șanjante, mici desene geometrice aruncate ici-colo, dungi. Laolaltă, cravatele sînt frumoase, dar una cu adevărat remarcabilă poate fi cu greu găsită. Tovarășul Nicolae Schmidt remarcă de altfel că nu s-a adus aproape nimic nou față de semestrul trecut, iar tovarășul Titus Pop subliniază faptul că pentru această perioadă a anului s-ar fi cerut în mod special culori mai deschise, mai tinerești. Nu ne îndoim că fabricile de resort vor satisface aceste cerințe. Progresul calitativ înregistrat în producția lor în ultimii doi-trei ani e o garanție în acest sens.

În ce privește țesăturile de bumbac, se pare că ele au satisfăcut, în general, pe vizitatorii expoziției : multe din cele 800 de exponate (prezentate de 16 fabrici) au fost apreciate pentru calitatea contexturilor („Bumbacul"-Timișoara), pentru imprimeurile reușite („Dacia"-București, „Teba"-Arad), pentru mulțimea pozițiilor coloristice (între 5 și 8 poziții la un singur material). Fiind pentru vară, însă, și fiind țesături din bumbac, s-ar fi cerut totuși culorilor să fie mai îndrăznețe, mai vii, lăsînd pastelurile rochiilor de toamnă — remarcă tovarășa Krasznai. A apărut un frumos bumbac satinat — subliniază tovarășul Bogdan — dar creatorii s-au purtat cu zgîrcenie cu el, imprimîndu-l în doar cîteva modele și poziții coloristice : păcat ! Și tot Silviu Bogdan critică pe drept diftinele și fineturile, tratate cu indiferență de creatorii de modele : pe multe din ele apar de ani aceleași și aceleași dungi sau floricele desenate precis și așezate monoton pe un cîmp negru sau bleumarin.

★

Invitații noștri au ținut de asemenea să-și spună părerile și despre felul în care a fost organizată expoziția. Sălile mici au obligat la o expunere cam înghesuită, ceea ce a făcut ca multe din produse să treacă neobservate. Imaginația tovarășului pictor Bogdan a luat aripi și a văzut dintr-o dată o asemenea expoziție de mostre ocupînd toate vitrinele unei artere comerciale, dar tovarășul Schmidt a fost nevoit să-i curme elanul : Clujul, oraș cultural fără tradiții comerciale, are pe vechile străzi centrale magazine cu vitrine modeste, care nu ar permite transpunerea în viață a unei astfel de idei, ingenioase de altfel. În noile cartiere, cu spații comerciale, gîndite de la bun început în conformitate cu scopul lor, ea ar fi poate aplicabilă.

Salutînd organizarea unor expoziții ca cea care a făcut obiectul „mesei rotunde", tovarășul Schmidt a cerut însă ca ele să fie prezentate mai din timp, pentru ca această consultare a consumatorilor să fie eficientă și să-și poată da roadele în perioada contractărilor. Cu atît mai mult cu cît dumnealor, ca reprezentanți ai comerțului, sînt hotărîți să facă totul pentru a pune la dispoziția publicului clujean produse moderne, de calitate și în sortimente variate.

Pălăriile continuă să le nemulțumească pe cumpărătoare.

Sanda FAUR
Fotografii de Elena GHERA și Ion DAVID

TANGER

În vechiul cartier.

În zorii voalați de umezeala Atlanticului părăsim Gibraltarul — Djebel-Tarik, cum îl numeau arabii — a cărui ieșire e străjuită de străvechile coloane ale lui Melkart, vestigiu al ocupației feniciene. Călăuzită de sclipirea estompată a farului de pe Cap Espartel, nava pătrunde în golful Tanger.

In fața noastră, la 200 - 300 m înălțime deasupra mării, se întinde într-un amfiteatru larg Tangerul, oraș cu istorie frămîntată, azi unul din principalele centre urbane ale Marocului. In dreapta distingem ruinele fortăreței și cartierul vechi, contrastînd cu liniile moderne ale celeilalte jumătăți a orașului.

O sumară incursiune în istoria Tangerului ne îngăduie să aflăm că, timp de cîteva secole înaintea erei noastre, sub denumirea de Tingis, el este colonie comercială a fenicienilor și cartaginezilor; apoi e cucerit pe rînd de romani, mauritani, vandali, bizantini, vizigoți; la începutul secolului al VIII-lea e.n. se găsește sub dominație arabă, după care este ocupat de Portugalia, de Spania și din nou de Portugalia. In 1662 Tangerul trece sub stăpînirea Angliei și, începînd din 1884, sub cea a sultanului Marocului. Datorită poziției sale strategice — la intrarea dinspre Atlantic în strîmtoarea Gibraltar — Tangerul devine un obiect de dispută între diferite țări occidentale. Cînd, în 1912, Franța și Spania își împart Marocul, Anglia obține delimitarea Tangerului ca zonă cu regim deosebit, iar în 1923, la Paris, Anglia, Franța și Spania semnează o convenție prin care orașul Tanger și teritoriul învecinat lui (circa 350 km²) sînt declarate zonă internațională cu regim de neutralitate permanentă, rămînînd doar formal sub suveranitatea sultanului Marocului. După ce, în martie 1956, Marocul obține independența, Tangerul nu mai păstrează din această situație decît un regim vamal semiliber, care atrage firme din întreaga lume. Dovadă — mărfurile franceze, japoneze, italiene, engleze, americane ce umplu vitrinele, iluminate de jocul multicolor al reclamelor scrise în arabă, franceză sau spaniolă.

În timp ce oficialitățile portului urcă la bord, salutîndu-ne cu tradiționalul „merha babicum" — bine ați venit — pe dană apar o puzderie de negustori ambulanți, care-și descarcă mărfurile din taxiuri sau cărucioare și le expun pe tarabe improvizate, desfășurînd la picioarele digului un adevărat bazar ad-hoc: valize din piele de cămilă, ceasornice, fructe de forme ciudate, tam-tamuri și radiouri cu tranzistori, stilouri, covoare, instrumente muzicale din carapace de broască țestoasă, aparate de fotografiat minuscule, frumoase țesături indigene, gumă de mestecat, statuete de pămînt...

Bulevardele centrale ale Tangerului, mărginite de clădiri impunătoare, dau orașului un aspect de metropolă. Seara, la mesele cafenelelor și pe arterele centrale se înghesuie o mulțime pestriță: arabi și berberi învăluiți într-un soi de burnusuri cu glugă, din pînză obișnuită, alături de oameni în haine europene, femei cu fețele acoperite cu feregele sau, dimpotrivă, îmbrăcate după ultima modă, adesea cupluri formate din albi și negri.

Din cei peste 180.000 de locuitori ai Tangerului, aproximativ două treimi sînt arabi și berberi și numai o treime europeni — în majoritate spanioli și francezi. O mare parte a populației locuiește în vechiul cartier, labirint de străduțe și pasaje întortocheate, late de 1-2 m, formînd ganguri ce coboară în trepte spre ruinele unei fortărețe, fosta reședință a sultanilor.

După scurta vizită în oraș ne întoarcem în port, unde vasele încarcă produse marocane — țesături, conserve de pește, piei, minereuri de fier, mangan și zinc, citrice, fosforit și în anii cu recoltă bună grîu și secară.

Nava noastră se pregătește de plecare. Pînă la ieșirea din golf, aparatele de filmat și fotografiat mai înregistrează pe peliculă amalgamul de nou și vechi al bătrînului Tanger.

Andrei TEODOR

Plaja.

Aspect portuar.

De la una la alta

Povestea vorbei

NOUĂ ŞI NOI

Pentru ca o limbă să-şi îndeplinească funcţia ei de mijloc de comunicare, nu e bine ca două sau mai multe noţiuni diferite să se exprime prin acelaşi complex sonor. Şi totuşi există şi în românească destule situaţii de felul acesta : *rîs* (de la *a rîde*) — *rîs* (animalul), *cer* (firmament) — *cer* (copacul) — *cer* (pretind) etc. Cuvintele cu sens diferit şi formă identică se numesc *omonime*.

Limbile tolerează existenţa omonimelor, eventual apariţia altora noi, cu o singură condiţie : să nu fie folosite de obicei în aceleaşi contexte, deci să nu existe prilejuri numeroase de confuzie. De pildă, în contextele *cerul s-a înseninat, strigător la cer* ş.a. oricine înţelege despre care cuvînt din cele trei omonime *cer* e vorba (nimeni nu se va gîndi la copac sau la verbul *a cere*). Dacă totuşi unele omonime pot da naştere frecvent la construcţii echivoce, situaţia e supărătoare şi trebuie rezolvată într-un fel sau altul. Iată una din soluţii : omonimia dispare prin faptul că unul dintre omonime îşi schimbă puţin învelişul sonor.

Destul de aproape de zilele noastre a fost înlăturată pe această cale omonimia dintre numeralul *nouă* şi adjectivul *nouă* (la plural). Mai înainte nu cerea să spunem *bune nouă, succese nouă*, formă care ne amintea de cunoscutele versuri emi-

Vreme trece, vreme vine,
Toate-s vechi şi nouă toate.

Deşi a dăinuit multă vreme, trebuie să recunoaştem că omonimia era supărătoare. Spunînd *în oraşul nostru s-au ridicat nouă şcoli* sau *postul X a publicat nouă poezii minunate*, cine poate înţelege dacă e vorba de o cifră sau de un epitet ? Înlocuind vechiul plural feminin-neutru *nouă* cu forma *noi* (care serveşte numai drept plural masculin), am obţinut o exprimare fără echivoc : *nouă şcoli — noi şcoli, nouă poezii — noi poezii*.

Fără îndoială, adjectivul *noi* a rămas omonim cu pronumele *noi*, dar nu există primejdia de a le confunda într-o propoziţie oarecare, aşa că aceste două omonime coexistă mai departe fără a se stingheri.

Sorin STATI

Cum arăta cetatea medievală Hîrşova, după o gravură din 1836.

DE ZIUA CELOR MICI

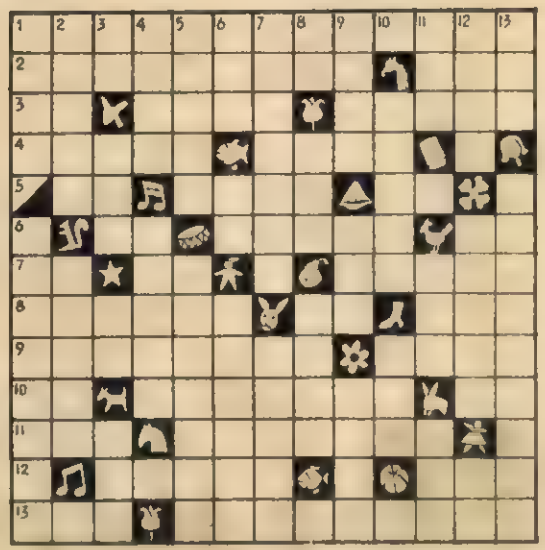

ORIZONTAL : 1) Balet de Bayer (2 cuv.). 2) Păpuşică... animată — Vocea nevăzută. 3) Ere ! — Cel mai tînăr dintre „Fraţii Jderi" de Mihail Sadoveanu — Autorul cărţii „Copiii căpitanului Grant" şi al multor alte cărţi pentru tineret. 4) Legătură — Adevărat. 5) Una cu alta ! — Mesagera zeilor, simbolul curcubeului (mit.) — Epocă. 6) Dese ! — Nume masculin — La revedere ! 7) Sorb, doar schiţat ! — Zar la table — Poem eminescian, subintitulat „File de poveste". 8) Comic şi unul din conatorii piesei „Eu şi materia moartă" şi „Mîna cu cinci degete" — Armăsar — Unul din cei trei eroi dintr-un cunoscut basm de Ion Creangă. 9) Alt erou dintr-o povestire de Creangă (2 cuv.) — Pîrjolită. 10) Alifie — Ileana Cosînzeana pentru Făt-Frumos — Are ! 11) Şoricar — Autovehicul blindat (pl.). 12) Funde în părul fetiţelor — Nelipsit din penarul oricărui elev. 13) ... Lugojana, dans şi cîntec tinerese — Imaginaţi precum o poveste cu zîne, zmei şi feţi-frumoşi.

VERTICAL : 1) Veşnicul rival al lui Făt-Frumos din basmele copilăriei noastre — Un prieten drag al micilor telespectatori. 2) Anotimpul prielnic poveştilor de la gura sobei — „Să creşti mare !" (pl.). 3) Nota redacţiei — Sediul central al lui Scaraoţchi — Alifie (mold.) — Diminutiv feminin. 4) Plantă erbacee — Cuvîntul magic cu care Ali-Baba a pătruns în peştera celor 40 de hoţi. 5) Căluţ — Vrăjitorul Vai-Vîrtej, un alt erou al micului ecran îndrăgit de copii. 6) Localitate în Braziliа — Început de roman ! — Poveştită. 7) „...şi Lupul", poem simfonic de Prokofiev închinat copiilor— „Marinică". 8) Do — Punct cardinal — Calculatorul matematic al celor mici. 9) Coautor al comediei „Nota zero la purtare"... — ...şi un fragment din piesă — Autorul cărţii cu povestiri „Pornesc oamenii". 10) Şcolăriţă — Rîu în Elveţia. 11) Refren popular — Prietenul lui Tibişir — A se ivi. 12) Mînă de zare — „Cartea cu Apolodor" de Gelu Naum, sau „Fraţii Lin" de Alecu Popovici — De la (lav.). 13) Comună în Franţa — Un teatru al celor mici.

Aneta BARTOLOMEU

DIN NEOLITIC ŞI PÎNĂ AZI

La Hîrşova, pe malul drept al Dunării, s-a deschis nu de mult un şantier arheologic la lucrările căruia iau parte cercetători de la Muzeul regional din Constanţa. Obiectivul săpăturilor : scoaterea la lumină a urmelor cetăţii antice Carsium şi ale unei cetăţi (genoveze şi apoi turceşti) care i s-a suprapus în evul mediu.

Nu departe de cetate, pe ţărmul Dunării, s-a descoperit şi o aşezare neolitică ale cărei urme (bordeie, ceramică, unelte) găsite în 30 de straturi suprapuse dovedesc aici o continuitate de vieţuire omenească de aproape 5000 de ani.

După terminarea săpăturilor, cetatea Carsium, aşezarea neolitică şi un nou muzeu al oraşului Hîrşova vor constitui locuri de atracţie atît pentru specialişti cît şi pentru turiştii care vizitează Dobrogea.

UMOR

de peste hotare

E gata masa. Du-te şi prinde copiii !...

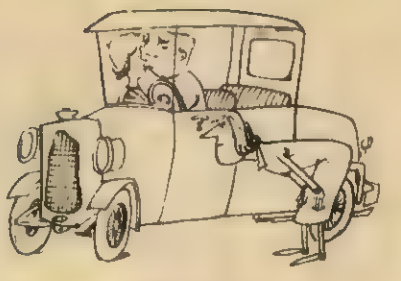

Fără cuvinte.

A meu consumă 1 litru la suta de kilometri.

Şi cînd te gîndeşti că acasă nu-i poţi convinge să bată un cui !...

CITITORII NE ÎNTREABĂ...

„Care sînt ultimele noutăți în tehnica sudurii automate?" (Ștefan D. Ion, București) ; *„Care sînt operele mai de seamă ale lui Tizian ?"* (Eugen Miron, Medgidia) ; *„Unde s-a născut jocul de rugbi și cînd ?"* (Teodor Florescu, Iași) ; *„Care au fost începuturile literare ale lui Balzac ?"* (N. Rusu, Pitești).

Răspunsurile la întrebările de mai sus, date de către specialiști, vor apărea la rubrica „Dialog cu cititorii".

dialog

CINCI CONTINENTE ÎNTR-O GRĂDINĂ...

„Doresc să cunosc unele aspecte din activitatea de azi a Grădinii botanice din București".

Victor CIUDIA
Buzău

Răspund VASILE DIACONESCU și SILVIA MIHAILESCU, cercetători științifici la Grădina botanică din București.

Pe cele 17 hectare ale Grădinii botanice din București și-au dat întîlnire într-o deplină armonie peisagistică elemente ale florei celor cinci continente. Pot fi admirați aici, falnicii eucalipți australieni sau elegantele siluete ale palmierilor africani sau sud-americani, arborele de cauciuc indonezian sau chiparosul de baltă din golful Mexic.

Crăciunița cu florile ei viu colorate și care apar în primele zile ale primăverii își are originea pe vîrful masivului Himalaia, dar își desfășoară cu generozitate grațioasele sale flori și în grădina noastră. O altă plantă exotică, Pandanus Veitchii, din vegetația de mangrove (a mlaștinilor tropicale) reprezintă de asemenea mîndria grădinii.

În serele grădinii sînt adăpostite peste 2.500 de specii exotice provenite din cele mai diferite regiuni ale globului. La acestea se adaugă circa 1.000 specii lemnoase exotice (arbori, arbuști și tufe). În ultimii ani și-au făcut apariția noi specii ornamentale, care se bucură de aprecierea vizitatorilor.

Unele plante — fără a fi spectaculoase — sînt de mare interes științific, de pildă așa-numitele plante carnivore. Grupul acesta oferă exemple de o remarcabilă variabilitate. De la *Drosera capensis* din sudul Africii (care posedă adaptări foarte simple pentru captarea hranei : perișori lipicioși) la *Nepentes distillatoria* (care prezintă adevărate capcane) se înșiră o sumedenie de specii cu forme variate de captare.

În Grădina botanică sînt bogat reprezentate și elementele din flora țării noastre. Din cele 3.700 specii existente la noi, peste 2.500 sînt cultivate în grădină, unele chiar în grupuri specifice (flora Dobrogei, flora alpină etc., etc.).

O activitate mai puțin cunoscută, dar foarte importantă pentru o grădină botanică se desfășoară la sectorul semințe. Aici, primul obiectiv, după colectarea și sortarea semințelor îl constituie editarea unui catalog pe baza căruia se efectuează schimbul de semințe și plante atît cu grădinile botanice din țară cît și cu cele din străinătate. Pentru a ilustra mai sugestiv ritmul de lucru și mai ales felul în care este apreciată grădina peste hotare, vom arăta că în numai 35 de zile s-au expediat la 170 de adrese peste 2.300 probe de semințe și plante vii. În același timp am primit de la 69 de grădini botanice circa 2.000 de probe, prin care ne completăm colecțiile mereu.

DIN NOU DESPRE HIPNOZĂ

„Ce știu specialiștii, la ora aceasta, despre hipnoză ?"

Gheorghe PĂȘTRU
muncitor, Cîmpulung-Muscel

Răspunde dr. MIRCEA STERIADE, candidat în științe medicale, de la Institutul de neurologie al Academiei R.P.Române.

Oamenii de știință au atacat puțin această problemă cu metode obiective, astfel încît explicațiile fundate pe date experimentale, cu o metodologie precisă, sînt greu de găsit.

În tot cazul trebuie să rămînem pentru moment la explicațiile lui Pavlov (vezi „Experiența de 20 de ani", Ed. Acad. R.P. Române, 1953), care afirmă că *hipnoza este un somn parțial*, adică o inhibiție care nu cuprinde totalitatea scoarței cerebrale ca în somnul adevărat (deși și aici rămîn unele „puncte de veghe"), ci numai anumite regiuni. Persistența în hipnoză a unor regiuni cerebrale necuprinse de inhibiție, explică posibilitatea de comunicare cu cel hipnotizat și capacitatea acestuia de a executa diferite mișcări fără a ieși din somnul hipnotic.

În scrisoarea sa cititorul nostru afirmă că subiectul adoarme „prin monotonia privirii" ; am adăuga că el adoarme și prin monotonia diverșilor stimuli utilizați (pasele, cuvintele repetate etc.). Se știe din cercetări foarte recente (școala lui Moruzzi din Italia), care confirmă și dezvoltă cercetările mai vechi ale lui Pavlov, că somnul poate fi provocat prin excitanți de slabă intensitate, ritmici, monotoni, „stereotipați", adică tocmai excitanții pe care-i aplică hipnotizatorul.

În ceea ce privește „fluidul magnetic" și „magnetismul personal", le considerăm noțiuni neștiințifice, deoarece ele ne împiedică să le găsim determinismul riguros și apelează la calități misterioase ale hipnotizatorului.

Un ultim lucru : este greu de spus că hipnoza ar fi un fenomen în care nu putem crede sau pe care nu-l putem accepta, deoarece multe fapte o dovedesc. Dar foarte mulți șarlatani profită de vagul care plutește în acest domeniu.

JACK LONDON

„Doresc să aflu cîteva lucruri mai de seamă din viața și opera scriitorului Jack London".

Călin Burghez
elev, București

Răspunde PETRE SOLOMON, scriitor.

Marele scriitor progresist american Jack London s-a născut la 12 ianuarie 1876 în San Francisco. Copilăria viitorului

scriitor a fost excepțional de grea, pentru că s-a coincis cu o criză economică acută, care aruncă pe drumuri sute de mii de muncitori americani. Începînd de la vîrsta de zece ani, cînd a trebuit să vîndă ziare pe străzile orașului Oakland (unde familia sa se mutase în căutare de lucru), Jack London și-a cîștigat singur existența. La 14 ani a intrat ca lucrător într-o fabrică de conserve, unde a cunoscut, pe pielea lui, exploatarea capitalistă. Paralel cu slujbele sporadice pe care izbutea să le capete în acea perioadă de criză, el frecventa și școala, dar principalul său dascăl a fost viața. Trăind viața de lumpen, el a-a pregetat să se înhăitească, la vîrsta de 16 ani, cu o bandă de pirați, iar curînd după aceea s-a angajat ca marinar pe un vas care pornea la vînătoare de foci spre mările din Extremul Orient. Reîntors din această călătorie, a scris prima sa povestire, „Trifon în largul coastelor Japoniei", care a obținut premiul I la un concurs organizat de ziarul „San Francisco Call". În ciuda acestui succes, mai mult moral decît material, a continuat să lucrieze ca „beciul societății", așa cum el însuși a denumit poziția sa materială și socială.

În 1894, după cîteva încercări zadarnice de a-și cîștiga pîinea ca scriitor sau ca muncitor, s-a alăturat faimosului marș al „armatei lui Kelly" — una dintre numeroasele armate de șomeri ce cutreierau drumurile Americii, îndreptîndu-se spre Washington pentru a cere de lucru guvernului. Marșul acesta s-a sfîrșit, pentru el ca și pentru mulți alții, într-o pușcărie, dar a contribuit la maturizarea lui politică.

Reîntors la Oakland, Jack London a luat contact cu mișcarea și cu literatura socialistă. În același timp, a ținut să-și continue studiile, izbutind chiar să intre ca student la universitatea din San Francisco. În 1897 firea lui neastîmpărată l-a făcut să pornească din nou la drum, în căutarea aventurii : el s-a alăturat căutătorilor de aur din Alaska, de unde s-a întors peste vreun an, la fel de sărac, dar hotărît să se dedice adevăratei sale vocații, literaturii.

În 1900, după multe greutăți, a izbutit să publice primul său volum, „Pui de lup" — o culegere de povestiri cu subiecte din viața căutătorilor de aur din Alaska. Au urmat — rod al unei munci intense și istovitoare — cincizeci de cărți cuprinzînd 19 romane și 152 de povestiri ; pe lîngă acestea, el a scris numeroase eseuri și articole, mai toate legate de activitatea depusă în rîndurile partidului socialist american, al cărui membru a fost timp de mulți ani. Moartea a pus capăt, la 22 noiembrie 1916, rodnicei munci creatoare a scriitorului.

Firește, opera lui Jack London nu poate fi analizată în cîteva cuvinte. Amintim doar unele dintre culmile ei : romanul autobiografic „Martin Eden" și romanul utopic anticapitalist „Călcîiul de fier" (ambele traduse în românește), sau povestiri ca „Visul lui Debs" și „Dragoste de viață". Jack London a lăsat și lucrări slabe, scrise pentru bani, după cum el însuși mărturisea într-o scrisoare adresată prietenului său Upton Sinclair. Prin ceea ce are mai valoros și mai durabil în ea, opera lui Jack London este opera unui scriitor revoluționar, care a dat glas — primul în literatura americană — aspirațiilor și idealurilor clasei muncitoare.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Bebe Tabără, elev, Ploiești, str. Malu Roșu, 41 : sport, ilustrate ; Tanța Jida, funcționară, Uzina de utilaj petrolier Tîrgoviște : ilustrate ; Florica Tudose, elevă, Bazău, str. Dobrogeanu Gherea, 229 : teme diverse, ilustrate ; Geta Brăiș, soră, spitalul Roznov, rn. Buhuși : ilustrate ; Mico Marian, Nicu Gurgu, Nelu Văduva, Costel Irod, Reșița, căminul muncitoresc Lunca II, 38 : sport, filatelie, ilustrate ; Irina Nicolescu, elevă, Școala de muzică și arte plastice, Timișoara I : cinema, teatru, muzică ; Ligia Panaitescu, învățătoare, Darabani, rn. Negru Vodă, reg. Dobrogea : literatură, ilustrate ; Nichitin Florian, elev, București, str. Pajurei bloc 4, sc. B, ap. 21, rn. Grivița Roșie : filatelie ; Toma Sasu, student, Timișoara III, str. Constanței 7 : ilustrate ; Tilus Danuța, elevă, Bytom, Pl. Slowianski 9/10, R.P. Polonă : filatelie, geografie, cinema ; Alexandru Madan, Chișinău, str. Pirogov, 65, Universitatea de stat, U.R.S.S. : literatură (în română și rusă) ; Ana Zabo, Boja, dr. Alföldi J 25 a, R.P. Ungară : muzică, sport, literatură ; Mariana Georgescu, elevă, Pitești, str. M. Dumitrescu, 4 : ilustrate ; Cornelia Morar, elevă, com. Gurahonț, str. N. Bălcescu, 146, reg. Crișana : literatură, cinema.

ALTE NOUTĂȚI FILATELICE

„Într-unul din numerele trecute, „Flacăra" a publicat cîteva noutăți filatelice interesante. Mai aveți și altele ?"

Petre FALKAȘ
Chirnogeni, reg. Dobrogea

După Sudan și Republica Arabă Unită, numeroase alte țări de pe continentul african continuă să emită mărci poștale consacrate acțiunii internaționale de sub auspiciile UNESCO pentru strămutarea valoroaselor monumente ale antichității din deșertul nubian (care va fi acoperit de bazinul lacului de acumulare al barajului de la Assuan).

Au fost emise astfel de mărci poștale în : Coasta de Fildeș (valoare 60 fr. Poștă Aeriană) ; Dahomey (valoare 25 fr. P. A.) ; Gabon (valori 10 fr. + 5 fr., 25 fr. + 5 fr., 50 fr. + 5 fr. toate trei P.A.) ; Mali (valori

25 fr. și 55 fr. ambele P.A.) ; Mauritania (valori 10 fr., 25 fr. și 60 fr., toate trei P.A.).

Vor mai emite asemenea mărci poștale Nigeria, Senegalul, Republica Ciad etc.

Administrația poștală a Principatului Monaco aniversează, printr-o serie de mărci, cinci decenii de la primul raliu aerian de la Monte Carlo. Cele 16 mărci poștale aduc în imaginile lor momente din celebrele zboruri din primele decenii ale secolului al XX-lea, printre care primul ocol aerian al globului, realizat la 24 august 1924 de un echipaj american pe bordul biplanului „Douglas-Liberty", și traversarea Oceanului Atlantic de către Charles Lindbergh pe monoplanul „Ryan".

Tunelul rutier transalpin Grand-St-Bernard constituie subiectul unuia din cele 4 mărci poștale emise recent de poșta Elveției. Acest tunel, lung de aproape 6 km, va înlesni o permanentă legătură rutieră între Italia și Elveția, practicabilă în toate cele patru anotimpuri. Marca poștală sus-numită are nominalul de 5 centi, fiind imprimată în culorile măsliniu, albastru deschis și roșu.

V. T.

EXPOZIȚIE LA BACĂU

Galeria de artă a Muzeului regional din Bacău a adăpostit o expoziție interregională de pictură și sculptură la care au expus din lucrările lor artiști din regiunile Iași, Suceava și Bacău.

Prof. V. BOGDĂNEȚ
Bacău

VĂ ROG SĂ PUBLICAȚI...

Ca vechi cititor al „Flacării" îmi exprim mulțumirea față de felul în care este prezentată revista, atît sub aspectul ei grafic cît și al conținutului. Țin de asemenea să subliniez faptul că rubrica „Dialog cu cititorii" constituie o formă eficientă de a ține legătura între redacție și cititori, prezentînd în același timp prin răspunsurile care se dau aici, materiale deosebit de interesante, scrise și semnate de specialiști din cele mai variate domenii. Dorința mea ar fi ca „Flacăra" să publice la „Dialog" și un răspuns la o temă mai puțin abordată : ultimele descoperiri în bio-speologie, știință fondată de savantul român Emil Racoviță.

Ștefan D. ION
București

N.R. Mulțumim cititorului nostru Ștefan Ion pentru aprecierile sale și-l asigurăm că vom publica în viitor un material pe tema propusă.

cu cititorii

DE LA CORESPONDENȚI

Sudorul. (*D. Vințilă, Suceava*)

În zori pe Dunăre. (*Maxim Gherasim, Tulcea*)

POȘTA NOASTRĂ

ALEX. MINCULESCU, București. 1) Manifestările din cadrul Olimpiadei de la Innsbruck au fost transmise prin rețeaua Interviziunii și Euroviziunii și retransmise prin postul nostru de televiziune. În prezent, televiziunea noastră este conectată direct cu posturile de televiziune din U.R.S.S., Bulgaria și Ungaria. Prin intermediul lor, prin tranzit, se pot stabili legături și cu alte țări. În ce privește acoperirea teritoriului întregii țări cu o rețea de posturi ce retransmit programele studioului din București — operațiunea a fost în cea mai mare parte îndeplinită și nu e de loc departe ziua cînd ea va fi terminată cu totul. 2) Da, e adevărat : o scurtă perioadă de timp după constatarea morții clinice, unghiile și părul continuă să mai crească. 3) În ce privește originea denumirilor geografice de care ne întrebați, la rîndul nostru am întrebat un specialist și vom publica răspunsul în rubrica „Povestea vorbei".

GABRIEL RUSU, Dej. Vă vom satisface dorința și vom publica un material despre cîntărețul Traian Grozăvescu. În ce vă privește, credem că cel mai bine ar fi să începeți a activa în cadrul Casei raionale de cultură, unde veți primi și sugestiile privitoare la felul cum să vă cultivați aptitudinile.

PETRE RADULESCU, Brazi. Cupa revistei „Flacăra" se acordă echipei din categoria A care în cadrul campionatului pe 1963-1964 realizează cele mai multe puncte în deplasare. Ca atare, nu e vorba de o competiție specială dotată cu această cupă — cucerirea ei fiind cunoscută o dată cu încheierea campionatului republican pe acest an.

Iată și răspunsurile la celelalte întrebări : 1) Frații Nunweiller sînt și mai mulți decît ați crezut dv : șapte la număr. Dar numai cinci dintre ei joacă fotbal, întrucît cei doi mai mari (care poartă, respectiv, numerele I și II) s-au retras din activitatea competițională. Precum știți, cei ce poartă numerele III, IV și VI (respectiv : Lică, Nelu și Radu) joacă în primul lot al echipei Dinamo-București. Nunweiller V (Victor) joacă în echipa Dinamo Victoria, una din echipele fruntașe ale seriei sud din categoria C. În ce-l privește pe mezinul familiei acestuia de fotbaliști, Nunweiller VII (Edi), el joacă în echipa de pitici a clubului Dinamo. 2) Copil joacă în echipa Industria Sîrmei din Cîmpia Turzii, formație din seria a II-a a categoriei B. 3) Întrebarea aceasta este mult prea generală. În activitatea fotbalistică de la noi sînt și căderi, și lipsuri, și... speranțe. Părerea noastră despre comportarea echipelor angrenate în campionat corespunde... clasamentului. Deci și Petrolul își merită locul I. 4) Noi nu participăm la campionatele mondiale de box profesionist, iar pe linie de amatori asemenea campionate nu se organizează. La diferite manifestări internaționale de box amator (olimpice, universitare, europene ș.a.) am avut uneori succese, cucerind diferite titluri.

IULIAN ȘTEFANESCU, Brezn. 1) La orice oficiu poștal vă veți adresa vi se va spune cum se francheză toate tipurile de corespondență internă și externă. 2) Cititorii de peste hotare care vor să corespondeze cu tineri din țara noastră indică adeseori limbile în care scriu. Cînd noi nu specificăm acest lucru în rubrica noastră, înseamnă că respectivul nu a cerut să i se scrie într-o limbă anume și atunci puteți încerca în ce limbă preferați. 3) În U.R.S.S. e mai bine să scrieți adresele în alfabetul slav. 4) Ilustratele le puteți trimite fie direct, francîndu-le după tariful de ilustrate, fie în plicuri închise, francîndu-le ca scrisori.

DAN NICULESCU, Poiana Mare. Dacă nu puteți renunța cu totul la fumat, desigur că e o realizare și reducerea cantității de țigări fumate zilnic ; bine ar fi însă să vă lăsați cu totul. În ce privește revenirea asupra problemelor ridicate în materialul nostru „Turnul — pro și contra", nu am renunțat la ea, și o vom face, ba chiar foarte curînd.

V. SILVIAN

Traian Iliescu, Constanța ; Tina Sulț, Feldioara ; A. Ballo, București ; Ion Crintoiu, Pancîu ; Viviana Maisuc, Iași ; Gicu Faicaș, Ineu ; Doina Velea, Cluj ; Ioana Mateescu, Tîrgoviște ; Lidia Popovici, București ; Ioana Militaru și Carmen Leulescu, com. Saleuța ; Marcel Nanu, Turnu-Severin ; Vasile Radu, Hunedoara — tuturor celor de mai sus li s-au trimis răspunsurile prin poștă.

ZILE DE MAI PE MALUL SĂSARULUI

(Urmare din pag. 3)

opunerea celor două orașe — cel vechi și cel nou — deși esențială și perfect justă, necesită, pentru a fi mai completă, cercetarea unor detalii care marchează, în chiar cuprinsul ultimului deceniu, evoluția plină de semnificații a construcțiilor și a ansamblurilor arhitectonice.

Primele construcții, concepute în stil clasicizant, cu fațadele împodobite cu balcoane, pilaștri, frontoane și încadramente bogat ornamentate la ferestre, au, deși sînt construite între anii 1954-1955, un iz prematur vetust. În afară de faptul că sînt lipsite de unele elemente de confort urban — precum magazinele de la parter bunăoară — aceste construcții au fost și foarte costisitoare. (Faptul este explicabil dacă ținem seama îndeosebi că fațada unui asemeni bloc, socotită la o suprafață egală cu a unuia construit acum, costa cu 600.000 lei mai mult.)

Alături de aceste construcții, marcînd o sensibilă evoluție și în concepția arhitectonică și în stil, sînt blocurile construite în anii următori. Formele clasicizante sînt abandonate, sînt abandonate și ornamentele, ferestrele iau o altă linie — de la vertical la orizontal. Prețul de cost socotit per apartament e sensibil micșorat. Urmează, în fine, blocurile recent înălțate. Se remarcă sporirea numărului de nivele de la două la patru, culoarea delicată, vie, a fațadelor, impresia generală de luminos și aerat creată de construcțiile care, datorită elevației, se ridică pe suprafețe mai mici, dînd putință de extindere spațiilor verzi.

La parterele noilor blocuri se aliniază magazine elegante, în ton și prin rînduiala lor și prin stilul mobilierului, cu întreg ansamblul. De adăugat că prețul de cost pe apartament în cazul acestor construcții — deși mai confortabile — e și mai scăzut.

Sumara istorie a orașului nou, etapele destul de clare care-i marchează dezvoltarea, demonstrează cu prisosință creșterea priceperii arhitecților și constructorilor noștri, îmbogățirea experienței lor, sporirea exigenței profesionale, preocuparea permanentă de a răspunde sarcinilor trasate de partid.

IAU FIINȚĂ MICRORAIOANELE

Dacă noile construcții urbane de la Baia-Mare, grupate la un loc, îndreptățesc aprecierea globală de oraș nou, cît se poate de firească este denumirea de microraioane pe care arhitecții o dau zonelor ce urmează a fi construite în anii următori în acest nou oraș. Denumirea nu este consecința unei simple subdivizări logice sau administrative, ci corespunde unei concepții urbanistice moderne, care pretinde organizarea noilor blocuri de locuințe, a magazinelor și așezămintelor de interes social-cultural, ca unități complexe în stare să satisfacă toate cerințele celui ce le locuiește. După acest principiu vor fi clădite în următorii ani două microraioane pe malul drept al Săsarului, continuînd, și în bună măsură dezvoltînd, experiența acumulată.

Construcția unuia dintre aceste microraioane, care va avea 2.500 de apartamente, a și început. Se lucrează deocamdată la opt blocuri (600 de apartamente) care vor fi date în folosință în acest an ; construcția a încă două va porni foarte curînd, iar în trimestrul patru al acestui an (ținînd seama de faptul că vor intra în funcțiune două centrale termice), se va deschide șantierul a încă patru blocuri care vor constitui frontul de lucru pentru lunile de iarnă.

Concomitent cu aceste construcții se încheie cele din microraionul existent în stînga Săsarului : un lot de 120 de apartamente a fost predat, încă 120 vor fi predate noilor locatari în luna august, iar blocul-turn, cu 10 etaje, va fi gata pînă la finele anului.

Noile microraioane, concepute ca unități urbanistice complexe, au o rază de 400-450 metri. Circulația în cadrul lor se face pe străzi și alei unde n-au acces vehiculele mari, mai grele și mai zgomotoase, folosite ca mijloace de transport în comun. Pentru acestea există o stradă largă, circulară, ca un inel în jurul raionului. În mijlocul fiecăruia dintre microraioane, reflectînd preocuparea de a apropia omul de centrul comercial și de prestări de servicii de mare utilitate, se construiesc magazine de care orice om are zilnic nevoie (pîine, carne, lapte) cît și ateliere de croitorie, de coafură ș.a.

Pentru copii sînt prevăzute noi școli și terenuri de sport, iar pentru toți locuitorii peluze și grădini. Deci pe lîngă magazinele și atelierele de utilitate curentă, pe lîngă locurile de recreație și destindere (între care nu trebuie uitat cinematograful și restaurantul), microraioanele orașului nou vor oferi locuitorilor liniște, lumină și aer.

Blocurile de locuințe care vor avea 10 etaje (din care patru blocuri amplasate pe malul apei și zece sub coasta dealului împădurit care țărmurește zarea), se vor înălța începînd de acum în următorii trei ani, o dată cu toate construcțiile de utilitate publică și cu celelalte blocuri a cîte patru etaje desăvîrșind microraioanele — două moderne și elegante viitoare cartiere ale noului oraș.

Firește, în astă operă constructivă, care rivalizează în concepție urbanistică cu numeroase cartiere și ansambluri noi din alte orașe ale țării, metodele de construcție sînt și vor fi cele mai moderne deoarece prin ele se pot asigura pe de o parte eleganța, confortul și prețul de cost scăzut, pe de altă parte reducerea considerabilă a timpului de lucru al noilor construcții.

Zilele însorite ale acestui mai găsesc Baia-Mare într-un mare avînt constructiv. Ceea ce nu înseamnă cîtuși de puțin abandonarea orașului vechi. În piața seculară, vechile vaduri comerciale s-au reamenajat fără a altera stilul construcțiilor, fațadele bătrînelor edificii se curăță și se restaurează, iar piața propriu-zisă, transformată în splendidă grădină, încîntă prin bogăția de culori și șoapte de havuzuri.

Oraș vechi, păstrat și ocrotit cu grijă, vegheat de Turnul Ștefan, oraș nou edificat cu fantezie, pricepere și dragoste pentru om, Baia-Mare, așezarea minerilor și metalurgiștilor, deși s fost din veacuri numită cea mare, acum devine cu adevărat mare ; nu numai prin porții, ci mai ales prin bogăția de înțelesuri a construcției socialiste.

Virgil DĂNCIULESCU

SPORT

În așteptarea olimpicelor de la Tokio

CURSELE DE FOND IERI, AZI, MÎINE...

Alergările de fond în atletism, ca și cursele lungi cu schiurile, au fost timp de mai multe decenii apanajul sportivilor din nordul Europei. Aceștia au cîștigat ani de-a rîndul majoritatea concursurilor internaționale, au urcat cu regularitate treptele podiumurilor olimpice și au deținut recordurile lumii pe 5.000 și 10.000 metri.

Dacă în cursele cu schiurile, denumite de altfel și „probe nordice" sportivii finlandezi, suedezi și norvegieni sînt și astăzi printre cei mai buni din lume (recentele întreceri olimpice de la Innsbruck confirmă din nou acest lucru), în schimb la atletism, nordicii au cam pierdut contactul cu primul pluton. Aceasta, deși rezultatele înregistrate de ei în ultimii ani sînt cu mult superioare celor care au făcut celebri, la timpul lor, o întreagă pleiadă de alergători ca Paavo Nurmi, Ville Ritola, Hannes Kolehmainen, Ilamari Salmînen, Taisto Mäki, Gunder Hägg etc.

Cu patru decenii în urmă, fondul mondial era dominat cu autoritate de finlandezul Paavo Nurmi, de mai multe ori campion olimpic și recordman al lumii. Numai la o singură olimpiadă, cea din 1924, Nurmi a cucerit 4 medalii de aur (1.500 m, 5.000 m, cros individual și alergare pe echipe), după ce în 1920 fusese campion olimpic la 10.000 m și al doilea la 5.000 m. În 1924 Nurmi — considerat ca un veritabil erou al Olimpiadei de la Paris — a înregistrat pe 5.000 m timpul de 14 : 28,2 care a produs o adevărată senzație în lumea atletismului. În ciuda nenumăratelor tentative de doborîre a acestui record, performanța lui a rămas înscrisă pe tabelul de onoare pînă în anul 1932. Exact după 8 ani, tot la 19 iunie, un alt finlandez, Lauri Lehtinen, campion olimpic la Los Angeles, corectează recordul cu mai bine de 11 secunde. Au trebuit să treacă alți 7 ani pînă la o nouă îmbunătățire a acestei performanțe și tot unui finlandez, Taisto Mäki, îi revine cinstea de a duce mai departe gloria predecesorilor săi. El a realizat 14 : 08,8 anunțînd, prin aceasta, începerea asaltului „granițiței" celor 14 minute, considerată multă vreme ca limită a posibilităților omenești. Și n-a trecut decît un an pînă ce alergătorul suedez Gunder Hägg a reușit să încheie cursa de 5.000 m în 13 : 58,2.

Cu acest record Hägg s-a menținut mai bine de 14 ani în fruntea listei specialiștilor mondiali pe această distanță, deși noi generații de alergători renumiți (Heino, Reiff, Anufriev etc.) au tot încercat să-l „detroneze". Cel care a reușit totuși această mare izbîndă a fost Emil Zatopek, unul dintre cei mai buni alergători de fond din lume.

La Paris, în mai 1954, Zatopek corectează cu o secundă performanța lui Hägg. Noului record i se prevede o viață lungă și liniștită... Dar n-au trecut decît trei luni și, la Campionatele europene de la Berna, tînărul sportiv sovietic Vladimir Kuț a realizat 13 : 56,6.

Pînă la sfîrșitul anului 1954 recordul mondial pe 5.000 m a mai fost corectat de încă două ori. La Londra englezul Christopher Chataway, în aceeași cursă cu Kuț, îl învinge pe alergătorul sovietic obținînd 13 : 51,6, pentru ca numai după 10 zile, la Praga, Kuț să reintre în posesia recordului realizînd 13 : 51,2.

Cursa recordului continuă în 1955 cînd statisticienii consemnează alte trei îmbunătățiri : ungurul Sandor Iháros — 13 : 50,8, Vladimir Kuț — 13 : 46,8 și din nou Iháros — 13 : 40,6. Sezonul competițional al anului 1956 aduce încă o corectare recordului lumii : englezul Gordon Pirie marchează pe 5.000 m 13 : 36,8. Deși cîștigă detașat titlul olimpic la Melbourne, Kuț nu mai poate reveni, în acel an, în fruntea performerilor mondiali. El a realizat însă acest lucru la 13 octombrie 1957 la Roma, cînd a obținut excepționalul 13'35,0.

Recordul lui Vladimir Kuț figurează și astăzi pe tabelul de onoare. El a rezistat cu succes tuturor tentativelor. Se pare însă că în acest an, al celei de-a XVIII-a Olimpiade, așii atletismului mondial vor da asaltul pentru doborîrea lui.

Începutul, într-un fel l-au și făcut atleții din emisfera sudică, care au obținut o serie de rezultate promițătoare. Din acestea, cel mai concludent este rezultatul australianului Ron Clarke, care a stabilit un nou record mondial pe 10.000 m cu 28 : 15,6.

Primul alergător care și-a înscris numele pe lista recordurilor la 10.000 m a fost francezul Jean Bouin (30'58,8) în 1911. Recordul său a „trăit" un deceniu, pînă ce finlandezul Nurmi l-a îmbunătățit cu aproape 20 de secunde (30 : 40,2). Următoarele șapte corectări, aduse recordului lui Nurmi (Ritola (30 : 35,4 și 30 : 23,2) și iarăși Nurmi (30 : 06,6) în 1924, Salminen (30 : 05,6 — 1937), Mäki (30 : 02,0 și 29 : 52,6 în 1938 și respectiv, 1939) și Viljo Heino (29 : 35,4 în 1944).

① **Andrei Barabaș, care cu 13 :49,8 și-a înscris numele pe lista celor mai rapizi alergători pe 5.000 m plat.**
② **Paavo Nurmi, „finlandezul zburător" fotografiat la New York unde a făcut recent o călătorie (dreapta).**
③ **Două nume celebre: Vladimir Kuț (stînga) și Emil Zatopek.**

Și la această probă tot Zatopek a fost cel care a spulberat mitul invincibilității nordicilor. În 1949 el a realizat 29 : 28,2, dar n-au trecut trei luni, de la data recordului și Heino a revenit în frunte cu 29 : 27,2 pînă la sfîrșitul anului 1949, Zatopek n-a scăpat însă prilejul de a readuce recordul în Cehoslovacia, realizînd 29 : 21,2.

Zatopek a mai îmbunătățit de patru ori valoarea performanțelor sale, fiind cel dintîi care a reușit să coboare sub 29 de minute (28 : 54,2 în iunie 1954). Iháros (28 : 42,6 în 1956) și Kuț (28" 30,4 în același an) își înscriu și ei numele printre recordmanii probei.

În anul Olimpiadei din 1960, după ce a cîștigat medalia de aur la Roma, Piotr Bolotnikov a îmbunătățit, la Kiev, recordul lumii cu 11,6 sec. Așadar, Ron Clarke (reamintim : 28 : 15,6) este primul alergător neeuropean care deține recordul mondial într-o probă de fond.

Dintre atleții noștri, singurul care a realizat un rezultat, cum se spune, cu largă circulație internațională este Andrei Barabaș. La ediția de anul trecut a campionatelor internaționale el a realizat un nou record republican la 5.000 m cu 13 : 49,8, performanță cu care se clasează printre cei mai rapizi alergători din lume pe această distanță. Barabaș, un atlet foarte conștiincios, se antrenează cu toată sîrguința și promite alte îmbunătățiri ale recordului său.

Romeo VILARA

FULGERUL FLACĂRII

Vitrina biroului de turism suedez din Stockholm, înfățișînd aspecte de pe litoralul românesc.

La recentul congres național al studenților greci, la care au asistat și reprezentanți ai organizațiilor studențești din 20 de țări, salutul U.A.S.R. a fost adus de studenta română Georgeta Oțetea-Firică.

Trupele O.N.U. în Cipru și-au intensificat eforturile pentru calmarea situației din insulă. În fotografie : pentru a se prelntîmpina eventuale acțiuni teroriste, în diferite locuri cipriotii sînt percheziționați spre a se vedea dacă nu au arme asupra lor.

Știri transmise din Congo de agențiile de presă internaționale relatează despre extinderea activității partizanilor și în capitala țării. În fotografie : un patriot congolez brutalizat de polițiști pe străzile orașului Leopoldville.

Cu iahtul „Tawau", un grup de tineri englezi vor participa la o cursă internațională Plymouth — New York, via Lisabona și Bermude.

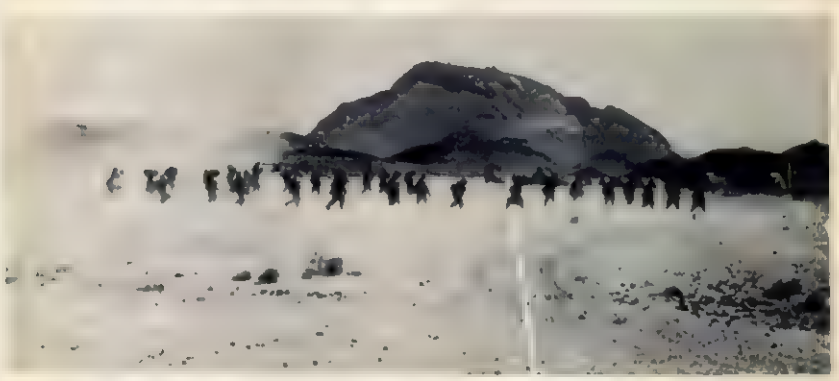

În provincia Radfan din Federația Arabiei de sud, continuă luptele dintre trupele britanice (în fotografie) și triburile răsculate, care opun o rezistență înverșunată.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie.
Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10— int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA : Ion Vulpescu.

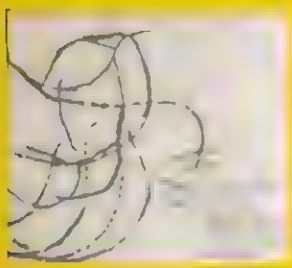

– Crema contra punctelor negre „Sanda" previne și suprimă coșurile, îndepărtează punctele negre și celelalte impurități ale pielii.

CREMA CU STIMULATORI BIOLOGICI COMPLEXI

CREMA CU STIMULATORI BIOLOGICI COMPLEXI

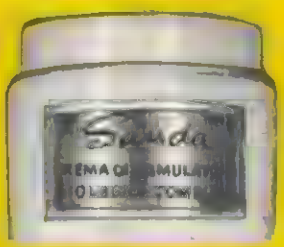

– Crema cu stimulatori biologici complecși „Sanda" conține vitamine și substanțe active care regenerează și întineresc pielea, menținîndu-i și prelungindu-i vitalitatea.

– Crema astringentă „Sanda" conține substanțe active care închid porii dilatați, catifelînd și întreținînd pielea.

Apa de colonie și parfumul

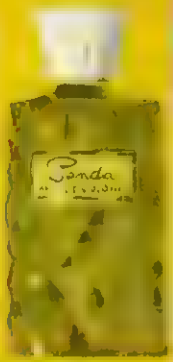

ȘTIINȚA MODERNĂ ÎN SLUJBA FRUMUSEȚII

Sanda

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

23

LIGNIT DE MOTRU

EMINESCU PE MERIDIANELE LUMII

VARA TRAGICĂ '914

Anul XIII nr. 23 (471) — 6 iunie 1964

La o comemorare

de Aurel BARANGA

Cultura românească — și nu numai ea — comemorează șaptezeci și cinci de ani de la moartea celui mai mare poet al poporului nostru, ctitor de literatură și de limbă, Mihai Eminescu. Comemorarea nu este doar un prilej de meditații ploase, ci și unul de reflecții implicînd emoția și o legitimă mîndrie. Fiindcă, asemenea evocări au funcționat și în trecut, dar erau încărcate, întotdeauna, de ipocrizia oficială a unei societăți care îl comemora smerit, după ce l-a asasinat conștient. Fiindcă — să nu uităm — Mihai Eminescu a fost cea mai atroce victimă a lumii în care s-a născut. Nu i-a fost cruțată copilăria, adolescența sau tinerețea, i-a fost pîngărită agonia și hulită moartea. N-a fost iertat nici după ce s-a despărțit de chinuita lui viață, ca să intre în veșnicie. A fost, zeci de ani, comentat tendențios, sau ignorat cu îndărătnicie, sub masca unei prețuiri jignitoare. A circulat pînă acum două decenii și la noi, persistă încă în mirosul culturii occidentale, imaginea „poetului damnat", victimă a unui destin personal nefericit, stînd sub semnul unei stele veninoase și al unei fatalități inexorabile. A plătit și Mihai Eminescu un tribut postum acestei legende. Dovadă atîtea exegeze confecționate, ambiționînd să-l „explice", mistificîndu-l în fapt pînă la desfigurare.

La șaptezeci și cinci de ani de la moarte, răscumpărarea atîtor ofense și a unei vieți de supliciu, vine deplină în anii civilizației socialiste. Sigur, bădița Mihai era foarte puțin sensibil la statistică. Totuși, o cifră se impune fiindcă include o semnificație edificatoare: în ultimii douăzeci de ani s-au tipărit în țara noastră mai multe ediții ale operelor lui, decît în toți anii scurși de cînd numele lui s-a înscris în eternitate.

Patima pentru fila cu poezia lui inspirată — sporită cu fiecare nouă generație de cititori — derivă din valoarea unei inspirații poetice fără moarte, dar și din climatul vieții noastre cotidiene în care poezia se așază pe masă lîngă pîine.

S-a scris insistent despre „pesimismul eminescian" ca de o trăsătură psihologică fatală, singura în stare să explice opera poetului. Judecata e eronată prin absolutizare. Există, fără îndoială, o tristețe eminesciană, derivată dintr-o sensibilitate ieșită din comun. Dar adevărata, profunda și nevindecata lui tristețe, ni se pare a se fi născut din confruntarea permanentă și dureroasă a unor idealuri nobile cu o lume decăzută și detestabilă.

O, de-ar fi cu putință miracolele... L-aș visa pe bădița Mihai descins în lumea noastră și deschizînd ochii lui mari și mirați la un univers de minuni. L-aș purta pe drumuri de țară, acolo unde în tinerețea lui „buciumul suna cu jale", sau în „dulce tîrgul Ieșilor", sau la țărmul mării cîntate.

Și atunci „lacrima lui de mînie" s-ar schimba într-alta, de fericire și de mîndrie, fiindcă ar vedea că, în sfîrșit, „Saltimbancii și irozii", „femeni" și „gușații", toată acea pletoră mizerabilă a unei societăți ce l-a întristat peste măsură a fost îngropată sub o lespede grea, nicioadată urnită.

Teiul lui își desface ramurile într-o lumină nouă, de vis.

COPERTA NOASTRĂ

La Poiana Narciselor.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

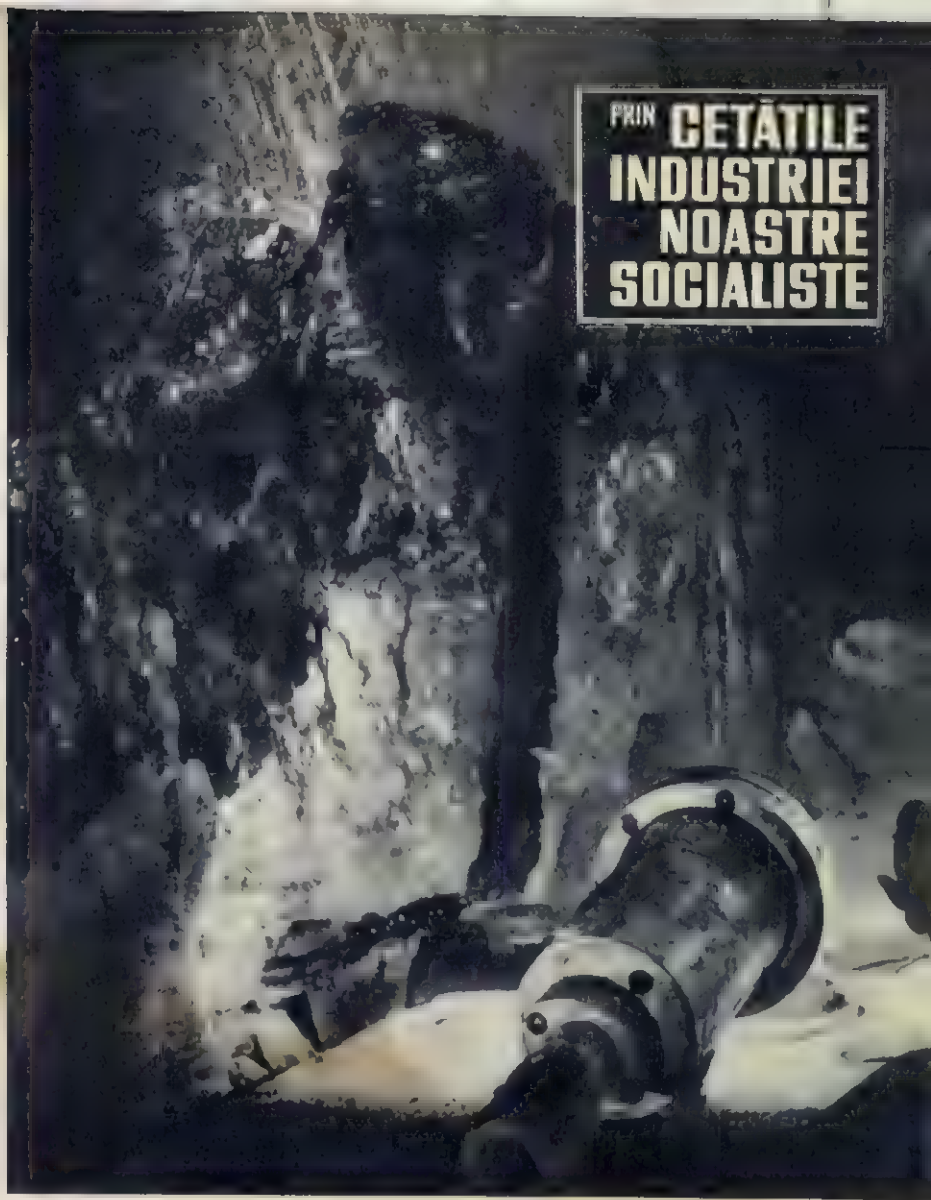

PRIN CETĂȚILE INDUSTRIEI NOASTRE SOCIALISTE

LIGNIT DE

MOTRU

① Ion Carpen lucrează pe o combină la mina Horăşti. ② Maistrul electromecanic Dumitru Cosmulescu. ③ Locuinţe pentru minerii de la Motru. ④ Cristei Pătraşcu, locatnic, combiner fruntaş la 18 ani. ⑤ Din noul peisaj oltenesc. Despre locurile acestea se spunea altădată că sînt foarte sărace. Cărbunele ivit aici transformă acum locul şi oamenii.

(Citiţi textul reportajului în pag. 4)

LIGNIT DE MOTRU

La început au sosit geologii. Au cercetat îndelung pămîntul și, în cele din urmă, au descoperit ceea ce căutau. La București, proba de roci adusă de geologi a fost studiată cu atenție. Cineva a scris caligrafic pe o etichetă „Lignit de Motru", a lipit-o pe bucata de cărbune, apoi a așezat cu grijă minereul pe un raft.

Nu mult după această întîmplare, în Valea Motrului au apărut, stîrnind animație în sate, tractoare puternice și sumedenie de mașini ce forfoteau pretutindeni, sfîrtecînd liniștea locurilor cu duduitul sacadat al motoarelor. La Horăști, Leurda, Ploștina, oamenii au aflat, purtată din gură în gură, taina apariției atîtor mașini care stîrnesc mirarea bătrînilor și entuziasmul copilandrilor. Acolo, sub ogoare, sub albia Motrului și a vetrelor satelor, minerii își croiau drum prin adîncuri, hotărîți să scoată la suprafață o avuție în trecut nebănuită : cărbune.

Au trecut de atunci patru ani. Pe Valea Motrului, tehnica modernă a descătușat energii și și-a pus amprenta puternic. „Minunea" săvîrșită de ea se vede mai bine de sus, de pe dealurile ce împresoară valea. Cîmpul freamătă. Căi ferate și șosele asfaltate șerpuiesc, se întretaie, cînd apărînd, cînd ascunzîndu-se după clădiri răsărite ca din pămînt. Stîlpi înalți își desfac larg brațele, sprijinind șiruri nesfîrșite de cabluri. Ici, colo, locomotive — într-un nor de abur — răsuflă din greu sub povara sutelor de tone de cărbune purtate în pîntecele încăpătoare ale vagoanelor. În depărtare, cele trei tinere exploatări miniere și noul orășel muncitoresc Motru ce prinde acum viață au aspectul unor întinse șantiere.

În Valea Motrului, peisajul caracteristic de șantier a coborît și sub pămînt. În urma minerilor, zidari ai adîncurilor, a rămas un păienjeniș de drumuri subterane, grote moderne, dăltuite simetric de mîna omului, cale de peste 30 km spre inima cărbunelui. Aici, la Motru, călătorind spre miezul pămîntului, oamenii nu au croit puțuri, ca în alte mine, ci au întins bulevarde drepte, fîșii lungi de beton și asfalt, împodobite de șiragul nesfîrșit al becurilor ce-și pierd în adîncuri lucirea. Căci în minele cele mai tinere ale patriei intri ca într-un imens tunel, coborînd pe nesimțite sub dealuri. Acolo, aceeași trepidație, poate mai vie ca la suprafață, același tumult, poate mai puternic ca sus.

Pe o galerie în pantă lină, duduitul motoarelor amplificat de ecoul ciudat, înfundat și grav al străfundurilor, vestește capătul efemer al unui drum ce înaintează continuu, metru cu metru, sub mușcătura adîncă a colților de oțel ai combinei de cărbune. Minereul gros se desprinde cu ușurință, tăiat în felii, fărîmițat în bulgări, care alunecă apoi pe transportoare spre vagoneți. Din apropiere, omul veghează toată această operație, așezat la un pupitru de comandă, tot atît de comod ca și în cabina unui autovehicul. Privind utilajele, apare și mai limpede contrastul dintre vechile mine de cărbuni și această ultimă realizare în tehnica mineritului. Exploatarea de la Motru are un drum luminos, socialist. La Motru a fost folosită de la început tehnica cea mai modernă, metodele de muncă cele mai înaintate. Mașini, pretutindeni numai mașini, mecanisme moderne împing înainte granița dintre întuneric și lumină. Spre adîncuri, omul face șase pași pe zi, o jumătate de kilometru pe lună, șase kilometri într-un an. Încet, cu răbdare, omul, genială furnică, sfredelește piatra, taie munții.

O jumătate kilometru de galerie săpată pe lună este considerat un adevărat record, o victorie la înălțimea utilajului cu care sînt înzestrate minele. Dar aici sînt multe recorduri de stabilit. Deunăzi s-au mai încheiat probele instalației de depozitare și încărcare în vagoane a cărbunelui. Lungimea acestei instalații, 600 m, ca și capacitatea ei, 175 tone pe oră, reprezintă, evident, indici tehnici înalți. Cu atît mai valoroase sînt aceste performanțe cu cît constați că mașinile sînt românești, rod al străduinței colective a muncitorilor din uzine și cercetătorilor din institutele noastre.

La minele din Valea Motrului oamenii s-au deprins treptat cu tehnica modernă. Mulți dintre flăcăiandrii care pînă acum cîțiva ani se îndeletniceau cu agricultura și priveau din lan mașinile ce roiau pe șoselele abia croite, transportînd utilajele viitoarelor exploatări, sînt acum mineri : mînuiesc combine, agregate. Ea una dintre combine lucrează cel mai tînăr miner de aici. Îl cheamă Pătrașcu, Cristel Pătrașcu. Are 18 ani, a absolvit o școală profesională, apoi cursuri de specializare. Acum muncește în același schimb cu tătîne-său. Unul — combiner, celălalt... ajutor de combiner. Sînt localnici, locuiesc la doi pași de mină. Amîndoi și mulți alții din satul lor au apucat zdravăn în mîini manetele plugurilor de cărbune. Biografia lui Pătrașcu se aseamănă în multe privințe cu a celor peste 700 de tineri din satele Văii Motrului care s-au înscris la școli de specialitate. Unii dintre aceștia au și terminat cursurile, alții abia și-au luat locul în bănci, căci minele se dezvoltă mereu, ramificîndu-și galeriile ca rădăcinile unui stejar.

Entuziasmul celor care au făcut loc mașinilor spre rărunchii pămîntului este astăzi răsplătit de bucuria izbînzii. De acolo, din cel mai tînăr bazin carbonifer al Olteniei, ziarele, radioul au adus de curînd vestea celor dintîi succese : primele cantități de cărbune trimise industriei, primul plan trimestrial de producție al minelor îndeplinit înainte de termen. Și tot de acolo s-a vestit mai zilele trecute că a fost pusă în funcțiune o nouă linie tehnologică modernă pentru sortarea și prepararea ligniților. Inginerii dau cu mîndrie amănunte tehnice : scheletul metalic obișnuit acestor instalații a fost înlocuit cu cabluri de oțel de mare rezistență ; depozitul de cărbuni (2.600 tone capacitate) e neacoperit — ceea ce în limbaj economic înseamnă reducerea prețului de cost pe tona de cărbune.

Sutele de milioane de tone de lignit din Valea Motrului s-au trezit din amorțirea lor milenară. Smuls de brațul puternic al omului, bulgăre cu bulgăre se îndreaptă spre suprafață, dînd hrană termocentralelor.

Gh. BRĂTESCU
Fotografii de Traian PROSAN

EMI

pe meridianele lumii

Universalitatea operei eminesciene este incontestabilă. Autorul *Luceafărului*, primul mare poet romîn în scrierile căruia zbaterile continui ale omului spre mai bine capătă expresii din cele mai complexe și mai profunde, adaugă tezaurului cultural al umanității nuanțele caracteristice specificului nostru național. Nu e de mirare că aproape toți comentatorii de peste hotare l-au receptat mai ales în această ipostază, citind în versul lui imaginea proprie unor frămîntări, aspirații, revolte și dureri care unesc popoarele în efortul lor permanent de a deșteleni drumul spre fericire. Ei au simțit că în lirica eminesciană vechiul adagiu al poetului latin, Terențiu, „Sînt om și nimic din ce e omenesc nu mi-e străin", cunoaște cele mai înălțătoare și mai durabile întruchipări ale poporului nostru. Așa cum au deslușit și o problematică izvorîtă din realități care erau numai ale meridianului nostru. E firesc, de aceea, ca nu puțini să-l echivaleze pe Eminescu cu însăși patria lui.

„Poeții — spun Maria Teresa León și Rafael Alberti, eminenți tălmăcitori în spaniolă ai versului eminescian — au virtutea de a însufleți și cele mai ascunse unghere. Ei sînt aceia care dețin cheile ascunse ale sufletului poporului lor. Mihai Eminescu este Romînia" Iar profesorul francez Alain Guillermou, în recenta monografie consacrată „genezei interioare a poeziilor lui Eminescu", scrie : „Sinteză personală, poezia sa este, de asemenea, sinteza a ceea ce s-ar putea numi spiritul romînesc... Opera lui Eminescu... nu este un simplu ecou oriental al cîntecelor lirice europene, ci creația unui geniu profund și original, interpret, pe deasupra, al unui întreg popor".

Receptîndu-l ca atare, străinii au descoperit în Eminescu nu numai un excepțional creator de imagini, ci și un mare umanist, a cărui operă, prin conținutul și mesajul ei, a devenit, după expresia scriitorului sovietic G. Leonidze, „un bun sacru și al altor popoare".

Pentru a stîrni însă asemenea concluzii, literatura eminesciană trebuia mai întîi cunoscută. Străduințile de a o populariza în străinătate prin traduceri corespunzătoare au început încă în anii cînd poetul mai era în viață. Ele au continuat în deceniile următoare, pentru ca după Eliberare să primească o amploare deosebită. Numele lui Eminescu a ajuns astăzi familiar din America pînă în Indonezia, din Scandinavia pînă în Argentina și din Japonia

Aurel MARTIN

(Continuare în pag. 6)

NESCU

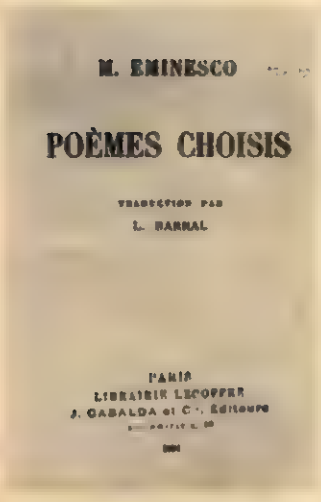
M. EMINESCO
POÈMES CHOISIS
PARIS
LIBRAIRIE LECOFFRE
J. GABALDA et Cie, Éditeurs

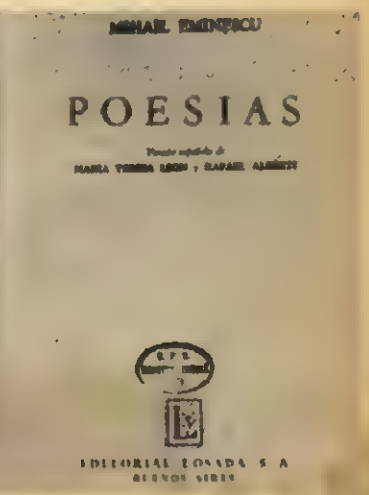
MIHAIL EMINESCU
POESIAS
EDITORIAL LOSADA S. A.

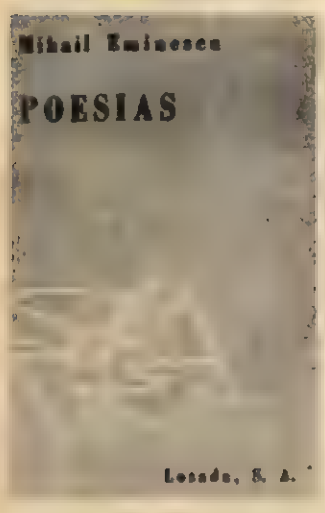
Mihail Eminescu
POESIAS
Losada, S. A.

Mihails Eminescu
DZEJA
ILIASE

RHAPSODIES
ROUMAINES
I
BEL-ENFANT DE LA LARME
PARIS

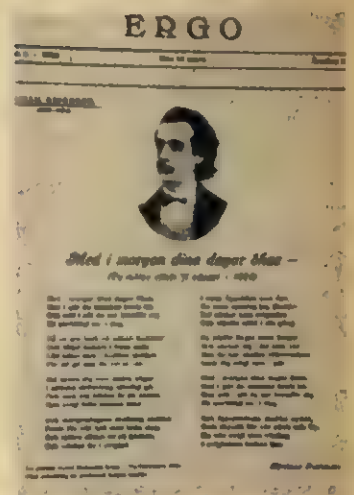
ERGO

TIENE

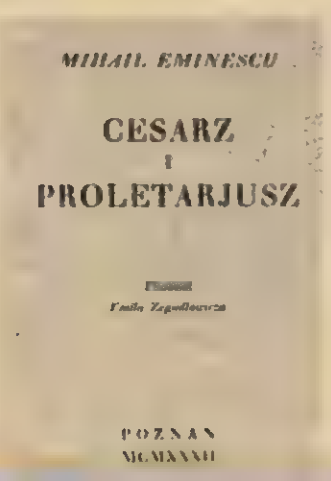
MIHAIL EMINESCU
CESARZ
I
PROLETARJUSZ
POZNAN

EMINESCU
VÁLOGATOTT VERSEI

MIHAIL EMINESCO
QUATRE
POÈMES
Éditions Hautefeuille

pînă în Anglia. Opera sa e temă de dizertații academice și prilej de variate exegeze, iar versul său e rostit cu emoție în cele mai diferite idiomuri. O recentă statistică, de altminteri incompletă, publicată de Dumitru Copilin în *Luceafărul*, arăta că în afara tălmăcirilor apărute în presă, se cunosc la ora actuală 81 de volume (ediții diferite) cuprinzînd texte eminesciene transpuse în 31 de limbi și că aceste texte au fost comentate în 52 de studii monografice redactate în 16 limbi.

Cele mai vechi traduceri par a fi cele în limba germană, apărute într-o antologie de poezie românească (populară și cultă) tipărită la Leipzig în 1881 și într-o nouă ediție la Bonn. În volum figurau poeme sociale *(Scrisoarea III, Scrisoarea IV)*, erotice *(Dorința, Despărțire, De cîte ori, iubito, O, rămîi)*, de inspirație folclorică *(Revedere, Ce te legeni, codrule)*, sonetele, *Luceafărul* ș.a. Peste cîțiva ani, în 1887, se fac primele tălmăciri în italienește, sub semnătura lui Marco Antonio Canini, într-o vastă antologie de poezie erotică. În 1888 Eminescu începea să fie deja cunoscut în Europa, *Dicționarul internațional al scriitorilor de azi*, scos de Angelo De Gubernatis la Florența, situîndu-l „printre cei mai mari poeți din țara sa" („au rang des premiers poètes de son pays"). În 1889 e tradus în ungurește, în același an apărînd într-o revistă maghiară și un studiu despre *Alecsandri și Eminescu* (semnat de D. Armin). În 1890 opera eminesciană începe să fie cunoscută în Franța, prin strădania lui L. Bazin. În 1891, academicianul *F. Korș*, ișcălește în revista petersburgheză *Russkaia misl* tălmăcirea sonetului *Oricîte stele*. În 1894, în versiunea poetului bulgar D. K. Popov, apare la Sofia *Somnoroase păsărele*. Între 1897 și 1899, Ivan Krasko, devenit mai tîrziu unul dintre cei mai reprezentativi scriitori slovaci, traduce *Peste virfuri, Înger și demon, Împărat și proletar, Scrisoarea II* ș.a.

În deceniile următoare numărul tălmăcirilor se va înmulți sensibil, în unele țări depășind simpla formulă ocazională a inserării în presa literară sau cotidiană. Îndrăgostiți de vraja versului eminescian, de noutatea viziunii estetice a marelui poet, traducătorii de pretutindeni vor încerca să ofere cititorilor grupaje mai masive, publicate de astă dată în culegeri speciale. Alături de poeme, încep a fi traduse și unele nuvele. Lucrări de doctorat sau articole scrise în nemțește, ungurește, franțuzește sau în alte limbi vor mări interesul pentru Eminescu, ajutînd la o mai bună pătrundere a lui în alte culturi. Creația sa va ajunge, în prima jumătate a secolului nostru, să înregistreze astfel traduceri sau comentarii în principalele țări ale lumii.

Uneori autorii tălmăcirilor sînt români, buni cunoscători de limbi străine, alteori sînt poeți de peste hotare care, prin intermediul unei versiuni franceze sau germane, dau o haină nouă versului eminescian. Una dintre cele mai izbutite traduceri engleze e semnată de compozitorul român Dimitrie Cuclin, o alta de Petre Grimm, fost profesor de literatură engleză la universitatea din Cluj. Nu o dată, tălmăcirile sînt efectuate de oameni de cultură de prestigiu internațional, buni cunoscători ai limbii române. E vorba, de pildă, de versiunile italienești datorate lui Ramiro Ortiz și Umberto Cianciolo. Alteori, traducerile sînt girate de scriitori de mare suprafață, cum e Bernard Shaw, care semnează prefața culegerii tipărite la Londra în 1930.

Spuneam că în această perioadă aria de răspîndire a tălmăcirilor din Eminescu se lărgește substanțial, înglobînd geografic toate continentele și, în unele cazuri, influențînd chiar creația unora dintre poeții străini atrași de frumusețea unică a versului eminescian. Un scriitor ca bulgarul Stoian Mihailovski, de pildă, avea pe masa de lucru portretele lui Eminescu și ale lui Edgar Alan Poe; unul dintre cei mai de seamă poeți albanezi, Lasgush Poradeci, e puternic înrîurit de lirica scriitorului nostru; de asemenea, slovacul Ivan Krasko ș.a.

Într-un asemenea context de prețuire europeană, facilitată de înmulțirea traducerilor în franceză, italiană, germană sau engleză, numele lui Eminescu ajunge să fie receptat și în alte țări. În Albania, prin osîrdia lui Mitrush Kuteli, începînd cu anul 1929; în Polonia prin efortul lui Emil Zegadłowicz care tipărește în 1932 *Împărat și proletar*; în Cehoslovacia, în 1927 și 1937, prin intermediul Bozenei M. Sesan; în Suedia, în 1926, prin revista *Ergo* din Uppsala care publică tălmăcirile realizate de poetul Hjalmar Psilander; în Spania, începînd cu 1921, cînd în revista hispano-americană *Atlantida* apar 6 poezii eminesciene; în Grecia, în 1937, sub semnătura poetului Mistachide. În lumea arabă, numele lui Eminescu e popularizat de sirianul Emil G. Muracade care prin 1939 traduce, între altele, *Rugăciunea unui dac*; în idiș lirica eminesciană apare, în 1922, în cuprinsul unei antologii masive de poezie românească realizată de către S. Segall, și mai tîrziu sporadic în cîteva tălmăciri datorate lui Iacob Gropper; în japoneză, în 1922 Ubusaka traduce un fragment din *Luceafărul*, iar G. Băgulescu tălmăcește în *Revista academiei naționale* din 1936 *Peste virfuri*; în Statele Unite ale Americii Carol Clark publică, în paginile suplimentului literar al ziarului *New York Herald* (1928) *Luceafărul, Mortua est, Scrisoarea II*.

Dar cea mai mare răspîndire peste hotare a scrierilor eminesciene se realizează în anii postbelici, cînd în principalele limbi de largă circulație apar culegeri reprezentative și studii de mare ampioare. Aș cita, în privința traducerilor, în primul rînd ediția tipărită la Moscova în 1950 și mai ales cea din 1958, aceasta din urmă însumînd un număr de 117 poezii, prefațate de Iuri Kojevnikov. Aș aminti, apoi, excelenta versiune spaniolă efectuată de Maria Teresa León și Rafael Alberti și publicată la Buenos Aires în 1958, precum și cea datorată lui Hubert Juin (1958) în limba franceză sau cea, cuprinzînd poezii de dragoste, editată, în 1964, în Italia de către Mario Ruffini. În Bulgaria, în colecția „Poeții lumii" a apărut nu demult o culegere semnată de poeții Maria Grubeșlieva, Dimităr Pantiliev și Iordan Stratiev; iar în Belgia sub ișcălitura academicianului Robert Vivier (1960) cîteva poeme, printre care un fragment din *Împărat și proletar*. La Praga, sub titlul *Umbre pe pînza vremii* e-au tipărit în 1958 tălmăcirile lui Ivan Krasko, la Tbilisi, în georgiană în 1956, cele ale lui G. Abașidze, la Ierusalim, în 1953 în ebraică, cele ale lui Ieboshua Tan-Pay, iar la Erevan, în armeană, în 1959, cele ale lui I. Mardarian. Lista poate fi, desigur, substanțial îmbogățită, consemnînd traduceri în chineză, indoneziană, sîrbă, turcă, tătară, latină sau ucraineană. Așa cum, la capitolul studii, ar putea fi citate exegezele realizate în Franța de către Alain Guillermou, în Italia de către Rosa dei Conte, în ungară de către Gáldi László sau în Uniunea Sovietică de către K. F. Popovici, autor al unui substanțial studiu închinat motivelor sociale în poezia eminesciană.

Esențial mi se pare a fi interesul tot mai larg de care se bucură în lume opera celui mai mare poet român, dragostea cu care oameni de cele mai diferite apartenențe naționale se apropie de creația lui. Trecînd în revistă fenomenul, îți vin în minte, fără să vrei, vorbele lui Toma Nour din romanul *Geniu pustiu*. Socotind omenirea „o prismă cu mii de colori, un curcubeu cu mii de nuanțe", eroul eminescian cheamă „popoarele la o alianță sacră contra tiranilor celor răi ai pămîntului, la exilarea din regula lumei a maiestăților meschine, a diplomaților gîjî ai opiniunei zilei, a rezbelului, în care se varsă atîta sînge din inima cea sîntă a popoarelor".

Sub semnul acestui mesaj, înscris în întreaga operă eminesciană, larga audiență a acesteia în toate țările își găsește o supremă motivare. E, în fond, mesajul umanist pe care poporul român, constructor al unei noi vieți, îl trimite, prin Eminescu, umanității.

Aurel MARTIN

eminescu sărbătorit

Comemorarea celor 75 de ani de la moartea lui Mihail Eminescu este anunțată în întreaga țară printr-un bogat mănunchi de manifestări artistice intitulate „Zilele Mihail Eminescu", organizate de Uniunea Scriitorilor în colaborare cu alte instituții.

Un festival literar-muzical ce va avea loc în București, la care vor participa reprezentanți de seamă ai vieții noastre culturale, precum și comentatori de peste hotare ai operei lui Eminescu, vor fi prologul sărbătoririi marelui nostru poet.

Uniunea Scriitorilor, împreună cu Academia Republicii Populare Române, vor organiza o sesiune științifică festivă la ale cărei lucrări își vor aduce contribuția și cunoscuți critici literari străini. Oaspeții, însoțiți de o delegație de scriitori români, vor face apoi un pelerinaj la Casa memorială „M. Eminescu" din Ipotești.

Două expoziții festive „Viața și opera lui M. Eminescu" vor fi deschise în rotonda Sălii Palatului R.P.R. (sub auspiciile Muzeului literaturii române) și la Biblioteca Academiei R. P. Române.

Radiodifuziunea română a dedicat geniului poeziei românești o bună parte din emisiunile literare ce vor avea loc între 5 și 15 iunie. Astfel în cadrul „Momentelor din istoria literaturii române" conferențiarul universitar George Ivașcu va prezenta opera eminesciană.

„Mihail Eminescu — luceafărul poeziei românești" este titlul unui emisiuni ce va cuprinde evocări aparținînd lui Sadoveanu (înregistrările sînt luate din fonoteca de aur a Radiodifuziunii). Despre viața și specificul creației eminesciene vor vorbi, într-o serie de alte manifestări radiofonice, academicienii Perpessicius, Iorgu Iordan, Al. Philippide, profesorul Augustin Z. N. Pop.

Emisiunea „Oameni de seamă din istoria culturii universale" din ziua de 15 iunie este consacrată lui Eminescu.

Editurile noastre au înclus în planurile de apariție numeroase volume omagiale. În colecția „Scriitori români" a Editurii pentru literatură, vor apare primele trei volume din ediția Perpessicius; vor fi cuprinse poeziile antume și postume, precum și culegerile de literatură populară însoțite de un studiu introductiv, variantele poeziilor, note și comentarii. Editura pentru literatură pregătește de asemeni: „Studii eminesciene" (culegere de articole semnate de G. Călinescu, Perpessicius, T. Vianu, Al. Philippide, Al. Dima, Șerban Cioculescu, Constantin Ciopraga, G. C. Nicolescu), „Titanul și Geniul în poezia eminesciană" (studiu semnat de Matei Călinescu), „Proza eminesciană" (studiu de Eugen Simion), o ediție a poeziilor ilustrate de Ligia Macovei și o alta a prozei literare, precum și un volum de poezii în format de bu-

Editura tineretului are sub tipar o culegere „liliputană" de 336 pagini din hîrtie biblie, legată în piele și o ediție de masă în colecția „Biblioteca școlarului".

Actori de frunte ai teatrelor noastre vor recita nemuritoarele versuri ale lui Eminescu cu prilejul numeroaselor matinee literare și recitaluri pe care le pregătesc institutiile teatrale, televiziunea și radioul. Piesa lui Mircea Ștefănescu „Eminescu" va fi prezentată în premieră pe scena Teatrului Național „I. L. Caragiale" tot în aceste zile festive.

În București și în principalele orașe ale țării vor avea loc simpozioane urmate de programe artistice în cadrul cărora vor conferențiа cunoscuți oameni de cultură, iar în întreprinderi, instituții, școli, case de cultură, cluburi și cămine culturale se vor organiza conferințe pe tema „Mihail Eminescu — luceafărul poeziei românești".

Universitățile muncitorești și populare vor prezenta cursanților expuneri despre viața și opera marelui nostru poet.

Cu prilejul sărbătoririi lui Eminescu se va emite un timbru special și se va bate o medalie comemorativă.

M. MIHĂILESCU

AGENDA FLACĂRA

Ne-am adresat scriitorului Eugen Barbu cu rugămintea de a ne spune, în cîteva cuvinte, la ce lucrează în momentul de față.

— Am reluat munca pentru revizuirea și îmbunătățirea romanului meu „Șoseaua nordului", în vederea apariției celei de-a doua ediții. Lucrez totodată la un volum de versuri, închinat dragostei și frumuseții, volum pe care îmi propun să-l intitulez „Osînda soarelui".

Tînăra cîntăreață Agatha Druzescu, laureată a celui de-al II-lea Concurs internațional „George Enescu", a debutat pe scena Teatrului de operă și balet al R. P. Romîne, susținînd rolul titular din opera „Aida" de Verdi

— Acum — ne-a spus Agatha Druzescu — mă pregătesc cu grijă în vederea participării la cel de-al III-lea Concurs internațional „George Enescu" ce va avea loc la București în luna septembrie.

Cu un deosebit interes a fost primit de publicul american spectacolul cu piesa „Hamlet" de Shakespeare, montat pe scena teatrului Lunt-Fontanne din New York. De altfel piesa a avut două capete de afiș remarcabile : John Gielgud, cunoscut actor și om de teatru englez, care a semnat regia și Richard Burton (pe care l-am apreciat în rolul lui Jimmy Porter din filmul „Privește înapoi cu mînie") în Hamlet.

Cu frumoasa actriță sovietică Natalia Fateeva spectatorii noștri au făcut cunoștință în filmul „Bătălie în marș", unde a interpretat rolul Tinei Karamîș. Apoi am revăzut-o în Liza din „Prietenul nostru comun", iar mai recent în comedia „Trei plus două". În prezent Fateeva turnează în „Noi, oamenii sovietici", film în care interpretează rolul unei tinere femei trimise cu o misiune primejdioasă în spatele frontului

Violonistul francez Christian Ferras va concerta la București pe data de 15 iunie cu Filarmonica de stat „George Enescu", iar la 17 iunie va prezenta un recital în sala radioteleviziunii. Artistul parizian a participat — obținînd frumoase succese — la concursul „Marguerite Long — Jacques Thibaud", la Festivalurile Bach (de la Strassbourg) și Brahms (de la Hamburg), Pablo Casals (de la Prades și Porto Rico), Beethoven (de la Bonn).

Apreciata cîntăreață Petula Clark, care ne-a vizitat nu demult țara, a compus recent muzica filmului „Cu cuțitele scoase", fiind în același timp și una din interprete. În curînd, ea va juca în Anglia în comedia „Lecție de dragoste", alături de Maurice Chevalier și Pat Boone. Engleză de origine, cîntăreața s-a stabilit în Franța acum șase ani. Petula Clark este mama celor doi copii cu care o vedem în fotografie.

La cei 60 de ani (împliniți la 17 mai), marele actor francez Jean Gabin — pe adevăratul său nume Jean-Alexis Moncorgé — este în plină forță de creație. 33 de ani de activitate pe platourile cinematografice, zeci și zeci de filme l-au făcut cunoscut și apreciat în întreaga lume. Filmul său cel mai recent — al 75-lea în palmares — se intitulează „Monsieur" și este realizat în regia lui Jean-Paul Le Chanois

Doi tineri cineaști din Dallas, pînă acum necunoscuți, Harold Hoffman și Larry Buchanan, au realizat un film artistic tinzînd să demonstreze că nu Oswald l-a împușcat pe președintele Kennedy. Filmul imaginează procesul ce ar fi trebuit să aibă loc în cazul cînd presupusul asasin n-ar fi fost ucis de Ruby. În film au fost distribuiți actori foarte asemănători la chip cu eroii evenimentelor. În fotografie, interpretul lui Oswald.

Teatrul Național „I. L. Caragiale" va întreprinde, între 16 iunie și 4 iulie, un turneu în mai multe orașe ale țării : Cluj, Baia Mare, Satu Mare, Oradea, Timișoara, Craiova, Sibiu și Brașov. Cu acest prilej se vor prezenta spectacole cu piesele „Moartea unui artist" de Horia Lovinescu, „Nora" de H. Ibsen, „Adam și Eva" de Aurel Baranga și „O femeie cu bani" de G. B. Shaw. În fotografie, o scenă din „Adam și Eva" de Aurel Baranga.

ADEN-BAB EL-MANDEB

Note de călătorie

„Arcadia", marele vas de pasageri al companiei engleze „P. O. Orient Lines", spinteca lin apele Mării Arabiei. Din cînd în cînd, la intervale aproape regulate, valuri cu coame învolburate se izbeau neputincioase de corpul de un alb imaculat al vasului. Parcursesem peste 5.000 de mile din drumul nostru din Japonia spre țară.

„ADEN — SHOPPING PARADISE"

De pe puntea de promenadă întrezăream conturul vag al portului Aden, ultima noastră oprire înainte de a intra în Marea Roșie. Sutele de turiști și oameni de afaceri americani, englezi, canadieni și australieni, strînși pâlcuri-pâlcuri, scrutau orizontul cu binocluri și-și pregăteau aparatele de fotografiat și de filmat. În frînturile de fraze care ajungeau pînă la mine asemenea zumzetului unui roi de albine, desprindeam mereu același refren: „Aden — shopping paradise" (Aden — raiul cumpărăturilor). Vecinul meu, dl. Adderley din Ohio (S.U.A.), om de afaceri experimentat și bun cunoscător al condițiilor locale, se străduia cu amabilitate să-mi explice avantajele cumpărăturilor făcute la Aden, unde cele mai multe mărfuri sînt de 2-3 ori mai ieftine decît în S.U.A.

În Aden — spunea dl. Adderley — nu există tarife ori control vamal. Oameni și mărfuri din toate părțile lumii pot intra și ieși liber. Aici fac cumpărături peste 250.000 de turiști anual. Fiica d-lui Adderley, Suzy, o fată cam de 14 ani, cu bucle roșcate, intenționa să-și cumpere „o păpușă care să meargă, să vorbească și să... plîngă cu lacrimi".

Convorbirea ne-a fost întreruptă de o scurtă manevră. Pilotul, venit în întîmpinarea noastră cu o șalupă rapidă, s-a urcat pe bord pentru a conduce nava spre port.

Adenul, aflat la capătul unui istm la extremitatea de sud a Peninsulei Arabice, are o poziție geografică extrem de avantajoasă. Golful, cu o lățime de 8-12 km, protejat de un lanț de munți golași și stîncoși împotriva vînturilor ce bat dinspre pustiu, este un loc foarte bun pentru staționarea vaselor. Am văzut în port multe vapoare, mai ales petroliere, care plecau spre Golful Persic, Extremul Orient sau Australia. Marile companii petroliere folosesc Adenul ca punct de transbordare și centru de prelucrare a petrolului extras din regiunea Golfului Persic. De-a lungul țărmului, asemenea unor mari bolizi argintii,

Portul Aden. În stînga se vede o parte din rezervoarele de petrol, în centru — cartierul european, iar în fund — cartierul arab.

-PORT SAID

Port Said. Aici se termină Canalul Suez.

schipesc rezervoarele uriașe de țiței ale companiei „British Petroleum", care are aici și o mare rafinărie.

Am debarcat la cheiul ce poartă numele prințului de Wales și, însoțit de un tînăr ghid arab, m-am îndreptat spre cartierul central, dominat de filiale ale băncilor și marilor societăți engleze. Orașul te impresionează prin contrastele sale izbitoare. În cartierul european ai impresia că te afli într-o stațiune climatérică. Vilele elegante, cu ferestre largi și terase albe, sînt ferite de privirile trecătorilor prin garduri vii de arbori cu coroane bogate, aduși de departe în acest ținut pîrjolit de soare. Aici locuiesc ofițerii și funcționarii coloniali și e ușor de presupus că în asemenea condiții viața devine mai suportabilă chiar și în lunile cele mai călduroase.

În cartierul arab „Crater", denumit așa pentru că este situat pe locul unui fost crater vulcanic, domnesc însă foamea, mizeria și epidemiile. De-a lungul ulicioarelor înguste pe care le-am parcurs erau înșiruite case mărunte din piatră, pe jumătate dărîmate și atît de aglomerate încît oamenii — și, ici, colo, cîte o capră — se adăposteau pînă și în grote săpate în lava pietrificată. Așa trăiesc mii de arabi — muncitori petroliști, portuari și din construcții, șomeri, hamali și muncitori necalificați. Salariul pe care-l primesc muncitorii arabi fiind infim, nu e de mirare că mulțimea care umple seara ulicioarele din „Crater" are un aspect atît de sărăcăcios.

Pe străzile orașului, negustori ambulanți îți oferă la fiecare pas mărfurile cele mai diferite, de la mere din Somalia și halva turcească, pînă la mașini de ras Remington și perle din Japonia. Pe una din aceste ulicioare i-am reîntîlnit pe cunoscuții mei de pe vas, Mr. și Miss Adderley, înconjurați de o droaie de negustori care le ofereau păpuși de toate mărimile. Suzy părea puțin dezamăgită. I-am întrebat cum merg cumpărăturile. „Prost — îmi răspunse fata — păpușile acestea știu să meargă și să plîngă, dar nu vorbesc".

ȚARA CELEI MAI BUNE CAFELE

Părăsind Adenul, „Arcadia" s-a îndreptat spre nord-vest și, după puțin timp, la orizont a apărut din nou uscatul. Ne apropiam de strîmtoarea Bad el-Mandeb — în traducere din limba arabă: Poarta lacrimilor. Numele ciudat al strîmtorii, atît de binecunoscut nouă din versurile lui Coșbuc, își are originea în timpuri străvechi, cînd mulți pescari arabi și-au pierdut viața din cauza curenților marini, extrem de puternici aici.

Într-adevăr, datorită lățimii reduse a strîmtorii — în medie 17 km — apa de suprafață se îndreaptă spre Marea Roșie cu o viteză de 4-6 km pe oră, iar la o adîncime de circa 200 de metri un curent mai sărat se scurge în sens invers, din Marea Roșie spre Marea Arabiei.

Strîmtoarea are cîteva brațe, despărțite de un șirag de insule dintre care cea mai mare este Perim. Aceasta domină întreaga regiune și asigură Angliei, a cărei colonie este, o poziție strategică pe care arabii o aseamănă pe drept cuvînt cu cea a Gibraltarului sau a Singaporelui.

După ce am trecut prin canalul Abu-Ail în dreptul farului de la Jebal-at Tair, „Arcadia" a luat direcția Marea Roșie. „Mediterana" Oceanului Indian se întinde de la sud-est spre nord-vest, între 12°14′ și 30° latitudine nordică. Lungimea ei medie este de 1.932 km, iar lățimea maximă de aproximativ 305 km.

Pe înserat marea majoritate a pasagerilor erau preocupați de pregătirile pentru „dinner" și viața de noapte obișnuită de pe bord, cu dans, cinema și jocuri de noroc. În zare se profilau coastele Yemenului, dar puțini erau cei care admirau de pe punte priveliștea — deosebit de frumoasă dinspre mare — a orașului Hodeida, cel mai mare port al țării. Printre casele orbitor de albe se reliefau siluetele moscheilor împodobite cu sculpturi în piatră și turnuri subțiri, care străpungeau parcă cerul cu vîrfurile lor, conturîndu-se clar pe fondul întunecat al cerului și dînd orașului o înfățișare de basm.

Ibn al Bair, ghidul nostru, originar de pe aceste meleaguri, privea melancolic spre țărm. „Yemenul — ne spuse el — este țara celei mai bune cafele din lume — «Mocca»". Adusă de pe plantații, aflate la mare depărtare, la Hodeida, cafeaua se curăță, se sortează, se ambalează și se încarcă pe vapoare pentru a fi trimisă în diferite părți ale lumii.

Piața portului e plină de lăzi, cherestea, saci, pe care îi manevrează hamali cu o bucată de pînză înfășurată în jurul șoldurilor.

Locul cel mai însuflețit al orașului este bazarul, deschis aproape zi și noapte. Dughenile sînt acoperite cu rogojini care apără de soarele dogoritor munți de fructe, dulciuri, țesături, vase, articole de fier, mobilă din lemn de abanos. Bijutieri iscusiți te ademenesc cu pietre sclipitoare, cu sidef și perle.

Înfășurate din cap pînă în picioare, femeile stau jos, pe pămînt, și prăjesc în ulei coca din care prepară o prăjitură specifică Orientului. Copii goi, unii dînd vădite semne de rahitism, dar cu mărgele albastre la gît — „să-i ferească de deochi" — se încucă printre picioarele oamenilor. Pretutindeni vezi măgărași încărcați cu bidoane de apă, căci apa e aici o marfă. Munca istovitoare, sub razele dogoritoare ale soarelui, devine și mai grea datorită lipsei de apă dulce.

O AUTOSTRADĂ MARITIMĂ...

A doua zi pasagerii „Arcadiei" erau preocupați, ca de obicei, de programul lor obișnuit de dimineață: micul dejun, tenis pe punte, înot în bazin și plajă. În ciuda brizei și a vitezei vaporului, era foarte cald: termometrul indica +45°C la umbră, iar umiditatea era de 80%. Marea Roșie se caracterizează de altfel prin lipsa totală a precipitațiilor, prin temperaturi ridicate în tot cursul anului și prin frecvența mirajelor, care uneori îl fac pe călător să aibă senzația că vede, la distanțe de peste 150 kilometri, oaze și așezări omenești.

Admirăm de pe punte reflexele ciudate ale apei

Radu COMȘA

(Continuare în pag. 22)

actualități cinematografice

Lucrările de grafică militantă ale lui Aurel Jiquidi au devenit personaje principale în filmul Ninei Behar.

Pe scurt
DESPRE SCURT-METRAJE

Emblema studioului „Alexandru Sahia" a încetat de multă vreme să definească doar jurnalul cinematografic și filmul documentar, în sensul strict al termenului. Ca un fluviu cu numeroși afluenți, producția sa adună, alături de jurnalele săptămînale de actualități, alături de reportajele cinematografice din cele mai diverse ca tematică și ca factură, felurite alte scurtmetraje, științifice, de artă, didactice, mici foiletoane satirice ș.a. Nimic mai firesc, deci, că filmeanchetă, surprinzînd oamenii „pe viu" și invitînd, într-o manieră agitatorică, publicul însuși să se pronunțe asupra unor probleme de interes cetățenesc aflate la ordinea zilei (să citățm „Casa noastră ca o floare"), coexistă în listele de realizări ale studioului cu creații pronunțat lirice, de o subtilă vibrație poetică (bunăoară „Ritmuri potrivite"). Varietatea preocupărilor și a genurilor abordate de cineaștii de aci se va reflecta, prin urmare, fie chiar parțial, în aceste succinte însemnări despre unele realizări mai re-

UN EMOȚIONANT BALET AL FLORILOR

...aduce pe ecran Sergiu Nicolaescu în scurt-metrajul său în culori „Memoria trandafirului", care ne-a reprezentat în acest an la Festivalul internațional al filmului de la Cannes. La debutul lui ca regizor cu acea „Primăvară obișnuită" — atît de neobișnuită la drept vorbind — inginerul Nicolaescu pornea de la un iscusit procedeu tehnic și, cu ajutorul microfilmărilor dădea cursivitate mișcării imperceptibile a florilor și descoperea privirilor noastre miracolul de grație și ritm al universului floral. Tehnica dispărea lăsînd locul poeziei.

De astă dată, drumul [illegible] de originalul cineast a fost întrucîtva altul. Stăpîn pe resursele obiectivului cinematografic, el s-a servit de procedeul macrofilmării pentru a pune în valoare o generoasă idee umanistică. Trandafirii și ciclamele, expresie a purității și gingășiei, compun pe ecran un balet simbolic și înfruntă, robust, sălbatica dezlănțuire a războiului care usucă și ucide totul în jur. Alegoria scontată de realizator se impune fără echivoc. Ritmul dramatic al montajului, ca și inspirata asociere a unora din pasajele muzicale cu imaginile florilor zbuciumîndu-se dureros, părînd că-și apără dreptul la viață cu o eroică aflpiere în contorsionările lor, contribuie efectiv la închegarea ideii poetice a filmului. „Memoria trandafirului", remarcabil prin ineditul unui mesaj major, a fost primit de altfel și la Cannes cu multă căldură, aplaudat îndelung în seara vizionării și calificat de personalități de seamă ale filmului drept unul din cele mai valoroase scurtmetraje prezentate în festival.

„UN ARTIST ACUZĂ O LUME"

...și-a intitulat Nina Behar filmul pe care l-a consacrat valorosului nostru grafician Aurel Jiquidi. Și nu este numai un titlu care sună adecvat cînd e vorba de o trecere în revistă a creației acestui consecvent artist militant. Însăși substanța filmului relevă combativitatea și verva nemiloasă cu care artistul a luat atitudine împotriva unei orînduiri sociale nedrepte, a denunțat mecanismul exploatării și asupririi, s-a solidarizat cu cei mulți, oropsiți și umiliți.

Experiența regizoarei în materie de film de artă (amintim din realizările ei „Luchian" și „Itinerar prin Galeria de artă universală") se răsfrînge pozitiv atît în construcția de ansamblu a acestui scurtmetraj dens și pasionant, cît și în selecționarea și ordonarea imaginilor desenate aduse înaintea aparatului de filmat (operator Doru Segal). Între o expunere pe orizontală, urmărind cronologic viața și opera lui Jiquidi și una pe verticală — investigarea în profunzime a universului său creator prin atenta studiere a desenelor în vederea deslușirii tendințelor fundamentale ale operei, Nina Behar a optat pentru a doua soluție, evident mai puțin simplă, dar mai educătoare. Așa se face că pe ecran lumea personajelor lui Jiquidi pare să prindă viață, încremenirea liniilor în tuș sau cărbune dinamizîndu-se sub privirile obiectivului cinematografic avid să dezvăluie semnificații, să lumineze intimitatea gîndurilor artistului. Trecerile de la o temă la alta se realizează cu dezinvoltură și putere asociativă, dominantă fiind demonstrarea unității de viziune a artistului de-a lungul operei sale pătrunsă de idei înaintate.

OMAGIU LUI MIHAIL SADOVEANU

Tot năzuința de a apropia publicul, prin intermediul filmului, de personalitatea unui mare creator — în cazul de față neîntrecutul prozator care a fost Mihail Sadoveanu — a generat și cele două filme ale regizorului Gheorghe Horvat, „Cîntecul amintirii" și „Întîlnire cu Lizuca". Ar fi inutil să mai dovedim dificultatea unei atari întreprinderi, dată fiind complexitatea și diversitatea operei sadoveniene. Tocmai de aceea se cuvine a fi remarcate în primul rînd emoția și respectul profund cu care cineastul a pășit pe continentul vieții și creației lui Sadoveanu. Încercarea de a însufleți pe ecran ceva din atmosfera inegalabilă a scrierilor marelui artist al cuvîntului își atinge ținta în unele momente de evocare a clipelor de istorie cuprinse în paginile romanelor lui Sadoveanu sau în reconstituirea cu plenitudine a sentimentului naturii (în „Cîntecul amintirii"). Vraja „Dumbravei minunate" care a încîntat copilăria atîtor generații, planează ici și colo în episodul petrecut în pădure, din filmul „Întîlnire cu Lizuca". Emoționează de asemenea revederea pe ecran a chipului scriitorului, care-și citește unele din pasajele incluse în banda sonoră.

Totuși, ambele filme suferă din cauza unei tendințe ilustrative, care face ca de prea multe ori imaginile filmate să nu fie decît o repetare cuminte a ceea ce spun textele alese din opera scriitorului. De asemenea, deranjează unele lungimi și o dezvoltare cam stufoasă, cu poticneli și reveniri, a scenariului în „Cîntecul amintirii" (C. Mitru și Al. Struțeanu), ca și caracterul rudimentar al trucajului în „Întîlnire cu Lizuca".

Mihail LUPU

Regizorul-inginer se dovedește un adevărat poet al universului floral.

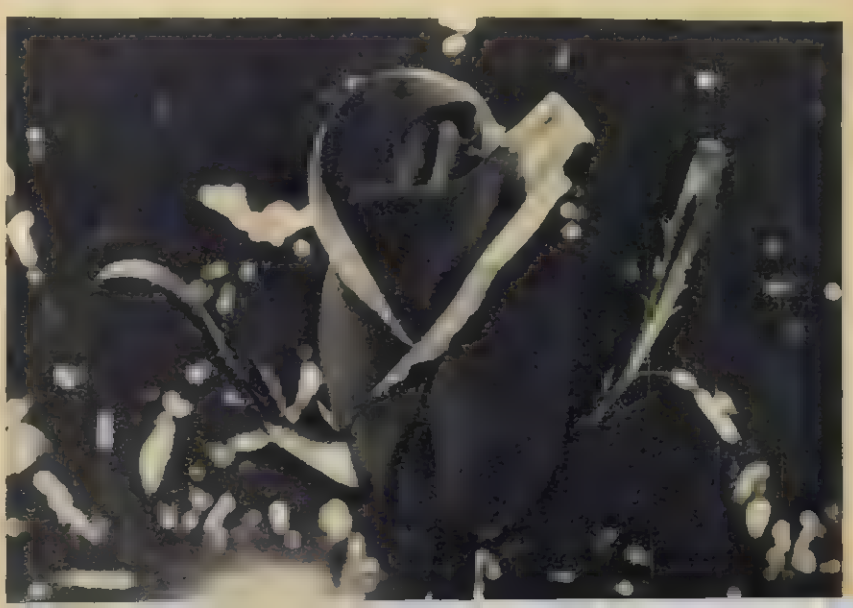

FILME DESPRE CARE SE VORBEȘTE

CIOCÎRLIA

Eroina acestui film (prezentat la recentul Festival cinematografic de la Cannes) este o fată urîtă, greu de măritat, care devine pentru familia ei motivul unei vieți retrase, sufocată de convenții și minciună. Adaptat după un roman al prozatorului maghiar Dezső Kosztolányi, filmul realizat de László Ranódy evocă viața unui orășel de provincie din Ungaria începutului de secol XX. În rolurile principale apar actorii Klári Tolnay, Antal Páger (laureat al Premiului de interpretare al Festivalului de la Cannes) și Anna Nagy.

CARAVANA ALBĂ

Printre filmele remarcate la Festivalul de la Cannes figurează și această lucrare de debut a doi tineri realizatori gruzini, Eldar Șengheiaia și Tomaz Meliava. Prin modalitățile cinematografului poetic, folosit cu predilecție de cineaștii din Georgia, filmul „Caravana albă" îi poartă pe spectatori prin întinsele pășuni ale Transcaucaziei, alături de păstorii care practică străvechea transhumanță în condițiile noi ale vieții sovietice. În fotografie : actorii Ariadna Șengheiaia și Spartak Bagașvili.

CLIFF RICHARD povestește istoria cinematografiei

Gran Canaria, principala insulă din arhipelagul Canarelor, a fost recent „cucerită". Conchistadorul e Cliff Richard, iar armata sa, formația de muzică ușoară „The Shadows". Sosiți aci în vederea turnării unui film, tînărul cîntăreț englez și ansamblul său instrumental sînt ținta interesului cinefililor de pe insulă, care-i escortează în grupuri compacte în fiecare din deplasările lor, de la hotel și pînă la plantațiile de bananieri unde au loc filmările exterioare.

Realizat de regizorul Sidney Furie, filmul se intitulează „Wonderful life" (Viață minunată) și își propune să valorifice filonul deschis cu marele succes cinematografic „Tinerii". Asemenea acestei comedii muzicale și conform legilor genului, filmul „Wonderful life" va înmănunchea și ei, în jurul unei intrigi lipsite de pretenții, o serie de numere muzicale și coregrafice.

Punctul culminant va fi constituit de tabloul intitulat „Istoria cinematografiei", în care Cliff Richard întruchipează un mare număr de personaje-tip ale istoriei filmului. Vor fi necesare pentru această performanță nu mai puțin de douăzeci de schimbări de costume. Astfel, tînărul cîntăreț are prilejul de a-și împlini un vis din copilărie, acela de a juca un rol de cow-boy. Și nu o singură dată ci de trei ori : prima dată va fi un erou de „western", cu pistoale la șold și o mustață fioroasă, apoi un cow-boy cîntăreț cu recuzita de rigoare — calul și chitara (în fotografie) — iar în cele din urmă un cow-boy dansator în „blue-jeans".

A. R.

MAREA EVADARE

Printre realizările cinematografiei americane se numără și filmul „Marea evadare", semnat de regizorul John Sturges. Vechi specialist al genului „western", Sturges a făurit din majoritatea producțiilor sale un soi de epopee a cuceririi vestului sălbatic, cîntînd bărbăția și camaraderia care constituie idealul etic al eroilor săi. „Marea evadare" — adaptare de James Clavell și W. R. Burnett după o carte de Paul Brickhill — relatează o seamă de fapte reale, apropiate de noi în timp și spațiu, deoarece e vorba despre o evadare spectaculoasă dintr-un lagăr nazist de prizonieri. În ciuda ambianței autentice — exteriorele filmului au fost turnate la fața locului, în Germania — optica redării evenimentelor păstrează însă ceva din spiritul și mitologia „western"-ului.

Ne aflăm, așadar, într-un lagăr de prizonieri de război, dar nu unul obișnuit, ci unul în care regimul de tezaur specific lagărelor naziste a agravat de măsurile luate pentru a stinge orice gînd de evadare recidiviștilor adunați aci. De altfel comandantul, colonelul von Läger, a avut grijă să-i avertizeze : „Din acest lagăr nu va mai scăpa nimeni !" Dar concentrînd aci pe cîți evadărilor — comandantul englez Bartlett (Richard Attenborough), căpitanul american Hilts (Steve Mc Queen), australianul Sedgwick (James Coburn) și polonezul Danny Welinski (Charles Bronson) — înșiși hitleriștii au ajutat la formarea celei mai bune echipe de „specialiști" în evadare. În scurt timp se organizează sub conducerea lor o acțiune menită să redea libertății cîteva sute de prizonieri. Sub nasul sentinelelor și al comandantului se fac provizii de alimente, se croiesc haine civile, se desenează hărți, se falsifică acte de identitate și... se începe săparea simultană a trei tuneluri.

Evadarea a început. O alarmă aeriană survine la momentul oportun pentru a distrage atenția paznicilor. Dar calculele n-au putut prevedea totul și numai 76 de oameni au izbutit să se strecoare afară din lagăr.

De-a lungul Germaniei naziste, cîteva zeci de oameni îi hărțuiesc pe hitleriști, menținînd unități întregi în stare de alarmă, pînă izbutesc să se strecoare peste granță. Cu prețul multor sacrificii, eroii „Marii evadări" și-au făcut datoria : să scape din lagăr și să sustragă frontului de luptă un număr cît mai mare de ostași inamici.

Într-o distribuție de o mare varietate tipologică, dar unitară în stilul sobru de interpretare, s-a distins tînărul actor Steve Mc Queen, care de altfel a primit Premiul pentru cea mai bună interpretare masculină al Festivalului de la Moscova.

Ana ROMAN

O scenă spectaculoasă din film.

CINEAȘTII DREGĂTESC

GIULIETTA ȘI DUHURILE

Despre ultimul „Fellini" aflat pe șantier, se știe deocamdată foarte puțin. Ca de obicei, regizorul italian e de ajuns de reservat cu informațiile privind filmul în perioada de gestație. Dar deoarece diverse surse au răspîndit zvonul că autorul „Cabiriei", ar fi căzut în patima ocultismului, Fellini a avut grijă recent să declare presei că — întocmai ca și pentru lucrările sale anterioare — el studiază cu meticulozitate domeniul de activitate ales, în cazul de față diversele mijloace folosite de magie, dar că noul său film va fi mai întîi de toate o comedie.

După o serie de filme cu o atmosferă sumbră, apăsătoare, cum erau „Dolce Vita" sau „8 ½", „Giulietta degli spiriti" va aduce un ton nou în opera sa, fiind o poveste veselă, filmată în culori, cu mulți actori comici și în care intenția va fi lege. Eroina principală — interpretată firește de Giulietta Masina, soția lui Fellini și actrița sa preferată — este o ființă simplă, candidă, dezarmată, din familia Gelsomina și a Cabiriei. Într-o lume în care obscurantismul și superstiția sînt la ele acasă, ea pare predestinată să cadă victimă atracției „duhurilor consolatoare".

Pe marginea a ceea ce ar putea fi un comentariu satiric la adresa rolului exercitat în societatea italiană de azi de practicile ocultiste Fellini își propune să cerceteze și să „facă să iasă din domeniul neguros al superstițiilor unele raporturi ale individului cu o anumită parte, mai puțin cunoscută, a propriului său eu". Mai mult decît celelalte arte, cinematografia este — după părerea lui Fellini — capabilă să exploreze, să cuprindă, dimensiuni noi ale gîndirii și trăirilor omenești.

În fotografie : Federico Fellini, al cărui film „La strada" îl vom vedea în curînd pe ecrane.

E. R.

Se împlinește de atunci o jumătate de secol. O jumătate de secol de cînd, în plină vară, tunurile au început să bubuie, mitralierele să latre și oamenii să moară. O jumătate de secol de cînd asupra lumii s-a coborît un zăbranic negru, luminat doar de flacăra exploziilor. O jumătate de secol de cînd a izbucnit primul război mondial.

Primul — din multe motive. Pentru prima oară în vîrtejul ucigător al unei conflagrații au fost tîrîte simultan douăzeci și opt de state de pe toate continentele. Pentru prima oară bătăliile s-au dat pe o zonă imensă, care se întindea pe uscat de la Țindao, în China, pînă la coasta occidentală a Africii, iar pe mare de la peninsula Jutland pînă la insulele Falkland. Pentru prima oară oamenii s-au vînat reciproc în văzduh. Pentru prima oară un singur măcel a făcut nouă milioane de morți și zeci de milioane de schilozi, orfani și văduve, pustiind țări întregi.

CUM A IZBUCNIT PRIMUL RĂZBOI MONDIAL

vara tragică '914

Războiul din 1914-1918 a fost determinat de tendința spre o nouă împărțire a lumii între marile puteri, ale căror interese se ciocneau ca urmare a dezvoltării inegale a statelor capitaliste în epoca imperialismului. Pe acest fond de contradicții s-au grefat o serie de manevre diplomatice, falsuri politice, șantaje morale sau greșeli grosolane, care, fără a fi cauze esențiale ale conflictului, i-au precipitat declanșarea și i-au mărit proporțiile. Despre aceste evenimente, dintre care unele au figurat pe pagina întîia a ziarelor vremii iar altele au rămas mulți ani îngropate în arhivele secrete ale cancelariilor, ne vom ocupa în cele ce urmează.

„La belle époque"

Sau *„die schöne alte Zeit"*. Sau *„the good old time"*. Frumoasa epocă ! Așa i s-a spus perioadei care a premers războiului... după ce ea luase sfîrșit. Nostalgicii rochiilor ce măturau pămîntul, ai gambetelor bombate și ai uniformelor cu brandenburguri au creat, după 1918, un mit duios despre modul de trai din anii antebelici. Conform acestei legende, pe vremea aceea viața era fericită, fără griji, fără preocupări și se desfășura după tipicul libretelor de operetă cu muzică de Lehar, Offenbach sau Sullivan.

Și într-adevăr, pe hipodromurile de la Longchamp și Ascot, la regatele de la Kiel sau la balurile Operei din Viena, bijuteriile doamnelor și jobenele de mătase ale domnilor reflectau orbitor razele soarelui sau luminile candelabrelor. Kaizerul Wilhelm al II-lea al Germaniei își purta maiestuos mantia albă și coiful cu țepușă aurită. Marele duce Vladimir al Rusiei pierdea într-o singură noapte la Monte Carlo contravaloarea unei moșii de 4.000 de hectare. Baronul Rotschild din Paris cumpăra soției sale un briliant de 16 carate, pentru a contracara efectul produs de achiziția unui imens colier de perle veritabile de către vărul său de la Londra, tot un Rotschild și tot baron.

Da, pentru oamenii aceștia viața era frumoasă. Pînă și necazurile lor aveau un *cachet* aristocratic. Înalta societate a Europei îl compătimea pe țar pentru șubreda sănătate a fiului său, sau lăcrima de mila împăratului Franz Joseph, al cărui fiu moștenitor la tron se sinucisese din dragoste, sau se scandaliza de infidelitatea conjugală a primului ministru britanic, lordul Asquith, sau se indigna din vîrful buzelor de orgiile sadice ale sultanului Abdul Hamid. Dar cu asemenea necazuri se putea trăi — și se putea trăi bine.

Cu condiția să fi făcut parte din înalta castă a privilegiaților. Numărul acestora era însă de cîteva zeci de mii în toată Europa, iar bătrînul continent număra în 1913 — ultimul an de pace — 465 de mi-

Parăzile militare și trecerile în revistă erau distracția Kaizerului Wilhelm al II-lea.

Arestarea lui Gavrilo Princip, imediat după atentat.

Spre front.

în Rusia. În iunie 1914, cu două luni înainte de a începe ostilitățile, la Bologna, Ancona și în alte orașe ale Italiei s-a desfășurat „săptămîna roșie": pentru a face să coboare de pe clădiri steagurile roșii ale proletariatului a fost trimis un întreg corp de armată, dar luptele au fost îndîrjite și în cursul lor unul din generali a fost nevoit să se predea muncitorilor.

Așa arătau culisele decorurilor stilizate ale „frumoasei epoci". Și lista e departe de a fi epuizată. În ea nu sînt cuprinse nici luptele de eliberare ale irlandezilor de sub jugul britanic, nici mișcările pentru independență ale românilor, cehilor și celorlalte națiuni asuprite din imperiul austro-ungar, nici neîncetatele răscoale din „închisoarea popoarelor" care era Rusia țaristă, nici tragedia colonizării Africii și Asiei. „Frumoasa epocă" era o

Nicolae MINEI

(Continuare în pag. 14)

Marele tribun al proletariatului francez, Jean Jaurès, vorbește maselor, în 1913, despre pericolul izbucnirii războiului. În iulie 1914 Jaurès avea să cadă victimă unui atentat, într-o cafenea din Paris.

lioane de locuitori. Pentru ei, epoca era mult mai puțin frumoasă, așa cum o dovedește creșterea considerabilă a valului de nemulțumire a maselor populare, care, în unele țări, lua forme revoluționare. Baricadele ridicate în 1905 pe străzile Petersburgului și Moscovei nu numai că au zguduit din temelii tricentenara dinastie a Romanovilor, dar au băgat în sperieți toate familiile domnitoare — și pe atunci imperiile și regatele erau majoritare în Europa. Răscoalele țărănești din Romînia lui 1907 nu au putut fi înăbușite decît cu prețul a 11.000 de vieți. În deceniul care a precedat izbucnirea războiului, au avut loc în medie pe an 1.000 de greve ale muncitorilor în Franța și 2.000 în Germania. În 1910 Portugalia și-a alungat monarhul. În 1911 țăranii din regiunile viticole ale Franței s-au răsculat și un regiment trimis pentru a-i reprima li s-a alăturat. În 1913 s-au înregistrat oficial 2.500 de mișcări muncitorești

minusculă construcție de mucava înălțată pe gigantice temelii de suferință, mizerie, deznădejde și moarte.

O pace sui-generis

Apologeții timpurilor al căror prohod l-au intonat primele focuri de armă trase în 1914 obișnuiesc să vorbească despre ele ca despre o eră în care omenirea nu trăia sub amenințarea războiului, o eră în care pacea părea a se fi instaurat pe vecie. Istoria îi dezminte. „Frumoasa epocă" a fost desfigurată de numeroase cicatrice provocate de praful de pușcă, iar marea conflagrație a fost cît pe-aci să izbucnească — în cîteva rînduri — înainte de data la care s-a declanșat.

Războiul anglo-bur, care a durat pînă în 1903, războiul ruso-japonez din 1905, războiul italo-turc din 1911-1912, cele două războaie balcanice din 1912 și 1913 — iată intermezzo-urile oficiale ale „păsnicei" ere de la începutul secolului nostru. Dar, în afara lor, sabia a fost pe punctul să fie trasă din teacă în multe alte ocazii. Colonialismul — „marea forță creștină civilizatoare", după expresia marchizului de Salisbury — a adus de două ori Franța și Germania în pragul conflictului. Constatînd că Marocul intra treptat sub influența Franței, în ciuda unui tratat care-i recunoștea independența, Wilhelm al II-lea a ținut în 1905 o cuvîntare la Tanger, prin care amenința practic cu represalii militare pe „cei care vor încerca să ocupe această țară". Șase ani mai tîrziu, un vas de război german a ancorat în rada altui port marocan, Agadir, și a cerut fățiș cedarea întregului Congo francez. De amîndouă părțile, conflictul a fost cu greu evitat, mai precis : amînat.

Și tot de două ori a mobilizat monarhia austro-ungară împotriva Serbiei, după ce ocupase, în 1908, Bosnia și Herțegovina. La rîndul ei Rusia abia aștepta un prilej să atace „omul bolnav al Europei", cum era numită Turcia pe atunci și să ocupe strîmtorile. Tensiunea dintre Rusia și Germania a crescut considerabil o dată cu construcția liniei ferate strategice Berlin-Bagdad și instalarea, în 1913, a unui general prusac în fruntea garnizoanei din Constantinopol. Cercurile conducătoare ale Franței visau să-și ia revanșa pentru înfrîngerea suferită din partea Germaniei în 1871 și să recupereze provinciile Alsacia și Lorena. Financiarii britanici erau profund indispuși de avîntul luat de producția industriei germane și de concurența pe care le-o făcea aceasta pe piața mondială. Germania urmărea reîmpărțirea coloniilor și a sferelor de influență în favoarea ei.

Motive de conflict, deci, cu duiumul. Și pregătiri în vederea lui, de asemenea. Conferința ținută la Haga în 1907 pentru a pune capăt cursei înarmărilor a eșuat lamentabil. Kaizerul dispunea de un efectiv de patru milioane de soldați și o uriașă înzestrare de artilerie. Anglia, forță maritimă prin excelență, a început să construiască în 1906 tipul de supracuirasat cunoscut sub numele de *dreadnought* („nu se teme de nimic"), care avea o viteză de 21 de noduri și tunuri de 12 țoli. Franța conta pe invincibilitatea „micului său infanterist", pe care-l instruia pînă la istovire în tehnica luptei la baionetă, după canoanele clasice ale războiului de mișcare, îmbrăcîndu-l în același timp în tunică albastră și pantaloni roșii, și făcîndu-l astfel o țintă vizibilă și ușor de atins. Un dispreț la fel de mare, atît pentru tehnica nouă de luptă cît și pentru viețile ostașilor pe care-i comandau, au arătat și generalii ruși, care pentru a repurta o victorie rapidă se bizuiau pe elanul cavaleriei căzăcești și pe „fenomenala capacitate de îndurare" a infanteriștilor.

În laboratoare și în sălile de proiectare ale uzinelor de armament se pregăteau în cea mai mare taină viitoarele mijloace de ucidere : gaze asfixiante, tunuri de mare calibru, aruncătoare de flăcări. Submarinele făceau primele lor încercări de navigație, încă timide : de fiecare dată cînd vasul se scufunda, în sala mașinilor era luat un șoarece și moartea lui prin asfixie era semnalul de ridicare la suprafață. Amiralii englezi le considerau „cavouri plutitoare" și nu vedeau nici un avantaj în folosirea lor. La fel cum mareșalul francez Foch spunea despre avioane că „sînt foarte bune pentru sport, dar inutile pentru armată".

Marile state imperialiste erau împărțite în două tabere : de o parte Tripla Înțelegere sau Antanta (Anglia, Franța, Rusia) de cealaltă : Tripla Alianță (Germania, Austro-Ungaria și un partener care avea să lasă din alianță — Italia). Se dădeau ultimele bătălii diplomatice pentru atragerea într-una sau alta dintre coaliții a țărilor mici — Romînia, Bulgaria, Turcia, Grecia etc. Butoiul cu pulbere era plin. Nu mai rămînea decît ca cineva să dea foc fitilului.

Atentatul

28 iunie 1914. La Sarajevo, capitala Bosniei recent anexată de Austro-Ungaria, mulțimea a fost scoasă cu sila pe străzi pentru a primi, cu un entuziasm de comandă, vizita moștenitorului tronului, arhiducele Franz Ferdinand, cu ocazia unor mari manevre militare, avînd un caracter provocator. Cu mustața lui răsucită în sus „à la Wilhelm", greoi și încăpățînat, arhiducele nu era de loc iubit de Curtea imperială de la Viena. Unchiul său, octogenarul împărat Franz Joseph, nu putea să-l sufere. În locul menținerii alianței claselor stăpînitoare austriece și maghiare, el s-a gîndit la crearea unei „Austrii mari federale". „Mezalianța" pe care Franz Ferdinand o făcuse, căsătorindu-se numai cu o contesă, fără sînge regal în vine, îl iritase și mai mult pe împărat, care nu pierdea o ocazie de a-l umili în public. Călătoria la Sarajevo era de la început cunoscută ca plină de pericole, totuși nimeni de la Curte nu a încercat s-o împiedice.

Nu numai atît. Măsurile de protecție obișnuite în cadrul unei astfel de vizite oficiale nu au fost respectate. Numărul polițiștilor era foarte mic — 150 — iar armata aproape cu desăvîrșire absentă. Guvernatorul austriac al Bosniei, avertizat prin informatorii săi de probabilitatea unui atentat, nu se emoționase de loc, ba chiar, în loc să întărească paza o micșorează și mai mult, trimițîndu-și agenții în cîteva sate vecine.

Sub un soare arzător, convoiul de mașini se îndrepta spre primăria orașului. La un moment dat, șoferul automobilului în care se afla arhiducele a văzut aruncîndu-se o bombă spre vehiculul lui. Instinctiv, el a apăsat pe accelerator și bomba a trecut deasupra, rostogolindu-se pe stradă pînă sub roțile automobilului următor, pe care l-a aruncat în aer.

În ciuda acestui incident, ceremonia a continuat să se desfășoare conform programului prevăzut. La primărie, Franz Ferdinand, galben și tremurînd din tot corpul, a strigat celor de față :

— Vin aci într-o vizită și sînt primit cu bombe !

Nimeni nu i-a răspuns nimic, iar primarul s-a grăbit să-și citească începutul discursului pregătit cu multă vreme înainte :

— Inimile noastre sînt pline de fericire...

La înapoiere s-a hotărît ca ruta convoiului de mașini să fie modificată, dar singurul care n-a fost prevenit de această măsură a fost tocmai șoferul arhiducelui. Automobilul lui s-a angajat într-o străduță și abia atunci i s-a spus pe unde trebuie s-o ia. Profitînd de confuzie, tînărul Gavrilo Prinkip, care se afla pe trotuar la o distanță de doi metri, a tras două focuri de revolver. Un glonte l-a nimerit pe arhiduce în gît, celălalt pe soția lui în abdomen. Peste cîteva minute mureau amîndoi.

Aflînd de cele întîmplate, împăratul și-a frecat mîinile murmurînd :

— E pedeapsa dumnezeiască pe care a meritat-o !

Ceea ce nu l-a împiedicat să afișeze o durere fără margini, iar pe miniștrii săi să pună în mișcare roțile monstruosului angrenaj care avea să ducă peste o lună la declanșarea celui mai mare măcel cunoscut pînă atunci de omenire.

Luna care a urmat a fost cel mai fierbinte iulie din istorie. Fierbinte nu din cauza soarelui, ci a febrei războiului care a cuprins brusc toate curțile imperiale, toate guvernele, toate cancelariile diplomatice, toate statele majore. Dar despre aceasta în numărul viitor.

Nicolae MINEI

1 august 1914 — Pe străzile Berlinului se citește ordinul de mobilizare generală.

Londra, 1914. La un oficiu de recrutare.

Diamante sintetice

În recipiente de cîte 500, 1.000 și 2.000 de carate, diamantele sintetice sînt expediate pe adresa diverselor întreprinderi din U.R.S.S. și de peste hotare (caratul este unitatea de măsură pentru cîntărirea pietrelor prețioase : 1 carat=0,2 gr).

Diamantul — minereu rar, cu o exploatare anevoioasă și costisitoare — nu este decît o varietate cristalină și transparentă a carbonului, deosebindu-se de grafit numai prin poziția atomilor în rețeaua structurală.

Specialiștii sovietici au pus la punct metode perfecționate de producere pe cale sintetică a diamantelor, iar experiențe practice au arătat că aceste diamante artificiale sînt deseori mai rezistente chiar decît cele naturale.

La Institutul de cercetări științifice pentru materiale și instrumente extradure din R.S.S. Ucraineană a fost elaborată tehnologia producției unor diamante artificiale obținute din grafit, cu mult mai ieftine decît cele naturale. În acest institut a fost creat și utilajul necesar transformării grafitului în diamant, punîndu-se de asemenea la punct atît procesul tehnologic al fabricării diamantelor artificiale, cît și a diverselor unelte și instrumente din sau cu diamante. Datorită muncii cercetătorilor ucraineni, cerințele industriei sovietice în acest domeniu pot fi astăzi în bună măsură satisfăcute, iar efectele economice ale realizării lor se concretizează în sute de milioane de ruble.

Problema obținerii de diamante artificiale este de altfel o veche preocupare a oamenilor de știință, explicabilă prin larga utilizare de care se bucură în tehnica modernă aceste pietre prețioase. Astfel, în industrie sînt folosite azi tot felul de unelte cu diamante ca, de pildă, diverse cuțite și burghie, instrumente pentru fasonarea polizoarelor, ferăstraie pentru tăierea granitului și a marmurei, dălți și tăișuri de sfredel pentru foraj, polizoare abrazive, discuri pentru tăierea materialelor semiconductoare, rulmenți pentru aparate de mare precizie și multe altele.

Ca să se poată forma artificial, diamantele au nevoie de temperaturi înalte de pînă la 3.000 grade și de presiuni de peste 200.000 atmosfere, adică de condiții asemănătoare celor în care se nasc în adîncurile pămîntului. Or, crearea unor asemenea condiții, fie și în laborator, ca să nu mai pomenim de industrie, a părut mult timp irealizabilă. Căutările savanților sovietici au fost pînă la urmă încununate de succese, creîndu-se astfel premisele pentru asigurarea producției de diamante sintetice pe scară industrială.

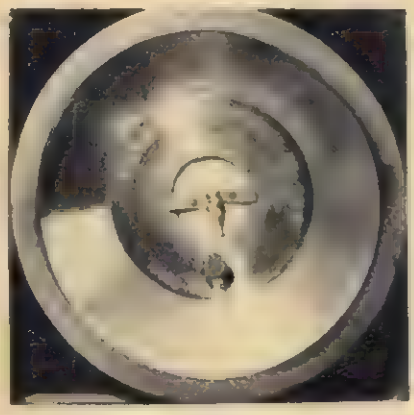

Disc din diamante sintetice. Asemenea discuri au o uzură cu 30—40% mai mică decît a celor realizate pe bază de diamante naturale.

Într-unul din laboratoarele Institutului de cercetări pentru materiale și instrumente extradure din Ucraina, unde a fost realizat diamantul sintetic.

ARTEA

Marin PREDA „FRIGURI"

Ceea ce face farmecul acestei dense povestiri numai aparent orientale nu este exotismul ; deşi „Friguri" se desfăşoară în plin peisaj asiatic (Vietnam) şi într-o lume de care, geografic, ne aflăm departe, interesul treaz al cititorului se îndreaptă către problematica general-umană şi profund expresivă a naraţiunii. Pitorescul posibil al evocării n-are decît valoare auxiliară.

Marin Preda abordează un moment decisiv din existenţa partizanului Nang. Anterior, acesta încercase în cîteva rînduri să pătrundă în incinta aerodromului de la Kat-Bi, bază de aprovizionare a cotropitorilor, pentru a o incendia. De fiecare dată eşuase. Acum reia de la capăt tentativa, hotărît s-o ducă la bun sfîrşit.

Pentru a-şi realiza planul, Nang se bizuie pe propria-i voinţă, educată şi modelată în împrejurări grele, şi pe concursul populaţiei, care manifestă faţă de cotropitori o profundă ostilitate

Dar pentru ca această încercare să reuşească, Nang trebuie să-şi ia de astă dată toate precauţiile, să cunoască amănunţit terenul, să fie într-o dispoziţie sufletească echilibrată. Tatonînd punctele de sprijin ale zonei de infiltrare, descoperă o casă singuratică, iar într-însa o tînără fată de care se îndrăgosteşte. Restul nu este decît istoria gravă şi suavă totodată a acestei iubiri. A iubirii dintre luptătorul maturizat dar sensibil, capabil de gingăşii nebănuite, şi afectuoasa Thanh, fata pe care el ar dori-o ferită de primejdiile luptei.

Descifrînd sentimentul ce-i apropie pe tineri, scriitorul a notat cu fineţe oscilările lui Nang între datorie şi impulsul dragostei. Indecizia este, firească, trecătoare — în final amîndoi îşi dăruiesc forţele mişcării de eliberare, înfrîngerii duşmanului.

Ceea ce rămîne şi după lectură, ca o prezenţă însoţitoare, este chipul partizanului tenace, curajosul şi devotatul Nang. Zbuciumul lui luminează înţelesurile povestirii, tot aşa cum o metaforă sensul unui întreg poem, cînd „Friguri" este într-adevăr un mişcător poem în proză despre dragoste şi eroism.

H. ZALIS

TEATRU

SPECTACOLE PE DISCURI

Preocuparea „Electrecordului" de a pune la îndemîna marelui public spectacole memorabile pe texte originale şi clasice, mi se pare demnă de toată lauda. Scriam şi cu alt prilej în paginile Flăcării despre nevoia de a păstra de-a lungul anilor — în cadrul unui repertoriu permanent — asemenea spectacole, pentru a putea fi văzute de un cît mai mare număr de iubitori de teatru. Scrisori primite la redacţie din partea cititorilor susţineau această cerere, sugerînd chiar filmarea lor, ceea ce dovedeşte încă o dată cît de mare e interesul publicului pentru teatru, nu ca divertisment, ci ca factor de cultură şi educaţie. Discul de teatru vine şi el în întîmpinarea aceleiaşi nevoi. Iată de ce ne bucurăm că putem avea în discotecă unele din cele mai reuşite spectacole, ca **O scrisoare pierdută, Conu Leonida** şi schiţa **C.F.R.** de I. L. Caragiale, **Revizorul** de Gogol şi **Egmont** de Goethe, **Chiriţa în provincie** de V. Alecsandri, **Tache, Ianke şi Cadîr** de Victor Ion Popa, **Steaua fără nume** de Mihail Sebastian şi **Citadela sfărîmată** de Horia Lovinescu. Imprimate în foarte bune condiţii tehnice, integral pe cîte un singur disc — ceea ce uşurează audiţia fără întreruperi — piesele sînt interpretate de actori de frunte. Astfel **O scrisoare pierdută** şi **Revizorul** sînt chiar memorabilele spectacole ale Teatrului Naţional „I. L. Caragiale", puse în scenă de artistul poporului Sică Alexandrescu, în distribuţiile care au obţinut strălucitele succese din ţară şi peste hotare, cu întreaga galerie de artişti ai poporului şi emeriţi ce alcătuiesc aci un **ansamblu de maeştri. Fiecare creaţie** individuală se topeşte într-un joc perfect sudat, constituind una din acele rare întîlniri între mari interpreţi uniţi într-o creaţie colectivă în jurul unor texte celebre. Giugaru în **Trahanache** şi **Primar**, Beligan în **Hlestakov** şi **Dandanache**, Birlic în **Bobcinski**, Marcel Anghelescu în **Pristanda** şi **Dobcinski**, Niki Atanasiu în **Caţavencu**, Ion Finteşteanu în **Farfuridi**, Costache Antoniu în **Cetăţeanul turmentat** şi **Osip**, sînt realizări **definitive** în teatrul nostru, adevărate spectacole-şcoală. Acelaşi lucru e valabil pentru spectacolul Teatrului Naţional din Iaşi cu **Chiriţa în provincie**, o lecţie de stil Alecsandri, avînd în frunte pe neîntrecutul Miluţă Gheorghiu în rolul Birzoaiei ; sau pentru **Tache, Ianke şi Cadîr** cu **măştile** de neuitat ale lui Ştefan Ciubotăraşu şi Jules Cazaban.

Discurile apărute pînă acum sînt preţioase şi pentru că păstrează vocile, dar nu numai vocile, aş spune ceva din răsuflarea, din viaţa unor mari artişti ai noştri care nu mai trăiesc decît în amintirea publicului. Cu cîtă emoţie asculţi azi pe Timică şi Sonia Ciucuru în **Conu Leonida faţă cu reacţiunea**. Acest disc este o mică bijuterie antologică de mare preţ. În **Egmont**, Mihai Popescu dă o lecţie de dicţiune, stil şi interpretare modernă a unui clasic. Iar în **Citadela sfărîmată**, cuplul Lucia Sturdza-Bulandra-Maria Filotti aduce de asemenea o preţioasă mărturie a unei mari tradiţii mereu reînnoite.

E de sperat ca admirabila iniţiativă să continue. Ultimele stagiuni au prilejuit teatrelor noastre noi succese ce ar merita să fie păstrate în discoteci. Şi bine ar fi dacă „Electrecordul" ar imprima şi cîteva piese din dramaturgia originală cea mai nouă. Merită.

Traian ŞELMARU

Tatăl meu este cazangiu. Lucrează la fabrica „Lemaître", pe cheiul Giriei, lîngă podul de fier.

Fabrica are un coş înalt. Şi o sirenă în vîrf. Cînd fluieră sirena o dată, lucrătorii trebuie să se scoale din pat. La al doilea semnal, ei au şi plecat de-acasă. Iar după a treia şuierătură a-nceput munca.

Tata se scoală însă mai devreme. „Cu noaptea-n cap" — cum spune mama. Lui nu-i este somn niciodată. Cred că nu închide ochii de loc. Cîteodată mă trezesc noaptea. Atunci cînd pe Surdu, cîinele proprietarului, îl apucă aşa tam-nisam să urle la lună. De mai multe ori pe săptămînă dom' Bică, subcomisarul, vine tîrziu beat acasă şi începe să-njure şi să-şi bată nevasta. Mai mă trezesc eu şi cînd pisicile scot tarafu' de lăutari pe acoperiş sau cînd vine cu maşina, de la chef, domnul avocat Postăvaru cu familia.

Deschid ochii încet-încet. Mi se pare că mă aflu pe o corabie care pluteşte lin, cu toată pînza cearşafului întinsă... Cerul e negru, înghiţit de nori... Dar din cabina mea de comandă, rezemat cu capul de perină, conduc în gînd şi cu dibăcie vasul către portul cel mai apropiat...

Întorc capul. Tata e treaz. Stă şi el cu faţa-n sus, cercetînd parcă cerul tavanului pustiit de norii cei negri. Priveşte şi tace. Tace şi se-ncruntă. S-a-ntors pe-o rînă. Apa tulbure a zorilor năvăleşte prin fereastră îi spală faţa. Acum pot să-i observ dunga aspră de pe frunte. De ce n-o dormi ? De ce-o fi supărat ?

Poate că munca e grea. Am văzut eu cum se-ncopcesc în nituri coastele de cazan. Cazane de locomotivă. Mari şi-nalte, cît să cuprindă o casă în burta lor.

Cazangiii stau căţăraţi pe schelă şi lovesc nasturii de oţel cu ciocanele pe muchiile late şi groase cît un cap de copil : Poc !... Poc !... Poc !...

Trag pe rînd fiecare. Perechi. Cînd unul a ridicat maiul sus, celălalt a şi pocnit nitul în scăfîrlie : Poc !... Poc ! .. Poc !...

Da. Munca la cazane e grea. Foarte grea. Dar tata e voinic. Şi priceput. O răzbate. Atunci ce-l necăjeşte ?

Nu cumva s-a luat la ceartă cu meşterul Buică ?

Buică e mărunţel la stat şi negricios. Cîtu-i ziua de mare urlă că treaba merge prea încet şi injură. Injură dacă ucenicii abia pot împinge vagonetul cu formele grele de plumb. Injură dacă roţile vagonetului merg prea repede. Şi cînd un cazan e terminat la timp, iar injură. De ce ? Trebuia isprăvit şi mai dinvreme ! Dacă vreun lucrător, doi ori trei lipsesc opriţi de boală sau de alte necazuri, dom' Buică, meşterul, iar înjură. Să-l auzi însă cînd cilindrul e predat cu întîrziere de echipa de cazangii redusă la jumătate. Nu-i ajung nici trei calendare cu sfinţi, cristoşi şi arhanghelii...

Tata ne povesteşte acasă despre Buică, dar în fabrică nici nu-l bagă în seamă, oricît se căznească maistrul să-l scoată din pepeni.

De ce-o fi tata supărat ?

Leafa, plata pentru munca lui, o primeşte în fiecare sîmbătă după-amiază. Aşază hîrtiile şi gologanii în batistă. O strînge în două la colţuri şi o vîră în buzunar.

Tata aduce toţi banii mamei. Un leu nu cheltuieşte pentru el. Alţi lucrători, cînd tau leafa, mai intră în cîrciuma lui dom' Vasile. Beau o ţuică, două ori un sfert de vin. Mai mult nu le dă mîna, deşi dom' Vasile îi îmbie să bea şi pe datorie.

„De ce nu intri să bei şi tu o ţuică, Tudore ?" — îl întreabă mama.

„Las' să scăpăm întîi de datorii, că pe urmă om bea şi ţuică" — răspunde el.

Cum n-am ghicit ? Tata-i necăjit din pricina datoriilor. Cinci mii de lei avem să-i dăm lui naş' Muscă. Naş' Muscă stă la ţară. Are moară şi vie, uleniţă şi pămînt cît să-l înconjuri o juma' de zi cu căruţa.

Mama este de la ţară. La zece ani a rămas orfană de tată, în timpul primului război. După şase luni a murit de tifos şi bunica mea.

Atunci naş' Muscă a luat-o pe mama s-o crească. Ce era să facă ? S-a dus şi i-a muncit pînă a împlinit 22 de ani. Atunci l-a luat pe tata. Tata venise să aşeze uleniţa nouă, trimis de fabrică. Aşa s-au cunoscut.

Naş' Muscă a spus că-i dă zestre o vacă, o scroafă şi de-ale casei. Dar nu i-a dat nimic. Ba da. A împrumutat-o pe mama cu trei mii de lei, cînd a zăcut tata şase luni în spital şi acasă. Îi căzuse din lanţ o piesă de fier peste picior. Trei mii a luat mama cu împrumut de la naş' Muscă. Două mii sînt dobînzile. Erau mai multe. Tot cinci. Dar la fiecare lună mama îi trimite bani, din datorie, prin poştă.

Tata zice că naş' Muscă a exploatat-o şi acum tot o exploatează. Cînd aude asta, mama plînge. Dacă vom scăpa de datorii... Cînd n-o să mai trimitem bani, la ţară, lui naş' Muscă, mama are să cumpere în fiecare duminică pîine albă. Dar n-o s-o mîncăm. Am s-o aşez pe un scaun, lîngă fereastră, şi-o să dau la o parte perdeaua. Ca să vadă şi Bubi al lui dom' Postăvaru c-avem cozonac la masă.

De ce nu i se deacoase tatii cuta de pe frunte ? Pentru că-i leafa mică şi nu ni se-ajung banii ?

Sîmbătă seara tata pune batista pe masă. Mama se apropie de ei şi nici nu se uită la banii din batistă.

— Treci de te spală — îi spune ea.

— Să facem mai întîi socoteala — zice tata.

Mama scutură capul.

— Nu. Eşti obosit. Şi flămînd. Hai în bucătărie să-ţi torn să te speli, c-am pus apa la fiert. Şi-apoi să mănînci, că de azi-dimineaţă şi pînă acum n-ai luat nimic în gură.

Dar tata nu vrea. Îşi scutură şi el capul.

— Să facem mai întîi socoteala, dragă.

Cînd îi spune dragă, mamei i se umezesc ochii şi nu se mai poate împotrivi.

Stau amîndoi la masă, cu frunţile apropiate, parcă lipite. Socotesc, adună, scad, împart. Mama trece cu creionul chimic pe un petic de hîrtie... Ba nu. Pe o foaie albă dintr-un caiet de-al meu vechi, de aritmetică, pune litere mari, scălămbăiate şi cifre răsucite că, în afară de ea, numai eu pot să le citesc.

Atîta pentru chirie... Atît pentru zahăr şi ceai... Pîine şi gaz... Fasole, cartofi, ulei şi sare... Lui Nicu (ăsta sînt eu) îi trebuie o pereche de ciorapi groşi de lînă şi tălpi la bocanci.

— N-avem încă de unde să-i luăm — oftează mama. (Ar trebui să auziţi cum oftează ea ca să vă podidească plînsul.)

— Trebuie să-i cumpărăm ciorapi şi să-i reparăm bocancii...

— De unde, Tudore ?

Tata nu mai răspunde. Tace şi se scarpină în cap. Asta înseamnă că este în mare încurcătură şi că se gîndeşte cum să scape din ea. Mama îl urmăreşte c-o privire tristă, tare tristă... Păi chiar : de unde ? Tăcem cu toţii. Mie îmi trece ceva prin cap... Dac'ar fi a mea bicicleta lui Bubi şi ar vrea taică-său s-o cumpere de la mine... Cît mi-ar da pe ea ? În sfîrşit, tata strigă victorios :

— Tai din ţigări !

Mama se supără.

— Atît ar mai lipsi ! Mîncarea e slabă. O ţuică nu te-nduri să bei, nici sîmbăta, la leafă. Dacă şi din ţigări o să-ţi reduci...

— Tai doar jumătate... Îmi face rău fumul...

---

*) Din volumul „Intermezzo" în curs de apariţie la E.P.L.

TATĂL MEU *)

povestire de Maria ARSENE

— Nu-i adevărat ?
— Mă supără la ochi...

S-a întunecat în cămăruța noastră. Mama aprinde lampa de gaz și ne spune „Bună seara !"

Tata a intrat în odaie să se culce. Părea tare obosit. Mîine în zori sirena de la „Lemaitre" are să-l smulgă din pat.

De ce-o fi tata atît de-ngîndurat ? Nu cumva din cauza lui Postăvaru ?

Avocatul Postăvaru locuiește pe ulița noastră. Peste drum. În casele lor cele noi cu etaj.

„N-am fi stat în cartierul ăsta nenorocit, dacă Victor n-ar fi fost atît de sentimental ca să repare locuința lui taică-său și să rămînă în ea" — îi spunea mamei, madam Postăvaru.

Maică-mea spălă o dată la zece zile rufele avocatului. Cucoana lui e mofturoasă și leneșă. Nu face nici o treabă. Toată dimineața se gătește și se sulemenește în oglindă. După-amiezile își la cățelul în lesă și se urcă în mașina angajată cu luna ce vine s-o ducă la plimbare.

Avocatul Postăvaru este dimineața la tribunal. Pleacă cu o geantă mare plină de procese. După-amiază se-nșiră căruțele cu țăranii țiriți pe la judecătorie.

„D-aia nu se mută, c-a făcut vad cu bieții oameni de la țară" — spune mama.

Familia Postăvaru are un singur copil. Pe Bubi. Bubi este cel mai răzgîiat băiat din mahalaua noastră. Are o odaie plină cu jucării. Tren care merge cu cheie. Locomotivă care pornește electric. Cutii pline cu cuburi din lemn colorate din care poți să faci castele, palate, turnuri și cetăți. O dată i-am spus să facă și hanul nostru. A rîs și mi-a răspuns că-s proști.

Bubi nu scoate niciodată jucăriile în stradă. Nu-i dă voie madam Postăvaru. Doar de la fereastra etajului mi le arată să mă ațîțe cu ele. Eu mă fac că nu le văd. Dar tot mă uit pe furiș, să nu mă observe nesuferitul de Bubi.

Într-o seară, săptămîna trecută, după ce am mîncat ciorba de praz, am simțit miros de carne tocată și usturoi... M-am uitat la mama... S-a uitat și tata, întrebător... Nu cumva... ? Nu cumva mălcuța ne face o surpriză ? Chiftele de carne ? Mama ne privește și ea mirată. Nu cumva tata a adus vreun pachețel cu mezeluri ? De unde bani ?

Irul acela îmbietor venea din odaia noastră, pătrunzînd în bucătărie... Am dat năvală...

— Tată!— am strigat eu bucuros — un sfert de salam de Sibiu pe dușumea. L-a adus Pașa, cîinele lui Bubi.

Din bucătărie nu mi-a răspuns nimeni. O liniște adîncă se lăsă pentru cîteva clipe. Așteptam încremeniți de poftă și bucurie. Apoi glasul tatii răzbi, gros, colțos, ca și cum ar fi vorbit unui dușman.

— Zvîrle afară salamul și javra Postăvarilor !

De ce nu i se lipește tatii somnul de gene ?

Într-o noapte a bătut cineva în ușa din fund. A bătut de trei ori repede, apoi o dată, mai încet. Și încă o dată la fel. Nu dormeam. Nici tata. Ne trezise puțin mai înainte dom' subcomisar care zvîrlise în mijlocul drumului zarzavatul, cuțitele și chiar pe dumneaei, nevastă-sa.

A venit un om la tata. După miezul nopții. N-au stat mult de vorbă. Tata a intrat în casă și a mormondit ceva prin bucătărie. A scîrțîit podeaua. A hîrîit mașina de gătit împinsă parcă din loc. Apoi tata a intrat în odaie și... Nu mai știu pentru că am adormit.

Ieri dimineață a fost zarvă mare la fabrică la „Lemaitre". Și la tăbăcăria lui dom' Gligore, și la fabrica de conserve „Grivița" de pe strada Linăriei.

I-a spus mama tatii :

— Dom' subcomisar Bică a intrat în circiuma de lîngă noi și după ce a băut cîteva cinzeci a început să-njure și să strige : „Au împînzit comuniștii cu manifeste fabricile, dar cînd om pune noi gheara pe ei... Ehehei, ce-or să mai cînte..."

Și mama l-a privit adînc și nu știu cum pe tata. Era tare speriată.

— Ce spui, Tudore ?

Tata a zîmbit, a prins-o cu brațul după umeri și i-a răspuns vesel, cum nu l-am mai văzut de mult :

— Is gata cartofii, Lenuța ? Că mi-e o foame... !

Deschid ochii încet. Iarăși mi se pare că sînt undeva pe o corabie care plutește lin, cu toată pînza cearșafului întinsă. În tavan cerul e negru, înghițit de nori... Dar din cabina mea de comandă, rezemat cu capul de perină, conduc în gînd și cu dibăcie vasul către portul cel mai apropiat, aflat dincolo de perete... Luna răzbate prin fereastră ca un far, spre care îmi îndrept nava...

Stai liniștit, tăticule... Închide ochii... Odihnește-te ca să prinzi mîine puteri... Curînd vom ajunge...

1929

Ilustrațiile de Ioclan POPA

DUPĂ APARIȚIE...

● *„Reportajul intitulat* SONDE ÎN LABORATOR *(«Flacăra» nr. 17 1964) a redat într-un mod interesant o serie de aspecte de muncă de la Institutul de cercetări pentru foraj și extracție"* (ing. Gh. Aldea, Cîmpina) ● *„Rubrica intitulată* UN PUNCT PE HARTĂ *este deosebit de apreciată. Continuați să publicați asemenea materiale"* (Gh. Apopi, Piatra Neamț) ● *„Ne-a plăcut mult reportajul* ASEDIAȚI ÎN JUNGLĂ *din nr. 21/1964. Dorim și alte materiale de acest gen"* (Tiberiu Iosefina, Lupeni; Mihai Ștef, Brașov).

dialog

ÎNCĂ O ȘCOALĂ

Fotografia pe care v-o trimit redă aspectul exterior al celei mai noi construcții școlare din orașul Bacău. Ea a fost pusă la dispoziția Școlii medii nr. 4.

Colectivul de constructori, proiectanți și ingineri au primit cu prilejul recepției acestei frumoase construcții, calificativul „exceptional".

Prof. V. BOGDĂNEȚ
Bacău

GINGIS-HAN

„Aș dori să cunosc câteva date istorice în legătură cu viteazul conducător mongol Gingis-han".

Adrian MARINESCU, elev
Buzău

Răspunde conf. univ. DUMITRU ALMAȘ de la Facultatea de istorie a Universității București.

Gingis-han a fost unul din vitejii conducători ai triburilor ce hoardelor mongole care trăiau, la sfîrșitul secolului al XII-lea, în regiunea Transbaicaliei din Tartaria. Rătăceau cu turmele din loc în loc. Se hrăneau cu carne și coniș — lapte de iapă. Se adăposteau în corturi de pîslă, transportate pe care trase de boi. Vînau cu șoimi.

Adevăratul nume al lui Gingis-han a fost de fapt Temugin. Fiu al lui Esufai Bahadur, el era un tînăr îndrăzneț, viteaz, iscusit în luptă, șiret. Încă a luptat cu adversarii triburilor tătare din jur și a rătăcit cu turmele și cu cetele lui de călăreți în valea Amarului. Apoi a ajuns generalul lui Altan-han, șeiphul din Kin. I s-a încredințat sarcina de a crea o unitate a triburilor turco-mongole rătăcitoare prin uriașele stepe nord-asiatice, de la țărmul Pacificului la Marea Caspică. Și-a format o armată excelentă, cu o disciplină uimitoare, cu o ordine de luptă perfectă și cu un meșteșug de luptă neîntrecut.

Forța esențială a armatei lui Temugin o formau călăreții-arcași, țintași fără reproș și de o nespusă îndrăzneală în atacuri. La asediul cetăților și al orașelor foloseau mașini pentru aruncat pietre, berbeci și vase cu lichid incendiar.

Ispitit de bogățiile altor ținuturi, spunînd că urmărește să combată luxul și desfrîul, el a intensificat cuceririle și prada. A prădat, socotind că-i mai ușor și chiar mai onorabil decît a munci. A transformat războiul într-o îndeletnicire permanentă. Astfel, cu iataganul, cu arcul și cu flăcările incendiilor, într-un sfert de veac a format cel mai întins imperiu din istorie.

A ocupat Mongolia între 1201 și 1204, proclamîndu-se Gingis-han — împăratul universal, inflexibil. În 1209 l-a înfrînt pe Altan, împăratul din Kin, în China nordică de azi. Apoi, pentru neporul său Kubilai, a cucerit imperiul Sun, partea de sud a Chinei. După asta a ocupat și prădat teritoriile Horezm, Kerassan, Azerbaidjan, Georgia, Armenia, Mesopotamia, bună parte din Asia Mică. Aproape în același timp, oștile lui Gingis-han au trecut în Europa, pe la nordul Caspicei și al Mării Negre. Au obținut, în 1223, victoria de la Kolka, împotriva cumanilor și a cnezilor ruși.

Gingis-han a murit în 1227. Uriașul imperiu făurit de el s-a destrămat cîteva decenii mai tîrziu. Reunind prin forță popoare aflate în niveluri de dezvoltare economică și socială diferite, popoare despărțite prin cultură, limbă, obiceiuri, imperiul lui Gingis-han nu putea dăinui. I-a dăinuit însă amintirea pustiirilor și măcelurilor săvîrșite de oștile lui. Istoricul Ralph Fox consemnează versul cuprinzător și evocator al unui locuitor din Buhara, fugar din calea cotropitorilor mongoli: „Au venit, au dărîmat, au dat foc, au ucis, și-au încărcat prada și s-au dus".

ACASĂ LA CIPRIAN PORUMBESCU

Într-una din sălile Muzeului regional din Suceava a fost creat un colț consacrat lui Ciprian Porumbescu, compozitorul născut și crescut pe plaiurile sucevene. Au fost expuse pianul la care el a cîntat și compus, violoncelul său, note și diferite documente personale.

F. POPU
Cîmpulung-Moldovenesc

CE ESTE SUFLETUL

Întrebă **Mioara DURA**
Iași

Răspunde conf. univ. PAUL POPESCU-NEVEANU, de la Universitatea București.

O întrebare pe care oamenii și-o pun din cele mai vechi timpuri, de atunci de cînd, cunoscînd lumea înconjurătoare, și-au îndreptat privirile și asupra propriei persoane, încercînd să dezlege tainică taina cunoașterii. Cunoașterea este însă un raport între om și lumea înconjurătoare. De aceea explicarea sufletului s-a legat indisolubil de modul în care se rezolvă problema fundamentală: relația conștiință-materie.

În timpurile mai vechi, în cadrul explicării fenomenelor sufletești se ridicau imense dificultăți. Oamenii au reușit să înțeleagă profund nici măcar fenomenele mecanice, fizice sau chimice, ca să nu mai vorbim de cele biologice, sociale și psihice. Tocmai preocuparea pentru înțelegerea omului și a facultăților sale stăruia. În consecință s-au născut diverse reprezentări naive sau eronate. Astfel, pornind de la faptul că o dată cu moartea, încetînd respirația (suflarea), încetează și cunoașterea, s-a ajuns să se atribuie actului suflării (necunoscut pe atunci sub raport clinic și biologic) unele proprietăți miraculoase și oarecum independente de materie. Astfel, s-a ajuns la ideea de suflet, duh, spirit, psihic etc. — cuvinte care, în toate limbile pămîntului, derivă de la respirație.

În continuare, în condițiile ignoranței și sub impulsul intereselor forțelor reacționare ale societății, ruptura dintre suflet și materie s-a adîncit tot mai mult, ajungîndu-se să se atribuie celui dintîi independență față de materie, veșnicie, atotputernicie etc., etc.

De aici — religia, filozofia idealistă, concepția falsă despre o lume condusă de spirite supranaturale, de idei cu existență de sine stătătoare.

Materialismul, mai vechi decît idealismul și mai puternic decît acesta, a fost curentul care a luptat permanent împotriva denaturărilor spiritualiste.

În zilele noastre, fie că folosim vechile cuvinte (suflet, psihic, spirit), fie altele noi, au devenit clare următoarele:

a) sufletul este un produs, o funcțiune a materiei ajunse la cel mai înalt grad de dezvoltare în creierul uman;

b) o dată cu întreruperea vieții individuale dispare și această latură a vieții omului denumită suflet. Rămîn numai produsele activității omului conștient și amintirea faptelor lui;

c) sufletul omenesc, fiind o funcțiune a creierului, depinde în dezvoltarea și realizarea lui în formă de conștiință, de condiții de existență sociale, de însușirea limbii, a modalităților de activitate practică, a cunoștințelor elaborate de oameni. Dacă un copil este rupt de societate încă de la naștere și crește de exemplu în pădure, împreună cu animalele (și astfel de cazuri s-au întîmplat) el nu ajunge să aibă conștiință, gîndire, imaginație, sentimente *omenești*, ci rămîne la un nivel de dezvoltare psihică primitiv, similar celui care caracterizează animalele;

d) sufletul sau activitatea psihică îndeplinește funcțiunea de reflectare a lumii obiective (existente independent de obiectul uman).

De studiul fenomenelor sufletești se ocupă o știință specială — psihologia. În arsenalul acestei științe s-au acumulat o mulțime de cunoștințe și mijloace prin care fenomenele sufletești sînt explicate și chiar influențate în desfășurarea lor.

BUZĂUL VECHI ȘI AZI

„Aș dori să cunosc cîte ceva din istoricul Buzăului".

Gh. MIHĂILESCU
Elena

Răspunde prof. PĂUNA BASAMAC, director al Muzeului de istorie din Buzău.

La origine, Buzăul a fost un tîrg a cărui dezvoltare era favorizată de faptul că se găsea la întretăierea marilor drumuri comerciale ce legau Țara Românească cu Moldova, cu Brașovul și cu Brăila. Date precise privind perioada formării orașului nu se cunosc. Cel mai vechi document în care e pomenit Buzăul este actul din 1431, cînd Dan al II-lea dă un privilegiu negustorilor brașoveni de a face comerț cu orașele Țării Românești, printre care se numără și „tîrgul buzoienilor".

Dezvoltarea economică a Buzăului s-a mers pe o linie ascendentă. De-a lungul orînduirii feudale, această dezvoltare a fost frînată pe de o parte de apăsătoarea dominație otomană, iar pe de altă parte de anarhia feudală. O oarecare dezvoltare economică se înregistrează spre sfîrșitul secolului al XV-lea și în prima jumătate a secolului al XVI-lea cînd cea mai mare parte a comerțului se făcea cu Brașovul.

Perioada cea mai grea din viața orașului este cuprinsă între anii 1790 și 1829. Epidemiilor de ciumă (1792, 1814, 1824) li se adaugă desele distrugeri pe care Buzăul le suferă cu ocazia războaielor dintre Austria, Rusia și Turcia, iar cea mai grea lovitură o primește în anul 1807 cînd a ars în întregime.

Cu toate progresele economice obținute (mici întreprinderi industriale, o fabrică de cărămidă, un atelier metalurgic), Buzăul rămîne mult în urma altor orașe.

Instaurarea regimului democrat popular a deschis noi perspective dezvoltării economice, sociale și culturale a orașului. În această perioadă au fost refăcute și extinse unități industriale ca: fabrica „Metalurgica", Topitoria de fontă și oțel, Atelierul materiale C.F.R. și Depoul C.F.R. În afară de acestea s-a înființat o mare și modernă întreprindere industrială: Fabrica de mase plastice.

În același timp orașul s-a înfrumusețat, s-au construit blocuri — centrul Buzăului căpătînd azi aspectul unui oraș în plină dezvoltare.

Centrul de azi al Buzăului.

PRIMELE ORAȘE ILUMINATE ELECTRIC

„În nr. 12 al «Flacării» am citit articolul intitulat «De la opaiț la lumina fluorescentă» de I. M. Ștefan. În legătură cu acesta aș dori ca autorul să arate — în completare — care au fost primele orașe din lume iluminate electric!"

Ioan MIERE
Turnu-Severin

Începutul iluminării electrice a orașelor poate fi cu greu legat de o dată precisă. La început, s-au făcut experiențe restrînse, pentru porțiuni de străzi sau piețe, apoi, treptat, iluminatul s-a extins, cuprinzînd zona centrală a orașelor. Într-o cuprinzătoare istorie a tehnicii (Knaurs Geschichte der Technik, München-Zürich, 1959, pag. 283-284), se arată că primele încercări de iluminare electrică a străzilor folosind lămpi cu arc, s-au făcut de către mecanicul Joseph Deleuil, în anul 1842, la Paris. În 1844, tot el iluminează electric Place de la Concorde, din capitala Franței. Aceeași lucrare amintește experimentările de iluminare electrică efectuate de M. H. Jakobi în Rusia (1849). În sfîrșit, în 1876, lămpile electrice de tip nou produc la Paris o puternică impresie, iar în 1877 ele sînt montate pe străzile pariziene.

Între 1878 și 1882, mai multe orașe experimentează iluminatul electric. Astfel, în București, Teatrul Național și grădina publică Cișmigiu cunosc iluminatul electric începînd din 1883. Una din primele centrale electrice ale Europei a fost cea de la Timișoara; acest oraș se află de altfel printre primele de pe continent care au avut iluminat public electric (1884). În anii următori s-au construit centrale electrice orășenești, la Caransebeș (1887), Craiova și Sibiu (1896), Brăila, Iași și Arad (1897) etc.

I. M. ȘT.

POȘTA NOASTRĂ

Nicolae Duțu, Brăila. 1) Orice oficiu poștal vă poate pune la dispoziție catalogul cotoror ziarelor și periodicelor din țara noastră; consultîndu-l, puteți să vedeți tot ce vă interesează și să vă decideți la ce să vă abonați. 2) Hotărîrea a fost luată la cererea a numeroși cititori, care consideră că spațiul nostru poate căpăta o mai bună întrebuințare. 3) Nu cunoaștem. 4) Țigările pe care le-ați văzut la farmacii și la magazinele „Plafar" sînt confecționate din plante medicinale și au efect curativ în maladia denumită astmă. 5) Ceapa, usturoiul și ardeiul — și nu numai acestea! — ustură pentru că... conțin substanțe ce provoacă usturimea. Astfel, ceapa și usturoiul conțin anumite uleiuri volatile cum sînt sulfura de alil, disulfura de alil ș.a. Importanța alimentară a cepei și a usturoiului constă atît în valoarea lor nutritivă (albumine ș.a.) și condimentară — cît și pentru fitoncidele pe care le conțin. (Fitoncidele sînt substanțe organice de origine vegetală, cu puternice proprietăți bactericide.) În ce privește ardeiul, acesta este foarte bogat în vitamina C. 6) Adresa — în rubrica respectivă — cînd vă va veni rîndul.

M. Voicu, Pașcani. Vă mulțumim foarte mult pentru aprecierile și pentru sugestiile ce ni le faceți. Desigur că planșa din pag. 4 s-ar putea machета și așa cum propuneți dv. Reținem formula propusă și o vom utiliza în alte împrejurări; deocamdată însă, ne-am propus să păstrăm unitatea acestui ciclu de planșe și vom continua pe aceeași formulă pînă la încheierea lui. În ce privește nr. 1-6 ale revistei, vă sfătuim să vă adresați Direcției regionale P.T.T.R. Iași, serviciul difuzării presei — deși nu credem să aveți mari șanse de a le mai obține.

Ioan Palcu, Zlatna. Curiozități de acest fel au apărut totdeauna în paginile ziarelor, ale revistelor și ale almanahurilor;

cu cititorii

unele dintre ele au fost noutăți în urmă cu decenii — astăzi sînt lucruri comune, cunoscute de mulți și tipărite de multe ori : viteza vîntului, cît cresc de repede unghiile și părul, cum se înmulțesc mușteleie, dansul albinelor etc.

Emil Talianu, Remuș, rn. Giurgiu. Am primit corespondența privitoare la succesele colectiviștilor din comuna dv. Ne bucură faptul că au terminat printre primii din raion însămînțarea porumbului, că au cultivat legume timpurii pe o suprafață de 7 ha, că numărul porcilor din ferma colectivei se ridică la 200, iar cel al puilor din ferma de păsări la 4.000 etc., etc. Am menționat aceste date pentru a folosi întreaga corespondență dv. care, altfel, dat fiind specificul revistei noastre, ar fi rămas neutilizată, deși — să recunoaștem — e scrisă cu îngrijire și cu vioiciune. Din păcate însă ea nu depășește — și nici fotografiile — caracterul unor informații de importanță locală.

Gh. Stoica, Piatra-Neamț, Iată-ne în sfîrșit în posesia răspunsului la sesizarea pe care am trimis-o furnizorilor noștri în urma reclamației ce ne-ați făcut-o privitor la calitatea unor cerneluri cu care tipărim. E vorba, mai precis, de faptul că cerneala galbenă cu care a fost tipărită reclama de pe coperta ultimă a revistei noastre nr. 14 avea „calitatea" de a se muta cu ușurință de pe hîrtie pe... mîinile și hainele cititorilor. La reclamația făcută, fabrica de cerneluri „Aurora" din București, răspunzîndu-ne cu adresa nr. 5258/964, recunoaște că cerneala galbenă pe care ne-a livrat-o a fost de o calitate scăzută, la producerea ei folosindu-se un pigment necorespunzător. Am primit asigurări că s-au luat măsuri pentru ca această situație să nu se mai repete. De atunci pînă în prezent nu am avut a ne plînge. Să sperăm că și în viitor chimiștii de la „Aurora" vor avea milă de mîinile și hainele cititorilor noștri.

Paul Sîrbu, com. Plosca, rn. Alexandria. Cu primul prilej, cînd o nouă creație a Caterinei Valeate va justifica aceasta, vom publica la „Agendă" și o fotografie a artistei. Despre Verdi am publicat mai mult material anul trecut, cînd în întreaga lume s-au sărbătorit 150 de ani de la nașterea compozitorului. În ce privește opera „Attila", lucrare din prima perioadă de creație a lui Verdi, ea a fost prezentată pentru întîia oară la Veneția în 1846.

Eugen Marcu, Brăila. A corespunda cu cineva pe teme de literatură nu înseamnă doar a-i povesti conținutul unei lucrări sau a-l informa asupra celor mai noi cărți apărute — ci înseamnă a-i comunica părerea ta despre o lucrare literară în totalitatea ei, fie numai despre unele probleme ce le ridică acea lucrare — de exemplu : actualitatea ei, măiestria artistică a autorului, veridicitatea conflictelor, personalitatea unuia sau altuia dintre eroii cărții, utilitatea acelei cărți etc., etc. ; la fel în materie de film sau de teatru.

Ilie M. Ilie, Ploiești. „Boala" dumitale nici măcar nu e o boală propriu-zis, ci e o problemă numai de educație a voinței. Adresează-te cu încredere medicului din circumscripția de care aparții, deoarece nu ai nevoie de vreun specialist. Principalul medic trebuie să fii însă dumneata însuți, iar principalul medicament — încrederea în posibilitatea înlăturării oricăror motive de supărare.

C. A., Focșani. Rugăm trimiteți-ne adresa pentru a vă putea răspunde.

V. SILVIAN

Sevastița Bercea, Drăgănești-Olt ; Iosif Monteanu, Craiova ; Ștefan Vasilescu, București ; Ioan Mogoș, com. Crișcior ; Nina Popescu, București ; Heinrich Anton, Bocșa I ; Ion Rusu, Pașcani ; Ifrim Manolache, Iași ; Corneliu Oprescu, Constanța — tuturor celor de mai sus li s-a răspuns prin poștă.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Ion Stamate, muncitor, Hunedoara, bloc U 3, ap. 69 : literatură, sport, cinema, ilustrate ; Lidia Năstase, elevă, Rm. Sărat, str. Ana Ipătescu 32 : ilustrate ; Mariana Cantaragiu, elevă, Craiova, fundătura Corlățeanu 24 : ilustrate ; Vica și Nelu Băcanu, Galați, str. Poșta veche 2 : filatelie ; Ștefan Balaș, muncitor, com. Dofteana, rn. Tg. Ocna : teatru, literatură, sport, ilustrate ; Ion Chinaru, funcționar, Timișoara II, Piața Traian 2, ap. 21 : ilustrate ; Florica Gheldiu, elevă, București, str. Ghica-Tei 73 A, rn. 1 Mai : ilustrate ; Filip Mihăilescu, inginer și James Paraschivescu, tehnolog, Craiova—3, Tăbăcăria Bucovăț : ilustrate ; Viorel Ifrim, student, București—32, str. Mureș 37 : sport, tehnică, ilustrate ; Leuța Apetri, elevă, com. Fundul Herții, rn. Dorohoi, reg. Suceava : ilustrate ; Leuța Hușoschi, elevă, com. Roma, rn. Botoșani : ilustrate ; Alex. Magdilinoiu, elev, București—14, str. Soldat Petru Tonsu 21 : filatelie ; Costică Dincă, controlor tehnic, Craiova, Bariera Vîlcii 151 : ilustrate ; Vera Ana, com. Solotrina, ul. Tiscevski 2, reg. Zakarpatskaia, R. P. Polonă : teme diverse (în rusă și română) ; Ștefan Ostipiuk, Hajnawka, ul. Nalkowskiej 11, R. P. Polonă : ilustrate ; Nastici Lisova, instructoare de pionieri, com. Telenești, str. Cikalov 8, rn. Lazovski, R.S.S. Moldovenească (U.R.S.S.) : teme diverse ; Ionel Alexandru, student, Cluj, str. Nouă 34 : teme diverse, ilustrate ; Zamfir Florentin, elev, Pașcani, str. Dragoș Vodă 138 : teme diverse, ilustrate ; Gheorghe Ilie, Nelu Simion și Victor Voicu, elevi, Școala profesională de ucenici Bocșa Română, rn. Reșița : ilustrate.

DE LA CORESPONDENȚI

În Delta. (*Maxim Gherasim, Tulcea*)

De la una la alta

VINE VARA !

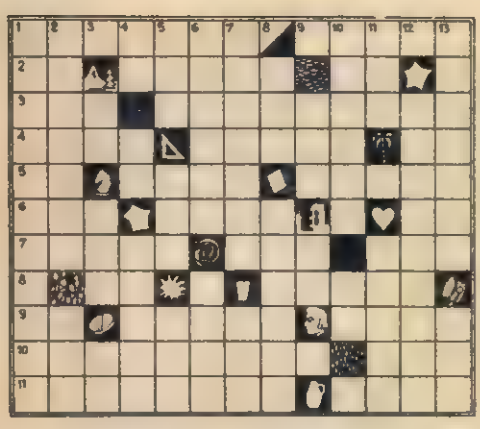

ORIZONTAL : 1) Şi un copil de şcoală ştie că vara există una mai mare decît oricare alta — Şi de asemenea se ştie că tot vara, acestea sînt mai mici. 2) Firicel cu floare albastră — Vara urcă la munte — Carie ! 3) Un „buchet" ales cu grijă — Călduri mari, nu giumă (masc.). 4) Cat — A copia — Caut ! 5) Stau la margine ! — Ştrandul.. individualistului — Bate adesea cu putere şi căldură. 6) Pronume — Mare amatoare de apă şi de înot — Caiet ! 7) Aveau obiceiul să te servească cu apă rece — Astfel — Vine la odihnă (sic !). 8) Caro ! — Dogoreşte tare. 9) Numeral — Îi găsiţi la munte — Provoacă aglomeraţie la chioşcurile cu răcoritoare. 10) Mijloc nerecomandabil de răcorire — Se distribuie în „Visul unei nopţi de vară". 11) Face să te treacă toate năduşelile — Aduce căldura şi răcoritoarele.

VERTICAL : 1) Vara la mare, tot anul la munte. 2) Iarna sau vară — Primul care capătă „insolaţie" pe plajă. 3) Pronume — Din nou — Zamfir Popescu. 4) Posed — Prinse în joc — Cai roşcaţi. 5) Cui turtit — Măsuri agrare — O scurtă plimbare. 6) O zi cu 40 de grade la umbră — Unii îi preferă „gheaţă". 7) Înmiresmată — Prostuţ (reg.). 8) În orice clipită ! — A tinde. 9) A se îvi — Articol. 10) Uragane (pop.) — Sînt. 11) Nume de fată — Se aruncă goală în apă. 12) Îţi luminează casa. 13) Sînt numai foc şi pară (tem.) — Nume de fată.

N. RAICIU

NECROPOLA CU MORMINTE PICTATE...

După descoperirea la Constanţa, în luna aprilie, a sarcofagului cu pereţii interiori pictaţi, arheologul Vasile Barbu de la Muzeul Dobrogei, continuînd săpăturile în necropola tomitană, a scos la lumină alte construcţii funerare străvechi. De proporţii mari, aceste construcţii au, de asemenea, pe zidurile interioare urme de frescă. Astfel unul din morminte (suprafaţa 12 m p) pare să fi aparţinut unui cetăţean de vază al cetăţii. A fost însă jefuit în antichitate. Singurele lucruri găsite printre oseminte şi urme de tencuială pictată sînt obiecte de cult : vase miniaturale, amfore, sticluţe etc. — toate acestea ducînd la datarea mormîntului : secolul II e.n. Tocmai această vechime este deosebit de preţioasă pentru cercetători : ei se întîlnesc de data aceasta cu cele mai vechi urme de frescă descoperite pînă acum la Tomis. Una din fotografii reprezintă exteriorul sarcofagului pictat în interior cu motive zoofloriale iar cealaltă fotografie redă rămăşiţele unei mari construcţii funerare al cărei pereţi păstrează urme de pictură antică.

F. URSEANU

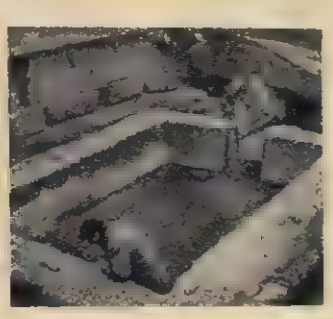

Dezlegarea jocului „DE ZIUA CELOR MICI" apărut în nr. trecut

1. ZÎNA PĂPUŞILOR. 2) MARIONETA — ECO. 3) ER — ONUŢ — VERNE. 4) UNIRE — REAL — A. 5) AA — IRIS — EV — T. 6) A — DS — OCTAV — PA. 7) SU — EC — A — CĂLIN. 8) CRIŞAN — AT — IED. 9) HARAP ALB — ARSĂ. 10) IR — MIREASĂ — AR. 11) UIE — TANCURI — L. 12) T — MOAŢE — T — TOC. 13) ANA — NĂSCOCITĂ.

PUŢINĂ ZOOLOGIE (I)

Povestea vorbei

În orice limbă există o serie de metafore evidente care au la bază comparaţia cu animalele : trăsura are **capră**, puşca e prevăzută cu un **cocoş**, uşile au **broaşte**. (La acestea cititorul poate adăuga singur **căţei de usturoi**, **lupii de mare**, **şoarecii de bibliotecă** etc.) Pe de altă parte, există cuvinte în rădăcina cărora nu e o problemă să identifici numele a tot soiul de vieţuitoare. În crearea lor, strămoşii noştri s-au dovedit înclinaţi să stabilească apropieri cu diverse însuşiri ale unor reprezentanţi ai regnului animal :

gesturi feline (= ca de **pisică** ; **felin** e derivat de la **feles**, care înseamnă în latineşte „pisică") ;

nas acvilin (= ca de vultur ; adjectivul acesta derivă de la **aquila**, numele latin al vulturului). În româneşte s-a format în mod analog cuvîntul **vulturesc**, folosit în expresia **ochi vultureşti** (= agerі).

În exemplele care urmează, cuvintele derivate de la nume de animale nu mai au nevoie de nici o explicaţie, legătura cu zoologia fiind evidentă ;

furnicar de oameni ; **se împăunează** cu meritele altora ; viaţă **cîinească** ; a-vea ochii **împăienjeniţi** de lacrimi ; pe deal **şerpuieşte** o potecă ; **rîde mînzeşte** etc., etc.

Cercetările filologice au arătat că există şi nume proprii derivate de la nume de animale, unele clare pentru oricine (ca **Vulpescu, Ursea, Şoarec**) — altele clare numai pentru cei ce cunosc istoria cuvintelor respective : **Vilcea** a fost mai întîi nume de persoană şi însemna de fapt „pui de lup" ; tot nume de persoană a fost şi **Vrancea**, derivat de la cuvîntul slav **vran** (= corb). Prin urmare, **Vrancea** şi **Corbea** sînt la origine cuvinte cu acelaşi înţeles.

Dar despre legătura vocabularului cu zoologia vom mai avea prilejul să vorbim.

Sorin STATI

UMOR

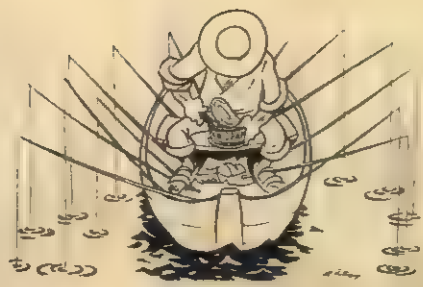

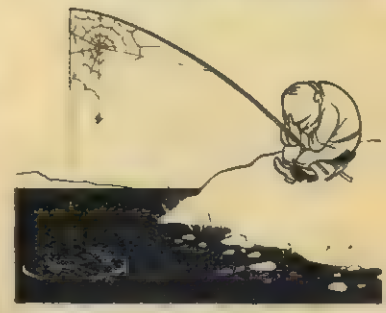

Pescăreşti fără... cuvinte.

de Rik AUERBACH

Strip-tease în antichitatea egipteană.
„Ludă Măty"

Fără cuvinte.
„Eulenspiegel"

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

REGIUNEA SUCEAVA

La pocalele vechilor ziduri ale cetății lui Ștefan cel Mare peisajul este azi modificat prin apariția noilor obiective industriale: Combinatul de celuloză și hârtie și Combinatul de industrializare a lemnului.

ADEN-
BAB EL-MANDEB-
PORT SAID

În „Crater", cartierul arab al Adenului, oamenii se adăpostesc în case sărăcăcioase construite din lava vulcanului.

Etiopia, India și Yemenul sînt consumatoarele sării extrase la Aden din apa mării.

Un plăcintar ambulant își oferă marfa spre vînzare pe străzile Hodeidei.

(Urmare din pag. 9)

care își schimbă într-una culoarea de la albastru închis la un violet roșiatic. Se pare că, în anumite perioade, datorită unei concentrații de alge — Frishodesmium erytraeum — apar aceste nuanțe de roșu de la care, probabil, Marea Roșie și-a primit și numele. Fauna acestei mări este similară cu cea din zona tropicală a oceanelor Indian și Pacific. Trăiesc aici peste 400.000 de specii de pești, printre care un număr mare de rechini și delfini, care de altfel au urmărit, asemenea unor umbre, vasul nostru în tot timpul călătoriei.

Am rămas uimit de intensa circulație de nave pe Marea Roșie. De multe ori, respectînd desigur proporțiile, aveam impresia că mă aflu pe o autostradă, pe care locul mașinilor l-au luat vapoarele de toate mărimile și din toate părțile globului.

SUEZUL AZI

După ce „Arcadia" a traversat Tropicul de Nord și a străbătut partea de nord a Mării Roșii, a apărut la orizont lanțul insulelor Brothers, dintre care cea mai importantă, Shadwan, impresionează prin formele sale ciudate și reflexele argintii ale soarelui în nisipul de pe țărm.

Am intrat în Golful Suez pe înserate, vasul continuîndu-și drumul sub bolta sclipitoare a cerului, pînă cînd, în depărtare, aidoma unor licurici au apărut ghirlandele de lumini ale canalului.

În zorii zilei, avînd la bord un tînăr pilot egiptean, nava noastră s-a încolonat într-un lung convoi. O parte dintre pasageri părăsiseră vasul, pentru a pleca cu autocarele spre Cairo și de acolo la Port Said, unde urmau să ne aștepte. Ceilalți, instalați în șezlonguri și fotolii confortabile, au preferat să-și continue călătoria, alunecînd cu o viteză redusă pe acest fir de apă larg de 70—125 metri, printre două continente, spre Marea Mediterană. „La dreapta Asia, la stînga Africa" — ne informează laconic ofițerul de serviciu prin megafoanele de pe punte.

Pe marginea continentului asiatic se întinde un deșert acoperit de dealuri, aproape lipsit de vegetație, punctat doar de cîte un arbust de un verde trist. În stînga, șiruri de palmieri mărginesc autostrada care se întinde de-a lungul canalului ; din loc în loc ogoare rodnice — irigate cu apă dulce din Nil — sînt plantate cu orez și legume de un verde aprins. Mașini circulă cu repeziciune pe șosea, spre nord și sud. Pe marginea canalului lucrează, sub razele soarelui torid, muncitori egipteni purtînd haine europene sau veșminte tradiționale, albe și lungi. Peretele oblic este din cînd în cînd întrerupt și înlocuit cu tablă groasă de fier. Cîteva drage lărgesc canalul. Peste tot se observă mari lucrări de amenajare și construcție.

E ușor de constatat că treburile canalului merg acum mai bine decît înainte. În ultimul an înainte de naționalizare (1955) treceau în medie cîte 40 de vase pe zi, în timp ce în 1963 numărul lor a crescut la aproape 60. Tonajul total al vaselor care au traversat canalul în 1955 a fost de circa 120 milioane, în timp ce anul trecut a fost de peste 200 milioane de tone. Pentru reparații curente și modernizarea canalului se alocă fonduri mult mai mari decît pe vremea vechilor proprietari, iar foștii acționari ai Companiei internaționale a Canalului Suez și-au și primit, în întregime, compensațiile.

Foștii proprietari afirmau că prin naționalizare comerțul mondial a fost deposedat de Canalul Suez, că fără administratori străini canalul va rămîne o apă moartă, un biet șanț de irigație. Mă gîndeam la toate acestea, privind convoiul marilor cargoboturi și pacheboturi sub diferite pavilioane care își urmau liniștit drumul, așa cum și istoria își urmează aci neabătut cursul.

După ce parcurgem aproape 100 km, traversăm marele lac Amar, care servește drept loc de regrupare și încrucișare a convoaielor ce vin din sensuri opuse, și ne apropiem de Ismailia. În acest oraș cu alei umbroase și vile înecate în verdeață, care numără aproximativ 100.000 de locuitori, se află sediul administrației egiptene a Canalului Suez.

După o scurtă oprire la Ismailia, parcurgem ultima treime a canalului. În timp ce copiii rămași pe bord se amuză privind „minunile" unui fachir care ne însoțește pînă la Port Said, urmărim formarea noului convoi de vase ce urcă lin spre Mediterană. Pînă atunci canalul mi s-a părut îngust, dar la vederea imenselor vase petroliere, imaginea se schimbă brusc. Cîte bogății trec pe această panglică albastră de mare !

Pe înserate acostăm la Port Said — poarta de intrare dinspre Mediterană în Canalul Suez și totodată cel mai mare port al Republicii Arabe Unite. În rada lui poți vedea zeci de vase din toate colțurile lumii. Marele număr de turiști și marinari îi dau o înfățișare oarecum diferită de cea a altor orașe din R.A.U. Aici poți vorbi orice limbă de pe glob și am constatat cu multă bucurie că un grup de tineri, auzindu-ne vorbind românește, au ținut să ne strîngă mîna și să-și exprime mulțumirile pentru ajutorul pe care piloții români l-au dat la Suez, după evenimentele din 1956.

Port Saidul, refăcut după bombardamentele din 1956, este un oraș modern, cu blocuri noi și frumoase, cu parcuri și verdeață. Numai obeliscul ridicat în memoria eroilor Suezului îți aduce aminte de trecut. Am părăsit Port Saidul cu noi amintiri de neuitat despre locurile vizitate.

Purtîndu-ne mai departe în drumul nostru spre patrie, vasul de pasageri „Arcadia" părăsi Canalul Suez pentru a intra în apele Mediteranei.

Ing. Radu COMȘA

FOTOCRONICA FLACĂRII

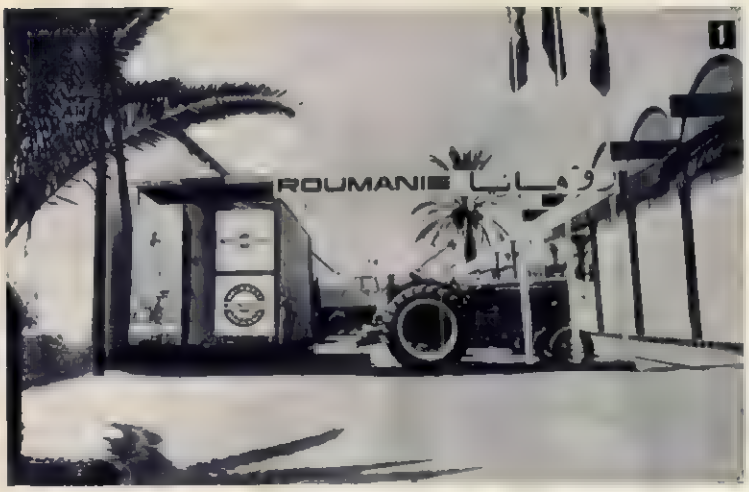

1

2

3

1 Pavilionul R. P. Romîne la recentul Tîrg internațional de la Casablanca (Maroc) — la care țara noastră a fost reprezentată în acest an pentru a patra oară — s-a bucurat de un deosebit succes. Au stîrnit interes atît exponatele cît și construcția originală și modernă a pavilionului.

2 La Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare, discuțiile în cadrul celor cinci comisii sînt pe sfîrșite și a început întocmirea actului final al Conferinței de către comisia de redactare din care face parte și delegația R. P. Romîne.

3 În localitatea Zundert din sudul Olandei a fost dezvelit de curînd un monument înălțat în memoria marelui pictor olandez Vincent van Gogh, reprezentîndu-l pe acesta împreună cu fratele său, Theo, care l-a sprijinit pe artist de-a lungul întregii sale vieți.

4 Aspect de la funeraliile eminentului om de stat indian Jawaharlal Nehru. Trupul neînsuflețit al lui J. Nehru este dus de la reședința fostului prim-ministru pe malul rîului Jumna, pentru a fi incinerat.

5 Incidentele sîngeroase de pe stadionul național din Lima (Peru) s-au soldat cu moartea a peste trei sute de oameni și cu pierderi materiale de peste 4 milioane soli. După cum transmit agențiile de presă, populația consideră vinovați de aceste incidente pe ministrul de interne și pe directorul gărzii civile, acuzîndu-i că nu au ordonat agenților de poliție să înceteze atacul împotriva spectatorilor. În fotografie : polițiști aruncă bombe cu gaze lacrimogene asupra tribunelor.

6 Marșul antiatomic desfășurat pe străzile orașului Stockholm s-a încheiat printr-un miting în parcul Vasa din centrul capitalei suedeze (în fotografie).

4

6

5

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie.
Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA : Vlad Mușatescu.

41.505

Un „11" romîn la Tokio!

1

2

3

4

Iată aşadar echipa noastră naţională calificată pentru turneul fotbalistic al mult aşteptatei Olimpiade de la Tokio. Este rezultatul comportării minunate a celor 11 jucători romîni în meciul de la Sofia. Acum, cînd ultima replică a prologului a fost dată este cazul să ne amintim că această dorită calificare a fost obţinută de-a lungul a cinci meciuri de mare atractivitate, dar şi de istovitoare luptă din care surprizele, uneori dramatice, n-au lipsit. Amintim astfel că după ce în primul meci am învins echipa olimpică a Danemarcei *acasă la ea* cu 3:2 — autorii golurilor: Manolache (2) şi Constantin — în revanşă la Bucureşti, unde se părea că „nici capul nu ne doare" am fost întrecuţi tot cu 3:2, după ce am fost conduşi cu 3:0. Fără cele două goluri recuperate de Petru Emil am fi terminat de pe atunci lupta şi n-am mai fi rejucat meciul la Torino, unde Crăiniceanu şi Sasu au adus cele două goluri (un gol marcaseră şi danezii), care au hotărît participarea noastră la celelalte dispute pentru calificare.

Felicitînd aşadar pe toţi jucătorii care au asigurat plecarea noastră la Tokio ca şi pe antrenorii care i-au pregătit, să urăm noi şi frumoase victorii celor ce la marea întîlnire din ţara soarelui răsare vor îmbrăca echipamentul roş-galben-albastru.

E. D.

1 După meci, Silviu Ploieşteanu, antrenorul principal al echipei noastre, este purtat în triumf de învingători.

2 „Unsprezece"-le victorios, înainte de începerea disputei.

3 Dirzenia meciului de pe stadionul Levski din Sofia se poate aprecia şi după această fază de la poarta gazdelor.

4 Golul victoriei! În timp ce — expediată de Koszka — mingea se odihneşte în plasă, jucătorii noştri se îmbrăţişează...

Fotografii de Th. ROIBU

Proletari din toate țările, unifi-vă!

FLACĂRA

24

Anul XIII nr. 24 (472) — 13 iunie 1964

75 DE ANI DE LA MOARTEA LUI MIHAIL EMINESCU

Semnează:

Acad. Victor Eftimiu
Acad. Perpessicius
Conf. univ.
Zoe Dumitrescu-Buşulenga

Coperta:
desen de Ligia Macovei

VICTOR EFTIMIU

Omagiu

Eminescu a murit în plină bărbăție.

Îmi spunea, odată, criticul Ilarie Chendi că dacă n-ar fi fost bolnav, dacă nu s-ar fi stins atît de tînăr, genialul poet ne-ar fi dotat nu numai cu noi și nemuritoare stihuri, dar și cu romane de calitate, cu valoroase piese de teatru.

Firește, înainte de autorul „Glossei", acest popor a dat și alți poeți de seamă, dar Eminescu e socotit, pe drept cuvînt, scriitorul nostru cu sensibilitatea cea mai adîncă și cugetarea cea mai înaltă, artistul cu cel mai bogat conținut. Simțirea, gîndul, imaginea, viziunea personală a existenței sînt darurile cele mai prețioase ale unui scriitor. Cei lipsiți de aceste însușiri se refugiază în sonoritățile verbale, în construcțiile artificiale, alunecînd astfel pe panta formalismului; *„Înșirînd cuvinte goale / ce din coadă au să sune"*, spunea el despre acei scriitori lipsiți de conținut, preocupați mai mult de strălucirea formei decît de valoarea fondului.

Dar nici nu putem degrada opera de artă printr-o prezentare neglijentă, inestetică, menită să-i ascundă, să-i compromită soliditatea și frumusețea. Măiestria artistică trebuie să învelească armonios edificiul construit din materiale prețioase. Și în această privință, Eminescu rămîne un admirabil model. El a ridicat poezia românească la un nivel înalt, nu numai prin calitatea conținutului, dar și prin veșmîntul bogat cu care a îmbrăcat acest conținut.

Numeroasele variante ale aceleiași poezii mărturisesc strădaniile bardului de a găsi expresia cea mai perfectă.

El a întocmit și un dicționar de rime, cinci caiete inedite, aflate în păstrarea bibliotecii Academiei R. P. Române. Această muncă uriașă, acel fișier pe care nu știu ce alt poet ar fi avut răbdarea să-l alcătuiască, dovedesc importanța pe care un scriitor atît de preocupat de fond, a dat-o formei.

Marii predecesori, un Grigore Alexandrescu, Bolintineanu și Vasile Alecsandri, au însemnat, fiecare, un pas înainte în dezvoltarea poeziei românești. Ei au scris bucăți de antologie valabile și azi. În uriașa lui activitate literară, Vasile Alecsandri a fecundat toate ogoarele scrisului românesc, de la balada populară pînă la poemele în care limba se scutură de pretiozitățile epocii, de grațiozitățile vetuste, de diminutivele la modă în vremea lui. Subiectul îmbrățișează teme severe, eroice, elegiace și chiar satirice.

Cu Eminescu mai urcăm cîteva trepte. Sîntem pe drumul cuceririi apogeului. Intrăm în faza în care se pretinde poetului o mai severă alegere a temelor, a vocabularului, o sinteză a lui, o desfășurare precisă, corectă, a ritmului, o distribuire muzicală a accentelor tonice și, ca încoronare, sunetul plin, grav și melodios al rimei.

Iată două versuri, luate la întîmplare din poemul „Gemenii":

„Învață-mă dar vorba de care tu să tremuri,
Semănător de stele și-ncepător de vremuri!"

Cunoașteți vers mai amplu, mai evocator, deschizător de infinituri, ca acesta, închinat lunii:

„Cînd plutești pe mișcătoarea mărilor singurătate..."

Acestea nu sînt acorduri întîmplătoare, dăruite de o muză binevoitoare, ci arpegii dintr-o simfonie îndelung meditată, crîmpeiul unui mozaic alcătuit milimetru cu milimetru, de-o mînă răbdătoare, dirijată de-o frunte inspirată.

Trebuie să-l căutăm pe Eminescu în acea magie a verbului, în depărtatele ecouri de doină, în misterioasele și tulburătoarele emoții pe care le stîrnește alăturarea de sunete muzicale învăluite, cari dăruiesc ideii un prestigiu nou, înfășurînd-o într-un zăpuf de inefabilă poezie.

Cutare stea din depărtări neînchipuite s-a stins de mult, dar o vedem încă după secole și milenii, spun astronomii. Iată o idee curentă. Exprimată în proză, reprezintă o simplă constatare științifică. Cînd Eminescu rimează atît de muzical

ASPECTE DE LA COMEMORAREA LUI MIHAIL EMINESCU

① La sesiunea științifică a Academiei R. P. Române consacrată comemorării a 75 de ani de la moartea lui Mihail Eminescu. Vorbește acad. George Călinescu.

② Inaugurarea expoziției comemorative Eminescu. Vorbește acad. Perpessicius.

③ Scenă din poemul dramatizat „Luceafărul" de Mihail Eminescu, care a fost prezentat în spectacolul consacrat comemorării marelui poet, ce a avut loc pe scena Teatrului de operă și balet al R. P. Române.

„suie" cu „nu e", constatarea astronomică devine înaltă, nobilă, adevărată poezie :

„La steaua care-a răsărit
E-o cale-atît de lungă,
Că mii de ani i-au trebuit
Luminii să ne-ajungă.

Poate de mult s-a stins în drum
În depărtări albastre,
Iar raza ei abia acum
Luci vederii noastre.

Icoana stelei ce-a murit
Încet pe cer se suie :
Era pe cînd nu s-a zărit,
Azi o vedem, și nu e".

Mai mult decît oricine, Eminescu a demonstrat bogăția limbii românești, varietatea ritmurilor, tezaurul ei de rime.

Farmecul, valoarea marelui poet, alături de gîndul adînc, de imaginea surprinzătoare, de căldura accentelor lirice, de vigoarea versurilor epice, n-o face o rostogolire de cascadă a strofelor, ci densitatea alcătuirii cuvintelor. Nu, n-a scris cu facilitate Eminescu !

Încă odată, densitatea, iată caracteristica poeziei Luceafărului. Concentrarea. Sinteza. Efortul migălos, disciplina împinsă pînă la severitate.

A condensat ca într-un flacon de parfum, și le-a închis hermetic, atîtea mirezme puternice, care conțin într-o singură picătură, chintezența unei livezi întregi, a unei pajiști de salcîmi și de tei, a unei păduri de trandafiri, picătură care, diluată, descompusă în azur, creează efluvii de arome, sugestii, obsesii, tulburătoare ca acordurile unei muzici celeste, depărtate, o simfonie gravă, grea de meditații, devenită încantațiune, vrăjitorie, în două cuvinte, armonia eminesciană.

Intrînd foarte tînăr în arena literară, am avut norocul să cunosc prieteni de-ai săi ; unii mai vîrstnici chiar decît el : un Iacob Negruzzi, un Titu Maiorescu, alții contemporani lui, ca Ion Slavici, I. L. Caragiale, Al. Vlahuță, cari mi-au vorbit despre el.

Îmi povestea Alexandru Vlahuță cum s-a dus, odată, împreună cu Mihai Eminescu într-un salon literar, unde Vasile Alecsandri urma să-și citească ultimul poem dramatic, cu cîtă evlavie au ascultat pe gloriosul lor înaintaș, cum ședeau, timizi, într-un colț, urmărind, sorbind cu nesaț, versurile luminoase și suave ale augustului moșneag.

Un alt contemporan și prieten al nefericitului poet, povestitorul Ion Slavici, mi-a evocat vremurile cînd, împreună cu el și cu I. L. Caragiale, lucrau la redacția „Timpului".

Precum știe toată lumea, Caragiale scria greu. Avea oroarea hîrtiei albe, pe care trebuia s-o umple cu slove negre. Cînd primea dispoziții să scrie un articol de actualitate, Caragiale se încrunta, se scărpina în ceafă, amîna și sfîrșea prin a se adresa lui Eminescu :

— Scrie-l tu, Mihalache, că te pricepi mai bine !

Și bietul Mihai, copil bun, se executa...

★

Cît aș fi vrut să-l cunosc pe Eminescu ! Din cele povestite de oamenii care au stat în preajma lui, am înțeles că era un caracter drept, leal, profund onest, un suflet de elită, o inimă de aur, muindu-se, nu odată, în naivitate. Credea în oameni. Dar cîte și cîte nu ne-ar fi dăruit, cum spunea Ilarie Chendi, dacă soarta nemiloasă l-ar fi cruțat ! I-am închinat următoarele versuri :

„Și floarea teiului e-n toi
Furtunile se potoliră...
Mai freamătă măiastra liră,
Mai cîntă Eminescu-n noi.

Prelung ne-ajung și ne străpung
Frînturi de simfonie gravă,
Ca din adîncuri de dumbravă
Ecoul cornului prelung.

A fost odată ca-n povești
Un trubadur cu fruntea clară...
În înălțimea selenară,
Mihai, de unde ne privești ?

Ce căi lactee ți-au întins ?
În ce noian de vălvătaie
Unde luceferi se-ntretaie
Veghează ochiul tău nestins ?

Iubiri, revolte, înălțări,
Turnate-n formă lapidară,
Melancolia lui amară
Le-a închinat acestei țări...

Slăvită pomenirea fie-i
Acelui ce s-a stins la fel
Cu Pușkin, Mozart, Rafael,
În tinerețea bărbăției !

Pe mîini subțiri și buze reci
Să-și cearnă iarna trandafirii...
Deschisă-i poarta nemuririi...
— Sub arcul de lumină, treci !"

ZOE DUMITRESCU-BUȘULENGA

EMINESCU ȘI CO

O dată marele poet spunea, învăluit, într-o poezie de imputări adresată iubitei, ceea ce au spus mai toți marii creatori ai lumii despre opera lor. Și anume perenitatea, durata ei, care înfrînge și depășește timpul. Reproșînd femeii indiferența, neînțelegerea, Eminescu îi arată în *Pe lîngă plopii fără soț*, ceea ce a pierdut :

„Dîndu-mi din ochiul tău senin
O rază dinadins,
În calea timpilor ce vin
O stea s-ar fi aprins ;

Ai fi trăit în veci de veci
Și rînduri de vieți,
Cu ale tale brațe reci
Înmărmureai măreț".

Răsplata dragostei ei ar fi fost nemurirea pe care creația lui i-ar fi hărăzit-o, prin fixarea statuară a frumuseții.

Conștiința aceasta a geniului despre durata peste secole a operei sale a fost într-adevăr confirmată de posteritate. Eminescu nu numai că trăiește și va dăinui cît poporul nostru, dar el e simțit ca un contemporan de fiecare generație ce se succede pe scena istoriei. Poetul are în el atîtea valențe deschise, încît oricine dintre noi îl simte ca pe al său. Fie că e vorba de versurile arzătoare de dragoste încrezătoare ori dezamăgită care pot însoți oricare tinerețe pasionată sau asfințitul obosit al vieții, fie că e vorba de versurile filozofice, și acestea tuturor accesibile la un prim nivel de receptare, toată creația eminesciană poartă pecetea unui patos al adevărului și al dramei autentice, care-i dă permanenta vibrație a vieții. Idei și atitudini ale lui ne solicită și azi cu aceeași intensitate ca în clipa cînd au fost afirmate fiindcă exprimă convingeri adînci, cu o sinceritate și o frumusețe rară. De pildă, patriotismul lui plin de fervoare care l-a călăuzit din adolescență și pînă la sfîrșitul existenței alcătuiește una din dominantele personalității, prin a cărei perspectivă trebuie înțeleasă și activitatea practică și întreaga operă eminesciană. Pentru el n-a fost dorință mai mare decît aceea de a trăi în continua prezență a poporului pe care-l numea cu atîta tristețe „neamul nevoii" și pentru care a încercat necontenit pana sa de gazetar. Tînărul poet iubea și pătrundea „pe popor în luptele sale, în simțirea sa, în acțiunea sa, pe popor în puterea sa demonică și uriașă, în înțelepciunea sa, în sufletul său cel profund". Iar eroii săi din tinerețe erau adevărați titani ai voinței și acțiunii revoluționare, ca Horia, Andrei Mureșanu ori Toma Nour. Și înaintașii pomeniți cu atîta admirație în *Epigonii* i se arătau ca făptuitori prielnici ai unor acțiuni necesare întru totul culturii românești, pe care o dorea cît mai întinsă și mai adevărată, crescută din rădăcinile populare.

Chiar titanismul eminescian mi se pare a avea implicații naționale și sociale care îl apropie de înțelegerea noastră. Titanul e un simbol al forțelor care tind să se elibereze, răsturnînd o ordine nedreaptă și năzuind să realizeze o mai desăvîrșită așezare socială. Iată un astfel de titan al lucrării naționale și sociale destul de diferit de modelele titanismului rinascimental și al celui din secolul al XVIII-lea care a purtat numele de *Sturm und Drang* : este Horia, stăpînul munților, puternic și liber :

„Horia pe-un munte falnic stă călare :
O coroană sură munților se pare,

Iar Carpații țepeni îngropați în nor
Își vuiau prin tunet gîndurile lor.

Portretul poetului desenat în cărbune de Ștefan Luchian după o fotografie.

— «Eu am — zise-un tunet — suflet mare, greu,
Dar mai mare suflet bate-n pieptul său ;

Fruntea-mi este albă ca de ani o mie,
Dară a lui nume mai mult o să ție».

— «Nalți suntem noi munții — zise-un vechi Carpat —
Dar el e mai mare, că ni-i Împărat»".

Dintr-o astfel de patriotică gîndire, inspirația folclorică nu putea lipsi. Într-adevăr, prețuirea culturii populare prin care Eminescu ni se alătură iarăși, constituie temelia nezdruncinată de adevăr artistic străvechi pe care se înalță întreg edificiul operei sale. De la *Făt-Frumos din lacrimă*, basmul romantic scris de poet în anii studenției vieneze, inspirația populară străbate mereu sporită în opera eminesciană, într-una variată, sub fel și fel de chipuri. *Povestea teiului*, *Crăiasa din povești*, dar mai ales *Călin, file din poveste* aduc dragostea pe dimensiunile folclorului pentru a o împlini. *Revedere* și *Ce te legeni codrule* dăruie meditație filozofică unor forme poetice populare. Iar *Luceafărul*, basm filozofic, strînge laolaltă toate datele creației eminesciene într-o sinteză uimitoare.

Literatura populară a fost pentru Eminescu nu numai singura sursă de bucurie nealterată ci și documentul istoric, actul de stare civilă al poporului său care-l obliga, așa cum obligă pe orice creator de geniu apartenența la un popor, să exprime desăvîrșit nu numai aspirațiile, concepția despre lume, suferințele și bucuriile, dar și limba, expresia nemijlocită a spiritului. Privite din acest unghi de vedere, gîndirea și opera eminesciană apar ca o încercare, conștientă și neîntreruptă, de sinteză între personalitatea individuală a poetului și personalitatea colectivă a poporului său față de care apare ca un exponent. De aceea, lu-

NTEMPORANEITATEA LUI

crarea lui neprecupețită, de proporții uriașe, în slujba fixării limbii poetice românești, a fost tălmăcirea cea mai creatoare a expresivității populare.

Sînt în opera și în viziunea lui nenumărate date cu care marele poet și-a depășit epoca și a trecut mai departe spre noi și spre cei care vor veni după noi. Sînt intuiții filozofice și științifice, simboluri și metafore de mare cuprindere, a căror interpretare se poate face de fiecare epocă în parte, cu spiritul ei și necesitățile caracteristice. Și toate acestea într-o limbă de rezonanțe mereu actuale. Toată mișcarea romantică europeană, ducînd mai departe elanul de descoperire a naturii cosmice apărut în Renaștere și curiozitatea științifică a secolului luminilor, a secolului al XVIII-lea, s-a îndreptat cu un gest luciferic spre cer și tainele lui, pe care le-a dorit înfrînte, cucerite. Evadarea din lumea urîtă, imperfectă, a vremii lor, s-a făcut de către romantici cu ajutorul unei fantezii extraordinar de active, care i-a purtat spre alte tărîmuri, mult dorite, printre stele sau pe alte planete. Dar perspectivele cosmice din a căror înălțime Eminescu stăpînește și privește lumea, se numără printre cele mai largi și mai sugestive pe care le-a născocit vreodată fantezia romantică. Ele sînt mai adevărate decît cele zugrăvite de Wordsworth, Novalis, Shelley sau Hugo, pentru că reunesc patosul gîndirii științifice și filozofice deopotrivă. Spații intersiderale cu întinderi de ani-lumină sînt străbătute de Luceafăr pînă în preajma centrului divin al universului :

„Porni Luceafărul. Creștean
În cer a lui aripe,
Și căi de mii de ani treceau
În tot atîtea clipe.

Un cer de stele dedesupt,
Deasupra-i cer de stele —
Părea un fulger ne-ntrerupt
Rătăcitor prin ele.

Desene de Eminescu prezente între conceptele manuscriselor sale.

Și din a chaosului văi,
Jur împrejur de sine,
Vedea, ce-n ziua cea de-ntîi,
Cum izvorau lumine ;

Cum izvorînd îl înconjor
Ca niște mări, de-a-notul...
El zboară, gînd purtat de dor,
Pîn' piere totul, totul..."

Cufundîndu-se cu Hyperion în galaxii și fixînd imagini a căror concretețe e, poate, mai mare decît a impresiilor unui cosmonaut contemporan, Eminescu și-a aruncat ochii uriașei sale închipuiri înspre geneze. Cosmogonia din *Scrisoarea I* încearcă, într-un zbor grandios al imaginației, o sinteză de filozofie vedică, indică, dar și de știință. Ne simțim dintr-o dată martori oculari ai genezei, ne simțim prinși în hora aferelor cerești și ascultăm pitagoreica lor muzică, pe care versurile o sugerează :

„Dar deodat-un punct se mișcă... cel întîi și singur. Iată-l
Cum din chaos face numă, iară el devine Tatăl...
Punctu-acela de mișcare, mult mai slab ca boaba spumii,
E stăpînul fără margini peste marginile lumii...
De-atunci negura eternă se desface în fășii,
De atunci răsare lumea, lună, soare și stihii...
De atunci și pînă astăzi colonii de lumi pierdute
Vin din sure văi de chaos pe cărări necunoscute
Și în roiuri luminoase izvorînd din infinit
Sunt atrase în viață de un dor nemărginit".

Miliardele de ani dintre nașterea planetei și moartea ei sînt străbătute într-o frîntură de clipă și poetul-gînditor înfățișează acum sfîrșitul ciclului planetei într-o la fel de plastică viziune. Acum bucuria exultantă a genezei e înlocuită de o tristețe și de o măreție infinită, sugerate de imagini ale morții și sfîrșitului, ale dezarticulării ritmului cosmic, în culori funerare :

„Soarele, ce azi e mîndru, el îl vede trist și roș
Cum se-nchide ca o rană printre nori întunecoși,
Cum planeții toți înghață și s-azvîrl rebeli în spați
Ei, din frînele luminii și ai sorelui scăpați ;
Iar catapeteasma lumii în adînc s-au înnegrit,
Ca și frunzele de toamnă toate stelele - au pierit ;
Timpul mort și-ntinde trupul și devine vecinicie,
Căci nimic nu se întîmplă în întinderea pustie,
Și în noaptea neființii totul cade, totul tace,
Căci în sine împăcată reîncep-eterna pace..."

Și meditația asupra timpului atît de îndelungată în versurile și proza lui Eminescu se interpătrunde adesea cu problema spațiului cosmic și distanțele se măsoară în ani-lumină, ca în *La steaua*. Iar timpul devine un fel de a patra dimensiune, percepută cu o minte de savant, nu numai de poet, de către Eminescu. Dar desigur în Eminescu gînditorul social, filozoful, omul de știință, nu pun niciodată în umbră pe poet, cel mai mare dintre toți. Venit în descendență directă dintr-o vreme începătoare a poeziei românești, din generația primilor poeți de calitate, a lui Alecsandri și Eliade, Eminescu, continuator al romanticilor români și europeni, ultimul lor reprezentant de seamă, înnoiește sensibilitatea poetică românească și aduce cîteva atitudini lirice noi în

Sculptură de Ion VLAD

cadrul romantismului european. El ascultă înfiorat, ca un poet modern, glasul cel mai adînc al ființei sale, pe care îl deslușește cu fine triste, în versuri de cea mai rară forță muzicală și de sugestie. Fără să treacă prin simbolism, deși contemporan cu el, Eminescu a înnoit și sensibilitatea poetică, și tehnica versului, ajungînd la o expresie de la care pînă la poezia modernă nu mai e decît un pas. Printr-o lucrare fără odihnă asupra limbii, poetul a izbutit s-o supună, s-o îmblînzească, așa încît să facă din ea instrumentul exact al exprimării gîndului său îndrăzneț, al simțirii sale pline de originalitate. Sobrietatea lui aproape clasică din vremea maturității e mărturia luptei cu romantismul tenebros al începuturilor, cu retorismul, cu grandilocvența care face uneori ilizibili astăzi chiar pe unii romantici de seamă ai lumii. Geometrismul, simplitatea stilizată a ultimelor poezii eminesciene, le aduc înspre noi, înspre sensibilitatea noastră nouă, ca pe niște modele perfecte. Sonetele ori liedurile poetului sînt nedepășite în lirica elegiacă, așa cum *Scrisoarea I* sau *Luceafărul* poartă în ele sensuri filozofice de infinită subtilitate. Versul desăvîrșit constituie regula de aur a poeziei eminesciene din ultimii ani de creație.

De aceea, Eminescu nu rămîne numai creatorul exemplar pentru orice artist al poporului nostru, ci și un poet și un gînditor mereu aproape de fiecare dintre noi, dezvăluindu-și mesajul spiritual și către lumea noastră, dar păstrînd încă suficiente valențe deschise pentru toate generațiile care ne vor urma.

Și dragostea noastră pentru el nu este aceea care înconjură un obiect venerabil de muzeu, ci una ce vibrează la unison cu o ființă a cărei inimă palpită fără oprire și fără moarte.

SCRISOARE CĂTRE EDITORUL EMINESCIAN, INTEGRAL, DIN ANUL 2000

Să mă ierte tînărul meu confrate, poetul Ion Bănuță, dacă îl plagiez. Însă un alt titlu, mai bun decît al poemului dsale, n-aș fi putut găsi, și aceasta pentru motivele ce se vor vedea.

Titlul, firește, are de ce să sperie. Cum, va zice mai mult de unul, au trecut, dela moartea poetului, șapte zeci și cinci de ani, opt zeci și unu din ziua dezastrului iremediabil, iar șase zeci și doi de cînd Titu Maiorescu a donat Academiei Române toate manuscrisele poetului și încă nu s-a putut realiza întreg acel *corpus eminescianum*, la care visa Nicolae Iorga, cînd socotea că orice rînd din Eminescu, de orice natură, merită să fie editat? Să stăm deci strîmb, și să judecăm drept.

Cu astfel de regrete și reproșuri ne-am mai întîlnit, și nu odată, în publicistica noastră, ori de cîte ori a fost vorba de Eminescu, și nu numai în legătură cu opera lui. Căci, spre [illegible]. În care piață sau grădină publică, din [illegible]ag, visează, împietrită sau turnată în [illegible], statua, în mărime naturală, a visătorului poet? Desigur, busturi mai sînt, și unele foarte izbutite, al lui Han, în fața mării, la Constanța, al lui Anghel, al lui Onofrei ș.a. Și azi rîvnesc după acel Eminescu al lui Jalea, pe care l-am văzut în atelier, în lut, cu o frunte înaltă și cu ochi nălțați la steaua singurătății, rătăcit pe la Galați, se spune, și căruia nimeni nu-i mai dă de urmă. După zece ani încheiați de cînd, din inițiativa ministerului de resort, un concurs pentru o statuă Eminescu întrunea, într-una din sălile palatului, zeci de fantasme de gips, ne apropiem de ziua cînd una din ele va avea cinstea de a se instala pe soclu, în una sau alta din arterele Bucureștilor. Stăm, oare, mai bine cu grafica edițiilor ilustrate? Firește, cele cîteva desene, de o atît de eminesciană atmosferă, ale lui Steriade, unele planșe din Perahim, sau ilustrația lui „Făt-frumos din lacrimă" de pictorița Florica Cordescu, sînt lucrări de valoare, dar exegeza grafică a întregii opere eminesciene se lasă încă așteptată. Cum așteptată se lasă și exegeza muzicală, cu toate fragmentarele realizări de pînă acum.

Cît de mari sînt, totuși, dificultățile, s-ar putea deduce dintr-o recentă experiență a unuia dintre cei mai înzestrați muzicieni. Ascultam deunăzi, la Radio patru melodii pe versuri de Eminescu, ieșite din fantazia regretatului Paul Constantinescu, dintre cari trei cel puțin aduceau cu ceardașul vechiului „Vezi rîndunelele se duc", în timp ce poemele erau interioare, deși compozitorul savuroasei „Nopți furtunoase" nu era lipsit de resurse.

Pentru ce, atunci, ar fi trebuit să avem, realizată pînă acum, ediția integrală, pedeasupra și critică, a operei lui Eminescu? Primele intenții de integralitate datează încă din 1902, a doua zi după donația Maiorescu, cînd ziarele vesteau că dnii Ilarie Chendi, Nerva Hodoș și I. A. Rădulescu-Pogoneanu au pus la cale editarea completă a lui Eminescu. Dar asociația se desfăcu de îndată. În 1902 apare primul volum din „Opere complete. Literatura populară", editat de Ilarie Chendi; Nerva Hodoș publică un elegant și revelator volumaș de „Poezii Postume" (urmat de unul, substanțial sporit, al lui Ilarie Chendi, în 1905), iar I. A. Rădulescu-Pogoneanu, familiar al Junimei și al lui Maiorescu, care studiase manuscrisele încă înainte de a fi fost donate, publică în două numere consecutive din „Convorbiri Literare", masive pachete de inedite. Însă cîteși trei aveau și alte îndeletniciri, și a le fi pretins mai mult decît aceste bune începuturi, ar fi fost cu neputință. Profesorul Pogoneanu a adaos totuși valoroase studii despre tălmăcirea lui Eminescu din Kant. Gînduri de editare integrală au avut, sau nutrit, deasemeni, și Ion Scurtu, inegalat în ale sale „Scrieri politice și literare" din 1905, și Constantin Botez, cu prima ediție critică a antumelor, din 1933, și G. Călinescu, cu iureșul ineditelor și studiilor eminesciene din ultimile trei decenii, dar cari, cîteși trei, n-au ajuns, în planul editorial, din motive de forță majoră, la scadență.

O astfel de situație, pe care rîndurile de mai sus abia de-au schițat-o în linii globale, ne făcea să scriem în 1944, în prefața celui de al treilea volum din ediția Opere-lor, inițiată în 1933, așa dar după 11 ani, și la capătul unor precizări, potrivit cărora proiectul ediției, la vremea aceea, număra XIV volume (crescut ulterior, proiectul firește, la XX), rînduri ca următoarele: „Precizăm, fără doar și poate, menite să sporească alarmele și să întreție scepticismul, de care sînt însoțite întotdeauna planurile ambițioase. Spectrul Văii Regilor, cu tezaurele ei inviolabile, să fie sortit, oare, a se reedita cu fiecare nouă tentativă editorială? Să fie, oare, toate aceste deshumări, parțiale și neîntrerupt întrerupte, în puterea cine știe cărui jurămînt, pe care nici un descîntec n-a izbutit încă să-l dezlege?" După alți două zeci de ani dela formularea acestor îngrijorate gînduri, timp în care alte trei volume (IV, 1952; V, 1958; VI, 1963) s-au adaos celor dinainte, putem afirma, într-o mai bună cunoștință de cauză, că nu e vorba de nici un mister la mijloc, de nici un farmec și, în consecință, nici de vreun descîntec. O viață de om nu ajunge ca să cuprindă totalitatea moștenirii literare a lui Eminescu, singura, de altminteri, ce a lăsat, căci, după cum se știe, coroanele mortuare i-au fost procurate cu talerul. Manuscrisele poetului, cele cincisprezece mii de file, majoritatea scrise cu multiplicitatea grafiilor și implicațiilor, miile de pagini ale gazetelor pe care le-a scris („Cu gîndiri și cu imagini / Înnegrit-am multe pagini"), percurgerea, cît de cît, a imensei bibliografii eminesciene (ediții, studii, monografii), a căror cunoaștere nu trebuie neglijată, creează condiții și situații dintre cele mai dificile. Mai cu seamă dacă se ține în seamă că orice experiență și orice stagiu sînt strict individuale și că, oricît de prețioase, mai mult decît sugestii nu pot oferi altcuiva. Așa dar, singura soluție pentru atingerea unui scop atît de nobil, ca acela al editării integrale a operei eminesciene nu stă în crearea de colective, cît în corelarea (și retușarea, evident) rezultatelor cîtorva generații de cercetători, ceeace ar echivala cu prelungirea duratei unei vieți de om pînă la limita unei longevități, așa zicînd colective, capabilă să epuizeze materia și să ducă la bun sfîrșit misiunea. Ne mai despart 36 de ani de hotarul din urmă al secolului, timp în care cîteva serii de cercetători își pot trece, ca-ntr-un lucrețian marș al torțelor *(quasi cursores vitai lampada tradunt)*, făclia, din mînă în mînă, pînă la anul 2000...

Implini-se-va, oare, minunea atîta timp rîvnită, însă pe nedrept reclamată înainte de vreme? Le va fi dat, oare, celor din pragul veacului XXI, să salute ediția în foarte multe volume, integrală și critică a operei lui Eminescu? N-ar fi exclus. Cu condiția, totuși, să se pregătească încă de pe acum. Iar odată ajunși la liman să recunoască, franc, că altcumva nu era cu putință, că tînguirile de pînă atunci fuseseră nejustificate și că editorii dinaintea lor pot să doarmă liniștiți în lințoliile lor de veci. Pentrucă fiecare dintr-înșii, ne vom fi fost făcut, în felul său, datoria.

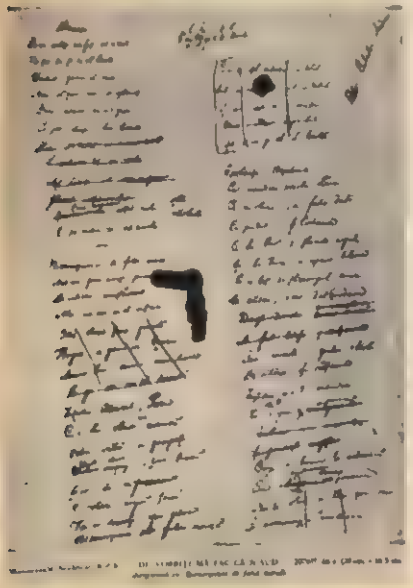

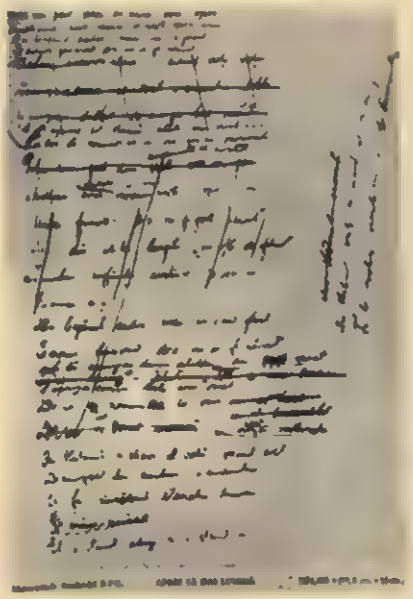

Facsimile după două manuscrise originale ale lui Eminescu (Colecția Academiei R.P. Române).

PE ȘANTIERELE PATRIEI NOASTRE

SUS ÎNTRE CARPAȚI, ÎNTRE MUNȚII-NALȚI...

Imagini noi, oameni noi în bătrîna vale a Argeșului.

Drum spre inima muntelui.

Deasupra e Argeșul. Mîniat de vînturile primăverii și de puhoaiele ce-au coborît de pe creste, își învolbură neistovit unda. Au plesnit ca niște grăunțe de floricele mugurii liliacului sălbatic. În depărtări, macii de amiază berzele.

De necrezut și, totuși, undeva sub albie bate una din inimile șantierului. Oamenii au tăiat în granit o uriașă scoică, încercînd parcă să adune în ea toate chemările din adîncuri. În lăcașul viitoarei centrale electrice subterane a hidrocentralei vin adesea oaspeți. Privesc cu uimire înfrățirea oamenilor cu natura, asemuind galeria minei cu o fantastică galerie de artă. Minerii și betoniștii făuresc în rocă o operă nemuritoare ca și veacurile, pregătind acolo, la peste o sută de metri sub apele Argeșului, casa turbinelor.

Dinspre capătul galeriei s-a ivit un grup de tineri. Poartă sub brațe felurite instrumente muzicale. Uimire printre constructori.

— Sînt artiștii amatori din Cîmpulung — le

Ion MĂRGINEANU

(Continuare în pag. 8)

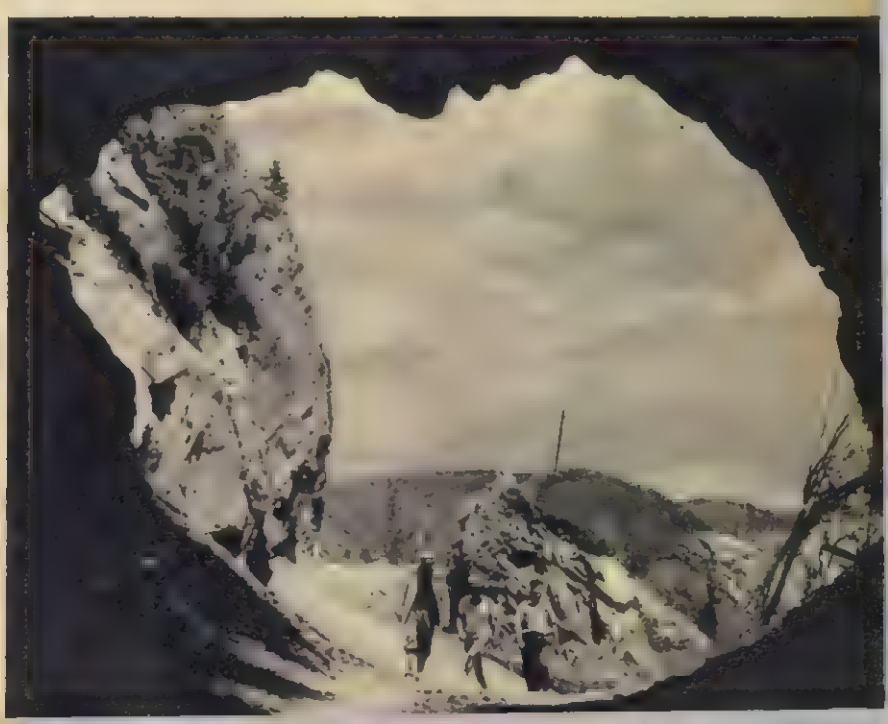

explică gazdelor secretarul comitetului de partid. Prezintă un scurt spectacol în cinstea fruntaşilor.

S-au aprins luminile şi s-au şters apoi, ca o şoaptă, glasurile perforatoarelor. Nici cînd pînă acum n-a răsunat sub munte cîntec de vioară. Sînt pe lume, de bună seamă, săli minunate în care acustica ajunge la perfecţiune. Dar poate că nicăieri ca aici sunetele n-au atîta dulceaţă, atîta căldură şi frumuseţe. Augustin Duruş şi brigada sa de mineri, binecunoscuta familie a Irimuşilor, betoniştii lui Mihai Cismadi ascultă într-o tăcere pioasă melodiile ce se revarsă ca un tumult de pîraie peste zăpor. Rezemaţi de vagonete ori de perforatoare, proptiţi de colţurile stîncilor, constructorii Argeşului sînt cei mai înflăcăraţi spectatori şi aplauzele lor au o simbolică rezonanţă în locurile unde nu peste multă vreme apele vor cînta în turbine marea simfonie a luminii.

Perforatoarele şi-au reluat zumzetul, vagonetele călătoresc necontenit încărcate cu steril. În centrală, minerii şi betoniştii continuă cu aceeaşi pasiune munca. Din colivia ce suie spre lumină, răzbat trilurile Ciocîrliei, ţîşnite de pe strunele viorilor, în semn de „bun rămas".

În dreapta, luîndu-se la întrecere cu înălţimile, se desfăşoară ca o panglică, şoseaua. Acum gonesc pe ea neoşteniţii „cărăbuşi", pe care-i aşteaptă, mereu nesăţioasă, fabrica de betoane căţărată tocmai sus, în vîrf de munte. Privită din depărtări, pare o semeaţă cetate, pe care evul nou, socialist, a plantat-o în aceste locuri, la concurenţă parcă — dar o concurenţă care-i dă de la bun început cîştig — cu o altă cetate rămasă din vremuri străvechi. Spune Vlahuţă în „Romînia pitorească" : „Intre doi munţi păduroşi, pe vîrful unei stînci uriaşe, deasupra rîului Argeş stă singuratică, pustie şi dărăpănată, «Cetatea lui Vlad Ţepeş», la zidurile căreia se zice că au muncit ca salahori, boierii tîrgovişteni, răzvrătiţi împotriva cruntului Domn". Priveşti cu încîntare şoseaua largă şi aproape nu-ţi vine a crede că natura s-a supus voinţei omului. Ţin minte că la începutul lucrărilor — să tot fie cam doi ani de atunci — pe locurile acestea era doar muntele. Proiectantul trăsese pe hartă o simplă linie, ce voia să însemne şoseaua. Poate că aplecat peste planşetă el visa la clipa cînd linia aceasta va părăsi coordonatele hărţii, transformîndu-se în cea mai palpabilă realitate. Întîmplarea a făcut să-l întîlnesc pe unul dintre pionierii de acum doi ani, tocmai dincolo de locul unde începe să prindă contururi precise barajul. Victor Alexandroaie, „vulturul" cum a fost poreclit pentru temeritatea lui, evocă nostalgic amintiri.

— Mai ţineţi minte? Lucram căţărat în frînghii. Mi se părea totul de necrezut. Uneori, cînd închideam ochii, zăream parcă barajul, apa lină a lacului, a cărei oglindă era zgîriată de vaporaşe.

Cuvintele lui Alexandroaie aveam să le aud repetate ca un refren de zeci şi sute de ori. Oamenii Argeşului îşi iubesc cu pasiune munca, îi preţuiesc frumuseţea, visînd cu ochii deschişi la ziua cînd apele vor sclipăra scîntei. Iar ziua aceasta, o apropie fiecare tot mai mult.

Primăvara şi-a croit voinicește drum şi printre munţii unde saltă din pripor în pripor Topologul. E grea aici lupta omului cu stînca. „N-ai să treci... n-ai să treci", urla parcă roca dură în care muşcau nesăţioase perforatoarele. Apa se infiltra hoţeşte, muntele pîndea încrîncenat, gata-gata să închidă drumul minerilor. Dar oamenii îşi ştiau bine puterile şi-au răzbătut. Metru cu metru, pas cu pas. Tunelul înaintează tot mai mult. S-a împlinit anul de cînd şeful de lot Florea Moise a poposit în aceste îndepărtate meleaguri. Coborau din înălţuri avalanşele, muntele îşi ţinea ferecate porţile. Acolo, în inima lui, a petrecut Anul nou Florea Moise. Împreună cu ortacii. Şi pentru întîia oară au răsunat în adîncuri puşcături de un soi deosebit : dopul sticlei de şampanie, ciocnită de rocă şi purtată apoi din mînă în mînă. A fost într-un fel preludiul neobişnuitului concert din centrala subterană...

În aceste zile însorite, cineva a adus frumosul anotimp şi în noaptea galeriei. Buchetele de flori prinse sub armătură, reflectau ca într-o miraculoasă oglindă peticul albastru de cer. Iar pe graficele întrecerii socialiste, săgeţile porneau tot mai sus, împinse de braţele vînjoase ale minerilor. Poezia muncii închinată celor două decenii de viaţă liberă, se scrie strofă cu strofă, pe şantierele hidrocentralei.

O întîmplare obişnuită de la galeria de aducţiune unde ştafeta întrecerii între schimburi se predă din mers. Reproducem un simplu dialog, aşa cum a fost redat în ziarul de şantier : „Făclia hidrocentralei". Schimbul trei tocmai ieşise din galerie, cînd sună telefonul.

— Alo, aici şeful lotului.

— Aici Macoveciuc, şeful de schimb.

— Tovarăşe Macoveciuc, anunţă-te rog schimbul I să trimită oameni să ridice nişte vagoneţi de la şantierul captări secundare. Să plece neîntîrziat cu maşina.

— Tovarăşe inginer, schimbul întîi urmează să betoneze. Dacă ar pleca oameni, ar stingheri procesul de producţie. Mă duc eu cu cîţiva din schimbul nostru.

— Bine, dar sînteţi obosiţi. Abia aţi ieşit din galerie.

— Betonarea nu trebuie să stea !

Macoveciuc a plecat. S-au întors abia seara. Inginerul i-a trimis acasă să se odihnească pînă vor intra iar în schimb. În vremea aceasta, beto-

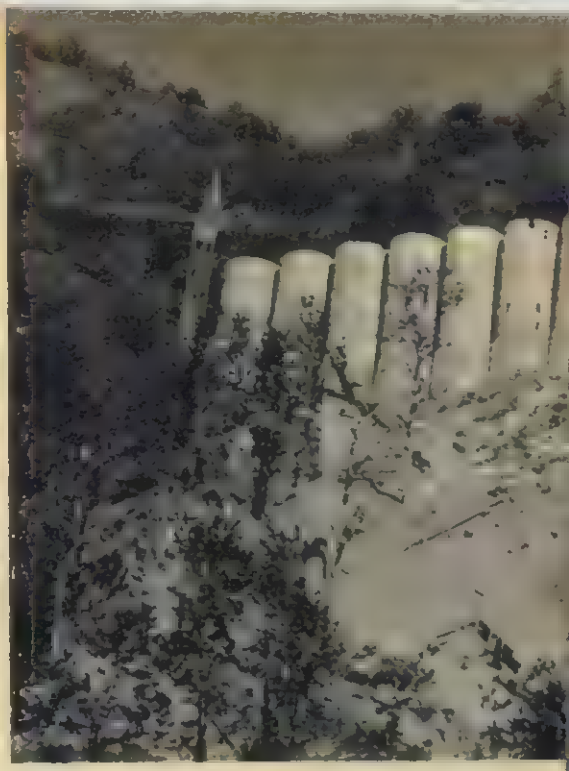

Pe locul portului de mîine, cu tăbliţa NAVROM, astăzi e şantierul.

Mereu înainte spre centrala electrică de sub albia Argeşului.

Privită din depărtare, fabrica de betoane — cățărată pe stînci — pare o comoară cetate.

niștii înregistrau succese. Însemna deci că schimbul întîi le va lua înainte în întrecere. Macoveciuc a gîndit însă: „betonarea nu trebuie să stea. Așa văd eu întrecerea socialistă!"

...Noapte de primăvară. Sub cerul spuzit de stele, s-au aprins noile constelații, adevărate broșe luminoase pe catifeaua serii. La clubul din Corbeni, animație. E cea dintîi întîlnire a fruntașilor de pe șantiere. Unii au la reverul hainei steluța rubinie. Într-un grup, un bărbat voinic, cu tîmplele sure. Oamenii ciorchine în juru-i. Cine nu-l cunoaște pe brigadierul Pavel Oțet? Numele și fotografia sa apar atît de des în coloanele ziarului de șantier, încît pînă și șoferii, care colindă de la un lot la altul, ori excavatoriștii, care lucrează te miri unde, îl știu. „Nea Pavel", cum îi spun simplu și firesc oamenii, nu are darul povestirii. Vorba sa e dură, desprinsă parcă din roca stîncilor. Dar pune atîta căldură în fiecare cuvînt, încît te cucerește. A lucrat pretutindeni unde a fost mai greu, unde se cereau luptători de nădejde, în stare să înfrunte infiltrațiile, presiunile. De la Valea cu Pești a ajuns acum la lotul Rotunda, unul din punctele cheie.

— Cum merge cu betonarea, nea Pavele? — îl întreabă careva.

— Strună — răspunde brigadierul. Atît și nimic mai mult. Cei din jur, știu ce semnificație are acest cuvînt. Căci între vorbele și faptele comunistului, care a adus cu el pe Argeș școala Bicazului, nu există niciodată nepotriviri. Mai curînd pornește Argeșul în amonte cu apele sale, decît să nu se țină de cuvînt Pavel Oțet.

— Am auzit că aveți ceva greutăți — spune brigadierul unui miner. Mîine-i duminică și tot am liber. Dacă mă primiți, glumește el, vin pe la voi să mai stăm de vorbă. Unde-s mai multe capete, altfel se văd lucrurile.

Mîine-i duminică... Omul are zi liberă. Acasă, îl așteaptă plăcute clipe în mijlocul familiei. Și totuși...

Dacă n-ați văzut vreodată goana benelor profilate pe cer, cu greu vă puteți imagina ce înseamnă munca de turnare a betonului. Totul se desfășoară în secvențe rapide. Mișcările oamenilor sînt perfect sincronizate cu ale mașinilor. Sînt desigur multe meserii pasionante, dar întrebați-i pe beniști dacă și-ar dori altceva în viață și veți primi un răspuns negativ. Într-un fel, sînt la fel ca aviatorii. Mereu la înălțime. Și zău că e de invidiat munca aceasta.

Deocamdată, peste prăpastia de mai bine de 350 de metri între cei doi versanți plutesc, legănîndu-se, benele aducîndu-și obolul la turnarea barajului. Cîteva mii de metri cubi au și prins cheag. Dar pînă la o jumătate de milion, cîte zeci de mii de drumuri nu vor mai face cele două bene!

La baraj, o veche cunoștință. Tînărul inginer Stelian Mazilu. Neschimbat. Aceleași trăsături de adolescent, același zîmbet atîrnă la colțul buzelor: „Bobocul" de acum doi ani, venit direct pe șantier de pe băncile facultății, s-a maturizat. Îi stă bine cu obrazul ars de vînturi. E gata oricînd să-ți vorbească despre oamenii din schimbul pe care-l conduce, despre întrecerea cu colegul de facultate, Adrian Popovici, inginer și el, și tot șef de schimb aici, la baraj, despre muzică și poezie. Înainte de a ne întîlni, am văzut la gazeta de perete a Postului utemist de control un scurt articol semnat de inginerul Mazilu. Vorbea despre succesele tinerilor de la baraj.

— Are o mare lipsă articolul acesta — ne spune inginerul Racoși, șeful de lot.

Văzîndu-ne surprinși, adaugă:

— Autorul nu pomenește nici o vorbuliță despre unul dintre cei mai vrednici oameni ai barajului. Știți cine? Stelian Mazilu.

Din înalturi, aterizează o nouă benă. Sus, pe lamelă, Mazilu și ortacii săi privesc cu înfrigurare scurgerea betonului, munca vibratoriștilor. Zărim prinsă chiar pe betonul ușor jilav, o lozincă: „În cinstea zilei de 23 August să dăm peste plan 5.000 m c de beton". De undeva, din depărtări, se aude șuierul locomotivei pitice. Coboară pe valea Argeșului, pufăind agale pe fundul viitorului lac.

În așteptarea valurilor, pe coaste se leagănă ușor, în bătaia vîntului, rugii zmeurișului. Pe locul portului de mîine, cu tăblița NAVROM, tractoare puternice se iau la harță cu cioatele, smulgîndu-le din pămînt.

Primăvara și-a risipit cosițele, înghinînd parcă în surdină cîntecul din noul folclor: „Pe Argeș în sus/ Sus între Carpați/ Între munții-nalți/ Se-nalță cu fală/ O hidrocentrală..."

Ion MĂRGINEANU

Fotografii de A. CARTOJAN

Şi în laborator termistorul — precis, rezistent şi uşor de mînuit — aduce mari foloase. Iată-l la lucru într-un ultratermostat.

O „PERLĂ" CU SURPRIZE:

TERMISTORUL

Acest dispozitiv cu termistori măsoară extrem de lesne viteza de scurgere a fluidelor.

Probleme tehnice dintre cele mai importante, altădată greu de rezolvat, capătă azi soluţii simple şi elegante cu ajutorul aparatelor şi dispozitivelor cu semiconductori — substanţe care, în ceea ce priveşte conductivitatea electrică, ocupă un loc intermediar între metale şi materialele izolante, avînd însă proprietăţi fizice excepţionale, pe care nu le au nici metalele, nici izolanţii.

Actualmente, în instalaţii complexe de automatizare, în construcţia maşinilor electronice de calcul, a aparatelor de televiziune, radio etc. se folosesc pe scară largă elemente semiconductoare de circuit, dintre care cel mai cunoscut este fără îndoială tranzistorul. Există însă şi o altă categorie de semiconductori, care, datorită extraordinarei lor sensibilităţi la variaţia temperaturii, îşi găsesc numeroase aplicaţii, unele oarecum neaşteptate.

ÎNTR-O SECUNDĂ SE MĂSOARĂ VARIAŢII DE MIIMI DE GRAD

Ce sînt termistorii? Pur şi simplu — după cum arată şi numele — rezistenţe sensibile la variaţiile de temperatură. Ei sînt constituiţi din substanţe semiconductoare obţinute din amestecuri de oxizi de titan, crom, mangan, fier, cobalt, nichel, cupru, zinc, magneziu. Dimensiunile foarte reduse, de ordinul milimetrilor sau chiar al micronilor (a mia parte dintr-un milimetru), explică şi unele utilizări speciale care li se dau.

O formă des întîlnită a termistorilor este aceea

de „perlă" — o bobiță instalată în vîrful sau în interiorul unui tub de sticlă.

Pentru a evidenția însușirile remarcabile ale termistorilor vom menționa că un anumit tip, fabricat din oxizi de mangan, cobalt și nichel, poate înregistra o variație de temperatură de 0,005°C în mai puțin de o secundă. Totodată rezistența sa electrică scade de peste 50 de ori cînd temperatura crește de la 0°C la +150°C. Din aceste date reiese, de altfel, și principiul său de funcționare, deosebit de simplu: intensitatea curentului într-un circuit în care se conectează un termistor este practic determinată de rezistența electrică a acestuia din urmă, care la rîndul ei variază o dată cu schimbările cele mai neînsemnate de temperatură. Acul unui galvanometru etalonat direct în grade Celsius va devia, indicînd precis temperatura.

Datorită avantajelor pe care le prezintă — simplitate de fabricație, durabilitate și excepțională stabilitate în funcționare — acest mic dispozitiv s-a dovedit a fi foarte util în cele mai diverse ramuri ale tehnicii și în numeroase domenii de cercetare.

Să menționăm cîteva din ele.

TERMOMETRU ÎN INIMĂ

Prin intermediul termistorilor, meteorologii măsoară temperatura la mari înălțimi, precum și temperatura solului și a apei la diferite adîncimi, obținînd datele necesare pentru buna desfășurare a muncilor agricole sau a lucrărilor geologice. De asemenea se află lesne temperatura cerealelor însilozate și astfel se poate preveni stricarea lor.

În cazurile cînd este foarte dificil să se stabilească prin mijloacele obișnuite temperatura unor medii — de pildă un fulg de zăpadă, o frunză, sîngele în vasele sanguine etc. — ne vin în ajutor tot termistorii. Cercetătorul sovietic V. G. Karmanov, de la Institutul de agrofizică al U.R.S.S., a realizat un microtermometru dintr-o „perlă" de semiconductor cu diametrul de cîțiva microni, fixată pe un tub capilar de sticlă. „Perla" poate fi introdusă și în interiorul oricărui organ din corpul omenesc, chiar și în inimă.

Microelectrotermometre medicale pe bază de termistori permit diagnosticarea timpurie a unor maladii grea de identificat ale organelor interne, în special a tumorilor maligne, care s-au dovedit a avea o temperatură ceva mai ridicată decît a țesuturilor sănătoase.

„RESPIRAȚIA" FURNALELOR

Termistorii pot fi folosiți și pentru controlul, reglarea automată și menținerea temperaturii constante în incubatoare, în frigidere electrice și alte tipuri de aparate înzestrate cu termostate. Un astfel de dispozitiv de dimensiuni reduse (10 × 10 × 5 mm), stabilizează temperatura cu o precizie de peste +0,1°C.

O altă aplicație interesantă: pe baza schimbului de căldură dintre mediul exterior și termistor, relee automate cu termistor pot regla circulația fluidelor prin conducte de gaze naturale, apă, țiței. Astfel, pe o conductă magistrală de gaze naturale se poate urmări și regla neîntrerupt scurgerea gazului și debitul curentului invizibil, prin introducerea în conductă a unui termistor de formă aerodinamică, cu suprafață mare, conectat într-un circuit electric.

Termistorul este încălzit slab de un curent electric ce circulă prin el. În același timp, aparatul, cufundat în mediul respectiv, se răcește, cedînd gazului căldura sa. Cu cît curentul de gaz are viteză mai mare, cu atît termistorul se răcește mai mult. Un galvanometru, special etalonat în unități care exprimă viteza de curgere, pune în evidență acest fapt. În R. S. Cehoslovacă s-au realizat astfel de dispozitive pentru măsurarea vitezelor mici de scurgere a apei.

Pentru funcționarea optimă a furnalelor trebuie să se urmărească cu atenție „respirația" lor; cantitatea, temperatura și umiditatea aerului suflat în cuptoare trebuie să rămînă riguros constante. Aceasta o realizează cu succes regulatorul automatic de umiditate a aerului. Cum? Foarte simplu: un termistor, introdus în curentul de aer suflat, este acoperit cu o fîșie de pînză umezită în permanență. Datorită jetului de aer, umezeala dispare, prin evaporare, cu atît mai repede cu cît aerul suflat e mai uscat. Pe măsură ce termistorul se răcește, se micșorează curentul electric din circuit. Această variație este percepută pe loc de un mecanism care introduce în aerul suflat cantitatea suplimentară de vapori de apă necesară pentru a asigura „respirația" liniștită și regulată a furnalului.

UN „RADAR" DE UN FEL DEOSEBIT

În ultimul timp, termistorii au început să fie folosiți cu succes și în tehnica bolometrelor. Bolometrul, un aparat care măsoară energia de radiație, este construit pe principiul transformării energiei radiante în energie termică. Bolometrul cu termistor captează radiația infraroșie emisă de pildă de motorul unui avion, al unui automobil sau de coșurile unor vapoare, aflate la distanțe de mai mulți kilometri și care — noaptea de pildă — sînt invizibile. „Goniometria termică" este deci o metodă de detectare de la distanță a obiectelor încălzite și ea completează cu succes radiolocația, în cazurile cînd aceasta din urmă nu poate fi folosită.

...În cele de mai sus n-am indicat decît cîteva din utilizările termistorilor. În realitate ele sînt mai numeroase. Fără îndoială că în viitorul apropiat vom mai auzi multe despre acești nou-veniți în tehnică. În industrie — și poate chiar în viața de toate zilele, în locul bătrînului și anacronicului termometru — vom întîlni din ce în ce mai des „perla" termistorului.

Asist. univ. Maria MILEA
Institutul politehnic — București
Fotografii de Traian PROSAN

Nu este oare mult mai simplu decît un termometru?

Temperatura frunzei și a stropului de rouă...

CUM A IZBUCNIT PRIMUL RĂZBOI MONDIAL (II)

MINCIUNA DIN CULISE ȘI ADEVĂRUL DIN TRANȘEE

După primele lupte.

Ecoul împușcăturilor de la Sarajevo a răsunat în toată Europa. „Vinovații vor plăti !", scriau ziarele de pretutindeni. Prin vinovați ele înțelegeau nu numai autorul direct al atentatului, un tînăr student în vîrstă de nouăsprezece ani, ci și personalitățile încărcate de onoruri și răspunderi, care neglijaseră să ia cele mai elementare măsuri de protecție a vieții arhiducelui Franz-Ferdinand. Ancheta fusese foarte scurtă și se desfășurase în cel mai strict secret. De pe urma ei, nimeni nu avusese de suferit nici o sancțiune : nici Potiorek, guvernatorul Bosniei, care nu adusese trupe de pază, nici șeful poliției locale, care-și dispersase agenții.

„Vinovatul" fusese găsit numai în afara hotarelor țării. „Vinovatul" nu era un om, ci un stat întreg — Serbia. Toate acestea se petreceau în momentul în care rivalitatea dintre Rusia țaristă și Germania imperialistă pentru „protejarea" țărilor din Balcani și Orientul Apropiat a devenit deosebit de acută.

DOUĂ SEMNĂTURI

Numele și titlurile sale ocupau cîteva rînduri în almanahul Gotha — enciclopedia nobilimii austro-germanice : Leopold Berchtold era triplu conte, nu numai *von* ci și zu Ungarschitz, Fratting și Pullitz, „membru deținător de portofoliu în cabinetul cezaro-crăiesc". Mai pe scurt, așa cum l-a reținut istoria : Berchtold, ministrul de externe al Austro-Ungariei. El a fost cel dintîi care și-a angajat țara pe toboganul războiului, trăgînd în urma sa alți miniștri, conți, duci sau lorzi de diferite naționalități și la fel de doritori ca și dînsul să se joace de-a soldații — cu viețile altora.

Berchtold vedea în războiul împotriva Serbiei o soluție ideală, menită să repare atît prestigiul internațional, cam mîncat de molii, al imperiului austro-ungar cît și coeziunea sa interioară, grav amenințată de mișcarea de eliberare a națiunilor ținute sub jug. Pretextul era și el ideal : asasinarea arhiducelui prezentată ca rezultat al uneltirilor Serbiei împotriva monarhiei habsburgice. Pe sprijinul Germaniei se putea conta ca urmare a tratatului de alianță care lega cele două țări.

Pe Berchtold nu l-a deranjat cîtuși de puțin faptul că ancheta dusă chiar de oficialitățile austriece ajunsese la concluzia că „nu există nici o probă în sensul vreunei vini a guvernului sîrb, a participării acestuia, pe o cale sau alta, la atentat". El a început să acționeze imediat, redactînd o scrisoare a lui Franz-Joseph către Wilhelm al II-lea prin care-i cerea acestuia să-i acorde mînă liberă în atitudinea față de Serbia. La cei 84 de ani ai săi, împăratul Austriei era departe de a iubi pacea, deși în cursul lungii sale domnii pierduse absolut toate războaiele pe care le dusese. Motiv în plus pentru el să-și mai încerce o dată norocul : scrisoarea a fost semnată.

Wilhelm al II-lea, care se odihnea de grelele treburi impuse de tronul Germaniei făcînd inspecții inopinate la regimente ca să verifice dacă nu cumva vreunui soldat îi lipsește un nasture de la uniformă, se sălturase de manevrele la care participa în fiecare an, fiind lăsat de fiecare dată să-și învingă proprii săi generali. Dorința de a-și afirma geniul militar pe un veritabil cîmp de luptă era cu grijă întreținută de monopolurile germane, care rîvneau la noi surse de materii prime, la noi piețe de desfacere, la noi mijloace de a obține suprafeluri. Pe scrisoarea lui Franz-Joseph, Wilhelm a notat — fără o clipă de gîndire, fără a consulta parlamentul sau măcar pe miniștrii săi : „Trebuie să ne descotorosim de sîrbi și cît mai repede cu putință !"

Cele două semnături pe același document, care au marcat primii pași pe calea spre război, au fost puse în cea mai deplină seninătate de spirit.

Familiile celor care plecau pe front stau încă bine dispuse. Zîmbetele li se vor șterge însă repede de pe față.

Imediat după ce a trimis scrisoarea, Franz-Joseph a plecat la vînătoare de cerbi. Îndată după ce a făcut adnotarea pe marginea scrisorii, Wilhelm al II-lea a pornit într-o croazieră pe Marea Nordului. Zarurile fuseseră aruncate. În ședința comună a guvernelor austriac și ungar din 7 iulie 1914 s-a anunțat că Germania asigură monarhia de sprijinul său militar, cerînd totodată o acțiune imediată.

„ORICE MOTIV DE RĂZBOI DISPARE"

Diplomații aristocrați purtau pe vremea aceea nume ciudate, care păreau a indica alte naționalități decît cele reale. Contele Pourtalès nu era francez, ci ambasadorul german la Petersburg. Von Hartwig nu era german, ci ambasadorul rus la Belgrad. Lichnowsky nu era rus, ci ambasadorul german la Londra. Împreună cu colegii lor de la celelalte ambasade ale marilor puteri, împreună cu șefii lor de la ministerele de externe și cu șefii șefilor — suveranii și președinții de consilii — ei au intrat într-o horă infernală, care a durat 33 de zile și în cadrul căreia toți — sau aproape toți — s-au străduit din răsputeri să declanșeze conflictul.

Nici un considerent etic nu a intrat în joc. Mincinoasa, perfidia, înșelăciunea au domnit în voie. Ultimatumul prezentat Serbiei de Austria a fost înaintat abia la 23 iulie, deci la aproape *patru săptămîni* de la comiterea atentatului, dar răspunsul sîrb trebuia dat în *48 de ore*.

Cu foarte mici rezerve, Serbia a acceptat totuși condițiile impuse de Austria. Dar ambasadorul acesteia, Giesl, nu și-a dat nici măcar osteneala să citească cu atenție răspunsul sîrb. La *35 de minute* de la primirea lui, el a părăsit Belgradul, rupînd astfel relațiile diplomatice dintre cele două țări.

Patru săptămîni — 48 de ore — 35 de minute. Termenele se scurtau vertiginos. Dar mincinoșii continuau să se acumuleze.

Principalul obiect al înșelăciunii l-a constituit poporul — poporul fiecărei țări în parte — căruia conducătorii săi — cu coroană sau fără, cu particulă nobiliară sau fără — îi spuneau că dreptatea este de partea lor, că ei nu doresc războiul, dar că, dacă el va izbucni, victoria le va aparține, fără doar și poate. Pe Nevski Prospekt la Petersburg, în Trafalgar Square la Londra, pe Unter den Linden la Berlin, pe Champs Elysées la Paris, muncitorii manifestau : „Vrem pace !" Din exilul în care se afla, un om — marele Vladimir Ilici Lenin — demascînd trădarea conducătorilor oportuniști ai Internaționalei a II-a, a luat categoric și intransigent atitudine împotriva războiului, relevînd caracterul lui imperialist. Lenin a chemat partidele socialiste din toată Europa să se unească într-o luptă comună împotriva propriilor lor guverne, pentru a împiedica [illegible].

AVALANȘA

Dar interesele puterilor imperialiste erau în totală opoziție cu cele ale proletariatului.

Cel dintîi chemat sub arme de către guvernele Europei a fost Dumnezeu. Franz-Joseph : „Am luat măsurile necesare, cu convingerea că Dumnezeu ne va face dreptate". Kaizerul Wilhelm al II-lea : „Dumnezeu este cu noi !" Țarul Nicolae al II-lea : „Dumnezeu ne va ajuta !" Președintele Poincaré : „Voința divină ne călăuzește hotărîrile !"

Dar cu un singur soldat, fie el și țărănoiul ceresc, războiul nu poate avea loc. La 28 iulie 1914 armata austro-ungară, pe baza unui plan întocmit cu mult înainte, a atacat mica Serbie. La 29 iulie, Rusia mobiliza de-a lungul frontierei cu Austria. Două zile mai tîrziu, Germania făcea același lucru. Între timp, suveranii celor două țări schimbau telegrame ipocrite, tutuindu-se și semnînd „Niky" și „Willy". În seara de 31 iulie, Jaurès, tribun al socialismului și al păcii, a fost asasinat într-o cafenea pariziană. A doua zi Franța mobiliza și ea. Și tot la 1 august Germania a declarat război Rusiei.

Avalanșa se rostogolea din ce în ce mai repede spre prăpastie. Pretutindeni, mame, soții și copii își îmbrățișau — poate pentru ultima oară — fiii, soții și tații care plecau să moară. Demonstrații organizate de cercurile militariste din Franța se desfășurau sub lozinca *„A Berlin !"*. Din capitala Germaniei răspundeau strigăte similare : *„Nach*

Nicolae MINEI

(Continuare în pag. 14)

Cel care mai trăiește ascute astele personale din bazarurile celui care a murit.

CUM A IZBUCNIT PRIMUL RĂZBOI MONDIAL (II)

1914. Patriotismul de paradă îşi arată faţa. În ciuda asigurărilor oficiale că războiul va dura doar cîteva săptămîni, băncile germane sînt asaltate de deponenţii care, pentru mai multă siguranţă, vor să-şi retragă banii.

O imagine tipică din timpul primului război mondial : casa unui ţăran transformată în fortăreaţă.

Paris !" În redacţiile ziarelor de dreapta se făceau pronosticuri : „Războiul va dura două-trei săptămîni ! Cel mult pînă la Crăciun !" Se dezgropau vechi dictoane latine : *„Dulce et decorum est pro patria mori !"* (E plăcut şi frumos să mori pentru patrie.) Cei care citau aceste cuvinte se fereau însă ca de foc să precizeze cît de frumos şi de plăcut este să mori pentru interesele marilor monopoluri.

La 2 august trupele germane au invadat Luxemburgul, ţară neutră. În aceeaşi zi, ambasadorul german la Bruxelles dădea cele mai solemne asigurări că guvernul său va respecta neutralitatea Belgiei. Dar planul redactat de generalul Schlieffen, cu şapte ani în urmă, prevedea atacarea Franţei prin Belgia. La 3 august, exact în clipa în care Germania declara război Franţei, ea dădea un ultimatum Belgiei, prin care o anunţa că armatele germane vor trece prin teritoriul său şi îi cerea să aibă o „atitudine amicală" sau chiar să „colaboreze la efortul împotriva agresorilor francezi". Belgia a refuzat şi Germania a atacat-o. Aceasta a servit drept motiv Angliei să intre şi ea în conflict, declarînd război Germaniei.

Ironia istoriei a făcut ca Austro-Ungaria, prima angajată în cursa spre conflagraţie, să fie ultima care a intrat în război împotriva Franţei şi Angliei — la 12 august. La Viena, cei doi ambasadori şi-au luat rămas bun de la ministrul de externe Berchtold în termeni foarte distinşi, asigurîndu-se reciproc de stima şi dragostea lor şi deplîngînd în cor cruzimea „destinului" care-i făcuse să devină inamici...

★

Kaizerul Wilhelm al II-lea prevestea că „pînă cînd frunzele cad" armatele „puterilor centrale" se vor întoarce victorioase.

Însă primul război mondial nu a durat nici cîteva săptămîni, nici pînă la Crăciunul 1914. El a ţinut mai bine de patru ani. După primele succese ale germanilor pe frontul occidental şi ale ruşilor pe cel oriental, liniile de luptă s-au stabilizat şi a început cel dintîi război de poziţii pe care l-a cunoscut omenirea. În tranşee pline de noroi sau zăpadă, sub un soare dogoritor sau în bătaia crivăţului, milioane de bărbaţi se străduiau să supravieţuiască, rînd pe rînd, vînători şi vînaţi. Pentru o deplasare a liniei frontului de cîteva zeci de metri, pieriau mii de oameni. Un exemplu : în celebra bătălie de la Verdun, au fost ucişi şi răniţi 976.000 de francezi şi germani, dar frontul nu s-a mişcat decît cu ceva mai puţin de opt kilometri.

Pe măsură ce treceau anii, în vîrtej erau antrenate tot mai multe ţări. În mai 1915 Italia, pînă atunci neutră, s-a desprins de Tripla Alianţă şi a trecut de partea Antantei. Bulgaria şi Turcia au participat alături de Germania şi Austria. În august 1916 Romînia a intrat în război împotriva puterilor centrale. Luptînd cu vitejie, dar prost înarmaţi şi echipaţi, ostaşii noştri au avut pierderi înspăimîntătoare : 800.000 de morţi. În 1917, Statele Unite au declarat şi ele război Germaniei şi Austro-Ungariei. După o ultimă tentativă disperată pe frontul occidental în primăvara lui 1918, Germania s-a recunoscut învinsă. Armata austro-ungară s-a destrămat. În luna noiembrie 1918 a fost semnat armistiţiul.

Primul război mondial şi-a încheiat lunga şi sîngeroasa lui existenţă ascuţind la extrem contradicţiile sociale şi naţionale ale imperiilor celor mai şubrede. La 7 noiembrie 1917 tunurile „Aurorei" au bubuit, anunţînd naşterea primului stat socialist. Un val de lupte revoluţionare a cuprins toate continentele. Cei cărora li se dăduseră arme pentru a se ucide între ei le-au folosit împotriva asupririi sociale şi naţionale, pentru eliberarea de sub coşmarul războiului imperialist. Imperiul austro-ungar, care l-a declanşat, măcinat de contradicţii interne de neîmpăcat, s-a prăbuşit. Popoarele asuprite în el şi-au luat soarta în mîinile lor. Transilvania, ca rezultat al luptei revoluţionare a maselor populare s-a unit cu Romînia. Polonia a devenit stat independent, s-au născut statele cehoslovac şi iugoslav.

Puterile imperialiste victorioase, cu toate sforţările lor, nu au putut zăgăzui căile luptei de eliberare socială şi naţională a popoarelor.

Nicolae MINEI

Războiul s-a terminat. „Nu mai vrem niciodată război" spun la reîntoarcerea din prizonierat, după încetarea ostilităţilor, ostaşii germani — ţărani şi muncitori în viaţa de toate zilele.

Popas la Podu Turcului

Pregătiri în vederea campaniei de vară: se repară și se verifică buna funcționare a mașinilor și utilajelor agricole.

MĂRTURII DESPRE SATUL CONTEMPORAN

Nu e o poveste: aici la Răchitoasa și la Slobozia, localități situate pe apa Zeletinului, în actualul raion Adjud, cei mai bătrîni dintre săteni (vreo patru, cinci la număr) au ajuns să cunoască automobilul abia cu zece ani în urmă. Ei au zărit mai întîi avionul (deoarece avioane s-au nimerit să zboare și pe deasupra acestor locuri), apoi tractoarele care au sosit să lucreze pe pămînturile colectivelor și abia în al treilea rînd, automobilul. Cu acesta din urmă au călătorit la Tecuci, Adjud sau Bîrlad, unde au zărit, tot pentru întîia oară, trenul. O adevărată istorie a transporturilor moderne, răsfoită de la coadă spre cap.

Am ascultat uimit și amuzat aceste relatări, în timp ce mă preumblam pe străzile Adjudului. Profesorul P., însoțitorul meu, localnic get-begeș, a intervenit însă cu promptitudine:

— Dumneata, înțeleg, consideri treaba aceasta drept o găselniță reportericească. N-ai dreptul... Ar însemna să scrii o lucrare „ad aperturam libri" (interlocutorul meu e profesor de latină).

Cazul enunțat, mi s-a explicat în continuare, constituie o excepție. Din lipsa căilor de acces, locurile pomenite au format și în timpurile trecute o zonă aparte. Așa, de pildă, în vreme ce pretutindeni în părțile acestea agricultura folosea măcar batozele, morile cu apă sau morile electrice, acolo, la Podu Turcului, țăranii treierau grîul la „arioaie", îl vînturau cu lopata și-i zdrobeau boabele cu rîșnițe manuale.

Noua șosea, creată în anii noștri, a legat definitiv aceste locuri de „restul lumii". Pe ea, și prin alte o mie de căi, contemporaneitatea s-a pornit să curgă grăbită. Azi, nici o deosebire între Podu Turcului și restul regiunii. Adică... una singură. Comuna Podu Turcului posedă în prezent o stațiune de mașini și tractoare care a izbutit să devină fruntașă în întreaga regiune Bacău.

★

Am călătorit spre „capătul pămîntului" — cum obișnuiesc localnicii să denumească glumind aceste locuri — străbătînd tînăra șosea care leagă în prezent Adjudul de Podu Turcului.

Pe sute de kilometri, întinderile de pămînt sînt aici fie sparte de văi înguste (pline cu apă, primăvara), fie întinse peste spinările colinelor sterpe, pradă zăpoarelor și eroziunilor. Tocmai de aceea în trecut, aratul, semănatul, prășitul și recoltatul cerealelor cereau aici și timp îndelungat, și eforturi suplimentare.

Împotriva acestor neajunsuri, gospodarii au luptat cum au putut. Cu brațele și îndrumați de străvechi cu-

Liviu MAIOR

(Continuare în pag. 16)

Popas la Podu Turcului

noştinţe empirice. Şi e de la sine înţeles că în felul acesta n-au reuşit să netezească nici capriciile reliefului, nici să înfrîngă potrivnicia climei, seceta, inundaţiile sau lipsa de dărnicie a solului.

Înnoirile multilaterale, statornicite pe ogoarele patriei noastre, ca urmare a politicii înţelepte a partidului nostru, transformările revoluţionare care au smuls pămîntul din ghearele capriciilor naturii, înmormîntînd totodată deprinderi greşite, prejudecăţi periculoase sau datini învechite, s-au ivit treptat şi la Podu Turcului. Şi în această privinţă, prin activitatea şi contribuţia sa deosebită, staţiunea de maşini şi tractoare din fostul raion Zeletin ocupă un loc de frunte.

★

Comunistul Stan Mereuţă a devenit directorul S.M.T. din Podu Turcului în anul 1956. Personal îl cunoşteam din auzite. Mai exact spus, i-am întîlnit numele în repetate rînduri, citind relatările corespondenţilor de presă regionali. Tocmai de aceea nu mică mi-a fost mirarea cînd, o dată ajuns la Adjud, am aflat că inginerul Mereuţă nu este director la Podu Turcului, ci la S.M.T.-Adjud. „Doar de cîteva zile — mi s-a explicat. El a adus în mijlocul colectivului adjudean un dar deosebit de preţios : bogata experienţă în muncă a tractoriştilor, tehnicienilor şi inginerilor de la Podu Turcului".

Mecanizatorii din Adjud au o staţiune mare cu 256 de tractoare, în a cărei rază de activitate sînt cuprinse 21 de gospodării colective. Terenurile sînt drepte, pămîntul fertil, căile de acces — dintre cele mai bune. Cu asemenea condiţii optime de lucru nu s-au putut mîndri niciodată confraţii lor de breaslă de la Podu Turcului. Motivele le cunoaştem. În schimb, în vreme ce adjudenii au făcut cînd treabă bună, cînd lucru de mîntuială, mecanizatorii de la „Podu" au fost mereu fruntaşi. Ce-i lipseşte S.M.T.-Adjud ? Rămîne de văzut. Tovarăşul Mereuţă s-a angajat să afle, să descurce şi, cu ajutorul întregului colectiv, să remedieze lipsurile existente.

Personal l-am urmărit ore în şir cum, însoţit de inginerii şi tractoriştii fruntaşi ai staţiunii, aleargă neobosit prin curte şi ateliere, îndrumînd, apreciind munca şi comportarea tinerilor mecanizatori. L-am văzut cum discută cu o răbdare de fier cu băieţii aceştia, harnici şi pricepuţi, pare-se, dar, ce-i drept, cam netunşi, cam nebărbieriţi şi mai ales dispuşi de a face ghiduşii sau de a se lua la harţă din te miri ce ; cum îi sfătuieşte o dată, de două ori, de zece ori, să respecte ordinea fluxului tehnologic la bancurile de montaj şi, dacă e posibil, să se tundă totodată ; să nu mai hîrjonească tractoarele ca pe nişte cai nărăvaşi şi să se radă măcar de două ori pe săptămînă...

Şi notîndu-mi toate acestea şi multe altele, am revăzut, ca într-o retrospectivă cinematografică, întîmplări şi scene similare din staţiunea de maşini şi tractoare de la Podu Turcului. Atît doar că, în urmă cu zece ani, oamenii de acolo nu se străduiau doar să-şi corecteze conduita, ci pur şi simplu să înveţe meseria de mecanizator.

...Staţiunea de maşini şi tractoare din fostul raion Zeletin a luat naştere în anul 1954 cu 20 de tractoare. Ele au fost adăpostite sub şopronul unui cetăţean din localitate, iar birourile şi atelierele au fost instalate într-o curte alăturată. Astăzi, în aceeaşi staţiune, remizele

Trei dintre fruntașii stațiunii (de la stînga spre dreapta): Romel Gafton, Nicolae Vrînceanu și Dumitru Cimpoeanu.

Încăpătoare și atelierele moderne cu geamuri mari ca niște adevărate sere adăpostesc 190 de tractoare, 215 pluguri, 132 semănători de porumb 2-SPC-2, 30 de cultivatoare, 75 de semănători, 38 cupluri grape reglabile etc., etc. Mașinile și utilajele acestea lucrează o suprafață de 22.000 ha, aparținînd celor 22 de colective aflate în raza de activitate a stațiunii.

Ei bine, cîte lucruri s-au întîmplat în tot acest răstimp? Cîtă vreme i-a trebuit, de pildă, inginerului Mereuță, ca să-i învețe pe tinerii tractoriști mecanică și știință agrotehnică? Cît s-a străduit să-i lămurească de fiecare dată pe proaspeții veniți că viața poate fi frumoasă și interesantă și aci la „capătul pămîntului"?

Prin cîte încercări a fost nevoit să treacă întreg colectivul S.M.T. pînă a izbutit să se consolideze, pînă cînd fiecare mecanizator în parte a ajuns să considere disciplina sau obligațiile sale profesionale cele mai de preț îndatoriri personale!

Evident, nu de la o zi la alta. Nici chiar în primii doi-trei ani.

În orice caz, mecanizatorii de la Podu Turcului, aceștia și nu alții, au introdus știința agrotehnică pe mii de hectare de pămînt, smulgînd solului roade îmbelșugate și înfrîngînd cu mașinile lor potrivnicia naturii. După milenii scurse în răstimpul cărora pămîntul a fost întors cînd pe o parte cînd pe alta, doar prin forța brațelor și cu ajutorul uneltelor primitive și a animalelor de tracțiune, mașini puternice și utilaje perfecționate au venit să execute toate muncile capitale ale unui an agricol: aratul, cultivatul, discuitul, semănatul, tăvălugitul, prășitul, recoltarea cerealelor, balotarea paielor, combaterea dăunătorilor, transportul cerealelor etc. S-ar putea vorbi în această privință despre tractoriștii care au lucrat pe terenurile colectivelor din Răchitoasa, Godinești, Slobozia sau Buda, aflate la 40 de kilometri de stațiune; despre tractoristul Gheorghe Barnea, care a învățat și i-a învățat și pe alții să conducă tractoarele pe pante cu înclinații de 30°; sau despre brigăzile de tractoare grele care au oprit eroziunea dealurilor, redînd agriculturii, prin lucrări de terasare, zeci de hectare de pămînt.

Despre rezultatele obținute prin aplicarea regulilor agrotehnice și mai ales despre importanța prelucrării solului prin mijloace mecanizate, vorbesc însă, cu o pregnanță deosebită, cifrele de producție ale anului agricol 1963.

Anul trecut, ne amintim cu toții, zăpezile au fost puține, iar ploile cernute pe întinsul țării, din primăvară pînă în toamnă, sporadice și neconsistente. În raionul Adjud clima s-a arătat și mai îndîrjită decît în altă parte. Aici, regimul precipitațiilor a fost la fel de scăzut ca în 1946, anul cunoscutei secete care a pîrjolit întreg trupul Moldovei, trimițînd în bejenie mii de oameni.

În 1963, așadar, arșița s-a făcut din nou simțită în această parte de țară. Cu toate acestea nimeni nu și-a părăsit casa sau familia. Mai mult decît atît: în toamnă, fiecare gospodar harnic a avut la el acasă și grîu, și porumb, și nutreț pentru vite. Victoria aceasta (prima din istoria acestor locuri!) a fost posibilă datorită colaborării strînse dintre colectiviști și mecanizatori. Respectînd cu strictețe îndrumările primite din partea specialiștilor, ei au izbutit, prin arături adînci, îngrășăminte abundente, prașile repetate și lichidarea dăunătorilor, să obțină chiar în condițiile unei asemenea secete o producție medie de 1.200 kg grîu la hectar (1.400 kg în comuna Tănăsoaia) și 2.200 kg porumb la hectar (2.800 kg în aceeași comună).

— O adevărată minune! — ne-a spus octogenarul Nicolae Carp, colectivist în Glăvănești. Oamenii noștri, sprijiniți de tractoriștii tovarășului Stan Mereuță, au făcut adevărate minuni.

Anul acesta, în schimb, hărnicia mecanizatorilor și colectiviștilor a fost... udată la timp de ploi bogate. În plus, ne-a informat inginerul Vasile Baicu, noul director al stațiunii,

Capriciile reliefului obligă mecanizatorii de la Podu Turcului să-și conducă tractoarele pe pante cu înclinații pînă la 30 de grade.

Mecanizatorii de la Podu Turcului studiază noile combine de tilez universale sosite în stațiune.

— O noutate pentru noi, dar și pentru întreaga agricultură a țării. Este vorba de o nouă mașină de semănat, care va fi folosită în premieră în campania de primăvară. Ea va semăna deodată trei rînduri de porumb, cîte trei boabe la cuib, la o distanță de 70 cm între rînduri și 28 cm între cuiburi. Mașina va fi condusă de un singur om, care va avea în grijă și o cisternă cu îngrășăminte chimice, pe care le va depune în cuiburile de porumb. Cu ajutorul ei vom putea semăna 30 ha pe zi.

Ne-am despărțit de inginerul Vasile Baicu cu gîndul la noua mașină de semănat, la cele

AM VREA SĂ AFLĂM...

„Care-i istoricul Festivalurilor muzicale de la Bayreuth și Salzburg ?" *(Mihai Chetan, student, București)*; „Ce simbolizează Cocoșul galic ?" *(Eduard Călugăru, Cluj)*; „Care au fost primele mărci poștale din lume ?" *(Tiberiu Iosifescu, Lupeni)*; „Cum funcționează submarinul atomic ?" *(Adolf Voicovski, Prisaca Dornei)*; „Care-i originea jocului de rugbi ?" *(Teodor Florescu, Iași).*

Răspunsurile la întrebările de mai sus vor apare în aceste pagini.

dialog

ORAȘUL MEU, LUPENI

Spre bucuria și mîndria cetățenilor săi, orașul Lupeni, important centru minier, înfrumusețează. În ultimii ani au apărut noi blocuri de locuințe și edificii de interes obștesc. Astfel, în curînd va fi dat aici în folosință cel mai mare bloc de locuințe din Valea Jiului, avînd 9 etaje și 200 de apartamente. Constructorii din Lupeni lucrează în prezent la finisarea noului cinematograf cu 500 de locuri, avînd o linie arhitectonică modernă și care-și va putea primi spectatorii peste cîteva săptămîni.

Vă trimit și o imagine a noilor construcții din centrul Lupenilor.

I. TIBERIU
Lupeni

„OAMENII RĂSTOARNĂ DEALURILE"

„Reportajul intitulat «Oamenii răstoarnă dealurile», apărut în «Flacăra» nr. 16/1964, a provocat un interes deosebit în rîndul colectiviștilor din comuna noastră. În același timp, pot ca urmare a apariției acestui reportaj, ni s-au adresat, din diferite localități ale regiunii Argeș, felicitări și cuvinte de laudă pentru lucrările de terasare pe care le-am realizat pe dealuri".

(Dintr-o scrisoare primită de la conducerea G.A.C. Văleni-Podgoria din raionul Pitești și comitetul de partid al gospodăriei).

CABLURILE TRANSOCEANICE

„Doresc să aflu ultimele noutăți asupra cablurilor transoceanice"

Costea ANDREI,
muncitor, Vulcan, str. Potcoavei și Dumitru MIHAI, tehnician, Bacău

Răspunde prof. univ. SERGIU CONDREA, de la Institutul politehnic București.

Primul cablu telegrafic transoceanic a fost întins în anul 1866 între Europa și America. De atunci s-au instalat multe alte asemenea cabluri.

Cabluri telefonice însă nu s-au putut întinde pe fundul oceanelor decît în zilele noastre (1956). Aceasta din cauză că un cablu telefonic de mare lungime nu este un circuit pasiv, cum este cel telegrafic, ci unul activ; el este prevăzut din distanță în distanță cu repetoare active, adică amplificatoare cu tuburi electronice pentru compensarea atenuării impulsului transmis.

Orice cablu, telegrafic sau telefonic, produce o atenuare (slăbire) și o deformare a variației curentului electric care reprezintă semnalul transmis. La cablul telegrafic transoceanic, atenuarea și deformarea se combat prin mijloace simple: 1) se trimit semnale mai puternice (de tensiune mai înaltă) și 2) se transmit semnalele telegrafice cu viteză mult mai mică, astfel ca la recepție să se poată distinge doar dacă s-a trimis un impuls electric sau nu.

Semnalul telefonic (oscilația electrică prin care se transmite convorbirea) este mai complicat. Nu se poate mări tensiunea la capătul de unde se vorbește, deoarece ea ar trebui mărită atît de mult, încît ar distruge cablul. Nu se poate reduce viteza de vorbire, deoarece s-ar denatura ritmul natural și nici nu se poate vorbi cu viteza de un cuvînt pe oră.

De aceea la cablul telefonic transoceanic s-a introdus, din distanță în distanță (la fiecare 60-100 km), cîte un repetor cu tuburi electronice, care repetă — întărit și corectat — semnalul de convorbire la cele două sensuri. Dificultatea a constat tocmai în construirea acestor repetoare (fiecare compus din două amplificatoare, pentru cele două sensuri de transmisie), astfel ca ele să poată suporta condițiile speciale din fundul oceanelor și să poată fi alimentate cu curent electric și telesupravegheate de la distanțe mari (mii de kilometri).

Problema a fost rezolvată: s-au construit repetoare robuste, de formă alungită, protejate printr-o armură formată dintr-un tub de inele de oțel și închise în interiorul cablului. Repetoarele dat realizate din piese fabricate cu o deosebită grijă, destinate să aibă o funcționare sigură timp de 20-30 de ani. Pentru telesupraveghere s-a prevăzut un semnal special, care se transmite de la capătul cablului și „interoghează" fiecare repetor asupra stării lui. Dacă primește de la unul răspunsul „defect", trimite un „ordin" să se treacă imediat pe repetorul de rezervă, care este atașat alături.

Pînă în prezent noile cabluri telefonice transoceanice s-au dovedit a fi instalații sigure și rentabile, ceea ce a îndemnat la proiectarea de noi cabluri similare.

STRĂMOȘUL MAGNETOFONULUI...

Vă scriu aceste rînduri cu dorința de a scutura praful uitării de pe o veche invenție românească. Este vorba de strămoșul magnetofonului de azi — electrografofonul — care a fost inventat de Constantin Mănciulescu din orașul Buzău, azi octogenar. Autorul „electrografofonului" arată în memoriul său de brevetare întocmit în anul 1906, la Paris, că aparatul realizat de el „este o mașină vorbitoare electrică de o putere extraordinară și de o claritate absolută, avînd avantajul de a putea opera întregi fără întrerupere". Aparatul a fost construit între anii 1903-1906, pe cînd Mănciulescu era student la Facultatea de științe din București. Semăna oarecum cu magnetofonul de azi numai că în locul benzii (panglica de material plastic fiind introdusă abia în anul 1948) folosea un fir de fier călit sau de oțel antrenat de un motoraș care făcea ca el să se deruleze prin fața polilor unui electromagnet, în circuitul cărnia erau legate microfonul și bateria de alimentare. Negăsindu-se cine să industrializeze aparatul, invenția a fost dată uitării.

Ing. Dumitru CODĂUȘ
str. Mărășești nr. 22
Pitești

LIBERIA ȘI FLOTA EI COMERCIALĂ

„Aș vrea să știu cîte ceva despre Liberia. Cum se face că această mică țară din Africa are o puternică flotă comercială ?"

Constantin GUGU
tehnician,
Hunedoara

Răspunde ION ASEODI, publicist.

Liberia a fost întemeiată la începutul secolului trecut de un grup de sclavi negri eliberați din America. Cei dintîi coloniști negri au sosit aici în 1822, trimiși de Asociația americană pentru colonizare, care-și propunea colonizarea în Africa a sclavilor negri eliberați de unii proprietari de sclavi. Cu banii asociației, negrii americani au cumpărat primul petic de pămînt de la un șef de trib, dîndu-i în schimb 6 puști, o cutie cu mărgele, 2 butoane de tutun, 3 perechi de bocanci și alte lucruri mărunte. Apoi a început acaparerea pămîntului cu forța. În cinstea lui Monroe, președintele de atunci al S.U.A., bucata de pămînt cumpărată a căpătat numele de Monrovia, iar întregii colonii i s-a dat denumirea de Liberia, care în 1847 a fost proclamată republică. Deși dependentă de S.U.A., în mod formal Liberia nu a fost o colonie americană. Populația Liberiei se împarte în două grupuri: așa-numiții americano-liberieni, numărînd 20-30 mii de oameni, și populația băștinașă de aproximativ 2,5 milioane. Pătura de sus, adică cele 125 de familii bogate de americano-liberieni, exploatează restul populației. Bogățiile țării — cauciuc, minereu de fier, bauxită, magneziu etc. — se găsesc în mîinile monopolurilor străine, dintre care cel mai important e „Firestone Tire and Rubber Company".

Un început de dezvoltare economico-socială a țării se manifestă mai pregnant abia în anii de după cel de-al doilea război mondial. S-au luat o serie de măsuri împotriva anumitor forme înapoiate de muncă, pentru ocrotirea sănătății publice și dezvoltarea învățămîntului. Liberia este o țară în curs de dezvoltare.

Cum se explică totuși faptul că pe lista flotelor comerciale capitaliste această țară mică figurează după Statele Unite și Anglia, înaintea unor țări ca Norvegia, Japonia, Italia, Olanda, Franța? Într-adevăr, cifrele sînt grăitoare: S.U.A. — tonajul total al flotei comerciale era în 1961 de 25 milioane tone, din care 4,5 milioane tone tancuri petroliere; Anglia — 21 milioane tone, din care 2,1 milioane tone vase petroliere; *Liberia* — 11,3 milioane tone, din care 7,1 milioane tone tancuri petroliere.

Diferite societăți de navigație, dar în primul rînd cele americane, obișnuiesc să înregistreze sub pavilioanele altor țări multe din navele lor. Printre aceste țări se numără Panama, Honduras și, înainte de toate, Liberia. Navele sub aceste pavilioane scutesc pe armatorii care le folosesc de plata impozitelor care în propria lor țară sînt exagerate. Pe de altă parte, acești armatori nu sînt îngrădiți de contractele colective în vigoare pe navele sub pavilion american, salariile marinarilor respectivi fiind de patru ori mai scăzute decît cele ale marinarilor americani. În timp ce legislația Statelor Unite prevede ca echipajele navelor să fie alcătuite îndeosebi din cetățeni americani, cele de pe navele purtînd steaguri străine sînt recrutate în special din țările cu un nivel de trai mai scăzut. De aci, creșterea uimitoare a flotei comerciale liberiene.

NOUTĂȚI FILATELICE

Pentru mai mulți cititori, filateliști-amatori:

Între 5 și 21 iunie capitala Franței găzduiește o mare întîlnire filatelică internațională. Expoziția PHILATEC 1964, organizată sub auspiciile UNESCO, F.I.P. (Federația internațională de filatelie) și ale Asociației internaționale a presei filatelice.

La PHILATEC 1964 participă administrații poștale din 75 de țări, precum și peste 2.000 de filateliști din peste 80 de țări din Europa, Africa, Asia, America, Australia.

La această mare manifestare filatelică internațională țara noastră este larg reprezentată: Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor (Dir. gen. a poștei) participă oficial; Asociația filateliștilor din R.P. Română participă cu 50 de colecții și alte exponate ale colecționarilor români; din juriul internațional al expoziției face parte și un reprezentant român (prof. dr. ing. I. S. Antoniu, membru corespondent al Academiei R.P. Române); o delegație a A.F.R. condusă de președintele asociației, Emanoil Țiulescu, participă direct la lucrările Congresului Federației internaționale de filatelie și la Congresul Asociației internaționale a presei filatelice.

Printre alte manifestări organizate cu prilejul expoziției filatelice internaționale PHILATEC 1964 se înscrie și un interesant raliu de diligențe poștale de epocă din Franța și cîteva țări vecine, care după ce vor parcurge peste 1.000 de km se vor întîlni la 14 iunie la Paris în fața marelui palat din Champs Elysées care găzduiește expoziția.

Filateliștii din țara noastră participă prin exponate de prestigiu la toate clasele de concurs (colecții pe țări, tematice, literatură etc). Calitatea și valoarea filatelică a acestor exponate, precum și faptul că multe dintre ele au în palmaresul lor diferite premii internaționale, ne îndreptățesc să sperăm într-un nou succes de prestigiu al filateliei românești.

V. T.

Poștalul din Champs Elysées unde era loc mereu întîlnire filatelică internațională.

VÎRSTA ARBORILOR

„În nr. 10/1964 al «Flacării» am citit nota intitulată «200 de arbori seculari». În legătură cu aceasta aș vrea să știu cum se stabilește științific vîrsta arborelui".

Ion BURSUCEANU
O.A.S., „7 Noiembrie", Segarcea

Răspunde ANDREEA DĂNESCU, corectător la Grădina botanică din București.

În mod obișnuit, putem afla vîrsta unui arbore numărînd inelele concentrice de pe suprafața secționată a tulpinii și socotind fiecare inel drept un an de viață.

Grosimea inelelor anuale variază de la o plantă la alta, atît în funcție de vîrsta plantei, cît și de mediu. Grosimea fiecărui inel anual variază chiar la aceeași plantă: cînd după o iarnă lungă urmează o vară secetoasă, inelele anuale sînt foarte subțiri. La arborii și arbuștii cu lemn tare (tisă, cimișir, măslin ș.a.) inelele anuale sînt foarte subțiri. Arborii cu lemn moale, ca plopul, salcia etc. posedă inele anuale groase. De exemplu la plopul negru acestea pot avea pînă la 2 cm, astfel că un plop cu diametrul tulpinii de doi metri ar putea să nu aibă mai mult de 50 de ani.

Cînd vrem să stabilim vîrsta unui arbore fără să-l tăiem, ne orientăm după dimensiunile trunchiului și ale coroanei, ținînd bineînțeles seama de caracteristicile fiecărei specii. În ce privește arborii mai deosebiți, de multe ori se cunoaște data plantării lor. Așa, spre exemplu, este cazul unui exemplar de conifer denumit arborele mamut (Sequoia gigantea), avînd aproximativ 30 m înălțime, aflat în parcul Băilor Herculane; se cunoaște exact data cînd a fost plantat: acum 85 de ani. Două exemplare din acest conifer se găsesc și în Munții Apuseni; ele au o înălțime de peste 20 metri, iar vîrsta lor e de aproximativ 50 de ani (după informațiile unui locuitor, martor ocular al plantării lor).

PRIMUL CALENDAR...

„De cînd se măsoară timpul cu ajutorul unui calendar ?"

Gh. RĂDESCU
Niculițel, reg. Dobrogea

Răspunde CORNELIA CRISTESCU, candidat în științe fizico-matematice, de la Observatorul astronomic al Academiei R.P. Române.

Necesitatea măsurării timpului a apărut din cele mai vechi vremuri. La întocmirea unui calendar s-a putut ajunge însă numai atunci cînd diferite fenomene din natură ca: rotația Pămîntului, revoluția sa, mișcarea Lunii se cunoșteau destul de bine. Totuși este greu de precizat la ce dată exactă au fost stabilite primele calendare. După toate probabilitățile, egiptenii sînt cei ce au introdus pentru prima oară un calendar, cu aproximativ 7000 de ani în urmă. Durata anului era de 365 zile. În anul 1866 s-a descoperit într-o serie de hieroglife un decret dat în jurul anului 238 î.e.n. prin care se hotăra introducerea unei zile suplimentare la fiecare patru ani. India, deși are și ea o civilizație veche, a introdus calendarul mai tîrziu (aproximativ acum 4-5000 de ani în urmă). În India au apărut însă nu un singur calendar ci aceștia, multe din ele menținîndu-se și astăzi.

cu cititorii

DE LA CORESPONDENȚI

București. Azi pe Șoseaua Ștefan cel Mare. (*ing. Titu Bălănescu*)

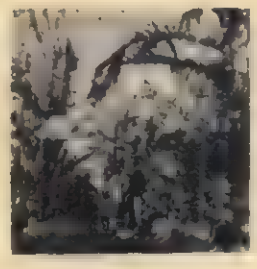

Plante exotice în noua seră a Grădinii botanice din Cluj. (*C. Ciceu*)

Iarnă... (*C. Mavo, București*)

POȘTA NOASTRĂ

MIRCEA CRĂCIUN, Lugoj. 1) Cum puteți ajunge un bun halterofil? La fel cum au ajuns buni sportivi toți acei despre care ați auzit sau citit că au realizat bune performanțe: prin muncă perseverentă, dusă în cadrul unui regim de viață potrivit cu activitatea sportivă. Înscrieți-vă într-un club sportiv, care vă va pune la dispoziție nu numai materialul și sala în care să vă antrenați, dar și pe antrenorul care vă va indica atît regimul de viață, cît și cele mai bune mijloace de antrenament. 2) Fiecare dintre stațiunile balneoclimaterice din țara noastră are caracteristicile ei și, ca atare, tratamentele în respectivele stațiuni au efecte diferite. Ar fi imposibil să înșirăm aici toate stațiunile din țară cu efectele băilor și tratamentelor respective. Dacă vă interesează numai un anumit domeniu, vă rugăm a reveni, arătîndu-ne care anume; dacă, însă, doriți o documentare în general, vă recomandăm să citiți lucrarea „Stațiunile balneoclimaterice din R.P. Română", editată de Editura Consiliului Central al Sindicatelor. 3) Nici la această întrebare nu vă putem răspunde în cadrul rubricii de față. Despre tot ce e nou în domeniul cunoașterii și combaterii cancerului se ocupă toate publicațiile, inclusiv revista noastră. Un documentar mai larg am mai publicat; fără îndoială însă că vom mai reveni.

VASILE LEPĂDATU, Constanța. Numere vechi ale revistei noastre nu mai posedăm nici noi. În ce privește titlurile de artist emerit, maestru emerit al artei și artist al poporului, acestea se acordă de Consiliul de Stat al R.P. Române, pe baza propunerilor făcute de organele și organizațiile competente (Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, uniunile de creație etc.) pentru merite deosebite pe tărîmul activității artistice. În raport cu aceste merite se acordă unul dintre cele trei titluri, cel mai înalt fiind, desigur, titlul de artist al poporului din R. P. Română.

GEORGETA BĂLĂNESCU, Craiova. Nu avem cunoștință despre un asemenea material. Adresa Editurii didactice și pedagogice este: București, raionul 16 Februarie, str. Spiru Haret 12. În legătură cu revista „Rebus" interesîndu-se cu privire la scrisoarea dv., la care n-ați primit răspuns, am fost informați că rezultatul concursului pe lunile martie-aprilie devine cunoscut abia după tragerea la sorți a premiilor, care are loc în cadrul consfătuirii ce se ține la 14 iunie în orașul Sibiu. Dacă în această plic cu desfășurările ați introdus și colaborări, acestea, conform celor anunțate chiar s-au publicat condițiile participării la concurs, nu sînt ținute în seamă. Pentru orice alte lămuriri adresați-vă revistei „Rebus", căsuța poștală 3507, dar prin scrisori separate de desfășurările jocurilor din concursuri.

GH. VASILE, Tulcea. Nu avem posibilitatea să întreprindem nimic împotriva celor care-și dau adresa la rubrica „Cititorii către cititori" și nu răspund la scrisorile ce li se trimit.

PETER MARTON, Cluj. Ca să vă îndrumăm în lecturile dv. ar trebui să ne indicați domeniul sau problema cărora vreți să le închinați timpul liber. De asemenea, o dată cu aceasta ar trebui să ne arătați ce studii aveți și ce ați citit până acum în domeniul respectiv.

V. SILVIAN

Prof. Mitică Crăiescu, Rîșca; Călin Baicu, Alexandria; Marian Ghindă, București; Ion Lăcustă, Măcin; Doria Suciu, Oriștie; Eleonora Georgescu, com. Grobați; Fl. Iscru, Tr. Severin; Auzel Boar, Arad; Petru Martinaș, Podul Iloaiei; Lucica Furtună, Craiova; Gh. Văleanu, Pitești; Minea Oprea, București — scrisorile dv. vor primi răspuns prin poștă.

DINAMO sau RAPID?

Cu patru etape înainte de sfîrșitul actualei ediții a Campionatului republican de fotbal e încă greu de dat un răspuns la această întrebare. La egalitate de puncte cu *Rapid*, dar cu un golaveraj superior, *Dinamo* s-a reinstalat în frunte în lupta pentru cupa „Flacăra", cu care sînt răsplătite cele mai bune rezultate obținute în deplasare. A treia clasată, *Steaua*, cu mari eforturi ar mai putea recupera cele patru puncte care o despart de echipele fruntașe. În consecință lupta rămîne deschisă între *Dinamo* și *Rapid*. O mențiune specială pentru comportarea, în ultima etapă, a celor doi outsideri ai acestui clasament, *Siderurgistul* care a întrecut cu 3 : 2 pe *Progresul* la București și *C.S.M.S.* care a făcut meci egal la Brașov cu *Steagul roșu* (1 : 1), obținînd astfel primul punct în deplasare.

Iată acum și clasamentul:

1. Dinamo	11	7	1	3	17 : 10	15
2. Rapid	10	6	3	1	15 : 9	15
3. Steaua	10	5	1	4	20 : 18	11
4. Steagul roșu	10	3	3	4	7 : 14	9
5. Progresul	11	3	2	6	14 : 24	8
6. U.T.A.	9	1	3	5	8 : 15	5
7. Farul	10	2	1	7	7 : 21	5
8. Crișul	11	2	1	8	9 : 29	5
9. Petrolul	10	1	2	7	7 : 9	4
10. Siderurgistul	12	2	0	10	10 : 36	4
11. Știința Cluj	11	1	1	9	7 : 22	3
12. Dinamo Pitești	11	0	3	8	5 : 20	3
13. Știința Timișoara	11	0	2	9	4 : 24	2
14. C.S.M.S.	11	0	1	10	9 : 30	1

ÎN CUPA REVISTEI „FLACĂRA"

Indicate în bolile digestive, de ficat și de nutriție

De la una la alta

CAVALERUL TRAC...

O piesă arheologică descoperită recent la Constanța constituie în momentul de față un exponat deosebit de interesant al Muzeului Dobrogei. Este vorba de un basorelief din marmură reprezentînd Cavalerul Trac — o divinitate al cărei cult a fost răspîndit în Tracia și în Moesia inferioară, adică în Dobrogea de azi. Cavalerul Trac este reprezentat cel mai frecvent în sculptura antichității sub forma unui dinăr călărește într-o scenă de vînătoare. Zeul se îndreaptă în galop spre un mistreț încercînd să-l străpungă cu lancea. La această vînătoare este însoțit de un cîine. Uneori în locul mistrețului apare, în sculpturi asemănătoare, un cerb, o căprioară, un iepure sau un taur, iar în locul cîinelui, un leu.

În urmă cu doi ani, cînd s-a descoperit la Constanța faimosul tezaur cu 24 de sculpturi, patru din aceste piese reprezentau pe Cavalerul Trac. Toate erau lasă basoreliefuri miniaturale de execuție rudimentară, în timp ce piesa descoperită recent are dimensiunea de aproape un metru pătrat și este de un aspect artistic mai îngrijit. Sculptura care datează din sec. II-III e.n. s-a păstrat aproape intactă. Ea a fost descoperită la un metru adîncime, cu prilejul lucrărilor de canalizare efectuate pe o stradă din centrul orașului. Un alt relief cu Cavalerul Trac (de proporții însă mai reduse) a fost descoperit tot de curînd de către doi colectiviști din com. Limanul, nu departe de Mangalia, cu prilejul lucrărilor agricole.

F. URSEANU

EDUCAȚIE PENTRU TOATE VÎRSTELE

În primii ani de viață (1)

PASĂREA DIN APPENZEL

Prietena vechi al familiei lui Dănuț, și martor al educației sale, știut îndreptățit să declar că, spre deosebire de unele instituții venerabile, originile ei... nu se pierd în negura timpurilor. Luînd în primele săptămîni de viață înfățișarea oarecum pasivă a respectării regulilor de igienă și alimentație, pedagogia familiară s-a manifestat activ cam după începutul celei de-a doua luni de viață. Cam pe atunci, Sanda a atîrnat de leagănul copilului o pasăre de hîrtie colorată. Cu aripi roșii larg deschise, cu cioc albastru și trupul verde, gata de zbor, te ademenea parcă s-o urmezi plutind alături de ea într-o țară de basm plină de cîntece și culori.

— Este pasărea femeilor din Appenzel ! — a răspuns Sanda privirii mele întrebătoare. Marele pedagog elvețian Pestalozzi a întîlnit-o pe la începutul veacului trecut în casele unor femei simple din satele patriei sale. Copiii aveau astfel în fața ochilor un stimulent viu și atrăgător pentru mișcările lor. El a văzut copii foarte mici schițînd energice tentative de zbor pe urmele păsării minunate, încercînd să ajungă pasărea cu mîinile, zvîrlindu-și cu entuziasm picioroașele spre izvorul de culori.

Între-adevăr Dănuț și pasărea multicoloră au devenit curînd prieteni buni. Pasărea și-a întrerupt deocamdată zborul pînă cînd prietenul lui va izbuti s-o ajungă. Iar Dănuț face zilnic eforturi eroice ca să apropie ziua cînd va obține prima sa biruință asupra legilor gravitației. Și cu toate că acestea sînt încă mai puternice, încercările de a ajunge pasărea nu înseamnă mai puțin treptele spre acea clipă memorabilă cînd Dănuț se va ridica în picioare.

De altfel, pasărea colorată a-a rămas singură. Alături de ea au pătruns în realitatea imediată a lui Dănuț și alte jucării : o tamburină, un clopoțel, niște cutii și bile colorate care rostogolite în aer, clipocesc ușor. În fiecare zi Sanda execută cu ele mici melodii. Copilul urmărește cu privirea traiectoria jucăriei sonore și răspunde fiecărei melodii cu alt zîmbet : tamburina îl farmecă, zornăitoarea îl amuză, clopoțelul îl cucerește însă mai mult decît toate celelalte. Cu timpul, jucăria se îndepărtează din ce în ce mai mult ; privirea copilului o urmărește și o descoperă din ce în ce mai departe. Astfel capacitatea lui de orientare crește pe măsură ce izbutește să cuprindă cu privirea un fragment din ce în ce mai mare din realitatea înconjurătoare. Dar cel mai activ educator al lui Dănuț este fără îndoială vocea mamei sale. Sanda îl ia în brațe și-i vorbește cu glas încet și cald obișnuindu-l cu nuanțele vocii umane.

Răsplata acestor daruri nu întîrzie. Cînd o vede, copilul o recunoaște și-i zîmbește. Se împletesc primele legături între el și alte ființe umane.

Iar acesta este abia începutul unei pasionante aventuri pe care ne propunem s-o urmărim.

Ana ALEXANDRU

MARELE NOSTRU EMINESCU

ORIZONTAL : 1) Revistă în care apare poezia „De-aș avea", prima poezie tipărită a marelui nostru bard — Poezie închinată memoriei Raluței Eminovici, mama poetului (2 cuv.). 2) Numele dat poetului de Iosif Vulcan cu prilejul tipăririi primei sale poezii — Oraș ardelean cu vechi tradiții culturale unde poetul se duce în 1866, cu intenția de a-și continua studiile. 3) Poezie închinată memoriei unei tinere fete din Ipotești, prima dragoste a poetului (2 cuv.) — Pomadă. 4) Perioadă lungă de timp — Cunoscută poezie publicată în 1876. 5) Comună în raionul Bistrița — Fir — Scriitor junimist, unul din admiratorii lui Eminescu. 6) Din Lorena — „Icoana stelei ce-a murit / Încet pe... se suie" („La steaua") — La Tecuci ! 7) Țesătură orientală — Poezie în care poetul dă glas frămîntărilor prin care trece cînd află de infidelitatea Veronicăi Micle. 8) Poem în care Eminescu slăvește trecutul glorios al culturii românești — Afirmație. 9) Personalitate proeminentă a istoriei patriei noastre căreia Eminescu îi face o vizită la Döbling de anul nou 1870 — „...luceafăr", poezie scrisă de Eminescu în 1876 — Institutul medico-farmaceutic. 10) Titu Maiorescu — „O... din viață să-mi fi dat / O... mi-era de-ajuns" (din „Pe lîngă plopii fără soț...") — Societate literară la activitatea căreia participă și Eminescu, atras mai mult de cultura serioasă a membrilor săi decît de scrierile propuse. 11) Numeral — „... steaua", poezie apărută în 1886 — Localitate în Afganistan — Nota redacției. 12) A prezenta un film — Alt junimist și prieten devotat al poetului. 13) Sonet publicat în 1877 — „În mijloc de codru-ajunse / Lîngă... nalt și vechi".

VERTICAL : 1) După o poezie publicată în 1876, Eminescu le consideră „măr de ceartă" — Poezie în care Eminescu face considerații de viață pe marginea ideilor unei cărți (1877). 2) „Ce e... ?, poezie de dragoste a lui Eminescu — Profesor și patriot român, la moartea căruia poetul scrie o înflăcărată poezie, prima sa creație poetică. 3) Poezie din perioada studiilor poetului la Berlin (1872) — Culoare. 4) Intendență (pres.) — Amestec de gaze lichefiate, utilizat ca combustibil — Posedă. 5) Leu (dim.) — Poem publicat în 1872 — Pronume. 6) Insulă în Adriatica — Diviziune de timp — „...mă înțelegi", poezie apărută în 1882 — Localitate în vechiul Egipt. 7) Pronume — Funie de tei — Ulcică. 8) Terminație latină — Cei — Copac de pădure. 9) Teodor Lapescu — Dinsul — Incapabil. 10) În umbră ! — Slujbaș de tribunal — Unul din frații poetului, mort în floarea vîrstei. 11) Bobiță de porumb — Conac la turci (od.) — Element chimic. 12) Mici — Listă de bucate. 13) Ana Jipescu — Chintesența creației eminesciene.

I. PĂTRAȘCU

Dezlegarea jocului „Vine vara", apărut în numărul trecut

ORIZONTAL : 1) VACANȚA — NOPȚI. 2) IN — MIORI — RI — R. 3) LOT — TROPICALI. 4) ETAJ — IMITA — UT. 5) GI — CADA — INIMA. 6) IMI — RATA — E — IT. 7) APARI — AȘA — ENE. 8) T — RO — B — PLITA. 9) UN — ITANI — SETE. 10) RĂZBUNARE — ROL. 11) ASPIRINA — VARA.

UMOR

Fără cuvinte. „Paris Match"

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

REGIUNEA BACĂU

„Onești, Onești, zîmbet nou pe harta țării..."

Fotografie din elicopter de S. STEINER

MODA

Pentru zilele de vacanță

Vă recomandăm cîteva modele pentru garderoba dv. estivală, modele care — deși gîndite mai ales pentru vacanța la mare — pot fi folosite și la munte. Pentru fetele tinere, prezentăm aceste două rochițe-șorturi scurte, comode de îmbrăcat peste costumul de baie sau de purtat într-o excursie. Pantalonul lung dintr-un material mai plin, monocrom sau în dungi, rămîne în continuare piesa vestimentară de bază în vacanță. Purtat cu diverse bluze armonizate coloristic, el oferă soluții multiple atît pentru diminețile de plajă, cît și pentru plimbările pe faleză.

Fotografii de Elena GHERA

FOTOCRONICA FLACĂRII

1 La cea de-a 37-a ediție a Tîrgului internațional de mostre de la Bruxelles, R.P. Română a participat cu un oficiu de informații comerciale.

2 Puternicele demonstrații antiguvernamentale din Coreea de sud au creat o atmosferă de criză. Autoritățile au decretat legea marțială, iar armata a primit ordinul să preia controlul asupra orașului Seul. În fotografie : poliția din capitala sud-coreeană intervine pentru a împrăștia pe demonstranți.

3 Aniversarea a 150 de ani de la alipirea cantonului Geneva la Confederația helvetică a prilejuit o pitorească sărbătorire.

4 Lal Bahadur Shastri a fost ales lider al fracțiunii parlamentare a partidului Congresul național indian și însărcinat de președintele Republicii India, Radhakrishnan, să formeze noul guvern indian.

5 Cea mai gravă epidemie de febră tifoidă din ultimii 27 de ani din Marea Britanie s-a declanșat în localitatea scoțiană Aberdeen. În fotografie : la spitalul din Aberdeen bolnavii sînt izolați.

6 Orașul Albertville (Katanga de nord) a fost recent ocupat de unități de partizani congolezi. „Restabilirea ordinii" de către autorități s-a soldat cu moartea a peste 150 persoane și cu numeroși răniți. În fotografie : locuitori din Albertville în fața spitalului din localitate, așteptînd vești despre rudele lor.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 32. Telefon 17.60.10— int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA : Ion Vulpescu.

41.505

UZINA CHIMICĂ „9 MAI" BUCUREȘTI

produce BUNURI DE LARG CONSUM: Lichide și prafuri contra insectelor din locuințe (ploșnițe, purici, gîndaci, muște): Heclotox, Deparatox, Detexan, Novitox, Detatox, Furnitox. Îngrășăminte pentru legume, flori și pomi fructiferi. PRODUSE ANTIINCENDIARE: Pulvogen, Praf unic 1, Praf unic 2. PENTRU INDUSTRIE: Săruri de bariu, Acid boric, Borax, Săruri de magneziu, Clorură mercurică, Săruri galvanice, Săruri pentru tratamente termice, Oxigen, Argon, Azot, Acid monoclor acetic, Acid fenoxiacetic. PENTRU AGRICULTURĂ: Insecticide prafuri, Insecticide lichide, Raticide, Ierbicide.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

25

Examen de stat pe ogoare

CE ESTE SCINTIGRAFIA?

ÎNSEMNĂRI TEATRALE de Victor Eftimiu

O SCHIȚĂ de Aldous Huxley

Anul XIII nr. 25 (473) — 20 iunie 1964

TRADUCERI

de Aurel BARANGA

Inaintea primului război mondial a apărut o colecție, a „Bibliotecii pentru toți", și care și-a dobîndit curînd funcția unei instituții culturale de mina intîia. O exigență, deosebit de valoroasă mai ales pentru acea vreme, unită cu un gust subțire, au alcătuit un catalog uimitor : cele mai însemnate opere din literatura lumii. Același spirit rector demn a asigurat o sumedenie de traduceri aparținînd unor condeie scriitoricești exemplare. Din nefericire, între cele două războaie, nici colecția amintită, nici altele similare n-au mai vădit aceeași rîvnă mai ales în privința traducerilor și au apărut astfel o sumedenie de deficiențe menite să dea crezare unui adagiu neadevărat : „traduttore-traditore", orice traducere însemnînd o trădare, o denaturare. Felul cum se fac astăzi, în genere, traducerile la noi e în orice caz o dezmințire a zicalei. Fiindcă, în imensa lor majoritate, tălmăcirile se bucură de o grijă atentă, încredințate mai întotdeauna unor competințe verificate. E suficient să subliniem că, în cele mai dese cazuri, traducerile se fac din original sub un control avizat, țintind la eliminarea aproximației, la redarea nuanței cît mai apropiate de inspirația inițială. Iar uneori, transpoziția depășește limitele restituirii dintr-un grai într-altul. Se poate vorbi, fără păcatul unei exagerații care n-ar servi pe nimeni, de o adevărată rescriere a operei într-un grai nou. Am înaintea mea traducerea românească a operei lui Shakespeare îngrijită de Editura pentru literatură și orice comparație cu tălmăciri anterioare, cade. Traducerile, girate de condeie scriitoricești experte, nu se mulțumesc să fie o juxtă, ci năzuie la o retopire în grai autohton a geniului original. În teatru, unde limba cere fluența graiului vorbit, performanța e și mai valoroasă. Același lucru pentru colecția Molière și numai faptul că unele tălmăciri poartă semnătura lui Tudor Arghezi e suficient să arate că, astăzi, la noi, traducerile capodoperelor universale au depășit stadiul în care accentul cade pe necesitate, circulație sau imperativ publicitar și au devenit un fapt de cultură. Demne de o tradiție glorioasă, cînd au semnat tălmăciri: Caragiale, Șt. O. Iosif sau Octavian Goga.

Am în fața privirilor mele uimite și încîntate, cartea, de legitimă circulație și prețuire mondială, „Ghepardul". Tălmăcirea romanului lui Lampedusa — în orice limbă — e mai mult decît o dificultate, e un examen. Concepută cu o migală, împinsă uneori pînă la exces și manie, fraza scriitorului italian e o poemă în proză, cizelată la filigran. Traducătorul romîn Tașcu Gheorghiu, traducător-poet sau poet-traducător, cu binecunoscute galoane literare cucerite anterior, a avut un uimitor simț și instinct. Și-a dat seama că proza „Crailor de curte veche" a lui Matei Caragiale se aseamănă prin șlefuială de stilistica lui Lampedusa și că între cei doi scriitori sînt și alte afinități, dincolo de pasiunea lor comună pentru perfecția marmoreană a frazei.

Cu o patimă exemplară deci pentru descoperirea nuanței, cu o inspirație fericită la alegerea cuvîntului, îmbibînd cartea de acea aură de vis pe care o iradiază „Crail", atent la tot ce poate oferi ca sugestie neologismul, sensibil la parfumul arhaismelor plastice, scăldînd fraza într-o ritmică abia perceptibilă, Tașcu Gheorghiu a brodat cu acul o tălmăcire care, încetînd să mai fie o traducere, e o lucrare de artă cu drept la respectul lectorilor.

Și am citat exemplul fiindcă în vasta operă de culturalizare ce se consumă cotidian sub ochii noștri, cazul încetează, de fapt, să mai fie izolat sau singular, ci devine prin frecvență regula și media statistică.

„Traduttore-traditore", încă o tristă zicală înfrîntă. Ce bine !

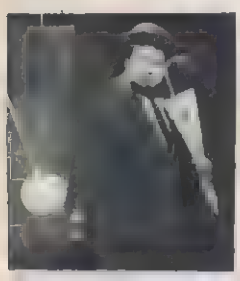

COPERTA NOASTRĂ

MIRCEA CRIȘAN în spectacolul „Eu și materia moartă".

Fotografie de A. MIHAILOPOL

EXAMEN DE SI

Anul cinci de la agronomie a împînzit țara. Părăsind amfiteatrele facultății, studenții lucrează acum pe ogoarele patriei.

Așadar, șase luni dintr-un an sînt închinate practicii celei mai îndelungate. Ea include și pregătirea unui examen de exigență și sinteză care conferă diploma de stat.

Deci, un colocviu cu studenții — nu la facultate, ci pe ogoare.

HOLDE CU CLOPOȚEI

Am întîlnit-o în Dobrogea. Era îmbrăcată băiețește. Fiindcă nu i-am putut defini culoarea ochilor, a rămas niței surprinsă.

— De ce mă priviți așa ?

— Fiindcă aveți ochi necomuni. Au ceva din iarbă, ceva din mare...

— Distingeți greu culorile. Ochii mei se aseamănă cu lucrarea care o pregătesc pentru examenul de stat.

— Poftim ?

— Nu glumesc.. Ochii mei aduc cu floarea inului. Lucrarea mea de diplomă e intitulată „Capacitatea de producție a diferitelor soiuri de in în condițiile pedoclimatice ale Dobrogei".

Ioana Nestorescu își curăță noroiul de pe cizmele de cauciuc și ne spune :

— Aici e holda mea cu clopoței. Colectiva din Mereni m-a „împroprietărit", pentru șase luni, cu 3.000 m p de pămînt. Aici fac experiențele cu inul. Am în cultură comparativă șase soiuri de in.

— Ce-ați vrut să spuneți prin „holda mea cu clopoței" ?

— Ați ascultat vreodată cum cîntă semințele inului în capsule ? Ca o simfonie.

— Sînteți melomană ?

— Da. Vioara însă n-am adus-o aici. Am lăsat-o la București cu strunele amuțite.

— Cu ce medie ați încheiat anul cinci ?

— Cu 8,90.

— De ce-ați ales agronomia ?

— Mi se pare că e o „boală" în familia mea. Mai am două surori, Ștefania și Ilaria, care sînt ingineri agronomi...

— Dv. sînteți studentă. De ce colectiviștii din Mereni vă spun „tovarășă inginer" ?

AT PE OGOARE

— S-a întîmplat un lucru neplăcut. Inginerul agronom al gospodăriei s-a îmbolnăvit. Eu îi țin locul.

— Deci, sînteți inginerul gospodăriei.

— Într-un fel, da.

— Care-i sectorul cel mai puternic al gospodăriei ?

— Cel cerealier. La Mereni sînt vestiți cultivatori de porumb. Anul trecut colectiviștii de-aici au obținut premiul II pe regiune. Producția medie la hectar a fost de 4.100 kg boabe.

— Ce nu vă place la Mereni ?

— Zootehnia.

— E dezechilibrată baza furajeră ?

— Nu. Se lucrează încă cu unele metode empirice.

Venim de la cîmp la sediul gospodăriei și la convorbirea noastră e invitat Gheorghe Chiriac, președintele. El are numai cuvinte de laudă despre studenta în practică. Buna organizare a muncilor agricole, instruirea zilnică a brigadierilor — ne informează președintele — sînt preocupări de seamă ale Ioanei. Fata asta de 23 de ani, se „amestecă" în toate sectoarele gospodăriei.

— În ce stadiu se găsește lucrarea dv. de diplomă ?

— Am tot materialul. Știți, mi-am luat drept consultanți la lucrare și oameni care n-au absolvit nici o facultate. Aflu multe lucruri interesante de la colectiviștii cu experiență.

— Ce-ați zice, dacă întîmplarea — sau nu întîmplarea — v-ar muta viața aici, la Mereni ?

— Aș face un singur lucru : mi-aș aduce vioara de la București. Cînd aș fi foarte obosită, m-aș odihni cîntînd.

NU-I FRUMOS ÎN VIAȚĂ DACĂ E UȘOR

Aceasta-i părerea lui Eugen Triboi. Poate că nu l-am fi cunoscut-o dacă nu venea vorba despre note. E tot în anul cinci și tot la agronomie. Nu are nici un 9. Numai 10. Nici în anul patru, nici în anul trei n-a avut vreun 9. De trei ani, numai 10.

— V-au fost atît de ușoare disciplinele în ultimii trei ani de studenție ?

— Nimic nu mi-a fost ușor. Dar găsesc că frumusețea în viață o găsești tocmai atunci cînd nu e totul ușor. Mediocritatea și lucrul de mîntuială fac viața urîtă.

— De unde pasiunea pentru agronomie ?

— Știu eu ? Poate de la mama de-acasă, poate de la cercul de științe naturale al cărui președinte eram pe vremea cînd purtam cravată roșie. V-aș spune un lucru pe care nu-l știu mulți.

— Dacă se poate... vă rog.

— Întîi am dat examen la fizică.

— Și ?

— Am picat. Se pare că am avut ghinion.

— Dacă ar fi să începeți studențiа acum, la ce v-ați înscrie ?

— La agronomie. M-a cucerit. Dar studiul îl voi continua și cînd voi fi în producție. Pentru că mă interesează în mod deosebit agrochimia.

— Dv. ce lucrare aveți pentru examenul de stat ?

— „Aplicarea îngrășămintelor lichide cu azot în agricultură, influența acestora asupra solului și plantelor".

— Văd că vă stau la dispoziție cele mai interesante — din acest punct de vedere — laboratoare și cîmpii.

— Da, pentru un om pe care-l pasionează cercetarea, Fundulea e un ideal.

— Ce părere aveți, în general, despre practica studențească ?

— Îngăduiți-mi să amintesc de un student pe care l-am cunoscut. Pînă în anul cinci nu văzuse cum răsare porumbul. Nu era rău la carte. Dar se cam ferea de practică. Nu știu cum a evoluat. Poate că bine. Greutățile te învață cum să muncești și să acționezi.

— Cred că dv., care în ultimii trei ani ați luat toate examenele cu zece, aveți o părere excelentă despre facultate.

— Am, dar nu există facultate care să te facă inginer desăvîrșit. Numai condițiile concrete te învață cum să acționezi. Știți cum e pămîntul ?

— Cum ?

— Ca oamenii. Are personalitate. Noi, agronomii, vorbim în general de condițiile pedoclimatice și cerem ca plantele să fie cultivate în concordanță cu acestea, dar...

— Dar ce ?

— Există particularități, nu ușor sesizabile, chiar în cadrul acestor condiții. Iată pentru ce se vorbește tot mai mult de agrotehnică diferențiată.

— Ați spus că slăbiciunea dv. e agrochimia. De ce ?

— Fiindcă în acest domeniu sînt încă multe de făcut. Chimizarea agriculturii are mari perspective în țara noastră. Aici avem o materie primă — azotul — inepuizabilă.

— Am aflat că dv. pledați pentru îngrășămintele azotoase lichide. Iarăși : de ce ?

— Pentru că în comparație cu cele solide sînt cu mult mai ieftine. De un an de zile caut în literatura de specialitate tot ce e legat de agrochimie și ideile din cărți le transfer aici, în pămînt. La ferma experimentală a Institutului am, de altminteri, loturi comparative cu îngrășămintele solide și lichide.

— Ați fost prin multe unități agricole socialiste ?

Ioana Nestorescu își pregătește lucrarea pentru examenul de stat în lanurile de in.

— Prin Dobrogea, Bărăgan și Transilvania.

— Ce impresie v-au făcut ?

— În general, bună. M-a mîhnit un lucru : nu toate gospodăriile agricole colective au casă-laborator. Nu vreau să spun cuvinte mari, dar cred că o casă-laborator pe lîngă gospodăria colectivă e o Fundulea în miniatură, un mic institut de cercetare.

★

Din martie, sălile de cursuri ale anului cinci de la facultățile de agronomie sînt pustii. Cei care au trăit ani în șir emoțiile studenției pregătesc acum lucrarea de diplomă pentru examenul de stat. Peste puțină vreme, tinerii aceștia, cei mai proaspeți ingineri agronomi, vor lărgi numărul specialiștilor care lucrează în agricultura noastră socialistă.

Poate că nu e lipsit de semnificație să arătăm faptul că în timp ce în Romînia „eminamente agricolă" de pe vremuri inginerul agronom era o pasăre destul de rară, acum, în preajma aniversării a 20 de ani de la eliberare, în agricultura noastră își spun cuvîntul aproape 20.000 de cadre cu studii superioare. Nu întotdeauna a fost ușor. Din 1918 și pînă în 1944 facultățile de agronomie și medicină veterinară au fost absolvite de 4.167 tineri, în timp ce numai în ultimii cinci ani de pe porțile facultăților noastre au ieșit peste 4.000 ingineri agronomi și medici veterinari...

În toamna anului '64 vor sosi în satele noastre tineri și tinere care vor rămîne definitiv în mijlocul lucrătorilor din agricultură. Tinerii aceștia — ingineri agronomi și medici veterinari — sînt promoția anului XX.

Satele îi așteaptă cu inima deschisă.

George CIUDAN
Fotografii de Elena GHERA

Eugen Triboi, student fruntaș și pasionat partizan al chimizării agriculturii

ALBUM FOTOGRAFIC 1964: CONSTANȚA

Pe malul mării, la Mamaia...

FERESTRE SPRE ADÎNCUL PĂMÎNTULUI

Această uzină din Italia este acționată de energia degajată în timpul și după erupțiile vulcanice.

Lava fierbinte care mătură totul în cale, gazele fierbinți care distrug tot ce întîlnesc, „bombele" și praful aruncate în aer, valurile imense produse de erupțiile submarine reprezintă tot atîtea aspecte catastrofale ale activității vulcanilor, pe care, cel puțin din citit, le cunoaștem cu toții. Foarte des se înregistrează și victime omenești, în afara imenselor pagube materiale. De exemplu, între anii 1500 și 1900 și-au găsit moartea în urma erupțiilor vulcanice peste 190.000 de oameni.

Aceste primejdii permanente au făcut ca mult timp vulcanii să reprezinte cetăți inexpugnabile ale naturii. Materia aruncată în timpul erupției era cunoscută abia după ce furia vulcanilor trecea.

DE LA EMPEDOCLE LA VULCANOLOGII DE AZI

Încercările temerare de a observa mai îndeaproape o erupție vulcanică s-au sfîrșit de cele mai multe ori cu moartea : dorința lui Empedocle, în mijlocul secolului al V-lea î.e.n., de a vedea de aproape „magma cea vie" în craterul vulcanului Etna, precum și încercarea curajoasă a lui Pliniu cel Tînăr de a asista la erupția Vezuviului din anul 79 e.n., au fost „înfrînte" de vulcani.

Se părea că ofensiva omului pentru smulgerea tainelor vulcanilor era sortită eșecului, dar ea a fost reluată, ce-i drept mult mai tîrziu, în zilele noastre. Să amintim de pildă de vulcanolo-

G. G. UDUBAȘA

(Continuare în pag. 6)

De curînd, lîngă coasta Islandei, s-a ivit un mic petic de uscat, care nu figurează pe nici o hartă din lume. „Certificatul de naștere" a fost semnat de nori groși de cenușă, amestecată cu bucăți de rocă.

„Cetatea" de la Roşia-Montană, din Munţii Apuseni. Exploatarea bogatelor zăcăminte de aur a început aici încă dinainte de vremea romanilor. Se observă urmele vechilor lucrări miniere care au străbătut masivul în toate direcţiile.

ţul belgian Haroun Tazieff, care a vizitat majoritatea vulcanilor de pe glob şi, cu un curaj nemăsurat şi o dorinţă de neînfrînt de a le cunoaşte tainele, a coborît în craterе, în locul unde lava incandescentă apare la suprafaţă. El a stat la doi paşi de lava fluidă, suportînd căldura ei înăbuşitoare, sfidînd gazele fierbinţi, canonada bombelor vulcanice. Astfel, el a reuşit să privească în „ferestrele" deschise spre adîncul pămîntului, să fotografieze de la cea mai mică distanţă posibilă o erupţie...

De data aceasta în întîlnirea dintre om şi „diavolul subpămîntean", mai puternic s-a dovedit cel dintîi.

De ce erup vulcanii şi ce reprezintă materia zvîrlită de ei la suprafaţă ?

S-a ajuns la concluzia, pe baza observaţiilor şi a deducţiilor teoretice, că pămîntul are o structură zonară. Diversele zone au o compoziţie şi greutate specifică diferite, în funcţie de adîncimi. Există o zonă externă, numită „scoarţa terestră", de grosime variabilă : 5–8 km sub oceane şi 70 km în zonele continentale. Ea este separată de învelişul pămîntului de aşa-numita suprafaţă a lui Mohorovicic (după numele a doi fizicieni iugoslavi care au stabilit-o pe baza reflexiei undelor seismice). La nivelul acestei suprafeţe — pe care oamenii de ştiinţă vor încerca în curînd s-o atingă prin foraje adînci, în cadrul proiectului „Moho" — se petrec fenomenele care produc cutremurele, erupţiile vulcanice etc.

Aci iau naştere magmele — topituri de silicaţi conţinînd şi cantităţi apreciabile de gaze. Cînd presiunea gazelor depăşeşte pe aceea a mediului înconjurător, magmele încep să migreze spre zonele „slabe" din scoarţă. Ele se pot consolida în adîncime sau pot ajunge la suprafaţă sub formă de lavă. În cazul cînd cantitatea de gaze conţinută în lavă este mică, erupţia este liniştită (aşa-numitul tip hawaian) ; dacă există un conţinut ridicat de gaze, ele provoacă o erupţie explozivă (tipul strombolian, de la vulcanul Stromboli din Italia).

O ENERGIE GRATUITĂ

Staţiile vulcanice din Kamceatka, Indonezia, Japonia, Italia, insulele Hawaii, Noua Zeelandă etc., instalate în apropierea vulcanilor activi, supraveghează continuu comportarea lor, în scopul de a prevedea erupţia pe baza studierii cutremurelor, a şocurilor subterane şi a comportării undelor elastice. (Despre recenta erupţie a vulcanului Irazu din Costa Rica publicăm un articol chiar în numărul de faţă.)

Şi totuşi, vulcanii înseamnă oare numai catastrofe şi distrugeri ? Nu pot fi ei folosiţi sub nici un chip de oamenii care au suferit atît de des din cauza lor ?

De fapt, produsele erupţiilor propriu-zise — rocile vulcanice — se utilizează pe scară largă în construcţii. Însă mai importantă este energia termică eliberată la erupţia vulcanilor. Erupţia de lavă este însoţită de emanaţii de gaze şi vapori de apă, a căror temperatură scade pe măsură ce activitatea vulcanică în genere se stinge. După temperatură şi conţinutul în diverse gaze, ele se numesc fumarole, solfatare şi mofete, acestea din urmă — în care predomină bioxidul de carbon — formînd ultimele manifestări ale activităţii vulcanice.

În regiunile cu vulcani activi folosirea emanaţiilor de vapori de apă fierbinţi reprezintă un fapt obişnuit, impus adesea de condiţiile vitrege de trai. Lipsa de combustibil a făcut ca încă din anul 1910 oraşul Reykjavik, capitala Islandei, să fie termoficat cu apele fierbinţi subterane, care au o temperatură medie de 87° C. Debitul sondelor săpate la adîncimi între 20 şi 770 m este de 400 litri apă pe secundă, asigurînd cel mai economic şi mai curat sistem de încălzire al unui oraş. O mare cantitate de apă este captată din gheizere — izvoare cu apă fierbinte, cu o activitate intermitentă. În întreaga insulă se cunosc circa 200 de grupuri de gheizere, 40 dintre ele fiind grupate în jurul vulcanului Hekla, unul din cei mai mari din Islanda. Datorită gheizerelor, în Islanda s-au putut aclimatiza plante care de obicei cresc în regiuni mai sudice : roşii, viţa de vie, chiar banane şi ananas !

Prafui vulcanic constituie un bun îngrăşămînt natural : în jurul vulcanilor pămîntul este foarte fertil ; aceasta explică, de pildă, densitatea mare a populaţiei în jurul unor vulcani din Indonezia, cu toată primejdia care-o pîndeşte permanent.

În Noua Zeelandă se găseşte cel mai mare gheizer din lume — Waimangu — situat la poalele vulcanului Tarawera. De fapt, toată regiunea „fumegă", oferind astfel un mijloc gratuit de... încălzire a mîncării. De curînd aici s-a construit o centrală electrică experimentală, care foloseşte aburi direct din sonde.

Emanaţiile de gaze şi vapori fierbinţi ocupă o suprafaţă apreciabilă în provincia Toscana din Italia. Ţăranii italieni le numesc soffioni („fluierători"), deoarece produc un zgomot asemănător unor fluierături. Încă din 1931 sondele săpate aici pînă la adîncimea de 360 m au atins „rezervoare" cu aburi la o temperatură de 160° C, folosiţi la alimentarea cu energie a unei uzine electrice. În 1953 cele şapte centrale electrice geotermice (care folosesc apa fierbinte subterană) din jurul oraşului Lardevello dădeau 1.860 milioane kWh, ceea ce reprezintă circa 6% din producţia de energie a ţării ! Ea este suficientă pentru alimentarea cu energie electrică a unei serii întregi de oraşe şi electrificarea unor linii ferate din Toscana.

1964, NU 4338 !

În Uniunea Sovietică există numeroase gheizere în regiunile cu vulcanism activ : peninsula Kamceatka şi insulele Kurile, unde locuitorii le folosesc de mult în scopuri gospodăreşti.

Cîteva sonde săpate în jurul vulcanului Avatka din Kamceatka au ajuns, la 300 m, la o apă fierbinte care, adusă la suprafaţă, are 100°C. Ea va alimenta o centrală geotermică experimen-

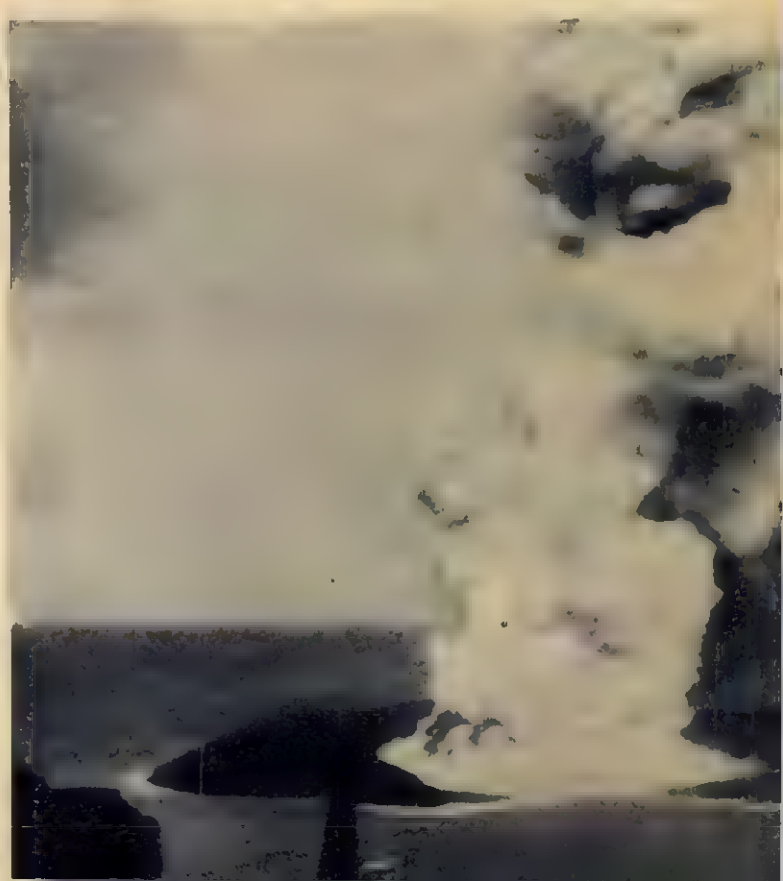

tală care, printre altele, va furniza aburi și apă fierbinte orașului Petropavlovsk. În insula Kunașir din arhipelagul Kurilelor, la poalele vulcanului Mendeleev există o plajă în nisipul căreia se poate coace chiar oul! Izvoarele fierbinți de aici vor fi folosite pentru termoficarea orașului Iujnokurilsk. Acestea sînt numai cîteva din utilizările diverselor forme de manifestare a activității vulcanice în aceste regiuni dezvoltate intens în anii puterii sovietice.

Acum 120 de ani literatul rus V. F. Odoevski își imagina în povestirea sa „Anul 4338" că vulcanii din Kamceatka vor fi folosiți pentru încălzirea țării. Previziunile scriitorului au fost realizate, ba chiar întrecute prin folosirea multilaterală a acestei energii gratuite.

Activitatea vulcanică este însoțită de formarea unor zăcăminte de minerale utile; unele din ele iau naștere chiar sub ochii omului. Cele mai importante sînt zăcămintele de sulf depuse din emanațiile gazoase încărcate cu hidrogen sulfurat care, în contact cu aerul, duc la depunerea sulfului nativ. Mari zăcăminte de sulf depus din emanațiile vulcanice se găsesc în Italia (Sicilia), Japonia, U.R.S.S.

În trecutul geologic al pămîntului, geologii au descifrat mai multe etape în care dezvoltarea vulcanismului a atins proporții mari. De fiecare din aceste „etape vulcanice" sînt legate zăcăminte de minerale utile, formate din soluțiile bogate în compuși metalici care au însoțit erupțiile. În cadrul rocilor în general și al celor vulcanice în special se observă o anumită „specializare" în sensul că de un tip oarecare de roci sînt legate anumite zăcăminte de substanțe utile. Acest lucru prezintă deosebită importanță pentru descoperirea de noi zăcăminte în regiunile în care apar rocile respective. Un exemplu edificator îl oferă descoperirea diamantelor în Iakuția.

Cele mai bogate zăcăminte diamantifere erau considerate cele din Africa de Sud, localizate în roci vulcanice denumite kimberlite, de la numele localității Kimberley. În Iakuția se cunoșteau aceste roci, dar diamantele au fost descoperite abia în 1954, cercetările făcîndu-se tocmai pe baza principiului „specializării" de care vorbeam. Căutările geologilor sovietici s-au încheiat cu succes, aducînd Iakuției o faimă binemeritată.

În țara noastră cel mai important, sub aspect geologic și economic, este vulcanismul neogen, dezvoltat în lanțul eruptiv Oaș-Gutin-Căliman-Harghita și în Munții Apuseni.

Principalele produse ale acestui vulcanism, datînd de cîteva zeci de milioane de ani (la mijlocul perioadei neogene), sînt andezitele. În general de aceste tipuri de erupții sînt legate numeroase zăcăminte de aur, argint, plumb, zinc, cupru etc. Astfel de zăcăminte se găsesc și în țara noastră, localizate în regiunea minieră Baia-Mare și în Munții Apuseni. Depunerea carbonatului de calciu din emanațiile cu caracter mofetic duce la formarea travertinului — roca ce apare pe fațadele multor blocuri din Capitală. La noi, asemenea roci se găsesc la Borsec și la Rapolt (lîngă Deva).

În afară de piatra de construcție de bună calitate oferită de rocile vulcanice, trebuie menționate ca produse ale activității mofetice în țara noastră apele minerale de la Borsec, Covasna, Bodoc, Tușnad.

Extinderea rocilor vulcanice pe teritoriul țării noastre a făcut ca ele să fie studiate de multă vreme, în aceste roci fiind cantonate principalele zăcăminte de minerale utile. A cunoscut și mai cunoaște încă o faimă mondială mineritul de la Săcărîmb și Roșia-Montană și cel de la Baia-Sprie, Herja, Cavnic, din regiunea Baia-Mare. Eșantioane frumoase din aceste zăcăminte se găsesc în multe din colecțiile muzeelor din țara noastră și din alte țări.

Mineritul în aceste regiuni are o vechime apreciabilă. De exemplu, mina de aur de la Săcărîmb este menționată încă prin anul 1750. În trecut exploatarea acestor zăcăminte a fost făcută însă prădalnic, fără rațiune, doar pentru profituri. Abia după instaurarea regimului democrat-popular s-a trecut la lucrări geologice sistematice, raționale, executate pe bază științifică. Pe lîngă redeschiderea unor vechi exploatări s-au descoperit și alte zăcăminte noi.

OFENSIVA CONTINUĂ...

În planurile organizațiilor geologice din țara noastră studiul vulcanismului neogen ocupă un loc important, avînd în vedere resursele minerale însemnate legate de el. Institutele de cercetări științifice colaborează cu întreprinderile de prospecție și explorare în vederea întocmirii unei monografii asupra vulcanismului neogen.

O problemă esențială care preocupă pe geologii ce studiază vulcanismul neogen este separarea diferitelor faze de erupție. Acest lucru este important deoarece nu toate aceste faze au fost însoțite de soluții bogate în mineralizații. Stabilirea și separarea produselor fiecărei faze de erupție devine o necesitate pentru extinderea lucrărilor de prospectare în regiuni noi; se va acorda o atenție deosebită rocilor din faza în care au existat condiții de mineralizație mai favorabile.

Cercetările geologilor români privind vulcanismul neogen sînt cunoscute peste hotare. Confruntarea rezultatelor obținute de geologii diferitelor țări din zona Carpaților și din Balcani are loc la congresele Asociației geologice carpato-balcanice, unde se discută probleme fundamentale privind structura și evoluția lanțului muntos carpato-balcanic. La congresele al IV-lea de la București și al V-lea de la Varșovia ale acestei asociații multe probleme discutate priveau vulcanismul neogen.

...Astfel decurge ofensiva științei împotriva vulcanilor, pentru a le smulge tainele și a-i sili să aducă foloase omului, pe care l-au năpăstuit atîtea mii de ani...

G. G. UDUBAȘA
cercetător științific
Institutul de geologie-geografie
al Academiei R. P. Române

Un uriaș adormit de peste 250 de ani — faimosul Fuji din Japonia. Să fie oare adormit pe veci? *(dreapta sus.)*

← Erupțiile submarine reprezintă fenomene grandioase ale naturii. În fotografie: un vulcan își anunță apariția în arhipelagul Azorelor, aruncînd lavă, bucăți de rocă, praf și gaze fierbinți.

Prin răcire, lavele bazaltice se desfac în coloane monumentale. Frumusețea Detunatei a făcut să se țească în jurul ei multe legende.

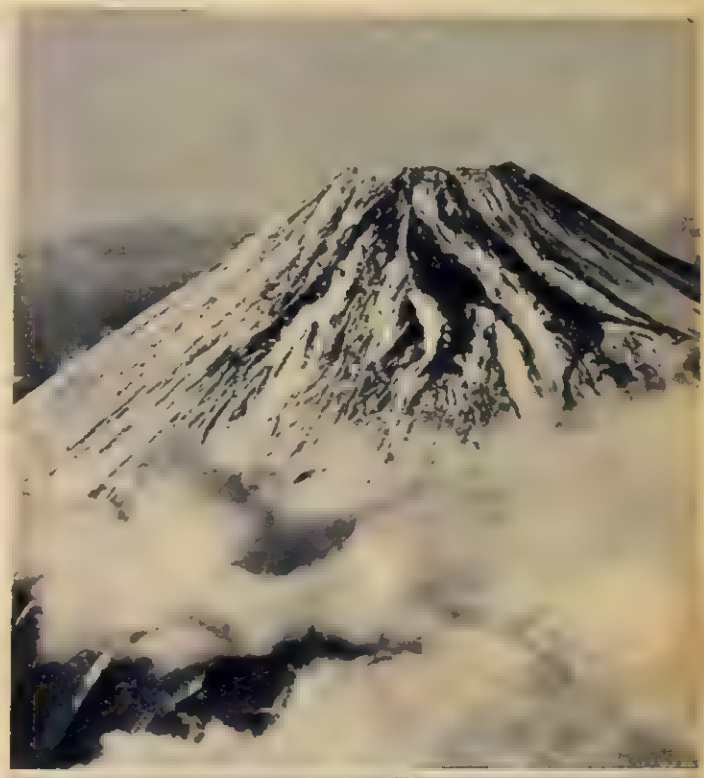

„Căruța cu palațe" pornea, în 1919, în turneu prin țară. În mijlocul trupei, marele actor Nottara.

Iată-l pe C. I. Nottara în rolul temnicerului din „Cocoșul negru".

VICTOR EFTIMIU

însemnări

Pe la începutul acestui veac, cînd, în calitate de spectator, mi-am început cariera de „teatralist", Bucureștii aveau 250.000 locuitori, adică de vreo șase sau șapte ori mai puțin decît azi.

Funcționa, în centrul Capitalei, „Teatrul cel mare" devenit Teatrul Național, unde „Societatea dramatică", înființată sub directoratul lui Ion Ghica în 1878, dădea spectacole amestecate, de la tragedia antică pînă la melodramele, feeriile, vodevilurile, farsele și operetele importate, pînă la creațiunile („producturile") autohtone, în frunte cu poemele dramatice ale lui Vasile Alecsandri și comediile lui Caragiale.

O dramaturgie națională se înfiripa, cu timiditate.

Mai era, lîngă Cișmigiu, o sală încăpătoare, Teatrul Liric, menit să adăpostească, mai ales, trupele străine de dramă și de operă aflate în turneu.

Și mai era; în actuala Piață de flori, sala de spectacole și întruniri publice de la Dacia, în vechiul han numit așa, unde, în copilăria mea am văzut jucînd formațiile dirijate de doi actori populari, Moru și Bozianu, piese cu haiduci și comedii naționale. N-am să uit niciodată o feerie comică, „Păcală și Dracul", din care cred că a căzut sămînța devenită, mai tîrziu, „Cocoșul negru". De cine era acest „Păcală și Dracul", n-am știut, ca să mulțumesc autorului sau autorilor pentru emoțiile dăruite, pentru imboldul dat tinerei mele imaginații.

În sala Jigniță din cartierul Văcărești, se producea, în idiș, o trupă de comedieni, dintre care unii au trăit pînă-n zilele noastre pregătind terenul actualului ansamblu al Teatrului evreesc de stat unde se pun în scenă spectacole de bună calitate.

La Jigniță am văzut acum șaizeci și cinci de ani o dramă feerică, „Maraon, zeul aurului" care, împreună cu „Păcală și Dracul", a contribuit la elaborarea de mai tîrziu a aceluiași „Cocoș negru".

Totdeauna m-au atras piesele fantastice, spectaculoase, cu foc bengal și apariții supranaturale. Drama modernă nu m-a interesat nici atunci, nici, mărturisesc, în anii maturității.

M-au vrăjit spectrele din „Hamlet" și „Macbeth", dramele lungi și pline de evenimente senzaționale ale genialului dramaturg englez de la a cărui venire pe lume s-au împlinit patru sute de ani și pe care planeta întreagă l-a sărbătorit în primăvara aceasta, cu toată strălucirea și respectul cuvenite celui mai mare poet care a iubit scena, de la clasicii greci : am numit pe Will-cel-roșcat, gloriosul Shakespeare.

Omagiu adus de un umil discipol de la gurile Dunării, i-am închinat șapte sonete, pe care Marcela Rusu le-a dus, în traducere engleză, la Stratford-on-Avon.

Nădejde, prăbușire, hohot, geamăt,
Universalul omenirii freamăt
Le-a tălmăcit Shakespeare ca nimeni
altul.

. . . . . .

Elisabeta cea cu gușa triplă,
Episcopii cu gloria multiplă,
Cei cu peruci pudrate peste cranii,

Ducesele cu naltă coafură
Trăiesc în amintiri fiindcă fură
Lui William Shakespeare
contemporanii

. . . . . .

Sufleor, valet, actor de mîna doua,
Așa cum cerul îl răsfrînge roua,
Și-a întrecut destinele umile
Și s-a înălțat în gloria supremă
Purtînd nemuritoarea diademă
Alături de Sofocle și Eschile...

. . . . . .

Marele vrăjitor al copilăriei mele, interpretul lui Shakespeare și al atîtor autori prestigioși, a fost C. I. Nottară, maestrul maeștrilor, decanul scenei românești, profesorul și regizorul, al cărui profil de medalie, cu buza de jos depășind pe cea de sus, îl desenam cu cărbunele pe zidurile caselor, Nottara, după care mă țineam pe stradă și-i ieșeam înainte la fiecare cotitură a uliței, ca să-l mai salut o dată, Nottara care mi-a dat primele și cele mai intense emoții teatrale. Mai tîrziu am avut norocul să-l am ca interpret în mai multe piese, înce-

...și pe Agepsina Macri-Eftimiu în piesa „Theocrys" de Victor Eftimiu.

Scenă din piesa „Moartea unui artist" de Horia Lovinescu, unul din spectacolele de succes ale stagiunii. În fotografie, actorii Ilinca Tomoroveanu și Florin Piersic.

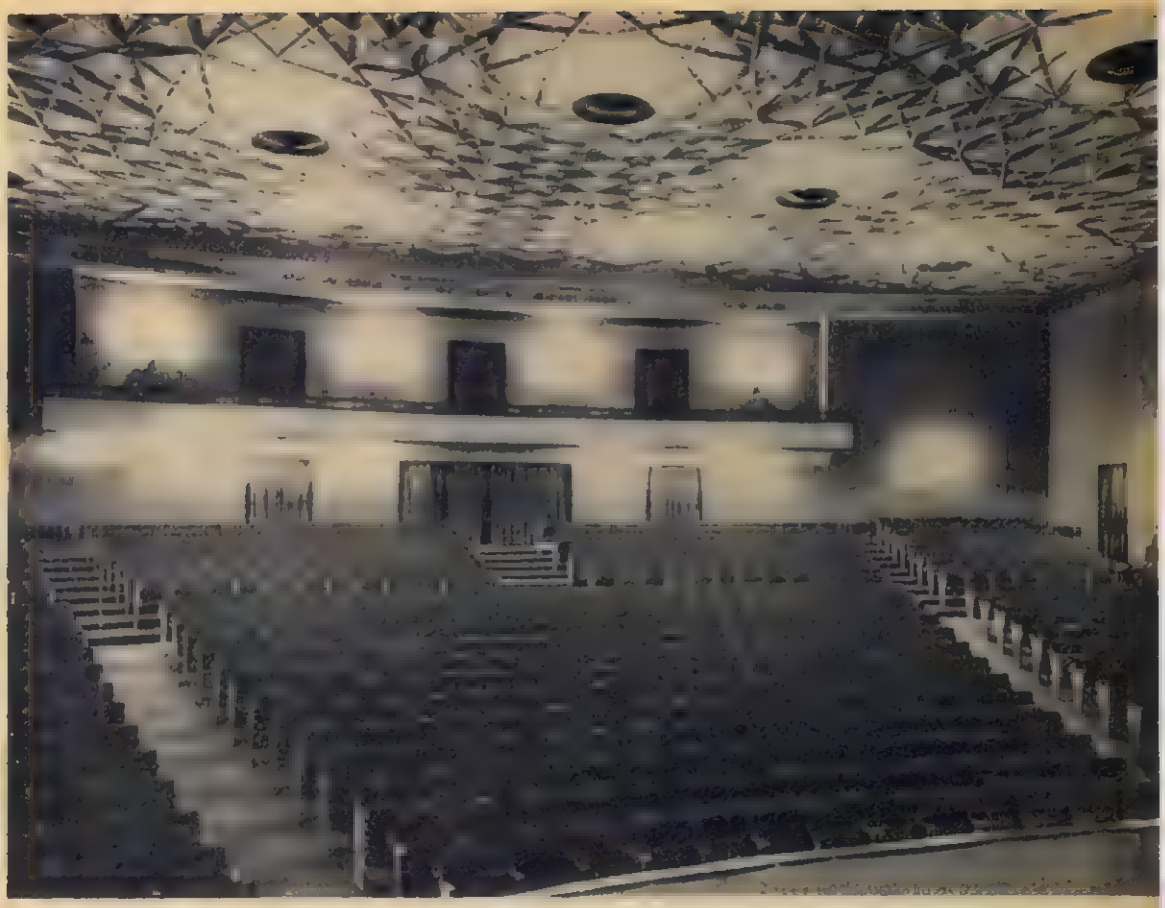

O sală de teatru din provincie, construită în zilele noastre. Brașovenilor li se oferă aici piese ale marelui repertoriu universal și ale noii noastre literaturi dramatice.

teatrale

pînd cu Diavolul și apoi Temnicerul din „Cocoșul negru". Mi-a pus în scenă, la Teatrul Național, prima lucrare dramatică, „Înșir-te mărgărite". Și am mai avut norocul să fiu director în două rînduri și să-i întăresc autoritatea pe care și-o cîștigase, ca tragedian fără pereche, profesor și om de mare noblețe sufletească.

Nottara a închis ochii unanim respectat, admirat și iubit de toți cei care l-au văzut jucînd sau i-au fost aproape.

Alături de marele maestru, scena noastră a avut parte și de alți tragedieni și actori comici, vrednici fiecare de o monografie.

Ei au trăit epoca eroică a teatrului nostru, o viață grea, plină de sacrificii. Urmași imediați ai lui Pascally și Millo, au cunoscut și ei viața nesigură a păsărilor călătoare. Angajamente precare, privațiuni peste privațiuni, vagabondări de-a lungul și de-a latul țării, călătorii interminabile în vagoane de clasa a treia, hoteluri de provincie sordide, trupa neplătită, descurajări urmate de copilărești entuziasme...

Tinerii absolvenți ai institutelor de teatru nu cunosc viața de martiri a predecesorilor lor. Astăzi, îndată după ce-au terminat cursurile de declamație ei se bucură de un angajament favorabil. Debuturile nu le mai sînt penibile. La început în regiuni, unde sînt primiți cu dragoste, joacă roluri importante, în teatre noi, elegante, confortabile, în decoruri și costume artistice, sub îndrumarea unor regizori talentați. An cu an cîștigă experiența scenei și simpatia spectatorilor, care sînt tot atît de exigenți în orașele de regiune ca și publicul Capitalei, fiindcă li se dau festivaluri de artă dramatică ce pot concura cu succes pe cele din metropolă.

Regimul puterii populare a pus, din primii ani, accentul pe cultură și artă, promovînd pe scriitori și pe artiști, ocrotind părinteşte pe cei tineri.

O seamă de elemente valoroase s-au remarcat în ultima vreme pe scenele noastre. Într-un răstimp destul de scurt s-au făcut remarcate, în teatru și film, cîteva actrițe care se bucură din plin de favoarea publicului. Conducerea Teatrului Național a avut excelenta idee de-a încredința un rol important, în piesa de înaltă ținută a lui Horia Lovinescu, „Moartea unui artist", Ilincăi Tomoroveanu, o debutantă plină de spirit, feminitate, grație și vibrație dramatică, sprintenă ca o veveriță și mlădie ca o nuieluș, pe care spectatorii și presa au primit-o ca pe-o revelație.

Silvia Popovici, după succesele înregistrate la Craiova, apoi la București, atît pe scene cît și pe ecran (neuitata Darclée), s-a dus la Cluj să întărească ansamblul Teatrului Național de acolo, unde triumfă în „Fata fără zestre".

Aceste împrumuturi de actori sînt binevenite. Ele dau o culoare și un acord nou, inedit, trupei locale. Iar inéditul este unul din farmecele care consacră un comedian, un cîntăreț. Publicul de teatru e obosit să vadă, cu deceniile, aceeași și aceeași interpretare. Marele prestigiu al actorului invitat în reprezentație mai vine și din faptul că personalitatea, vocea, mimica, temperamentul, tălmăcirea pe care o dă unui text este nouă, proaspătă, accentele lui sînt inedite, surprinzătoare.

Paralel cu efloreșcența noilor generații de actori, avem și o bogată recoltă de dramaturgi tineri, fiecare cu personalitatea, cu propria lui viziune a vieții, a realităților înconjurătoare.

Sîntem încredințați că noii veniți vor reuși, în cîțiva ani, să recolteze succesele unui Aurel Baranga, Horia Lovinescu, Al. Mirodan, să-și statornicească un succes vrednic să se alăture înaintașilor. Misiunea lor nu este numai a deveni tehnicieni ai meșteșugului teatral, a scrie drame și comedii menite să amuze publicul, dar să-l și instruiască, să-l pună în contact, prin intermediul actorilor, cu viața care ne înconjoară, cu problemele ei caleidoscopice, cu năzuințele spre pace și progres ale cetățenilor, să-i facă pe acești cetățeni participanți la marea luptă ce se dă pentru construirea socialismului.

adresantul e cunoscut

Întîmplarea — și nu întotdeauna doar întîmplarea — face ca despre oameni pomeniți cîndva (uneori cu ani în urmă) în reportajele noastre să aflăm vești noi: că au înfăptuit alte lucruri de seamă, că — urmîndu-și drumul în viață — și-au ridicat calificarea profesională, și-au sporit răspunderile obștești, au dobîndit noi calități de adevărați oameni ai zilelor noastre. Despre neașteptatele oameni e o bucurie să scrii din nou.

Din nord-estul țării, de la Suceava, pînă în sud-vest, la Timișoara, a călătorit o scrisoare al cărei destinatar, persoană fizică, deși nu era menționat pe plic nici cu numele, nici cu pronumele, nu a rămas totuși *un adresant necunoscut*. Dovadă că a primit scrisoarea și că a și răspuns, la timp, expeditorului. Mai pe îndelete lucrurile stau așa:

Ioan Grigoraș, un electrotehnician din Suceava, s-a dus într-o bună zi să vadă un film. Jurnalul de actualități din ziua aceea prezenta într-una din secvențele sale cîteva momente din viața și activitatea inginerului Dan Teodorescu de la *Electromotor* din Timișoara. Ioan Grigoraș a tresărit: iată, tînărul inginer din film se ocupă de lucruri atît de apropiate lui... Ce interesantă ar fi o discuție cu Dan Teodorescu, care l-ar putea lămuri, desigur, în problema aceea a rotorului unui micromotor pe care n-a putut-o descurca pînă acum... Dar Timișoara e atît de departe... Păcat...

Cu aceste gînduri, Grigoraș a plecat acasă, s-a culcat, iar a doua zi s-a dus, ca de obicei, la lucru. După alte două sau trei zile, cînd problema nedescurcată a rotorului l-a înciudat din nou, în minte i-a revenit figura de pe ecran a inginerului timișorean. Abia atunci s-a gîndit că, chiar dacă nu-l poate întîlni personal, poate să-i ceară părerea în scris. Ceea ce a și făcut.

A așternut pe hîrtie, cît mai limpede cu putință, nedumerirea lui în găsirea unei soluții la o problemă de electrotehnică; a desenat și schema, a verificat datele, a semnat și a băgat scrisoarea în plic. Cînd să scrie adresa, iată-l într-o postură absurdă: uitase numele simpaticului erou al jurnalului de actualități, inginerul timișorean în care-și pusese atîta nădejde... S-a dus de îndată la cinema. Dar o dată cu filmul, se schimbase și jurnalul.

Furios pe el însuși, Grigoraș s-a întors acasă și, reconstituind mintal elementele din film, a scris pe plic:

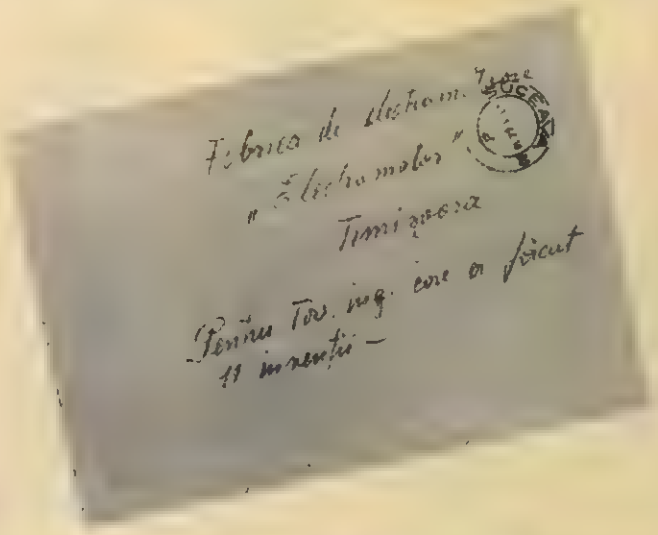

↑ **Una din invenții: aparatul pentru controlul spirelor în scurtcircuit.**

Inginerul Dan Teodorescu. →

De la oficiul poştal din Timişoara scrisoarea a ajuns la poarta fabricii *Electromotor*, iar de-aici direct în mîna cunoscutului adresant.

★

Poate că nici cititorilor mai vechi ai „Flacării" numele de Dan Teodorescu nu le este complet necunoscut. Sub titlul „A 10-a muză", revista noastră a publicat încă acum şase ani un reportaj despre interesanta activitate a unui tînăr şi talentat inventator: Dan Teodorescu din Timişoara. Pasionat cercetător şi om de ştiinţă într-un sens foarte modern al cuvîntului, actualul aspirant Dan Teodorescu şi-a fixat, încă de la terminarea studiilor, ca domeniu al investigaţiilor sale, micromotoarele. Şi a ales ca teren al cercetărilor sale o fabrică profilată în acest sens. La *Electromotor* din oraşul natal, în două încăperi utilate de întreprindere în funcţie de nevoile cercetării, Dan Teodorescu îşi desfăşoară neobosit activitatea. O interesantă simbioză are loc aici: pe baza condiţiilor materiale excelente create de întreprindere, Dan Teodorescu îşi perfecţionează necontenit calificarea ştiinţifică. La rîndul ei, întreprinderea este prima beneficiară a rezultatelor cercetărilor sale. Reporterul de acum 6 ani (acelaşi, de altfel, care semnează rîndurile de faţă) l-a descusut atunci pe Dan Teodorescu în legătură cu proiectele sale de viitor. O, nu se poate spune că tînărul ducea lipsă de aşa ceva. Dimpotrivă. L-am întrebat acum ce s-a ales din proiectele vechi. Zîmbeşte Dan Teodorescu: „Unele din ele s-au copt şi se pot vedea realizate în diversele secţii ale fabricii. Altele... rod al unei imaginaţii cam prea înfierbîntate, s-au topit o dată cu anii — uneori buclucaşi — ai primei tinereţi". Din cele ce a realizat pînă în prezent, inventatorul e cu deosebire mîndru de defectoscopul electronic — o modernă unealtă de determinare a defectelor de turnare la rotoarele în scurtcircuit. Apoi, de un alt aparat, pentru controlul rapid şi preventiv al defectelor de bobinaj; de un stabilizator de tensiune trifazic, foarte necesar secţiei de tratament termic al fabricii ş.a. Unele din invenţiile lui ca: „Maşina electronică de echilibrat cu dublă compensare" au stat la rînd cu alte valoroase produse industriale româneşti în standurile unor expoziţii de peste hotare. Altele sînt pomenite sau comentate în lucrări şi reviste ştiinţifice de specialitate din străinătate.

Ţinînd mereu pasul cu dezvoltarea şi specializarea întreprinderii sale, Dan Teodorescu şi-a subsumat actualele cercetări construcţiei de aparate de control electric şi electronice specifice producţiei de micromotoare. (Dacă sînteţi mulţumiţi de felul cum funcţionează aspiratorul românesc „Record" să ştiţi că anumite merite are şi inginerul Teodorescu.) Şi tot micromotoarele i-au inspirat tema tezei de dizertaţie pe care Dan Teodorescu o va susţine peste scurtă vreme.

De altfel, Dan Teodorescu este hotărît ca nici în ipoteza că va deveni candidat în ştiinţe (el, personal, nu se îndoieşte că va izbîndi) să nu se despartă de colectivul larg din uzină, în mijlocul căruia a muncit din prima zi şi care l-a sprijinit în momente de adînci frămîntări, cu care a împărtăşit de atîtea ori bucuria reuşitei sau amarul eşecului. Dorinţa vie a lui Dan Teodorescu este ca tot la *Electromotor* să-şi pregătească viitoarele lui invenţii.

Iată de ce scrisoarea cu adresă atît de ciudată sosită tocmai din celălalt capăt de ţară a ajuns cu uşurinţă în mîinile destinatarului.

E. DASCĂLU
Fotografii de S. STEINER

CARTEA

Florin MUGUR:

„Serile din sectorul nord"

Noua carte a lui Florin Mugur e un foarte interesant jurnal intim redactat de un poet care simte nevoia să-şi schimbe instrumentul pentru a comunica o experienţă ce i se pare (şi este realmente) semnificativă în multe privinţe. Paginile de jurnal alternează cu altele de reportaj în care proaspătul profesor de ţară, care îşi împărtăşeşte micile şi marile lui bucurii şi deceptii, reuşitele şi insuccesele, priveşte cu un ochi uimit, dar lucid — şi cu interes mereu sporit — realităţile sătesti, noi pentru el, şi cărora încearcă, nu fără o anume (şi fermecătoare) stîngăcie, să li se adapteze. Indiferent însă de modalitatea adoptată, rîndurile sînt aşternute pe hîrtie cu o emoţie a cărei vibraţie conferă întregului o tonalitate poetică.

Farmecul cărţii ţine de un anume subtext în care autorul, ce nu-şi ascunde preocupările literare, polemizează cu clişeele literaturii semănătoriste (uneori, rar ce e drept, ironia nu se justifică întru totul, pare ornamentală şi lasă impresia de artificios), cu naivităţile şi iluziile sale, cu timiditatea lui şi cu o anume carenţă a spiritului practic. Neajutorat dar inimos, cutezător şi perseverent, visător şi lucid în acelaşi timp, tînărul profesor dovedeşte intuiţie psihologică şi schiţează degajat şi cu un creion fin portrete de elevi de vîrstă şcolară sau de maturi şcolarizaţi pentru a face faţă necesităţilor industrializării impetuoase (satul e plasat într-o regiune petroliferă valorificată economiceşte în anii noştri, sondele noi ridicîndu-se în mijlocul livezilor de pruni). Istoriseşte, de asemenea, cu mare economie întîmplări vesele şi triste, toate însă cu tîlc, mici drame şi victorii nespectaculoase ce-au reclamat mari eforturi. Iar emoţia cu care trage liniile portretelor sau narează faptele trăite ni-l dezvăluie pe autor ca pe cel mai interesant personaj al cărţii.

Inclinaţia spre pitoresc, vizibilă pe alocuri, nu e niciodată supărătoare, fiind dominată de o inteligenţă mereu trează, care nu se mulţumeşte să înregistreze pasiv fenomene şi oameni, ci încearcă să le descopere esenţa.

Liric, autorul simte permanent nevoia nu numai de a analiza, ci chiar de a vedea în orice fapt o „problemă" (s-ar putea vorbi chiar de un uşor abuz în acest sens), dar interesul său intelectual nu spulberă nici o clipă emoţia; dimpotrivă, adesea o iscă, tonul didactic fiindu-i întru totul străin acestui sensibil şi inteligent pedagog ce-şi face publică experienţa pilduitoare în aceeaşi măsură prin eşecurile ca şi prin izbînzile ei.

Eugen LUCA

CADRAN internațional

Represiunile polițienești constituie în Congo un fenomen frecvent în ultimele luni.

„Căștile albastre" părăsesc Congo?

Pînă la ora aceasta răspunsul pare afirmativ. 30 iunie este data stabilită pentru retragerea forțelor O.N.U. din Congo. Deși coordonatorii militari de la O.N.U. nu manifestă o predilecție specială pentru simboluri, data aleasă coincide cu aniversarea proclamării independenței Congoului. În prezent în Congo se mai găsesc doar 3.000 de soldați ce poartă uniforma O.N.U. La un moment dat (în ianuarie 1963) numărul lor era de 20.000. Efectivele „căștilor albastre" au fost treptat retrase. S-au făcut bilanțuri a căror semnificație depășește latura contabilă. 130 de ofițeri și soldați din forțele O.N.U. au fost uciși în cursul operațiunilor efectuate, 140 răniți, iar 50 au decedat în urma unor accidente. Jertfele acestea, cărora trebuie să le adăugăm pe cele congoleze, au adus oare Congoului liniștea mult rîvnită, securitatea și stabilitatea promise? Categoric, nu.

Realitățile congoleze sînt aspre. În această țară situația se menține tulbure, deși vizitatorul care poposește la ora înserării la Leopoldville, captivat de broderia multicoloră a neonului, are senzația unui popas într-o capitală tihnită. Dar împușcăturile care răsună deseori, jeepurile militare ce aleargă în goană nebună, patrulele care împînzesc străzile trezesc la realitate, dezvăluie ceea ce feeria nocturnă a neonului camuflează.

Ce se va întîmpla după plecarea trupelor O.N.U.? — se întreabă îngrijorați liderii congolezi, iar o dată cu ei protectorii lor politici și financiari. Mobutu încearcă să ridice acțiunile armatei sale de 30.000 de oameni și o recomandă drept garanță a viitorului. „L'Express" vorbește însă de incapacitatea armatei, iar agenția americană „Associated Press" remarcă „moralul foarte scăzut" al trupelor congoleze. De altfel, desfășurarea luptelor din provincia Kwilu, care s-au extins în Kivu (unde situația „este potențial mult mai periculoasă decît cea din Kwilu" — după părerea agenției U.P.I.), probează defecțiunile armatei guvernamentale. „New York Times" se referă chiar la refuzul unor ofițeri superiori de a prelua comanda operațiunilor din Kwilu. Un maior, comandantul în funcțiune, a părăsit postul pretextînd... oboseala, altul, chemat să-l înlocuiască, a respins oferta ce i s-a făcut motivînd „lipsa mijloacelor de transport", iar al treilea a refuzat pur și simplu. Dincolo de epilog, întîmplările proiectează lumină asupra unei stări de spirit.

Fenomenul caracteristic actualului moment congolez îl prezintă activizarea forțelor opoziționiste. „Hotărîrea de a recurge la luptă armată ne-a fost impusă de politica reacționară și antidemocratică a autorităților congoleze, care nu țin seama de năzuințele poporului nostru" — a declarat conducătorul partizanilor congolezi, Pierre Mulele, fost ministru în guvernul Lumumba. Iar „France Presse", referindu-se la starea de spirit a poporului congolez, relata după luptele de la Uvira că partizanii „au fost întîmpinați în mod favorabil și cu spirit de colaborare de către populația civilă".

Conducătorii de la Leopoldville încearcă să iasă din impas solicitînd dislocarea trupelor O.N.U. în zona de operațiuni. Se aud glasuri care revendică menținerea unor efective de „căști albastre" chiar și după 30 iunie. Vor găsi oare ascultare?

Incertitudinile s-au aglomerat. Autoritatea centrală este șubredă. Mizeria generează noi focare de nemulțumire populară. Tulburările se extind. Chombe, care a renunțat la intenția de a se ocupa de cinematografie, după o serie de vizite în cîteva capitale occidentale și-a afirmat intenția de a se reîntoarce în Katanga. Nenumărate semne de întrebare acoperă orizontul politicii congoleze. Este greu de presupus cu ce anume se vor solda...

Pe urmele falsificatorilor de alimente

Cînd, într-o piață din Milano, inspectorii au constatat — prin proces-verbal — că în loc de conserve de pește se vînd conserve din carne de balenă, emoția stîrnită n-a fost prea mare. Oamenii se mirau doar că... a trecut atîta timp — aproape un an — de la descoperirea ultimei falsificări de alimente. Iar revista elvețiană „L'Illustré", care aduce la cunoștința opiniei publice acest fapt, remarcă: „Cînd controlorii italieni constată că de șase luni n-au mai descoperit nici o falsificare de produse alimentare, nu se leagănă cu iluzia că delictele ar fi încetat, fiind convinși că au rămas numai nedescoperite". „O boală cronică a Italiei" — așa caracterizează revista elvețiană seria interminabilă de delicte, descoperite sau poate încă nu, referitoare la falsificările de alimente. Este drept că, datorită presiunilor opiniei publice și măsurilor luate de organele de stat, lucrurile s-au mai ameliorat în ultima vreme în raport cu situația de acum cîțiva ani. Un ziar din Roma din vremea aceea își imagina astfel un prînz „obișnuit". Mai întîi tradiționalele macaroane — a căror culoare galben-aurie s-a obținut ușor cu ajutorul unui produs chimic — garnisite cu sos de roșii devitaminizate și brînză fără... brînză, produsă de fabrica de obiecte din materiale plastice (butoni, mînere de umbrelă etc.). Mușchiul de vițel era de fapt din carne de măgar de Sardinia sau Corsica, „întinerită" cu sulfat de sodiu. Dacă la prepararea mîncării se folosise ulei, el provenea din prelucrarea cepitelor de măgar sau bou, iar dacă se întrebuințase „unt", acesta avea în compoziția sa clorură de staniu (produs cancerigen). Plinea părea proaspătă din pricina glicoetilenei, iar vinul roșu servit la masă avea la origine fie un amestec de pește, zaharoză, apă și spirt denaturat, fie o fiertură de oase de animale. Ciocolata din înghețata servită la desert își avea obîrșia în niște alune prăjite amestecate cu vaselină, iar în coniac se putea găsi și ceva insecticid.

O serie de controale severe întreprinse de o brigadă de poliție special înființată de autoritățile italiene, ca și sancțiunile aspre aplicate delincvenților, ale căror beneficii erau invers proporționale cu scrupulele, au restabilit încrederea italienilor în ceea ce duc la gură.

Totuși, într-o bună dimineață, unii au simțit în lapte o stranie „aromă" de păcură. E drept că era vorba de ceva accidental: se spărsese o conductă de păcură la pasteurizatorul principal al orașului. Dar cu ocazia anchetei s-a mai aflat că, pentru a fi folosite din plin, unele cisterne care plecau la țară să colecteze lapte, transportau la dus benzină, iar la înapoiere — lapte.

Nu s-a stins bine scandalul laptelui și a izbucnit cel al uleiului „de măsline", al salamurilor (tratate cu chimicale nocive), al bănzeturilor (combinate cu... îngrășăminte pentru porci), al vinurilor (tratate cu doze toxice de anhidridă sulfurică sau cloropicrină). Din pricina venalității și lipsei de scrupule ale unor afaceriști, primejdia aterosclerozei, a eczemelor, a dereglărilor gastrice, a cancerului, rahitismului a pîndit ani de-a rîndul pe consumatorul italian. În prezent autoritățile italiene iau măsuri severe pentru descoperirea și urmărirea falsificatorilor de alimente.

S-a descoperit un depozit de vinuri „fabricate" din pește, oase și coloranți. În fotografie: butoiele cu băutură falsificată sînt deșertate în canal.

Așteptînd să dispară emanația de gaze, familia Leonhardt a început să folosească măștile.

Locuințe ucigătoare

Revista „Stern" care apare la Hamburg își informează cititorii asupra unui caz straniu. Iată faptele.

Înainte de a se muta în noua locuință construită de o întreprindere aparținînd fabricantului Paul Ströhla, Ewald Leonhardt, funcționar la poșta federală, nu știa mare lucru despre formaldehidă — respectiv că gazul acesta atacă violent sistemul nervos, că duce treptat la orbire și în cele din urmă la moarte. Nu știa nici măcar că — așa cum o afirmă revista vest-germană — formaldehida făcea parte din arsenalul chimic de război.

Leonhardt s-a mutat așadar cu familia lui (soția, doi copii în vîrstă de 10 și 11 ani și socrii) în noua locuință unde, din primele ore, a simțit un miros pătrunzător. „Nu-i nimic — a încercat să-l liniștească constructorul Ströhla — casa trebuie bine aerisită". Zi și noapte, familia Leonhardt și-a aerisit casa. A venit și iarna, membrii familiei se înfofoleau cum puteau și continuau să doarmă cu ușile și ferestrele larg deschise. Zadarnic. Mirosul înțepător continua să-și facă tot mai insistent simțită neplăcuta-i prezență... Cei doi copii, Rudi și Rainer, au început să se plîngă „că le arde pielea". Curînd după aceea, și ceilalți membri ai familiei au resimțit greutate la respirație, bătăi de inimă accelerate, dureri de cap; pe corp le-au apărut eczeme usturătoare.

Tot așteptînd să dispară emanația de gaze, familia Leonhardt a început să folosească măștile și și-a procurat chiar rezerve de asemenea aparate pentru... musafiri. Printre aceștia s-a întîmplat să se afle într-o zi și un chimist, prieten al familiei. El s-a străduit să afle care este sursa emanațiilor și natura gazelor și a ajuns la concluzia că la îmbinarea unor plăci sintetice folosite în construcția casei fusese întrebuințat un liant pe bază de formaldehidă. Calculat probabil greșit, acest liant continuă și va continua să emane gaze toxice în cantități ce periclitează viața locatarilor. Cercetările au fost continuate de Institutul de chimie al Universității din Freiburg și de Școala superioară tehnică din Karlsruhe.

Constructorul își declină orice răspundere aruncînd vina pe furnizorul plăcilor sintetice, care la rîndul său afirmă că plăcile acestea, importate din Belgia, sînt destinate fabricării de mobile și nu construcțiilor de case, așa încît — schimbîndu-li-se destinația — el nu-și poate asuma nici o responsabilitate. Pînă una alta, Leonhardt a ajuns la concluzia că nu poți trăi în propriul tău cămin ca în tranșee și, amărît, și-a părăsit casa împreună cu familia.

La stațiunea cosmică din Nor-Amberd

La stațiunea cosmică de mare altitudine Nor-Amberd a avut loc sesiunea școlii anuale de primăvară de fizică experimentală și teoretică a Institutului de fizică din Erevan. Cotidianul „Sovetakan Haiastan" din Erevan informează că sesiunea a reunit anul acesta un număr record de participanți — peste 200 — printre care numeroși tineri specialiști de la marile institute din Moscova, Dubna, Leningrad, Novosibirsk, Harkov, Alma-Ata, Riga, Saratov, Volgograd și din capitalele republicilor caucaziene.

Programul de lucru al actualei sesiuni a fost amplu — deoarece anul trecut în fizica particulelor elementare s-au produs o serie de evenimente importante. Astfel, numărul acestor particule a ajuns la cîteva zeci, descoperindu-se o serie de particule noi, denumite „de rezonanță". Succese s-au obținut și în studiul naturii misterioasei particule neutrino și al interacțiunii particulelor elementare în cazul energiilor foarte înalte.

Profesorul Bruno Pontecorvo, laureat al Premiului Lenin.

Un interes deosebit au prezentat conferințele ținute de profesorul Bruno Pontecorvo, laureat al Premiului Lenin, asupra ultimelor lucrări în legătură cu studiul caracteristicilor particulei neutrino. Profesorul Pontecorvo a emis o ipoteză potrivit căreia trebuie să existe două tipuri diferite de neutrini, ipoteză confirmată de experiențe recente.

S-a relevat la sesiune și faptul că fizicienii din Armenia Sovietică sînt în prezent pe punctul de a realiza un accelerator electronic circular uriaș, destinat accelerării electronilor pînă la energii record, de ordinul a șase milioane de electronvolți.

Noile gări ale Varșoviei

Dacă n-ar fi împletitura de tuburi de neon din care se formează inscripția „Dworzec-Srodmiescie" (Gara centru-oraș) și n-ai vedea, în marea piață din fața Palatului culturii și științei, grupuri de trecători suind sau coborînd neîncetat scările ce duc în adînc, n-ai crede că aici se află una dintre cele mai noi și mai frecventate gări ale Varșoviei. Ea deservește, în afara trenurilor de lungă distanță, trenurile electrice ce leagă capitala cu localitățile aflate la o depărtare de pînă la 60 kilometri în jurul ei. De aci vin și pleacă zilnic circa 480 de trenuri, transportînd peste jumătate de milion de pasageri. Noua gară din centrul orașului nu mai amintește cu nimic de baraca cu scări de lemn ce scîrțîiau sub pașii călătorilor, construită imediat după terminarea războiului (se știe că ocupanții hitleriști au distrus la retragere toate gările Varșoviei). Gara nouă este străbătută de culoare largi, luminate permanent ca în plină zi. „Dworzec-Srodmiescie" se întinde pe o suprafață de peste 1,5 hectare, construcțiile sale au un volum de circa 170.000 m³, cuprinzînd 186 de încăperi și 20 de case automate pentru bilete. Pereții sînt zugrăviți în tonuri pastel — gri, argintiu, albastru deschis, roșu deschis. Aerul este primenit în permanență de 48 ventilatoare, iar cele 400 difuzoare dau indicații călătorilor la fiecare cîteva minute.

Intrarea gării varșoviene „Srodmiescie".

În interiorul liniei de centură a Varșoviei mai există și alte stații de cale ferată, deservind trenurile electrice locale, ca de pildă „Ochota", „Marchlewskiego", „Povisle", construcții la fel de moderne ca „Dworzec-Srodmiescie".

Dar cel mai mare nod de cale ferată al capitalei poloneze îl constituie „Dworzec Glowny" (Gara centrală). Existența ei este legată de cea a primei linii ferate din Polonia, care pe la jumătatea secolului trecut lega Varșovia cu Viena. Construcția acestei prime gări varșoviene nemaicorespunzînd necesităților actuale, proiectanții polonezi au pus recent la punct planurile unei noi clădiri. Într-un viitor foarte apropiat, Varșovia se va îmbogăți cu o modernă gară centrală, realizată pe baza celor mai noi cuceriri ale tehnicii, atît din punct de vedere al arhitecturii, cît și din punct de vedere al soluțiilor funcționale.

Privesc macheta: clădirea va avea o formă de trapez, cu acoperișul de aluminiu și pereții în întregime de sticlă. Concepția construcției interioare, cu trei niveluri, preîntîmpină pericolul aglomerației. La fiecare nivel va exista cîte o spațioasă sală de așteptare; cea mai mare, la etajul superior, va avea circa 70.000 metri cubi. Mijloacele noi de iluminat, aerisire și acustică vor asigura deservirea confortabilă a călătorilor. Alături de gara Gdansk, refăcută în 1959, și de gara „Srodmiescie", recent reconstruită, „Dworzec Glowny" va fi a treia gară complet refăcută a Varșoviei din cele șase existente.

Gh. GHEORGHIȚĂ
Varșovia

Suveniruri din Stratford-upon-Avon

După cum se știe, aniversarea cvadricentenarului lui Shakespeare a fost sărbătorită în Anglia prin festivități de o deosebită amploare, la care au participat reprezentanți ai 115 țări.

Spectacolele cu piese shakespeariene, la care

Scenă din spectacolul revuistic „Shakespeare — cum vă place" — montat la localul londonez „Casino de Paris". După cum se vede, sărbătorirea marelui scriitor a dus și la asemenea exagerări.

și-au dat concursul cei mai mari actori englezi, expozițiile comemorative, inaugurarea unui nou centru cultural Shakespeare la Stratford-upon-Avon și alte numeroase manifestări artistice și culturale au fost menite să cinstească în acest an, așa cum se cuvine, memoria marelui Will.

Se pare însă că, pentru unele firme engleze, sărbătorirea celor 400 de ani de la nașterea lui Shakespeare a însemnat un mijloc de a realiza însemnate profituri.

De altfel, încă din 1847 o societate intitulată „Shakespeare Birthplace Trust" („Trustul locului de naștere al lui Shakespeare"), cumpărînd casa natală a scriitorului, locuințele unor rude apropiate, precum și ruinele unei case în care a locuit Shakespeare, a realizat beneficii considerabile din taxele de intrare plătite de vizitatori.

După cum relatează revista italiană „Vie

nuove", în acest an afacerile unor asemenea întreprinderi s-au extins mai mult ca niciodată ; sume echivalente cu 95 milioane lire italiene au fost încasate din vînzarea unor suveniruri (medalioane din material plastic, scrumiere, brichete etc.), în a căror producere s-au specializat o fabrică de ceramică din Stoke-on-Trent și una de obiecte din piele din Devon. Hotelurile și pensiunile din Stratford și-au calculat și ele mărirea veniturilor pînă la 900 milioane lire...

Ascensiune pe Irazu

Ultima mare erupție a vulcanului Irazu datează din 1917. Patru sute de măturători au lucrat atunci zi și noapte, împărțiți în echipe, pentru a curăța orașul San José de cenușă.

Ploaia de cenușă — pînă acum 3.000.000 tone — care cade permanent asupra capitalei costaricane San José și a împrejurimilor sale, pricinuind serioase pagube economice și primejduind sănătatea locuitorilor, formează obiectul a numeroase știri apărute în presa ultimelor săptămîni.

Vulcanul Irazu se găsește la aproximativ 20 km nord de San José și are o înălțime de circa 3.500 m. Mulți ani el a emanat doar vapori sulfuroși. Cu începere din martie 1963, vulcanul erupe necontenit cenușă. Cînd vîntul suflă dinspre munte, cerul devine negru ; un uriaș perete de cenușă acoperă soarele și ascunde orizontul. Cenușa pătrunde peste tot, acoperă iarba și străzile, distruge plantațiile de cafea. Oamenii nu au posibilitatea să oprească torentul, dar luptă tot timpul împotriva calamităților provocate de vulcanul Irazu.

I. S. Bengelsdorf, corespondent al ziarului „Los Angeles Times", a făcut, împreună cu un grup de trei persoane, o ascensiune spre craterul vulcanului. Iată ce povestește el :

„Am început ascensiunea spre vîrful vulcanului de la o înălțime de aproximativ 5.000 de picioare. Era o zi frumoasă, și Irazu se vedea destul de clar în fața noastră. Un imens nor negru-cenușiu în formă de ciupercă se înălța cu repeziciune din crater...

Șoseaua spre Irazu este pavată, dar pe măsură ce urcăm cenușa o acoperă cu un strat tot mai gros. La 9.000 de picioare altitudine depunerile ascund complet șoseaua. La 10.000 de picioare peisajul devine de nerecunoscut. Călătorim acum ca printr-un deșert, pe o mare învolburată de cenușă neagră. Ea acoperă întinderi ce cu luni în urmă erau dintre cele mai verzi și mai roditoare pămînturi ale Costa Ricăi. Am intrat în așa-zisa «La zona de muerte» — zona morții. La 11.000 de picioare șoseaua devine de-a dreptul impracticabilă. Ultimele sute de picioare le străbatem pe jos. Am ajuns la marginea craterului, în formă de strachină cu un diametru de peste o milă, al vulcanului Irazu. Chiar în fața noastră se află «gîtlejul» vulcanic activ — un crater mai mic, situat în interiorul celui mare. Din el se ridică o coloană masivă de cenușă neagră. Sîntem la 150 de picioare de craterul activ, cînd Irazu este deodată zguduit de o puternică explozie, urmată de altele mai mici. Bubuiturile izbucnesc cam la fiecare 7 secunde. Începem să ne retragem spre marginea craterului mare. Brusc, însă, vulcanul se liniștește, pentru ca imediat după aceea, într-o fantastică încleștare a forțelor ce se frămîntă în profunzimile pămîntului, să fie zguduit de o explozie înspăimîntătoare. Pămîntul ne fuge de sub picioare. Sîntem trîntiți de suflu. Apoi totul se liniștește".

Tinere cu pumni de oțel...

Alarmată de înmulțirea furturilor și actelor de huliganism, săvîrșite mai ales noaptea în anumite cartiere din New York, poliția l-a însărcinat pe inspectorul Michael Murphy să rezolve problema, repartizîndu-i în acest scop 25 de agenți.

Intrucît cea mai mare parte dintre delicte erau comise între miezul nopții și ora 1, detașamentele polițienești aflate sub ordinele inspectorului Murphy au început să acționeze între orele 18 și 2 noaptea. Numai că, răufăcătorii fiind la curent cu mișcările agenților, au reușit mult timp să se ferească de ei. Murphy a recurs atunci la o metodă originală : utilizarea agenților-femei. Dar în acest caz ele ar fi fost expuse, firește, la mari pericole.

Pînă la urmă s-a găsit soluția. A fost constituită o așa-zisă „brigadă-momeală", alcătuită din agenți experimentați travestiți în femei, avînd asupra lor pistoale, matrace și cătușe. Membrii echipei aveau misiunea să-i prindă pe delincvenți asupra faptului.

„Brigada-momeală" activa mereu în alt cartier, după frecvența cazurilor de jafuri și crime. Coafați și machiați, agenții se plasau în locuri mai singuratice și-i atrăgeau astfel pe răufăcători care, încercînd să atace „bietele femei" neajutorate, se pomeneau imobilizați și puși în cătuse.

Se pare că metoda travestiului a dat roadele scontate. În mai puțin de 6 luni au fost arestați peste 250 de hoți cu cazier bogat.

În aparență, o victimă sigură. În realitate, un agent de poliție deghizat.

„Excomunicații" din Republica Sud-Africană

Albert Luthuli, cunoscut lider al populației africane din Republica Sud-Africană, laureat al Premiului Nobel pentru pace, căruia recent i s-a prelungit cu încă cinci ani regimul de „reședință forțată".

În Republica Sud-Africană oricărui cetățean i se poate întîmpla să-i sosească acasă o sentință judecătorească prin care să i se interzică să-și părăsească locuința de la apusul pînă la răsăritul soarelui timp de cinci ani, fiind suspect de „activitate comunistă".

Cu cinci ani în urmă — relatează cotidianul „Frankfurter Rundschau" — cînd au fost pronunțate primele ostracizări de către Ministerul de Justiție (condus de Balthazar Vorster — n.n.), numărul cazurilor era mic. Astăzi însă, sute și sute de persoane — cetățeni albi și de culoare, indieni și metiși — sînt lovite de aceste sentințe care le afectează în mod dureros viața. Uneori însă, efectele sînt tragicomice. A existat, de pildă, un caz cînd o mamă „excomunicată" nu a putut lua parte la sărbătorirea zilei de naștere a fetiței sale în vîrstă de zece ani, prin sentință fiindu-i interzisă participarea la orice fel de „adunări".

La Durban există doi soți cărora li s-a interzis să stea de vorbă unul cu celălalt. Mai precis, sentința prevede că soțul are voie să vorbească cu soția sa, dar ei, soției, nu-i este permis să vorbească cu acesta.

Un cetățean de culoare, care printr-o sentință judecătorească a fost condamnat să locuiască într-o anumită regiune a republicii, nu a putut să participe la înhumarea fiului său în cimitirul dintr-un oraș apropiat.

Dar dacă aceste sentințe de ostracizare — împotriva cărora nu există de altfel nici o posibilitate de apel — au un caracter oarecum tragicomic sînt altele cu adevărat grave prin esența lor. Printre cele mai recente se numără condamnarea la închisoare pe viață a lui Nelson Mandela și a altor luptători împotriva regimului rasist sud-african.

Fluctuație costisitoare

Presa vest-germană se face în ultimul timp ecoul îngrijorării unor cercuri economice din R.F.G. în legătură cu fluctuația brațelor de muncă. După cum arată revista „Der Spiegel", 35% din numărul total al celor ocupați în economia vest-germană (circa 21,5 milioane de salariați) își schimbă în fiecare an locul de muncă. Cu alte cuvinte, fiecare al treilea loc de muncă din fabricile și instituțiile R. F. Germane rămîne în cursul unui an fără titular sau primește unul nou. În 1962, de pildă, s-au înregistrat 7.721.589 angajări, iar 7.245.541 persoane și-au părăsit locul de muncă.

Întreprinzătorii vest-germani sînt nemulțumiți de această situație, fluctuația brațelor de muncă impunîndu-le mari cheltuieli neproductive. Firmele sînt nevoite să publice mereu anunțuri în ziare — iar publicitatea costă scump, cu atît mai mult cu cît ea trebuie des reînnoită, pusă în concordanță cu situația de moment a întreprinderii. În plus, noii veniți au nevoie de o perioadă de adaptare, nedînd în multe cazuri un randament satisfăcător pentru patronii lor. S-a calculat că firmele vest-germane cheltuiesc astfel în total circa 17,5 miliarde mărci anual — adică o sumă egală cu aceea rezultată din vînzările realizate de întreaga industrie vest-germană a oțelului.

Încercînd să cunoască mobilurile acestei costisitoare migrații a brațelor de muncă, asociațiile de industriași din R.F.G. au organizat o serie de anchete. În domeniul comerțului cu amănuntul, ancheta efectuată a stabilit că o mare parte dintre salariați își părăsesc locurile de muncă fie din cauza salariilor prea mici, fie datorită lipsei perspectivelor de avansare, fie pentru că nu se pot acomoda cu regimul de muncă existent în întreprinderile respective.

Una din pitoreștile mori de vînt ale Deltei, reconstituită în curtea Muzeului din Tulcea.

O fereastră spre lumea feerică a adîncului ↓

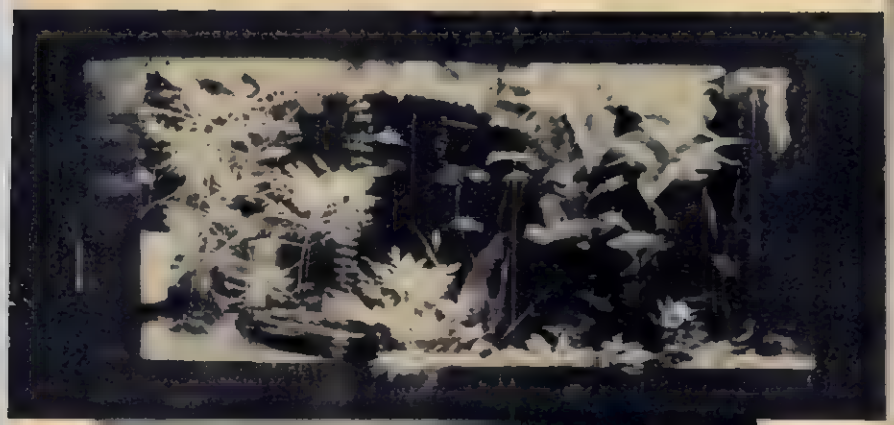

Colonie de pelicani de pe lacul Matița — aflată acum într-o vitrină a muzeului.

În lumea APELOR și a STUFULUI

Delta Dunării, pitorească și fermecătoare, oferă vizitatorilor ei încă o surpriză : un muzeu — unic în felul său — deschis la Tulcea o dată cu începerea actualului sezon turistic. Muzeul respectiv a fost creat cu scopul de a oferi celor care-l cercetează posibilitatea de a cunoaște mai bine și în mod științific toate tainele Deltei. Așadar, Delta Dunării — cele 434.000 de hectare ale împărăției apei și stufului — oglindită în vitrine, în diorame, în bazinele unui modern acvariu, în hărți turistice — totul redînd lumea ei terestră și subacvatică cu bogățiile care le posedă, cu faimoșii ei pelicani și cormorani, cu cherhanalele și pescarii ei, cu grațioasele lebede, cu mistreți și nurci, cu pitorești mori de vînt...

★

Cînd s-a format Delta ?

În prima jumătate a cuaternarului — ceea ce însemnează multe sute de mii de ani înaintea noastră — bătrînul Dunăbiu își transporta apele spre mare prin cu totul alte locuri decît cele de azi. În muzeul Deltei sînt prezentate cîteva din „aventurile" Dunării de-a lungul vremii. Una din urmele trecerii ei spre mare este reprezentată prin lacul Greaca de lîngă București și Valea Carasu din Dobrogea. Fluviul s-a strecurat de asemenea spre un golf al străvechiului Pont Euxin care se întindea pînă în dreptul Isaccei de azi. O scădere a nivelului Mării Negre a făcut însă ca golful de lîngă Isaccea să se transforme în cîmpie, iar Dunărea s-o ia din nou razna spre răsărit pînă aproape de Crimeea, primind ca afluenți Nistrul, Bugul și Niprul. Apoi, mult mai tîrziu — s-a format Delta, așa cum o cunoaștem azi, cu o faună și floră unică, cu priveliști de un farmec copleșitor. În ce privește geneza ei, ipotezele sînt fără număr. Cercetătorii muzeului au expus multe din ele. Concluzia ? Una singură : Delta s-a născut dintr-o alternanță de depozite fine fluviale, lagunare și marine formate succesiv din pliocen și pînă azi, adică începînd cu alte sute de mii de ani înainte. Și azi încă — sub ochii noștri — Delta Dunării crește și înaintează în mare. La aceasta contribuie și cei 73.000.000 de metri cubi aluviuni pe care apele Dunării le trec anual prin filtrul Deltei.

Cunoașterea istoriei Deltei n-a fost disprețuită nici de antichitate : de ea s-au ocupat Herodot și Pliniu cel Bătrîn, iar Ptolemeu a întocmit chiar și o hartă a Deltei Dunării. Este prima hartă a acestei regiuni. Ea a fost descoperită în 1867 la o mănăstire de pe muntele Athos, iar specialiștii susțin că, deși a fost întocmită în urmă cu 1800 de ani, din punct de vedere cartografic, a fost mai corect executată decît toate hărțile Deltei întocmite pînă în urmă cu un secol. Acum, una din copiile hărții lui Ptolemeu constituie un exponat deosebit de interesant al Muzeului din Tulcea.

★

Anghila. Aceasta este denumirea unui pește rar, a cărui arie de răspîndire începe din apele dulci ale Europei de nord și ține pînă în regiunea bălților din Delta Dunării. Seamănă cu șarpele. Are o carne excelentă. Nu aceasta îi aduce însă faima de care se bucură, ci cu totul altceva : călătoria sa extravagantă, de la gurile Dunării și pînă dincolo de Atlantic, în Marea Sargaselor... Acolo, după ce-și depune icrele, anghila moare. Urmașii ei se întorc însă în apele dulci ale Deltei Dunării. Despre aventurile anghilei — dintre cele mai spectaculoase — s-a scris o întreagă literatură științifică. Cîteva exemplare din acest pește se găsesc în acvariul muzeului, alături, bineînțeles, de aproape toate soiurile de pești mari și mici care trăiesc în apele Deltei.

Acvariul acesta pare un uriaș batiscaf scufundat, cu peste 30 de hublouri deschise spre împărăția subacvatică a Deltei. Și în fața fiecărui hublou se plimbă, încoace și încolo, lumea vie a adîncurilor : cîțiva crapi obezi (unii de cîte 20 kg) demonstrează existența în Deltă a unor creșcătorii piscicole cu regim de furajare artificială, iar cîte o păstrugă suplă, alunecînd printre moruni și cegi, amintește de o altă bogăție a Deltei Dunării : sturionii și icrele lor negre.

Acvariul din Tulcea mai are zece ferestre deschise spre o altă lume subacvatică, cea exotică : pești negri, pești cu spadă, cu voal, zebre care înoată. Unii provin din apele Amazonului sau din Golful Mexicului, alții din fluviile Asiei sau din Marea Roșie. În bazinele acvariului însă toate aceste specii rare pentru noi, trăiesc mai departe în apa limpede captată din Dunăre. Specialiștii acvariului le-au creat în schimb un admirabil decor care redă fidel farmecul de basm al lumii subacvatice.

E mai bine însă ca această lume feerică, deosebit de interesantă, s-o priviți cu proprii dv. ochi.

F. URSEANU

„Parada" crapilor.

FARD

de Aldous HUXLEY

Cearta dura de aproape trei sferturi de oră. Rostite în celălalt capăt al apartamentului, cuvintele aprinse se pierdeau de-a lungul coridorului și se auzeau neclare, în surdină.

Sophie cosea ghemuită, ascultînd fără prea multă curiozitate ceea ce se petrecea acolo. Auzea mai mult vocea doamnei care, în accesul de mînie, printre sughițuri și lacrimi, suna furioasă și stridentă.

Domnul era ceva mai stăpîn pe sine și vocea lui gravă nu putea răzbi prin ușile închise.

În camera mică și friguroasă a Sophiei cearta se auzea în cea mai mare parte a timpului ca o suită de monologuri ale doamnei, întrerupte de ciudate tăceri prevestitoare de rău. Din cînd în cînd se părea că domnul își pierde răbdarea și atunci liniștea era sfîșiată de cîte un strigăt supărat, înfundat și aspru.

Doamna continua cu puternicele ei țipete, fără a scădea tonul; avea chiar și în enervare un nivel curios de constant. El vorbea cînd mînios, cînd blînd, cu intonații și modulații ale vocii care creau aparența că participarea sa la această ceartă aducea doar niște explozii distanțate: „Hau-hau, hau-hau, au...“ Mai curînd un lătrat de cîine răgușit, decît izbucnirile unui bărbat mîniat.

După un timp, Sophie nu mai dădu atenție scandalului. Se simțea frîntă de oboseală, o durea tot corpul. Avusese o zi grea; la fel ca cea de ieri, ca cea de alaltăieri. Fiecare dintre ele a fost istovitoare, iar ea nu mai e tînără: încă doi ani și va împlini 50.

Își amintea de sacii de cartofi pe care trebuia să-i care cînd era încă fetiță la țară. Încet, încet, cu sacul de cartofi pe spinare, gîfîind de-a lungul drumului prăfuit, străbătea cîte zece pași; mai mult nu izbutea. Sfîrșitul nu venea niciodată și totdeauna trebuia s-o ia de la capăt.

Își ridică privirea de pe lucrul de mînă. Dădu din cap, clipind. De la o vreme în fața ochilor îi jucau lumini și pete de culoare.

Acum, un fel de vierme galben, luminos i se tîra în cîmpul vizual și, cu toate că viermele acesta se urca în sus, mereu mai sus, rămînea în același loc. În jurul viermelui vedea stele verzi și roșii, care licăreau și se stingeau. Ele îi jucau în fața ochilor cînd cosea, dar le vedea și după aceea, cînd închidea ochii.

Reîncepu lucrul: doamna dorea să aibă gata camizolul pînă a doua zi dimineață. Dar îi era foarte greu să continue cusutul; viermele acela galben nu-i dădea pace.

Deodată se deschise o ușă și din celălalt capăt al coridorului se auziră cuvintele:

— ...bien tort, mon ami, si tu crois que je suis ton esclave. Je ferai ce que je voudrai. [1])

— Moi aussi [2]), rosti domnul sublinîndu-și cuvintele printr-un ris amenințător. Apoi s-au auzit pași grei pe coridor, un clinchet în suportul de umbrele și ușa de la intrare trîntită cu zgomot.

Sophie își întoarse din nou privirea la lucrul ei. Oh, viermele, aceste stele colorate și această oboseală dureroasă în toate încheieturile! Dacă ar putea petrece o zi întreagă în pat, într-un pat mare, cald, pufos!... O zi întreagă!...

O trezi țiriitul soneriei. Tresărea întotdeauna la acest bîzîit de viespe. Se ridică, puse pe masă camizolul, își netezi șorțul, își îndreptă boneta și ieși pe coridor.

Soneria bîzîi din nou cu furie. Doamna era nervoasă.

— În sfîrșit, Sophie, credeam că nu mai vii.

Sophie tăcu: nu avea nimic de spus. Doamna era în fața dulapului de haine. O mulțime de rochii îi atîrnau pe brațe și altele erau aruncate în dezordine pe pat.

„Une beauté à la Rubens“, astfel obișnuia să-i spună soțul ei în clipele amoroase. Lui îi plăceau femeile înalte, masive, splendide, afirmînd că cele mici și slabe nu erau genul lui. „Hélène Fourment“ erau cuvintele cu care își alinta soția.

„Într-o zi, obișnuia doamna să povestească prietenelor, într-o zi trebuie să mă duc la Luvru să studiez portretele de acolo. Ale lui Rubens, bineînțeles. E de neconceput să trăiești o viață întreagă la Paris și să nu vezi Luvrul! Nu credeți?“

În seara aceea era superbă. Obrajii îi erau îmbujorați, ochii ei albaștri aveau o strălucire neobișnuită sub pleoapele lungi, iar părul castaniu-roșcat îi cădea într-o dezordine sălbatică.

— Mîine, Sophie, spuse ea dramatic, plecăm la Roma. Mîine dimineață...

În timp ce vorbea, scotea rochiile din dulap, aruncîndu-le pe pat. Făcînd o mișcare bruscă, haiatul i se desfăcu și ieși la iveală desuurile brodate și carnația ei plină.

— Trebuie să împachetăm cît mai repede...

— Pentru cît timp, doamnă?

— Două săptămîni, trei luni, nu pot să știu!

— Este totuși o diferență, doamnă...

— Important este că plecăm de aici. După cîte mi s-au spus în astă-seară, nu mă voi mai întoarce în această casă pînă cînd nu voi fi rugată cu umilință s-o fac.

— Ar trebui să luăm cufărul cel mare. Mă duc să-l aduc.

În boxa cu miros greu de praf și piele, cufărul cel mare era înghesuit într-un colț îndepărtat. Femeia se aplecă icnind. Depunea eforturi pentru a-l scoate. Viermele și stelele îi licăreau în fața ochilor, iar cînd se îndreptă din șale, ameți.

— Să te ajut la împachetat? întrebă doamna cînd slujnica se întoarse tîrînd după ea cufărul greu. Ce față cadaverică avea femeia asta azi! Și ea care nu suporta în jurul-i oameni bătrîni și urîți. Sophie îi era însă necesară și ar fi fost o nebunie să se despartă de ea.

— Doamna nu trebuie să se deranjeze! Sophie știa că dacă doamna ar începe să deschidă sertarele și să răscolească printre lucruri, împachetatul nu s-ar mai termina niciodată. De aceea spuse: E tîrziu și doamna ar trebui mai degrabă să se culce.

„Nu și nu! N-ar fi în stare să adoarmă fiind mult prea enervată! Bărbații ăștia!... Ce fiare! Dar nimeni nu mai e sclav! Nimeni nu mai acceptă să fie tratat în acest fel!“

Sophie împacheta. „O zi întreagă în pat, într-un pat mare, pufos, ca al doamnei. Să aținești puțin, să te trezești pentru un moment și să aținești peste o clipă...“

— Ultimul lui truc, continuă doamna indignată, constă în a-mi spune că nu a cîștigat nici un ban și că deci, să nu-mi mai cumpăr nici un fel de rochii. E caraghios. Pot să umblu goală? Își aruncă brațele în lături. Să-mi spună că nu poate să-și permită, este pur și simplu o prostie. Poate foarte bine, numai că e meschin, meschin, oribil de meschin! Dacă ar vrea să muncească cinstit în loc să scrie versuri timpite pe care le publică pe spezele lui, ar avea bani

---

[1]) *În franțuzește în original — foarte prost, amice, dacă-ți închipui că-ți sînt sclavă. Am să fac ce voi pofti.*

[2]) *În franțuzește în original — eu de asemenea.*

la dispoziție după pofta inimii ! Afară de asta, continuă ea plimbîndu-se de la un capăt la altul al camerei, mai e vorba și de tatăl lui, bătrînul. Nu știu eu ce dorește ? Mereu îmi spune : „Trebuie să fii mîndră că ai un bărbat poet ! Și ce versuri minunate scrie Hegésippe despre tine ! Ce pasiune, ce foc !" Spunînd aceasta, doamna își tremura vocea ca un om bătrîn, făcea grimase și scutura din cap, dădea din mîini și se clătina pe picioare. Și dacă te gîndești că bietul Hegésippe este chel și-și vopsește puținul păr pe care-l mai are ! Rîse. Iar pasiunea despre care el vorbește atît de mult în versurile lui oribile este o pură invenție. Ce crezi tu, draga mea Sophie ? De ce împachetezi această rochie verde, veche, hidoasă ?

Sophie scoase rochia fără să spună un cuvînt.

„De ce oare tocmai astă-seară arată femeia asta atît de bolnavă ?" Doamna se înfioră. E groaznic ! Sophie are fața gălbejită și dinții cenușii. Ar trebui s-o trimită la culcare, dar cum s-o facă înainte de împachetarea lucrurilor ? ! Și tocmai acum era mai prost dispusă ca oricînd !

— Viața e groaznică ! Oftînd, se așeză pe marginea patului. Arcurile o săltară ușor o dată sau de două ori, pînă se așeză. Să fii măritată cu un asemenea om ! În curînd voi fi bătrînă și grasă, niciodată nu i-am fost necredincioasă — și iată cum mă tratează !

Se ridică și începu să se plimbe fără țintă prin cameră.

— Nu suport ! izbucni ea, și oprindu-se în fața oglinzii își admiră figura tragică și splendidă. Privind-o, nimeni n-ar fi crezut că-i trecută de treizeci de ani. În spatele acestei frumuseți tragice ea vedea în oglindă o creatură slabă, bătrînă, cu fața gălbejită și dinți cenușii, încovoiată peste un cufăr mare. Era dezagreabil. Sophie arăta ca cerșetoarele pe care le vezi în diminețile reci la colțurile de stradă. Treci grăbit, încercînd să nu le remarci sau te oprești, deschizi geanta să le dai un bănuț sau chiar o bancnotă de doi franci dacă nu ai mărunțiș, dar oricum faci te simți stînjenit și ai vrea să te ascunzi în pielea ta. Asta se întîmplă cînd te plimbi pe jos. Dacă ai avea mașină — dar asta este o altă meschinărie a lui Hegésippe ! — ai putea să treci cu geamurile închise și să nu iei în seamă toate astea. Plecă din fața oglinzii.

— Nu suport ! spuse încercînd să nu se mai gîndească la cerșetoarele cu dinți cenușii și fețe gălbejite. Nu suport ! și se trînti într-un fotoliu. Dar gîndește-te ce ar însemna să ai un iubit cu o asemenea față gălbejită și astfel de dinți măcinați și cenușii. Închise ochii, cutremurîndu-se. Acest gînd era dezgustător. Simți nevoia unei alte priveliști. Ochii Sophiei erau de culoarea plumbului verzui, fără viață. Dar ce-i putea face ? Fața femeii constituia un repros, o acuzare. Înfățișarea ei te îmbolnăvea de-a dreptul. Și ea n-a fost niciodată atît de enervată !

Sophie se ridică cu greutate din genunchi și o expresie de durere îi străbătu fața. Se duse la scrin, numără șase perechi de ciorapi de mătase și se întoarse la cufăr, trîntindu-se pe un scaun, lividă la față.

— Viața e groaznică, groaznică, groaznică ! repetă doamna cu convingere.

Ar trebui s-o trimită la culcare, dar fără Sophie n-ar fi în stare să facă bagajul și era foarte important să-l termine pînă mîine dimineață. I-a spus lui Hegésippe că o să plece și el pur și simplu i-a rîs în nas. N-a crezut-o. Trebuie să-i dea în sfîrșit o lecție. La Roma o să-l vadă pe Luigino. Ce băiat încîntător !... Și pe lîngă asta și marchiz ! Poate... Dar nu ! Să nu se gîndească la nimic ! Vedea numai fața Sophiei, ochii ei plumburii, dinții cenușii și pielea-i scorojită, gălbenă.

— Sophie, spuse ea deodată, reținîndu-se cu greu să nu țipe, du-te la masa mea de toaletă, vezi acolo o cutie de fard Dorin 24. Pune-ți puțin pe obraji. E și un ruj de buze : în sertarul din dreapta.

Ținea ochii închiși cu îndărătnicie, în timp ce Sophie, ridicîndu-se cu un oribil scîrțîit al încheieturilor, s-a dus spre masa de toaletă foindu-se acolo aproape o veșnicie.

„Ce viață, Dumnezeule, ce viață !" Pașii ușori, tîrșîți, se întorceau. În sfîrșit ! Deschise ochii. Da : în sfîrșit ! Așa e mult mai bine, mult mai bine !

— Mulțumesc Sophie, așa arăți mai puțin obosită ! Se ridică înviorată. Și acum să ne grăbim ! Plină de energie se îndreptă spre dulapul de haine. Dumnezeule, exclamă ea, ridicîndu-și brațele. Ai uitat să împachetezi rochia albastră de seară ! Cum poți să fii atît de stupidă, Sophie ?

În romînește de Rita HOMER
Ilustrație de E. ARNO

O ultimă verificare și aparatele de zbor, aliniate pe pistă, sînt gata de plecare în misiune.

Maiorul Gheorghe Aurel, un încercat zburător în stratosferă la viteze supersonice.

ZIUA AVIAȚIEI R. P. ROMÎNE

SALT PESTE ZIDUL SONIC

Oră tîrzie din noapte, în liniștea căreia nu se aude decît răpăitul mărunt al ploii ce scaldă pista. Avioanele, aliniate în ordine, reflectă, cu sclipiri de argint, luminile vii ale aerodromului. Par niște păsări uriașe, care pîndesc, atente, clipa înălțării în zbor. Imperturbabil, acul cronometrului se mișcă ritmic pe cadran, vrînd parcă să amintească piloților că ordinul de plecare în misiune poate să survină în orice moment.

Și iată că ordinul a sosit.

În cîteva secunde, oamenii au trecut la posturi. Febril, dar cu mișcări precise, sigure, specialiștii fac ultimele verificări.

Piloții, instalați în carlingă, au controlat dintr-o privire totul. O comandă scurtă, o apăsare de manetă și motoarele puse în funcțiune violentează liniștea nopții. Peste cîteva clipe, uriașele păsări argintii se fac nevăzute în beznă, lăsînd în urmă un jet de flăcări albe și zgomotul, ca un bubuit de tunet, care se pierde treptat în depărtări.

Le însoțim cu gîndul, în spațiile pe care le străbat. Ni-l închipuim pe omul acela, cu statură atletică, asupra căruia ne-au stăruit o clipă privirile, înainte de plecarea lui în misiune. E maiorul comunist Gheorghe Aurel, pilot de clasa I-a. Îl vedem parcă controlînd indicațiile aparatelor de bord, urmărind cu atenție comenzile ce i se transmit prin radio. În carlingă e liniște, o liniște neobișnuită, ca aceea care domnește în spațiile siderale. Zgomotul puternic al motoarelor a rămas undeva în urmă, căci aparatul de zbor a depășit cu mult viteza sunetului. Simțind cu fiecare fibră a corpului vibrațiile avionului, pilotul încearcă senzația stranie că stă nemișcat, în timp ce pămîntul, universul întreg, aleargă vertiginos înapoia sa, respinse de forța grozavă a motorului pe care el îl strunește.

Zborul în stratosferă, la viteze supersonice, cere din partea piloților o înaltă pregătire profesională, mult curaj și stăpînire de sine, rapiditate și promptitudine în mișcări, o condiție fizică deosebită. Maiorul Gheorghe Aurel întrunește din plin aceste calități. Nu e singurul. Toți piloții escadrilei din care face parte sînt oameni temeinic pregătiți să îndeplinească cu cinste oricare misiune de zbor. Conștiința răspunderii ce le revine, aceea de apărători ai spațiului aerian al patriei, îi face să nu precupețească nici un efort pentru a-și perfecționa necontenit pregătirea de luptă și politică.

Urmărim desfășurarea misiunii, împreună cu conducătorul zborului, care dirijează pilotul prin radio, de pe pămînt, observînd indicațiile stațiilor de radiolocație. În limbajul lor riguros, matematic, aparatele spun totul despre complicatele manevre pe care avioanele le execută în văzduh. Cu aceeași precizie matematică, comenzile aleargă pe calea undelor, pentru a fi apoi executate în fracțiuni de secundă. Într-un tîrziu se transmite ordinul de aterizare. Așteptăm emoționați momentul sosirii păsărilor argintii. Trec minute lungi, încordate. Auzim apoi primul urlet de motor. Încă unul și încă unul. Iată și avioanele, desprinzîndu-se pe rînd din botarul de întuneric. O scurtă rulare pe pistă, apoi motoarele amuțesc. Piloții coboară, pregătindu-se să raporteze că misiunea a fost îndeplinită.

Împreună cu cellalți tovarăși, maiorul Gheorghe Aurel primește felicitările comandantului. I se citește în priviri satisfacția. La șeria de calificative bune și foarte bune pe care le-a obținut pînă acum, s-a mai adăugat încă unul.

N. RĂDULESCU
Fotografii de Val. MIHAI

DUPĂ APARIȚIE

„În «Flacăra» nr. 23 am citit un interesant documentar: «Vara tragică '914». V-am ruga ca materiale de acest gen să mai apară în revistă" (Ion David, Gugești, Focșani; Valentin Rusu, operator chimist, Brăila) *„Mie mi-au plăcut mult notele de călătorie intitulate «Aden—Bab-el-Mandeb—Port Said». Asemenea articole stîrnesc interesul cititorilor"* (Dumitru Tocală, contabil, Peștera, rn. Medgidia).

dialog

COMOARA DE LA VERMIȘ

În timpul unor lucrări agricole efectuate de un colectivist din satul Vermiș, raionul Bistrița, regiunea Cluj, s-a descoperit un tezaur monetar feudal, cuprinzînd 466 piese de argint datînd din secolul al XVI-lea.

Piesele se aflau într-un vas de ceramică roșie, ascuns în pămînt, probabil în ultimul an al secolului al XVI-lea, fapt atestat de cea mai nouă monedă din tezaur, care poartă gravat anul emiterii ei — 1599. „Comoara" respectivă este compusă din dinari în proporție de 65% și 35% groși polonezi din timpul regilor Sigismund I, Sigismund II și Sigismund III.

Tezaurul de la Vermiș este al treilea descoperit în cursul acestui an și al șaptelea dintre tezaurele feudale găsite în ultimii ani în cuprinsul raionului Bistrița.

Piesele valoroase ieșite la lumină cu acest prilej completează colecția numismatică a muzeului, iar studiile făcute asupra lor vor aduce o contribuție în plus la cunoașterea evenimentelor petrecute pe teritoriul Transilvaniei în secolele XV, XVI și începutul celui de-al XVII-lea.

Prof. St. DĂNILĂ
directorul Muzeului Bistrița

VIORILE LUI AMATI

„Doresc să cunosc unele date din viața faimosului constructor de viori Niccolo Amati".

Aurel JIVA
Timișoara

Răspunde ALEX. PAȘCANU, conferențiar la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din București.

Luteria (arta construirii instrumentelor cu coarde) a înflorit pe pămîntul însorit al Italiei, în nord, la poalele Alpilor, în două orașe: Brescia și Cremona; aici vioara — cel mai expresiv instrument — avea să cunoască lumina zilei, apoi forma modernă și epoca sa de aur. O mărturie susține că bresciancul *Gaspare da Salo (Bertolotti 1542-1609)* a construit prima vioară. *Giovanni Paolo Maggini* (aproximativ între 1580 și 1630) întărește faima școlii din Brescia, devenind cel mai renumit constructor de viori din acest oraș, după ce a ucenicit în atelierul maestrului său Gasparo da Salo. Epoca de aur a luteriei italiene se plasează însă în deceniile următoare, la Cremona, orășel situat pe malul Padului, nu departe de Brescia. Părintele școlii din Cremona a fost *Andrea Amati*, un mare constructor de viori, a cărui biografie se plasează aproximativ între anii 1535 și 1612

Familia Amati este alcătuită din lutieri străluciți, ai căror reprezentanți de seamă sînt, după tatăl lor, Andrea Amati, cei doi fii ai săi: Antonio și Girolamo I. Fiul lui Girolamo I este Niccolo — cel mai celebru reprezentant al „dinastiei" Amati — iar fiul său, *Girolamo II*, este ultimul moștenitor de seamă al măiestriei acestei strălucite familii.

Revenind la fondatorul școlii din Cremona, Andrea Amati, majoritatea cercetătorilor remarcă deosebita sa contribuție la perfecționarea instrumentului, deși unii constată în primii ani o influență a școlii bresciene. Viorile sale nu au sonoritate puternică, dar căldura și catifelarea tonului le fac apte pentru muzica de cameră. Lucrînd pe îndelete și dispunînd de avere, el și-a putut procura cele mai valoroase materiale necesare confecționării instrumentelor.

Numărul viorilor fabricate de el, verificate ca originale, e foarte redus și — în consecință — au o valoare extrem de ridicată.

Antonio Amati (aprox. 1555-1640) și *Girolamo I sau Hieronymus* (1556-1630) au urmat cot la cot drumul deschis de tatăl lor, aducînd instrumentelor cîteva ușoare modificări necesare pentru obținerea unei sonorități superioare. Fiul lui Girolamo I, *Niccolo* (1596-1684) ocupă locul al treilea în ierarhia generală a celor mai vestiți lutieri ai lumii, primul fiind *Stradivarius* și al doilea *Guarnerius del Jesu*. Căutările și strădaniile înaintașilor își găsesc desăvîrșirea în realizările sale. La început, respectă maniera de lucru preluată de la tatăl său, dar apoi, urmărind mărirea volumului sonor, a creat tipurile de viori mai mari, care-i sînt caracteristice, denumite „grand Amati". La venerabila vîrstă de 88 de ani, Niccolo Amati a continuat să lucreze formînd totodată maeștri neîntrecuți, printre care Stradivarius.

VIDEOFONUL

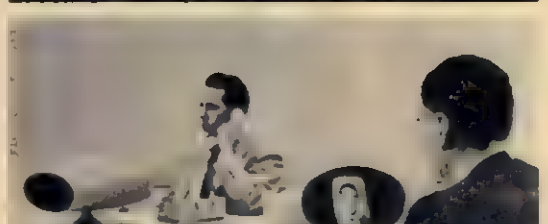

„Cum arată videofonul?"

Marieta POPESCU, elevă
Rm. Vîlcea

Fotografia de mai sus redă o experimentare cu videofonul în laboratoarele companiei „Bell" din S.U.A. Această companie introduce în prezent o linie de videofon care va lega New Yorkul cu Washingtonul și cu Chicago. Ea va fi gata și la îndemîna publicului. Costul unei asemenea convorbiri (New York-Washington, de pildă) se va ridica la 16 dolari pentru 3 minute, în timp ce o convorbire obișnuită prin telefon nu costă mai mult de 80 de cenți.

Un asemenea sistem de videofon funcționează în U.R.S.S. încă din 1961 și leagă orașele Moscova-Kiev-Leningrad. Ulterior s-a mai creat și „triunghiul" videofonic Tașkent-Andijan-Fergana, precum și alte legături videofonice.

SUMERIENII ȘI ZORII CIVILIZAȚIEI UMANE

„Cine au fost sumerienii?"

Cornel PASCAL
tehnician, București

Răspunde prof. univ. RADU VULPE, membru în Consiliul științific al Institutului de arheologie al Academiei R. P. Române.

Pînă acum vreo jumătate de veac se mai credea că civilizația antică a Mesopotamiei, una din cele mai vechi din lume și care a exercitat cea mai largă și mai rodnică influență asupra civilizațiilor ulterioare din Asia și din Mediterana, ar fi fost creată de populațiile semite ale asirobabilonienilor. Azi, însă, în urma considerabilelor progrese ale cercetărilor arheologice, este bine stabilit că adevărații săi autori au fost sumerienii, locuitorii țării numite Sumer, care se întindea în partea de sud a Mesopotamiei, în preajma Golfului Persic. Originea sumerienilor n-a fost încă sigur determinată. Se admite, de cei mai mulți cercetători, că ei ar fi venit din Asia Centrală.

Cînd s-au stabilit în Mesopotamia, sumerienii au găsit regiunile dinspre nord ale acestei țări fertile ocupate de cultivatorii și păstorii semiți, care se aflau, ca și ei, în stadiul neolitic. Lor nu le-au rămas decît ținuturile joase și mlăștinoase dinspre mare, de unde, cu toată rodnicia solului, desele inundații îi îndepărtaseră pe ceilalți. Stimulați de greutățile întîmpinate, energici și inventivi, capabili de muncă organizată în colectiv, sumerienii au izbutit cei dintîi să se ridice deasupra nivelului rustic al vieții din orînduirea comunei primitive, să sape o vastă rețea de canale de irigație, să transforme Sumerul într-o bogată grădină, să întemeieze orașe și state cu caracter sclavagist, să clădească din cărămizi nearse locuințe și temple monumentale, să dezvolte meșteșugurile și comerțul, să organizeze minunatele servicii publice, într-un cuvînt să făurească cea dintîi civilizație superioară.

După un moment de supremație asupra celei mai mari părți din Mesopotamia, ei au fost supuși de babilonieni, care mai tîrziu vor suferi, la rîndul lor, stăpînirea asirienilor. Sumerienii se vor pierde cu timpul în masa cuceritorilor. În schimb, însă, civilizația creată de ei a fost preluată și răspîndită de urmașii lor semitici atît de fidel, încît a fost înregistrată de istorie sub numele acestora. O dată cu civilizația materială, sumerienii au trecut altor popoare și ideologia lor, covîrșitor dominată de religie. Așa, de pildă, legenda potopului lui Noe se regăsește în scrierile sumeriene și se explică prin unele inundații de proporții excepționale care s-au întîmplat în Mesopotamia în trecutul îndepărtat și ale căror urme impresionante au fost constatate de arheologie. Prin intermediul diverselor popoare din Asia, unele tradiții sumeriene au pătruns și în mitologia greacă, după cum reiese din analogia lui Hercule cu eroul sumerian Ghilgameș ori din existența și la sumerieni a mitului lui Perseu, cu uciderea balaurului.

POȘTA NOASTRĂ

FILIP ȘTEFAN, București. Sînteți student la Facultatea de istorie și totuși ne puneți asemenea întrebări? Ni se pare curios, deoarece, pentru a vă putea răspunde ceva cu privire la istoricul unei așezări de pe teritoriul țării noastre, ar trebui să întrebăm la rîndu-ne pe specialiști — adică pe înșiși profesorii cu care dv. sînteți în contact zi de zi. Totuși, pentru că s-ar putea să fie vorba de ceva care să intereseze și pe alți cititori, am transmis întrebarea dv. specialiștilor de la Institutul de istorie al Academiei R.P. Române. Cînd vom fi în posesia răspunsului, vi-l vom comunica.

GHIȚĂ ION, București. Evident că s-au publicat multe reportaje din viața constructorilor. Noi înșine, în ultimul timp, am publicat asemenea reportaje de pe șantierul hidrocentralei „16 Februarie" de pe Argeș, de pe șantierele din Onești, Craiova ș.a. Alte numeroase reportaje au apărut în „Scînteia", „Romînia liberă", „Scînteia tineretului", „Gazeta literară", „Luceafărul" etc.

MUGUREL MANTA, Covasna. În București funcționează Școala medie de arte plastice și arte decorative cu sediul în str. Nuferilor nr. 12, raionul 16 Februarie. Adresați-vă acestei școli și veți obține toate informațiile pe care le doriți.

ZENO MAMUT, Reșița. 1) Logopedia este specialitatea medico-pedagogică care are drept obiect educarea vorbirii corecte și corectarea vorbirii defectuoase. Metodele pe care le folosește logopedia depind de natura defectelor pe care trebuie să le trateze. În unele cazuri e vorba numai de exerciții sistematice (de pildă în cazurile de bîlbîială), în altele exercițiile sînt asociate unor intervenții chirurgicale, stomatologice sau unor tratamente medicamentoase (vitamine, hormoni, tonice). În orice caz însă, indiferent de cauza defectului de vorbire, tratamentul trebuie să fie indicat de un specialist logoped. 2) Nu avem asemenea informații. 3) Adresa — cînd vă va veni rîndul.

SEBASTIAN VELIȘCU, Craiova. Sîntem foarte mulțumiți de faptul că articolul publicat a corespuns așteptărilor dv. În ce privește istoricul orașului Craiova, am publicat o notă, tot în paginile acestea, în revista noastră nr. 18.

VALENTIN RUSU, Brăila. Între răspunsul dat de noi și cel de revista „Lumea" cu privire la Vatican nu e nici o contradicție. Cele două răspunsuri publicăi date care, dacă vreți, se completează unul pe celălalt. Faptul că în revista „Lumea" se arată că teritoriul Vaticanului este de 44 ha, iar populația sa de circa 1.000 locuitori (date ce pot fi aflate, de altfel, în „Micul atlas geografic" apărut în Editura științifică) nu infirmă de loc cele scrise de noi și care dv. vi se par incorecte și anume că Vaticanul nu este un stat în accepția obișnuită a cuvîntului și că nu se poate vorbi de un popor al Vaticanului. Într-adevăr, Vaticanul nu este un stat național ca celelalte state, ci un stat clerical al bisericii catolice, iar cei 1.000 de locuitori ai săi nu constituie un popor, ci sînt clerici și funcționari clericali de diferite naționalități, care activează în instituțiile bisericii catolice, ce-și au sediul pe teritoriul Vaticanului. Mai rămîne ceva neclar?

CONSTANTIN NISIPOIU, Cîmpulung-Muscel. Subiectul povestirii dv., cel puțin așa cum ni l-ați expus, ni se pare că pornește de la o idee greșită. Părerea noastră este să renunțați la această idee și să încercați să scrieți altceva. Realitățile țării noastre, lupta și victoriile oamenilor noștri vă pot oferi subiecte la nesfîrșit.

M. TĂNĂSESCU, Turnu-Severin. Dacă am spune că s-au realizat peste o duzină de filme după „Cei trei mușchetari", probabil că am omite destul de multe din aceste ecranizări. De altfel, chiar și acum se află pe ecranele bucureștene o nouă versiune, producția franco-italiană realizată în regia lui Bernard Borderie. Așa că propunerea pe care o faceți, ca urmare la ancheta noastră despre superproducții, este cel puțin întîrziată.

IROVA MĂRGĂRINT, Smîrdan, Galați. 1) Posibilitățile omului de a smulge naturii tot mai multe bunuri care să-i satisfacă necesitățile sînt aproape nemărginite. Înmulțirea permanentă a populației globului nu pune în pericol posibilitatea de a hrăni pe toți oamenii, deoarece pămîntul pe care trăim poate da mult mai mult decît ne dă în prezent. Acest lucru a fost demonstrat în numeroase studii ale specialiștilor. Principalul este ca eforturile oamenilor de știință și marile resurse tehnice și de muncă omenească ale tuturor țărilor să se îndrepte nu spre înarmări și alte pregătiri militare, ci spre valorificarea tuturor posibilităților pe care le oferă globul nostru. Deci, răspunsul la întrebarea dv. ține de rezolvarea principalei probleme a vieții internaționale: apărarea păcii. 2) Dacă un film văzut sau o carte citită vă dau de gîndit asupra unei probleme sau alteia, scrieți-ne și vom încerca să lămurim lucrurile ce vă par neclare.

E. P., Tr. Măgurele. Dacă doriți într-adevăr să vă putem răspunde, eventual să vă răspundă chiar colaboratorul nostru de care întrebați, vă rugăm să ne comunicați adresa dv.

V. SILVIAN

Ion Izdrăilă, Simeria; Rodica Cerchez, Tîrgoviște; Radu Ciontea, Topliță; Popa Romul, Brașov; Rodica Hristea, Buhuși; Laura Nedelcu, Focșani; familia dr. Lucreția Pop, Hălăucești; Viorica Begeac, Oltenița; Gh. Ecaterina, București — vi s-a răspuns prin poștă.

cu cititorii

„UN FILM DESPRE DECEBAL...

În „Flacăra" din 16 mai 1964, 20 de cititori au răspuns la cele șapte întrebări puse de redacție în legătură cu superproducțiile cinematografice. La acest sondaj, cititorii continuă să răspundă prin poștă și să facă propuneri. Iată :

„Aș dori să se realizeze un film istoric despre Decebal. Ideea mi-a fost inspirată de statuia aflată în centrul orașului meu. Ar fi o temă interesantă".

Dan POPA
elev, Deva

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Ioana Bănățeanu, elevă, com. Bănească, rn. Adamclisi, reg. Dobrogea : teatru, cinema, muzică ; Corneliu Pascal, tehnician, București IV, str. Școala Ciocanu 1 (rn. Tudor Vladimirescu) : muzică, literatură, cinema, filatelie, ilustrate ; Nicolae Trăistaru, sudor, Reșița, str. Golului 17 : sport, cinema, ilustrate ; Lucreția Ilie, elevă, Dumbrava, rn. Ploiești : ilustrate ; Ioana Manolache, elevă, Călărași, str. Sloboziei 32, reg. București : cinema, literatură, ilustrate ; Lucia Cristian, elevă, com. Tanea, rn. Negrești, reg. Iași, o.p. Dagîța : ilustrate ; Ovidiu Belciugan, mecanic la S.M.T. Florești, rn. Focșani : cinema, muzică, ilustrate ; Cornelia Crețo, funcționară, Piatra Neamț, str. Alexandru cel Bun 14 : teme diverse, ilustrate ; Tudor Silaghi, mecanic, Brăila, str. Ștefan cel Mare 157 : ilustrate ; Marin Călin, rumător, Târgoviște, str. Brutari 3 : literatură, ilustrate ; Sofia Chirine, muncitoare, Ploiești, str. Constanței 5 : ilustrate ; Emilia Budur, elevă, Brăila, str. Școlilor 55 : ilustrate ; Silvia Doru, elevă, Brăila, str. Griviței 127 : ilustrate ; Costel Giurcă, impiegat de mișcare, stația Drăgănești-Olt, reg. Argeș : ilustrate ; Ilijia Njagojevici, Carinarica, Ljubliana, Smartinska 152 A, R.S.F. Iugoslavia : discuri, muzică populară, literatură, turism ; Franciszek Dybowski Debica, Swierczewskiego 4/33, pow. Rzeszow, R.P. Polonă : ilustrate, filatelie ; Kenie Janum, Lodz, ul. Piotrowska, 175 m 9, R. P. Polonă : filatelie (în rusă și franceză) ; Krystyna Mazurek, Bilsk-Podl, ul. Studziwodska 48, woj. Bialystok, R. P. Polonă : sport, literatură, cinema (în polonă și rusă) ; Iulian Boanghe, electrician, Hunedoara, bloc. 135, ap. 25, sc. B, et. 2 : ilustrate ; Const. Georgescu, profesor, com. Grindu, rn. Urziceni, reg. București : literatură, ilustrate ; Niculae Răducan, lăcătuș mecanic, Turnu Severin, str. Adrian 189 : teme diverse.

CASA MEMORIALĂ „GHEORGHE STEPHĂNESCU"

La Căpățâneni, com. Corbeni, reg. Argeș, într-o livadă cu nuci și peri stă pitită în umbră casa-memorială „Gheorghe Stephănescu". În interior — pianul și alte câteva instrumente muzicale, tablouri de familie și diferite obiecte amintesc că aici a trăit și a muncit neobosit în domeniul muzicii Gheorghe Stephănescu, întemeietorul Operei române. În această casă bătrânească s-au înfiripat și au discutat literatură, muzică, știință, arte plastice și politică, Hașdeu, Gion, Odobescu, Vlahuță, Băjenaru și alți animatori ai vieții noastre culturale de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea.

Mulți dintre cei ce vizitează Hidrocentrala de pe Argeș se opresc și la casa memorială „Gheorghe Stephănescu", cercetând documente interesante din trecutul muzicii românești și din viața celui care a creat prima operă la noi.

Ion CRUCEANĂ
[nstructor, Sfatul popular al regiunii Argeș

În zori, pe Munții Rodnei. *(Const. Mareș, București)*

DE LA CORESPONDENȚI

Un nou complex comercial la Ploiești. *(N. Moosnu)*

Echipa de fluieraș a Căminului cultural din com. Șușeg, rn. Sebeș. *(Virgil Onoiu, Deva)*

CARMEN 3

Produs al uzinelor Electronica

3+2 tuburi electronice
3 game de unde (UL, UM, US)
Indicator optic de acord
Difuzor eliptic de 1 VA
Tensiuni de alimentare : 110 v, 120 v și 220 v
Dimensiuni 375 × 220 × 174 mm

De la una la alta

JOCURILE PENTRU TOATE VÎRSTELE

În primii ani de viață (II). Descoperirea mișcării

Pe vremea cînd Dănuț abia trecuse de hotarul întîiului pătrar al primului an de viață am fost chemat la o inaugurare solemnă. În camera copilului l-am găsit pe Sanda și pe Liviu, părinții lui Dănuț, contemplînd mulțumiți o pianșă de lemn, ceva mai mare de un metru pătrat, înconjurată de un gărduleț de numai jumătate metru înălțime, ale cărui ostrețe te îndemnau parcă să le cer sprijinul pentru a te ridica.

— Este noul domeniu al fiului nostru! a spus Sanda. Aci vom desluși primele taine ale mișcării.

Am înțeles că vremea în care hrana și somnul își împărțeau în exclusivitate orele bălatului se termină. Aproape nouăzeci de minute eliberate de somn erau dăruite contemplării realității înconjurătoare.

— Stimate psiholog, m-a poftit Sanda, binevoiește să cobori o clipă din înălțimile teoriei ca să ajuți unei modeste educatoare practice să descopere fiului ei plăcerile mișcării.

Ce era să fac? Teoria Sandei îmi era cunoscută: copilul va păși mai repede și mai bine pe căile dezvoltării sale dacă va fi ajutat în mod științific. Astfel că, neputînd rezista chemării, am acceptat să devin „educator practic".

Și iată-ne pe toți trei „la lucru".

Ținînd în fiecare mînă cîte o jucărie colorată, iată-mă defilînd cu Sanda și Liviu prin fața țarcului. Sanda agită ritmic jucăria ei înzestrată cu cele mai neașteptate melodii.

Mișcarea formelor, culorilor și sunetelor l-a transformat pe contemplativul Dănuț într-un participant entuziast. Se avîntă cu îndrăzneală spre șirul de obiecte mișcătoare, salutîndu-le cu o cascadă de zîmbete, rostogolește spre noi un nolan de sunete vesele și în cele din urmă picioarele ritmează pe podea o sarabandă frenetică.

Defilarea terminată, s-a trecut la lecții în toată regula. Culcat pe burtă, Dănuț a descoperit deodată în calea privirilor sale o jucărioară ispititoare: un ursuleț roșu de plastic, pe care instantaneu l-a dorit din toată inima. Dar a trebuit să afle că fie și în universul de jucărie al unui țarc de copii, nimic nu se cucerește fără străduințe. Ajutat de Sanda care-i ținea picioarele, Dănuț și-a ridicat capul mișcîndu-și corpul spre jucărie. Deși nu realiza încă mișcarea, corpul vibra ca o coardă bine întinsă, pregătindu-se pentru marile lupte cu gravitația universală.

Dar, minune! Împinsă de acea făptură miraculoasă căreia de mult îi zîmbește ca să-i arate că o recunoaște, jucăria vine singură spre el. Dănuț o apucă și acest contact viu cu materia pare să-i prilejuiască plăceri deosebite.

Pe urmă, întors iar pe spate, constată că și din această perspectivă se pot face descoperiri importante. O întreagă grădină zoologică în miniatură este suspendată pe ostrețele gărduțului care-i înconjură domeniul. El întinde mîinile și le apucă, cercetîndu-le pe fiecare cu o nesfîrșită seriozitate. Aci, în țarc, va parcurge Dănuț toate etapele luptei pentru cucerirea poziției verticale. Ajutat și stimulat metodic, va izbuti să se întoarcă, să-și miște corpul înainte, să se ridice, să pășească, pînă cînd, într-o zi, țarcul i se va părea mult prea strîmt pentru nesfîrșitele lui puteri.

Ion ALEXANDRU

FLĂCĂRI

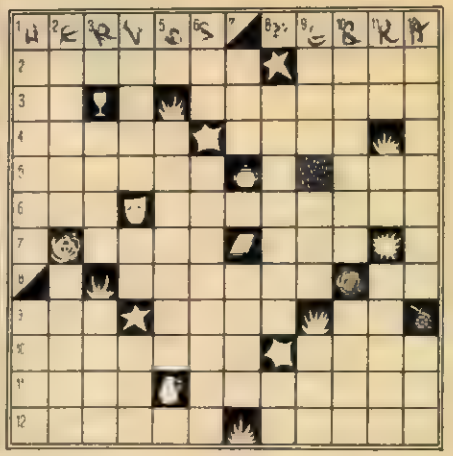

ORIZONTAL: 1) Stă pe jeratic! — Incendiu... cutaneu. 2) Și-a vărsat focul! — Serviete. 3) Focul inimii — S-a făcut foc! 4) Document de demult — Orificiu pentru evacuat flăcările... balaurului din basmele copilăriei. 5) Și-a legat numele de o lampă celebră — Sport cu arme de foc. 6) Se stinge cu apă! — Au și ei focul lor. 7) După eleni, aprindea văpaia războiului — Rimă la „foc". 8) Scormonește jarul din sobă — Apar! 9) Arde cu flacără — Asemănător cu a șuiera — Culme! 10) Gaz care provoacă arsuri — Prichindă de armă de foc sau de armă albă. 11) Își varsă focul... pe o insulă — Pus pe foc... pentru ceai. 12) Țintă a focurilor de artilerie — Arde pămîntul! (pl.).

VERTICAL: 1) De mama focului (fem.) — Se înroșește în foc. 2) O serie de focuri de armă — Focuri... la purtător. 3) Trage ața! — Văpaie... în grădină — Întrebare .. de moment. 4) Foc de... cuptor — În serviciu! — Apă stătătoare. 5) Măsură în... pojar! — Veche armă de foc. 6) Urmărit de focurile vînătorilor — Flacără permanentă. 7) Armă de foc — Traseu. 8) Flăcări mari — Om sucit! 9) Calif ce ar fi incendiat biblioteca din Alexandria — Centru... săptămînal — Gavroche în „Flăcările Parisului". 10) Rest... după arderea cu flacără — Produs incandescent, natural. 11) Stinge focul... la propriu — Speteză — Mic producător de... scîntei. 12) Vorbire... cu foc — Flăcări... pe sfîrșite.

Ing. Ion CARAIMAN

Dezlegarea jocului „MARELE BARD" apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) Familia — O, mamă. 2) Eminescu — Blaj. 3) Mortua est — Ir. 4) Era — T — S — Lacul. 5) Iuda — Ață — Panu. 6) Loren — Cer — Tc. 7) L — Nac — Gelozie. 8) Epigonii — Da — A. 9) Cuza — Un — I — IMF. 10) TM — Zi — Junimea. 11) Una — La — Lai — Nr. 12) Rula — Pompiliu. 13) Albumul — Teiul

Povestea vorbei

DIN NOU DESPRE ZOOLOGIE

Reluînd discuția din numărul 23 („Puțină zoologie") ne vom referi astăzi la o serie de cuvinte la care legătura cu numele anumitor animale nu mai e perceptibilă.

Capriciu vine din italienește (capriccio) și e înrudit cu numele **caprei**. Să fie oare capra un simbol al nestatorniciei? Se pare că da, pornindu-se însă de la sprinteneala cu care capra-neagră sare din stîncă în stîncă, înșelîndu-și urmăritorii. Un om capricios e un om care „sare" de la o atitudine la alta, care are o comportare inegală. Agilitatea, ușurința salturilor caprei de munte au inspirat și pe cei care au numit **cabrioletă** o trăsurică ușoară, cu două roți.

În verbul **a se prăsi**, ca și în expresia vite de prăsilă, se ascunde cuvîntul bulgăresc prase (= porc). A se prăsi a însemnat mai întîi „a naște purcei", apoi — prin fenomenul numit lărgire de sens — „a făta" (despre animalele domestice mari).

Șurub ne vine din limba germană, unde cuvîntul **Schraube** e rezultatul unui împrumut din latină. Ceea ce ne surprinde e faptul că termenul latinesc nu denumea un obiect asemănător cu șuruburile, ci un animal: e vorba de substantivul latin **scrofa**, moștenit de limba română cu sensul originar. Trecînd din latină în germană, scrofa a devenit **Schraube**, iar schimbarea de înțeles se explică prin aceea că șanțurile răsucite în spirală ale șurubului au fost comparate cu coada „îmbrîligată" a porcului! Evoluția sunetelor, ca și aceea a sensului, au îndepărtat așa de mult cuvîntul **șurub** de prototipul său latin **scrofa**, încît nimeni nu e tentat să vadă între cei doi termeni o legătură cît de vagă.

Sorin STATI

Umor

de Nelu COSAR

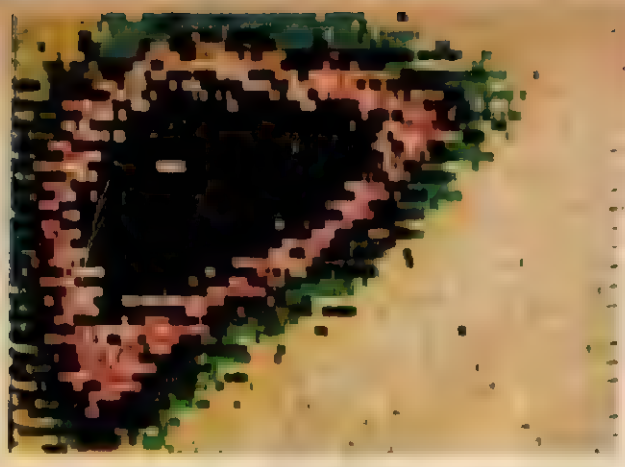

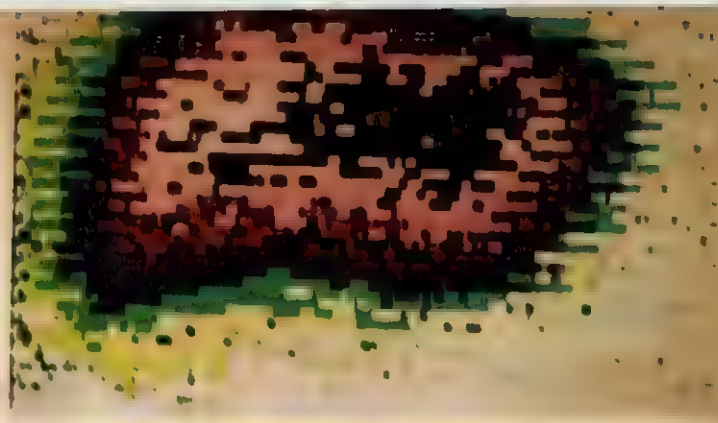

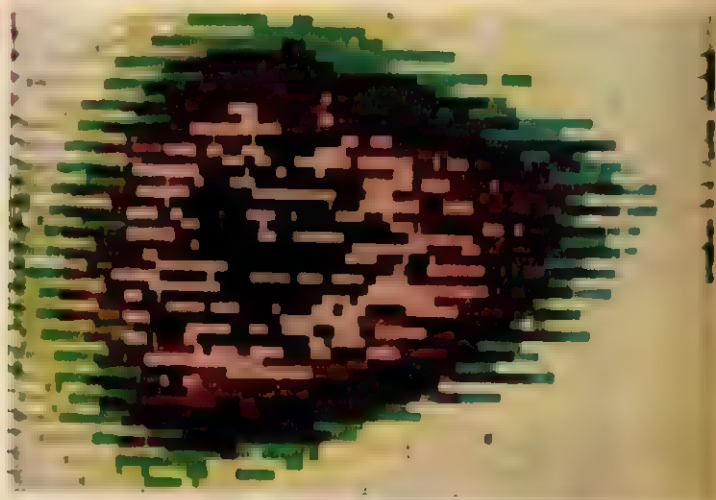

1 **O scintigrafie în care fîşiile cromatice (înregistrate în funcţie de dimensiunile organului) indică un ficat normal.**

2 **În cazul unui ficat bolnav, fîşiile colorate sînt dispuse neregulat, iar locul în care se află o tumoare rămîne slab colorat sau necolorat.**

3 **Scintigrama unui ficat bolnav de ciroză: fîşiile sînt inegal colorate şi se interferează.**

Scintigrafii în culori făcute în laboratorul de radioizotopi al Clinicii a V-a medicale a I.M.F. Bucureşti — Spitalul unificat de adulţi al raionului Griviţa roşie.

Prezenţe româneşti peste hotare

SCINTIGRAFIA ÎN CULORI

Profesorul dr. TIBERIU SPIRCHEZ, membru corespondent al Academiei R. P. Române — care, împreună cu dr. Benedict Gheorghescu, şef de lucrări la Clinica a V-a medicală a I.M.F. Bucureşti, a reprezentat R. P. Română la simpozionul de scintigrafie de la Atena — vorbind unui redactor al revistei noastre despre activitatea delegaţiei române la lucrările acestui simpozion, a relatat printre altele următoarele:

Agenţia internaţională de energie atomică din Viena a organizat în cursul lunii aprilie, la Atena, un simpozion asupra explorării medicale prin metoda izotopilor. La simpozion au participat 175 de specialişti din 31 de ţări. Lucrările au însumat 60 de comunicări urmate de discuţii.

...Activitatea delegaţiei noastre s-a desfăşurat îndeosebi în cadrul celei de-a cincea şedinţe — în care am prezentat lucrarea intitulată **„Experienţa unei noi metode de înregistrare scintigrafică în culori în diagnosticul bolilor hepatice"**. Aceasta concretizează cercetările şi experienţele pe care le-am efectuat în clinică cu un colectiv format din dr. Benedict Gheorghescu, ing. Adrian Stecîaci, fiziciana Elena Merculiev şi ing. Mirel Popovici. Bazîndu-se pe experienţa clinică în scintigrafia hepatică şi pe numărul mare de bolnavi exploraţi (333 de cazuri), lucrarea autorilor omîni — însoţită de exemplifiări, cu diapozitive pentru fiecare tegorie de afecţiuni în parte, epatite cronice, ciroze şi alte — s-a bucurat de mult mai prezentat lucrări realizate cu aparate de construcţie diferită — oameni de ştiinţă din Anglia, Japonia, S.U.A. toate suscitînd un interes deosebit. În ce priveşte lucrările prezentate de delegaţia R. P. Române, unii specialişti au cerut detalii suplimentare privind metoda noastră care, deşi se bazează pe o tehnică mai simplă, oferă acelaşi randament.

...În general, lucrările simpozionului s-au desfăşurat la un înalt nivel ştiinţific şi au marcat un progres evident în tehnica scintigrafică, care dă mari posibilităţi de cercetare şi diagnosticare în bolile diferitelor organe, tehnică la al cărei progres medicina românească a adus contribuţia sa.

După încheierea şedinţelor, dintre care una am avut cinstea să o conduc, delegaţia noastră a vizitat o serie de instituţii medicale, purtînd discuţii utile cu profesori şi cercetători din diferite clinici, cu membri ai corpului didactic care ne-au vizitat ţara şi care şi-au exprimat bune păreri despre nivelul ştiinţific al medicinei româneşti.

medicina nucleară

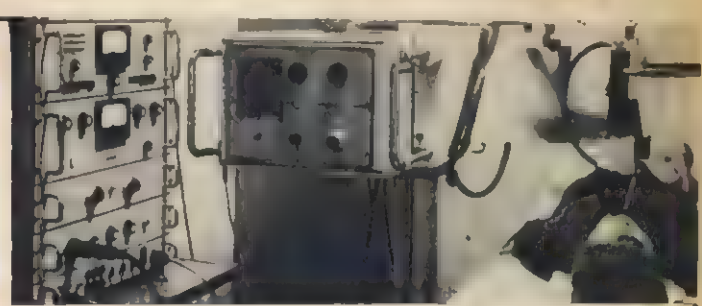

În ultimul timp izotopii şi substanţele radioactive au căpătat o aplicare din ce în ce mai largă în clinici, devenind un mijloc preţios în depistarea anumitor afecţiuni, iar perfecţionarea necontenită a mijloacelor tehnice a făcut cu putinţă crearea unor metode de studiu care au lărgit baza de investigaţie. Printre aceste mijloace tehnice se numără şi scintigrafia, care permite reprezentarea vizuală a repartiţiei izotopilor radioactivi într-un organ sau în întregul organism prin radiaţiile pe care le emit. Izotopii pot fi urmăriţi la suprafaţa corpului cu ajutorul unei aparaturi speciale, ce îngăduie stabilirea vitezei şi gradului de concentrare într-un organ sau ţesut.

Aparatul este format dintr-un detector de radiaţii, care se deplasează pe suprafaţa de explorat şi primeşte radiaţiile emise de izotopul administrat pacientului, transmiţîndu-le unei instalaţii electronice. Aceasta din urmă se află în legătură cu un inscriptor, ce înregistrează pe o foaie de hîrtie — printr-o liniuţă — fiecare impuls dat de radiaţii. „Totalul" constituie *scintigrama*.

În zonele organelor în care izotopul se găseşte în concentraţie mai mare, pe hîrtie va apare o densitate mai mare de liniuţe, iar zonele de slabă concentraţie vor fi înfăţişate pe imagine prin linii distanţate, care arată existenţa unei părţi bolnave sau a unei tumori. Aceasta se datoreşte fie faptului că preparatul radioactiv nu este fixat, fie că ţesutul bolnav îl poate fixa în alte cantităţi decît cel sănătos.

Metoda se practică şi în ţara noastră, la Institutul oncologic (pentru explorarea tiroidei, a ficatului şi rinichiului), la Institutul de endocrinologie al Academiei R. P. Române, la clinica Spitalului unificat de adulţi al raionului Griviţa Roşie, Spitalul Panduri, Centrul de cercetări al M.S.P.S. din Bucureşti ete

De cîteva zile, pe platourile de la Buftea a început turnarea noului film al lui Francisc Munteanu (semnatar în acelaşi timp al scenariului şi al regiei), intitulat „La patru paşi de infinit". Muzica filmului aparţine lui George Grigoriu ; imaginea : V. Oglindă ; decorurile : Giulio Tincu. Din distribuţie : Celia Dima, Mircea Septilici, Silviu Stănculescu şi, în rolul principal, debutanta Irina Gărdescu (în fotografie).

Scurt interviu cu sculptorul Gheza Vida, artist emerit, ale cărui lucrări în lemn au cucerit de multă vreme o unanimă apreciere.

— Atelierul dv. ne spune că aţi părăsit lemnul.

— Deocamdată. În momentul de faţă lucrez la un grup statuar de mari proporţii, cioplit în piatră, înfăţişînd momente din timpul insurecţiei armate de la 23 August 1944 şi din timpul participării armatei române la războiul antihitlerist.

Nu demult, colectivul Teatrului de stat din Baia-Mare a pus în scenă primul spectacol shakespearian : tragedia „Romeo şi Julieta". Artiştii băimăreni, îndrumaţi de regizorul Marius Popescu, au prezentat publicului un spectacol modern în cadrul căruia s-au distins creaţiile realizate de interpreţii principali, tinerii actori Petre Dinuliu şi Angela Beresinschi. Scenografia este semnată de Andrei Ivăneanu Damaschin.

În legătură cu noua sa carte „Descoperirea familiei" — prima în proză — în curs de apariţie la E.P.L., poetul Ion Brad ne-a spus : „Am lucrat cinci ani la această carte. Acum, după încheierea colectivizării, cînd în viaţa oamenilor de la sate — ţărani, agronomi, învăţători, activişti etc. — s-au petrecut profunde schimbări, m-am încumetat să vorbesc despre problema delicată a familiei. Dacă am reuşit vor spune cititorii".

Printre vedetele cu mare priză la publicul din S.U.A. se numără actriţa şi cîntăreaţa americană Doris Day, pe care am auzit-o nu o dată la posturile noastre de radio. Ea a debutat ca dansatoare, dar un accident de automobil a pus capăt acestei cariere. În 1948 a apărut în primul ei film — „Romanţă la Rio". De atunci Doris Day a realizat zeci de filme — de predilecţie comedii muzicale.

Viaţa şi opera marelui savant englez Alexander Fleming, descoperitorul penicilinei, vor fi înfăţişate într-un film pentru televiziunea franceză. Conform dorinţei soţiei defunctului savant, rolul lui Fleming a fost încredinţat actorului englez Richard Todd (protagonistul filmului „Nu te lăsa niciodată"). Iată pe Lady Fleming dînd lui Richard Todd amănunte interesante din viaţa remarcabilului om de ştiinţă.

Recent a avut loc în oraşul Argenteuil un însemnat eveniment cultural, închinat unui mare artist francez : pictorul Georges Braque, mort în septembrie anul trecut, la vîrsta de 81 ani. Pe zidul casei în care s-a născut Braque, s-a dezvelit o placă comemorativă, iar la primărie a fost deschisă o expoziţie-muzeu, în care, cu ajutorul unor fotografii, manuscrise, litografii, este reconstituită atît viaţa cît şi opera pictorului.

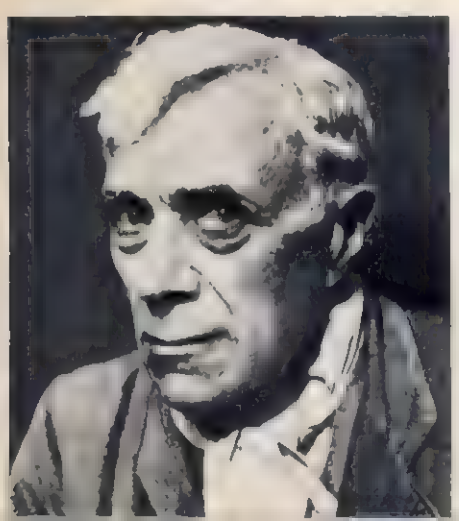

Dintre ultimele realizări ale cineaştilor din R. P. Polonă se remarcă filmul „O voce din altă lume", după un scenariu de Kornel Filipowicz şi în regia lui Stanislaw Rozewicz. Interpreta principală a filmului este actriţa de teatru, film şi televiziune Danuta Szaflarska (în fotografie, într-o scenă din film), care a mai jucat şi în alte producţii cinematografice văzute şi la noi — „Cîntece interzise", „Cavalerii teutoni" etc.

Agenţia britanică Keystone ne-a pus la dispoziţie aceste două imagini înfăţişînd-o pe Mary Pickford, marea vedetă americană a filmului mut, aşa cum arăta în 1920 şi aşa cum este ea azi, la 71 de ani. Mary Pickford întreprinde în aceste zile o călătorie la Londra, Paris, Berlin şi Moscova pentru a achiziţiona copii după cele circa 300 filme realizate de-a lungul carierei. Copiile vor figura în muzeul filmului din Hollywood.

FLACĂRII

1 După Paris și Haga, ansamblul „Rapsodia Română" a obținut un nou succes pe scena Operei naționale din Bruxelles.

2 Recent, Întreprinderea națională de cercetări hidraulice și foraj din R. P. Ungară a cumpărat două instalații de foraj de fabricație românească, care pot fi mutate cu ușurință dintr-un loc într-altul și asamblate rapid. În fotografie : una dintre cele două instalații, care a fost adusă la cooperativa agricolă de producție „Arpad" din Szentes, unde a servit la forarea unui puț termal, la o adîncime de 2.000 metri.

3 În diferite țări ale lumii se ridică glasuri de protest și au loc demonstrații împotriva sentinței date în procesul de la Pretoria. După cum se știe, Nelson Mandela (în fotografie) și alți luptători pentru eliberarea populației africane din Republica Sud-Africană au fost condamnați la închisoare pe viață.

4 „Voi cînta din nou. Nu sînt încă atît de bătrînă ca să nu fiu în stare să-mi cîștig existența" — a declarat recent renumita actriță de music-hall Josephine Baker, cînd creditorii săi au hotărît să-i scoată la licitație domeniul „Les Milandes" din departamentul Dordogne, unde cîntăreața de culoare își crește cei 11 copii adoptivi — băieți și fetițe de diferite rase și naționalități.

5 De mai multe săptămîni muncitorii din industria de încălțăminte de la Romans (Franța) duc o luptă susținută în sprijinul cererilor lor cu privire la majorarea salariilor.

6 Aspect de la Tîrgul anual al cărții de la Varșovia, organizat în piața din fața Palatului culturii și științei. Cu același prilej, în incinta Palatului a fost deschisă și o expoziție internațională a cărții la care țara noastră a fost reprezentată prin Întreprinderea „Cartimex".

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10—int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA : Vlad Mușatescu.

41.505

ELEGANTĂ

COMODĂ

MODERNĂ

REZISTENTĂ

UȘOARĂ

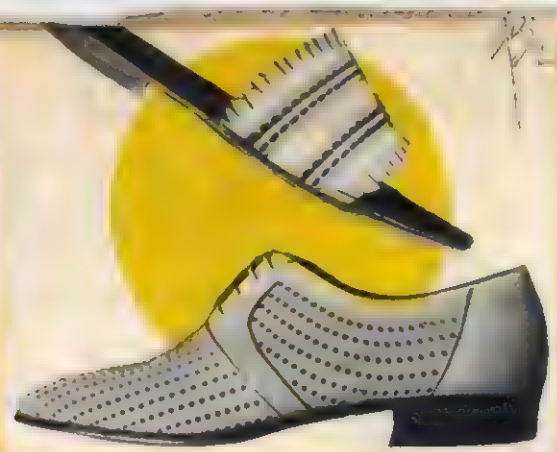

Pentru femei, bărbați, copii, modele noi de

ÎNCĂLȚĂMINTE de VARĂ

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

26

ÎNTÎLNIRE LA MAMAIA

Mobilier '64

La Saché, pe urmele lui Balzac

Anul XIII nr. 26 (474) — 27 iunie 1964

FESTIVALUL FILMULUI

de Aurel BARANGA

Am cunoscut, îndărăt cu treizeci și cinci de ani, rezimați de bara cafenelei „Capșa", cîțiva inși care reușiseră să monopolizeze batjocura și ironia deșănțată a localului. Eram cu toții tineri și suficient de ridicoli în visele noastre nesăbuite, încît n-am înțeles multă vreme de ce confiscaseră cețiații disprețul unanim. M-am lămurit ulterior: oamenii făceau film. „Făceau film" e un fel de a spune, fiindcă, de fapt, famelici, nebărbieriți și cu pingelele sparte, visau să facă film; agățați în năzuința lor fantastică de cele mai năstrușnice combinații, terminate toate fatimentar, spre satisfacția unei galerii amuzate. Am văzut de curînd prin intermediul „Arhivei naționale de filme" — această admirabilă instituție de cultură, echivalînd în epoleț cu o vastă bibliotecă, și unde se cheltuie o energie nobilă — am văzut deci cîteva pelicule sau fragmente de film din acea epocă și-mi dau seama ce ușuratice, inconștiente și vinovate erau simbetele superioare cu care erau priviți acei vizionari exaltați, pionieri eroici ai cinematografiei noastre de acum patru decenii. Cine privește, și cu ochii de astăzi, „Iancu Jianu", „Țigăncuța din iatac", „Trenul fantomă" sau „Bing-Bang", își dă seama ce talent s-a irosit în condiții patetice. Memoria acelui veteran, veșnic ros de foame, boală și datorii, dar necontenit exaltat de ideea creării unei cinematografii autohtone, care a fost Jean Mihail, merită venerația noastră, iar prezenți, din fericire încă vie printre noi, a lui Jean Georgescu-Film, o prețuire respectuoasă. Fiindcă au visat și au încercat să dea viață aici, la noi, cinematografiei, atunci cînd o asemenea îndrăzneală se plătea cu viața servită în porții zilnice unei indiferențe oficiale obtuze și cinice. Și au trecut de atunci treizeci și cinci de ani. Sînt încredințat că mări cei mai înfrigurați vizionari de odinioară, hrăniți cotidian nu cu pîine, ci cu un șvarț mizerabil în care topeau reverii fantastice, nu-și pot crede ochilor astăzi cînd există „Buftea", cînd s-au realizat pelicule ca „Tudor" sau ca „Lupenii", cînd desenele lui Gopo cuceresc admirația lumii. Știu, și n-am ascuns-o nici cu alte prilejuri, filmele noastre sau realizatorii lor mai au multe creanțe deschise față de spectatorii noștri, dornici de opere cu adevărat memorabile. Dar acesta e alt capitol, deschis la altă filă, la paragraful ambițiilor îndreptățite și al dorințelor legitime. Vor fi, sînt sigur, împlinite. Să ne bucurăm astăzi, și din inimă, de ce s-a înfăptuit. A început festivalul, primul, al filmului românesc. Sînt prezentate filme de certe valori artistice, chiar dacă fiecărula i se pot descoperi și deficiențe. Dar important într-o operă de artă este nu ceea ce lipsește — deși nimeni nu trece cu ușurință peste lipsuri — ci ceea ce există, bun și valoros, chezășie a unor biruințe viitoare.

Primul festival al filmului românesc e o sărbătoare a culturii noastre, expresie a unor eforturi creatoare mereu sporite, prefigurînd victoriile viitoare ale unei cinematografii în plină dezvoltare și neconținut avînt.

COPERTA NOASTRĂ

La stația de 1.600.000 v. de la „Electroputere"-Craiova. Muncitorul Micu Vasile execută schimbarea conexiunilor în vederea modificărilor tensiunilor de încercare.

Fotografie de S. STEINER

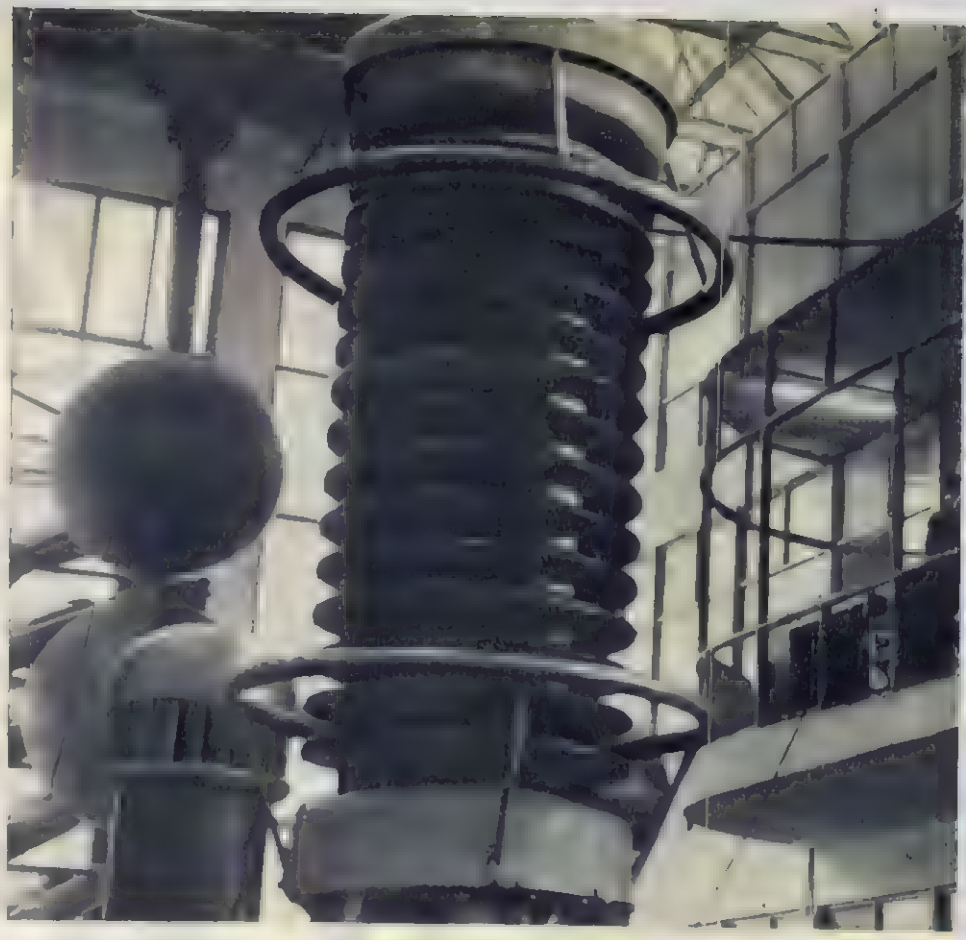

Din această cameră de comandă se dirijează întreaga activitate a generatorului de impuls de tensiune.

Înțesată de nori dușmănoși, bolta plumburie a cerului se luminează brusc, despicată de săgeata trăsnetului. În aceeași clipă, călătorul surprins de furtună se crispează înfricoșat și instinctiv își caută pe loc un adăpost, oricare ar fi el, așteptînd apoi cu inima strînsă lovitura năprasnică. Inutil... Pericolul s-a consumat o dată cu apariția scînteii electrice, în același moment sau, mai exact spus, într-o milionime de secundă, atît cît durează o descărcare electrică de tipul trăsnetului. Percepera zigzagului luminos, întins pentru o clipă pe suprafața cerului, așa cum ne-o reprezentăm noi, nu este decît un efect al imperfecțiunii ochiului omenesc, a cărui retină reține această imagine mult mai mult timp decît a durat ea cu adevărat. Detunătura — fenomenul acustic care, de fapt, ne impresionează cel mai mult — este la rîndul ei percepută cu întîrziere pentru simplul motiv că undele sonore străbat atmosfera de cîteva zeci de mii de ori mai încet decît cele luminoase.

Așadar, deocamdată, nici un pericol... Călătorul care a scăpat de trăsnet își poate continua drumul, așteptînd în „liniște" bubuitura asurzitoare. Atît doar că în zilele și nopțile fierbinți de vară, cînd plouă cu găleata și atmosfera este încărcată cu electricitate urmările trăsnetelor pot fi adesea tragice.

Dispozitivele de apărare împotriva trăsnetului, create de om, înfruntă astăzi pretutindeni perturbațiile atmosferice. Cu toate acestea ele protejează o parte extrem de restrînsă din scoarța terestră a planetei noastre. Datele statistice, întocmite de specialiști, dovedesc că, deocamdată, globul pămîntesc este lovit anual de un miliard de trăsnete, care omoară zilnic aproximativ 20 de persoane și rănesc 80, provocînd totodată însemnate pagube și avarii locuințelor, plantațiilor, zonelor forestiere și în special liniilor de transport ale energiei electrice.

Pentru a-l putea învinge, omul este nevoit în primul rînd să cunoască și să cerceteze mai... îndeaproape puterea trăsnetului. Astfel, în afara studierii fenomenului propriu zis, în momentul producerii lui în natură, specialiștii au creat în cadrul laboratoarelor de înaltă tensiune „trăsnete artificiale", denumite în limbaj științific generatoare de impuls de tensiune, care, cu mici deosebiri, nu fac altceva decît să imite în laborator descărcările electrice produse în natură de norul de furtună.

Trăsnetul ia naștere în urma descărcării condensatorului format din nor și pămînt. Norul de furtună este, cu alte cuvinte, un rezervor uriaș de sarcini electrice din care o parte se scurg spre conductor prin scînteia trăsnetului.

În laborator, condensatorul nor-pămînt este realizat prin generatorul de impuls alcătuit din condensatoare, rezistențe și eclatoare. Scînteia electrică ia naștere între sferele eclatoarelor, una reprezentînd deci norul, cealaltă pămîntul.

Fotografiile alăturate redau cîteva imagini semnificative, privind munca științifică desfășurată în cadrul unui asemenea laborator. Ele au fost realizate la întreprinderea „Electroputere" din Craiova, posesoarea celui mai mare laborator de înaltă tensiune din țara noastră. Uzina craioveană este dotată în prezent cu un generator de impuls de 1.600.000 volți, capabil să degaje o energie de 20 kilowați pe secundă, și o scînteie electrică cu o lungime de peste 2 metri.

Munca desfășurată într-un laborator de înaltă tensiune reclamă multă prudență chiar și pentru personalul calificat. Nu e de mirare deci că și aici, la „Electroputere", tînărul colectiv condus de inginerul Mathé Balacu întrunește ingineri și tehnicieni dintre cei mai specializați. Dar după cum o dovedește printre altele și fotografia noastră (ultima imagine din pagina alăturată), tinerii noștri specialiști, temeinic pregătiți din punct de vedere științific, înarmați cu prioceperea și prudența necesară, se pot simți bine și veseli chiar în compania unui... trăsnet de 1.600.000 volți. Activitatea lor nu se limitează însă doar la cercetarea fenomenului propriu-zis. Generatoarele de impuls sînt necesare în primul rînd pentru verificarea utilajelor produse de întreprindere (transformatoare de putere, transformatoare de măsură, aparataj de înaltă tensiune, mașini electrice rotative etc.) Cu alte cuvinte, înainte de a fi instalate pe vreo linie de transportare a energiei electrice,

PRIN CETĂȚILE INDUSTRIEI NOASTRE SOCIALISTE

TRĂSNETUL...

„controlor de calitate“

Înarmați cu o temeinică pregătire științifică, pricepere și prudență necesară, tinerii noștri specialiști se pot simți bine și veseli chiar și în compania unui... trăsnet de 1.600.000 volți.

unde în mod fatal va face cunoștință cu furia trăsnetului, echipamentul tehnic întîlnește aici în laborator o primă înfruntare cu supratensiunea atmosferică, prin intermediul surorii sale gemene, scînteia artificială a generatorului de impuls. În felul acesta inginerii și tehnicienii de la „Electroputere“ au posibilitatea de a verifica „pe viu“ rezistențele electrice ale izolațiilor, dispozitivele de protecție, determinînd totodată efectele electrodinamice și termice cauzate de loviturile trăsnetului natural. Cum s-ar zice, cercetînd calitatea produselor obținute în întreprindere, oamenii de la „Electroputere“ nu se folosesc doar de banalele dispozitive de verificare și măsurare, ci pur și simplu, de... furia năprasnică a trăsnetului.

Iată așadar că, mai practici decît Prometeu (pe care anticii și l-au imaginat furînd fulgerul din cer) oamenii contemporani au izbutit să-și creeze trăsnetul aici pe pămînt. Domolirea și supunerea lui definitivă constituie fără îndoială o chestiune de durată. Dar mai devreme sau mai tîrziu, omul, stăpînul naturii — înarmat cu puterea științei și practicii — va birui în mod cert și în acest domeniu, lichidînd forța distructivă a trăsnetului o dată și pentru totdeauna.

Liviu MAIOR
Fotografii de S. STEINER

Printre utilajele supuse șocurilor electrice, realizate cu ajutorul generatorului de impuls, se numără și transformatoarele de putere fabricate în cadrul întreprinderii craiovene.

ALBUM FOTOGRAFIC 1964:

REGIUNEA HUNEDOARA

Hunedoara orașul oțelului.
Fotografie de V. MOLDOVAN

La IPROCHIM : macheta de azi, gigantul de mîine.

■ SAVANŢI, MINIŞTRI ŞI LABORATOARE LA ÎNCEPUT DE VEAC ÎN ROMÎNIA ■ „D-TA AI PRETENŢIE SĂ FACI ŞTIINŢĂ ÎN ŢARA ROMÎNEASCĂ? APOI SÎNTEM O ŢARĂ MICĂ..." ■ CUM A FOST CONSTRUITĂ ŞI SFĂRÎMATĂ CU TOPOARELE PRIMA SUFLERIE AERODINAMICĂ DIN ŢARA NOASTRĂ ■ „SPUNEA ASEARĂ LA CLUB CONU' TAKE" ■ DACĂ AR TRĂI ASTĂZI PETRU PONI...

PRETENŢIOASA ŞTIINŢĂ...

În anul 1896, după studii strălucite la Paris — unde-şi luase doctoratul cu cea mai înaltă menţiune, făcuse însemnate descoperiri în domeniul razelor X şi inventase un tip de electroscop ce-i poartă şi astăzi numele — a venit la Iaşi fizicianul Dragomir Hurmuzescu. Avea pe atunci 31 de ani şi aducea cu el o concepţie modernă de cercetare. Numit curînd conferenţiar şi apoi profesor al Universităţii din Iaşi, el îşi dă seama că pentru a deschide calea creaţiei ştiinţifice este nevoie în primul rînd de un laborator bine utilat. Şi astfel, prin insistenţele lui, după numeroase demersuri, se organizează primul laborator de fizică şi electricitate din ţara noastră, în 1898.

În acest laborator se efectuau cercetări, se construiau noi aparate — unele originale — şi se repara aparatajul de fizică al şcolilor de diferite grade. Dar laboratorul nu reprezenta decît un început.

Împreună cu marele nostru chimist Petru Poni, creatorul şcolii româneşti de chimie experimentală şi totodată autor al primelor manuale româneşti de chimie şi de fizică, Hurmuzescu întemeiază „Analele ştiinţifice ale Universităţii din Iaşi" — o publicaţie de prestigiu — organizează Societatea de ştiinţe din Iaşi, însemnat focar de răspîndire a cunoştinţelor ştiinţifice. Militînd pentru dezvoltarea învăţămîntului tehnic, Hurmuzescu reuşeşte să creeze „Şcoala de electricitate" (pe lîngă Universitate), din care va lua naştere mai tîrziu Institutul electrotehnic, care la rîndul său va servi ca nucleu viitorului Institut politehnic din Iaşi.

UN FIZICIAN ACTIV ŞI UN MINISTRU IRONIC

Pentru ca să realizeze toate acestea şi încă multe altele, decanul fizicienilor români, cum a fost supranumit Hurmuzescu, a avut însă adesea de înfruntat împotrivirea oficialităţilor şi chiar a unor colegi ai săi care nu înţelegeau sau nu voiau să înţeleagă cerinţele vremii şi ale progresului.

— Nu credeţi oare că ştiinţa dv. devine prea pretenţioasă ? — l-a întrebat odată ironic un ministru.

Hurmuzescu era însă de cu totul altă părere şi a spus-o răspicat cu multe prilejuri : „Ce s-a făcut la noi pentru laboratoarele ştiinţifice — scrie el în «Ştiinţa şi războiul» — este foarte puţin faţă de cerinţele experimentale... Cu cît sînt mijloace mai multe de încercat, de cercetat, cu atît silim natura a dezvălui secretele ei".

Am amintit de aceste episoade din activitatea profesorului Dragomir Hurmuzescu întrucît ele evocă, într-o formă concentrată, situaţia oamenilor de ştiinţă în vechea Românie. Avîntul şi spiritul creator al unei pleiade de savanţi se loveau pe

I. M. ŞTEFAN

(Continuare în pag. 6)

PRIN INSTITUTELE DE CERCETĂRI, ANUL XX

Mașină electronică de calcul românească la Institutul de fizică atomică al Academiei R. P. Române (stînga). Noul local al Institutului de inframicrobiologie al Academiei R. P. Române (dreapta).

PRETENȚIOASA ȘTIINȚA...

atunci, adeseori, de indiferența și chiar ostilitatea fățișă a mai marilor vremii față de „prea pretențioasa" știință.

În zilele acestea, cînd — la fel ca în alte domenii — facem bilanțul succeselor dobîndite de Romînia socialistă și pe tărîmul științei și tehnicii, nu este lipsit de interes să aruncăm o privire în trecut — un trecut nu prea depărtat, care reliefează cu atît mai pregnant drumul parcurs, contrastul izbitor dintre condițiile de creație tehnico-științifice de ieri și de azi în țara noastră.

FIZIOLOGIE CU CRETA ȘI BURETELE?

Răsfoiam, cu cîteva zile în urmă, un interesant „Lexicon al oamenilor de știință" (Gert A. Zischka, „Allgemeines Gelehrten Lexikon", Alfred Kröner, Stuttgart, 1961) în care, cu tot numărul restrîns de pagini, am întîlnit între alte nume și pe acela al lui Ioan Athanasiu. Este vorba de fondatorul școlii românești de fiziologie, savant cu cercetări și descoperiri importante, colaborator la clasicul „Dictionnaire de Physiologie" în zece volume, apărut sub îngrijirea lui Ch. Richet.

Athanasiu a luptat neobosit pentru crearea și înzestrarea unui laborator modern de fiziologie la București, uneori contribuind cu mijloacele sale modeste la cumpărarea aparatajului necesar. Un elev al său povestește că, atunci cînd s-a întors pentru ultima dată, grav bolnav, dintr-o călătorie în străinătate — unde pleca din cînd în cînd pentru cercetări, date fiind posibilitățile totuși limitate, ale laboratorului pe care-l înghebase — bagajele sale erau constituite dintr-o modestă valiză personală și trei mari colete cu aparatură, construită la Institutul Marey din Paris pentru laboratorul său din București.

Athanasiu avea o vorbă pe care o spunea adesea cînd se lupta pentru fonduri cu autoritățile: „Eu nu fac fiziologie cu creta și buretele". Cu alte cuvinte, fără aparate (unele le-a construit el însuși, altele le-a cumpărat) nu se poate face știință adevărată, creatoare.

— D-ta ai pretenție să faci știință în țara românească? Apoi sîntem o o țară mică... — îți amintește el că i-a spus cîndva un potentat.

Athanasiu i-a răspuns:

— Va să zică să rămînem tributari toată viața și să nu contribuim cu nimic la progresul științei?

POVESTEA UNUI ABONAMENT DE TRAMVAI

Un obiect care impresionează în mod deosebit la Muzeul memorial „Gh. Marinescu" din București: un umil abonament de tramvai pe linia 9 expus lîngă diplome care acordă marelui neurolog titlul de membru al celor mai vestite academii și societăți științifice de pe glob. Ilustrul savant, autor a peste 1.000 de lucrări care au dus faima științei noastre medicale pretutindeni, trebuia să se deplaseze zilnic cu tramvaiul pînă la Spitalul din Panteli-mon, afară din oraș...

Un emisar al lui Take Ionescu l-a vizitat într-un rînd pe Marinescu, urmărind să-l atragă de partea conservatorilor: „Spunea aseară la club conu' Take că dac-ai veni la noi, ai avea imediat la dispoziție clinica cea mai bine înzestrată din Capitală". Profesorul nu și-a ridicat ochii de pe microscop, dînd astfel să se înțeleagă că nici nu poate fi vorba de un asemenea tîrg. Și tocmai de aceea a trebuit să aștepte 17 ani pînă ce i s-a construit clinica neurologică pe care i-o promiseseră toate guvernele. Ca o ironie a soartei, ea a fost terminată doar cu doi ani înaintea morții lui Gh. Marinescu...

Să mai amintim de atitudinea oficialităților față de savantul de renume mondial C. Levaditi, căruia i se datoresc descoperiri însemnate în tratamentul sifilisului, encefalitei, turbării. Lui Levaditi i s-a refuzat de două ori catedra universitară solicitată, iar a treia oară a fost îndepărtat de la ea puțină vreme după numire, fiindcă... criticase starea sanitară deplorabilă din vre-

VICTOR BABEȘ DESPRE ȘTIINȚĂ ȘI PSEUDOȘTIINȚĂ

Pe drept cuvînt scria Victor Babeș: „Ceea ce caracterizează oligarhia de astăzi este deprecierea intelectualilor, asuprirea științei adevărate din partea politicienilor noștri, înlocuind-o cu pseudoștiință și pseudosavanți. Politicienii combat oamenii de știință, pentru a pune în locul lor clientela lor politică, care în schimb garantează politicienilor puterea și deci exploatarea țării".

Nepăsarea autorităților de altădată mergea adesea pînă la acte de veritabilă barbarie.

Valorosul entomolog și parazitolog ieșean, elev al lui Haeckel, Nicolae Leon, creatorul școlii noastre de parazitologie, descoperitor al unor specii animale care poartă și astăzi numele date de el, cercetător asiduu în domeniul paludismului, a întîmpinat nenumărate greutăți în munca sa științifică.

La un moment dat, în timp ce revistele de specialitate de peste hotare publicau rezultatele cercetărilor sale, guvernul a găsit cu cale să-i desființeze catedra de parazitologie de la Iași și savantul a fost nevoit să plece la București. Cînd a revenit la Iași, după reînființarea catedrei, a descoperit că laboratorul și colecția de paraziți pe care le înghebase cu multă trudă nu mai existau. Colecția, care conținea unele piese unice, fusese pur și simplu aruncată, iar aparatele laboratorului risipite cine știe unde.

„BUTOIUL" LUI STROESCU — CORP DELICT

De aceeași „apreciere" s-a bucurat și creația tehnică a unuia dintre primii noștri aerodinamicieni, Ion Stroescu, care a realizat aeromodele originale, propulsate de rachete fixate sub fuzelaj. În 1925 Stroescu a construit, între altele, prima suflerie aerodinamică din țara noastră: un tunel prin care trecea un curent de aer la viteze variabile, dînd posibilitatea de a se observa efectele asupra unei machete de avion. Sufleria o așezase, din lipsa altui spațiu mai potrivit,

1

2

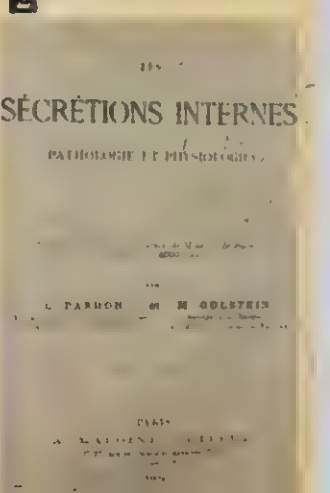

① Sala de lucru a profesorului Dragomir Hurmuzescu, „decanul fizicienilor romîni", în laboratorul de fizică și electricitate creat de el, cu multă trudă, la Iași.

② Coperta primului tratat de endocrinologie din lume, apărut în țara noastră.

Documente care vorbesc despre un trecut nu prea îndepărtat

③ „...Subvențiile anuale sînt ridicole... Preparatorii și studenții stăteau cu paltoanele pe ei și căciulile în cap... Acoperișul... lasă să plouă printr-însul..." (Al. Slătineanu, profesor la Universitatea din Iași. Din volumul „Situația Universității din Iași". Iași 1929).

④ „...Lipsa de fonduri în care ne-am găsit sub toate guvernele și care ne împiedică să organizăm cercetările științifice..." (prof. dr. D. Danielopolu. Din volumul „Situația actuală a univeralităților". București 1937).

în... sala de gimnastică a liceului din Rîmnicu-Sărat, unde funcționa pe atunci ca profesor.

Sufleria era din lemn și cîțiva invidioși o botezaseră „butoiul lui Stroescu". Au înaintat chiar o reclamație la Ministerul Instrucțiunii, cum că Stroescu transformă sala de gimnastică în „pivniță". Ministrul a plecat urechea la această intrigă josnică și, fără să ancheteze cît de cît situația, a dat dispoziții să se lichideze „corpul delict". Așa s-a întîmplat că „butoiul" — prima sufletie aerodinamică românească — a fost făcut țăndări, cu topoarele.

Este de menționat că Stroescu nu s-a descurajat. În 1930 a colaborat, la București, la realizarea sufleriei aerodinamice de la Școala politehnică, iar mai tîrziu și-a continuat cercetările originale.

ÎN CIUDA CONDIȚIILOR VITREGE

Desigur, nu întotdeauna activitatea oamenilor noștri de știință s-a desfășurat într-un asemenea cadru. Să amintim de pildă că Spiru Haret — el însuși savant, primul român care a dat o contribuție de valoare mondială în astronomie — a fost ani îndelungați în fruntea învățămîntului românesc, contribuind mult la dezvoltarea și modernizarea acestuia. Dar posibilitățile lui Spiru Haret erau foarte limitate, iar disprețul protipendadei conducătoare față de posibilitățile de creație ale științei și tehnicii românești nu era egalat decît de ploconirea față de tot ce venea de prin străinătăți.

Meritul oamenilor de știință și tehnicienilor patrioți din trecut, a constat tocmai în aceea că au știut să învingă condițiile vitrege în care erau obligați să lucreze, obtuzitatea și chiar adversitatea claselor exploatatoare. Ei au izbutit, cu grele sacrificii, să impună crearea unei baze materiale — e adevărat, modeste — care le-a îngăduit totuși să obțină rezultate remarcabile, dovedind din plin potențialul gîndirii tehnico-științifice românești. În țara noastră, cu decenii în urmă, s-a scris primul tratat de endocrinologie din lume, au fost realizate noi clase de combinații chimice și noi tipuri de reacții chimice, s-au făcut descoperiri biologice de răsunet, s-a elaborat primul procedeu de rafinare selectivă a produselor petrolifere cu bioxid de sulf lichid (aplicat de atunci pretutindeni), au fost descoperite fenomene, efecte, formule care poartă și astăzi nume de savanți români (fenomenul Cantacuzino, efectul Procopiu, formula Longinescu, curbele lui Țițeica, metoda Filipescu etc.).

Dar au fost și mulți oameni înzestrați cărora lupta grea, istovitoare, împotriva opreliștilor și nepăsării burgheziei, le-a frînt aripile. Gîndul lor cutezător n-a putut ajunge la înfăptuire, nedepășind faza de calcul teoretic, de proiect, de machetă sau pierzîndu-se în realizări minore — și exemplele în această privință sînt nenumărate.

Alții, dîndu-și seama că lipsa de sprijin material din partea statului barează calea îndrăznelii, au plecat în străinătate, unde numele lor s-a afirmat în mod strălucit. Așa s-a întîmplat cu Niculae Teclu, Alexandru Ciurcu, Traian Vuia, George Constantinescu, Henri Coandă, Alexandru Proca. Ar fi putut oare Coandă să construiască primul avion cu reacție și primul avion bimotor din lume, cu baza materială de care dispunea în țară? Ar fi ajuns Alexandru Proca să deschidă noi perspective în studiul cîmpurilor nucleare, dacă ar fi lucrat doar cu mijloacele de care dispuneau pe atunci fizicienii noștri? Răspunsul la aceste întrebări este mai mult decît evident.

ANUL XX

Cît de departe sîntem astăzi de acele vremuri! Construirea socialismului și comunismului sînt organic legate de dezvoltarea tehnicii și științei. Mașinile pe care le proiectează inginerii noștri, studiind și aplicînd creator cuceririle tehnicii mondiale, găsesc căutare pînă și în țări industriale de veche tradiție. Marile noastre furnale automate, giganții industriei chimice și ai industriei de prelucrare a lemnului sînt vizitate cu interes de specialiști din toată lumea. România era, în 1957, a opta țară din lume în care s-a instalat un reactor nuclear, iar crearea betatronului românesc, în 1959, reprezintă o înfăptuire de seamă a științei și tehnicii românești. În țara noastră s-au realizat mașini electronice originale, s-au sintetizat medicamente de valoare care în trecut trebuiau importate, s-au elaborat tehnici biologice de răsunet, de pildă aceea a „capului izolat, cu măduva păstrată".

Savanților care au ilustrat și în trecut știința noastră li s-au făurit în anii de după eliberare condiții de creație de neconceput altădată. Aceasta a făcut ca ei să dea la iveală, într-un interval de timp relativ scurt, lucrări ce constituie o adevărată încoronare a operei lor și marchează însemnați pași înainte ai științei noastre.

Dacă în trecut binecunoscutul savant Daniel Danielopolu a trebuit să întreprindă cu sacrificii personale cercetările sale asupra gușei endemice și a fost nevoit să *doteze* cu proprii săi bani laboratoarele de fiziologie pe care le-a organizat — după Eliberare s-a creat pentru cercetările colectivului său Institutul de fiziologie normală și patologică al Academiei R.P. Române, iar fondurile de cercetare, aparatura, cadrele de cercetători au fost îndreptate cu generozitate spre acest însemnat for științific.

Să mai amintim că numai în condițiile create de puterea populară a fost posibil ca malaria — pe care și în trecut savanții noștri o studiaseră, luptînd însă împotriva ei cu mijloace materiale neîndestulătoare — să fie complet lichidată.

Creșterea și perfecționarea continuă a rețelei institutelor de cercetări, înzestrate cu utilaje și aparate moderne, organizarea tot mai largă a muncii de concepție și de studiu în marile întreprinderi, ridicarea continuă a nivelului tehnico-științific al activității din economie și învățămînt, au devenit trăsături caracteristice ale dezvoltării țării noastre.

Numai în cele 40 de unități ale Academiei R. P. Române lucrează peste 1.600 cercetători, în timp ce *vechea Academie nu avea nici un singur institut de cercetare științifică!* Dezvoltarea cercetărilor științifice a devenit o grijă și un obiectiv al statului, care alocă importante fonduri în acest scop.

Știința noastră s-a afirmat astăzi cu autoritate pe tărîm internațional.

Lucrările întreprinse de pildă de colectivul condus de acad. Gr. C. Moisil în domeniul aplicațiilor logicii matematice în automatică sînt cunoscute în toată lumea. Într-o recentă carte a cunoscutului matematician american P. Halmos, un întreg capitol este consacrat realizărilor acestei școli românești.

Nu mai puțin cunoscute sînt lucrările acad. C. D. Nenițescu în domeniul sintezei organice. Să amintim, între altele, de producerea ciclobutadienei — problemă științifică ce stătea în atenția chimiștilor din toată lumea de peste jumătate de secol.

Rezultate de mare valoare teoretică și practică s-au obținut în cercetările privind teoria funcțiilor, teoria descompunerii spectrale, în domeniul creării polimerilor sintetici, în chimia fizică a electroliților topiți, în hidromecanică și lubrificație, în utilizarea radioizotopilor în ramurile de bază ale economiei.

Sînt simple exemple, desigur răzlețe și incomplete, dar cît de grăitor vorbesc ele despre sprijinul pe care partidul și statul îl dau științei și tehnicii, despre condițiile incomparabile create astăzi cercetătorilor!

Cu decenii în urmă, Petru Poni scria: „Nouă ne lipsea totul. Nu aveam nici colecțiuni, nici materialul cel mai elementar de experimentare, nici cărți sau reviste în care să putem afla ceea ce alții, mai favorizați decît noi, lucrează în alte țări".

Ce ar fi spus el astăzi?

I. M. ȘTEFAN

5

In ce priveşte laboratoarele menţionez de la început că subsemnatul anuale sunt ridicole, nemaivorbind uneori nici pentru abonamentul la revistele strict necesare. Cele mai multe sunt foarte sărace, iar unele inexistente.

Ducem mare lipsă de microscoape şi numărul studenţilor fiind mult prea mare pentru mijloacele de care dispunem, lucrările practice suferă şi nu se pot face decât împrumutându-se microscoape dela un laborator la altul.

Cheltuirea clădirei în ce priveşte localul Facultăţei de Medicină începută din 1913—14 până astăzi departe de a fi isprăvită nu e nici măcar terminat pe dinafară şi nu are nici măcar o intrare omenească. Dacă în anul acesta cu mulţumul care a fost n'am terminat lucrări din causa acestei clădiri e că temperatura cu tot locul care ardea, era un minimum laboratorului sub zero, iar preparatori şi studenţi stăteau cu paltoanele pe ei şi căciulele în cap. Trebue neapărat să se modifice sistemul de încălzit. Cu sobele imperfecte care există ridicarea lemnelor la al 3-lea şi al 4-lea etaj greşte unui ascensor care nu funcţionează niciodată, ridicarea lemnelor făcându-se pe spatele laboranţilor, necesitatea instalării unui calorifer care ar mai remedia puţin imperfecţiunea ferestrelor şi a uşilor care lasă să treacă degetul prin ele. Inutil să spunem că acoperişul — deşi clădirea e relativ nouă (nu trece de 10 ani) — lasă să plouă pretutindeni, că instalaţia apei alimentare a Laboratorului de Igienă indică pe ziua de 5 litri un număr de

4

...luptei lui ţara românească. Faţă de cei care în străinătate fac studii mult mai uşurele, obţin de cele mai multe ori diploma „bon pour l'Orient" şi care viu să ia locul celor ai noştri mai bine pregătiţi....

Voci: Aşa este.

D-l profesor dr. Daniel Danielopolu: *...lipsa de fonduri în care ne-am găsit sub toate guvernele şi care ne împiedecă să organizăm cercetările ştiinţifice, cursurile şi lucrările practice ale studenţilor, toţi aceşti factori, dacă n'au desorganizat universităţile, cel puţin le-au pus în situaţiunea de a nu fi la înălţimea calităţii intelectuale ale tineretului din studenţime. Şi dacă d-l secretariu universităţile noastre îşi menţin renumele lor în timpul nefericit ce trecem se datoreşte puţinilor personalităţi, puţini oameni de ştiinţă ce avem în cele 4 universităţi, care prin numele lor, iar nu prin ajutorul Statului, prin numele lor care a depăşit de mult şi în*

CADRAN internațional

Profeții și realități

După ce Pak Cijan Hi a renunțat la galoanele de general și s-a echipat cu un elegant costum civil, revista „U. S. News and World Report" prevestea o experiență de „democrație dirijată", înfăptuită de acesta. Dar chiar autorul articolului din revista mai sus-numită, furat de goana condeiului pe coala de hîrtie, mărturisea: „Nu se prevăd nici un fel de schimbări spectaculoase imediate". Or, fără schimbări, era evident că situația din Coreea de sud va rămîne aceeași, ba chiar se va agrava.

Despre „democrația dirijată" și promisele experiențe nu prea se mai vorbește acum la Seul. De altfel, o tăcere jenantă a înconjurat și faimoasele planuri de dezvoltare. Dimpotrivă, anunțate după toate regulile artei publicitare, cuvintele „austeritate", „economii", „strîngerea curelei" au obținut o frecvență remarcabilă în cuvîntările oficiale. Între timp și moneda sud-coreeană — wonul — a cunoscut o nouă devalorizare, a 13-a din perioada postbelică. Potrivit aprecierilor ziarului „Frankfurter Rundschau", perioada de guvernare a lui Pak Cijan Hi „nu a dus la o stabilizare a economiei sud-coreene". „Un deosebit efect negativ asupra dezvoltării industriale l-a avut și lipsa unei conduceri corespunzătoare — remarca ziarul vest-german. Ofițerii (deveniți miniștri — n.r.) nu au nici cele mai elementare cunoștințe în domeniul economiei". Efectele „proastei gospodăriri și planurilor greșite" s-au resimțit. Un șfert din forța de muncă a țării șomează. Capacitățile de producție sînt folosite doar parțial. Specula, bursa neagră au găsit un teren prielnic.

Poliția folosește împotriva demonstrațiilor studențești de pe străzile Seulului gaze lacrimogene .

Atmosfera politică sud-coreeană este încordată. Au fost zile cînd 30.000 tineri au manifestat din primele ore ale dimineții pînă seara tîrziu, în pofida hărțuielii polițienești. Ținta uriașelor demonstrații — pentru reprimarea cărora au fost aduși la Seul 50.000 militari — era însuși regimul lui Pak Cijan Hi.

Guvernanții s-au grăbit să încerce încheierea acestui capitol incomod operînd arestări, închizînd universitățile și trimițînd studenții într-o vacanță forțată. Președintele sud-coreean s-a mai văzut nevoit să demită (într-o formulă, firește, elegantă) pe Kim Chong Pil, care poseda nu numai titlul de președinte al partidului de guvernămînt, ci și calitatea cu mult mai importantă de a fi rudă apropiată a lui Pak Cijan Hi. Personaj detestat, Kim Chong Pil (a cărui biografie cuprinde: organizarea loviturii de stat care l-a adus la putere pe Pak Cijan Hi; conducerea serviciilor secrete sud-coreene; președinția partidului guvernamental, al cărui aparat a „legalizat" printr-o stratagemă electorală actuala juntă) s-a retras în obscuritatea culiselor, în așteptare.

Guvernul „stabil, eficient și relativ popular", prevestit de „U. S. News and World Report", a rămas de domeniul profeților neîmplinite. Seulul își caută încă ieșirea dintr-un impas prelungit...

Acțiunea antidoping

În lumea sportivă italiană a fost viu comentat în urmă cu cîtva timp cazul clubului „F. C. Bologna", acuzat că și-ar fi dopat cinci dintre fotbaliștii săi înaintea meciului cu „F. C. Torino", cîștigat după cum se știe de primii cu 4-1. Acuzația a stîrnit indignarea zecilor de mii de suporteri bolognezi, care au organizat adevărate manifestații de protest. De altfel, ulterior, acuzația de doping a fost retrasă și meciul a rămas cîștigat de echipa bolognezâ, care a și devenit campioană a Italiei.

În legătură cu dopingul care se practică pe scară largă în sportul profesionist, profesorul Antonio Venerando, președintele Federației medico-sportive italiene, a declarat deunăzi: „După cît se pare, F.I.F.A. intenționează să aplice controale antidoping foarte severe în vederea campionatelor mondiale de fotbal; deocamdată nu s-a hotărît încă nimic, deși — adaugă prof. dr. Venerando — după părerea mea, o hotărîre în acest sens ar fi interesantă și utilă. Pot să afirm că asemenea controale antidoping au și început să se facă în diferite țări din Europa și că împotriva dopingului au fost propuse măsuri și sancțiuni; o spun în cunoștință de cauză, deoarece în cadrul întrunirii Consiliului U.E.F.A., care a avut loc la Madrid, sarcina de a coordona și sintetiza rezultatele tuturor cercetărilor și acțiunilor împotriva dopingului în diferite țări europene a fost încredințată Federației medico-sportive italiene, ca o recunoaștere a activității sale".

În afară de Italia, acțiuni antidoping se desfășoară și în Austria, Franța și Elveția. În Austria, Ministerul Educației a emis un decret prin care cluburile în care se practică dopingul sînt sancționate, tăindu-li-se subvențiile și premiile. În Franța, Înaltul comisariat pentru sport a aprobat o decizie prevăzînd printre altele descalificarea sportivului care s-a dopat și a clubului din care face parte, neomologarea rezultatelor, suprimarea premiilor și a recompenselor ș.a. Asociația națională de educație fizică din Elveția a luat la rîndul său o serie de măsuri împotriva dopingului, care merg pînă la retragerea titlurilor obținute de sportiv. Și în Belgia, Olanda și Spania problema dopingului este urmărită cu atenție, în vederea promulgării unor legi împotriva acestei practici periculoase pentru sportivi.

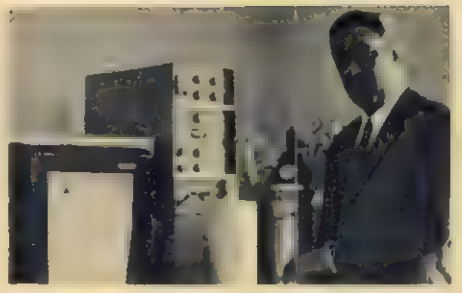

Prof. dr. Venerando și aparatul său de control antidoping.

Gordon Craig: „Intenționez să împlinesc un veac"

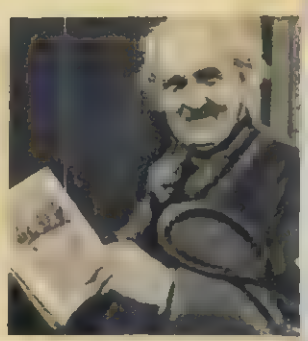

Istoria teatrului din ultimele trei sferturi de veac nu poate fi înțeleasă pe deplin fără cunoașterea uneia dintre personalitățile ei marcante, regizorul, englez de origine, Gordon Craig. Născut în 1872, el devenise un actor cunoscut și apreciat încă înainte de a fi împlinit 20 de ani. Dezamăgit însă de starea teatrului englez din acel faimos „fin de siècle", Craig abandonează cariera actoricească și își închină forțele artelor regizorale și scenografice. El se ridică atît împotriva romantismului desuet, cît și a academismului anchilozant, căutînd căi noi într-un teatru modern, cu decoruri mult (uneori exagerat) stilizate, în cadrul cărora punerea în scenă își propune nu redarea, ci interpretarea poetică a realităților vieții, concepție nouă care i-a scandalizat pe conservatori, dar i-a entuziasmat pe cei ce năzuiau spre o primenire a artei Thaliei, împingîndu-i însă în același timp pe mulți dintre creatori pe panta exagerărilor abstracționiste. Din 1906 Craig se stabilește în Italia și în 1908 începe să editeze, la Florența, revista „The Mask", în care-și expune teoriile

Familia Bultmann în locuința sa din Wackersberger Strasse 64 (München).

sale care, ca și cele cuprinse în volumul „Despre arta teatrului", produc multă vîlvă. În scurt timp Craig se impune. Eleonora Duse îl solicită să pună în scenă pentru ea piesa lui Ibsen, „Rosmersholm", iar Stanislavski îl invită la Moscova ca să regizeze „Hamlet" la Teatrul de artă. Sarah Bernhardt, Max Reinhardt, Strindberg, Yeats, D'Annunzio, von Hofmannsthal, Copeau, Louis Jouvet, Jean-Louis Barrault, Serghei Eisenstein, Maurice Tourneur și numeroși alți maeștri recunoscuți ai artei actoricești și regizorale i-au cunoscut și studiat teoriile și experiența. Desigur însă că tezele lui Craig au fost mult combătute — și nu numai de adepții conservatorismului — deoarece concepțiile lui au generat mari exagerări în arta teatrală și cinematografică.

Acest matusalem al teatrului, în vîrstă de 92 de ani, trăiește în prezent în Franța, pe Riviera. Un reporter al ziarului „The New York Times", care l-a vizitat de curînd în vila sa de lîngă Vence, scrie: „Își poartă cu ușurință anii, deși auzul său este oarecum slăbit... S-a schimbat foarte puțin în ultimii 20 de ani. Mintea și simțul umorului îi sînt la fel de ascuțite ca totdeauna... Cînd vorbește despre artă în general și îndeosebi despre teatru, vechea flacără se aprinde puternic. Are încă entuziasmul contagios al tinereții". În convorbirea purtată cu ziaristul american, Craig a declarat: „Mi-ar place să răspîndesc zvonul că am numai 82 de ani. Cum trebuie să procedez? Oare n-aș putea publica o asemenea declarație în presă?"

La ce i-ar folosi lui Craig această nevinovată minciună, o spune el însuși: „Pare fenomenal, puțin înspăimîntător poate. Dar intenționez să împlinesc un veac, iar acest lucru trebuie făcut cu discreție, știrea urmînd să vină ca o surpriză în acea zi".

Cumpărături după catalog

În S.U.A. capătă o extindere tot mai mare folosirea cataloagelor ca metodă de accelerare a desfacerii mărfurilor. Marile magazine consacră acestor cataloage un buget din ce în ce mai ridicat. Toate articolele în vînzare sînt însoțite de un număr. Și acest număr îi este suficient clientului pentru a face comanda prin scris sau prin telefon. Extrem de luxoase, cataloagele numără adesea peste 1.200 pagini. Ele sînt distribuite gratuit, de două ori pe an, în 10 milioane de exemplare.

Marile magazine au liste de clienți cărora le trimit catalogul lor. Fiecare client însă trebuie să cumpere în decurs de șase luni articole în valoare de minimum 25 de dolari, altminteri numele său este șters de pe listă.

Prin noua metodă se evită aglomerația în marile magazine, problemele legate de parcarea automobilelor etc. Livrarea mărfurilor se face cu multă promptitudine.

Pentru primirea comenzilor prin telefon sînt folosite funcționare speciale. Se intenționează, treptat, înlocuirea lor cu mașini electronice, ceea ce ar permite să se primească de două ori mai multe comenzi, care să fie rezolvate de două ori mai rapid.

Copii indezirabili

„Noi, cei cu copii mulți, parcă sîntem blestemați. Deși pare de necrezut, totuși marea noastră fericire — copiii — constituie în același timp și nenorocirea noastră". Cu aceste cuvinte a întîmpinat Vera Bultmann din München pe unul din reporterii revistei „Quick", venit pentru un interviu în legătură cu condițiile de locuit ale numeroasei familii Bultmann. Femeia, relatează reporterul, era înconjurată de cei șase copii ai ei, dintre care cel mai mic avea trei luni, iar cel mai mare nouă ani.

Potrivit datelor „Asociației familiilor cu mulți copii", procentajul proprietarilor de case de la Bonn care se declară „dușmani ai copiilor" este apreciat la 98 la sută. Orașele în care acest procentaj este „doar" de 80 la sută, afirmă experții, trebuie considerate ca fiind binevoitoare față de copii.

Familia Bultmann s-a interesat la toți cei care publicau anunțuri oferind locuințe mai convenabile, însă respectivii proprietari nu acceptau mai mult de doi copii. Nici măcar samsarii solicitați n-au fost în stare să găsească o locuință mai mare pentru familia Bultmann. Și acesta este doar unul din cazurile pe care asociația sus-amintită le are înregistrate în voluminoasa sa evidență.

Starea de spirit ostilă care se manifestă la majoritatea proprietarilor capătă uneori accente de cinism. Astfel, relatează „Quick", există proprietari care cer soților fără copii să semneze o declarație prin care se angajează să nu aibă urmași. La Frankfurt, de pildă, pentru a închiria o locuință, proprietarul i-a cerut unei femei un certificat medical din care să rezulte că ea nu mai poate deveni mamă...

Vaticanul și incinerarea

Biserica catolică și-a modificat dispozițiile cu privire la incinerarea morților. Potrivit dreptului canonic actual, scrie ziarul „Le Monde", îndeplinirea voinței de a fi incinerat era considerată ca „nepermisă". Potrivit repertoriului alfabetic al canonicului Marcel (ediția 1949), „distrugerea voluntară a cadavrelor este un act de sacrilegiu și barbar, îndreptățit numai uneori prin asemenea împrejurări cum sînt ciuma sau războiul".

O circulară recentă a sfîntului oficiu, aprobată de papa Paul al VI-lea, modifică decretul adoptat în 1866 prin care erau declarați „păcătoși publici" cei ce se supun practicii incinerării sau cei ce asistă la ea. Potrivit noii circulare, credincioșii care-și manifestă dorința de a fi incinerați după moarte vor putea beneficia de serviciul religios.

Presa occidentală subliniază că Vaticanul a fost nevoit să-și revizuiască dispozițiile disciplinare din acest domeniu, pentru că incinerarea s-a răspîndit în diferite țări. O nouă concesie făcută spiritului vremii.

20 de etaje pentru Scotland Yard

Sediul Scotland Yardului — poliția londoneză — este considerat astăzi ca total necorespunzător. El se află în două imobile cu o arhitectură victoriană, situate pe malul Tamisei, la nord de podul Westminster.

Denumirea de Scotland Yard (Curtea Scoției) își are originea în faptul că timp îndelungat aici erau primiți regii Scoției cînd veneau în vizită la Londra, la curtea regală a Angliei. Transformarea Scotland Yardului în sediul poliției londoneze a avut loc în anul 1829, în urma promulgării așa-numitului „Police Act" (actul de înființare a poliției) de către Robert Peel.

Astăzi în încăperile strîmte ale clădirii sînt înghesuiți 2.000 de funcționari. Cercetarea celor 1.500.000 dosare conținînd diferite caziere a devenit foarte dificilă, iar laboratoarele de expertiză legală nu-și pot desfășura activitatea în bune condiții.

Luînd act de toate acestea, Henry Brooke, ministrul de interne britanic, a anunțat în Camera Comunelor alocarea unui credit în valoare de 42 milioane lire sterline în vederea construirii unui nou imobil modern, cu 20 de etaje, care se va înălța nu departe de catedrala Westminster. Mutarea definitivă a sediului Scotland Yardului va avea loc în 1966, dată la care va fi gata noua clădire.

Sfinxul a vorbit...

Turiștii care vin de la Cairo și se îndreaptă spre deșert pentru a admira piramidele și paznicul lor împietrit, sfinxul, nu știu că acest colos ciudat, cu cap de om și trup de leu, se înfățișează privirilor dezgropat în întregime din nisip abia de vreo douăzeci de ani.

Marele sfinx a fost construit dintr-o singură bucată de stîncă de cincizeci și șapte de metri lungime, din porunca faraonului Kefren, după terminarea piramidei sale.

Dar sfinxul era mereu amenințat să dispară sub invazia nisipurilor adunate de vînturile rătăcitoare ale deșertului. Pînă cînd — se spune — într-o bună zi, Tutmes, fiul lui Amenofis al II-lea, întors ostenit de la o vînătoare, s-a culcat la picioarele sfinxului și a adormit. În somn el a văzut înaintea ochilor făptura sfinxului care i s-a adresat: „Tutmes, dacă-mi făgăduiești să mă scoți din nisip, am să te ajut să ajungi faraon". Tutmes a făgăduit. După doi ani, la 1425 î.e.n., Tutmes a devenit faraon. Amintindu-și de promisiunea făcută, a dat porunci ca sfinxul să fie dezgropat pînă la temelie. Și, în plus, drept mulțumire pentru împlinirea visului, a înălțat, între labele dinainte ale omului-fiară, un mic altar și o piatră memorială.

De atunci jocul îngropării și dezgropării sfinxului s-a repetat de nenumărate ori. Pînă cînd, acum douăzeci de ani, autoritățile egiptene au luat măsura de a dezgropa din nou sfinxul pînă la temelie și de a-l curăța în fiecare zi.

De-a lungul mileniilor, nisipul a mușcat din suprafața odinioară lucie a blocului de piatră din care a fost dăltuit sfinxul. Mamelucii i-au folosit, se spune, drept țintă în exercițiile lor de tir. Cu toate acestea, sfinxul continuă să fie un monument durat, parcă, pentru veșnicie.

MOBILIER '64

...Deci e cu putință. Demonstrația a fost făcută convingător și, ceea ce ni se pare mai important, la unison : douăzeci și șapte de fabrici au prezentat la recentele omologări de mobilier *numai* — sau în orice caz cu puține excepții — piese rezolvate în spirit modern, cu o funcționalitate și o estetică adaptate cerințelor actuale. Și aceasta se întîmplă într-un sector în care inerția a fost prea multă vreme stăpînă, cu atît mai stăpînă cu cît se manifesta uneori din toate cele trei părți interesate : cumpărătorul cu ochiul deprins să aprecieze mai ales lucrurile cunoscute ; vînzătorul, învățat să vîndă ceea ce știa el vreme îndelungată că „se cere" ; și producătorul, căruia-i era mai la îndemînă să fabrice tipurile vechi, bine știute.

La ora actuală, deosebirea dintre ceea ce se poate vedea în magazine și ceea ce s-a propus comerțului spre contractare la expoziția de la Floreasca, dovedește că susținătorii noului sînt în primul rînd producătorii. Ceea ce e logic, de altfel. Creatorii de mobilier au venit în întîmpinarea cerințelor consumatorilor, oferind piese multifuncționale, în concordanță cu gustul spre simplitate și cromatică luminoasă, a omului de azi. Dar dacă reprezentanții comerțului nu vor prelua ștafeta pledoariei pentru nou și nu o vor duce mai departe, cu convingere, toate căutările creatoare ale producătorilor, toate bunele lor intenții se pot opri între pereții acestei expoziții ocazionale. Timiditatea în fața mobilierului cu linie modernă nu mai poate fi justificată azi, în 1964, și ni se pare un semn bun că aproape toate modelele din expoziție au fost comandate de reprezentanții comerțului. Dar — căci mai există încă un *dar* — contractările s-au făcut deocamdată pentru serii restrînse și e posibil ca tocmai acest lucru să nu asigure reușita experimentului (seria mică se epuizează repede și astfel ea nu poate ajunge la cunoștința publicului larg). Piesele de mobilier mai nou se pot literalmente pierde în noianul celor care se desfac în mod obișnuit prin magazine, ele vor fi desigur repede cumpărate de cei care le așteaptă de multă vreme cu nerăbdare, așa că prin existența seriei restrînse, nici măcar efectul educativ scontat nu se va putea împlini cu totul. Faptul pozitiv rămîne însă, contractările acestea deschid perspective promițătoare pentru cele care le vor urma, iar realizarea cea mai meritorie, mai concretă, este însăși expoziția, cu cele cîteva zeci de garnituri și nenumărate piese izolate ale ei.

Ce are remarcabil expoziția de față ? Fără a intenționa un calambur, am spune că e meritorie, în primul rînd, prin ceea ce *nu are*, prin faptul că nici o întreprindere nu s-a mai prezentat cu vechile mobile masive, greoaie și de culoare închisă, că acea hibridă cameră-studio, care umple încă subsolurile magazinelor de specialitate, are în expoziție doar un singur confrate, și acesta rezolvat cu un plus de bunăvoință. Aproape tot ce există în expoziție dovedește căutarea unor soluții ingenioase (în care fantezia tehnică se însoțește cu cea artistică) pentru a oferi mobilierul cel mai adecvat noilor apartamente și locatarilor săi. Și cel mai vizibil este efortul acesta de inventivitate în domeniul mobilei multifuncționale, prezentă masiv în expoziție. O singură piesă, care la o primă vedere ar părea o bibliotecă (și ocupînd doar spațiul rezervat în mod obișnuit unei biblioteci) se dovedește, în mîinile celui care-i cunoaște resorturile intime, că ascunde un pat rabatabil, cu o somieră ușoară dar rezistentă, din sîrmă, și cîteva spații încăpătoare pentru depozitarea hainelor. Deci, o mobilă „minune", care e pat, bibliotecă și dulap în același timp. Dintr-un fel de dulap, care poate fi transformat și în masă de scris, se pot scoate pentru noapte unul, dacă nu chiar două paturi ; o canapea îngustă se metamorfozează prin extindere într-un pat foarte comod ; un dulap își dovedește interiorul atît de chibzuit compartimentat, încît într-un spațiu relativ mic se pot depozita nebănuit de multe lucruri, ba chiar își găsește locul înăuntru și un mic bar pentru băuturi. Această mobilă cu funcțiuni multiple și dimensiuni modeste este gîndită mai ales pentru apartamentele noi, dar nu este mai puțin recomandabilă locuințelor vechi. Eventuala neîncredere față de acest tip de mobilier, despre care domnește prejudecata că s-ar defecta la manevrările de extindere sau rabatare, a fost dintru bun început spulberată prin acele sisteme extrem de simple și rezistente pe care le-au folosit specialiștii.

O altă soluție pentru o mobilă multifuncțională, ale cărei paturi sînt de astă dată despărțite de către dulap.

Precum se vede, această cameră își comprimă trei din cele mai importante piese de mobilier într-una singură : din bibliotecă se desface un pat dublu, alături de care se află și un dulap destul de încăpător.

Un alt element nou care și-a făcut apariția la contractările din acest an este dulapul supraetajat. Din aceeași intenție de a folosi cît mai judicios spațiul, creatorii de mobilier au găsit soluția dulapului format din mai multe corpuri, dintre care unele se pot supraetaja dar și folosi ca mici piese separate. Cîteva din dulapurile prezentate pot ocupa, fiecare, pînă la tavan, un perete întreg, și depozita tot ce este necesar într-o gospodărie. Ideea ni se pare excelentă, cu atît mai mult cu cît se prevede ca omul să-și poată cumpăra din magazin cîte corpuri dorește din cele șase care alcătuiesc în mod obișnuit dulapul. Mai semnalăm și apariția în proporție mare a canapelelor de o persoană, mult solicitate, canapele simple, ușoare, rezistente.

Expoziția pledează totodată pentru folosirea curajoasă a materialelor recomandate de tehnica modernă. Marea majoritate a pieselor sînt executate din plăci aglomerate sau fibrolemnoase, multe din ele melaminate, adică acoperite cu acea substanță care dă lemnului însușiri ce nici nu și le-ar fi putut spera vreodată ; astfel „protejată", fața lemnului nu se usucă, nu poate fi zgîriată, nu poate fi pătată nici de cea mai perenă cerneală, în schimb se lasă perfect spălată cu apă și săpun. Folosirea plăcilor melaminate își demonstrează din plin utilitatea în cazul camerelor de copii și, mai ales, în cel al bucătăriilor. De altfel, în expoziție a fost adusă o gamă foarte largă de piese de bucătărie, alcătuite din diferite corpuri care pot fi grupate după necesități, cu mese escamotabile, cu seturi de taburete ce se pot suprapune și care ar ocupa deci — după folosire — doar un singur loc.

O altă noutate pe care o afirmă producția de mobilier 1964 este „lamelinul", acel furnir de lemn deosebit de aspectuos și economic totodată, făcut din diverse specii de lemn, presate în bloc și apoi tăiate de-a latul fibrelor, ca să sugereze un furnir dungat. Folosirea poliuretanului spongios la tapiserie, varietatea contexturilor și a cromaticii stofelor de mobilă (au apărut, în sfîrșit, stofele pepite, în carouri și în dungi), contribuie de asemeni în mod substanțial la înfățișarea elegantă și modernă a mobilelor expuse.

Dacă li se poate totuși reproșa ceva creatorilor de mobilier, aceasta ar fi rutina pe care o mai manifestă în alcătuirea garniturilor : s-a demonstrat, teoretic și practic, în repetate rînduri, că dormitorul și sufrageria nu mai corespund — ca garnituri de sine stătătoare — necesităților vieții actuale și locuințelor moderne. Și, totuși, ele apar mereu în expoziții și magazine, fără a fi prea des solicitate de cumpărători (mai ales cînd e vorba de acele dormitoare cu gabarite supradimensionate). În schimb, camerele de zi nu au fost încă dotate cu toate piesele necesare multiplelor lor întrebuințări, piese care să poată fi achiziționate separat, după nevoile și posibilitățile consumatorului. Specialiștii au mai remarcat că unele piese au fost insuficient rezolvate în detaliile lor tehnice și au cerut întreprinderilor să revină cu mai multă grijă asupra acestora.

Expozițiile au, prin însăși natura lor, o existență efemeră. Dar nimeni nu le regretă sfîrșitul atunci cînd, renunțîndu-se la caracterul festiv și de unicat, exponatele respective devin prezențe obișnuite în magazine obișnuite și, cînd, de aci ele pătrund în casele obișnuite. Este exact ceea ce urăm pieselor prezentate în expoziția de mobilier : la mai multe !

Sanda FAUR
Fotografii de E. RENE

Una din reușitele camere de lucru care au putut fi văzute în expoziție.

Însemnări de călătorie de pe valea Loarei

LA SACHÉ, PE URMELE LUI BALZAC

La țară, cînd îi vorbești plugarului despre minunile naturii, omul se uită în jur uimit și-ți spune cuviincios : „Mda, e frumos !"

Nu știu deci cum o fi pentru un francez cînd merge pe malul Loarei, pe sub porticurile castanilor, împresurat de turnuri și creneluri. Un străin însă se simte din nou școlar, un școlar care a adormit pe cartea de istorie și visează materia pentru teză. Din fiecare colț, se aude alt glas. Aici, la Chinon, a venit Ioana d'Arc să-l recunoască pe Dauphin („Drăguțule Dauphin, mă numesc Ioana Fecioara..."). Dincolo, la Chenonceaux, în castelul construit pe un pod, au trăit Caterina de Medicis și soțul ei Henric al II-lea și iubita soțului ei, Diana de Poitiers. Soțul a pus pe fiecare obiect inițiala soției : C — și inițiala lui : H. Dar literele sînt împletite în așa fel, încît dau o literă nouă și, ca din întîmplare, litera nouă este D. La Chenonceaux a scris Rousseau despre educație, dincolo, la Amboise, s-a stins Leonardo da Vinci în brațele lui Francisc I ; aici e La Devinière, unde s-a născut Rabelais ; aici e la Bécheller ie, unde a murit Anatole France. Aici, unde ne-am oprit acum, e Saché.

...Apoi am văzut în fund, zidurile romantice ale castelului Saché, aliaj plin de armonii, prea gray pentru uşuratici, dar iubit de poetul al cărui suflet este mereu suferind...
(Balzac : „Crinul din vale")

La Saché este acum casa memorială Balzac. Balzac venea aici cînd sufletu-i era „suferind", deci cînd nimic nu-l mai putea apăra de creditori, nici chiar ingeniozitatea cu care își organiza ascunzișurile. La Passy, pe rue Raynouard, unde se ascundea sub numele M-me de Brugnol, se intra — cum spunea Gautier — „cum intră vinul în sticlă". Casa avea două intrări care să asigure în orice moment o retragere strategică. Ca să ajungi în grădina casei trebuia să cobori din stradă două etaje. Culoarul pe care se pătrunde este mascat cu uși și scara se deschide în fundul lui, ca un chepeng. Cînd creditorii asediau cetatea, Balzac se strecura pe aici, mai cobora un etaj, deschidea o ușă de serviciu și se fofila în ograda vecinului, o ogradă cam murdară și cam prăfoasă, plină de troace, de hamuri și de roți despecheate, pentru că vecinul era stăpînul unui fel de garaj al timpului, un garaj care închiria trăsuri și brișe. Cînd ajungea aici, presupusa doamnă Brugnol se simțea aproape de Paradis. Am fost la Paris, pe rue des Batailles 13. Balzac locuia aici sub pseudonimul „văduva Durand". Într-o lojă francmasonică se pătrundea mai ușor decît în garsoniera aceea (descrisă de altfel în „Fata cu ochii de aur"). Ca să treci pragul — povestește un biograf — trebuia să spui portarului o parolă, de pildă : „a început sezonul prunelor" ; servitorului care pîndea scara trebuia să-i șoptești : „am adus dantele belgiene" și nu ajungeai la văduva Durand decît dacă izbuteai să convingi valetul de cameră că „doamna Bertrand e bine sănătoasă".

Aici, la Saché, Balzac venea cînd inamicul izbutea să treacă peste toate punțile, peste precauții, peste parole, peste travestiuri, peste vigilența portarilor, peste geniul de datornic al lui Balzac, căci fără îndoială dacă a existat un geniu al datornicilor, tot el a fost. Dacă ai timp să răsfoiești arhiva castelului, o să găsești printre manuscrise și șpalturi, faimoasele șpalturi ale lui Balzac, nu corectate ci rescrise, regîndite, reluc rate (da, în fața lor poți să înțelegi de ce era speriețoarea tipografilor, de ce pentru domnul de Balzac tipografia nu se învoia să lucreze decît o oră pe zi și cu preț dublu), deci dacă ai timp să răsfoiești arhiva de la Saché, lîngă cele mai înălțătoare pagini ale literaturii universale ai să găsești chitanțe. zeci de chitanțe : chitanțe pentru 20 perechi pantofi, chitanțe pentru 25 perechi mănuși etc., chitanțe bineînțeles neonorate. Genial era într-adevăr cumulard. În orele mondene se travestea în dandy și dandy-ul o nimerea întotdeauna prost, ca și domnul Buisson, croitorul care l-a îmbrăcat și care n-a văzut niciodată vreun ban de la celebrul său client. Balzac nu-l plătea niciodată, dar îi trecea numele în romane.

„VĂ RUGĂM NU ATINGEȚI OBIECTELE"

Aici, la Saché, a scris în 15 zile „Moș Goriot", în cinci săptămîni „Verișoara Bette" ; aici a scris „Crinul din vale" și alte pagini din „Comedia umană". Camera lui era sus, la etajul doi, și Balzac spunea adevărul cînd o descria ca pe o chilie de călugăr. Patul e îngust și tare, băgat într-o scobitură în perete. Podeaua e de piatră. Tapetul e întunecat și toată odaia pare îmbrăcată în frunze de toamnă, dar nu în frunzele de aramă și aur din octombrie, ci în frunzele zbîrcite și stinse care rămîn agățate de copaci, ca niște moaște vegetale. Pe un perete este o ușiță mascată care dă într-un fel de vestibul mic și întunecos. Aici i se lăsa mîncarea, pe o tavă acoperită cu un șervet. Cînd lucra ferecat cîte 40 de ore în celula cu frunze posomorîte, nu voia să vadă pe nimeni. Scria în pat, pe genunchi, și arunca foile pe duşumea. Pana de corb nu mai există și vasul în care își fierbea cafeaua (faimoasele 40 de cești de cafea pe zi !) e la Paris. Dar cheia aceasta e într-adevăr Cheia Parisului, care i-a fost înmînată aici într-un gest simbolic, și scrinul care nu are nimic deosebit a fost scrinul în care și-a pus frumoasele, dantelatele, subțirile lui cămăși de linon de olandă și, în pofida afișelor : „vă rugăm nu atingeți obiectele" și cu toată vigilența politicoasă a ghidului, cînd însoțitorul a întors capul am pus mîna pe mătasea roasă, spălăcită, de pe fotoliul „lui" și am netezit-o, dintr-un impuls — știu — necivilizat, dar fetișist.

VĂ RUGĂM NU ATINGEȚI ILUZIILE!

Proprietarul castelului era pe vremea lui Balzac, domnul de Margonne. Stăpînul îl iubea pe Balzac, dar mai ales pe mama scriitorului. Ghidul explică această slăbiciune mai ales cînd ajungi în fața celor două portrete ale părinților : François Balssa — tatăl : mare, pătrat, sanguin și cu breton — 51 de ani ; mama : subțire, palidă, cochetă și decorativă ca o marchiză a lui Watteau — 19 ani. Din portrete toți ne trimit astăzi zîmbete grațioase și impersonale.

Balzac însă i-a pictat mai puțin zîmbitori. Domnul de Margonne a servit de model pentru moș Grandet. Balzac nu l-a iertat că refuza de prea multe ori să-i achite furnizorii : „patru fraze, numai patru fraze, tot așa de exacte ca și formulele algebrice, îi serveau de obicei ca să cuprindă și să lămurească toate încurcăturile vieții și ale negoțului : Nu știu. Nu pot. Nu vreau. Să vedem..." Tatăl lui Balzac, care la vremea lui a fost primar adjunct la Tours (lui îi datorează toți clinii Franței cinstea de a deveni obiect de impozit) se recunoaște în doctorul Bénassi din „Doctorul de țară", iar mama, mama care ne zîmbește din tablou că un înger cochet, mama care a inspirat domnului de Margonne atîtea romantice bătăi de inimă, cine ar fi crezut că într-o zi ea, tocmai ea, o să fie „Verișoara Bette" ? De pe pereți însă, toți poartă acum zîmbetul nepriînțelegător cu care muritorii salută posteritatea. Și tatăl, și mama, și prima sa dragoste, doamna de Berny, care ca și Diana de Poitiers venise pe lume cu 20 de ani înaintea iubitului, și ducesa de Castries, care l-a făcut să sufere atîț de mult pe Balzac, și M-me Hanska, poloneza nobilă și bogată, eroina celei mai romantice povești de dragoste despre care am învățat în școală. 18 ani de scrisori, 18 ani bătătorind drumurile Europei unul în căutarea altuia, 18 ani de oprobriu public, pentru că Hanska avea un soț care se încăpățîna să nu moară, o fată care trebuia măritată, un țar care nu voia să-și dea consimțămîntul. Cînd, în sfîrșit, soțul se hotărăște să moară, fata să se mărite, țarul să-și dea consimțămîntul, cînd în sfîrșit după 18 ani ajung să se căsătorească...

— Fidelitatea asta legendară, față de bogata poloneză — ne spune ghidul — a fost desigur alimentată permanent de criza financiară a lui Balzac. A fost — cum se spunea — o căsătorie din interes.

Vizitatoare a muzeului, o doamnă cu ochelari și cu pălărie roșie de pai de lîngă mine, a trezărît :

— Vă înșelați, domnule ! — se adresează ea ghidului cu glasul sugrumat de indignare. N-a fost nimic interesat. S-au iubit... s-au iubit...

Ghidul a fluturat un zîmbet suspect și cu romuşcarea celui care a călcat din greșeală pe trena vecinei :

— Vă rog să mă scuzați ! Bineînțeles... s-au iubit... s-au iubit...

Ghidul avea amabilitatea profesională a vînzătorilor pentru care clientul are întotdeauna dreptate. Pe pereți scria : nu atingeți obiectele și ghidul nu voia să atingă nimic, nici chiar iluziile turiștilor romanțioși.

Balzac văzut de Picasso.

Doamne Dumnezeule! De ce s-o spune „fidel ca o fotografie"? Ilustrata aceasta nu redă nimic sau aproape nimic din ceea ce este Saché-ul. Unde e liniștea măreață pe care natura a instaurat-o la Saché, desigur ca să facă amintirile și mai tulburătoare! Unde este valea verde! Unde-i foșnetul pădurii de stejari?

40 ORE DIN 24

La parter e salonul. Totul a rămas așa cum era pe vremea lui. Tapetul de pe pereți imită un fel de galerie cu cortine de catifea, dar faldurile catifelei sînt desenate și lasă aceeași impresie ca o coloană de stuc pe care s-au schițat cu vopsea fibrele marmurei. Aici, în salon, se adunau seara musafirii domnului de Margonne. Stăpînul trimitea după Balzac, venea el însuși și îi bătea la ușă, dar locatarul chiliei nu voia să deschidă, răspundea morocănos și de cele mai multe ori oaspeții îl așteptau zadarnic. Din parcul cu stejari seculari, noaptea, în ferestrele salonului jucau luminile candelabrelor și apele mătăsurilor ; siluete gesticulau, se încrucișau și totul dădea impresia unei vioiciuni laborioase. Mai sus, dincolo de un alt dreptunghi luminat, totul părea amorțit și neinteresant, pentru că de departe nu se vedea nimic, nici măcar o siluetă groasă, înfășurată într-o haină cenușie și largă („rasa mea de călugăr" !). Călugărul era departe de geam, ședea ghemuit, pe pat, cu pana de corb în mînă, și-și fixase ca normă de lucru : 40 de ore din 24. Pe atunci însă din parcul în care foșneau stejarii, fereastra aceasta nu spunea nimic.

Dar acum umbrele mătăsoase s-au topit, nimeni nu mai vorbește de ele. Tot Saché-ul este plin de „el" ; din fiecare colț apare „el", și-n fiecare colț el este altul și imaginea lui se răsfrînge și se multiplică în noi, așa cum se multiplică pe ecran siluetele dintr-o filmare combinată, cînd regizorul vrea să arate un vis. El este „arbitrul eleganței" care urcă scările cu bastonul acesta cu măciulie de aur și turcoaze, cadoul Hanskei ; el este marele combinator, naivul combinator, care a vrut să facă la Ville d'Avray o plantație de ananas și banani ; el este tipograful falit care a vrut să scoată primele ediții în genul Pleiadei și doamna aceasta blîndă care apare și în „Crinul din vale" l-a salvat atunci de închisoarea datornicilor ; el este orgoliosul care a spus cu glodul la Napoleon : „ceea ce a început el cu sabia, eu voi termina cu pana" ; el este înfrîntul care a vrut, s-a zbătut, dar n-a putut să intre la Academie (doar două voturi „pentru", două voturi !) ; el este neobositul, neostoitul autor furios al acestor ediții care se numesc „pirat", pentru că editorii belgieni luau textul din ziare fără știrea autorului. El este Niagara literaturii și statuia vitalității.

Așa l-a văzut și Rodin. Statuia stă sus la etajul doi. Balzac e gol, are un cap de leu, un grumaz de taur și un pîntec imens. Oficialitatea de pe vremea lui Rodin s-a ruşinat de vigoarea acestei goliciuni. Rodin s-a supărat și el și și-a înfășurat statuia într-un fel de pelerină, din care nu i se mai vede decît capul. De locul unde stă statuia, așa veghează și acum Balzac : acoperit de un imens cearșaf cu falduri. Dar la Saché, Balzac a rămas așa cum a fost și așa cum l-a văzut Rodin : un cap de leu, un grumaz de taur, un pîntec gol, un imens pîntec gol care ascunde parcă una din cele mai grandioase sarcini ale lumii.

Ecaterina OPROIU

CANTON

Cînd vii de la Pekin — după ce ai străbătut cu trenul, de-a lungul a 2.000 km, o bună parte din vastitatea teritoriului chinez, cu diversitatea sa de relief și climă — aci, la Canton, punctul terminus al căii ferate Nord-Sud, poposești într-un peisaj subtropical de o mare frumusețe. Întreg orașul — poartă de intrare și ieșire a R. P. Chineze pe țărmul Mării Chinei de Sud — e cufundat în vegetația bogată și îmbietoare a palmierilor, bananierilor și altor arbori tropicali, cu ale căror denumiri faci acum cunoștință nu în versiunea botanico-latinească, ci în cea chinezească, pe care înșiși chinezii din nord n-o descifrează decît după semnele ideografice și nu după pronunție.

Și mai greu te descurci cu fauna marină, de o imensă bogăție în apele calde ale mărilor sudice ; e adevărat că muzeul acvatic al Cantonului îți prezintă aproximativ 300 de eșantioane din cele vreo 800 de specii care populează apele înconjurătoare ; dar dacă nu ești de specialitate, identifici doar soiurile de crabi, creveți, homari, stridii etc. — mai ales dacă ai avut ocazia să faci cunoștință cu ele la unul din prînzurile care au dus departe în lume faima bucătăriei Cantonului.

Adevărata culoare locală a Cantonului o dă însă nu atît oceanul, care se află la kilometri depărtare, cît imensa panglică argintie cu nume poetic, „Fluviul Perlelor", care își adună apele de departe, din adîncul țării, și, străbătînd orașul, se varsă în imensitatea oceanului. Pe „Fluviul Perlelor" se desfășoară un necontenit du-te-vino de ambarcațiuni mari și mici, vase cu pasageri, șlepuri cu cherestea, fructe, saci și — cînd am vizitat noi Cantonul — încă un mare număr de „jonci", acele bărci cu coviltir care constituiau în trecut adăposturi unde se nășteau, trăiau și mureau, din generație în generație, circa 200.000 de oameni. În anii puterii populare numeroși locuitori ai „satelor" de jonci s-au mutat pe uscat, au început să învețe meserii noi pentru ei, să ducă o viață nouă.

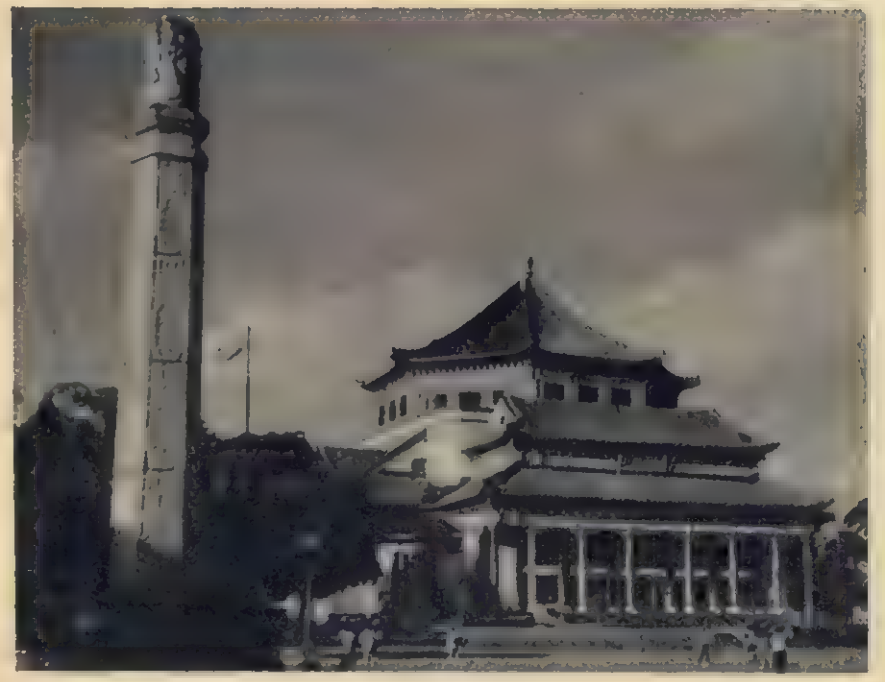

Casa memorială Sun Yat-sen din Canton.

Hotelul Li-Chung văzut dinspre „Fluviul Perlelor".

Cantonul are o bogată biografie, ale cărei date sînt pline de semnificație pentru întreaga istorie multimilenară a poporului chinez. Despre Guancijou, numele chinezesc al Cantonului, apar primele informații în secolul al III-lea înaintea erei noastre. Datorită poziției sale geografice, la vărsarea în ocean a „Fluviului Perlelor", orașul cunoaște o continuă dezvoltare ca număr de locuitori și însemnătate portuară, care se amplifică în epoca de dominație imperialistă, cînd Cantonul devine una din principalele porți de intrare și ieșire a mărfurilor în și din China. Ca și în alte centre ale Chinei — Șanhai, Tientsin etc. — la Canton s-a creat o industrie prelucrătoare (textilă, de pielărie, alimentară) și s-a dezvoltat mult artizanatul (lacuri, vestitele lucrări în fildeș de o măiestrie neîntrecută etc.) ; comerțul a ajuns și el la un grad înalt de înflorire. Dar pînă la eliberare întreaga activitate economică era dependentă de capitalul străin — japonez, englez, american.

Cantonul a fost cunoscut de-a lungul a peste un secol și ca citadelă a luptei eroice a poporului chinez pentru libertate și independență națională. Începi vizitarea lui cu așezarea rurală San Yuen Li, din periferia cantoneză, care prin obeliscul din piatră albă, dar mai ales prin povestirile păstrate din generație în generație, îți evocă rezistența populației în „războiul opiului" : timp de doi ani (1839-1841), englezii au fost împiedicați să debarce la Canton otrava albă, care ani de-a rîndul viciase trupuri și minți. Vizitezi fosta pagodă Cien Hai-lo, veche de peste 500 de ani, astăzi muzeu, și din numeroasele documente expuse îți întregești o imagine despre răzmerița taipinilor din anii 1851-1864, vastă mișcare țărănească antifeudală. Urci cu adîncă emoție „Colina florilor de aur" și te oprești în fața „Monumentului libertății" — mausoleu ridicat în cinstea eroilor revoluției burgheze din 1911, care, condusă de dr. Sun Yat-sen, a pus capăt dinastiilor imperiale. Vizitezi vechi clădiri, acum muzee, și prin fața ochilor ți se perindă filmul a numeroase evenimente revoluționare, ca greva de 16 luni a proletariatului din Canton și Hong Kong, ca răscoala din august 1927 de la Nancian și „răscoala recoltei de toamnă", ca epopeea eroică a „Comunei din Canton" care, deși a durat numai trei zile, fiind înăbușită în sînge, a constituit o pagină memorabilă în istoria revoluționară a proletariatului chinez.

Leagăn al luptelor pentru independență, Cantonul se bucură după eliberare de roadele victoriei. În palatele și vilele unde huzureau compradorii și reprezentanții capitalului străin sînt acum instalate creșe, spitale, cluburi muncitorești. Industria Cantonului a cunoscut o largă dezvoltare ; tradiționalele ei ramuri s-au modernizat și s-au pus bazele unor ramuri noi, inclusiv ale industriei grele, prin construirea unui combinat siderurgic, a unor uzine constructoare de mașini, de transformatori electrici, de produse chimice. Se schimbă și înfățișarea vechiului Canton, s-au construit numeroase blocuri de locuințe înconjurate de verdeață ; la poalele colinei udate de sîngele martirilor din 1911 se află un stadion cu 50.000 de locuri. În oraș funcționează numeroase institute de învățămînt superior, școli elementare și medii, școli de specializare tehnică. Personalității milenare a Cantonului i s-au imprimat semnele unei tinereți fără bătrînețe — semnele epocii noi, a socialismului.

C. ALEXANDRESCU

MĂRTURII DESPRE SATUL CONTEMPORAN

COSTEȘTI în anul XX

7 colectiviste, 7 privighetori din corul căminului cultural.

Cîțiva dascăli entuziaști din Costești Buzăului au alcătuit o modestă monografie a comunei lor. Fără pretenții de publiciști, cărturarii Costeștilor au ținut să adune în cîteva pagini istoria veche și nouă a comunei în care trăiesc și muncesc. Bogată în cifre și fapte antitetice, monografia poate fi socotită un manual de istorie a unei așezări buzoiene. Picindu-ne în mînă am luat-o coautor la însemnările de față.

BUCURIILE IZVORĂSC DINTR-O FAMILIE URIAȘĂ

Intervievați despre trecut, vîrstnicii din Costești au răspuns invariabil: „necazurile s-au tras de la orînduire și de la boierul Don". Adică de la regimul burghezo-moșieresc și de la moșierul cu numele de Don. Chestionați despre prezent, aceeași oameni împreună cu fiii lor ne-au spus că bucuriile vin de la '44 încoace, că izvorul din care se nasc aceste bucurii este politica partidului nostru, concretizată în constituirea acelei familii uriașe care nu mai are mult pînă își aniversează al cincisprezecelea an al nașterii. Numele acestei familii: gospodăria colectivă.

Ne-am silit în cele două zile de umblet prin Costești să luăm cunoștință de toate aspectele vieții acestei așezări. Am reținut un lucru: nu numai colectiviștii ci și învățători și profesori, medici și felceri, vînzători și gestionari de cooperativă — adică oameni care nu trăiesc direct din lucrarea pămîntului — ca și cînd ar fi fost vorbiți, ne-au mărturisit același lucru: Costeștii s-au înnoit din temelii de cînd există gospodărie colectivă. Mai precis trebuie spus: Cos-

(Continuare în pag. 16)

Se adună pentru vite hrană gustoasă pentru iarnă: fînul de lucernă.

COSTEȘTI în anul XX

teștii, asemeni tuturor satelor, s-au înnoit de cînd în așezările noastre rurale domnesc relațiile socialiste.

Monografia dascălilor spune : *„Pe timpul boierilor, țăranii soseau la muncile cîmpului, avînd picioarele împiedicate. Se hrăneau cu mămăligă de mei și trăiau în case de lut. Azi sînt liberi stăpîni pe pămînt. 700 de familii și-au construit case noi.. Zeci de tractoare și zeci de mașini moderne lucrează pe moșia lor. Pămîntul e tot mai darnic. În 1938, hectarul de porumb da în medie 900 kg la hectar. În 1963 colectiviștii au obținut în medie 2.430 kg la hectar. Acum oamenii iubesc și muncesc pămîntul în alt chip"*.

MINUNEA A DEVENIT UN LUCRU BANAL

În primăvara lui 1925, boierul Don și-a adus la conac un aparat de radio. Era prima minune de acest gen care s-a arătat în Costești. Din 1925 și pînă în 1944, în Costești au fost aduse doar 5 „minuni" de această natură. Acum sînt 700. Pentru mulți țărani „minunea" a devenit un lucru banal și e înlocuită cu televizorul care deocamdată își luminează ecranele în 14 case.

La Costești sînt mulți copii și mamele nu-și mai pun întrebările : „Cu ce să-i cresc ? Cu ce să le cumpăr cărți ? Ce zestre să dau fetelor ?" Îi așteaptă zilnic două școli de 8 ani, 17 săli de clasă și 34 de învățători și profesori.

Nimeni din comună nu-și amintește ca pînă în '44 vreun țăran să-și fi trimis copiii la universitate. Azi 20 de băieți și fete de colectiviști învață în diverse facultăți din țară. Monografia spune : *„...În 1914 Costeștii aveau 7 ștutori de carte ; în 1938 — 715 analfabeți. Azi : nici un analfabet, 850 de elevi la școala de 8 ani, 20 de studenți"*.

UN SECTOR UNDE NU S-A ÎNTÎMPLAT NIMIC

Evident, e vorba despre un sector unde nu s-a întîmplat nimic în trecut. Mai precis : în 1938 la Costești nu exista nici un fel de activitate culturală. Un inimos director de cămin cultural, Mihai Constantin, ne-a furnizat cîteva date actuale pe care le prezentăm cititorilor. În activitatea cultural-artistică a comunei sînt antrenați peste 300 de colectiviști. Nu ca spectatori; ca participanți la diversele formații : cor (120 persoane), brigadă artistică de agitație, echipă de dansuri, taraf de lăutari (trei formații : copii, tineret, vîrstnici), soliști vocali și instrumentiști. În 1963 căminul cultural a avut 291 de manifestări și 20.000 de spectatori.

Biblioteca din Costești numără 6.600 de volume și se pare că numărul cărților e insuficient pentru cititori. Am notat cîteva fișe : Ion A. Ion, colectivist — 61 de ani. Citește din toate domeniile, ca și Vasile Sandu — 19 ani, Paraschiva Turcu — 43 de ani. Fiecare cu zeci de cărți citite în primele 4 luni ale anului. Exemplele se pot înmulți. Credem că nu e nevoie.

MĂRFURI NEVANDABILE

Magazinul universal din Costești e o construcție nouă și modernă. E drept că în trecut, localnicii au avut 8 prăvălii, adică 8 dughene — însă toate vindeau doar ață, lumînări, rachiu, tămîie și opinci. La ora actuală în magazinul universal se găsesc sute de articole. Cele mai căutate sînt țesăturile de relon, aparatele de radio, televizoarele, motoretele, bicicletele. Există în magazin și unele mărfuri nevandabile, sau greu vandabile, cum sînt sticlele de lampă sau gresiile. E drept, mai au din cînd în cînd clienți, dar numărul acestora e mic. În 1963 valoarea mărfurilor vîndute prin cooperația de consum a totalizat peste 6 milioane lei.

Alături de magazin e un bufet. Mese și scaune din material plastic. Toată ziua — gustări și grătar. Cine preferă, poate să stea în grădină și să ia berea sub răcoarea unor umbrele mari și elegante.

Ce se bea mai mult ? Berea. În schimb o veche băutură are tot mai puțini admiratori : rachiul. Monografia arată : *„...În trecut marfa cea mai căutată în Costești — care se găsea foarte rar — era pînza nealbită."*

CE SE FACE CU GĂINA ?

În orice caz nu mai e dăruită, ca pe vremuri, șefului postului de jan-

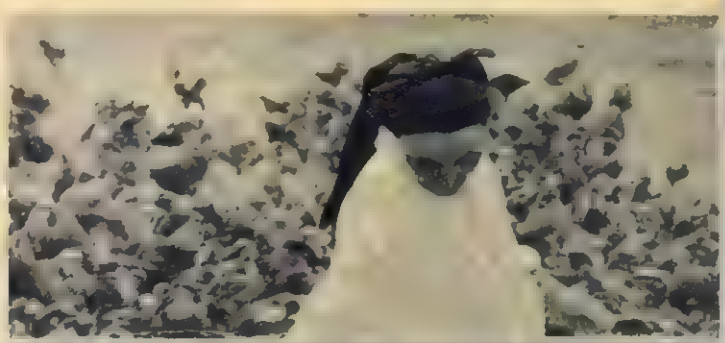

Ploaia nu cade numai din cer, spun colectiviștele. Irigațiile e la îndemîna legumicultorii.

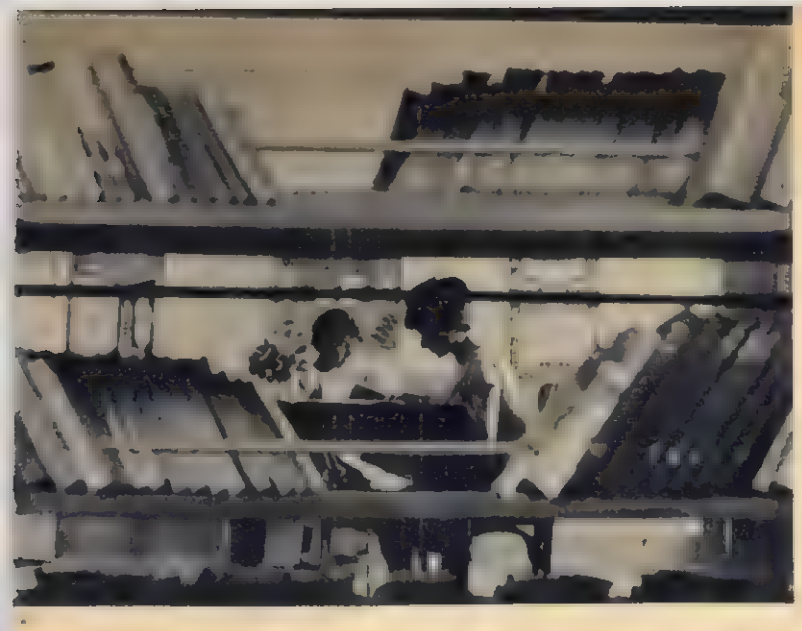

Victoria Burlacu — 8 ani — a citit tot ce a scris Creangă. Ba nu. Harap Alb n-a citit încă.

darmi, primarului sau perceptorului. Monografia dascălilor nu pomeneşte nimic despre acest lucru, dar soţiile colectiviştilor Ion Scarlat, Alexandru Cojan, Constantin Caloian, Niculae T. Barbu mărturisesc că în urmă cu ani, pe vremea cînd stăpîni erau boierii, prînzul lor de duminică şi chiar din zilele de praznice mai mari era văduvit de prezenţa unei păsări transformate în friptură. Acum ne răzbunăm, spun ele. Dar „răzbunarea" aceasta ţinteşte mai departe. Nu e vorba numai de faptul că tăierea unei găini nu e o problemă, ci de altceva : ce faci cu găina, cum o gătesti, pentru ca masa să fie variată şi gustoasă ?

De cîţiva ani, la Costeşti şi în foarte multe sate din ţară treaba aceasta se învaţă la cercul de artă culinară. E un fapt minor, dar el evidenţiază pretenţiile şi exigenţele omului de la ţară, a cărui viaţă, socialismul o modifică sensibil în toate domeniile.

DRUMURILE VOR FI ŞI MAI LARGI

Ne-am întreţinut cu inginerul Stancu Oancea, preşedintele gospodăriei colective din Costeşti. Relatările dumisale au avut darul să înfăţişeze în cifre şi date drumul pe care l-a parcurs gospodăria colectivă în cei 14 ani de existenţă. Firesc, la început, gospodăria a fost modestă. Cu vremea, oamenii au căpătat experienţă, au fost ajutaţi şi la ora actuală au întemeiate motive să se mîndrească cu unitatea lor agricolă socialistă.

Arabilul se-ntinde pe 3.000 de hectare şi-i lucrat cu zeci de tractoare şi maşini agricole moderne. Peste 20 de construcţii agro-zootehnice dovedesc grija de buni gospodari a colectiviştilor în producţia agricolă, în legumicultură, în creşterea animalelor şi îndeosebi a oilor.

Oamenii, pe drept cuvînt, sînt încă nesatisfăcuţi de rezultatele pe care le obţin în unele sectoare ; producţia de lapte trebuie să sporească sensibil ; de asemenea cea de lînă. Sînt încă destule resurse locale care se cer a fi folosite din plin şi în chip raţional. Viitorul apropiat al gospodăriei se profilează pe noi cuceriri în diverse sectoare. Ramura de bază a zootehniei — 700 taurine — se află acum în plin proces de selecţie. În puţini ani, turmele de oi vor număra 6.000 de capete, iar la sfîrşitul lui '65 la 100 hectare cereale colectiviştii vor avea o încărcătură de 500 păsări.

Aşadar, drumurile de belşug ale colectiviştilor vor fi şi mai largi.

Costeştiul e o comună obişnuită de pe întinsul patriei. Ca toate aşezările rurale, ea a cunoscut în anii puterii populare modificări esenţiale în toate ramurile vieţii.

Însemnările noastre au încercat să le prezinte concret, lăsînd comentariile pe seama cititorilor.

George CIUDAN
şi Zamfir VASILIU
Fotografii de Aurel MIHAILOPOL

OAMENI AI ZILELOR NOASTRE

NU ÎNTÎMPLAREA...

Omul şantierelor e un călător permanent. Locurile sale de popas sînt marile obiective ale construcţiei socialiste. El poate fi întîlnit astăzi la Borzeşti, bunăoară, peste un an la Craiova, mai tîrziu la Slatina sau la Brazi.

Un astfel de om sînt şi eu. Am lucrat la Năvodari, pe şantierul actualei uzine de superfosfaţi. Cînd acest obiectiv industrial a fost dat în exploatare, misiunea noastră, a constructorilor, a expirat. Specialiştii chimişti, operatorii, automatiştii, ne-au luat locul, iar eu, împreună cu alţi tovarăşi, am plecat la Turnu-Măgurele. Am fost printre primii constructori care au descins pe aceste meleaguri. Pe locul în care urma să înălţăm uriaşul combinat chimic, topometrii executau ultimele măsurători.

Nimic nu trăda încă începutul marii transformări ce avea să cuprindă aceste lunci, cîndva inundabile. Nimic în afară de prezenţa noastră. Cînd primele conducte care aveau să transporte nisipul din Dunăre în platforma combinatului au început să fie montate, numărul nostru crescuse de cîteva ori, iar în oraş continuau să sosească noi şi noi grupuri de muncitori constructori. Sînt doi ani de atunci. Doi ani în care am avut de înfruntat revărsările fluviului, în care am ridicat, cu cîţiva metri, o întinsă suprafaţă de teren, am construit fundaţii şi am înălţat instalaţii metalice şi agregate. Privită retrospectiv, activitatea noastră poate fi comparată cu o bătălie presărată cu un lung şir de victorii la care fiecare se simte părtaş.

Îmi amintesc de o întîmplare petrecută anul trecut. Trebuia să ridicăm în poziţie verticală stîlpii de beton care urmau să susţină instalaţia de prăjire a piritei. Stîlpi grei, de 10 şi 13 tone, ce necesitau instalaţii speciale de ridicat a căror montare pe şantier ar fi prelungit cu mult termenul de executare a lucrării. Se spunea că această operaţie, într-adevăr grea, e imposibil de efectuat cu macaralele pe care le aveam. Eu însă nu împărtăşeam această părere. Calculele efectuate de mine, împreună cu inginerul Dumitru Enea, şi mai tîrziu faptele, au acreditat în scurt timp punctul nostru de vedere. Au existat şi momente de încordare. Închipuiţi-vă un uriaş de beton, agăţat cu un cap de cîrligul macaralei, care la un moment dat în loc să se ridice încet, cum făcuse pînă atunci, se apleacă în jos, ameninţînd să răstoarne întreaga instalaţie. Închipuiţi-vă apoi cum mîini febrile înnoadă cabluri, le leagă de braţul macaralei şi de cîrligul unui tractor pe şenile, cum motoarele se opintesc să readucă totul în echilibru, în timp ce martorii oculari trăiesc clipe de mare emoţie. Astăzi stîlpii de la secţia de prăjire a piritei sînt la locul lor, în poziţie verticală. Toţi au fost ridicaţi prin această metodă. Dacă lucrarea respectivă a fost executată în termen, faptul se datoreşte tocmai succesului operaţiei despre care am relatat.

Zeci de asemenea fapte s-ar mai putea povesti. Ele se petrec aproape zilnic pe şantiere şi existenţa lor, în şirul de evenimente cotidiene care survin în viaţa şi munca noastră, a constructorilor, nu e întîmplătoare !

Mîndria de a face parte din marea armată a constructorilor e poate unul din cele mai adînci sentimente pe care le-am trăit în anii noştri. Dacă viaţa pe şantier nu-mi pare grea ci, dimpotrivă, frumoasă şi interesantă, faptul se datoreşte între altele şi acestui sentiment.

Ion GROSARU
Şeful Combinatului de îngrăşăminte chimice — Turnu-Măgurele

← O femeie de care ascultă toţi puii: îngrijitoarea Dobriţa Cojan.

Grădina de vară a bufetului din Costeşti.

dialog cu cititorii

...ÎN PEȘTERI NEEXPLORATE...

La numai 500 metri depărtare de cunoscuta peșteră a Dîmboviciorei, lîngă șoseaua forestieră ce duce spre Brusturet și Piatra Craiului, se află o încîntătoare cascadă cu izvorîre din peretele unei stînci. De o parte și de cealaltă a izvorului, ca alimentează cascada, se deschid în coasta muntelui două intrări. Prin configurația lor ele nu atrag atenția, dar o dată pătrunsă înăuntru, pășești pe cărări ce duc la două peșteri deosebit de interesante.

Anul acesta, în zilele de 9-10 mai, împreună cu alți turiști și cu un grup de elevi din partea locului, am făcut o explorare mai completă a acestor peșteri. Încercarea a fost dificilă, ne-a cerut multă atenție, dar ne-a răsplătit din plin prin cele descoperite în adîncuri: galerii subterane care duc pînă la 230 m de la intrare, coloane în săli cu bolți ca de catedrală, ape subterane etc.

Aceste peșteri de mari proporții trebuie încă explorate de speologi. Ele pot fi apoi amenajate atît pentru cercetarea lor, cît și pentru accesul amatorilor.

Călătoria noastră pe sub munte, prin hrube, avene și galerii, a durat multe ore. La ieșire am fotografiat pentru „Flacăra" intrarea în peșteri și grupul care ne-a însoțit.

Ion DOMENCU
activist cultural
Cîmpulung Muscel

4.000 SPECTACOLE — 1.000.000 SPECTATORI

La 1 iunie Teatrul de stat din Reșița a împlinit 15 ani de activitate. În acest timp, au fost prezentate peste 4.000 de spectacole, vizionate de către un milion de spectatori. Teatrul din Reșița a dat atenție principalii dramaturgiei românești clasice și contemporane, astfel că piesele originale au constituit aproape jumătate din totalul de 97 premiere prezentate, iar 30 dintre acestea au fost lucrări scrise după 23 August 1944.

În întîmpinarea celei de-a XX-a aniversări a Eliberării, Teatrul din Reșița a organizat în luna iunie un turneu în regiunea Banat cu piesele „Ancheta" de Al. Voitin și „Zizi și formula ei de viață" de Sidonia Drăgușa. Fotografia pe care v-o trimit redă o scenă din „Ancheta" în care sînt prezenți actorii Cristian Pîrvulescu (Spiru), Costin Prișcoveanu (Birsan) și Leni Pintea (Yvonne).

Emil BEJAN
secretar literar al Teatrului de stat din Reșița

...REDRESOARE... CU SELENIU

„Ce sînt plăcile redresoare cu seleniu și la ce se întrebuințează ?"

Ionel CHIȚULESCU
Petroșani

Răspunde ing. AD. MATEESCU, de la Institutul politehnic București.

Este îndeobște cunoscut că energia electrică este produsă și distribuită la consumatori sub formă de curent alternativ. Totuși în tehnica actuală se utilizează în foarte mare măsură curentul continuu. Se pune deci problema transformării curentului alternativ, obținut de la sursa energetică, în curent continuu. Această operație se execută cu ajutorul instalației de redresare.

În practică există o varietate foarte mare de tipuri de redresoare: cu mercur, cu tuburi electronice cu vid, mecanice, grupuri convertizoare, cu semiconductoare. Deși redresoarele cu semiconductoare au apărut în tehnica transformării curentului alternativ abia în ultimele decenii, ele s-au impus repede.

Redresoarele cu semiconductoare au fost reprezentate la început de redresoarele cu strat de oxid de cupru-cuprotid, dar acestea au putut fi utilizate la tensiuni de lucru ridicate și nu erau stabile la variații mari de temperatură. De aceea local lor a fost luat foarte curînd de redresoarele cu strat de seleniu, care înlătură aceste dezavantaje. În ultimul deceniu au apărut alți concurenți serioși din grupa redresoarelor semiconductoare: redresoarele cu siliciu, cele cu germaniu și, foarte recent, redresoarele semiconductoare cu electrod de comandă numite în literatura de specialitate tiristoare sau triziștoare. Redresoarele cu germaniu și siliciu au gabaritul și greutatea mult reduse, și un randament ceva mai ridicat decît la cele cu seleniu. Totuși, în momentul de față, aceștea din urmă se bucură de răspîndirea cea mai mare în tehnică, deoarece prezintă stabilitate la variații bruște de sarcină și la schimbări mari de temperatură. Totodată, costul unui kilowatt de putere obținută cu redresoare cu seleniu este de 6-8 ori mai mic decît costul aceleiași puteri, redresată cu celule de siliciu, de pildă.

Am putea afirma fără să greșim prea mult că în momentul de față redresoarele cu seleniu pot fi utilizate în orice instalații de redresare. O eficacitate tehnico-economică deosebită se obține utilizîndu-le în electrificarea transporturilor, în redresarea curentului pentru instalații galvanice, în instalații de măsură la înaltă tensiune, în instalații de automatizare, în circuitele de excitație a generatoarelor și motoarelor sincrone, în aparatura de telecomunicații, în aparatura radio, televiziune și alte domenii ale tehnicii.

TURNUL AURARILOR A FOST RESTAURAT

Mediașul a cunoscut o istorie zbuciumată. De aceea, în urmă cu secole, orașul s-a înconjurat de ziduri groase străjuite de

16 turnuri. Dintre acestea au rămas numai două turnuri cu porți de intrare: turnul aurarilor și cel al pietrarilor.

Recent s-a restaurat unul din aceste monumente; este vorba despre turnul porții aurarilor (turnul Farcaș). Datînd din secolul al XVI-lea el a suferit în 1633 modificări impuse de dezvoltarea artei militare; forma lui definitivă este cea de turn pătrat cu cerdac de observație. În timpul răscoalei curuților (1705), a fost bombardat, urme ale ghiulelelor păstrîndu-se pînă în zilele noastre.

Refăcut, turnul aurarilor găzduiește azi în încăperile lui o expoziție interesantă legată de istoricul orașului între secolele XVI—XVIII. Exponatele vorbesc despre istoricul construirii cetății Mediașului, despre dezvoltarea economică a orașului, despre organizarea breslelor (care de altfel asigurau și apărarea cetății) și altele. Unele documente evocă răscoala țăranilor din scaunele Mediașului și Șeica Mare din 1474, altele redau aspecte din lupta împotriva turcilor, ori din luptele pentru cucerirea Mediașului în 1705 de către curuți ș.a. Se prezintă fotocopii documentare, obiecte și arme ale epocii, armuri ș.a.

În planul de reconstruire a monumentelor din acest oraș se prevede și restaurarea turnului pietrarilor.

În fotografie: turnul aurarilor, refăcut, așa cum arată astăzi.

Dan VINTILĂ
Mediaș

PRIMA NOASTRĂ PARTICIPARE...

Vă scriu din partea cercului de fotografi amatori de pe lîngă sindicatul Întreprinderii de construcții montaj nr. 1 din București — cerc pe care îl conduc în calitate de președinte. În prezent participăm la prima expoziție pe țară a cercurilor de fotografi amatori de pe lîngă sindicate. Sîntem la faza rațională unde am prezentat un număr de 52 fotografii, din care nouă au fost selecționate pentru faza regională. Vă trimitem cîteva din fotografiile expuse.

Ing. Emilian ILIESCU
București

„Intemperie". (Gerst. Mares, economist)

„Dinamo". (Gh. Ghiocel, arhitect)

„Artă și tehnică" (Radu Ilie,

FAUNA ȚĂRII ÎN FILATELIE

„Sînt filatelist și doresc să știu ce emisiuni noi de mărci poștale românești sînt puse în vînzare în această vară".

Ion RADOVICI
Ploiești

Una din cele mai noi emisiuni de mărci poștale care se pune în circulație este emisiunea „Insecte din fauna țării noastre". Ea este formată din opt valori. Emisiunea popularizează diferite insecte rare din fauna țării noastre. Mărcile au fost tipărite la dimensiunile 37,8×27 mm în sistemul de imprimare ofset, policrom, pe hîrtie cretată. Ele sînt dantelate.

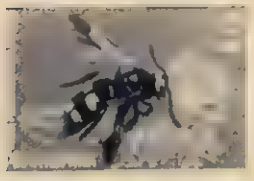

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Florian Mariuseu și Gigi Hozea, operatori, cinematograful Tineretului, Sibiu : teme diverse ; Gh. Stroescu, tehnician, Hunedoara, bloc U 2, ap. 46 : ilustrate ; Marian și Eleonora Sălăjean, Timișoara, piața Horațiu 1 : tempe diverse ; Fănel Dorobanțu, muncitor, Craiova, str. Poporului 53 : ilustrate ; Mircea Teodorian, funcționar, Craiova, str. Spiru Haret 6 : filatelie, ilustrate ; Elena Magneți, laborantă, Bocșa I, str. 30 Dec. 3, reg. Banat : ilustrate ; Petrică Botescu și Vasile Lupoleasa, com. Mălini, rn. Fălticeni : ilustrate ; Anița Luca, elevă, Beiuș, reg. Crișana : istorie, ilustrate ; Ion Dumbravă, inginer, Ploiești, str. Ștefan Gheorghiu 95 : muzică, ilustrate ; Marin Niculae, elev, București, str. Pălținiș ului 22, rn. N. Bălcescu : teme diverse ; Hary Baly, muncitor, Reșița, căminul Triaj, et. 1, ap. 2 : teme diverse ; Viscol Munteanu, student, Timișoara, Complexul stud., bloc 3 : teme diverse ; Georgeta Constantin, învățătoare, Caulia, rn. Adamclisi, reg. Dobrogea : ilustrate ; Ion P. Bocșa, muncitor, Hunedoara, bloc. 1, sc. 2, ap. 2 (podul Mihai Viteazu) : cinema, sport, filatelie, ilustrate ; Ovidiu Chendeș, tehnician, Roșiori de Vede, str. Bărbătescu 53 : ilustrate ; St. Franț, strungar, Ocna Mureșului, Uzinele de produse sodice (Atelierul mecanic central), reg. Cluj : cinema, ilustrate ; Zenon Majewski, Rossoez, pow. Biuła Podlevska, woj. Lubelskie, R. P. Polonă : muzică, filatelie, cinema, ilustrate ; Petru G. Călăraș, student, Institutul pedagogic Bălți, camera 70, str. Pușkin 40, U.R.S.S. : cinema, sport, ilustrate ; Wojtek Cieslelski, Lodz 25, ul. Zmienna 7, R. P. Polonă : filatelie ; Aurelia Lupașcu, farmacistă, com Volcinec, rn. Călărași, U.R.S.S. : literatură ilustrate ; Olimpia Belgaru, studentă, Timișoara, complexul stud., bloc 7 : teme diverse ; Ion Ghinet, lăcătuș, Anina, str. A. Mureșan 10, reg. Banat : teme diverse, ilustrate ; Virgil Nine, lăcătuș, Craiova, str. Unirii 107 : teme diverse.

POȘTA NOASTRĂ

COSTICĂ KISCHNER — Brăila. Chimistul suedez Alfred Nobel s-a născut în 1833 și a murit în 1896. El a descoperit mijlocul de atenuare a forței distrugătoare a nitroglicerinei, o substanță explozibilă ce nu-și găsea utilizări practice, deoarece cea mai ușoară atingere sau agitare îi provoca explozia. În 1866, amestecînd în anumite condiții nitroglicerina cu siliciu amorf, el a constatat că explozia nu se mai produce atît de ușor. Pe baza acestei constatări, Nobel a inventat mai apoi dinamita și pulberea fără fum. Din fabricarea și vînzarea acestor explozibili, care și-au găsit largi întrebuințări atît în scopuri pașnice cît și în scopuri militare, Alfred Nobel a realizat o avere uriașă. Conform testamentului pe care l-a lăsat, întreaga sa moștenire a constituit un fond din care se distribuie regulat premii unor oameni de mari merite, considerați drept binefăcători ai omenirii. E vorba de creatori ce activează în următoarele cinci domenii : fizică, chimie, fiziologie sau medicină, literatură, activitate închinată apărării și întăririi păcii între popoare. Premiul Nobel pentru fizică, ca și cel pentru chimie, se acordă de către Academia de științe a Suediei ; cel pentru fiziologie sau medicină, de către Institutul Carolin din Stockholm ; cel pentru literatură, de către Academia din Stockholm ; cel pentru pace de către o Comisie formată din 5 membri ai Stortingului (parlamentul norvegian).

AUREL LERINȚIU — Cluj. „Telefoto" nu este un procedeu fotografic, ci un procedeu de *transmitere la distanță* a imaginilor fotografice. Bazîndu-se pe posibilitatea transpunerii pe o placă fotografică a impulsurilor electrice primite prin cablu (ca în telegrafie) sau a impulsurilor transmise pe calea undelor (ca la televiziune), transmiterea fotografiei prin acest procedeu cunoaște azi o largă răspîndire. Fotografii ale unor evenimente ce se petrec într-o țară sau într-un continent îndepărtat pot astfel să fie reproduse, în aceeași zi, de gazete ce apar în orașe aflate la mii sau chiar la zeci de mii de kilometri distanță. Agenția română de presă „Agerpres" are și ea legături „telefoto" cu diferite alte agenții de presă de peste hotare. De aci menționarea pe care ați citit-o la diferite fotografii apărute în presă.

IOAN CRISTIAN — Ploiești. În parte au avut dreptate cei pe care i-ați combătut : este posibil — și s-au văzut cazuri — ca un șarpe de mici dimensiuni să pătrundă în gura și de aci în stomacul unui om. Dv. sînteți însă acel ce are dreptate cînd susțineți că șarpele nu poate trăi în stomacul omului — și tot ce se povestește în legătură cu oameni care ar fi înghițit șerpi care pe urmă ar fi fost scoși afară cu vapori de lapte, sînt simple născociri. O dată pătruns în stomac, ori cît s-ar zbate (provocînd celui în cauză dureri atroce), șarpele nu poate sfîrși altfel decît mort prin sufocare. „Argumentul" existenței unor paraziți de felul viermilor intestinali nu are nici o valoare : organismul viermilor intestinali este astfel constituit încît aceste animale să trăiască și să se dezvolte numai în acel mediu pe care-l găsesc în unele organe ale corpului omenesc.

VASILE BOGDAN — Galați. Dacă inventatorul lui „perpetuum mobile" a primit premiul Nobel ? Bineînțeles că nu ! Pentru simplul motiv că „perpetuum mobile" nu există decît în imaginația celor care visează lucruri imposibile. Orice mișcare este determinată de o sursă de energie ; și nu există sursă de energie — fie ea și atomică — inepuizabilă. Ca atare nu se poate crea un mecanism care să funcționeze la infinit fără a primi de nicăieri impulsuri.

V. SILVIAN

Enuță Gheorghe, Tulcea ; Iosif Ordaș, Reșița ; Mihai Șerbănescu, Brașov ; Teodora Niculescu, Nicorești ; Sandu Baltă, Onești ; Gorta Iancu, Bocșa ; Grec Sabin, Mineroa ; Ion Săbău, Timișoara ; Gh. Mognet, Galați ; Nica Bîieșu, Gilort ; Eugen Bogdan, Brașov ; Ionică Apostol, Galați, la întrebările dv. vi s-a răspuns prin poștă.

TOȚI, ȘI MIC ȘI MARE, BEȚI APE MINERALE

La masă vă recomandăm apele minerale de: Harghita, Sîncrăieni-Ciuc, Lipova, Vîlcele, Covasna și Zizin. Pentru diferite afecțiuni gastro-intestinale, boli ale ficatului ș. a. consumați apele minerale medicinale de: Slănic-Moldova, Hebe, Malnaș și Căciulata.

De la una la alta

BUZOIENI NU-L UITAȚI PE BRÎNCUȘII

Una din admirabilele sculpturi ale lui Brîncuși, aflate azi la Muzeul de artă al R. P. Romîne — bronzul intitulat „Rugăciunea" — înfățișează o fată în genunchi, care se roagă.

Marele meșter al daltei a creat-o în prima parte a vieții sale. „Rugăciunea" îi fusese comandată prin anul 1907 de familia unui buzoian, Petre Stănescu, care a trăit între 1874 și 1905. În 1959, considerîndu-se că locul „Rugăciunii" lui Brîncuși ar fi mai potrivit alături de alte opere de artă ale marelui sculptor, Muzeul de artă al R. P. Romîne a achiziționat statuia, cumpărînd-o de la urmașii defunctului. Ea se află în cimitirul Dumbrava din Buzău. Achiziționarea operei lui Brîncuși s-a făcut însă fără a se știrbi înfățișarea mormîntului, care este înzestrat cu încă o sculptură în bronz aparținînd lui Brîncuși, bustul defunctului Petre Stănescu;

locul „Rugăciunii" originale, turnată în bronz, l-a luat o „replică" din piatră artificială.

Din păcate, ansamblul sculptural din cimitirul din Buzău este văduvit de posibilitatea de a fi cunoscut de către admiratorii lui Brîncuși: ramuri, frunze și bălării au năpădit la începutul acestei veri atît replica „Rugăciunii" cît și bustul lui Stănescu, sculptură originală realizată în urmă cu peste 50 de ani de Brîncuși. Oare buzoienii nu se gîndesc că asemenea opere de artă merită o deosebită prețuire?

F. URSEANU

EDUCAȚIE PENTRU TOATE VÎRSTELE

În primii ani de viață (III)

MONOLOGUL SANDEI

Sanda nu m-a auzit intrînd în cameră. Aplecată asupra patului copilului, își învelea fiul vorbindu-i cu voce înceată.

— Și acum o să-i învelim pe Dănuț ca să nu-i fie frig și să nu răcească. Și să nu facă hapciu. Și să se facă mare. Și puternic! Și băiatul nostru o să doarmă. Și pe urmă o să mănînce. Și pe urmă o să doarmă iar!

Vorbea cu atîta convingere, încît am izbucnit în rîs.

— De ce rîzi, reprezentant al Olimpului pedagogic? Cu ce ți-a greșit modesta educatoare ași de față?

Mi-am mărturisit unele îndoieli în legătură cu capacitatea de înțelegere a acestui cetățean în vîrstă de o săptămînă.

— Te, Sanda, aplecată peste leagănul lui Dănuț ești pe punctul de a descoperi monologul în stare pură. Căci însuși tristul prinț al monologului de la Elseneur, vorbind singur, vorbea de fapt cu el însuși, cu cineva care-l asculta și-i răspundea — fie și lăuntric. În timp ce obiectul conversației tale are mult plasă să intre în raza de acțiune a cuvîntului.

— Ba te înșeli, amice. Nu despre monolog este vorba, ci despre dialog. Eu dialoghez cu viitorul. Pregătesc condițiile pentru ca fiul meu să devină stăpîn al cuvintelor.

Fidelă convingerii ei că educația copilului trebuie să înceapă cît mai de timpuriu, Sanda a început să-i vorbească încă din primele zile de viață. Spălatul, înfășatul, hrănirea se petreceau pe fondul unui perseverent dialog care semăna foarte bine cu un monolog. Șoptite sau rostite mai puternic, vesele sau serioase, ritmate, rimate, cuvintele descriau și comentau tot ce se întîmplă în mica lume din preajma pătuțului.

În prima săptămînă, interlocutorul păstra aceeași seninătate independentă și străduințele Sandei păreau sortite să rămînă veșnic niște ciudate convorbiri cu sine însuși. Cînd foamea îl supăra, Dănuț țipa energic și cuprinzător, fără să se lase influențat în aici un fel de melodiile calde ale cuvintelor. Dar pe la sfîrșitul celei de-a doua săptămîni Sanda mă duse triumfătoare la patul finului. Monologul ei fusese în sfîrșit recepționat. Și, cu toate că auditorul participa mai mult pasiv, atent la învelișul sonor exterior și nu la sensul frazei, cuvîntul se dovedi, cel puțin pentru cîteva clipe, mai puternic decît intensele cerințe ale organismului, oprind plînsul copilului. Acum, vocea mamei liniștea furtuna sonoră și, pentru un scurt răstimp, Dănuț contempla senin chipul mamei ascultînd modulațiile glasului ei.

Și am înțeles atunci rostul adînc al monologului Sandei. Elementele vii ale limbii materne se reflectau astfel cu stăruință în cugetul proaspăt al copilului, încă la începuturile dezvoltării psihicului său, pregătindu-l pentru etapa în care va deveni el însuși o ființă cuvîntătoare.

Pe la vîrsta de două luni, această pregătire făcuse însemnați pași înainte. Dănuț poseda cîteva fermecătoare jucării sonore împletite din vocale și consoane pe care le rostogolea ca pe niște mărgele strălucitoare, gungurindu-le în minutele de veghe.

— Eu susțin — spunea adeseori Sanda — că cei șapte ani de acasă cuprind și educația intelectuală nu numai pe cea morală, și că ei nu încep cu primul an, ci cu prima zi din viața copilului. În ceea ce mă privește nu sînt dispusă să cedez în exclusivitate „mamei natura" nici un aspect din educarea lui.

Și acum, îi vom învăța pe Dănuț să vorbească.

Ion ALEXANDRU

ÎNTREG ȘI PARTE

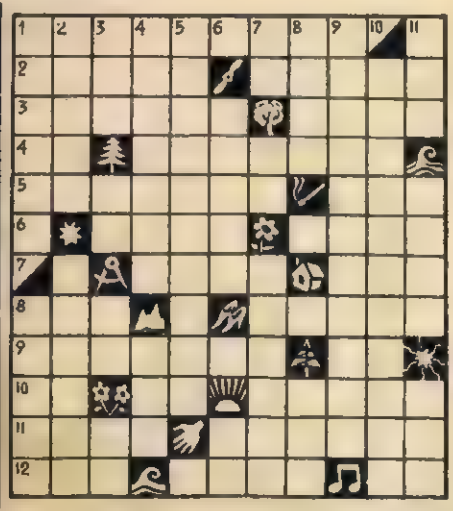

ORIZONTAL: 1) Autoarea volumului de versuri „Întreg și parte". 2) A totaliza — Autoarea ciclului de poezii „Întregul cîntec" și a poeziilor „Fragment de primăvară" și „Fragment de toamnă". 3) Cu spații între ele — Defocțiune. 4) Leagă părți de cuvînt sau propoziții în limba latină — Parte integrantă a plantei (pl.). 5) Parte din orizont — Parte dintr-un refren popular. 6) Partea superioară a unui edificiu — Face parte din peisajul iernii. 7) Totalizarea spațiului de care dispun undele radiofonice, într-o străveche denumire — A se ivi. 8) Parte a unui meci de volei — Prețuiește numai forma artistică, nu și conținutul. 9) În total, patru instrumentiști — A suta parte din hectar. 10) Face parte din astronomia vechiului Egipt — Parte din portul popular feminin — Parte din casă (mold.). 11) Facil — Arhipelag din care fac parte Cuba, Jamaica ș.a. 12) Cîrnăcior — Comună din apropiere de orașul Victoria — Ultima parte din creier.

VERTICAL: 1) Idei — Ceea ce mai rămîne după ce arde în întregime ceva. 2) Întreg — O parte (reg.). 3) Riu în Germania occidentală — Face parte din harnașament — Pronume — Face parte din dialectele franceze. 4) Întreg indivizibil — Curs de apă în Algeria. 5) Examenul absolvenților învățămîntului mediu. 6) În partea dinainte a avionului cu propulsie clasică — Face parte din ustensilele de croitorie. 7) La tablă! — Două părți din P.T.T.R. — A opri o parte. 8) Șefi — Parte din... țesătură. 9) Totalitate (pl.). 10) Cunoștințe într-un singur domeniu. 11) Face parte din casă — O parte bine determinată — Partea văzută din spațiul infinit.

Dezlegarea jocului „FLĂCĂRI", apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) GRĂTAR — POJAR. 2) RĂCORIT — MAPE. 3) OF — R — SUPĂRAT. 4) ZAPIS — NARA — O. 5) ALADIN — L — TIR. 6) VAR — NECĂJIȚI. 7) A — ARES — LOC — C. 8) T — VĂTRAI — AA. 9) FOC — TIUI — LM. 10) IRITANT — RANĂ. 11) ETNA — SAMOVAR. 12) REDUTĂ — OLARI.

UMOR

CUNOSCĂTORUL: Mie-mi spui? Astea-s urme de vacă!

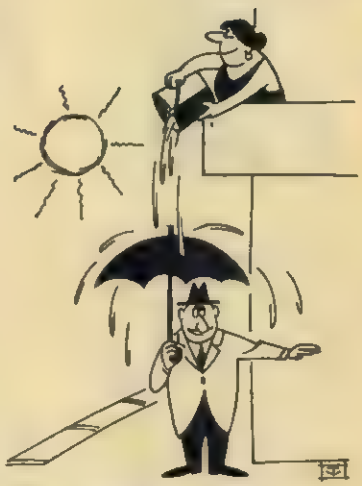

— De data asta a nimerit-o buletinul meteorologic!

V. TIMOC

CREIERI ELECTRONICI

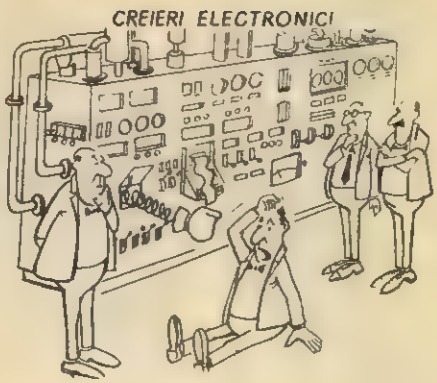

— Așa face întotdeauna cînd i se pune o întrebare la care nu poate răspunde.

„Via Nuova"

Fără cuvinte.

„Jours de France"

FOTOCRONICA FLACĂRII

1 Aspect de la expoziția de artă plastică românească de la Trivandrum, statul Kerala-India.

2 La propunerea secretarului general al O.N.U., Consiliul de Securitate a hotărît prelungirea mandatului trupelor O.N.U. în Cipru. În fotografie : soldați irlandezi din cadrul acestor forțe, pe o stradă din Famagusta.

3 Numeroase arestări au fost operate de către autoritățile sud-coreene în urma marilor demonstrații ale studenților din Seul și din restul țării.

4 Un nou radiotelescop — „Mark II" — a fost instalat la Observatorul de la Jodrell Bank din Anglia (în fotografie, în prim plan ; în fund, se vede „Mark I", instalat în 1957).

5 Puternicul cutremur de pămînt de la Niigata (Japonia) a provocat mari pagube. În fotografie : un pod prăbușit peste un tren.

6 Cu prilejul disputării semifinalei „Cupei Greciei" la fotbal între echipele Panathinaikos și Olympiakos, pe stadionul atenian „Panathinaikos", grupuri de spectatori au năvălit pe teren cu cîteva minute înainte de sfîrșitul meciului, provocînd dezordini

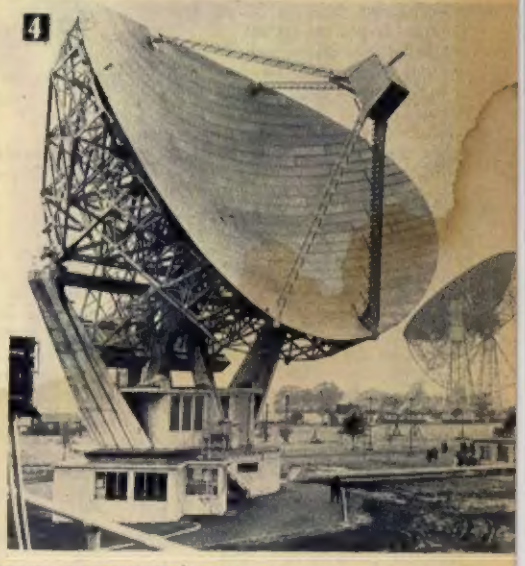

ÎNTÎLNIRE LA MAMAIA

Prima întîlnire din acest an a Mamaiei cu arta s-a petrecut cu o săptămînă în urmă, în ziua solstiţiului de vară, cînd s-a deschis cel dintîi Festival naţional al filmului. Veşmintele de sărbătoare, puse peste binecunoscuta arhitectură a staţiunii, pare că aici îşi au locul cel mai firesc. Sînt ca o haină despre care ştii de la bun început că-i va veni bine. Mamaia este făcută pentru sărbători, pentru confruntări artistice. Invitaţii au respectat cu toţii recomandările cuprinse într-un spiritual buletin de presă ; ca atare, sînt „veseli, exigenţi, nepărtinitori şi încearcă să fie şi bronzaţi". Bineînţeles că, în zilele festivalului, numeroasele interviuri sau măcar cîte o întrebare care n-are timp să ajungă ceea ce se cheamă un interviu, curg în dreapta şi-n stînga. Dintre acestea, prezentăm cititorilor „Flacării" scurtele convorbiri de faţă.

★

— Domnule Georges Sadoul, ştim că într-o cronică din „Lettres françaises" v-aţi jurat să nu vă spuneţi părerea despre un festival cinematografic decît după ce veţi fi văzut şi ultimul film. Încă nu l-aţi văzut...

— Hotărîrea mea rămîne deci în vigoare.

— O respectăm. Cum găsiţi însă ideea organizării unor astfel de festivaluri naţionale ?

— Niciodată nu vor fi prea multe festivaluri în lume. Sînt un mijloc minunat de a cunoaşte ceea ce a realizat o ţară în materie de artă cinematografică într-un timp anume. Personal, sînt foarte mulţumit că am venit la festivalul dv. Văzusem puţine filme romîneşti, nu cunoşteam producţia din ultimul an. Aprecierile la adresa acesteia nu mi le cereţi decît atunci cînd voi vedea şi cel din urmă film.

...Găsit (în sfîrşit !) de reporter printre nenumăraţii suporteri ai balonului rotund ce urmăreau la televizor cuplajul fotbalistic de duminică, scriitorul Eugen Barbu, preşedintele juriului, ne-a spus :

La deschiderea festivalului (în fotografie, în primul rînd, de la stînga la dreapta: Lucian Bratu, Mihnea Gheorghiu, Liea Gheorghiu, Virgil Florea ş. a.)

— Am venit la Mamaia cu dorinţa de a fi, împreună cu ceilalţi membri ai juriului, cît se poate de obiectivi în ceea ce priveşte decernarea premiilor. După părerea mea, sînt foarte stimulatoare prin varietatea lor. Am adus de asemeni cu mine speranţa că vom învinge greutăţile pe care ni le-ar putea pricinui lipsa de experienţă în organizarea unui festival cinematografic. Şi cu încă o dorinţă : am venit aici să mai învăţ cîte ceva pentru viitoarele mele filme.

— Personal, ce aţi dori festivalului ?

— Să aibă succes de stimă şi vreme frumoasă : „un cer senin şi mare caldă".

Ne adresăm apoi actorului Emanoil Petruţ.

— Cum vi s-a părut Tudor, aşa cum l-a înfăţişat Emanoil Petruţ pe ecran, cînd aţi văzut prima dată filmul ?

— Tot ce vă pot spune este că l-am privit foarte aspru, pentru că nu ştiu de ce aveam tot timpul impresia că Tudor este jucat de altcineva, de un coleg, nu de mine. Pentru acest „coleg" am avut atunci un ochi foarte critic.

— Şi cum l-aţi privit pe acelaşi Tudor zilele trecute, în seara deschiderii festivalului ?

— Am fost ceva mai îngăduitor. Să nu vă surprindă. Ştiţi de ce ? Petruţ cel din sală era cumplit emoţionat, cu mult mai mult decît la premieră.

— Aţi apărut pînă acum în două filme regizate de Lucian Bratu. Vă place să lucraţi cu acest regizor ?

— E de ajuns să vă spun că avem o mare corespondenţă sufletească. Vibrăm în faţa aceloraşi situaţii. Uneori nici nu e nevoie să-mi spună o frază pînă la capăt. Ghicesc restul.

— După cîte ştiu ultimul dv. rol în film este cel al şoferului Petre din filmul „Sărutul de dimineaţă", regizat tot de Lucian Bratu. Dacă ar fi să vă caracterizaţi eroul în cîteva cuvinte, cum aţi face-o ?

— Petre este un fel de „om care aduce ploaia". Mult mai bun însă, mai sincer şi preocupat realmente de fericirea celor din jur.

De astă dată, interlocutorul nostru e Ion Bostan — scenarist şi regizor, membru al juriului.

— Filmele dv. ne invită la o mie şi una de „aventuri", care mai de care mai ispititoare ; am coborît cu dv. în ochiurile limpezi ale apelor Deltei, am înfruntat bezna peşterilor, ne-am scufundat în lacurile glaciare de pe Retezatul. Ce vă îndeamnă la alegerea unor astfel de subiecte ?

Actori romîni împreună cu oaspeţi străini în vesela ambianţă a Mamaiei.

— Principiul „am văzut pentru dv." Dacă filmele ar trebui să aibă un supratitlu — cum spuneți voi, gazetarii — pe acesta l-aș alege. Da, vreau întotdeauna să surprind ceea ce scapă ochiului, fie pentru că privirea este uneori prea fugară și neatentă în jur, fie pentru că unele lucruri sînt greu de văzut în condițiile obișnuite. De aceea alerg dintr-o lume într-alta, pasionat de domeniile cele mai diferite, dar rămînînd mereu același : cineast.

— În ce alte „aventuri" ne veți mai călăuzi ?

— Propun spectatorilor niște aventuri mai potolite, dacă se poate spune așa. În iad, bunăoară. Nu trebuie să vă speriați. „Dracul cu scripca", noul meu film, este „o drăcie veselă" (îmi place să-i spun așa). Am încercat să prezint, cu ajutorul imaginii, iadul și raiul așa cum le-a văzut imaginația vie a meșterilor zugravi de altădată, care ne-au lăsat atîtea comori artistice. Dintre acestea am ales frescele vechi ce se află în mănăstirile din Moldova de sus, Oltenia și Maramureș.

Henri Chapier — critic cinematografic, redactor-șef adjunct al ziarului „Combat".

Scriitorul Eugen Barbu răspunzînd întrebărilor gazetarilor.

O scenă dramatică din filmul „Comoara de la Vadul Vechi" proiectat în premieră la festival.

Criticul cinematografic francez Henri Chapier este un interlocutor deosebit de agreabil.

... Și una din „Străinul", altă premieră importantă prezentată la Mamaia.

Emanoil Petruț în calitate de spectator al lui „Tudor"...

— Cu ce vă îndeletniceați în ziua cînd ați primit invitația de a participa la festivalul nostru, domnule Chapier ?

— Mă pregăteam pentru o călătorie la Tanger (biletul de avion îl aveam în buzunar). Un club european mă invitase, alături de alți 14 gazetari francezi, la inaugurarea unei plăji de lîngă Tanger. Iată-mă însă nu la Malabalata (acesta este numele plăjii unde trebuia să fiu acum), ci la Mamaia.

— În acest caz, cred că nu-și mai are rostul să vă întreb cu ce sentimente ați primit invitația ?

— Firește, cu mult interes.

— Sînteți amabil să-mi spuneți care sînt, după părerea dv., cîteva din calitățile pe care trebuie să le aibă un cronicar de film ?

— În primul rînd, să fie pasionat de această artă și să aibă curajul de a spune deschis proprile-i păreri căci, sincer vorbind, nu te poți descotorosi niciodată de propria persoană. Apoi : să aibă un crez estetic, să știe să educe gustul publicului. Bineînțeles, nu-mi închipui un bun critic fără să fie înzestrat cu spirit polemic. Dacă nu-l posedă, să facă orice altceva, numai publicistică nu.

...Scurtă pauză, în care ochiul interlocutorului caută întrebător pe mare.

— Sînt categoric împotriva exprimării prețioase și întortocheate. Nu credeți că limbajul nostru trebuie să fie limpede, limpede ?

— Aveți vreo sugestie pentru un viitor festival național ?

— Una : să se organizeze și o gală de filme străine din cele mai bune. Ar fi un prilej de confruntare binevenită, stimulatoare.

Cufundat într-o discuție pe tema „florile — interpreți de film" cu inginerul regizor Sergiu Nicolaescu, autorul emoționantului poem „Memoria trandafirului", Wang Tung, directorul adjunct al Consiliului cinematografic „China-film", a răspuns rugăminții noastre de a caracteriza pe scurt preocupările actuale ale studiourilor chineze.

— Tineretul, tinerețea. Cele mai multe filme ale noastre își propun să educe generația ce se formează astăzi, o generație activă, cu multă putere de muncă, entuziastă, dar care n-are experiență. Filmele inspirate din viața tineretului și închinate acestuia le considerăm foarte necesare.

★

...Duminică, festivalul își încheie săptămîna sa de viață efervescentă, iar filmele și realizatorii lor vor cunoaște aprecierile definitive ale juriului. Dar oricare ar fi premiul primit și oricare ar fi filmul premiat, cîștigătorul în acest prim — și de bun augur — Festival cinematografic este filmul românesc.

Interviurile luate de Magda MIHĂILESCU
Fotografii de Eugen IAROVICI

Mamaia, iunie 1964.

Georges Sadoul alături de Mihnea Gheorghiu, președintele Consiliului cinematografiei.

Gopo și Bob Călinescu, împreună cu soțiile lor, într-una din serile festivalului.

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3567, Of. 33. Telefon 17.60.10—int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 16 lei ; 6 luni — 32 lei ; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA : Ion Vulpescu.

41.505

Pulverizator pentru stropirea florilor, umezirea rufelor, vopsirea prin stropire etc.

Duză pentru curăţitul prafului de pe radiatoarele calorifere, din colţurile fotoliilor, manşetelor de pantaloni şi din buzunare.

Perie pentru curăţirea tapiseriilor la mobile (scaune, fotolii, paturi etc.).

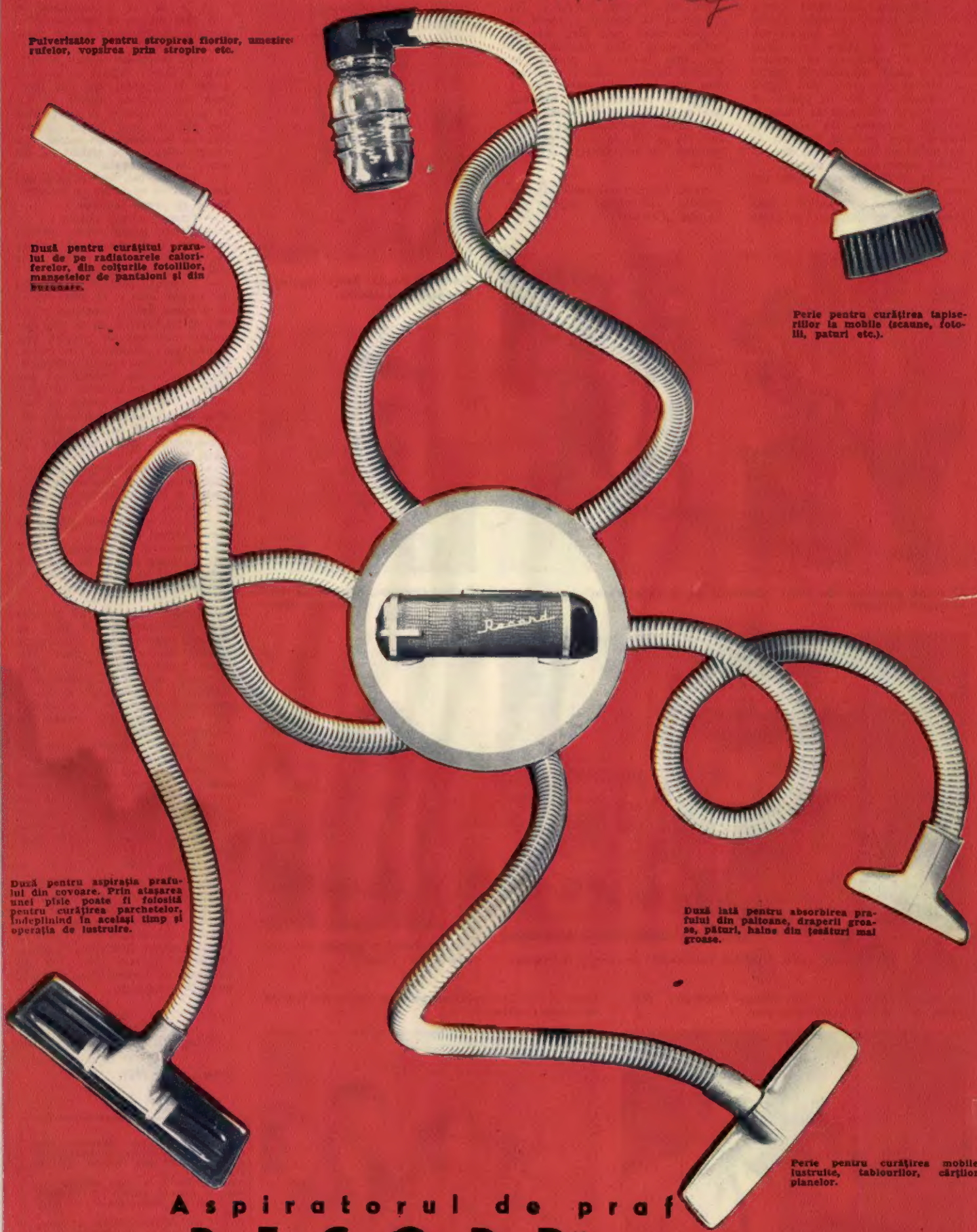

Duză pentru aspiraţia prafului din covoare. Prin ataşarea unei pisle poate fi folosită pentru curăţirea parchetelor, îndeplinind în acelaşi timp şi operaţia de lustruire.

Duză lată pentru absorbirea prafului din paltoane, draperii groase, pături, haine din ţesături mai groase.

Perie pentru curăţirea mobilei lustruite, tablourilor, cărţilor, planelor.

Aspiratorul de praf „RECORD"

vă uşurează munca economisind timp şi efort. O oră de curăţenie cu aspiratorul Record costă numai 0,15 lei. Uşor de mînuit, cu întrebuinţări multiple, aspiratorul de praf RECORD este un aparat indispensabil în gospodărie. Preţul: 890 lei. Îl puteţi cumpăra şi cu plata în rate.